

2. Reddy of subgenus

Dargibilia fur quoniam
 Dolor odor, fons
 super mole durum
 in mare
 in montibus
 in c. domus

Inven. 258
Eli. Jac.

Copulata tractatū Petri
Hispani et paruoz logica
liuz iuxta doctrinam Colo
nie in bursa mōtis regētū

juxta se opposita manibus inversis.

Appendix to 30. at 40. etc.

Armenia signa
matura

Argentine home in 1899 to us.

[illegible]

1. *Agrostis* fo. *capitata* *capitata* fo. *capitata*
 2. *Agrostis* fo. *capitata* *capitata* fo. *capitata*

non figurant une affirmation de ce qu'il y a réellement

Ingredere te in salutem te in salutem

...the ... of the ...

2. Albert, 9th Dec 1891

110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 9

Bibliotheca Collegii
Majoris Unitatis (Cae.)

Inca initium sumulax De.

Hic. Anteq ad textu pcedat p
nouitioz eruditoe aliq plibant
dubia. et qz logica e scia trina /
lis scda z cu alijs duab⁹ diuidit
phiam ronale. Ideo ne ex igno /

ris pcedat a diffinitoe phie z ei⁹ diuisione e inchoandū.

Querit Primo qd sit phia. Rndet q phia e diui
narū hāarūqz rerū cognitio fm q p natura /
lem rationem inuestigari potest. In qua diffinitione cognitio
ponitur loco generis. z non capitur actiue neqz passiue. sed capi /
tur pro habitu cognoscituo quo cognoscim⁹ res diuinas z hu
manas. Unde sciendum est q res esse diuinas vel humanas in
telligitur dupliciter. Uno modo sic q res ille dicantur diuine
de quibus tractat metaphysica. Et res ille humane de quibus
habetur in alijs libris siue scientijs. Alio modo per res diuinas
intelliguntur omnes res a deo producte. z tunc philosophia est
cognitio rerum diuinarum. id est a deo productarum. z sic om
nes scientie reales dicuntur cognitiones rerum diuinarum. z p
res humanas intelligimus res illas que fiunt ab homine. sicut
domus scamnū z consimilia artificialia. z similiter intentiones
secunde. Patet correlarie q philosophia que est de toto trino
cuius partes sunt grāmatica loyca rhetorica est cognitio rerum
humanarum. Additur vltius fm q per naturalem rationem
inuestigari potest. per quod excluditur theologia vie. quia theo
logus non habet noticiam suam per lumen nature. sed per lumē
fidei. z sic theologia proprie non est philosophia nec pars eius
sz poit subscia aliori scilicet sub theologia patrie q e dei z btōz

Sequitur Nulla amatio est cognitio. sed philo /
sophia est amatio ergo non est cognitio
Maior probatur quia amatio procedit ex voluntate z cogni /
tio ex intellectu. sed diuersarum potentiarum sunt diuersi actus
Sed minor patet ex interpretatōe nominis. Ddm q phia ca
pitur duplr. Uno⁹ fm ei⁹ pma impōez z qntū ad illd a q nomē
imponit qz iponit a phylōs qd e amor vl amatio z sophos sa /

Primus

plentia quasi amatio sapientie. et inde dicitur philosophia quasi amator sapientie. Alio modo capit philosophia secundum quod est in usu contra de ipsa loquentem. et sic philosophia est idem quod sophia. id est sapientia. sed sapientia est cognitio. et illo modo est hic diffinita. Sed diceretur ex illo videtur sequi quod sophia deberet habere diffiniri et non philosophia. Dominum quod illa propositio est facta ab antiquis qui volebant vocari sophi sed philosophi eo quod sophos videbant eis esse nomen arrogantie et superbie. hinc etiam dicimus philosophia

Queritur Quo dividatur philosophia. Respondetur quod philosophia potest capi dupliciter. et secundum hoc aliter et aliter dividitur. Uno modo capitur specialiter per cognitionem perficere ipsam animam. Alio modo generaliter per quantumque cognitionem siue perficiat animam siue corpus. Si ergo philosophia capitur primo modo tunc dividitur in philosophiam naturalem rationalem et moralem. sic quod naturalis est prima. rationalis secunda et moralis ultima. Et ratio ordinis est. quod partes philosophie ordinantur inter se secundum tale ordinem quale habent ad intellectum et rationem naturalem. scilicet philosophia naturalis est prior quam rationalis. et rationalis prior est quam moralis. quia philosophia naturalis est de illis que precedunt intellectum et ipsum ad intelligendum mouere. et philosophia rationalis est de illis que sunt in intellectu et ab ipso dependunt. scilicet philosophia moralis est de illis que sunt post intellectum nostrum et dependent a voluntate sicut sunt virtutes et vicia. Si autem capiatur philosophia secundo modo. tunc illis tribus partibus philosophie additur quarta scilicet mechanica que est de his que corpus perficiunt.

Notandum Quod quilibet istarum partium philosophie dividitur sicut infra deducitur. Et primo philosophia naturalis dividitur in metaphysicam mathematicam et physicam. et est divisio analogi in sua analogata. quia metaphysica est prima. mathematica secunda et physica tertia. Cuius ordinis ratio est. quia simpliciora sunt priora. scilicet metaphysica est de simplicioribus. quia de separatim secundum rem et rationem a materia. id est de rebus quibus non puenit esse in materia neque secundum rem neque secundum rationem. quia est de deo et de angelis. Sed mathematica est de rebus abstractis a materia secundum rationem non tamen secundum rem. Et physica est de rebus coniunctis materie sensibili secundum rem et rationem simul. Non illa que sunt separata secundum rem et rationem simul sed simpliciora quam illa que sunt abstracta a materia secundum rationem tamen. et illa que sunt abstracta a materia secundum rationem sunt simpliciora illis que sunt coniuncta tam secundum rem quam secundum rationem.

Arguitur. Sola physica est naturalis. ergo illa divisio non est bona. Antecedens probatur. quia

Tractatus

physica scientia dicitur a physis in greco quod est natura latine

Dñm q natura capitur dupliciter. Uno modo pro principio mouendi et quiescendi sicut dicitur in scdo physicozum et sic argumentu procedit Alio modo sumitur natura pro principio cuiuscunq operationis et inde venit tunc naturale quod cum phia simul acceptu hic diuidit.

Arguitur Metaphysica est de his que coninncta sunt materie sensibili. ergo non soluz de sepatis a materia. Ans pbat. quia est de transcendentibus scz ente et vno cum ens inqzum ens fit subiectu metaphysice sed illa reperiuntur in materia. Dñm q duplex est metaphysica scz pura q tradit xi. et xij. metaphysice et illa solu e de sepatis a materia. Alia est metaphysica impura que est de illis que sunt in materia. Ul' dñm q metaphysica e de sepatis a materia fm re et rōez sit. vl' ad mun' de his q nō necessario sunt in materia.

Queritur Quo distinguatur iste tres scie Dñs q pnes diu los mōs diffiniēdi. qz diuersitas sciaz immediate sumit ex diuersitate demonstratiōis q vltim' sumit ex diu'sitate diffinitionū. eo q diffinitio est mediū demonstratiōis. variato ergo medio alic' syllogismi etiā varatur syllogism'. s; variato syllogismo et ei' conclusiōe variat scia. Un' metaphysic' diffinit p solā formā. mathematic' p materiā intelligibile et phisicus p materiā sensibile licet cōez.

Queritur Quo diuidat rōnal phia. Rñdet q diuidit analogice in grāmaticā logicā et rhetoricā Et rō ordis ē qz logica p'suppoit grāmaticā eo q loyca ē de vō et falso. et grāmatica de congruo et incongruo. s; ver et flm p'supponit sibi congruū Etiā rhetorica p'suppoit logicā. qz Aristoteles dicit in rhetorica sua. rhetoricā esse assecutiua dyaletice eo q rhetorica seqt logicā Et dicnt iste tres scie rōnales qz tractat de ente rōis. i. de ente fabricato p rōez qztū ad om̃a. l' dicnt rōnales qz dirigūt rōez i suis opatōib' ne erret. et h' spēali fac loyca.

Queritur Quo diuidat phia moralis Dñm q diuidit i tres pres scz monasticā yconomica et politicā. sic q monastica ē pma. yconomica scda. et politica tertia. L' ordis rō ē qz moral' phia dī illa q tractat de morib' et h' p'git tripli nā p' tractat de morib' et p'utib' vni' hoīs

Primus

ad seipm. scdo de morib⁹ et virtutib⁹ vni⁹ hois ad sua familiā. ter/
tio de moribus et regimine hois ad totā cōitatē siue pūntiā. Et
g sicut regimē hois ad seipz pcedit regimē hois ad totā familiā
et regimē ad familiā pcedit illd qd est ad totā cōitatē. sic mōasti/
ca est añ yconomica et yconomica añ politica. Un monastica dī
a monos qd ē vñi et ycos scia qsi vñi scia. qz monastica tētra/
ctat quō hō per virtutes morales debet regere seipm. Et ycono/
mica dī ab yconomos qd est familia et ycos scia qsi scia tractās
de regimine familie. s. vxoris filioz et fuoz. Et politica dī a pō/
lis qd ē pluralitas. et ycos scientia quasi scientia de pluralitate si
ue cōitate. quia politica est scientia docens regere totā cōitatem
siue prouinciā.

Notandū Q^{uod} phia cōiter accepta fm alios diui/
dit i speculatiuā et practica Speculari
ua diuidit i reale et rōnale Real diuidit i metaphysica mathe/
matica et physica sicut p^{ri}mo sexto metaphysice. Sed rationalis
diuidit in grāmaticā loyca et rhetorica vt supra dictū est Pra/
ctica diuidit in actiua et factiua. Actiua diuidit in monasticā
yconomica et politica. Sed factiua que est de facilibus a nobis
diuidit in artes mechanicas.

Queritur Quot sūt artes mechanice Dōm q^{ui}
speciali sūt mltē. s. i generali et loq^udo d
pncipalib⁹ sic sūt septē. scz lanificiū. armatura. nauigatio. q^{uod} p^{ri}/
nēt ad corp⁹ extrinsecus. agricultura. venatio. medicina. theatri/
ca. q^{uod} p^{ri}nēt ad corp⁹ intrinsecus. Un h^{uius}us. Lana nem⁹ miles.
nauigatio rus medicina. His ars fabril^{is} architectonica subit Et
sūt inuēre ad subueniēdū mlt⁹ defectib⁹ et miserijs n^{ost}ris corp⁹is. qz
in h^{uius} mūdo esurim⁹. sitim⁹ frigem⁹. calem⁹ et egrotam⁹ p^{ro} q^{uod} cala/
mitates artes mechanice sūt inuēre. Et p^{er} similitudinē vocāt adul/
tere. qz faciūt discētes in eis adulcerari et mechari. eo q^{uod} tales ar/
tes literales q^{uod} aīe p^{ro}p^{ri}e sūt deserūt. et artes corp⁹is q^{uod} si alienas v^{er}o
res colūt et sic faciūt intellectū ire a thoro p^{ro}p^{ri}o. id est a p^{ro}p^{ri}a opa/
tione que ē speculari ad thoz alienū. id est ad opatōez alienā et
extrinsecā corp⁹is p^{ro}p^{ri}ā.

Querit Quot sūt artes libales. Dōm q^{ui} septē. scz
Grāmatica. loyca. rhetorica. musica. arismet/
rica. geometria. astronomia. Un h^{uius}us. Bra. loq^uet Dia. vera do/
cet. Re. p^{ro}p^{ri}a colozat. Mu. canit. Ar. nūerat. Ge. pōderat. As. co

Tractatus

lit astra. Et dicuntur artes p[er] similitudinē quā h[ab]ent cum op[er]atione et /
teriori. s[ed] dicuntur liberales ad d[omi]nam artium mechanicarum. q[uod] sic artes
mechanice docent aliqd[am] constituere ad e[ss]e. sic istae artes docent aliqd[am] co[n] /
stituere ad it[er]ra. Et dicuntur liberales p[ro]p[ter] quatuor causas prima ē q[uod] liberat
a[n]i[m]as a multis errorib[us] reddentes sibi suā p[ro]p[ri]ā op[er]at[i]ōis. Sec[un]da ē q[uod]
quidā nobiles et liberi p[ro]sueverunt eas studere. Tercia q[uod] studētes ar /
tibus liberalibus debent esse a reb[us] m[un]danis liberi. Quarta q[uod] lib[er]i. i. s[ci] /
ne mag[is] difficultate offerunt se intellectui n[ost]ro. q[uod] tractat de his q[ui] p[er]
portionat n[ost]ro intellectui. et ista vltima r[ati]o ē melior et p[ri]ncipalior ali /
is. Et p[er] illā causā p[ro]bat q[uod] p[hi]sica et metaphisica nō s[un]t artes liberales.
q[uod] nō lib[er]i se offerunt intellectu n[ost]ro. q[uod] p[hi]sica ē d[icitu]r ill[ud] q[ui] s[un]t nimis imersa
mat[er]ie. et sic s[un]t s[ub] intellectu n[ost]ro. s[ed] metaphisica est de ill[ud] q[ui] s[un]t nis eleva /
ta sup[er] mat[er]iā. et q[ui] s[un]t sup[er] naturā n[ost]ri intellectu. q[uod] intellectu n[ost]r[us] ē co[n] /
iunct[us] s[ub] m[un]do. et sep[ar]at[us] s[ub] r[ati]ōis. g[ra]t[ia] p[ri]mi nō lib[er]i intelligit metaphisica
lia q[ui] s[un]t r[ati]ōis s[ed] sep[ar]ata a mat[er]ia. s[ed] r[ati]ōe s[ec]ū[n]d[i] nō offerit se p[ro]p[or]tionate
p[hi]sicalia. q[uod] ista s[un]t r[ati]ōis s[ed] p[ri]ncipia. Et s[un]t artes liberales i[n]te[n]te ad
p[ro]p[ul]sādos m[ul]tos a[n]i[m]e defect[us] i[n] q[ui]b[us] ip[s]a p[ro]p[ter] originalem culpā na /
scit[ur] intellectu ei nō ignar[us] et nud[us] creat[ur] ut p[er] t[er]cio de a[n]i[m]a.

Arguit Metaphisica ē ars liberalis. g[ra]t[ia] p[er] p[ar]tes q[ui] septē.
Ans[er] p[ro]bat. q[uod] liberi solent ea maxime studere.
D[omi]n[us] q[uod] scia d[icitu]r liberalis cui quatuor p[re]dictae p[ro]p[or]tiones conveniunt. s[ed]
quarta non p[ro]venit metaphisice ut patuit.

Arguit Metaphisica ē lib[er]ima p[ro]p[ter] metaphisice. g[ra]t[ia] ē lib[er]e
ral[is]. Et p[ri]ma a sup[er]latio ad suū positiu[m]. D[icitu]r
q[uod] h[ic] nō a sup[er]latio ad suū positiu[m]. q[uod] scia lib[er]a et lib[er]al[is] nō s[un]t eadē.
nā scia d[icitu]r lib[er]a q[uod] appetit g[ra]t[ia] sui et nō g[ra]t[ia] alit[er] ut s[un]t scie[ntie] speculatie.
int[er] q[ui]s metaphisica ē lib[er]ia. q[uod] nō ordiat[ur] i[n] alias s[ed] alic[ui] q[uod]dā m[od]o i[n]
ea. S[ed] scia d[icitu]r lib[er]al[is]. q[uod] tractat de his q[ui] lib[er]i et facili se offerunt n[ost]ro
intellectui q[uod] nō p[ro]venit metaphisice. Un[de] lib[er]ale et lib[er]e h[ab]ent d[ist]incta op[er]a /
posita. nā lib[er]ali opposit[um] difficile et lib[er]o opposit[um] facile sine a[n]i[m]i /

St Scie[n]tiae triviales s[un]t s[im]iles. g[ra]t[ia] nō s[un]t liberales. /culatim.
Ans[er] p[ro]bat. q[uod] s[ub]serviunt alijs sciētijs. D[omi]n[us] q[uod] s[im]ile nō
opponit[ur] liberali. s[ed] lib[er]o et g[ra]t[ia] p[ro]nt s[im]il[is] stare s[im]ile et lib[er]ale. ut si sit
s[im]ile q[uod]d[am] s[ed] p[ro]p[ter] aliud appetit et cō h[ic] lib[er]al[is]. i. facili se offert intel /
lectui n[ost]ro h[ic] p[ro]p[ter] d[icitu]r lib[er]ale. et sic ē de g[ra]matica leycat[ur] rhetorica

Que sit sufficiētia septē artium lib[er]aliū. D[icitu]r q[uod] ista nā
ois ars lib[er]al[is] aut ē de s[im]il[is] aut de q[ui]tate. Si de s[im]il[is]
h[ic] ē p[ro]p[ter] h[ic] de s[im]il[is] p[ro]p[ter] h[ic] de s[im]il[is] et sic ē g[ra]matica. aut de s[im]il[is]

Primus

ne vero et falso. et sic est loyca. vlt de finone ornato et inornato et sic est rhetorica. Si de quantitate hoc est dupl'r. vlt de quantitate continua aut discreta. Si de quantitate continua hoc est dupl'r. vlt de quantitate continua secundum se considerata et sic est geometria. Vlt contracta ad motum et sic est astronomia. Si de quantitate discreta hoc est dupl'r. vlt de quantitate discreta incontracta et sic est arismetica. Aut ad sonum contracta et sic est musica. Ex quo patet quod grammatica loyca rhetorica dicuntur scire triuiales a triuio. quia sicut triuium est ubi incipiunt tres vie ab aliquo vno et terminatur ad tres distinctos terminos. sic grammatica loyca rhetorica incipiunt ab vno scilicet finone et terminantur ad tres distinctas scias siue terminos videlicet ad congruum incontractum. verum et falsum. ornatum et inornatum. Et alie quatuor artes liberales dicuntur quadriviales propter similitudinem quam habent cum quadrivio quia sicut quadrivium dicitur aliquid spaciuz in quo incipiunt quatuor vie que terminantur ad quatuor distinctos terminos. sic etiam incipiunt alie artes ab vno. id est a quantitate et terminantur ad quatuor terminos scilicet licet ad quantitatem continuam secundum se. ad quantitatem continuam contractam ad motum ad quantitatem discretam secundum se. et ad eandem contractam ad sonum.

Queritur Quid sit grammatica loyca rhetorica et alie artes liberales. Respondetur quod grammatica est que tractat de finone congruo vlt incongruo. Loyca est scia docens de finone vero et falso. Rhetorica est scia tractans de finone ornato vlt inornato. docet enim diserte et copiose ordinem dicere. Arismetica est que tractat de quantitate discreta non contracta. id est de numero absolute. Musica tractat de quantitate discreta contracta ad sonum. Geometria docet de quantitate continua non contracta. quia docet mensurare secundum longum latum et profundum. Astronomia determinat de quantitate contracta ad motum. ipsa enim docet de montibus septem planeta rum et aliorum orbium et lestium.

Queritur Quo specialiter diffinit loyca. Respondetur quod loyca secundum boetium est scia docens diffinire dividere arguere et verum a falso discernere. patet quia loyca docet quomodo fiant bone diffinitiones. bone divisiones et argumentaciones quibus alie scie acquiritur. Cum vero est. quia loyca docet modum sciendi alia scibilia. scilicet omne quod scitur aut est complexum. et sic scitur per argumentaciones. Aut incomplexum et hoc dupl'r quia vlt scitur quo ad essentiam quod fit per diffinitiones aut quo ad eius partem tunc scitur per divisionem. Ex quo patet quod est triplex mo-

Tractatus

duo sciendi. scilicet diffinitiu⁹ diuissiu⁹ et argumētatiu⁹. Sz fm Allertū logica ē q̄ a fantasys (q̄ videt̄ et nō s̄t) liberat. errores dānat fallitates ondit. et lumē recte p̄tēplatiōis p̄bet. Ex q̄ diffinitōne patz utilitas logice q̄ ad tria p̄ma mēbra. sz necitas q̄ ad vltimū h̄re illa ē magis descriptio q̄ diffinitō

Queritur Quō diuidat̄ logica. Ddm q̄ logice s̄t tres diuissōes. P̄ria ē in logicā naturalē et artificialē. Logica naturalis ē q̄ acq̄sita ē p̄ discursū sc̄m ex sola naturali industria. l̄ ē q̄dā naturalis industria q̄ q̄s vnū di scernit ab altero. Artificialis d̄r q̄ acq̄sita ē p̄ dem̄ratōz factā p̄ artē. et paulo ante multiplic̄ ē diffinita. Et sunt iste d̄rē naturale et artificiale accitales. et nō essentiales. qz accidit logice sic vel sic esse acq̄sitam. Scda diuissio est in logicam docentē et vtenē. Logica docēs ē q̄ ē de argumētatiōe vt de subiecto cui dem̄rat̄ in esse passio p̄ p̄prium et a dequarū eius p̄ncipiūz non respiciēdo alias sc̄ias. Sed vtenis est q̄ cōsiderat de eadē argumētatiōe vt applicabilis est ad alias sc̄ias. tanq̄ instrumentū quoddā. Et sic patet q̄ idem habitus diuissimode cōsiderat̄ est docens et vtes Tercia diuissio est logice in veterē et nouā. logica vetus est q̄ tractat de p̄ribus argumētatiōis siue p̄p̄is siue remotis. p̄p̄is que sunt p̄p̄es. de q̄bus habetur in p̄mo tractatu. sz remote s̄t termini de q̄bus docetur in scdo et tercio tractatib⁹. D̄nter tñ vt infra patebit in locis suis. Logica noua est que tractat de totali argumētatiōe et eius p̄ribus subiectiuis. scilicet de syllogismo simpliciter dicto in q̄rto tractatu. de dyalectico in q̄nto. de sophistico in sexto. De enthunemate inductiōe et exemplo s̄t in q̄nto. Et d̄r logica vetus. qz tractat de p̄ribus argumētatiōis. sed p̄es naturalis s̄t p̄ores suo toto. q̄ et veteriores. Sz noua logica d̄r non qz nō nūc vltimo ē inuēta. sz qz tractat de totali argumētatiōe. mō totū est naturalis polter⁹. et p̄ p̄is nouius

Queritur Utz logica sit sc̄ia Ddm q̄ sic. qd̄ p̄bat̄ autoritate et rōe. Autoritate p̄hi s̄t Boetij et alioz multoz q̄ dicūt eam esse sc̄iam. q̄ est sc̄ia. p̄na p̄batur p̄ locum ab autoritate affirmatiue. Rōne p̄batur sic. qz logica est h̄tus p̄clusionis p̄ dem̄ratōez acq̄situs. q̄ est sc̄ia. p̄na p̄bat̄ p̄ locū et diffinitōe ad diffinitū. Aliis p̄z qz logica est h̄it⁹ h̄u⁹ p̄clusionis. ois argumētatio ē illatiua p̄ntis ex ante. sz ex q̄ b⁹ p̄missis acq̄rat̄ illa p̄clo infra dicit̄ circa affigēdē subiectū

Arguitur Nullus modus sciendi est scia. scilicet modus rei non est ipsa res. scilicet logica est modus sciendi. ergo non est scia Maior probatur per omnino. quod methaphisica. quod impossibile est scire acquirere sciam in modo sciendi. Dominum ad minorem quod duplex est logica. scilicet utens et docens Logica utens est quod utimur in alijs sciencijs et illa est modus sciendi. et nihil aliud est nisi applicatio logice docentis ad alias scias. et non est scia illa quod applicat. quod modo debet intelligi maior. Sed docens est quod docet arguere per principia argumentationis in se. et in suis partibus. et illa est scia et modus sciendi. Et quod logica docens et utens est unum huiusmodi. id est aliter dicitur quod logica est modus sciendi obiective. quod docet de illa quod sit modus sciendi. scilicet de diffinitione divisione et argumentatione. quod tamque in istis scia acquiris. scilicet in se est vera scia

Arguitur Nulla ars est scia scilicet logica artificialis docens est ars ergo non est scia Maior probatur. quod ars et scia sunt huiusmodi intellectuales distincti. Sed minor probatur ex dictis. quod est ars liberalis Dominum quod ars capit duplex. Unoque specialiter putat etiam rationem reze factibiliu. et sic ars non est scia. quod sic sunt distincti huiusmodi intellectuales. Alioque communi putat diffinitum secundum Tullianum. Ars est collectio multorum preceptorum in unum finem tendentium. et sic maior est falsa. et in illo sensu sumitur minor. unde ars proprie capta dividitur in artes mechanicas. scilicet communi accepta dicitur sub se omnes artes liberales et mechanicas. et sunt omnes huiusmodi intellectuales.

Arguitur De nullis falsis est scia. scilicet logica est de multis falsis. ergo non est scia. Maior est nota. quod scia est solus horum. per se posterior Minor probatur. quod tractat de pallogisimis peccatis in materia et de fallacijs quod procedunt ex falsis Dominum quod logica non est de falsis tamque de obiectis scibilibus principaliter considerat. scilicet est de falsis tamque de quibusdam modis principaliter considerat. Etiam est de hoc per se. et de falsis solus per accens

Arguitur Logica est huiusmodi ergo non est scia. Ans probatur quod logica acquiritur per unum solum actum temerandi. scilicet huiusmodi generat ex actibus frequenter reiteratis. Quia et a superiori ad inferius negative Dominum quod logica ut disposuit acquiri per unum temerandum. non tamen logica ut huiusmodi quod sunt idem in eentia. dunt tamen in modo eendi

Queritur Quid sit huiusmodi. de quo nunc loquimur. Dominum quod est qualitas difficultatis mobilis a sebo disponens ipsam ad bene male operandum. scilicet sciam aliquis bene intelligit. et scilicet iusticia bene operatur. vel sic huiusmodi est quod operamur pempte et delectabiliter operandos nfas. si

Tractatus

cut studiosus delectabilis opus fructuose. et vitiosus pempte. et delectabilis opus fructuose. Et ille due diffinitiones sic dicitur. nam prima datur de habitu in ordine ad subiectum. scilicet secunda in ordine ad actum. Et est duplex. scilicet corporalis et spiritualis. Corporalis est quod subiective est in corpore aut in parte corporis. ut sanitas egritudo. Spiritualis est quod subiective est in potentia anime. ut scientia et virtus. Et est triplex. scilicet creatus infusus et acquisitus. Locreatus sicut habitus est in mentibus separatis vel habetur a primis principibus in nobis. Infusus sunt tres. scilicet fides spes et caritas que sic dicitur. quia fides est in intellectu speculativo per quem homo accipit credibilem cognitionem. scilicet spes et caritas sunt in voluntate. Habitatus acquisitus est quod generatur ex actibus frequenter reiteratur. sicut sepe cytharizando fit cytharista. Et est duplex. scilicet moralis et intellectualis. Moralis est. quod subiective est in appetitu per se. quod anima pempte operatur suas operationes morales. Scilicet appetitus est duplex. scilicet intellectus in quod subiective est iusticia Et sensus in quod duplex. scilicet irascibilis et concupiscibilis. In irascibili sunt virtutes morales. scilicet fortitudo. magnanimitas. magnificentia. mansuetudo. In concupiscibili sunt sex. scilicet temperantia. liberalitas. affabilitas. veritas. eutropia. philothomia. Habitatus intellectualis est quod est subiective in intellectu. quod pempte et sine errore anima operatur suas operationes intellectuales. quod est duplex. scilicet speculativus et practicus. In intellectu speculativo sunt sapientia intellectus et scientia. In practico sunt ars et prudentia.

Queritur Quot sunt habitus intellectuales quibus non contingit falso assentire. Respondetur quod quatuor. scilicet sapientia intellectus. prudentia. scientia. et ars. Unde. Intellectus virtutes datur tibi sapientia. Et duo sunt habitus intellectuales quibus contingit assentire falso. scilicet opinio et suspitio. Unde sapientia est habitus primus et altissimus earum considerativus. vel est habitus dei et divinarum cognitionum. sicut lumen naturali docet metaphisicis. Intellectus est habitus primus principiorum pleorum cognitionum. Scientia est habitus conclusionis per contemplationem acquisitus. Sed prudentia est recta ratio rerum a nobis agibilium. Et ars est recta ratio rerum a nobis factibilium. Unde agibile est quod fit a nobis operatione immanente. ut sunt actus intelligendi et volendi. Scilicet factibile quod fit a nobis operatione extrinseca. ut carpentatio fabricatio. Et sufficientia illorum habituum est ista. Nam omnis habitus intellectualis vel est practicus aut speculativus. si practicus habet duplex. vel est agibile aut factibile. si agibile sic est prudentia. si factibile sic est ars. si speculativus habet duplex. Vel est principiorum aut conclusionum. Si circa conclusiones sic est scientia. Si principiorum habet duplex. vel pleorum. sic est intellectus. aut incompletorum. sic est sapientia.

Primus

Arguit In p^{ma} diffinitione h^umus nō pōnit illa p^{ri}cula acq^usita. q̄ ē insufficiēs. Dōm q^u illa p^{ri}cula nō debet poni p^{ro}pter duas rōes. Prima q̄a si pōneret diffinitio nō esset p^{er}icibil^{is} cū diffinito. neq^{ue} diffi^{ci}l^{is} p^{ro}ueniret o^{mn}i p^{re}terito s^{ed} dif^{fi}nitio. q^uz aliq^u s^{ed} h^umus innati z aliq^u infusi. Secūda q^uz esse h^umus acq^usitū solū p^{ro}uenit habitui in sp^{eci}ali. q̄ nō debet poni in diffini^{ti}ōe h^umus in generali. Un^{de} h^umus in sp^{eci}ali solet sic diffiniri. h^uic^{us} est q^ulitas isensibil^{is} acq^usita firmit^{er} radicata in s^{ub}iecto difficult^{er} mobil^{is} ab eodē. z illa diffinitio solū p^{ro}uenit h^uic^{us} aie acq^usito

Arguit Albedo in agno ē q^ulitas difficult^{er} mobil^{is}. q̄ est h^uic^{us}. Dōz q^uz excludit^{ur} p^{er} h^uic^{us} q^uz d^{icitur} disponens ip^{so}m ad b^{on}ū v^{el} male opandū. Et p^{er} h^uic^{us} etiā excludit^{ur} o^{mn}es p^{ro}p^{ri}as passio^{nes} q^uz disponāt ad opandū absolute. nō t^{amen} ad b^{on}ū v^{el} male op^{er}andū sicut faciūt h^uic^{us}.

Arguit Per h^uic^{us} laudamur z vitupamur. q^uz p^{er} h^uic^{us} d^{icitur} s^{er}u^{iri} a naturalib^{us} potēt^{ia}s. t^{er}z s^{ecundum} s^{an}itate z e^{ss}e t^{em}peratū nō laudamur neq^{ue} vitupamur. q̄ nō sunt h^uic^{us}. Dōm q^uz h^uic^{us} accipit^{ur} dupl^{iter}. Uno^{modo} p^{ro}p^{ri}ie p^{ro} q^ulitate. q̄ original^{iter} t^{em}p^{er}et a volūtare. z ei^{us} impio subiaceret disponēs s^{ub}iectū ad opandū t^{em} sicut s^{ed} h^uic^{us} morales z intellectuales. z sic p^{er} h^uic^{us} laudamur z vitupamur. Alio^{modo} cap^{it} cōiter p^{ro} o^{mn}i illo q^uo disponit^{ur} s^{ub}iectū ad naturā. aut b^{on}ū v^{el} male opandū. z sic s^{an}itas z egritudo etiā dicunt^{ur} habitus

Querit^{ur} Utz h^uic^{us} sp^{eci}ialis posset s^{ub}iectari in e^{ss}entia aie. Dōz q^uz nō. q^uz neq^{ue} h^uic^{us} disponēs ad naturā neq^{ue} disponēs ad opatiōem. nō p^{ri}mū q^uz ipsa aia est vltima forma. q̄ in ea nō requirit^{ur} h^uic^{us} disponēs ad vltimozē z p^{er}fectiō^{em} t^{em} formā. neq^{ue} s^{ecundum} q^uz aia opatur p^{ro} potēt^{ia} mediā. sic q^uz p^{ri}mū p^{ri}ncipiū opatiōis est pōnā. q̄ nō o^{mn}i talē habitū opatiū ponere iⁿmediate in e^{ss}entia aie. q^uo d^{icitur}z intelligi de habitib^{us} naturalib^{us}

Arguit Intellect^{us} n^{on} in p^{ri}ncipio creatōis ē tāq^{uam} tabula rasa. v^{el} d^{icitur}z q^uz aia. q̄ nō s^{ed} sibi aliq^u h^uic^{us} innati. Dōm q^uz iⁿbi loq^uit^{ur} p^{ro}p^{ri}as de sp^{eci}ib^{us} intelligibilib^{us}. q^uz intellect^{us} n^{on} in p^{ri}ncipio nō h^{ab}et sp^{eci}es intelligibiles sibi p^{ro}creatas. Et q^uz p^{er} h^uic^{us} nō vult excludē q^uz aliq^u sint h^uic^{us} p^{ro}creati. v^{el} q^uz ē iⁿ intellectu speculatiuo. z vocat^{ur} intellect^{us}. ali^o in intellectu pratico. q̄ vocat^{ur} synderesis. z in enūtiatōe habitūū p^{ro}p^{ri}as h^{ab}et sub intellectu

Tractatus

Arguitur Intellectus est naturalis contra animam. quod non est habitus intellectualis. Dominus quod intellectus capitur dupliciter. uno per contra animam intellectivam. et sic non est habitus. Alio per habitum cognoscitivum primo et principio. et sic est habitus intellectualis.

Arguitur Solertia est unus habitus intellectualis. et sit plures quod quod. Aliis probatur. quod solertia est ydoneitas inveniendi medium in non respectu temporis. sed illa ydoneitas videtur esse habitus. Dominus quod solertia capitur dupliciter. uno per naturali indigentia / industria que inest alicui a natura. et illa non est habitus neque virtus. Alio capitur ut est subtilitas cito inveniendi medium. et sic est habitus. sed non ab aliis distinctus. quod vel medium inveniendi est necessarium. et sic apprehenditur sub scientia. aut probabile. et sic apprehenditur sub opinione.

Arguitur Tres sunt habitus intellectuales. Probat per philosophum secundo de anima. qui solus ponit tria principia cognoscendi. scilicet scientiam intellectum et opinionem. Dominus quod ipse ibidem solus loquitur de illis principijs in communi. sed in speciali et per partes ad obiecta ponit quod quod quod non pergit assentire falso. quod dicitur propter opinionem. ne et suspitio quod quod assentimur falso.

Queritur Utz logica sit nobis utilis. Dominus quod utile capitur dupliciter. uno per illo quod in se non est appetibile. sed tamen ordinatur ad bonum finem ut medicina amara ordinatur ad sanitatem. et ipsa non est in se appetibilis. et sic logica non est utilis. quod logica in se est bona et appetibilis. Alio dicitur utile quod legetur de se sit bonum et appetibile adhuc tamen ordinatur ad aliquem alium finem. ut medicina dulcis. et sic logica est utilis et appetibilis. et omnes virtutes sic sunt appetibiles. Et secundo modo utile adhuc est duplex. uno est aliquid utile ad aliquem finem sine quo talis finis potest haberi. et sic equus est utilis ad itinerandum. Alio dicitur utile ad aliquem finem sine quo nullatenus talis finis potest haberi et sic navis est utilis volenti transire mare. quod nullus potest venire per mare sine navis. et sic logica est utilis. cum sine logica nulla scientia potest haberi. quod omnis scientia habetur per sua principia. et principia illa nobis innotescunt per argumentationem que est subiectum logice.

Queritur Utz logica sit necessaria. Respondetur quod duplex est necessarium. scilicet simpliciter et ex suppositione. Necessarium simpliciter est si neque esse et vivere non possumus. et sic respirare est necessarium homini. Alio dicitur necessarium ex suppositione. et sic logica est necessaria. quod supposito quod aliqua velut perfecte habere alias scientias. necessarium est eam scire logicam.

Querit Utz logica sit ps phie Rñdet q sic. vt suffi
ciēter prz ex diuisione phie. 7 pñi subdiuisione
Sed dices. Aresto. vi. metha. sufficiēter diuidit phiam i me
taphisicā mathematicā 7 phisicā. sz logica nō pñet sō ista di
uisione. g. 22. Dñm q Aresto. vi. metha. nō diuidit phiam i
cōs. sz diuidit ibi phiaz realē 7 speculatiuā. mō logica nō ē phia
real. sz rōnis. qz logica subordinat phie rōnali

Querit Utz logica sit scia real vel rōnal Dñm q
ē rōnal. pbat autoritate 7 rōe. Autoritate A
uicēne dicētis. sicut grāmatica est directiua lingue ita logica est
directiua rōnis. Rōe sic. illa scia est rōnalis cui subiectū ē ens
rōnis. sed subiectū logice est ens rōnis. igit. Maior pbat. qā
ex subiecto magis pñcipalr iudicat scia rōnalis. Sz minor pz
p bñm Thomā. q ponit ens rōnis p subiecto logice. nō vt di
stinctū 7 argumētōz. sed secū idē. Scdo pbat. qz illa scia ē rō
nalis q est directiua rōnis in suis opatōib. sz logica est hñmō
qz dirigit rōem in oībus suis opationib. In pma opatōe pr
scdm 7 terciū tractat. In scda pr pñm. In terciā pr quartūz
qñtum 7 sextum

Arguit Logica ē ens reale sōstēs pñ oēm opatōz itel
lēns g ē scia real. pñā pbat qz illa scia ē real q
ē vez ens reale. Et pñmat. qz scia ē ens reale. 7 ponit in pma
spē qñtat. sz logica ē scia. g ē ens reale Dñz ad pñū q scia n
dē iō real. qz ē vez ens reale. sz qz ē subiectū d q tractat ē ens
reale. Ad scdm dñm q logica ē bñ real realitate ppe entitat. n
tñ realitate subieci attributōis

Arguit Subiectū logice ē ens rōis. g ipsa logica. pñ
tia 73. qz scia catur effectiue a suo subiecto. sic
vlt qñbet hñtus a suo obiecto. sz effectūs nō ē maioris entitat. qz
sit ē cā efficiēs Dñm q duplex ē cā efficiēs logice scie. s. pñci
pal. 7 ē lu⁹ itellectūs agēns ē abstrahē spēs a fātasmatib q rep
sentat vltā qz ē scia. Et mī⁹ pñcipal sic ē obiectū scie qd i cān
do sciam sit pcurrit cū itellectū. mō effectūs pñcē maioris entitat qz
cā efficiēs mī⁹ pñcipal. Ul dñz q scia nō cāt effectiue a subiecto at
tributōis. sz obiectiue. qz sōm ē illd circa qd opat itellectūs cān

Querit Utz logica sit scia pñcia vlt spe (do sciam.
culatia Rñdet q ppe nō ē pñcia nec specu

Tractatus

latina. tñ maiorē pueniētiā hz cū speculatiua qñ cū pctica. pñm
p3 q2 pcticū 7 speculatm sñ dñ scie real. q2 didnt sciaz realē. s3
logica n̄ ē scia real. g. 2c. Scdm pr3. q2 logica hz quādā affilā
tōz cū sciētis realib⁹ speculatis. 7 sic simplr ē speculatiua s3 pñm
qd sit pctica. q2 in ipsa ē aliqd p modū cuiusdā opis. s. constructō
syllogismi aut ppos. Un̄ nulla ē scia adeo speculatiua qñ in se
habeat aliqd practice scie

Notandū scia pñt dici pctica l speculatiua ex p
te triū. pñmo 7 pñcipalir ex pte obiecti.
scdo ex pte finis. s. ex pte sñcti. Pñio ex pte obiecti dñ aliq scia
speculatiua. cū obiectū nō ē opabile a nob sñ q a nob. Per op
positū dñ scia pctica ex pte obiecti sui. c. obiectū ē opabile a no
bis. sñ q a nob. exēplū pñm ē metaphisica. exēplū scdo ē moral
phīa. Scdo ex pte finis. q2 scia dñ speculatiua. c. finis ē scie tñ
sic q ipm scire nō ordinat ad aliā opatōz. 7 illa dñ pctica ex pte
finis c. finis ē op⁹ vt finis artē domificatorie ē domū facē. Ter
cio dñ speculatiua ex pte subiecti. q2 scia speculatiua ē i intellectu
speculatiuo. s3 pctica ē i intellectu pctico. Un̄ intellectu speculatiuo
dñ q apphēdit rē absolute. l. q ē cognoscitū⁹ veritatē rei s3 intel
lectū pctic⁹ dñ q apphēdit rē ordinādo ipsam ad op⁹ extrinsecū.
Possz etiā qñto aliq scia dici pctica ex pte mōi pñsiderādi. 7 sic
nulla scia ē tā speculatiua qñ i ea hēat sp aliqd pctice scie.

Arguitur Illa scia ē pctica c. obiectū ē opabile a nob
s3 obiectū logice ē opabile a nob. g. ē pcti
ca. Mior p3. q2 argumētō ē sñctm i logica. 7 ē opabil a nob. q2
fit p terciā opatōz nri intellectu. Dñm q nō qlibet opatio facit
sciam pcticā. s3 illa opatō obiecti facit sciaz pcticā. q ē ex gen⁹
pñplatiōis. q2 praxis ē opatō alteri⁹ pñne ab intellectu. opatō at q
fit i argumētōe ē i genē pñplatiōis. 7 ifra limites intellectu

Arguitur finis logice ē opari. g. logica ē scia pcti
ca. Añs pbat. q2 finis logice ē speculati. s3
speculati ē qd dñ op⁹. Dñm q finis logice n̄ ē op⁹ extrinsecū 7 ex
gen⁹ speculatiōis. s3 ē opatō intrinseca q manet i genē pñplatiōis. 7
speculatiōis. Un̄ finis logice ē opari intellectu 7 pñne ab i
tellectū qd reqñr ad h q aliqd sit pcticū s3 dicēs finis logice ē ad
op⁹ intrinsecū. pbat q2 argumētō ē finis logice. 7 illa expmif per
oratōz. q fit p organa extiora. Dñz q logica pñcipalr ē de argu
mētōe mēali q solū i mēte pñcipit. 7 n̄ de illa q p vocē expmif

Primus

Arguit Intellectus extensione sui ad opus fit practicus. ut
dicitur 3° de anima. scilicet per hoc quod argumentatur per logicam exten-
ditur ad opus. cum argumentari sit operari. ergo argumentatio fit practica.
Dicitur quod duplex est opus intellectus. scilicet intrinsicum quod est intellectus per
prius. et extrinsecum quod est alteri ponere. intellectus autem extensione sui
ad opus alteri potest fit practicus. quod non est quando argumentatur.

Arguit Illa scientia est practica quae subseruit scientiis practi-
cis. scilicet logica est huiusmodi. ergo. Tunc probatur quod per
eam possumus scire quod bonum et quod malum. Dicitur quod logica non subser-
uit scientiis practiciis secundum quod practice sunt. scilicet secundum quod in eis est aliquid
speculativum. scilicet rhetorica subseruit scientiis practiciis. ut practice sunt
et per hoc dicuntur rhetorica et dialectica. Vel dicitur ad probationem mio-
ris. quod scire quod bonum et quod malum non est opus practicum. sed est opus
intellectus quod per se nunquam est practicum. sed per per accens ordinari ad
praxim. moralis autem philosophia est practica ex parte finis principalis. quod
per se habet facere bonum.

Querit Quid sit subiectum attributis in tota logica
Dicitur quod argumentatio est subiectum attributis.
scilicet subiectum principalitatis est syllogismus. et subiectum comitatus est ens rationis
Est tamen considerandum. quod ens rationis capit dupliciter. Uno modo per se fabri-
cato per rationem. et sic est subiectum comitatus. quod etiam dicitur alicuius scientiis.
Alio modo capit per se rationatorem ens idem cum argumentatione. et ut sic
per se ponitur per subiectum attributis. Nec tamen sequitur quod unus scientia sit plura
subiecta. quod habent se sicut magis et minus eorum. quod non ponitur in numero.
sed unum in alio includitur. Quod autem argumentatio sit subiectum attri-
butis patet. quod sibi demonstrat iesse sua passio per propria principia. unde
passio eius est illatum dicitur ex antecedente. scilicet principium seu medium
est diffinitio argumentationis. et fit demonstratio ponendo diffinitio
subiecti per medium. propria passionem per maiori extremitate. et subie-
ctum per minori extremitate. hoc pacto. De argumenti per ordinem expli-
catio est illatum dicitur ex antecedente. scilicet argumentatio est huiusmodi. igitur. et
Et notitia quam habemus de illa conclusionem vocatur scientia in genere. et lo-
gica in specie. scilicet notitia de premissis vocatur intellectus.

Arguit Unus scientia dicitur tamen unum esse subiectum. scilicet logica est
una scientia. ergo habet unum subiectum. Dicitur quod unus
scientia dicitur esse unum subiectum attributis. scilicet per hoc bonum esse plura quod unum est sub-
iectum principalitatis. et aliud comitatus. sicut fit in logica. Unde

Tractatus.

subiectū attributōis est qđ cōmunissimū in aliq̃ scia p̃sideratur
p̃mo notū nō transcendēs metas illi⁹ sciētie. verificabile de p̃n/
cipaliter p̃sideratis. ad qđ min⁹ p̃ncipalr p̃siderata habent ordi/
dinem ⁊ reductionē. Sed subiectū cōmunitatis dicit qđ cō/
muniter predicatur de om̃ibus in scientia consideratis ⁊ cū hoc
de pluribus alijs. Et subiectū p̃ncipalitatis est p̃ncipalior sp̃/
cies subiecti attributionis.

Arguitur Dīs scia p̃siderat argumētatōz. q̃ argu/
mētatio trāscēdit metas h⁹ sciē. Dōm
q̃ argumētatio capis dūpl̃r. Uno mō vt p̃pat ad alias scias et
q̃ntū ad vsum eius. Alio mō absolute vt dēpendet a suis p̃nci/
pys ⁊ inq̃ntū passiōes eius demonstrāt sibi inesse. p̃mo mō ar/
gumētatio p̃sideratur in om̃ibus sciētijs. sed nō scđo modo de q̃
est hic sermo.

Arguit Argumētatio scđo mō trāscēdit metas. q̃ nō
est subiectū adeq̃tū loyce. Alijs p̃bat. qz i rhe/
torica determinat de argumētatōe eurythmematica ⁊ exemplari
Dōm q̃ in alijs sciētijs p̃siderat de argumētatōe solū min⁹ p̃n/
cipaliter ⁊ nō p̃ modū subiecti. sed ad h̃ q̃ aliqđ subiectū tran/
scēdat metas requiritur q̃ ip̃m ṽl aliq̃ ps subiectina sit subiectū
alterius sciē.

Arguit Subiectū loyce ē aīa intellectiva. q̃ nō argu/
mētatio. Alijs p̃bat. qz scia est in aīa sicut co/
lor in corpe vt p̃r in p̃dicamētis. Dōm q̃ aīa est subiectum
loyce ⁊ cuiuslibet alteri⁹ sciētie inherētis nō tñ attributōis de q̃
q̃rit titulus q̃stionis. Pro quo.

Notandum Qđ subiectū capis octo mōis. p̃o
mō p̃ obiecto potentie. ⁊ sic color
d̃r subiectū. id est obiectū ṽsus. Scđo capis p̃ verna. i. famulo
alic⁹ dñi. vt sū d̃r subiect⁹ dñi. Tercio pro corpe posito s̃b alio
vt fundamētū ē subiectū parietis. Quarto p̃ subiecto accidētis. vt
paries ē subiectū altitudinis. Quinto p̃ subiecto p̃positōis. vt hō
est aīa. ibi hō est subiectū. Sexto pro subiecto p̃prie passiōis
sicut hō est subiectū risibilis. Septio pro inferiori alic⁹ supio/
ris sicut species est subiectū generis. Octauo p̃ subiecto attribu/
tionis de quo est hic ad p̃positū. Tñ p̃sus. Obiectū verna. po/
sitū sub. cur. qđ inheret. Qđ p̃us ē copula. p̃p̃ri loycalr infra.

Primus

Duo simul ars heret sunt bis subiecta quaterna.

Arguitur Nulla argumentatio est subiectum. Sed argumentatio non est subiectum est falsum. Teneat prima per legem contradi-
ctoriaz. Sed si veritas antecedentis probatur. quod nec illa nec ista. Dominum
quod hic non arguitur per legem illam. quod ille propositiones solae sunt eiusdem subie-
cti et predicati secundum vocem non tamen secundum rem. quia argumentatio aliter
capitur in vniuersali propositione negativa. et aliter in propositione
particulari affirmatiua. quod in prima propositione argumentatio super-
ponit confuse. et in secunda supponit simpliciter. et ergo est ibi falla-
cia figure dictionis.

Arguitur De subiecto dicitur presupponi quod est. scilicet de argumentatio-
ne non presupponitur quod est ergo. Maior patet per
Aristotelem. primo posteriorum. Minor probatur. quod in logica inuestigatur quid
sit argumentatio. imo in quanto tractatu diffinitur. Dominum quod dupliciter
est quid. scilicet quod nominis. et quod rei. de subiecto autem dicitur presupponi quod no-
minis. sed bene potest inuestigari quod rei. Ubi potest dici quod de subiecto rebus
presupponi quid est in actuali demonstratione. quod diffinitio subiecti
est medium demonstrationis. sed ante actuali demonstrationem et in tradi-
tione scientie potest bene inuestigari.

Arguitur Si argumentatio esset subiectum vel esset vocalis me-
tus vel scripta. sic patet a sufficiendi inductio. sed nul-
lus istorum videtur posse dominum. Rursus quod argumentatio in suis speciebus
prout mentalis. vocalis vel scripta non est hic subiectum. sed argumentatio in
eodem considerata. vel potest dici quod argumentatio mentalis hic subiectum.
quod illa principaliter consideratur in logica.

Arguitur Idem non est subiectum toti et parti. sed argumentatio
est subiectum in noua logica. ergo non est subie-
ctum totius logice. Dominum quod argumentatio capitur dupliciter. Uno modo
in se tamen. et sic est subiectum noue logice. Alio modo consideratur in se et
in suis partibus. et sic est subiectum totius logice. Et ergo magis con-
uenienter ponitur pro subiecto ens rationis quod omnia illa in se
comprehendit. quod ens rationis est triplex secundum quod apprehenditur tribus
operationibus intellectus.

Arguitur Nullum instrumentum scientie est subiectum. sed argumen-
tatio est instrumentum scientie. ergo non est subie-
ctum. Minor probatur. quod per ipsam acquiruntur alie scientie. imo ipsa
met logica. Dicendum quod argumentatio capitur dupliciter.

Tractatus

Uno modo secundum rationem communem in se et in suis principiis. et sic est subiectum. Alio modo capitur pro hac vel illa argumentatione vel alijs scientijs applicat. et sic est instrumentum acquirendi scientiam. Et sic idem diuersimode est subiectum et instrumentum.

Arguitur Subiectum habet se ut materia et instrumentum. ut causa efficiens. sed ille cause nunquam coincidunt in eodem numero. Dicendum quod materia ex qua et efficiens nunquam coincidunt. tamen materia circa quam bene coincidit cum efficiente modo do subiectum est materia circa quam.

Arguitur Nulla operatio intellectus est subiectum scientie speculativae. latine. sed argumentatio est tertia operatio intellectus. ergo non est hic subiectum. Maior probatur. quia obiectum scientie speculativae non est a nobis operabile. Dicitur quod argumentatio capit dupliciter. Uno modo in universali in ordine ad sua principia formalia et in comparisonem ad suas passionem que sibi demonstrantur inesse. et sic minor est falsa. Alio modo capitur in particulari. et sic minor est vera et similiter conclusio ut sic autem non ponitur subiectum. Vel dicendum ad maiorem quod argumentatio est operatio intellectus immanens et propria quare bene potest esse subiectum scientie saltem in universali accepta.

Queritur Utrum loyca sit de primis intentionibus vel secundis. Respondetur quod loyca considerat utramque intentionem. scilicet primam et secundam. Unde intentio nihil aliud est quam conceptus rei vel ymago aut similitudo rei qua intellectus tendit ad rem significatam. ut per similitudinem hominis intelligimus hominem ad extra. Et illa est duplex. scilicet prima et secunda. Prima intentio est primarius conceptus quem habemus de re. ut homo conceptus secundum se. que iterum est triplex secundum tres operationes intellectus. scilicet intentio prima per me operationis intellectus ut homo. secunda operationis intellectus ut homo currit. tertia operationis ut acceptus isti discursus. omnis homo currit. sortes est homo. ergo sortes currit. Secunda intentio est secundarius conceptus quem habemus de re. ut quando concipitur homo species et animal genus. ibi species et genus sunt secundae intentiones. et intentio secunda etiam est triplex. Nam aliqua est secunda intentio prime operationis intellectus. et alia secunde operationis intellectus et alia tertia operationis intellectus. Exemplum primi. ut genus species propria actus. Exemplum secundi. ut propositio oratio

Primus

eq̃ pollētia. Exēplū terciū. vt sillogisim⁹ inductio enthimema z ex
emplū. Un̄ intētio scda p̄t sic diffiniri. Intētio scda ē respectus
rōis relict⁹ in obiecto cognito p̄ actū. p̄patm̄ intellect⁹ cōpantē
vnū obiectū cognitū ad aliud. q̄ respectus dependet ab opere n̄ri
intellectus in esse z p̄seruari. Et illa est diffinitio causalis. quia
dat p̄ oīa genera causaz. Formalis tāgūt cū d̄r respectus rōnis
Materialis in qua cū dicit⁹ relictus in obiecto cognito. Effi/
ciens qū d̄r p̄ actū p̄patm̄ intellectus. Finalis cū i d̄r p̄pantis
vnū obiectū cognitū ad aliud.

Queritur Vterū loyca magis sit de intētiōib⁹ p̄mis
q̄ scdis. R̄ndet q̄ magis de p̄mis. ratio
q̄ qū in aliq̄ scia p̄siderare subiectū. z eiusdē passioēs. tūc illis
scientia magis h̄z p̄siderare subiectū q̄ passiones. S̄z in loyca
p̄ma intentio habet se vt subiectū. z scda vt passio subiecti. ergo
loyca est magis de intentōe p̄ma q̄ scda. Minor p̄t. q̄ sup̄ pri/
mā intentionē fundat scda. z ergo scde intentōes sunt subiecti/
ue in obiecto cognito p̄ intellectū z non in ip̄o intellectu quod
aliqui videntur dicē

Arguit Istud magis p̄sideatur in loyca q̄ diffinit⁹ in
loyca. sed scde intentōes diffiniuntur in loyca
igitur. Minor p̄bat. quia spēs genus. zc. sunt scde intentōes
z diffiniuntur in loyca. ergo. zc. Dōm q̄ scde intentōes nō dif/
finiuntur in loyca. q̄ illa scda intētio gen⁹ nō p̄dicat de p̄lib⁹ dif/
ferētib⁹ specie in eo q̄d q̄d est. sed p̄me intentōes licet h̄ fiat s̄b
noīe scde intentōis.

Arguit Scia p̄sideras formā z materiā p̄ncipalius
p̄siderat formā q̄ materiā. s̄z scde intētiōes ha/
bēt se vt forme ad intētiōes p̄mas. z p̄me vt materia. q̄ loyca p̄n/
cipali⁹ est de intētiōib⁹ scdis q̄ p̄mis. Dōm q̄ duplex ē for/
ma scz substāntialis z accidētalis. scia aut̄ ambas p̄phēdēs p̄n/
cipalius p̄siderat formā essentialē q̄ accidētālē. s̄z scde intētiō/
nes sunt forme accētales primaz intentionū.

Arguit Auicēna d̄t q̄ loyca ē de scdis intentionib⁹ ad/
iunctis p̄mis. q̄ loyca est magis de intētiōi/
bus scdis q̄ p̄mis. Dicendū q̄ Auicēna in hac autoritate non
voluit innuere p̄ncipalitatē. s̄z solū similitatē scz q̄ loyca est sil/
de p̄mis z scdis intentionibus.

Arguitur Si loyca esset de primis intentioib⁹ p^{ri}ncipali/
ter seq^uret^{ur} q^{uod} loyca esset scia realis seq^ula pat^{et}. q^{uod}
prime intentiones sunt res reales. D^{ic}im^{us} q^{uod} intentio p^{ri}ma po
test c^{on}siderari dupl^{ic}iter. Uno m^o in ordie ad passioes reales. Alio
m^o in ordine ad passiones intentionales et r^{ati}oⁿis. ois at^que scia c^{on}
sideras p^{ri}mas intentioes in ordine ad passioes reales est sciencia
realis. s^{ed} in loyca c^{on}siderant^{ur} p^{ri}me int^{en}ti^oes solū in ordine ad pas
siones intentionales. q^{uod} loycus c^{on}siderat intentioes p^{ri}mas in or
dine ad secūdas q^{uod} sunt passiones intentionales.

Arguitur Illud p^{ri}ncipaliter c^{on}sideratur in aliqua sciē
tia q^{uod} distinguit illā sciā ab alijs. s^{ed} hoc fa
cit secūda intentio in loyca. D^{ic}im^{us} dupl^{ic}iter. p^{ri}mo ad maiorem
q^{uod} illud q^{uod} distinguit vnā sciētiā ab alia non p^{ri}ncipaliter c^{on}
siderat^{ur}. q^{uod} sciencia p^{ri}ncipaliter solum est de subiecto et ei⁹ p^{ri}nb^{us}
subiectiuis. sed p^{ri}ncipia licet necessario nō t^{am} p^{ri}ncipaliter c^{on}
siderāt^{ur} in sciencia. q^{uod} subiectum non potest de eis verificari in
recto. Sec^{un}do dicendū ad minore q^{uod} secunde intentiones p^{ro}p^{ri}e
non sunt p^{ri}ncipia neq^{ue} formales ratōes c^{on}siderādi p^{ri}marū in
tentionū in loyca. s^{ed} sunt p^{ro}p^{ri}e passioes q^{uod}bus nos circūloqui
mur formale ratiōe c^{on}siderandi et d^{ic}im^{us} nob^{is} ignorā.

Queritur Quare tractatus Pe. Hyl. dicunt^{ur} sum
mule. R^{ati}oⁿes q^{uod} ad similitudinē sūme p^{ro}p^{ri}e
p^{ri}ncipie dicti. nā sicut sūma d^{ic}it^{ur} nūmerus res^{ult}as ex aggregatōe plu
riū puor^{um} nūmeror^{um}. sic in isto libro ē aggregatio pluriū partiū tra
ctatū et capitulor^{um}. s^{ed} sūmula diminutū d^{ic}it^{ur} a tali sūma. cu^m s^{ed} ho
isti tractatus Pe. Hyl. sint breues et p^{ro}p^{ri}e d^{ic}it^{ur} sic d^{ic}it^{ur} sūmula
in singulari nūero v^{el} sūmule in pl^urali. In singulari p^{ro} quāto isti
tractatus p^{ro}ueniūt in vno subiecto cōi. et in pl^urali sūm q^{uod} ias sunt
diūse res et mltā subiecta partialia

Querit^{ur} Quid sit subiectū p^{ri}mi tractat^{us}. D^{ic}im^{us} q^{uod} p^{ro}p^{ri}
positio. p^{ro}p^{ri}et^{as} q^{uod} p^{ro}positō ē q^{uod} cōmunissimū in
p^{ri}mo tractatū c^{on}sideratū p^{ri}mo notū nō excedēs meras hui⁹ tracta
tus ad q^{uod} oia hic c^{on}siderata h^{ab}ent ordinē et attributōes. ergo est h^{ic}
subiectū. p^{ri}ncipia t^{er} a diffinitōe ad diffinitū. Un^{de} notandū q^{uod} p^{ri}nci
paliter hic c^{on}siderata sunt p^{ro}positio et eius p^{ro}p^{ri}es subiectiue. s^{ed} p^{ro}p^{ri}
positio categorica hypotetica et modal^{is}. s^{ed} passioes v^{el} opposi
tio q^{uod} litas q^{uod}ntitas et p^{ro}p^{ri}ium p^{ri}ncipium formale seu diffinitio
b. ii.

ppositiois ut oratio verū vl' falsū significans qbus cognitis sit
demonstratio mō cōiuncto.

Arguitur De ppositioe nō est scia. ergo nō erit hic subiectū.
Ans pbat. qz de sola pclusioe ē scia. s3 pna t3.
qz subiectū d3 ē scibile cū sit cā scie. Dm q triplr ē scia de
aliquo. Uno mō tāqz de illo qd scit vt scib' se ppinquū. z sic so/
lius pclusiois ē scia. Scdo tāqz de illo de q aliqd scit. z sic de sb/
iecto pclusiois ē scia. Tercia est scia de aliq tāqz de illo qd de alio
scit. z sic de ppa passioe est scia. Un de ppoē nō est scia pmo neqz
tercio modis. s3 scdo.

Arguitur De ppositioe determiatur in qrtro tractatu. ergo
trāscendit metas hui' tractat' Dm q ppo/
sicio capif duplr. Uno mō qntū ad illud a quo nomē imconif
put dī a sbo ppono pponis pponē. eo q pponif conclusioni. z
sic determinat de ppositione in quarto tractatu Alio mō capitur
ppositio absolute z p se ut ouertatur cū enūciatōe. put est ora/
tio significans verum z falsum. z sic determinatur de ipa in hoc
pmo tractatu.

Arguitur Nulla ppositio ē subiectū pme tractatus. q pro/
positio nō ē subiectū. Ans pbat. qz nec illa nec
ista. pna t3 plegē sbalternaz. Dm q hic nō arguit penes illā
legē. qz nō arguit ab vniūali ad suā indiffinitā. s3 ad singula/
rē. z est ibi fallacia figure dictionis.

Arguitur Interpretatio ē subiectū. q nō ppo. Ans pbat.
qz ille tractat' corūdet libro perihermenias. ē
subiectū videt ē interpretatio. Dm q interpretatio nō ē subie/
ctū libri perihermenias. s3 enūciatio cū qua ppo ouertif. Est tñ
verū q interpretatio capif qdruplr. Uno mō p omi voce signifi/
cativa siue pplexa siue incōplexa. Scdo vt est expositio vni' no/
minis min' notū palid nomē mag' notū. Tercio p actu interp/
tātis. Quarto p oīoe significāte verū vl' falsū. p' mō ē subie/
ctū cōitatis. qz cōiter pdicatur de omib' cōsideratis in hac scia.
vt oīo ē interpretatio puerflo ē interpretatio. s3 de ipa scdo mō deter/
minat in qnto tractatu. capiēdo at interpretatōez qrtro mō. tñc
pōt hic esse subiectū. sed non differt a ppositioe z enūciatōe. quia
eodē mō capiūtur ista tria. interpretatio. ppositio. z enūciatio. p
vt ponūtur pro subiecto.

Arguitur Propositiono dicitur quod si pro alio positio ad inferendum
 conclusionem. scilicet multae sunt enunciaciones quae non ponuntur pro
 conclusionem inferenda. quod non sunt idem. Dominum quod propositio capit dupliciter.
 Uno modo ut dicitur permissa ad inferendum conclusionem. et tunc non est idem cum
 enunciacione nec ut sic est hic subiectum. Alio modo capit ut est oratio enuncia-
 tiva veri vel falsi. et sic est eadem cum enunciacione et est hic subiectum.

Arguitur De contingenter non est scia. scilicet propositio est contingens. quod de
 ea non est scia. Minor probatur. quia propositio potest fieri et non
 fieri. Dominum quod propositio capit dupliciter. Uno modo in particulari vel quo
 ad praefertentiam. et sic est contingens et argumentum procedit. Alio modo capit in
 generali in ordine ad suas passionem et principia. et sic de ipsa est scia et non est
 contingens sed necessaria.

Arguitur Propositiono non verificatur de omnibus principaliter
 consideratur. quod non est hic subiectum. Alio probatur.
 quia non verificatur de nomine et rebus quae tamen sunt principaliter consideratae. Dominum
 quod non consideratur hic principaliter. scilicet minus principaliter in quantum sunt partes
 integrales propositionis. Et quoniam dicitur hic necessario consideratur. ergo princi-
 paliter. Dominum negando consequentiam. quia non sunt idem necessario conside-
 ratum et principaliter consideratum. Tamen necessario consideratum est sine quo
 noticia subiecti haberi non potest. et sic non quoniam propter se sed propter
 noticia subiecti. Sed principaliter consideratum est cuius noticia queri-
 tur propter se.

Arguitur De subiecto dicitur proponi quod est ut dicitur primo poste-
 rior sed hic docet quid est propositio. ergo non est sub-
 iectum. Dominum quod de subiecto scie dicitur proponi quod nois. id est in pre-
 positio nois tamen quod rei potest investigari. et sic fit in proposito.

Primus

Dialectica est ars artium scia sciart

Iste est tractatus primus summularum
Petri Hispani in quo determinare in-
tendit principaliter de propositione et
eius partibus subiectivis que sunt pro-
positio categorica hypotetica et mo-
dalis. qui prima sui divisione dividi-

tur in partem prohemiale[m] et executivam. pars executiva ibi.
Sonus est quicquid proprie. Sed prohemialis subdividitur
in tres s[ecundu]m q[uod] tria facit. q[uia] novellus loyce auditores reddit arte[m]
tos benivolos et dociles. primo attentos ex doctrine eminentia.
ibi ars artium. secundo benivolos ex illius scientie fine et veritica-
te. ibi ad omni[u]m methodorum r[ati]o. tercio dociles ex determinan-
dorum ordine. ibi. sed quia disputatio. Unde prohemium est
sermo preambulus elucidans animu[m] removens ignorantia[m] ne-
gationis. Est autem duplex ignorantia scilicet negationis et prave
dispositionis. negationis est quando nihil scitur de re sine sub-
iecto scientie. et illa remouetur per prohemiu[m] in quo habetur que-
dam generalis noticia illorum que in scientia considerantur.
Sed prave dispositionis est quando aliquis circa subiectum
propter generalem noticiam solum est prave dispositus. et ta-
lis remouetur per tractatu[m]. Primo igitur premitit definitio
nem loyce sub nomine dialectice. Dicens Dialectica est ars arti-
um scia sciart ad omni[u]m methodorum principia via habens. Et dicitur
primo ars artium. quia excellit scientias practicas quibus subser-
uit. Deinde additur scientia sciart p[ro]pter scientias speculati-
vas quas excedit dignitate. Dicitur tercio ad omni[u]m methodo-
rum. id est scientiarum via habens. q[uo]d postea declarabit cu[m] dicatur so-
la esse dialectica r[ati]o.

Arguitur

Lib[er] perihermeneas est terci[us] in ordine libroru[m]
loyce. ergo iste tractatus sibi correspondens est
tercius et non primus. Preterea simpliciora sunt priora. sed secun-
dus et tercius tractatus sunt de partibus et terminis simplicib[us]
et iste tractatus est de toto composito. ergo secundus et tercius prece-
derent primum. Sed q[uia] ordine nature simpliciora sunt prio-

Tractatus

ra. sed ordine q̄ ad nos ecōuerso p̄positiora sūt p̄ora. Mō p̄ha
 suat ordinē nature. ⁊ Pe. Dis. ordinē q̄ ad nos

Querit Quare Pe. hīc. nō diffinit logicā s̄ p̄pō no
 mine. vdo Logica ē ars artū. Dm q̄ dia
 lectica magis expresse dī naturā logice. q̄ hic intendit tradere
 logicā vt stat in exercitio duoz vel pluriū. p̄babilr disputantiū
 sed dyalectica dī a dya qd̄ est duo. ⁊ logos fmo. q̄si duoz ser/
 mo. scz opponētis ⁊ rñdētis. Logica aut̄ dī a logos qd̄ est ser/
 mo. ⁊ ycos scia. q̄si f̄mocional scia. siue rōnalis scia. ⁊ hoc cōe ē
 toti trīmo. Scda ratio. q̄ illa que sunt vltima in executiōe sūt
 p̄ma in intentiōe. cuz q̄ Pe. Hīc. intendat finalr determinare de
 locis dyalecticis. vtitur in p̄ncipio sui libri hoc noīe dyalecti/
 ca. Etia illa pars logice que dī dyalectica p̄babilr disputat ad
 omne p̄positū in omni scientia. vt breuiter tangit rextus. sed la
 tius habetur in topicis Aresto.

Arguitur Illud quod dūenit toti nō debet attribui
 p̄ti sed toti. sed logica est ars artū. ⁊ non
 dyalectica que est pars logice. ergo. ⁊c. Vel sic. dyalectica nō est
 nisi vna pars logice que habetur in libris topicoz. ⁊ q̄nto tra/
 ctatu. sed illa nō est ars artū ergo male diffinit Dm q̄ dya
 lectica accipitur hic p̄ tota logica. ⁊ non p̄ parte logice. siut ca
 pitur in libro topicoz

Arguit Multe sunt scie excellētiōres logica. vt meta/
 phisica. ergo male dī in ei⁹ diffinitiōe. ars ar/
 tium scientia sciaz. Tenet cōsequentia. q̄ ḡtūo reflexus supra
 suū nrū importat excellētiā. Dm q̄ duplex est excellētiā
 scz nobilitatis subiecti. ⁊ am̄nistratiōis. sed logica est excellē/
 tior alijs scientijs in vsu ⁊ fuitio. non tñ in dignitate obiecti.
 Sicut in simili manus est orgnaū organoz. non simplr. s̄ p̄
 ter applicatiōem ad alia organa. quia manus est oīm factibiliū
 sicut anima oīm intelligibiliū. Et q̄n arguitur. logica est vna
 septem artium liberaliū. ergo non erit scientia seruilis. cum illa
 videant̄ opposita Dm q̄ in scientijs seruile ⁊ libez c̄ponū
 tur. non aut̄ seruile ⁊ liberale.

Arguit Nulla bona diffinitio debet dari p̄ opposita. s̄
 ista est h̄mōi. ergo non est bona. M̄ior p̄bat
 q̄ ars ⁊ scia sunt habitus intellectuales distincti. Dm ad

Primus

maiorē vt cōiter dicē. q̄ nulla bona diffinitio debet dari p̄ op-
posita in q̄tum opposita sunt. sed in diffinitioe dyalectice. non
nō ponitur ars et scia. vt opposita sunt. q̄z ars capitur hic gene-
ralr. put est collectio plurimū p̄ceptoz in vnum finem tendentiū.
sic em̄ ars non opponit scientie. nec est habitus intellectual' ab
alijs distinctus. sed si ars capiatur specialr. put est recta rō rez
a nobis facibilium sic opponit scientie. Sed dicerēs. si hic sit
idem. q̄ in diffinitioe dyalectice est negatio. et alterz eoz supflue
ponit. Dm̄ q̄ hic ponunt diuisiōnib' vt patuit

Querit Quare p̄mo ponit in diffinitioe ars artium
et non scientia sciaz. R̄ndetur q̄ ideo. quia
ars est cōmuniōr scia. sed cōiora sunt priora. Unde ars et scientia
habent se sicut superius et inferius. q̄z omnis scientia est ars. sed
non ecōtra. omnis ars est scientia.

Arguitur Si dyalectica haberet viam ad p̄ncipia
oim̄ methodoz. id est scientiaz tunc etiā
haberet viam ad sedipam quod non p̄t dici. q̄z tunc esset idem
notius et ignotius. Dm̄ q̄ dyalectica habet viam ad p̄nci-
pia oim̄ sciaz a se. et sic ibi est distributio accōmoda. id est accō-
modata alijs a se. sicut hic celum tegit oia. id est celus tegit oia
alia a se. Vel p̄t dici q̄ dyalectica habet vias ad p̄ncipia omniū
methodoz per argumentatōem. sed argumentatio capitur duplr
Uno mō in p̄culari. et sic per eam p̄ncipia in logica possunt p̄-
bari. Alio mō capitur in vniuersali. put est subiecta logice. et
sic nō pbat p̄ncipia logice

Arguit Principia sunt per se nota. ergo dyalectica
nō habet viam ad p̄ncipia scientiaz. Dm̄.
licet p̄ncipia sint per se nota quo ad naturā. sunt tñ ignota quo
ad nos. et notificant nobis per logicaz. que docet modum quo
ex p̄ncipijs cōclusiones inferunt

Arguit Methodus nō est scientia. ergo non debet di-
ci q̄ dyalectica habet viam ad p̄ncipia oim̄ me-
thodoz. id est scientiaz. Dm̄ q̄ methodus capitur duplr.
Uno mō p̄prie. put est via brevis et stricta om̄es obligates de-
uicans. suū viatorē ad terminū facilr ducens. et sic non est scia
Alio mō capitur similitudinarie. et sic scientia (per quā certoz ob-
ligates deuitamus. et ad noticiā veritatis deuenimus) d̄z me-

Tractatus

thodus. et sic capitur in pposito

Sola enī dyalectica proba

Hic pbat diffinitōem iam ppositā q̄tum ad eius vltimā p̄icu
lam. scz q̄ logica habet etiā viam ad p̄ncipia oīm scīaz sic. q̄ ip
sa de oīm scīaz p̄ncipijs pbabilr disputat. et iō in acq̄sītōe scīe
tiar debet esse p̄or. Qd sic pbat. q̄ perfecte et scientificē aliqd
scire est ipm scire. aut diffinitive diuisive v̄l argumētatiue. seu
demonstratiue sz sola logica docet q̄ sint hōe diffinitōes diuisiones et
demonstratōes. ergo sine logica nihil pfecte et scientificē sciri po
test. et sic in acq̄sītōe est p̄ior

Arguit Metaphisica disputat de p̄ncipijs oīm aliar
scīaz. q̄ nō solū dyalectica. vt habet certus.
Dm q̄ p̄ingit triplr disputare de p̄ncipijs aliar scīaz. Uno
mō demonstratiue. alio mō pbabilr. tercio mō apparēter pbabilr
metaphisica aut disputat de p̄ncipijs aliar scīaz demonstratiue.
et dyalectica pbabilr. sz sophistica apparēter. Et q̄ sophistica.
et metaphisica excludunt p̄ illā p̄iculā pbabilr

Querit Que sit rō q̄ dyalectica debet esse p̄or in acq̄s
ītōe aliar scīaz. R̄ndet q̄ iō. q̄ illa scīa d̄z
esse p̄or in acq̄sītōe aliar scīaz per quā nobis innotescūt aliar
scīaz p̄ncipia. sed per logicā innotescūt nobis p̄ncipia aliar scī
entiar. q̄ inductio sp̄s argumētatiōis put ponit subiectū logi
ce est p̄mox p̄ncipior p̄batua. igr. et.

Arguitur Omnis p̄or est monarch⁹. sed dyalectica
est p̄or. q̄ dyalectica ē monarch⁹. R̄ndet
q̄ ibi est fallā equocatōis. eo q̄ mediū nō tenet eodē mō in ma
iore et minore. nā in maiori p̄or caput substantiue. p̄ p̄sona habēte
illā dignitatē ecclesiasticā. Sz in minore caput p̄or adiectiue.
vt est opatiuus a p̄dem

Arguit Si p̄ior capiatur adiectiue adhuc dyalecti
ca in acq̄sītōe scīaz non erit p̄ior. Probat
quia talis est ordo scīaz qualis est ordo subiectoz. sed subiecta
scientiar realium sunt ante subiectū logice. ergo scientie reales
sunt ante scientiā logicā. Dicendū q̄ q̄uis scientie reales
sunt ante scientiā logicā fm naturam rei propter dignitatem

oblectoz. sunt tñ posteriores in acq̃sitione.

Arguit In acq̃sitione sciaz dyalectica nō est por. Probat. qz grāmatica acq̃ritur vel studetur sine logica. z eam p̃cedit. g. Dōm q duplex est grāmatica. scz positīua q etiā ipositīua appellari solet. qz ē de impositōe vocis ad significandū. z de accitib⁹ ipam vocē psequētib⁹ z illa in inuenib⁹ prius acq̃ritur. sed nō ē scia. qz est qdam volūtaria ipositio scitā ad placitū pmi instituētis. z illa p̃cedit. Alia ē grāmatica regularis. q p certas regulas docet p̃grue loq̃. q regule nō possunt pbari nisi p logicam. z illa seq̃tur

Arguitur Grāmatica regularis etiā p̃cedit logicaz in acq̃sitione. g. adhuc aliq̃ scia ē por logica. Añs pbat. qz vez z falsuz p̃supponūt sibi p̃gruū. Etiā illa pmo studetur. Dōm q duplex p̃t aliq̃s habere grammatīcā regularē. Uno p̃fecte. alio mō imp̃fecte. tunc dī q p̃fecta notīcia grāmatice seq̃tur logicam. sed imp̃fecta grāmatice notīcia ē por. Et hoc p̃t dici sub istis verbis. q aliqua est grāmatica regularis qz est. vel etiā docens qd est. z illa prior est logica. Sz alia est docens ppter quid. et illa sequitur logicam. vt cum queritur. ppter quid adiectiuum z substantiuū volunt conuenire in genere nūo z in casu. hoc non p̃t sciri nisi p logicam Et silt̃ dōm est de rhetoricā vl̃ medicina. Et qñ replicat. multi acq̃siuerūt sciam medicīnālē sine logica. ig̃. Dōm vt pus. q h̃ solū est imp̃fecte z q ad qd est. nō tñ p̃fecte z ppter qd.

Dī autē dyalectica a dya.

Hic exponit hoc vocabulū dyalectica. oñdens eius derivatōez. Pro q nota. q dyalectica p̃t dupl̃r scribi. s. p y. grecū. z p i. latīnū. z fm hoc duplicē h̃z interpretatōz. Qñ scribit p y grecū. tūc dī a dya qd est duo. z logos fmo vel lexis rō. z ycos scia. qñ sciētia de fmone duoz scz opponētis z rñdētis. Et qñ scribit p i. latīnū tūc dī a dia qd ē de. z logos fmo vel lexis rō. z ycos sciētia. qñ scia de fmone vl̃ de rōe. Sz p̃ma interpretatō ē melior. eo q magis plane exponit naturā dyalectice vt hic diffinit. z g dyalectica dī potius scribi p y grecū.

Et Expositō vocabuloz spectat ad grāmaticū. g. Petrus hys panus incōueniēter de expositōne se hic intromittit.

Tractatus

Dōz q duplex est expō vocabulor. s. general' et spēalis. mō ex
posio general' spectat ad grāmaticū. s. expō spēalis p̄ter ad quē
cūqz autorē. qz qlibet artifex p̄t exponere vocabula sibi ad p̄po/
situm referentia

Bed qz disputatio non pōt

Hic autor tercio reddit auditores dociles ponēdo ordinē p̄ce/
dendi in hac scia. Et d̄t q iste tractat' inchoand' ē a sono. et h̄ p
bat in textu sic. qz dyalectica p̄siderat disputatōez opponētis et
rūdētis. sed qz disputatō nō p̄t fieri nisi mediāte f̄mone. nec ser
mo nisi mediāte voce. nec vox nisi mediāte sono. q̄re p̄cludit. q
a sono tāqz a p̄ori inchoandū est.

Arguit Aliq disputatio p̄t fieri sine f̄mone. s̄ text' p̄
supponit falsū. Et s̄ p̄bat. qz aliqz p̄t sibi p̄p̄
disputare. Dōm q triplex ē disputatō. s. mētal' vocal' et sc̄pta.
Disputatō at mētal' v̄l sc̄pta fit sine f̄mone. s. nō vocal'. de q̄ ē h̄
f̄mo. qz tal' ē nob notior. S; q f̄mo nō p̄t fieri nisi mediāte vo
ce p̄t. qz nō p̄t ēē effectūs causē formal' nisi ponat cā formal'. sed
vox ē cā formal' f̄monis. s̄. rē.

Arguit Qncūqz aliq sil' percipiunt vnū nō est p̄us alio
s; f̄mo vox et son' sil' percipiūt. s̄ vox nō ē p̄or ser
mone. Dōm q̄uis illa tria son' vox f̄mo p̄cipiūt sil' tpe. tū
vnū p̄cedit aliud f̄m naturā. sicut cā suū effectū. qz vox f̄m na/
turā est aū f̄monē. et sonus aū vocem.

Arguit A sono nō ē inchoandū tāqz a p̄ori. s̄ idnetio n̄
v; Et s̄ p̄bat. qz son' p̄siderat a naturali p̄ho
s; diuisi artifices dūt diuisa p̄siderare. Dōz q alr p̄siderat so/
n' a p̄hico et alr a logico. qz natural' p̄hs p̄siderat sonū vt ē pas
sio rei natural'. et i rō. de aia. vt ē obiectū audit'. s; a logico p̄side
rat vt ē signū p̄cept' mētis.

Arguit Son' nō p̄t fieri nisi mediāte q̄litate. s̄ a q̄lita
te tāqz a p̄ori inchoandū ē. Dōm q q̄uis q̄li/
tas sit cōior in p̄dicatōe qz son' eo q q̄litas ē gen' e'. vt ex diffi
nitōe soni quā affiḡt Buridan' cū d̄t. son' ē q̄litas sensibil' ab
auditu p̄p̄. et p̄ se p̄ceptibil'. nō tū ē p̄or sono. eo mō q̄ p̄siderat
a logico. s; inq̄tū ē signū p̄cept' n̄i intell'ctūs. qz q̄litas nō est

signū deceptus mētis nisi mediāte sono.

Bon⁹ ē q̄cquid proprie ab

Ista est ps executiua in q̄ determinat de genere ⁊ dñtjs ponendi in diffinitionib⁹ nois ⁊ sibi. que sunt pres pponis h̄ pñcipalr intente. ⁊ qz in diffinitōe nomis ⁊ sibi ponit aliqd loco generis. ⁊ aliqd loco dñtie. Jō pmo inuestigat qd sit illud genus. ⁊ que dñe. vt sunt vox ⁊ vox significatiua ad placitū. Et qz omnis vox est sonus. ideo incipit a sono tanq̄ a pñcipio cōmuniōri. ⁊ pmo ponit diffinitōem soni. scdo exponit eam. Dicat g. Sonus est q̄cquid pprie ⁊ p se ab auditu percipitur Per h̄ qd pprie excludunt sensibilia cōia. sed p hoc qd per se excludunt sensibilia per accñs. Un̄ sensibile capitur duplr. Uno ac tīue. ⁊ tunc est id qd aptum natū est sentire. ⁊ sic est dñia pstituta aialis. Alio capis passiue. ⁊ sic sensibile dñ qd aptum natū est sentiri. Et est duplex. scz p se ⁊ p accñs Per se est qd p ppriā spm mouet pñam ad actū sentiendi. ⁊ nō grā alicui⁹ alteri vt color immutat p se visum ⁊ q̄litates tāgibiles. vt calidū frigidum. ⁊c. p se immutat tactū. Sed sensibile p accñs est. qd nō p se imutat pñam. sed grā alicui⁹ accñs exitis in eo. vt cāpana nō audit nisi p sonū. Vel ē qd accidit ei qd ē sensibile p se. sicut albedo. accidit eē hoīem vl asinū. ⁊ sic hō vl asin⁹ dñr sensibilia p accñs Sensibile p se ē duplex. s. p se ppriū ⁊ p se cōe Sc̄ sensibile ppriū ē qd ab vno solo sensu percipit. vt son⁹ respectu audit⁹. Sensibile cōe ē qd nō percipit ab vno sensu. s. plib⁹. Et sūt qnqz. vn̄ s̄sus. Magnitudo. q̄es. nūs. motusqz figura Nec sensibilia tibi sunt cōia dicta.

Querit An diffinitō soni ot bona Dd̄ qd sic. ⁊ h̄ pbat. qz ois illa diffinitō ē bona. cui pueniunt oēs pditiones bone diffinitōis. s. pñs ē h̄mōi. g ē bona. Un̄ tres sūt pditiones ad bonā diffinitōem req̄site. Pñia ē qd diffinitō dñ puenire oī p̄tento sub diffinito. Scda qd pueniat soli diffinito Tercia qd sufficiēter explicet totā naturā diffiniri. a pñia pñia vsqz ad vltimū actū. Rō pñe pditionis ē. qz ois diffinitio p̄stī tunc ex genere ⁊ dñia. vel ex aliq̄ h̄nte modū generis. ⁊ modū diffinitōis. s. gen⁹ diffiniri dñ puenire oī p̄tento sub diffinito. qz gen⁹ puenit oibus sp̄eb⁹ ⁊ p̄tēis sub eis. Rō scde ē. qz dñia puenit oī p̄tento sub diffinito ⁊ puenit cū ipso. g ⁊ diffinitō ex dif

Tractatus

serēta hīcūta. Rō terciē est. qz diffinitō sit ex genere ⁊ dīna. q̄
duo sufficiēter explicant naturā diffiniti. a p̄ma potentia vsqz
ad vltimū actum

Arguit Ista diffinitio puenit nō p̄tēto sub diffinito. q̄
nō ē bona. Añs p̄bať. qz puenit silētio qđ nō ē
son⁹. Dōm q̄ aliqđ p̄cipit dupl̄r. Uno⁹ p̄uatiue. alio⁹ positi-
ue. mō silētiū bñ p̄cipit p̄uatiue ab auditu p̄ carentiā soni. sed
nō positiue. S̄z dicēs. canis dñ latrat p̄cipit ab auditu posi-
tiue ⁊ tñ nō ē son⁹. Dōm q̄ canis solū p̄cipit p̄ accēs p̄ suū so-
nū sc̄z. ⁊ sic diffinitio sibi nō puenit

Arguit Son⁹ ē sensibile cōe. q̄ male d̄z in diffinitōe p̄
p̄rie. Añs p̄bať. qz son⁹ ē mot⁹ in fractōe aeris.
s̄z mot⁹ ē sensibile cōe. Dōm q̄ sonū ē motū in fractōe aeris.
p̄t intelligi dupl̄r. Uno⁹ formalr. ⁊ sic son⁹ nō ē mot⁹. Alio mō
causalr. sic q̄ son⁹ ē q̄litas causata ex motu fractōis aeris. si at
sonus esset motus formalr. tñc esset sensibile cōe. sicut motus. s̄z
est solum motus causalr

Arguitur Illa diffinitō ē falsa in q̄ ponit v̄l v̄l sū
ptū. s̄z p̄ns ē h̄mōi. igr. zc. Maior p̄bať
qz diffinitō p̄dicat de diffinito. s̄z oīs illa p̄dicatio ē falsa. in q̄
p̄dicat v̄l v̄l sumptū. sicut d̄z p̄mo p̄hermeniaz. Minor p̄z
qz q̄cquid est signū distributū. Dōm q̄ q̄cquid nō tenetur
hic distributū. sed infinite vel p̄ticulariter. ⁊ valet tantū quic
qđ p̄cipitur. i. aliquid vel quod est p̄ceptibile. ad denotandū tñ
p̄uertibilitatem d̄z quicqđ. ⁊ ponitur loco generis. sed alie par-
ticule ponūtur loco differentie. quia per eas sonus differt ab ob-
iectis alijs.

Arguit Infinitū nihil notificat. q̄ solutio nulla. Di-
cendū. qz infinitū nihil notificat p̄ se sum-
ptū. notificat tñ aliqđ inq̄tū certificat per p̄ticularas seq̄ntes ipm
restringētes ⁊ determinātes.

Arguit Sonus factus in nemore. in medio aeris. zc.
est son⁹. ⁊ tñ nō p̄cipit ab auditu. supposito q̄
ibi nō hoies p̄fētes. Dōm q̄ quis actu nō p̄cipiat. tñ apt⁹ na-
tus est percipi. qz verba in diffinitionib⁹ posita nō dicūt actum
sed aptitudinem.

Arguitur Obiectū pōne passiuē nō pēdissimiri p suā potē-
tiā. q̄ male diffinit son⁹ p auditū. Añs pbat.
qz obiectū est pū potētia. s; pū nō debet diffiniri p posterius.
Dm q si obiectū z pōna capiāt vniformit. i. vt ambo sūt in
actu vel ambo in pōna. sic sunt sil' z sunt relatiua. sed vnū relati-
uoz pē diffiniri p alterz. Si pō capiant. vt obiectū est in actu.
et alterz solum in pōna. sic obiectū pcedit pōnam. adhuc tñ dif-
finitur per potētiā. qz ipsa est nobis notior. sed sufficit q diffi-
nitio detur p nobis notiora

Sonus alius vox ali⁹ non

Posita diffinitioe soni. h̄ pnter diuidit ipm. Cuius ordinis rō
est. qz in vniuocis incōplexis diffinitio pcedit diuisionē. sed so-
nus est vniuocū incōplexū ad sonum vocem z nō vocem. ergo.
zē. Rō maioris est qz diffinitio explicat esse ipsius z diuisio ex-
plicat posse. sed esse est ante posse. q̄ diffinitio est ante diuisiones
et iste est verus mod⁹ agnoscēdi incōplexū. qñ pmo diffinit. et
postea diuidit. Et qñ dīz nomē nō diuidit. neqz verbū. ergo in-
cōplexum non semp scitur diffinitue z diuisione. Dm q diuisi-
ones illoz tangunt implicite. qz rectus loqur de nomē finito
et infinito. z silr de verbo. Sed rō diuisionis est. qz sonus catur
ex fractōe aeris vehementia. aut ergo talis fractio fit ab ore aīa.
lis naturalibus instrumētis. z sic est sonus vox. aut fit sine illis
et sic est sonus non vox. Et est illa diuisio generis in suas spēs.
si sonus absolute capiatur. si vero capiatur respectiue. vt ppatur
ad sequentia. ad quoz cognitōem valet. sic est diuisio analogi i
sua analogata. qz ad illā agnitōem solū valet sonus vox.

Querit Utz ista diuisio soni sit bona. Dm q sic.
qz illa diuisio est bona. cni pueniunt omnes
pditōes ad bonam diuisionē req̄site. sed ista est h̄mōi. ergo ip-
sa est bona. Unde tres sunt conditōes req̄site ad bonam diuisionē
nē Prima est q membra diuisionis debent eē opposita formal'r
vel virtual'r. Secda q non debent excedi a diuiso. sed debent eua-
tuare totam naturam diuisi. Tercia. q membra diuidentia nō
excedant diuisum. sed cum ipso cōuertantur. sic q nihil debet cō-
tineri sub membris diuidentibus. quin contineatur etiā sub
ipso diuiso. p̄m q si p. qd dīp̄t ē de mēbrz diuidentibz qd dīp̄t
z p̄m qd dīp̄t ē de mēbrz diuidentibz qd dīp̄t

Arguit Diuisum possem d3 hñe mēbra diuidētia positiua. s3 mēbra isti diuisiōis non sūt positiua. qz nō vox ē qd pnatm. igit rē. Dm q licz nō vox sit quid pnatm fm vocē tñ ē positiua fm rem significatā p tale nomen. s3 sufficit ad diuisionē positiuā q mēbra diuisiōis fm rē sint positiua

Arguit Posse ē añ eē i vniuocē. g diuisio d3 pcedē difinitōz. Alñs pbat. qz aliqd ē p^o i positiua ad esse añqz ē. Dm. q duply ē posse. scz ad eē r ad opari. posse ad eē est añ eē. s3 posse ad opari seqt eē. mō diu^o explicat positiua ad opari r

Arguit In bona diuisiōe diuisum pce/ nō ad esse. s3 mēbra diuidētia. sed hic seqtur. g nō est bona. Mior pbat. qz est obliqu^o q debet post cōstrui. Dm q simplr dictio recta d3 seq dictionē regentē. iū qttuor tñ casibus pponitur. pmo rōe qstionis. vt quē vidistis. Secdo rōe relatiois. vt iohes currit. Tercio gñ negatōis. vt nullū video. Quarto rōe diuisiōis vt hic son^o ali^o vox ali^o nō vox. Un^o pñs Questio latio sine nega^o. scissio si sit. Obliquū recto ppōe sepe rgeri.

Arguit Nullū simplr pte diuidi. s3 son^o ē qdā simplr g male diuidit. Mior pbat. qz ē forma q fm Bil. por. ē simplr r inuariabil. Dm q nullū simplr pte diuidi in ptes integles r qtitatiuas. tñ bñ in ptes subiectiuas. Et qñ dr pte^o biectiuē s3 spēs alic^o generis. s3 son^o nō ē gen^o. g nō pōt diuidi in ptes subiectiuas. Mior pbat. qz son^o ē accidēs r tercia spēs qtitat^o. s3 accñs nō ē gen^o. Dm q accñs pdicabile nō ē gen^o. s3 bñ accñs pdicamētale quo mē son^o est accñs.

Bon^o vox ē idez quod ipsa

Hic volens diffinire sonū vocē diffinit vocē. qz illa duo sunt idē p vnā regulā restrictionū q dr. omne nomē nō diminutū rē. sic in fili idē s3 aīal hō r hō. Dicit g vox ē son^o ab ore aīalis plat^o naturalib^o instrumētis format^o. Pro hui^o diffinitōis r claratōe notandū q qttuor requirūt pncipalr ad vocis generatiōnem. Prio inspiratio aeris. i. aeris attractio ad pulmōnē. Secdo ingrossatio attracti aeris circa pulmōnē. Tercio reuolueratio aeris ingrossati ad vocalē artereā. Quarto repulsiō aeris cū reb^o ta diffictōe r formatōe cāta ex pculsiōe lingue p palatū r dērea. Ex q pte q nō oīa aīalia faciūt sonū. qz aīalia q nō spūāt neqz

respirāt nō faciūt sonū sicut pisces ⁊ alia aīalia calidū sāguinem
nō hñtia. Unī inspiratio valz aīalib⁹ ad duo. pma ad refrigeriū
cordis. scdo ad formationē soni vl' vocis. pmiū ē de eē aīalis. sē/
cundū pō ē solū de bñ esse.

Notandum Qd pñs in scdo de aīa sic diffinit
vocc. Vlox ē repussio aeris inspira
ti ab aīa ad vocalē artereā facta cū ymagine significādi. q̄ diffi/
nitio ē cālis. qz dat p oīa genera cāp. Et differt a diffinitōe hīc
posita q̄ dat a posteriori eo mō q̄ vox p̄t innotescere. s3 pñs no/
tificat vocē per suas causas a priori.

Arguit Quicqd pferē cū ymagine significādi ē signifi
catm. s3 oīs vox pferē cū ymagine significādi.
q̄ oīs vox ē ūgnificatiua. qd tñ ē d̄ diuisione seqntē Dm q
significatm capīt duplr. Uno? generalr put illa vox ē signifi/
catua q̄ feat seipam aut aliud a se. Alio? spcialr put significāc
ē aliud a se representare. pmo mō oīs vox ē significatiua. s3 nō secū
do mō. Et in diffinitōe p̄dicta nō capīt significādi spcialr. s3 ge
neralr. Vl' p̄t dici qd duplx ē diffinitū. s. vniuocū ⁊ analogū mō
vox ē diffinitū analogū. ⁊ sic diffinitio puenit p̄ncipalr ⁊ 6^m se
totā voci significatiue q̄ ē pmiū analogatū. s3 nō oportz q̄ ita cō
ueniat posteriori.

Arguit Diffinitio Pe. hyl. puenit alteri a diffinito.
ergo nō est bona. Añs pbat. qz tussis ē sonus
ab ore aīalis platus formatus naturalibus instrumentis. ⁊ tñ
nō est vox. Dicendū qz tussis non est sonus ab ore aīalis pro
latus inq̄ntum animal. Etiam tussis non est naturalibus in/
strumentis formata.

Querit Utrū soni instrumētoz musicaliū ⁊ angelozū
sint voces. Rñdet q nō. qz nō pcedūt ab ore
aīal. Etia voces angeloz nō sūt naturales de quibus est hīc ad
ppositū vl' p̄tz p textū.

Arguit Ubicūqz repit p̄pā passio alic⁹. ibi etiā ē sub/
iectū illi⁹ passiōis. s3 in sonis instrumētoz musi
caliū ē p̄pā passio vocis. s. cōtinuatio. q̄ ibi ē vox. Dm q̄ ibi est
passio vocis fm silitudinē. ⁊ ergo etiā soni musicaliū instrumēto
rū dicūt voces silitudinarie ⁊ trāsūptiue. qz sicut vox aliqñ cō
tinuat eleuat ⁊ tēpmit. sic etiā son⁹ instrumētoz musicaliū aliqñ

Tractatus

Strinuat elenat et tepmit.

Arguit Pla stz instrumta qb' vox format q' nonc. g' d' textu Añs pbat. qz pulmo et vocal arterea est requit ad voc' formatōz. Ddm q' duplicia stz instrumta qbus vox format scz ppinq' et remota. sz Pe. Dyl. poit tm instrumta ppinq. qre illa duo ceteris nō pñuerat. qz stz remota. Ul' dicēdū q' pulmo et vocal arterea pphēdūt sub guttue lingua et palato.

Arguit Aues infantes et vetule format voces et tñ nō hñt oia ista instrumta. qz carēt dentib'. ergo ad formādū vocē nō sunt necessaria. Ddō q' duplices stz voces. s. pfecte et ipfecte. nō aues et vetule faciūt voces ipfectas sz n̄ pfectas ad qñ formatōz requit nouē instrumta. s. dētes et alia in textu posita. Et qñ dī inueniūt aliq' aues faciētes vocem pfecte cū pñuatōe sicut hoies. Ddm q' aues bñ faciūt vnā vocem pfectā vl' duas. nō tñ qualescūqz nec indrñter om̄s. et ergo ex h' nō debet dici q' format voces pfectas.

Bonus nō vox ē qui gene.

Hic pñter diffinit^m mēbz dicte diuisiōis. s. soni non vocem Et dī q' son' nō vox ē q' generat ex collisiōe duoz corpoz inanimatorū. Exemplū vt fragor arborz strepit' pedū.

Arguit fragor arborz strepit' pedū stz soni corpoz aia/ toz. ergo incōueniēter ponūt p exēplis. Ddm q'uis arbores stz aiare fm subam stz tñ inaiare fm hūc modum operādi. Et p pedes aliq' faciūt strepit' nō inqñ aiati. sz inqñ stz corpa dura et qñ ad h' ē aiati eis accidit.

Arguit In fractione papiri vl' pāni cāf son' nō vox. et tñ nō generat ex collisiōe duoz corpoz. Ddm q' lz ibi nō sint duo corpa formati. tñ bñ equalēter qñtū ad suū effectū q' ē subita et violēta fractō aeris. et g' pres aeris se mutuo pñciētes causāt illū sonū et qñto rupta ē velociōz tāto son' ē mo

Notandū Q' qñtuor requit ad sonū n̄ vo / ior cē. p' q' sint corpa dña. et g' si lana pcutiat ad lanā n̄ fac sonū. Scdo q' sint corpa plana siue leuia et n̄ acuta. et g' si ac' pcutiat sup acū nō facit sonū. Tercio q' sint corpa aerea. et g' si plūbū pcutiat sup plūbū n̄ fac mag' sonū. quar

to q illa corpa tangūt se cū violētia. z ergo si vna man^o pcutia /
tur ad aliā leniter nō facit sonū. Et iō oportet q tria sunt in sono
nō voce. s. pcutsum pcutiēs z medium. sicut pēz in sono cāpane
vbi pcutsum ē cāpana pcutiens baptrillus sed mediū ē aer.

Vocum alia significatiua

Hic psequēter subdiuidit vocem cuius cognitio ad seqntia est
necessaria. Et nō ē plus de sono nō voce. qz sonus nō vox nē de /
seraia sibi ad ppositū. Dicit ergo vocē alia significatiua alia non
significatiua. cui⁹ diuisionis rō est qz oīs vox obicit se auditui.
vl ergo sic obicit se q nō aliā significatiuē a se hēat. z tūc ē vox
nō significatiua. Vel sic q ei impōsa sit significatiua alia a se a pri
mo impositore. z tūc ē vox significatiua. Vl sic qz vox se obicit
auditui aliqd repntans intellectui. vl ergo repntat aliqd a se tā
qz signū aut seipam. si p mū sic ē vox significatiua. si scdm sic est
vox nō significatiua. Un vox significatiua ē que auditui aliqd
repntat. vt hō. sed vox nō significatiua ē q auditui nihil repren
tat. vt bu. ba. baf. Et est sensus q vox significatiua aliqd repre
sentat auditui i. p auditū.

Arguit In nulla bōna diuisione mēbra diuidentia de /
bent excedere diuisum. vt patz ex dictis. sed hic
mēbra diuidentia excedunt vocē. igitur. Minor pbat. quia
circulus pendens ante tabernaz est significatiuus. quia aliquid
representat. z non est vox. Ddm q significatiū z non signifi
catiū fm se nō sunt mēbra diuidentia. sed vox significatiua et
vox nō significatiua z illa nō excedūt diuisum. imo cōtinēt sub
ipō. z iō diuisum dz repnt in mēbris diuidentib⁹ vt sit diuisio
toti⁹ in mō z suas pres. Et qn dī accidit voci esse significatiuaz
vl nō significatiuā. ergo ē diuisio subiecti i accntia. Ddm q vox
diuidit in vocē significatiuā z nō significatiuā tāqz totū in mō
in suas pres. sz diuidit in significatiū z nō significatiū vt sub
iectū in sua accntia. z q qn diuisio sic capit vocē alia significa
tiua alia nō significatiua ē diuisio subiecti in accntia. sz qn di
uisio in mēbris diuidentib⁹ repetit. tūc ē diuisio toti⁹ in mō. vñ
vox dī significatiua qz ē signū alic⁹. z sic dī significatiua a signo
sz vox dī nō significatiua qz nulli⁹ a se ē sig⁹. Pro q sciēdū q sig
nū ē qd se p⁹ offert sensui aliqd aliō dēlinqns itellctū. vt cucu
lus pēdēs qn tabernā offert se pmo visui z dēlinqnd aliō a se in

Tractatus.

tellectui. i. vñū 7 gē significatū a signo. s. nō ē vox significatīa

Queritur Quare vox obiectū audit⁹ fecit pceptū nri intellect⁹ 7 nō obiecta alior⁹ sensuū. Dñm q^o iō q^o vox ē apt⁹ signū ad repñtandū pceptū nri intellectus. eo q^o vox depēd⁹ a volūtate nra 7 formam⁹ voces dñ volūmus. s. h nō possum⁹ de obiectis alior⁹ sensuū. ergo etiā vox est mag⁹ pueniēs ad significandū pcept⁹ aīe q^o alia sensibilia.

Notandū Vox pmo pñtat se auditū tāq^o obiectū sue pñte. q^o ē son⁹ q^o ē obiectū auditus 7 repñtat intellectui ipam rē ad quā significandā ē iposita. Et h fit tali ordine. q^o obiectū cuiuslibet sensus impmit spēm 7 similitudinē suā in sensu exteriori. dñm cāt spēs in pñte cogitativa vñ fantasia q^o nō repñtat vñūsale s. naturā siugularē sub hic et nūc. s. intellect⁹ agēs cū illa spē vñ fantasimare cāt spēs intelli- gibile in intellectu possibili q^o tñc repñtat vñūsale vñ naturam cōez ab oib⁹ cōditōib⁹ indiuiduātib⁹ abstractā 7 causat noticiā actualē rei cui⁹ ē spēs. Et h mō voces sunt impositae ad significā dū res pceptas 7 intellectas mediante auditu. q^o nihil ē in intellectu qñ pñs fuit in sensu.

Arguit Audit⁹ nō apphēdit significatū voc⁹ s. sol⁹ in- tellect⁹. g male dī q^o vox significatiua sit q^o au- ditiui aliqd repñtat. Dñm q^o vox ppe se pñtat auditui 7 me- diare auditu repñtat suā similitudinē. 7 ex cōleqñti repñtat signi- ficatū intellectui.

Arguit Si vox significatiua p^o pñtaret se auditui 7 se cñdo repñtaret suā similitudinē. 7 3° significatus rei. seqret q^o oīs vox significatiua cēt equoca. T³ pñia q^o signifi- caret pla dñssis rōib⁹. Dñm q^o vox significatiua duo pma rep- sentat narrat⁹. s. solū vltimū repñtat ex impositōe ad placitū. illa autē vox dī equoca q^o pla fecit ex impositōe ad placitū. Et qñ dī vox significatiua repñtat ad placitū pferētē 7 rē significataz q^o s. pla. Dñm q^o nō repñtat illa eodē mō vt patebit infra.

Arguit Dīs vox auditui aliqd repñtat. g oīs vox ē sig- nificatiua. Añs pbat. q^o oīs vox ad min⁹ repñ- tat seipam. Dñm q^o vox ppe nō repñtat se. s. bñ presentat se Pro quo notāda ē dīa inter pñtare 7 representare. quia representa- re est aliquid aliqd a se pñtare. vt homo illa vox pmo pñtat se au-

dictum et ex dicto patet intellectui re significata. scz natura huma-
na quare repntat. Sz pntare e se alicui offerre. et sic ois vox pntat
se pmo auditui. sz no ois vox repntat.

Arguit Stado in ista dca ois vox aliqd repntat. pba
tur de illis vocib⁹ bu. ba. bas. q repntat indigna-
tionem vl aliqd aliud. Dicendum q ille voces pnt capi duplr
Uno^o fm se et absolute. et sic nihil a se fecat. Alio^o mo qtu ad p-
feret eas auferre et terribilr q ad manifestadu suas passioes in-
curredo alteri timore eis vit. et sic bu pnt significare indigna-
tionem vl iras vl aliqd hmoi. Pro q scendu q aliq vox repntat
aliqd duplr. Uno^o p se. vt illa vox ho. Alio^o p accns. et tale no
e ppru significatu quo ille dictoes bu. ba. bas. significat.

Arguit Ois vox repntat ad min⁹ pferet p se. q omis
vox e significatia. Aliis ptz. qz si aliqs ambu-
ler in tenebris et faciat illa voce bu. ali⁹ cognoscat se esse hoem
Dom q vox significatiua repntat auditui aliqd tqz signu suu
signatu. et no tqz effectus sua cam efficient. q mo voces no sig-
nificatiue repntat pferetes Un vox significatiua e que auditui
aliqd repntat. i. pntata liqd intellectui panditu. et qm intelle-
ctus apphedit p auditu illa voce bu. vl alia no significatiuam
nescit e significatoez.

Vocu significatiuaru ad.

Hic dnter dimissis vocibus non significatiuis. qz de eis no est
ad ppositu diuidit voce significatiua in significatiua ad placi-
et significatiua naturalr. Ro diuisionis est. qz ois vox significati-
ua. vl e significatiua fm placitu vl ex instinctu nature. si pmi sic
e vox significatiua ad placitu. si 2° sic e vox significatiua na-
turalr. Clor significatiua ad placitu e q ad voluntate pmi insti-
tuetis aliqd fecit vt ho fecit hoem.

Arguit Nulla e vox significatiua ad voluntate. q nulla
e vox significatiua ad placitu. pna ptz. qz pla-
citu et voluntas id est. Dom q quis voluntas et placitu id est
st re differt tn roe. Na voluntas e poia volitiua seu act⁹ voluta-
tis q incipit ab intra et terminat ad extra. ab intra. s. a re cognita. ad
extra scz ad obiectu volitu qd e bonu. Sz placitu ecotario no
init acti voluntas q incipit ab extra et terminat ad intra. incipit

Tractatus

em a re cognita et terminat ad voluntatem. et si vox est significatiua ad placitum et non ad voluntatem. quod impositor mouet a ppetatibus rerum quod est extra ipsum.

Arguitur Nulla est vox significatiua ad placitum. probatur quod est ad placitum est variabile et contingens. sed quod est contingens potest non esse. et sic vox significatiua ad placitum quicquid non erit signum. Dominus quod duplex est placitum. scilicet huius vel illius. et illud est variabile et contingens. Aliud est placitum primi instituentis. et tale est firmum et inuariabile. quod est fundatum in rebus ppetatibus quod necessario pueniunt ipsi rebus. et si ab eis sumit firmitudinem et firmitatem que voces significant ad placitum secundum idem significant apud intelligentes illas.

Arguitur Primum impositor non est. ergo vox non facit ad placitum suum. contra probatur. quod deficiente causa deficit et effectus. Dominus quod si primus impositor non sit formaliter et essentialiter et tamen actualiter in suis effectibus. sed in vocibus significatiuis ad placitum eius significantibus. Etiam forma argumenti non valet. quod arguitur a destructione cause ad destructionem effectus.

Notandum Quod vox significatiua ad placitum et naturaliter differunt quatuor modis. Primo in parte. quod vox significatiua ad placitum perfecte perfertur. et si quantum est de se. quod ex parte perfertur potest quicquid imperfecte formari. sed vox significatiua naturaliter imperfecte perfertur propter imperium passionis quod impedit hominem ad debite perfertum. Secundo modo differunt ex parte modi significandi. quod vox significatiua ad placitum facit diuisa apud diuisos. sed vox significatiua naturaliter facit idem apud omnes homines. Tercio differunt ex parte significati. quod vox significatiua naturaliter significat affectum ipsius appetitus. sed vox significatiua ad placitum preceptum intellectus facit. Quarto differunt ex parte efficientis vel sui ordinis ad significandum. quod vox significatiua naturaliter ordinatur ad significandum ex instinctu nature. sed alia imponitur ad significandum a voluntate primi instituentis.

Vox significatiua natura.

Dicuntur differunt vocem significatiua naturaliter. dicens quod vox significatiua naturaliter est que idem apud omnes homines reputatur. ut latratus canum facit apud omnes homines iram vel gaudium respectu dixerit loquor. sic etiam gemitus infirmorum reputatur dolor. Ratione distinctionis est

qz illa vox significat ex instinctu nature q̄ inclinat aīal ad for/
mādū talē vocē impfctā ad expmēdū suas affectiōes. scz iram
gaudiū famē vl̄ sitim. sz natūa eadē ē apd oēs z eodē mō incli/
nat aīalia vt expmat suas affectiōes. iō vox significatiua natura
liter apud oīs hoīes idē significat

Arguit Gemit⁹ infirmoz solū idē fcat apd latinos z il
los q̄ pgnoscūt significatiōes illaz duaz vocū.
g⁹ nō fcat natūalr. sicutiā p̄t argui de illo exēplo. latratus canū.
Dm q̄ latrat⁹ canū. z gemit⁹ infirmoz capiunt duplr. Uno⁹
q̄tū ad p̄mariā significatiōez. z sic significant sua significata ad
placitū. qz vt sic gemit⁹ fcat actū gemēdi z latratus actū latrā/
di. Alio⁹ q̄tū ad secūdariā significatiōez. z sic significāt natūa
liter. qz act⁹ latrādi canis fcat irā l̄ gaudiū. Vl̄ p̄t dici q̄ latra
tus canū capit duplr. Uno mō pro illis vocibus latinis. z sic
fcat ad placitū. Alio⁹ pro re significata vl̄ pro voce signifi/
catiua. scz p̄ actū latrādi. z sic fcat naturalr. z h̄ vult textus

Arguit Vox significatiua p̄ illā vocē latrat⁹ nō signifi/
cat idē apd oīs hoīes. ergo d̄ solutiōz. Ans p̄
bat. qz illa vox nō fit apd oēs. Dm q̄ licet actū nō fiat apd
oēs. z sic nō rep̄ntat idē apd oēs. sz tñ apta nata ē rep̄ntare idē
apd oēs si apd eos fieret.

Arguit Act⁹ gemēdi nō sp̄ fcat dolorē. qz interdū fit de
risione. Dm q̄ quis sp̄ nō fcat vox dolorē
fcat tñ ad min⁹ dolorē fictū. Etia nō dī q̄ oīs gemit⁹ fcat dolo
rē. sz gemit⁹ infirmoz.

Arguit Nō ē vox significatiua naturalr. pbat. qz fcat
apd oēs hoīes humanā naturā. Dm q̄ apud
oīs latinos fcat idē. sz nō apd oīs indr̄iter.

Querit q̄t pcurrāt ad significatiōez. Dm q̄ q̄ttuoz
scz sc̄pta. voces. res p̄cepte. z res adextra. naz
sc̄pta significāt voces. z voces significāt res p̄ceptas. z res con
cepte fcat res adextra. Un̄ sc̄pta s̄t note. i. siḡ vocū ad placitū. z
h̄ p̄t sic. qz ad placitū dī illd̄ qd̄ diūsum ē apd diūsos. sz sc̄p/
ta s̄t diūsa apd diūsos. qz alie s̄t l̄re apd indeos. z alie apd la
tinos. z alie apd grecos. ḡ sc̄pta s̄t diūsa apud diūsos. z p̄ p̄ns
sc̄pta significāt voces ad placitū. Sz voces fcat res p̄ceptas.

Tractatus

etiā ad placitū. qz sicut st̃ diūse littere ⁊ diūsa sc̃pta apud di-
uerfos. sic etiā sunt diuerse voces apud diuerfos. S3 res pcep-
te significāt res adextra naturalr ⁊ nō ad plm. qz res adextra st̃
esse rez pceptaz. eo. p p sp̃m intelligibilē res adextra veniunt
ad intellectū. sed res adextra st̃ eadē apud oēs. ḡ etiā res pcep-
te ab eis dē causare Ex quo pater ordo illoz q̃ttuor. nam p̃mum
mouēs est ipsa res adextra. vt equ⁹ lapis. Sc̃dm ē pceptus illi-
us rei. i. sp̃s imago vl̃ silitudo ex̃s in aia. Terciū ē vox signi-
ficās rē sub pceptu. Utrumū ē sc̃ptura. ⁊ illū ordinē innuit ph̃s
p̃mo perihermenias.

Notandū illa q̃ttuor p̃p̃tionabilr se habēt
isto mō. q̃ vnū extremū ē signū tm̃ ⁊ ali-
ud extremū ē signatū tm̃. s3 duo intermedia st̃ signa ⁊ signa Ex
plū p̃m. vt sc̃pta st̃ signa tm̃. ⁊ nō signa. qz sc̃pta significāt vo-
ces. s3 nō significāt. Exēplū sc̃di. vt res adextra ē signatū tm̃. qz
solū significāt p res pceptas. Exēplū terciū. vt voces st̃ signa
et signa. s̃lr res pceptelz d̃nter. nā vox ē signū pcept⁹. ⁊ signa/
tū respectu scripti. sed res pcepte st̃ signa rez adextra. ⁊ signata
vocū. Et hoc dē Aristo. in p̃mo perihermenias Sūt ḡ ea q̃ sunt
in voce eaz que sunt in anima passionū note. ⁊ ea que scribunt
sunt signa eoz que pferunt

Arguit Ex illis videt̃ seq̃ q̃ oīs vox significatiua sit eq̃
uoca. Seq̃la pbat. qz sc̃pta pceptū ⁊ rē adextra
Sc̃dm q̃ vox significatiua ad plm p̃mo significat pceptū tanq̃
significatū ḡ. sed significat rem adextra tanq̃ significatū quod.
illud aut̃ qd̃ plura significat tanq̃ significatū. qd̃ ⁊ vltimatū ē
equocum. sed sic nō est in p̃posito.

Vocum significatiuarū ad

Hic d̃nter dimissa voce significatiua naturalr subdiuidit vocē
significatiua ad plm in vocē p̃plexā ⁊ incōplexā. Rō diuisio/
nis ē. qz oīs vox significatiua ad plm vel d̃nter in se plēs voces
significatiuas aut vnā tm̃. Si p̃mū sic ē vox p̃plexa. Si sc̃dm
sic ē vox incōplexa. Alia rō. qz vox significatiua ad plm ordinat̃
ad significadū pceptū intellectū. cū ḡ duplex sit pcept⁹. i. p̃plex⁹
et incōplex⁹. sic duplex ē vox significatiua ad plm Pro q̃ sc̃it̃
qū q̃ pcept⁹ p̃plex⁹ ē. qū vnū intelligit̃ alteri inesse. vl̃ nō inesse.

Primus

vel quæ res recipit per prædictum ad aliud. ut dicitur recipit quod hoc sit albus
vel alius. Sed conceptus incomplexus est quando recipit res sine se

Arguitur Omnis bona divisio debet dari per opposita. sed
ista non est huiusmodi. *g. zc.* Minor probatur. quia vox in
complexa est per vocis complexum. sed per totum idem sit. Dominum quod licet
in ista divisione unum membrum sit idem alio materialiter. non tamen formaliter
quia vox complexa non est vox incomplexa. modo formaliter ponuntur hic membra
bona divisione. Et quando dicitur in voce complexa continetur materia vocis
incomplexa. *g. etiam forma.* Tercia quia non separantur. Dominum quod illa for
ma se tenet per modum materie respectu totius vocis complere
et non per modum forme

Notandum Vox complexa est quod fit conceptus incomplexum
sed vox incomplexa est quod fit conceptus incomplexum.
vel sic. vox complexa est in qua unumquodque plures voces significantie ad plura
et quod recipit conceptum complexum. et per oppositum diffinitur vox incomplexa
per correlativum primo quod non equivocaliter ut canis non est vox complexa. nec
non per oppositum figure. quia ibi non capiuntur presunt per se significantie. Per
secundo quod aliter rationale et quilibet alia diffinitio est per vocem complexam. quia ad ra
tionem vocis complere tria requiruntur quod cuilibet conveniunt diffinitioni. Primum
quod ibi sint plures voces significantie incomplexa. quod habent se tamquam mate
riale vocis complere. Secundum quod ille voces habeant unionem inter se. ita
quod una sit definitio et alia definitibilis. quare hoc lapis non est vox com
plexa. Tercium quod illa vox complexa habeat conceptum complexum. et
hoc requiritur ex parte cause finalis

Arguitur Diffinitio corrumpit conceptum incomplexum. *g. et vox*
incomplexa. Aliis probatur. quia sibi corrumpit conceptus
diffinitio quod est simplex et unum. Etiam diffinitio et diffinitum sit idem. sed
diffinitum est vox incomplexa. *g. et diffinitio* Dominum quod licet significantia re
motum diffinitionis sit simplex. tamen significantia per se in quantum sit conceptus ge
neris et dicitur est complexum. quare etiam diffinitio est complexa voce et scaturit
Uoce quia ibi sunt plures ad invicem ordinate. et scaturit. quia ille voces im
mediate plures conceptus scaturit. Sed alij loquentes de significato remoto di
cunt diffinitionem esse vocem incomplexam. et huius diffinitionem de voce complexa
Nam vox dicitur complexa dupliciter. Uno modo per se. scilicet ubi est unio plurium vocum
significantiarum quod corrumpit conceptum complexum. sed vox incomplexa per
se. ubi est tamen una vox significantia. cui corrumpit conceptus incomplexum.
Sed vox complexa contra est unio plurium vocum significantiarum sine eis

Tractatus

corrūdeat cōcept⁹ cōple⁹ siue icōpler⁹. sic vox icōplexa cōit ē vbi
tū ē vna vox significatiua sū ei corrūdeat pcept⁹ cōplex⁹ sū icōplex⁹

Notandū Q³ triplex ē cōplexū. s. voce tū. vbi scz
st³ ples voces z res significata ē vna. vt
al³ rōnale inq̄tum ē remote diffinitū qd ē vnū Aliud est signi
ficatōe tū. vbi st³ ples res significata ē vna vox significatōe vt ca
nis. Terciū ē cōplexū voce z significatōe sū. vbi st³ ples voces
et ples res significata ē vt sortes currit. z illud ē ppe cōplexū. sic
etiā incōplexū potest capi triplr

Arguit Vox cōplexa ē ples voces. g^o male d^r vna vox
Dm q³ lz complexa nō sit vna simplr. tū est
vna aggregatione

Arguit Q³ ē vox icōplexa. g^o male ponit p crepulo vo
cis cōplexa. Ans pbat. q³ ē vna dictō z fr tū
vnū. Dm q³ lz orō scdē itētiōnalr capta sit vox icōplexa. tū
capta p reb⁹ sūtrati z pme itētiōnalr ē vox cōplexa

Arguit Nulla ē res cōplexa. g^o nlla ē vox cōplexa. pna
t³. q³ voces significat res. s. signū z signatū re
bēt corrūde Dd³ q³ q̄uis res adextra nō st³ cōplexa. tū bñ res
cōcepte. Et qū replicat res adextra nō st³ cōplexa. g^o nec res cō
cepte. t³ pna vt p̄us. D^r q³ res adextra ad min⁹ st³ cōposite. aut
cōpōmbiles. qd sufficit. z h itellcū alteri significat volēs vnū
z cōplectit ples voces ad plm significātes. qre cōpō rez adextra
significat p cōplexionē cōceptū z vocū. Ut dōm ad p̄mū q³ lz
oporteat signū nafale corrūde sigto. nō tū o³ d signo volūtario
Etiā lz signū corrūdeat sigto. nō tū qd libet attributū signi atē
buit sigto. qz cōplexio attribuit voci. nō at rei adextra.

Arguit Omnis vox cōplectit ex lris z syllab. ergo ois
vox est cōplexa. Etiā ois vox significatiua cō
ponit ex voce z significatōe. g^o ois vox significatiua est cōplexa
Dm q³ ppe nō cōplectit vox significatiua ex lris z syllab. s.
potius cōponit. Un dñā est inter cōpōdem z cōplexionē. qz cō
positō est vnto aliq̄z ex qbus sit vnū terciū. ita q³ illa nō manēt
sub p̄p̄iis formis. s. sub forma vni⁹ terciij Sz cōplexio ē vnto
aliquoz remanentiū sub p̄p̄iis formis. exemplū p̄mi. vt p̄fā
milias. Exemplū scādi. vt homo currit. Et similr d^r ad scōm

qz si capiat pplexu generalr p qñqz ppxe duoz ad inuicē. siue sit rex siue dictionū. siue lraz z syllabaz. siue significari z mōi significādi. sic i illis de qbus argumta assumūt ē pplexio. si vō capiat spāl r p ppxōe seu pplexiōe pluriū vocū significatiuaz. tūc negatur in eis esse pplexiōē

Nomē ē vox significatiua

Postqz Pe. hyl determinauit de sono z voce q sunt pncipia z p/tes cēntiales nois z hbi ponēde in eoz diffinitōibz. Dic pnter ponit pmo diffinitōem nois ex illis pstitutā. z scdo diffinitōem hbi. Rō ordinis est. qz nomē significat p modū substātie. z h/ bū p modū act. sz suba ē an actū. g nomē ē an hbi. Vel qz no mē ē subiectū ppxōis. hbi hō pdicatū. sed subiectū est an p dica/ tū. Diffiniēdo g no^o dr. Nomē est vox significatiua ad plin siue tpe. cui⁹ nulla ps sepata aliqd significat finita z recta. Et de cla/ ratio h⁹ diffinitōis sufficiēter habet in textu. id ad pñs relinqt.

Arguit Verbu se hz in ppxe vt forma. z nomē vt ma/teria. sz forma ē an materiā. g hbi ē an nomē. Ddm q duplex est via. i. pfectōis z generatōis. via pfectōis for/ma ē an materiā. z hoc intelligit de forma substātiāli. sz via ge/neratōis materiā est an formā

Arguit Nulla materiā pōt pdicari de suo toto. sz vox est materiā nois. g nō pdicat de noie. z p pñs ma/le ponit vox loco generis. Dato z pbat a simili. qz illa est falsa homo est carnes z ossa. etiā illud qd pdicat debet esse totum. Ddm q vox non pdicatur de noie vt materiā. sed vt genus. Ut pōt dici q duplex est materiā. scz natural z artificial. materiā na/ turalis nō pōt pdicari de suo materiāto. sed bñ materiā artificial vox aut est materiā artificial ipsius nomis. z g bñ pōt pdicari de noie. Et rō illius distictis ē. qz materiā naturalis ē ens in pu/ra poñā. z est altera ps ppositi. sz ps nō pōt pdicari de toto. vtz p simile assumptū. Sed materiā artificial est ens in actu. z habet rōem toti⁹. z g bñ pōt pdicari de materiāto. vt vdo scammū ē lig/num est bona pdicatio

Arguit Vox ē matiā nafal nois. g de eo nō pōt pdicari. Alio pbat. qz vox ē ens nafale. g ē matiā natural. Ddm q vox ca/ pit duplx Chio⁹ vt ē pcessio aeris ispirati. z sic ē ens nafale Alio⁹

Tractatus

ut est significatiua. et sic habet rationem artificialis. et isto modo ponitur in diffinitione ipsius nominis

Arguitur Nomen significat cum tempore. Illa particula in diffinitione male negative ponitur. Aliis probatur illud nomen / b^o annum dies mensis Dominum quod illa nomina tamen significant tempora. si tamen significant cum tempore annotatiue. Pro hoc sciendum. quod significare tempus est de principali significato importare tempus. ut annum de principali significato habet tempus quinquaginta duarum septimanarum. et mensis habet tempus quatuor hebdomadarum. Sed significare cum tempore est ultra principale significatum annotare certam temporis durationem. ut annum de principali significato significat actum amandi. et significat tempus plenus.

Arguitur Participium est nomen secundum logicum cum possit esse substantia propriis. et tamen habet cum tempore Dominum quod habet principium significet cum tempore quod est mensura unius extremi propriis. non tamen significat tempus quod est mensura totius propriis.

Arguitur Participium significat tempus. quod est mensura totius propriis. probatur cum dicitur extremum iudicium est futurum. Anticipatio generatur. ubi tota propo- sitione de futuro redditur vera pro futuro. Dominum quod iste proprius et similes sunt de presenti. propter illud verbum est. licet / cet principia amplient ad futura.

Arguitur Partes nominis nihil significant. quod non nihil habet. prima ratio. quod ex non significati non habet significatum Dominum quod ex non significati non fieri significatum intelligitur dupliciter secundum quod illa negatio non potest capi dupliciter. Uno modo de ratione vel negative. et sic est impossibile. sicut ex lapide non iusto pure negative. nunquam fit iustus. Alio modo capitur per uariationem et sic est possibile. quod ex auaro quod est iniustus per uariationem potest fieri iustus. sic etiam ex non nomine per uariationem potest fieri nomen

Arguitur Ex non quantitas non potest fieri quantitas. ut dicitur vi. philosophorum. quod a simili. ex non significatiuis nullo modo potest fieri significatum Dominum quod ex non quantitas quantitate continua non potest fieri quantitas quantitate continua. tamen ex non quantitas quantitate discreta bene potest fieri quantitas quantitate discreta. sic in proprio sicut ex literis et syllabis non significatis fit non significatum.

Queritur Quomodo potest ostendi quod partes nominis nihil significant. Respondetur quod habet probatur per locum maiorem. quod si partes aliquod nominis sepeate aliquid significant. maxime essent partes nominis proprie figure. sed ille nihil habet. utrumque de ista de ratione per familias. igitur. et. Adior

Primum

phat. qz qdlibet noⁿ ipsonit ad significadū simplicē pceptū rel.
alias em nō differret ab orōc. vel qdlibet tale esset equocu

Arguit Noia pposita figure vt eqferus respublica sūt
noia apud logicū. z tñ eoz ptes aliqd signifi/
cat. Dñm q ille ptes capiunt duplir. Uno^o vt ptes nois. z sic
nihil feant. quia partes vt partes sunt non imponunt ad signi/
ficandū. Alio^o inqstū sūt ptes ordōis. z vt sūt dōctōes. z sic aliqd

Sicut partes nominis proprie figurentur partes aliquid (significat
 scilicet. quod est solutio. Aliis probatur per grammaticos dicentes nomina
 proprie figurentur posse dividi in duas vel in plures intelligibiles
 propriis sensibus capaces. Dicitur quod partes nominis proprie possunt
 significare. tamen non faciunt illud in privo quod significabatur in toto. quia faciunt
 in toto suum factum sed uno conceptu. et in privo sed duobus. Ut dicitur
 quod grammatica per hoc dicitur non voluit quod partes nominis proprie possint
 vel partes sint. aliquid significare. sed voluit dicere. quod non proprie possunt
 dividi in partes que possunt esse integre dictiones. et sic aliquid significare. quia tunc sunt
 capaces propriis sensibus. i. significandi quod habebant ante compositionem

Querit Quare no^m infinitū nō p^rt eē no^m apud logi-
cū Rñt q^d iū q^d illud q^d ē no^m apud logi-
cū h^o d^o eē subiectū ppōis dīctīs dēterminare v^oz 7 falsū. sed ex
noīe iⁿ finito tal^e ppō p^rstrui nō p^rt. g^o no^m iⁿ finitū nō ē no^m apud lo-
gicū. Minor p^rbat. q^z ppō tal^e req^rit p^res dēterminare significā-
tes. sed no^m iⁿ finitū iⁿ dēterminatē p^rt. nō em̄ p^rt naturā dēterminā-
tā neq^z suppositū dēterminatē

Sirguif. Nom infinitū p̄t eē ſc̄m ppōis. q̄ ē no^o apd lo
gicū. Ans pbat ddo. nōhō ē nōhō. Ddm q
ppō capis duplr. Uno^o p q̄cūq; orōne q̄lifcūq; dicte vez vel
falſa. ⁊ ſic no^o infinitū p̄t eē ſubiectū ppōis. Alio^o capis p orōe
q̄ terminare dē vez v^l falſū. ⁊ ſic nō p̄t eē ſubiectū ppōis. Vel
p̄t dici q no^o infinitū capis duplr. Uno^o vt infinitū ē. ⁊ ſic nō
nō p̄t eē ſubiectū ppōis. Alio^o capis inq̄tū ſtrute intellcū ca/
pitur p aliquo finito. vt nonhō p azino. ⁊ ſic poteſt eſſe ſubie/
ctū ⁊ nomen apud logicū.

Querit Quid sit nomē infinitū Rñdetur q̄ est c^o
q̄litas determinata est negata ⁊ derelicta substā
tia infinita. vt non hō ibi em̄ significatū speciale. scz homo ne/

Tractatus

gatur. et derelinquitur aliqd generale inclusum in significato sp^{eci}ali. scz ens qd non est hō. Ut sic. nomē infinitū est qd pponit ex noie finito. et negatōe negante q̄litate determinatā nois finiti

Pro quo notandū q̄ triplex est negatio. scz negans p̄uans et infinitās. Negatio negans est q̄ cadit sup̄ copulā p̄pōnis. et separat p̄dicatū a subiecto. de q̄ solet dici q̄ est malignāris naturē q̄cquid post se inuenit hoc totū destruit et oppositū eius inducit. Negatio p̄uans ē q̄ negat hīcū subiecti et derelinq̄t subiectū cū aptitudine ad habitū. vt cecitas est negatio negans habitū. scz visum. Negatio infinitās est q̄ tollit q̄litate determinatā et derelinq̄t substantiā infinitā. vt non hō

Arguit Quis aliq̄s reliq̄s significat sbas indefinitas. ḡ sb̄ noia infinita Dm q̄ sb̄ noia infinita generalr loq̄ndo. sed nō sp̄cialr. vt h̄ caput no^o infinitū. Notandū q̄ due sb̄ p̄ditōes q̄ req̄runt ad h̄ q̄ aliq̄d no^o infinitū. P̄ia ē q̄ significet aliquā rē determinatā. et ḡ trāscendētia nō p̄nt infinitari nec synecathegreumata. Scda p̄ditio ē q̄ nō debz antecedēt eē negatū vl̄ infinitatū. et ḡ illa noia nemo. null^o. et. infinitari nō p̄nt Et q̄n q̄rit q̄re trāscendētia nō p̄nt infinitari. R̄ndet q̄ iō. qz no^o infinitū ē cū q̄litas determinatā ē negata et derelicta ē sb̄a infinita. sz trāscendētia nō fcat aliq̄s q̄litate determinatā. q̄re in eis q̄litas determinatā nō p̄t negari

Querit Utz no^o infinitū aliqd ponat Dm q̄ duplex ē no^o infinitū. s. substantiuale vl̄ subnale. et adiectiuale Substantiuale nihil ponit. qz indr̄nter ē p̄ificabile de eo qd ē et qd nō ē. Sz adiectiuale ē duplex. sm q̄ adiectiuū est duplex. nā qd dā ē adiectiuū qd fr̄ acc̄tis. et nom infinitū illud adiectiuū aliqd ponit ex p̄notato puta subiectū sui apppositi. vt non albu ponit subiectū nō habēs albedinē. Aliud est adiectiuū qd significat substantiā. licet p̄ modū acc̄tis. et tale adiectiuū q̄n infinitat nihil ponit determinate

Arguit Nomē infinitū ē p̄dictōriū nois finiti. sz totū in vno p̄dictōriū negat qd affirmatiue iporat p̄ reliquā. ḡ no^o infinitū nō ponit aliqd ex p̄notato Et p̄firmat qz no^o infinitū pponit ex negatōe negare totū significatū nois finiti. ḡ nihil ponit Dm q̄ illa p̄dictō nois finiti et infiniti negat totū fcatū p̄ncipale. sz q̄nqz relinq̄t p̄notatū affirmatū

Querit Querit noia obliq nō pnt esse noia apud lo-
gicū. Rñdet q id. qz nō pnt ee scēm ppōis
nec reddē suppositū sbo psonali. cū iste orōes sint incōgrue La-
thois ē. cathoni ē. Et g solet ex pmo pibermetas circa hūc pas-
sū allegari illa autoritas. Ulez z sīm pīsupponūt zgruū.

Arguit Nomē obliquū p̄t reddē suppositū z ee scēm
g obliq sī noia. An̄s pbat vt regi iterest. Di-
cedū q h obliq nō ē scēm nec ē ppō. qz scēm ppōis d3 regi
a sbo a pre añ. s3 iste obliq regī nō regit a pre añ. s3 a pre post.
vtz p Alexandz ibi Inter z ē iuge. zc. Et qñ d3. ista videt ppō
tedet aiam meā vite mee. eo q determinate vezz vl falsū ft. z tñ h
null⁹ ponit rect⁹. Ddm qñli obliq z siles nō faciūt ppōz p se.
s3 in pte suoz ntōz in q̄s resolunt. vt tedet aiam meā. i. ania
mea est quā tedet vite mee

Arguit Obliqu⁹ p̄t a pte añ regi z reddē suppositū s/
bo psonali. g p̄t ee scēm ppōis. An̄s pbat di-
cedo magrī ē grī casus. m̄grō ē dñi casus. Ddm q magrī z ma-
gistro in dictis exēplis ponunt qdāmō materialr. z sunt veri nri
casus. s3 in supposē psonali qñ ponunt significatiue. tñc magrī ē
grī casus. z m̄grō datini casus. Et qñ d3 si in dictis exēplis cōnt
nri casus. ppōes ille nō dēberēt cēdi tanq̄ vere. Ddm q ille p
posuōes z p̄similes cēdunt p̄t subiecta supponūt. non p se.
sed p suo simili supponēte psonalr in alia ppōne. vt hic liber est
magistri. tedi magistro.

Arguit In supposne psonali z vbi capiunt significati-
ue obliq supponūt z sī subiecta ppositōnū. p-
bat ddo sortē currere ē possibile. ibi accūs ē suppositū. Ddm
q accūs hic p se nō reddit suppositū. s3 cū infinitiuo supplet vi-
cē nri. z vocat dcm in grāmatica. Et qñ replicat h totū sortē cur-
rere ē suppositū. g q̄libet ps. z p p̄ns obliq p se supponit. Di-
cedū q totū dcm supponit capiēdo totū cathegreumatice. p in-
tegro. z nō syncathegreumatice p q̄libet pre

Arguit Illius ppōnis cuiuslibet hoīs asin⁹ currit ob-
liqu⁹ ē subiectū. Ddm q hui⁹ ppōis duplex
est subiectū. scz enūciatōis z distributōis. mō subiectū distribu-
tōis bñ p̄t esse obliq. sed nō enūciatōis

¶ Dicēdo iohānez legere. obliquus ē subiectū enūciatio ē
Dicēda q̄ illa orō nō ē ppositio apud loycū. qz ibi nō
ponit verbū psonale finiti modi.

Erbū ē vox significatiā

Posita diffinitione nois qd significat lubam et ē ppōnis sub
iectum. hic cōsequēter diffinit verbū qd significat actū a tli sba
egrediēte et est pdicatū enūciatiōis. Dicēs verbum est vox signi
ficatiā ad placitū cū tpe cui nō la ps sepata aliqd fcat sita z rcā.

¶ Phus diffiniēs verbū non poit oēs illas pnculas. ergo
videt q̄ hic supflue ponatur Dd3 q̄ aresto. reliqt illas
pnculas fore notas ex diffinitioē nois. sed p̄e. hīf. est instructor
iuuenū et ergo resumit eas. Sed cōtra ergo a fili non deberet a
pho ponit illa particla cuius ps nihil extra significat cuz etiam
ponat in diffinitioē nois. Dd3 q̄ Aresto. resumit illā pncu
lā ppter remotionē dubij. qz in oi verbo pter hoc verbū est sunt
duo actus cōpositi. s. generalis z specialis. et ergo ppter illaz cō
positiōē magis videt q̄ ptes sibi aliqd fcat separe qz ptes nois
z ad s̄ dubiū remouēdū poit Ares. illā pncilā ē ps nihil ē fcat

¶ Partes verbi aliquid significant separe. pbatur quia in
omni verbo sunt duo actus. s. generalis et special. sed qui
libet eorum habet suum speciale significatū. Ddm q̄ dupli
ces sūt ptes verbi. s. itegles z essentielles. partes itegrales sibi ni
hil fcat. s. bñ ptes eēntiales. s. diffitō pns loq̄t d̄ p̄ib⁹ iteglib⁹

¶ Creare ē verbū et tñ nō significat cū tpe. qz act⁹ creatio
nis non mēsurat tpe Ddm q̄ licet nō significat cuz tē
pore mēsuratiue. tñ cōnotat vltra principale significatū certaz
differētiā t̄pis. vt p̄z dicēdo creat creant. Vel dd3 q̄ temp⁹ ca
pitur dupliciter. vnomō specialiter put ē mēsurā motus s̄z p̄i
us et posterius. et sic creare non significat cū tpe. Aliomodo ca
pitur generaliter put extēdit se ad eternitatē z euiternitatē. et ad
temp⁹ p̄e dictū. et sic creare bene significat cū tpe. Pro q̄ notā
dū q̄ tempus p̄e dictū euiternitas et eternitas sic differūt.
Nā tempus p̄e dictū ē mēsurā simpliciter successiui tam quo
ad esse qz q̄ ad opari. vel tēpus est mēsurā rerū generabilium z
corruptibilium. aut ē mēsurā rerū habentiū principiū et finē.

Eternitas est mēſura rei pmanētis in ſuo eſſe ſed hntis ſuccel
ſionē in opario ne. aut mēſura rez habentū pncipiū ⁊ carētū
fine vt angeli mēſurantur eternitate. Sed eternitas ē mēſura
rei oīno pmanētis. vel eſt mēſura rei carētis pncipio ⁊ fine.
⁊ ſic ſolus dē proprie mēſurat eternitate.

Querit Utrū verbū poſſet abſolui a tpe. Dicēdū
q tps capī dupl'r. Uno mō capī p tpe nro
Alio mō put extēdit ſe ad oēm mēſurā. tūc rñdet q ſbū pōt ab
ſolui a tpe nro qd ē mēſura rez generalū ⁊ corruptibiliū. ſz nō
pōt abſolui a tpe cōit'dicto put extēdit ſe ad cōnitatē ⁊ eūnitatē
qz iſto mō tps ē ppa paſſio ſbi. ſz ppa paſſio nō abſoluit a ſuo
ſbiecto. Et p h ſoluit arg^m diffinitum. nō abſoluit a diffinitōe
nec a pte diffinitōis. ſz ſbū nō pōt abſolui a tpe. Dm vt patuit

Querit Quare verba infinita nō pnt eē ſba apud lo
gicū. Dm q iō. qz verba ifinta nō pnt eē
p'dicata ppoſitionū determinate vez vel falſū ſignificatiū. ⁊ h
iō. qz non ſignificant aliquē determinatū actū. ſed res ſignifica
ta p ipſum pōt indifferēter verificari de ente ⁊ nō ente. qd notā
ter dī. qz verbū infinitū in qzū tale non pōt dici ſeu p'dicari. et
p conſequens nec p'dicari de ente vel non ente.

Querit Quid ſit verbū infinitū. Dm q ſbū infi
nitū eſt. cui⁹ actus ſpecialis ē negat⁹ reſelecto
actu generali. vt nō currit. ibi negat⁹ act⁹ ſpālis q expmīſ p ei⁹ p
ticipiū currēs ⁊ reſelectū eē qd ē act⁹ generalis. vt dicēdo nō
currit. i. eſt nō currēs. Et ſi qrat qre verbū ifinitū nō ē ſbū. Dī
q iō. qz nō ē finitū. mō ſolū verbū finitū ⁊ rectū ē verbū vt pz
ex ei⁹ diffinitōe. Eūā ſbū infinitū nihil determinate ſr qre nō
pōt cōſtituere pponē determinate vez vel falſū ſcāntē vt patuit.

Querit Utrū oē verbū poſſet infinitari. Dm q
cōtingit mltipl'r. loq de ſto. qz verbū ponit in
ozone vel ex ozone. ſi ponit in ozone ſic nūqz infinitari pōt. Si
ex ozone h eſt dupl'r. vel ſignificat actū generalē tm. ſic itez nō
pōt infinitari qre verbū ſbſtantiū nō infinitat. qz non ſr ali
quē actū ſpālem q negareſ reſelecto actu generali. Si ſr actū ſpe
cialē hoc ē dupl'r. qz vel ē tertie pſone aut pme vel ſcōe. Si pzi
me l ſcōe pſone. tūc dat itelligere ſuū ſuppoſitū ⁊ non pōt infi
nitari. Si ſr tertie pſone. hoc ē dupl'r. qz vel ē verbum excepte
actiōis. ⁊ ſic nō infinitat ppe eandē cām. aut eſt verbū non exce

Tractatus

pte actionis. et sic quodlibet tale infinitari potest.

Querit Utz verbū infinitū posset ingredi ppōnem
Dōm fm bñm Tho. q. nō. Et h̄ pbat aucte rōne. aucte p̄hi scđo peribet. q̄ dicit q̄ necesse ē ocm enūciatio nē constare ex noie ex verbo vel ex innoiali et verbo p̄ innoiale intelligēs nō infinitū. sed verbū infinitū nō est verbū cū ab eius diffinitioe excludat igit̄ rē. Et si dicat q̄ verbū ibi capiat generalit̄ vt nō distinguit contra verbū infinitū et obliquū. Contra h̄ arguit. qz a sili etiā capet nō generalit̄ qđ nō facit cu ibi exprimat innoiale. i. nomē infinitū. sed nihil dē de vbo infinito. Rōne pbat sic negatio addita verbo in ppōne negat p̄dicatū a s̄biecto. q̄ non potest infinitare verbū. p̄na tenet qz caput negat. An̄s pbat. qz negatio sic d̄z capi vt intellectui nō occurrit. s̄ i enūciatioe solū occurrit sibi vt negās et vt p̄ appositionē sibi p̄posita. igit̄ scđa rō necesse ē ocm enūciationē esse p̄o verā l̄ falsā. s̄ vbi infinitū nō constituit p̄positionē p̄o verā vel falsā. q̄ nō potest poni in p̄positione. Minor pbat. qz ppō de verbo finito ē p̄o verā.

Arguit Verbū infinitū sp̄ de aliq̄ ē nota. s̄ nō est nota de aliq̄ nisi in ppōne igit̄. Maior ē p̄hi p̄o p̄her. c. de vbo. Et d̄r ibidē q̄ verbū infinitū d̄r tā de ente q̄ de nō ente. sed h̄ nō cōpetit sibi nisi in ppōne. Dōm ad p̄m. q̄ vbi p̄hi d̄z intelligi aptitudine. qz qñ actu ingredit̄ sit negatū. et tūc ē actu nota eoz q̄ de altero dicūt. Ad scđm dōm q̄ p̄pe verbuz infinitū nō d̄r de ente et nō ente s̄ res significata p̄ ipiū.

Arguit De verbū finiti mōi p̄t addi alicui s̄biecto cū q̄ ppōne constituit. s̄ vbi infinitū ē vbi finiti mōi igit̄. Dōm. q̄ maior ē flā. imo dat instātia d̄ vbi finiti alioz mōz ab idicatio. Vel dōm q̄ maior ē vera saltē capiēdo ppōne generalit̄ nisi aliud occurrat ipediūm. vt i p̄po d̄ vbo ifito.

Querit Quare ponit̄ recta in diffinitioe vbi. Dōz q̄ p̄pe verba obliq̄ q̄ nō sūt verba apud logicū. qz q̄cqd ē verbū apud logicū d̄z posse facere ppōne p̄mo verā aut falsā sic aut nō est de verbis obliq̄s.

Ar De vbi obliq̄s sūt ppōnes s̄e et flē. q̄ vbi obliq̄ sūt verba. An̄s pbat de illis adā fuit antep̄s erit. Dōm q̄ ille n̄ si veniit in ordinē ad vnā de p̄nti verā sic illa. adam fuit p̄cedit̄. vera qz aliqñ ista de p̄nti. adā est. fuit vera. et suo mō d̄r de alia.

Querit Quot modis potest verbum dici obliquum. Dicendum quod tribus modis. vno modo ex parte temporis tamen ut currebat. alio modo ex parte modi tamen ut ama. Tercio modo ex parte temporis et modi simul. ut verba aliorum modorum et temporum a presenti et indicativo. Ex quo patet quod obliquitas in verbis sumitur penes tempora et modos. et non penes alia accidentia sed penes numerum vel personam. quia tempora et modi conveniunt verbo essentialiter gratia actionis vel passionis. scilicet numerus et persona conveniunt sibi per compositionem ad aliquid quod extrinsecum. sed in ordine ad principium a quo actus procedit.

Si Verbum non est alicuius casus. ergo non est aliquid verbum obliquum. Prima tenet per locum a toto veli ad suam partem negatione. Dicendum quod rectum et obliquum capiuntur dupliciter. vno modo secundum primariam impositionem et significacionem in quantum casum dividunt et sic conveniunt dictioibus solum scilicet significacionibus. Alio modo secundum similitudinem ad rectum et obliquum proprie dictum. et sic conveniunt verbis. quia sic rectus dicitur casus qui a nullo derivatur. sic verbum est dicitur rectum quod a nullo derivatur. sed alia derivatur ab ipso. et sic dicitur de obliquo.

Et sciendum quod logicus solus.

Hic autor ponit notabile per modum correlarii dicens quod logicus solus ponit duas partes. scilicet nomen et verbum. scilicet reliquas appellat syntheses grammaticas. id est significativas. Ratio quia logicus ponit totum par/tes quot sibi sufficiunt ad finem suum qui est discernere verum a falso. sed ad hunc sufficiunt nomen et verbum ex quo constituitur proprium verum vel falsum significans. Et quando dicitur grammaticus ponit octo. Dicendum quod grammaticus aliam intendit finem. et ergo ponit totum presens quod sibi necessarie sunt ad suum finem qui est exprimere omnes mentis conceptum congrue. et sic ponit octo.

Arguit Ex pronome et principio constituitur proprium vera vel falsa ergo plures sunt presens quam due. Antecedens patet. dicendum. ego curro. leges perficit. Dicendum quod intelliguntur sub nomine ut supra dictum est. Et quando dicitur sunt presens distincte. ergo una non potest intelligi sub alia. Dicendum quod secundum grammaticos distinguuntur. quia habent diversos modos significandi. tamen secundum logicos conveniunt quod dicunt. omne illud est nomen quod preest subiectum aut predicatum materiale propriis.

Si Quia verba sunt nomina secundum logicum. ergo est tamen una pars. Ans. probatur per philosophum primo per artem. qui dicit quod verba secundum se sumpta sunt nomina. Dicendum quod verba sunt nomina ut nomen. dicitur nota mentis et non ut

est vox significatiua sine tempore quo modo hic capitur.

Ratio ē vox significatiua.

Postq̃ Pe. hīl. dēter. de noīe z verbo q̃ sunt ptes integrales z materiales orōnis. hic p̃nter dēmiat de orōne q̃ est genus enūciatōis. z ponit p̃mo diffinitōez. scđo dimisiōez. dicēs. Orō est vox significatiua ad placitū cui⁹ ptes separe aliqd significāt Et ponunt p̃ticle diffinitōis hic eodē modo sicut de noīe z verbo. nisi q̃ ptes ibi nihil significāt. s̃ p̃o sunt significatiue separe.

Querit̃ Quare nō addit̃ illa p̃ticle finita z recta cum tpe vel sine tpe in diffinitōe oratōis. Dm q̃ ideo qz si ille adderēt tūc diffinitio nō esset bona. qz nō puerit̃ oī p̃teto sub diffinito. cū multe sint orōes q̃b⁹ iste p̃ticle repugnāt. Etia recitudo z obliq̃tas z alia nō pueniūt orōni p̃tmo z per se sed ex cōsequēti t̃m gratia partiū.

Arguit̃ Nullū cōplexū p̃t diffiniri vt p̃t sexto topico tū. s̃ orō ē qd cōplexū. ergo nō p̃t diffiniri. Dicēdū q̃ orō capī d̃upl̃r. vno⁹ p̃ significatō. i. scđe intēctōnalit̃. et sic est qd incōplexū nō t̃n vt sic s̃ diffinit̃. qz de ea diffinitio non verificat̃. Alio mō capī d̃ p̃tēnoīato z resubstrata. i. p̃tme intēctōnalit̃ z sic est quid cōplexū. s̃ hic diffinit̃ vt incōplexū scz inq̃stū ptes ex⁹ vnite sunt ex qua vnitōe resultat aliqd vnū. Et si mīle ē de domo cui⁹ a phō i. phemio d̃ aīa due ponūt diffinitōes

Arguit̃ Oratio est voces ergo nō ē vox. Ans. pbat. qz in q̃libz orōne sunt ad min⁹ due voces. Dicēdū q̃ duplex est vox. scz cōplexa z incōplexa. mō licz orō non sit vox incōplexa est t̃n vox cōplexa. z hoc solet dici sub istis ṽbis q̃uis oratio nō est vox vna simplr. est t̃n vna aggregatione sicut cumulus lapidū nō dicī vñ simplr s̃ p̃ aggregationē.

Arguit̃ Illud qd nō ē impositū ad significādū hoc nō est vox significatiua. s̃ oratio nō est imposita ad significādū. ergo orō nō est vox significatiua. Mmo z pbat. qz sole dictōes sunt impositae ad significādū. Dicēdū q̃uis oratio nō est imposita ad significādū p se p̃mo t̃n bñ grā suaz p̃tū

Arguit̃ Orō ē instrumētū p̃tū natural̃. g⁹ ē vox significatiua natural̃. Ans. pbat. qz ē instrumētū p̃tū
d. 114.

tis inter p̄tatiue q̄ est naturalis. qz naturalit̄ ē hōi suū cōceptū alteri significare. Dm q duplex est instrū virtutis interp̄tatiue. s. p̄p̄inquā sicut gutt̄ vel lingua: et tale est naturale et re/motū et illud nō oportet sp̄ ēē naturale s̄z ozo respectu virtutis in terptatiue ē instrū remotū. sicut in sibi virt̄ motiua h̄z dupli/cia instrū. s. p̄p̄inqua. vt pedes et illa sūt naturalia et remota sic calopodiū q̄ sunt p̄ artē inuēta. Vel pōt dici q natura capis̄ du pliciter: Uno mō put ē p̄ncipiū cuiuscūqz opatiōis et sic p̄batio aūtis ē vera. Alio mō capis̄ cōiter put ē p̄ncipiū mouēdi et qe/scendi. et sic ē falsa. qz ozo nō est instrū virtutis naturalis s̄z po tius aialis vel intellectualis.

Ar Illa p̄tula ad placitū nō pōit ab Ar. q̄ nec d̄z poni s̄. Dm q̄uis Ar. nō ponit illā p̄tula in diffinitioe ozo/nis pōit tñ eā i declaratōe. s̄z q̄ n̄ posuit illā p̄tula. iō ē. qz tpe suo nō p̄suppōebat tāqz nota. qz Plato dicebat q ozo fecaret na turalit̄ p̄p̄t motuū imediate tactū s̄z ois diffi d̄z dari p̄ nota.

Notādū Ar. d̄t i diffinitioe ē p̄nū et nō ē p̄/tes ad denotādū q̄ n̄ oēs ptes oionis idr̄nē fecit aliqd. Un̄ duplices sūt ptes oionis. s. p̄p̄iā et remote. ptes p̄p̄iā s̄t dictioes. s̄z remote sūt l̄re et silbe. et tales separe nihil f̄nē

Ar Oro ē simplex dictio. q̄ ptes ei⁹ nihil fecant. Dm q oro capis̄ dupl̄r. Uno p̄ intentioe sc̄da et sic est simplex dictio et ptes ei⁹ nihil fecant. Alio mō capis̄ p̄ re subtracta illi intentioi. et sic ptes ei⁹ aliqd significant.

Oionum alia perfecta alia

imperfecta. Hic p̄ter diuidit oionē dicens. Orationū alia per fecta alia imperfecta. qz declaratio sufficient̄ h̄r in textu. Rōdiu sionis est. qz ois oro aliqd rep̄ntat intellectui. vel hoc ē pfecte et sic est oro pfecta. vel imperfecte. et sic ē oro imperfecta.

Ar Nullo pfecto pōt fieri additio. s̄z ois oioni p̄t fieri additō q̄ nulla oro ē pfecta. Dm q duplex d̄t aliqd. sc̄ pfectus. s. simpliciter et absolute et illi nō pōt fieri additio. Alio mō ali/ qd est perfectū in genere vel sp̄e et illi bñ pōt fieri additio.

Arguit Solus de⁹ est pfect⁹. ergo de⁹ est perfectus et ni/ hil aliud a deo. Tenet consequentia ab. expo/

nibili ad eponentes. Dñm q̄ pfectū capīf duplī. Uno mō p pfecto simplici z ex gen^o cui simplici nulla pōt fieri additio. z sic solus de^o est perfect^o. Alio mō p pfecto in genere vel spē cui. n. nihil dēst quod req̄rat ad eius perfectionē in genere vel spe/ cie. z sic oīo dicit pfecta z multe alie res.

Sr In genere oīs oīo ē perfecta. ḡ nulla ē oīo ip̄fecta. An̄s pbat. qz h̄ ē pfectū in genere qd̄ includit oīa illa q̄ spectāt ad illud gen^o s̄z de q̄libet ofone verificat diffi^o orōnis igit. Dicendū q̄ duplex ē pfectio in genere. nā qdā ē cēntialis siue p̄ma/ ria. Alia ē pfectio accīntialis vel finalis. mō q̄uis oīs oīo sit pfe/ cta in genere cēntiali siue p̄maria pfectiōe nō tñ est oīs oīo pfe/ cta pfectione accīntiali vel finali. vñ finis orōnis ē significare cō ceptū cōplexū pfecte s̄z ad illū finē n̄ p̄git oīs oīo. ḡ aliq̄ s̄t oīo nes ip̄fecte. s̄z i h̄cānt formā oīonis ḡra c^o dicūt p̄fct̄ formālē

Sr An̄ plationē orōnis in auditoze ē sens^o ḡ nō generat i eo p̄ orōnē. An̄s pbat inductive. qz audit^o visus zc. Dñm q̄ sensus capīf duplī. Uno^o p pōia aīe. Alio mō capīf put tñ v̄z sicut snia. z sic sumit h̄. Pro q̄ nota q̄ ille sens^o dī pfectus q̄ pfecte termiat intellectū audientis nō derelinquēs ipsū suspē sū in aliq̄ req̄sito ad pfectā ei^o intellectiōnē vt hō currit. Et p op positū ille sensus dī ip̄fect^o q̄ nō pfecte termiat intellectum au/ ditoris sed derelinq̄t ipsū suspensum.

Sr Solū suppositū generat s̄z orō nō ē suppositū ḡ nō gene/ rat pfectū sensū. Maior p̄z. qz generare ē agere. s̄z actus z opatiōes s̄t suppositoꝝ. Dñm q̄ aliqd dī generare duplī. Uno^o p̄ncipalit. qz. s̄. p̄ncipalit efficit i genere cause efficiētis illd̄ qd̄ generat. Alio^o aliqd dī generare instralit. illud aut̄ qd̄ gene/ rat instrumētalit nō ē suppo^o q̄ mō orō generat pfectū sensū.

Sr Illud nō generat aliqd in alio qd̄ sibi nō p̄ntat. s̄z orō n̄ p̄ntat intellectui sed solū auditui sub cui^o obiecto cōpre/ hēdit. ergo zc. Dñm q̄uis p̄mo orō p̄ntet auditui tñ ex p̄ntē p̄ntat intellectui. qz mediāte auditu.

Sr Intellectus ē impassibilis cū sit imaterialis. ergo orō nō agit in ipsū. Dicendū q̄uis intellect^o nō sit passiu^o pas/ sione corruptiua est tñ passiu^o passione pfectiua. qz pōt perfici per intelligibilia.

Orationum perfectarum.

Hic subdividit orationes perfectas de rebus in quibus imperfectas. quia non valet sibi ad propositum. Et dicit orationum perfectarum alia indicativa alia impatiiva. et illa oratio perfecta dicitur indicativa cuius proprium principale est indicatum. illa vero impatiiva cuius proprium principale est impatiivum. et sic de alijs. Et non ponit orationem infinitivam pro modo divisionis quia hic dividit orationes perfectas. scilicet orationem infinitivam est imperfecta. et dicitur asynbasmatica. Ratio divisionis est quia omnis oratio perfecta vel significat conceptum mentis. aut affectum appetit. Si primum hoc est dupliciter vel significat conceptum mentis determinate vel indeterminate. si primum sic est oratio indicativa. si secundum sic est praedictiva. Si significat affectum appetit. hoc est dupliciter. quia vel appetit concupiscibilis et sic est operativa. aut irascibilis et hoc iterum dupliciter. quia vel denotat impium maiorem quod fit ad minores et sic est impatiiva. vel denotat deprecatores minoris. qui fit ad superiores. et sic est deprecativa.

Querit Quare oratio potius dividitur penes predicatum quam subiectum. Respondetur quod ideo. quia ista est divisio generis in suas species. et talis divisio debet dari per differentias formales sed predicatum se tenet ex parte forme et subiectum ex parte materie.

Harum autem orationum

Hic infert correlativum dicens. quod sola oratio indicativa est propositio apud loquentem. Cuius ratio est. quia quaecumque considerat loquens refert ad finem suum qui est significare verum et falsum. scilicet solum oratio indicativa primo et per se verum vel falsum significat. ergo solum est propositio. unde patet quod generis remotum propositionis est oratio in communi. scilicet generis propinquum est oratio perfecta indicativa.

Arguit Ista si azin volaret azin haberet pennas est propositio et tamen non est oratio indicativa. Dicendum quod in quantum est coniunctiva non est propositio sed prout resoluti potest in indicativam. ut si azin volat azinus habet pennas.

Arguit Ista est propositio. Adam fuit. quia verum significat. et tamen non est indicativa praeteritis temporis. Dicendum quod illa Adam fuit non est vera nisi in quantum habet reductionem ad unum de praesentibus. quia semel fuit verum dicere Adam est. et ergo in quantum illa

Adam fuit reducit ad illā Adam est. tunc significat ver.

Propositio est oratio

Postq̃ Petrus hispanus determinavit de noie et h/bo que sūt ptes integrales ppositōnis determinavit et de oratione que est genus eius. Sic p̃ter determi/nat de ppositōe que hic principalr est intenta. et hoc primo facit diffinitive. scđo dīvisive dicens. Propositio est oratio verum.

Arguit Nullum cōplexum potest diffiniri s; ppō est qđ pplexū ergo nō potest diffiniri Maior p/bat q; diffinitō explicat eē vni⁹ rei s; pplexū nō ē vna res. Dicēdū q; nllū pplexū cōplexū significatū pōt diffiniri tñ bñ pplexū incōplexū significatū. S; alij dicūt q; ppō sit qđ cōplexum p tenoiato vl resbicta. nō tñ ppō capta p significato vl scđa i tētoe r illā dicūt hic diffiniri. S; cōtra h arguit illd vbiq; diffinitē cui pueit diffinitō s; illa diffinitō pueit ppōni p tenoiato vl pma itētoe r n scđa. ergo pma itēto h diffinit. Et si dicat in loyca aliđ ē qđ diffinit r aliđ cui attribuit diffi⁹. Istō falsuz est q; diffinitio debet puenire soli diffinito vt dicit vna condi/tio bone diffinitōis. Nec ē dicendū q; ille p̃dicatōes in q̃b⁹ dif/finitiones predicant de diffinitis sint iordinate ad modū quo s; iectā predicat de accēte. q; ptes diffinitōis ordinate p̃dicant de diffinito. ergo etiā tota diffinitio r p p̃ns illa ē ordinata. ppo sitio est oratio ver. vel falsuz significās. Et ex oibus istis seq̃ q; prime intētoes pncipaliter in loyca diffiniuntur quia eis diffinitōes attribuuntur et ordinate predicantur.

Arguit Propositō nō diffinit i libro perihermeniarū ergo nō debz h diffiniri. Dicēdū q; quis ppositō nō diffinit ab Aristotele sub nomine ppositōis. diffini tur tamē sub nomine enuntiatiōis. s; ppositō r enūtiatio sunt idem in re licet differāt rōne. vt circa assignatōē s̃biecti dictū ē

Arguit Nulla distincta possūt de se inuicē p̃dicari. sed ppositio r oratio sunt distincta. q; alias idem diffiniret p se ipm ergo rē. Dicēdū q; dupl'r aliqua dicuntur distincta. vno mō ecntialiter. alio mō actūaliter sic sup⁹ r in se

rius. quæcūq; autē distinguunt essentialiter nō pnt de se inuicē p-
dicari sicut sunt opposita vl' disparta. vt ista ē mala p-
dicatio hō
est azin'. sed illa que accidentaliter distinguuntur bñ pnt de se inui-
cem predicari quo mō ppositio et oratio distinguuntur.

Arguit Nulla ps dicitur p-
dicari de toto. s. orō est ps ppo-
sitionis. ergo orō nō dicitur p-
dicari de ppōne. Ad
nor patet. qz est gen' ei'. s. gen' est ps speciei. Dm ad maio-
rē q nulla ps itēgria p-
dicat de suo toto q mō orō n pōit ps ppōis

Arguit Nulla bona diffinitio dicitur dari p-
disiunctōe vt
prz sexto topicoz. qz reddit diffinitōe abiguā
s. ista ē hmōi g' nō est bona Dm ad maiorē q nulla diffinitō
qdditativa et cēntial' dicitur dari p-
disiunctiōe s. diffinitio descripti-
ua p-
dari p-
disiunctiōe dūmodo p ea inuuiat aliqua diuisio

Arguit Nulla diffinitio dicitur dari p-
opposita. s. ista est
hmōi ergo nō ē bona. Adnor pbat qz verū et
falsuz opponūt. Dm q nulla diffinitō dicitur dari p-
opposita in
qstū opposita sunt. s. bñ p-
dari p-
opposita dūmodo p illa circū
loqmur aliquā dīam cui nō est nomē impositū. et sic est hic.

Arguit Dispositio significat verū vl' falsum. s. non
ois dispositio significat falsum. ergo ois ppō si-
gnificat verū. cōsequētia prz. qz arguendo a tota disiunctiua cum
destructōe vnius p-
tis ad alterā ei' partē nō destructā est bona cō-
sequētia. Dm q ibi nō arguit a tota disiunctiua. qz maior
nō est ppō disiunctiua. Etā pōt maior distingui quia vl' est vna
ppositio de disuncto predicato et sic est categorica et vera. aut
est vna disiunctiua propositio et sic est hypothetica et falsa. cum
ambe ei' p-
tes sint falsæ. s. iste ois dispositio significat verū vl' om-
nis propositio significat falsum.

Querit Utrū verū et falsum sit propositio. Dicēdū
q nō. quia nō est oratio indicatiua. S. dice-
res. omne qd significat verū vel falsum est propositio. s. illud com-
plexū verū vel falsum est hmōi. ergo est propositio. Dm q ali-
quid potest significare verū vel falsum dupl'r. vno mō ex princi-
pali vel p-
maria significatōe. et sic hoc complexū verū vel falsum si-
gnificat verū vel falsum. Alio ex p-
nti et p-
comitater et sic ppō si-
gnificat verū vel falsū. qz ex quo sic est in re sic p-
ppōez significat

sequitur quod propositio sit vera et sic capiuntur verum et falsum in diffinitione propositionis
Arguitur Verum et falsum non sunt in propositione quia propositio non facit verum
 et falsum. Antea probatur per Aristotelis quartum methaphisice dicentem bonum et malum sunt in rebus verum et falsum sunt in anima. De
 cendum quod verum et falsum aliquid modo sunt in propositione quia sunt in propositione ut in signo
 et propositio dicitur vera quia est signum veritatis. Et quando dicitur denotans est in subiecto
 et quod denotat scilicet verum denotat propositionem. ergo est in propositione ut in subiecto
 et dicitur quod verum denotat propositionem solum extrinsece et facit quia signum
 significat veritatem metaphysicam et mediate illa est signum veritatis rei. sed
 illud quod denominat alteri intrinsece et formaliter est in ipso.

Arguitur Dicitur de premissis esse in scilicet verum predicat de propositione
 ergo est in propositione. Dicitur quod verum est in propositione ut signum
 natum in significatione et non sic accens in subiecto. Pro quo notandum quod verum
 falsum sunt in tribus sic in fili solis dicitur de latitudine quod propositio est in medicina
 sic in causa effectiva ita est veritas est in rebus. Secundo est in animali ut in
 subiecto et sic veritas vel falsitas sunt in intellectu. id est in obiecto apprehen-
 sio per intellectum in secunda eius operatione. Tercio est sanitas
 in urina sicut in signo et isto modo veritas est in propositione.

Arguitur Dicitur propositio est ens scilicet obiectum ens est verum ergo omnis propositio est vera
 et maior probatur quia ens est verum dicitur. Dicitur quod
 duplex est veritas scilicet veritas entis et propositio. unde omnis propositio est vera verita-
 te entis scilicet non veritate propositionis quia est adequatio rei intellecte ad intellectum
 vel veritas secundum alios est ita esse in re sicut est significabile.

Arguitur Dicitur propositio est vera veritate propositionis quia facit illud
 ad quod imposita est ad faciendum scilicet omnis propositio facit il-
 lud quod ex sui ipso facere habet. ergo etc. Maior patet de ista propositione
 homo currit quod si facit cursu ita est homo siue homo currat siue non. Dicitur quod
 omnis propositio est vera quia facit illud ad quod est imposita. ad significandum
 adequate sed non in adequate et sic maior est falsa. Pro quo no-
 tandum quod propositio dicitur dupliciter vera et dupliciter falsa. primo modo dicitur ve-
 ra quando in re est ita sicut per propositionem facit ut homo est animal. Et per op-
 positum propositio dicitur falsa quando in re non est ita sic per propositionem esse facit
 ut homo est asinus. Secundo modo propositio dicitur vera quando in re non est ita sic
 per propositionem non esse significatur ut homo non est asinus. Et per
 oppositum propositio dicitur falsa quando est ita in re sicut per pro-
 positionem non esse significatur ut homo non est animal.

Notandum illa p[ro]p[os]it[i]o indicādo potest duplici[ter]
ex p[ar]t[e] vno m[od]o indicādo i. i. mediāte s[ub]i[ect]o i
dicatui m[od]o. alio m[od]o indicādo valz id est asserendo.

Arguit Ista p[ro]p[os]it[i]o significat vez v[er]u[m] si asin[us] volat
asin[us] habet penas. et t[ame]n nō est p[ro]p[os]it[i]o ex v[er]bo
indicat[i] m[od]o. Et s[ic] d[icitu]r d[icitu]r de ista v[er]it[at]e esse bonus clericus. D[icitu]r
q[uod] ista p[ro]p[os]it[i]o[n]ib[us] p[er]uenit diffinitio sc[ilicet] m[od]o exponēdo indicādo et n[on]
p[ri]mo m[od]o. v[er]u[m] dicēdū q[uod] omis p[ro]p[os]it[i]o tam cathegorica q[uam] hypotheti-
ca significat vez v[er]u[m] falsuz indicādo p[ri]mo et p[er] se v[er]u[m] reductiue.

Propositionū alia cathe.

Hic diuidit p[ro]p[os]it[i]onem in cōmuni saltē hic cōsideratā penes sub-
stātiā in cathegoricā et hypotheticā. R[ati]o diuisionis est q[uod] ois p[ro]p[os]it[i]o
positō significat vez v[er]u[m] s[im]p[li]c[iter]. v[er]u[m] ergo illis p[ro]p[os]it[i]o[n]ib[us] p[er]uenit ex iminis
v[er]u[m] ex p[ro]p[os]it[i]o[n]ib[us] si p[ri]mo sic est cathegorica. si sc[ilicet] m[od]o sic ē hypothetica. q[uod]
ā[ut] sit diuisio p[ro]p[os]it[i]o[n]is penes subam hoc sic patz. q[uod] illa diuisio da-
tur penes subaz cu[m] mēbra diuidētia d[icitu]r penes mat[er]iā et fōrmā
que sūt s[ub]i[ect]o[rum] s[ic] est de ista diuisione p[ro]p[os]it[i]o[n]is q[uod] mat[er]iā p[ro]p[os]it[i]o[n]is
cathegorice est subiectū et forma est copula et bal. s[ic] mat[er]iā p[ro]p[os]it[i]o[n]is
sic d[icitu]r hypothetice sūt due cathegorice s[ic] forma ē copula cōiūc-
tional[is]. Seq[ue]t[ur] correlarie q[uod] ista diuisio cōuenient[er] p[er]tinet p[ri]ma q[uod] da-
t[ur] p[er] ea q[uod] ad s[ub]az cōueniūt alie ā[ut] dāt p[er] ea accētia. s[ic] s[ub]a ē ā[ut] accētiā

Notandum D[icitu]r diuisiones p[ro]p[os]it[i]o[n]is penes s[ub]az pos-
sent sic sumi p[ro]p[os]it[i]o[n]is alia cathegorica
alia hypothetica Cathegorica diuidit[ur] i cathegoricā de iec. et i ca-
thegoricā modalē s[ic] hypothetica diuidit[ur] in cōditionalē copla-
tiā et disiūctiā. q[uod] oim diuisionē i[st]a ponit iō nūc reliquit.

Arguit Aristoteles p[er]tinet p[er]tinet diuisionē illā. s[ic] p[ro]p[os]it[i]o[n]is
tionū alia vna alia pluēs. et d[icitu]r p[ro]p[os]it[i]o[n]es vna
i vna s[im]p[li]c[iter] et vna cōiūctōez. p[ro]p[os]it[i]o vna s[im]p[li]c[iter] ē cathegorica.
s[ic] vna cōiūctiōne ē hypothetica. g[ra]t[ia] illa n[on] erit p[ri]ma. D[icitu]r q[uod]
p[er] h[ic] i hoc tractatu d[icitu]r p[ro]p[os]it[i]o[n]ē vna. s[ic] Ares. d[icitu]r p[ro]p[os]it[i]o[n]ē
p[ro]p[os]it[i]o[n]ē i sua latitudine acceptā i vna et pluēs q[uod] n[on] ē s[ic] p[ro]p[os]it[i]o
s[ic] solū s[ic] q[uod]d. Pro q[uod] sc[ilicet] d[icitu]r q[uod] p[ro]p[os]it[i]o d[icitu]r pluēs t[ri]p[li]c[iter]. p[ri]mo
s[ic] vocē t[ri]m[us] et sic q[ui]libet p[ro]p[os]it[i]o possit d[icitu]r pluēs. et s[ic] r[ati]o v[er]u[m] ca[us]a currit
Terco s[ic] r[ati]o et vocē s[ic] illa sit t[ri]p[li]c[iter] p[ri]mo quādo ē de plurib[us]

Tractatus

subjecti incoiuncte ut sortes albus musicus currit. Secundo quoniam est de pluribus predicatis incoiuncte ut sortes est homo albus. Tercio quoniam est de utroque simul ut album musicum currit scribit.

Querit Que sit illa propositio tamen homo currit. Dominum quod categorica. Sed quoniam arguitur ei quod equaliter est hypothetica. ergo et ipsa tenet propositio quia de equaliter id est iudicium.

Dominum quod de equaliter propositio id est iudicium quod ad veritates et falsitates propositio sed non quo ad substantiam. Sicut in fili si argueretur sortes et plato sunt eque sortes. ergo sortes est plato quod de equaliter. idem est iudicium. Dominum quod de eis est idem iudicium quo ad fortitudinem non tamen quo ad substantiam.

Arguit Iste ordo magistro legere pueri perficiunt. plene intraditum est dominum sunt propositio et tamen non sit categorice nec hypothetice. Dominum quod formaliter sit hypothetice. quod illa magistro legere pueri perficiunt potest resolui per nomen et habent personale mediante si dum vel quod. ut si magister legit pueri perficiunt et tunc formaliter est hypothetica.

Arguit Omnis bona divisio debet dari per opposita sed ista non est huiusmodi quod tamen minor probatur quod propositio categorica continetur in hypothetica et est per se sed per non oppositum. Dominum quod omnis bona divisio debet dari per opposita formaliter sed unum membrum hoc solum continetur in alio materialiter in quantum categorica est materia hypothetice. Et quoniam dicitur forma propositionis categorice continetur in hypothetica igitur. Dicendum est quod licet forma categorice contineatur in hypothetica non tamen per modum forme sed per modum materie.

Arguit Omnis propositio est categorica vel hypothetica. sed non omnis propositio est categorica ergo omnis propositio est hypothetica consequentia probatur quod hoc arguitur a tota disiuncta cum destructione unius partis ad alteram quod est bona propositio. Dominum quod maior caput dupliciter uno modo ut est una hypothetica. et tunc sic propositio est falsum ita et hypothetica disiuncta cum ambo eius partes sint falsae. Alio modo caput ut categorica de disiuncto predicato et tunc est vera. sed non valet consequentia quod non arguitur a tota hypothetica sed categorica.

Categorica dicitur illa que

posita divisione consequenter auctor declarat membra diuidentia et per modo diffinit propositum categorica. Locus ratio est quod simplex est ante

Primus

propositum. et constituens est ante constitutum. sed propositio categorica est simplicior hypothetica et eam materialiter constituit. ergo categorica precedit hypotheticam. Alia ratio est quod de principalioribus intentis debet prior fieri determinatio. sed propositio categorica est principalior quam hypothetica. quod si determinat de propositione que ordinatur ad syllogismum de quo agitur in quarto tractatu. scilicet ex solis categoricis fuerit syllogismus. Dicitur ergo. Categorica est quod habet subiectum predicatum et copulam tanquam principales partes sui. Et si limitetur ad categoricam de i esse dicitur. que habet subiectum predicatum et copulam non modificata ut homo est animal

Arguitur Copula est predicatum propositionis. ergo in diffinitione sufficeret dicere predicatum. Dominum quod duplex est predicatum. scilicet materiale et formale. predicatum materiale est quod coniungitur cum subiecto per copulam. predicatum formale est ipsa copula uniens predicatum cum subiecto. scilicet in diffinitione per predicatum intelligitur predicatum materiale.

Arguitur Multe sunt propositiones categorice que non habent predicatum. ergo textus est falsus. Ans. per batur de istis. deus est. homo est. Dominum quod ibi non sit predicatum materiale explicite. tamen tene implicite. ut patet resolvendo illam. homo est. id est homo est existens. et hoc est commune omnibus propositionibus de est secundo adiacente. Unde propositio de est secundo adiacente est quando post hoc verbum est non ponitur predicatum materiale. Sed propositio de est tercio adiacente dicitur in qua prater est ponitur predicatum materiale

Arguitur Omnis propositio est de est secundo adiacente. ergo nulla est propositio de est tercio adiacente. Ans. probatur. quod est in omni propositione ponitur secundo loco. Dominum quod est dicitur secundum adiacens non quod ponatur secundo loco. sed quod solum ponitur unum proponibile quod per intelligitur ante unionem. et hoc significat nobis per hoc quod post est nihil sequitur. Et per oppositum dicitur est tercio adiacens. quando post duo extrema componibilia intelligitur unio illorum que ordine intelligendi est tercio. et significat nobis. quando post est ponitur explicite predicatum materiale

Queritur Quare propositio categorica potius vocatur predicativa quam subiectiva. Respondetur quod ideo. quod a digniori debet fieri denominatio. sed predicatum est dignius in propositione quam subiectum. eo quod predicatum habet se in ratione forme. et

Tractatus

subiectum in ratione materie. sed forma est dignior materia. *¶ qd forma fidei
or quid ma qd
in actu ma
7 eno postea mo
en in actu p dig
ni q en in pma*
Arguit Exponē vocabla p̄tiet ad grāmaticū ḡ n̄ ad lo
ycū Dicēdū q̄ duplx ē expositō vocabloz. s. 7 eno postea mo
ḡnal' 7 sp̄alis Un̄ q̄libet auctoz potest exponere vocabla sp̄alr
ad suū ppositū deserviētia sed nō generaliter omnia.

Subiectū ē de quo aliqd.

Hic p̄nter diffinit ptes propōis cathegorice. Et ostēdit primo
quid sit s̄biectū deīn qd sit p̄dicatū. Dicēs subiectū est de quo ali
quid dicit. p̄dicatū vero qd de alio dicit. Pro q̄ notandum q̄
triplices sūt ptes propōis. scz centiales sicut gen' et dīna que p
dicantur in recto 7 ordiate de illo cuius sunt ptes ut sūt oratio
verz vl falsum significās resp̄cū propōis. Alię sūt ptes s̄biectie
sicut sp̄s vel iseriora resp̄cū alicui' gener' vl superioris 7 tales p
dicāt in recto sed p̄dicatōe inordiate sicut cathegorica et hypo
thetica. Alię sunt ptes integrales ex qb' scz integrat 7 totā com
ponit 7 nō p̄dicāt de toto in recto sed in obliquo 7 sic subiectū
7 p̄dicatū dicunt partes respectu ppōis cathegorice.

Arguit In diffinitōib' s̄biecti 7 p̄dicati p̄mittit circu
latio q̄ est phibita p̄mo posteroz g' nō sūt bo
ne. An̄s pbat. qz s̄biectū diffinit p̄ p̄dicatū 7 ecōtra. Dm̄
q̄ duplices sunt diffinitōes scz absolutoz 7 respectuoz. in abso
lutis nō p̄t p̄mitti circulus s̄z bñ in respectu. 7 subiectū 7 p̄di
catū sunt quedā respectiva. Et rō illius est qz vnūqđqz d̄z diffi
niri eo mō quo h̄z esse. s̄z relatiū nō h̄z esse nisi in ordine ad eoz/
relatiuū et ecōtra. ergo etiā non p̄t diffiniri nisi p̄ correlatiuū. sic
aut nō est in absolutis. qz vnū absolutū nō h̄z eē per aliud 7 ecō
tra sicut homo habet esse per aīal sed non econtra.

Arguit Unū oppositoz nō p̄dicat de alio sed subiectū
et p̄dicatū opponūtur ergo p̄dicatū non de
bet predicari de subiecto Dicēdū q̄ subiectū et p̄dicatū capi
untur dupliciter. Uno modo formaliter p̄ secūdis int̄tionib'
et sic subiectū 7 p̄dicatū sunt relatiue opposita nec vnū non
predicatur de alio in recto. Alio mō materialiter pro rebus sub
stratis illis int̄tionibus et sic nō opponuntur et tunc vnū be
ne p̄dicat de alio quo etiā mō p̄ncipaliter in loyca p̄siderāt.

Subiectū et p̄dicatū significāt p̄ nomē et verbūz. s̄ illa
superi⁹ sufficienter sunt diffinita igit̄ rē Dōz q̄ nomē
et verbū capiūtur dupl̄r. vno mō material̄r vt p̄tes potēciales
ppōnis. et sic sūt prius diffinita. Alio mō formal̄r vt sūt p̄tes
actuales. et sic diffiniūtur in p̄posito Un̄ cognitio nois r̄verbi
p̄mo p̄cedit ppōnē sic p̄nci⁹ suū p̄ncipiatū. s̄ cognitō eoz ī rōe
s̄becti r̄ p̄dicati. sc̄q̄ qz cognitō ipoz dēpēdet ex cognitōe ppōnis ī
signū cu⁹ ppō p̄poit̄ ex noie r̄ p̄bo s̄z resoluit̄ ī s̄bectū r̄ p̄dicatū

Propōnū cathēgoricaz.

Postq̄ p̄e. h̄is. posuit diuisionē ppōis datā penes subaz. hic
cōsequēter ponit diuisionem eiusdem penes quāritatē Dicens
propositionum alia vniuersalis alia particularis alia indiffini
ta alia singlar̄. Et ē diuisiō s̄becti ī sua acc̄na qz q̄ritas ppōis
sumit̄ ex p̄te s̄becti. i. materie ppōis qd̄ penes illa ac̄tia variat̄.

Nihil d̄z diuidi penes hoc qd̄ nō h̄z. s̄z ppō nō h̄z q̄riti /
tatez. ergo ppō nō p̄t diuidi penes q̄ritatez Adior p̄ba
tur q̄est ens rōis Dōm ad minozes q̄ quis ppō non h̄z q̄z /
titatem realem r̄ p̄p̄e dictā tū h̄z quāritatez s̄ilitudinariē sup̄tā
qz sicut q̄ritas p̄p̄e dicta est mensura sube q̄ mensurat lōga vel
breui q̄ritate. sic etiā dispositio s̄becti mensurat s̄bectū pro
mulez vel paucis supposit̄. Sēda s̄ilitudo est qz sicut quāritas
p̄p̄e dicta seq̄tur subam gr̄a materie sic etiā ista dispositio q̄ vo
catur quāritas in ppōnē consequitur p̄p̄em gratia s̄becti qd̄
h̄z rōnem materie. Tercia s̄ilitudo est. qz sicut est aliq̄ q̄ritas m̄
surans subam penes vnā dimensionem sicut linea r̄ aliq̄ penes
duas vt sup̄ficies et aliqua penes tres sicut corp⁹. sic etiā est ali
qua quantitas ppōnis mensurans ipsam p̄positionēz cui⁹ s̄ub
iectum tenetur p̄ vno supposito sicut q̄ritas singlar̄. aut pro
mulez et h̄ ē dupl̄r. qz vel talis quāritas est figurata aut nō figu
rata. si p̄m. n̄z sic est particularis. si s̄cūdn̄ sic est indiffinita. v. l̄
pro omnibus et sic est quantitas vniuersalis.

Aliq̄ est ppō q̄ nec est vniuersal̄ nec p̄ticular̄ indiffinita
vel singlar̄. ergo diuisiō īsufficiens Aliis p̄bat̄ de ista p̄
pōnē hō est sp̄s q̄ n̄ est v̄lis nec p̄ticular̄ vt notū ē. neq̄ ē indiffi
nita. qz tal̄ p̄t fieri particular̄. Etia n̄ est singlar̄ qz ibi s̄ubij
citur termin⁹ cois. Dōz q̄ illa ppō hō ē sp̄s est singlar̄. et

Tractatus

licet ibi subijciat terminus cois non tamen in quantum cois. sed ut ponit lo-
co termini discreti significatis naturam coez sine actuali inclina-
tione ad supposita. Et si licet hoc non sit terminus singularis singulari-
tate suppositi tamen singularis singularitate nature. et hoc satis est.

Arguitur Omnis bona divisio debet esse bimebris. sed ista non
est huiusmodi. ergo non. Maior probatur per locum in libro divi-
sionum. Dicitur quod omnis divisio quod sit per duas formales debet esse bime-
bris. tamen divisio subiecti in sua accensione potest esse multimebris. Unde dicitur quod
licet non sit bimebris tamen est reducibilis ad bimebram. ut patet ex sufficien-
tia. Nam divisio ista sumitur per subiectum. vel per subiectum et terminum
singularis aut terminum cois. si primum sic est propositum singularis. si 2um hoc est
duplex. vel accipitur cum signo vel sine signo. si 2um sic est infinita. Si
primum hoc est duplex. quod vel accipitur cum signo vel sine signo vel per particulam. si primum
sic est velis. si secundum sic est particularis.

Arguitur Aliquod est propositum mixte quantitatis. ut cuiuslibet hominis
assumitur. currit. ergo divisio est insufficiens. Dicitur
quod illud propositum est duplex subiectum. scilicet distributionis et ex parte illius
est velis. aliud est loci cois. et ex parte illius est infinita.

Arguitur Aristoteles primo per sufficienter determinat de
quantitate propositi et non ponit singularem. ergo per.
Huius est superius. Dicitur quod Aristoteles dividit proposita ut est
principium materiale syllogismi. quod determinat de syllogismo simpliciter
dicto quod non constituitur ex propositis singularibus quare non posuit quan-
titate singularem. Sed per. Huius dividit hoc propositum per quantitates
absolute cum ergo propositum singularis sit distincta ab aliis etiam enumerat
quantitate singularem in ista membra. Unde dicitur quod Aristoteles. propositum dedit per
singularem singularem sub infinitis.

Arguitur Propositum infinitum et singulare sit distincte propositum.
ergo una non potest proferri sub alia. Dicitur quod propositum in-
finitum capit duplex. Uno generaliter per omni propositum in quo subij-
ciat terminum superius in signo. siue velis terminum sit cois siue singula-
ris. et sic proferretur sub se singularem. Alio capit specialiter per propositum in
subijciat terminum superius in signo. et sic distinguitur per singularem.

Propositum universalis est

Posita divisione propositi categorice per quantitates. hoc patet per se-
quens membra divisionis predictae. et per diffinitum propositum velis. dicitur propositum

Primus

vltis e illa in q subijciat terminus cōis signo vlti determinatus. vt
ois homo currit. Dicitur terminus cōis ad dnam ppois singularis
dñ signo vlti determinat⁹ ad dnam ppois picularis et indistincti
te. Sz pps pmo pōz eā sic diffinit. ppo vltis e illa q omni aut
nulli inesse pcat. exemplū de omni. vt ois homo currit. exemplū
de nullo. vt nullus hō currit.

Arguit Illa e ppo vltis. nichil e in burfa. et tñ in ea nō
subijciat terminus cōis. Dñm q̄uis formalr nō
subijciat terminus cōis tñ p̄tialiter. qz nichil e signū vlti impuruz
dñs intelligit terminū distributū valens tñ sicut. nullū ens. et
sic ens p̄tialr includit qd e terminus cōis.

Arguit Illa e vltis. tot⁹ sortes e mior sorte. et tñ in ea nō
subijciat terminus cōis. Dñm q̄ illa ppo p̄t expo
ni duplr fm q tot⁹ p̄t duplr capi. Uno mō cathegreumatice. p
vt tñ valz sicut pfectū vlti integrū fm q dñ pmo celi omne pfectū
et totū idē sunt. et tunc illa ppo est singularis et valz. id est pfe/
ctus vlti integer. sortes est mior sorte et est falsa. Alio? capis sin/
cathegreumatice p̄t distribuit p p̄tib⁹ integralib⁹ sicut s̄ signū
ois distribuit pro p̄tib⁹ subiectinis. et tunc illa ppo est vera et
valet. i. q̄libet ps sortis est mior sorte. et tñc ppo e vltis. et q̄uis
non subijciatur terminus cōmūnis formaliter. tñ virtualr scz
ps que includitur.

Querit Quāta sit ista ppo. totū qd e in mūdo est in
oculo meo. Dñm q̄ est distinguēda nā totuz
capis duplr. Uno? cathegreumatice. i. significatiue. et sic valz. i.
pfectū in mūdo e in oculo meo. vt festuca integra est in oculo meo.
et tunc est indistincta vera. Alio? capis sincathegreumatice. i. cō
significatiue et distributiue. et tunc v3. i. omne ens in mūdo est in
oculo meo. et sic est vltis falsa. Pro q̄ notandū q̄ duplices s̄ di
ctōes. aliq̄ s̄ cathegreumatice q̄ scz p̄cat rē vltz l' p̄ctiarē. vt hō
albedo sortes plato. Aliē s̄ sincathegreumatice q̄ nō p̄cat rē. s̄
p̄ significāt dispōz rei. vt s̄ s̄ vltia vlti p̄ctaria.

Arguit In dicta ppoē non subijciat terminus p̄is. q̄ nul
lo mō p̄t esse vltis. Dñm q̄uis formalr et expli
cite ibi non subijciat terminus p̄is. tñ p̄tialr et implicite. qz ista. to
tū qd est in mūdo est in oculo meo. v3 ista. omne ens in mūdo e
in oculo meo. et sic ens est ibi terminus cōis.

Querit Quanta sit ista. ois hō ē to^m in q̄titate. Dōz q̄ ista ppō cap^r dupl^r. Uno^o i seū quē fac^r p̄m^r te signi z significatōis t̄mior z sic ē v̄lis. s̄z falsa. Alio^o cap^r in sensu in q̄ sit ex bonitate intelligēt^r q̄ accipit h̄ p̄plexū. ois hō n̄ vt suppoit p se s̄z p sibi fili supponere p̄solar. z sic ē singlar^r dā

Arguit Ipa ē v̄lis et̄ scdo mō. qz ibi subūcit t̄m^r p̄is s̄z hō cū signo v̄li dēminat^r. Dōm q̄ hō n̄ est h̄ subiectū. s̄z h̄ p̄plexū. ois hō z homo cap^r material^r.

Querit Quanta sit ista cuiuslibet hois ocl^s ē dexter v̄l ista cuiuslibz hois asin^o et̄. Rñt q̄ ē distinguē dā qz ibi ē dupl^r subiectū. i. locucōis z ḡra ill^r ē idiffinita. z di/stricutōis ḡra ē v̄lis. z sic simpl^r ē idiffinita. s̄z fm qd solū est

Arguit Ista ppō p̄t eē mior i celaret. ḡ ē sim/ v̄lis p̄l^r v̄lis. An̄s pbat sic arguēdo. nullū dextrū ē sinistrū. cuiuslibet hois ocul^o ē dexter. ḡ null^o hois ocul^o ē sinister. Dōm q̄ had q̄ aliq̄ ppō ingrediat^r syllogismū locov̄lis sufficit q̄ ei^o subiectū distributōis sit distributū.

Querit Quanta sit ista nonhō et̄. Dōm q̄ ē dissigūē dā. qz vel n̄ cap^r negāter aut infinitāter. si in finitāter. sic ē indiffinita. si negāter sic ē v̄lis.

Arguit Dic n̄ subūcit t̄^o p̄is cū sig^o v̄li. ḡ nō p̄t eē v̄lis. Dōz q̄ q̄uis ibi n̄ poit sig^o v̄le format^r z expli cite. tū iplicate i illa negatōe nō qz v̄z ista. null^o hō currit.

Querit Quanta sit ista ppō. oēs aplⁱ dei s̄z. xij. Dōm q̄ ois cap^r dupl^r. s̄. collectie z distributie. si ca p̄iat collectie sic ipa ē indiffinita. z sic v̄z. oēs aplⁱ dei s̄z. xij. i. to tal^r nūis aploz ē duodenari^o. Si distributie sic est v̄lis z falsa.

Querit Quanta sit ista vterqz istoz currit. Dōm q̄ est v̄lis s̄z p̄dicatū n̄ ft oī^o iē s̄z tū duob^o. ḡ diffinitio p̄hi sibi n̄ pueit. Dōm q̄ duplicia s̄z signa v̄lia. s̄. p̄f cta z ip̄fecta. signa v̄lia p̄fecta s̄z q̄ distribuūt p oib^o suppositis. vt ois null^o. s̄z ip̄fecta s̄z q̄ distribuūt copulatie p duob^o. sicut vterqz neuter. s̄z diffi^o p̄hi lo q̄t^r p̄pōe v̄li p̄fecta.

Termin^o cois ē q̄ apt^o nat^o

Hic p declaratōe diffinitōis ppōis vltis diffinit terminū cōez.
dicens termin⁹ pīs ē q̄ apt⁹ nat⁹ ē p̄dicari de plib⁹. Et vocat ter
min⁹ cōis. qz significatū ei⁹ ē cōicabile plurib⁹ suppositis. vt hō ē
termin⁹ cōis. qz p̄t attribui oib⁹ indiuiduis p̄tens sub eo.

Arguit Iste t̄min⁹ sortes ē pīs mltis. qz oib⁹ h̄ noie no
minat⁹. ergo ē termin⁹ cōis. Dd̄ q̄ aliqd d̄
eōe duplt. Uno⁹ rōe vocis et equoce. et sic sortes ē bñ termin⁹ pīs.
Alto⁹ rōe significatōis et vniuoc. et sic sortes nō ē termin⁹ pīs.

Querit Utrū sol luna mund⁹ fenit et filia sint termini
cōes. Dd̄m q̄ sic. s̄ nō p̄dicat⁹ de plibus.
Dd̄m q̄ quis actu nō p̄dicat⁹ de plib⁹ tñ aptitudinē vlt successiue.

Arguit Nō p̄t eē ples soles aut ples mundi vt pbat⁹
p⁹ celi. ergo nō s̄ apti nati p̄dicari de plib⁹.
Dd̄m q̄ quis nō p̄t eē ples soles ex defectu materie. ex q̄ fieret
alius sol tñ q̄rū ex pte forme bñ p̄t eē ples. Vlt d̄m q̄ n̄ pos
sunt eē ples soles pōna naturali. qz nulla ē materia in mundo q̄
posset p̄agens naturale aptari ad h̄ q̄ possz substare forme solis
tñ bñ pōna supnaturali.

Arguit frustra ē pōna q̄ nō reducitur ad actū. s̄ aptitu
do solis in h̄ q̄ est plib⁹ cōicari nūqz reducitur ad
actū. ergo ē frustra. Dd̄m q̄ de rōe pōne q̄ t̄z se ex pte materie ē re
duci ad actū. s̄ nō de rōne aptitudis q̄ se tenet ex pte forme. Uel
d̄r q̄ illa pōna ē frustra q̄ nō reducitur ad actū nisi sit aliūde impe
dita sicut in pposito illa pōna impedit⁹ ppter defectū materie.

Tūc ostēdit Quēst̄ sig vltia. dicens. q̄ sig vltia
h̄ ois null⁹ nēo rē. Et sig vlt ē qd
fac termin⁹ cōez cui adiūgit stare vlt p oib⁹ aut plib⁹ suppositis.

Arguit Omne vlt p̄dicat⁹ de plib⁹. s̄ nullū sig p̄dicat⁹
de plib⁹. s̄ nullū sig ē vlt. Dd̄m ad maiore q̄
duplex est vniuiale put sufficit in pposito. scz vlt in predicādo
et vlt in distribuendo. modo omne vlt in p̄dicando p̄dicatur de
plibus. sed nō in distribuendo.

Propositio particularis ē
Postq̄ Pe. Hyl. determinauit de ppōe vlt que inter alias har

Tractatus

ter q̄ntitatē p̄fectiorē. ea q̄ subiectū ei⁹ tenet actu s̄m modū enī
ciādī. p̄ oib⁹ aut plib⁹ sup̄pōit qđ nō sit in alijs. Hic p̄nt deter
minat de alijs ⁊ p̄mo de p̄iculari. Cui⁹ rō ē. qz p̄pō p̄icularis
h̄z q̄ntitatē sui subiecti determinatā p̄ signū. nō at p̄pō indiffi
nita. s̄z determinatū ē aū indeterminatū. Dicēs p̄mo p̄pō p̄icu
laris ē illa in q̄ subijcīt termin⁹ s̄is signo p̄iculari determinat⁹.
vt qđā hō currit. Un̄ signa p̄icularia s̄t qđā alijs alter vter ⁊c

Notandū Qd signū p̄iclarē ē dispositio t̄m̄ p̄is
denotās ipm accipi p̄ suis inferioribus
diffinitie v̄l p̄ indiuiduo vago. vñ bñ seq̄t qđā hō currit. q̄ for
tes currit l̄ plato currit ⁊c. ⁊ sic p̄iculari p̄ verificari p̄ vno t̄m̄.
Et vocat aliq̄ p̄pō p̄icularis iō. qz subiectū illi⁹ p̄pōis stat pro
p̄iculari. i. nō p̄ oib⁹. s̄z p̄ aliqb⁹ sup̄pōit.

Arguit Signū p̄iclarē nō p̄t terminū cōez determinā
re. ergo male d̄r in diffinitōe signo p̄iculari de
terminat⁹. Añs p̄z. qz nullū magis cōe p̄t min⁹ cōe determināc
s̄z signū p̄iclarē ē mag⁹ cōe eo q̄ lubam infinitā fecit. Dm̄
q̄ quis signū p̄iclarē sit magis cōfūsum s̄m l̄cōm ⁊ significa
tionē eius. qz significat lubam infinitā nō t̄m̄ s̄m modū signifi
cādī. qz sic limitat per d̄mōstratōē q̄re etiā p̄t determināre t̄m̄ cōez

Arguit Ista est p̄icularis. nō ois hō currit. qz v̄z illaz
qđā hō non currit. ⁊ t̄m̄ diffinitio sibi nō conue
nit. Dicendū q̄uis formalr ⁊ explicite diffinitio sibi non cō
ueniat. t̄m̄ equalenter ⁊ implicite. eo q̄ nō ois v̄z qđā nō vt p̄z
p̄ p̄mā regulā eq̄pollētiaz.

Indiffinita est illa in qua.

Hic ponit diffinitōez p̄pōis indiffinitē dicēs. Indiffinita ē il
la in q̄ subijcīt termin⁹ cōis sine signo vt hō currit. Dicit cōis
p̄pter terminū singulare. Dicit sine signo p̄pter p̄pōez p̄icula
rē ⁊ v̄lez vbi subijcīt termin⁹ p̄is cū signo.

Arguit Ista ē indiffinita. t̄m̄ hō currit. vt dicūt loyci ⁊
t̄m̄ ibi subijcīt t̄m̄ p̄is cū signo Dm̄ q̄uis ibi
pōit sig⁹ exclusiū nō t̄m̄ pōit sig⁹ v̄l p̄iclarē de q̄b⁹ ē h̄ ad p/
positū. Et qñ d̄r h. oēs apli dei s̄t. xij. subijcīt t̄m̄ p̄is cū signo
v̄l. ⁊ t̄m̄ ipa ē indiffinita saltē in sensu p̄o. Dm̄ q̄ oēs in plali
e iij.

nūo tenet collectivē et nō distributivē. neq; ē dispositio subiecti.
s; ē p subiecti et totale subiectū sumit sine signo.

Arguit Hic hō ē spēs subiecti termin⁹ pīs sine signo.
et tñ nō ē idiffinita fm reales. g diffi⁹ nō dūenit
soli diffinito et pter sub ipo. Dm q ille tñ hō n tenet pter s;
singularit. eo q sub ipo n pt fieri subūptio vt n seqt hō ē spēs
ergo iste hō ē spēs. et p pīs ē singulari. Et lz ibi nō subiat tñ
nō singulari singularitate suppositi tñ bñ singularitate natūe. qz
hō suppoit p natūa hūana cōi q ē vnica et singlar. Sz moder-
ni dicūt illā ppōez et silles idiffinitā. qz n ponūt naturā cōez.
sz dicūt q hō suppoit ibi p pceptū cōi specifico.

Arguit Ille tñ ē pīs q apt⁹ nat⁹ ē pdicari de plib⁹. sz
hō ē spēs hō apt⁹ nat⁹ ē pdicari d plib⁹. g ē ter-
min⁹ pīs. Mior pbat. qz ē vlt. Dm q hō capif duplr vno
p natūa hūana i suis suppositis. et sic tenet pter et pdicat de mul-
tis. Alio capif p illa natūa cōi abstracta a suis suppositis. et h sit
qn sibi attribuit nomē scdē intēcōis. et sic n tenet pter sz singu-
lariter singularitate natūe. qz actu n pt capi pro suppositis.

Notandū ppō dī idiffinita. i. indefiniata. qz
indistincte pt sibi addi signū vlt vel pnci-
lare. Et qñ dī oīs ppō ē definitate qnta. g nlla ē idiffinita. Anō
pbat. qz de rōe qntitatē ē definitate. Dm q ppō rōz. nō dī indif-
finita qñ n sit qnta. sz qz n ē definitate qnta per additōez signi licz
sit definitate qnta p signi remotōz. sicut si eēt decē oues et nouē
solū signate. tñc decia determinaret p nō signatōz.

Singularis est illa in qua.

Hic diffinit qntū mēbrū dicte diuisiōis. sz ppōz singularē di-
cēs. Singularis ē illa in q subiecti tñ discret⁹. i. singlar. vlt ter-
min⁹ cōis sup⁹ cū pnoie demonstratio pmititue spēi. vt sortes cur-
rit. iste hō cō. Rō ordis ē qz in trib⁹ mēbris pmiss subiecti termi-
n⁹ pīs pter tē q sp pt teneri p mltis. h hō subiecti tñ singlar
singulariter tē q n pt accipi p mltis. iō in ill trib⁹ pcedētib⁹ ē p-
fectior qntitas subiecti qz in singlar.

Querit Quare pnoia derivatiue spēi nō faciūt ppō
scdēz singularē sicut pnoia pmititue spēi.
Dd; q iō. quia licet pnoia derivatiue spēi et pmititue speciei am-

Tractatus

bo demonstrant tñ pnomina pmitiue speciei certi demonstrat eo qd demonstrat certū suppositū 7 faciūt terminū cōez p se stare p vno supposito. sz pnoia deriuatiue spci demonstrat incertū suppositū eo qd tñs termi demonstrat adhuc pt de plib p dīcari vni uoce sicut ptz dicēdo. me a sin currit supposito qd tres asinos ha tēā. tñc de quolibet possum vere dicē. me a sin currit.

Arguit Iste sz p pōes singlares. ego scribo. tu legi. al. le studet. 7 tñ diffinitio non puenit eis vt ptz trāscurredo eā Dm qd lz pnoia pmitiue speciei nō sint termini singlares ex impōe 7 modi significādi eentiāli. qz significat sb stantiā sine q̄litate determinata sunt tñ termini singlares ex de monstratōe 7 relatōe qd mō h ponūtur.

Arguit Ille ppōes hō ē spēs. aial ē gen^o st. singlares. 7 tñ ibi nō sbiciūt terminū discret^o aut tñi^o cōis sup^o cū pnoie demonstratiuo pmitiue spci. Dm qd qtuor mo dis aliq ppō dī singlares. p^o qñ in ea subijciūt tñi^o discret^o. vt sortes cf. Scdo qñ in ea subijciūt tñi^o pīs sup^o cū pnoie demonstratiuo pmitiue spci. vt iste hō cf. Tercio qñ i ea subijciūt tñi^o pīs accept^o p natūa i cōi. vt hō ē spēs. Quarto qñ aliqd totum dictū supplet vicē termi singlares cui nō ē nomē ipositū. vt hō minē currit ē possibile qd ppō ex pte totū dictū ē singularis. Sed aliq supaddūt alios qtuor. p^omus qñ subiectū ē collectū ex plib b^o fmis singlarib^o vt sortes 7 plato trahūt nauē. Scds qñ sbiectū ē relatiū grāmaticale. vt sor. cf qd disputat. Terc^o qñ sbiectū ē tñi^o pīs restrict^o p no^o p ptiū vt hō plato disputat. Quart^o qñ subiectū ē idiuiduū ex suppoel circūlocutōe. vt susfronici fili^o.

Querit Quāta sit ista ppō. tot^o sortes ē minor sorte. Dm vt p^o qd tot^o pīcapi dupl^r. Vno^o linea thegry. i. distributiue 7 sic ē vltis qz v3 istā. q̄libet ps sortis ē tot sorte Alio^o capī p pfecto 7 itegro 7 sic ē singlaris sz flā Et qñ dī sig^o vltē nō pt addi tñio singlaris. sz tot^o ē sig^o vltē. gñ pgrue additur tñio singlaris sortes. Dm qd duplicia sūt sig^o vltā. aliq sūt qd distribuūt p pib^o sbiectis. i. p inferioribus. Alia sūt que distribuūt p partib^o integlib^o pma signa nō pnt addi tñio singlaris tñ bñ scda nō grā tñi singlaris. sz pīs sbintellecti qd ē q̄libz ps sortis

Termin^o discret^o est qui ap

Primus

Hic diffinit terminū discretū. dicēs. terminus singularis siue discretus ē q̄ pdicat de vno solo. vt sortes de seipso.

Arguit Solius vniūsalis ē diffinitio. s; terminus discretus nō ē vlc. q̄ nō p̄t diffiniri. Dm q̄ terminus discretus capis dupl̄. Uno. fm cōez rōez singularis. z sic bñ pōt diffiniri. Alio. in speciali p̄ isto vlc̄ isto termino singulari. z sic non diffinit sp̄. tñ capis p̄me intēctionalr.

Arguit A p̄ma suba nulla erit pdicatio. q̄ t̄min⁹ discretus nō pdicat de vno solo. Dm q̄ a p̄ma suba nulla erit pdicatio directa z ordinata tñ bñ indirecta z inordinata q̄ ē eiusdē de seipso vel inferioris de superiori.

Arguit Idē nō p̄t esse in seipso. ergo idē nō pdicat de se ipso. Dm q̄ idē ē in seipso intelligit dupliciter. Uno. p̄mo z p̄ se z rōe toti⁹ z sic ē impossibile. Alio. rōe p̄tū vt aia sortis est in sorte. z sic est possibile.

Arguit Diffinitio t̄mi singularis p̄ueit alteri a diffinito. q̄ nō ē bona. Aliis p̄bas. qz t̄mi⁹ p̄is nat⁹ ē pdicari de vno solo vt p̄tz dicēdo. sortes ē hō. ibi hō de vno solo pdicat. Dm q̄ t̄mi⁹ p̄is bñ pdicat de vno solo. s; nō solū pdicat de vno solo eo q̄ et pdicat de plib⁹. s; t̄mi⁹ discretus pdicat solū de vno solo. sic q̄ ei repuḡt pdicari de plib⁹s. Et q̄ d̄r p̄r⁹ ē ver⁹ t̄mi⁹ singularis. z tñ sibi n̄ repuḡt pdicari de plib⁹ cū plēs sint i⁹ noie vocati. dōz q̄ ei n̄ repuḡt pdicari de plib⁹ equoce. tñ bñ vniuoce

Propositionum alia affir.

Hic cōt̄r pōit terciā diuisionē ppōnis categorice q̄ se t̄z ex p̄te forme z q̄litate cēntial. Dicēs. p̄positionū categoricarū alia affirmatiua alia negatiua. Cui⁹ diuisiōis rō ē. qz in oī ppōe categorica ē p̄positio pdicari cū subiecto. vlc̄ q̄ ibi sit p̄positio fm vocis t̄m̄ z sic ē negatiua. vel fm voces z significata s̄l. sic ē affirmatiua. S; q̄ sit diuisio penes q̄litate p̄tz. qz sūt penes pdicatum. s; pdicatum h̄z se sub rōe q̄litate z forme.

Queritur Qualis sit ista diuisio. R̄ndet q̄ affirmatiua z negatiua capiūt dupl̄. Uno. p̄ p̄pōe affirmatiua z p̄pōe negatiua. z sic ē diuisio ḡ i suas spēs. Alio. capiūt formalr. p̄ p̄pōe affirmatiua z negatiua. z sic est diuisio ḡ in

Tractatus

finas drās sicut illa diuisio. aīaliū. aliud rōnale. aliud irrōnale.

Arguit Hoc nō debet diuidi penes q̄litatē qđ caret q̄litatē. s; ppō caret q̄litatē cū sit ens rōis. g. zc.

Dōm q̄ quis ppō nō h; q̄litatē realē z pprie dictā. habet tñ q̄litatem silitudinariē sumptā. q; sicut q̄litas realis tener se ex parte forme sic etiā qualitas ppōnis tener se ex parte pēdica/ri qđ est forma in ppōne

Arguit Affirmatī ē aī negatī. sicut hirus ē aī pua tōem. g nō ē diuisio generis in spēs. T; pūa. q; spēs sūt corēque s; suo genē Dōm q̄ spēs ppate ad genē eq̄liter sub genē p̄tinēt. s; nō qñ inter se p̄siderāt q̄ mō affirmatī ē aī negatī. Dō pbat triplr. pmo ex pte vocis. q; in ppōe negatiua s; ples voces q̄ in affirmatiua. s; simpliciora s; pōra. Se/ cūdo ex pte itellctūs. q; affirmatio respicit ppōem. z negatio di/ uisionē. s; ppō intelligit aī diuisionē. Tercio ex pte rei. q; sim/ plr loqndo z in diuisis esse ē aī nō esse.

Propō affirmatiua ē illa. i q̄

Hic dñr p. e. h. p̄leq̄ mēbra p̄dite diuisionis. z pmo diffinit ppōes affirmatiua. dī. Propō affirmatiua ē illa in q̄ p̄dicatū affirmat de suo s̄bco. vt hō currit. Et p oppositū diffinit negatiua Un aliū diffinitōes istas sic assignāt. Affirmatiua ē illa i q̄ p̄nci/ pale s̄bū affirmat. z negatiua ē illa i q̄ p̄ncipale s̄bū negat.

Arguitur Illa ppō hō ē aīn? ē affirmatiua. z tñ p̄ dicatū nō affirmat de suo s̄biecto. Scda pars assumpti p̄t; q; vnū oppositor nō affirmat de reliq̄ Di/ cendū q̄uis p̄dicatū vere nō affirmet de s̄biecto. tñ falsē z s̄m modū enūciandi quod sufficit

Arguit Ista diuisio nō enacuat totā naturā diuisi. g n̄ est sufficiens. Aīns pbat. q; ista ppō. qđlibet est vel nō ē. nec ē affirmatiua nec negatiua. nō affirmatiua. q; vna ps negat. neq; negatiua. q; vna ps affirmat Dōz q̄ ista ppō est affirmatiua. Et qñ d; ipsa tātū h; de negatōe q̄tū h; de affir/ matōne. Dōm q̄ illa ppō capis duplr. Uno. vt ē hypothetica distīctiua. z sic ē affirmatiua. q; p̄ncipal copula affirmat. s. vel et min? p̄ncipal copula negat Alio. vt ē ppō cathgorica de dis/

Primus

uncto p̄dicato. ⁊ sic itez est affirmatiua. qz p̄ncipal' copula. s. p̄
mū est affirmat. ⁊ min' p̄ncipal' copula. s. scdm est negat. ⁊ tñc
vz ista q̄dlibet ē vel nō est. i. q̄dlibet ens ē vel nō est. ⁊ ḡ simplir.
ddm est q̄ sit affirmatiua. qz negatio nō cadit sup̄ copula aut ḡ
būm. sed sup̄ p̄tem p̄dicati materialis

Sirguir Illa ē affirmatiua hō ē nō asin' ⁊ tñ p̄dicatū ne
gat de sbco. p̄ma ps assumpti p̄bat. qz ḡbū nō
negat. Ddm q̄ p̄dicatū in diffinitōib' p̄dict' d'z itelligi co
pula ḡbal' q̄ ē p̄dicatū formale p̄pōis. ⁊ qñ tal' negat p̄pō ē sim
pli negatiua. s. in p̄posito manet affirmatiua

Sirguir Cū dico hō asin' nō ē. p̄dicatū formale negat
et tñ nō ē negatiua. scda ps assumpti p̄bat. qz p̄
dicatū. s. asin' nō negat de sbco cū p̄cedat negatōez q̄ solū negat
post se. Ddm q̄ illa p̄pō ē simpli negatiua. qz p̄ncipale ḡbūz
negat. vñ q̄litas affirmatiua ⁊ negatiua n̄ attēdit p̄ncos p̄dica
tū matiale. s. solū p̄nce p̄dicatū formale. qd ē copla. Ul' ddm
lz ibi asin' vocalr n̄ negat d' hoie. tñ matialr ⁊ fz vnā p̄structōz

Querit Qual' ē ista iohs q̄ nō currit mouet. Rñdē
q̄ ē affirmatiua. qz p̄ncipale ḡbū. s. mouet af
firmat. S. dicēs. h' ḡbū mouet seq̄ negatōez negat. ḡ negat.
ōia t'z. qz negatio negās ē malignat' nature q̄cqd p' se iuenit h'
totū destruit. Ddm q̄ q̄cqd negatio post se iuenit h' totū destruit
in eadē p̄pōe. s. h' ḡbū mouet h' seq̄ in alia p̄pōe

Sirguir Nulla p̄pō ē negatiua. ḡ alterū mēbz p̄ nullo
supponit. An̄s p̄bat. qz in oi. p̄pōe ē vnio p̄di
cati cū sbco. s. in p̄pōe negatiua nulla ē vnio cū illa destruat p̄
negatōz. Ddm q̄ in p̄pōe ē duplex vnio. s. general'. ⁊ ē hīcu
to p̄ueniētie siue d'z p̄dicati cū sbcoz tal' nūqz p̄t auferri manē
te p̄pōe. Alia ē vnio sp̄al' ⁊ ē solū hīcuo p̄ueniētie p̄dicati cū
sbcoz tal' remouet in p̄pōe negatiua ad min' h'z modū enūciādi

Sirguir In p̄pōe negatiua destruit forma p̄pōis ḡ etiā
destruit p̄pō. An̄s p̄bat. qz destruit copula
Ddm q̄ lz i p̄pōe negatiua destruat forma q̄ ad p̄pōz realē p̄di
cati cū sbco. nō tñ destruit q̄ ad vocalē vnionē. S. dicēs nega
tō ē malignat' nature q̄cqd p' se iuenit h' totū destruit. ḡ etiā destrui
t copulā q̄ ad scdam vnionē. Ddm q̄ negatō destruit totū illd
sup̄ qd h'z vi. qz destruit q̄litate ⁊ q̄titate se seq̄ntē. s. n̄ destruit

Tractatus

totā sbam ppōis q̄ ē vniō p̄dicati cū sbco ad mlti⁹ fm vocē. qz
ad illam non p̄tingit.

Diuisa propōne triplicit̄.

Postqz p. h. posuit tres diuisiones ppōis vnā i cōi. 7 duas i sp̄ali
vics ipsi⁹ ppōis categorice. h. p̄nt pōit aliq̄ q̄litina diuisionib⁹ p̄
dictis cōmūdicā. di. q. p̄m̄ ēp̄lice diuisionē ppōis ē etiā triplex q̄lit
em. s. q̄ q̄l 7 q̄sta. qz sufficiētia talē ē. Nā oē q̄litm̄ q̄rit de sbā p.
pōnis aut de accēte. si de sbā sic ē q̄. si de accēte h̄ ē dupl̄r. vl̄ q̄rit
de q̄titate sic ē q̄sta. vl̄ de q̄litate sic ē q̄lis

¶ Propō n̄ hz sbam nec q̄titate nec q̄litate. g. 7c. Zñs. p.
bat. qz ppō n̄ ē cō p se. nec ē ibi q̄titas q̄ mēsurat sbam.
nec q̄litas s̄z quā q̄les dicimur. Dd̄z q̄uis ppō n̄ hz sbaz nec
q̄titate nec q̄litate p̄pe dicā. tñ hz illa s̄ilitudinariē s̄apta i q̄tū
sba capif p illo qd̄ hz modū sbe. Ul̄ dd̄z q̄ sba n̄ capif h̄ p cōre
p se cōte. s̄z capif p cēna. qz sbctm̄ 7 p̄dicatū s̄t de sbā ppōis. i.
cēna S̄z ad illd̄ qd̄ obijcit de q̄litate dd̄z q̄ q̄litas capif dupl̄r
Uno⁹ p̄pe p mēsurā sbe 7 illa n̄ ē i ppōe. Alio⁹ trāslūptiue p
illo qd̄ ē mēsurā acceptōis sbā ppōis p vno vl̄ plib⁹ suppositis
Et s̄ilr d̄: de q̄titate q̄ p̄m̄ modū 7 s̄ilitudinariē ibi repit.

¶ Quātitatē n̄ ē q̄titas. s̄z ppō ē q̄titas. g. ipsi⁹ n̄ ē alia q̄
itas Maior p̄z qz cēt p̄cessus i i finitū. S̄z minor p̄bat.
qz ppō ē orō q̄ ē q̄titas discreta Dd̄z q̄ ppō capif dupl̄r. vno⁹
p voce plata. vt ē mēsurā mltitudis l̄ paucitatē l̄raz 7 syllabaz
7 sic ē q̄titas discreta. Alio⁹ capif p voce p̄pleta significatiā s̄il
falsi. 7 sic hz i se q̄titate s̄ilitudinariē grā sui sbcti vt dcm̄ ē

¶ An ne vtz s̄t q̄litia. 7 n̄ enūant it ista. g. s̄t pla q̄s fa Dd̄z
q̄ duplicia s̄t q̄litia. s. absoluta 7 respectia. s̄z. p. h. pōit h̄
solū ista q̄litia q̄ q̄rūt de ppōe absolute. q̄re excludūt an ne vtz
q̄ q̄rūt de s̄itate ppōis. 7 q̄ s̄t respectia. eo q̄ n̄ absolute q̄rūt de p
pōe. s̄z de s̄itate 7 s̄litate ei⁹. Cū due s̄t rōes q̄re an ne vtz n̄ po
nūt p q̄litis sic q̄ q̄l 7 q̄sta p̄ria rō ē qz q̄ q̄l q̄sta s̄t q̄litia abso
luta. an ne vtz s̄t respectia. mō absoluta solū cōrūt dictis diuisionib⁹
scd̄a rō ē qz illa q̄litia ponūt h̄ q̄ q̄rūt d̄ ill⁹ q̄ n̄ cōio req̄rūt ad q̄g
nosce^m passiōes ppōis. s̄z solū faciūt ista fa q̄litia. g. 7c. Adior
p̄z qz n̄ possum⁹ sciē passiōes ppōis. s̄. p̄uisionē eq̄pollctiā 7 op
pōem nisi p̄us sciam⁹ q̄ q̄lis 7 q̄sta sic propō.

Arguitur Unus quilibet est unum nomen. sed quia est unum
 quilibet. ergo solus habebit unum nomen.
 Sed in generali unus quilibet est unum nomen. in speciali
 possunt unus quilibet esse plura nomina

De propositionum cathego

Postquam Pe. h. determinavit de propositionum diffinitione et divisione. et de qua
 litate et quantitate propositionum. h. id determinat de eius passionibus. et primo de
 passione intrinseca. quae est oppositio. gratia cuius ponit duas divisiones. quae
 valent sibi ad suum propositum. Prima est propositionum categoricarum. aliam pro
 uticipat utroque termino. ut homo currit homo non currit. Alie altero ter
 mine. ut sortes currit sortes disputat. Et alie nullo. ut sortes currit et
 plato mouet. Secunda divisio est subdivisio primi membrum. et sic sumit
 propositionum uticipatum utroque termino. quidam uticipat finem eundem or
 dinem. ut homo currit homo non currit. Alie vero ordine everso.
 ut homo est animal. animal est homo

Ar Omnis passio vere et in recto predicatur de suo subiecto. sed
 oppositio non est huiusmodi. quia non est passio propositionum. Minor probatur. quia illa
 est mala predicatio. propositio est oppositio. Sed in generali passio capitur dupliciter.
 Uno modo in secreto. et sic predicatur de suo subiecto. Alio modo capitur in ab
 stracto. et sic non predicatur. Unum illa est bona predicatio propositio habet oppositam.
 sed ista est falsa propositio est oppositio. Et ratio diversitatis est. quia abstractum dicitur ab
 abstrahendo. eo quod abstrahitur a suo subiecto ad minus finem modum sig
 nificandi. sed quod ab alio abstrahitur non predicatur de eo.

Notandum Prima divisio versus ad cognoscendum quibus
 propositionibus conveniat oppositio divisio et est pollen
 tia. quia ille passiones solus conveniunt propositionibus uticipantibus utroque ter
 mino. Sed secunda divisio quatuor ad primum membrum versus ad cognoscendum quibus
 propositionibus convenit oppositio et est pollentia. quia solus illi quibus conveniunt utroque
 termino finem eundem finem. Et 2um membrum versus ad cognoscendum quibus propositionibus
 conveniat divisio. quia solus illi quibus uticipat ordine everso

Arguitur Omnes propositiones conveniunt in subiecto et pre
 dicato. quia omnes propositiones uticipant utroque
 termino. Sed in generali omnes propositiones conveniunt in subiecto et pre
 dicato. in quantum capiuntur per illas intentiones. sed non in quantum capiuntur
 per rebus substratis

Tractatus

Arguit Participare est ptem accipe vel dare. sed h' nō videt' uenire p pōib'. Dm q' picipare capitur triplr. Uno mō put' picipari rōem suscipe. z sic spēs picipat' genus. qz oīa inferiora suscipiūt rōes. i. diffinitioēs superiorū. vt hō suscipit rōem aīalis. Scdo mō picipare est pte ali cui' rei cape. z sic fili' picipat' bonā patrī. Tercio picipare est idē qd' uenire. z sic capis in pposito. z sili' in Porphirio. vbi dicitur picipatōe spēs ples hoīes sū vnus hō.

Arguit Oēs pōes cathogorice ueniūt in pdicato. q' oēs picipāt ad min' vno termino. Ans pbat' qz ueniūt in copula p bali. q' est pōis pdicatū. Dm q' duplex est pdicatū. s. materiale z formale. tūc dicitur q' oēs pōes ueniūt in pdicato formali. s. in h' bto est. sed nō materiali. de q' fit h' bmo. Et iā ppe loqndo copula nō ē imin'. qz nō manet resolutōne facta. saltē formalr in rōe copule. Un' termin' in pposito est q' p se z materialr terminat pōem. Et dicitur notāter p se. p pē signa vliā vel picularia q' ppe nō sūt termini. sed terminoz dispōnes. Et dicitur materialr ppter copulā. eo q' copula non est pdicatū materiale. sed formale.

Arguit Dicere pōes nullo termino picipare ē oppōsitio in adiecto. q' male ponit' mēbz pme diuisionis. Ans pbat' qz picipare ē uenire. s. illa q' nullo tmino picipāt nō ueniūt. Dm q' nō oī diuisiū de dicit' de oib' mēbris diuidētib' in diuisiōe analogi in sua analogata. vbi membra diuidētia ueniūt diuiso qdā ordine pōis z posterioris. s. h' oī i diuisiōe gī. ista āt ē diuisiō analogi i sua analogata.

Querit Que pōes picipāt vtroq' tmino fm eūdē ordinē. Rndet' q' ille q' hnt idē sūm' z idē pdicatū fm sitū. i. sic q' illud qd' est subiectū in vna pōe est subiectū in alia. z qd' est pdicatū in vna est pdicatū in alia. vt homo currit. homo non currit.

Arguit Oēs pōes picipāt fm eūdē ordinē. q' alterz mēbz scde diuisionis ē supflūū. Ans pbat' qz oēs hnt illū ordinē q' sūm' pcedit pdicatū. Dm q' sūm' z pdicatū p intētib' scdis fuāt sp eūdē ordinē. nō tū p intētib' pms. qz sic qd' ē sūm' i vna fit qūq' pdicatū i alia. z ecōtra.

Propōnum participantū

Postq̃ Pe. hīf. p̃mīsit duas dīuisiones valētes ad p̃gnoscedū
passiones p̃pōnis. hīc p̃nter dēterminat de illis passionib⁹. 2 p̃
mo de oppōe. Cui⁹ rō est. qz oppō solū puenit p̃pōnib⁹ vtroqz
termino p̃ticipantib⁹ s̃m eūdē ordinē. sed p̃uersio puenit illis
q̃ p̃ticipāt vtroqz termino ordine p̃uerso. sed p̃ticipatō p̃ma p̃ce
dit scd̃am. Etia oppō p̃cedit eq̃pollētā. qz eq̃pollētā sumit re
spectu p̃pōnū oppositaz q̃ s̃ūt eq̃pollētes. 2 sic eq̃pollētā p̃sup
ponit oppōem quare eā seq̃tur

Querit Quid sit oppō put hīc sumit. R̃ndet q̃ ē
repugnātia duaz p̃pōnū categoricarū vtro
qz termino p̃ticipantiū s̃m eūdē ordinē. in q̃litate t̃m. q̃stitate
t̃m. vel in q̃litate 2 q̃stitate s̃il. S̃z p̃hs diffinit oppōem s̃b no
mie d̃dictōis dī. Cōtradctō est affirmatio 2 negatio oppositae Et
subdit q̃ ille p̃pōnes sunt oppositae q̃ sunt affirmatio 2 negatio
eiusdē p̃dicati de eodē subiecto nō equoce. 2c. Et diffinit oppō
nē sub noie d̃dictōis qz ipsa est maxima oppō dī in tytulo q̃sti
onis vt h̃ sumit qz oppō in cōi p̃t capi tripl̃r. Uno. p̃ oppōne
rez q̃ nō s̃t signa. sed res ipse oppositae vt sursū deorsū calidū fri
gidū. Alio. capī p̃ oppōe terminūz q̃ s̃t oppositas res signifi
cātes. vt albū nigrū. 2 de illis loq̃t Pe. hīf. in cōst̃p̃dicamētis.
Tercio capī p̃ oppōe p̃pōnū. 2 hoc dupl̃r. Uno. vt extendit
se ad p̃pōes oppositas rōe terminūz. vt sortēs ē alb⁹. sortēs ē ni
ger. q̃ s̃t de d̃rys p̃dicatis. 2 de istis loq̃tur p̃hs in scdo p̃ibet
mentas. Alio. capī vt se extendit solū ad p̃pōes repugnātes rō
ne oppositi modi enūciadi. 2 sic capī h̃

Querit Quorū s̃t spēs oppōis D̃m q̃ q̃ttuor. s̃. cō
tra subcōtraria d̃ctōria 2 subalterna. q̃z suffi
ciētia sic sumit. Nā oēs p̃pōes oppositae h̃nt repugnātiā ṽl g̃ re
pugnāt in q̃litate t̃m. vel q̃stitate t̃m. aut in q̃litate 2 q̃stitate s̃il
Si repugnāt in q̃litate t̃m. hoc est dupl̃r. vel ambe sunt ṽles. 2
sic s̃ūt p̃trarie. vel ambe p̃ticularēs. 2 sic s̃t subcōtrarie. Si re
pugnāt in q̃stitate t̃m sic sunt subalterne. Si in q̃litate 2 q̃stita
te s̃il sic sunt p̃tradictorie.

Arguit P̃les s̃t spēs oppōis q̃s q̃ttuor. g̃ p̃. h̃. ē dimi
nut⁹. Aliis p̃bat. qz aliq̃ ē oppō relatiua 2 aliq̃

Tractatus

q̄ p̄natiua. q̄ hic nō pōnūt Dōm q̄ ille s̄ oppōes rez vl̄ t̄m̄
noz. s̄z h̄ loq̄mur de oppōe p̄pōnū

Arguit Iste p̄pōes oppōnūt sortes ē alb⁹. sortes ē nig⁹
loq̄ndo de oppōe p̄pōnū. ⁊ nō p̄ aliqua q̄tuor
sp̄z Dōz q̄ iste p̄pōes oppōnūt grā t̄m̄oz in eis p̄sitorz
nō t̄n oppōnūt i mō enūciadi p̄nes q̄litate vl̄ q̄ritate

Ar Pauciores s̄ sp̄s oppōnis q̄ q̄tuor. ḡ text⁹ est sup̄flu⁹.
Añs probat q̄ p̄hs p̄ p̄her. nō p̄it oppōez s̄balternā
Dōm q̄ oppō cap̄t dupl̄r. Uno⁹ cōit. vt sup̄ e⁹ diffinita. ⁊ sic
oppō s̄balternā ē oppō. Alio⁹ cap̄t p̄p̄e ⁊ diffinit sic. Oppō
p̄pōnū ē r̄pugnātia duaz p̄pōnū cathegoricaz eiusdē s̄bci
et p̄dicatī i v̄itate t̄m̄ ⁊ falsitate t̄m̄. vl̄ i h̄is sil. ⁊ t̄nc oppō s̄balt
na nō ē oppō. q̄ p̄pōes s̄z h̄ac sp̄z oppositē nō repugnāt i v̄i
tate vl̄ falsitate. s̄z Arest. loq̄t de oppōe h̄ sedo⁹. ⁊ Pe. h̄il. p̄mo⁹.
S̄z dicēs. Pe. h̄. cepit h̄uc tractatū p̄mū ex libro p̄her. ḡ de
rez seq̄ illū. ⁊ se illi s̄formare. Dōz q̄ P. h̄. ē istructor iuuenū. q̄
b⁹ oppō p̄mo⁹ ⁊ generali s̄upta ē maḡ nota

Querit Utz p̄deo sit maria oppō. Dōm q̄ sic. ⁊ h̄ p̄z
ex q̄tuor. nā p̄ ē maria cōitare. q̄ rep̄t i t̄m̄i
nis cōib⁹ ⁊ singularib⁹. nō s̄t d̄ictas. Sedo ē maria ex simpli
citate. q̄ nō oz nūi p̄pōne negatōz. Etiā nō req̄rit p̄stātiā s̄bci.
q̄ chimera ⁊ nō chimera p̄dicūt. Tercio ē maria in repugnātia
et euidentia. q̄ i possibile ē q̄ idē sit magnū ⁊ nō magnū. nec sim
p̄t nec in resp̄ci. ⁊ t̄n possibile ē q̄ idē sit magnū ⁊ p̄nū respectu
diūsoz Quarto ē maria oppōnū v̄itate ⁊ falsitate. q̄ i possibile
est p̄dictorias esse sil̄ has aut falsas. Quinto ē maria in distātia
q̄ p̄radictoria maxime distant. eo q̄ habēt se sicut ens. ⁊ n̄ ens
que distant in infinitū

Arguit Oppō toti⁹ ad totū ē maior q̄ toti⁹ ad p̄tē. s̄z
in p̄trarijs ē oppō toti⁹ ad totū. ⁊ i p̄radictō/
rijs ē toti⁹ ad p̄tē. ḡ in p̄trarijs ē maior oppō q̄ in p̄radictōrijs
Dōm q̄ q̄n totū oppōnūt toti⁹ ē maior oppō extēsiue. s̄z nō i/
tēsiue. Vl̄ p̄t dici. q̄ toti⁹ p̄t p̄pari ad duo. Uno⁹ ad suā p̄tem.
Alio⁹ ad p̄tē alteri⁹ toti⁹. vñ p̄pando totū ad suā p̄tē sic maior ē
repugnātia toti⁹ ad totū q̄ ad p̄tē. vt in ista p̄pōe oīs h̄o currit
⁊ null⁹ h̄o currit. est maior repugnātia q̄ in ista. oīs h̄o currit. ⁊
q̄dam h̄o currit. sed p̄pando totū ad p̄tem alteri⁹ totius. tunc

Præmissus

malor est repugnancia toti⁹ ad pte⁹ q⁹ toti⁹ ad totu⁹. et tal⁹ repugnancia e⁹ in dictionibus. q⁹ particularis negatiua e⁹ p⁹ v⁹lis negatiue. q⁹ op⁹ ponit v⁹li affirmatiue. sicut totum toti. q⁹ p⁹ v⁹lis negatiue sibi magis opponitur

Arguitur Inter d⁹ria e⁹ mediū nō at⁹ iter dictionis. q⁹ oppo⁹ d⁹ria e⁹ maior q⁹ dictionis. p⁹na pbat⁹. q⁹ plus d⁹stāt q⁹ p⁹ mediū d⁹stāt q⁹ que sine medio d⁹stant. D⁹m q⁹ p⁹ba⁹ tio p⁹ne tenet in his q⁹ localit⁹ d⁹stant. sed dictionis nō d⁹stāt maxime localit⁹. sed solū q⁹ ad posse s⁹l⁹ esse vez⁹. vel s⁹l⁹ esse fallū. et p⁹ tanto est maxima

Arguitur Oppo⁹ dictionis est mima. q⁹ nō e⁹ maria. An⁹ pbat⁹. q⁹ est p⁹ma. sed p⁹mū in vno q⁹ genere e⁹ minimū et mēsurā oīū alioz⁹. D⁹m q⁹ e⁹ maria et mima res p⁹ctu d⁹stāt. e⁹ em⁹ maria. q⁹ fit iter ens et nō ens. q⁹ in infinitū d⁹stāt. s⁹ e⁹ mima. q⁹ e⁹ simplicissima. eo q⁹ i oib⁹ alijs includit⁹. et nō e⁹

Contrarie sūt vniversalis

Hic notificat p⁹mo p⁹pōes d⁹rias. et p⁹cedit oppo⁹ d⁹ria dictionis ideo q⁹ p⁹pōes d⁹rie sunt eiusdē q⁹ritatis. non at⁹ dictionis. sed idē est an⁹ diuersum. Dicēs q⁹ d⁹rie sunt v⁹lis affirmatiua et v⁹lis negatiua eiusdē subiecti et eiusdē p⁹dicati. vt oīs hō currit. null⁹ homo currit. Pro q⁹ notandū q⁹ p⁹pōes p⁹trarie debēt esse eiusdē subiecti et eiusdē p⁹dicati quo ad tria. Primo quo ad vocē. quare iste nō sunt p⁹trarie. omnis hō currit. nullū risibile currit. Secūdo quo ad significatiōem. i. q⁹ subiectū et p⁹dicatū debēt vniuoce teneri. et non equoce. et ergo iste nō sunt p⁹trarie. omnis canis currit. nullus canis currit. q⁹ canis equocatur. Tercio q⁹ ad supposita. id est q⁹ subiectū et p⁹dicatū debent teneri eque stricte et eque ample. ergo iste non sunt p⁹trarie omnis homo est albus nullus homo est albus

Ad d⁹ria sūt forme actiue et passiue ad inuicē. s⁹ p⁹pōes nō sūt forme actiue et passiue ad inuicē. q⁹ nō sūt d⁹rie. D⁹m q⁹ d⁹uplicia sunt p⁹traria. s. rez⁹ siue terminoz⁹. et p⁹pōnū. mō p⁹traria rez⁹ sūt forme actiue et passiue ad inuicē. s⁹ nō p⁹pōnū.

Ad In istis p⁹pōib⁹. oīs hō currit et null⁹ hō currit. imini nō accipiunt eque ample et eque stricte. ergo nō sunt p⁹trarie.

Tractat⁹.

Ans pbat. qz in pma ppoe hō stat p viris ⁊ mulierib⁹. ⁊ in se/
cūda stat p viris tñ. Dm q ille ppdes nō st⁹ p ne grā signifi/
catōis ⁊ fmōis vt argumtū pbat. sz stute vsus accipiūt vt cō/
trarie. Un ppe loqūdo iste st⁹ prie. ois hō ē alb⁹. null⁹ hō ē alb⁹
qz ibi termi tenet eodē mō rōe illi⁹ adiectum alb⁹. qz sensus est.
ois hō ē alb⁹. ⁊ null⁹ hō ē alb⁹. i. ois hō mascul⁹ est alb⁹. ⁊ null⁹
homo masculus ē alb⁹.

Subcōtrarie sūt particula

Dicoñdit q ppdes st⁹ scōtrarie. Et dī q st⁹ picularis affirma/
tiua ⁊ picularis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē pdicari. vt q
dā hō ē. qdā hō nō ē. Et dicēt subcōtrarie qz ponūt sub pter/
rīs sicut po ponūt sub suo toto.

Arguit Non sunt aliq ppdes subcōtrarie. ergo nec sub/
cōtrarie. oia patz p simile. Dm q non ē omi/
no simile quia ambe ppdes contrarie sunt vles. ⁊ sub illis pti/
nētur ppdes picularares quas dicimus subcontrarias. sed in p/
positionibus contradictorijs vna est picularis sub qua nō po/
test contineri alia picularis. qz sub illa non potest fieri subsup/
tio. ⁊ ergo defectus ē ex pte vni⁹ mēbri.

Querit Utrū ille sint subcōtrarie. iste hō ē. ⁊ iste hō
nō ē. Rñ q nō. sz st⁹ pdictorie. Et qñ dī ille
ppdes st⁹ subcōtrarie q ponūt subcontrarijs. sz iste sunt hmoi.
igit rē. mior pty. qz ponūtur sub istis cōtrarijs. ois hō ē. ⁊ nul/
lus hō ē. Dm q licet fm rem ponātur sub cōtrarijs. nō tñ p/
modū enūciandi. nā subiectū in illis non tenet eodē mō cū sub/
iecto. ppōnū cōtrariar. qz in cōtrarijs subiectū accipit p plibus
suppositis in ill⁹ hō solū p vno determinato ⁊ singlari supposito.

Arguit Cūa pdictoriar. ppōnū est vls. sz iste ambe
st⁹ singlares. ergo nō pdicunt. Dm q dupli/
ces sunt cōtradioie. scz fm rem ⁊ modū enūciandi sūt. ⁊ in ill⁹
sp vna est vls. Alie st⁹ cōtradioie fm rem tñ quas scz ipossi/
bile est simul esse veras aut falsas. ⁊ ille ambe pnt esse singlars
Al dīm q duplices sunt cōtradioie. scz de subiecto cōi cui
p addi signū vls vls picularare ⁊ de ill⁹ loq⁹ textus. Alie sunt de
subiecto singlari cui nō cōgrue addit signū vniūsalē. et ille am/
be sunt singlares.

Arguit Ille ppōes non sūt oppositae q̄ sūt sūt v. s. ppō/
sūtōes subcontrarie sūt simul vere. ergo non sūt
opposite. Dm q̄ oppositio in subcōtrarijs non sumit penes re
pugnātiā vītāt nec etiā q̄ntitatis. sed penes repugnātiā falsi/
tatis et q̄lītatis.

Contradictorie sūt vniuer.

Hic tercio notificat ppōes dīctorias. Et ē ratio ordinis. qz
contrarie et subcontrarie sunt eiusdē quātitatis. contradictorie
hō et subalterne propōnes sunt diuerse quātitatis. sed idem est
aū diuersum. Et quia contradictorie opponūtur fm rem et mo/
dum sūt subalterne hō fm modū tm. ideo p̄us agit de contradi/
ctorijs q̄ subalternis. Dicens. contradictorie sunt v̄lis affir/
matīua et p̄icularis negatiua. v̄l v̄lis negatiua et p̄icularis af/
firmatiua eiusdē subiecti et eiusdē predicati. Exemplū p̄mi. vt
om̄is homo currit qdā homo non currit. Exemplū scdī vt nul/
lus homo currit. qdā homo currit.

Notandū Q̄ contradictio est affirmatio et negatio
eiusdē de eodē. ad idē. fm idem. sūt et in
eodē tpe. Ex illa diffinitōe trahūtur q̄nqz p̄ditōes ad dīctionē
re. h̄ site. p̄ma est q̄ ibi sit affirmatio et negatio vni⁹ et eiusdē de eo
dem fm rem et vocē sūt. quare hic non est dīctio. Tullius cur/
rit et marcus non currit. neqz hic om̄is canis currit quidā canis
nō currit. Scdā p̄ditio est q̄ ille due ppōes referātur ad idem.
et ergo hic nō ē contradictio. sortes currit supra pedes et non supra
caput. ergo sortes currit et nō currit. Tercia conditio ē q̄ sit fm
idē. et ergo hic non est contradictio. video oculis et non auribus
ergo video et non video. Quarta conditio est q̄ debent termini
teneri sūt. quare hic non est contradictio. homo est spēs. nullus hō
est species. qz cū dīr. homo ē spēs. homo tenet p̄ natura cōi. et cū
dicit. nullus homo est spēs. accipitur prout est in suis supposi/
tis. Quinta est q̄ ille due p̄positiones debent referri ad idem in
stans temporis. et ergo iste non contradicunt. Sortes legit ho/
die. sortes nōn leget cras.

Arguit In dīctorijs termi non tenētur similiter. er go
quarta conditio est falsa. Ans p̄batur. quia in
vna tenētur vniuersalr. et in alia p̄iculariter. Dm q̄ in cōtra

dictorius termini non debent teneri sibi quo ad omnia et quo ad distributionem. sed sufficit quod teneatur sibi quo ad acceptionem propositis. quod subiectum in ipsis se propositis accipit.

Arguitur Due propositiones contradictorie non possunt sibi fieri in eodem tempore. ergo diffinitio presupponit falsum. Ans. probatur. quod in platone una sequitur alia. Et est argumentum Eratostheni qui dicebat quod non pertingeret contradicere. Dominum quia due propositiones contradictorie non formantur in eodem tempore. tamen referuntur ad idem tempus. quare dicitur in ultima conditione quod debent referri ad idem tempus.

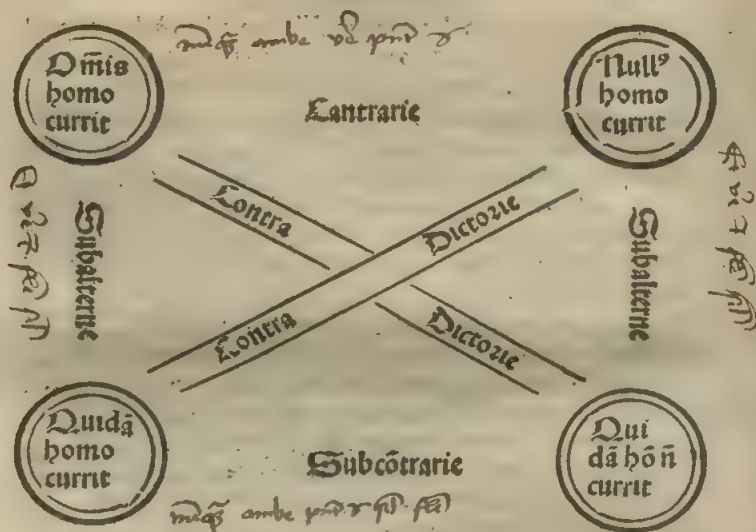
Subalterne. sunt uniuers.

Hic ultimo notificat propositiones subalternas eo quod magis recedunt a natura oppositis dicens. Subalterne sunt uniuersalis affirmatiua et particularis affirmatiua. aut uniuersalis negatiua et particularis negatiua eiusdem subiecti et predicati. ut omnis homo currit. quidam homo currit. nullus homo currit. quidam homo non currit.

Arguitur Ille propositiones non opponuntur que sunt quandoque sibi vere et interdum sibi false. sed propositiones subalterne sunt huiusmodi. igitur recte. Dominum quod quia propositiones subalterne non repugnant in veritate neque in falsitate. tamen repugnant in quantitate. et hoc sufficit quod ad oppositas generaliter dictas. sed finem quod hic capit.

Queritur Quare dicitur aliquod propositiones subalterne. Respondetur quod ideo. quod sunt due propositiones quarum una ponitur supra aliam. et sic dicitur subalterne quasi sub et super posite quod una ponitur sub et alia supra. Sequitur correlatiue. quod propositiones subcontrarie non dicuntur subalterne eo quod ponuntur subcontrariis. quod hoc est in diuerso ordine et respectu contrariarum. non enim sunt subalterne inter se. quod una non ponitur sub alia sicut fit in subalternis. Et hec omnia planius videri habent in figura iam sequenti.

Primus

Propositionū triplex

Postq; Pe. Hyl. determinauit de oppositiōib; ppo-
sitionū. Sic p̄ter volēs de legib; ppositionū op-
posita; determinare p̄mittit ppositionū materias
eo q; ille leges vlt regule variatur fm mutationez materie. Et p̄
diuidit materiā. scdo declarat mēbra diuidētia. Dicēs ppositō
nū triplex est materia. s. naturalis. ptingens et remota. Quarū
sufficiētia p̄t sic sumi. nā in omi ppoē ē habitudo p̄dicati ad s̄b-
iectū. vel ergo est habitudo repugnātie p̄dicati ad subiectū. et sic
ē materia remota aut p̄ueniētie h̄ ē duplr. qz vlt illa habitudo ē
necessaria. et sic ē materia naturalis. aut ptingens et accētalīs. et
sic est materia ptingens.

Arguit Nullū ens rōis hz materiā. s; ppo ē ens rōis.
q; nō hz materiā. Maior pbat. qz materia est
p̄m rei naturalis et entis extra aiām. ut patz p̄mo physicozum.

Tractat9.

Dñm q nullū ens rōis habet materiā proprie dictā. h3 tñ materia silitudinarie sumptā. Un fm silitudinē ppō h3 triplicem materiā. scz materiā ex q vt subiectū z p̄dicatuz. z materiā in q scz subiectū vocis vl ipam vocē. z materiā circa quā scz enūciabile ex quo fit p̄positio.

Querit Quid sit materia in p̄posito. Rñdes q ē habitudo p̄dicati ad subiectū. z nō ē subiectū vl p̄dicatū fm se. Sed dices habitudo vnius ad aliud est forma ergo non materia. Alis pbat. qz in rebus hñtib' vnionē vnio ē iparū forma. Dñz q habitudo potest cōpari ad duo. Uno mō ad actualē vnionē p̄dicati ad subiectū. z tunc habet rationem materie. Alio cōpari ad subiectū z p̄dicatū. z sic habet rōez forme. sed non est inconueniens q aliqd diuersimode habeat rōem materie z forme.

Querit Qñō dñt ista duo. matia ppō ē triplex. z p̄positionū triplex est materia. Dñm q sic dñt nā pma est falsa. z scda vera. Sz q pma sit falsa pbat̄r duplr. qz sua p̄dictoria est vera. scz nulla materia p̄positionū est triplex. Scdo pbat. qz materia supponit determinatē. sed nulla est determinata materia que sit triplex. Qñ aut scda sit vera p̄z. quia materia supponit ibi simplr pro materia in cōi. z sub tali termino sic supponēte non d3 descendī. z ergo textus notanter dicit. p̄positionū triplex est materia.

Naturalis ē illa in q̄ p̄dicti

Hic describit materiā naturalē. Dicēs. naturalis est illa in q̄ p̄dicatū est de esse subiecti vl p̄p̄riū eius. vt homo est aīal. homo est risibilis. Et est rō ordinis. qz natura materie fundat̄ sup conuenientiā p̄dicati cū subiecto. sed illa est maior in naturali qz cōtingenti. z in contingēti ē p̄fectior. qz p̄positiua qz in remota vbi solū est negatiua.

Sigñit Ista ē in materia naturali. aīal est hō. tñ p̄dicatū nō ē de eē subiecti nec p̄p̄riū ei⁹. Dñm q licet hō nō sit de eēntia aīal in cōi. ē tñ de eēntia aliqz suppositoz. scz p̄tētoz sub hoīe. Un p̄tens z ouersa sūt in eadē materia z vlt oēs p̄pōes ex eisde extremis z de eodē subiecto z p̄dicato. z silitē sbalternās z sbalternata. vt vltis z sua p̄tictar̄ vl indiffinita

Arguit Hic hō ē aīalitas p̄dicatū ē de eētia s̄iecti et
tū nō ē i mat̄ia nat̄iali. s̄ remota. Dōm q̄uis
p̄dicatū sit de eētia s̄iecti s̄m rē. nō tū s̄m modū enūciādi q̄
aīalitati inq̄rū sūit i abstracto spūge q̄ p̄dicat d̄ suis īferiorib⁹.

Arguit Ista ignis ē calid⁹ ē i mat̄ia nat̄iali. tū p̄di/
catū nō ē de eē s̄iecti vt notū ē nec p̄p̄iū ē. q̄ nō
p̄ueit soli igni esse calidū. Dōm q̄uis nō sit p̄p̄iū q̄to mō est
tū sibi p̄p̄iū s̄cdo mō t̄ h̄ sufficit. Ul' dōm ē q̄ lz calor p̄uenit
alijs s̄cndario t̄ p̄ncipacōez solū. tū p̄ueit igni p̄ se t̄ p̄maro

Arguit Iste s̄s i mat̄ia p̄tingēti. aqua ē frigidā. t̄ra ē
sicca. q̄ ibi acc̄is p̄dicat de s̄iecto. ḡetiā ista
ignis ē calidus. p̄na t̄z a sibi. q̄ vbiq̄ p̄dicat acc̄is īseparabile
de suo s̄iecto. Dōm q̄ si ista acc̄ia cap̄iātur eodē mō s̄z vt di
cūt aptitudinē sic om̄is iste p̄p̄os s̄s i mat̄ia nat̄iali non
aūt si cap̄iātur vt dicūt actū.

Arguit Ista ē i mat̄ia nat̄iali ignis ē calidus etiā ca
piēdo p̄dicatū. vt d̄t actū ergo s̄līr alie. Dōm q̄
nō ē s̄līe. q̄ ignis d̄t s̄ubam calidā de cui⁹ eētia ē caliditas h̄z
accidat mat̄ie ignis. S̄z dicēs illd̄ quod vni est s̄uba nulli ē
acc̄is p̄mo p̄hysicor̄. sed caliditas est acc̄is m̄ltaz s̄ubaz. ergo
nō est de s̄uba ignis. Dōm q̄ s̄uba cap̄it dupl'r. Uno⁹ p̄ ente per
se t̄ h̄ nulli ē acc̄is. Alio⁹ cap̄it s̄uba p̄ eētia t̄ sic qd̄ vni ē s̄uba
p̄tē acc̄is alterius sicut color ē de s̄uba id est eētia albedis. et
tū est acc̄is p̄arietis.

Querit In q̄ mat̄ia sit ista p̄p̄o. hō ē bon⁹. Dōm q̄
bonū cap̄it dupl'r. Uno⁹ p̄ bono moris q̄ mō
dicim⁹ hōiem esse bonū q̄ p̄tiosus ē. t̄ sic ē i mat̄ia p̄tingen
ti. Alio⁹ cap̄it bonū trāscendēter inq̄tū cōuertit cū ente. t̄ tunc
ē i mat̄ia nat̄iali.

Arguit Illa hō est hō ē i mat̄ia nat̄iali. tū p̄dica
tū nō ē de esse s̄iecti nec p̄p̄iū ei⁹. p̄bat. quia
idē nō est de eētia s̄uiipus neq̄ p̄p̄iū. Dōm q̄uis hō i cōi
nō ē de eētia hōis i cōi est tū de eētia suppositoz. q̄ homo
i p̄dicato cap̄it p̄ nat̄ia cōi. t̄ i s̄iecto cap̄it p̄ suis supposit
is. Est em̄ regla q̄ qñ idē p̄dicat de seipo. tūc s̄iectū h̄z rōem
mat̄ie t̄ suppositi. sed p̄dicatū induit nat̄urā forme.

Tractatus

Querit In q̄ mat̄ia sit ista. hō ē ens. R̄ndet q̄ ens ca-
pit dupl̄r. Uno? p̄cipialr̄ z sic est in mat̄ia
p̄tingenti. qz tunc est verū acc̄s z valz t̄m sicut ex̄s. Alio? ca-
pit ens noialr̄ vt est vnū transcendens. z sic est in materia na-
turali. qz tunc sup̄ius p̄dicat̄ de suo inferiori. qz sic ens est de eē
subst̄antie z oim inferior̄.

Arguit P̄dicatū scz ens scdo mō cap̄um p̄t adesse z
abesse homi. qz hō p̄t eē z nō esse. ḡ ista p̄posi-
tio non est in materia naturali aliquo mō. D̄m q̄ lz ens possit
abesse homi hoc t̄m non est p̄ter corruptionē hois.

Querit In q̄ materia ē ista hō viuit. R̄ndet q̄ viuere
capit dupl̄r. Uno? vt d̄t actū viuēdi. z sic est
ī mat̄ia p̄tingēti. Alio? cap̄ vt d̄t aptitudiez z sic ē ī mat̄ia nat̄ali

Cōtingēs ē illa in qua pre-

Hic diffinit mat̄iā p̄tingentē dicēs. Cōtingēs ē illa in q̄ p̄-
dicatū p̄t adesse z abesse p̄ter subiecti corrupciōez. vt hō est alb⁹.
Dicat̄ adesse p̄pter mat̄iā remota. z addit̄ abesse ad d̄ram ma-
terie naturalis.

Arguit Illa coruus est niger est in materia p̄tingēti. et
t̄m p̄dicatū non p̄t adesse z abesse p̄ter subiecti
corruptōez. Scda ps p̄bat. qz p̄dicatū ē acc̄s inseparabile. Di-
cendū q̄ q̄uis p̄dicatū non p̄t abesse subiecto fm rem t̄m bñ f̄m
intellectū. quia d̄t Porphyrius q̄ coruus p̄t intelligi albus z
ethiops n̄st̄ens candore.

Arguit Propriū sicut risibile p̄t abesse homi fm intel-
lectū. ḡ ista hō ē risibil̄ et̄ erit in mat̄ia p̄tingē-
ti qd̄ falsū ē. D̄m q̄ lz risibile possz abesse homi fm intelle-
ctū simplicē nō t̄m fm intellectū p̄ponētē z diuidētē.

Arguit Ille intellect⁹ p̄ponēs z diuidēs ē falsus q̄ in-
telligit rē alr̄ eē qz ē. sz si intelligat̄ corū⁹ alb⁹ res
alr̄ intelligit qz ē. igr̄ zc. D̄m q̄ corū⁹ p̄t capi dupl̄r. Uno mō
q̄ritum ad sua p̄ncipia cōplexionalia. Alio modo quantū adesse
speciuecū z p̄ncipia essentialia siue substantialia. vnde capiēdo
corūū. p̄mo? sic nigredo nō p̄t sibi abesse. qz corū⁹ ē al̄ colericiū et

calide nature. sz caliditas est mater nigredinis. Sed capiendū corū q̄ntūz ad esse sp̄ificū z p̄ncipia subalia sic nigredo bñ p̄t abesse coruo etiā in scd̄a op̄atōe intellectus.

Querit In q̄ materia sit ista. hō ē q̄lis. Dōm q̄ si q̄le capiat pro q̄li in cōi sic est in materia p̄tingēti. Si hō capiat pro aliq̄ eius sp̄s. s. rufibili sic necessario p̄uenit subiecto z ē ppō in materia naturali. Sz illa hō ē q̄tus ē īma-teria p̄tingēti lz p̄dicatū videat p̄p̄iū subiecto scdō mō. Et il-la hō ē. si est p̄dicat esse eēntie ē in materia naturali Si hō esse eēntie sic est de materia p̄tingēti.

Querit In q̄ materia sit ista. hō morif. domus obu-rit. Rñt q̄ morif capif duplr. Uno. inq̄ntūz de instantaneā dissolutionē vl' mutatiōē alie. vñētis de eē ad nō esse. Alio. vt de p̄uam dispositionē ad illā mutatiōē de eē ad nō esse. p̄mo. ē in materia remota. eo q̄ p̄dicatū repugnat lb-lecto. sed scdō mō est in materia p̄tingenti. Et silr dōm ē de illa ppōe. domus cōburif.

Remota est illa in q̄ p̄redi.

Hic oñdit q̄ sit materia remota. Dicēs. q̄ ē illa in q̄ p̄dicatū re-mouet a subiecto. vl' in q̄ p̄dicatū nullo. p̄t p̄uenire subiecto vt hō ē alin. Pro quo notandū q̄ p̄dicatū caplr remouet a subie-cto Uno modo fm vocē p̄ destructionē ppōis. Scdō p̄ aduen-tū negacōis. vt hō non est alin. Tercio p̄pter repugnatiā sig-nificator p̄dicati cū subiecto. z sic intelligit h. Et q̄ p̄z q̄ om̄s ppōes affirmatiue false z silr oēs negatiue s̄c stz ī matia remota

Querit Quare ista matia d̄r remota. Dōm q̄ n. idō qz p̄dicatū remouet situat a subiecto. nā vt sic nō maneret ppō. sz qz res significata p̄ p̄dicatū nō p̄t p̄uenire rei significate p̄ subiectū.

Arguit Ista fortis ē albedo ē ī matia remota. z tñ p̄di-catū p̄t p̄uenire subiecto. Dōz qz lz s̄m ē p̄ueniat si-bi. n̄ tñ s̄m mo^m significadi eo q̄ sit cū p̄cisiōe ab ī eēndo subiecto.

Lex et natura p̄trariarum

Hic p̄seq̄t de legibus propositionū z primo con-trariarū eo q̄

Tractatus

oppo^{si}tria est p^{ro} alij^s. Et p^{ro}istit lex illa in tribus p^{ro}ctis. Pri^{mo} in q^{uo} p^{ro}ie p^{ro}es in nulla materia possunt sil^{icet} esse vere. Sc^odm q^{uo} in materia c^{on}tingenti de acc^{on}te sepabili p^{ro}nt sil^{icet} esse false. Ter^{cio} in q^{uo} in materia naturali. p^{ro}tingenti de acc^{on}te sepabili. et remo^{ta} nunq^{uam} possunt sil^{icet} esse vere vel false

Arguit^{ur} Propo^{si}ti^o n^{on} h^{ab}et legē. q^{uia} ista determinatio p^{re}suppoⁿⁱ nit falsū. Ans^{er} p^{ro}bat q^{uo} lex p^{re}cipit bonū et p^{ro}hi^{bet} malū. cu^m p^{ro}po^{si}ti^o n^{on} est capax. D^{ic}im^{us} q^{uo} lex cap^{it} dupl^{ic}iter. Uno^{modo} p^{ro}p^{ri}e vt ē ius scriptū ab antiq^uis patrib^{us} c^{on}stitutū p^{ro}uadēs honestit^{atem} et p^{ro}hibēs inhonestū. vel ē regula de opib^{us} humanis docens modū viuēdi. sicut est lex nature. lex diuina. lex humana. et illā legē n^{on} h^{ab}et p^{ro}po^{si}ti^o. Alio^{modo} cap^{it} sil^{icet}itudinarie. p^{er} regula de mō repug^{nat}ie p^{ro}ponū oppositaz. et ita cap^{it} h^{oc}

Querit^{ur} Quare due cōtrarie non possunt sil^{icet} esse vere. R^{es}pondetur q^{uo} ideo q^{uo} cōtrarie p^{ro}pos^{it}es s^{unt} vni^{uers}alis affirmatiua et vni^{uers}alis negatiua eiusdē subiecti et eius^{dem} predicati. sed in affirmatiua p^{re}dicatum denotat inesse omni^{bus} suppositis subiecti. et in negatiua denotat remoueri a q^{ui}libet supposito subiecti. sed impossibile est idem attribui oībus sup^{po}positis et remoueri ab oībus. Sc^oda ratio. quia si due cōtrarie essent simul vere seq^{ue}retur q^{uo} q^{uatuor} p^{ro}pos^{it}es de q^{uatuor} angulis. erunt simul vere. et per consequens due cōtradictorie essent si^{mul} vere quod est impossibile. Seq^{ue}la pat^{et}. q^{uo} ad veritatē vni^{uers}alis seq^{ue}tur veritas p^{ar}ticularis

Querit^{ur} Quare due cōtrarie p^{ro}nt sil^{icet} esse false. in mate^{ria} p^{ro}tingēti de acc^{on}te sepabili. R^{es}pondetur q^{uo} i^o. q^{uo} in materia p^{ro}tingenti p^{re}dicatū inest q^{ui}busdā suppositis s^{ub}iecti. et q^{ui}busdā n^{on}. q^{uoniam} q^{ui} inest q^{ui}busdā suppositis subiecti v^{er}is negatiua falsificat. q^{uoniam} h^{oc} n^{on} inest sic reddit^{ur} v^{er}is affirmatiua falsa.

Querit^{ur} Quare due p^{ro}trarie n^{on} p^{ro}nt sil^{icet} esse false in ma^{teria} naturali v^{el} remota et in materia p^{ro}tingē^{ti} q^{uoniam} acc^{on}te est inseparabile. D^{ic}im^{us} q^{uo} i^o. q^{uo} in materia naturali p^{re}dicatū ouenit s^{ub}iecto p^{ro} oībus suppositis. et q^{ui} sp^{eci}es v^{er}is affirma^{ti}ua est vera. et negatiua falsa. et sil^{icet} est in materia p^{ro}tingenti. q^{uoniam} acc^{on}te est inseparabile. Sed in materia remota ec^{on}tra. sp^{eci}es affirma^{ti}ua est falsa et negatiua vera.

Arguit Ille si dicitur cuiuslibet hominis oculus est dexter cuiuslibet
bet hominis oculus non est dexter. et tamen si sit verum. quod si sit
recto oculus non descendit. aut si descendit descendit est diffinitus. quod
non falsificat propositiones. Sed quod iste propositiones non sunt dicitur. quod tamen
non distribuitur in una dicitur debet distribui in alia. quod non fit hic.
Et si sit dicitur de illis ois homo aliquid tempore currit. ois homo aliquid tempore non cur-
rit. Cuiuslibet dicitur altera pars est vera. cuiuslibet contradictonis
altera pars non est vera

Arguit Dicte propositiones se habent sicut veris affirmatiua et
veris negatiua. igitur si contrarie. prima probatur per textum
Primum quod non sufficit. sed requiritur illa additio deinde. Quod dicitur. quod in illis
propositionibus est duplex subiectum. scilicet distributio et locutio. ex parte pro-
mi si veris. sed ex parte secundi si indiffinitis.

Arguit Ille si dicitur. ois homo est totus in quantitate. nullus homo est
totus in quantitate. et tamen si sit verum. Secunda pars probatur.
quod totus in quantitate est terminus. cuius distribuitur per signum veris. sed sic est hoc
in ambabus propositionibus. Sed quod iste propositiones sunt dupliciter capi. Uno
in sensu quem faciunt. scilicet in quantum homo supponit in utraque personam. et sic
si veris et falsis. Alio in sensu in quo fiunt. ut. scilicet homo accipit per seipsum.
per suppositionem materialis. sic quod aggregatum ex ipso et signo accipiat per
vno subiecto. et sic si singularis et veris. sed non si dicitur

Arguit Ille due propositiones si dicitur. ois homo est albus. nullus
homo est albus. et tamen sunt si est verum quod due dicitur sunt si est
verum. Secunda pars autem probatur. quod habent contrarietatem ad hoc quod si sit verum. et si sit
argueretur de contradictionibus. Primum quod propositiones ille capiunt dupliciter. vno
modo se et absolute et in diuisis temporibus. et sic sunt et verum. Alio modo putantur
ad invicem in eodem tempore. et sic non sunt et verum. et igitur dicitur. quod quis si possi-
biles sunt ad veritatem. non tamen si ad invicem impossibiles. Quod per dicitur
quod illa propositio est distinguenda. due dicitur sunt si est verum. quod vel si est verum
habetur sunt. ut due contrarie sunt sunt. tunc est verum. aut determinat hoc con-
plexum esse verum. et tunc est falsa.

Arguit Si due dicitur sunt si est falsum. sequetur quod due dicitur
ne essent si est falsum. Sequela probatur quod sic se habent contrarie
ad veritatem. ita se habent ad falsitatem. sed ad veritatem dicitur. sequitur veritas
dicitur. igitur etiam ad falsitatem. Primum quod non est si sit. quod per requirit ad
veritatem dicitur. scilicet veritas ois singularium. sed ad falsitatem dicitur sufficit fal-

Tractatus.

scias vni⁹ p^oiculari. et g^o nō sequitur falsitas p^oiculari ad falsitatem
v^ol^ois. sicut sequitur veritas p^oiculari ad veritatem v^ol^ois

Arguit Iste p^opos^o o^o a^ol^o est h^o. nullū a^ol^o est h^o. sūt
in materia naturali. et tñ s^o sūt false. Dōm q^o
dicū q^o de lege d^oriaz p^oponū intelligit in p^odicatōe directa. iste
a^one sunt p^odicatōes indirecte.

Lex et natura subcōtrariarū

Hic manifestat naturā subcōtrariarū p^oponū q^o p^osistit in tribus
p^ou^octis. Primū q^o subcōtrarie in nulla materia p^ont sūt esse false.
S^ocūm q^o in materia p^otingēti de accēte sepabili p^ont sūt esse v^ol^o.
Terciū q^o i materia naturali. rēmotā et p^otingēti de accēte i sepabili
nūq^o p^ont sūt esse v^ol^o false. Rō p^omi. q^o si due subcōtrarie eēnt sūt
false etiā due d^orie eēnt sūt false. sic si ista eēt falsa qdā h^o currit
tūc ista eēt mag^o falsa ois h^o currit. et si ista ē falsa qdā h^o n^o cur
rit tūc ista ē mag^o falsa nll^o h^o currit. et sic p^opos^o q^otuor āguloz
eēnt sūt false. et p^o p^ons due p^odicōne eēnt sūt false. q^o ē impossibile.
Rō scōi. q^o i illis p^odicatū p^o iesse alicui supposito s^obi. et alicui
nō. grā p^omi sūficat affirmatiua. et grā scōi sūficat negatiua. Rō
terciū. q^o i materia naturali sp^o affirmatiua ē v^ol^o et negatiua falsa
et i materia remota sp^o negatiua ē v^ol^o et affirmatiua falsa. alias etiā
due p^odicōne eēnt sūt v^ol^o false. q^o ē p^o p^omi p^onci^o metaphiscale.

Arguit De q^olibet affirmatio et negatio v^ol^o. de nullo v^ol^o
sūt. sed subcōtrarie sūt affirmatio et negatio de
eodē. g^o nō p^ont sūt esse v^ol^o Dōm q^o illa maior solū intelligit de
p^oradicōrie oppositis

Arguit Impossibile ē idē p^odicatū v^ol^o negari ab eodē
de q^o v^ol^o affirmat. g^o impossibile ē subcōtrarias sūt
mul^o eē v^ol^o sūt. p^obat q^o idē eīdē iesse et nō iesse ē impossibile
Dōm q^o impossibile ē idē p^odicatū v^ol^o affirmari et negari de eodē s^o
lecto singulari et vno nūo. tñ bñ p^o idē p^odicatū affirmari et nega
ri de eodē s^olecto v^ol^o q^o ē vni s^olecto. Et q^ouis s^olecti i eis p^ont^o p^o eis
de supposito. tñ locutō reddit v^ol^o p^o alio supposito i vna q^o i alia

Arguit Iste q^o dā ens ē bonū. q^o dā ens nō ē bonū sūt i materia
naturali. et sūt sūt v^ol^o. g^o due subcōtrarie i materia naturali sūt
sūt v^ol^o. Dōz q^o bñ cap^o dupl^o. vno^o vt ē passio ens. sic n^o possibile ē

ppa passio hois. et sic ista qdā ens ē bonū ē i materia naturali
 Alio? capif bonū p bonitate moris. et sic sū in materia ptingē
 ti. et possunt sil esse. he. sed nō ipmo mō.

Ar In materia naturali due subcōtrarie pnt sil esse. he. Pro
 bat. qz iste sū due subcōtrarie. qdā aīal ē hō. et qdā
 aīal nō ē hō. et tū sū ante he. Dōm q. p. h. intelligit dōm su
 um de p̄dicatōe directa. sū iste sū indirecte p̄dicatōes.

Querit utz iste sint subcōtrarie qdā hō oē al ē. qdā hō
 nullū aīal ē. Dōm q. nō. qz sū sil false. utz
 descēdēd o sub sūco cuiuslibet distinctiue. xii in subcōtrariis huan
 da ē ista p̄ditio: q ois fmin? distribut? in vna subcōtrariar. nō
 debet distribui in alia. et sū subcōtraria illi? qdā hō oē aīal ē. ē ista
 qdā hō aīal nō est. q est vera

Arguit Ille p̄pōes hnt se sicut p̄icularis affirmatiua
 et p̄icularis negatiua. sū sū subcōtrarie. Dōz q
 nō sufficit. sed vltra h̄ requit p̄ditio iam dicta

Lex p̄tradcōriar p̄pōnū

Hic manifestat legē p̄dcōriar p̄pōnū. di. q i nulla materia p̄
 dcōrie p̄pōes pnt sil ēē he nec sil false. Et nō p̄t ista lex p̄bari de
 mōstratōe. sū p̄bat p̄suasiōe. qz ē p̄mū p̄n? ex gen? qd nihil h̄z
 an se p qd p̄bari posset. Et sū duo p̄ncipia ex gen? p̄mū ē de q̄li
 bet affirmatio l negatio ha de nullo ho sil. et illo p̄n? stādo due
 p̄dcōrie nō pnt sil ēē false nec sil he. Scdm ē idē eidē iesse et nō
 iesse ē ipossibile. Et p̄t sic formari p̄suasio. qz idē eidē et nō iesse ē
 ipossibile. sū ipossibile ē duas p̄tradcōrias ēē sil has vl falsas

Arguit Una p̄tradcōriar p̄pōnū ē ha sū altera. et si vna
 sit ha et alta. sū ate sū he. p̄ma p̄na p̄bat. qz alta
 ē ha l nō alta si nō alta sū neutra qz nō alta et neutra eq̄pollēt. et
 p̄ p̄ns due p̄tradcōrie ēēnt sil false. qd nō ē min? incōueniēs
 Dōm q̄ alta dupli capif. Uno? infinite p̄ aliq. et sic p̄ma p̄na ē
 bona sū nō scda Alio? capif relatiue. et ē v̄relatm̄ distinctis accē
 tis. et tūc p̄ma p̄na nō v̄z. ut n̄ seq̄t vna p̄tradcōriar ē ha. sū al
 tera. i. reliq̄ q̄ huic ē opposita. Et v̄lteri? d̄z. q q̄n capif alter rela
 tiue. tūc nō alter et neuter nō eq̄pollēt. sū solū q̄n capif infinite.
 put ē signū p̄ticulare duoz

Arguit In morte fortis idē fortis est et nō est ē. g idē pē
eide inesse et nō iesse. et p pns due dīctorie pos
sunt sūl esse vere. Anns pbat. qz illa duo dnr sūl esse q sunt in eo
dem instāci. Ddm q nō est idē instans formalr q fortis est et
q nō est. sz bñ materialr. qz vt est finis pteriti hz in eo eē. et inqz
cū est pncipiū futuri hz in eo nō esse

Arguit Iste sūl dīctorie hō ē spēs et null⁹ hō ē spēs. et
sūl sūl vere. pma ē ha p^m oēs logicos. scda etiā ē
ha. vt pbat p e^o descēdētes. vt iste hō nō ē spēs. et iste hō nō est
spēs. et ita de alijs. Ddm q nō sūl dīctorie. Et qn dī hnt se sū
cū vtis negatiua et idiffinita affirmatiua q dīcūt. Dd3 q ista
hō ē spēs nō ē idiffinita sz singular. et e^o dīctoria ē hō nō ē spēs
qz singular affirmatiua dīcit singulari negatiue.

Notandū Tres requirūt dīctōes ad h q aliq p
pōes sūnt dīctorie. Pria est q sūnt eūl
tem sūcti et eiusdē pdicari. vl q termi supponāt eodē genere sup
pōnis. qre iste nō dīcūt hō ē spēs null⁹ hō ē spēs. Scda q tmi
n⁹ nō distribut⁹ in vna dīctoriaz distribuat⁹ in alia. qre iste n
dīcūt. oīs hō aīal ē. qdā hō aīal nō ē. qz ante sūl se. vt3 p descē
dētes. Tercia ē q tmin⁹ distribut⁹ in vna nō distribuat⁹ i alia
qre iste nō dīcūt. omnis hō oē aīal est. aliqz homo nullū aīal ē
qz sūnt ambe false.

Lex siue natura subalternaz

Hic ultimo terminat Pe. h. de lege subalternaz. qz oppō subal
ternaz est vltima. g etiā lex subalternaz. qz qlis est ordo in sub
iectis. talis ē ordo in pōpōtatib⁹ subiectoz.

Notandū Lex subalternaz consistit i qttuor pñcis
Primū si vltis ē ha pīculari ē ha Rō il
li⁹ ē. qz ad h q propō affirmatiua sit ha requirūt q pdicatū se att
buať oib⁹ suppositis sūcti. et in vlti negatiua requirūt q pdicatū re
moneat a quolibet supposito subiecti. si ergo pdicatū vere attri
buit oib⁹ suppositis sūcti. etiā pēlattribuit aliqz. si g vltis ē ha
pīculari erit ha. Rō scda ē. qz si vltis eēt ha et pīculari falsa se
qret q due dīctorie eēt sūl se. l false qd ē ipossibile. seqla pñ3.
qz si ista eēt ha. oīs hō currit. et ista eēt falsa qdā hō currit q ē sū

alterna. tunc ista esset ha qda ho no currit p lege subcontrarias. sz ista. aliqs ho no currit p dicit pme. i. ois ho currit q ponebat ha ergo due p dictione essent fil' se. si ista esset ha. ois ho currit. tunc ista eet falsa nullus ho currit. sz ista nullus ho currit. p dicit i si piculari qdam ho currit. q ponebat falsa. ergo due p dictione / ne eent simul false.

Secundu punctu. Ad veritatem piculari no seqtur veritas vliis. Cu' ro e. qz plus requirit ad veritatem vliis ppois qz piculari. na ad veritatem piculari requirit z sufficit q p dicatione veritatem vliis ppois subiecti pto sub ppois vliis. sz ad veritatem vliis requirit q p dicatione veritatem vliis ppois subiecti. si sit affirmativa. z si sit negativa requirit q remoueat ab oibus suppositis. si ergo p dicatione vere dicit de vno inferiori. no oz q vere dicatur de qlibet.

Arguit Bn seqt qda ho e risibilis. g ois ho est risibilis qda ho est aial. g ois ho e aial z sit in materia p m gtu. vt qda sol lucet. g ois sol lucet. g ad veritatem piculari seqt veritas vliis. Dm q bn seqt gra materie. sz no gra forme qz in fili forma dat instatia. vt no seqtur qda ho est alb'. ergo omnis homo est albus

Terciu e. Si vliis est falsa no oz piculari esse falsas. Ro est. qz ad falsitatem ppois vliis sufficit falsitas vnius suppositi. sed ad falsitatem picularis non sufficit falsitas vni' suppositi. z g plus requirit ad falsitatem ppositiois piculari qz vliis. z sic facili' p ppo vliis ee falsa qz picularis. Etia no oportet q si p dicatione false dicat de vno supposito (qd sufficit ad falsitatem vliis) q ergo false dicat de oibus. vt epigit falsitas picularis.

Quartu e. Si picularis est falsa. oportet vlem esse falsam. Ro qz ad hoc q ista sit falsa qda ho currit requirit q cursus remoueat ab oib' suppositis subiecti. sz q ista sit falsa ois ho currit requirit z sufficit q cursus reo uet ab vno supposito subiecti. si g p dicatione remoueat ab oib' suppositis subiecti etia remoueat ab vno supposito subiecti

Arguit Ad positioem vliis no seqt positio piculari. vt ad positioem hois no seqtur positio sortis. g ad

Tractatus

Veritate vltis non sequitur veritas particularis. Dicitur quod licet ad positum vniuersalis incomplexi non sequitur positio particularis. tamen bene ad positum vniuersalis complexi. et de illo vlti propleto est hoc ad positum

Arguitur Ad veritatem vltis proplexi non sequitur veritas particularis quia non sequitur. omne animal propter sortem currit. ergo quoddam animal propter sortem currit. Dicitur quod male arguitur. quia particulari positio non potest addi exclusio. sed dicitur sic capi sua particularis. ergo quoddam animal aliud a sorte currit. et sic bene arguitur

Arguitur In omni bona prima includitur prima in suo ante. sed in falsitate particularis non includitur falsitas vltis. ergo non sequitur ad ipsam. Dicitur quod quibus in falsitate particularis non includatur falsitas vltis formalis. tamen includitur actualis. quia in hoc quod predicatum falsum dicitur de quolibet supposito subiecti. inferitur quod falsum dicitur de aliquo quod sufficit ad falsitatem vniuersalem

Notandum Quod in legibus propositionum oppositarum fundatur quatuor regule quarum. Prima est arguendo ab vlti tam affirmatiua quam negatiua ad suam particularem indiffinitam l' singulari est bona prima cum constantia subiecti per legem subalternam. ut bene sequitur omnis homo currit. ergo aliquis homo vel iste homo currit. et est ibi locus dyalectice a toto in quantitate ad suam partem. Secunda arguendo a veritate vniuersali ad falsitatem alteri. et e converso. valet positio et est ibi locus dyalectice a dictorie oppositis. Tercia arguendo a veritate vniuersali ad falsitatem alteri est bona conclusio. sed non e converso. Quarta arguendo a falsitate vniuersali subcontrariis ad veritatem alteri. et non e converso valet conclusio. Exempla harum regularum facile haberi possunt ex legibus

Propositionum participantium

Postquam autem determinauit de opposito quod est passio intrinseca propositioni hic consequenter vult determinare de alia passione. scilicet conversione cuius ordinis ratio est. quia idem est autem diuersum. sed in opposito sunt propositiones utroque termino participantibus secundum eundem ordinem. et in conversione ordine conuerso. ergo ratio. Et primo diuidit conversionem. et non diffinit eam. ratio illi est. quia conclusio non habet se ut vniuersali. sed ut analogam ad conclusionem simplicem per accensum et per positum. sed analogum est per se didendum. Potest tamen conclusio sic diffiniri. conclusio est duarum propositionum cathego. utroque termino participantium ordine conclusio vniuersali ad aliam formalem primam

Querit Quare determinat h de pñsione Rñdet qñd
 qñ scia pñsionē sñcū etiā dñ pñsionē passio
 nes ei. sñ pñsio ē passio pñsionis. qñ postqñ determinat de pñsione. h
 determinat de pñsione qñ est passio pñsionis

Arguit Cōuersio nō ē pñdicat de propōe. qñ nō est pas
 sio ei. Dñm qñuis cōuersio nō pñdicat de pñ
 pñsione in abstracto. tñ tene in pñcreto. vt ista est falsa pñdicatio pro
 positio ē pñsio. tñ ista est vera propō est pñtibilis. sicut etiā non
 valet. hō ē risibilis. sñ hō ē risibil

Arguit Oīs pñba passio dñ cōuertibilr pñdicat de suo
 sñco saltē in pñcreto. sñ pñsio in pñcreto nō pñdi
 cat cōuertibilr de propōe. qñ rē. Minoz pñba. qñ pñsio dñ de mñ
 tis alijs. sñ de pñsione scī Pauli. r de pñsione aq in vinū Dñz
 qñ pñsio capī duplr. Vno generatr p mutatoē vni rei i aliā.
 et sic pñuenit multis alijs. qñ dicim⁹ pñsio scī Pauli. Alio. ca
 pī pro mutatoē vni propōis in aliā. Et sic capī triplr. vno.
 p mutatoē vni propōis in aliā siue h fiat cū mutatoē pñdicat i
 subiectū siue nō. r illo extēdit se ad cōuersionē in oppositā qñli
 tatē. qñ sit qñ propō affirmatiua cōuertit in negatiua. r ecōtra. et
 pñuenit solū propōib⁹ de pñtingēti ad vtrūlibet. vt fortē currere ē
 pñtingēs. cōuertit sic. fortē nō currere ē pñtingēs. Scdo capī pñ
 sio pro mutatoē vni propōis in aliā cū mutatoē subiecti r pñdi
 cati. r ecōtra. siue sit formal pñba siue nō. vt h ē cōuersio. oīs hō ē
 risibil. qñ oīs risibile est hō. Tercio. capī pñsio propōe. r ē muta
 tio subiecti in pñdicatū r ecōtra iuxta regulas h positas. r sic est
 bona pñba r formalis. qñ tenet in oībus terminis sñli forma ar
 guendi retenta. saltē loquēdo de cōuersione simplici. r p accñs. r
 sic sumitur in pñposito

Arguit Cōuersio nō est argumētato. qñ nō ē pñba forma
 lis. Añs probat. qñ in cōuersione nō ē mediū
 Dñm negādo pñam. qñ pñba formal hñ se in plus qñ argumēto
 et sic arguit ab inferiori ad sup⁹ negatiue. qñ pñba nō vñ. sicut in
 sñli nō vñ. asin⁹ nō ē hō. qñ nō ē aīal Sz aliq negāt añs. qñ dicūt
 qñ pñsio sit argumētatio enthimematice. vt probat p diffinitōz
 enthimemat⁹ qñ pñuenit pñsioni. nā pñsio ē oīd in qñ nō oīb⁹ pre
 missis añ possit inferē festinata conclusio Et illi pñr dicūt. qñ redu
 cat ad syllogismū p additōz vni pmissis. sic sit i enthimēate vt

Tractatus

cōuersio vniūsalis negatiue reducitur ad cesare. et puerſio p̄ticularis affirmatiue reducitur ad datisi. s̄ p̄ticularis v̄l̄is affirmatiue in p̄ticularē ad darapri. Et p̄ concordia dicēdū ē q̄ puerſio ē b̄n̄ argumētatio in cōi et illatiua. nō t̄n̄ ē argumētatio dyalectica et p̄batiua q̄ ē argumētū p̄ orōnē explicatio q̄ arg^m est rō rei dubie faciens fidē qd̄ nō sit in cōuersiōe. q̄ cū dicit hō currit. ergo currens ē hō. p̄ns nō facit fidē de antecedente neq̄ p̄bat ipsum.

S̄l̄r Cōuersio ē mutatio p̄dicatū in s̄biectū et ecōtra. s̄ talis mutatio nō ē p̄na. q̄ p̄ticularis nō ē p̄na. Dōm q̄ cōuersio capitur dupliciter. Uno mō p̄ mutatiōe s̄biecti in p̄dicatū et sic est p̄na. Alio mō capitur p̄ habitudine p̄uerſe ad p̄uertentē q̄ fundatur in tali mutatiōe. et sic est formalis p̄na qū sit s̄m̄ regulas hic positas. sed s̄m̄ alios est p̄na argumētatiua gr̄a vni⁹ termi q̄ nō ponitur in cōuertēte sicut ponebat in p̄uersā. et sic ex p̄nti noīat q̄ndam cōsequentiā.

S̄l̄r q̄uit p̄dicatū nō pōt fieri s̄biectū. q̄ nō ē p̄uerſio possibilis. Ans p̄bat. q̄ vniū disparatū nō pōt mutari in aliud. Etia forma nō pōt fieri materia. sed p̄dicatū h̄z se vt forma et s̄biectū vt materia. ergo s̄biectū nō pōt mutari in p̄dicatū. vel ecōtra. Dōm q̄ p̄dicatū et s̄biectū capiunt dupliciter. Uno mō formaliter et sic p̄dicatū nūq̄ sit s̄biectū. Alio mō materialiter. s̄ p̄ illo qd̄ est s̄biectū et pro illo qd̄ ē p̄dicatū. et sic s̄biectū pōt fieri p̄dicatū et ecōtra.

S̄l̄r In ista p̄uersiōe hō est azin⁹ igit azin⁹ est hō. p̄dicatur materialiter sumptū. s̄ azin⁹ nō sit hoc s̄biectū hō. q̄ p̄dicatū nō sit s̄biectū materialiter. Dōm negando p̄nam quia ibi cōmittitur fallacia p̄ntis arguēdo ab inferiori ad superi⁹ cū distributione sicut in sili nō sequitur hō nō est hoc aīal azinus. ergo hō non est aīal.

S̄l̄r Aristoteles ponēs spēs cōuēsiōis p̄mo p̄riorū ponit t̄m̄ duas spēs. s̄ cōuēsiōnē in terminis et i pte. q̄b⁹ cōr̄ndēt p̄uersio simplex et p̄ accidēs. q̄ p̄. h̄i. est sup̄flū⁹. Preterea hō et risibile p̄tunt s̄z nō s̄m̄ aliquā itaz p̄uēsiōnū. ergo sūt plures spēs p̄uersiōis q̄ tres. Dōm q̄ p̄uersio capitur dupliciter. Uno⁹ put est instrumentū q̄ mediāte sillogismi ipsi p̄t̄i reducitur ad sillogismos p̄fectos. et illo mō p̄siderat ab Ar̄. in p̄mo p̄riorum et q̄ cōuersio p̄ cōtrapositiōnē ad h̄ nō d̄fuit. q̄ i tali reductiōe

debent manē idē termi s; incōuersione p cōtrapōem finī finiti
mutant in terminos infinitos. ergo nō determinat d puerfioe p ppo
sitionē. Alio mō caput vt ē passio ppōnū absolute. et sic p sidera
tur h quo mō cōuersio p cōtrapōem ē spēs eius. Ad scdm dōm q
subiectū et ppa passio dicūt ad cōuertibilitatē s; ppe nō pūtūt.
vñ cōuertibilitas est passio terminorū cōuertibilū q sūt de se in
eē vlr verificabiles vt hō et risibile. Cōuerrētia ē passio relatioz
q cōuertūt fm subistēdi cōsequentiā vt si p ē fili⁹ ē. S; cōfio
est passio ppōnū et diuidit in tres spēs scz i cōuersioz simplicē.
p accidēs et p cōtrapōem quaz sufficiētia sic sumit. Nā in oī cō
uersione est mutatio subiecti in pdicatū et ecōtra. vel ergo in tali
mutatiōe termi hnt cōtrariā positionē. sic q in vna ppōe ponū
tur termini finiti et in alia infiniti. et sic ē cōuersio p cōtrapōem
vel hnt similē positionē et hoc duplr. vñ qz vna seqt immediate
ad aliā et sic est cōuersio simplex. vel ex pnti et sic ē pūlio p accēs

Querit Quō puerunt ppōnes singulares. Dm q
cōuertunt simplr sicut ppōnes ptitulares. qz
de particularibus in diffinitis et singularib⁹ idem est iudiciū q
ad cōuersionē. Vel dicendū q duplices sunt ppōes singulares
alique sunt in quibus pdicatū est termin⁹ singularis. et tūc cō
uertuntur simplr. sicut ista iste hō est sortes. Alie sunt in quibus
pdicatū est terminus cōis distributus et tūc cōuertūt in vlez
p accēs. vt hic sortes nō est asin⁹ ergo nullus asinus ē sortes.
S; qn pdicatū ē termin⁹ cōis nō distribut⁹. vt hic sortes ē hō
tūc cōuertunt in indiffinitā p cōuersionē simplicē. Et qn d; in
cōuersione simplici manet eadem qritas que in illis variat.
Dm q licet nō maneat eadē qritas fm modū enūciandi. ma
net tū virtualiter qritū ad id p q verificat ppō qz sicut singularis
reddat vera p vno supposito ita silr ptitularis vel indiffinita.

Conuersio simplex est quā

do. Hic determinat de spēs⁹ puerfionis. Et pmo de cōuersione sim
plici in qua est mior mutatio. ergo magis accedit ad naturā cō
uersionis. Dicens cōuersio simplex est qn de subiecto fit p dica
tū et ecōtra. manē eadē qualitate et qritate ppōnis. et h mō cō
uertit vls negatiua in se et ptitularis affirmatiua in se.

Arguit Dis cōuersio fit in ppōe que ē cōposita g nūl
la ē pūlio simplex. Dm q pūlio ē simplicē

Tractatus

intelligit dupliciter. vno modo sic fiat in subiecto simplici et sic nulla est simpliciter veritas per argumentum. alio modo per abnegationem mutationis accidentis quod si est in illis propositionibus et sic est aliquod conclusum simpliciter in quo non mutat qualitas nec quantitas

Arguitur In conclusionem simplici non manet eadem qualitas et quantitas quod est in nativitate non est bona. autem per dicens loquor. currit quod dicitur curres est sortis. Dicitur quod quis ibi non manet eadem quantitas quantum ad modum enunciandi tamen bene quantum ad rem enunciatam scilicet quantum ad ea pro quibus verificantur ille propositiones ut patuit

Notandum Quod vis negationis conclusionis simpliciter ut nullus homo est alius quam nullus alius est homo. scilicet vis affirmativa non potest converteri simpliciter. Et ratio est si vis affirmativa converteretur in se simpliciter. tunc ibi argueretur a non distributo ad distributum ut patet dicens omnis homo est animal. ergo omne animal est homo quod consequentia non valet. quia arguetur a non distributo ad distributum est arguetur a positione consequens ad positionem antea id est a positione superioris ad positionem inferioris vel est arguere a positione infinita ad positionem universalem.

Arguitur Non sequitur nullum mortuum est homo quod nullus homo est mortuus quia conversum est verum et convertens falsum. ergo textus est falsus. Dicitur quod in omnibus conversionibus obsequat est quod non arguatur a non distributo ad distributum et a non amplo ad amplum cum distributio sicut fit in proposito quia homo in predicato convertere non applicat scilicet in subiecto convertens applicat per his que sunt et fuerint coplate tunc propter principium preteritis temporis. Et quando dicitur illud principium esse ponit conversum. ergo homo per ipsum applicat. Dicitur quod principia preterita et futura posita in pro applicat subiecta scilicet posita in subiecto non applicat posita. et igitur nullum mortuum est homo dicitur sic patet. ergo nullus prius homo est mortuus.

Sic Non sequitur nullus senex erit puer. ergo nullus puer erit senex. Si similiter nulla metrix erit homo. ergo nulla homo erit metrix. ergo vis negationis non potest simpliciter patet. Autem probat quia patet videtur esse verum et convertentes falsum. Dicitur quod iste propositio bene convertitur. et sic convertens est ita ita similiter conversa et hoc gratia applicationis. vel dicitur quod iste due propositiones possunt capi dupliciter. vno modo in sensu composito et sic sunt verum. ut nullus senex in quantum senex erit puer. ergo nullus puer in quantum puer erit senex. sic similiter dicitur alia propositio nulla metrix erit homo. Alio modo capitur iste propositio in sensu diviso ut nullus senex erit puer. id est nullus qui est senex se/ner erit puer. ergo nullus qui est puer erit senex. et sic sunt falsum. scilicet non est inconveniens quod ex falsis sequatur falsum. et quod falsa convertatur in falsas.

Notandum Particularis affirmatiua puerit in p
 particularē affirmatiuā simplr. vt quidaz
 hō curret. ergo quoddā currens est hō. vñ añqz illa ppositio con/
 uertit in q ponit verbū adiectiuū d3 tale verbū resolu in ver/
 bū substantiuū 2 in suū picipiū. 2 tūc subiectū d3 poni loco p
 dicati. S3 q ista pñsio sit bona pbat p sillogismū expositoriū
 qz ista ē vera. qdā hō est aīal. oportz q aliqd idē sit hō 2 aīal
 signet illud 2 sit sortis tūc arguit sic. sortis est hō sortis ē aīal.
 ergo quoddā aīal est hō. 2 sic ista seqt ad illā. qdam hō ē aīal ad
 quā sequunt pmissi illi sillogismi expositori.

Querit Quot sint cautele vel regule in pueritiōe seruā
 de. Dm q septē. pma est si nō ponat copu
 la expresse s3 verbū adiectiuū tūc añ pueritiōē illud verbū pri
 d3 resolu in suū picipiū. 2 hoc verbū est. vt hō curret resolu
 sic. i. hō est currens. Secda si post copulā suz es est nō sequat rect
 sed obliqu. tūc in pueritiōe d3 suppleri ens loco pdicati mate/
 rialis. vt ista panis ē in fornace. conuertit sic. igit ens in forma/
 ce ē panis. Tertia vt in cōuertente seqt congruitas. vt null^o la/
 pis est aīal. q cōuertit. q nullū aīal est la pis 2 nō nullus. Quar
 ta si subiectū nō sit expressū vt. ppō pri resoluat. aut si sit obli/
 quus pri reducat in rectū. Quinta q nō mutet gen^o supponis
 nec arguat a nō distributo ad distributū. i. q null^o termin^o di/
 stribuat in cōuertēte q nō sit distribut^o in cōuersa. 2 ppē hāc cāz
 pticularis negatiua nō cōuertit simpliciter. Sexta vt fuer eadē
 ampliatio qre nō seqt. hō est mortu^o. ergo mortuū est hō. qz hō
 ampliā in cōuersa 2 in conuertēte nō qre oportet addere. igitur
 mortuū est vel fuit hō. Septima vt seruet eadē restrictio. ergo
 nō seqt. null^o hō est mulier ergo nulla mulier ē hō.

Ar Nō sequit qdā hō videt lapidē. ergo quidaz lapis videt
 hominē. Quidā lapis ē in muro. ergo qdā mur^o ē in la/
 pide. Quidā panis est in furno. ergo quidā furnus est in pane.
 Quidam cultellus est in vagina. ergo quedā vagina est in cul/
 tello. Quidam ocul^o est in capite. ergo qdā caput est in oculo.
 Quoddā vinū est in dolio. ergo quoddā dolium est in vino. er/
 pticularis affirmatiua nō cōuertit simpliciter. Dm q iste p/
 pōitiōes nō bñ cōuertunt. qz in conuertēte determinatio p dica
 ti nō d3 poni p subiecto sed verū predicatū qd habet p resolu/
 nē ppōnis cōuertēde. vt dixit scda cautela.

Conuersio per accidēs est

Hic diffinit pñsionē p accidēs. z cū hñ oñdit q̄ ppōnes fm hñc spēm puerunt dicēs. Conuersio p accidēs ē qñ de subiecto si p dī catū z ecōtra manēte eadē q̄litate s; mutata q̄titate vt pz i terti

Ar Quātitas ppōnis ē prior q̄litate. ḡ ad mutationē q̄ti / tatis seq̄t mutatio q̄litaris. Tēner pñā. qz ad mutatio / nē prioris seq̄t mutatio posterioris. Dñm q̄uis ad muta / tione prioris seq̄t mutatio posterioris in nūcro non tñ in spē.

Arguit Ens p accñs nō cadit sub arte. s; puerio p ac / cidēs est ens p accñs. vt pz ex ei⁹ noīe. ḡ zc. Dñm q̄ ens dī p accñs duplī. Uno mō qz ē cōtingēs casuale aut fortuitū. z sic vez ē q̄ ens p accñs nō cadit sub arte in pti / culari cōsideratū. Alio⁹ dī ens p accñs. i. p aliud. z tale bñ cadit sub arte. z sic in pposito dī conuersio p accidēs.

Notādū Vniūsalis negatiua conūtit in pñcula rē negatiua p accñs. Probat p sillogismū expositoriū. vt si ista ē vera null⁹ hō ē lapis tūc ē aliqđ singula re qđ est hō z nō lapis. signet ergo illud z vocet sortes. tūc ar / guit sic. sortes ē hō sortes nō est lapis. ergo aliqđ lapis non est hō. Vel sic pbat. oīs illa pñā ē bona vbi oppositū pñtis repu / gnat aīcedēti. s; hoc fit in cōuersiōe vniūsalis negatiue in p / ticularē negatiua. ergo cōuersio ē bona. Et silī pbat. conuersio vñs affirmatiue in pñcularē affirmatiua nō probat aut p sil / logismū expositoriū sicut cōuersio vñs negatiue.

Ar Hic. oīs hō ē aīal ḡ qđdaz aīal ē hō. mutat suppo simplex i pñonale z sic ibi cāt fallacia figure dictiōis ergo illa cō / uersio ē mala. Dñm q̄ nō oīs mutatio supponis cāt fallaciā s; qñ suppo simplex q̄ fit respectu scđe itētiōis mutat i pñonale qđ n̄ fit i illa cōsiōe. Et qñ dī ista pñsio nō v; bis audiui mis / sa. ḡ nullā bis audiui. qz pma ē vera z scda falsa z variat suppo nō respectu scđe itētiōis. Dñm q̄ illa pñā nō v;. qz arguit respectu eiusdē signi qđ ē cā talis supponis; s; qñ vñs puerit i pñcularē nō arguit respectu eiusdē signi.

Ar Nō sequit null⁹ hō ē mulier. ergo qđā mulier nō ē hō. ḡ vñs negatiua nō bñ puerit i pñcularē negatiua p accñs.

Primus

Dñm q̄ ista male puerit̄ s̄ d̄ sic puerit̄. null⁹ hō ē mulier q̄
q̄dā mulier nō est hō mascul⁹. q̄ in oī bona p̄na termi dēnt te/
neri equi ample et eque stricte. s̄ hō in ante stat p̄ mascul⁹ et in cō/
sequente p̄ masculis et femellis sil. g⁹ d̄ sibi addi in p̄nte. vna
p̄ricula que restringit ip̄m ad standū p̄ masculis tantū.

¶ Nō sequit̄ null⁹ hō est spēs g⁹ quedā spēs nō ē hō cū cō/
uersa sit p̄a et p̄ntes falsa. Dñm q̄ ista male puerit̄ sed
debet sic cōverti nullus homo est spēs. ergo quedā spēs nō ē ali/
quis hō quia hō stat in cōuersa p̄ suppositis. g⁹ etiā in cōuertē/
te d̄ addi aliq̄d signū q̄d restringit hominē ad standū p̄ suppo/
sitis sic ē hoc signū aliq̄s. Et silr ista oīs hō videt lapidē q̄ q̄dā
lap⁹ vidz hoīez n̄ bene cōvertit̄ sed debet sic cōverti om̄s hō vidz
lapidē q̄ q̄dā videns lapidē est homo

Cōuersio per cōtrapositiō

Postq̄ pe. hīf. determinauit d̄ cōuersiōe simplici et pacēns vbi
manēt eidē termi s̄ mutant̄ solū fm̄ s̄rū. hic p̄nter determinat de
puerfione p̄positiōe nē vbi mutant̄ termi fm̄ s̄rū et significatū
sil. s̄ idē ē an̄ diuersū iō p̄z ordo. Dicēs puerfio p̄trapositiōz
est q̄n de subiecto fit p̄dicatū et cōuerso manēte eadē q̄litate et p̄/
tate s̄ mutant̄ termis finitis in terminos infinitos vt p̄z i līa.

¶ In oī p̄fione d̄z eē idē subiectū et idē p̄dicatū. s̄ i p̄fio
ne p̄positiōe nō ē idē subiectū et p̄dicatū q̄ rē. Minoz
p̄batur q̄ et ter mi finiti et termi infiniti nō sunt idē termi. D̄z
q̄ q̄uis termini finiti et termi infiniti nō sunt idē termi fm̄ p̄ca/
tione sunt tū idē fm̄ vocē et hoc sufficit ad istā puerfionē.

¶ Singularis negatiua puerit̄ simplr q̄ cō p̄cularis negati/
ua. tenet p̄ntia q̄ de p̄cularib⁹ et singularib⁹ ē idē iudi/
ciū. Dñm q̄ pe. hīf. intelligit hoc dictū in affirmatiuis et nō ne/
gatiuis. Et q̄n d̄z etiā tenet in negatiuis. q̄ sicut bñ sequit̄ for/
tes nō ē asin⁹. g⁹ asin⁹ nō est fortes ita bñ sequit̄ in p̄culari ne/
gatiua quidā hō nō est asin⁹. g⁹ quidā asin⁹ nō ē hō. Dñm q̄ h̄
solū ē grā materie et nō grā forme q̄ nō tenet in oīb⁹ termis ve/
nō sequit̄ quoddā aial nō ē hō g⁹ quidā hō nō est animal.

¶ Aristoteles d̄t in p̄io p̄oz q̄ p̄cularis negatiua nō cō/
uertit̄. rē. Dñm q̄ arist. nō absolute d̄t q̄ p̄cularis ne/

Tractatus

gatiua nō cōuertat̃. sed dicit q̃ cōuertatur in terminis vel i par
te idest simpliciter vel paccidens et hoc est verum.

Notandū ¶ vltis affirmatiua cōuertit̃ in vltz af-
firmatiua z piculari negatiua i picularē
negatiua p p̃trapōem. vñ qñcūq̃ sūt duo termi q̃z scātū vñ ē
magis cōe z alteri min⁹ cōe z vterq̃ infinitat̃ tūc ille termi⁹ ē
scātū sūt min⁹ cōe sit magi cōe et cui⁹ scātū sūt magis cōe. sit
min⁹ cōe vt sic al ē magis cōe et supius ad hoiem. sic ecōtra non
hō est supius ad nō al. qz de q̃to aliqd affirmatū ē cōi⁹ de tanto
negatū est spālī⁹. et in hoc fundat̃ bonitas hui⁹ cōuersionis.

Arguit̃ Sic se hz hō ad aial sic se hz nō hō ad nō aial.
sz nō p̃dicat̃ de d aiali i p̃pōe vli g⁹ nec nō hō
p̃dicabit̃ de d n aiali i p̃pōe vli affirmatiua. 2 Dicit̃ pbat̃ qz sic se
habet affirmatiua ad affirmatiōē ita se habet negatiua ad nega-
tiōē vt p̃ p̃mo posterior. Dm q̃ illa auctoritas d̃z intelligi
in p̃uertibilib⁹ z nō in cōparatiōe supioris ad inferi⁹. Etia habz
veritatē qñ negatiua hoc totū negat qd affirmatiua affirmat.

Ar Cōuertēdo picularē negatiua p p̃positōz arguit̃ a n̄ di-
stributo ad distributū. g n̄ bñ p̃utit̃. Ans pbat̃ in ista cō-
uersione qdā hō nō ē laps⁹. g qdā nō laps⁹ nō ē nō hō. qz ibi hō
in p̃uersa nō distribuit̃ et tñ distribuit̃ in p̃pōe cōuertēte. Dd̃z
q̃ h nō ipedit qz nō manēt idē termi in p̃pōe p̃utēte z p̃uersa.

Et est notādū quod signū

Hic p̃nter. Pe. his. ponit duo notabilia. Primū signū qdēq̃
sit illud qd ponit sup̃ subiectū cōuerse d̃z in cōuertēte ponit sup̃
totū p̃dicatū vt quidā hō est aial. ergo quoddā animal est hō.

Ar Ista ois hō ē al p̃utit̃ i illā qdā aial ē hō et tñ illd signū
ois nō cadit sup̃ p̃dicatū. Dm q̃ illd notabile nō hz ve-
ritatē in cōuersione p accēs sz solū i cōuersione simplici z p p̃pōez.

Ar Nō hz veritatē in cōuersione simplici. Probat̃ qz ista qdā
hō ē sores cōuertit̃ sic simplr sor. ē hō. vbi illd sig⁹ qdā
nō cadit supra p̃dicatū cōuertēt̃. Dd̃z q̃ regla intelligit̃ qñ p̃-
dicatū ē termi⁹ cōis sz hic p̃dicatū ē termi⁹ singlar̃ cui nō p̃t ad-
di signū. Tūc pōit aliud notabile dicēs q̃ d p̃icularib⁹ idiffinit̃
z singlarib⁹ idē indicū. Et h ē intelligendū q̃ ad cōuersionē. et

Primus

nō q̄ ad oppōnē. qz sermones sūt intelligēdi s̄m materiā subie/
ctam. p̄mo ethicoꝝ. sed hic fit sermo de conuersione.

Propositio hypothe.

tica est. Postq̄ p̄. hī. determinat de vna sp̄e ppō
nis p̄r^o diuisē. s. de categorica ⁊ de ei^o passioni/
b^o. s. q̄ntitate q̄litate oppōne materiā ⁊ cōuersiōe
h̄ p̄nter determinat de alia ei^o specie. s. hypothetica.

Tulus ordīs ratio ē triplex. P̄ia qz ps ē aū totū. s. p̄positio
categorica ē ps ppōnis hypothetice. Alia rō ē. qz simplex est
aū cōpositū. s. ppō categorica est simplicior q̄ hypothetica.
Tertia rō est. qz magis p̄ncipale ē aū min^o p̄ncipale. s. ppō ca/
thegorica ē p̄ncipali^o cōsiderata in isto tractatu q̄ hypothetica
ergo ⁊c. Minor p̄. qz p̄rim^o tractat^o or dīnat ad q̄rtū in q̄ de/
terminat de sillogismo simplici dicto q̄ cōstituit ex ppōnib^o ca/
thegoricis. P̄rio ergo diffinit ppōnē hypotheticā dīcēs. hypo/
thetica ē illa q̄ h̄z duas ppōnes categoricas iūctas tāq̄ p̄n/
cipales p̄tes sui. vt si hō currit hō mouet. Et ē sens^o diffinitōis
ppō hypothetica ē ppō q̄ h̄z explicite vl^o implicite duas ppōnes
vel aliq̄ cōplexa ipsīs p̄portionabilia cōiūctas vel p̄iūcta p̄ cō/
iūctionē vel aduerbium. Dī p̄rio ppō q̄ ponit loco generis. Dī
scdo implicite pp̄t illā. sole oriēte dies sit. Dī tertio vel aliq̄ com/
plexa pp̄t illā vel p̄silem. si hō curreret homo moueret. Dī q̄rto
vel aduerbiū pp̄t illā. sortes currit ⁊ plato disputat.

Querit Utz dicta diffinitio p̄pōnis hypothetice sit
bona. Ddm q̄ sic. qd̄ p̄bat p̄ cōditiones bōe
diffinitionis q̄ huic conueniūt. Etia oīs illa diffi^o ē bōa q̄ bat
p̄ gen^o ⁊ dīam p̄uerribilē cū diffinito. s. p̄ns ē h̄mōi igif.

Ar Nullū complexū p̄t diffiniri s. p̄positio hypothetica est
qd̄ complexū igif. Ddm ē solū qd̄ complexū s̄m vocē
⁊ non s̄m rē. qz ille plures voces repiunt ad circuloquēdū vnā
sp̄em p̄positionis cui nō est simplex nomē impositū.

Ar Propositio hypothetica ē qd̄ cōplexū s̄m rē scātā. p̄bat
qz continet multas voces plures res scātes. Ddm q̄
illa plura capiūt incomplexē. s. inq̄tū conueniūt in vna forma
p̄positionis hypothetice. Sed alij dicūt. q̄ h̄ diffinat p̄ scda
lītētiōe ⁊ n̄ p̄ obiecto illi^o intētiōis qd̄ superi^o reprobātū est.

Tractatus

Querit Quare phs in libro perihermenias nō deter/
minat de ppōe hypothetica. Dd3 pmo q iō
qz hypothetica cōstituit ex categoricis. cognitū ē categoricis fa
cilit cognoscēt hypothetice. Scda rō qz phs ibide dēmiat de
enūciatōe vt finalr ordiat ad dēmiatōez q pcedit ex vers z necē
rijs. s3 ppō hypothetica n cōtinet dēmiatā pōitatē qz capit suā

Querit Utz ppō categorica pōitatē a pōitate pōiū.
z hypothetica dīant spē. Dd3 q sic qz q cūqz
dīnt fm suas formas específicas illa dīnt spē. s3 sic ē h de ppōne
categorica z hypothetica. g dīnt spē. mior pr3 qz ē alia forma
ppōis categorice z alia hypothetice. nā forma ppōis hypote/
tice ē cōiūctio z forma ppōis categorice ē verbū substantiūm

Arguit Partes nō differūt specie a suo toto. s3 ppō ca/
thegorica ē ps hypothetice g nō differt spē ab
ipā. Dd3 ad maiore q ps capit duplr. vno iōtū ē lb forma
tori z sic nō differt spē a suo toto. Alio capis fm se. z sic ps di/
stinguit spē a suo toto. qz sic aliq est ppa forma pris q nō ē i to
to. Vel dicēdū ad minore q ppō categorica capit duplr. vno
mō sub rōne pris hypothetice. z sic categorica nō differt spē a
ppōe hypothetica. Alio capis fm se z sic differt specie ab ipā.

Arguit Idem est ppō z ppō vna. s3 ppō hypothetica
nō est ppō vna. ergo non est ppō. Dicendū
ad minore q qzuis ppō hypothetica nō sit vna simplr tñ ē vna
aggregatiue cōstituta ex duab⁹ ppōnib⁹ categoricis.

Arguit Ex duob⁹ actu existētib⁹ nō pōt fieri terciū. sed
ppōes categorice sunt duo entia in actu. ergo
ex ipis nō pōt fieri ppō hypothetica. Dd3 ad maiore q vnū ca
pis duplr. vno p vno simplr. alio mō p vno aggregatōe. vñ ex
duob⁹ entib⁹ in actu existētib⁹ nō pōt fieri vnū terciū simplr s3 bñ
aggregatōe. vl pōt dici ad miore q ex duab⁹ categoricis vt i actu
sūt n pōt fieri ppō hypothetica tñ bñ iōtū vna ē i pōia ad aliaz

Slr Nulla spēs formalit distincta cōtra aliā spēm pōt ēē in pō
tētia ad cōstituēdū illā spēm. sic hō nō ē in pōia ad cōsti
tuēdū azinū. s3 categorica est spēs distincta cōtra hypotheticā
ergo nō ē in pōia ad cōstituēdū ipāz. Dd3 q vna spēs forma
liter nō pōt ēē in pōia ad cōstituēdū aliā tñ bene materialiter

Arguit Propō hypothetica hz plūes pres q̄s duas ḡs
diffitōes. Tūc pbat qz hz copla puta pūctōz l
adu^m. Dd̄z q̄ copla ppe n̄ ē ps iteḡl s̄ eas vn̄it r dat pūb^m ma
cialib⁹ for̄z. nā nūl cathegorice due eēnt vn̄ite n̄ facēnt hypothe.

Arguit Partes integrales n̄ pnt p̄dicari de suo to^o. qz n̄
d̄z dom⁹ ē partes s̄ ppōes cathegorice p̄dicat d̄
hypothetica i difficōe. g^o n̄ s̄ pres ci⁹. Dd̄z q̄ pres integrales nō
pnt p̄dicari de toto in tōtō tñ bñ in obliq̄ sic bñ dicim⁹ nō hz pe
des sic at̄ sit i pposito qz ppō hypothetica hz duas cathegori
cas tāq̄s principales pres sui. Et m̄ Lau. valleng⁹ meli⁹ dicere^t
suas. sed illa elegancia tēpe. Pe. hūl. non attendebatur.

Arguit Ista ē ppō hypothetica mḡo legēte pūci p̄fici
unt. r tñ ibi nō s̄ due cathegorice. Dd̄z q̄ q̄s
uis explicite ibi nō s̄ due cathegorice tñ implicite vt pr̄z i r̄olu
tōe qz ista mḡo legēte puri p̄ficiūt v̄z illa si mḡi legit pūci p̄fi.

Arguit Ista ē hypotetica. Si azin⁹ volaret azin⁹ h̄iet
pēnas r tñ in ea nō cōiungūt due cathegorice
explicite vel implicite. Sc̄da ps assūpti p̄z qz ppō cathego. cō
stituit ex p̄bo indicatio s̄ p̄bc h̄ posita s̄nt cōiunctiua. Dd̄z q̄ q̄s
uis p̄mo r p̄ se n̄ s̄nt catheg. tñ bñ r̄ductie in q̄tū r̄ducūt ad duas
indicatias vt si azi⁹ volat azi. h̄z pēas r sic q̄l̄z eaz p̄portōat vni

Querit Quare n̄ vocat hypotetica appo cathego.
s̄itiua siue cōsecutia a p̄nte sic supotia ab ante
R̄ndet q̄ iō qz a digniori d̄z fieri denomiato s̄ i ppōe hypote.
a n̄s ē p̄ncipali⁹ suo p̄nte. qz ip̄a trahit suā necessitatē ab ante

Ar Cathegorica d̄z a p̄dicato g^o hypotetica d̄z dici a p̄nte.
Tenet p̄ntia a s̄lī. Dd̄m q̄ nō ē s̄lī. qz subiectū trahit
necitatē a p̄dicato sicut materia a forma. s̄ i hypotetica p̄ns h̄z
suā necessitatē ab ante qd̄ habet rōnem forme respectu p̄ntis

Propōnū hypotheticarū
Hic sc̄do diuidit ppōem hypoteticā in tres spēs. s̄. p̄ditōalē co
platiuā r disiunctiuā qz sufficiētia p̄t sic sumi. nā oīs ppō hyp.
h̄z duas cathego. tāq̄s p̄ncipales pres sui. vt ḡ ē vnio illaz fm
vocē tñ. vt h̄z vocē r p̄catōz s̄lī. si fm vocē tñ sic ē disiunctiua.

Tractatus

si fm vocē ⁊ scatōz sīl h ē duplr. qz vel pūgunf p modū vni?
sant? ⁊ pnt? et sic ē pditōnal. vl p mod diūsoz ⁊ sic ē coplatia

Arguitur Aliqua est ppō hypotetica cālis localis tpālis
 ⁊ rōnalis. g.^o sunt plures q̄ tres spēs ppōis hy
 potetice. Dd̄m q̄ iste tres spēs in terro posite sūt p̄ncipales ad
 quas alie reduci h̄nt. Nā tpālis redncitur ad copulatiuā i qua
 resoluit vt sortes currit dū plato disputat. i. sortes currit i aliq̄
 tpe ⁊ in eodē tpe plato disputat. et s̄l̄r localis redncit ad copu
 latiuā. s̄z cālis et rōnalis reduciunt ad conditionālē. q̄z sic in cō
 ditionali sunt due ppōnes quaz vna est añs et alia p̄ns sic etiā
 est in cāli et rōnali. vt ibi qm̄ mgr legit pueri p̄ficiāt. Sz aliū lo
 yci dicūt q̄ nō cōtinent sub istis tanq̄ spēs inferiores ymo dī
 stinguntur specificē ab eis et isti p̄ter dcās spēs ponūt hypoteti
 cā rōnalē sub qua cōtinent oēs p̄ne tā enthymematice q̄ sylogi
 stice. Sz dd̄m q̄ ille oēs p̄tincēt sub cōditōnali pp̄t aliquam
 cōueniētiā h̄c inde repr̄a lz ec̄ dr̄ant q̄z cōditōnal nihil asserit
 neq̄z ponit s̄z rōnalis aliqd̄ ponit ⁊ aliqd̄ asserit. vt pz d̄cendo
 azzin⁹ volat. g.^o asin⁹ h̄z p̄nas. Et s̄l̄r dicēdū est d̄ tpāli q̄ redu
 cit ad copulatiuā licet in aliquo d̄zant q̄z copulatiua ē vera qm̄
 ambe eius p̄tes sunt vere. sed tpālis pōt esse falsa c̄ ambe p̄tes
 sunt vere. vt pz in ista pater meus fuit anteq̄z adā fuit.

Ista ē hypothetica Jo. currit q̄ disputat. tñ nec ē coplatia. nec distinctiua nec dñtional. Dñm q̄uis formalit̄ explicite ñ sit copulatiua tñ p̄tinaliter ⁊ implicite qz valet istā ioh̄es currit et ille disputat. ⁊ sic q̄ relatiuū resolvit in et ille.

Querit Quare nō ponit h̄ diff^o. ppōis hypotetice p^o
nes q̄ritatē sicut in cathēgoricis. Dm q̄ iō.
qz hypotetice n̄ hnt q̄ritatē qz q̄ritas ppōis atredid ex pte f̄b/
iecti s; hypotetice nō hnt subiectū z p̄tū ptes sibi saltē p̄pinqs.
s; itēgras ppōes. S; hnt q̄ritatē. s. affirmatōz z negatōz. vñ il/
la hypotetica ē affirmatiua ē nota p̄ditōis coplatōis v̄l dis/
iunctionis affirmat. s; illa est negatiua vbi negat. z hoc cōtingit.
dupliciter vno mō pponēdo illam negationem non toti propo/
sitioni. vt nō si homo currit homo mouet. Alio modo ponēdo.
ante notam iunctionalem vt homo mouetur nō si hō currit.

Ex quo sequitur qd etiam oppositio reperit in hypotens nō at
pūello. Rō p̄mi quia oppositio sumit penes qualitatez que

reperitur in hypotheticis. Ratio scđi qz cōuersio est mutatio sub/
iecti in predicatū z ecōtra. s3 hypothetice vt dictū est non habet
subiectū et pđicatū. ergo non possunt conuerti.

Querit Utz oppositio cōueniat hypotheticis fm oēs
ei⁹ spēs Dōz q non s3 solum fm cōtradictori
am oppositionem. Ratio qz oppositio contraria subcōtraria et
subalterna sumūtur penes quāritatem vniuersalē vel pđiclarē
z c. sed vt dictū est hypothetice non hnt quāritatem. Sed q hy
pothetice hnt contradictoria pater. quia cōtradictio est affirma
tio et negatio opposite vt dicit primo peribet. sed hypothetice
hnt affirmationem z negationem igit. Et qñ qritur quet modis
datur contradictoria alicui⁹ hypothetice. Dicendū q in copu/
latiuis z disiunctis trib⁹ modis. s3 in conditionali⁹ duob⁹ mo
dis. Prim⁹ copulatiua et disiunctiua composite ex ptrib⁹ contra
dictib⁹ cōtradiciūt. Scđs pponēdo negationē toti ppositio
ni hypothetice. qz non ē veri⁹ dare negationem qz toti ppositio
tioni pponē negationē. vt ista non hō currit z hō mouet. cōtradi
cit huic hō currit z hō mouet. Terci⁹ ponēdo negatōez añ notā
cōiunctōnālē. S3 in conditionali⁹ fit iolū duob⁹ vltimis moīs

Notandū Qñ nō z null⁹ sic differūt. qz n in pñci
pio positū negat totā hypotheticā s3 nul
lus solū illā cathegoriā cui pponit qz vis ei⁹ p gen⁹ numez et
casū ē limitata s3 sic nō est de nō Un ista est negatiua nō hō ē aīal
et deus est. s3 illa ē affirmatiua null⁹ hō est aīal z nullus deus est.

Conditionalis est illa i qua

Dic psequitur de spēb⁹ z pmo de cōditionali. Cōrdia rō est. qz i p
positione cōditionali coniūgūt due cathegorice p modū vni⁹
qz añs z pñs hnt se p modū vni⁹. s3 in coplatia cōiūgūt p mod⁹
pluriū. mō vniū ē añ pla. Dicit g cōditional ē illa in q cōiūgūt
due cathegorice p hāc cōiūctōez si. vt si sortes currit sor. mouet.

Sr Coniūgēs duo extrēa dz poni t medio. s3 ista cōiūctio si
non poit in medio. g non coniūgit cathegoricas. Dōz
q duplex ē cōiūctio. s. coniūgēs p vim z coiūgēs p ordinē. mo
oīs cōiūctio coniūgēs p vim dz poni in medio. sed conditiona
lis iūgit p ordinē qre nō ē necesse ipaz poni i medio. Ul pē di
ci quis illa cōiūctio n ponit in medio fm vocē tñ bñ fm pñtē.

Tractatus

Notandum Quod ad veritatem conditionalem requiritur quod antea non potest esse verum sine consequente. Cuius ratio est quod in propositione conditionalis denotatur prima bona et necessaria. Item si prima bona consequentia si antea est verum prima erit verum. quod ex vero nihil nisi verum. ut si illa est vera sortes currit. etiam ista sortes mouet. Unde omnis conditionalis vera est necessaria quod dicitur necessaria consequentia vniuersalis propositionis ad aliam quod requiritur ad veritatem eius licet tamen quolibet pro eius pro se sunt propter quod si sit falsa et impossibilis. Sed pro opposita omnis conditionalis falsa est impossibilis. quod dicitur prima vniuersalis propositionis ad aliam quod prima pro nullo tempore est necessaria siue sit habitudo contingens siue impossibilis ideo conditionalis falsa pro omni tempore est falsa et impossibilis.

Arguitur Hic est conditionalis vera. Si sortes currit sortes mouet et tamen non est necessaria. quod utraque pars eius est contingens. ergo non omnis conditionalis vera est necessaria. Dicendum quod licet utraque pars sit contingens tamen habitudo vniuersalis ad aliam est necessaria. Et quoniam dicitur hec est conditionalis falsa si homo currit homo est albus. et tamen potest esse vera supposito quod omnes currerent sit albus. ergo non omnis conditionalis falsa est impossibilis. Respondetur quod si ponatur illa vltima omne currerent sit albus tunc prima sequitur ex necessitate propter illam premissam. scilicet omnes currerent sit albus sed homo currit ergo homo est albus. et non sequitur virtute huius solius propositionis si homo currit. et sic prima conditionalis non propter hoc est vera sed semper impossibilis.

Queritur Utrum ista sit conditionalis vera si homo est risibilis baculus stat in angulo. Respondetur quod non. quod conditionalis non habet veritatem suam a veritate partium. sed ab ipsarum habitudine constat enim aliquam conditionalem veram cuius tamen ambe partes sunt false. ut ibi si asinus volaret asinus haberet penas. Ita similiter potest conditionalis esse falsa cuius tamen ambe partes sunt vere vel saltem possibili. ut in dicta conditionali. quod ista homo est risibilis nihil facit ad veritatem istius baculus stat in angulo.

Notandum Quod ad falsitatem conditionalis sufficit quod antea potest esse verum sine consequente. Ratio quod sic conditionalis falsa est bona consequentia ita sicut conditionalis falsa est mala consequentia. sed ad malam consequentiam sufficit quod antea potest esse verum sine consequente et quod consequens non includatur in antecedente ideo non repugnat in conditionalis falsa antea esse verum sine consequente.

Querit Quod modis potest argui in conditionabilibus. Rñ /
 ref q̄ quatuor modis. duobus bñ q̄ fudat du
 as regulas pñtiar. ⁊ duob' male. Primus arguēdo a positōne
 aūtis ad positōez pñt' ē bona pñtia. vt si sortes currit sortes mo
 uet. s; sortes currit g' sortes mouet. Scōs arguēdo a positōe p
 seqñt' ad positōez aūt' ē mla pñtia. vt si sortes currit sortes mo
 uet s; sortes mouet g' sortes currit. ⁊ ibi ē fl'latia pñt'. Terti' ar
 guēdo a destructōe pñt' ad destructōez aūt' ē bona pñtia. vt si sor
 tes currit sortes mouet s; sortes nō mouet ergo sortes nō currit
 Quart' arguēdo a destructōe aūt' ad destructōez pñt' ē mala pñ
 tia vt si sortes currit sortes mouet. s; sortes nō currit g' sortes nō
 mouet qz aīcedēs potest eē vez sine cōsequēte. et ibi arguit ab i
 feriori ad supius negatiue.

Arguit Nō seq̄ si hō ē bipes aliqđ al' ē bipes s; aliqđ
 al'. s. asin' nō ē bipes. g' hō nō ē bipes ⁊ tñ arguit
 Ecio mō Dōz q' h' pñs nō destruit qz nega' nō pcedit pñs s; ar
 guet sic nllū aīal' ē bipes g' nll' hō ē bipes ⁊ tñ mior est falsa.

Copulatiua est illa in qua

Hic pñt' dēmiat de scōa sp̄e ppōis hypothetice. s. coplatia. L' or
 dis rō ē qz sp̄s ppōis hypothetice ordiā scōz q' hñt maiorem
 vñionē. s; ē maior vñio in cōdicōnali qz in coplatia. ⁊ in copla
 tia est maior qz in disiūctia. pñz qz in cōdicōnali vna ppō habz
 se vt aīas ⁊ alia vt pñs ⁊ sic faciūt cōsequētiā. s; in ppōe copula
 tia cathegorice hñt se p mōm diūsar. ppōnū ⁊ in ppōne disiūc
 tia solū ē vñio fm vocē. Dicit g' coplatia ē illa i q' cōiungūt due
 cathegorice phāc cōiunctionē et vt sor. currit ⁊ pla. disputat.

Querit Utrū ista sit copulatiua sortes et ⁊ plato dis
 putat vel baculus stat in angulo. Rñ dēf q' pñt
 eē copulatiua vel disiūctiua. qz si illa pñctio ⁊ fuerit pñcipal' co
 pula tñc ē copulatiua. si āt vl' fuerit pñcipal' copla ipa ē disiūctia
 S; dicēs tñc sp̄s ppōis cōciderēt qz vna ppō eēt coplatia ⁊
 disiūctiua. Dm q' nō ē incōueniēs q' sp̄s cōcidāt māl'r. et
 respectu diuersoz dūmō tñ repugnāt formal'r ⁊ respectu eiusdē.

Str Dñs ppōis coplatie nō pñt oī pñcto s; diffito. g' nō
 ē bōa. Aīas pbatur qz ista ē coplatia cñ sortes et sor /

Tractatus

tes mouet et tñ in ea nō pñguntur due categorice p hanc pñctōz
et. Dñm qñis formaliter et explicite nō pñgant due ppōes
categorice tñ implicite vt pater in resolūtōe. qz resoluit sic for-
tes currit in aliquo tpe et in eodem plato disputat. Et similiter di-
cendū est de ista fortes currit qui mouetur.

Arguit Ista ē ppō copulatiua fortes et plato currūt qz
in ea ponit pñctio copulatiua et tñ diff° sibi nō
puenit. Dñm q illa ppō ē distinguēda qz vel ē vna categori-
ca de copulato extremo tñc et nō copulat inter ppōes s; int̄ duos
terminos Aut ē hypotetica copulatiua tñc et virtualiter copulat int̄
ppōes. Pro quo notandū q iste cōiunctōes si et vel capiūtur
dupliciter. vno mō vt pñgunt inter terminos et sic faciūt ppōes
categoricas de cōditionato copulato vel disincto extremo. et h
dupliciter qz vel ponūtur a pre subiecti aut a pre p̄dicati. Alio
capiuntur vt cōiungunt inter ppōes formaliter vel reductiue. et
sic faciunt ppositiones hypoteticas.

Id veritatē copulatiue re

Hic oñdit qño copulatiue ppōes se hñt ad veritatē et falsitā/
tē dicēs ad veritatē copulatiue requirit vtrāqz ptē esse verā. Et ad
falsitatē sufficit alterā ptē esse falsam. Rō primi qz sicut se ha-
bet totū integrale ad esse sic se hz ppō copulatiua ad veritatē. s;
ad hoc q totū integrale existat requirit existētia oīm suar ptīū. ergo
etiā ad veritatē ppōis copulatiue requirit veritas ambaz ptīū.
Rō secundi qz sicut se hz totū integrale ad nō esse sic se hz tota
ppō copulatiua ad falsitatē sed ad hoc q totū integrale nō existat
sufficit vnā ptē nō esse. g etiā ad falsitatē ppōis copulatiue suffi-
cit alterā ptē esse falsam. qñqz tñ ambe ptes sunt falsę. et tñc etiā
dicit̄ falsa. nō tñ est magis falsa intensiue licet bene extensiue

Arguit Illa ppō homo est animal et equ⁹ est azin⁹ est
vera. et tamē ambe eius ptes nō sūt vere. Pri-
ma ps pbat qz dicit aliqd esse sicut est. s. hominem esse aīal. Di-
cendum q ista ppō nō dicit ita ēē sicut ē qñtum ad totū signifi-
catū lz bene quo ad ptē a qua tota ppō nō denominat̄ vera.

Ar Totū nihil aliud ē qz oēs sue ptes. si g° oēs ptes copula-
tiue sūt falsę tota nō erit falsa. Dñm q totū capis du-
pliciter. vno modo distributīe et sine categoricis. Alio° col

lectiuer cathegreumatice. mō capiēdo totū distributiue ad falsi-
tate totū copulatiue requirē falsitas vtriusq; pti. s; capiēdo totū
collectiue. put idē ē qd pfectū. sic sufficit qd altera ps sit falsa

Notandū Quatuor modis arguit in copulatis.
i. duob' bñ z duob' male. Prim' ē ar-
guēdo a tota copulatiua pā ad quālibet pte ei' ē bona pñtia. vt
hō ē aial' z deus est. g' hō est aial. vel g' deus ē. Scd's arguēdo a
pte copulatiue falsa ad totā falsaz est bona pñtia. vt bñ seqt ista
est falsa hō est asin'. ergo illa tota hō est risibilis z hō est asin'.
Terc' arguendo a pte copulatiue pā ad totā verā. est mala pñtia
vt nō seqtur. illa ē vera. hō ē aial. ergo ista. hō est aial z equ' est
asin'. Quart' arguēdo a pte copulatiue falsa ad aliā falsam est
mala pñtia. vt nō seqtur homo est asin'. z deus est. sed pma est
falsa. ergo z secūda.

Arguit Nō seqtur. Petr' z paul' trahūt nauē. ergo pe-
tr' trahit nauē. qz aī's pte esse vez sine pñte
Dōz q' z. in aī'te pte capi dupl'r. vno? vt copulat iter ppōes. et
tūc bñ arguit. Alio? capis vt pñgit iter imios. z tūc ē vna ca-
thegorica de copulato sbco. s; nō fundat aliquā pñam

Disiunctiua est illa. in qua

Pte determinat de disiunctiua in q' ē minor vñio q' i alijs. z ipaz
p'mo diffinit di. Disiunctiua ē illa in q' pñgit due cathegorice
p hac pñctōz vel. aut sibi silem. vt lor. cur. z pla. dif.

Ar Disiunctio disiunctiua distīg't. g' nō pñgit. Teneat pñā.
qz pñgere z distīg'e st' opposita. z opposita nō pñt eidez
ineē. g' Dōz q' pñgē z distīg'e nō pñt pñre eidez respctū eiul'
dem. s; bñ distīg'e nā duo st' act' in pñctōe disiunctia. p'm act'
est general'. z ē pñgē duo extrema iter se. z illū hz a suo genē. se-
cūda est sp'ial'. z est ea distīg'e respctu tercij. z d'r p'p'alis qz hz eū
a d'rā. p'p'a. grā cui' d'r pñctio talis

Arguit Ista ē disiunctiua. ois ppō ē pā vel falsa q' eq/
poller vni disiunctiue. z in diffinitio ei nō pue-
nit Dōz q' ista ē distīguēda. qz aut l' pñgit iter imios. z sic
nō ē disiunctia. s; ē vna ppō cathego. pā d' disiuncto p'dicato. alio
illa pñctio l' pñgit iter ppōes. z sic ē hypothetica disiunctia fla

Tractatus

valēs istā. oīe ppositio est vera. vñ oīis ppositio est falsa. cui
ambe pres sñ false.

Ad veritatē disiunctive suf.

Hic oñdit naturā disiunctive qñtū ad veritatē ⁊ falsitatez dicēs. q
ad veritatē disiunctive sufficit alterā pte eē verā. Sz ad falsitatez
ei⁹ requir̃ q vtrāq ei⁹ ps sit falsa. Rō pmi. qz ppo disiunctiva su
mit duas pres sub disiunctōe. iō sufficit alterā pte esse verā. Alio
rō. qz sicut se hz totū vñ ad suas pres subiectivas. sic se hz tota
disiunctiva ad suas pres integrales. sz ad hoc q totū vñ sit suf
ficit vnā pte esse. g ad hoc q tota disiunctiva sit vera. sufficit vnā
pte esse verā. Rō scđi ē. qz sicut se hz totum vñ ad nō esse. sic se
habet tota disiunctiva ad falsum esse. sed ad hoc q totū vñ non
sit requir̃ nō existentia oīniū suaz ptiū. g ad hoc q aliq pposi
tio disiunctiva sit falsa requir̃ falsitas ambaz ptiū.

Arguit Nulla ps ponit ppoēz disiunctivā verā. ergo ad
veritatē disiunctive nō requir̃ alterā pte eē veram.
Ans pbat. qz qlibet indr̃ter pte esse falsa. Dm q qñis nulla
ps determinate poit disiunctivā verā. tñ indeterminare qd sufficit.

Arguit Hec ē disiunctiva falsa. oīes hoies sñ asini. vñ
hoies ⁊ asini sñ asini. ⁊ tñ vna ei⁹ ps ē pa. s. asi
ni sñ asini. g ad falsitatē disiunctive nō requir̃ vtrāq pte eē flaz
Dm q illa nō ē total⁹ ps disiunctive. sz ista. hoies ⁊ asini sñ asi
ni q est falsa. ⁊ alia ps etiam est falsa. Sed dicēs ipa est vera sic
pūctuādo. oīis hoies sunt asini vñ hoies. q est vna ps vera et
alia scz ⁊ asini sñ asini est etiā vera. ergo male dictū est q sit fla.
Dm q tunc nō est disiunctiva. sed copulativa. cui⁹ pma ps ē de
disiuncto pdicato.

Querit Quot modis arguit in disiunctivis. Dm q
qñtuor modis. Prio a tota disiunctiva cum de
structōe vni⁹ pti⁹ scz false ad alterā pte non destructā ē bona pñā.
vt hō est asin⁹ vñ x⁹ ē. sz hō nō ē asin⁹ ergo reus est. Scdo argu
endo a pte disiunctive vera ad totā verā. vt bene seqtur hec ē vera
hō currit. ergo ista ē vera. hō currit vñ hō ē asin⁹. Tercio a parte
disiunctive vera ad alterā ei⁹ prem tāqz verā est mala cōsequētia.
vt nō seqt hec est vera. homo est aīal. ergo ista equus est asinus.
Quarto arguēdo a pte disiunctive falsa ad totā falsam est mala

Si autem ut non sequitur ista est falsa. hoc est equus. ergo ista est falsa hoc est animal vel equus est asinus.

Arguitur Non sequitur ois ppo e vera vl falsa. sz no omnes
 nes pmi modu. ppo e ha. ergo ois ppo e falsa. 7 tn arguitur p
 categorica de diffucto pdicato 7 sic e vera 7 no ad ppositiu. vl e
 vna diffuctiua 7 sic e falsa. qz ambe ei' ptes st; fallie 7 non argui
 tur penes pmi modu.

Arguit Nō seq̃r sortes ē vacca. vñ non ē vacca. s3 sortes
nō ē vacca. g̃ est vacca. z tñ arguit a destructione
vnus ptis ad alterā nō destruat. Dñm q̃ ibi non arguit a de
structione vñ ptis ad alterā nō destruat. qz in antecedēte vna ps
fuit destruta. z sic non d3 plus destrui in alia ppōe. s3 illa q̃ fuit
affirmatiua destruit. z ergo d3 sic argui. sortes ē vacca vñ non est
vacca. s3 sortes nō est vacca. ergo non est vacca.

Beetur de equipollentüs.

Postq̃ Pe. hys. determinauit de duab^{us} passionib^{us} ppōnis scz de
oppositōe ⁊ uersioe. Hic autē determinat de quadā alia q̃ dicit^{ur}
equipollētia. ⁊ hoc facit post determinatōes ppōniū hypoteticarū. L^o
ordinis rō ē. q̃ alit^{er} mō equipollētia cōuenit. ppōis^{us} hypoteticis. ⁊
hoc rōe suaz ptiū. ut iste equipollēt si nullus hō mouet. null^{us} hō
currit. ⁊ si non qdā hō currit. non qdā hō mouet ⁊ ad hoc innu
endū imēdiate p^{ri}mo determinatōne propositionū hypoteticarū
determinat de equipollētis.

Arguit Equipollere deberet pcedere puerfionē. ergo 3 or/
dinē. Añs pbat. qz idē ē añ diuerfum. f3 equi/
pollētia conuenit p pōib? fm etiā ē ordinē ⁊ conūfio ordie con/
uerfo. Etiā eqpollētia ē effect? oppōis. f3 effect? immediate debet
feq fua caufam. Dōm q duplex est ordo. f3 nature ⁊ difcipline
finc quo ad nos fm ordinē nature eqpollētia deberet pcedē con/
uerfionē. fed fm ordinē difcipline ⁊ quo ad nos eqpollētia fe/
qitur cōuerfionē propter caufam tactā.

Notandū q̄pollētia sic diffinit̄. eq̄pollētia ē
duaz̄ ppōnū pus oppositaz̄ formal' eq̄
ualōtia ī q̄litate z̄ q̄ntitate ī p̄tate z̄ falsitate p̄pter negationē

Tractatus

preposita aut postposita vel preposita et postposita simul. Ibi equi-
valentia ponitur loco generis. nam equivalentia est superius ad
equipollentiam. quia equivalentia convenit tam rebus quam terminis
et propositionibus. sed equipollentia convenit tantum propositionibus. id
est minus commune. Sequitur correlarie primo quod propositiones
aliquas equipollere est ipsas esse eiusdem veritatis et falsitatis. quan-
titaris et qualitatis. Sequitur secundo quod una earum semper est illati-
ua alterius in bona ratione et formali. ut bene sequitur. non alius ho-
mo est asinus. igitur nullus homo est asinus. et ergo convenien-
ter enumeratur inter consequentias formales que patent in his
versibus.

Sin. conuer. equipol. tota copula parteque disiunct.
Has dic formales. relique sunt materiales.

Notandum Negatio in generali non potest diffiniri.
quia est equivoce. ideo primo debet dividi et
in membris diffiniri. Est autem triplex negatio. scilicet negans infini-
tans et prius. Negatio negans est malignantis nature quicquid
post se inuenit hoc totum destruit et oppositum ei inducit ut ait Au-
gustinus et illius negationis proprius actus est negare compo-
sitionem. Negatio infinitans est que negat intrinsecam compositionem
ipsi termini cui adsignatur. et extrinsecam sit una dictio cum termi-
no cui immediate coniungitur. ut non homo. Sed negatio prius est que negat
habitum siue formam et derelinquit ipsum subiectum cum aptitudine ad ha-
bitum. ut impius iniustus ignorans Et de negatione negante est solum hoc ad
propositum. quod ipsa est causa effectiua instrumentalis equipollentiarum.
Iuxta illos philosophos. Non omnis quodammodo. omnis non quasi nullus. Non nul-
lus quodammodo. sed nullus non versus omnis. Non alius nullus. non quodammodo non
valet omnis. Non alter neuter. neuter non potest uterque. Ut sic pre-
teradic. post contra. pre postque subalter.

Prima est. si alicui signo vni

Hic ponit tres regulas equipollentiarum et per modum correlarij addit
quartam. Prima est talis negatio preposita signo vni vel particulari fa-
cit equipollere contradicorias. ut non omnis homo currit. quodammodo homo non
currit equipollent. Ratio regule est. quod contradictorie de termino communi repug-
nant in quattuor. scilicet in quantitate. qualitate. veritate. et falsitate. sed
negatio preposita omnia ista destruit et opposita inducit et per conse-
quentiam facit contradicorias propositas equipollere.

Arguit Signo n̄ p̄t p̄pōi nega^o q̄ reglā p̄suppōit falsū.
 Aliā pbat p̄ Arest. i p̄. p̄hermeiaz vbi d̄t q̄
 signo n̄ ē addēda nega^o. Dd̄z q̄ nega^o infinitas n̄ ē addēda sig^o.
 de q̄ loq̄t p̄ha p̄. p̄hermeias. s̄z bñ nega^o negās de q̄ ī fit sermo.

Arguit Nega^o negās negat p̄pōez p̄dicati cū s̄biecto.
 q̄ d̄z addi p̄pōi n̄ signo. Dd̄z q̄ h̄ erit p̄ueit
 negacōi inq̄tū p̄ponit signo qd̄ negat n̄ p̄. n̄ p̄ se s̄z ex p̄nti.

Arguit Cōtradictorie p̄pōes nūq̄ s̄t eq̄pollētes. ergo
 negatio negās p̄posita signo nō facit p̄dictori/
 as eq̄pollē. Dd̄m q̄ reglā sic intelligit. i. facit illas p̄pōes eq̄pol
 lere q̄ p̄us erāt p̄dictorie anteq̄ poneret negatio.

Secūda regula ē. q̄ si ali^o

cui signo. Hic ponit scd̄am reglā q̄ est tal. negatio postposita
 ta signo vli facit eq̄pollē p̄rias. n̄ iste eq̄pollēt. ois hō nō currit.
 et nullus hō currit. Cui^o rō ē. q̄ p̄ne p̄pōes solū repugnāt in q̄
 litate. s̄z negatio postposita signo vli negat q̄litatē n̄ relinq̄t q̄sti
 tatē. q̄ negat p̄ se n̄ añ se q̄re facit p̄rias eq̄pollē.

Querit Quare hic nō d̄r in reglā signo vli vlt̄ p̄ticula
 n̄ sicut in p̄cedēti. Rñdet q̄ iō. q̄ p̄ticulā p̄/
 positio nō h̄z p̄trariā. s̄z tñ vlis. n̄ ergo si alicui signo p̄ticulā
 postponat negatio nō p̄t eq̄pollere suo p̄rio cū eam nō h̄beat. n̄
 sic regula supponēt falsum.

Querit Cui eq̄poller ista. oīs studētes nō s̄t in aula
 Rñdet q̄ ē distinguēda. nā oīs capit d̄upl̄r.
 Uno^o collectiue. n̄ sic ē indiffinita negatiua. n̄ tūc sensus ē q̄ col
 lectio studētū nō ē in aula n̄ h̄z aliq̄ sibi eq̄pollētē vt pare/
 bit infra. Alio^o capit h̄ signū oīs distributiue. n̄ sic ē vlis nega
 tiua cui eq̄poller p̄ scd̄am reglā.

Arguit Iste s̄t p̄rie. oīs hō est aīal. null^o hō ē aīal. n̄ tñ
 nō eq̄pollēt postponēdo signo negatōez vt p̄z
 dicēdo. null^o nō hō ē aīal. Dd̄m q̄ text^o d̄z intelligi cū isto addi/
 to si alicui signo n̄ s̄biecto distributo p̄ signū postponat nega^o.

Arguit Cū / fac eq̄pollē su p̄rio qd̄ n̄ fit i p̄posito.
 d̄r. nullius hoīs oculus ē d̄exter sua eq̄pollens

Tractatus.

videtur esse cuiuslibet hominis oculus non est dexter. quia negatio postposita signo et subiecto distributo per signum et tamen non equipollens quia una est vera et alia falsa. una est utilis ex parte utriusque subiecti. scilicet alia est indiffinita ex parte subiecti locutionis. Dominum quod quando in propositione ponitur duo subiecta. unum distributio et alterum locutionis. tunc negatio debet immediate poni per subiectum distributio an alios terminos distributos in sua contraria. et ergo debet sic dari equipollentia cuiuslibet hominis non oculus vel nullus oculus est dexter.

Arguitur Negatio ubicumque ponitur est eiusdem nature. sed quando proponitur non facit prius equipollentem. sed nec quando postponitur. Dominum quod quia negatio ubicumque ponitur sit eiusdem nature et eiusdem actus. non tamen eodem modo applicatur ad propositionem. quia quando postponitur inuenitur tamen per se qualitate. et ergo non potest plus negare quam qualitate. scilicet quando proponitur. tunc inuenitur post se qualitate et quantitate et ergo negat utrumque.

Tercia regula. si alicui signo

Hic ponitur tertia regula ad habendum equipollentias subalternarum que talis est. si alicui signo vel vel particulari proponatur et postponatur negatio equipollens subalterno. ut ista. non omnis homo non currit equipollens huic. quidam homo est. Ratio regule est. quia subalterne repugnant solum in uno. scilicet in quantitate et inueniunt in qualitate. ideo proponitur negatio ut faciat concordiam in quantitate. et ut illa negatio non destruat qualitates in que inueniuntur postponitur una alia negatio ad impediendum vim prime negationis supra copulam. Ex quo patet quod due negationes faciunt unam affirmationem. quia negatio est malignantis nature quecunque post se inuenit hoc totum destruit et oppositum eius inducit. si ergo una negatio inuenit post se aliam. tunc prius prime impeditur et virtus secunde destruit. que destructa ponitur affirmatio. Sequitur correlatio quod omnes propositiones de negatione pari sunt affirmatiue. et de negatione impari sunt negatiue.

Arguitur Quicquid corrumpitur siue destruitur a suo contrario sed illis sibi. ergo una non destruit aliam. Dominum quod negatio capitur dupliciter. Uno modo formaliter quantum ad substantiam suam et secundum se. et sic non est contraria negationi. Alio modo prout est instrumentum intellectus quo negat unum de alio. et sic negatio est contraria

negationi quare vna destruit aliam.

Arguitur A ppositione equalitatis non fit actio ut de phisica
scilicet vna negatio est equalis alteri. tunc non agit in al-
tera. Dominus quod hoc est verum in naturalibus non autem in entibus ra-
tionis et intellectus. Et quando dicitur due affirmationes non faciunt
negationem. ergo a simili due negationes non faciunt affirmationem.
quia non videtur ratio diuersitatis. Dominus quod non est simile. quia af-
firmatio addita affirmationi ipsam confirmat cum se habeat ut ha-
bitus. sed habitus additus alteri perficit ipsum non autem sic est de
negatione.

Arguitur Due propositiones subalterne minus repugnant quam con-
tradictorie et contrarie. ergo minus requiritur ad faciendum
dum ipsas concordare. scilicet ad equipollentiam contradictoriarum vel contrariarum
sufficit vna negatio. ergo ad equipollentiam subalternarum non requiruntur
due negationes. Dominus quod quibus due negationes sunt aliquid plus
quam vna secundum vocem tamen secundum actum negandi minus faciunt quam vna.
quia vna impedit aliam.

Queritur Quare non ponitur vna regula ad habendam equi-
pollentiam propositionum subcontrariarum. Respondetur
quod ideo. quia equipollentia fit per aduentum negationis prepositae
tunc vel postpositae tunc. aut prepositae et postpositae simul. sed nullus
istorum modorum de subalternis potest dici. ergo non equipollent.
Maior patet. quia negatio preposita negat quantitatem. sed
due subcontrarie sunt eiusdem quantitatis. Si vero negatio post-
poneretur signo hoc esset dupliciter. quia vel postponeret signo
propositionis negatiue vel affirmatiue. si affirmatiue tunc non
fit equipollentia. sed esset omnino ydemptitas propositionum sub-
contrariarum. Si negatio postponeret signo propositionis pri-
cularis negatiue. tunc esset nugatio. ut dicendo. quidam homo non
currit. quia est vnus et eiusdem dictionis ex eadem parte inu-
tilis repetitio que est vitanda in omni propositione. Etiam non possunt equi-
pollere per negationem prepositam et postpositam simul eadem ratione.
quia negatio preposita et postposita mutat quantitatem. sed subco-
ntrarie sunt eiusdem quantitatis.

Ex istis regulis sequuntur alia.

Hic insert correlatiuum vel addit quartam regulam que est talis. si

Tractatus

duo signa vbi negatiua ponatur in eadē ppōe vñ in subiecto et alter in p̄dicato. p̄mū equipollet suo p̄trario et scdm suo p̄dictorio. vt in ista ppōe. nihil est nihil. que equipollet huic. quodlibet est aliquid. Ratio regule est. quia p̄mo signo postponitur negatio scdm signi. et sic equipollet suo contrario per scdm regulam. et scdo signo preponitur negatio p̄mi signi. et sic equipollet suo contradictorio per p̄mā regulā. Ex isto p̄t̄ q̄ ista quarta regula non est distincta ab alijs regulis. sed resultat ex duabus p̄mis quare non debet proprie dici regula s̄ potius correlatiua

Arguit Ista propositio nihil est nihil. est negatiua. et /
go nō equipollet huic. quodlibet est aliquid q̄
est affirmatiua. Ans probatur. quia in ea solum ponitur vna ne
gatio ante copulā. S̄ p̄mā t̄z q̄z ppōes equipollētes debēt esse
eiusdem qualitatis. Dm̄ quis secundū nihil ponit post ver
bū vocaliter. tamen fm constructionē et veram resolutionē pre
ponitur. et ergo debet sic resolui nihil est nihil. id est nihil non est
aliquid. sed manifestū est q̄ nihil non valet tm̄ sicut que dlibet.
quia nullus non valet om̄is. Unde dicunt aliqui q̄ ista regu
la habet veritatē quando ambo signa precedunt copulam vt
nihil nihil est quam dicunt equipollere huic. quod dlibet est ali
quid. Et quando dicitur eis tertius expresse habet q̄ vnum sig
num debet poni a parte subiecti et alterum a parte predicati. di
cunt q̄ verum est nisi sit propō te inconsueto modo predicādi in
qua predicatum precedit copulam.

Querit Que sit ratio q̄ negatio semp̄ vult poni a p
te subiecti. Respondetur q̄ ideo. quia negatio
p̄mo negat et in negando distribuit quare ipsa facit terminū
cui additur multiplicati per supposita quod magis conuenit sb
iecto q̄ predicato. quia subiectum tenet se ex parte materie et pre
dicatum ex parte forme. que in indiuisibili consistit.

Arguit Om̄is illa propositio est falsa vbi predicatur
vniuersale vniuersaliter sumptum. sed in ista
nihil est nihil predicatur vniuersale vniuersaliter sumptum. et
go est falsa. Dicendū q̄ in ista propositione a parte predicati ni
hil non sumitur vniuersaliter quod patet facta resolutione.

Arguit Signū vniuersale nō p̄t poni a parte p̄dicati vt
d̄ p̄. p̄h̄meias. ḡ regl'a p̄suppoit falsū. Dm̄

Primus

q^d signa vltia sūt duplicia. scz pura et signa tm̄. et ipura. i. signa et signata sūt. signa pura sūt q̄ non dāt intelligē terminū quē distri-
bunt. et illa non pūt poni a pte p̄dicati maxime qñ sūt negatiua.
q^d etiā illa ē bona p̄dicatio. hō ē nullus asin⁹. verūtamē q^d ma-
gis pprie signa ponūtur a pte subiecti q̄s p̄dicati.

Modus ē adiacēs rei.

Postq^{am} autor determinauit de p̄pōnibus de inesse q̄
sunt de simplici inherētia p̄dicati ad subiectū et de
pprietatibus earūde. p̄ter Pe. Hyl. determinat de p̄pōib⁹ mo-
dalibus que sunt de inherētia modificata p̄dicati ad subiectū
et sequūtur illas tāq^{ue} cōpositū suū simplex. Et quādo dicit p-
positiones modales sunt cathgorice. ergo deberent p̄cedere hy-
poteticas. Dōm q^{od} hypoteticē ordine discipline p̄cedūt. quia
sunt multo faciliores modalibus eo q^{od} in prouerbio dī. Nunq^{uam}
de modalibus gustauit aliquis asinus. Et q^{od} p̄positio dī mo-
dalis a modo. ideo anteq^{uam} autor notificat p̄positionē modales
p̄us determinat de modo quātū ad diffinitionē et diuisionē eius
ut eliciat mēbrū de quo est hic ad p̄positū. Dicit ergo p̄mo mo-
dus est adiacens rei determinatio. et quia illud q^{od} vocat̄ adiecti-
uū in grāmatica dī modus in loyca. ergo bene diffinit̄ mod⁹ q^{od}
est determinatio adiacens. i. adiectiuū rei. id est alicui⁹ p̄ris p-
positionis. scz subiecti p̄dicati vlt copule.

Arguit Om̄is p̄positio modalis est cathgorica. s^{ed} de
cathgoricis p̄pōib⁹ et ear^{um} passionibus suf-
ficiēter determinatū ē sup̄. ergo hic supflue resumit de eis. Dōm
q^{od} supra determinatū ē de cathgoricis que sūt de simplici inherē-
tia. sed hic agit de illis que sunt de inherētia modificata q̄ req̄-
runt specialem determinationē quia in ip̄is non sumitur eodem
modo quantitas qualitas oppositio conuersio et equipollentia
sicut in illis de inesse.

Arguit Nullū equocū est diffiniendū. s^{ed} mod⁹ est equi-
uocū. q^{od} etiā p̄siderat̄ in q̄tro tractatu. ḡ male h̄
diffinit̄. Dōm q^{od} nullū equocū equoce caprū dī diffiniri. s^{ed} mo-
dus diffinit̄ h̄ pro vno eius significato. scz pro determinacōe qua-
dam et non ut est p̄ncipiū formale p̄pinquū syllogismi. Et qñ
dicit̄ modus caprus pro determinatione est equiuocū. pbat̄. q^{od} dī

Tractatus

multis modis. scz determinatōe facta p noia adiectiua. 7 p adu-
bia Dm q illa plura significat sub vna rōne. quare non est
equocum. ad ea

Arguit Determinatio est actio. sed mod⁹ nō est actio
q nō est determinatio Dm q in tali forma
p negari pna. qz argumētū est in scda figura. 7 pcedit ex puri-
pticularib⁹ ex qbus nihil seqtur. Si tūc arguit sic. ois determīa-
tio est actio. tūc debet negari maior. qz determinatio capif triplr
Uno. put venit a determīo as. are. 7 sic significat actū determinā-
ti. Alio. capif passiue. put dicitur a determinor ar. Tercio capif neu-
tralr. 7 tūc dicitur quandā relatorz determinatōis ad suū determinabile
Unde hic p capi determinatio actiue. 7 tūc est pdicatio causalis
et nō ydemptica. vt sit sensus. mod⁹ est determinatō. i. causatur
ex determinatōe. vel potest hic capi neutralr. 7 tūc pdicatio est
ydemptica.

Arguit Mod⁹ ē determinatio vocis. g⁹ nō rei Dm
q res capif duplr. Uno. p re adextra in se. 7 sic
nō capif h. Alio. capif p re pcepta. 7 sic capif in pposito. qz mo-
d⁹ nō est determinatio rei adextra neqz vocis. sed rei pcepte

Querit Utz determinatio posset hic capi cōiter Rñ
dicitur q nō. sed debet hic capi p determinatōe su-
paddente. qz omne analogū p se positū stabit p significato fa-
mosiori. sed famosius rñcipalius significatū determinatōis ē
determinatō supaddēs Pro quo notandū q tripler ē determi-
natio. nam qdam est determinatio supaddēs siue restringēs. q su-
paddit suo determinabili formā positiuā. 7 nō diminuit rōem
ei⁹. vt hō albus ibi albus supaddit hoi formā positiuā scz albe-
dinē. Sz determinatio diminūēs est q diminuit rōem ei⁹ cui ad-
iungit. nō tñ destruit eā. vt hō est albus fm dentes. ibi fm den-
tes diminuit rōnem hois albi. Determinatio distrabēs siue alie-
nās est q omnino distrabit siue alienat suū determinabile a pñ-
cipali significato. vt hō mortuus.

Arguit Impossibile est modus. 7 tñ diffinitio sibi nō
pvenit. Scda psassumpti pbatur. qz nō sig-
nificat formā adiacentē rei cū impossibile nihil sit Dm qvis
impossibile nō significat aliquā formā realem adiacentē rei. qz
significat impossibilitatē q est pūatio potentie. tñ significat for-

Primus

nam aut determinatōem rei sūm modum intelligendi. qz nō possibilitas apphēditur per modum forme determinātis rem vel ppositōem rei.

Arguitur Cum dicitur chimera impossibile est esse. iste modus impossibile sūm modū intelligendi non significat formā ad adiacentē rei cū chimera nihil sit. Dm qz licet chimera non sit res put dicitur a ratus. est tñ res. put dicitur a reor reris. i. opinor. qz mō omne opinabile dicitur res. sz ista cōcedit vera. chimera est opinabilis.

Modoz alius nominalis.

Hic psequēter diuidit modū in nōialem et verbale siue adūbialem. qz indrēcti potest dici pbalis siue aduerbialis. Nam dicitur pbalis rōne obiecti. qz determinat pbum. et dicitur aduerbialis rōne subiecti. qz est aduerbiū. Rō diuisionis est. qz duplex est adiectiū. scz nominale et aduerbiale. ergo etiā duplex est modus. scz nominalis et aduerbialis. qz modus et adiectiū idem sunt. Unū modus nominalis est qui fit per adiectiū nominis. vt fortis velox que determinant nomina substantia. de quibus nihil est ad ppositum. Sed modus aduerbialis qui determinat verba. sicut faciunt omnia aduerbia

Arguitur Est qd duplex adiectiū. ergo qd duplex modus. Ans. pbatur. qz aliquod est adiectiū nōiale. pnomiale picipiale et verbale. Dm qz adiectiū nominale capitur hic cōter p omni determinatōe subiecti aut substantie. et sic pphēdit sub se alia duo.

Arguitur Aduerbia etiā determināt pcepta. ergo nō solum determināt pba. Dm qz ex q picipiū puenit cū pto in mō generali. ergo aduerbia determinātia pba. etiā determinare possunt pcepta. nō inq̄tū distinguunt a verbis. sed vt cū eis pueniunt.

Aduerbioz quedā defmi.

Hic ponit sēdam diuisionē modi. et est subdivisio secūdi mēbri pime diuisionis. dicens qz aduerbia quattuor modis determinant verba scz gratia ppositionis. gratia rei verbi. rōne tpiis. et

Tractatus

ratioe modi. Et ponit autor illa in quadruplia differentia. ideo Nam in verbo sunt quattuor consideranda. qz verbū primo de/ signat ppositiōem predicati cum subiecto. vt dicit primo peri/ hermenias. secūdo significat rem verbalem. vt curro significat cursuz. tercio significat aut connotat tempus. quarto connotat modum. 7 fm hec sumitur quadruplex modus verbalis. quia quedam aduerbia determinant verba ratioe ppositionis. vt ista necessario pringenter. quedā grā rei verbi. vt bene male. qdam grā tps. qdam grā modi. vt patet in textu.

Arguitur Plurib⁹ modis aduerbiū determinat s⁹ bū qz qtuor modis. Probat qz aliq sūt aduerbia q determināt sba grā numeri. Dd3 q oia aduerbia gratia numeri determinātia debent pprehendi sub illis que de/ terminant verba gratia rei. vt dicendo sortes erit bis Et similr dicendum est de alijs

Queritur Utz aduerbia que determinant sbum illis modis possunt determinare picipi um Rndetur q non. quia aduerbia que determinant verbuz gratia ppositionis non possunt determinare participia. qz par/ ticipia non includunt ppositiōem. sed tm rein verbi. Sed illa aduerbia que determinant verbum gratia rei verbi possunt de/ terminare participia. quia participiū includit rein verbi. 7 simi liter illa que determinant verbum gratia tps. Illa autē aduer/ bia que determinant verbum gratia modi non possunt partici/ pia determinare. cum ipsa non sunt alicuius modi. quia neqz in dicatiui neqz imparatiui.

Bed obmissis oibus alijs.

Hic abiectis alijs modis tanqz hys de quibus non est ad pro positum ostendit Petrus Hispanus. qui modi sunt determinā tes totam ppositiōem. a quibus ppositio modalis capit teno/ minatiōem. Dicens q solum de illis modis qui determinant cō ppositiōem est dicendū. vt sunt hy ser. necessario. pringenter. 7c. Cum cū dicit. homo currit necessario significatur q tota com/ ppositio pdicati cum subiecto sit necessaria. 7 sic determināt di/

Arguitur Modī (ctum ppositiōis modalis. facientes ppōem modalem determinant

Primus

totam ppōem modalem. ergo non solum ppōem dicti. *Ans* p/batur ex diffinitōe ppōnis modalis. Dm q̄ modus pmo determinat ppōem dicti. sed ab illa determinatōe tota ppō mo/dalis denotatur. Et est sile de accitibus q̄ determināt sibi termina/tā prem subiecti. qz totū denomināt. sicut a similitudine nasi to/tus hō dī simus. ita sili modus in hoc q̄ determinat ppōem di/cti. denotat totam ppōem modalem. Un̄ modus magis pprie determinat ppōem dicti qz ppōem modalem totā. qz modus ē ps ppōnis modalis. sed idem pprie nō determinat seipm. neqz idem est determinās et determinatū

Arguitur Vez et falsum nō faciūt ppōem modale
ergo textus falsus. *Ans* p/batur ex infra
dicēdis Dm q̄ ppō modal tñpl̄ capif sic mod⁹. Uno ge/neralissime. alio mō generalr. tercio mō specialr. Propō moda/lis generalissime est que sumit a modo. put prius diffinitus ē. ubi. Modus est adiacēs. rē. Et sic ista est modalis hō alb⁹ cur/rit. Modalis generalr dicta est que sumit a modo q̄ determinat verbū grā ppōnis p̄dicatū cum subiecto siue ampliet siue non. et sic vez et falsum faciunt ppōem modalem. eo q̄ determinant sbum grā ppōnis. et sic loquitur hic Pe. h. Sed modalis specia/liter est que sumitur a modo q̄ determinat sbum grā ppōnis in/trinsece inq̄tum ppositio ampliāns copulā ultra p̄ns tempus et sic scibile opinabile vez et falsum reliquunt. qz lz determināt sbum grā ppōnis. nō tñ inq̄tum ppositio. nec ampliāt ultra p̄ns t̄pus. Ex istis elicit q̄ tres p̄ditiones rēgrunt ad hoc q̄ ali/qua ppō sit specialr modalis. q̄ scz ē specificē distincta ab illa de/ineffe. Prima est q̄ ille modus debet terminare totā ppōem. et ḡ adūbia determinātia sba grā t̄pis. grā modi. aut rei verbi nō faciunt ppōem modale. Secda est q̄ determinet ppōem inq̄tū ppositio. et sic excludunt ppōnes formate de illis modis scibile opinabile intelligibile imaginabile. qz licet determināt ppōem non tñ inq̄tum ppositio. sz inq̄tū hz ordinē ad nostrā rōnem. Tercia p̄ditio est. q̄ ille mod⁹ debet ampliāre totā ppōem ultra t̄ps sue p̄iacentis. i. ultra t̄ps ip̄ortatū p copulā. aut q̄ debet exp̄mere spēalem habitudinē extremoz ad inuicē. et sic vez et falsuz vn̄uersale vel p̄iculare. et similr negatio non faciunt ppōnem modale. Et ex isto trahitur q̄ tñ quattuor sunt modi facientes ppositiōez modale pp̄rissime sumptā. vt infra clarius patebit.

Tractatus

Tūc pōnit vntū notabile dī. q̄ isti sex modi q̄nq̄ sumūt noīalīr
et q̄nq̄ adūbīalīr. noīalīr vt possibile p̄tingēs īpossibile rē. Adū
bīalīr. vt possibilīr p̄tingēter. īpossibilīr. rē

Sū Mod⁹ d3 p̄dicari in p̄pōe modali. s3 aduerbīū nō p̄t eē
p̄dicatū. q̄ mod⁹ adūbīalīr sumpt⁹ nō facit p̄pōez moda
lē. Maior p̄t. q̄ d3 in textu. s3 nō d3 subīci mod⁹ s3 p̄dicari.
Dōm q̄uis aduerbīū nō p̄t eē p̄dicatū p̄ se. tñ bñ cū addito

Propō modalis ē que mo

Postq̄ autor determinauit de mō diffinitīue ⁊ diuīsiue q̄ ē for
ma p̄pōis modal. ⁊ posuit varia genera mōz ad inuestigādū q̄
modi facerēt p̄pōz modalē. Hic p̄nt diffinit p̄pōz modalē p̄ il
los modos inuestigatos. dī. Propō modal est q̄ modificat aliq̄
istorū sex mōz. vt forte currē ē p̄tingēs.

Arguit Iste s3 p̄pōes modales. fortes currit p̄ se. plato
currit p̄ accūs. ⁊ tñ diffinitio nō p̄ueit eis. Anīs
p̄t. q̄ modi in eis tēmināt p̄pōz inq̄tū p̄pō. ⁊ dicūt spēalē mo
dū entī amplīado totā p̄pōz ex p̄is tps. Dōm q̄uis in illis
p̄pōib⁹ modalib⁹ nō s3 aliq̄ istorū sex mōz formalī. ⁊ 6^m voces
tñ p̄tualī. q̄ p̄ se v3 tātū sicut necesse. ⁊ p̄ accūs v3 tātū sicut cō
tingēs. ⁊ q̄ sub illis p̄phendunt.

Arguit Iste p̄pōes dē ē neccārī⁹. fortes ē possibilī⁹ s3 ca
thegorice de īesse. ⁊ tñ tota diffinitio eis p̄ueit
Dōm q̄ excludūt a diffinitōe p̄ h. q̄ d3 modificat. q̄ sensus
ē p̄pō modal ē q̄ modificat. i. cū copula l' p̄pō p̄dicari cū s3cto
modificat aliq̄ istorū sex mōz. s3 in istis p̄pōib⁹ modificat ipm
p̄dicatū. q̄ modi isti nō dicūt d̄rām p̄pōnū. s3 dicūt d̄rām et
modū simplicis entī. s3 subiecti tñ. est em̄ sensus. deus ē neccā
rius. i. deus est ens neccārū

Arguit Dicte p̄pōes s3 modales p̄posite. q̄ s3 moda
les. T3 p̄na a pte in mō ad totū. Anīs p̄bat.
q̄ modal p̄posita ē in q̄ mod⁹ ē alterz extremū p̄pōis. sic at ē in
p̄posito Dōm q̄ illa n̄ ē diffi⁹ modal p̄posite. s3 d3 addi ⁊ al
terz extremū sit p̄pō l' dē m. p̄pō. sp. ē. de scio adiacēte q̄d h deficit

Et sciēdū. q̄ in modalib⁹.

Primus

Hic ponit notabile dī. q. s̄bū. i. dēm in modalib⁹ sp̄ debet subij
ci mod⁹ autē p̄dicari. ⁊ hoc notabile debet intelligi de modalib⁹
p̄positis. vbi mod⁹ indr̄iter s̄m̄ vocē p̄ponit vel postponit. qz
in modalib⁹ dīuisis vbi mod⁹ ponit in medio nō o3. vt h̄ sortē
possibile est esse albu3. qz h̄ actus ante infinitiū est subiectū ⁊
p̄dicatū dicti ē p̄dicatū. sed h̄ totū possibile ē esse. d3 copula. h3
etiā veritatē qn̄ modus nō ponit adūbiat. qz tūc p̄pō modal⁹
nō ē de dicto. vt h̄ sortes p̄tingēter currit. Rō qz sicut se h3 s̄bū
in illis de iesse. sic se h3 mod⁹ in p̄pōib⁹ modalib⁹. sed in illis de
in esse s̄bū sp̄ p̄dicat. ergo mod⁹ in modalib⁹ sp̄ erit p̄dicatum.
Sedā rō qz determinatio debet seq̄ suū determinabile. sed mod⁹
determinat totā p̄pōem dicti. ergo mod⁹ debet seq̄ dictū. ⁊ de ip̄
so p̄dicari. ⁊ hoc est ver⁹ qn̄ modalis ē ordinata. i. de puenienti
ordine dicti ⁊ modi.

Arguit Aresto. in scdo p̄her. sp̄ mo dū subijcit. vt pos
libile ē ēē. possibile nō ē ēē. g. mod⁹ d3 subijci
et nō p̄dicari. Dēm q̄uis mod⁹ ibi subijciat s̄m̄ sitū ⁊ voces
tū s̄m̄ ver⁹ ⁊ naturalē ordinē p̄structibiliū d3 seq̄

Querit Quare Aresto. ponit modū a p̄e subiecti. cū
tū oporteat ip̄m p̄dicari. Dēm q. Aresto. ibi
p̄ponit modū vbi determinat de oppōe. s3 oppō in modalib⁹ cit⁹
agnoscat qn̄ mod⁹ p̄ponit. qz qn̄ postponit. qz oppō sumit ex ne
garōe addita mō ⁊ nō deō. vt possibile ē sortē curri. nō possibile
est sortē currē. s3 de rōne negatōis est p̄poni

Arguit Propō modalis p̄t pueri. vt docet Aresto. p.
p̄pō. g. mod⁹ qn̄qz subijcit. Dēm q. Aresto.
docet puertere p̄pōem modālē quo ad prem. ⁊ nō q̄ ad se totam
qz sc3 pueritur quo ad dictū ⁊ p̄tes eius. ⁊ sic puerio illa non
mutat situm modi

Querit Que sit p̄pō modalis. R̄ndetur q. est ca/
thegorica. qz illa p̄pō ē cathegorica q̄ h3 sub
iectū p̄dicatū ⁊ copulā tāqz p̄ncipales p̄tes sui. s3 p̄pō modal⁹ ē
h̄mōi. g. ipsa est cathegorica. Maior p̄t ex diffinitōe cathego
rice. Minor p̄ba3. qz tert⁹ dē q. dēm d3 subijci mod⁹ at p̄dica
ri. ⁊ s̄l̄r ibi ē copula. distinguunt tū sp̄cifice ab illa de iesse. Et qn̄
q̄nt. vtz distinguāt sp̄c̄c̄nali. R̄ndet q. sic. qz illa distinguūt
ēēntial̄ q̄ p̄ d̄ras formales s̄t3 distincta. sed sic ē de ipsis. qz mo

Tractatus

alis p^o d^oā habet modum

Arguit Dis ppō modal' ē de iesse. q̄ nō distinguit ab ea spē. Ans p^oz. q^o illa ppō ē de iesse vbi p^odica tū denotat iesse subiecto. s^z sic ē de ppōe modali. Dōz q^o ppō d^o de iesse dupl^r. Uno^o general^r. q^oz. i. p^odica tū iest s^oco siue h^o sit cū modificatōe vel sine ip^oa. Alio^o sp^oal^r. q^oz. s^z p^odica tū denotat simpl^r iesse s^oco. q̄re etiā de simplici inherētia d^o. z sic capit i p^o posito qū dicim^o modales ab illis de iesse distingui

Arguit Quēcūq^z hūt eādē formā p^oinēt sub eadē spē. s^z ppō modal' de simplici inherētia hūt eandē formā. q^oz copulā v^obalē. q̄ nō distinguit spē. Dōm q^o q^ocunq^z hūt eādē formā formal^r sumptā s^z ei^o dē spē. s^z forma. i. copu la in illis nō ē vna formal^r s^z material^r. q^oz ibi s^z diūsa vmbi lia. q̄ etiā formal^r copula est alia z alia.

Arguit Accēs nō variat spēm. sed modus est accēs p pōis. q^oz puenit sibi post eius esse p^opletū. g^o. n^o variat spēm. Dōm q^o duplex ē accēs. i. p^opriū z cōc. Tūc d^oz q^ouis accēs cōc nō variat spēm. tū bñ accēs p^opriū. sicut risi bile z rudibile distinguūt specificē hoīem z asinū. U^o dōm q^o mod' ē bñ accēs p^opriū in cōi. nō tū ē accēs p^opriū modal'. s^z ē de cōcna ei^o. q̄re variat spēm. Sicut p^oz in sili. albedo ē accēs hoīs in cōi. tū albedo ē de cōcna hoīs albi.

Querit Quare isti modi vez z falsū sūt relinquēdī. Rūdet iō. q^oz p^o. h. vult tēminare de passio nib^o p^opriū modalī. i. de oppōe z de eq^opollētia. sed eodē mō sumit oppō in p^opriū de illis modis sicut in illis de iesse. z sic nō faciūt p^opriū modalē specificē distingui ab illa de iesse. Sūt q̄ in toto q^ottuor modi faciētes p^opriū modales. q^oz sufficiētia p^ot sic sumi. Nā omnis modus faciēs p^opriū modalē ampliat p^opriū vltra t^op^os p^oiacens. vel q̄ ampliat v^ol^r vel p^oiculariter. Si v^ol^r hoc est dupl^r. vel ampliat v^ol^r affirmatiue. z sic est ne cesse. aut ampliat v^ol^r negatiue. z sic est impossibile. Si p^oicula riter hoc est dupl^r. vel ampliat p^opriū non essendi. sed mobile ad esse. z sic est possibile. aut p^opriū essendi z mobilem ad non esse. z sic est stringens. Ex ista sufficiētia pater. q^o isti quattuor modi equivalent quattuor signis que sunt omnis. nullus. q^o dam. quidam non. Necesse equivalent hūc signo omnis. quia

sicut ois facit pdicatu puenire oibus suppositis subiecti. sic ne
cesse facit pdicatu puenire subiecto p oi tpe. r. c. v. n. Dc necē
vz. vz ipossibile null. Possibile qda. qda n possibile nō. Scdo
posset sufficiētia sic sumi. qz ois mod^o ampliat dem vltra tpa p
iaccs. vl g ampliat distinctiue. sic ē po ssibile r ptingēs q fm rez
idē st. aut copulatiue r dupli. qz vl mod^o ē affirmatiu. sic est
necariū. aut negatiu. sic ē ipossibile

Arguit Signa ponūt a pre sbcti r modi a pte pdicati
g modi nō equalēt signis Ddm q equalent
in aliqb^o r nō in oib^o. qz sicut signa faciūt pdicata puenire sub
iecti p oibus aut plib^o suppositis. ita modi faciūt pdicatu dicti
puenire subiecto p oibus aut plibus tpiibus

Querit Utz qritas debeat h eodē mō attēdi sicut i
ill de inesse Rūdet q nō. sz h attēdit triplr
Uno^o ex pte subiecti dicti. r tūc ppō modal^o ē eiusdē qritas cū
sua piacere. Un piacēs dr ppō q remanet qn subiectū dicti re
soluit in ntū. r pdicatu i hōn psonale finiti modi. r g ista oēm
hoiem currē ē possibile ē vlis sicut ista ois hō currit. Ptz corre
larie q ex pte subiecti dicti ē qdruplr qritas in ppōib^o modalib^o
b^o in eoz piacētib^o Scdo attēdit qritas ex pte toti^o dicti. r sic
oēs st singulares. qz in ppōib^o modalib^o subijct aliqd singla
re dcm cui nō ē simplex nomē ipositū. Tercio attēdit ex pte mo
di. r sic oēs ppōes modales vl st vles vel pculares. qz ille de
necario r ipossibili st vles. r iste de possibili r ptingē st pclu
lares. Et qritas in modalib^o q attēdit ex pte tpm ppryssine.
sumit pnes modū q ad tpa ampliat.

Arguit Quāritas psequitur ppōem grā subiecti r ma
terie. sz mod^o in modalib^o ē pdicatu r hz rōem
forme. g qritas nō pt attēdi ex pte modi Ddm q duplex ē qz
ritas. scz suppositoꝝ r tpm. qritas suppositoꝝ attendit ex pte
subiecti. sed qritas tpm attendit ex pte pdicati. sic hic loqmur
de qritate tpm. r ergo est diuersa qritas in ppōibus modalib^o
et in illis de inesse

Querit Qualiter debeat attēdi qritas in ppōibus
modalib^o. Rūdetur q in ppōe modalib^o est
duplex ppositio. s. ppō ptiū dicti iter se. aut ppō ptiū alicui^o p.
positiois. r ppositio toti^o dicti cū mō. Et fm hoc duplr attēdit

Tractatus

qualitas in ppōne modalī. vno^o ex pte ptiū dicti sic scz si pōnā
tur negatio inter ptes dicti sic est negatiua. si nō tūc ē affirmatiua
vt ista sortē currere ē possibile ē affirmatiua. et ista sortē nō cur/
rere ē possibile est negatiua de dicto. Alio mō attendit qualitas
ex pte modi et sic illa ppō est negatiua cuius modus negat. et il
la est affirmatiua cuius modus affirmatur. vt ista sortē currere.
nō est possibile est negatiua. et ista sortē currere est possibile ē af
firmatiua. Et simplr debet attendi qualitas ex pte modi vt pro/
bat Aresto. quia si sumeret ex pte dicti sequeretur q^d due p^radi
ctorie qnq; essent simul vere qd est impossibile. Sequela patet de
istis possibile est calciū incidi et possibile ē calciū nō incidi.

Ar Cuiuslibet rei est tm̄ vna forma. sz qualitas ē forma p^ro
sitionis. g^o vni^o ppōnis modalē ē tm̄ vna qualitas. Dōz
q^d vnius rei ē vna forma principalis et totius. possunt tm̄ ē plu
res subordinate quaz vna est forma p^ris et alia totius sicut i p
posito p^rpositio dicti respectu cōpositionis modi cū dicto.

Arguit Qn̄ negatio ponit añ dictū tūc hz p^o se modū
g^o negat ipm̄ et ergo modales negatiue ex pte di
cti simplicit^r sunt negatiue. Tenet p^ria q^d negatio ē malignā tis
nature. et. Dōm q^d quicqd negatio post se inuenit in eadē tō/
positione hoc totū destruit. sed modus ponit in alia ppōne. g^o n̄
pōt negatio posita inter partes dicti destruere modum.

Querit Quare pe. his. nō facit mētionē de p^rersione.
p^rositionū modalū. Rñdet q^d iō q^d ppōnes
modales eodē mō p^ruertūtur sicut ille de inesse. et hoc intelligit^r
fm̄ partē et nō fm̄ se totas. q^d solū p^ruertūtm̄ fm̄ dictū sz sic nō est
de eqpollētia et oppōne modalū quare spāl^r h^o d^o eis d^rermiat.
Est tm̄ vez q^d eqpollētia modalū hz aliquā similitudinē cū eqpol
lencia illaz de inesse q^d sicut in istis ppō cui p^rponit negatio eq
poller suo p^radictorio sic ppō modalis cuius negatio ponit ad
modū eqpoller suo p^radictorio. vt sicut ista ppō de inē nō ois
hō currit eqpoller huic qdā hō nō currit. sic ista sortē currere nō
est possibile equipoller huic sortē currere ē impossibile.

Et sciēdum q^d vn^o quisq^z
istor^z. P^o q^d pe. his. d^rermiauit d^o modalib^o q^d ad eaz cētiā p^rner
d^rermiat de eis q^dtm̄ ad passiōes seu p^rpetates eaz q^d sūt eqpollē
i. i.

Primus

tie et oppositiones et primo ponit unū pambulū sibi valēs ad equipollentias et est pambulū multiplicatio ppositionū modalium penes sibi negationis vt patet in littera.

Arguit ^{fm unū mōm. sūt infire ppōes modales g^o nō qtuor tm.} Dd3 q^o fz quelibz mōm pnt fieri i finite ppōnes i nūero n̄ tñ in spē qz sic nō sūt plūes ppōes qz quatuor et de tali multiplicatōe est hic ad propositum.

Arguit ^{Propōes modales de eodē mō sūt eedē g^o manēte eodē mō mltiplicari n̄ pnt.} Añs pbat qz mod^o ē forma ppositionis modalis. s3 forma scit pucire. Dd3 q^o lez oēs modales de eodē mō sūt eedē i spē cēntiali et ex pte mōi tñ variāt i spē accētli. s. ex pte affirmatōis et negatōis.

Harū autem propositionū

Dic Pe. hī. ex pdicto notabli isert reglas et eqdollētis modalium dicens q^o eqpollentie ppositōnum modalium cognoscūt q^o tuor reglis. Quar pma ē cuiusqz dicto affirmto attribuit possibile eidē attribuit p^origēs. et ab eodē remouet impossibile et ab eius p^oradictorio opposito remouet necesse. et fcat p^o Amabimus et oēs sūt p^oculatēs affirmatōis. Et est rō regle qz possibile et p^origēs p^ouertit. q^oq^o d attribuit vni et alii. s3 possibile et impossibile p^oradicūt ergo hñt se opposito mō qz posito vno p^oradictori az remouet reliquū et possibile habz se indifferēter ad eē et non esse igit si aliqd dictū sit possibile potest qñqz verificari et p^oradictoriū dicti potest eē falsum ideo si alicui dicto attribuat possibile ab eius p^oradictorio opposito remouetur necesse

Notandū ^{Q^o i illa dictōe amabim^o p^osidēande sūt qtuor vocales pma ē a et fcat ppōnem de possibili in q nulla debz poni negatio. scda vocalis sūt ē a et si gñificat ppōem de cōrigēti in q nulla debz poni negatio: tertia vocalis ē i. et fcat ppōnem de impossibili in qua negatio debz poni ad modū. et q^ota vocalis est v et significat ppōnem de necessario in qua debz poni duplex negatio scz ad dictū et modū. Jux illd Et dictum negat i qz modum nihil a sed v totum. Et ita suo mō debet declarari in alijs regulis.}

Arguit ^{Hic dicto hoīem esse anial est possibile attribuitur possibile et tñ sibi nō attribuitur contin.}

Tractatus

gens cū sit necessariū. Dōm q̄ p̄tingens capīf dupl̄r. vno^o cōi-
ter vt idē ē qd̄ possibile z sic diuidit p̄ necessariū et nō necessa-
riū. Sed o capīf spālī p̄ illo qd̄ nō est necessariū z nō ipossibile
z fm̄ p̄m̄ p̄mo p̄oz sic diffinit. p̄tingens ē quo nō erūte neces-
sario ipo posito inesse nullū sequit̄ impossibile. que diffinitio.
vult dicere q̄ p̄tingens spālī capitū est qd̄ nec ē necēriū nec impossi-
bile. et sic nō pōt hūc p̄positioni hoīem eē aīal attribui p̄tingēs
sed in p̄posito p̄tingens d̄z capi cōter put nō distinguit̄ p̄ ne-
cessariū siue possibile. Pro quo notandū q̄ fm̄ p̄m̄ istud p̄tin-
gens spālīter capitū ē triplex. s. natū rarū z ad vtrūlibet. Cōtin-
gens natū ē q̄ magī d̄terminat ad esse q̄ ad nō eē vt hominē mo-
ri. Cōtingēs rarū ē qd̄ inest vt ī pauciorib⁹ vt hoīez nasci cū sep-
digitis in vna manu. Cōtingēs ad vtrūlibet ē qd̄ ē indifferēs.
ad vtrūq̄ d̄dictorū scz tā ad esse q̄ ad nō esse. vt sortē sedere.

Ar Ad istā sortē currē est possibile nō sequit̄ sortē nō currere
est possibile et tñ ad illā sortē currere ē p̄tingēs sequit̄ for-
tem nō currere ē p̄tingens p̄ cōuersiōē in op̄positā qualitātē. q̄
possibile z p̄tingens nō sunt idē. Dōm q̄ p̄pōnes d̄ p̄tingenti
ad vtrūlibet p̄uertit̄ in op̄positā q̄lītātē nec h̄ p̄tingēs ē idē cū
possibili. sed p̄pōnes d̄ p̄tingenti gñālī capto qd̄ cōuertit̄ cum
possibili nō p̄uertit̄ in op̄positam qualitātē.

Ar Si sint idē possibile z p̄tingēs tūc solū tres erūt modi.
Dōm q̄ h̄ possibile z p̄tingēs sūt idē q̄ ad supposita d̄rūt
tñ fm̄ formales rōes scandi vt patuit circa sufficiētā. Ec̄ d̄z
ē q̄ possibile z p̄tingēs p̄ueniūt ī h̄ q̄ dicūt modū entis p̄mixti
pona. s. d̄rūt qz possibile d̄t illū modū ad suū actū s. p̄tingēt d̄t

Ar Dēs p̄pōes eq̄pollētes. d̄rūt eē eiūsdē. et ad suā cāz.
subiecti z p̄ti. s. p̄pōes d̄ amabim⁹ n̄ sūt eiūsdē subiecti z
p̄ti. g^o n̄ eq̄pollēt. Dōm ad maiore q̄ eq̄pollētia capīf dupl̄r
vno spālī p̄ eq̄ualentia duaz p̄pōnū vtroq̄ terminō p̄cipian-
tū et sic repit̄ in illis d̄ inē. Ali^o capīf gñālī p̄ q̄cūq̄ eq̄ualē-
tia p̄positionū in aliquo. s. vītate z falsitate z sic capīf hic.

Ar Ille p̄pōnes nō sūt eq̄pollētes quaz vna ē affirmatiua
et alia negatiua. sed sic est in p̄positionibus d̄ amabim⁹.
sicut patet de prima et tertia ergo nō equipollent. Dicendū
q̄ p̄pōnes d̄ possibili et impossibili nō sunt equipollentes nisi
vni modoz p̄ponat negatio dicēdo sortē currē nō ē ipossibile.

Secūda est cuiusq; dicto

negato attribuit possibile eidē attribuit cōtingens et ab eodē remouet impossibile et ab ei⁹ dictorio opposito remouet necesse et significat p hāc dōem edēntuli et oēs ille ppōes sūt pticulares negatue Et est rō regule qz possibile et contigēs cōtūnt ergo cuiusq; dicto negato attribuit possibile eidē attribuit cōtingēs . s; possibile et impossibile cōtradiciūt ideo cuiusq; dicto attribuit possibile ab eodem remouet impossibile qz vnū contradictoriū remouet alterz sed necesse et possibile subalternat ideo a qñq; remouet possibile ab eodē remouet necesse. Sed q subalternat per qz necesse valet oīs et possibile valz quidā. qz necesse ampliat ad omē tēp⁹ affirmatiue sicut omne ad omnia supposita sed possibile ampliat solum ad aliqua tempa sicut quidam ad aliqua supposita.

Arguit Propōes eqpollētes debēt eē eiūsdē subiecti et eiūsdē q̄litaris. s; ppōes de edēntuli n̄ sūt eiūsdē subiecti qz vnū est subiectū affirmatiuū et alterz negatiuū neq; sūt eiūsdē q̄litaris qz mod⁹ in p̄mis nō negat et tñ negat in duab; scōis Dd̄z q eqpollētia capiūt duplī. vno mō sp̄ali p equi pollētia duaz ppōnū vtroq; t̄mio p̄cipatiū fm eiūsdē ordiez in q̄litate et q̄titate in p̄tate et s̄litate et sic modales eiūsdē lineę nō eqpollēt ita stricte nō capiūt hic eqpollētia Alio; capiūt generaliter p eqpollētia ppōnū in p̄tate et s̄litate et sic oēs ppōes de edēntuli eqpollent. Ad scōz Dd̄z q q̄uis aliq; eaz sint affirmatiue vocali tam sunt omnes negatiue fm substantiam. quia omnes equipollent vni negatiue particulari.

Arguit Huic dicto deū n̄ ēē attribuit possibile et tñ ab eo n̄ r̄mōet impossibile qz sp̄ impossibile ē dū n̄ ēē q̄ ista regula ē falsa Dd̄z q licz ab h̄ dō deū n̄ ēē h̄ n̄ remoueat im; possibile tñ false remouet ab eo sic possibile false sibi attribuit.

Tercia regula a quocumq;

dicto affirmato r̄mōet possibile ab eodē r̄mōet cōtingēs et eidē attribuit impossibile et ei⁹ tradicōne opposito attribuit necesse. et sc̄at p hāc dōnē Iliace. Cū oēs ppōes d̄yliace sūt vniūsales negatiue.

Arguit Tertio ppō d̄yliace ē affirmatiua q̄ n̄ oēs sūt negatiue. añs pbat qz i ea n̄lla poit neg. Dd̄z q̄uis ibi n̄

Tractatus

ponit negatio extrinseca tñ possibile intrinsece sp includit negationē qz vñ tñ sicut null⁹. 8º rōe illi⁹ modi oēs sūt vñes negatiōe

Sr Impossibile negat dictū cui attribuit. 9º nō attribuitur deō affirmato. Dm q̄ formalit⁹ sp negat dictū t destruit. ei⁹ cōpositōz nō aut formalit⁹ t fm vocē q̄ mō intelligit pñs r̄gla

Sr In ppōne de possibili negat possibile vt fortē currē n̄ ē possibile s̄ possibile negatū nō ē possibile s̄ impossibile. 10º ibi nō erunt quatuor ppōnes equipollētes. Dm q̄ l⁹ possibile negatū et impossibile sunt idem fm significatū t eqpollēt tñ distinguūtur adhuc formalit⁹ et vocalit⁹ sic non qdā t null⁹

Quarta regula est a quo

cūqz deō negato remouet possibile ab eodē remouet contigēs et eīdem attribuitur impossibile t eius p̄dictorio cōposito attribuitur necesse. Et fecit p̄ hāc dictionē purpurea. vñ oēs ppōnes de purpurea sunt vniuersales affirmatiue qz omnes equipollēt hui⁹ ic vniuersali affirmatiue fortē currere est necesse.

Sr Propositiones affirmatiue t negatiue nō sūt eqpollētes ḡ negatiua d̄ impossibili in purpurea nō pōt eqpollere affirmatiue de necesse. Dm q̄ eqpollētia dēt h̄ extēdi ad pñciā p̄ribi lē t sic ille ppōes dicūt eqpollē q̄ cōuertibit se psequūt l⁹ sūt d̄ diuersi extremi s̄ h̄ fit hic. Et p̄ h̄ ec̄ soluit argumētū oēs p̄positiones eqpollētes dñt ec̄ eīsdē subiecti et p̄dicati. 3 i purpurea ppōnes d̄ possibili t necessario nō sūt eīsdē subiecti qz i eis dea p̄dictoria subiūciuntur. nec sunt eīsdē p̄dicati qz n̄ ē idē mod⁹. igit nō eqpollent. Dm q̄ hoc vñ ē d̄ eqpollētia spālī capta sicut capis in illis de in esse. et nō gñalit vñ hic accipit.

Sequūt alie regule de quī

Postqz autor determinauit d̄ eqpollētys modatū t earz pñti⁹. p̄ q̄tuor tabulas satis difficiles hic facit h̄ idē p̄ tres reglas magis faciles. Ex quo patz q̄ iste regule nō sūt necessarie qz absqz illis possum⁹ habere noticiā eqpollētiarz ppōnuz modalīū. sed ponūtur de bene esse ad habendū faciliore cognitionē.

Prima Regula ē. oēs ppōnes de possibili t impossibili eqpollēt p̄bo s̄lr se hñte t mō dissilr. Rō istī

Primus

est qz possibile et impossibile opponuntur contradictorie. scilicet negatio posita ad modum dicitur poni et facit equipollere suo contradictorio sicut negatio posita signo in illis de inesse. Et dicitur modus dissimilis se habet quoniam affirmatur in una et negatur in alia.

¶ Iste dicitur equipollere sortem currere est possibile. sortem currere non est possibile et in verbum non habet se sicut. quoniam in una affirmatur et in alia negatur. Dicitur quod per hoc dicitur habet intelligi dictum aut infinitum quod per dictum et in copula unius modum cum dicitur quod in dictis propositionibus se habet dissimilis. Et quoniam dicitur sic possibile applicat ad rationem ita possibile. ergo se habet sicut. Dicitur quod habet se sicut quod ad applicatorem ad modum et aliquid scilicet non quantum ad affirm

Secunda Regula omnes propositiones de possibili et negatioz sibi et necio equipollentur hoc et modo dissimilis se habet beatus. Et ratio est quod propositiones de possibili et necio sunt subalterne. sed negatio posita dicto et modo facit equipollere suo subalterno quod se habet sicut negatio posita et postposita signo in illis de inesse.

¶ Iste propositiones sortem currere est possibile. sortem non currere non est necesse habet se hoc et modo dissimilis et tamen non equipollentur. Secunda propter probatur quod prima ponit aliquid et secunda nihil ponit cum sit negatio tam de dicto quam de modo. Dicitur quod licet nihil ponat per se primo tamen bene ponit aliquid ex parte quod ponit suum contradictorium esse possibile.

Tercia Regula omnes propositiones de impossibili et necio equipollentur hoc dissimilis se habet et modo sicut. Ratio ista re/gule est quod propositiones de impossibili et affirmative de necessario contrariantur. sed negatio posita ad dictum tamen in modalibus facit contrarias equipollere quod solum mutat qualitatem et sic propositiones de impossibili et necio equipollentur negatione posita ad dictum quod est ipse in illis de esse per

¶ Impossibile et necio nunquam ponit se sicut habet ergo regula /poni. presupponit finem. Aliis probatur quod impossibile simpliciter includit negationem et necio includit affirmationem. Dicitur quod licet impossibile quantum ad negationem intrinsecam nunquam habet se sicut sicut necio tamen potest se habere sicut quantum ad negationem extrinsecam de qua hic intelligitur regula.

Queritur Quare per hoc non facit metum de contingenti. Ratio deest quod ideo quod possibile et contingens convertuntur. ergo deest iudicium de utroque. unde habet. Cuius des possibile contingens deest eadem

¶ Contingens et possibile sunt diversum modi ergo non convertuntur. Aliis probatur quod alias non essent quatuor modi facientes propositiones modales

Tractatus

Dōm dupl'r aliqua puerantur. vno^o quo ad supposita tñ sic
risibile et hō. Alio^o q̄ ad supposita et rōez formale s; illa q̄ puer/
ant pmo mō pnt eē diuersa q̄stū ad rōnes formales et sic puer/
ant p̄gens et possibile quare adhuc remanēt modi distincti

Item proponuz modaliz

Postq̄ determinauit de eq̄pollētis ppōm modaliz h finalr dēter/
miat de oppōnib⁹ earūdē. Et ē rō ordis qz eq̄pollētia attēditur
penes ydēptitatē. s; oppositō penes diuersitatē idē at ē ante di/
uersum. Et dicit q̄ ipsaz alique sunt contrarie alie subcontrarie
alique contradictorie et alie subalterne. Et illarum specieruz op/
positionis eodē modo sumit sufficiētia hic sicut in ill' de inesse.

Notandū Om̄s pppōnes modaliz cognoscunt p q̄/
tuor ordies q̄ significāt ill' dēcōib⁹ Ama/
bim⁹ Edēculi. Iliace. Purpurea. Un oēs de q̄rto ordie sūt vles
affirmatie et oēs de tēcō sunt vles negatie. et g^o int se contrariant
et ille de pmo ordie sūt p̄ticulares affirmatie s; de scōdo sūt p̄ticu/
laēs negatie q̄re subcōtrariāt. Et ex isto facillr cognoscūt alie spēs.
quia quartus et scōds ordo cōtradiāt similr terci⁹ et primus sed
quartus et primus subaltēnant. et etiā tercius et scōds. Et hoc
totum q̄stū ad eq̄pollētias et oppōnes docebit figura seq̄ns.

Arguit Om̄s p̄rie dēnt eē vles s; nllē modales sunt
vles ḡ nllē modales sūt p̄rie. Dimoz pbat qz
oēs ppōes modales sūt singlares qz in eis subiectis singlare dic/
tū. Dōz q̄ quātitas in modalib⁹ attendit tripli. s. ex pte totius
dicti. ex pte subiecti dicti. et ex pte modi. sed h p̄ncipalr dōz attēdi
ex pte modi. et sic alique sunt vniuersales et alique p̄ticulares p
porcionādo modos signis sed ille que sunt in purpurea et yliace
sunt vniuersales ergo contrariantur.

Arguit Subcōtrarie dēnt eē eiusdē subiecti et p̄dicati s;
ppōes de amabim⁹ et edēculi n̄ sūt eiusdē subiec/
ti vt p̄t de ill' sorte currere ē possibile sorte nō currere ē possibile
Dōz ad maiore q̄ in ill' de inēē oppositē dēnt esse eiusdē subiec/
ti et p̄dicati nō aut in modalib⁹. Et est ratō diuersitat' qz oppō
in modalib⁹ attēdit penes opposita predicata s; penes opposi/
tos modos enūciandi tñ et ppter illam diuersitatem fuit neces/
sarium hic dēterminare de oppositione ppositionū modalium.

Sr In cōtrarijs ad mī^o vna dēt eē affirmatiā z alia negati
ua s; h neutra ē negatiā sortē currē ē possibile sortē n cur
rere ē possibile qz mod^o i veraq; manet affirmat^o. Dd3 q; l3 scda
formalr ex pre mōi s; affirmatiā tñ btualr ē negatiā qz eqpoller
isti formalr negatiē sortē currē nō ē necesse. qz abe sunt i edētuli

Querit Quo debeat sumi pdictio in modalib^o. Dd3
q; ad habendū pditionē negatio d3 poni ad
modū. Cuius due sunt rōnes. prima qz mod^o in modalib^o h3 se
sicut esse in illis de inesse qz utrūq; est pdicatū formale. s; pdic
tio in illis de inesse attendit ex affirmatiōe z negatiōe eē. g^o s; h
debet attendi penes modū. Scda rō qz si ad ptradictionē suffice
ret negationē ponere ad dictū tñc due pdictorie eēnt s; vere. sic
p3 de illis sortē ābulare ē possibile z sortē nō ābulare ē possibile

Sr Iste due ptradiciūt sortes ābulat sortes nō ābulat g; s; h
due pdicte. Ddm q; nō est est s; h qz in duab^o pmissi
pliciter loquēdo nulla est negatiua qz modus in nulla negat.

Sr Unū pdictorioz nō sequit ad aliū in bona pñā. s; ille
que sunt d edētuli sequūt in bona pñā ad illas q; sunt
de purpurea. g^o nō cōtradicūt. Minor p3 qz ad istā d purpurea
sortem currere ē necesse sequit p legē subalternaz sortē currē ē cō
tingēs. z vltra bñ sequit sortē currē ē ptingēs. g^o sortē nō curre
re ē ptingēs p puerfionē in oppositā qualitatē. g^o a pmo ad vl
timū bñ sequit sortē currē ē necē. g^o sortē nō currē ē ptingēs q; ē
in edētuli. Ddm ad scda3 pñam scām p puerfionē in opposi
tā q; litatē q; l3 ppō d ptingenti spāl capto put ē idem qd non ne
cessariū z nō ipossibile cōuertat in oppositā q; litatē nō tñ q; est
de ptingenti gñalr capto. put cōuertit cū possibili vt patuit supra

Sr Particulare nō sequit ad vlē vt nō sequit al currit. ergo
aliq; hō currit s; necē ē vlē ad possibile. g^o ad necē eē nō se
quit possibile eē. z p pñas ppōnes de amabim^o z purpurea n sub
alternant. Ddm q; licz pticulare captu p inferiori nō sequit ad
vlē in pdicādo sc3 captu p supiori. tñ bñ sequit ad vlē in distri
buendo vel ampliando. et g; ad necesse eē sequit possibile esse.

Sr Si ad necē eē seqref possibile eē tunc etiā seqref possibile
quia possibile dē utrūq;. Dd3 q; duplex ē possibile. s; añ
cū et cū actu vel sub actu. vñ ad necesse sequit possibile. qd est

Tractatus

cōiunctum actui et nō qđ est distās ab actu Vel dōm vt dictū est
de cōtingenti. Et hec de modalibus sufficiant.

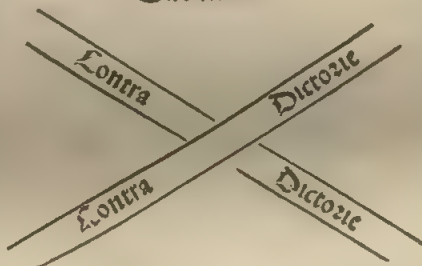
Uortē currere nō est possibile.
Uortē currere nō est contingens.
Uortē currere est impossibile.
Uortem nō currere est necesse.

Contrarie

Uortem nō currere nō est possibile
Uortem nō currere nō est contingens
Uortē nō currere est impossibile.
Uortem currere est necesse.

Purpurea

Subalterne

Subcōtrarie

Uortem nō currere est possibile.
Uortē nō currere nō est contingēs
Uortē nō currere nō est impossibile.
Uortem currere nō est necesse.

Subalterne

Uortem currere est possibile.
Uortem currere est contingens.
Uortem currere nō est impossibile.
Uortem nō currere nō est necesse.

Amabim?

Primus

Arca utiuz secū di tractat⁹ D.h.

qui est de pdicabilib⁹ extractus ex libro
predicabilium porphiry. Queritur
primo quare iste tractatus scōs sequit⁹.
primum. Dōm q⁹ ideo quia magis no-
tum precedit minus notum. sed i pmo

tractatu ipsius Petri hispani determinatur de ppōne que est qd
dā totū et cōpositū. in scdo vero determinat⁹ de qnqz vlib⁹ q⁹ sūt q.
Dā pres ppositionis. sed totū est nobis notū q⁹ sue pres. g⁹ via
discipline et q⁹ ad nos tractat⁹ de enūciatōe d⁹ pcedē tractatū qn
qz vniūsalitū. Sz dicēs si sic seqret⁹ q⁹ tractat⁹ quart⁹ dēteret pce-
dere oēs alios. Seq̄la pbat q⁹ est de cōpositionib⁹. s. de syllogis-
mo qui cōponit⁹ ex duab⁹ ppōnib⁹. Dōm q⁹ fm viā discipline si-
pliciter et fm viā resolutōis argumētū fm pbat tñ sz viā disciplie
q⁹ incipit a iuuēib⁹ notiorib⁹ pmo pcedit quartū. qz ppō est iuue-
nibus magis nota qz syllogismus de quo agitur in quarto.

Arguit⁹ Partes pcedūt totū ergo tractat⁹ de qnqz vlib⁹
dēterz pcedē tractatū de ppōe. Dōz licz ordie
nature et doctrine pres pcedāt totū n tñ ordie disciplie et q⁹ ad nos
Sz dicēs porphy. pphs pponūt pgnicōez terminoz et priū gvl
ipsi male ordināt aut p. hū. Dōm negādo pnam qz hoc faciūt
diuerso ordine qz porphyrus et pphs tenēt ordinē nature et doc-
trine. sed petrus hispanus obseruat ordinem disciplie.

Querit⁹ Quare iste tractat⁹ scōs pcedit scēn. Dōm
q⁹ iō qz cognicō d vniūsalib⁹ valz ad noticiā
predicamētoz de qbus determinat⁹ in tercio tractatu vt p⁹ p por-
phiry dicentē cū sit necessariū Brisarori et. igit⁹ et. Pro q⁹
scēdū q⁹ cognicō pdicabilū v⁹ ad qtuor. Priō v⁹ ad pgnicōez
pdicamētoz. Rō qz pdicamētū est ordiatio genēz et spēz fm sub
et sup in recta linea pdicamēti. volēs at ordiare gen⁹ sup spēz
et spēm sub genere necessario est q⁹ cognoscat qd sit gen⁹ et qd spe-
cies qz ille ordiare nescit q⁹ rōes ordiabilū ignorat. Sz gen⁹ n
descēdit ad spēm nisi p drām g oportz etz pscit qd sit p̄a. Et sic
ē in sbalib⁹ sic etz ē i acmālib⁹. sz accētia sē duplicia scz propria

Tractatus

et cōia. cōe est predicabile q̄ntū s; p̄p̄iū est quartū. Secūdo va/
lent p̄dicabilia ad assignationē diffinitōis. q; est multiplex mo/
dus diffiniendi si ergo volumus oib; modis diffinire o; scire
oia p̄dicabilia. quia est aliqua diffinitio q̄ddatatiua et eēntialis
que p̄stituit ex genere et dīa ad e; assignatōz op̄tet p̄scire q̄d sit
genus et quid sp̄s et q̄d dīa. q; diffinitū ē sp̄s. et q̄d p̄io lo/
co ponit s; in verā p̄structōem est genus s; alie p̄icule ponit lo/
co dīe. Alia est diffinitio descriptiua q̄ ē duplex. nā aliqua est
p̄p̄ie dicta et illa p̄stituit ex genere et p̄p̄io. alia vero cōiter di/
cta et illa p̄stituit ex genere et actūte cōi. si ergo volumus scire ta/
les diffinitōes op̄ortz p̄scire q̄d sit p̄p̄iū et q̄d actūs. Tercio valēt
ad diuisionem q; est aliqua diuisio generis in suas sp̄es vel gene/
ris in dīas. et aliqua est diuisio subiecti in actūtia sed aliq; in
accentia p̄ p̄a et aliq; in cōia si ergo volum; scire tales diuisiōes
op̄tet p̄scire oia p̄dicabilia. Quarto valēt ad demonstratōez. q; est
mediū demonstratōis potissime ē diffinitō q̄ nō possum; scire de
mōstratōz nisi p̄p̄iū cognoscā; diffinitōez. s; diffinitō nō p̄t p̄ḡsci
nisi cognis oib; p̄bilib; ut patuit. q̄ p̄bilis sūt vtilia ad demā

Si poster; nō v; ad p̄gnitōz p̄oris ymo poti; eō / rōem
tra s; scia de vlibus ē posterior scia p̄dicamētoz igitur.
Minor p̄t ex inuentione vtriusq;. Dm̄ licet ista scia p̄dica/
biliū sit posterior in inuentione est tū p̄or in cognitōe. q; p̄dica/
mēta nō p̄nt cognosci saltē p̄fecte nisi cognoscatur p̄dicabilia.

Querit̄ Utrū vlt sit aliqd reale extra intellectū vlt sit
solū in intellectu. Dm̄ q; vlt capis duplici
ter vno mō p̄ scda intentione vt est quedam relatio rōnis in p̄/
dicabili ad intellectū et ad illud de q̄ ē p̄bile. et h; vlt ē solū in in/
tellectu. i. in obiecto app̄henso p̄ intellectū sicut alie scde itētoes
Allo; capis vlt p̄ p̄ia itētoe. s. p̄ nafa vlt et sic accipit̄ dupli/
nā aliqd ē vlt in pōia et aliud in actu. Vlt i pōia ē ip̄a q̄ddi/
tas vlt natura q̄ ē in re singulari cui nō repuḡt eē in alio singulari
q̄ntū est de se s; sibi repugnat in q̄tū scā ē p̄p̄a et ista nafa sic acce/
pta ē in pōia remota vt p̄dicet̄ de plib; Et vocat̄ allo; noie vni/
uersale incōpletū q; sibi nō cōuenit p̄pleta rō vniuersalis vt sic
eū nō h; vnitatē tanq; exis q̄d vni plib; pueniēs. S; vlt in
actu est ip̄a natura denudata a singularitate et a p̄ditōib; singu/
lariū et est in potentia p̄p̄inqua vt p̄dicetur d̄ plurib;. Et vo/
catur vlt p̄pletū. q; sibi pueniūt ea q̄ rōem p̄fecti vlt p̄plet; sic

sunt unitas quā habet ut ē obiective apud intellectū et pluralitas inq̄rū plurificabil ē i diūsis. Et cā sic nā fātalma qd ē sūtudo singulariū formatū in vi ymaginatiua nō pōt mouē intellectū possibile ad cognoscendū vlt actu qz repñtat rē ipam cum pditionib⁹ singulariū. Intellect⁹ igit agēs cū fantasmatē ipū / mit intellectū possibile spēm intelligibile quā cānt ut duo agentia pñalia q spēs repñtat naturā actu abstractā ab hmōi cōditōibus singulariū q natura lz sit in re quantū ad id qd ē tñ ē obiectiue in intellectu inquantū p hmōi spēm repñtatur.

Arguit Dñe qd ē. ē singulare r vñū nūero ut dī Boetius d vñitate r vno. gº nullū ē vlt a pte rei.

Dñm q q singulare r vñū nūero capī dupl'r vnoº p singlari p se tm. qd. i. ex sua p pñia rōne r ficatione includit singularitatez ut sortes vl materia sortis. r sic dñm boetij nō ē vez. Alioº capī p singlari p se vel p alterz qd scz ē singulare p hoc qd ē in alio. et sic dictū boetij est verū. sed hoc qd est singulare p alterū p se est vlt sicut hō in sorte est singulare sed p se est vlt.

Arguit Intellect⁹ ē q fac vltatē reb⁹ ut dī cōmētator tercio d aia lz intellect⁹ nō fac aliqd ex se. gº nullū ē vlt a pte rei extra intellectū. Dñm q intellect⁹ fac vltatē for mal'r pur accipit p intēctōe vltatē n tñ mal'r p mā sōstrata huic intēctōi. vl dñm q vlt p pñia intēctōe p capī dupl'r ut patuit

Arguit Si aliqd vlt ēēt a pte rei in singlari sequeress⁹ aliquod vlt esset singulare Sequela p batur qz qd recipitur ad modū recipiētis recipit. Dñz q vlt in singlari lz modū singlari. qz ē singulare p alterz n tñ lz naturā ē singulare. vl dñz negaº seqūa qz aq recepta i vase recipit ad modū vase r tñ aq recepta n ē vas

Querit Quid sit subiectū istī scdi tractat⁹. Rñdet q vlt in ordine ad pñdicabile. Et addit in ordine ad pñdicabile qd in ista scia nō dēterminat de vlt qualiter / cūqz sed de vlt sub ratione pñdicabilitatis. Qd at hoc vñuersale sit hic subiectū. p p diffinitionē subiecti attributōis qz vlt ē quid cōmuniū hīc consideratū pñmo notū nō excedēs metas istī scie verificabile de oibus pñcipal'r pñsideratis ad qd minus principal'r cōsiderata habēt ordinē r attributōz. Et posset aliter p bari qz illd ē subiectū i aliq scia cui dēmonstat inec p passie p pñcipiū pñcipiū illi scie. lz sic ē de vñuersali in ordine ad

Tractatus

predicabile ergo est subiectū. Un pncipiū eius explicat p diffinitionē vltis. s3 ppria passio ē pibile. et sic demonstratō talis s3 modū p̄suetū. omne qd natū est esse in pluribus ē pibile sed omne vlt in ordine ad predicabile est hmoi. igitur omne vniuersale predicable est predicabile.

Arguit Nullū cōplexū ē subiectū. s3 vlt in ordie ad predicabile ē qd cōplexū. g° nō erit h sctm. Ma ior pbat̄ qz scia capit vnitatē a subiecto. s3 cōplexū nō est qd vnū. nec pōt diffiniri. Dm. q triplex ē cōplexū s3 re tm. voce tm. re et voce simul. vñ nullū cōplexū fm rē pōt esse subiectū. tm bene fm vocē ppter penuriā vocabulor et sic ē in pposito.

Arguit Voces sūt signa rez. si g° vlt in ordie ad pibile est qd cōplexū fm vocē. erit etiā cōplexū fm rem. Dm q voces sunt signa rez nō ad extra imediate. s3 rez pceptaz. vna aut res pcepta circūloquit qnq pluribus vocib ppter penuriā vocabulor cū noia sint finita res vero infinite.

Ar Hic ē cōplexio et subiecto et ex ppria passione. g° est cōplexio fm rē. Dm q ibi nō addit predicabile. vt est ppria passio vniuersalis. sed vt est formalis modus p̄siderandi q non supaddit aliquid fm rem ipsi subiecto. nam sicut se habet dñā ad genus ita se habz formalis rō p̄siderandi ad subiectū. s3 dñā diuidens genus nō supaddit nouā naturā ipi generi. sed ptrahit ipm genus sic etiam formalis modus considerandi nō supaddit aliqd fm rē ipi subiecto. sed determinat et ptrahit ipm subiectū. Vel dicendū q triplex est passio. nā quedā est passio oīno intrinseca ipi subiecto. et talis nō distinguit a subiecto fm rem vt passio entis nō distinguitur ab ente et passio vltis sub rōne p̄dicabilis nō distinguitur ab vniuersali. Alia est passio oīno extrinseca ipi subiecto vt locus sup̄ficies tempus. et tales passiones realiter distinguuntur a suis subiectis. Tercia est passio q est p̄m extrinseca et partim intrinseca ipi subiecto. vt risibile et talis passio etiā distinguitur realiter a suo subiecto.

Ar Illud nō ē subiectū alic° scie qd transcēdit metas eius s3 vlt transcēdit metas. g° nō est hic subiectū. Mior pz qz omis scia ē vniuersaliū vt d̄z pmo posterior. Dm q ois scia est bñ vniuersaliū fm se et in ordine ad passiones quascūq. nō tm in ordine ad illā passionē que est pibile. sicut ista. vel d̄m q

vniversale capis dupliciter. vno modo per vltimum plexum et sic vltimum est quod est de omni parte et secundum quod ipsum. et sic omnis scia est vniversale. Alio modo capis vltimum per vniversali incompleto quod aptum natum est predicari de pluribus et sic est hic subiectum.

Arguitur Nullum equum est subiectum. scilicet vltimum est equum. non est hic subiectum. Maior est nota quia subiectum est diffinibile scilicet equum non est diffinitio. scilicet minor probat quia multiplex est vltimum. Dominum quod vltimum absolute hic non est subiectum: sed vltimum in ordine ad predicabile. et per hoc excludunt alie acceptiones.

Notandum Sextuplex est vltimum. primum est vltimum in distributione. buendo quod facit terminum comitum cui adiungitur stare distributive et vltimum. ut omnis nullus neuter et talia vocantur alio nomine signa vniversalia. Secundum est vniversale in cognoscendo et illud quod cognoscit vltimum. et sic intellectus dicitur vltimum. Tercium est vniversale in essendo ut est vniversale platonice quod est separatum a suis singularibus secundum rem et rationem similiter. quod Aristoteles reprobatur. Quartum est vltimum in causando et est illud quod est causa plurium effectuum scilicet dominum eque primo ut deus est vltimum in causando est tamen simplex in essendo. Quintum est vniversale in repntando quod repntat naturam vltimum ut species intelligibilis repntat naturam comitum sine vltimum. Sextum est vniversale in predicando. Vltimum. causat precipit. cognoscit. distribuitur. Atque repntat et predicat hoc vniversale. Et solum de vniversali in predicando est hoc ad propositum quod predicat tribus modis. vno modo ut est ante rem et est natura comitum secundum se accepta quantum ad sua principia essentialia ut hoc est vniversale ante rem considerando ipsum ut est animal rationale. Secundo modo ut est in re. Et sic capis dupliciter. vno modo put est separatim a singularibus et per se subsistens. et hoc est vniversale platonicum alio modo put est in re et in suis suppositis subsistens. Tercio modo ut est post rem. et est natura comitum abstracta a suis singularibus ut hoc est species. Unde vniversale ante rem est metaphysice consideratio et ei attribuuntur predicata essentialia Vniversale in re consideratur a physico et ei attribuuntur predicata suppositalia ut hoc currit. Sed vniversale post rem consideratur a logico et sibi attribuuntur predicata intentionalia ut hoc est species animal est genus et de tali vltimum est hic ad propositum. Et per illam distinctionem solvantur multa argumenta que ponit hic obijci de vniversali.

¶ Si hic consideratur vniversale post rem tamen logica erit principi paliter de secundis intentionibus. Probatur quia illa pre-

Tractatus

dicata intentionalia sunt secunde intentionis. Ddm q illa pdica
ta intentionalia hnt se p modū passionū z nō p modū subiecti.
Un scie cognoscunt a passionib⁹ que demonstrant inesse subiecto
ex hoc tñ nō sequit q loyca sit de secundis intentionib⁹ pncipalr

Arguit Qd ē idē cū altero h nō pōt esse passio eius sed
vle z pdicabile idē sunt vt dē text⁹ ergo pdica/
bile nō pōt esse passio vliū Maior pbat qz subiectū z ei⁹ ppria
passio distinguūt realiter. Ddm q triplex ē passio scz intrin/
seca extrinseca et media sicut dictū est. vñ pdicabile ē passio in/
trinseca q nō distinguūt realiter a suo subiecto sz solū fm rōem.

Arguit Quicqd dz alteri demonstrari inesse h dz distin/
gui fm rē ab ipso. sz pdicabile demonstratur inesse vli
g distinguūt ab eo fm rē. Ddm q maior nō est fa sed quicqd
dz alteri demonstrari inesse h dz distinguūt ab eo fm rē vel fm rōem
et quibz pdicabile nō distinguūt ab vli fm rem tamē fm rōem.

Ar Quicqz hnt diuersas rōes dnt fm rē sz vle z pdicabi/
le hnt diūsas rōes. g dnt fm rē. Maior pbat qz diffini/
tio est oō explicās quid est eē rei. Minor ptz per textū. Ddm
ad maiore q vera est de diffinitōe quidditativa qz diūse res hnt
diuersas diffinitōes qdditativas tñ eadē res pōt hre diuersas
diffinitōes accidentales z modales que expmūt diūsos mōs z cō/
ditiones eiusdē rei z tales dant hic de vli et pdicabili.

Querit Utz de qnqz vlib⁹ sit scia. Ddm q sic qz d il
lus ē scia que pueniūt i aliq cōi subiecto cui pē
demonstrari inesse passio p ppriū z adequatū pncipiū sed qnqz p
dicabilia sunt hmoi. ergo de eis ē scia.

Arguit De pluribus nō pōt esse vna scia sz qnqz vlia.
sunt plura g de eis nō ē vna scia Maior pba
tur qz vna scia ē vni⁹ generis scibil. Ddm lz vna scia sit vni⁹ sci
bilis tāqz vni⁹ subiecti vl plicios scibil. tñ vna scia pōt ec plū
scibiliū vt ptiū subiectuaz subiecti et sic de qnqz vlib⁹ ē scia.

Ar Nō entis nō ē scia sz vlia snt nō entia vt pbat phs pmo
posterior. dicens gaudeant genera z spēs qm mōstra snt
et intelligit p mōstra nō entia. Ddm q phs ibidē loquit d ge
neribus et spēbus separatis extra singularia vt Plato loque/
batur et sic improbat vlia. quia sunt nō entia.

Redicabile quādoq3

Iste est scđus tractat⁹ sūmulaz. Pe. hīf. in q post
q3 determinat i pmo tractatu de ppōe q3 pponit ex
tēis icōplexis. h pñr determinat de ill' termis incō

plexis. f. vlibus. cuius ordinis rō supius est dicta. Et duo facie
nā in pmo agit de vlib⁹ fm rōem cōem oñdendo quid sit vlc et
quid pdicabile. scđo diuidit vlc siue pdicabile in qñq3 pdica/
bilia. et q3 pdicabile nō quocūq3 mō diuidit in illa. iō pus di/
uidit pdicabile. Dicens q pdicabile qñq3 capif pprie z qñq3 cō
muniter sed quid sit quodlibet horz habetur in lra.

Arguit Mēbra ist⁹ diuisionis cōcidūt. g diuissio n ē
bona. Anz pbat q3 vnū ptinet sub alio sic pdi
cabile pprie sumptū ptinet sub pbili cōiter sūptio. Ddm qñs
mēbra ist⁹ diuisionis materialr cōcidāt nō tñ formalr. q3 p
dicabile cōiter sūptūz nō est pbile pprie sumptū nec ecōtra.

Arguit In nulla bōa diuissioe vnū mēbroz d3 pueri
cū ipō diuissio. f3 pbile cōit sumptū pūit cū di
uissio. g diuissio nō ē bona. Minoz pbat q3 pbile cōiter capū ē
diuissum z mēbz diuidēs. Ddm qñs pdicabile cōiter sumptū
tam vt diuidens cōuertat cū diuissio qñ ad supposita nō tñ q3.
cū ad formalem rōnem z quantū ad modos sue acceptionis

Arguit In isto tractatu determinat de pbili cōiter sum.
pto. g etiā de tali erit hic ad ppositū. Anz p/
batur q3 postea diffinitur indiuiduū. Ddm q nō sit h pñci/
paliter sed min⁹ pñcipalr z accñtalr eo q spēs ptur de indiuidu/
is z indiuiduū ponit in diffinitōe spēi ne ergo diff⁹ spēi detur p
ignota sic incidētalr diffinit indiuiduū vt postea patebit.

Arguit Sol luna mūdus sunt pbilia pprie sūpta. et
tñ pdicant de plurib⁹. Dd3 qñs actu nō p f d
plurib⁹ tñ bene aptitudie. Sz diceret h nō p f aptitudie d plu
ribus qd ipossibile ē multiplicari. f3 ipossibile ē mūdū mulci/
plicari. g mūd⁹ nō p f pñ aptitudie de plib⁹. Minoz patet. q3
fm Aristotile in pmo celi ipossibile est plures ēē mūdus. Dd3 q
maior est falsa q3 ipossibilitas multiplicatōis z aptitudo pñ/
cabilitat⁹ d plurib⁹ ex diuers⁹ se tenēt. nā pñū tenet se ex pre ma
terie f3 scđm se tē ex pre forme vñ forma sol actu ē in sua materia

*et dicitur in lra q3
qñs pñci paliter z accñtalr
pñcipalr z accñtalr eo q spēs
ptur de indiuidu is z indiuiduū
ponit in diffinitōe spēi ne ergo
diff⁹ spēi detur p ignota
sic incidētalr diffinit indiuiduū
vt postea patebit.*

Tractatus

in se speciebus et accens inest individuis. Ut p[ro]dici quia accens
magis inest accensali. tñ gen[us] magis inest essentiali. sz illud q[uo]d inest
essentiali magis inest q[uam] illud q[uo]d inest accensali.

Arguit Nullū vniuocū d[icitu]r mltipli. sz gen[us] ē vniuocū
q[uo]d nō d[icitu]r mltipli. Mior p[ro]bat. q[uia] vno noie et vna
rōe p[ro]dicat de plib[us]. Dōm q[uod] gen[us] cap[itu]lū dupl[ic]i. Uno in ordine
ad suas sp[eci]es q[uod] est gen[us]. et sic ē vniuocū. Alio mō in ordine ad
suas acceptōes. et sic est equiuocū.

Arguit Nullū equuocū ē p[ro]dicabile. gen[us] ē equuocū. q[uod] ge-
nus nō est p[ro]dicabile. Dōm ad maiore q[uam] nullū
equuocū equuoce acceptū ē p[ro]dicabile. sed gen[us] accipit tripl[ic]i. et soluz
tercio mō ē vñ p[ro]dicabile ab alijs distinctū.

Arguit Gen[us] tercio mō sumptū ē equuocū. Probat p[ro]
Arist[ote]l[em]. vij. physicoz q[uod] d[icitu]r q[uod] in gen[er]e latet mlti-
id est mltie equuocatōes. Dōm q[uod] gen[us] cap[itu]lū dupl[ic]i. Uno p[ro]p[ri]e
in q[ui]tū noiat naturā s[ub]m[od]o q[uod] h[ab]et in suis sp[eci]b[us] et sic ē equuocū q[uia]
in diuisis sp[eci]b[us] h[ab]et aliā et aliā rōez. Alio cap[itu]lū loyce vt noiat
vnā naturā cōez acceptā oib[us] suis sp[eci]b[us] p[ro]dicabile. et sic ē vniuocū

Arguit pl[ur]es s[un]t acceptōes gen[er]is in cōi q[uam] tres. q[uod] p[ro]
hyl[osoph]o ē diminit[us]. Añs p[ro]bat. q[uia] aliq[uo]d est genus
masculinū et aliq[uo]d femininū. Dōm negādo p[ro]nam. q[uia] p[ro]p[ri]e. hyl[osoph]o.
nō intendit ponē o[mn]is acceptōes gen[er]is. sz illas q[uod] ducūt nos in
cognitionē gen[er]is loyci.

Primo mō dicit[ur] collectio.

Hic ponit p[ri]mā acceptōez gen[er]is. dicēs. q[uod] gen[us] p[ri]mo mō ē colle-
ctio multoz habentū se ad inuicē et ad aliq[uo]d vñ quodā mō vt
collectio romanor[um] d[icitu]r gen[us]. et s[ic]t collectio mltor[um] eiusdē cognā-
cōis vt p[ri]mi. et cap[itu]lū hic collectio passiuē p[ro] reb[us] collect[is]. Vñ lz
in cumulo lapidū s[ic]t collectio non tñ s[ic]t lapides collecti ab vno
p[ri]ncipio eiusdē gen[er]is et ergo nō ē gen[us] p[ri]mo mō.

Querit Qualē puenientiā h[ab]et gen[us] logtē cū gen[er]e p[ri]mo
mō s[up]ro. Rñdet q[uod] istā q[uia] sicut gen[us] p[ri]mo d[icitu]r
cū noiat quādā collectionē mltor[um] de vna p[ro]genie sic gen[us] loy-
cū noiat collectōez mltaz sp[eci]ez p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e s[ub] vno. Sz dis-
serūt p[ro] q[uod] gen[us] p[ri]mo sumptū includit actu ea q[uod] sub ip[s]o s[un]t. sed

gen^o loyū p^otinēt solū p^otatiue ea q̄ cōtinēt sub ipō. Scđo d^ont q^o gen^o p^omo^o acceptū p^otinēt ea q̄ sub ipō s^o p^o mo^o cori^o intēg^olis. s^o gen^o loyū h^oz se p^o mo^o cori^o v^olis. Tercio d^ont. q^o gen^o p^omo^o sup^oetū nō p^odicat^o de ill^o q̄ p^otinēt s^o ipō. s^o gen^o loyū p^o p^odicat^o de ill^o q̄ s^o ipō p^otinēt. ut h^o est al. leo est aial^o z sic de alijs.

Arguit Venns dicit aliqd vñū. s^o collectio multorum eiusdē p^ogenei n̄ ē aliqd vñū. ergo illa collectō nō ē gen^o. Dōm q^o ē aliqd vñū p^opter vñitātē p^oncipij material^o qd ē semen p^opagacōis mltiplicatū in tota p^ogenie.

Secūdo mō dicitur genus

Hic ponit scđam acceptōz gener^o dicēs. gen^o scđo mō ē p^oncipij am vñiuscuiusq^o generacōis ut pater z patris sen loc^o. Un lo^o cus d^oz p^oncipij generacōis inq^otiū in eo ē p^o p^oseruatiua locari. z iō hoies nati in eodē loco p^oueniūt in colore v^o p^oditōe.

Arguit Illa acceptio d^oz p^ocedē p^omā. q̄ iste ordo ē mal^o. Alijs p^obat. q^o p^oncipij collectōis ē aū collectōz v^ol aū res collectas. Dōm q^o d^ouplex ē ordo. s. nature siue doctrine z ordo disci pline siue q̄ ad nos. Jā d^o q^o illa acceptio ē aū p^omā ordine nature. s^o p^omā ē aū scđam ordine discipline. q^o secunda h^oz maiorē p^oueniētiā cū genē loyco q^o p^omā acceptō. z ergo p^o nī iuxta terciā acceptōez immediate.

Notandū Q^o gen^o scđo mō z gen^o loyū cōueniūt z d^ont. Cōueniūt q^o sicut gen^o scđo mō ē p^oncipij vñiuscuiusq^o generacōis. sic etiā gen^o loyū ē p^oncipij suaz spēz. S^oz differt. q^o gen^o scđo mō sup^oetū ē p^oncipij extrinsecū z effectū. s^o gen^o loyū ē p^oncipij formale siue intrinsecū. Scđo d^ont. q^o gen^o scđo mō nō p^odicat^o de ill^o q̄ p^otinēt sub ipō. q^o ē p^oncipij extrinsecū ipoz. s^o gen^o loyū p^odicat^o de suis spēz q^o est p^oncipij intrinsecū suaz spēz.

Arguit Omē gen^o ē v^ol s^o p^on^o generacōis ut p^ol^o loc^o ē vñū singulare. q̄ n̄ ē gen^o. Dōz s^o omē gen^o loy cū sit v^ol nō tñ s^o gē^o ciuile s^o q^oz ē singulare sic p^oz generas p^ol.

Querit Quare. De. hyl. exēplificat h^o p^ol^o de p^oz q^oz de m^ore cū tñ m^o sit et p^on^o generacōis. Dōm q^o iō. q^o p^ol^o ē p^on^o effectū z actiū. z m^o ē p^on^o passiū. s^o gen^o loyū nō h^oz p^oueniētiā cū p^on^o passiuo sic cū p^on^o actiuo. Et p^on^o actiū

Tractatus

ē digni⁹ pⁿo passivo. s; a digniori d; scilicet vnoia⁹. Ut p^r dicti q^r
m^r oph^r edat s; p^rie q^r p^ri ponit h; p^r parente. q^d etiā d^r de matre.

Querit^r q^rre pot^r exemplificat de loco q^d de tpe cū tū gene
racōes sūt i tpe. Rū^t q^r iō q^r loc⁹ ē pⁿo s; fua
tū eo q^d ē mē^ria pmanēs z s; fua^r locatū. s; tps ē pot^r pⁿo cor
rupcōis eo q^d tps ē mē^ria successiva z i tpe aliq^d tabescūt z sene/

St^r Accūs nō ē pⁿo sube s; loc⁹ ē accūs. scūt iū⁹ phisicor⁹
g^r loc⁹ nō ē pⁿo genēacōis q^d ē ad subaz. Dōm q^d loc⁹ cap^r
dupl^r. Uno⁹ mathematicē inq^rtu absolute ē sup^rficies corp^r
p^rinētis z sic nō ē pⁿo genēacōis. Alio mō p^r corp^r cūnēte p
ut h; in se hēntē s; fua^ruā acceptā a corp^rib⁹ celestibus. z sic lo/
cus bñ est p^rncip^rū genēacōis coadiuvans.

Arguit^r Romulus nō ē pⁿo vniuscuiusq⁹ genēacōis. g^r
nō ē gen⁹ scdō mō. Añs p^rz q^r romul⁹ est soluz
pⁿo romanor⁹ z nō alior⁹. Dōm q^d vniuscuiusq⁹ d; cap^r p^ricla/
riter p^r alie⁹ z nō distributivē. v^t si cap^rat distributivē ista accep/
tio d; itelligit^r s; m^r locutō z reddituvaz reddēdo singla singlis. q^da
nō ē scilicet q^d romul⁹ sit pⁿo cuiusq⁹ genēacōis simpl^r. s; ē s; q^d ro
mul⁹ ē pⁿo vniuscuiusq⁹ genēacōis i ordie ad ea q^d ab eo dñdē^r

Arguit^r Diffinico genēis scdō mōi p^rueit materie prime
q^d tū nō ē gen⁹. g^r diffinico p^rueit alēi a diffinito.
Añs p^rbat q^r mat^ria p^ria ē p^ricipiū vniuscuiusq⁹ genēacōis.
v^t p^rz p^r phisicor⁹. Dd; l; mat^ria p^ria sit p^ricipiū mat^riale vni/
cuiusq⁹ genēacōis nō tū ē p^ricipiū effectū de q^d itelligit^r diffini⁹.

Arguit^r Sole est p^ricipiū effectū vniuscuiusq⁹ rei ge/
nēis cuiusq⁹ genēacōis. z tū nō ē gen⁹ scdō mō
q^d nō est p^r p^r patria. Dōm l; sol sit p^ricipiū effectū v^t nō tū p/
ticulare de quo itelligit^r p^ris diffinico.

Tercio mō dicit^r genus cui

Hic p^rit terciē acceptōz gener⁹ q^d est loyca z p^ricipal^r h^r intentā
dicēns gen⁹ scio mō ē cui suppoit^r spēs. Et ē itellect⁹ illi⁹ accep/
cōis gen⁹ ē cui directe imēdiate z i reā linea p^rntali suppoit^r spēs

St^r Generi suppoit^r dñā. g^r nō tū spēs Dd; q^duis a latē dñā
suppoit^r genēi nō tū directe i linea p^rntali sic spēs. s; dicēs
gen⁹ suppoit^r genēi dirē z imēdiate. g^r nō solū spēs Añs p^rbat q^r

Primus

aial ē gen^o et supponit generi scz corpi aiate. Ddm q aial cōpat
ad vno. Vno^o ad supiora scz ad corp^o animatū et ad corp^o mix-
tū. et sic aial nō est gen^o sz spēs. Alio^o ad inferiora scz ad hoīem
equū. et sic aial ē gen^o. Vn qñ aial supponit corpi animato. tūc
gen^o nō supponit generi. qz tūc aial ē spēs. qz omīa inter me-
dia in arbore Porphyriana sūt genera respectu luoꝝ inferiorū et
spēs respectu supiorū.

*Unde dicitur quod genus in se
et essentia*

Arguitur Idē nō su ppositū sibi ipi sz gen^o et spēs sūt idē. et
go spēs nō supponit generi. Minor pbat. qz
nominat eandē naturā. Ddm q sz sint idē sūm rē. differūt tñ sūm
rōez. qz h q dī gen^o cōsistit spēs dī determinate. Sz dicēs si spēs
est idē sūm rē cū genē. g ē idē cū spē sūi opposita. Et dīa. quia
si spēs ydēpñficat cū genere. etiā ydēpñficabit cū duab^{us} differē-
tīs generis q a genē nō distinguūt. Ddm negādo cōsequētiā qz
qñs differētiē nō differāt in genē. differūt tñ int se ppter natū-
rā oppositiōis qre etiā oppositas spēs cōstituūt.

Enus ē quod predica.

Positis acceptionib^{us} ipi^{us} generis. hic cōsequenter dicit
vnū mēbrū qd sibi ē ad sūū ppositū. s. gen^o tertio mō
et p^o pōit diffiniciōz. scdo declarat eā. Dicit g gen^o ē qd p dīcatur
de plib^{us} spē dīntib^{us} in eo qd qd est. Et refert h qd vlt. qd ponit
loco generis licet nō sit vox gen^o. sz aliq q dīcūt hic diffiniri se/
cundā intentiōez dīcūt q referat primā intentiōez genericam vlt
obiectū generis nō vnū tñ. sz omīa sūt sub dīstīctīe vt sit sēsus
gen^o est sūū obiectū scz aial corp^o color et. qd supple obiectū scz
aial corp^o et. p dīcat de plib^{us}. qz scda intētiō est accūs. g hz dīf.
finiri p aliqd extraneū a natura sua. scz p subiectū. sz suppositū
ē falsum. Etiā sūm ipos pma intētiō vlt obiectū generis nō ē sū/
iectū illi^{us} scdo intētiōis sz hoc sūm pōitātē sit ddm.

Querit Quō obat Porphyri^{us} istā diffiniciōez et bo-
nā. Rñdet q sic. qz illa difficō ē bona q nō est
supflua neqz diminuta et sufficiēter explicat naturam diffiniri et
facit ipm differre a quolibet alio. sz pñs ē hmoi. g ē bona Minor
pbat. qz p h qd dī de plib^{us} differt gen^o ab individuo. et p h quod
dī differt gen^o a dīa p pzio et accūs.

Tractatus.

totā. et ergo nō pōt multiplicari. s; tñ q̄libet forma in materia q̄s/
tum est ex pte sui sūm numerū multiplicari pōt. v; dōm ad minozē
q; lz non possunt esse plēs soles pōia reducibili ad actū p̄ agēs
naturale tñ bñ p̄ agēs sup̄naturale. Et si dicat̄ diuisio isto sole
in duas medietates vtrāq; medietas retinēt for̄mā specificā so/
lis ergo sol actu p̄dicaret̄ de plurib; dōm q; hoc posito q; ita dī
uideret̄ tamē hoc nō posset fieri p̄ agens naturale.

Predicabile siue vniuersa

Diffinit; vli et p̄dicabili p̄prie sūptis sūm suas rōes accētales
diūsas p̄nter diuidit ea in q̄nq; modos. scz in gen; spēm. dīam
p̄p̄itū et accēs. Quoz sufficiētia p̄ sic sumi. nā omē p̄dicabile
p̄dicat̄ de plurib;. v; ergo p̄dicat̄ in qd aut in quale. Si in qd
hoc ē dupl; v; p̄dicat̄ de plurib; dīcib; spēm et sic est gen;. v; dīfe
rētib; nūero. et sic est spēs. Si in qle hoc ē dupl;. v; in qle essen
tiale. et sic ē dīa. aut in qle accētale hoc ē dupl;. v; quēribiliter
et sic est p̄p̄itū. aut nō quēribil; et sic est accēs.

Querit̄ Utrū illa sit vera tñ q̄nq; s; p̄dicabilia Di
cendū q; sic. et p̄bat̄ tripl; p̄. auctoritate Por/
phyry. et Petri hyl. in textu. scdo. p̄bat̄ rōe p̄ sufficiētiā iā datā
tercio p̄bat̄ p̄ ei; exponētes. q̄z p̄ma ē q̄nq; s; p̄dicabilia scda ē
et nō s; plura q̄s q̄nq;. ergo tñ s; q̄nq; p̄dicabilia. oīa t; ab ex/
ponētib; ad expositā. Et tñ ibi exponit̄ grā plītat;. q; ponit̄ cir
ca dictionē numeralē. s; qñ ponitur circa aliā dictionem expo
nit̄ grā alietat;. v; h; tñ aīal ē hō q; exponit̄ sic. aīal ē hō. et nihil
ali; ab aīali ē hō. igit̄ tñ aīal ē hō.

Notandū Q; illa ppō. tñ q̄nq; s; p̄dicabilia ex/
ponit̄ dupl;. Uno; v; h; signūz tñ facit
vnā ppōez exclusiua. Alio; v; facit ppōem de excluso subiecto.
Si facit exclusiua tē expoīt̄ dupl;. Uno; grā plītat; et tñc est
vera. quia sensus est. tñ quinq; sunt predicabilia. id est quinq;
sunt predicabilia et non plura sunt q̄s quinq;. Alio modo expo
nitur gratia alietat; et sic ppō ē falsa. q; sensus ē tñ q̄nq; s; p̄di
cabilia. i. q̄nq; s; p̄dicabilia et nō s; alia q̄nq;. Alio; hoc sig
nū tñ facit vnā ppōez de excluso subiecto. et sic itez dupl; expo
nit̄. scz grā plītat;. v; grā alietat;. si grā plītat;. sic sensus ē tñ
q̄nq; s; p̄dicabilia. i. q̄nq; s; p̄dicabilia et non plā q̄s q̄nq; et sic

ē p̄a. Si expōnūt gr̄a alicuius. tūc sensus ē. t̄m q̄nq; s̄t p̄dicabīlīa. id est q̄nq; s̄t p̄dicabilia z nō alia a q̄nq; z sic ē falsa. Un̄ s̄t sig^m t̄m. tē fac p̄pōz exclusiua q̄n excludit oīa a s̄biecto z a p̄sōz tio p̄dicati. s̄z tūc facit p̄pōz de excluso s̄biecto q̄n solū exclu-

Arguit T̄m q̄ttuor s̄t p̄dicabi- / /dit oīa a s̄biecto. /
lia z vnū. s̄z v^m n̄ ē pl̄a. g^m t̄m q̄ttuor s̄t p̄dica- /
bilia z n̄ pl̄a. Dōm q̄ ibi male arguit. qz pl^m p̄oī in maiore q̄ in /
p̄clusiōe. s̄z d̄z sic argui. t̄m q̄ttuor s̄t p̄dicabilia z vnū. s̄z vnū /
nō ē pl̄a. g^m t̄m q̄ttuor s̄t p̄dicabilia z vnū qd̄ nō ē pl̄a.

Arguit Ex illa t̄m q̄nq; s̄t p̄dicabilia seq̄ ē falsū. g^m ip̄a /
ē falsa. Añs. p̄bat sic arguēdo. t̄m q̄nq; s̄t p̄di- /
cabilia. g^m oīa p̄dicabilia s̄t q̄nq; ibi. p̄na ē bona. qz arguit p̄ /
nes regulā illi^m signi t̄m. s̄z p̄ns ē falsū. g^m z añs. Dōm q̄ illa re- /
gula p̄ncipaz intelligit in ēmis nō nūerabilib^m ut bñ seq̄. t̄m hō /
tē. g^m oīe currēs ē hō. Et l̄z autor. p̄naz illā specificacōez nō po- /
nat t̄m sufficiēter intelligi ex exēplis. Etia l̄z nō ponat t̄m nō seq̄ /
tur q̄ g^m nō debeat poni. qz loc^m ab autoritate negatiue nō valet.

Arguit Decē s̄t p̄dicamēta z qd̄libet eoz ē p̄dicabile. g^m /
s̄t decē p̄dicabilia. Dōmad minorē q̄ l̄z qd̄li- /
bet p̄dicamētū sit p̄dicabile nō t̄m qd̄libz ē p̄dicabile distinctū p̄ /
qd̄libz. qz oīa p̄dicamēta cōtinēt sub vno p̄dicabili. s̄z sub ge- /
nere. Un̄ alr̄ distinguūt p̄dicabilia z p̄dicamēta. Nā p̄dicamēta /
distinguūt penes diūsos modos generalissimos p̄dicandi de p̄ /
ma suba. s̄z illi modi reperiūt decē. g^m decē s̄t p̄dicamēta. S̄z p̄di- /
cabilia distinguūt penes diūsos modos p̄dicādi de suis subiecti- /
bilib^m. s̄z illi mōi s̄t q̄nq; g^m q̄nq; s̄t p̄dicabilia.

Arguit T̄m q̄ttuor s̄t p̄dicata d̄yaletica. g^m t̄m q̄ttuor /
s̄t p̄dicabilia. p̄na t̄z. qz vidēt eē idē. Dōm q̄ /
nō s̄t idē. s̄z distinguūt ab inuicē penes diūsa fundamēta. nā p̄di- /
cabile fundat sup̄ diūsos mōs p̄dicādi de plib^m t̄m. s̄z p̄dicatur /
fundat sup̄ modos inherēdi vni t̄m l̄ plib^m. nā mod^m inherēdi /
diffiniōis z p̄p̄z est inherēdi cōuertibilr̄ si mod^m inherēdi gene- /
ris ē inherēdi eēntialr̄ z nō p̄utibilr̄. Et nō distinguūt p̄dicabile /
z p̄dicatū solū penes actū z p̄naz. qz q̄n d̄r q̄ttuor s̄t p̄dicata. /
p̄dicatū cap̄t noialiter z nō p̄ncipaliter.

Arguit S̄t t̄m duo mōi p̄dicādi. s̄z qd̄ z q̄le. g^m erūt /
duo p̄dicabilia t̄m. Dōm l̄z s̄t t̄m duo mōi p̄-

Tractatus.

dicendi in genere sunt tamen quoniam in specie. scilicet predicabilia distinguuntur per se
diversos modos speciales predicandi de suis subiectibus et non generales

Sicut diffinitio est predicabile et non est aliud / quia in genere multa conveniunt.
quod ex istis quoniam. generatio adhuc est placita. Ans probat. quia predicat de
pluribus. Dominum quod licet predicet de pluribus tamen quod dicitur complexum. non tamen tamen
obiectum unum incomplectum. Et quoniam dicitur diffinitio est quod incomplectum predicabi
le de pluribus ut diffinitio essentialis est diffinitio. diffinitio accidentalis est
diffinitio. generatio solutio nulla. Dominum quod diffinitio per se dicitur interdictum est
quod incomplectum et est predicabile generatio si per ad sua inferiora eo modo quod ge
nera et species recipiunt in se dicitur interdictum. vel est predicabile accensio si per
ad sua obiecta. scilicet ad primas interdictum ut habet aial rationale est diffinitio.

Sicut dicitur generica et dicitur specifica habent diversos modos predicandi.
generatio sunt predicabilia. Ans probat. quia dicitur generica habet modos
predicandi in quibus essentialis de pluribus dicitur in specie. et dicitur specifica de plu
ribus dicitur in solo numero. Dominum quod habent diversos modos predicandi naturaliter di
stinctos non autem formaliter. nam ab eo predicat in quibus essentialis. Et quoniam dicitur habent
distincta subiectibilia. generatio sunt distincta predicabilia. prima et quia distinctio
predicabilium sunt per se distinctio subiectibilium. Dominum negatio prima et
et per se probat. quia predicabilia distinguuntur per se distinctos modos predicandi
dicitur in quod licet quibus essentialis ut super dictum est. Et subiectibile immediatum dicitur specificum

Sicut genus et species sunt predicabilia et / est species et non individuum.
sunt tamen duo. generatio tamen duo sunt predicabilia. Dominum quod illa pro
genus et species sunt predicabilia et sunt tamen duo per duplicem rationem. Uno
generatio pluralitatis et sic est haec. quia scilicet genus et species sunt predicabilia. et
sunt tamen duo. id est sunt duo et illa duo non sunt pluralia quia duo quod est verum. Alio
generatio aliter et sic est haec. quia scilicet genus et species sunt tamen duo predicabi
lia. id est genus et species sunt duo predicabilia et non sunt alia predicabilia quia illa duo

Queritur Qualis est ista divisio velis siue predicabilis. Rursus
quod est analogi in sua analogata. quia velis siue predica
bile plus dicitur de genere dicitur de specie et per hoc de alijs. Quod sic patet quia sicut
ens dicitur analogice de subiecto et accente ita sicut velis dicitur analogice de illo
quod est essentialiter et quod est accidentaliter. scilicet generatio inest essentialiter pluribus dicitur in
b' specie. id est precedit speciem quod solus est pluribus numero dicitur in b'. Et quod genus spe
cies et dicitur precedit alia est id est. quia genus species dicitur insit essentialiter. propriu
um et accensio insit accidentaliter. etiam genus et species verum insit quibus dicitur.
quia genus et species insunt per modum substantie. et differentia inest
per modum qualitatis. Sicut univale dicitur verum de proprio quod de

accūte eo q̄ p̄p̄iū inest semp q̄z predicat̄ p̄uertiblr̄ z accūs nō inest sp̄ neq̄z p̄dicat̄ p̄uertiblr̄. Alij p̄o dicūt q̄ v̄le sit genus ad illa q̄nq̄z. s̄z hoc incōueniēter dī. tū p̄mo q̄z si esset genus v̄le esset gen⁹ generalissimū aut gen⁹ subalternū. nō primūz. q̄z tūc essent plura q̄z decē. neq̄z scōm. q̄z nō ponit̄ sub aliquo illoz decē cū sit ens rōis q̄d nō ponit̄ in p̄dicamēto. Tū scōo. q̄z gen⁹ nō pōt p̄dicari tēnoiatue de suis speciebus. s̄z v̄le p̄dicat̄ tēnoiatue de q̄nq̄z v̄lib⁹. ergo nō est gen⁹ ad ip̄a. Minor p̄bat̄. q̄z cum dī genus est v̄le est p̄dicatio tēnominatiua z filr̄ cū dī spēs ē v̄le cū iste sint tēnominatiue p̄dicatōes gen⁹ est genus. spēs ē spēs.

Arguit̄ Uniuersale p̄dicat̄ de q̄nq̄z p̄dicabilib⁹ dīcūt̄ spēs in q̄d. ḡ ē gen⁹. V̄ in q̄d p̄bat̄. q̄z p̄ueniēter r̄ndet̄ ad interrogatōz factā p̄ q̄d vt si q̄rat q̄d ē gen⁹ p̄ueniēter r̄ndet̄ ē v̄le. p̄na p̄bat̄ p̄ p̄m in fine q̄rri topicoz. q̄z si ali/ q̄d seq̄t̄ ad aliū nō p̄uertiblr̄ z dī de eo in q̄d difficile ē sepaē q̄ nō sit gen⁹. Dōm s̄z sit difficile tēstruē illū nō esse gen⁹ nō tū est ip̄osibile. Vel dōm q̄ nō p̄dicat̄ de eis in q̄d s̄z tēnoiatue

Arguit̄ Uniuersale ē vniuoctū ad q̄nq̄z p̄dicabilia z nō ē spēs neq̄z dīa neq̄z p̄p̄iū neq̄z accūs. ḡ ē genus p̄uma ps aīcedēs p̄t̄z. q̄z illū ē vniuoctū ad aliq̄ q̄d p̄dicat̄ de illis vno noīe z vna rōne. s̄z v̄le p̄dicat̄ de q̄nq̄z p̄dicabilib⁹ vno noīe z vna ratōe. ḡ ē vniuoctū. Maior p̄t̄z p̄ diffinīcōz vniuo/ coz. Minor p̄bat̄ inductiue. q̄z spēs ē v̄le dīa ē v̄le. z sic de alijs filr̄ spēs ē apta nata eē in plib⁹ z dīa ē apta nata eē in plib⁹. Dicendū ad maiore q̄ illū ē vniuoctū q̄d p̄dicat̄ de mlt̄s vno noīe z vna rōe eodē mō p̄cipata. s̄z v̄le nō est h̄mōi. q̄z rō v̄lis non eq̄liter p̄cipat̄ ab omib⁹ p̄dicabilib⁹ vt patuit.

Genus dicit̄ tripliciter

Postq̄z determinauit de vniuersali in cōi diffinitīue et diuīsiue dīter agit de vnoquoq̄ in speciali. z p̄mo de genē cui⁹ ponit̄ tres acceptōes vt eligat vna de q̄ ē hic ad p̄o/ possitū. Et est ratio ordinis ex dictis sumenda.

Arguit̄ Illū v̄le dīz eē p̄mū q̄d magis inest. s̄z accūs ma/ gis inest. ḡ accūs erit p̄m p̄dicabile. Maior p̄bat̄ p̄ diffinīcōz v̄lis z minor p̄t̄z p̄ diffinīcōez accūs. Dōm q̄z v̄is accūs magis inest f̄m rē tū gen⁹ maxie inest f̄m rōez. nā gen⁹

Tractatus

genera de predicamentis accensu in abstracto designata predicant in
qd fm moduz de suis speciebus. et si sint spes tunc predicant in qd de
suis individuis. Tercio: genera et spes de predicamento substantie
predicant in qd. s. fm re et modu fil. Et isto prz q diffinitio maxi
me predicat in qd. deinde genera et spes de predicamento substantie et
ultio genera et spes in abstracto designata de predicamento accensu

Querit Utz genus posset saluari in vna spe. Rndet
q genus capit duplt. Uno: qen ad sua em
tia. et sic genus bn pt saluari in vnica spe. qz tota eentia generis
est in vna spe. Na posito casu q inter aialia solus ho esset. aduc
tota eentia saluaret in hoie. qz tuc adhuc aial vere diceret de ho
mie. q esset in hoie. qz dici de psupponit ee in. et qz eentia cois
e diuisibil saltu in pres integles. et indiuisibile vbiuqz e ibi to
tu e. id tota eentia aialis saluaret in hoie. Alio: considerat gen
qzu ad sua pratem. et sic genus no pt saluari in vnica spe. quia
ptas generis e coicabilitas ei q ad mun e in duab speciebus. eo
q ptas generis explicat p duas dras oppositas. sz opposita sz
actu nunqz pnt esse in eode. q impossibile e aliqd aial esse ronale
et ironale. si etia impossibile est fm pratē gen saluari i vnica spe

Arguit Sicut se hz spes ad idiuindua sic se hz gen ad
spem. sz spes pnt saluari in vnico idiuinduo fm
eentia et pratē fil. q et gen in vna spe. Ddz ad maiore q n e p
oia filie. qz ali e descensus generis ad spes. et ali descensus spei ad i
diuindua. qz gen descendit ad spes p dras formales et spes diui
dit in idiuindua p dras materiales. exq at opposita formalr no
pnt ee in eode. sic ptas g no pt saluari in vnica spe. Sz argit
q vni spei e tm vnica matia q faciat tota coicabilitate ipsi for
me. et sic spes bn pt saluari in vnico idiuinduo fm pratē

Arguit Si gen saluat fm eentia in vnica spe. q etia
fm pratē. Et dña. qz ptas g inseparabilr seqt eentia
sentia. Ddm q ptas g inseparabilr seqt eentia fm radice. sz n
fm actu exercitu. Un qn dz gen saluat in vnica soe. h dz intel
ligi originalr vl fm radice solu considerado gen fm sua pncipia
salia et no fm ambitu e. vl fm actu exercitu. Ut ddm q ptas
generis no seqt ei eentia fm se et absolute. sz sub qda respectu.
sz in ordine ad diuissas spes. et q aliqd pt ppter eentie. qd no
puenit potestati.

Arguit Si tota eētia g^l saluaret in vnica sp^e seq^{re} q^d nihil eētie est in alia sp^e. s^z h^o ē falsū. igr^z illud ex q^d seq^{re}. Seq^{la} pbat. q^d totū ē c^o nihil ē ex. si g^o tota eētia g^l sit in vnica sp^e tūc nihil eētie g^l poterit eē ex illa sp^em. Ddm q^d extra in diffinitōe totū nō capis positū. vt cū^o nihil ē extra. i. cū^o nihil est in aliq^o alio. s^z capis negatiue. vt cū^o nihil est extra. i. cū^o nihil ē q^d nō sit intra q^d est vez. q^d nihil eētie generis q^d nō sit intra sp^em

Arguit Si tota eētia saluaret in vnica sp^e. seq^{re} q^d talis nō poss^z differre ab alia sp^e Seq^{la} pbat q^d ambe puenirēt in vna z eadē eētia. s^z q^d ē vna eētia nō differūt. Dd^z s^z illa q^d ē vna eētia p^o nō d^znt. tū bñ q^d ē vna eētia cōis. z sic ē de duab^o sp^eb^o q^d d^znt p^o p^ois eētijs p^ostitu^o tis p^o p^oas d^zas p^orahētes eētia g^l ad esse specificū

Querit Utz al^o sit gen^o si est nisi vna sp^es in mūdo. i. hō. Rūdet q^d sic z q^duis al^o tūc nō p^odicaret de plib^o actu. tū aptitudie. S^z posito casu. q^d nō ē in mūdo ni si vn^o hō nec poterit eē p^oles hoies nec aialia. vtz tūc al^o est g^o z hō sp^es d^z q^d nō est gen^o. s^z eē p^o dicatō idēptica. eo q^d ois hō eē al^o. z oē al^o eē hō. S^z hō aduceēt sp^es. q^d vt d^zcm ē sp^es p^o saluari in vno idiuuuo. s^z nō p^opetuari si fuerit corruptibile

Ad cognoscēdū hoc mēbz

Hic p^onter declarat vnā p^oiculā positā in diffinitōe g^l. i. sp^e d^zntib^o. z d^z Q^o ad cognoscēdū h^o mēbz d^zntib^o sp^e. oz scire q^d modis d^z d^zns. vt d^z i textu. ad cognoscēdū modos d^zntib^o oz scire q^d modis d^z idēz. Cui^o rō est. q^d idem z d^zns opponūt p^ouatiue. s^z p^ouatio nō cognosc^o nisi p^o suū h^oicū. Dicit g^o q^d idem d^z triplr. i. idem genē. idem sp^ecie. idem nūo. Cui^o diuisionis rō est q^d ois ydēptitas sumit^o ab aliq^o forma. vl^o sumit^o a forma cōica / bili vl^o incōicabili. si sumit^o ab incōicabili sic est idem nūo Si a forma cōicabili h^o est duplr. vl^o sumit^o a forma cōicabili rēmina / ta z specifca. sic est idem sp^e. aut sumit^o a forma cōicabili inde / minata z p^ofusa. z sic est idem genere

Querit Utz idē sit vniuoē ad idē genē idē sp^e z idē nūo Rūdet q^d nō. s^z ē analogū ad istos tres

Tractatus

modos ydēp̄tātis. qz p̄us d̄z de ydēp̄tate nūali. sc̄do de ydēp̄tate specifica. t̄cio de ydēp̄tate generica. z h̄ ē v̄ez q̄ ad naturas qz oē idē sumit ab aliq̄ forma. mō vbi ē forma magis vna ibi est maior ydēp̄tatis. Sz ordinādo istos modos ydēp̄tātis q̄ ad nos. tūc p̄us ē idē gen̄e. t̄m idē sp̄c. z vltio idē nōo. qz nob̄ notiora s̄t p̄fusa magis. z sic ordināt in textu isti modi

Arguit p̄les s̄t modi ydēp̄tātis q̄ tres. ḡ ista diuisiō ē insufficientis. Ans p̄bat. qz aliq̄ d̄nr idē f̄m analogū d̄m q̄ duplex est ydēp̄tatis. s̄ f̄m rē z f̄m rōez. h̄ p̄o p̄nūl modi ydēp̄tātis f̄m rem. s̄ ydēp̄tatis analogica est ydēp̄tatis f̄m rōem. qz ois f̄a ydēp̄tatis sumit ab aliq̄ forma vna. sed ydēp̄tatis analogie nō sumit ab aliq̄ forma vna f̄m rem. sicut p̄z cū d̄z. q̄ sanitas sit in vrina in aīali. z in diēta. sanitas em̄ ē in vrina tāq̄ in signo. z in aīali tāq̄ in subiecto. z in diēta siue in medicina tāq̄ in cā efficiēte. in q̄bus nō est vna forma cōis sanitatis. z ḡ tal' ydēp̄tatis analogie n̄ sumit ab aliq̄ forma vna Sc̄do p̄t dici. q̄ si ille mod' est mod' ydēp̄tātis. nō t̄n h̄ t̄be/ret poni. qz modus analogie nō ducit nos in p̄gnitōez illi' p̄t cule diffinitōis. specie d̄ntibus

Arguit Porphir' nō p̄t istos modos ydēp̄tātis. ḡ sup̄flue ponit h̄. D̄z negādo p̄nāz. qz. p̄. h̄y. est instructor iuueni. z ḡ ipse declarat illā p̄ticulā. d̄ntib' specie. nō de necessitate. s̄ t̄m de b̄n esse causa maioris notificatōis et declaratōis. q̄re illos modos h̄ ponit. Etia locus ab autoritate negatiue non valet

Arguit Idem z d̄r̄s nō opponit. s̄z idem z diuisum ḡ male declarat illā p̄ticulā d̄ntib' specie per modos ydēp̄tātis. D̄m q̄ d̄r̄s d̄z h̄ capi cōiter. put nō distinguit s̄ diuisū. Un p̄pe loq̄ndo diuisa s̄t q̄ in nullo vniuoco actuali pueniūt. Et d̄z in nullo vniuoco. nā p̄dicam̄ta p̄pe d̄nr ēē diuisa. qz in nullo vniuoco pueniūt. s̄z tene in equiuoco. s̄. in ente. Et d̄z in nullo actuali vniuoco. qz due d̄r̄e opposite pueniūt i vniuoco potenciali. s̄z in genere. sed nō in vniuoco actuali. q̄re etiā diuerse dicunt. Sz differētia dicunt q̄ in aliq̄ pueniunt. z in aliquo differūt. vt h̄o z asinus. p̄prie differūt. qz pueniunt i anūali. z differūt p̄prie d̄ntijs. qz homo est rōnalis. z asinus est irrationalis

Idē genere sunt quēcūqz.

Hic pñr declarat inēbra dē diuīdōis. 7 pñr ondit qñ idē genē di. Qñ idē genē sñ qñ prinēf sñ eodē genē sic hō 7 alin⁹ sñ aiali. 7 requit qñ prinēf sñ eodē genē prio. qñ hō 7 plāta sñ dñr idē genē. qñ nñ prinēf sñ eodē genē prio. sñ bñ remoro qd ē corp⁹.

Sr Celū 7 ira prinēf sñ eodē genē prio qd ē corp⁹ 7 tñ nō sñ idē genē. Scda ps assūpti pbat. qñ distiguit sic⁹ corru pibile 7 icorruptibile. qñ pl⁹ dñt qñ genē. Dd⁹ qñ duplex ē ge n⁹. sñ phisicū 7 logicū. vñ celū 7 ira dñt bñ genē phisico. qd ē materia forme sbalis. qñ ē alia supiorib⁹ 7 inferiorib⁹. vt decla/ rat pmo phisicoz. nō tñ dñt genē logico qd ē corp⁹ vt sba

Idē spē sūt que sub eadē.

Tūc ondit qñ idē spē dñt. Qñ idē spē sñ qñ prinēf sub ea/ dem spē. sicut sotes plato sub hoīe

Querit Utz sotes 7 brunell⁹ sint idē spē. Rñdet qñ nō. Sz dñt. prinēf sub eadē spē. sñ bñ aia li. gñ idē spē. Dñm qñ sotes 7 brunell⁹ bñ prinēf sub eadē spē sbalterna. sñ nō sñ eadē spē spēalissima. text⁹ āt sic itelligi re ber. eadē spē sñ qñ prinēf sub eadē spēalissima

Idē nūero dñ qdruplicit.

Hic volēs onde qñ idē nūo. pñr diuidit idē nūo di. Qñ dñ qñ duplir. sñ idē noīe. idē diffinitōe. idē ppo. idē accñte Quoz mo doz sufficiētia pñ sic sumi. nā qñ qñ sñ idē nūo. aut sñ idē nūo eēntiali. vñ accñtali. Si pñ hñ ē duplir. vñ sñ idē re 7 rōe sñ. aut sñ idē re. 7 dñt rōe. si pñ sic ē idē noīe. si pñ sic ē idē diffinitōe Si accñtalr. hñ ē duplir. lñ sñ eadē accñte cōi. aut ppo. si pñ sic ē idē accñte. si pñ sic ē idē ppo. sñ qñ sit qd sñ sufficiēti pñ ex textu

Arguit Marc⁹ 7 tull⁹ sñ diūsa noīa. gñ sñ eadē noīe Dñm qñ sñ diūsa noīa noīantia. tñ sñ ea dem noīa noīata. eo qñ pñ illa noīa vna res significat. text⁹ āt itel (ligit de noīe noīato. 7 nō de noīe noīante

Sr Illa nō sñ idē nūo qñ noīant naturā cōez. sed diffinitio et

Tractatus

Arguit Si gen^{us} esset diffinibile aut diffiniret p^{er} scdā intētiōē, v^{el} p^{er} p^{ri}ma, aut p^{er} p^{ri}ma & scdā s^{ed} s^{ed} nul^{lus} illor^{um} ē dōm. q̄ nō diffinit. Minor p^{re}z nō p^{er} scdā intētiōē, q^{ui} diffinitio nō attribuit scdē intētiōi, eo q^{uo}d tūc diffinitio cū dif^{fer} finito faceret ordē oīno falsū. Etā nō p^{er} p^{ri}ma intētiōē q^{ui} logic^{us} nō h^{ab}et cōsiderare p^{ri}mas intētiōēs, s^{ed} p^{ri}mo, q^{ui} p^{ri}me intētiōēs sūt res reales, s^{ed} logic^{us} h^{ab}et cōsiderare res rōis. Et nō p^{er} p^{ri}ma & scdā s^{ed} q^{ui} tūc p^{er}plexā diffiniret, s^{ed} p^{er}plexor^{um} nō ē diffinitio. Dōm q^{uo}d gē^{us} nūc cap^{it} dupl^{ic}it^{er}. Uno^{modo} material^{iter}, s^{ed} p^{er} re substrata scdē intētiōi et tūc gen^{us} ē natura cōis cōicabil^{is} p^{er}libus sp^{eci}b^{us}. Alio^{modo} cap^{it} gē^{us} nūc formal^{iter} p^{er} scdā intētiōē siue p^{er} illo a q^{ui} nomē iponit. Tūc d^{icitur} ad arugmētū q^{uo}d hic nō diffinit scdā intētiōē, q^{ui} illa intētiō gen^{us} nō p^{re}dicat de p^{er}libus eo, q^{uo}d ista est falsā p^{re}dicatio hō est gen^{us}. Etā nō diffinit h^{oc} p^{ri}ma & scdā intētiōē s^{ed} q^{ui} p^{er}plexor^{um} nō ē diffinitio, v^{el} p^{ro}bat arugmētū. S^{ed} gen^{us} diffinit h^{oc} p^{er} p^{ri}ma intētiōē siue p^{er} re substrata. Et ad im^{por}batōē dōm est, q^{uo}d h^{oc} p^{ri}me intētiōēs sūt res reales, nō tū diffinitū in logica real^{iter}, s^{ed} in ordīe ad p^{re}dicatōēs rōis, p^{er} q^{uo}d circūloq^{uimur} d^{icitur} p^{ri}ma intētiōē p^{ri}ma, cap^{it} in logica cōsiderat^{ur}.

Querit Quare gen^{us} hic nō p^{otest} diffiniri p^{er} scdā intētiōē d^{icitur} q^{uo}d iō, q^{ui} oīs bona diffinitio debet p^{ro}uenire suo diffinito, s^{ed} p^{ri}us diffinito gen^{us} nō p^{ro}uenit generi p^{er} scdā intētiōē, igit^{ur}. Minor p^{ro}bat, q^{ui} ille s^{ed} fals^{us}, hō ē gen^{us}, alin^{ter} ē genus. Et h^{oc} p^{ro}firmat, q^{ui} Porph^{irius} & autor n^{ost}r^{us} d^{icitur} exēplū de genere p^{er} p^{ri}ma intētiōē, v^{el} aīal. Scdō p^{re}z idē, q^{ui} gen^{us} p^{er} scdā intētiōē ē ip^{se} cūc sp^{eci}alissima hū^{man} intētiōis q^{ui} ē v^{el}le, s^{ed} illa nō p^{re}dicat de p^{er}lib^{us}, sp^{eci}ē d^{icitur} in q^{uo}d, s^{ed} solū de p^{er}lib^{us} nūc d^{icitur} b^{us}. Sūt & alie mult^{ae} rōēs idē p^{ro}bat q^{uo}d relinq^{uit} studiosis.

Arguit In oī bona diffinitioe gen^{us} diffinitū debet p^{ro}lo^{co} co^{mmo}ni, s^{ed} in ista diffinitioe nō ponit aliq^{uid} p^{ro} loco generis, q̄ nō ē bona. Minor p^{ro}bat, q^{ui} q^{uo}d, cū sit infinitū nō ē gen^{us}. Dōm q^{uo}d q^{ui}us explicite ibi nō ponat gen^{us} diffinitū, tū i^{mp}licite in h^{oc} q^{uo}d illud relatū q^{uo}d refert v^{el}le loco generis. Un^{de} q^{uo}d p^{er} dupl^{ic}it^{er} exponit. Uno^{modo} relatiue, & sic gen^{us} i^{mp}licite & t^{er}nal^{iter} icludit^{ur} v^{el} q^{uo}d, s^{ed} v^{el}le, & nō p^{otest} referre gen^{us}, q^{ui} si q^{uo}d referret gen^{us} tūc idē diffiniret p^{er} seipm. Alio^{modo} cap^{it} q^{uo}d infinite, v^{el} q^{uo}d, s^{ed} aliq^{uid} v^{el}le, & sic itēz d^{icitur} intelligi gen^{us}, s^{ed} v^{el}le, & illo^{rum} etiā accipit^{ur} h^{oc}. S^{ed} d^{icitur} d^{icitur} in

Primum

finitū nihil notificat. g. nō p̄t h̄ poni qd̄ infinite. Dm̄ q̄ n̄is
 infinitū nihil notificat p̄ se. tñ bñ qñ finitaf p̄ p̄ctas sc̄ntes. l̄
 et notificat grā aliq̄z finitoy q̄ s̄b se p̄tinet: qz dar̄ intelligē v̄le
 sub q̄ p̄tinent aīal cor̄p̄ color. q̄ n̄i nēb̄ nota

Querit Quare gen^o diffinit^o p̄ nō^o infinitū. Rñdēf q̄
 iō vt signū cor̄m̄de at suo siḡto. qz in diffini
 tōe ḡl qd̄ refert v̄le sub q̄ p̄tinet gen^o h̄ diffinitū. z ē obiectū cōe
 oib^o p̄dicam̄tis. iō debuit aliqd̄ poni p̄ qd̄ circūloq̄ret. z ē h̄ nō
 mē infinitū qd̄. qz ē ideterminatū z trāscēdēs

Arguit Relatm̄ ē aī late rei recordatm̄. s̄z res aī lata
 ē gen^o. g. qd̄ refert aīis exp̄ssum. l̄ gen^o z nō sub
 intellectū Dm̄ q̄ n̄is nō aīponat v̄le f^m vocē. tñ f^m rē L̄tā
 h̄ nō ē relatō ad vocē exp̄sse positā. s̄z ad rē noīs intellectā

Arguit Gen^o p̄dicat̄ de vno solo. g. nō de plib^o. Aīis p̄
 bat v̄do. hō ē aīal vbi aīal solū p̄dicat̄ d̄ hoīe
 Dm̄ q̄ n̄is aīal actū p̄dicat̄ de vno solo. tñ aptitudine z in
 diūf̄ oīb^o p̄dicat̄ de plib^o. mō p̄dicat̄ d̄ h̄ aptitudine. s̄z dī
 cēs. gen^o actū p̄dicabit̄ de plib^o. p̄bat. qz p̄dicat̄ i diffinitōe ē h̄
 bñ p̄ntis t̄p̄is qd̄ d̄t actū L̄tā oē p̄bū f̄t actū sed p̄dicat̄ ē h̄bū
 g^o f̄t actū. Dm̄ q̄ f̄ba significātia actū in diffinitōib^o dicūt
 aptitudinē. Ad p̄firmatōez d̄m̄ negādo oē h̄bū significare ac
 tū. qz m̄lta f̄cāt passionē: s̄z v̄t oē h̄bū f̄t p̄ modū flux^o z fieri.

Querit Dare f̄ba in diffinitōib^o posita dicūt apti/
 tudinē z nō actū. Rñdēf q̄ iō. qz oīs diffini^o
 dat p̄ intrinseca ipsi diffinito. s̄z aptitudo ē forma maḡ intrinse
 ca ipsi diffinito q̄ act^o. Qd̄ p̄z qz illd̄ ē maḡ intrinsecū alicui.
 qd̄ nō p̄t sibi abec̄ q̄ illd̄ qd̄ p̄t sibi abec̄. s̄z aptitudo in diffi
 nitōe nullo^o p̄t abec̄ diffinito. sicut act^o. g. aptitudo ē maḡ intri
 seca diffinitōi q̄ act^o. M̄ior p̄z a sibi qz v̄do hō ridet. ibi act^o
 ridēdi p̄t abec̄ z separi ab hoīe. s̄z nūq̄ aptitudo. qz hō ē sp̄ r̄si
 bil^o. z r̄sibile nūq̄ p̄t ab eo separi. qz q̄ n̄is hō nō sp̄ ridet. tñ ap
 t̄nat^o ē ad ridēdū. z s̄l̄r in diffinitōib^o qñ f̄ba dicūt aptitudi
 nē ē n̄ reddūt diffinitōem p̄t̄nibilē cū diffinito. nō at̄ qñ dicūt
 actū. Est tñ v̄ez. q̄ p̄dicat̄ nō d̄z h̄ capi vt d̄t aptitudinē rēctā
 q̄ p̄cūt generi sc̄luso oī ope itell̄cūs. s̄z capīt vt d̄t aptitudinē.
 p̄p̄nquā q̄ p̄cūt generi p̄ p̄ma int̄ctōe grā sc̄de int̄ctōis p̄ quā
 circūloq̄t̄ ei^o d̄rā.

Tractatus

Querit Si vba in diffinitōib⁹ dicāt aptitudinē. q̄re
 tūc in eis nō ponūt vba aptitudinē significā
 tia. Rūdet q̄ h̄ sit id. qz oīs diffinitō d̄z dari p nob notiora. s̄z
 act⁹ s̄z nob notiores aptitudib⁹. ḡ diffi⁹ dat p vba significātia
 actū. Maior pz. qz act⁹ ē opatōes s̄z suppositoꝝ z singulariū.
 q̄ s̄z nob notiora vlib⁹. Et q̄ p̄t assigni alia rō. q̄re vba i diffini
 tōib⁹ posita dicāt aptitudinē z n̄ actū. qz diffi⁹ ē ppetuoz z in
 corruptibiliū. s̄z act⁹ s̄z suppositoꝝ z corruptibiliū. agt Maior
 pz qz diffi⁹ ē mediū demfatiois. s̄z demfatio pcedit ex necēarijs.
 p̄tius z veris. p̄mo postior.

Si Gen⁹ p̄dicat de plib⁹ pueniētib⁹ sp̄. g^o n̄ sp̄ d̄ntib⁹ An̄s
 pbat d̄so. h̄ō ē al. qz asin⁹ z h̄ō sp̄ pueniūt. qz vtrūq̄ est
 sp̄s d̄z q̄ sp̄s capif duplr Uno⁹ p itēctōe sc̄da. z sic p̄dicat ge
 n⁹ de plib⁹ pueniētib⁹ sp̄. Alio⁹ capif p re s̄strata sc̄de itēctōi. z
 sic gen⁹ p̄dicat de plib⁹ d̄ntib⁹ sp̄. s̄z h̄ i diffinitōe sp̄s d̄z ca /
 p. p p̄ na itēctōe. z nō p sc̄da.

Si In diffitōe relati d̄z p̄i suū correlatū. s̄z sp̄s p sc̄da itē
 tōe ē correlatū. q̄d h̄ diffit. g^o i diffitōe d̄z capi p sc̄da
 itēctōe. d̄z q̄ i diffitōe relati mat̄ialr capri d̄z c̄i p̄i correlatū
 mat̄ialr capriū. s̄z h̄ diffinit gen⁹ mat̄ialr. z p p̄ma itēctōe. g^o i ei⁹
 diffinitōe d̄z p̄ni suū correlatū mat̄ialr sumptū.

Si Gen⁹ p̄dicat de plib⁹ d̄ntib⁹ nūo. g^o nō sp̄ An̄s pbat qz
 al p̄dicat de forte z plōne d̄z q̄ h̄ n̄ ē imēdiate S̄z d̄i
 cēs. al p̄dicat imēdiate de hoier asino q̄ d̄nt nūo qz d̄nt sp̄. g^o
 et nūo. qz d̄rā specifika p̄supponit d̄rāz nūalē. D̄m q̄ n̄ d̄nt
 solo nūo. s̄z vltra h̄ etiā d̄nt sp̄

Si Quicqd p̄dicat de alio d̄t totū ē illi⁹ de q̄ p̄dicat. s̄z gen⁹
 nō d̄t totū ē sp̄z. g^o n̄ p̄t p̄dicari de sp̄b⁹. Maior pbat
 ex p̄dicatōib⁹ illi⁹ qd p̄dicat. Maior pz. qz si gen⁹ dicēt totū esse
 sp̄z. tūc frustra ponēt d̄rā i diffinitōe ei⁹. d̄z p̄. ad maiorē
 q̄cqd d̄z p̄dicari de alio. d̄z dicē totū ē illi⁹. l. s̄bcti s̄m illū mo /
 dū q̄ p̄dicat de s̄bco. z h̄ etiā p̄ueit generi. vt p̄dicat de sp̄b⁹ Ut
 ad maiorē p̄t dici. q̄sūa gen⁹ nō d̄t totū ē d̄tminatū z specifcū
 sp̄i. d̄t tū totū ē c̄sulū z genericū qd sufficit

Si Pars nō p̄dicat de toto. s̄z gen⁹ ē ps sp̄i. qz cū d̄rā ipsā
 p̄stituit. er. 30 nō potest p̄dicari de sp̄e. D̄m. q̄ duplex

Primus

est ps. s. integris. et ista non potest predicari de toto. ut illa est mala predicatio
tota domus est tectum. domus paries. Alia est ps. diffinitiva. et ista bene potest
predicari de toto. ut homo est animal

Queritur Quot additioes requiruntur ad hoc quod aliquid se predicet
de alio. Respondetur quod tres. Prima est quod sit forma. quia
predicatum debet esse subiecto. scilicet forme est inesse. Et si materia non predi-
cat de eo cuius est materia nisi consideret secundum communem eius rationem. quo modo
ponitur in diffinitionibus physicis. quod sic induit rationem forme cum pres-
diffinitiois debeat esse formales. Secunda quod sit forma totius. et si ista est
falsa predicatio. homo est anima. quod anima est forma partis. Tercia quod sit forma
delicta per modum totius. quod modus predicandi sumitur a modo significandi
et eundem. si ergo aliquid significaret totum et non per modum totius non posset
predicari. et sic ista est falsa homo est animalitas. quod scilicet animalitas sit forma to-
tius. tamen non designat per modum totius. sed per modum partis

Arguitur Quicquid debet predicari de alio habet formam eius. ut
de prima additio. scilicet genus est materia speciei. genus non potest
predicari de specie. Minor pars quod sicut ex ere figura fit statua. sic ex
generis et materia sit species scilicet es est materia statue. genus est materia speciei.
Deinde quod non est per omnia simile. quod scilicet genus habet modum materie. non tamen est
materia scilicet modus oritur ex isto quod genus habet se per modum pusi et inco-
tracti. scilicet pusi causat a materia

Arguitur Genus non est forma totius. genus non potest predicari de spe-
cie. Anus. probatur. quod est altera pars speciei. Dominus quod genus
capitur dupliciter. Uno. ut genus absolute perveniendo. scilicet suas duas et sic
est forma totius. et habet se sic superius ad speciem. Alio. capitur genus per eundem con-
tractum per duas ad speciem. et sic est pars speciei. unde habet capitur genus per modum totius et non

Arguitur Quod soli diffinitioi pervenit non pervenit ge- (scilicet do-
neri. scilicet predicari in quod soli diffinitioi pervenit. genus non
potest attribui generi. Minor pars quod diffinitio soli indicat quod est eundem rei
Deus quod aliquid debet dupliciter indicare quod est eundem rei. Uno. a prima posita ad
ulimum actum. et sic indicare quod soli diffinitioi pervenit. Alio modo secundum
prem. et illo modo indicare quod et predicari in quod pervenit generi. Un-
de tripliciter aliquid predicatur in quod isto secundo modo. Uno modo secundum rem tamen.
Alio modo secundum modum tamen. Tercio modo secundum rem et modum simul. Pri-
mo modo dicitur debet predicari in quod. sed secundum modum predicatur in quale.
ergo potius dicitur predicatur in quale quam in quid. quod modus per-
dicandi sumitur a modo significandi. et non a re significata. Secundo

Tractatus

diffinitio noiat nafa: eoz qz nafa: spēi. g^o n^o s^t idē nūero. Dōm q^o qn diffi^o ppat ad supposita diffiti tūc s^t idē nūero. s^z qn ppat ad diffiti inq^o tūc ē nafa p^ois sic nō est eadē nūero cum ipso.

Arguit Idē p^oo t idē accēte nō distinguūt. Probat qz p^oū ē accēns. Dōz q^o duplx ē accēns. s. p^oū t comune accidens p^oū non distinguūt a p^oūo tū accidēs cōmune ab ipso distinguitur. et de tali accidente sit hic sermo

Arguit Quēcūqz sūt eadē nūo dēnt eē eadē spē t g^one. sed sortes t albedo eius nō sūt eadē g^one t spē g^o nō sūt eadē nūero. Dōm q^o aliqui dicunt eē eadē nūero duplx. vno^o essentiali. alio^o accēntal^o mō q^o cūqz sūt eadē nūero eēntis li sūt eadē g^one et spē s^z accēns et subiectū ei^o solū sūt eadē nūero. accēntali. vñ ydēptitas numeral^o eēntial^o p^osupponit ydēptitatē genericā t specificā. nō aut ydēptitas numeralis accidentalis.

Querit Quō posset p^obari q^o accēns sit idē nūero cū suo subiecto. Dōm q^o Aresto. pbat h^o p^omo cho^o p^oicoz sic quicqd ducat nos in cognitionē alteri^o h^o ē idē nūero: cū ipso. sed accēns alie^o subiecti ē h^o mōi. g^o ē idē nūero cū subiec^oto. Minor p^oz qz qn ignoram^o noia p^oria alie^o tūc noiam^o il^o lud sube^o p^o aliq^o accēna vt vir cū rubeo pillocoū lōgo naso tēis

Similiter d^ons d^or triplicit

Hic p^ontee et modis ydēptitatis elicit mōs d^ont^o dicēs q^o d^ons d^or triplr. s^z g^one spē t nūo: L^o diuisionis rō ē qz idē d^or triplr. vt pbatū est g^o t d^ons. Tenet p^ona qz tot modis d^or vñū oppo^ostiozū quot modis et reliquū vt d^or p^omo topicoz. Qd itelligē dū est quo ad fēata. qz si vñū plura fēat t reliquū nō aut quo ad supposita. qz vñū^o oppositi p^ont eē plura inferiora qz alteri^o. Et dicit p^omo q^o d^ona genere sūt q^o p^ontent sub diuersis generib^o. vt hō et arbor qz hō p^ontent sub ai^oali. et arbor sub planta.

Ar Hō t arbor p^ontent sub eodē g^one. g^o exēplū nō ē bñ possi^o tū. Añs pbat qz p^ontent sub suba. Dōm q^ouis p^ontentur sub eodē g^one remoto nō tū sub eodē g^one p^opinq^o tē q^o sit h^o fmo.

Ar Dia generabilia t corruptibilia pueniūt in g^one p^opinq^o. s^z hō et arbor sūt res generabiles t corruptibiles. g^o pue^oniūt in genere p^opinquo. Maior patet p^o Aresto in p^omo d^oga

Primus

neratōe Dd̄z q̄ dupl̄ est ge^o. s. loyū z physcū. ge^o loyū ē mā
fa p̄ia p̄cipab̄l̄ a plib^o sp̄eb^o s̄z ge^o p̄p̄icū. ē māfa p̄ma q̄ ē s̄b
ie^o v̄nicūq̄ p̄^o Jā d̄z q̄ oia ḡnab̄lia z corruptib̄lia cōueiūt in
genere physico id est in māfa p̄ia s̄z nō p̄ueiunt in ḡne loyco.

Or̄na specie sūt quecūq̄z-

Lūc oñdit que sūt differen̄tia sp̄cie dicens q̄ s̄t ea que cōri/
nent sub diuersis speciebus sicut sortes et brunellis

Arguit Hō z aq̄in^o d̄int specie z tñ nō p̄tinent s̄b diūf
sp̄cieb^o Dd̄z q̄uis hō z aq̄in^o p̄tineat s̄b di
ūf sp̄cieb^o tñ s̄t mer diūf sp̄cies z h̄ sufficit q̄z p̄p̄t q̄d v̄nūq̄d̄z
ē ē z illū maḡ s̄z sortes z brunell^o d̄int specie q̄z continent sub
diūf sp̄ciebus. ergo homo et aq̄in^o maḡis specie differūt Cū rep̄
tus debet intelligi cū glosa ista vel q̄ ipa mer sint diūf sp̄cies

Or̄na numero sunt que-

Hic oñdit terciū memb̄z dicte diuisionis dicens q̄ differen̄tia
nūero sunt q̄ p̄st̄itūt diuersūz nūerū vt sortes et Plato

Arguit Sortes z Plato faciūt v̄nū nūerū. s. binariū
q̄ n̄ sciūt nūerū diūfūz Dd̄z q̄ nūs capit du
plr. vno p̄ m̄ltitudie ex v̄nitatib^o aggregata z sic aq̄in^o ē h̄m Alio
mō capit nūs p̄ p̄cipio nūeri s̄z p̄ v̄nitatē z illo mō sortes et
plō faciūt diūfūz nūerū. i. faciūt duas v̄nitates num̄cales diūfūz

Querit Cū venit distinctō num̄calis R̄ndet q̄ ve
nit originalr a māfa et completiue a quātita
te eo q̄ māfa sub quātitate est p̄cipiūz indiuiduatōis vt sor
tes z plato differē numero q̄z h̄nt diuersā māfā sc̄dam

Illud autē dicit̄ predicari

Hic p̄sequēt̄ egredit̄ ad p̄positūz de cl̄ rādo vltimūz memb̄z
dicte diffinitōis generis q̄d ē p̄dicari in q̄d Et h̄ p̄bat a signo di
cens illū p̄dicat̄ in q̄d q̄d p̄uenient̄ r̄spōdet̄ ad interrogatōez sc̄āz
p̄ quid sed ge^o conuenienter r̄spōdet̄ ad interrogatōez sc̄ām p̄ quid
ergo ipsum genus p̄dicat̄ in quid Maior pater quia cum que-

Arguit R̄ritur quid est homo cōuenienter r̄spōdet̄ ē al
l̄ s̄z sp̄es h̄nt eundē mōm p̄dicadi. ergo non.

Tractatus

sunt predicabilia distincta. Ans pbat qz predicant in qd. Ddm qz hnc ed rnter qz gen⁹ pcur in qd fo rmaibile. z sps p i qd fo ratu

Sr Illud no pcur in qd qd no puenieter rndet ad interroga-
tionem facta p qd sz gen⁹ no puenieter rndet ad interroga-
tionem facta p quid. ergo genus no predicatur in quid. Minor pz
quia cu querit quid est ho male rndetur q est gen⁹. Dd3 qz ge-
nus capitur duplr. vno. p significato vel p secnda intentoe q
scatur hoc nomie genus. et sic n predicat in quid neqz vt sic h dis-
finitur. Alio mo capitur p denominato vel p re substrata. et sic
predicatur in quid vt cum queritur quid est homo rndetur q est
animal et isto mo hic diffinitur

Querit Quo pt pbari rone qz gen⁹ predicat in quid.
Rndet q sic. na illud qd h3 modu sube z qd/
duratis predicatur in quid. sed genus est hmoi. ergo predicat in qd.
Minor pbat quia dicitur sexto thopicoz genus maxie sub-
stantiam diffiniri significat. Sed dices omnis forma pdi-
catur in quale. sed genus est forma. ergo predicatur in quale.
Maior pbat quia omne qualificans predicat in quale sz ois
forma est qualificans igitur zc. Dicendu q triplex est forma. s.
qualificans id est forma corrahens vt differetia qualificata. vt
spes. qualificabilis vt genus. vnde omnis forma qualificas p-
dicatur in quale no tamen alie due. Vel dicendu q omnis for-
ma designata p modu forme et qualitatit predicatur in quale. sed
forma accepta p modu substantie et qdditatis no predicatur in
quale quo modo genus est forma.

Sr Illud qd predicat in quid dicit totu esse illius de quo p-
dicat. sed genus no dicit totu esse speciei. igit. Minor pz
quia spes constituitur ex genere et differetia simul. Ddm quauis
genus no dicit totu esse determinatu et specificu speciei. dicit tn
totum esse pfusum et genericu. Un quando querit de essentia spe-
ciei in confuso et indeterminate tuc rndetur p gen⁹. sz qn querit.
de tota essentia rei fm oes eius mos tnc rndetur p diffinitione

Aliter autē diffinit genus

Hic ponit alia diffinitioem generis q e ipi⁹ inqru hct respectu
ad spem. et p h differt a pma q dat de gne in rone predicabil. Et
de gen⁹ e cui supponit spes. et pbat ista diff. auctoritate z rone

Nulla acceptio est diffinitio. scilicet ista est acceptio generis quod non est diffinitio eius. Maior pars quod acceptio explicat quod nomen. scilicet diffinitio explicat quod rei. Dicitur quod non est inconueniens quod unum et idem dicatur acceptio et diffinitio respectu diuersorum sicut illa dicitur acceptio inquantum patet ad genus ciuile. et dicitur diffinitio inquantum explicat naturam generis loysi. vel potest dici quod nulla acceptio est diffinitio additativa et essentialis scilicet bene descriptiva. ista autem non est diffinitio additativa et essentialis. scilicet est una descriptio et non.

Unus rei est terminus una diffinitio scilicet significatio explicans quod nomen generis habet unam diffinitionem predictam. quod non erit alia diffinitio. Alius probat quod unus rei est terminus unum esse. scilicet diffinitio explicat esse rei. Dicitur quod sic unus rei est terminus unum esse essentialiter ita unus rei est terminus una diffinitio additativa et essentialis terminus unus rei potest esse plures diffinitiones actuales.

Arguitur illa diffinitio non est bona quod non habet aliquid positum loco generis. scilicet ista est huiusmodi quod non est bona. Dicitur quod in illo relatiuo cui intelligitur uel quod ponitur loco generis.

Ois posita ponitur sub actu. scilicet genus est potentia spiritui. ergo genus ponitur sub spiritu. Dicitur quod est duplex posita quodammodo est potentia subiectiua et illa ponitur sub actu. Alia est posita formalis et illa non ponitur sub actu. scilicet super actum. et isto modo genus est posita respectu spiritui.

Minor coram dicitur poni sub magis coram. scilicet genus est minus coram in ordine ad spiritum. ergo dicitur poni sub spiritu. Maior probat quod spiritus de pluribus preter quod genus. Dicitur quod spiritus capitur dupliciter. uno modo per secundam intentionem et sic preter de pluribus quod genus et est magis coram. Alio modo per substrata et sic non predicatur de pluribus quod genus. quod genus predicatur de omnibus et quibus spiritus predicatur et cum hoc de spiritu. quod est magis coram.

Aer est spiritus et ei supponitur alia spiritus. ergo ista diffinitio non conuenit soli generi. Dicitur licet aer supponitur terra secundum situm localem non tamen secundum ordinem predicamentalem sic inferi supponitur suo superiori.

Genus autem diuiditur in genus

Postquam per hoc. determinauit de genere diffinitione hic dicitur diuidi in primis penes duos eius modos. in genus generalissimum et subalternum. Et est diuisio analogi in sua analogata. quod genus dicitur a generalitate. de illo ergo dicitur prius quod est generalius. sed genus generalissimum est generalius genere subalterno ergo prius dicitur de genere generalissimo quam de genere subalterno. Sed alii dicunt quod sit diuisio ter-

Tractatus

mini cōmunis in sua significata. Aliū vero q̄ sit diuisio totius i modo in partes in modo.

Sicut nullū genus diuidit̄ diuisione analogi in sua analogata. sc̄z ista est diuisio generis. g^o nō ē analogica. Dōm ē ad minore q̄ genus capit̄ dupliciter. vno modo p̄ re substrata. et sic minor negetur. Alio mō capitur genus p̄ sc̄da intentōe. et sic minor est vera sed maior falsa qz hic genus diuidit̄ et ē diuisio analogi in sua analogata qz illa intentio genus. est analogū ad gen^o generalissimū et gen^o subalternū. Ut d̄r ad maiorem q̄ nulla diuisio generis fm̄ rē fecatā vt gen^o ē. et fm̄ modū diuidēdi generis qui sit p̄ duas dr̄as formaliter oppositas ē diuisio analogi in sua analogata. tñ bene gen^o fm̄ vocem tñ qd̄ fm̄ rem fecatam est verum analogum analogice diuiditur.

Gen^o generalissimū ē quod

Declarat mēbra istius diuisionis et p̄mo oñdit qd̄ sit gen^o gñalissimū qd̄ dupl̄r notificat. P̄rio gen^o generalissimū ē sup̄ qd̄ n̄ est aliud gen^o supueniens. Vel sic qd̄ cū sit genus nō pōt ēē spēs. Deinde diuidit ipm̄ in decē pdicamēta que sunt suba quāritas et c. vñ ille due diffinitōes sic d̄r̄t. qz p̄ma dicit p̄p̄i qd̄ et cām se cunde q̄ solā d̄r̄ qd̄ diff. niri et sit demonstratio talis. illud qd̄ nō h̄z aliud genus supueniēs nō pōt esse spēs sc̄z sup̄ gen^o gñalissimū nō ē aliud gen^o supueniēs. g^o gen^o gñalissimū nō pōt ēē spēs

Sicut unū oppositorum non pōt diffiniri p̄ aliud. sc̄z genus et spēs sunt opposita. ergo vnū male diffinit̄ p̄ aliud. Dōm q̄ vnū opposito et in absolutis non potest diffiniri p̄ aliud affirmatiue sed bene negatiue. Vel dōm fm̄ alios q̄ duplicia sunt opposita. sc̄z absoluta et respectiua. in absolutis vnū oppositorum nō pōt diffiniri p̄ aliud. sed bene in respectiuis. sed genus et species sunt respectiua ad min^o p̄ intentionibus.

Querit̄ Quare genus generalissimū nō pōt esse spēs.

Dōm q̄ iō qz nō habet genus supra se. sic p̄r̄ de substantia quāritate et qualitate et sic de alijs. Ex quo sequit̄ q̄ ens nō est genus neqz vniocū ad decē pdicamēta. p̄mū p̄z qz qd̄libet genus h̄z duas differentias formales diuisiua que sunt extra intellectū ipius generis. sc̄z nihil ē extra intellectu entis cū fm̄. Aliquēnā nihil sit qd̄ rōz entis subfugiat. ḡ ens n̄ ē gē^o

Primus

Etia genus debz predicari de suis spibus nomine et ratione eodem modo participata. sed ens non predicat de decem predicamentis uno nomine et una ratione eodem modo participata. ergo non est genus. Tercia ratio est quod si ens haberet differentias illa essent finitum et infinitum. sed hoc non quia de ratione differentie est finite. sed infinitum non habet rationes finientis. Secundum probatur quia si esset uniuocum ad ipsa tunc decem predicamenta non essent primo diuersa. quia primo diuersa sunt que in nullo communi uniuoco conueniunt.

Arguitur Diffinitio generis conuenit enti quod est genus. Dicitur quod ens multiplex excludit a diffinitione primo per genus quod est uniuersale. nam uide debet esse quid uniuocum. sed ens est analogum. secundo excludit per illud quod dicitur in eo quod quid est. quod illud predicat in quod quod conuenienter respondet ad interrogatores scilicet per quid. sed sic non est de ente quod ens presupponit omni questioni ut cum queritur quid est hoc presupponit quod sit ens. ergo male respondet quod esset ens.

Arguitur Quicquid per suphabundantiam dicitur uni soli conuenit ut dicitur Aristotele octauo physicoz. Sed generalissimum cum sit suplati gradus dicitur per suphabundantiam ergo non est nisi unum genus generalissimum. Dicitur ad maiorem quod quicquid per suphabundantiam dicitur uni soli conuenit in una coordinatio. sed quod decem sunt genera generalissima hoc est in diuersis coordinatibus. Unde potest dici ad maiorem quod generalissimum sicut ois suplatiuus potest capi dupliciter. uno affirmatiue. alio modo negatiue. Si exponatur negatiue tunc sensus est generalissimum. id est generale et quod nihil est generalius et sic decem sunt genera generalissima quod non sunt alia generaliora. Alio exponitur affirmatiue et hoc dupliciter. uno per suum positum et hoc aduerbiu valde ut generalissimum id est valde generale et sic iterum pluribus conuenit. sicut beatissimum quod dicimus beatissime petre beatisime paulo. Alio modo per suum positum et hoc aduerbiu maxime. et sic generalissimum ualeat tamen habere genus maxime generale et hoc dupliciter vel in una categoria vel in diuersis si in una sic est falsum quod decem sunt generalissima si autem in diuersis sic est verum quod decem sunt genera generalissima.

Arguitur Omnis bona diffinitio dicitur dari per horam. sed genus generalissimum non habet huiusmodi male diffinitum. Dicitur quod ois bona diffinitio quod dicitur et essentialis debet dari per horam. sed hoc non oportet de diffinitione descriptiua et accidentali. Et quoniam dicitur ille descriptores datus per negatores que nihil notificat. ergo non sunt bone dicitur quod

Tractatus

sub illa negatione datur intelligi aliqua affirmatio ista scz q' genus generalissimum est em' supremum sive coordinationis.

Querit Utz ens sit aliq' de decē gñalissis sine p'dica bilib' Rñdet q' e' eis cōe fm vocē vt equocuz z nō fm fcatū z vt vniuocū. Pro q' notādū q' equoca° vt h' suf ficit ē duplx. vna vbi nō p'dicat s; rō id ē diffitō mīme vt al' p'di cat de aiali viuo z aiali picto fm nō rō at bui' nō p'dicat. Alia ē vbi nō rō p'dicat nō tñ eque p'mo vt ens de suba z q'ntitate et h' vocat analogū qd est medium inter equocū et vniuocum

Querit Utz analogia impediāt rōem generis. Rñde t q' duplx e analogia vna vbi vnū analogatū est ens palid. alia ē analogia q' habz analogata qz vnū nō ē enī p aliud. Analogia p'mo mō impedit rōem generis. sed analogia scdo mō nō impedit Et p hoc soluit argumētū quādo sic arguit si ens nō est gen' eo q' est analogū tunc eū a simili quantitas n' esset genus qz quantitas dī analogice de quantitate p'iuua et quā titate discreta Ibi dī q' duplx est analogia sicut dictū est. s; q' titas solū est analogū scdo mō qd bene potest esse genus.

Arguit Ens p'dicat vno nomie z vna rōne de decē p'di ca mēt. ergo est vniuocū ad ea. Añs pbat. qui de quolibet est vez dicere q' sit ens et essentiam habens. Di cendū q' vniuocum vna rōne equaliter participata debet cōue nire suis vniuocatis. s; ratio entis participatur a decem predica mentis fm magis et minus perfectum et per prius a substantia.

Gen' subalternū ē quod.

Hic diffinit gen' subalternū dicens. Qd genus subalternum est quod cum sit genus potest esse spēs vt animal est gen' hominis. et est spēs corporis animati. Et ita silr dōm est de oibus alijs it' medys int' generalissima et specialissima cuiuslibet coordinatōis

Arguit Opposita nō possūt eidē puenire. s; gen' et spe/ cies sūt opposita ergo nō possūt eidē puenire z psequēs male dī q' gen' subalternū possit eē gen' z spēs. Di cendū q' opposita respēū eiusdē nō possūt eidē iec. s; bene respēū diuersorum. Nam animal est genus respectu inferiorum. et est species respectu superiorum quibus subijciuntur

Ar Gen^o et spēs sunt p^odicabilia specificē distincta. sed due spēs
cies nō p^ont de eodē verificari nec respectu eiusdē nec respe
ctu diuersorū sicut in fili hō et azin^o specificē distincta nō p^ont de
eodem verificari etiā respectu diuersorū. Dm q^o illud qd ē ge
nus tm̄. et illud qd est spēs tm̄ distinguuntur specificē nec p^ont ve
rificari de eodē sicut genus generalissimū et gen^o subalternū tm̄
illa que sunt genera et spēs simul nō distinguuntur specificē.

Ar Dicendo gen^o subalternū ibi ē oppositio in adiecto Pro
batur q^o gen^o d^o superioritātē et subalternū inferioritatem
que duo repugnat. Dm q^o subalternū capit dupl^r. vno^o d^o
subalternū quasi sub altero positū. et sic ibi ē oppositō in adie
cto sed isto mō nō capitur hic. Alio mō d^o subalternū q^o subal
ternatim positū. i. fm̄ sub et supra. et sic nō est oppositio in adie
cto. q^o ab alio habet q^o est gen^o et ab alio q^o est subalternū. q^o q^o ē
gen^o habet ab inferioribus et q^o ē subalternū habet a superiorib^o.
Uñ cū d^o gen^o subalternū ibi subalternū d^o capi passiue q^o scz
subalternat. alias em̄ g^onalissimū ēēt subalternū. sed cū dicit spēs
cies subalterna tūc debet capi actiue. put venit a subalterno as
are. vt spēs subalterna. i. species que subalternat. q^o si caperetur
passiue tūc species specialissima posset dici subalterna.

Species est quod pre

dicat. Postq^o De. hīl. determinauit de p^omo p^obili
scz de genere diffinitive et diuisiue hic p^onter deter
minat de p^odicabili secūdo. i. de spē. Sed q^o gen^o
et species imēdiate p^oiunguntur ideo est q^o spēs cōuenit cū gene
re in mō p^odicādi. nā sicut gen^o p^odicat inqd ita etiā spēs. Scdā
rō est q^o illa d^ont ad se inuicē poni quoz cognitio vni^o depēdet
ex cognitione alterius. sed cognitio generis dependet ex cognitō
ne spēi et ecōtra. Minor p^oz q^o gen^o et spēs sūt relatiue opposita
et vnū relatiuoz p^ognoscat p^o reliquū. et h^o verū est q^o capiūtur se
cū de intentionaliter scz p^ome intentionaliter q^o mō hic diffinitū ē
cognitio spēi depēdet ex cognitōe generis tanq^o ex nob notiori.
scz ecōtra cognitio generis dependet ex cognitōe spēi tāq^o ex notōri
sz naturā Sz q^o p^ocedit drāz iō ē q^o sz ordinē q^o ad nos p^ocedi^o a
faciliorib^o ad difficiliora sz spēs ē facilioris p^ogītōis q^o drā g^o spēs
p^ocedit drāz. Minor p^obat. q^o p^opositiora sūt nob notōra sz spēs ē

Tractatus

cōpositior. Etia spēs habet digniorē modū p̄dicādi q̄ dñtia p
p̄uz vel actūs eo q̄ p̄dicat in quid et alia in quale igit̄ zc.

Arguit Constituēs ē aū cōstitutū s̄z dñia cōstituit spēs
gō r̄na rebz p̄cedē spēm. Dōz q̄ duplx ē or/
do s̄z nate z disciplie. Ordo natuē ē duplx s̄z gnātōis z p̄fco/
nis. Ordo natuē gnātōis cōstituēs ē aū cōstitutū z sic dñia est
aū spēm. s̄z ordie nature p̄fcois z dignitat̄ cōstitutū est aū con
stituens et sic spēs p̄cedit dñam. z filiter ordie disciplie spēs est p̄
or et ille ordo attēdit hic Uel d̄r q̄ duplex est ordo s̄z compōis
et r̄solutōis. ordine cōpositōis sic differētia p̄cedit spēm sed
Petrus hispanus obseruat ordinem resolutionis.

Notādū Porphiri⁹ poit duas acceptōes sp̄i qua
rū p̄ma est ciuilis z scda logical p̄ma ē spēs
vniuersali⁹ rei forma que consistit in rebz p̄portione z sic spēs
p̄ami digna fuit impio. Scda est q̄ spēs ē q̄ ponitur s̄b assignato
genere et conueit secūda acceptio q̄ est logicalis cū p̄ma sic q̄ sic
spēs ciuili⁹ ē quedā pl̄chritudo et formositas ip̄i cui⁹ est spēs sic
spēs logica est pl̄chritudo ip̄i generis. q̄z actuat ipsuz genus

Arguit Gen⁹ h̄z tres acceptōes q̄ et spēs habet tres
acceptōes. Tenz p̄na q̄z q̄t mōis d̄r vñū oppo
sitorz tot mōis z r̄liquū. Dōm q̄ gen⁹ et spēs bñ opponūt p̄ ill
scdis it̄rōib⁹. s̄z nō p̄ reb⁹ s̄bstratis illis it̄rōib⁹. s̄z gen⁹ et spēs
accipiūt hic p̄ reb⁹ s̄bstratis z ergo spēs nō habz tot acceptiones
quot gen⁹. Posset tñ addi tertia acceptō sp̄i s̄z illa nō est ciuili⁹
q̄z spēs et accipit p̄ similitudine obiecti et ita dicit Aresto. q̄ la
pis non est in anima sed species lapidis

Arguit Hō vigēs arte z rōne ē dign⁹ impio vt d̄r p̄mo
Ethicor⁹ gō nō spēs hoīs. Dōm q̄ dupl̄ aliq̄s
ē dign⁹ impio vno mō sic ex cā et sic hō prudēs ē dign⁹ impio.
Alio mō sic ex signo z sic spēs que idē est qd̄ formositas v̄l pl̄
chritudo q̄ cōsistit i rebz p̄portione mēbroz est digna impio.
q̄ mō loq̄tur Porphiri⁹ sed nō est signum cōuertibile.

Notādū In diffinitōe sp̄i qd̄ poit idiffite vt i/
portat aliqd̄ cōe siue substantiale siue accēta
le qd̄ natū ē ē spēs sup̄ qd̄ potest fundari int̄tō sp̄i q̄ est p̄edi
cabilis de dñtibz specie in quid z non habet aū expressum s̄z
refert vniuersale loco generis sub intellectum. S̄z dicēs relatiū

grammaticale de sua natura dicitur referre animam expressum ut patet per
diffinitionem eius. quia est ante latere recordatiuum. i. rei prius di-
cite et expresse. ergo non debet referri ad antecedens subintellectum. ut
vult alexander ibi. Ad partem vocis recte. Dicendum quod animam debet
intelligi de oratione simpliciter congrua. sed hoc non oportet in oratione im-
pedimentaliter congrua cuiusmodi est ista species est quod predicatur. Un-
de si quod referret hoc antecedens expressum tunc idem diffiniretur
per se ipsum quod est inconueniens.

Arguitur In ista propositione sortes est homo predicatur spe-
cies de vno solo. scilicet de sorte. ergo species non necesse est pre-
dicatur de pluribus. Dominum quauis homo actu non preterit de pluribus tamen
aptitudine. Sed diceretur si homo actu predicatur de vno solo
ergo etiam aptitudine. Tenet consequentia quia ab actu ad posse est to-
na consequentia. quia bene sequitur sortes portat lapidem. ergo potest
portare lapidem. Dicendum quod quando arguitur ab actu ad pos-
se tunc debet argui affirmatiue. hic autem arguitur negatiue. quia hoc si-
gnum exclusiui solum includit negationem. Solet etiam dici ad primum
argumentum quod species bene predicatur de vno solo. sed non so-
lum de vno solo sicut indiuiduum.

Arguitur Sol. luna. fenix. mundus et gabriel sunt species et
tamen non predicantur aptitudine de pluribus.
Secunda pars assumpti patet quia non possunt esse plures soles plu-
res mundi neque plures lune. Dicendum quod licet iste species non pos-
sunt multiplicari actualiter ex parte materie. quia tota forma in illis
est recepta ad unam materiam. tamen bene sunt plurificabiles.
ex parte forme. sed aptitudo tenet se ex parte forme quare aptitu-
dine predicantur de pluribus. Nec oportet quod talis aptitudo re-
ducatur ad actum quia cecus habet aptitudinem ad videndum non
quod tamen reducitur ad actum videndi. Pro quo notandum quod
ista septem homo. sol. fenix. domus. triangula. gabriel. chimera
et cetera habent se differenter ad rationem speciei. Nam homo pre-
dicatur actu et aptitudine de pluribus. Sol predicatur de pluribus non quod
actu. sed aptitudine. et ille defectus est ex parte materie solis et non ex par-
te forme solis. fenix predicatur de pluribus secundum successionem. Do-
mus. triangula predicatur de pluribus secundum potentiam quia in potentia do-
mificatoris est facere tale domum triangula. et quia de ratione ponere est re-
ducere ad actum. unde potentia que non reducitur ad actum est frustra no-

Tractatus

no metaphysice qz alias qd possibile est fieri nunq fieret. g. do
mus triangula qnqz pot esse actu. Gabriel pdicatur de pluribu
aptitudine rone intelligendi vt cu intelligim gabriel intelligim
qm spem z cu intelligim huc gabriel intelligim individuu qz
p modu incōicabilitat. Chimera pdicat de pluribus nō apertu
dine nec actu neqz potētia. sz solū fm opinionē. z h ptz qz chi
mera nō est vera spēs. sz est spēs fm opinionē z fm quid. Deus
nullaten est spēs qz rō spēi repugnat deo licz em sint tres psonē
em cōueniūt in vna eētia diuina. et sic nō differūt numero

Notādū Qd sube separe vt michael gabel p̄siderāt
duplr. vno inq̄tū forme sūt z sic sūt p̄icabi
les z sūt spēs. Alio mō p̄siderāt inq̄tū tales forme. s. immateri
ales z icorpales z sic sūt indicabiles z ididua spēs qz nlla spēs
siue for mltiplicat sz nūz nisi ex diuinitate matie q̄ iste sbe carent

Querit Utz aīa rōnalis sit spēs z silit̄ humanitas
Dm q nō Et qn arguit omē illud ē spēs
cui p̄cēt d̄finitio spēi. sed anime rōnali cōuenit d̄finitio spēi.
ergo anima rōnalis est spēs. Dm q anima rōnal̄ excludit p h
qd d̄r qd. qz qd refert v̄le. sed aīa rōnalis nō est v̄le qd patet qz
omne vn. ūsale d̄ctet eē forma totū. sed aīa rōnalis est forma p̄s
qz est ps eēntialis hominis. ergo anima rōnalis nō est vnūsa
le. Sz humanitas licz sit forma totū significat em eēntiā hoīs vt
ptem qz nō prinz in significatōe sua nisi illd qd ē hoīs inq̄tūz.
bō z p̄cidit oēz d̄signatōz matie q̄re d̄ ididuis hoīs nō pdicat

Arguit Humanitas est forma totū p̄dicabilis de plu
rib numero differētib vt dicēdo hec humani
tas est humanitas. ergo est vnūsale et species. Dicendum
q quis humanitas sit forma totius tamē nō d̄signat p meduz
totū sz p mōz p̄s Et hūaitas excludit p h q d̄r d̄ plurib d̄r̄tib
nūco i eo qd ē eo q hūaitas n̄ p̄t d̄ suis īferiorib se z affirmatie
qz hūaitas ē abstractū et nominat formā abstractam de predica
mento substātie. et ergo nō potest vere predicare de suis īferiori
bus Unde iste sūt male p̄dicatōs hec humanitas est humanitas
et hec hūaitas est humanitas. Sed q dicit Auicenna hec hum
nitas ē em hūaitas. z hec humanitas ē em hūaitas n̄ vult ipse
auicēna dicere q humanitas vere et affirmatiue pdicatur de ista

Primus

ista vel illa. qz hoc signū tñ includit negatōem. Uel dñm qz qñ abstracta subalia vñ pñcantur tñc pñt aliquo mō predicari qz in transcendentibz pñcant pñeta et abstracta vt sortes est ens vñ sortes ē entitas ita possum dñe sortes ē eētia l' hec eēna ē eēna

Sr Sicut se hñt abstracta de pñdicamētis accñtiū ad sua cōcreta sic se hñt abstractū de pñdicamēto sube ad suū cōcretū sed abstracta de pñdicamētis accñtiū sunt genera vñ spēs. ergo etiā abstracta de pñdicamēto sube sunt genera 2 spēs. Dñm qz quo ad aliquid ē simile et qz ad aliqd ē dissimile. Nā ē sile in hoc qz sicut abstracta de pñdicamētis accñtiū dant pñcretis suis eē formale 2 sunt cause formales suoz pñcretoz sic etiā abstracta de pñdicamēto sube sunt cause formales suoz pñcretoz. Sed in isto ē dissimile. qz abstracta de pñdicamētis accñtiū abstrahñtur a subiectis et nō a suis inferioribz. ergo bene pñt pñdicari de ipis. sz abstracta de predicamento substantie abstrahñtur a suis inferioribus et ergo nō pñt de eis predicari.

Sr Illud qd pñdicatur in eo qz quid est hoc de aliquo pñdicat i eo qz qd est. sed spēs nō pñdicat de aliqñ in eo qz quid est igitur. Mior pater qz pñdicat solū de indiuiduis que nō hñt qd dñtatē. Dñm qz indiuidua pñsiderant dupl'r. vno mō vt sūt res singulares terminātes fluxū nature cōis. Alio mō inqñtū p cōditiones indiuiduantes cōstituunt in eē. Un qñuis indiuidua. nō hñt qd dñtatē secūdo mō hñt tñ qd dñtatē pñio mō qz hñt eādem qd dñtatē in particulari quā hñt spēs in vñuersali.

Sr Quicqd pñtur de aliquo debet dicere totū eē illius de qz pñdicatur. sed spēs nō dñcit totū eē indiuidui ergo non pōt predicari de indiuiduo. Dicendū quāuis spēs nō dñcit totū esse indiuiduale dñcit tñ totum eē specificum et essentiale suoz indiuiduoz quod sufficit.

Sr Gen^o pñdicat de pluribus differentibus nūero in eo qz qd est. Probatz qz pñdicatur de sorte et platone vt sortes est animal plato est aīal. ergo illa diffinitio cōuenit alteri a diffinito. Dñm qz quāuis genus pñdicatur de pluribus differentibz. nūmero mediate nō tamen immediate. qz predicatur de pluribus differentibus nūmero mediante spē. Uel dñm qz differentibus nūmero est analogū pñueniēs p pñius tñ nūmero differentibus et sic stat hic p famosiori in diffinitione speciei.

Tractatus

Sic Gen^o p^otur de pluribus d^ontib^o n^oo immediate p^obat q^o ge-
nus immediate p^otur de plurib^o d^ontib^o sp^o. s^z sp^os imedia-
tate d^ont n^oero. D^om q^o aliqua d^ontur differre n^oero duob^o
modis vno^o n^oositate suppositali. alio^o n^oositate e^ontiali q^ouis
a^ont gen^o p^otur de plurib^o d^ontib^o n^oo immediate n^oositate e^ontiali.
n^oo t^on n^oositate suppositali sicut sp^os. Ul^o d^om q^o diffinitio
d^oz intelligi q^o p^otur supple immediate de plurib^o d^ontib^o n^oo sup-
ple solo sic q^o n^o sp^o. Et q^on d^oz a^oial p^otur de hoc a^oiali z d^o illo a-
nimali q^o etia^o d^ont solo n^oo. q^o adhuc p^ouenit generi. D^om q^o inf^o
h^o al^o z ill^o a^oial mediat sp^os. s^z illa e^o idividu^o d^ontatur p^o h^o z ill^o
sic si h^o al^o d^ontret p^oricular^o hoiez t^onc inf^o h^o al^o z al^o mediat h^o.

Species est id quod poni

tur s^ob assig^o. Hic ponit sc^odaz diffinitione^o sp^oi q^o d^oat d^o ipa i r^oe
sp^oi. dicens sp^os e^o q^od ponit sub assignato g^one. Et hoc s^ob^on po-
nitur. d^ot rectu^o ordin^oe p^ontale z immediat^o. vt sit sens^o sp^os e^o q^o po-
nitur supple directe immediate et formal^o sub g^one. p^op^o p^om^o exclu-
ditur differentia. p^op^oter secundu^o excludit idividu^o.

Sic Un^o rei e^o t^om vna diffinitio. s^z sp^os e^o vna diffinitio. q^o ei^o
t^om erit vna diff^o. D^om q^o vni^o rei e^o vnica diff^o q^o d^odi-
tatiua z e^ontialis. p^ont t^on b^on e^o plures diffinitioes descriptie d^oi
m^o n^oo d^ont eod^oe m^oo. R^o p^om^o e^o q^oz diffinitio q^o d^oditatiua z e^on-
tilis d^ont p^o d^oram vltima^o et p^om^o gen^o. s^z vni^o rei e^o t^om vna d^ora
vltia. R^o sc^od^o e^o q^oz diff^o descriptia p^ostituit ex g^one. z p^op^o. s^z vni^o
p^ont e^o plures passioes. g^o vni^o rei p^ont e^o p^oles diff^oes descriptie

Querit^o Quo d^ont iste due diffinitioes sp^oi. R^ondet.
q^o sp^os capis dupl^or. vno^o sub r^one p^odicabilis.
et sic d^oat de sp^oe p^oma diff^o. q^oz sic sp^os p^opat ad idividua. Alio^o
sub r^one sp^oi. i. inq^ontu^o subicibil^o et illo m^oo d^oat sc^odaz diff^o de sp^oe.
Etia^o p^oma diff^o p^ouenit sp^oi sp^oalissime t^om. sed sc^odaz p^ouenit sp^oi in
coi^o scilicet tam sp^oalissime q^oz subalterne.

Notandu^o Q^oz dupl^or p^ont aliq^od intelligi poni sub
assignato genere. P^orio sub assignato ge-
nere. i. sub d^oterminato g^one. q^oz sp^os n^o p^ont e^o vaga sub g^one. s^z e^o de
terminata sub suo genere q^oz sp^os p^ostituit sub g^one p^o d^oraz formal^o
Alio^o p^ont intelligi sp^os e^o que ponit sub assignato g^one. i. s^ob g^one
diffinito hoc est sub illo genere q^od prius est diffinitu^o.

Sicut genus prius diffinitum est per speciem ergo e contrario species habet
le diffinitum per genus. contra probatur quia in diffinitionibus non potest fieri
circulus. Dominum in diffinitionibus entium absolutorum non potest fieri
circulus nisi hoc fiat in diversis generibus. Ignitionum in quibus non
est prohibitus et sic est in proposito. Sed dicemus prima diffinitio species
speciem non diffinitur per genus. ergo videtur quod nec hic. Dominum quod species ca
pitur dupliciter. uno modo ut videtur et sic non est necesse eam diffiniri per genus. Alio
capite species ut species est in ratione subiectibilis et sic necesse est ipsam diffiniri per genus

Notandum. Quod genus et species capiuntur dupliciter. uno modo per
intentionibus secundis. alio modo per rebus sub
stratis. Prius modo genus et species sunt relativa. et isto modo unum pos
set diffiniri per reliquum. sed sic non capiuntur in proposito. Sed secundo
genus et species non sunt relativa. et tamen genus diffinitur per speciem et e contra
et hoc fit in diversis generibus cognitionum in quibus idem potest esse notum et
ignotum et per prius idem potest esse diffinitum et diffinitum. nam aliquid potest esse
notum quod ad naturam et ignotum quod ad nos sed genus est notum quod ad nos et
species quod ad naturam notior est. Sic in fili hominis diffinitur per risibile quod est
notum quod ad nos. et filius risibile per hominem quod est notior secundum naturam.

Sicut magis conueniens dicitur poni sub maiori. sed species est colorum gene
re igitur. Dominum quod species capit dupliciter. uno modo per ipsam secundam in
tentionem. et sic illa secunda intentio species est colorum generis. quia plures sunt species quod
genera. Alio modo capite species per re substrata. et sic species non est colorum gene
sed e contra sicut alius est colorum hominis quia predicatur de homine et individuis eius

Species dividit in speciem

Positis diffinitionibus ipsius species hic prius ponit eius divisionem
Et ratio ordinis est quia omne uniuersale est prius diffiniendum quam dividendum
sed species est quod uniuersale. ergo species prius diffinitur quam dividit Et ratio di
uisionis. nam omnis species determinatur per diuisionem constitutum a vel est ratio
tali determinata aut non. si prius sic est species specialissima. si secundam sic est

Queritur. Utz nomen species per prius dicatur species subalterna.
et species specialissima quam subalterna. Dominum quod sic quia spe
cies dicitur a speciositate vel specialitate. sed species specialissima est spe
cialior et pulchrior quam species subalterna. quia est magis determina
ta quam species subalterna. unde cum hic species sumatur ad similitudinem speciei.
cuius est pulchritudo quedam. ergo sequitur quod species specialissi
ma que huic magis assimilatur sit prius quam species subalterna

Tractatus.

¶ Dñdenti a gñe generalissio ad spēm spālissimā occurrit.
pri^o spēs subalterna qz spālissia. g^o pus dñ d spē subalterna
qz de spē spālissima. Dñm qz impō nois spēi vt h^o considerat n^o sūit
ab illo relēsu a gñe gñalissio ad spēm spālissimā. sz sumit a sili
tudine quā hz cū spē ciuili que ē qdā pulcritudo ⁊ formositas.
sz spēs spālissia ē speciosior ⁊ pulcior spē subalterna vt dñm est

¶ Spēs est qd vniuocū. g^o nō diuidit analo / prius igit.
logice. Dñm qz spēs capit duplr. vno^o p re substrata. ⁊ sic
est qd vniuocū. Alio^o capitur spēs p illa scda intentione et est
analogū ⁊ hoc mō hic diuiditur. nec ē hoc incōueniēs qz diui
siones scēdaz intentionū pñt min^o pñcipaliter n logica ponē

Species spēalissima ē que

Hic diffinit spēm spālissimā dicens. Qz spēs spālissia ē q cū sit
spēs nō pōt eē gen^o vt hō. Pro q nota q spēi spālissie pñt esse q
tuor diffōes. pma est sup^o data. sz spēs ē qd pñt de plib^o nūero
dñtib^o in eo qd qd est. Scda spēs spālissia est q cū sit spēs nō
pōt eē gen^o Tercia spēs spālissia est sub q nō ē alia inferior spēs
Quarta spēs spālissima est q cū sit spēs nōqz diuidit in spēs sz
spēi in cōi est tm vna diff^o. sz spēs est q pōit sub assignato gñe.

¶ Nulla bona diff^o dēt dari p negatōz. sz diffinitōes spēi
spālissie sūt negatie igit nō sūt bōe. Maior pbat qz nega
tio nihil notificat. Dñm. sz negatōes p se possit nihil notificāt.
tm qñ p onitū cū aliqbus pñculis affirmatis bñ aliqd notifi
cant. Sz dñcs tertia diff^o totalr ē negatia ⁊ sic vñ pñre. chimē
Dñm qz ibi intelligit spēs ⁊ p hoc excludit chimera q nō ē spēs

¶ Spēs spālissia nō pñt hñe sub se spēm sz hō hz sb sespēs.
g^o nō est spēs spālissia. Mior pz qz hō pñt d viro ⁊ mu
liere q dñt specie. Dñm qz vir ⁊ mulier capiūt duplr. vno^o ma
tenalr p substantijs hñtib^o tales sex^o. ⁊ sic hō pñt de viro ⁊ mu
liere. sz tñc dñt solū spē accñtali. ⁊ g^o vt sic hō nō pōt eē gen^o re
spectu ipoz. Alio^o capiūt formalr p nāli poñā ⁊ ipoñā ⁊ sic bñ
dñt spē eñtiali: sz tñc hō n pñt pñi d viroz mulier nec hō pñt eē
gen^o respectu viri ⁊ mulier qz sūt diūsoz pñtoz qz hō ē in pñto
subet vir ⁊ mulier in pñto qñtat in scda spē. sz gen^o ⁊ spēs est i
eodē pñto vt al ē gen^o respectu hōis bouz ⁊ leon. ⁊ sī i eodē pñto
qz subet color ē gen^o respectu alb edis ⁊ sūt i eodē pñto. sz qñtat

Præmissus

Species subalterna ē que

Hic pñter notificat fm mēbz pcedēis diuisionis. Dicēs q spēs subalterna ē q cū sit spēs pñt ee gen⁹. ⁊ h̄ itelligit respēū diu
sor⁹ qz opposita respēū eiusdē nō pñt vñi acibui vt al' est spēs sū
alterna ⁊ oia inīmedia ī arboe Porphyriana q īfra ponitur.

Arguit Nullū gen⁹ icludit actu suas dñas. s; spēs sū
alterna icludit actu suas dñas. q spēs sūalterna n̄
ē ge⁹. Dd; q duplx ē dñā. s. dñā ⁊ pñstitutia mō nll' ge⁹ iclu
dit actu suas dñas dñāas cū ille dñāe sint ex itellēz qñs tñ ge⁹
pñt icludē suas dñas pñstitutias qd sibi pñt in qñtū spēs ⁊ nō in
qñtū gen⁹ et sic etiā facit spēs subalterna.

Sortes Plato

Homo

Mortale

Immortale

Alrōnale

Rationale

Irrationale

Animal

Sensibile

Insensibile

Corp⁹ aiātū

Animatū

Inanimatū

Corpus

Corporca

Incorporca

Substantia

Arbōz

Ens

Extra

Porphyriana

Tractatus

Nota Cum arbor immediate posita in aliquid sit superflua in alia vero diminuta. ideo hic ponit alia quae praecedentem corrigit et defectum eius supplet ut patet diligenter consideranti. Ex qua etiam arbore quaeque resultant compositiones quarum quilibet ponitur iuxta illud membrum ex quo oritur.

Sortes

Plato Compositum ex natura et supposito.

Homine

Rationale

Irrationale

Animal

Sensibile

Insensibile

Corpus animatum

Animatum

Inanimatum

Corpus mixtum

Mixtum

Simplex

Corpus

Compositum ex materia et forma.

Corporea

Incorporea

Substantia

Compositum ex genere et differentiis.

Compositum ex essentia et essentia.

Ens extra

Compositum ex subiecto et accidente in se.

Circa arborē Porphyria.

Querit pmo qre ista coordinatio genēz et spēz vocatur arbor.
Rñt q vocat arbor: ppter similitudiez quā hz cum arbore reali in q
stz tria pncipalr cōsiderāda. s. radix trūcus et rami sicut ei arbor
natural' hz radicē ex q trūci et rami sumūt originē et nutrimentū
sic q arbor: pōt augeri. ita in ista coordinacōne ē radix a q oīa alia
origināf. Et illa pōt attēdi in arbore penes eē eēntie. et sic sba ē ra
dix. qz in ipā tāqz in ente limitato ē pñ^m eē eēntie subale et p sub
stātiā oīa alia de genē sube hñt eē eēntie. Et radix attēdit penes eē
eēntie. et tñc indimīuū ē radix. qz illd pmo existit et p illd oīa
alia. Et sic i arborē naturali ē rect' trūc' ex q pullulāt rami. ita est
in ista coordinacōne inf media includēdo spēz spēalissimā vocā
tur trūcus ex qb^o dīe laterales tāqz rami pullulāt et originātur.
Et sic rami sū dīe a latē posite vt paruit in coordinacōne genēis
sube ex cui⁹ cognicōe factr pñt hēri coordinacōes in alijs p dīcām
tis. Et gñā exēpli mag' ponit istā coordinacōez in p dīcāmto sbe
qz in alijs. qz suba ē pñ^m et dignissimū p dīcāmū in q genera et
spēs sibiinuicē subordinata meli⁹ noiant qz in alijs.

Notandū Q ptes arboris real' pñt duplr ordiari
Uno^o fm naturā tot' vniūsi. et tē illa est
deorsum q ē pñs centrū q mō radices sū deorsū. et sic eadē de ar
bore cadit. vt ptes arboris ordināf fm naturā tot' vniūsi. Alio^o
ordināf fm naturā p pāz arboris. et sic radices sū sursū. qz illd ē
sursū vbi alitū trahit nutrimentū. s. h fac arbor p radices fm q
dī r^o de aīa. radices sū ori siles vtraqz enī trahūt nutrimentū. Et
qz loqndū ē de pñb^o alie⁹ fm q ordināf fm naturā p pñā illi⁹
rei. iō simplr dcm ē q radices sūt sursū. Et qz suba exñs gē⁹ ge
neralissimū ē radix in illa arborē attēdēdo radicē penes eē eēntie.
iō dīz ponit deorsū et tñ fm naturā p pñā arboris pñt sursū. si ei sp
ponēt sursū. tē ponit dēret dici hō Porph. hūs mltā brachia qz
arbor porph. Et q pñz q ista arbor dīz sic depīgi vt ipssa ē. nisi dīz

Querit Qterū ens et idimīdua / ceref arbor trāsuertā
debeat poni in arbore ista. Rñt q arbor natural'
a q ista trāsumit capī duplr. Uno^o qstrū ad suā eēntiā. et sic sūt
em tria de eēntia arboris vt radix. trūc' et rami. Alio^o qstrū ad es
sentiā et eē sūl. et sic folia et fruct' pficiūt arborē qz sū de eē arboris.

Tractatus.

Tūc dī ad q̄stū q̄ capiēdo arborē istā fm̄ similitudinē ad arborē
realē. p̄mo^o sic. indiuidua nō s̄t pōnēda in arbore ista eo q̄ n̄ sūt
de eētia ei⁹. s̄z capiēdo eā fm̄ similitudinē ad arborē realē. scđo^o
tūc indiuidua s̄t pōnēda in arboe illa. Et ens est sic cōis cāpus
ex q̄ eētie decē p̄dicāmtoz crescūt. 7 sic et̄ n̄ d̄z pōnī arboē ista
si capiat ad similitudinē arboris real. p̄mo^o si hō capiat arborē iclu
sis suis accētib⁹. tūc in ea pōnī. Tū ad arborē accēntali bonam
tria requīrūt. p̄mo q̄ sit in bona t̄ra situata. scđo q̄ influētia celest̄
regat 7 gubernet siue p̄fuet eā ut ipa arbor crescat 7 fruct⁹ produ
cat. Tercō q̄ habeat fructus 7 folia. s̄z ista nō s̄t de eētia arbor̄
sed solū de bñ esse. q̄ in hyeme nō s̄t folia nec p̄ducit fruct⁹. 7 tū
est arbor eēntiali p̄fecta. Sic etiā in ista arbore ens est terra. q̄
eētie oīm p̄dicāmtoz sūt situate in ente. Et influētia celest̄is
est intellect⁹ agena q̄ trahit a p̄tate gener̄ duas d̄ras. fruct⁹ ut
sunt indiuidua vl⁹ p̄p̄e passiōes. Et folia etiā s̄t indiuidua l⁹
accētia cōia. q̄ sicut folia fluit 7 refluit. sic etiā indiuidua 7 accē
tētia cōia fluit 7 refluit corrūpūtur 7 generātur.

Querit Utrū arbor corp⁹ sit bñ assiḡta. Rñs q̄ i rōe
arboris in cōi sic ē bona. s̄z inq̄stū hec arbor sic
nō est bona. q̄ in aliq̄ deficit 7 in aliquo sup̄abundat. Deficit em̄
in hoc genē corp⁹ mixtū. 7 in differētijs q̄ sunt mixtus 7 simpl̄x.
q̄ corp⁹ immediate dēret diuidi p̄ mixtū 7 simpl̄x. 7 dñi corp⁹
mixtū p̄ aiātū 7 inaiātū. Et abūdat in illo genē al⁹ rōnale qđ po
nīt supra hoīez tāq̄ gen⁹. 7 tū p̄tīt euz hoīe. s̄z gen⁹ 7 spēs non
possunt d̄creti. 7 ergo ille due d̄r̄ne mortale 7 immortale nō de
bent pōnī in arbore. Et iō p̄ correctiōe illius pōnīt alia.

Querit Quare corporeū aiātū 7 alie d̄r̄ne nō pōnunt
in recta linea p̄dicām̄tali. Ddm q̄ ideo. q̄ so
lū pōnūt in p̄dicām̄to sube indirecte. q̄ em̄ qđ directe pōnīt
in p̄dicām̄to d̄z ēē aliq̄ mō p̄positū. sed d̄r̄ne s̄t simplices.

Arguit si oē reponibile directe in p̄dicām̄to dēret ēē cō
positū. Seq̄ret q̄ suba nō poss̄z pōnī directe in
p̄dicām̄to. Seq̄la p̄bat. q̄ nō est qđ p̄positū eo q̄ nō h̄z gen⁹ 7
d̄raz sup̄ se. Ddm q̄ s̄z suba nō sit p̄posita ex genē 7 d̄r̄na. q̄ illa
p̄p̄o ont̄ ex s̄ba tāq̄ ex radice ē tū p̄posita ex ēre 7 eētia qđ sufficit

Arguit Si suba esset gen⁹ genēalissimū h⁹ p̄dicām̄ta
sube. seq̄ret q̄ de⁹ pōnēt in p̄dicām̄to. Seq̄la

probat. qz de est substantia cu non sit accens. Dm q substantia capi-
tur duplr. Uno mo coter p omi eo qd non e accidens siue sit ens
nature finite siue infinite. z sic de e suba. sz vt sic suba non e gen-
generalissimu. Alio? suba capi. pprie p ente hnt naturā lumi-
tata z sic de non e suba. z illomō suba e gen? generalissimu.

Arguit Gen? dz ee qd vniuocū z nō p plus z p posteri-
dici de suis spēs. sz suba pri? dī de suba corpo-
rea z posteri? de suba incorporea. q nō est gen?. Minor pbat per
plm z de aia q dī q corpa vidēt ee marie sube. Dm q ille spe-
cies possunt duplr considerari. vno? int se. z sic int eas bñ e ordo
Et tal ordo duplr sumit fm q suba dī vt a substādo. qz sic per
pri? dī de corporeis. qz sube corporee plib? accētib? substāt. aut
dī ab essendo. z sic p pri? dī de incorporeis. Secdo mo ppanf ad
substātiā tāq spēs ad gen?. z sic inter ipas nō est ordo. qz spēs
sunt coequeute sub suo genē.

Arguit Nullū priuatū pī ee dīa. sz incorporeuz noīat
ens priuatū. q nō e dīa sube. Maior pbat. qz
de rōe dīe e pstituerē spēm pōitiuā qre ipa erit positua. Ddz qz
uis incorporeū sit qd priuatū fm vocē. ē tñ qd pōitū fm rem
z sic pstituit spēm pōitiuā. Et rō illi? e qz differentie sunt opposi-
te. z ergo ad designanduz oppositionē differentiarū ipi? generis
oportet vnā esse priuatūā. Secda ratio ē qz rebus nomina im-
ponimus fm q cognoscim? eas. sed multe sunt res quas nō ag-
noscim? nisi per priuationē qre etiā nominib? priuatiuis expri-
mūtur. z qz dīe sinistri lateris difficilis sunt agnitiōis sic circū-
loquūtur per priuatiua nomina.

Querit Utrū omēs dīe sinistri lateris sint priuatiue.
eadē rōe. Rñt q nō. sz ex oppositis causis sūt
priuatiue. nā qdā sūt priuatiue ppter excellētiā spēi pstitue per
dīnam. z qdā sūt priuatiue ppter nimīā immersionē z repssio-
nē forme in materia. Exemplū primi. vt incorporeū immorta-
le. Exemplū scdi. vt inanimatū insensibile irrationale.

Str Nulla dīa dz ee in plus qz gen?. sz incorporeū ē in plus
qz suba. qz repit extra substātiā pōicāitalē cū deus sit in-
corporeus. ergo incorporeū nō ē dīna substātie. Dm qz uis incor-
poreū fm se z absolute est in plus qz substātia. qz sic extra subaz
repi. sz tñ cū inclusionē generis qd est suba hz se incorporeum

Tractatus.

in min⁹ q⁹ suba. Unde oēs dīe sinistri lateris debent sumi cū in-
clusionē generis. v⁹ incorporeū nō ē dīa sube s⁹ suba incorporea.

Arguit Differentia non p⁹icipat suū gen⁹ nec p⁹icipat
ab ipo. g⁹ dīa nō d⁹ sumi cū inclusionē generis.
Ans p⁹bat. q⁹ dīa nō includit gen⁹. cū gen⁹ nō sit de intellectu dīe
Dōm q⁹ nulla s⁹ dīa p⁹posita p⁹icipat suū gen⁹ nec p⁹icipat a
a suo gen⁹. s⁹ bñ dīa p⁹uatiua. S⁹ dīe sinistri lateris s⁹ p⁹uatiue
g⁹tene p⁹icipat v⁹ includit suū gen⁹. Et rō dīu⁹ificat⁹ est. q⁹ p⁹ri-
uatio nata est cognosci p⁹ suū habitū. s⁹ incorporeū est q⁹d p⁹riua-
tiū. g⁹ si debeat cognosci h⁹ erit p⁹ suū habitū q⁹ est suba.

Arguit Nulla q⁹ntitas ē suba. s⁹ corp⁹ ē q⁹ntitas. q⁹ est
spēs q⁹ntitat⁹ p⁹inue. g⁹ non est suba. Dōm ad
minore q⁹ corp⁹ p⁹t capi dupl⁹. Uno⁹ p⁹ trina dimēsiōe. s⁹z lōgi-
tudine. latitudine. z p⁹funditate. z sic ē q⁹ntitas nec isto mō acci-
pi⁹ s⁹. Alio⁹ p⁹ suba in q⁹ fundat ille dimēsiōes q⁹ est nata dimē-
sionari ill⁹ trib⁹ dimēsiōib⁹. z sic corp⁹ est suba.

Arguit Corp⁹ scdo mō est alia p⁹ p⁹positi siue spēs. ergo
solū reductiue poss⁹ in p⁹dicamēto sube. Dōm q⁹
corp⁹ scdo mō sumit⁹ dupl⁹. Uno mō cū excludē suā z dīaz z
aliaz p⁹fectionū. z sic ē alia p⁹ p⁹positi z nō ē p⁹ se in p⁹dicamēto.
Alio mō cap⁹ corp⁹ nō excludēdo dīas suas v⁹ alias p⁹fectōes.
nec includēdo eas z sic p⁹ se ponit in linea p⁹ntali z est gen⁹ corpo-
ris mixti. s⁹ fm Porphy. diuidit⁹ in aiātū z in inaiātū. fm p⁹ta-
tē tū dēret diuidi i simpl⁹ z mixtū. et rō illi⁹ ē. q⁹ q⁹ncūq⁹ aliq⁹d
g⁹ diuidit⁹. tūc d⁹z diuidi p⁹ dīas p⁹rias z nō p⁹ dīas remotas.
s⁹z aiātū z inaiātū nō s⁹ dīe p⁹rie ip⁹ corp⁹is. s⁹z simpl⁹ z mixtūz
ergo primo d⁹z diuidi corp⁹ in simplex z mixtū. Pro q⁹ notat⁹
duz q⁹ duplicia s⁹z corpa. s⁹z simplicia z mixta. corpa simplicia
sūt q⁹nta cēntia v⁹ celū z q⁹truo⁹ elemēta. z alia corpa q⁹ ex ist⁹ ele-
mētis p⁹ponūt⁹ dicūt⁹ esse mixta. v⁹ hō bos leo. z sic de alijs.
Un corpa simplicia s⁹z q⁹ nō resoluūt⁹ nisi in materiā z formā
s⁹z corpa mixta s⁹z q⁹ ex plib⁹ elementis sunt p⁹posita.

Querit Quare Porphy. nō diuidit corp⁹ in simplex z
mixtū. Rū⁹ q⁹ rō. q⁹ si sic diuisiss⁹ corp⁹. tunc
nō potuiss⁹ diuisisse al⁹ rōnale in mortale z in imortale. q⁹ aīa/
lia rōnalia imortalia nō habuē⁹ fm eos corpa mixta. s⁹z simpli-
cia. q⁹ fuerūt aerea z aer ē simpl⁹ corp⁹ cū sit elemētū v⁹ dē⁹ est

Ar Dicitur tenet se ex pte forme. s3 simplr t mixtū tenet se ex pte matie. g nō pnt ee dñe. Dñm q mior ē falla. qz mixtū sumit a forma mixti t n a multisub^o. s3 simplr suū a forma simplici. g n ē vez q simplr t mixtū tenet se vlt ex pte matie

Arguit Nullū plexū poit in pnto. g male poit i arbo corp^o aia^o. Dñm q s3 sit plexū fm vocē tū est icōplexū fm rē t h ē p pē penuriā vocabloz qz n ē simplr nom īpositū ipi rei significare p corp^o aiatū qre plib^o noib^o circūloqē

Arguit Loco illi^o corpus aiatū simplr hē^o no^o īpositū. s. viuu. g dēret h poi dōz q viuu n dōz pont qz spēs n dōz repiri ex suū gē. s3 viuu repit ex corp^o t corp^o mixtū. qz mltā s3 viua q n s3 corpa. vt dē^o t sbe separe. t sic piz q viuu ē in pl^o qz corp^o aiatū. g n pōt poni loco illi^o plexū corp^o aiatū

Arguit Quicqd viuit h nutrit t augmtat s3 dē^o t angeli n nutriūt. g dē^o t angeli n viuit. Dñm ad maiore qēqd viuit vita mortali nutrit t augmtat. s3 hoc nō dōz de vita intellectua. angeli autē tm viuit vita intellectua.

Arguit Dñe corp^o aiatū ē sensibile. g nullū corp^o aiatū ē insensibile. Ans pz. qz qēqd sentit ē sēibile s3 oē corp^o aiatū sentit. Dōz q sēibile capē replr. Uno^o actiue p vt veit a pto actiue sentio qd fr actū sēiēdi. Alio^o passiue put veit a pto passiuo sēiēdi. Tercio^o neutrāl^o put veit a pto sēiēdi put idē ē qd hē sēiēdi. t dōz h capi acriel neutrāl^o qre maior p/

Querit Quid bñ ponat al rōnale s3 bñ dōis ē falsa aiali tāqz gē ad hoiez. Rñt q fm pōtātē n dōz poni gē ad hoiez. s3 dōz poi fm s3az opiniōz stoicoz quā īsecut^o erat Porphy. L^o rō ē. qz nullū gē dōz ee pūtable cū lūa spē cū gē n sit sup^o t spēs īferi. s3 hō t al rōnale pūnt. g al rōnale nō ē gē hoio. Et al rōnale ē diffi^o hois. g n ē gē^o e^o S3 q Porphy posuit illas duas dñas mortale t imortale h fuit iō. qz īsecut^o ē illos q dixerūt q aliq ēent aialia imortalia q dicebāt cacademo/ nes t calodēones. t dixerūt illa aialia hē corpa simpliciā. s. aerea S3 h n pōt dici fm pōtātē. qz al dō hñs sensū tact^o q n sbiectat ē corpe simplici. Nec s3 rōnalia qz nō ītelligūt oā rōe t discursu s3 simplici ītuitu. Et qñ dō Porphyri^o dē se secut^o opiniōz p hypotheticoz. dōz q h vez ē i plib^o t pncipaliozib^o s3 n i oib^o.

Tractatus.

Arguit Prio de celo de p^hs celū ēē aiatū et nō ē plāta. q^d ē aiatū sensible puta alⁱ et nō irracōnale g^o aialⁱ rōnale nō pūit cū hoīe. Dōm l^z celū sit aiatū p^o assistentiā aiaⁱ nobilis. non tū per informationē. Ut d^r q^d l^z celū sit aiatū c^o fecerit sicut sol est calid^o effectiue. non tū formali.

Querit q^{re} i ista arbo^e solū pontifⁱ genēa et spēs p^ostien^t te p^o d^onas dextri laterⁱ D^r q^d iō. q^d d^one dextri laterⁱ sⁱ nobⁱ notiores q^d d^one sinistri laterⁱ q^d circuloq^umur per noīa p^ouatiua aut p^o p^oas passiōes ut rudibile est passio a sinⁱ. et p^oit p^o d^oia asini. q^d d^ra ei^o p^opa ē nobⁱ incognita. Et genēa et spēs p^ostient p^o d^onas dextri laterⁱ se h^unt sicut sup^o et infer^o et p^o dicat^o de seinuicē. nō sūt sic ē de generib^o et spēbus sinistri laterⁱ sic sⁱ angelⁱ lapis plāta brutū. Et p^o spēs spēs alⁱssima i ista arbo^e p^o nifⁱ hō. q^d sⁱm Porphyriū alⁱ rōnale diuidit p^o mortale et imor^o tale. sⁱ alⁱ rōnale mortale p^ostient hoīes et nō asinū v^l leonē.

Querit Ut^o i diuidua sint de essentia arboris. R^ut q^d i diuidua siue p^ome sube p^osiderat^o duplici^o. Uno^o sⁱm q^d sⁱ q^dā res singlares terminātes fluxū natūe cōis. Alio^o p^oill^o q^d eis necessario insūt. i. p^o reb^o singlares q^d i diuidua p^operates et p^odicōes i diuiduātes. p^omo^o p^ont p^oni i arbo^e. sⁱ nō i rēā linea p^ontali. nec a latē sicut d^one sⁱ me^o mō. Sⁱ capicōdo i diuidua 2° tē nō p^ont p^oi i arbo^e cū sint i finita et ab arte reliq^uda

Individuū ē quod de vno

Hic incidētalit^o p^o coordinacōez habitā Pe. hys. diffinit^o idui^o duū dicēs. Individuū ē q^d p^odicat^o de vno solo. ut sortes de seip^o so. Et sⁱm Porphyriū ponit alia diffiniciō talⁱ. individuū ē q^d p^ostat ex p^operatib^o h^umōi q^d collectio i alio nūq^u eadē erit. ut p^o prietates socratis nō erūt eadē i aliq^u alio p^oculari.

Querit q^{re} Pe. hys. diffinit^o h^u individuū. R^ut q^d h^u facit p^op^o duplicē rōez. p^oma ē. q^d i arbo^e p^o nifⁱ idui^o duū. ne g^o p^ocedat ex ignot^o sic ipm diffinit. scd^a rō. q^d p^op^o h^uicible spēs ē idui^o duū et p^odicabile nō p^og^oit sine p^op^o sⁱbi

Ar Diff^o ē v^luz. sⁱ idui^o duū nō ē v^le. g^o idui^o duū cibili. nō est diffinibile. Adior p^oz p^omo postior. et per Boetium dicentem. q^d sola species diffinit. Dōm q^d duplx^o est diffi/

nitio scz qdditarina z eentialis. z descriptiua suenotificatiua:
z accental. Und solū vlc diffinit diffinitioe qdditarina z eentia
li. qz sola diffi: qdditarina essential' dat p gen' z dīam. illa aut
diffinitio indiuidui solū ē qdā notificatio. Ut dōm q indiui/
duū capr duplr. Uno: accipit fm cōez rōez fm quā omīs pme
intēcōez cōueniūt q p scdām intēcōez circuloqē z sic h diffinit

Arguit Qd n ē nō pē diffiniri. sz nullū indiuiduū est.
igr. Mior pbat. qz nullū infinitū ē iū: physi
cop. sz indiuidua sz infinita q ad nos z q ad naturā. g indiui/
dua nō sz. Dōm q infinitū in actu nō ē tū infinitū in potētia
bū ē. sz indiuidua solū sz infinita fm potētia z successionē.

Arguit Infinita relinqnda sz ab arte. sed indiuidua
fm potētia z successionē. sz infinita vt dcm ē
g relinqnda sz ab arte. Dōm sz infinita relinqnda sint ab arte
tā qz sbiecta. qz n pntēē sbiecta i aliq scia n tū sz relinqnda ab ar/
te tā qz ptes sbiectie. qz i qlibz scia aliq ptes sbiectie sz indiuidua

Arguit Indiuiduū nō pdicat. gū pdicat de vno solō.
Ans pbat p phm in pdicamētia q dē q a pma
suba nulla erit pdicacō. pna ptes p locū a toto i mō a. ei' pte ne
gatue bū v3 pna. Dōm q duplx ē pdicacō. s. directa z indirecta
Al pma suba nulla erit pdicacō directa tū bū indirecta. Pro q
notādū q pdicacō directa fit triplr Uno: qū supi' eentiale pdi
cat de suo inferiori. vt hō ē aīal. Scdo qū eq pdicat de eqs. i. cō
uertibilia de vtribilib' vt qū ppa passio pdicat de suo subiecto
z ecōtra. vt hō est nūbil. Tercio qū pdicat accūs de subiecto. vt
hō ē alb' Et pdicacō indirecta est fit triplr. Uno: qū idē pdicat
de seipo vt sortes ē sortes. z illa ē pdicacō indirecta. i. i ppa qz p/
dicari fūdat sup inēē. sz idē ppe n pē inēē subūpi. g idē i ppe p/
dicat de seipo. Scdo qū ifeiora pdicat de suis supiorib' vt al' ē
hō. Tercio qū sbcm pdicat d ei' accūs vt hō de albo. sz dicēs. si
idē n ēē i seipo. tē nullo possz hē pdicari d seipo Dōz qūis idē
n ē i seipo ppe z f' se to. ē tū idē i seipo f' pte. z sic est idē n p/
dicat d seipo ppe. vt qū dī sortes ē sortes. sortes a ptes sbiecti h3
rōez matie. sz a pte pdicari h3 rōez forme. sz forma ē in materia.

Arguit Illa ē pdicacō ppa q ē vssima. sz qū idē pdicat d seipo ē
vssima pdicacō. gē ppa. Mior ptes p bōtū dicētē. q

Tractatus

nulla p̄dicatio ē verior illa in q̄ idē p̄dicat de seipso. Dd̄z q̄ p̄
dicatio nō d̄r ordinata vl̄ iordinata eo q̄ p̄a vl̄ falsa. q̄ p̄dica
falsissima p̄t eē directa z ordinata. vt hō nō ē aīal.

Arguit Individuū p̄dicat de plib⁹. igr̄ diffinitō mala
Ans pr̄z d̄do. sortes ē idividuū. plato ē idiu
duū. z c̄is. Dd̄m q̄ idividuū cap̄t dupl̄r. Uno⁹ p̄ illa sc̄da
int̄tōe q̄ vocat idividuū. Alio⁹ p̄ re s̄strata significata p̄ talē
int̄tōz. Jā d̄r q̄ illa sc̄da int̄tō p̄dicat de plib⁹. s̄z res significatā
p̄dicat de vno solo. h̄ ē diffinit̄ idividuū nō p̄ sc̄da int̄tōe. s̄z
p̄ re s̄strata z p̄ma int̄tōe

Arguit Individuū p̄ int̄tōe sc̄da p̄dicat de plib⁹. vt
admissū ē. ḡetiā p̄ int̄tōe p̄ma vl̄ re s̄strata.
Tenet p̄ma. q̄ int̄tō sc̄da h̄z se vt formale. z res s̄strata se h̄z
vt materiale. q̄ deb̄t corr̄ndē. Dd̄m q̄ duplex ē materiale idi
viduū. s̄. p̄p̄inquū vt res singulari. z illd̄ corr̄ndet formali in s̄.
qd̄ ē de plib⁹ p̄dicari. q̄ tale ē qd̄ d̄a cōe cōitate p̄por̄tōis. Alio
ē materiale idividui remotū. sicut sortes plato. z illud materia
le in p̄dicando nō p̄por̄tionat formali

Arguit Sortes ē materiale remotū. z tñ p̄dicat de pli
b⁹ puta de isto sorte z isto. Dd̄m q̄ nō vniuo
ce s̄z equoce p̄dicat de plib⁹. q̄ f̄m̄ diūsā rōz s̄be. i. f̄m̄ diūsā rē sig
nificatā. S̄z d̄icēs. sortes p̄dicat de isto sorte z de alio sorte vno
noīe z eadē rōe. ḡ vniuoce. Ans p̄bas. q̄ eadē ē rō. i. diffinitio
q̄ rō sp̄ci h̄⁹ sort̄ z alteri⁹. s̄z de noīe notū ē. Dd̄z q̄ idividua
bñ h̄nt vnā z eadē diffinitōez in cōi. q̄ ē diffinitō ipsi⁹ sp̄ci. eo
q̄ p̄ueniūt in vna sp̄. s̄z nō h̄nt vnā z eadē diffinitōez p̄p̄riā z
sp̄alē. q̄ circūloq̄t p̄ p̄perates idividuātes. nā iste sortes ē alia
res significata h̄⁹ noīs sortes. q̄ sit ille sortes. z ita duo vocari
eadē noīe h̄nt vocē cōez noīs. s̄z nō h̄nt p̄ceptū cōez sumptū s̄z
illd̄ no⁹. Pro q̄ norādū q̄ septē s̄t p̄perates idividuātes q̄ s̄t
collcē nō p̄ueniūt plib⁹ s̄t. vñ s̄⁹ forma. figura. loc⁹. no⁹. stirps
patna. r̄ps. Nec septē p̄pa p̄tinet oīs hō

Querit Utr̄ iste p̄ditōes s̄nt de eēntia idividui Dd̄z
q̄ idividuū cap̄t dupl̄r. Uno⁹ q̄nt̄ ad eē na
ture. i. put̄ ē res singulari in vltio actu nature ex̄is. z sic solū ma
teria z forma s̄t de eēntia ei⁹. Alio⁹ cap̄t q̄nt̄ ad n̄rāz sensibīlē
d̄f̄erētōz p̄gnitōz. z sic iste p̄ditōes s̄t de eēntia idividui.

Arguit Nulla bona diffinitio potest provenire alteri a diffinitio. scilicet ista est huiusmodi. quod non est bona. Ad hoc probatur quod provenit spiritui ut dicitur. Sortes est homo ibi homo predicatur de uno solo. Dominus quibus homo actu predicatur de uno solo. tamen aptitudine predicatur de pluribus quod repugnat individuo. Sed dices si spiritus actu predicatur de uno solo. etiam aptitudine. Et respondeo. quod ab eo ad posse esse est bona sententia. Dominus quod ab eo ad posse esse est bona sententia in affirmatis sed non in negationibus. Diffinitio autem debet intelligi cum illo addito. Individuum est quod solus predicatur de uno solo. scilicet illa deo solus importat negationem.

Arguit Aliquis homo aliquis bonus scilicet individuum. ut per philosophum in predicamento substantie. et tamen predicatur de pluribus. Dominus quod ista diffinitio datur de individuo determinato et non de individuo vago sicut est aliquis homo aliquis bonus. Unde individuum vagum est finis communis superius cum signo particulari. ut aliquis homo aliquis bonus. et. et dicitur tale individuum vagum quod vagatur per omnia predicamenta. vel quod sit natura realis pertractata nobis tamen determinata. aut quod vagetur ex impositione quodlibet individuum nature communis. quam naturam sit finis communis. ex quo ponitur ut aliquod al. Sed individuum determinatum est quod sit natura pertractata ad determinatum suppositum quod ad nos. et per rationem. Unde Dominus quod ista diffinitio etiam proveniat individuo vago. et quod non predicatur univoce de pluribus sed solus equivoce. et hoc quando accipitur per re singulari circumlocuta. quod alia res circumlocuta est sortis alia plato. De quando accipitur. et. quod quando accipitur significatio tunc predicatur univoce de pluribus et non est individuum. quod sic facit per philosophum in diffinitione quod repugnat individuo.

Querit Utrum aliquis homo et quodlibet aliud individuum vagum sit singulare vel universale. Dominus per aliquos quod nec est singulare nec universale. scilicet est quod dicitur compleri ex sine cathegoreumate. et terminum communis supponere personalem. Et quando dicitur. oportet quod est. aut est singulare quod est individuum aut universale. Dicunt quod hoc est de incompleto. nam aliter rationale nec est individuum nec universale. Et quando dicitur ad terminum est incompleto finis re significata. Dominus quod hoc est. non tamen est incompleto finis re per quod supponit. Unde debet ad questionem quod aliquis homo potest capi dupliciter. Uno modo per toto aggregato ex re et dispoere rei. hoc est ex termino communis signo particulari. et sic non est predicabile cum sit completum. Alio modo accipitur per circumlocuto per illas voces quod est res singularis et unum nomen. scilicet sit determinata nobis. et sic est individuum ut per diffinitio. Et ideo etiam philosophus circa diffinitiones prime substantie est explicat per ipsum. Sed quare potest et explicat per individua vaga quod determinata. id est quod magis cadunt sub arte quod individua determinata.

Tractatus

Notandum Quid idividuū dicitur determinatū quod dupliciter. uno modo dicitur idividuū determinatū notatiōe. ut sortes plato. Alio ex supposito ut supposito quod porphy. habeat tunc unū filiū. tunc filius porphy. ē idividuū determinatū ex supposito. Tercio determinatōe. ut hū lignū hū herba Quarto ex circūlocutiōe ut iste cū grosso capite. cū longo collo. etc.

Querit Quid ē pñ^m idividuatiōis in materialib⁹. i. qd ē hū qd facit naturā cōicabiliē plib⁹ icōica bilē. Rñf^m s. Tho. pñ^m idividuatiōis ē matia sigta. i. materia supra sū q̄titate et certis dimēsiōib⁹. qz p materia fit cōicabili tas. i. finitā. s. q̄titas dimēsiua distiguit unū idividuū ab alio eiusdē spēi. et qz illa duo sūt de rōne idividui. sic pueniēt ponit p pñ^m idividuatiōis matia sigta. i. matia sū q̄titate et pbe n. d. d. d. ci matia cū q̄titate. Q. at matia sū se nō possit ēē pñ^m idividuatiōis p. qz illa ē ps spēi q̄ ē vltis. Etia matia sū se ē cadē in oib⁹ gñabilib⁹ et corruptibilib⁹ n. at matia scda ē matia n̄gta q̄titate

Arguit Materia ē ps spēi. g nō ē pñ^m idividuatiōis d. d. q. duplex ē matia. s. cōis et sigta. matia cōmūnis ē ps spēi. s. nō matia sigta q̄ ē pñ^m idividuatiōis

Arguit Prin^m idividuatiōis distiguit idividuū ab alio s. distiguit et separare ē pp^o act^o forme. v. r. v. q. merha. g forma ē pñ^m idividuatiōis d. d. q. duplex ē distiguitō. s. nūal et specifica. Un forma pñ^m ē distiguitōi specifice. s. nō nūal. qz hū puenit materie. et g ē pñ^m idividuatiōis

Arguit Due negatiōes sūt pñ^m idividuatiōis. g nō materia sigta. q̄ noiat affirmatiōis. Aliis pbat autoritate Henrici de Badauo d. d. q. due negatiōes sūt de rōne idividui. s. nō sūt pncipia ei⁹ nisi i. p. i. eis sbaudiūt due affirmatiōes. Un idividuū dicitur q̄ si idividuū i se et diuisū a q̄libet alio. p^m h. a matia. et 2^m a q̄titate. vñ pma negatiō dicitur negatiō cōicabilitatis nature specifice. et scda dicitur negatiō ydēpmitatis cū alio idividuo

Arguit Aliq̄ sūt idividua q̄ nullā hñt materiā. g materia sigta nō ē vñ pñ^m idividuatiōis. Aliis pbat angel⁹ ut hū michael. hū gabriel d. d. q. duplex ē sba. s. material et imaterial Un materia sigta ē pñ^m idividuatiōis materialis. s. nō imaterialis. vbi pñ^m est p se subsistētia forme

Differētia dī triplicit

Postq. p. his sup. determinavit de genē et spē. Nūc
pnter determinat de tercio pdicabili. qd ē drā. et est
rō ordinis. qz gen⁹ et spēs pdicāt de suis inferiorib⁹ in qd et dū
tia in qle. sz qd est an qleve pus dcm fuit. g. dīa scq̃tur. Sed
rō ordīs ad seq̃ntia ē. qz pdicabilia seq̃ntia pdicāt in qle accē/
tale. et drā pdicāt in qle cēntiale. sz cēnale ē an accēntiale Et pmo
diuidit drāz eo qz multiplī dr. et h. facit vt eliciat mēbz qd h. ē
pdicabile ab alijs distinctū. Dico drā dr. triplī. s. cōit ppe et
magi ppe. Et pte sufficiētia istaz acceptōnū sic sumi. nā oīs dif
ferētia facit differre vni ab alio. vt g. facit differre cēntialr vel
accēntialr. si cēntialr sic ē drā magi ppa Si accēntialr h. ē duplī. l.
facit differre p accēns leparable qd h. ē variabile in suo sbcto. et
sic ē drā cōis. aut p accēns isepabile qd h. ē cām pmanētē et stātē
in sbcto. et sic ē drā ppa

Querit Qualis ē ista diuissio drē. Dōz qz si ponat di
uissio drē sic. drāz alia cōis. alia ppa. alia ma
gis ppa. tūc ē diuissio subiecti in accēntia. qz cōe pprīū et magi p
prīū accidēt respēū drē. Si hō sic ponat. drāz alia ē drā cōis.
alia drā ppa. et h. modū dīssionis toti⁹ in mō in pres in mō.
sz est diuissio analogi in sua analogata.

Notandū Ista mēbra pnt duplī ordiari. vno
qz ad nos. et sic drā cōis ē p⁹. et ppa.
et vltimū dr. drā magi ppa. Alio⁹ pnt ordiari qz ad naturā. et
sic drā magi ppa ē pōr. Rō pmi. qz qz ad nos accēntia sz notio/
ra substātijs. et itez accēns cōe ē not⁹ ppo. igit drā cōis pcedit p
prīā. et ppa magi pprīā. Rō scōi. qz drā magi ppa sumit a for
ma substāciali. sz suba naturalr ē an accēns

Arguit Duo pmi modi pntē sub pdicabili accēnte. g.
male dnr drē. pntia tenet qz sz pdicabilia di
stincta Dōm qz drā magi ppa ē pdicabile distinctū p accēns.
nō at alie due drē. Pro qz notādū qz due pme acceptōea drē nō
pntē sub isto pdicabili. sz solū terciā. Tū pma acceptō drē cō
tinet sub qnto pdicabili. s. accēnte. vt sedē et stare sz sub pdicabi
li accēnte. Et scōa acceptio pntetur sub pprīo. si inseparable ex/
ponitur negatiue. vt qū valet inseparable. quasi nullo mō sepa/

Tractatus

bile q̄ mō p̄p̄iū dī īsepabile acc̄is. Si āt īsepabile exp̄nat̄ p̄
uacine q̄si difficult̄ īsepabile. q̄ mō albedo in cigno ē īsepabile sic
p̄inc̄f̄ sub acc̄te. q̄ tale īsepabile ē acc̄is cōe

Arguit Nullū vniocū h̄z p̄les acceptōes. s̄z dīā ē q̄ d
vniocū. ḡ n̄ h̄z istas acceptōes. M̄ior p̄bat̄.
q̄ ē p̄dicabile q̄ d̄z ē vniocū. D̄d̄z q̄ nullū vniocū vn̄
noce s̄p̄tū h̄z p̄les acceptōes. s̄z dīā vt h̄ diuidit̄ ē q̄ d̄ā an̄
logū. z dīā maḡ p̄p̄a solū ē h̄ p̄dicabile ab alijs distinctū z nō
h̄z alijs acceptōes de q̄b̄ analogice dicat̄

Lois ē q̄ alterz differt ab al.

Hic manifestat̄ mēbra dē dīsonis. z p̄oñdit̄ q̄ d̄ sit dīā cōis
dī. Dīā cōis ē q̄ differt alterz ab altero. v̄l idē a seip̄o īsepabili ac
cidere. sicut sorres sedēs differt a seip̄o stāte. Un̄ acc̄is īsepabile
ē q̄ d̄ n̄ h̄z cāz firmā z stātē i suo s̄bco. s̄z facit̄ ab eo īsepabilē

Arguit Idē nō ē diuidēs z diuisū. s̄z dīā in cōi h̄ dī
uidit̄. ḡ nō erit mēbz diuidēs. D̄d̄z q̄ dīā
dī cōis duob̄ modis. Uno° p̄dicatōz. q̄ cōit̄ p̄dicat̄ de alijs
mēbris. z sic dīā cōis diuidit̄. Alio° dī cōis rōe vsus. q̄. i. ē i
vsu cōi loq̄tū. z sic dīā cōis ē mēbz diuidēs.

Arguit Illud q̄ d̄ cōe mult̄ facit̄ puenire. ḡ nlla dīā
dī cōis. D̄d̄z q̄ dīā nō dī cōis. q̄ ē i reb̄ q̄s
facit̄ differre. q̄ sic facit̄ puenire. s̄z dī cōis. q̄ ē in vsu cōi loq̄
tū. i. in vsu vulgariū. Un̄ p̄gnosce dīāz maḡ p̄p̄iā puenit̄ sa
piētissimis. z p̄gnosce dīāz p̄p̄iā puenit̄ sapiētib̄. s̄z p̄gnosce
dīām cōem puenit̄ rudib̄ z vulgarib̄.

Arguit Idē nō p̄t differre a seip̄o. ḡ male dī q̄ s̄o. se
rens dī a seip̄o n̄ sedere. Alio p̄bat̄. q̄ idē ē si
būp̄i marie idē. cū q̄ n̄ stat aliq̄ dīā. D̄d̄z q̄ idē differre a seip̄o
p̄t intelligi dupl̄r. vno° ec̄nalr. z sic ē falsū. Alio° alteritate q̄dā.
acc̄ntalr. sic ē ver̄. q̄ maria ydēptitas ec̄ntial̄ stat cū diūsit̄
acc̄ntali. sic aq̄ calida dī a seip̄a frigida nō q̄ dē ec̄ntialr s̄z acc̄n

Arguit Idē n̄ p̄t a se se negari ḡ n̄ p̄t a se (calr t̄m̄
ipo acc̄ntalr differre. An̄ p̄bat̄. q̄ dīā ē i illa
q̄ negat̄ de seip̄e. D̄d̄z t̄z idē s̄p̄tū s̄n addito n̄ poss̄z de se nega
ri. t̄m̄ idē s̄p̄tū s̄o vno acc̄ntē p̄t a se negari s̄p̄to s̄o alio. vt licz

Primus

ista nō sit hā. sōz. n̄ ē sōz. tñ ista ē hā. sōz. sed ēs n̄ ē sōz. ābulās. z
lz idē n̄ possz subeē ill' accētib' p̄ijs actu. tñ successiue

Arguit Sedē starez h̄mōi s̄ accētia. ḡ n̄ s̄ drē. Dōz
negādo p̄nam. qz drā caput triplr. vno^o cōit.
alio^o p̄pe. tercio^o mag' p̄pe. drē cōes z aliq' p̄pe s̄ accētia c̄mōi
s̄ sedē itare z albedo i cigno. drē at mag' p̄pe n̄ s̄ accētia. eo q'
tal' drā ē distictū p̄dicabile ab alijs Et nō ē icōueniēs q̄vñ z
idē habeat modū drē z accētis s̄m diūsos respētis. Un̄ sedē stare
s̄ accētia inq̄tū p̄panē ad s̄bcta q̄b' insūt. s̄ s̄ drē inq̄tū fa/
ciūt differre illa s̄bcta q̄b' insūt ab alijs q̄b' nō insūt.

Dr̄ntia propria est q̄ alterz.

Hic notificat drām. ppriā. di. Drā p̄pa ē q̄ alterz dicit ab altero
isepabili accētie Et p̄ accēs isepabile itelligūt p̄pe passiōes sic
risibile. z etiā accētia q̄sequūt p̄ncipia p̄plexionalia sicut albe
do i cigno. vl' q̄ als s̄bco isepabilr insūt. sicut simū aqlū. Un̄ si/
m' ē natus curū i medio tēp̄sus. z in fine eleuat'. aqlum ē na/
sus in medio eleuat'. z in fine tēp̄sus

Arguit Prope passiōes nō s̄ accētia. ḡ nō s̄ accētia
isepabilia. p̄na. p̄bat p̄ locū a toto i mō ad suā
p̄tē negatīe. qz isepabile ē tēmiatio q̄dā Dōz q̄ accēs caput
duplr. Uno p̄pe p̄ accētie p̄dicabili. z sic ppriū nō ē accēs. A
lio^o cōit p̄ accētie p̄dicam̄tali q̄d se extēdit ad oēs entitatē i herē
tē alicui. siue h̄ fuerit p̄utibile siue n̄. z sic p̄pa passiō ē accēs z ē
isepabile Pro q̄ nō. q̄ isepabile p̄t duplr ex p̄i Uno^o negatīe
et sic isepabilez tātū q̄ nullo^o sepabile. z sic q̄libet p̄pa passiō
ē accēs isepabile. sic risibilitas i hoīe. Alio^o p̄uatīe. z sic isepabi
lez tātū sic difficult' sepabile. z sic aliq' accētia cōia s̄ isepabi
lia. sicut cecatrix cū ex vulnē occalluerit

Notandū p̄ simū aqlū s̄ accētia cōia z n̄ p̄pa. qz
it ex p̄ncipijs ididui. vñ si simū z aqlū ēēt accētia p̄pa. tūc oēs
hoīes ēēt simi l' aqlū q̄d ē falsū. qz accēs ppriū p̄seqt p̄ncipia
sp̄i z iest oib' idividuis illi^o sp̄i. Un̄ p̄ q̄ illa accētia s̄ bñ drē
pprie. s̄ nō accētia ppria

Magis propria drā est q̄n.

Tractatus

Hic notificat vlt^m mēbz deē dīfīōis. s. dīāz magī ppa. dī. Dīā magī ppa ē qñ alterz dīr ab alto specifica dīā. sic hō dīr ab alīno rōnali qlitate. vt dīr Por. z dīr ista dīā magī ppa. qz pgnosce eā
¶ Rōnale nō ē q (pūcit sapientissimus ppi ei⁹ difficultatē
 litas. g^o male dīr por. q hō differat ab alīno rōnali qlitate
 Dōz qñis rōnale nō sit qlitas sūm rē. ē tñ qlitas sūm modū. eo q
 mod⁹ qlitatē ē p dīcari ī qlē. s. dīā p dīcat in qlē. igr.

¶ Rōnale nō ē ppa dīā cā nō sit accūs. g^o nō est dīā magīs
 ppa. pna pbat. qz ibi ar a positio ad ppatm negatīe. Dō
 q magī ppi nō capī h vt ē ppatū⁹ de li. ppi. s. vt ē idē qd sba
 le l⁹ specificū. z p ipz circūloqmur dīāz q fac differre specificē et

¶ Notandū q dīāz dīfīōes dīr qñs (eēntialr
 pōit por. z patēt ī h metro. Alterat. z se/
 pat. p se. magī. edificatqz pna dīfīō ē. dīāz qdā fac altatū qdā
 aliud. exē^m pmi. vt cōis z ppa. exē^m scdī vt dīā magī ppa Scda
 dīfīō. dīāz qdā sū sepabiles qdā inseparabiles. exē^m pmi vt dīā
 cōis. ei⁹ scdī vt dīā ppa z magī ppa Tercia dīāz inseparabīlū
 qdā sū p se. vt dīā magīs ppa. qdā sū p accūs vt dīā ppa
 Quarta dīāz qdā suscipiāt magī z min⁹. z qdā nō. exēplū pri
 mi vt dīā cōis z ppa. exēplū scdī vt dīā magīs ppa. Quin
 ta dīāz qdā ē diuīna z qdā pstitutīna.

¶ Dīs dīā facit alteratū. g^o pna diuīsiō mala. Aliis pbat
 p Por. q dīā vlt⁹ oīs dīā alteratū facit cūlibet adueniēs
 Dōm q alteratū capī duplr: Uno⁹ cōit pūc dīr diuīsitatē eēna
 lē vlt⁹ accūtālē. z sic intelligit dēm porph. Alio⁹ capī spēalr pūc
 em dīr diuīsitatē accūtālē sic nō omīs dīā facit alteratū. s. qdā
 faciūt aliud. i. diuīsitatē eēntialē

¶ Rīfībīlē ē dīā ppa. z tñ nō suscipit magī z min⁹. g^o male
 dīr. q dīā ppa suscipit magī z min⁹. Scda ps antīis p
 bat. qz ē ppa passio q eqīr iest oīb⁹ īdiuīdūis. Dōz q rīfībīlē
 capī duplr. Uno⁹ sū se īqz tñ ē passio hoīs. z sic nō suscipit
 magī z min⁹ Alio⁹ ī ordine ad sūm cū īiēst qd melī⁹ ē dīspo
 sītū ad actū rīdēdī. z sic rīfībīlē suscipit magī z min⁹. qz vñ⁹ hō
 ē rīfībīlīor qz alter. eo q vñ⁹ hō magī rīdēt qz alter. S. dīcēs.
 ppa passio nō hz pīn. g^o nō pīr suscipit magī z min⁹ Dō. q nō omīs
 susceptō magī z min⁹ cāt p admīxōz dīy. s. etī fīr ī ordine ad
 sūm cū iest. p^m q vñū sūm ē magī dīspōsītū ad actū qz aliud

Arguit Una ē drā q̄ ē diffina et pstitutia. ḡ q̄nta diffio
nō ē bona. Alia pbat. qz sensibile vidit h̄ gen^o
corp^o et pstitutit al. Dd̄z q̄ vna et eadē drā ē diffina et pstitutua
nō respēu eiusdē. sz respēu diūsoz qz ē diffina ḡ et pstitutia spēi
et ḡ ista diffio vltia nō ē diffio i diūsas res. sz i oppositos modos

Drā est quod predicat de.

Hic positis acceptōib^o drē eligit terciā q̄ ē vnū p̄dicabile ab
alijs distinctū. Et eā dupl^r diffinit. p̄mo sic. Drā ē q̄ p̄dicat de
plib^o spē dr̄nib^o in eo q̄ q̄le. In q̄ diffinitōe vltē ponit loco ḡ.
et refert p̄ h̄ relatiōē qd̄. et dat illa diffinitōē de differētia in ratōe
p̄dicabil^o. Un̄ q̄nqz ist^o diffinitōes drē s̄m^o Por. Prīa ē. drā est
q̄ abūdat spēs a genē. Scda. drā ē qd̄ p̄dicat de plib^o spē dr̄n
tib^o et Tercia drā ē qd̄ aptū natū ē diuidē gen^o et ea q̄ sub genē
posita s̄m^o. Quarta drā ē q̄ dr̄nt a se singula Quita drā ē qd̄ ad
esse rei pducit. et ei^o qd̄ ē esse rei p̄ se. Quaz diffinitionū recla/
ratio sufficiēter habet in Porphirio

Arguit Ista diffinitio drē nō puenit oī p̄tēto sub dif
finito. ḡ nō ē bona Alia pbat. qz nō puenit al
bedini et nigredini q̄ tñ s̄m^o drē. Dd̄m q̄ nō s̄m^o drē magis p̄pē.
q̄ hic diffinit. sz drē cōes.

Arguit Diffinitō drē nō puenit oī drē magis p̄pē. Al/
sup̄n pbat qz nō puenit drē vltic q̄ ē p̄tibil^o
cū spē. et ḡ nō p̄ p̄dicari de plib^o dr̄nib^o spē. vt rōnale ē drā vlt
tia. et solū p̄dicat de hoīe et idividuis ei^o Dd̄m q̄ q̄ncūqz dat
aliq̄ diffinitō analogi. tūc illa dr̄ p̄uenire p̄ncipaliori analogato
q̄ ad oēs suas p̄tes et posteriōri q̄ ad aliq̄s. sz drā analogice dr̄
de drā genericā et specificā. et p̄ p̄us dr̄ de genericā. iō. illa diffini
tō s̄m^o se totā sibi puenit. et specificē solū q̄ ad aliq̄s p̄ticularas.

Arguit Ista diffini^o dat de drā in rōe p̄dicabil^o. sz drā
vltia ē p̄dicabile. ḡ diffinitō dr̄ sibi puenire
Dd̄z q̄ drā vltia nō ē p̄dicabile p̄pē sup̄n. sz cōit sup̄n Et q̄n
q̄ritur q̄re Porph. nō posuit vnā diffinitōē q̄ pueniret oī drē
ta genericē qz specificē. vt d̄d̄o drā ē qd̄ p̄dicat de plib^o in eo qd̄
q̄le. Rūdet q̄ iō. qz drē vltime nō s̄m^o nobis p̄gnite. et ḡ nō ca/
dunt sub diffinitōe. Sed Porph. diffinit drām nob p̄gnitā.

Tractatus

cuiusmodi est dñā genēica in c^o diffinitōe et pphēdit differētia specifica. Et qñ dñ Porphirius exp̄lificat de dñā specifica. Dñm q̄ exp̄loz nō sp̄ requiritur veritas nā fm̄ phm̄ p̄mo p̄oñ exempla ponim⁹ nō vt ita sint sed vt sentiant addiscentes

Arguit Dñe p̄dicabile p̄dicat de plurib⁹. s; dñā vltia siue specifica nō p̄dicat de plurib⁹ ergo nō est p̄dicabile neq; sub aliquo cōtinet. Minor pbat q; solū p̄dicat de vna sp̄e. Dñz q; nō dñā vltia nō p̄dicat de plurib⁹ immediate tñ bñ mediate sc; mediantes p̄e et h̄ sufficit. q; nō est de rōne p̄dicabilis immediate de pluribus p̄dicari sicut etiā infra dicit de proprio.

Arguit Sicut se h; sp̄s ad ge⁹ ita se h; dñā specifica ad dñā genēicā. s; sp̄s ē diffictū p̄dicabile a genē g⁹ et dñā specifica ē diffictū p̄dicabile a dñā genēica.

Dñm q; nō ē p̄ oīa sile. q; gen⁹ et sp̄s hñt diūsa subijabilia. sed dñā specifica et genēica hñt vnū subijabile q; sp̄ sp̄em q̄re sub eodē p̄dicabili lic; analogice cōtinent. Et sp̄s subijct ge⁹ neri et ge⁹ p̄dicat de sp̄e vt hō est aīal. s; vna dñā nō subijct alrī nec vna dñā p̄dicat de alia sumēdo ambas dñās in rōne diffierētie. vt nō potest dici rōnale ē sensibile inq̄tū rōnale est dñā licet bene inq̄tū rōnale cōuertit cū hoīe. Tercia diffieritudo ē q; sp̄s dēmiat ge⁹. s; vna dñā nō dēmiat aliā q; nulla dñā h; se p̄ modū dēmiabilē s; sp̄ p̄ modū dēmiantē. vñ dñā et sp̄s dñter dēmiat gen⁹ fm̄ q; gen⁹ capī dupliciter. vno modo vt est totū vīe. alio^o inq̄tum est totū potestatiuū. sp̄s dēmiat gen⁹ in rōne totū⁹ potestatiuū.

Arguit Nulla ps p̄dicat de suo toto s; dñā ē ps sp̄ci. g⁹ nō p̄t p̄dicari de sp̄e. Minor pbat q; ge⁹ cū dñā p̄tēuēt sp̄em. Dñz q; duplī ē ps put ad p̄positiō sufficit sc; i regral⁹ et tñs nō p̄dicat de suo toto. vt ista ē falsa p̄dicatio dom⁹ est paries. Alia est ps eēntialis siue diffinitiuā et illa bñ potest

Arguit p̄dicari de suo toto et sic dñā est pars. De eēnalr et p̄tibilr idē est iudiciū s; rōnale eēntialiter et p̄tibilr idē est cū hoīe ḡ de ipis idē ēit iudiciū. et p̄ dñs rōnale ēit sp̄s sicut hō. Dñz. q; de eēntialr et p̄tibiliter idē est iudiciū quō ad rē significatā. s; n̄ quō ad mōz p̄dicandi q; mod⁹ p̄dicādi nō suit a re significatā. s; samit a mō significādi. et q; hñt aliū modū significādi etiā habent aliū modū p̄e/

Primus

Dicendi pēnes quos predicabilia distinguuntur

Arguit Dñā et gñica pđicat de vna solē spē g° nō p/
dicat de plib°. Aliis patz pz dñā pstituit vnaz
spēs. ergo tm pđicat de vna spē. Dñm qñis immediate pđicat d
vna spē tamen mediate predicatur de plibus specie dñitibus qz
illa species vltterius est diuisibilis in species

Querit Quare differētia predicat in quale. Rñde
tur qz id qz cōuenienter rñdet ad interrogatōez
factā p quale. vt cū querit qñis est homo cōuenienter respōdet est
rōnalis. Alia rō est qz illud quod habet rōnem forme siue qñlita
tis pđicatur in quale sz dñā habz rōnē forme siue qualitatis. g
predicat in quale. Mior patz qz sicut statua est quid cōposituz
exere et figūa. Et es ē matia statue et figura est forma eius sic etiā
spēs est quid cōpositum ex genere et differētia et genus est ma
teria spēi sed differētia est forma eius. et de ratione forme ē qua
lificare quare differentia in quale predicatur

Arguit Phs dicit septio methaphysice qz oēs ptes dif
finitōis sūt forme g° nulla ps ei ē matia Dñz
qz lēz oēs ptes ppare ad diffinitūz sūt forme qñ de ipso formalr et
quidditatē pđicatur tamē ptes sibi inuicē cōpate nō oēs sunt
forme vt patuit. Et qñ dñz pñs scdo de aia noiat formā qđ qđ ē
ēē nō aut matia igit. Dñm qz forma dñz qđ qđ ē ēē nō qñ ma
tia pcurrat sz hō dñz eo qz forma ē pncipalior ps et ppletia diffitōis

Arguit Illō pđicat in qđ qđ pueient rñdet ad itroga
tōez factā p qđ sz dñā ē hmōi. g Mior patz qz
cū qñit qđ ē hō pueiet rñdet ē rōnal. Dñz qz dñā bñ pđicat in
qđ hō ēē sz nō hō mōz. qz dñā nō dñz qđ dñatē p mōz qđ dñatē sz per
mōz qñlitas. mod° aut pđicādi sumit a modo significandi.

Arguit Nulla bona diffi° dñz pueire alii a diffitō. sz ista
ē hmōi. gñ ē bona. Mior pz qz pueit actūti nā
albū pđicat d plib° dñitib° spē in eo qz qñle vt cū qñit qñl ē hō rñ
det qz ē alb°. Dñz qz dñā pđicat in qñle cēntiale. sz accñs pđicat in
quale accñtale et sic excludit pñllā pñclaz qñle. qz in illa diffitōne
poit qñle p qñl cēntali. Pro qñ notādū qz triplr ē qñle scz quale qñs
quale spēi et quale indiuidui. quale genēis ē dñā qualificās siue
diuidens aut determinās ipm ge°. sz quale spēi est ppa passio
fluens ex pñcipijs spēi vt rñsibile. quale autem indiuidui est ac

Tractatus

et idem commune fluens ex principiis individui ut sedere stare.

Differētia est qua abundat

Hic potest alia diffinitio dñe q̄ p̄ueit sibi p̄ p̄p̄atōez ad sp̄ez quā p̄stunt. dicēs dñā ē qua sp̄s abundat .i. genere. a actu plus h̄z q̄ gen^o. et diffinitio h̄ dñā tā genēica q̄ specifica tā v. lēia q̄ nō v. lēia.

Arguit Un^o rei est tñ vnica diffi^o. s̄ dñā ē p̄us diffi^o ḡ male p̄oif h̄ ista diffi^o. Dōz q̄ vni^o rei est tātū vna diffi^o q̄ dditatia et eēnal. s̄ bñ p̄nt esse ples descri. p̄oīs Un^o ista ē vna descriptō dñe et dat de dñā in ordine ad p̄m quam cōstituit. sed p̄dicta diffinitio dat de dñā in rōne p̄dicabilis.

Arguit Quascūq̄ dñas h̄z sp̄s illas h̄z a gñe et cū h̄ ge^o h̄z alias dñas. g^o ge^o h̄z plures dñas q̄ sp̄s

Dōz q̄uis ge^o h̄z ples dñas p̄ate q̄ sp̄s. tñ sp̄s h̄z plures dñas actu s̄z abundat in p̄posito ē actu et itellū plura h̄re et inclūdere. Dōz actu p̄ qd̄ excludit ge^o dñ itellū p̄ qd̄ excludit p̄pū qd̄ n̄ ē d̄ itellū sp̄ci Un^o aliqd̄ includi i alio actu ē ip̄z icludi vt form eēnalē. s̄z aliqd̄ icludi itellū ē ip̄z icludi tāq̄ illd̄ s̄n q̄ n̄ p̄ itel.

Arguit Se^o icludit vnā dñam actu et duas i pōia. ligā ḡ abundat dñā a sp̄e. An̄s patz q̄ al^o ē ge^o et iclūdit istā dñāz sensibile actu et alias duas pōia Dōz q̄ al^o in q̄tū est sp̄s corporis animati tñc icludit vnā dñam actu. s̄z nō q̄tū est gen^o. q̄z aīal est vnum intermediū ex̄is gen^o et sp̄s genus respectu inferiorum et species respectu superiorum.

Arguit Dñtie oppositae vt rōnale et irrōnale p̄dicāt de genere h̄a p̄dicatōne. g^o sil^o actu sūt in gñe. p̄ia tenz q̄z dici de p̄suppoit eē in. An̄s p̄bat q̄z istelūt p̄e. al^o ē rōnale al^o ē irrōnale. Dōm q̄ si actu capif dupl̄r. vno^o p̄ p̄ntialr et sic dñe oppositae bñ sunt sil^o in eodē gñe actu. Alio^o actu capif p̄ formalr et eēnalit et sic nō. p̄nt dñe oppositae eē actu in eodem.

Et sciēdū q̄ eadē ē dñā

Hic cōsequēt potest notabile in quo habet vnā dñō differentie. Dicēs q̄ eadem est differētia diuina et cōstitutia. diuina genēris et cōstitutia sp̄ci. vt rōnale cū differētia sibi opposita diuina hoc gen^o animal. et cōstituit sp̄m scz hoīem. Est ergo diuina talis differētiarū quedā ē diuina et quedā cōstitutia.

¶ Dividere et constituere sunt actus oppositi. scilicet opposita non possunt eidem inesse. ergo non est eadem divisa et constituta. Dominus quod opposita non possunt eidem inesse respectu eiusdem scilicet bene respectu diversorum. unde duplex est divisio quedam est in diversas res et in illa membra non possunt coincidere Alia est divisio eiusdem rei in diversos eius modos. et in illa membra possunt coincidere respectu tamen diversorum sic rationale est divinum respectu generis. scilicet animal et est constitutum respectu speciei.

¶ Divisa est divisiva generis et etiam divisiva speciei ut patet per unam diffinitionem dicitur quod habetur a philosopho. ergo eadem divisa respectu eiusdem est divisiva et constituta Dominus quod aliter divina est divisiva generis et aliter divisiva speciei nam est divisiva generis constituta secundum genus speciem. et est divisiva speciei inquantum distinguit

Notandum divina habet tres actus. unum spiritum ab alia. Primum actus est dividere genus et ab illo actu vocatur divisiva. Secundus actus est constituere speciem et ab illo actu vocatur constitutiva. Tertius actus est distinguere siue facere differre et ab illo vocatur divina. quod iustum est unum quod quod a fini appellari secundo de anima.

Queritur Quare mortale secundum philosophum dicitur non est divina animalis rationale. Respondetur quod ideo quod omnis divina sumitur a forma. sed mortale sumitur a materia quod homo est mortalis gratia corporis et non gratia anime. ergo mortale non potest esse differentia. Et quod philosophus dicit in textu quod mortale adveniens animali rationali constituit spiritum loquitur secundum opinionem stoicorum. Secunda ratio est quod divina est extra intellectum generis. et etiam genus preuenit suas divinas. sed in hoc quod dicitur animal rationale etiam intelligitur mortale. ergo mortale non potest esse divina animalis rationalis.

Et ob hoc dicit boetius quod sola

lo. Dicit philosophus. hic. infert correlativum quod sola species diffinitur. Et hoc patet batur sic quia omnis diffinitur constituitur ex genere et divisa sed sola species habet genus et differentias. ergo sola species diffinitur.

¶ Genus divina proprium et actus diffiniuntur a philosopho. hic. et tamen non sunt species. ergo contradicit sibi ipse. Dominus. quod soli species est diffinitio propriissima dicta. scilicet quod diffinitiva et essentialis. sed genus differretur a proprio et actus possunt bene diffiniri descriptione quadam accidentali et sic habent modum speciei licet non sint vere species.

¶ Suba non est species et tamen diffinit diffinitione quod diffinitiva et essentia

Tractatus

etali. ut suba est ens p se. Dñm. q illa nō est vera diff^o q̄ddita
riua et essentialis substantie sed est vna descriptio. qz ens nō ē ge
nus licet bene sit quid cōmuniū qz substantia.

Sic al diffinit^o diffinitōe q̄dditarua et cēntiali. et tñ anial
nō est spēs sed gen^o. g^o nō sola spēs diffinit^o pma ps añt.
pbat qz al ē suba corporea mixta aiata sensitiua q̄ qdē est diffi
nitio q̄dditarua et essential. Dñm q al diffinit^o ut spēs s; nō ut
genus. qz al est gen^o subalternū et sic p̄t eē gen^o et spēs. qz ē spēs
respectu suo et supiorū et genus respectu inferiorū.

Propriū dicit^o q̄dupli

citer. Postq̄ autor determinauit de genere spē et dñia q̄
p̄dicant essentialr. s; p̄nter determinat de alijs vlib^o si/
ue p̄bilib^o que p̄dicant accidentalr. et p̄mo d̄pprio. scdo de accēte
Rō est quia p̄priū fuit ex p̄ncipijs spēi et accidēs ex p̄ncipijs
indiuidui. sed spēs est añ indiuidū. ergo. Scda rō est qz p̄puz
p̄dicat de suis subyctilib^o p̄uertibilr et accēs nō p̄uertibilr. s;
illud qd p̄dicatur p̄uertibiliter h; veriorē modū p̄dicadi qz il
lud qd p̄tur nō p̄uertibiliter. p̄mo añt distinguit p̄priū penes q̄
tuor modos. eo q p̄priū est de nūero eoz que multipl^r dicunt.

Sic Aristoteles p̄mo thopicoz acceptōes p̄priū sufficiēter po
nit et n̄ nisi tres. s. p̄priū ad aliqd. p̄priū qñ et p̄priū sim
pliciter ḡpe. h; ē supflū. Dñm q̄ Aristo. sub vno mō p̄phen
dit duos qz p̄priū simplr ē p̄priū q̄rto mō et p̄priū qñ ē p̄priū
tercio mō qz qñ dē t̄pus. s; p̄priū ad aliqd h; duos mōs sub se
scz p̄priū p̄mo mō et scdo mō. qz in q̄tū p̄uenit oī et nō soli sic ē
p̄priū scdo mō. s; in q̄tū p̄uenit soli et nō oī sic est p̄priū pri
mo mō. ergo tale p̄priū dē ad aliqd. qz vel excedit subiectū. et sic
est p̄priū secūdo mō. vel exceditur et sic est p̄priū p̄mo modo.

Querit^o Que est sufficiētia istoz quattuor mōz p̄priū
Dñm q̄ illa. nā oīe p̄priū fuit ex p̄ncipijs il
lius cuius est p̄priū. vel ḡ illa p̄ncipia sunt adequata p̄prio vel
inadequata. Si sunt inadequata hoc ē duplr. vl p̄ncipia sub
iecti excedūt p̄priū et sic ē p̄priū p̄mo. vl excedūt et sic ē p̄puz
scdo. Si añt sūt adeq̄ta. i. q̄ p̄ncipia subiecti adeq̄nt p̄po h; ē
iter duplr vl illa p̄ncipia sūt it̄asmutabilia. et sic ē p̄puz q̄rto
aut sūt transmutabilia et sic ē p̄puz tercio mō Vel alit^o oē p̄priū
n iij

Primus

fluit ab aliqua sp̄e. aut g^o ē p̄utibile cū tali sp̄e sic est pp^m q̄rto
mō. vñ nō ē hoc ē dupl^r. qz aut puenit oī et soli et hoc p aliq̄ tē
pore et sic est ppriū terciō. vñ nō ē hoc dupl^r. qz vel puenit so
li et nō omī et sic ē ppriū pmo^o aut oī et nō soli et sic ē ppū scđo^o.

Ar Dñe accñs cōe fluit ex p̄cipijs idiuindui. s; aliqđ ppri/
um est accñs cōe. g^o aliqđ ppriū fluit ex p̄cipijs idiu/
dñi. Dđz q̄ illa maiori iufficiētia scđa n̄ est s; simpl^r. nisi sp̄s
extēdat ad subiectum quia omne pprium habet aliquod subie
ctum ex cuius p̄ncipijs fluit. Vel dđm q̄ accñs cōe nō fluit ex
p̄ncipijs speciei absolute. sed vt sp̄s respicit indiuidua.

Primo mō dicit propriū

Ponit primū modū pprij dicens. ppriū p̄rio^o ē qđ puenit so
li et nō oī vt esse medicū esse grāmaticū. Et est rō illius mōi qz
ppriū p̄rio^o fluit ex p̄ncipijs essentialib⁹ sed nō necessario et
p hoc q̄ fluit ex p̄ncipijs essentialibus puenit soli. et p hoc q̄ n̄
necessario sed libere ex eis fluit nō inest omni indiuiduo.

Arguit Illud qđ inest sp̄i p̄ueit oib⁹ indiuiduis illi⁹
sp̄i. g^o p hoc q̄ ppriū p̄rio^o inest soli sp̄i. ec in
erit oī indiuiduo illi⁹ sp̄i. Ans p̄batur p sile qz al inest hoi et
oib⁹ indiuiduis hoīs Dđz q̄ illd qđ inest ecñtalit^r et nēcio sp̄i
etiā inest oī indiuiduo illi⁹ sp̄i. s; nō op̄et ex illo qđ inest accñ
taliter s; ppriū p̄rio^o accñtaliter inest sp̄i. vñ dupl^r aliqđ pue
nit supiori. vñ ecñtalit^r et tale cōuenit cuilibet p̄rto sub ipo.
Alio^o p̄tīgenter et accñtalit^r et tale nō op̄et cuilibet inferiori cō
uenire maxime qñ p̄sequitur p̄cipia sp̄i libere et p̄ingēter.

Ar Esse medicū nō puenit soli hoi. ḡ nō est ppriū p̄rio^o. añs
p̄bat dupl^r p̄rio p̄ p̄ueit angelis. s. raphaēli sicut p̄z i h
metro. Mihi par diuina ga. fortis. ra. medicina. Scđo p̄bat.
qz etiā puenit canib⁹ vt pater in hīs s; lib⁹ Cōditōne bōa sūt
in cane bis duo dona. Est lingua medicus dñogz fidelis amic⁹
Sentit odoratu fugit suo latro latratu. Dđz ad p̄rim q̄ dñter
angelus et hō sūt medici. nā angel⁹ ē medic⁹ qz h̄z scīaz medicīa
lē p̄creatā. s; hoīs sūt medici qz h̄nt scīaz medicīalē p̄ laborē
et studiū acq̄sitā. Ad scđz d̄z q̄ canis ē medic⁹ fm p̄tē. s. h̄z lignā
et ḡ nō seq̄t canis ē medic⁹ fm linguā ḡ ē medic⁹ qz ibi arguit a
dicto f̄z qđ ad dictū simpl^r. Etiā f̄z linguā canis ē medic⁹ nāl^r s;
n̄ artificial^r. qz n̄ ab arte medicīe q̄ acq̄rit p̄ studiū et laborē s; cō

Tractatus

uenit canib⁹ a natura tñ qz canis est al⁹ colericū z ergo hz ling/
uā sicca et qz lingua ei⁹ sicca ē lābit z extrahit prauos hñores q
bus extractis fit cōglutinatio laterū illoz vulnez et sanantur.

Ar Dēs hoies naturalr scire desiderāt vt dī pmo metha. q
esse medicū pueit oī hoi. Tenet pñā qz medicīa ē scia.

Dōm q oēs hoies sunt bñ medici aptitudie z nō actu s; eē me/
dicum vt est pprū pmo mō nō debet dicē aptitudinē sed actū

Ar Ois hō ē aptitudie medic⁹. q ois hō ē medicus. pñā p/
bat p sile qz ois hō ē aptitudie risibil⁹. q ois hō est risibil⁹
bene sequit. Dōm q nō est sile qz illa que sūt pprīa pmo mō
sunt in pma spē qualitatis sed illa q sunt in pma spē qūitat⁹ di/
cunt actū. et nō pñt sua subiecta denotare nisi actu insint illa ve/
ro que sunt in quarta spē qualitatis dicūt aptitudinē et ergo ta
lia pprīa denotant sua subiecta cum aptitudine.

Querit Quare nō ois hō ē actu medic⁹. Rñdet q iō
qz pñcipia pima medicine et cuiuslibet alte/
rius scie sunt intellectus et volūtas. sed nō ois hō hz volunta/
tem ad studiū z laborē sine quo nullus pñt hñe z acqñe sciaz igit

Secūdo mō dicit pprū

Hic ponit scdm modū pprīj dicēs. pprū scdo mō ē qd pueit
omni s; nō soli. vt eē bipedē. Rō qz tale pprū sinit ex pñcipijs
cōib⁹ diuersay spēz nccio. Et p hoc q sinit ex pñcipijs cōib⁹.
sic nō puenit soli s; p h q sinit ex illis nccio sic puenit omni.

Ar Aīal pueit oī hoi z nō soli hoi g⁹ ē pprū scdo⁹. Dōm q
h verbū pueit in pposito tñ valet sicut accidit insignū c
por. dī pprū scdo⁹ ē qd accidit oī s; al nō accidit hoi eo q ē de
eēntia eius. et ergo nō est pprū scdo⁹. vt pñt dici q aliqd pueit
alteri dupl^r vno⁹ eēntial^r alio⁹ actūtal^r. Un quāuis hoi pue/
mat aīal eēntial^r nō tñ accūtaliter sicut hic accipit.

Ar Vltia dīa spēi nō accidit spēi s; bipes ē vltia dīa spēi. s.
hois. q nō accidit hoi. Mior pñz diffiniēdo hoiez. hō est
aīal gressibile bipes. Dōm q bipes bñ ponit in diffōe hois. s;
nō qdditativa z eēntiali. Etā bipes ponit loco dñe ad circūlo
quendū cū alijs pñcul^r dīam pprīa hois. s; nō est dīa pprīa.

Ar Esse bipedē nō pueit oī hoi q nō ē pprū scdo⁹. Aīa pbat
qz aliq hoies sūt tñcari vno pede z aliq cladi Dōz qz

oēs hoīes n̄ hnt duos pēdes actu tñ bñ aptitudie. qz oēs hoīes
apri nati s̄ h̄e duos pēdes s̄ h̄ caput eē bipedē vt d̄t aptitudiez
qz idē ē qd̄ aprū natū h̄e duos pēdes 7 sic hō q̄ n̄ h̄ pēdes ē bi.

Arguit Dm̄s hoīes nō hnt aptitudie duos pēdes. p
bat qz aliq̄ sūt hoīes hntes vnū pedē vt s̄t mo
nopedes. Dd̄z q̄ si s̄t tlia aialia vt depigūt tunc n̄ sunt hoīes
qz hō est aīal gressibile bipes. pstat at̄ q̄ hō vno pedenō gditur

Tercio mō dicit̄ propriū

Hic poit terciā acceptōez p̄p̄y dicēs p̄p̄u terco mō ē qd̄ inest oi
soli et nō sp̄ vt canescē. Rō qz tale p̄p̄iū fluit ex p̄ncipijs eēn/
tialib̄ sp̄i nō s̄b quacūqz dispositōe s̄ certa 7 determinata p̄ hoc q̄
fluit ex p̄ncipijs essentialibus sic cōuenit soli et omni sed q̄ sub
certa dispositione ex illis fluit non semper inest

Querit Utz canescē sit p̄p̄iū tercio mō aut canescē in
senectute. Dm̄ q̄ canescere s̄z canescere in se/
nectute semp cōuenit homi in senectute. et ergo fm̄ modū est p̄/
p̄iū quarto mō licz nō fm̄ rem. qz p̄p̄iū quarto modo fluit ex
principijs sp̄i. sed canescere fluit ex principijs indiuidui

Arguit canescē nō p̄ueit iohāi i iuuetute 7 iohēs est
hō. ḡcanescē n̄ p̄ueit oi hoī. Dd̄z lcz canescē nō
p̄ueit actualr iohi tñ bñ aptitudialr s̄z p̄ueit h̄ d̄z dicē aptitudiz

Sr Si p̄uenit dicat aptitudinē tñc male d̄z i textu 7 nō sep
p̄bat qz canescē p̄ueit sp̄ hoī aptitudialr. Dm̄ q̄ con/
uenit prout d̄: ait aptitudinem debet construi cum omni et soli
et non cum illo complexo et non semper

Sr Canescere nō p̄ueit soli. p̄bat qz et̄ p̄ueit canibus et lupi
cū canescere nihil aliud sit q̄ acq̄re griseos crines quos
ipsi hnt. Dm̄ q̄ p̄p̄ie loquēdo canes et lupi nō canescūt sed
inḡ griscūt. vñ ē d̄ia in̄ canescere 7 griscere qz canescere p̄ue
nit ex hūido cerebri idigesto. s̄z griscere p̄uenit ex humoribus
grossis totius corporis. 7 ergo lupi per totū corpus griscunt et
hoīes solū in capite canescūt. Etia griscere nō determinat sibi cer
tam sp̄m. sed canescere determinat sibi sp̄m humanam

Sr Canescere p̄ueit hoīb̄ i iuuetute. p̄bat qz aliq̄ hoīes i iu/
uete canescūt. Dd̄z q̄ duplx ē canicies. s̄. natal̄ et p̄e

Tractatus

ter naturā. Un̄ aliq̄s bñ pōt canescere in iuuetute nō naturalit̄.
sed p̄ter naturā p̄pter aliq̄ certā cām. Et sunt tres cause q̄ aliq̄
hō m̄ies in iuuetute canescunt. p̄ma ē magna sollicitudo ⁊ cura
Un̄ vers⁹. Cura facit canos q̄uis hō nesciat ānos. Et silr̄ dr̄ ho.
etiā in de solatione phie et dolor etatē iussit inesse suā. Scda
cā est notabilis vulneratio et lesio capitis q̄ p̄pter recessum ca
liditatis q̄ sit ex nimia vulneratōe hō in iuuetute canescat. Ter
cia ē p̄pter maliciā p̄plexionis. vñ ille q̄ est sanguine⁹ ē bone cō
plexionis et silr̄ coleric⁹ q̄re isti nō cito canescūt s̄ flegmatici sūt
male p̄plexionis. et silr̄ melancolici. ergo eis cito inest canities.

Ar̄ Si flegmatici cito canescerēt seq̄ret q̄ mulieres ceteris ci
tius canescerēt. Seq̄la pbat q̄ oēs sūt flegmatice p̄plexi
onis. Ddm q̄ omnes mulieres sunt flegmatice cōplexiōis cō
parando eas ad viros. sed cōpando eas inter se tñc aliq̄e sūt sā
guinee et aliq̄e colericę. et sic vna citius canescit q̄ alia.

Quarto mō dicit̄ propriū

Hic p̄nter ponit quartū modū p̄p̄iū dicēs. p̄p̄iū quarto mō ē
qd̄ cōuenit omni soli et semp̄ vt risibile ē p̄p̄iū q̄rto mō hoīs.
Rō ē q̄ illud p̄p̄iū fluit ex p̄ncipijs cēntialib⁹ ⁊ adeq̄ nccio
ḡ in est omni soli ⁊ sp̄ Et h̄ p̄p̄iū q̄rto mō ē vnū d̄ q̄nq̄ p̄bilib⁹

Arguit̄ Rōnale p̄ueit q̄ hoī soli ⁊ sp̄. ḡ ē p̄p̄iū q̄rto mō
Dd̄z q̄ d̄iāa s̄bal bñ p̄ueit cēnalr̄ sue sp̄ci non
tñ accētalr̄ sic p̄p̄iū q̄rto. Et lcz p̄p̄iū q̄rto mō dicat̄ esse de es
sētia sp̄ci. i. essētia p̄sequēs nō tamen sicut eam constituens.

Ar̄ Hō nō sprid̄z ergo risibile nō est p̄p̄iū q̄rto mō Dd̄z
q̄uis hō nō semp̄ actu rideat. tñ sp̄ aptus nat⁹ est ad ridē
dū. Un̄ licet agrestis sit hō q̄ nunq̄ ant raro ridet. adhuc tñ ē
risibilis. i. aptus natus ad ridendū. s̄z homolchus p̄oppositus
d̄z hō qui oīa p̄uertit in risum vt faciūt iaculatores Et silr̄ dr̄ d̄
puero mor nato ante septimū diē qui nō cognoscit ridere p̄pter
lesionē quā patit̄ in exitu generationis. sed tñ est risibilis.

Ar̄ Nulla bona diffinitio dēt dari p̄opposita. s̄z ista ē hmōi
ergo nō est bona. Minor pz q̄ oī et soli opponūt. Dd̄z
q̄ oī et soli nō opponūtur in p̄posito quia referūt̄ ad diuersa
nam omni referūt̄ ad indiuidua. et soli ad sp̄em. vt risibile inest
omni indiuiduo contento sub specie humana. et inest soli sp̄ci.

¶ Ista diffō puenit alteri a diffinito ergo nō est bona. **¶** Anō
pbat qz puenit colorato respectu corporis mixti. qz omne
corpus mixtū ē coloratū et semper corpus mixtū et coloratum
dicendum qz coloratum est actūs cōe et excludit p hoc qd soli.
l. spēi. qz coloratū nō fluit ex pncipys spēi seu ex pncipys eēntia
lib^o corporis mixti. s; fluit ex pncipys indiuidui pteū sub corpe
mixto. et sic nō p̄tur p se de corpe mixto. sed g̃ra suorū inferioz.

¶ Quare hō semp est risibilis q̃uis actu nō rideat. Et q̃
re semp ē flebilis q̃uis tñ actu nō semp flet. **¶** Rñdet.
qz iō qz hō semp est aīal rōnale que sunt principia risibilis et fle/
bilis in genere cāe efficiētis. Un in hoīe sunt sex passionēs q̃ p̄se/
quūtur se inuicē. qz p̄ia ē rōcinatiū. qz em hō est rōcinatiū^o g̃
āmiratiū^o. et qz āmiratiū^o g̃ ē discipline susceptiū^o. et qz disci/
pline susceptiū^o g̃ ē inq̃sitiū^o. et qz inq̃sitiū^o igit est inuētiūus
vel g̃ hoc inuētiū est delectabile v̄l tristabile. si delectabile sic cāf
leticia cordis que manifestatur p appertionē oris que ē ris^o. et sic
hō est risibilis. Vel hoc inuētiū est tristabile. et sic manifestat. p
lachrymarū emissionē et ergo hō est flebilis.

¶ Querit^r Utz ex nimio risu posset hō mori. **¶** Rñdet qz
sic qz cor est intestinū qd dā in q̃ p̄sistit vita hō
minis et qz ppter nimīū risu v̄l leticiā q̃ manifestat qñ hō ridz
sanguis recedit a corde et subuenit faciei. et tñ cor efficiē frigi/
dū ppter quā quidē frigiditatē cordis hō qñqz moritur.

¶ Querit^r Quare mulieres magis flent q̃ viri. **¶** Dm qz
iō qz flet^r causat ex eo qz hō tristat p quā tristi/
ciā fit imp̄ssio aque ad oculos. sed mulieres hñt sp̄s mag^o tri/
stes et sil^r iter habent venas magis molles q̃ viri. et ergo ex illa
p̄strictione et appertione venarū citi^r flent q̃ viri.

¶ Querit^r Quare pe. his magis exēplificat de risibili q̃ d alijs pas/
sionib^o hominis. **¶** Rñdetur qz iō qz ista passio risibile ē
nob^o notior q̃ alie. qz risibile causat ad extra et alie passionēs ad
intra. etiam qz risibile est vltima passio hominis.

¶ Querit^r Utz p̄p̄iū faciat p̄dicabile distinctū quo ad oēs mōs
suos **¶** Dd^o qz nō s; solū p̄p̄iū p̄s quartū modū qz illd
solū h; distinctū modū p̄dicandi ab alijs eo qz p̄tur actūtal^r cō
uertibil^r et ei^o subijcibile p̄p̄iū et imediatū ē sp̄s s; iclinatōz
quā h; ad indiuidua. et isto^o etiā qdāmō imediate p̄tur de mlt^o

Tractatus

¶ Propriū pdicat. d. vna spē. q̄ nō ē p̄bile. An̄s pbat. qz
tū pdicat de illa spē ex cuius p̄cipys fuit. Dd̄z q̄zū
pdicat de vna spē tū pdicatur de plurib⁹ indiuiduis p̄tēs s̄b spē
ve r̄sibile p̄tur de homie ⁊ de omnib⁹ p̄tēs sub hoie.

¶ Omne pdicabile d̄z imediate pdicari de pluribus. s̄z p̄
p̄riū nō pdicat de plurib⁹ imediate. q̄ nō est pdicabile.
Dd̄m q̄ nō optet q̄ omne pdicabile pdicet imediate de plurib⁹.
sed sufficit q̄ pdicetur de plurib⁹ ad minus imediate sicut p̄p̄riū
pdicatur de spē ⁊ vltimus de indiuiduis p̄tētis sub spē.

¶ Spēs ⁊ p̄p̄riū h̄nt eadē p̄cipia. ergo s̄nt eadē inter se.
Tener p̄ntia qz illa s̄nt eadē quoz p̄cipia s̄nt eadē. Di
cendū q̄ q̄cūqz h̄nt eadē p̄cipia formalia illa s̄nt eadē p̄cipi
ata s̄z p̄p̄riū et spēs nō h̄nt eadē p̄cipia formalia qz h̄nt illa p̄n
cipia in diuersis generibus causaz. s̄. efficiētis ⁊ formalis.

¶ Quēcūqz h̄nt eadē subijcibilia illa nō distinguūt ab i
uicē pdicabiliter. sed p̄p̄riū et spēs h̄nt eadem subijcibi
lia ergo. Adior p̄t̄z qz indiuidua s̄nt subijcibilia p̄p̄riū ⁊ spē
cia. Dd̄m q̄ illa maior nō est vera. qz p̄bilia nō distinguūt p̄s
subijcibilia. s̄z penes diuersos mōs pdicandi de suis subijcibili
bus. v̄l p̄t̄ dici ad minozē q̄ indiuidua capiūt tripl̄r. vno. q̄z
tū ad suā eēntiam vel quo ad p̄ncipia eēntialia q̄ s̄nt hec mā ⁊ h̄
forma et sic s̄nt subijcibilia spēi. Alio. q̄z tū ad illa accētia q̄ p̄se
quūt ip̄a indiuidua gr̄a spēi. ⁊ sic s̄nt subijcibilia p̄p̄riū Tercō.
fm q̄ includūt p̄dicōes idiuiduātes. et sic s̄nt subijcibilia accēnt̄s

Et diffinit sic ab aristotile

Postq̄z autor oñdit multiplicatē p̄p̄riū ⁊ cū h̄ elegit mēbz de
q̄ est sibi ad p̄positū. vt. s̄. vñ pdicabile ab alijs distinctū. di.
q̄ p̄p̄riū quarto sic diffinit ab aristotile. p̄mo topicoz p̄p̄riū ē qd̄
inest oī soli ⁊ s̄p̄ ⁊ p̄sūm p̄tur d̄ re ⁊ nō indicat qd̄ ē eē rei q̄ diff̄
dat de p̄p̄rio in rōne pdicari vt p̄s ex p̄ticuloz declaratōe.

¶ Dē p̄bile d̄z diffiniri p̄ suū p̄p̄riū modū pdicādi s̄z ille n̄
tangit in ista diffōe p̄p̄riū q̄ nō ē bona. Dd̄m q̄ p̄p̄riū mo
dus pdicandi ip̄ius p̄p̄riū insinuat in diffōne illa. qz p̄ h̄ q̄ d̄z i
est oī tenotat q̄ p̄p̄riū p̄tur in q̄le. ⁊ p̄ hoc q̄ d̄z p̄uersim tēno
tatur sufficienter q̄ pdicatur p̄uertibiliter sed pdicari inuale cō
uertibile est p̄p̄rius modus pdicandi ip̄ius pdicabilis.

Querit Quare p[ro]p[ri]u[m] n[on] idicat q[uo]d e[st] e[ss]e rei. i. sp[eci]ei. R[ati]o
def[init] q[uo]d i[st]o q[uo]z indicare est e[ss]e[n]tia alic[uius] rei p[ro]p[ri]a.
explicare. sed p[ro]p[ri]u[m] n[on] e[st] p[ri]us sp[eci]e cu[m] ex eius p[ri]ncipij s[er]uat. et
n[on] e[st] contra. ergo p[ro]p[ri]u[m] n[on] indicat e[ss]e[n]tiam sp[eci]ei.

Arguit Accid[en]tia magna p[ar]te p[er]ferunt ad p[ro]noscend[um] q[uo]d
q[uo]d e[st]. et h[ic] marie p[ro]ueit p[ro]p[ri]o. g[er] p[ro]p[ri]u[m] indicat q[uo]d
est e[ss]e rei. D[omi]n[u]m q[uo]d acc[iden]s p[ro]p[ri]u[m] b[ea]t[us] p[er]fert ad cognoscend[um] q[uo]d q[uo]d e[st]
i. a posteriori ducit s[ed] n[on] indicat. U[bi] p[er]ferre e[st] qualitercu[m]q[ue] a p[ri]o
steriori manuducere in cognitio[n]e q[uo]d d[icitu]r. s[ed] indicare e[st] a p[ri]o
z certe q[uo]d d[icitu]r o[mn]id[er]e. et sic sola d[iff]i[n]it[io] indicat q[uo]d d[icitu]r d[iff]i[n]it[io]
ti. S[ed] d[ic]es nullu[m] acc[iden]s extrinsecu[m] d[iff]i[n]it[io] indicat q[uo]d e[st] e[ss]e rei.
sed d[iff]i[n]it[io] e[st] h[ic] m[od]o i[st]o. N[on] i[st]o p[er] q[uo]z d[iff]i[n]it[io] e[st] sec[un]da i[n]t[er]io. D[ic]
tend[um] q[uo]d d[iff]i[n]it[io] cap[it] dupl[ic]i. vno m[od]o p[er] s[ec]da i[n]t[er]io. Alio p[er]
substrata v[el] s[ec]da p[er] illa s[ec]da i[n]t[er]io. p[ri]mo m[od]o e[st] acc[iden]s z n[on]
indicat sed s[ec]do m[od]o est de suba d[iff]i[n]it[io] ei[us] indicat q[uo]d d[icitu]r.

Allud q[uo]d in d[iff]i[n]it[io]ne alteri[us] ponit h[ic] indicat eius q[uo]d d[icitu]r
e[ss]e. s[ed] p[ro]p[ri]u[m] ponit in d[iff]i[n]it[io]ne sp[eci]ei. g[er] indicat q[uo]d e[st] e[ss]e sp[eci]ei.
D[omi]n[u]m q[uo]d p[ro]p[ri]u[m] n[on] ponit in d[iff]i[n]it[io]ne quidditatiua sp[eci]ei. s[ed] solu[m]
descriptiua. Vel si p[ro]p[ri]u[m] ponat in aliqua d[iff]i[n]it[io]ne q[uo]d d[icitu]r i[st]a
e[st] i[st]o q[uo]z p[er] ip[su]m circulo quimur aliqua d[ic]ta[m] nobis ignota.

Querit U[bi] calefactiuu[m] et frigidatiu[u] s[un]t p[ro]p[ri]a ve
hic d[iff]i[n]it[io]. R[ati]o def[init] q[uo]d sic q[uo]z n[on] s[un]t e[ss]e[n]tia ig
nis z aque. sed e[ss]e[n]tias ip[s]o[rum] n[ec]e[n]cio p[er]sequuntur. S[ed] d[ic]es calefa
ctiuu[m] n[on] p[er]uersim[us] p[re]dicat de igne q[uo]z etia[m] p[ro]uenit alijs. ergo n[on] est
passio ignis. Ans p[er] q[uo]z p[ro]uenit hoib[us] z brutis. D[omi]n[u]m q[uo]d aliq[uo]d
e[st] e[ss]e calefactiuu[m] dupl[ic]i. vno p[er] e[ss]e[n]tia. i. g[ra] p[ri]ncipio[rum] e[ss]e[n]tiali[u]m q[uo]z
p[er] se q[uo]d Alio p[er] p[ar]ticipatio[n]e v[bi] e[st] calefactiuu[m] p[ro]ueit igni solu[m] s[ed] e[ss]e[n]
tia z.

Querit Utz e[st] frigidu[m] sit p[ro]p[ri]u[m] q[ui]nto m[od]o aq[ue].
D[omi]n[u]m frigiditas cap[it]ur dupl[ic]i. vno v[bi] e[st] q[uo]d a
q[ue]litas actu d[ic]e[n]s suu[m] subiectu[m]. et sic n[on] e[st] p[ro]p[ri]u[m] q[ui]nto m[od]o aq[ue].
Alio cap[it] v[bi] d[ic]it ap[er]tudin[em] et t[un]c e[st] p[ro]p[ri]a passio aque.

Allidu[m] z frigidu[m] h[um]idu[m] z sicc[u] s[un]t acc[iden]tia co[m]m[un]ia. g[er] n[on] s[un]t p[ro]
p[ri]e passiones. D[ic]es q[uo]d n[on] s[un]t simpl[ic]i[ter] passioes. s[ed] q[uo]z p[ro]p[ri]a
tur ad sua p[ro]p[ri]a subiecta. s[ed] ad elem[en]ta sic s[un]t p[ro]p[ri]e passioes
vt caliditas in igne e[st] p[ro]p[ri]a passio ip[s]ius ignis et frigiditas in a
qua est p[ro]p[ri]a passio ip[s]ius aque. et siccitas in terra est p[ro]p[ri]a pas
sio terre similiter humiditas in aere est p[ro]p[ri]a passio aeris.

Tractatus

Arguit Qualitates pme sūt picipia formalia elementoz vt pz secūdo de gnatōe. q̄ nō sūt ipoz ppe passiones que illa picipia psequūt. Dm q̄ elemēta pnt duplr p̄siderari. vno° fm suū eē subale absolute sumptū. z sic iste q̄litas sunt actiua ppria elementoz. Alio° fm suū esse naturale z p̄physcū vt sunt actiua et passiua ad inuicē. z sic sunt picipia formalia ipoz p̄stituentia ipa fm q̄ sunt actiua. et passiua.

Acidēs ē quod adest.

Postq̄ autor determinauit de pprio qd̄ p̄dicat actiua liter p̄uertibiliter et psequit naturā specificā. Hic p̄nter determinat de actiue qd̄ p̄tur actiualiter nō p̄uertibiliter z psequitur naturā indiuidui p̄tingenter. Rō ordīs ē pri° dca qz p̄dicabilia ordinātur penes p̄fectiores z imp̄fectiores modos p̄dicandi. sz actiū inter omia p̄dicabilia habet imp̄fectissimū modū p̄dicandi. qz p̄dicat in quale actiua nō p̄nibile. ergo omnia alia sequitur. Et p̄mo determinat de actiue diffinitive. scdo dī uisue et ponit tres diffinitōes. P̄ia est actiū ē qd̄ adest z abest p̄ter subiecti corruptōem vt albū nigrū sedere stare. In q̄ diffinitōe ne adest et abest dnt p̄iūgi p̄ p̄inctōem copulatiuā et nō distinctiuā qz alias diff° p̄ueniret mltis alijs. Et ē rō diffinitōnis qz illud qd̄ nō p̄stituit subiectū nec destituit ipm p̄t subiecto adesse z abesse p̄ter eius corruptōem sed actiū est h̄mōi igit

Querit Quare p̄e. h̄is. nō ponit aliq̄s acceptōes ipi° a actiū sicut d̄ alijs p̄dicabilib⁹ R̄ndet p̄rio q̄ ideo quia sufficiēter habentur ex acceptōnibus dīe et pprijs. qz dictū ē q̄ due p̄me acceptiōes dīe et tres p̄mi modi pprii p̄tinetur sub dīa z pprio sz s̄nb actiue. Scdo iō qz ars est circa difficilia. sed acceptōes actiūis sūt faciles. Tercio iō qz acceptōnes actiūis nō ducūt nos ad cognitōem actiūis p̄bilis sicut acceptōes alioz p̄dicabiliū. Un̄ quoz sūt acceptōes actiūis. p̄rio oē illud d̄ actiū qd̄ est alicui extraneū. et sic h̄o ē actiū resp̄cū animal qz est extra intellectū ei⁹ et fm h̄ actiū sumit fallacia acidētis. Scdo mō accipit actiū cōiter p̄ omi illo qd̄ nō ē s̄nba neqz ps subet sic caput actiū qn̄ d̄ Sūm⁹ aristoteles trutinās cacumina rerz In duo diuise quicqd̄ i orbe fuit. s. sbaz z actiū Tercio sumit actiū p̄ illo qd̄ est casuale siue fortuitū vt qn̄ d̄.

ergo veni p accidēs ad debitorē meū. ⁊ sic capitur qñ dī fortuna
est cā p accidēs. Et illis trib⁹ modis nō sumit h. Quarto mō
capit actūs p eo qđ ptingenter inheret et pficit subiectū qđ eri
stut in se pfectū cēntialiter. et sic caput hic. Et est vnū pdicabile.
distinctū ptra alia. Qđ sit pdicabile pbatur qz aptū natū ē p/
dicari de multis. ergo ē pdicabile. pñtia tenet a diffōe ad disti/
nitū. Sed q sit distinctū. patet qz hz distinctū modū pñdi ab a
lijs pñtib⁹ qui est pdicari in quale actūale nō pñtibile

Ar Actūs nō ē vlē ergo nō est pñbile. Añs pbatur qz hz pñm
pñmo posterior vltia sunt ingenerabilia ⁊ incorruptibilia
sed accidens est generabile et corruptibile vt dicit pñma diff⁹.

Dm q oia vltia sunt ingenerabilia et incorruptibilia q ad
esse essentie saltem p se. quia ad illud generatio et corruptō p se.
nō terminat sunt tñ generabilia et corruptibilia quo ad eē eri/
stentie. Vel dōz ad miorē q actūs in vltia nō ē corruptibile p
se vt corruptibile noiat actū ē tñ corruptibile vt noiat aptitudiz
sz ab eē h debet capi vt dicit aptitudinē corruptōis cui⁹ act⁹ ex
cetut in pñcularibus actūibus que hic nō diffiniuntur sed exclu
duntur a diffinitōe pñma p genus diffiniri quod nō est vlē.

Ar Vni⁹ rei ē vna diff⁹ sed actūs est vna res qz vnū pdica/
bile vt pbatū est igit. Maior pbat qz vni⁹ rei ē vnici⁹
esse cēntiale qđ diffinitio explicat. Dm q vni⁹ rei ē vna dif
finitio cēntialis tñ vnus rei diuersimode pñderate pñt eē plu
res diffinitōes accēntales et sic est d actūte. Vñ pñma eius diffi
nitio dat p pñtōem ad subiectū. Scda p negatōz alioz q/
tuoz pñbilin. Tercia dat p pñtōem ad suā cām que ē pñgens.
Et inter illas diffōes tertia demōstrat pñmā sic quicqđ pñgit ei
dē inesse et nō inisse h adest ⁊ abest ⁊c. sz accūs ē h mōi igit.

Notandū Q in pñma diffōne actūis adest ⁊ abē
duplr exponunt. vno⁹ loyca. l. r. alio⁹ rea
lit. Loycalit sic accūs adē. i. affirmatie pñ. et ab ē. i. negatie pñ.
sz realit actūs adest. i. aptū natū ē abē. i. iherē. ⁊ abē. i. aptū natū
ē abē. Et qz illa diff⁹ ē loyca. l. r. iō melius exponunt pñmo mō.

Ar Nulla bōa diff⁹ dāz dari p opposita. sz ista ē h mōi. q nō ē
bona. Minor pbat qz ad est et abest opponunt. Dōz
q adē ⁊ abē capiūt duplr. vno⁹ vt dicūt actū. ⁊ sic opponūt nec
sic accipiūtur hic. Alio⁹ vt dicūt aptitudinē vt adest. i. aptū na

Tractatus

tum est adesse. et abesse id est aptum natū ē abesse. et sic nō oppo-
nuntur quia simul sunt in eo dē etiam numero.

Ar Illud q̄ semp aptū natū est in subiecto subsistere hoc nō
est aptū natū abesse. s; accūs sump est in subiecto subsi-
stens. ergo nō est aptū natū abesse. Mior patet p̄ por. in capita-
tulo de actūte sic dicentē. sp̄ aut̄ est in subiecto subsistens. Ddm
q̄ Por. nō vult dicere q̄ actūs est semp in subiecto .i. p̄ oī dīna
tpis. sed p̄ illa dīa tpis q̄ diu manet accidens.

Ar Mors et cōbustio sunt actūtia et tñ diffō nō p̄uenit eis
Scda p̄a assumpti pbat q̄ nō p̄nt adesse et abesse preter
corruptionē subiectoz. Ddm q̄ h̄ diffinit actūs p̄dicabile qd̄ ē
cretū. sed mors ē vñ abstractū cui cōcretū ē mori. et cōbustio
est abstractū cuius concretū est cōburi. Et qñ dī capiendo illa
cōcretiue diffinitio eis nō cōuenit vt pbat argumentū. Dd̄z q̄
mori et cōburi capiūtur dupl̄r vno mō p̄ instantaneis mutatiōi-
bus. s. p̄ illa instantanea mutatiōe d̄ eē ad nōesse. sic n̄ sūt actūtia
sed sūt reductiue ī p̄nto sube. qz mor̄ exp̄ditū ē eiusdēz eēntie
cū suo terminō a dī. Alio capiti p̄ p̄iis dispōib⁹ v̄l alteratiōib⁹
q̄ p̄cedūt instantaneā mutatiōz et sic sūt actūtia et p̄nt adesse et abesse.

Ar Caputū pōt adesse et abesse p̄ter subiecti corruptionē. q̄ est
actūs p̄bile. Ddm q̄ caputū nō est actūs qz ē abstractū
sed p̄dicabile actūs dēt eē cōcretū qz p̄dicat de suo subiecto. s; n̄
possum⁹ dicē caput ē caputū et caputū excludit p̄ illā p̄ticulā
ad est et abest. qz ad est valet. i. aptitudinalr affirmatiue p̄t. et abē. i.
aptitudinalr negatiue p̄t. Et p̄ hoc etiā excludunt oīa abstracta
sicut albedo nigredo q̄ bñ sūt actūtia p̄ntalia s; nō p̄dicabilia

Ar Utz aīa sit accūs vel alia forma subal. Rñdē q̄ nō qz
aīa nō ē v̄l s; ē forma p̄tis. S; dicēs diffō sibi cōuenit
ergo est accūs. Ddm q̄ aīa excludit p̄mo ī gen⁹ diffinitū qd̄ est
v̄l qz aīa nō est v̄l s; ē forma p̄tis. Etia excludit p̄ hoc qd̄ dī
p̄ter subiecti corruptionē. qz aīa nō pōt abesse p̄ter subiecti ei⁹ cor-
ruptiōz qz p̄ sube⁹ intelligit totū p̄positū s; huic n̄ p̄t abesse aīa.
īpo manēte. Scdo excludit p̄ illā p̄ticulā ad ē q̄ v̄z vno. i. accūs
talr inest. s; aīa nō inē actūtalr. nec p̄t d̄ eo cui inest sicut actūs.

Querit Utz risibile sit accidēs. Rñdē q̄ nō. s; dicēs
diffō sibi p̄uenit. Dd̄z q̄ excludit p̄ hoc qd̄ dī-
citur abesse qz abesse valet. negatiue p̄t et p̄t s; risibile p̄redi-

ratur vere et negative de suo subiecto vt dicendo hō nō ē rīfibil.
Et qñ dī nigredo nō pōt vere et negatiue p̄dicari de coruo. ergo
a simili nō erit actūs eius. Dm q nō est sile qz coruus p̄r intel
ligi sine nigredine et etiā sub opposita qualitate q̄ ē albedo p̄r
deratis solū p̄ncipijs eēntialibus corui. s; hō licz posset itelligi
sine rīfibilitate nō tñ sub opposita qualitate. et sic aūs est fālū.
S; vtz rīfibile sit actūs respectu aialis in cōi. Dm q sic qz or
dinate p̄dicat de eo z nō vt gen^o spēs drā vl p̄priū g vt actūs.
Et licet nō posset inēē aiali p̄ter naturā hoīs in qua includit al
et sic sibi videtur semp inesse tñ q̄tum est ex natura aialis in se.
bene potest sibi nō inesse. et hoc sufficit ad rōem actūs.

Arguit Actūs corrūpitur ad corruptōem subiecti. g^o
vl: ma p̄ricula diffinitōnis male ponit. Ance
dens p̄batur quia in corruptione subali sit resolutio vsqz ad ma
teriā primā. Dicendum q corruptio actūs. vno mō ē a cor
ruptione subiecti pōt tamen alijs modis etiā corrūpi. Unde
actūs quattuor modis corrūpit. vno^o p sūū p̄rariū vt caliduz
corrūpit p frigidū qd est sibi p̄rariū. Secdo corrūpit p corrup
tionē sue cāe vt lumē in aere corrūpit p absentia lūmis in sole.
Tercio corrūpit ad corruptōem sui termi ad quē vt filiatio in fi
lio corrūpitur p corruptōz p̄ris. Quarto corrūpit p corruptōz
sui subiecti vt albedo in pariete corrūpitur qñ paries corrūpit.

Accidēs est quod neqz est

gen^o Hic psequēter pōit secūdā diffinitōz actūs que dat p ab
negationē alioz p̄dicabiliū dicēs. actūs est quod neqz ē gen^o ne
qz spēs neqz drā neqz p̄priū inest aūt rei. Et rō qre actūs magis
diffinit p abnegatōz alioz p̄dicabiliū qz aliqd aliud ē qz actūs
ē vltimū p̄bile. s; si aliqd p̄cedēs diffiniret p abnegatōz actūs
pmitteret pericio p̄ncipiū diffiniēdo vnū ignotū p aliud. Etia
p̄uatio d; diffiniri p sūū habitū. sed actūz h; se p modū p̄uatō
nis ad alia p̄bilia. ergo pōt p alia p̄bilia diffiniri. sicut in fili ce
citas est p̄uatio visus et diffinit p habitū. scz p visum.

Alī Ista diff^o est negativa. ergo nō est bona. Dm q nul
la diffinitio debz ēē pure negativa. sed bñ pōt ēē negatiua.
quo ad aliquas p̄riculas. qz vltima p̄ricula hic est affirmatiua.
Secdo d; q nulla bona diff^o d; ēē negativa nisi p illas p̄riculas
negatiuas intelligat p̄ricule affirmatiue sici pposito h; qz p reno

Tractatus

tionē postorū in diffinitōe intelligūt opposita illi. nā qñ dī qđ
neq; ē gen^o neq; spēs qđ pđicat i qđ daf itelligi qđ pđicat i qle. et
cū dī neq; dīa daf itelligi qđ accñs pđicat in qle accñtale

Slr Accñs pī ēē gē^o z spēs. vt color ē gē^o. z tñ ē accñs. z alte
r dō ē spēs z sīlī ē accñs. g male diffinit accñs p ab negacōz
alioz. Dd; qñs color z albedo sī accñs pñtalīa. n tñ sī accñs

Arguit Albū z coloratū sī spēs z genēa pđicabilia
z tñ sī accñs pđicabilia. g illa diffi^o n ē bona.
Ddm qđ coloratū z albū capiūt duplī. Uno^o in ordine ad sua
inferiora. z sic coloratū est gen^o z albū est spēs. Alio^o in ordine
ad eoz sūiecta qđ insūt z sic sī accñs. n est at icōueniens qđ vñū
z idēz sit gen^o spēs z accñs respectu tñ diūsoz.

Vel sic accidēs ē quod cō.

Tic pōit diffinicōz etiā accñs. Et ē accñs est qđ pñgit eidē in
esse z n iesse. z d; pñgit repert ad nō iesse. Rō isti^o diffinicōis est
qđ illd qđ est in sūiecto p eām cōingentēz pñgit eidez inesse et
nō inesse. s; accñs est h mōi. g pñgit eidez inesse z n iesse. vñ in
hac ei diffinicōe explicat cā p quā accñs est i sūiecto p h qđ dī cō
tingit. i. pñgent adueit. Et lz inesse z n iesse pñt sumi octo mo
dis fm qđ octo sī mōi eēdi in. n h capiūt solū p iesse sic forma
accñtal inest suo sūiecto. z tñ cōtinet sub qñto mō effendi in.

Arguit Ista diffi^o cōueit alīa a diffinitō. pbat. qđ cōue
nit omī locato qđ cōtingit eidez loco iesse z n in
esse. Dd; lz pñgat locatū eidez loco iesse z n inesse penes octauū
mō^o. nō tñ eidez sūiecto inhesiōis penes sēdm mēbz qñri mōi.

Arguit Ista diffi^o n cōueit oī cōrēto sub diffinitō. igī.
Alīa pbat. qđ n pueit qñto respectu celi. qđ n cō
tingit celū n ēē qñtū. Ddm lz qñtū n poss; inēē z abesse celo pñia
natūali. ppter in corruptibilitatez celi. tñ bñ pñia supnaturali.

Arguit Coloratū nō pī abēē corpi mīrto qđ ē corrupti
bile. igī. Ddm lz coloratū nō poss; abēē corpi
mixto fm naturā genericā. tñ pī sibi inesse z nō inesse successiue
fm aliqd infer^o puta fm albedinē qđ sufficit ad rōez accñs.

Notandū Qđ opando istā diffinicōez vltimā ad
immediate pcedentē. tūc ista vltia est mee

lio: q̄ scda. Et rō ē. qz illa diffi^o ē melior q̄ ē facilior. s; scia diffi^o finitio ē facilior q̄ scda. ḡ rē. Minor p̄z. qz ad cognoscēdū se/ eundā diffinitōz accēt; o; scire naturā generis sp̄i dñe r̄ p̄p̄ij
Scda rō ē. qz illa diffi^o ē melior q̄ ē positiva s^m rē r̄ vocē s̄l. s; diffinitio scia ē data rē accēte fm̄ rē r̄ vocē s̄l. r̄ scda est positiva fm̄ rem tm̄. agitur.

Accidētū aliud separabi.

Hic p̄nt poit duas diuisiones accēt;. p̄ma accētū aliū ē separabi/ le vt albū r̄ sedē i hoie. aliū ē inseparable vt nigrū i coruo. 2ª diu/ siois rō siue sufficiētia ē tal. qz oē accēs ē in subiecto p̄ aliquaz cāz vt ergo h; cām in subiecto fixā r̄ p̄manentē r̄ sic ē accēs in/ separabile. l; h; cām trāseuntē r̄ cito mobile. r̄ sic ē accēs separabile

Ar Illū dī separabile qd̄ qñz sepat. s; nullū accēs sepat a sub/ iecto. g^o nullū ē accēs separabile. Minor p̄bat qz illū qd̄ sp̄ ē ap̄tū natū i subiecto eē h̄ n̄ ē natū sepat a subiecto. s; accēs ē sp̄ natū eē i subiecto. vt dī i scia diffinitōe por ph. Dōm q̄ minor est distinguēda qz l; h̄ adūbiū sp̄ distribuit absolute. p̄ omni dñā t̄pis r̄ sic minor ē falsa. aut distribuit p̄ illa dñā t̄pis q̄dū accēs ē. r̄ sic minor est v̄a. Et g^o sensus ē q̄ accēs sp̄ ē in subiecto q̄dū accēs est r̄ nō q̄ necessario sit sp̄ in subiecto pro omni dñā t̄pis

Ar Illū qd̄ adest r̄ abest p̄ter subiecti corruptōē nō ē insepa/ bile. s; omne accēs ē h̄mōi. ergo nullū ē accēs inseparable. Dōm ad minōrē q̄ inseparable cap̄ dupl̄r. Uno^o negatiue put v; tm̄ inseparable. i. nullo mō separabile. r̄ sic maior ē v̄a. Alio^o ca/ pit̄ p̄uatiue p̄ illo qd̄ ē difficile separabile. r̄ sic maior est falsa sic r̄ cluso. Pro q̄ notādū q̄ dñter p̄p̄iū r̄ accēs s̄t insepa/ bilia. nā p̄p̄iū dī inseparable negatiue q̄si nullo mō separabile. sed accēs dī inseparable p̄uatiue q̄si difficulter separabile.

Arguit Mēbra istī^a diuisionis coincidunt g^o nō ē bona. Añs p̄z. qz idē ē accēs separabile r̄ inseparable. vt albū ē separabile r̄ inseparable. Dōz q̄ v^o r̄ idē accēs bñ ē separabile r̄ inseparable respectu diuisor. s; n̄ respectu eiusdē subiecti. qz albedo ē accēs separabile respectu parietis. r̄ ē accēs inseparable respectu cigni

Querit Utrū ille p̄p̄os sint v̄e. corū^a p̄t itelligi alb^o cign^o niger. et biogs nigr̄s cādore. Rñt q̄ sic. Et qñ ar̄ ille itellec^o ē fals^o q̄ itelligit eē alr̄ q̄ ē. s; q̄ itelligit cor/

Tractatus

un albū cignū nigrū ethiopē nitētē cādore. ille itelligit rē alr qz
ē. g. ē itellec^o fals^o. Dd^z q maior ē hā i scda opacōe itellec^o. 7 g
si itelligā^o coruū ēē albū. cignū ēē nigrū i scda opacōe itellec^o il
le. itellec^o ē fals^o. s. i pma opacōe ille itellec^o nō ē falsus. q itel
ligit rē alr qz ē. Rō d. d. sita^z ē. qz veritas 7 falsitas solū sūt i ppoē
7 diuisione. s. i pma opacōe itellec^o nō ē ppositio vl' diuisio. er
go nec veritas vl' falsitas nisi qn^z p accns. Un si itellec^o ēē fal
sus i pma opacōe itellec^o qn itelligit rē alr qz ē. tē ois tllis ēē fal
sus. qz nos itelligi^o rē materialē imaterialē. qz lapis nō ē i aia s. i
spēs lapidis. it. qz aia. Ul' ddm q coru^o p^o cap^o duplr. Uno^o
q ad pncipia subalia q sūt matia 7 forma 7 sic hē p^o itelligi alb^o
et i scda opacōe itellec^o. Alio^o cap^o q ad pncipia pplexiona
lia q sūt calidū 7 siccū. 7 sic p^o itelligi alb^o fm itellem simplicē

Accns sepable nō p^o hē diuidi 7 separi a suo sbiecto. g nō
p^o sibi atre hē fm itellem diuidētē. Añs pbat. qz illa est
fla p^o siderādo coruū fm pncipia subalia. tñ coru^o ē alb^o. Ddm
l^z accns inseparable nō possz hē negari a suo sbiecto p simplicē co
pulā i ppoē de esse. vl' illa ē falsa. coru^o nō ē niger tñ p^o hē negari
i ppoē modali de possibili. vl' illa ē fa. coru^o p^o nō ē niger.

Accidētū aliud cōe aliud.

Hic ponit aliā diuisionē dicēs. Accidētū aliud cōe aliud p^o priū.
Rō h^o diuisionis ē. qz omne accns adest 7 abest. vl' g h^z sbiectū de
terminatū. vl' nō. si p^o mū. sic ē accns p^o priū. si 7° sic ē accns cōe.

Arguit Accns cōe h^o diuidit. g nō erit mēbrū diuidens
Dd^z q accns d^o duplr cōe. vno^o p calitatē tñ
qz a plib^o caus^o p^o eueniē. Alio^o d^o cōe p p^o dicacōz 7 calitatē sūt.
p^o mo mō possz mēbz diuidēs. s. i scd^o o^o est diuisū in illa diuisione.

Arguit Propriū ē p^o dicabile distinctū 7 accns. g non
p^o esse mēbz diuidens accns. Ddm q p^o priū
capit duplr. Uno^o p illo qd fuit ex pncipijs spēs. 7 sic p^o priū
distinguit p^o dicabl^o ab accne. Alio^o d^o p^o p^o qd fuit ex pncipi
is idiuidui determinatū. 7 sic p^o p^o 7 accns nō distinguūt p^o dicabl^o. qz
albedo sort^o p^o uenit tñ vni idiuiduo. s. sort^o. 7 g d^o accns p^o priū.

Commūe ē oib^o p^o di.

Postq^z p^o h^o yf. determinatū de vnoquoq^z p^o dicabili fm

se et absolute. h. pnter defmiat de ipis respectiue et ppatiue fm co
nuenientia et dnam. Et ppat pdicabilia pmo penes conuenientiam
scdo penes dnam. qz conuenientia hz se sicut habitus. et dnam se hz sic
puatio. sz habitus est an puatione. Dicitur g. pmo qz coe est oib. pdi
cabilib. et plib. pdicari. Et illa conuenientia seu coitas facit pro
uari possz p inductionez. id est pbatio hic relinqtur.

Arguit Propriū ē pdicabilib. pdicari de plib. g. eis
nō ē coe. Ans. pbat. qz p h. distinguūt ab indi
uiduis. Dōz qz pdicabilia ppat. dupl. Uno. ad indiuidua et
sic ē eis p puz de plib. pdicari. Alio. ppat. int se. et sic ē eis coe

Arguit Propriū ē vnū pdicabile / qz oib. puenit.
et tñ n. pdicat de plib. Scda ps assūpti pbat
qz pdicat tñ de vna spē. Dōm qz pprū fuit ex pncipis spē. et
g. imediate pdicat de vna spē. sz tñ mediate pdicat de plib. qz
de indiuiduis sū spē pter. neqz requit qz oīe pdicabile imedia
te de plib. pdicat. Ut dōm qz pprū est imediate de plib. pdicat
qz pdicat de spē. fm qz spēs ē ptracta ad indiuidua.

Differūt aut quomā gen.

Hic ppat vltia adinuicē penes dnam. et pmo copat gen. ad oīa
alia ponēdo dnam ipius ab alijs. Dicens. qz gen. differt ab alijs
qz gen. pdicat plus de plibus qz alia.

Arguit Per idē nō puenit aliqd cū alijs et dnt ab eis. sz
gen. cōuenit cū alijs pdicabilib. p h. qz pdicat de
plib. vt de text. pcedēs. g. nō differt ab alijs p h. qd pdicat d. pli
b. Dōm qz aliqd dī pdicari de plib. dupl. Uno. simplr et abso
lute vt v3. i. de mlt. et i h. oīa cōueniūt. Alio. copatiue. i. magis
de mlt. et sic gē. differt ab alijs in hoc qd de plibus pdicat.

Arguit Spēs pl. pdicat de plib. qz gen. pbat. qz hz
pl. isciōra qz gē. cū plēs sū spēs qz genēa. Dōz
qz spēs capī dupl. vno. p illa scda itēōe. alio. p re sūstrata Jā
dī qz spēs p illa scda itēōe spēs ē cōior qz gē. n. tñ p re sūstrata

Arguit Pro re sūstrata gē. n. pdicat de plib. qz alia. illi itēōi
pbat. qz dīa pdicat de tot de qz gen. qz sensible pdicat d
tot sic al. Dōm qz dīa qz ē diuina sp. pdicat de pauciorib. qz ge
n. et g. pnt dici qz dupl. ē dīa. f. constitutua et diuina. sz gē. pdica

Tractat⁹.

tur de plib⁹ qz dñe diuifue. Et nō dī intelligi de dñā cōfictu/
tina ficut est fen fibile. qz quādo gen⁹ cōpat ad dñā constituti/
uā. tunc non est gen⁹ fī spēs.

Arguit Accñs p̄dicat pl⁹ de plib⁹ qz gen⁹ p̄bat. qz al/
bñ est accñs ⁊ de q̄buscūqz p̄t p̄dicari al. de eisdē
p̄ter p̄dicari albū. vt dicendo. hō est al. hō est alb⁹. vacca est al
vacca est alba. ⁊ vltra hoc et p̄dicat de alijs dicendo. lapis ē al
bus lignū est albū. Silti q̄le p̄dicat de oib⁹ subijs ⁊ de oib⁹ q̄lita
tib⁹ fī nō ē dabile aliqd gen⁹ qd possz de tot inq̄tū gen⁹ p̄dicari.
Dñm q̄uis accñs p̄dicat de plib⁹ nūo qz gen⁹. tñ in rōe p̄dicabi
lis gen⁹ p̄dicat de plib⁹ qz accñs. qz gen⁹ p̄dicat de sp̄eb⁹ ⁊ indi/
uiduis. fī accñs fīm se p̄dicat de indiuiduis tñ ⁊ nō de sp̄eb⁹ nī
fī p̄t fī i suis indiuiduis. vt hō ē alb⁹. ibi hō in cōi nō ē alb⁹ fī
in p̄tclā. Et in hō dñt accñs. cōe. ⁊ p̄pū. qz accñs p̄pū p⁹
iest sp̄ei. ⁊ ex p̄tū indiuiduis. fī ex accñs cōe p̄us iest indiuiduis
et ex p̄tū sp̄eb⁹. Ad 2^m dñm qz q̄le p̄dicet de oib⁹ ill⁹ sub rōe
accñs. tñ hō ad rōes accñs nō requit. fī fufficit qz p̄dicet de plib⁹
indiuiduis. fī ad rōes gener⁹ requit qz p̄dicet de plib⁹ sp̄eb⁹ ⁊ eaz
indiuiduis. ⁊ p̄ tanto plus p̄dicat de plibus.

Differētia aut differt a ge.

Hic p̄pat dñā ad alia p̄dicabilia p̄nes dñā. ⁊ p̄mo p̄pat ip/
sam ad gen⁹. sc̄o ad sp̄ēm ⁊ p̄pū sil. ⁊ t̄cio ad accñs. Dicens.
qz dñā dñt a genē qz p̄dicat in q̄le. fī gen⁹ p̄dicat in qd. fī dñt a
sp̄e ⁊ p̄po. qz dñā p̄dicat de plib⁹ sp̄eb⁹ illa dñ non. Et 3° dñt ab
accñte. qz accñs fufcipit magis ⁊ minus. non autem differētia

Arguit Gen⁹ p̄dicat in qd qz dñā. p̄nā t̄z. qz idēz signi
ficat fī termin⁹ idēz p̄dicat qd feat. Dñz q̄uis
dñā ⁊ gen⁹ idēz sunt fīm rem. dñt tñ fīm modū significadi a q̄ fū
mif diuifitas in modis p̄dicadi p̄nes q̄s p̄dicabilia diffignūf.

Arguit Rōnale ē dñā ⁊ tñ nō p̄dicat de plib⁹ sp̄eb⁹. qz
folū de hoīe p̄dicat. Dñz qz text⁹ itelligit de dñā
genēica ⁊ nī fpecifica. qz dñā fpecifica p̄dicat d vna sp̄e cū q̄ p̄tūf

Arguit Rōnale ⁊ aīatū fī dñe ⁊ tñ fufcipiūt mag⁹ ⁊ mi
n⁹. qz vn⁹ hō ē mag⁹ rōnal⁹ qz al⁹. Et fīlī b̄rūtū ē
aīatū plāta vt dñt Silbē⁹ Por. Dñm qz rōnale dñā fīm fua ef/
fentiā nō fufcipit mag⁹ ⁊ min⁹. fī bñ p̄r p̄pacōz ad fīm qd est
o iij.

magis vltim^o dispositū z qntū ad opacoēs quo modo intelli/
git Hilarius dictū suū.

Differt autē spēs a genere.

Hic ponit dñam spēi ab alijs qtuor. z pmo a genē dicēs q spē/
cies pñet a genē. s. gen^o cōtinet spēs. z sic dñt penes pñeā z
pñtū. Secō a dñā qz due spēs nō pñgūt ad pñturōz scie spe/
ciei sic due dñe. qz rōnale mortale pñtut hoiez. Et circa h^o re/
monet dñ^o. qz pñsz aliqs dicē q eq^o z asin^o pñrūt ad pñturōez
mule. s. due spēs pñrūt ad pñturōz scie spēi. Rñdz i lra q pñ/
culari eq^o z pñclari asin^o pñscēt ad muli genēacōz. s. nō eq^o z ali/
nō vt spēs s. s. Tercō poit dñāz spēi a ppo z s. s. due. pma qz spēs
nafa ē pōz ppo. ppū pō pñtū. scōa qz spēs z ppū hñt diūsas
diffinitōes. s. dñt. pñā z. qz qz tñ. diffinitōes s. s. dñtes ipa
s. s. dñā. qñto ppat spēs ad accñs qz spēs pñcat i qd z accñs i q/
le. vlt q mō se hz et spēs nafa pōz ē accñte qz accñs pñtū ē suo

Ar Bñ pñt i suis spēs. s. pñt ē fali. pñat. qz gē. Abcō.
poit i diffinitōe spēi z ē sup^o ad spēs. s. sup^o actu pñt ab
lñtōz. Dñz q illa dñā dñ sic itelligi gē pñt spēs pñtīe. s. spēs
ñ pñt ipm gē pñtīe s. actu z intellectu. sic rō^o cñale pñt suā

Ar Ex plib^o entib^o in actu exñtib^o nō pñ fieri vnū ter/
cūz. s. due dñe s. s. duo entia in actu. g^o ex eis non pñ fieri
vna spēs. Dñm ad maiorē q ex duob^o entib^o i actu exñtib^o pñt
in actu s. s. nō pñ fieri vnū tñū. s. bñ pñ fieri vnū tñū ex eis in qñ
tñ vnū hz se in pñtētia z aliud in actu. s. sic ē de duab^o dñtūz

Arguit Ex duab^o spēsbus pñ fieri vna scia spēs. g^o tñt^o
est fallus. pñat. qz eq^o z asinus s. s. distincte spe/
cies z tamen ex ill^o sit vna scia spēs s. s. mulus. Dñm q illā ob/
lectionē autor soluit in lra. qz qñs ex pñclari eq^o z ex pñclari
asino sit mulus. tamen ex equa z asino in cōi nō sit mul^o z si duo
indivīdua cōcurrūt ad constitutionē tñcū indivīdui eo q pñcu/
laris equa z pñclari asinus s. s. indivīdua. s. equa z asinus in
cōi sunt species z non constituūt tñciā speciem.

Arguit Eq^o z asin^o in pñclari pñscēt ad genēacōez
mulī. g^o etz in vlt. Tz pñā p locūz ab infenori
ad sup^o. Dñm q hz eq^o z asin^o in pñ secundario pñscēt ad genē

Tractatus

tionē muli et per accidens nō tamen primo et per se.

Querit Quare ex cōiunctōe muli cū mula nō generat mū
sic ex iunctōe eq̃ cū asino. Rñt q̃ iō. qz mula
nō p̃t p̃cipē fetū cū sit frigidissime natūe. s; caliditas ē cā genēa/
cōis. et g°. Arest. in 2° pōz d̃t q̃ cōtingit sciē in vli q̃ ois mula ē
steril et tñ p̃t de p̃iclarī mula dubitari si videat hīc mag^m vētrē

Querit Quare species naturalr p̃or ē p̃po. Respōdet
q̃ iō. qz ois cā est p̃or suo effectū. s; species est
cā p̃p̃riū. g° est p̃rior p̃po. Alia rō. qz s̃b cū naturalr est āte passio
nem. s; species h; se sic s̃b cū et p̃p̃riū sicut passio igr.

St Spēs et p̃p̃riū cōuersim de se inuicē p̃dicat. g°. vñ nō est
p̃us alio. Dd; q̃uis spēs nō sit p̃or p̃po s̃m̃ tps. tñ ē p̃or
p̃po s̃m̃ naturā. sic et; d̃t text⁹ q̃ spēs naturalr p̃rior ē p̃po sic cā
naturalr ē āte effectū. S; dicēs act⁹ s̃t singulariū p̃. metaphice. s; spēs
nō ē singulare. g̃ nō p̃t cāre p̃p̃riū. Dd; q̃ act⁹ s̃t singulariū.
vñ circa singlaria. et sic spēs n̄ cāt p̃p̃riū nisi iōtū ē i singularib⁹

Arguit Illō p̃dicat i q̃le qd̃ p̃ueiēnt rñt ad interrogacōz
factā p̃ q̃le. s; accēs nō p̃ueiēnt rñt ad interroga-
tōz factā p̃ q̃le. g̃ rē. Adior p̃z qz cū q̃rit qualis ē sortes male
rñt tacz studz dormit rē. Dd; q̃ accēs p̃dicat i q̃le vñ i q̃uo se
h; vñ d̃t Pe. hyl. i textu. qz qñ q̃rit q̃uo se h; sortes. rñt studz le-
git rē. Et h̄ p̃t dici q̃ duplx ē accēs. s. noiale et s̃bale. de accidēte
noiali d; interrogari p̃ q̃le. et de accidēte s̃bali p̃ q̃uo se h;.

Proprius aut d̃t ab acci.

h̄ p̃t d̃t az p̃p̃i ab accēte. s; d̃ia ei⁹ ab alijs h̄et p̃ d̃iam alioz
p̃dicabiliū ab ipo. Et p̃t h̄ duas d̃ias i; p̃p̃riū et accēs. p̃ma
qz p̃p̃riū de vna sola sp̃e p̃dicat. s; accēs p̃dicat de plib⁹. Scd̃a
qz p̃p̃riū p̃ p̃us inest sp̃ibus et ex p̃nti indiuiduis. s; ecōtra acci-
dens p̃ri⁹ inest indiuiduis et ex cōseq̃nti generib⁹ et speciebus

Querit q̃re p̃p̃riū iest vñ sp̃ei et accēs plib⁹. rñt q̃ iō.
qz p̃p̃riū fuit ex p̃ncipijz sp̃ei adeq̃te. et g°. vñ
soli sp̃ei cōueit. s; accēs fuit ex p̃ncipijs indiuidui iadeq̃te qz vñ
accēs i sp̃e iest indiuiduis diuisaz sp̃ez. q̃re et; ex p̃nti plib⁹ sp̃eb⁹

St p̃us d̃cū ē q̃ p̃p̃riū imediate p̃dicat de plib⁹. s. de iest
sp̃ecū iclusiōe indiuiduoz. g̃ male d̃t h̄ q̃ p̃p̃riū cōueit p̃
us sp̃ei et posten⁹ indiuiduis. Dd̃m q̃ s̃m naturā p̃p̃riū p̃ cōueit

spēi et p poster^r idiuuiduis tñ f^m tps eq p^o pueit spei et idiuuiduis

Gen^o spēs dñia proprium.

Hic pñter De. hyl. cōpat q̄tuor p̄ma p̄dicabilia ad accñs po-
nens dñaz gener^{is} sp̄ciē dñe et p̄p̄iū ab accñte. Et tangit duas
dñas. p̄ma qz alia p̄dicabilia eq̄l̄r p̄cipat ab oib^{us} de q̄b^{us} p̄dicat^r
et nō suscipiūt magis et min^{us}. s; accñs suscipit magis et min^{us}. et/
differūt om̄ia alia p̄dicabilia ab accñte.

Ar Risibile ē p̄p̄iū vt ē p̄dicabile ab alijs distinctū. et tñ susci-
pit magis et min^{us}. q̄ n̄ solū accñs Scōa ps antē probat. qz
vn^{us} hō ē magis icliat^r ad risū q̄ alī. Dñm q̄ risibile cap̄t dupl̄r.
Uno^o vt dñ naturalē pōnaz p̄p̄iū ad ridēdū q̄ seq̄t p̄plexiōz et
dispositiōz corp̄is. et sic vn^{us} hō ē magis risibil^{is} alio. s; tñ risibile est
accñs cōe. Alio^o cap̄t vt dñ aptitudinē naturalē remotā ad ridēdū
q̄ seq̄t rōez specificā hoīs. et sic vn^{us} hō ē magis risibil^{is} altero. et
hoc mō est p̄p̄iū.

Ar Color ē gē^o et tñ suscipit magis et min^{us}. q̄ male dñ q̄ gen^{us} n̄
suscipit magis et min^{us}. Dñm q̄ color in q̄tū gen^{us} est n̄ su-
scipit magis et min^{us}. s; in q̄ntū est accñs. s; i ordie ad s̄b̄m cui ih̄et

Arguit Nulla forma suscipit magis et min^{us}. s; accñs ē
forma. q̄ n̄ suscipit magis et min^{us}. M̄ior pbat.
qz forma est in simplici et inuariabili essentia p̄stēs vt dñ Bil-
bert^{us} Por. Dñm q̄ accñs i abstracto et fm cēntiā ei^{us} nō suscipit
magis et min^{us}. tñ bñ in p̄creto et fm esse qd̄ habet in subiecto.

Genus spēs propriū dñia.

Hic pñter ponit scōaz dñam oīm p̄dicabiliū ab accñte. et ē ista.
Gen^{us} spēs dñia et p̄p̄iū p̄dicat^r vniuoce. accñs p̄o denomiatiue.

Arguit Propriū nō p̄dicat^r vniuoce. q̄ text^{us} est falsus.
Ans pbat. qz p̄dicat^r denomiatiue. eo q̄ oē accñs
p̄dicat^r denotiatiue cū diffi^o denotiatiuoz cuilibz accñti pueniat et
et p̄p̄o. qz a risibilitate dicimur risibiles. Dñm q̄ vniuoce p̄di-
cari cap̄t p̄l̄r. Uno^o p̄l̄. et tñ illd̄ dñ p̄dicari vniuoce qd̄ p̄dicat^r
fm vnā fcatōz de mlt̄s. et sic vniuoce p̄dicari n̄ distiguit^r p̄ deno-
miatiua p̄dicatōz. s; solū p̄ equocū et sic oia p̄bilia vniuoce p̄di-
cat^r. 2° dñ p̄dicari vniuoce sp̄cat^r. qd̄. s; vnū nō^{us} et vnā rōez de/
septinā necessario et ordinate p̄dicat^r. et sic p̄p̄iū p̄dicat^r vniuoce et

Tractatus

alia p̄dicabilia s̄z nō acc̄ns Tercio: d̄z p̄dicari vniuoce p̄p̄r̄ssi
me vt ē p̄dicari f̄m vni no^r eadē rōz eēnale. z sic solū tria p̄di-
cablia vniuoce p̄nt. z i ista sc̄da d̄rā d̄z capi vniuoce p̄dicari 2°

Arguit Dē p̄dicabile d̄z p̄dicari vniuoce. s̄z acc̄ns nō
p̄t vniuoce. ḡ acc̄ns nō ē p̄dicabile. Dd. q̄ oē p̄-
dicabile d̄z p̄ri vniuoce. sic q̄ nō p̄dicet equoce. s̄z bñ p̄t p̄ri nō
vniuoce. q̄z p̄t denoiatiue. z sic h̄ capis vniuoce p̄ri. put disti-
guis denoiatiue p̄ri q̄ mō acc̄ns nō p̄t vniuoce. Et q̄n d̄z illa ē
vniuoce p̄dicatō. albedo ē color. i. nō denoiatiua. Dd̄m q̄ acc̄ns
p̄t vniuoce resp̄cū sui inferioris. s̄z p̄t denoiatiue resp̄cū s̄c̄ci

Arguit Vniuoce p̄ri ē p̄ri vno noie z vna rōe. s̄z d̄rā n̄
p̄t vna rōe. q̄z nō h̄z rōz. ḡ nō p̄t vniuoce. Dd. q̄
quis d̄rā nō h̄z rōz. i. diffid̄ez eēnale. ē tñ ps rōnis. i. diffid̄is.
q̄ddicariue z eēnalis. z h̄ sufficit.

Vniuoce at predicari est.

Hic occasiōe p̄dicōz distinguit triplicē p̄dicatōz. s̄. vniuoce eq̄-
uocā z denoiatiua. Quoz mēbroz declaratō sufficient̄ habet in
l̄ra z etiā in tractatū immediate seq̄nte. z sic in isto in q̄ finit sc̄dm
incipit 3^m. vt finis z p̄n^m illoz tractatū sint p̄minalia. Et tē
cludit ex diffid̄e vniuoce q̄ ens nō ē gen^o. q̄z nō p̄t vniuoce.
i. f̄m vna rōz de suba et acc̄nte. q̄z q̄n p̄t de suba tñ ens p̄t p̄t. s̄z
q̄n p̄t de acc̄nte tñ ens in alio p̄t. z sic ē alia rō ent̄ in q̄ntū de suba
p̄t. z in q̄ntū p̄t de acc̄nte. s̄z sic idē nō. nō tñ p̄t ens pure equoce
Pro q̄ notādū. q̄ triplr̄ aliqd̄ p̄t. Uno: f̄m idē nō^r z eadē rōez
simplr̄. z sic ē p̄dicatō vniuoce Alio: f̄m rōes oino diūsas. z sic
ē p̄dicatō equoce Tercio: f̄m rōes p̄tiz eadē z p̄tiz diūsas. z sic
ē p̄dicatō analogica. q̄ mō ens de suba z acc̄nte p̄dicat

Arguit Si text^o eēt ver^o seq̄ret q̄ al equoce p̄dicaret de
hōie z asino Seq̄la p̄bat. q̄z rō aīal f̄m q̄ d̄z de
hōie ē al rōnale. z f̄m q̄ d̄z de asino ē al irrōnale. Dd. q̄z s̄z alia
rō aīal sp̄al f̄m q̄ d̄z de hōie z asino. ē tñ vna rō general̄. q̄z p̄ce-
pt^o aīal q̄ d̄z de hōie z eq̄ abstrahit a rōnalitate z irrōnalitate.
sic at nō ē de p̄ceptu ent̄. s̄z Scot^o min^o p̄babili p̄nū sentiat
Et hec de sc̄do tractatū sufficiat

*Incipit tractatus de vniuoce p̄dicari
in quo p̄t vniuoce p̄dicari tria
modi sc̄dm q̄ d̄z de hōie z asino
sc̄dm q̄ d̄z de hōie z asino
sc̄dm q̄ d̄z de hōie z asino
sc̄dm q̄ d̄z de hōie z asino*

Tercius

Intra iūciū terciū tractat⁹ q̄ est de

L

dece p̄dicam̄tis extract⁹ ex libro p̄dica
m̄tor⁹ Aresto. Querit⁹ p̄ q̄re ille tra
ctat⁹ terci⁹ seq̄tur sc̄dm. R̄ndet⁹ q̄ iō.
q̄ in sc̄do determinat⁹ de rōnib⁹ aut dif
finitōib⁹ ip̄oz vlt⁹ seu p̄dicabilium

Et in hoc terci⁹ determinat⁹ de ordine ip̄soz vlt⁹ in p̄dicam̄
tis. sed p̄mo oꝝ scire rōes p̄dicabilū anteq̄ possum⁹ ea ordina
re. q̄ ille ordinare nescit q̄ rōes ordinabilū ignorat. Et ille
tractat⁹ terci⁹ p̄cedit quartū. q̄ in terci⁹ determinat⁹ de p̄tib⁹
remotis ipsius argum̄tatōis: et in quarto de tota argum̄tatōe.
sed p̄s est ante totum

Arguit Ille tractat⁹ terci⁹ debet p̄cedē p̄mū. ḡ iste or
do ē mal⁹. Añs p̄bat⁹ q̄ in p̄mo determinat⁹ de p
p̄oe. et in isto de p̄tib⁹ p̄p̄ois. s̄z simpliciora s̄z p̄ora. D̄m q̄
duplex ē ordo. s̄ nature siue doctrine. et q̄ ad nos siue discipline
ordine nature simpliciora s̄z p̄ora. et illo mō etiā terci⁹ debet p̄
cedē p̄mū. s̄z ordine discipline faciliōra s̄z p̄ora. et sic terci⁹ tra
ctat⁹ seq̄t p̄mū. vñ. P. h. fuit h̄ ordinē discipline. q̄ ē instru
ctor iuuenū. s̄z Aresto. attēdēs ordinē nature p̄mo posuit libꝝ
p̄dicam̄toꝝ. sc̄do p̄hermeniaz. terci⁹ nouā logicā. Et h̄ iō. q̄a
tres s̄z opatōes intell̄cis. p̄ma opatō ē simpliciū app̄hēsiō et illa
corr̄it huic p̄ti logice q̄ tradit in p̄dicam̄tis. q̄ p̄ illā intell̄cis
in p̄ma opatiōe dirigūt. Sc̄da opatō ē p̄p̄o et diuisiō. et illi opa
tōi corr̄it liter p̄her. q̄ dirigūt intell̄ctū in sc̄da ei⁹ opatōe. Ter
cia opatō ē discursus rōis siue argum̄tatō. et illi corr̄it tota no
ua logica q̄ intell̄ctū in illa opatōe terciā dirigūt Et f̄ illas tres
opatōes intell̄cis Aresto. ordinat libros suos logicales.

Querit Utz de p̄dicam̄tis sit scia. R̄ndet⁹ q̄ sic q̄ de
illē scia q̄ p̄ueniūt in aliq̄ cōi s̄beo cūi tem̄fat
iēse p̄pa passio p̄ ver⁹ et adeq̄tū p̄ncipiū. s̄z dece p̄dicam̄ta s̄z h̄
modi. ḡ de ip̄s ē scia. D̄ior p̄bat⁹ q̄ p̄ueniūt in illo cōi s̄beo q̄d
ē ens dicibile icōplexū ordiabile in genē p̄m sub et sup̄ vt v̄stiat
voci talē ordinē significati. Etiā h̄nt passionē q̄ ē ordiabile i ge
nē. S̄z p̄ncipia s̄z an̄p̄dicam̄ta. q̄ ex ill⁹ trahūt q̄ttuoz p̄ditōs

Tractatus

requirit ad h^o q^d aliqd sit in p^onto q^d p^oditōnes d^ont sumi loco p^onc^o
p^oroz. q^z p^oma ē q^d sit ens icōplexū. sc^oda q^d sit ens e^o aīaz. t^ocia q^d
sit ens limitate nature. q^orta q^d sit v^ole v^ol p^oticulare. 7 ille p^oditōs
sumūf lo^o p^oncipioz. Et sic dēfīatō tal^o. Q^o ens icōplexū e^o aīaz
limitate nature v^ole v^ol p^oticulare ē ordiabile in genē. s^z ens di
cibile icōplexū ordiabile in genē sūb et sup^o vt s^obitat voci ta
lē ordinē significatī ē ens icōplexū e^o aīam limitate nature v^ole
vel p^oticulare. ergo ens dicibile icōplexū ordiabile in genē t^oc
est ordinabile in genere.

Arguit In oī bona demratōe dñt cē tres finini. s; h; s; s; ples finini q; tres. g^o demratō nō ē bona. Dōz q; q̄uis ibi s; ples finini fm vocē q; tres. s; tñ tres tñ fm rē. q; ibem ponit p vno cñio. r pncipia. p alio. passio dō p tercio. r q; ibi s; ples voces h; ē pcurru vocabuloz. q; illis fininis i cōplexis nō habem^r noia imposita

seruiunt De p̄mis p̄ncipijs nō ē scia s̄z itellc̄is vt d̄r p̄
mo postenoz. s̄z p̄dicam̄ta s̄t p̄ma p̄ncipia. ḡ
de eis nō ē scia. Dd. q̄ duplicia s̄t p̄ma p̄ncipia. i. a p̄tera vt
s̄t p̄misse dem̄fatis. vñ p̄moz p̄ncipioz p̄plexoz ē itellc̄is. sic
s̄t. oē totū ē mai⁹ sua p̄te. ⁊ sic ab eq̄lib⁹ ⁊c. s̄z icōplexoz bñ ē scia.
Et qñ d̄r. scia habet p̄ncipia qz p̄p̄missas. s̄z p̄nta s̄t p̄ma p̄n
cipia ⁊ nihil hñt añ le. ḡ de eis nō p̄t hñ scia. Dd. q̄ p̄nta acci
piūt duplr. Uno. f̄m̄ eē eoz reale vt s̄t formalia p̄ncipia rez p̄
diuisa ⁊ sic de p̄ntis nō ē scia Alio. p̄siderāt p̄nta p̄ reductōz ad
aliqđ cōe analogā. ⁊ h̄ duplr. Uno. p̄ reductōz ad ens cu⁹ s̄t p̄
tes. ⁊ sic p̄siderāt a metaphico. Alio. p̄siderāt f̄m̄ eoz eē itero
nale. s. vt substāt ill̄ itētoib⁹ ḡnialissimū sp̄ialissimū ⁊ balenā ⁊
f̄m̄ q̄ hñt reductōes ad aliqđ cōe qđ ē ens dicibile icōplexū oz
diabile in genē f̄m̄ s̄z ⁊ sup̄ cu⁹ s̄t p̄tes s̄biectiue. ⁊ sic de p̄ntis ē
scia. qz sic hñt añ le istud s̄b̄m̄ ⁊ p̄p̄a p̄ssionē s̄b̄ci. Ul̄ d̄d. q̄ de
aliq̄ possūm̄ h̄re sciam duplr. Uno. a p̄rior die cāe. qñ. s̄ h̄et p̄
p̄ncipia formalia. ⁊ sic de p̄ntis nō ē scia qz ipsa nñ hñt añ le in
genē cāe s̄b̄l. s̄z s̄t mer p̄ma p̄ncipia formalia. Alio. a p̄or die oz
die noticie. ⁊ sic de p̄ntis ē scia. qz hñt añ le añp̄dicam̄ta q̄ nos
ducūt in p̄gnitōem p̄dicam̄toz

Arguit Soli⁹ p^olois ē scia. q. 2 scia ē hū⁹ p^olois p^ote⁹
miratōz acq⁹it⁹. s. 3 p^odicamēta nō sūt p^oclūso. i. g^o.

Tercius

Dñm q soli⁹ pñonis ē scia tāq scibil⁹ ppñq. tñ alioz a pñde
pñ esse scia tāq scibilū remotoz. 7 hñ mō dñbo cōclois aut pñ
ceto pñ esse scia. 7 sñr de pñb⁹ sñiectiuis illoz. 7 hñ vñtio ē scia de
pñdicamētis. qz ipsa sñr tāq pñes sñiectiue sñcti hñ scie qd ē cō
clutionis sñiectū

Querit Utz de pñdicamētis sñt rōnal scia Rñdct q sñe
qz logica a toto genē est scia rōnal. gñ etiā scia
isti⁹ tractat⁹. eo q est pñ logice. Anñ pñz. qz logica dirigit rōez
in suis opatōib⁹ ne erret vt ex dictis pñz.

Arguit De entib⁹ realib⁹ nō ē scia rōnal. sñ pñdicamēta
sñt entia realia. gñ de ipñ nō ē scia rōnal. Mñnoz
pñbat qz sñr pñma pñcipia rez. gñ etiā sñt realia. Dñz ad maiorē
qñtia realia pñt capi dupl^r. Vñoz. real^r. i. in ordine ad passio
nes reales. sicut sñr mor⁹ locus 7 tñpus. 7 sic de ipñ nō ē scia rō/
nal. Alioz. logical^r put referūt ad dici 7 ad pñdicari 7 in ordine
ad passioēs rōis 7 sic dñ ipñ ē scia rōnal. qz dici 7 pñdicari sñt entia

Arguit In libro pñtoz pñsiderāt pñdicamēta re (rōis
alt^r. qz hñ pñsiderāt real^r in aliq scia cui dñfrant
inēc passioēs reales in tali scia. sñ pñdicamētis attributū passio
nes reales in isto tractatu. gñ pñsiderāt real^r. Dñm qñlle passio
nes nō dñt ex pñ. in logica real^r sñ logical^r. Vñ pñt dici qñlle pas
sioēs pñsiderāt min⁹ pñcipal^r in logica. fm qñ pñ illas deuenim⁹ i
pñgnitōz passionū logicaliū. vt infra patebit

Querit Quid sñt sñcti scij tractat⁹. Ad hñ dicūt aliq
qñ sñt pñdicamētū. aliq sño dicūt qñ sñt vñe ordina
bile i genē. sñz ven⁹ dñm ē qñ sñt ens dicibile incōplexū ordinabi
le in genē sñ^m sñ 7 sup^r. 7 soler addi. put sñstacvoci talē ordinē sig
nificati. Et dñ ens ad drāz nō ētis. qz nō ens nñ ponit i pñto. vt
chimera. 7 rō illi⁹ ē. qz vññq dñz ponit in pñto fm suā essentiā
quā ipñtat. sñz nō entia nō hñt eēntiā. gñ nō ponūt in aliq pñto
Et dñ dicibile ad drāz idiuiduoz qñ pñt in pñto nō ponūt. qñ
nō dñr. i. pñt. sñz sñijciūt. Et dñ incōplexū ad drām pñplexoz. eo
qñ pñplexa nō ponūt in pñto. cui⁹ rō ē. qz pñplexa nō ipñtat vñā
eēntiā. sñz pñles. Dem addit ordinabile in genē pñt trāscēdētia.
qñ nō sñt ordinabilia in genē. qz ordinari in genē ē poni i genē de
tñminato. sñz trāscēdētia in nullo genē detñminato ponūt. Et dñ sñz
sñbz sup^r ad drāz drāz qñ nñ ponūt sñ^m sñ 7 sup^r i reā linea pñdicam

Tractatus

rali s; a latere. Et solet addi fm q; substat voci talē ordinē signi-
ficati. ad denotandū q; p̄dicamēta nō cōsiderā s; vt s; sentia realia
s; inq̄tū stāt sub voce significāte ipas res. et q; res adeq; nō po-
nāt in p̄dicamēto. s; res p̄cepte sub voce. Et rō illi⁹ ē. qz ipse res
adeq; s; singulares et singularia nō ponāt p̄mo et p se in p̄dicamē-
to. q; nulla res adeq; ponit in p̄dicamēto. Et nā vna res adextra nō
ponit sub alia re aut sup

Arguit Nullū cōplexū d; ē s; bēm alicu⁹ scie. s; ens dī-
cibile in cōplexū. rē ē qd cōplexū. g. Dm ad
maiorē. q; nullū cōplexū vez et fm fcatōz d; ē s; bēm alicu⁹ scie.
s; s; bēm isti⁹ scie ē qd cōplexū solū fm vocē. Et q; nullū cōplexū
vez p̄t ēē s; bēm p; qz scia capit vnitatē a s; bco. cū g; s; bēm nō ēē
aliqd vniū. talis scia nō haberet vnitatē ab ipso

Arguit Subiectū illud ē qd cōplexū fm vocē et fcatōz
s; l. g. ē cōplexū vez. Ans. pbat. qz cōplexū ex p-
pria passione. s; ppa passio realr distinguit a s; bco. Dm q;
ordinabile in gene capit duplr. Uno⁹ p formalī rōe cōsiderādi
et sic ponit p pte subiecti. Alio⁹ capit vt ē passio ppa entis dī-
cibilis in cōplexū. et sic ponit in cōclusiōe demōstratiōis a pte p̄dicati
et qz formalī rō cōsiderādi nō addit aliqd realr sup s; bēm. iō nō
facit realē cōplexiōnē cū ipso. vñ sicut se h; d; rā ad gen⁹ qd diui-
dit ita se h; formalī rō cōsiderādi ad sūū s; bēm. s; d; rā nō facit rea-
lē cōplexiōnē cū ipso genere. g^o formalī rō cōsiderādi nō facit
realē cōplexiōnē cū subiecto

Arguit Voces s; s; rez. si g^o s; bēm isti⁹ scie ē qd cōplexū fm vo-
cē. erit etiā cōplexū fm fcatōz. Dd; q; voces s; s; rez
nō adeq; imediate. s; rez cōceptaz. s; aliqn cōtingit vniā rē cōcep-
tā nō h; vniū nō⁹ p pte p̄nuriā vōbloz. et sic plib⁹ vocib⁹ eā circū

Arguit P̄dicamētū ē vniū simplex nō⁹ et p̄t ēē s; bēm. loq̄mur.
h^o scie. g^o frustra accipiūt tot noia ad circūloquēdū s; bēm.
qd h; p̄pria nō⁹ sibi ipositiū. Ans. pbat p cōditōes s; bco attribu-
tiōis q; huic cōueniūt. nā p̄dicamētū itē magis p̄ncipali cōsiderāta
in hac scia ē qd cōissimū. rē. Dm q; p̄dicamētū capit triplr.
Uno⁹ p tota aggregatiōe genēz et spēz fm s; b; et sup. Scdō⁹ capit
p genē ḡnālissimo alicu⁹ coordinatiōis. et isti duob⁹ mōis nō p̄t ēē
s; bēm. tū p^o qz passio. s; ordiabile i genē nō cōuenit sibi adeq; te. tū
scdō. qz tūc ēēnt decē s; bco illi⁹ scie. fm q; decē s; p̄dicamēta et

Tercius

filr decē coordinatōes p̄dicam̄tor. tū tercio. qz sic ē qd p̄plexū.
nō solū vocē i 3 re. Tercio capif p̄dicam̄tū p̄ scda int̄rōe fun
dabili sup̄ qd libet repōibile in p̄dicam̄to. 7 sic ē qd vñū 7 inco
plexū. s3 nō p̄t poni p̄ sbco. cū sbcm̄ tēxat eē in scia p̄ncipali cō
sideratū. qd in logica puenit p̄mis int̄rōib⁹ 7 nō scdis q̄s so
lū qdam passiones priaz int̄rōnū.

Sirguir Ista scia vocat sciaz p̄dicam̄tor. g⁹ p̄dicam̄tū
erit h̄ sbcm̄. 7 3 p̄ntia. qz scia cōit tēnēmiat a
suo sbco. Dd3 q̄ aliqui scia tēnoiat a discipulo. aliqui a cā effi
ciēte. aliqui a p̄rib⁹ subiectis. sicut ista scia d3 p̄dicam̄tor. qz p̄
dicam̄ta s̄t p̄es subiectiue. 7 nō sp̄ tēnoiat a suo subiecto

Cognoscēdū predi.

Iste ē tracet⁹ terci⁹. Pe. h. in q̄ postq̄ in scdo tēter
miavit d̄vli absolute. h̄ p̄nt tēmiat d̄ ipo p̄gatie
vt ē ordinabile in genē fm̄ sub 7 sup̄. Et dimidiē
p̄ia sui diuisiōe in tres p̄tes p̄ncipales. f⁹ q̄ de trib⁹ p̄ncipali
tēminat. p̄ia ps ē de antep̄dicam̄tis. scda de tēcē s̄is p̄dicam̄
tis. 7 tēcia de postp̄dicam̄tis Et ad introducēdū illā p̄t q̄ est
de antep̄dicam̄tis d̄t. q̄ ad cognoscēdū p̄dicam̄ta sūt qdā necē
ria p̄mittēda. i. p̄gnitō antep̄dicam̄tor. sine q̄z p̄gnitōe verorū
p̄dicam̄torū p̄gnitio nō p̄t haberi

Querit Quid sit antep̄dicam̄tū R̄ndet q̄ ē qd dā p̄
ambulū traditū ab aresto. imēdiate an̄ s̄a p̄di
cam̄ta valēs ad p̄gnitōz eorū dē a p̄ori. Et d3 notat traditūz
ab aresto. p̄p̄ p̄dicabilia q̄ nō s̄t tradita ab aresto. i3 a p̄ori. S3
dicēs. etiā p̄dicabilia traditū ab aresto. in libro topicorū. Dd3
q̄ ibi nō s̄t tradita in rōe p̄dicabiliū. s3 p̄dicatoz. Etiā si p̄dica
bilia in rōe p̄dicabiliū eēnt tradita ab aresto. tūc tēbēt excludi
p̄ h̄ qd d3 imēdiate. qz p̄dicabilia nō valēt imēdiate ad p̄gnitō
nē p̄dicam̄torū s3 mediare Et d3 a p̄ori. p̄p̄ postp̄dicam̄ta q̄ va
lēt ad p̄gnitōz p̄dicam̄torū a posteriori. qd d3 itelligi ex p̄te p̄g
nosētis. 7 nō ex p̄te rei cognire. qz sic p̄dicam̄ta nihil h̄nt an̄ se
et p̄p̄ h̄ aliq̄ dimittūt illā clausulā a p̄ori

Sirguir Antep̄dicam̄tū nihil ē. g⁹ male d3 q̄ ē qd dā p̄
ambulū traditū ab aresto. Probat qz p̄dicam̄ta
ē p̄ p̄n̄. i3 p̄ p̄n̄ ē an̄ qd nihil ē Dd3 q̄ antep̄dicam̄tū acci

Tractatus

pi⁹ dupl^r. Uno⁹ vt ē vna dco. 7 sic an⁹ pdicamētū aliqd ē Alio⁹
vt s⁹ due dcoēs. 7 sic an⁹ pdicamētū nihil ē formalē 7 vninoce.

Arguit An⁹ pdicamēta valēt imediate 7 formal^r ad p⁹
nitōz pdicamētōz. g⁹ pdicamēta aliqd hnt an⁹ se
formal^r. An⁹ pbat^r q⁹ s⁹ formalia pncipia ad dem^randū passi
onē de suo s⁹co. Dd⁹ q⁹ duplex ē cāformal^r. s. exēplar^r 7 itilice i
formās. vñ pdicamēta hnt an⁹ se aliq⁹ cās formales exēplāes
s⁹ nō itrinsece ito mātēs. q⁹ sic sūt pma pncipia formalia

Querit Quot s⁹ an⁹ pdicamēta. Rñt q⁹ s⁹ tria i genē
7 septē i spē. tria i genē. s. diffi⁹ dīfio 7 regula. 7
septē i spē. s. tres diffiōes. due dīfioēs 7 due regule. Un⁹ sufficiē
tia antepntoz i genē p^r sic sumi. nā oē antepntū v⁹ ad pgnitōz
pntoz. vl⁹ g⁹ v⁹ ad cognoscēdū pueniētiā pntoz vl⁹ drām vl⁹ oz
dīnē. si pntū sic ē diffi⁹ si⁹ sic ē dīfio. si⁹ sic ē regula. Et q⁹ s⁹
s⁹ pueniētiē due drē 7 duplex ordo. g⁹ tres sūt diffiōes due dīfio
ones 7 due regule. S⁹ sufficiētia antepntoz i spē p^r sic accipi.
q⁹ vltēr⁹ s⁹ sūmū. si v⁹ ad cognoscēdū pueniētiā h⁹ ē tripl^r. l⁹ v⁹
ad cognoscēdū pueniētiā pntoz quā hnt i aliq⁹ equoco. s. i ente.
et sic ē diffi⁹ equocoz. aut v⁹ ad cognoscēdū reducēd⁹ oīm q⁹ sūt
vni⁹ pdicamēti ad gen⁹ gūalissimū illi⁹ coordinatōis. 7 sic ē diffi
nitō vninoceoz. vl⁹ v⁹ ad cognoscēdū pueniētiā accētiū quā hnt
cū pma s⁹ba. 7 sic ē diffi⁹ tēciatioz. Si v⁹ ad cognoscēdū drāz
h⁹ ē dupl^r. vl⁹ v⁹ ad cognoscēdū drāz eoz q⁹ nō sūt in pnto ab ill⁹
q⁹ sūt i pnto. 7 sic ē pma dīfio. vl⁹ v⁹ ad cognoscēdū drāz eoz q⁹
sūt in pnto. 7 sic ē scda dīfio. Si v⁹ ad cognoscēdū ordinē p^ri
camētoz h⁹ ē dupl^r. vl⁹ v⁹ ad cognoscēdū ordinē illoz q⁹ ponūf
i vno pnto p^ri sub 7 sup^r. 7 sic ē pma regl^a. l⁹ v⁹ ad cognoscēdū
ordinē illoz q⁹ sūt i diūsis pntis. 7 sic ē scda regula

Si Tria s⁹ antepnta i genē 7 septē i spē. g⁹ s⁹ tēcē. q⁹ tria 7 sep
tē sūt tēcē. Dd⁹ q⁹ vna ē negāda. 7 rō ē. q⁹ gen⁹ nō pōit dī
fieriū nūm i spēm. q⁹ illa tria i genē ichadūt septē i spē. vñ tria 7
septēz diūsa iter se faciūt tēcēz. nō tñ q⁹ sūt sibi ynuicē eadez.

Si Ad cognitōz pntoz nō oz aliq⁹ pscire. g⁹ p^rhemū isti⁹ tra
ctat⁹ est falsū. An⁹ pbat^r q⁹ ad cognoscēdū illa q⁹ sūt nota
q⁹ ad nos 7 q⁹ ad naturā nō oz aliq⁹ pscire. s⁹ pnta s⁹ h⁹ mōi. g⁹ zē
Mior p^rez. q⁹ sūt pncipia pma q⁹ q⁹ ad nos 7 q⁹ ad naturā s⁹ no
ta. Dd⁹ m⁹ q⁹ duplicia sūt pma pncipia. s. cōpleza 7 incōpleza

Primus

pplera sunt nota q̄ ad nos cognit̄s t̄minis. et q̄ ad naturā. vt oē
totū ē maius sua pre. S3 p̄ncipia incōpleta formalia l3 sint no
ta q̄ ad naturā. nō tñ q̄ ad nos. sed s3 nobis talia p̄ncipia incō
pleta difficilia p̄gnitionis

Querit Quare d̄r in textu neq̄q̄. R̄ndet q̄ iō q̄ ipos
sibile ē aliqd̄ scire. v̄ sciam alie? h̄r sine noti
cia s̄cti. s3 noticia s̄cti isti? scie habet ex p̄gnitōe antip̄dicamē
toz. vt ex p̄dictis patuit. q̄ bñ d̄r neq̄q̄

Equoca dñr quoz solū no.

Hic p̄nter. Pe. b. ereq̄tur p̄positū suū t̄minādo de antip̄dica
mētia. et diuidit in p̄ces s̄m q̄ etia s3 antip̄dicamētia. s. diffinitō
diuisio et regula. Et p̄mo t̄minat de diffinitōe q̄ ps itez i tres
subdiuidit s̄m q̄ tres ponit diffinitōes. et p̄mo ponit diffinitō
nē equocoz di. Equoca dñr quoz solū no? est cōez rō sube f̄ il
lud nomē est diuersa. vt aial viui et aial pictū habet cōe nomen
scz aial. sed rō vtriusq̄ est diuersa. Et est intellect̄ diffinitōis
equoca. s. equocata dñr. i. sunt dicibilia. q̄z nomē. i. vox equo/
cas solū est cōe. et rō sube. i. res significata s̄m illud nomē est di
uersa. id est alia et alia

Querit Quare diffinitio est añ diuisione. et diuisio
añ regulā. R̄ndet q̄ iō. q̄ diffinitō v3 ad p̄g
noscedū p̄dicamētia q̄ ad eē. eo q̄ diffinitio explicat eē rei. s3 di
uisio v3 ad p̄gnoscedū posse. nā p̄ diuisione explicat p̄as seu cōi
cabilitas alicu? cōis. et regula v3 ad opari. q̄ regula antip̄dica
mētal? oñdit quō genera et sp̄s debāt in p̄dicamētia ordinari. s3
eē añ posse. et posse añ opari. igr. Enā diffinitō corr̄ndet p̄me
opatoī intellectu. diuisio sc̄de. et regula terciē

Querit Quare diffinitio equocoz p̄cedit diffinitōz
vniucoz. et q̄re diffinitio vniucoz p̄cedit
diffinitōem tenoiatiuoz. R̄ndet q̄ iō q̄ ars imitat naturā
in q̄tum p̄r. sed in arte sic ē q̄ bon? ozulan? pus exerpit seu ex/
trahit herbas inutiles. et postea seminat bonū semen. sic etia p̄r.
hys. p̄mo ponit ea q̄ nō sunt ponēda in p̄dicamēto. scz equoca. et
tñ c̄ ponit illa q̄ sunt ponēda in p̄dicamento. s. vniuoca. Pro
q̄ notandū q̄ diffinitio equocoz valet ad noticiā p̄dicamētoz
dupl̄r. s. affirmatiue et negatiue. affirmatiue ad reductiōem oīm

Tractatus

dece p̄dicamentoz ad vnū cōe nō vniuocū sed equiuocū aut sal
tem analogū qđ est ens. Negatiue valet q nulla equiuoca inq̄
tū equoca ponūtur in p̄dicamentis. Rō scđi ē qz p̄ diffinitōem
vniuocoz cognoscim⁹ reductōem oīm p̄dicamentoz vni⁹ p̄nti
ad principiū illius coordinationis. sed reductio oīm p̄dicamē
torū vni⁹ coordinationis est prior reductione acntiū ad sub/
stantiā q cognoscit p̄ diffinitōem renomiatiuoz ergo ⁊ cetera.

Arguit Cū est añ multa. q̄ diffō vniuocoz dēt p̄cede
re diffōem equuocoz Dōm q duplex ē ordo na/
ture ⁊ quo ad nos. ordine nature sic diffō vniuocozū debz p̄cede
re diffōem equiuocoz. s; ordine q̄ ad nos quē hic seruam⁹ ē ecō
tra. qz prior est reductio oīm p̄dicamentoz ad ens q̄ reductio il
loz que sunt vni⁹ ordinis ad principiū illius coordinatōis.
sed ad primā reductionē valet diffinitio equiuocoz.

Sr Solius vniuoci est diffinitio. sed equiuocū nō ē vniuo
cū igit. rē. Dōm ad minozē q equuocū capis duplr. vno⁹.
p re substrata et sic nō est vniuocū. Alio⁹ p illa intentōe vel pro
reb⁹ fm qz pueniūt in illa cōi intēione et sic equiuocū ē vniuo/
cū et hic diffinit. Uel p̄t dici q nullū equuocū p̄t diffiniri p̄a dif
finitōe q̄dditāia ⁊ eēntiali. p̄t tñ bñ describi aliqua notificatōe.

Sr Diffinitio equuocoz nō puenit oī cōtento sub diffinito et
go nō est bona. Aliis pbat qz canis ⁊ aīal sunt equoca. et
tñ diffinitio nō cōuenit eis cū nō habeant nomē cōe cui⁹ rō sit dī
uersa. Dōm q duplex est equiuocū scz equiuocū equiuocās. et
equiuocū equiuocatū. equiuocū equiuocās est vox plura scans.
vt canis et aīal. Sed equiuocū equiuocatū sunt ipe res scate p
equiuocū equiuocans. vt equiuoca equiuocata hui⁹ noīs canis
sunt aīal larrabile. belua marina. sidus celeste. et illa hic diffinitū
tur iō exemplū dēt de equiuocatis dari vt aīal viuū al pictū. sūt
equiuoca. i. equiuocata respectu aīalis qz pueniunt in solo no/
mine ⁊ nō i re scata hui⁹ vocis aīal. Et quia equiuoca equiuo
cata semp plura sunt sic diffinit hic equiuocata in plurali nūoz
sic diffinitū hic appellat plura sed nō scat plura. quia scat illa.
vt pueniūt i vna cōi intēōe q oib⁹ p̄tēt s; ea vniuoce ē pueiens

Sr Loyca nō hz p̄siderare res sed rerū intentōes. ergo h non
diffiniūtur equiuoca equiuocata. Dōm q loycus nō hz
p̄siderare res absolute et realiter. sed bene potest p̄siderare illas
p i

Tercius

res que referuntur ad dici et ad predicari. Et ergo dicitur equiuoca dicuntur et non sunt ad tenorandū q̄ omnia que cōsiderat loy-
cus considerat sub dici et predicari.

Sr Pe. hys. exemplificat de equiuoco equoante. ergo equi-
usca equocantia diffiniuntur hic. Anspz qz dicit vt a/
nimal. et animal est equiuocū equiuocās qz plura fecit scz aial vi-
uū et aial pictū. Ddm qz pe. hys. nō exemplificat de aiali abso-
lute et fm se. sed vt dicit de equiuocis equiuocatis que pueniunt.
in aiali. quia dicit vt animal fecit animal verū et animal pictū et
hoc nomē aial est eis cōmune.

Sr Aial ē vniuocū. q̄ nō est equiuocū. Ddm qz aial cōsiderat
duplī. vno mō in ordine ad sua fecata scz ad aial verū et
animal pictum et sic est equiuocū. Alio modo cōsideratur in or-
dine ad sua inferiora siue ad suas spēs. et sic est vniuocū.

Sr Animal est semp equiuocū. Probat p arestotilē pmo de
aia. dicentē qz rō aialis fm vnū qd aial est altera et alte-
ra vbi loquit de aiali secūdo mō. Rūdet qz aial capitur duplici-
ter vno mō phisice put noiat naturā per differētiās ad spēs cō-
tractam. et sic rō aialis est altera et altera fm quodlibet aial et sic
etiam animal est equiuocū. Alio mō loyce fm qz nomiat vnū cō-
ceptū cōm suas spēs puenientē. et sic est vniuocū habens vnā
diffinitionē equaliter omnibus spēs cōuenientem.

Notandū Equiuocū equuocās ē duplex. nā qd
dam est equiuocū a cōsilio et quoddā a
casu. Equiuocū equiuocās a cōsilio qd alio noie vocat analogū
est vna vox plura fecans per prius et posterius. exemplū vt aial
est equiuocū equiuocans a cōsilio. quia p prius dicit de aiali
vino. et p posterius dicitur de aiali picto ppter similitudinē quā
habet aial pictū cū aiali vino. Sed equiuocū equiuocans a ca-
su est qd significat plura eque primo. vt canis fecit aial latrabi-
le. beluā marinā. et sidus celeste.

Querit Quare aliqd vocatur equiuocū a cōsilio. Rū-
detur qz ideo qz sicut in cōsiliando fit quedā de-
liberatio sic qz cōsiliū vnus sequitur cōsiliū alteri. sic etiā i il-
lus equoci impositione ad significandū plura est fecā qdā deli-
beratio ad imponendū hoc nomē ad fecandū posteriora fecata.
ppter similitudinē quā habet cū prio. Sz dicit equiuocū a casu

Tractatus

qz casualiter aduenit illi equiuoco fecanti vñ qđ imponit ad si-
gnificandū aliud. Et arelloriles exēplificat hic de equoco a p-
lio et nō a casu qz diffinitio quiuocoꝝ valet ad cognoscen-
dū reductionē oīm p-dicamentoz ad ens. et ens ē equocu a p-
lio ad decē pnta qz ens p-
us d- de suba et p- poster- de accēte. A-
lia rō ē qz equocu a p-lio sat- icludit equocu a casu qz si illd qđ
mun- v- inē inē tūc qđ mag- s- equocu a p-lio ē m- equocu qz
equiuocu a casu et huic diff- puenit- g- ē cōcūt equocato a casu

Sic canis fecit sua fecata quodā ordine. qz p-rio fecata aial la-
trabile secūdo beluā marinā tercio sydus celeste qđ sic p-
qz canis iponit a mordacitate. et illa mordacitas p-rio puenit.
aial latrabili secūdo belue marine. et tercio syderi celesti. ergo nō
est equiuocu a casu. Dm q- canis caput dupl- vno- q- ad
illud a quo nomē iponit. s- a mordacitate. Alio- q- ad illud.
cui nomē iponit. p-imo- est equiuocu a p-lio. sed secūdo- equa-
liter fecat sua significata et est equiuocu a casu.

Sic illud qđ eque p-imo plura fecat est equiuocu a casu. s- om-
ne equocu ē h- mōi. g- oē equocu ē equocu a casu. Admōz
pater p- interpretationē nomis qz d- equiuocu quasi eque p-imo
plura fecans. Dm q- equiuocu a casu ē p-ncipali- equiuocu. et g-
interpretatio equoci pot- ei attribuit. qz oī analogū p- se possi-
tū stat p- significato famosiori. Vel p- dici ad minozē q- oē eq-
uocu est eque p-rio plura vocans ex pte rei. sed nō ex pte n-ri in-
tellectus. Etia pot- dici q- illa interpretatio nō p-uertit cū interp-
tato g- nō optet q- omne equocu sit eque p-imo plura vocans.)

Querit Quare ponit solū in diffōe equocoꝝ. Rñdēf
q- ad denotandū q- equoca equocata solū pue-
niant in vno scz in voce equoci equiuocātis. exēplum vt belua
marina. aial latrabile sydus celeste cōueniūt solū in illo noīe ca-
nis. sed nō pueniunt in rōne. quia ratio est diuersa.

Sic Male ponitur in diffōne nomē. Probat quia verbū ē
est equiuocu. sicut patet de hoc verbo lego. Dm q- nomē
capitur dupl- vno mō p-rie put est ps oīonis distincta cōtra
alias ptes et sic nō caput hic. Alio- caput nomē cōiter p- voce si-
gnificatiua vt nomē ē notamē mēt- et sic pba sūt noia et isto- de
bet capi nomē in diffōne equocoꝝ. Et sicut suba nō d- hic capi p-
ut distinguitur contra accūs. sed capitur p- essentia rei.

Sr Ex diffinitōe equiuocorū sequit̃ q̃ ppria noīa nō sūt eā
uoca. Sequela pbat qz nomē ppriū nō est nomē cōe.
Dōz q̃ aliqd nomē dī ē cōe duplī vno cōitate scātōis. s. qñ ali
q̃ vox est cōis plurib⁹ reb⁹ scātis. Alio⁹ aliqd nomē dī cōe cōi
tate suppositoꝝ vt termi cōes hñtes sub se plura supposita. q̃us
igit nomē ppriū nō sit cōe cōitate suppositoꝝ est tñ cōe cōitate.
significationis. Vel dōm q̃ noīa ppria nō hñt nomē cōe. i. ap
pellatiuū habent tamē nomē cōe. i. cōueniens multis.

Sr Ista diffō nō cōuenit equiuocatis entis vl' dīāz. ergo nō
est bona. Ans pbat qz nō hñt rōem. i. diffōem. Dōm
q̃ rō debet hic capi p notificatōe quacūq; et nō tñ p diffōne q̃ d
ditatiua et cēntiali. Vel dōm q̃ licet ens et dīne nō hñt rōez. i.
diffinitionē habent tñ rōem id est rem scātā p vocē.

Vniuoca dicunt̃ quorū no

Hic pñter Pe. hñs. ponit diffōem scām que est vniuocorū. dī.
vniuoca dicunt̃ quorū nomē cōe ē et rō sube fm illud nomē ē
eadē. exēpla patent in lra. Sed rō ordinis quare diffinitō vni
uocorū pcedit diffōnem denotatiuorū est. quia dīffinitō vniu
ocorū valet ad cognoscendū reductionē oīm illoꝝ q̃ sunt vni⁹ co
ordinationis ad principū eiusdē coordinatōis. sed diffinitio.
denotatiuorū valet ad cognoscendū reductionē actiui ad subaz
mō pōt est reductō aliq̃z ad pñcipiū eiusdē coordinatōis q̃ acti
ui ad subam. ergo diff⁹ vniuocorū pcedit diffōz denotatiuorū.

Notandū Q̃ duplicia sunt vniuoca. scz vniuoca
vniuocata et vniuoca vniuocātia. Vni
uocū vniuocās ē nomē pluribus attributū fm eandē rōem. vel
est nomē scāns naturā cōem multis. vt aīal attribuit plib⁹ spē
b⁹z eādē rōz. qz rō aīal ē eadē q̃ ad oēs suas spēs. S; vniuoca
vniuocata dicūt res diūse ipōrtate p vniuocū vniuocās. l' s; i se
riora talis nature cōis. vt hō vacca leo. zc. sūt vniuoca vniuoca
ta respēu aīal. Et diffiniūt hic vniuoca vniuocata i pli nūo ad
denotādū plalitātē et mēitudinē vniuocorū sic dēm ē d equocē

Qr Quare Pe. hñs. nō dicit in diffōe solū nomen. Rñde/
tur q̃ iō qz nō solū nomē. est cōe. sed etiā rō substantie ē
cōmunis ipis vniuocis. vt hoc nomē aīal est cōmune oīb⁹ suis
vniuocatis et etiā rō aīalis est cōis ipsis. quia omia pueniūt i h

Tractatus

nomie animal et rōne id est diffinitione animalis.

Arguit Aial ē equocū. g. nō est vniuocū vt dcm ē pūf
g. h male p ipm exēplificat Rñdet q aial ca
pit dupl. vno mō qzūm ad sua significata z sic est equocū vi/
delicet ad animal viuū et animal pictū. Alio modo compaf
ad suas spēs et sic est vniuocū. et hoc modo hic ponitur

Ar Animal est equocū ad suas spēs. g. nō est vniuocū. Añs
pbat qz in genē latent multa id est multe equocatōes vt
patet septio phoz sed animal est genus. Dōm est ad istud ar/
gumētū sicut ad argumētū pretactū dictū est q animal capit du
plicat. vno mō loyce put nominat naturā cōem picipabilē suis
spēbus et sic est vniuocū. Alio mō capitur phice put nominat
naturam cōmunem actu in suis speciebus existentem et sic ē eq/
uocum. sed hic loquitur. Petrus hispanus de eo loyce.

Ar Ben^o gñalissimū nō hz rōem id est diffinitōnē. ergo nō pē
esse vniuocū Dōm qzuis genus generalissimū nō habe
at rōem id est diffinitōem quidditatiuā et essentialē. habet ta/
men quādam notificatiōem descriptiuā que notificatio est cō/
muniōz notificatio. et sic etiam debet hic capi ratio.

Querit Que sint dñā inter vniuoca equiuoca mul/
tiuoca z diuisiuoca Rñdet q ista qz equocū ē
nomen plura significās. vt cais. Vniuocū est nomē vñū signifi
cās vt hō. Multiuoca sūt multi voces vñi attribute vt marc^o tu
l^o et ens diabile icōplexū ordiabile in genere zc. Sz diuisiuoca
sunt mltre voces diūsas res significātes sicut hō z azin^o. Et qñ
querit qre h nō diffiniūt multiuoca z diuersiuoca sic vniuoca z
equoca. Rñdet q iō qz h dēfīniat de diffinitōib^o q valēt ad cog
nitōem pdicamētoz. sz diffinitōes multiuocoꝝ z diuisiuocoꝝ ad
illā nō valēt igit. Et tales magis spectāt ad grāmaticū qz leycū.

Denotiatiua dicūt quecūqz

Hic pñter Petr^o his. ponit vltimā diffinitōē sz denotiatiōē. rō
ordis ex dictis est sumēda. Et valz ad cognitōē pdicamētoꝝ pu
ta qūo nouē pdicamēta actūtiū reducūt ad sbam quā denomi/
nāt et de qua predicantur actūtalr denominatiue. Dicit ergo de/
notiatiua dicūt quecūqz ab aliquo solo casu dñā sunt z fm il/
lud nō hñt appellatiōē. vt a grāmatica grāmatic^o. a fortitudine
p iij

• Tercius

fortis. Que diffio ne intelligit denoiaria scz eiusdē denomināz dicunt qñqz. i. que dīna sūt scz ab aliq abstracto solo caū. i. so la finali terminatōe. et fm illud nomē id est vocem habent appel latōem. i. predicatōnem de subiecto inhesionis vel id est pulsio nem ad alienā naturam vel extraneam nominationem.

Querit Quod requirit ad denomiatiuā p̄dicatōnē. R̄ndetur q tria p̄mū est denoians. scd̄ denoiatū ter ciū denoiatiuū. Un̄ denominatiū est p̄cretū actūale denomi nās est abstractū. denominatū est subiectum de q̄ predicat aliq̄ actiō. exemptū vt homo est albus albedine ibi albus est denomi natiuum albedo denominans. et homo denominatum.

Querit Quotuplicia sūt denoiatia. R̄ndet q tripli cialscz voce tm̄. significatōe tm̄. voce et significati one sūt. Denoiatia voce tm̄ sūt qñ p̄cretū p̄ueit cū suo abstracto i principio et differt ab eo in fine. sed nō dicit alienā naturā a sub iecto vt human⁹ respectū hūanitatē qz p̄uenit secū in p̄ncipio et differt ab eo in fine et nō dicit alienā natāz. qz nō significat sozm actiūali subiecto inherētē. Denoiatia significatōe tātū siue fm rem sūt illa q̄ nō cōueniūt cū abstracto in p̄ncipio et d̄rūt ab eo i fine. sed dicūt alienā naturā a subiecto qz scz subiectū actiūalr de nominant. vt studi⁹ respectu virtutis. Et nō dicit studiosus a studio. rō qz studiū d̄t solū vnū actūz bonūz moralr. et studio p̄scat plenitudinē talīz actūz q̄ pleitudo ē p̄tus. ergo nō dici tur denominatiō a studio s̄z a p̄tute fm p̄catōez tātūz. vl a studio s̄tate fm vocē et significatōem sūt. Sed denominatiō voce et sig nificatōe sunt illa q̄ p̄ueiunt cum suis abstractis in principio et d̄rūt ab eis in fine et dicunt alienā natāz a suis subiectis vt ab al bedine albus a iusticia iust⁹ Et q̄ talia denomiatia dicunt alienā natāz a suis subiectis patz qz sunt alteri p̄dicamēti q̄ subiecta. vt hō ē alb⁹ albedie ibi subiectūz ē de genē sube et denoiatim. s. al b⁹ est de genere q̄litas. Et de illis denoiatis. s. fm vocem et signi ficatōem sūt intelligit diffinitō ista. Ex isto patz q tres cōditōes requirunt ad denoiatiuum voce et significatōe simul. p̄ma q̄ debet conuēire in principio cū suo abstracto. Secunda q̄ d̄t differre ab eodē in fine Tercia est q̄ debet dicere alienā naturā a subiecto

Querit Utr̄ ista sit p̄dicatō denoiatia hō est risibill. siue extraneam nominationem.

Tractatus

Rūdet q̄ sic qz diffinitio denomiatiuoꝝ cōuenit sibi ⁊ sibi tres cōditiones p̄dicte cōueniūt sibi qz a risibilitate hō d̄r risibilis et risibile cōuenit cū risibilitate in p̄ncipio et differt ab ea in fi/ne. et sibi risibile dicit alienā naturā a suo subiecto cū sit de genere qualitatis et homo de genere substantie.

Ar Predicatio vniuoca ⁊ p̄dicatio denomiatiua distinguūt/ tur s; ista hō ē risibilis ē vniuoca. ergo nō est denoiatiua. Minor pater p̄ pe. hī. in de cōtatibus dicentē q̄ gen^o spēs dif/ ferentia p̄p̄iū vniuoce p̄dicant. Dm q̄ ibi vniuoce p̄dicari nō distinguūt p̄tra denoiatiue p̄dicari s; cōtra equiuocā p̄dicatōem ut sit sensus gen^o spēs d̄rīa p̄p̄iū vniuoce p̄dicant. qz nō eq/ uoce. Vel d̄m q̄ ista hō ē risibilis p̄m est vniuoca et p̄i deno/ miatiua. Pro quo notandū q̄ fm versoꝝ tres p̄ditōes requi/ runt ad verā denomiatiuā p̄dicatōz. p̄ia ⁊ sc̄da supra tacte sunt. Sed tertia ē q̄ denomiatiuū dicere d̄t alienā naturā a subie/ cto sic q̄ nō sit de essentia subiecti. sicut genus respectu sp̄ei et q̄ nō fluat a p̄ncipijs eēntialib^o ipius p̄pter p̄mū human^o nō est verū denoiatiuū hoīs dicēdo hō ē human^o ab hūanitate. p̄pter sc̄dm p̄p̄ia passio nō est verū denoiatiuū respectu sp̄ei eo q̄ fluit ex p̄ncipijs eēntialibus ipi^o. ē em̄ p̄p̄iū coeēntiale suo subiec/ to et nō ē oīno aliene nature ab ipo. Sed tñ fm rē significatā ē simplr denomiatiua p̄dicatio. qz subiectū ē aliene nature a suo p̄prio cū sint diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ. ut hō est in p̄dicamento sube ⁊ risibile in p̄dicamēto qualitatis in secūda specie.

Notādū Q̄ in diffōne denoiatiuoꝝ d̄r dicunt ⁊ n̄ sunt ad denotandū q̄ oīa que loycus p̄si/ derat refert ad dici et ad p̄dicari. et dicūtur valet hic. i. p̄dicant. Deinde addit quecūqz qd̄ debet capi infinite p̄pter infinitā mlti/ tudinē accidentium vni subiecto inherentiū.

Ar Dis illa diffō ē mala in qua ponit v̄le v̄lr sumptū s; ista est h̄mōi ergo nō ē bona. Maior pbat qz diffinitio p̄/ dicatur de diffinito sed illa p̄dicatio ē falsa in qua ponit v̄le v̄lr ter sumptuz primo pe. her. Minor pater qz hic ponitur quecūqz qd̄ est signū vniuersale. Dicendū q̄ quecūqz nō tenet hic vni/ uersaliter sed infinite ut patuit. Vel pōt dici q̄ quecūqz ibi tene/ tur v̄lr nō tñ p̄dicat sed sub̄iect. ut sit sens^o quecūqz ab aliq̄ rē. dicunt denoiatia. vbi q̄cūqz sub̄iect et nō p̄t. S; p̄tra illā v̄l/

Tercius

tia: solutio ē v^m anetū isoluble. qz oīs diffi^o ē pūtib^l cū diffi^o suo. g^o et qūz qūz ponēt a pre p^odicati. z iō p^oma solutō ē melior

¶ Abstractū z p^ocretū nō differūt casu. g^o p^ora diffinitōem.

Ans p^oba^o qz albū z albedo p^oueiūt in casu cū sit n^oi casus

Dōm q^o cas^o accipit duplici^o. vno mō p^oactūte nōis z sic non d^ont casu z sic nō accipit h^o. Alio mō capit cas^o p^o cadētia q^o ē a p^ote rei siue p^o fiali c^omiatōe z sic abstractū z p^ocretū differūt casu.

¶ Abstractū z p^ocretū nō d^ont sola finali c^omiatōe. g^o nō solo casu. Ans p^oba^o qz albu z albedo et d^ont g^one. qz albu est g^ois neutri et albedo gener^o sei. Dōm q^o h^o signū soluz non excludit quālibz aliā d^oram ab ea q^o est in casu s^o excludit solū d^oferētiā que est a principio vocis vt sit sensus solo casu id est sola finali tetminatione et non in principio

¶ Arguit^o Albu et nigr^o s^o denoiatā z tū nō d^ont casu. i. finali c^omiatōe qz p^oueiūt in illa. Dōz q^o nōis de noiatā inf se nō d^ont finali c^omiatōe tū q^olibz d^onoiatū d^ont a suo abstracto finali c^omiatōe vt alb^o ab albedine niger a nigredine.

¶ Arguit^o Cathetiā ē g^omatica denoiatā a grāmatica z tū p^ocretū z abstractū nō d^ont finali c^omiatōe g^o nō de rōe denoiati q^o differat a denomināte casu. Dōz q^o licz grāmatica adiectiuū in feino g^one nō differt a grāmatica substantiuo tam differt ab illo i masculino vl neutro genere q^o sufficit.

¶ Arguit^o Grāmatic^o d^ont q^o abstractū d^oriuat a p^ocreto vt fortitudo veit a fort^o. g^o m^ole d^ont h^o in loyca q^o ē cōcretū d^oriuet ab abstracto. Dōz q^o int loyē et grāmaticū nō ē pūlla. qz grāmatic^o p^osiderat ipas voces s^o h^oz fortōez voc^o abstractū d^oriuat a p^ocreto vt fortitū^o d^oriuat a fort^o. qz reponēdos et addēdo tudo sic fit fortitū^o s^o loy^o p^osiderat res fcatas p^o voces. et g^o h^oz ordiez fcatōis p^ocretū d^oriuat ab abstracto. qz abstractū fcat formā actūalē h^oz se et p^ocretūz iporat formā actūalē in sbiecto qz p^ocretū d^ont a p^ocno is ere. qz p^ocernit sbiectū. et sic p^ocept^o abstracti est simplex et p^ocreti ē p^oposit^o. s^o p^opositū d^oriuat a simplici.

Eorūz que dicūt quedā di

Die p^ont d^oterminat de scdo an p^odicameto in g^one. s. de d^oisōe. Et ratō d^ordin^o ē qz diffinitō exp^olicat eē et d^ouissio posse. sed eē ante pos

Tractatus

se. Secda rō est qz pma opatio intellectus ē an scdam. s. diff^o respicit pma opatōem nri intellect^o et diuisione scdam. Et sunt due. diuisiones: in sp^o. pma eoz que dicunt qdā dicūt cū pplexiōe r q/ dā sine pplexiōe. Et ista diuisiō ē an scdam. qz illa diuisiō valet ad cognoscendū drām eoz que nō sunt in pdicamētis ab illis. q̄ sunt in pdicamētis. r secūda v3 ad cognoscendū drām eoz que sūt in pntis. s. pus optet scire que sūt in pdicamētis r q nō an/ qz possim^o scire drām eoz q ponūtur in pdicamētis. Rō diu/ sionis ē quicqd dī seu pfer^o hoc pfer^o v^o simplici voce cui rñd3 pceptus incōplexus. vel pfer^o pluribus vocibus quibus cor rñdet cōceptus cōplexus si primū sic dī sine pplexiōe. si scd3 sic

Quare in illa diuisione cōplexū pce dī cū pplexiōe. dī incōplexū cū tñ simplex dēt pcedere ppositū. Rñdet qz iō qz cōplexa nō ponūtur in pdicamentis r ergo pmo sunt re mouenda et abijcienda. Alia rō ē quia habitus est an pnatō3. s. cōplexū habet se p modū habitus et incōplexum habz se p mo/ dum pnatōis. Et diuisum hui^o diuisionis ē vox scatiua r d3 diuisiō sic poni. eoz que dicūtur. i. pferunt id est vocū scatiua3 pntarum quedā dicūtur cū cōplexione. Et est diuisiō subiecti. i. accidentia quia accidit cū cōplexione vel sine accidit ipsis vo/ cibus significatiuis

Si dīe dicibile ē pdicabile. sed omē pdicabile ē incōplex/ um. r qz oē dicibile ē incōplexū. r p pns nulla dicunt^o cuz cōplexione. Ddm qz dici pōt capi tripliciter. vno^o. put ē idē qdī rnuari. vt hic dyaletica dī a dya qd ē duo ibi sensus ē dyaletica. deriuat a dya qd est duo. Scdō^o capī dī put ē idē qd pdicari vt equiuoca dicūtur. i. pdicant^o v^o dicibilia sunt. Tercio^o idem est qd pferri et sic debet hic sumi quare maior est falsa.

Si nulla ē vox cōplexa q diuisiō mala. An s. pbat qz nulla est res cōplexa. ergo nulla ē vox pplexa. Tenet pna qz si/ gnū d3 corrūdere signato. Ddm qz optet signū corrūdere signa/ to nō tñ optet qdlibet attributū signi attribui signato. vt signū significat signatū r signū est aliud a signato r tñ illa duo nō cō/ ueniūt signato. Vel ddm qz licet nulla res sit cōplexa tñ vna est alteri cōponibil^o. r itellect^o volēs h^o scire vtrū voce cōplexa. Et qñ dī itellect^o nō pōt simul plura intelligere scdō topicor dī. qz verū est p modū pluriū tamē bene p modū vniū.

Tercius

Querit Que dicuntur cum plexione. Rñdet q̄ illa q̄ pferunt plurib⁹ vocib⁹ q̄bus corñdet pcep⁹ / tus cōplexus. ppter p̄mū canis nō d̄r p̄prie cū plexione. qz ibi nō sunt plures voces. p̄p̄ scdm al' rōnale nō d̄r cū plexione. qz licz ibi sunt plures voces tñ ipis nō corñdet pcept⁹ plex⁹ ad min⁹ q̄tū ad illud qd̄ remote f̄cant qd̄ iō dicit qz dist⁹ q̄tū ad illud qd̄ imediate f̄cat ē qd̄ cōplexū voce ⁊ f̄catōe s̄l' Pro q̄ no tandū q̄ triplex est plex⁹. s. voce tñ. f̄catōe tñ. voce ⁊ significatiōe s̄m̄l'. Cōplex⁹ voce tñ est vbi sunt ples voces circumlocutiue vnā rē f̄cantes vt corp⁹ aiatū al' rōnale dūmō capiūtur circū loquutiue. Cōplex⁹ significatiōe tñ ē vna vox hñs plura significata vt canis. Sed cōplexū voce et f̄cationsē s̄l' sunt plures voces plures res significates vt hō currit. Et tale plexū est dupl⁹ scz distans et indistās. distans ē cui⁹ extrema distant ab invicē mediāte copula s̄bali vt hō ē alb⁹. Et d̄r tale plexū distans qz inter extrema ponit aliqd̄ mediū. scz copula s̄balis. Cōplexū indistās ē c⁹ extrema p̄iūgūt sine medio sic qñ ponit rēmiābile cū d̄terminatiōe vt vbi cū qz ē oīo ip̄sā vt hō alb⁹. ⁊ d̄r indistās qz int̄ illa extrema nihil mediat. Et nullū cōplexū inq̄tū cōplexū ē ponit in p̄nto. qz vnū qd̄qz d̄r ponit in p̄nto s̄m̄ eēntiam suā. sed cōplexa nō habet vnā eēntiā sed plures. igitur.

Si Corpus aiatū animal rōnale sunt plexa. et tñ ponūtur i p̄dicamēto. Ddm q̄ nō ponūtur in p̄nto nisi inq̄tū capiuntur circumlocutiue p aliquo vno cui nō ē simplex nomē ipo / sitū quare notanter dictū est nullū plexū inq̄tū plexū ponit

Si Dis bōa diuisio d̄r euacuē naturā diuisi s̄z / in p̄nto. ista nō ē h̄mōi ḡ nō ē bona. Mior pbat qz aliq̄ dicūtur nec cū cōplexione nec sine cōplexōe vt oē equocū sicut canis. qd̄ nō d̄r cū cōplexione. p̄z qz ibi nō sūt ples voces. ⁊ q̄ nō d̄r sine plexione. p̄z qz sibi corñdet pceptus cōplex⁹. Ddm q̄ canis capitur dupl⁹. vno s̄m̄ rē f̄catā et sic corñdet sibi cōcept⁹ cōple / xus. qz f̄cat plures res. Alio⁹ capit s̄m̄ vocē f̄cantē et sic ē qd̄ cōplex⁹ qz est vna vox incōplexa. Et nō op̄ret q̄ canis cōtineat sub aliquo mēbroz. quia nō cōtinetur sub diuisi qd̄ ē vox f̄catī uā vniuoā plara qz equiuoā nō sunt poibilia in p̄dicamētis.

Notādū Aliq̄ dicūt q̄ ista diuisio differat ab illa q̄ poit i p̄ncipio suppositionū. qz ista h̄ ē d̄r

Tractatus

diuisio rer et in pñis loyca libus effi diuisio vocū Contra q sic arguē
tur ea que ponūtur in pñtis sunt res. ergo hic diuisus et mēbra
diuidentia erūt res. pñtia tenet qz illa diuisio ponit ad cogno/
scendū ea que sunt in pdicamentis ab his que nō sunt in pdica/
mēto. An̄s pz qz si voces eēnt in pñto sufficēt vnū pñtū. s. q̄li/
tatis quia in tertia spē qualitatis ponūtur oēs voces. Est q̄ me/
lius dicendū q ista diuisio h̄ ponit ad denotandū q solū incō/
plexa ponūtur in pdicamētis. s. ponit in pñis loyca lib⁹ ad inu/
endū q tñ incōplexa supponūt. Si q̄s tñ sustinē vellz pñm pos/
set dicere ad argumentū q voces capiūtur duplr. vno? mālr p/
se ip̄is. et sic solū ponunt in vno pdicamento. alio mō capiūtur
vt sunt featiue et sic ponūtur in diuersis pdicamentis.

¶ Mēbra bōe diuisionis nō dñt coincidere. s. mēbra isti⁹
diuisionis coincidūt q̄ nō ē bona. Adior pz qz ps coin/
cidit cū suo toto. s. illa q̄ dicūt sine cōplexione sūt ptes cōplexoz
Dm q mēbra isti⁹ diuisionis nō coincidūt formalr. qz nunqz
incōplexū est cōplexū. s. bñ materialr. qz incōplexū ē ps cōplexi
materialr.

¶ Quicqd dī cur cōplexione dī q̄ alteruz mēbrum ē super/
fluum. An̄s pbat quia ad min⁹ vna dictio dicīt que ē cō/
plexa. quia cōplectitur ex litteris et syllabis. Dm q cōple/
xio capitur dupliciter. vno modo p quacūqz cōpositione aliqz
adinuicem. et sic vna simplex dictio dicīt cū cōplexione. Alio
capitur spāliter et pprie p vnione aliquoz adinuicē qz vnū/
quodqz manet sub ppria forma. et sic capitur cōplexio in pposi/
to et nō cōuenit dictionibus fm se captis. Etia pprie loquēdo
dictio nō cōplectitur ex litteris et syllabis. s. magis cōponit ex
eis. Unde pprie loquendo solū illa vox ē cōplexa que est ex plū/
bus vocibus aliquo mō sibi inuicem cōrñdentib⁹ fm vnionē
grāmaticalem p modū determinabilis et determinantis aggregata.
et q̄ illa nō est vox cōplexa homo lapis lignū. quia nō ē aliquo
modo vna. nec simpliciter nec aggregatione.

¶ Sed prius q̄ alteruz mēbrū.

Hic p declaratōe mēbroz secūde diuisionis distiguit mōs eēndi
in q̄ originalr ponūt in q̄to physicoz. et sūt octo Un⁹. Insunt

Tercius

ps toti spēs generis. calor igni. Rex in regno. res i fine. locos loci. Quorū sufficiencia sic sumit nā omne qd est in alio. vñ differt ab eo in q̄ ē realiter. vel est idē realiter cū ipo. Si ē idē cū ipo in q̄ ē h̄ est dupl'r. vel inest sibi p modū ptis integralis. 7 sic ē primus modus eēndi in. aut p modū pns subiective. 7 sic ē terci⁹ modus. Si p modū totius hoc ē dupl'r. vel p modū toti⁹ integralis. et sic est scdus mod⁹. vel p modū toti⁹ vñs. et sic ē quartus modus. Si differt realiter ab ipo hoc ē dupl'r. qz aut inest. actualiter vel virtualiter. Si inest actual'r hoc est dupl'r vñ dat esse et sic est quintus modus fm quē inest forma subalis vñ accū talis. aut recipit esse 7 sic est octau⁹ modus. Si virtualiter hoc ē dupl'r vel inest fm virtutem pductiua ipsius cause efficiētis. et sic est sextus. vel inest fm virtutē bonitatis ipsius finis et sic ē septimus. fm quē effectus cause finalis est in suo fine.

Arguit Aresto. nō ponit mōs essendi. in ergo Pe. hīf. nō reberet ponere. Ddm q̄ pntia nō valet. qz locus ab auctoritate nō vñ negatie. Nō ē in Aresto. diminut⁹ qz pe. hīf. ē instructor iuuenū q̄ posuit istos mōs nō q̄ illi sūt necessarij ad cognoscendū pdicamēta s̄ sunt vtiles et valēt ad cognoscendū diuisionē sequēte. Et aristotiles q̄ est amicus breui tatis ex eo q̄ posuit illos modos in quarto physicoz ad ostendū q̄ nihil ē in seipo fm totū ergo nō ponit hic istos modos.

Ad Idē nō pōt esse in seipo. sed ps et totū sūt idē. et q̄ ps nō est in toto nec ecōtra. Ddm q̄ totū et ps sūt idē fm rem sed differūt fm rōem. et ea rōne possunt sibi inuicē inesse. s̄ differenter nā ps integralis est in suo toto materialiter. qz materialiter integrat suū totū et totū integrale est in suis ptibus formaliter. qz totū actuat et vñt suas ptes inter se qd ē forme pprīū. Vel ddm q̄ ptes capiūtur dupl'r. vno⁹ diuīsim et sic dñt real'r a toto vt manus hoīs differt realiter ab hoīe qz totū aliqd includit qd nō icludit ps. Alio⁹ pūctiz. 7 sic solū distinguūt a toto fm rōem q̄re dñt q̄ totū nihil aliud ē nisi sue ptes simul sūpte

Notandū diffēter spēs est in genere 7 ecōtra nā spēs ē in genere potētiāl'r. s̄ gen⁹ ē in spē actu et intellectu. Primū pz qz pntet sub potestate ipi⁹ generis. Secundū patet quia partes componētes sūt actu in ipso pposito. sed genus est quoddam cōponens spēm. etiā supius est de intellectu inferioris et nō econtra.

Tractatus

Notādū Dñā est inter formā subalem et accēta-
lē. Nā forma subalis dat eē cēntiale et sim-
pliciter. sed forma actūalis dat tale esse. i. dat esse sūm qd. Alia
dñā est qz forma subalis aduenit materie prime. sed forma ac-
cēntialis hz p subiecto totū cōpositū ex forma et materia. Ter-
cia dñā est quia destructa forma subali destruit totū cōpositū. s. z
destructa forma actūali pōt manere ipm totū cōpositū.

Arguit Opposita nō pnt esse in eodē. sed forma et mā
sunt opposita sicut act⁹ et pōia igit. Dñm hēz
forma et materia sint opposita quo ad mōs eēndi. s. act⁹ et pōie.
nō tñ scdm esse qz p idē eē simul existunt in cōposito.

Ar In cā extrinseca nō dē esse su⁹ effect⁹. s. finis et efficiēs sūt
causē extrinsece. ergo eaz effectus nō sunt in ipis. Dñm
qz quīs effectus eaz nō sunt in ipsis formalr et sūm subam ta-
men bene virtualiter qz efficiens habet in se virtutē qz pōt esse/
ctum pdudcere. Et res est in suo fine solū accēntalr. s. sūm bonita-
tem suam que puenit ex bonitate finis et hoc sufficit.

Ar Utrū modi essendi in. sint vnū an pēdicamentū. Dñz qz
nō. Sed dicerēs omē qd v3 ad cognitionē pēdicamen-
toz est antepēdicamentū. sed noticia modozū essendi in valet
ad cognitionē pēdicamentoz. g. Dñm qz noticia modozū essendi
in nō valet imēdiare ad cognoscendū pēdicamēta. sed mediate.
qz v3. ad cognitōz sequētis diuisionis que ē vnū antepēntū:

Ar Suba nō est in accēte. sed corpus locatū est suba. g. nō ē
in loco q est accidēs. Dñm qz locatū nō est in loco p inhe-
rentiam sed p rinentiam. Et sub illo octauo mō pphendit mo-
dus quo res temporalis est in tpe. quia sicut locus mensurat loca-
tum mensura extrinseca ita tempus mensurat rem tpalem.

Eorum que sunt quedam.

Hic ponit scdm diuisionē antepēdicamentale. et rinet qttuor
mēbra. Primū eoz que sunt quedā dicūt de sube? i subiecto
vero nullo sūt. vt genera spēs et dē de pnto sube. Scdm mē-
brū alia neqz sunt in subiecto neqz dicūt de subiecto vt idini/
dua de pnto sube sicut sunt pme sube. Terciū alia sūt in subie-
cto et dicūt de subiecto vt gna spēs et dē pntoz accētium vt co-
loz ē in subiecto. s. in corpore. et dē de subiecto. s. d albedie. Quar-

tū mēbr̄ alia sūt in s̄biecto et nō dicūt de s̄biecto vt hec sc̄ia h̄
grāmatica hec loyca ē in s̄biecto. qz in aīa z nō d̄r de s̄biecto a.
de inferiori qz nō h̄z inferi⁹ Et sufficiētia istī diuisionis est nā
omne ens dicibile vl̄ ē substātia vl̄ actiō. Si suba h̄ ē dupl̄r vl̄
suba vlis. et sic ē p̄mū mēbr̄. aut p̄ticulār̄ z sic ē sc̄dm. Si ac/
tīō hoc est dupl̄r vel est actiō vl̄ aut p̄ticulare. si vl̄ sic ē tertiū
mēbr̄. si p̄ticulare sic ē q̄rtū mēbr̄. Et p̄ hāc diuisionē p̄gnoscei/
tur d̄rā eorū q̄ sūt in p̄dicamēto substātie. et q̄ sunt in p̄dicamētis
accidentium. Etiam cognoscitur differentia eorū que sunt in
vno predicamento penes vniuersale vel particulare.

Querit Quare in p̄ma diuisione p̄oīf dicūt et in ista
s̄. D̄m q̄ in ista p̄oīf s̄t ad tenorā dū q̄ ali/
q̄ ponūt in ista diuisione q̄b⁹ nō p̄ueit dici aut p̄dicari sicut p̄me
sube et actiō p̄ticulār̄. Alia ratio est qz p̄ima diuisiō valet
ad cognoscendū differentia eorū que non sunt in p̄dicamētis
ab his que sunt in p̄dicamentis Sed ista diuisiō valet ad cog/
noscendū ea que sunt in p̄dicamentis solum q̄ s̄t entia realia.

Arguit Dici de p̄suppoit eē in. si q̄ sube vles dicūt d̄ s̄b
iecto et s̄t in s̄biecto D̄d̄ q̄ dici de p̄suppoit eē
in capiendo s̄biect⁹ eodē. s̄. p̄ s̄biecto enūciatōis siue p̄p̄ois. S̄z i/
isto p̄mo mēbro nō capiūt s̄biectū eodē. qz dici de s̄biecto ē dici
sup̄ de suo inferiori. z eē i s̄biecto ē eē sic actiō ē in s̄biecto. qd̄ ē in
s̄biecto tāqz forma inherēs z adueniens rei p̄eē e⁹ p̄pletū z sic s̄b/
iectū equocat e⁹ equocata patēt in isto p̄su obiectū verna rē.

Arguit Aliq̄s hō ē p̄ma suba z tñ d̄r de s̄biecto. qz s̄z
ē aliq̄s hō. q̄ s̄z mēbr̄ nō ē p̄m. D̄d̄ q̄ aliq̄s
hō aliq̄s v̄s z s̄tia capiūt dupl̄r. vno⁹ q̄ ad rē sc̄atā put h̄nt qz
d̄a p̄catōez cū sp̄. et sic p̄dicant vt sc̄de sube. Alio⁹ q̄ ad rez ar/
cum loq̄ntam sic aliq̄s homo p̄ sorte. et sic non predicant de s̄b/
iecto id est de inferiori cum tale nō habeāt. Unde illa predicatio
sortes est aliquis homo est ydemptica et non vniuoca.

Arguit Aresto. p̄oīf istd̄ mēbr̄ sc̄d̄ p̄ q̄rto. q̄ p̄. h̄is. t̄z
malū ordiēz D̄d̄ q̄ ista q̄tuor mēbra p̄nt du/
pl̄r ordiari. vno⁹ s̄z maiorē p̄uēientia quā h̄nt ini se. Alio⁹ p̄m
maiorē p̄p̄gnā. Un̄ Aresto. ordiat illa mēbra s̄z maiorē re
p̄p̄gnā. qz illa q̄ maḡ p̄p̄gnat p̄iūgit. s̄z p̄m z qd̄ h̄ p̄oīf q̄rtum
maḡ p̄p̄gnat. q̄ a p̄ho p̄iūgit. Sed p̄. h̄is. ordiat ista mēbra.

Tractatus

h3 malidēz pueictiā. mō h3 mēbz īngi pueit cū p^o. q^o q^o illa p

Arguit Hoc albū d^r de piete qd ē ei^o s^obiectū. g^o iūgit male poit p^o ex^o q^ori mēbz. Dōz lez h^o albū d^r cat de s^obiect^o īnhesiois nō tñ d^r de s^obiecto capiēdo s^obiectuz p īn firiōri. Et qñ d^r hoc albu d^r de sorte. s3 sortes ē inferius. g^o hoc albu d^r de inferiōri. Dōm q^o licz hoc album dicat de illo qd est īnferi^o respectu hominis nō tamē est inferius respectu sui.

Quando alterz de altero pre

Hic pñter dēminat de tēto aīpdicamēto īn gñe qd est regula. et diuidit illa ps īn duas fm q^o duas poit regulas. P^oia ē qñ alteruz de alio p^odicat vt de s^obiecto. i. qñ sup^o p^odicat de īferiōre. q^o cūq^o de eo qd p^odicat dicat. i. qñq^o p^odicat de illo sup^oiori et de s^obiecto. i. de īferiōre illi^o sup^oioris p^odicat vt hō est aīal al ē suba g^o hō ē sba. Et rō ordīs ē q^o diuīsiō īmediate pcedēs valz ab co gnoscēdū diuīsitatē q^o ponūt īn diuerf p^odicamēt^o. 7 regula valet ad p^ognoscēdū ordīez illoz q^o sūt īn eodē p^odicamēto fm sub et su pra s3 op^oet p^ous p^ognoscere diuīsitatē illoz que sunt īn diuer sīs p^odicamentis q^o ordīnē illoz q^o sunt īn eodē p^odicamēto.

Notādū In reglā d^r alterz 7 nō aliō ad denotādūz q^o illa q^o p^odicant p^o istā reglā nō differūt eēn tial^o s3 actīnāl^o. q^o differūt soluz scd^o rōez. s3 alēuz īportat di uersitatē actīnālē. ergo poti^o ponit alterz q^o aliud qd īportat di uersitatē eēntīālē. Et alīm est signūz p^oclare duoz sed tēp^o īn p^oma p^ote regule loq^otur de duob^o extremis p^oponis q^o b^o alteruz de eltero d^r. sed aliud nō est tale signum particulare

Arguit Non sequit p^or regulā sortes est homo 7 hō est species. ergo sortes est species. q^o p^omisit sunt ve/ re et conclusio falsa. Dicendūz q^o scdā p^opositio non est essē tialis qd tñ requiritur Unde due requirunt p^oditōes ad sūtatez hui^o regle. Una ē q^o p^oma p^opō sit dīrca 7 ordīnata sīne sit eēntia lis sīne actīnālīs. q^o op^otz aliqd sup^o p^odicari fm ordīnē alicu^o p^odicabiliū. Alia ē q^o scdā p^opō sit eēnāl 7 dīrca q^o rē nō seq^ot hō est aīal 7 aīal ē ge^o. g^o hō ē ge^o. Rō harū p^oditōm ē q^o d^r īn reglā qñ alteraz de alio p^odicat vt de s^obiecto. i. de īferiōri sed talis p^odi catio est dīrca. Sed q^o scdā debeat esse essentialis patet quia equiualeat vlti qd nō esset nisi p^odicatio. ess^o; vniuersal. Sed q^o

Tercius

equiualeat vniuersali. patet qz argumentū istius regule. p̄tuali ē in tercio mō prime figure et reducitur actuali ad debitā formam. qñ sc̄da fit p̄ia. s̄z maior in d̄arij debet esse v̄lis. ergo etiā sc̄da h̄ erit v̄lis aut q̄ nō repugnat eam eē vniuersalem.

¶ Dicendo hō est albus et albū ē qualitas. ergo hō ē quali-
tas obseruatur p̄dices p̄dicte et tñ nō sequitur. Dm q̄ ad
regulā requirit q̄ termi debent vniuniformiter teneri et eodē mō in
p̄ma et in sc̄da p̄pone. sed albū hic nō capis eodē mō qz in p̄ma
copulat et in sc̄da supponit. Et similiter dicendū est ad istd hō
est albus albū est actus. vel dicendū ad p̄mū q̄ sc̄da est falsa. qz
album nō est qualitas sed quale.

Querit Utrū ista regula posset extendi ad qualescūqz p̄-
dicatōes. s̄. essentielles et actuales affirmatiuas.
et negatiuas. Dm q̄ sic ei tūc p̄ illā p̄iculā de subiecto debet so-
lū intelligi subiectū p̄pōnis. sed tñc due obseruade sunt p̄dices
Prima. q̄ prima p̄positio sit affirmatiua. et ideo nō sequit Jo.
nō est azin⁹ azin⁹ est aīal. ergo iohes nō est animal. Et rō h̄ p̄di-
tionis est qz argumentū factū p̄ hanc regulā reducitur ad p̄mā si/
guram p̄ solam trāsp̄ositionē p̄missaz. sed minore exite nega-
tiua in p̄ia figura nihil sequit. Sc̄da q̄ sc̄da p̄pō sit formalit.
vel equalēter v̄lis quare nō sequit ethiops est homo et homo ē
albus. ergo ethiops est albus. rō patet ex dictis.

Querit Utrū argumentū factū p̄ istā regulā sit forma-
lis p̄ntia vel materialis. Rndet q̄ ē materia-
lis quia nō tenet in oibus terminis p̄similibus p̄simi forma ar-
guendi retenta vt hic nō valet sortes ē hō et hō ē sp̄s. g^o sortes
est sp̄s ibi em̄ est filis forma cū argumēto qd̄ circa regulā poni-
tur et tñ nō valet. s̄z p̄t reduci ad p̄ntiam formale. s̄. ad p̄mā si/
guram cuiusmodi sunt formales p̄ntie. Neqz fundat ista regula
p̄prie argumētū nisi a remoto qz alias deberet poni in noua loy-
ca. sed ponit hic ad oīdendū ordinē eorū que sunt in vno p̄nto

Diversorū generum et non

Posita prima regula que valet ad cognoscendū ordinē fm̄ sub
et sup̄ illorū q̄ sūt in eodē p̄nto. hic p̄nter ponit sc̄dam q̄ valet ad
cognoscendū ea q̄ ponit in vno p̄dicamēto sic q̄ nō in alio. i. v̄z
ad p̄noscendū ip̄m̄ixtionē p̄dicamētorū eo q̄ eēntie p̄dicamētorū

Tractatus.

sunt impmiste. Et de q̄ diūsoꝝ geneꝝ ⁊ nō s̄balternatim p̄stro/
rū diūse s̄t spēs ⁊ dīne. vt al' ⁊ scia s̄t diūsa genera ⁊ h̄nt diuer/
sas spēs ⁊ differentias. Un̄ genera s̄balternatim posita sunt illa
q̄ sic se h̄nt q̄ vnū ponit sub alio in recta linea p̄dicam̄tali ⁊ hoc
spēalr loq̄ndo. s̄z generalr loq̄ndo genera subalternatim posita
sunt que sic se h̄nt q̄ vnū ponit sub alio l' abo sub vno facio. vt al'
et plāta p̄tinēt sub vno facio. s̄z sub corpe. Un̄ suba corpe corpe
aiatū. al' ⁊ plāta s̄t genera subalternatim posita. ⁊ in p̄dicam̄to
q̄litas sunt qualitas habitus ⁊ scia. Et genera non subalter/
natim posita sunt illa q̄ sic se h̄nt q̄ vnū nō ponitur sub alio vl'
ambo sub vno tercio. vt al' ⁊ scia. q̄ al' ponit sub suba ⁊ scientia
sub qualitate. Rō regule est. q̄ q̄cūq̄ sunt species generis infe/
rioris. etiā sunt species generis superioris. ⁊ q̄cūq̄ sunt dīne in/
ferioris. etiā sunt dīne superioris. ergo p̄ oppositū diuersoꝝ gene/
rū. ⁊c. q̄ diuersitas principiorum arguit diuersitatem effecti/
uū. s̄z genera sunt p̄icipia formalia speciez. igr ⁊c.

Arguit Aial ⁊ scia sunt genera non subalternatim posi/
ta. ⁊ tñ h̄nt eandē dīam s̄z rōnale. Dd̄m q̄ ha/
bent eandē dīam nō vniuoce sed equoꝛce. q̄ rōnale ē dīa diuisi/
ua aial put idēz est qd̄ h̄ns rōez. sed est scie dīa put cōstituit sci/
entiā q̄ est obiectiue de ente rōis vl' dirigens rōem.

Arguit Suba ⁊ q̄ntitas sunt diuersa genera nō sub/
alternatim posita. ⁊ tñ corpe est species vtriusq̄
ergo regla est falsa. Dd̄m q̄ corpus nō est spēs sube ⁊ q̄ntitatis
vniuoce sed equoꝛce. nā corpe put est species sube capis pro suba
corporea q̄ nata ē suscipe tres dimēstiones. s̄z put importat illā
trinā dimēstionē. s̄z longitudinē. latitudinē. ⁊ p̄funditatē. sic
est species q̄ntitatis ⁊ mensurat s̄bam p̄mo mō sumptā.

Arguit Intellectm̄ ē vna dīa hoīs ⁊ angeli q̄ n̄ p̄tinēt
sub eodē genē. q̄ hō cōtinēt sub corpe. ⁊ angel'
s̄ suba icorporea. Dd̄z q̄ intellectm̄ nō repit̄ eq̄l'r i hoīe ⁊ i angelo.
nec s̄t itellcūa hoīs ⁊ angeli in eq̄li gradu p̄fectōis cuz itellcūis
angli sit cēnalr p̄fectior itellcū hoīs. iō itellcūū de ipis analo/
gice ⁊ n̄ vniuoce p̄dicat. vñ hō p̄pue ē rōcinatiu'. ⁊ angel' itelle/
ctiu' q̄ hō itell'at cū discursu. s̄z angel' itelligit simplici intuitu

Arguit Qualitas ⁊ relatio s̄t diūsa genēa ⁊ tñ h̄nt eā
dē spēs. p̄bat. q̄ h̄nt scia. q̄ scia ē spēs q̄lita

Tercius

tis cū sit habitus et etiā relacōis. qz dī scia scibil' scia Rñf q' scien-
tia cap' dupl'r. Uno? p' significato put noiat habitū quendā
siue qualitātē difficulter mobilē a suo subiecto. et sic est in pdica-
mento qualitatis. Alio? p' suo p'notatu put cōnotat respectū ad
suū scibile. et sic est in pdicamento relacōis.

Eorū que secūdū nullā com

Postqz Pe. hys. tēmiāuit de septē an'predicamētis. h' pnt' tē-
miat de veris pdicamētis et p'mo in generali. scdo in speciali ibi.
his visis. Et d'r p'mo eorū que s'm nullā cōplexionē dicūt. i. di-
cibilū incōplexorū singulū eorū aut s'cat s' bām. aut q'litates. aut
quāritatē. zc. Un' ista diuisiō nō ē an'predicamētalis. qz nō pce-
dit tēmiacōz verorū pdicamētōz. s'z h' incipit tēmiacō de veris
pdicamētis diuidēdo et exp'licādo de vnoqz in generali.

Notandū Q' dicibile incōplexū accipit dupliciē
Uno? p' omī illo qd p' vocē incōplexaz
significat. et isto mō nō cap'r h'. qz mlt'a s't' dicibilia illo mō incō-
plexa. vt s't' chimera et entia rōis q' n' ponūt in pdicamētis Alio?
cap'r sp'cāl'r solū p' dicibili incōplexo ordiabili i' genē et illo mō
h' diuidit. Et d'r in illa diuisiōe singulū aut s't' subāz et nō est. ad
denotandū q' iperes a dextra p'pe n' s't' i' pdicamēto. s'z res p'cepre
p' voces significare. qz oēs res ad extra s't' singl'ares s'z singl'aria
p' se nō ponūt in p'ntis. Et nūde voces n' s't' i' p'nto. qz alias suf-
ficeret vnūz pdicamētū cū omīs voces sint in t'cia sp'e q'litatis.

Notandū Q' q'tuor pdicōes req'runt ad h' q' ali-
qd sit ordinabile i' pdicamēto. et sumunt
ex an'predicamētis. Prima ē q' sit qd incōplexū et h' p' cognosci p'
p'mā diuisiōē et p' diffiniciōz equorū. qz p'plexū n' s'cat rē vna.
s'z s'm ei' diu'sas p'tes ponit in diu'sis p'ntis v'l' in diu'sis loc'
eiusdē coordinacōis. Secda ē. q' d'z significare v'l' v'l' p'iculare
vt h'et ex scda diuisiōe. et p' h' excludit tē' q' nullo genē pdicamen-
tali claudis. qz nō ē v'l' v'l' p'iculare vt h' sumunt. Tercia ē q' sit
ens extra aiām et hoc itez h'et ex scda diuisiōe an'predicamētali
qz ibi d'r eorū q' s't' et n' eorū q' dicuntur. et p'pter h' chimera et silia
nō ponūt in p'ntis. Quarta ē q' d'z esse limitate nature. et h' habe-
tur p' diffiniciōz equorū et etiā p' scda reglam an'predicamen-
tale q're excludit t'alcēdētia. s'z ens res aliqd v'nū v'z bonū q'

Tractatus.

non ponitur in predicamento. quia predicamentum dicitur a predicatore. et a verbo metior. quasi mensura predicati. quia predicamentum est mensura omnium illorum que ponuntur in illa coordinacione quod non convenit transcendentibus.

Arguitur Omnis bona divisio dicitur esse bimebris. sed ista non est bimebris. ergo non est bona. Dicitur quod maior non est species vera sed omnis divisio generis per suas divisiones prias erit bimebris. sed ista non est divisio generis. sed entis. modo ens non est genus. Ut solus contra dicitur. quod quicquid ista divisio non est bimebris. tamen est reducibilis ad bimebram. et reductio patet per sufficientiam que secundum sanctum Thomam potest sic sumi. Nam predicamenta distinguuntur per diversos modos predicandi generalis simos de prima substantia. vel illud quod predicatur de prima substantia de cunctis prime substantie aut non. si primum sic est substantia. si secundum hoc est dupliciter. quia vel consequuntur principia intrinseca prime substantie cui inhaerent aut extrinsece. primum denominatur. Si primum hoc est simpliciter. vel inhaerent sibi gratia materie. et sic est quantitas. vel gratia forme. et sic est qualitas. aut totum compositum. et sic est ad aliquid. Si ipsam substantiam extrinsece denotat hoc est dupliciter. vel talis denotatio specialiter reperitur in hominibus et sic est habitus. aut generaliter in omnibus rebus hoc est dupliciter. vel talis denotatio sumitur a causa vel a mensura. Si a causa hoc est dupliciter. vel sumitur a causa efficiente in ordine ad suum effectum. et sic est passio. vel ab effectu cause efficientis in ordine ad suam causam. et sic est actio. Si a mensura. hoc est dupliciter. vel a tempore et sic est quando. vel a loco. hoc est dupliciter. vel denotat rem absolute in loco. et sic est ubi. aut denotat rem in loco in ordine ad totum et ad locum. et sic est situs. Et datur illa sufficientia per ipsam causam efficientem tamen sub qua prohibetur finis. sed a causa materiali et formali non sumuntur alii predicamenta. quia ille due cause sunt intrinsece et effectus illarum causarum non distinguuntur ab ipsis.

Unde exempla omnium predicamentorum patent in his personis

ubi quantitas actio qualitas quando
In campo magno pugnabat fortiter olim
ad aliquid substantia situs passio habitus
Filius Arnolphi stans et calefactus in armis.

Arguitur Est tamen unum predicamentum subiectum. et erit tamen unum predicamentum accidentis. Tenet consequentia. quia sicut substantia est ens per se sic accidentis est alteri inherens. Dicendum quod non est simile. quia subiectum habent se univoce ad omnes substantias et uno modo. sed accidentis ducitur suis inferioribus equivoce et multis

Tercius

modis. Scđ dicē tot modis dī vnū oppositorū qđ modis et re/
liquū. si g^o ē vnū pdicamentū sbe. sicut et vnū pdicamentū acci/
dēt. Dm qđ illa regula topica intelligit de ill' opposit' que oppo/
nūt spēali oppōe. mō sba et accis opponūt genēali oppōe et cō/

Arguit Est tñ vnū pñ^m eim rex vt dē^o. g^o erit fusa
tñ vnū pdicamentū. Et pñā ab equalētib^o. qz
pdicamentū et pñ^m idē sūt. Dm qđ duplx ē pñ^m. s. effectm siue ex/
trinsecū et formale siue intrinsecū. iā sūt multa pñcipia formalia
et intrinseca sicut sunt pdicamenta. s. est tñ vnū pñcipiū effectm
pñm scđ dē^o vt assumpsit argumentū.

Arguit Sūt tñ tria pñcipia formalia et intrinseca re/
rū. g^o erūt tñ tria pdicamenta. Dm qđ l3 sūt tñ
tria pñcipia intrinseca rerū extra aiām sunt tñ. x. ipaz sūm qđ pñ
noscūt p rōez et illa sunt. x. pdicamenta. S. buridan^o ponit vn/
decim. et vndecimū vocat pdicamentū signū in quo ponūtur secun/
de intentōes entia rōis et sincathegrāmata. S. hoc pdicamentū
sūm vitatē nō est ponendū. qz esse in pdicamento cōuenit reb^o con/
ceptis et illis qđ immediate habent fundamētū in re et que ordina/
ri possunt et non est illoz que solum a ratōne dependent.

Arguit Sūt tñ qrtuor pdicata. g^o erūt tñ qrtuor p/
dicamenta. qz pdicamentū et pdicatu^o idē sunt.
Rūdet qđ l3 pdicamentū et pdicatu^o sūt idē sūm rē. dñt tñ sūm ra/
tiōe. qz alia ē rō pdicati et pdicamenti. qz pdicata distinguūt pe/
nes diūsos modos inherendi. s. pdicamenta distinguūt penes di/
uersos modos pdicādi de pma sba vt patuit sup.

Is visis dicēdū est de

Postqđ Pe. hyl. dēmiat de pdicamēt' in generali. s.
dñt dēmiat de ipis in spēali. et pñō de sba. Rō illi^o est.
qz causa ē aī causatū. s. sba ē causa oīm pdicamētōz in triplici
genē cāe. s. efficiēt' materialis in qđ et final'. et nō in genē cāe for/
malis. qz effect^o formal' real' ē idē cū sua cā. s. accñā distinguūt
real' a sba. igr. Alia cā. qz sūm Arist^o vij^o metaph^o. sba ē aī acci/
dēt natā tpe et diffiniciōe. natūa qz natūalr pntelligit^o sbe aīqz
possim^o intelligē accñā. tpe. qz aliqđ ē suba qđ fuit aī oīe tps. vt
dē^o. diffiniciōe. qz suba diffinit^o p se in pprio suo genē absqz acci/
dēte. vt hō ē al' rōnale. s. accñs diffinit^o p additamētū. h^o ē p suū

Tractatus

subiectū. Tercia cā ē. qz substātia ē vnū cōe sbeū oīm accētū.
ergo etī oīa pcedit. Et possz addi q̄rta q̄ ē loyca. qz p̄dicamēta
ordināf s̄m digniorē modū p̄dicādi de p̄ma sba. sed substātia
h̄z dignissimū modū p̄dicādi de ip̄a. qz p̄dicat in qd cēntialit̄.
alia v̄o denotatiue ⁊ accētāl̄. Et p̄mo diuidit substātiā in p̄/
mā ⁊ scđam q̄ est diuisio analogi in sua analogata. qz sba diui/
dit̄ vt dī a substādo accētib⁹ qd p̄ p̄i cōueit p̄mis substātijs.

Arguit Om̄e vniocū ē p̄i⁹ diffiniendū qz diuidēdū
s̄ substātia ē vniocū. qz ē vnū gen⁹ generalis/
simū. q̄ p̄i⁹ d̄z diffiniri. Ddm q̄ om̄e vniocū inq̄tū vniocū
ē p̄i⁹ diffiniendū qz diuidendū. s̄ vniocū analogice sumptuz
p̄i⁹ est diuidendū qz diffiniendū. substātia at̄ nō accipit̄ h̄ vni/
uocē. s̄ analogice. vn substātia cap̄ s̄ mōis. Vno⁹ vt dī a sub/
stātiādo. ⁊ substātiare ē subām alicui dare. ⁊ sic dīe s̄ substātie
⁊ ē analogū qz p̄i⁹ dī de scđa substātia qz d̄ p̄ma. Alio⁹ dī a sub/
stādo accētib⁹ ⁊ sic iterū ē analogū. qz p̄i⁹ d̄ueit p̄mis ⁊ p̄ postēi⁹
et ex p̄nti scđis. Tercō mō dī a p̄ se essendo. id est substādo. ⁊
sic est qd vniocū. ⁊ h̄ mō p̄us dēteret diffiniri si puenient possz
s̄ qz est generalissimū diffinitio sibi non puenit.

Arguit Analogū nō p̄t esse gen⁹. s̄ substātia ē qd dām
analogū. q̄ nō p̄t esse gen⁹. Ddm q̄ illa analogia
nō ipedit subām eē gen⁹. qz ē analogia solū ex p̄t illi⁹ a q̄ nomē
iponit̄ ⁊ solū d̄ueit sibi ex p̄t act⁹ p̄nti q̄ act⁹ dī substāre v̄l sub/
stātiare vt patuit. Pro q̄ notādū q̄ substātia cap̄ t̄plr. vno⁹
p̄ illo qd nō ē accētā. ⁊ sic diuidit in materiā formā ⁊ in to⁹ cō/
positū. Alio⁹ cap̄ inq̄tū ē cōe subiectū oīm accētū. ⁊ sic h̄ di/
uidit in p̄mā ⁊ scđam. Tercō mō cap̄ p̄t ē gen⁹ generalissimū
⁊ sic diuidit in corporeā ⁊ in incorporeā. Et p̄ h̄ soluit argum̄
tū q̄ sic arguit. substātia diuidit̄ in corporeā ⁊ in incorporeā.
et etiā diuidit̄ in materiā formā ⁊ totū ppositū. ergo male diui/
dit̄ hic in p̄mā ⁊ scđam. Ddm q̄ hoc est diuersimode.

Arguit Scđa sba ē cā p̄me sbe. q̄ sba p̄i⁹ dī de scđa qz
de p̄ia. Dd̄z q̄ scđa sba ē cā p̄me q̄tū ad eēnām
⁊ sic etī ē p̄ior p̄ia. qz scđa sba dat p̄me eēntiā suā. s̄ n̄ q̄tū ad
actū substādi. qz ille p̄ p̄i⁹ cōueit p̄me. s̄ isto mō h̄ diuidit̄

Arguit Aliq̄ ē substātia scia l̄ q̄rta. q̄ ista diuisio ē in/
sufficiēs. Alijs p̄z in arbore Porphiriana vbi
q̄ ii.

Tercius

fortes est pma sba hō scda al' rōnale tertia r sic de alijs. Dm q mltre stz pme sube r mltre scde. sz ex hoc nō seqt q sit aliq scia l' qr ta qzuis vna magz substat qz alia. nā ois suba vl' substat accñti/ b' primo r p se r imediate. r sic ē prima suba. vl' ex pñti r secundario r sic ē scda. Et qñ dī al' nō secūdo substat sed tercio. quia mediāte spē spēalissima. Dm lz nō substat scdo in ordine sub stādi tñ substat secundario r ex pñti r hoc sufficit.

Arguit Diuisio dz euacuare totā naturā diuisi. sz ista nō ē hmoi. g nō ē bona. Mior pbat. qz reus ē suba r tñ nō ē pma neqz scda. Dm q suba capit duplr. Uno? pro omi eo qd ē accñs. r sic re' est suba. Alio? cap' p entre limita te nature. r sic nō est suba. r isto mō ponit hic diuisum.

Arguit Partes subaz sūt sube r tñ nō stz pme neqz se/ cūde. Rñt qz quis nō stz pme neqz scde sube. ra mē stz reducibiles ad primas vl' secundas subas. qz si sunt ptes scdaz subaz. tunc sunt reducibiles ad scdas subas. sed si stz par tes primaz subaz. tunc reducūt ad primas. Et quādo dicat materia prima est substantia r similiter forma substantialis vt aīma rationalis. r tamen nec prima nec scda. igr rē. Dm q ma teria r forma sunt indirecte reponibiles in pdicamento. sed hic diuidit suba que conuenit solū directe reponibilibus in predi camento sube.

Prima substantia ē que pro

Hic pñter diffinit pma sbaz duplici diffinicoe. Prima substā tia est que proprie principaliter r maxime substat dicat. vt ali quis homo qd supponit pro sorte. r sic est indiuiduū suppositō ne. Et diffinit hic pma suba tāqz mēbrū diuidēs substātiā a substando dicatū qd optime significat p hoc qd dī substat.

Arguit Ille pñcule ppe pñcipalr r maxime vidēt sig/ nificare idē. g ibi est nugatio Dm qz quis ille pñcule significat idē. tñ nō referūt ad idē. sz ad diūsa. Nam dī pñcie ad excludēdū accñā alia a quātitate. lz em vñ accñs substat alteri. tamen hoc non est prope vt hic albū est dulce. Di citur pñcipalr ad excludēdū scdas substantias que substant pñcie accidentibus. vt homo currit tamen non pñcipalr. r si/ militer excludit quātitas. Et dicat maxime ad excludēdū spēs

Tractatus

specialissimas scđaz subaz que etiā pprie z pncipali multz sub
stant accntib⁹ tamē nō maxime qz prime magis substāt. Etiaz
excludit generalis modus substādi oīm primaz substātiarū.
Et dī maxime exponi negatiue vt vī quo nihil magis. qz si ex/
poneret affirmatiue diffinitio non verificaret de aliq pma suba

Arguit Nulla diffinitio dī cōuenire alteri a diffinito.
sz ista pma diffinitio pueit alteri. g nō est bona.
Mior prī. qz pueit matie pme q n ē sba sz ps sbe. Dōm q qz/
uis matia pma pprie z pncipali t matie substāt forme sbali nō
tñ substāt accntib⁹ z excludit p q qd refert subaz directe reponi/
bile in pncio. sz matia pma ē ps spci z reducit ad spēm. sz spēs ē
scđa sba. g materia dī reduci ad scđam subam.

Arguit Terra substāt oib⁹ alijs. g est pma sba. Dōm q
fra matie substāt fm sitū locale. non tñ fm pre/
dicatōez z ordinē pdicamētalē. qz hec fra pl⁹ substāt qz fra. Etia
substāt capr hīc put idē est qd subici supiorib⁹ z subec accnti/
b⁹ qz sbiectū ihesūis qd n pueit tē p respectū ad supiora elemta

Vel prima substātia ē que
hic ponit scđaz diffinitōez pme sube. dicēs. Prima sba ē q ne
qz in subiecto est neqz de subiecto dī. vt aliqz hō.

Arguit Nulla bona diffinitio dī dari p negatōz. sz ista
ē hmōi. g zc. Dōm q nulla bona diffinitio debz
ēē pure negatiua nisi sub pccis negatiuis intelligat affirmatiue
sicut fit h. qz p istā pcciaz neqz dī de sbiecto intelligit q prima
sba ē vltia in actu natie. sz p h qd dī neqz ē in sbiecto intelligit
q ē ens p se sbistēs. Etia illa diffinitio nō dat p puras pccu/
las negatiuas. qz h ponit q z refert subam sup⁹ diuisam. z p h
excludit a diffinitōe chimera z alia ficta. Et exēplificat Pe. hyl.
p indiuidua vaga vt aliqz hō aliqz bōs. qz illa cadūt sb arte sz
indiuidua refiata sz ifita. z infinita sz ab arte rliqnda. et sz cor/
ruptibilia z variabilia. sz indiuidua vaga sz manet sic spēs qz i

Si Diffinitio ē vltū p⁹ posterioz. sz pma sba nō ē cludūt
vle. g nō pōt diffiniri. Dōm q pma sba capr duplr. Uno
mō absolute p ista re significata p pma sbaz vt sortes plato et
sic pma suba nō pōt diffiniri. Alio⁹ vt stat sub scđa intēdōe p quā
cēuloqē mod⁹ sbstādi oīz pmar sbaz z sic ē qdāmō vle z diffit

Tercius

Querit Utrū prima suba hēat h̄ q̄ nō dīr de subiecto. nec ē in subiecto respectu eiusdē. R̄s̄ q̄ nō. s̄z gr̄a diuersoz. q̄z nō dīr de subiecto eo q̄ est pria. 7 nō est in subiecto eo q̄ est suba. q̄z suba nō est in subiecto sed acc̄s.

Secūde substātie sunt spe

Hic p̄nt p̄oir diffiniciōz scde sbe. Dicēs. q̄ scde sbe s̄t spēs 7 ha r̄a specierum genēa in q̄b̄ s̄t p̄me sbe. vt hō al. in q̄ diffiniciōe 7 d̄z capi nō copulative s̄z disīctiue. q̄z al̄as hō n̄ ēēt scda sba q̄z nō ē spēs 7 gen̄. Et vult diffi⁹ p̄ns q̄ genera v̄l spēs x̄ p̄di / camto sube dicūt scde sube. s̄z subal̄ dīa nō ē scda sba s̄z s̄z redu cibit ad ip̄am. q̄z si s̄nt dīe generice tūc debent reduci ad genēa. et si specificice tūc debent reduci ad spēs specialissimas.

Arguit Scde sube sunt in primis. ergo non ecōtra. te / net p̄na. q̄z idē non est in illo qd̄ est in ip̄o. Di / cendū q̄ hoc non est incōueniens s̄m diuersuz modū essendi in. q̄z prime sube sunt in secundis potencialiter penes terciū modū essendi in. sicut inferiora in superioribus. sed scde sunt in pri / mis penes quartū modū dantes ip̄is esse actualiter.

Arguit De rōe sbe ē q̄ nō d̄z alteri iesse. s̄z genera 7 spe cies in / unt primis subijs. q̄ nō s̄t sbe. Maioz p̄z. q̄z p̄ h̄ dīr ab acc̄te. D̄m q̄ de rōe substātie ē q̄ nō d̄z al̄i inesse sicut acc̄s inest suo sbeo. 7 sic etiā scde substātie non sunt in primis. sed sicut sup̄ius eēntiale in suo inferiori.

Arguit Illud ē pus altero qd̄ dat sibi esse. sed scde sub stātie dant primis substātijs esse. q̄ scde debent dici p̄me. D̄m ad maiore q̄ scde sbe dāt p̄mis substātijs eē eēntiale. s̄z p̄me substātie dāt sc̄is eē actual̄ exītie. 7 ab illo esse dicūtur prime substātie p̄me. Et ab illo et̄ h̄nt q̄ p̄pe principa liter 7 maxime substant ip̄is acc̄tibz.

Omnia eoz que dicuntur.

Hic ponit notabile p̄ qd̄ declarat p̄dictas diffiniciōes q̄ ēēt ma nifeste ex his q̄ dicūt q̄re p̄oir istā diuisiōz trimēbrē. Eoz q̄ dī cūt de sbeo oīa p̄dicāt noīe 7 rōe. vt hō p̄dicāt d̄ sorte 7 platōe. 7 cap̄ h̄ sbeū p̄ inferiori. Eoz q̄o que s̄t in subiecto in pl̄ibus

Tractatus

quidem neque nomen neque ratio predicatur de sebo. i. inferiori. ut hec albedo
habetur albi. In alijs vero nihil prohibet non predicari de sebo. roes vero pre-
dicari de sebo secundum inhesionem est impossibile. ut albi predicatur de sebo. ratio
vero albi non habet de sebo predicatur. quia predicari ratione est predicari essentialiter. sed
accidentia non sunt de essentialia suorum subiectorum

Arguitur Sicut in genere generalissimo accepta est secunda subar-
gumti non predicatur nomine ratione de primo. quia non habet rationem
dicitur. quia non habet rationem additivam. habet tamen aliquam notificationem
ut sicut est ens per se existens. Ut dicitur. quod ratio capit hanc per essentialia secunda per non
et non per diffusionem essentiali. quia multa dicitur de subiecto quod non habet diffini-
tionem essentiali. ut dicitur subales. sed tamen predicatur ratione. i. essentialiter

Arguitur De quibus predicatur diffinitum. de eodem etiam predicatur
diffinitum. si ergo albi predicatur de aliquo sebo. ut paries est
albi. etiam ratio albi debet predicari de illo sebo. ut paries est coloratus. colo-
re disgregativo visus. Dicitur. quod ratio albi predicatur de sebo accidentaliter. sed
non essentialiter. quod habet predicari ratione. Etiam dicitur. quod argumentum falsum presuppo-
nit. scilicet. quod albi habet diffusionem. quia soli species est diffinitum. sed albi non est
species cum per se non sit in predicamento. igitur.

Notandum Quod ex ista divisione infertur philosophus. quod omnia alia
dicitur de primis substantiis. aut sunt in ipsis.
Tunc sic arguitur ad probationem diffinitiois per se subiecti. illa de quibus omnia
alia predicatur aut in eis sunt. proprie principaliter et maxime substantiare dicitur.
sed per se subiecti habent igitur. Ex quo ulterius infertur correlatio. quod non existit
in primis substantiis impossibile est aliquid aliorum remanere. cum sensus
est. si non sint per se subiecti impossibile est aliquid remanere aliorum. scilicet quod dicitur de
ipsis. aut sunt in ipsis. Et debet non capi negativer. quia vix nullis existibus
primis substantiis. etc.

Arguitur Ad destructionem posterioris non sequitur destructio
prioris. imo magis est. sed per se subiecti posterioris
secunda substantiis. ergo secunda subiecti non destruitur ad destructionem prioris. Ma-
ior probatur. quia prius non recedit a posteriori. preterea secunda subiecti velia
sed velia est incorruptibile et perpetuum. igitur. Dicitur. ad primum quod duplex est
esse. scilicet. reale. et illud esse non habet secunda subiecti nisi in primis. et sic correla-
tio est verum. neque ut sic priora sicut est posterior secunda. quia dicitur Gilbertus per.
quod natura producit singulare producit sicut velia. Aliud est esse intelligibile
quod. scilicet. res habet apud intellectum. et tale esse manet destructis singularibus
sed isto modo non intelligit Aristoteles. deinde sicut. Ut dicitur. quod prime subiecti quod ad

actū substādi sunt pōres sedis substātijs. l. q̄tū ad actū eēndi
sunt posteriores. Ad scdm dñm q̄ l. v. p se nō sit corruptibile
pur corruptibile noiat actū. tñ corruptif ad corruptōez singula
rñ p accūs. sicut etiā generat. Et necdū corrūpit q̄ ad eē cōntie.
sed etiā q̄ ad esse eēntie si idiuidua corrūpanē.

Secūdarz substātiar spēs.

Hic ponit nōbile p qd declarat diffinitōz sede sbe oñdēs drāz
genēz r spēz q̄tū ad actū substādi. dñ. Q̄i scdaz sbaz spēs ē ma
gis sba q̄ gen⁹. Lur⁹ assignāt due rōes. pma ē qz scdaz sbaz il
la ē mag⁹ sba q̄ p pinqor ē pme sbe. l. spēs ē p pinqor pme sube
q̄ gen⁹. ḡ ē mag⁹ sba q̄ gen⁹. Scda rō qz scdaz sbaz illa ē ma
gis sba q̄ plib⁹ sstat. l. spēs plib⁹ sstat q̄ gen⁹. ḡ spēs ē magis
sba q̄ gen⁹. Minor pbat. qz q̄buscūqz sstat gen⁹ eisdē sub,
stat spēs. r cū h̄ spēs sstat generi.

Si sba nō suscipit mag⁹ r min⁹. vtz ī q̄nta p̄etate. ḡvna
sba nō ē mag⁹ sba q̄ alia. Dd. q̄ sba caput duplr. Uno⁹
q̄tū ad suū eē p p̄tū qd ē eē p se. vt dñ a p se eēndo. r sic vna nō
dr mag⁹ suba q̄ alia. nec suscipit mag⁹ r minus. Alio mō caput
q̄tū ad actū substādi. r h̄ mō vna ē mag⁹ sba q̄ alia

Si Gen⁹ r spēs s̄ vnū r idē. ḡ spēs nō ē p pinqor pme sbe
q̄ gen⁹. Lz p̄ia qz p̄ritas cadit iter disticta r diuisa
Dd. q̄ spēs eē p pinqor ē pme sbe q̄ gen⁹ p̄itelligi duplr. vno⁹
q̄ sit p pinqor sibi in eē nature. r sic ē falsū. qz s̄ vnū eēntialr r
s̄ actu s̄l. Alio⁹ q̄tū ad modū eēndi r substādi accūtib⁹. r h̄
spēs p pinqor ē pme sbe q̄ gen⁹. Un⁹ gen⁹ h̄z eē idēminatū et
p̄fusū. spēs s̄o h̄z eē dēminatū p drāz nō s̄m nūm l. s̄m spēm
l. pma sba h̄z eē dēminatū s̄m nūm. r sic q̄tū ad istū modū eēn
di spēs ē p pinqor pme sbe q̄ gen⁹. Ul⁹ dd. q̄uis spēs r gen⁹ s̄l
idē p̄m r dñt m̄p̄m rōz q̄tū ad mō substādi r sic p̄cedit alterz

Si Gen⁹ ē p pinqor pme sbe q̄ spēs. pbat qz sortes s̄m na
turā p̄us ē al⁹ q̄ hō. Dd. q̄ ad viā generatōis gen⁹ ē p̄pī/
q̄us pme sbe q̄ spēs. qz sortes ē p̄us al⁹ q̄ hō. l. via p̄fectōis r
simplr r q̄tū ad modū substādi alijs. tūc spēs ē p pinqor pme
sube q̄ gen⁹. qz tūc sortes p̄us ē hō q̄ aial

Si illa suba ē mag⁹ suba q̄ plib⁹ sstat. l. gen⁹ plib⁹ sub
stat q̄ spēs. ḡ gen⁹ ē mag⁹ sba q̄ spēs. Minor pbat. qz

Tractatus

aial. plib⁹ substat q³ hō. q³ substat oib⁹ accētib⁹ oīm suaz spēz
 sz nulla vna spēs substat tot accētib⁹. Dō. q³ gen⁹ bñ substat
 plib⁹ q³ tñ ad nūm eoz q³ b⁹ substat. sz q³ tñ ad modū substatū di.
 tñc spēs plib⁹ substat q³ gen⁹. q³ spēs ē sbeñ accētiū. z cū h⁹ ip
 si⁹ q³ sz gen⁹ nō substat spēb⁹. Vel dō. q³ illd nō d³ h⁹ mag⁹ sba
 q³ d³ plib⁹ substat. sz q³ d³ immediat⁹ substat q³ d³ pucit spēi Et q³ nō d³
 gen⁹ immediat⁹ substat suo supiori q³ spēs. Dō. sz immediate sbe
 ster suo supiori nō tñ substat immediate alicui accēti

Sz spēs spēalissime eqliter

Hic declarat diffiōz scōaz subaz pnes pueniētiā di. q³ oēs spe
 cies spēalissime de genere sube dñr eqlr sube Cu⁹ rō ē. q³ ille sbe
 q³ eqlr apppinquāt ad pma subam eqlr hñt substat accētib⁹.
 et sic sz eqlr sbe. sz oēs spēs spēalissime eqlr apppinquāt ad p
 mas subas. q³ immediate descēdit ab ip⁹ ad idiuuā. sz spēs spe
 cialissime sunt eqliter substatie.

Arguit Hō ē mag⁹ sba q³ asin⁹. sz male d³ q³ spēs spēa
 lissime eqlr sunt sube Añs pbat. q³ illd ē mag⁹
 sba q³ d³ plib⁹ substat. sz hō plib⁹ substat q³ asin⁹. Dō. q³ hō bñ
 plib⁹ substat q³ tñ ad nūm accētiū. sz ppt h⁹ nō d³ mag⁹ sba. q³
 vt dcm ē illa scōa sba d³ mag⁹ sba q³ immediat⁹ substat q³ mod⁹
 substatū eqliter puenit oibus spēbus

Arguit Quātū ad modū substatū hō ē mag⁹ suba q³
 asin⁹. Probat. q³ hō ē pfectior sba q³ asin⁹
 Dō. q³ illa pfectio nature nō arguit hoīem mag⁹ eē sba q³ asin⁹
 nū. q³ sz vna spēs sit pfectior q³ alia q³ tñ ad pfectōz sue nate. z
 fin hoc dicat pōz. tñ q³ ad apppinqōz pme sbe oēs spēs spēa
 lissime dñr eqlr substatie. et Aresto. d³ q³ sicut spēs spēalissime
 eqlr sz sbe. sicut etiā pme sbe eqlr sz substatie.

Arguit Sortes mag⁹ substat q³ tñ ad actū substatū q³
 aliq³ hō. sz vna pma suba ē mag⁹ suba q³ alia
 Añs pbat q³ q³ buscūq³ substat aliq³ hō eisdē substat sortes z
 cū h⁹ substat ip⁹ idiuuā vago. Dō. q³ illa pdicatio ē ydēptica
 sortes ē aliq³ hō. q³ aliq³ hō nō pdicat de sorte sicut supius de
 suo iferion. sz sicut idem pdicat de seipso

Arguit Ois substatia ē ens p se. sz gen⁹ z spēs nō st⁹ entia p se
 q³ habet esse in alio. sz in pms substatij. ergo nō sunt

Tercius

sube Dm q lz gen^o 2 sps sit in alio sicut supius in inferio /
ri. nō tñ sicut accns in subiecto.

Commune ē oī substantie

Postqz. P. h. determinauit de suba qñ ad ea q sibi
eentiali pueniūt. Hic pñr determinat de e^o ppetatib^o
Et rō ordis ē. qz eē substantiale rei pcedit ppetates ei^o cū sit cā
illaz ppetatū. Et in nūo ponit sex ppetates q patēt in hīs pñ
b^o. Est pño ppetū q ei sit iesse remotū. Uniuoce. sū h aliqd. q
qz carere. Atqz magis. qz qz susceptibil sit. qz tres prime sibi cō
ueniūt in ordine ad interēos rōnis. 2 tres vltime sibi insūt s^o
esse nature 2 realir. Et pmo ponit vnā ppetatē q puenit oīb^o
substātijs eā primis qz scōis. di. Lōe est oī sube in subiecto nō
eē. Sz q ista ppetas puenit rā primis sbstātijs qz scōis pty.
de primis p diffinitōz eaz in q dī. suba pñia ē q neqz ē in sbcto.
neqz de sbcto dī. De scōa pbat inductōe. 2 syllogismo vtz in tex
tu. Et lz inductō videat insufficiēs. ē tñ bona. qz de singul alijs
ad ē iudiciū. Aliter etiā pbat sic. qz eē in subiecto sicut accns ē
in sbcto. ē eē in alio rāqz sibi pueniēs post ei^o ppletū eē. sz scōe sb
stātie nō adueniūt primis post eaz eē ppletū. cū sint cause for/
males dātes eē formale primis sbstātijs. igit scōe sube nō sit in
sbcto. Ita ē ppetas nō ē pñia qñto mō. qz nō puenit soli sb
stātie. sed est pñia scōo mō. qz puenit oī 2 nō soli. eo q puenit
substantialib^o differētis

Arguit Propriū ē spēi. sz suba nō ē spēs. q suba nō hz
ppetū. Maior pz. qz sūit ex pñcipijs spēi. sed
mior pbat. qz suba ē gen^o generalissimū. Dd. q qñis suba nō
sit spēs capicōdo spēm pur distiguit q gen^o. tñ ē spēs pur distin/
guīt q idiuuū. Vel dd. q ppetū capis duplr. Vno^o p illo ac
cidēte qd sūit ex pñcipijs spēi spālissime. 2 sic suba nō hz ppetie
tates. Alio^o capis p oī accñte fluēte ex cōib^o pñcipijs siue sit ge
nericū siue specificū. 2 sic suba hz ppetates.

Arguit Drē sbales sit sbē. q ista ppetas n puenit alijs
p h q puenit drētīs. Dd. q suba accipit duplr
Uno^o spālir 2 ppetier p illo qd ē suba rñe p modū sbē fm rē 2
modū sit. 2 sic drā nō ē sbā. Alio^o capis p oī eo qd nō ē accñs.
et sic drā bñ ē suba. sz capis p suba fm rē 2 modū sit. Vel ddz
q lz drē sint sbē simplices nō tñ sit sbē ppositē de qd^o sit h pmo

Tractatus

¶ Scde sube s^z sube. z tñ s^z in s^zco. g^o nō ē cōe oī sube i s^z lecto nō ē. Scda ps aūtis p^zba^z. q^z s^z in p^zmis. Dd^z q^z l^z scde sube s^z in p^zmis. nō tñ sicut accñs ē in subiecto.

¶ Arguit Quicqd ē de diffinitōe alie^z h^z nō d^z assigni p^z p^zetate ei^z. l^z ēē p^z se ē de diffinitōe sube. s^z m^z cōiter diffinitēs eā. g^o. zc. Ddm q^z q^zqd ē de diffinitōe q^zddi tatiua z cēnali h^z nō d^z assigni p^z p^zetate. s^z nō ēē in s^zco est de diffinitōe descriptiua ipsi^z sube. descriptio at^z dat p^z p^zetates

¶ Arguit Nulla p^zetas d^z ēē negatiua. s^z ista ē h^zmōi g^o nō ē bona. Ddm. q^zuis ista p^zetas sonat nega tōz. tñ dat itelligē affirmatōez istā vicz. q^z suba h^z p^z se ēē. Uel ddm q^z q^zuis illa negatō ponit aū ēē s^zm s^zitū. tñ postponit s^zm p^zstructōez. q^z d^z sic p^zstrui ēē nō in subiecto ē cōe oī substātie. et sic p^zpetas est affirmatiua

¶ Arguit Ista p^zetas puenit fictis. s. chimere z hirco/ ceruo. g^o puenit alijs a suba. Añs p^zba^z. q^z ta lia nō s^z in subiecto Ddm q^z ficta excludūt p^z hoc q^z d^z ēē. q^z chimera nō ē. z sic excludit p^z p^zma p^zicula

¶ Arguit Esse nō in s^zco puenit alijs a s^zua. g^o nō soli s^zbe Añs p^zba^z. q^z puenit albedi in sacro altaris. z etiā rotūditati ei^z. Dd^z. q^z ēē nō in s^zco puenit alijs a s^zba mira culose z p^zter naturā. Etiā talia accñā p^z se s^zbsistūt s^zm actū. s^z tñ s^zm ap^zritudinē pueit eis i s^zco ēē. mō ēē z nō i s^zco actu z ap^zritu die puenit sube. z sic caput h^z ēē. q^z oīs p^zetas d^z ap^zritudinē

¶ Arguit Propriū ē sube ēē nō in s^zco. g^o male d^z h^z et ēē cōe. p^zna t^z q^z p^zriū z cōe opponūt. Añs p^zba^z ex dictis Ddm q^z ē p^zriū z cōe respcū d^zisoz. nā d^z esse cōe sube multiplicare s^zm sup^zpōem p^zsonalē. z ē p^zriū sube p^zsi terari in cōi. z s^zm sup^zpōem simplicē

De his secundis substātijs.

Hic ponit scdaz p^zetate q^z solū scdis substātijs puenit. dī. Q^z oīb^z scdis substātijs z d^zntijs puenit vniuoce p^zdicari de p^zmis Et qñ q^zrit. qñō ista p^zetas sit. p^zpa. dd. s^zb distictōe. q^z v^zl referē ad ea de q^zb^z d^zat. z sic ē p^zpa q^zrit o^z q^z pueit oīb^z z solū scdis s^zbstā tijs. aut referē ad ipsā subaz tñ. sic nullo^z ē p^zpa. q^z nō pueit oī

Tercius

ſbe n̄ em̄ p̄ueit p̄mis. etiā n̄ p̄ueit ſoli ſbe. q̄ p̄ueit d̄n̄t̄ijs eaz

Arguit Iſta p̄petas p̄uenit p̄p̄o qd̄ p̄dicat̄ vniuoce ve
p̄z p̄ Por. i. ca. de cōitatib⁹. ⁊ tñ nec ē ſuba nec
drā ſcde ſube. Dd. q̄ vniuoce p̄dicari capis̄ dupl̄. Uno mō cōi
ter p̄ oī illo qd̄ ſm̄ vñ ſcatū p̄dicat̄ de mult̄. ⁊ ſic p̄tinet ſub ſe
denotatiue p̄dicari. ⁊ ſic acc̄s̄ ⁊ p̄p̄riū bñ p̄dicat̄ vniuoce. Alio
capis̄ min⁹ cōiter p̄ illo qd̄ p̄dicat̄ vna rōe deſcriptiua. ⁊ ſic etiā
p̄p̄riū d̄r p̄dicari vniuoce. ſz n̄ acc̄s̄ ⁊ ſic d̄z itelligi qd̄ d̄r i p̄dica
bilib⁹ gen⁹ ſp̄s drā ⁊ p̄p̄riū p̄dicat̄ vniuoce. acc̄s̄ ſcō denotā
tiue. Tercio p̄p̄rie vt ſolū p̄uenit illi qd̄ p̄dicat̄ ſm̄ vñ nō m̄
et eādē rōem eēnalē. ⁊ h̄ mō nō p̄uenit p̄po nec acc̄s̄. q̄ n̄ p̄di
cat̄ ſm̄ vñ nōmē ⁊ eādē rōez eēntialē. ſz acc̄ntalē ⁊ ſuis ſubie
ctis. q̄ ſignificatū p̄ p̄p̄riū vñ acc̄s̄ nō eēntial̄ iſt ſuo ſbco. q̄
re nō p̄dicant̄ vniuoce. vt h̄ loq̄mur de ipſo.

Arguit Illis nō p̄uenit vniuoce p̄dicari q̄ nō h̄nt rōz
ſz drē nō h̄nt rōz. q̄ nō p̄dicant̄ vniuoce. Dd.
q̄uis drā nō h̄z rōz. i. diffiōnez q̄dditatiuā ⁊ eēntialē: ē tñ p̄
diffiōis q̄dditatiue ⁊ eēntialē. q̄libet p̄o p̄dicat̄ eēntial̄ ⁊ de ſuo
diffinito. Etiā drā h̄z notifiatōz deſcriptiuā qd̄ ſufficit. Sed
q̄ drā nō p̄r p̄dicari diffiōe q̄dditatiua ⁊ eēntiali p̄z. q̄ oīs dif
fi nitō eēntial̄ ⁊ q̄dditatiua p̄ſtituit ex genē ⁊ drā. ſz ſi drā deſ
ret diffiniri h̄ ſieret p̄ aliā drām. ⁊ ſic vna diffiniret p̄ aliā ⁊ illa
iter p̄ aliā. ⁊ ſic ē ibi p̄ceſſus in īfinitū q̄ ē ipſoſſibilis.

Arguit Vniuoce p̄dicari p̄ueit acc̄ntib⁹. q̄ p̄ueit alijs
a ſcōis ſb̄t̄arijs ⁊ eaz d̄n̄t̄ijs. Alijs p̄baſ. q̄a
albedo ē acc̄s̄ ⁊ p̄dicat̄ vniuoce. vt d̄dō h̄ albedo ē albedo. Dd.
q̄uis acc̄na vniuoce p̄dicat̄ de ſuis īferiorib⁹. nō tñ p̄dicat̄ vni
uoce de p̄mis ſubſt̄arijs. ſicut iſta p̄petas itelligit̄

Arguit P̄ria ſuba p̄dicat̄. ſz nō p̄dicat̄ equoce. g⁹ vni
uoce. ⁊ p̄ p̄is iſta p̄petas nō ſolū p̄ueit ſcōis
ſubſt̄arijs. Dd. q̄ dupl̄ ē p̄dicatō. i. p̄p̄e d̄cā ⁊ i p̄p̄e d̄cā mō p̄
ma ſuba bñ p̄dicat̄ i p̄p̄e d̄cā p̄dicatōe. q̄ ſolū p̄dicat̄ de ſeipſa.
ſz n̄ p̄ vniuoce ⁊ p̄p̄e d̄cā p̄dicatōe. de q̄ itelligi d̄z h̄ p̄petas.

Dis p̄ria ſubſt̄atia ſignifi.

Hic ponit terciā p̄petatē in q̄tria t̄agunt̄. Primū q̄ oīs p̄ma
ſuba ſe h̄ aliq̄ l. Scōz q̄ oīs ſcōa ſba videt̄ ſignificare h̄ aliq̄d

Tractatus

Et capit h videt vt expssiuū apparetie. Terciū q scda suba fi
fr h aliqd sz pot⁹ qle qd. Sz q pma suba significet h aliqd pz
qz qcquid fr idiuuū r vnu nūo hoc fr hoc aliqd. sz ois pma
suba est hmoi. ergo. zc. Et ista ppetas qtu ad pma pculā est
ppria ipfis pms substantijs quarto mō. sed est ppria substan
tie in cōi pmo modo

Arguit Prima suba est hoc aliqd. ergo nō significat
hoc aliqd. pna tenet. qz idē nō significat seipz
Dm q pma sba capit duplr. Uno⁹ p ipsa re significata. r sic
est hoc aliqd. Alio⁹ capit p voce significatiua. r sic fr hoc aliqd.
Uel ddm q idē fm diueras rōes significat seipm. vt pma sub
stātia fm illud esse qd habet in intellectu significat seipaz. vt cē
habet extra intellectu

Arguit Hec albedo fr hoc aliqd. r nō est pma suba
pria ps assūpti pbat. qz fr hoc r fr aliqd. g^o
significat hoc aliqd: a diuisis ad pincta. Dm q aliqd capit
duplr. Uno⁹ transcendēter p omni eo qd nō est nihil. r sic h al
bedo significat hoc r fr aliqd. Alio⁹ speciatr p ente p se subsiste
te. r illo mō hec albedo nō significat aliqd. Pro q notandū.
q tria reqrunt ad hoc q aliqd significet hoc aliqd. Primo req
ritur q significet rem singularē. quod notatur in illo pnoie h.
et ergo nullum vle significat hoc aliqd. r sic hec albedo signifi
cat hoc aliqd. Scdo reqritur q debet significare rem subsistentē
per se. sic accētia tam cōia qz ppria non significāt hoc aliqd. sed
significant qle quid. Tercio reqritur q debet significare rem per
fectam per se subsistentē. r ideo anima rōnalis a corpore separa
ta non significat hoc aliquid. quia qius due pme p dūōes con
ueniunt sibi. non tū tercia. Relinqtur ergo q solum pma substā
tia significat hoc aliquid. quod habet a diuersis. Nam q signi
ficat hoc habet a pncipio indiuiduatōis. r q significat aliqd ha
bet a natura specifica. vl a suo superiori sub quo pnetur. que si
plectantur faciunt hoc aliquid. Scda pcula est. q scda
substantia videtur significare hoc aliquid. Et hoc sic patet. qā
secūda substantia eodez modo appellat sicut pma. r ergo ppter
similitudinē appellationis videtur significare hoc aliquid. si
cut pma. Etā sub appellationis figura exponit id est sub simili
tudine nominationis que eodē modo puenit primis r secūdis.
qz pma r secūda substantie eodem nomine nominant r intel

Tercius

figitur de noie noiato. qz idem significat. 7 nō de noie nomināre
qz illud ē aliud 7 aliud. Et ex scda pericula p̄t sumi argumētū ta
le. q̄cqd appellat h̄ aliqd significat hoc aliqd. sed scda sba appel
lat hoc aliqd. ḡ significat hoc aliqd. Maior ē nota. qz termin⁹
idē appellat qd̄ fr: sed minor p̄t ex textu p̄hi 7 h̄. vbi d̄r s̄b ap
pellatōis figura. Et illud argumētū vez p̄cludit loq̄ndo de signi
ficatōe scdaria. qz si scda sba supponat p̄sonalir fr hoc aliqd. et
grā illi⁹ scdōis appellat h̄ aliqd. S̄z loq̄ndo de significatōe p̄
mana sic fr q̄le qd̄. vt d̄t tertia pericula. i. qd̄ nō limitatū s̄z cōi
cabile p̄lib⁹. Vel scda sba vt sp̄s fr q̄le qd̄. q̄le rōe d̄r 7 qd̄ rō
ne generis. Et s̄lly d̄r de generib⁹ subalternis. S̄z difficultas ē
de genere generalissimo qd̄ nō h̄z d̄rām cōstitutivā. sed posset d̄i
ci q̄ p̄uatio d̄rē in eo sumat loco q̄lis. 7 ens extra ponit p̄ qd̄. 7
p̄ tāto d̄r significare quale qd̄ Un significare quale qd̄ ē p̄p̄iū
scdōis substātijs q̄rto mō. qz p̄ueit oib⁹ scdōis substātijs sol⁹ 7 sp̄

Arguit Album nō est scda substācia. 7 tñ significat q̄
le qd̄. qz significat qualitatē. ḡ quale. 7 signifi
cat qd̄. i. subiectū in q̄ est Dōm q̄ accētia in p̄creto nō signifi
cant quale qd̄. sed solaz qualitatē. qz d̄t Aresto. nihil em̄ aliud
significat album q̄z qualitatē

Arguit Cōcretū accēti⁹ fr duo ḡ nō solū q̄litate Anō
p̄bas. qz fr subiectū cui inheret. 7 forinā q̄ in
heret ipsi subiecto. Etia Aresto. vii. met̄ba. d̄t q̄ albū nō ē in ge
nere p̄pter duplex significatū Dōz q̄ significare capit̄ dupl̄r
Uno⁹ p̄p̄e vt ē aliqd̄ ip̄ortare p̄ncipalr. 7 sic p̄cretū tm̄ vnū fr.
Alio⁹ cōiter put̄ extēdit se ad p̄significatū. 7 sic duo fr. 7 h̄ mō
intelligit Aresto. dictū suū qñ d̄t. q̄ albū nō ē in genere p̄p̄t du
plex significatū. vñ accētia p̄creta p̄mo significāt q̄litates. 7 se
cūdario subiectū cui inheret. S̄z qd̄ d̄r in p̄dicamētis q̄ accē
tia p̄creta nō significāt q̄le qd̄. s̄z solū q̄litate ibi significare ca
pit̄ p̄p̄e. put̄ ē de p̄ncipali significato aliqd̄ ip̄ortare. 7 p̄ncipale
significatū accētiū ē q̄litas S̄z moderni dicūt q̄ accētia p̄creta
p̄mo significāt sua subiecta. 7 scdō q̄litates illis subiectis inherē
tes qd̄ ē falsū. qz oē accētijs p̄cretū p̄mo fr q̄litate. 7 scdario cō
cernit subiectū. 7 ḡ d̄r p̄cretū a p̄creto. is. ere. qz p̄cernit suū s̄b
iectū 7 p̄p̄re nō significat

Notandū Scda sba nō h̄z ab eodē q̄ fr quale

Tractatus

qd. qz qd fecit quale hz h a dñtia. et q significat qd hz a genere
Uel pōt dici q fecit quale a forma que est cōicabil 7 q fecit qd
habet a substantia. Sed dicēs suba in genere generalissimo ca/
pra est secūda suba nō tñ significat quale qd. qz nō habet dñam
a qua habet secūda suba qd significat quale. Dñm qz suba i
genere generalissimo capra nō hz dñam pñtutūā hz tñ dñam
diuisiua que dñia sufficit ad. significare quale quid.

Substantie nihil est cōtra

Hic ponit quantā pñtutē sube que cōuenit sibi fm esse reale
Dicēs sube nihil ē cōtrariū. Et pōt ista pñtetas pbari duplici
vno° inductiue sic hōi nihil ē cōtrariū. atali nihil ē cōtrariū. s. oz
ti nihil est cōtrariū 7 sic de alijs. g nulli sube ē aliqd cōtrariū.
Alio°. pbat qz subiecto cōtrariōz nihil ē cōtrariū pmo phis. s.
suba ē subiectū cōtrariōz igit. Maior pz qz alias fieret pcessus
in infinitū in subiectis cū qdlibet cōtrariū sit in aliq subiecto.
Sed minor pbat p vltimā pñtutē sube vbi dñ q ē suscepti
bilis dñoz. Et pōt tercio sic pbari illud qd nō est in subiecto n
habet cōtrariū s3 suba nō ē in subiecto. g nō hz dñū. Maior p
batur p diffinitōz cōtrariōz s3 minor pz p primā pñtutē.

Ar Quicqd ē susceptibile cōtrariōz h natū ē habere dñum
sed suba ē susceptibilis cōtrariōz vt dicit qñta pñtetas.
ergo nata est habere cōtrariū. Dñm q vna suba nō cōtrariat al/
teri vt sortes hō bos nō cōtrariant sicut albū cōtrariat nigro. s3
suba est bene susceptibilis dñoz in se. qz vna suba aliqn ē alba.
aliqn nigra. et sic in se habet cōtrariū. vñ aliud ē dicere hñe dñū
7 ēē subiectū dñoz qz hñe cōtrariū ē ēē alterz extremū cōtrariōz
sed esse subiectum cōtrariōz ē in se suscipe successiue cōtraria

Ar Sortes 7 plato inimici sunt sube 7 tñ cōtrariant. g sube
aliqd ē cōtrariū. Dñm quāuis cōtrariant cōtrarietate hō
sili nō tamē cōtrarietate formali de qua loquit pñtetas.

Arguit Ignis 7 aqua sunt sube 7 tñ ignis cōtrariatur
aque. Secūda ps assumpti pz qz ignis ē cali
dus 7 siccus. et aq frigida 7 humida. mō caliditas 7 siccitas cō/
trariant frigiditati 7 humiditati. Dicendū quāuis ignis 7 aq dñ
riant p actiōz gñ suaz qñtati. nō tñ fm suas substantias. qz sub
stantia siue essentia ignis nunq cōtrariat substantie aque.

• Tercius

Arguit In vnoq; gñe est vna pma pñietas vt dñr pñio
phísicor; s; sba ē ge^o s; sibi ē aliqd pñariū. Pre
terea pma pñcipia rez nafaliū s; pñaria z sūt sube ergo sube ē
aliqd pñariū. Dñm q; cōtrarietas capif duplicat. vno mō cōif
put eētēdit se ad oppōem habit^o et pñuatōis. et ad oppōem du
az dñaz diuidētū vnū ge^o. z sic in vnoq; genere ē vna pma
cōtrarietas. Alio mō capitur pprie p repugnāt a duarū forma
ruz actiuaz et passiuaz succedētū sibiūnuicē i eodē sūiecto et sic
sube nihil est pñariū. Etā ad secūdū dicēdū ē q; pñe prima pñci
pia nō sūt sube capiēdo subam p suba pñleta vt pñi ē diuisa et
in mēbris diffinita. s; solū reductiue sūt in pñdicamto sube.

Arguit Lota diffio pñarior; pñuit dñtūz oppositis
sic aiato z i aiato ergo pñariāt. Añs pñat qz s; s;
pñite sub eodē genere zc. Dñm q; eis deficit terciā pñcula qz
eidē susceptibī vicissim nō insunt. nā hoc pñomē eidē dñmrāt.
ens cōpletū z in actu. sed dñntie opposice sic eidē nō insunt.

Arguit Ubicūq; est mot^o ibi ē pñarietas. pprie dic/
ta. s; in suba ē mot^o. s; pñarietas. Maior pñz
qz oīs mot^o ē de cōtrario in cōtrariū. Maior pñat qz gñatio. et
corruptio sunt motus et sunt in pñdicamento sube. Dñm q; mo/
tus capif duplr. vno^o generaliter p exitu de terminūz in terminūz
siue sit successiu^o siue instātane^o z sic generatio z corruptio sunt
mot^o. Alio^o capif spāl^r p exitu successiuo z sic dñr phis. v. phy.
q; in suba nō ē motus. Al' dñm q; pñietas capif duplr. vno^o p
pñie. Alio mō general^r vt dictū est. sed ad motū sufficit pñarie/
tas cōiter dicta maxime qñ motus est in pprie dictus.

Arguit Quicqd cōrūpif a suo pñario cōrūpif s; sba
cōrūpif. s; a suo cōtrario cōrūpif. Dñm q; qc/
qd cōrūpif a suo cōtrario cōrūpif capiēdo pñarietate genera/
liter p quacūq; repugnātia habitus et pñuationis. s; capiēdo cō
trarietate pprie s; p repugnantia duaz formarū vt patuit sic ma
ior ē falsa. Pro q; notandū q; multis mōis pñr aliqd cōrū/
pi. Pñio^o p absentia sue cāe vt lumē in aere cōrūpif p absentia
sol'. Secdo p corruptōz sui sūiecti vt albedo parietis cōrūpif
si sūiectū. s; paries cōrūpif. Terci^o aliqd cōrūpif ex pñti ad
corruptōz alteri^o. z sic suba cōrūpif ad corruptōem actūs.
Quarto mō aliqd cōrūpif pñcipal^r et p se primo a suo cōtra-

Tractatus

rio ut calidū agēs in frigidū corrūpit ipm. et sic nō corrūpit sba
Sr Suba p se generat. g° p se corrūpit. Tenet pñā quia ille
mutatōes ambe terminant ad subam. Dñm q subam p se
generalr intelligit duplr. vñc° sic q nulla pñia requirat dispō
ad introductionē alic° forme subal r sic ē falsū Alio° sic qz pñia
dispōne facta forma subalis p se ē termi° gñatōis r sic ē vez

Sr Quicqd repitur in effectibus hoc etiā repitur in causis.
sz ista pprietas ē in effectibus subar sz actūtib°. g etia
reputur in substantijs. Dñm ad maiore q quicqd pfectōis. et
dignitatis ē in effectibus hoc etiā repitur in causis vl° formalr.
vel formalr. sz nō oportet quicqd ē in effectib° formalr q hoc sit i
causis formalr. vñ in suba est virtus qua pducit pñarios effe/
ctus. Vel dñm q quicqd repitur in effectū vñuoco alic° cāc h
reputur in causa. sz nō quicqd repit in effectū equuoco pñuit in cā
equiuoca. sicut in simili sol calefacit r tñ nō est formalr calid°.

Substātia nō suscipit ma

Hic ponit quintā pprietatē sube di. q suba nō suscipit magis ne
q minus. Et rō ordinis illius pprietatis ad immediare deaz est
qz cā ē ante effectū. sz quarta pprietas ē cā qñte. g quarta pcedit
quintā. Minor ptz qz habere pñariū ē cā susceptōis magis et
minus ergo p oppositū nō hñc pñariū ē cā nō susceptōis magis
et minus. Cū susceptio magis cātur p depuratōem pñarij a suo
pñario. r susceptio minus sit p admixtionē pñarij cū suo pñio
Sed dices cōtraria nō pñt eidē inesse dñm q pñaria nō pñt
eidē inesse fm ēē intensum. tñ bñ fm esse remissum. Et potest
ista pprietas duplr pñari fm q dupliciter aliqd suscipit magis
et min° vñc° p maiore depurationē pñarij a pñario vl° fm ma
iore pñixtionē pñarij cū pñario. sed sube nihil ē cōtrariū vt di
ctū est igitur. rē. Alio mō suscipit aliquid magis p maiore ra/
dicationē in subiecto. r suscipit minus p minore radicatōem in
subiecto sed substantia nō ē in subiecto. eo q cōe est omni sube
i subiecto nō ēē. g° suba nō suscipit magis neqz min°

Sr Prima suba ē magis suba qz secunda et inter secūdas sp.
cies est magis suba qz gen° ergo substantia suscipit magis
r min°. Dñm q vna suba qñtū ad actū substādi ē bñ magis suba
qz alia. tñ qñtū ad esse suū pñiū qd est esse p se vna substātia nō

Tercius

Dicitur magis suba q̄ alia. qz vna substantia fm eē suū ppriū nōn intendit neqz remittit sicut actiua. qz albū qūqz ē magis albū et qūqz min⁹. Etia pprietas intelligit q vna substantia nō ē magis substantia vno tpe q̄ alio. vt sortes nō ē magis sortes vno tpe q̄ alio. et sic nō est cōtra dicta.

Sr Vna suba pfectior ē alia sicut hō pfectior ē azino. g. vna suba ē magis suba q̄ alia. p̄ntia tenet qz illud ē magis substantia qd est pfecti⁹ suba. Dm q vna subam eē pfectior ē alia pōt intelligi duplr. vno inesse sube et sic vna nō ē pfectior alia. Alio mō inesse pprie nature et sic vna suba ē pfectior alia sz hoc nō sufficit ad susceptōz magis et min⁹ q hnt fieri nō p aliqd pp/um sz p aliqd idē cōe qd pfecti⁹ et min⁹ pfecte a plurib⁹ picipat

Sr **guit** Aiatū ē suba et tñ suscipit magis et min⁹. Probat qz id qd cōpat suscipit magis et min⁹. sz aiatuz cōpat. et g suscipit magis et minus. mior pbat qz Silbert⁹ port tan⁹ dr q aial ē aiantius planta. Dm q maior nō ē vltir vera qz magnū compat et tñ nō suscipit magis et min⁹. Et ad Silbertū portitanū dr p hoc nō vult dicere q suba suscipiat magis et minus. sed q vna suba plures habet opationes vitales q̄ alia. vt al plures habet q̄ plāta quia ille cedē opationes vitales que sunt in planta. etia insunt aiali et cū h inaiāli sunt plures alie Etia aiant⁹ est cōpatius illius nomis animās et nō illi no/mis aiatuz. sed animans nō est substantia.

Sr **guit** Elementa vt ignis et aq. rē. remittuntur i mixto. sz suba suscipit magis et min⁹. Dm q elementa fm qualitates corz bñ remittuntur in mixto. sz nō fm subas corz. Vt dōm q argumentū p̄supponit falsuz. quia p̄supponit elementa subalr formalr manē in mixto cū tñ solū p̄tualr sint ibi. et qz illud qd d̄z remitti h formalr d̄z manere in illo in quo remittit. sed elementa sic nō manēt in mixtis ergo nō remittuntur in eis.

Sr Rōnale ē suba. et tñ suscipit magis et min⁹. qz vn⁹ homo magis ē rōnalis q̄ alter. Dm quis vnus hō magis vti rōne q̄ alius nō tñ vnus hō ē rōnālior q̄ alius q̄tū ad eēntiaz.

Notandū Intēssio ē crescētia alie forme actiua fm eē in suo subiecto vl i aliq p̄tētia eius. Et remissio ē decrescētia alie forme actiua fm eē in subiecto vl in aliq p̄te ei⁹. Et dicitur ibi fm esse et nō fm essentiam.

Tractatus

quia oēs forme tā subales q̄ actīles cōueniunt in hoc q̄ nō su-
scipiūt magis ⁊ min⁹ fm eētīā. vt patet. p. Gilbertū por. dicē
tē forma ē compōi cōtingēs simplici et inuariabili eētīa p̄sistēs

Proprie propriū ē substan

Dicē inter poit fertā p̄petatē dicēs q̄ marie ppū ē subnē cū sit
vna ⁊ eadē nūo fm sui mutatoez eē susceptibilē p̄rior. Et ista
p̄petas ē vltia qz ē p̄fectior q̄ p̄cedētes q̄ nō sūt pprie q̄rto mō
sic q̄ ista. et dī h marie ppū ē subnē qd nō dī in aliq̄bus p̄cedē
tib⁹. Sed q̄ sit ppria q̄rto mō patz. qz suscipe in se cōtraria sub
iectiue cōuenit omī sube p̄dicamētali soli et sp̄ igit ē p̄pe ppriū
substātie. ⁊ q̄ nllī alioz p̄ueiat possz pbare inductiue qz nec q̄
titas vna et eadē nūero manēs nec q̄litas et sic de alijs potest sus
cipe subiectiue contraria igit nulli alioznm conuenit.

¶ Illud qd ē ppriū marie substātie p̄ueit solū p̄m̄ substā-
tijs s̄z ista ē h̄mōi vt prz in p̄dicamētis p̄hī. ergo p̄ueit solū
p̄m̄is substātijs. Et scdā substātia n̄ ē vna nūero ergo ista p̄
petas nllō sibi p̄ueire p̄r. Dōm q̄ marie capis duplī. vno
adūbiālī vt dēmiat h̄ p̄bū ē et sic valz. i. ppū q̄rto mō. Alio
capis noialī vt dēmiat hoc substātiū substātie. vt sit sēl⁹ marie.
substātie. i. p̄me substātie s̄z h̄ capis p̄rio mō Ad scdōm dōz q̄ ista
p̄petas nō p̄uenit oib⁹ substātijs eq̄lī. sed p̄rio cōuenit p̄m̄is
⁊ p̄prias p̄ueit scdīs. Et q̄n dī omīe ppriū q̄rto p̄rio p̄ueit
alicui subiec⁹ cōi ⁊ p̄ea idiuinduis. Dōm q̄ actu suscipe p̄traria
p̄rio p̄ueit p̄m̄ substātijs s̄z aptitudo suscipiēdi p̄ueit p̄o scdīs.

¶ Cōtraria n̄ p̄nt eē in eodē ḡ suba n̄ ē susceptibilis cōtrario
rā Dōm q̄ q̄uis p̄traria actu n̄ p̄nt simul et sēl⁹ eē in eo
dem tñ bene successiue et aptitudie ⁊ sic suba ē susceptibilis p̄trari
oz. Et n̄ p̄tradicat ista p̄petas terciē qz lēz substātie nihil sit
trariū sic q̄ sit t̄mīn⁹ vel extremū cōtrarietatis tñ potest bñ in se
suscipe cōtraria subiectiue sic vt p̄tendit ista p̄petas.

¶ Celū est substātia ⁊ tñ n̄ ē susceptibilē cōtrarioz Probat
qz celū n̄ ē p̄uū neqz studiosus calidū neqz frigidū qz in ce
lo nō sūt pegrie imp̄ssioes. i. q̄litates actiue et passiue de icia sp̄ q̄
litas. Dōm q̄ q̄uis celū nō h̄z cōtraria p̄dicta s̄z calidū ⁊ fri
gidū h̄z tñ alia sicut sūt an̄ retro textz sinistz oriēs ⁊ occidēs. et
ḡn dī in p̄petate q̄ vna s̄ba sit susceptibilē p̄rior s̄z q̄libz aliq̄z
r iij

Tercius

Sr Raritas et densitas sunt qualitates secundum eandem ex mutua actione qualitatū primarum ad inuicem et sunt in celo. quoniam qualitates primae sunt in celo. Dominum quod raritas et densitas a toto genere non continentur a qualitatibus primis sed possunt recipi in aliquo per solam creationem.

Sr Angeli sunt subiecti et tamen non sunt susceptibiles contrariorum. nec habent fieri nec habent qualitates activas et passivas. Dominum quod quoniam angelus non est susceptibilis contrariorum sensibilium. tamen aliorum vellet nolle scire ignorare habet et vicium. unde angelus habet naturam est mutabilis de bono in malum vel per angelum. scilicet lucifer cecidit de bono in malum per superbiam cum alijs. Et etiam angelus est susceptibilis scire et ignorantie. quoniam angelus iam potest esse nesciens et per eam fit sciens per superiorum illuminatorum quoniam superiorum confortat inferiorum et ipsos illuminat.

Sr Ignis est subiectus et tamen non est susceptibilis contrariorum quoniam ignis est calidus et nunquam frigidus. Dominum quod quoniam non est susceptibilis frigiditatis. est tamen susceptibilis aliorum contrariorum quoniam se habet rarus et densus.

Sr Esse susceptibile contrariorum conuenit superficie et tamen superficies non est subiectus. prima pars assumpta patet quoniam eadem superficies suscipit album et nigrum quae sunt contraria. Dominum quod dupliciter est susceptibile contrariorum scilicet quod et quod. unde eadem superficies est bene susceptibilis contrariorum tanquam subiectum quo. non tamen tanquam subiectum quod datus ipsi esse quod facit subiectum.

Arguitur Deinde est subiectus et tamen non est susceptibilis contrariorum quoniam in toto nullo cadit actus. Dominum quod subiectus capit dupliciter. primo modo per omni eo quod non est actus et sic deus est subiectus. Alio modo per subiectum quod est limitate nature. et sic deus non est subiectus. et sic capit hic.

Arguitur Oratio et opinio suscipiunt contraria et tamen non sunt subiectae. ergo ista proprietates conueniunt alijs. Ans. probatur quoniam eadem oratio vel opinio quandoque est vera et quandoque falsa. Dominum quod dupliciter aliquid est susceptibile contrariorum. primo per se sui mutationem scilicet actum tale. et sic subiectum est susceptibilis contrariorum. Alio modo sine sui mutatione sed solum per mutationem alteri scilicet rei et sic oratio et opinio suscipiunt contraria. Unde dominum quod illud quod hic dicitur susceptibile contrariorum dicitur esse subiectum contrariorum. sed oratio non est subiectum contrariorum. quoniam non est subiectum verum et falsum ergo oratio non est susceptibilis illorum contrariorum. Unde sicut sanitas primo modo est in urina significatiue tamen quoniam urina est signum sanitatis ita veritas et falsitas sunt in oratione. Secundo sanitas est dicta sic in causa efficiere et sic verum et falsum sunt in rebus sicut in causa quoniam habet eo quod res est vel non est oratio dicitur vera vel falsa. Tercio

Tractatus

sanctitas est in aiali vt in subiecto et sic verū et falsum sunt in cōpositione et diuisione rerū cōceptarū. et cōsequenter illa cōpositō extremorū est in cōponēte et diuidente. et p̄ tanto veritas dicit̄ esse subiectiue intellectu

Ar Aristotiles dicit q̄ verū et falsū sunt in aia et bonū et malū in reb⁹. ergo male dicit pe. hys. q̄ verum et falsum sunt in rebus. Dm q̄ duplex est veritas. scz veritas entis que cōuertit̄ cū ente. et talis est in rebus. Alia est veritas ppositiōis et illa ē adequatio rei intellecte ad intellectū et talis est in aia. Etia du/plex est res scz ad extra et cōcepta. sed verū et falsum sunt in reb⁹ cōceptis. et de tali re loquitur Pe. hispanus.

Ar Impossibile est contraria siue contradictoria verificari de eo/ dem sine sui mutatione sed verū et falsum sunt contraria q̄ nō pnt verificari de eadē oratione sine eius mutatōe. Dm q̄ impossibile ē contraria siue contradictoria verificari de eodē subie/ cto absq̄ eius mutatōe. sic etiā verū et falsum nō verificant̄ d̄ eo dem subiecto nisi sit mutatio facta in tali subiecto. sed verū et fal/ sum sunt in oratione sicut in signo et nō sicut in subiecto. Al̄ p̄ dicit q̄ duplicia sunt opposita scz absoluta et respectiua. opposita absoluta nō pnt verificari de eodē sine sui mutatione sz bñ op/ posita respectiua q̄ alia sunt verū et falsum.

Arguit̄ Illa ppō q̄ semp̄ fcat idē nō fcat interdū verū et interdū falsū. sz ois ppositio semp̄ fcat idē ergo nulla fcat qñq̄ verū et qñq̄ falsum. Minor pbat q̄ illa ppositio sortis sedet semp̄ fcat sorte sedere siue sedeat siue non.

Dicendū ad maiore q̄ illa ppositio que semp̄ fcat idem ade/ quate. nō fcat interdū verū et interdū falsū. et maiore sic mo/ dificata minor est falsa cū eius pbatōe.

Quantitatis aliud cō

Postq̄ autor determinauit de p̄dicamento substan/ tie qd̄ est p̄mū. hic psequēter determinauit de p̄di/ camentis accidentiū et p̄mo de quāritate. Rō or/

dinis est. quia quāritas immediatus inheret substantie q̄ alia. quia alia inheret substantie mediante quāritate eo q̄ acquirū tur p̄ motū in suba p̄mo p̄ se vel ex cōsequenti. sed substantia.

Tercius

nō intelligit moueri nisi sit quāta. et sic om̃s mot⁹ presu pponit
quātitate. Etia q̃titas magis puenit cū subitātia q̃ alia qz sic
substantia est subiectum ita et q̃titas dñter tamē.

Ar Qualitas psequit totū ppositū grā forme ⁊ q̃titas grā
matie. s; forma ē dignior materia. g̃ q̃litas rōe dignitatis
debet pcedē q̃titate. Dd; qz duplex ē ordo sez gñatōis et pfec/
tōis. mō q̃litas ē hñ por ordie pfcōis. s; ordie gñatōis illa pdi/
camēta ponūt prio q̃ immediati⁹ inherēt sbe et sic q̃titas ponit
ante alia pdicamēta actiū et illū ordinē suat pē hñ.

Querit Utz q̃titas sit vnū pcamētū distinctum ab
alijs. Ddm qz sic qz est gen⁹ gñalissimū hñs
sub se gñā subalterna et spēs spālissimas. ergo est pcamētum
cūtia tener a diffinitōe ad diffinitū. Qz aut sit distinctū ab alijs
patz qz habet distinctū modū pdicādi de pñā substantia que est
pdicari in quantum generaliter caprum

Ar Omne pcamētū debz hñ vnū mōm pdicādi de pma
suba p quez distiguit ab alijs. s; q̃titas n̄ habz vnū mōz
predicādi de pma suba. g̃ nō est pcamētū. Mior prz qz pre/
dicat in q̃tū ⁊ in q̃tū sil. Ddm qz quis q̃titas n̄ habz vnū
modū predicādi de pma suba in speālī hz tñ vnū mōm pducā/
di in generali. s; pcamēta distiguunt penes diūfos modos ge/
nerales et nō spāles et illū pdenoiatiuum quantitatis in genere
est q̃tum sicut quale est denominatiuum qualitatis.

Ar In q̃titate nō est aliq̃s mod⁹ gñal predicādi de prima
substantia igit rē. Ans pbat qz q̃tus est denoiatū q̃titarē
ptinue tātus. Ddm qz quantū accipit duplr. vno mō ī gñali vt
omne h̄ vocat quantū qd hz ī se aliquam quantitatem ⁊ sic ali
qd denoiat quantū a quantitate in gñali et h̄ mō quantū est mo/
d⁹ predicādi gñalis ipi⁹ quantitatis in cōi. Alio mō specialr vt
illud dicit quātū qd habz quāitates ptinuam et sic quātū non
est mod⁹ general s; specialis quantitatis cōtinue. Pro quo no/
tandum qz quādoqz aliquod nomen est commune duobus q̃/
rum vni est nomen impositum et alteri non. tunc illi cui non est
nomen impositum debet manere nomen cōe tanqz spetiale ex re/
gula topica. et quia quātitas discreta habz denominatiuum cui ē
speciale nomen impositum sez quorū ⁊ quātitas cōtinua nōn
ideo vsurpat sibi denominatiuum generale qd est quantum

Tractatus

Si In omni pdicamento debz esse vnū minimū qđ ē metru z
 mensura oim alioz. sed in quātitate nō ē vnū minimū er
 go quātitas nō est pdicamentū. Minor pbat qz in quātitate
 sunt duo minima scz vnitas et punctus. Ddm licz vnitas z pu
 ctus sunt duo minima aliquaz spēz quātitatis. tñ nō sunt mi
 nima respectu quātitatis in cōi. sed est vnū minimū qđ est me
 trū et mensura omnū quantitatū. scz essentia quātitatis in ge
 nere generalissimo sumpta. Determinando igit de quātitate pri
 mo diuidit ipam in cōtinuā et discretā Rō diuisionis ē qz om
 nis quātitas mensurat substantiā. vel ergo mēsurat ipaz vt ha
 ber partes cōtinuas et sic est quātitas cōtinua aut fm qz hz ptes
 separatas et diuisas. et sic est quātitas discreta.

Si Omne vniuocū pus ē diffiniendū qđ diuidendū gō quā
 titas male pmo diuidit. Dicendū q omne vniuocū pus est
 diffiniendū qđ diuidendū nisi potius et cōuenientius notificet
 p diuisione qđ diffinirōez. sed quātitas melius et cōuenienti⁹ noti
 ficat diuisione qđ diffinirōe qz quātitas nō pōt notificari diffōe
 quidditatiua et essentiali cū sit genus gñalissimū. Vel ddm q
 quātitas p̄sideratur duplr. vno⁹ physice in rōne entis et sic poti⁹
 deberet diffiniri qđ diuidi. Alio⁹ p̄siderat loyce in rōne mēsure.
 vel inq̄tū est actus mēsuratiuū sube et sic poti⁹ diuidit qđ diffi
 nit. posset tñ facili⁹ sic diffiniri. quantitas est fm quā quāti esse
 dicimur. Vel quantitas est per quā subiectum reddi⁹ mēsurabile

Si Sic se hz q̄litas ad illa q̄ sūt in p̄nto qualitatis sic se hz
 quātitas ad ea q̄ sunt in pdicamento quātitatis sz quali
 tas diffinit aīquā diuidit. ergo etiā quātitas pri⁹ dēret diffini
 ti qđ diuidi. Ddm q̄litas hz vnuz denominatiuū. scz quale z
 sic diffinit p illud. sz quātitas hz duo denoiatia gñ dēret diffini
 ri tūc diffiniret p diuicōez q̄ innuit ei⁹ diuicōez qre cōuenientius

Notādū in diuicōe dē quātitatē in sin diuidit
 glari nūero z nō quātitatē in pli nūero ad
 designandū q quātitas fm q hie diuidit est vnū gen⁹ gñalissi
 mū et nō plura. Et dē aliđ i neutro gñe z nō alia in seio gñe ad
 denotandū q ista diuicō quātitatis nō ē diuicō generis i spēs
 spālissimas sz i gñā subalīna. vt quātitatē aliđ. s. gen⁹ ē p̄tinuū
 aliud. s. gen⁹ ē discretū. Et dē aliđ i neutro gñe z nō aliez ad de
 notandū diuersitatē eēnriālē inē quātitatē p̄tinuā z discretā z n

Tercius

diuersitate accidentalē. qz aliud dicit diuersitate essentialē. et al/
terum dicit diuersitatem accidentalem.

Arguit Ista diuissio ē in pignis. pbat qz relatiuū et suū
ans dispuēiūt in genere. nā qritas ē generis seīz
aliū ē generis neutri. Dōm q aliud nō refert hoc ans expressū
scz qritatis. s3 gen^o subintellēm Etia relatiuū diuersitatis nā te
net puenire cū s3tatiuo ancedēte sed sequēte. Vel dōm q aliū
nō tenet s3 relatiue sed infinire vt aliud qritatis ē ptiuuū et aliū
qritatis ē discretū. et regit ibi qritatis ab aliud ex ut ptiōis s3
diceret illud qd d3 regi ex ut ptiōis d3 ēē plis nūeri vel singu
laris nūeri nois collectiui s3 ille grūs qritatis nō est hui^o mōi.
Dicēdū q qritas nō sit nomē collectiuiū h3 tñ mōz nois
collecti. qz colligit mltā s3 se sic s3 spēs q pōnalr s3 ipō ptiuef.

Rotandū In diuissioe qritatis aut o2 ppoit qz/
ritatē ptiua discretō et psequēdo ppoit
discretā ptiue. Rō ē qz iste due spēs pnt duplr psideari. vno^o
vt ppat ad qritatē q ē ge^o hāz spēs. et sic vna nō ē pōz alia. qz spe
cies s3 coeque s3 ipō gne et ad hoc inuēdū ordiez ipaz variat.
Alio^o ppat int se et h3 duplr. vno^o vt int ipas scāz ordo notori
tatis q ad nos et sic qritas ptiua pōit an discretā et illū ordiem
t3 p. h3. in diuissioe qz notiora s3 pōza. mō qritas ptiua ē nob
notior q discretā qz ē ppositior. Alio^o vt inter ipas cadit ordo
notioritatis q ad nāfā et sic simpliciora s3 pōza mō qritas dis
creta ē simplicior q ptiua. et gñ determinando p^o definit de qti
tate discretā q ptiua. Q3 at quāritas discretā ē simplicior. p3
qz quāritas discretā diffit p abnegtōz qntitatis ptiue vt p3 i tex
tu sic suplr p abnegtōz ppoiti Et pñ^o qntitatis discretē ēplici
us qm ptiue eo q pnt^o addit vnitati positōz in ptiuo.

Est autē discreta quāritas

Posita diuissioe quāritatis. h3 pnt pseqf de mēbris illi^o diuissio i
et pmo de qntitate discretā rō ordinis deā ē Et poss3 sic diffiniri
qntitas discretā ē p^o ptes nō coplāf ad aliquē tminū coēm q sit
pncipiū vni^o et finis altē^o s3 remanēt discretē et sepate Et diuidi
tur in duas spēs. s. nūz et orōz rō ē qz ois qntitas discretā mēsu
rat s3bz vt h3 ptes sepatas et h3 duplr aut s3 q ptes s3 pmanēt
et sic ē nū^o l3 qz s3 successie et sic ē orō. s3 q nūz sit qntitas. p3 qz

Tractatus

illud ē quantitas qd mēsurat sbaz sz nūc^o ē mēsurā sbe g. mior p.
bat qz decē caēs nūarāt nūero denario. z q sit quantitas discreta
p3 qz qntitas discreta ē c^o ptes n coplāt ad aliquē tminū rōz q ē
pn^m vni^o z finis alit^o. sz ptes nūeri n coplāt ad aliquē tminuz
pēm q ē pn^m vni^o z finis alit^o g nūs ē quantitas discreta vt qnqz
z qnqz q sūt ptes denarij n coplāt ad aliquē terminū eōdem sic
ptes linee ad pūctū. sz qlibet ps ē discreta z ab alia sepata

Querit Quid ē materiale et formale nūi. Dd3 q ma
teriale nūi sūt vnitates. Et formale sz aliq^s ē
vltia vnitas in q^{tu} respicit pcedētes sz veri^o d3 q sit aggregatio
vnitatu qz illa variata variat nūs et illa manēre eadē manz idē
nūs. Et qn d3 nūs variat variata vltima vnitate. Ddm q hoc
ē p accūs qz aggregatio variat. Et ē nūs sbiectiue in rebus nūe
rat^{is} q sūt mltē. qz nūs ē mltitudo q dicit respē pluralitatis q
bū pōt fūdari in diuers^{is} ptialib^{us} sibiect^{is} nō faciētib^{us} vni^o. Et qn
arguit accūs nūant nūositate sibiectoz vt d3 p^hs. d3 q vez ē
nūositate total^{is} sibiecti et nō ptialis. Et qn d3 aggregatio ē re
latio ergo nō potest esse forma numeri. Ddm q vez est significa
tione sed circūlocutiue ponitur formale numeri

Arguit Ex nō q^{tu} nō pōt fieri q^{tu} sexto p^hoz sz vni
tates sūt nō q^{te}. g ex ipis n pōt fieri nūs. Ddm
q ex n q^{te} nullo neqz in actu neqz in pōnā n pōt fieri q^{tu}. quis igit
eur qlibet vnitas actu nō sit q^{ta} vna tū addita alteri pōt fieri q^{ta}

Arguit Indiuisibile additū indiuisibili n facit ipz ma
ius vt dicit Aresto. i sexto phyl. sz vnitas ē in
diuisibil. g alci vnitati addita nō facit eā maiorē. Ddm q in
diuisibile additū indiuisibili p mōm p^unuatōis nō fāt ipz ma
i^o sz idiuisibile additū indiuisibili p mōz diuisiōis z discretōis
bū fāt ipm maius mō ptes nūi sz discrete z diuise. Et qū Arel
d3 indiuisibile additū idiuisibili n fāt ipz mai^o loq^{te} de linea q ē
q^{tu}itas p^unuā. z g p^umoō sz itelligēdi p^um materiā sibiectam.

Arguit Sic se h3 pūct^o ad lineā sic se h3 vnitas ad nūz
sz re pūct^o n pōt fieri lineā. g ex vnitatib^{us} n pōt fieri
nūs. Dd3 q n ē pōia sile ē ei sile in h q pūct^o ē pn^m ip^h lineaz
vnitas ē pn^m nūeri sz dāt qz pūct^o ē pn^m p mōm p^unuatōis et
coplatōis vnitas sō ē pn^m nūeri p modū discretōis z diuisiōis
sz dcm ē q idiuisibile additū idiuisibili p uia p^unuatōis n facit

Tercius

ipsum maius. ergo ex punctis non potest fieri linea.

Sic homo canis et bos sunt nūs et tñ nō sūt q̄titates. q̄ nū-
merus nō ē q̄titas. Præterea aīa ē numerus zē subā ergo
numer⁹ est subā. Dñm q̄ numer⁹ ē duplex. s. numer⁹ numeratus
z numerus numerās. Numerus numerat⁹ sunt res numerate.
vt decē hoīes decē canes vbi res numerate sunt hoīes z canes.
et talis nūs ē in tali p̄dicamento in quo est res numerata. Nam
aliqñ ē in p̄dicamento substātie vt duo hoīes duo canes. aliqñ
in p̄nto relationis vt duo filij duo patres. aliqñ in p̄nto q̄tita-
tis vt duo linee due superficies. Sed numer⁹ numeras ē duplex
scz effectiue et formalis. nñer⁹ numerās effectiue ē aīa rōnalis. z
est reductiue in p̄nto substātie sicut aīa. Numer⁹ numerās for-
malis ē duplex qdā est formalis in genere z quidā transcendēs.
Transcendēs ē ille qui causat ex vno transcendēter sumpto z sic
dicim⁹ tres angeli et tñ angeli nō sunt q̄ti quātitate discreta qz
numer⁹ q̄titas discreta cātur ex diuisiōe cōtinui. z iō in angelis
nō repitur nūs istius p̄dicamēti. Formalis in gñe ē ille q̄ cātur
ex vno vt est p̄ncipiū q̄tatis discrete qd cātur ex diuisione cō-
tinui. Un vñ dicit indiuisiōē sed ē duplex indiuisiō. s. mate-
rialis z formalis et vñ illud qd negat diuisiōē materialē est
p̄ncipiū q̄tatis. sz qd diuisiōē formālē negat ē transcendēs. et
p̄stituit numerū qui excedit genus huius p̄nti.

Notādū. Nūs ē multitudo ex vnitatib⁹ aggrega-
ta. Sz dicēs nūs ē multitudo z multitudo
ē relatio. ego nūs ē relatio. Dñm q̄ multitudo p̄r dupl⁹ capi.
vno mō in q̄tū refert ad paucū vel in q̄tū opponit paucū. z sic
multitudo ē relatio. Alio⁹ p̄r oppōit vnitati et p̄ illo qd ē ml-
tudo. z sic ē q̄titas. z sic h̄ sumit in diffōe nūi. Deinde addit ex
vnitatib⁹ aggregata. Pro q̄ notandū q̄ q̄tuor sūt cāe nūi. s. māl
formāl efficiēs z final. Cā forāl p̄ria z imediata nūi ē vnio vni-
tatū ad iūicē. Et p̄ illā q̄libet nūs distinguit ab alio sp̄e. qz ē alia
aggregat⁹. z n̄ distinguit vn⁹ nūs ab alio solū vltia vnitate vt pa-
tuit sup⁹. Cā māl nūi ē res nūata. z h̄ itelligit d̄ mā in q̄ qz n̄ h̄
materiā ex q̄. Cā efficiēs nūi ē aīa rōnalis nūerās. qz solū aīe est
nūare. Cā final ē mēsurā sbe. qz p̄ nūer⁹ possum⁹ mēsurare sba.

Sic om̄is sp̄s d̄z habere indiuidua. sed numer⁹ nō habz in-
diuidua. ergo non est species. Minor patet. quia illud

Tractatus

nō habz individua qđ nō habz vnū subiectū nūero. sz nūer⁹ nō potest hē vnū subiectū nūero qz sp̄ ē in mltis reb⁹ numeratis. Dōm q̄ q̄uis numer⁹ nō habz aliqd vnū subiectū simpliciter tñ bñ p aggregatōnē qđ sufficit ad vnitatē indidui in discretis.

Querit Utz oīō sit q̄ntitas Dōz q̄ sic qz illd ē q̄ntitas qđ ē mēsurā substantie. sz oīō ē h̄mōi q̄ est quātitas. Et est discreta quātitas. qz ptes eius nō copulant ad aliquē terminū cōm q̄ ē pncipiū vnius et finis alterius. sz sem p manēt discrete et separe. vt līe z syllabe sunt ptes oīōnis tma nient discrete z diuise. Et diffinit sic. oīō ē mēsurā sonoz līaz et syllabaz ī voce platay. vl sic oīō ē mēsurā discretorū sonoz z discretay syllabaz sub inuicē succedētū. z ē subiectū ī voce plata.

Ar Dē accīs denoiat subiectū in q̄. sz oīō quā mēsurat. nō denoiat vocē platā ergo nō ē accīs ei⁹. Adior pbat: quia dictio nō plonqat vel corripit sz syllaba. Dōm ē q̄ dictio. pōt capī duplr. vno⁹ fm se totā. Alio⁹ grā suay ptiū. vñ dictō secūdo mō mēsurat oīōnē z nō pmo mō nisi ex psequēti.

Ar Illud nō ē quātitas qđ nō mēsurat subam. sz oīō nō mēsurat subam. q̄ oīō nō est quātitas. Adior pbat qz ora / tio mēsurat vocē platā. et vox plata nō ē suba sed qualitas. Dicendū est q̄ q̄uis vox plata nō sit suba habet tñ se p modū sube quia habet modū subiecti respectu oīōnis.

Ar Oratio nō est in aliquo p̄dicamēto. ergo male hic ponit spēs quātitatis discrete. Ans pbat qz ē secūda intentio. Dicendū q̄ oīō capitur tripliciter. vno⁹ p secūda intētiōne fū data supra vocē cōplexā. Secūdo capit p ipā voce cōplexā q̄ ē obiectū intentioni secūde z illis duobus mōis nō capit h̄. Tercio capit p quātitate mēsurante vocē platā et sic ponit h̄c spēs q̄ntitatis discrete distincta ptra numez qz nūs causat p reiterationē vnitatū. sed oīō nō causat p reiterationē līaz z syllabaz. qz illud qđ semel dictū ē ampli⁹ resumī nō pōt. etiā partes oīōnis sunt successive mō illud qđ est successiū nō reiteratur.

Quātitatis cōtinue aliali

Postq̄ autor determinauit d̄ quātitate discreta h̄ pnter agit d̄ q̄ntitate p̄tinua fm ordinē p̄us assignatū et pōit q̄nqz spēs q̄ntitatis p̄tine. vt sūt linea superficies corp⁹ loc⁹ z tps Sz p̄ps illas spēs

Tercius

enumerās sic dē continua vero vt linea sup̄ficies corp⁹. ampli⁹ at
p̄ter hec loc⁹ et tps. Cū ibi possz aliq̄s q̄rere q̄re dē ampli⁹ at p̄t
hec. Rñdē q̄ ideo qz loc⁹ et tps nō sūt pp̄ie sp̄s q̄titarz conti
nue sicut alie. qz locus ⁊ sup̄ficies in rōe entis nō distinguūtur
s̄p̄ vt patz q̄ro physicoz qz ibidē loc⁹ diffinit p̄ sup̄ficiē. Et tps
nō ē q̄titas p̄ se s̄z p̄ actiōis. qz tps ē mēsurā mot⁹. ergo ē q̄titas
p̄ motū a q̄ habz suā p̄tinuitatē ⁊ motus vltērius h̄z illā a mag
nitudine. Et est sufficiētia istaz q̄nqz sp̄z. nā oīs q̄titas conti
nua mēsurat subam aut intrinsece vel extrinsece. Si intrinsece h̄
est tripl̄r. qz vlt̄ fm vnā dimēsiōnē s̄z h̄z lōgitudinē et sic est li
nea. vel fm duas. s̄z fm longitudinē et latitudinē. ⁊ sic ē sup̄fi
cies. aut fm tres dimēsiōnes ⁊ sic est corp⁹. Si mēsurat subaz
extrinsece h̄ ē dupl̄r. vlt̄ mēsurat subam vt ē in q̄te ⁊ sic ē locus.
aut vt ē in motu et sic ē tps. S̄z qd̄ linea sup̄ficies ⁊ corp⁹ mē
surāt subam intrinsece. p̄z qz mēsurāt illud subiectū in q̄ sūt. vel lō
gitudinē hoīs mēsurat hoīem longū Sed locus et tps mēsurant
substantiam extrinsece. qz nō mēsurant illas subas in quibus
sūt. qz loc⁹ mēsurat locatā s̄z ē in locatē et tps mēsurat istas res
inferiores p̄ applicatōz in quib⁹ tñ nō ē s̄z ē i motu p̄mi mobil

Notandū Qd̄ linea ē q̄titas qz illud ē q̄titas qd̄
est mēsurā sube. s̄z linea ē h̄mōi. ḡ est qz
ritas. Et ē q̄ti. as p̄tinua. qz id. ē q̄titas p̄tinua ē p̄tes coplānt
ad aliq̄cū tm̄m p̄m q̄ ē p̄ncipiū vni⁹ p̄tis et finis alteri⁹. s̄z p̄tes
linee coplānt ad vnū tm̄m cōm q̄ est p̄ncipiū vni⁹ ⁊ finis alteri⁹. ḡ
linea ē q̄titas p̄tinua. Mōz p̄z qz p̄tes linee coplānt ad p̄nc.
cum q̄ p̄ncipius ē p̄ncipiū vni⁹ p̄tis linee ⁊ finis alteri⁹. vñ linea ē
lōgitudinē sine latitudinē ⁊ p̄funditatē extēritates sunt duo p̄nta
s̄. finitiās et terminās. s̄z aliq̄ dicūt q̄ ista clausula n̄ dēbeat addi
qz alias diffinitō nō p̄uenit linee circulari. Et ē rō diffinitōis
qz linea itelligit cārē ex fluxu ymaginario p̄nti i lōgū. ⁊ iō linea
h̄z lōgitudinē s̄z qz t̄lis p̄nti nō itelligit finē in lat̄ neqz in p̄
fundū. iō linea ē sine latitudinē ⁊ p̄funditatē Et h̄ d̄z itelligi sine
p̄funditatē ⁊ latitudinē linee ⁊ nō sup̄ficiē vlt̄ corp⁹ in q̄ est. qz n̄
p̄t ēē linea nisi sit in corp⁹. et ideo nō p̄t ēē sine latitudinē et p̄fun
ditatē corp⁹. et qz flux⁹ linee a p̄nto semp̄ icipit ⁊ imiatur i p̄n
ctū. iō extēritates linee sūt duo p̄nta. Et p̄ hoc patet q̄ in linea
materiale est p̄ncipius qz est id qd̄ s̄bstat fluxui suo. et fluxus ē for
male linee. quia p̄ ipsum formaliter constituitur linea.

Tractatus

Arguit Una spēs nō dī ē de constitutōe alteri⁹ s; linea ē de constitutōe sup̄ficieī et corp̄is. ḡ nō ē spēs distīcta a sup̄ficie et corp̄e. Mōr p; ex diffīone vtriūsq; Dōm q; l; linea includat i ill' matīalr nō tñ formalr tāq; tenens se ex pte forme corp̄is v; sup̄ficieī. s; nō ē īpūenīes q; vna spēs sit de p̄stitutōe alteri⁹ matīalr sic binari⁹ ē matīalr de constitutōe ternarij. similī lapides et ligna sunt de p̄stitutōe dom⁹ materialiter.

Notādū Q; sup̄ficies ē lōgītudo cū latitudīe et sine p̄fūdītate cui⁹ extreītates s; due linee. L⁹ rō ē q; sup̄ficies ymaginat cāri ex fluxu lineē i latū. et sic a linea h; lōgītudīem et a fluxu ei⁹ in latū h; latitudīem et nō ītelligī fluxū i p̄fūdū iō sup̄ficies ē sine p̄fūdītate. et q; flux⁹ eius incipit a linea et i lineā tīniat. iō sup̄ficies h; duas līcās tāq; extreītates

Arguit Termini cuiuslib; rei dī ē īdīfīblī. s; linea nō ē īdīfīblī. ḡ nō ē tīni⁹ sup̄ficieī Dō; l; linea sit dīuisīblī h; lōgītudīez ē tñ īdīfīblī h; latitudīez et eo ē tīni⁹ sup̄fī

Arguit Illa nō distīguīt spē ab īnīcē q; nō pnt sepa / cīei ri et sepa tī p̄uari. s; linea sup̄ficies et corp⁹ nō pnt sepa ri et sepa tī p̄uari. ḡ nō distīguīt spē Mōr p; q; īpōssīble ē h; rē lineā sepa ri a corp̄e. Dō; q; ille articul⁹ vlr nō ē ver⁹. q; p̄sīdēs p̄pē nō pnt sepa ri a s̄iectī v; rīfīble nō p̄ sepa ri ab hoīez tñ dīr spē ymmo ḡne ab īpō. et sīl; dīr de pōnīs aīe. Vl' dō; q; līez nō sepa nt re tñ sepa nt rōne qd suffīcit ad realē distīnctōem.

Notādū Q; corp⁹ ē lōgītudo cū latitudīe et p̄fūdī / tate cui⁹ extreītates s; due sup̄ficies. L⁹ rō ē q; sic linea ītelligī cāri ex fluxu pūctī i lōgū et sup̄ficies ex fluxu lineē i latū. sic p̄fōrmī ītelligī corp⁹ cāri ex fluxu sup̄ficieī in p̄fūdū. iō corp⁹ a linea h; lōgītudīez a sup̄ficie latitudīez et a fluxu sup̄ficieī in p̄fūdū h; p̄fūdītate. et q; ille flux⁹ ab vna sup̄ficie īcipit et i alīā tīniat iō extreītates corp̄is s; due sup̄ficies. Un sic i linea matīale p̄ncipiū lineē ē pūct⁹. et flux⁹ pūctī i lōgū ē p̄ncipiū formale lineē et i sup̄ficie lineā se h; vt matīale p̄ncipiū et fluxus lineē in latū ē p̄ncipiū formale sic sīl; in corp̄e sup̄ficies se h; vt p̄ncipiū matīale et flux⁹ sup̄ficieī i p̄fūdū ē tāq; p̄ncipiū formale

Arguit Nulla s̄ba ē q̄ntitas. s; corp⁹ ē s̄ba. vt p; ex artōz pōr. ḡ nō ē q̄ntitas. Dōm ad mīnozem q; cor /

pus capitur dupliciter. vno modo pro illo quod aptum natus est dimensionari tribus dimensionibus. scz longitudine latitudine et profunditate. et sic est substantia. Alio modo pro trina dimensione que substantiam mensurat scz pro longitudine latitudine et profunditate. et sic corpus est quantitas. modo non est incommensurables quod vnum et idem sit in diuisis predicamentis secundum diuisas rationes.

Partes autem loci ad eundem

Postquam autor terminauit de linea superficie et corpore que mensurant substantias intrinsece. hic iam terminat de alijs quantitatibus principis que mensurant ipsam extrinsece. scilicet de loco et tempore. et ergo iste due species ponunt ultimum locum. quia illud quod intrinsece est alicui est prius quam illud quod alicui est extrinsece. Alia causa quia potestas species quantitatis principis scilicet linea superficies et corpus sunt maiores quantitates principis quam locus et tempus. quia locus et superficies in ratione entis non distinguuntur specie. et tempus non est quantitas per se sed per accens.

Arguitur Locum esse superficies. quia non sunt distincte species. Aliis probatur quia superficies predicatur de loco quanto philosophorum ut locus est superficies corporis principis. Dicitur quod per hunc non est huiusmodi probatur. quia ipse potest tota species quantitates principis esse Aristotele. Sed ad aristotelis dicitur quod ipse in libro predicamentorum non est locum sed opinio propria sed secundum opinionem. non antiquorum. sed in physica loquitur secundum opinionem propriam. Et sciens Thomas dicit quod Aristotele. habuit hoc de more quod semper solebat reprobare in physica secundum opinionem propriam illud quod posuerat in logica sed opinione aliorum. Sed alii solunt istud argumentum quod locus capit dupliciter vno modo secundum rationem entis et materialiter per illo quod est locus et sic non est species quantitates principis distincta. et sic loquitur Aristotele. in quanto metaphysice quia ibi non enuntiat locum in specie quantitates principis. Alio modo capit locum formaliter in ratione mensure. et sic locus consideratur a logico et sic est distinctus a superficie. quia locus habet maiorem rationem mensurandi quam superficies quia superficies mensurat illud in quo est intrinsece. sed illa superficies dicitur locus in quantum mensurat ipsum locum extrinsece. Et ergo respondetur quod in logica sunt quatuor species quantitates principis sunt quatuor distincti modi mensurandi substantiam. quia linea mensurat secundum unam dimensionem superficies secundum duas. et corpus secundum tres et hoc intrinsece. Sed tempus et locus mensurant substantiam ut est in motu locus habet mensuram substantiam ut est in quiete ut dictum est. Sed in metaphysica de bet respondetur quod sunt tres species quantitates principis. scilicet linea superficies et corpus. et non locus et tempus quia locus non distinguitur a superficie in ratione entis.

Tractatus.

quia locus nihil est q̄ sup̄ficies et circūscribens locatū. Et t̄ps nō h̄z cōtinuitatē a se s̄z ab alio s̄z a motu p̄mi mobilis. et ergo in metaphisica nō ponit̄ p̄ sp̄c. Et physice loq̄ndo s̄z q̄tuor spe-
cies q̄ritat̄s p̄tinue. s̄z linea sup̄ficies corp⁹ et t̄ps et nō locus. q̄z locus nō distinguit̄ a sup̄ficie physice loq̄ndo vt d̄cīm ē. S̄z f̄m̄
p̄itātē illa distinctio de loco q̄ accipit̄ mat̄ialr et formāl̄ in rōe
mēsure nō v̄z. q̄z rō mēsure addit solū relatōez rōis sup̄ formā.
q̄ ē sup̄ficies. s̄z diūsit̄as tal̄ relatōis rōis nō cōstituit diuersas
sp̄cs. Et iā mēsurare extrinsece et mēsurare intrinsece sunt rōnes
mēsurādī respectiue. s̄z d̄ne respectiue nō p̄nt facē distinctiōz spe-
cificā in p̄dicam̄to absoluto q̄le ē q̄ritas. Est ergo simplr d̄m
q̄ locus et sup̄ficies s̄z idēz. et hab̄z se locus ad sup̄ficiē sicut ps
in mō ad suū totū. vt sicut inferius ad sup̄ius. naz sup̄ficies est
triplex. s̄z cōcaua q̄ est interior. cōuexa q̄ est exterior. et plana que
nō est altera illaz. s̄z locus est idē q̄ sup̄ficies cōcaua q̄ ē ps in
mō sicut homo albus ad hominē. Et hec om̄ia clari⁹ h̄nt vi-
deri circa diffinitionē loci in quarto physicoz.

Arguit̄ Locus et sup̄ficies hab̄t diuersas rōes mēsurē
q̄z vnū mēsurat extrinsece et alterū intrinsece.
igit̄. Dicendū q̄ ambo mēsurant extrinsece et intrinsece q̄z men-
surant locatū extrinsece. et corpus locans siue continens mēsur-
ans intrinsece sicut linea in vlna mēsurat intrinsece ip̄am vl-
nā et extrinsece pannū.

Arguit̄ Loc⁹ ē natūal̄ poñā. q̄ d̄z ponit̄ in p̄dicam̄to q̄
licet̄. Aliis p̄bat̄. q̄z est p̄seruatiū locatū quod
p̄uenit naturali potētie. D̄m q̄ nō est incōueniēs q̄ vnū et idē
sit in diūsis p̄dicamentis s̄m diuersos modos. q̄z in loco sunt
duo. s̄z formale loci et materiale. Materiale loci ē entitas ip̄i
s̄z sup̄ficies circūscribens ip̄m locatū. vt sup̄ficies lapidis circū-
scribens lapidē ē loc⁹ lapidis. S̄z formale ē duplx. s̄z mathema-
ticū et physici. et formale mathematicū ē distātia a trib⁹ p̄ctis
mūdi immobilibus que s̄z polus arcticus antarcticus et centruz
mūdi. et sic locus ē immobilis. Sed formale physicū est f̄tus
influra ip̄i loco a p̄mo locante. et talis f̄tus ē natūal̄ potentia.
vñ cōsiderando locū q̄tum ad eius materiale. sic est q̄ritas. sed
q̄tum ad formale mathematicū est relatio. et q̄tum ad forma-
le physicū sic est naturalis potentia. et sic non est incōueniens q̄
idē diuersimode cap̄tum sit in diuersis p̄dicamentis.

Arguitur Locis mēsurat fm tres dimēſiones. q̄ diſtin-
 gūt ſpecificē a ſupficie q̄ ſolū mēſurat fm duas
 Et q̄ ſi locus coincideret cū aliq̄ ſpēz maxime cū corpore qz vtrū
 qz mēſurat fm tres dimēſiones. Ans pmi argumētū pbat. qz lo-
 cus mēſurat locatū. ſz locatū hz tres dimēſiones. Ddm q̄ diſti-
 mo de loc⁹ ⁊ corp⁹ mēſurāt fm tres dimēſiones. nā corp⁹ mēſu-
 rat fm tres dimēſiones formalr ⁊ intrinſece. ſz loc⁹ mēſurat fm
 tres dimēſiones fm p̄nētiā effectiue ſpecialr ⁊ extrinſece. intrin-
 ſece p̄o ſolū mēſurat fm duas q̄re nō diſtinguit a ſupficie. Sz
 q̄ loc⁹ ſit q̄ntitas ptz. qz q̄cqd ē mēſura ſube hoc ē q̄ntitas. ſz lo-
 cus eſt mēſura ſube ergo eſt q̄ntitas. Et eſt cōtinua quia q̄ntitas
 cōtinua eſt cui⁹ ptes copulātur ad aliquē terminū cōm que eſt
 principiū vni⁹ ⁊ finis alteri⁹. ſz ptes loci ſz h̄mōi. g⁹ eſt q̄ntitas
 p̄tinua Minor ptz qz ptes loci copulant ad centrū. Sz dice-
 res. in textu dī q̄ ptes loci copulāt ad eundē terminū ad quem
 p̄ticle corp⁹is. ſz ptes corp⁹is vt dictū ē copulantur ad ſupficiē
 ergo etiā ptes loci debent copulari ad ſupficiē. Ddm q̄ corp⁹ ca-
 pit duplī. Vno⁹ vt corp⁹. ⁊ ſic ptes ei⁹ copulant ad ſupficiem.
 Alio⁹ capī corpus vt locatū eſt. ⁊ ſic p̄ticle eius copulāt ad cē-
 trū. ſed ptes loci copulātur ad eundē terminū ad quē ptes cor-
 poris locati que copulāt ad centrū. ergo etiā ptes loci.

Tempus ē numerus mot⁹

Hic agit de vltima ſpecie q̄ntitatis p̄tinue q̄ dī tps. ⁊ dī q̄ tps
 eſt nūc mot⁹ fm p̄i⁹ ⁊ poſteri⁹. Et q̄ tps ſit q̄ntitas ptz. qz q̄cqd
 mēſurat aliqd h̄ns modū ſube eſt quantitas. ſed tps eſt h̄mōi.
 ergo tempus eſt q̄ntitas. Et eſt q̄ntitas continua. qz quanti-
 tas continua eſt illa cuius partes copulātur ad aliquē terminū
 cōm qui eſt principiū vnius ⁊ finis alterius. ſed ptes tps ſz
 h̄mōi. ergo eſt quantitas continua. Minor ptz. quia partes tē-
 poris copulātur ad nūc. quia nūc eſt principiū futuri temporis
 ⁊ finis p̄teriti tps.

Arguitur Tps ē nūc. ſz nūc ē q̄ntitas diſcreta. q̄ tps ē q̄-
 ntitas diſcreta. Maior ptz p̄ diſſimilīcōz tempis
 Ddm q̄ lz tps ſit nūc nūer⁹. non tñ eſt numer⁹ numerans for-

Arguitur Ois q̄ntitas cō / malit q̄ ē q̄ntitas diſcreta
 cōtinua debet habere ptes in actu. quia alias con-

Tractatus

tinuari nō possunt. vñ ad eundē terminū copulari. s; tps nō h; aliq; ptes in actu. ergo non est q̄titas p̄tinua. **Minor** p̄t. q; **Arest.** dē q; nihil habem⁹ de tpe nisi p̄tis nūc. Dōm q; q̄uis tps nō h; ptes in actu p̄manētes. h; tñ ptes successiuas ⁊ i fieri qd̄ sufficit ad hoc qd̄ copulatur ad eundē terminū cōem.

Srguit **Arestoteles** ponēs sufficiēter spēs q̄titat; cōti-
nue nō pōit tps inf ipas in q̄nto metaphice. **S**
et nō d; h; roni. Dōm q; **Arest.** pōit ibi tñ spēs q̄titat; p̄ti-
nue q; hñt suā cōtinuitatē a se. ⁊ tales s; nisi tres. sc; linea. cor-
pus sup̄ficies. ⁊ nō pōit tps eo q; tps nō h; suā cōtinuitatē a se.

Srguit **Mo.** nō ē q̄titas cōtinua. **S** nec tps. t; p̄na.
q; tps capīt suā p̄tinuitatē a motu. Dō; q; du-
plex ē p̄tinuitas. qdā est inherēseca ⁊ formal. q̄llā h; tps a suo
ēnio cōmuni q; ē nūc. Alia ē extrinseca ⁊ material. ⁊ illā h; tps
a motu ⁊ mot⁹ a mobili. **U**ñ dōm q; tps h; suā cōtinuitatē p se
⁊ formalr. sed nō a se id est effectiue ⁊ materialr. Et qñ dī si mo-
tus dat p̄tinuitatē tpi. ergo motus erit q̄titas p̄tinua sicut tps.
Dōm q; aliqd dī p̄tinuū duplr. **U**no. fm esse. **Alio.** fm essen-
tiā vñ mot⁹ est bñ cōtinuus fm suū esse. s; non fm eēntiā. s; tps
est p̄tinuū fm esse ⁊ etiā fm eēntiā. mō vñ qd; est ponibile in
p̄dicamto fm eēntiā. **S** tps ē q̄titas p̄tinua ⁊ nō mot⁹.

Querit **Utrū** tps differt ab eternitate ⁊ eno. Dōm q;
sic. nā fm cōit dīam illaz mēsuraz assignātes
eternitas est mēsurā rei carētis p̄ncipio ⁊ fine. ⁊ sic est mē-
surā solius dei loq̄ndo de mēsuratis fm q; nūc existant a parte
rei. q; de facto est mēsurā rei carētis p̄ncipio ⁊ fine. ⁊ sic ē mē-
surā dei. q; solus de⁹ est eternitas. ⁊ tps nō p̄t hic capi put exten-
dit se ad eternitatē. q; eternus est ip̄e de⁹. alias etiā ip̄e de⁹ esset
in p̄nto q̄titat; ⁊ sic eēt accis qd̄ tñ est fm. **E**uēnitās est mēsu-
rā rei hñtis p̄ncipiū ⁊ carētis fine. vt aliq; res create nō de si-
nunt esse vt celū angeli ⁊ sic de alijs. tē eternitas in tali euiter/
no qd̄ de⁹ p̄i creauit. ⁊ nihil aliud ē nisi suba p̄mi euēni cū rela-
tione ad deū ⁊ ad posteriora euēna. **T**ps ē mēsurā rei habentis
p̄ncipiū ⁊ finē ⁊ ē i p̄mo mobili. ⁊ tps potest hic capi prout extē-
dit se ad euēnitatē ⁊ ad tempus proprie dictū. sed tamen dif-
ferēt ē mēsurā euēntoz ⁊ illoz q; p̄p̄e dicto tpe mēsurant nā
euēntoz aliqd vt celū mēsurat tpe p̄p̄tiales reuolutōes. s; tpe

Tercius

pprie dicto mensuratur illa q̄ hñt principiū z finē Est tñ notā
dū q̄ illa dīa assignata inter has tres mensuras est vera vt nūc
sed est omīno accītal. q̄ si mundus fuisset ab eterno vt phīs
probat in octauo phīsicoz z hoc simplr non est impossibile. tūc
morus non haberet pñ^m neqz finē z tñ mēsuraret tpe. qz tps est
mensura cuiuslibet mor^o. oportet ergo alīā dīam assignare tps.
ab alijs mēsuris. Sic distinguēdo q̄ eternitas est mensura rei
omīno permanētis. Sed eternitas est mensura rei pmanētis in
suo esse s̄z habentis successione in operatione. Et tps est mensura
simplr successiui tam quo adesse q̄z quo ad operationē.

Quantitati nihil ē cōtrariū

Postqz Arestj. posuit diuisione q̄ritatis. hic onē poit ei⁹ pprie
tates z sunt tres. Prima q̄ritati nihil ē p̄trariū. z tō ordis ista
rū proprietatū est. nā p̄is ē cā scde p̄prietatē. z tertia p̄prietas
seq̄t ambas. qz scia p̄p̄tas ē magis p̄p̄ia q̄z p̄cedētes. q̄uis
q̄ via p̄fectōis debet p̄cedē tñ via generacōis seq̄t z posterior est
Et p̄ ista prima p̄p̄ietas p̄b̄ari q̄tuor modis. primo p̄ indu
ctionē vt bicubitū nō habet p̄trariū. tricubitū nō h̄z p̄rū. sup
ficies nō h̄z p̄rū. z sic de alijs q̄ nulla q̄ritas h̄z p̄trariū. Ser
cūdo sic q̄cqd primo inest qualitati hoc nō inest q̄ritati. s̄z p̄u
tas p̄mo inest q̄ritati q̄ nō inest q̄ritati. Maior p̄z qz q̄ntitas
ē an q̄litate Tercio sic subiecto p̄rōz nihil ē p̄rū. s̄z q̄ritas est
subiectū p̄rōz saltē quo. ergo q̄ritati nihil ē p̄rū Quarto per
diffinitōz p̄rōz in q̄ dī q̄ p̄ria sunt q̄ maxie a se inuicē distant.
sed nō possunt dari q̄ritates maxime distātes. ergo q̄ritati ni
hil est cōtrariū. Etia p̄ria sunt forme actiue z passiue adinuicem
s̄z q̄ntitas nō est de nūero actiuoz z passiuoz. q̄ q̄ritati nihil ē
p̄rū. Et ē ista p̄p̄ietas p̄p̄ia scdo mō. qz cōuelt omī z nō soli
cū etiā sube nihil sit cōtrariū.

Arguit Magnū z puū s̄z q̄ritates z tñ p̄riat. q̄ q̄ritati
tati aliqd ē p̄rū. Ddm q̄ magnū z puū accipiū
tur duplr. Uno^o cōp̄atiue p̄ relationib⁹ q̄bus aliqua dicuntur
magna vl̄ puā z s̄z ē in p̄dicamto relatōis. Alio^o capiūtur abso
lute z materialr p̄ ill̄ q̄ritatib⁹ que denominātur ab ill̄ relatōi
bus. z sic s̄z q̄ntitates s̄z nō p̄riatur. quia alās vnū z idem est
sibi contrariū. quia vnū z idem est magnum z parū vt gna
uus est magnus respectu pigmei. z est puus per comparisonem

Tractatus

ad gigantē. et sic contraria eēt in eodē subiecto qđ est impossibile

Sic Aristoteles diuidit quantitātē in magnitudinē et multitudinē in qnto metha ergo magnū ē quātitas et nō ad ali quid. Ddm q magnitudo capit duplici. vno p ipsa re in qua sū datur relatio et sic ē quātitas. et sic capit in quinto metaphisice. Alio capitur relatiue in ordine ad parū. et sic ē ad aliquid

Sic Locus est quātitas et tñ habet contrariū quia sursum cō / trariat loco deorsum. Ddm. q locus sursum et locus deor sum capiuntur dupliciter. vno fm eētias suas vel sub roe mē sure et sic nō contrariant. qz nō maxime distant et sic sūt qstitates. Alio qstū ad qualitates seu influentias et virtutes q sunt i ill locis et sic contrariant. et in illo mō nō sunt in pnto quātitatis

Surgit illa contrarietās qbus diffō contrariorū cōuenit. sz loco sursum et loco deorsum cōuenit diffō contrariorū ergo sunt cōtraria. Maior pbat qz sub eodē genere posita sūt et maxime distant a se inuicē. Dicendū q licet maxime distant physice et fm rē p pando ea ad aliqua corpa tamē p considerando ea fm se et loyce sic nō maxime distant. qz polus arcticus et antar cticus plus distant qz sursum et deorsum.

Sic Multū et paucū sunt quātitates et tñ cōtrariant q vna quātitas cōtrariat alteri. Ddm q multū et paucū nō sunt quātitates sed potius ad aliquid. qz multū nō dī p se sed in or dine ad paucū et etiā si essent quātitates adhuc nō contrariarent. qz vnum et idem pōt esse multū et paucū vt multi in theatro exi stentes sunt pauci in ciuitate. et multi in domo sunt pauci i fo ro. et sic idem esset sibi ipsi contrariū.

Sic Ubicūqz est motus. ibi ē cōtrarietas: sz in quātitate ē mo tus ergo etiā contrarietas. Maior pbat qz omis mor est de cōtrario in cōtrariū. sed minor patet quinto physicoz. Ddm q quātitas capitur duplici. vno modo physice id est fm hoc esse qđ habet a parte rei et comparatur ad corpa rez naturalū. et sic in quātitate est motus. Alio mō loyce siue mathematice sz in rōe nemensure et sic in quātitate nō est motus. Cñ quātitas physice est termin⁹ rei naturalis sicut dicit in secūdo de aīa q oib⁹ vi uentibus positus est certus termin⁹ augmenti et decrementi. et sic in ea repitur cōtrarietas capta generali p omni repugnātia pfe cti et ipsecti. Sz quātitas loyce siue mathematice ē q sz se pside

ratur in rōne mēsure. et sic in quātitate nō est p̄trarietas. Ut dī-
cendū ad maiore q̄ p̄trarietas capitur dupli. vno^o pprie et sic
nō optet q̄ maior sit vera. qz nō optet q̄ motus sit d̄ p̄trario in
p̄trariū. qz qnq; sit motus de minus albo in magis albū et tam
nō d̄ q̄ magis albū p̄trariat minus albo. Scdo mō capī cōi-
ter scz vt extenditur ad d̄nas diuidentes aliqd̄ genus. vl̄ p̄ re-
pugnantia p̄fecti et imp̄fecti et sic ē p̄trarietas i quātitate et etiā
motus. Pro quo nota q̄ in trib^o p̄dicamētis repit mot^o scz i
quātitate in qualitate et vbi. qz in quātitate ē augmētatio et di-
minutio. in qualitate est alteratio. et in vbi est loci. mutatio.

Sr Par et impar rectū et curuū sūt quātitates et tñ p̄trariant
Ddm q̄ aūs est fallū. nā par et impar rectū et curuū sūt
qualitates. qz par et impar sunt passionēs nūeri. et rectū et curuū
sunt passionēs linee vt dicit Aristotle. in p̄mo posterior^o.

Quātitas nō suscipit mag-

Hi cōsequēter p̄e hū. d̄terminat de secūda pprietate quātitā-
tis que est ppria secūdo mō dicēs. q̄ quātitas nō suscipit magi
et minus. vt numer^o nō suscipit magis neq; min^o. Et rō pprie-
tatis ē quia susceptio magis cātur per depurationē p̄trarij a suo
p̄trario. et susceptio minus causat p̄ admixtionē cōtrarij cū suo
p̄trario. sed quātitati nihil ē p̄trariū igitur.

Sr Quātitas p̄patur grāmatically vt dicit donatus. q̄ susci-
pit magis et min^o. Etiā vnū corp^o est maius alio. Ddm
q̄ ad compationē grāmaticālē sufficit susceptio magis et min^o.
vnde aliud est suscipe maius et minus. et aliud est suscipe magis
et min^o. qz magis sit fm̄ intensionē. scz maius fm̄ extensionē. qz
intendi est aliquā formā in sua natura p̄fici qd̄ repugnat q̄ntita-
tib^o. Sz aliqd̄ d̄r extēdi qñ ad maiore quātitatē d̄uenit vt qñ
alicui aliqd̄ addit. Et aliqd̄ d̄r minui c^o q̄ntitas p̄ p̄te abstrahit

Improprie propriū est quan-

Hic p̄nter d̄terminat de tertia pprietate quātitatis. Dicēs q̄ p̄-
prie p̄prium. i. p̄prium quarto mō ē quātitati fm̄ eam dici equa-
les vl̄ ineq̄les Lur^o rō ē qz equalia sunt que sibynuicē opposita
nec excedunt nec excedūtur. et unequalia quoz vnū excedit aliqd̄
sz excess^o sumit ex p̄te mēsure et mēsurā sumit ex p̄te q̄ntitatis.

Tractatus

et solū fm ipam. ergo omni quātitati puenit 7 solivū equalitas
ē rez dñaz eadē quātitas. 7 ieq̄litas ē rez dñitū dñūsa q̄ritatē

Ar Ista pprietas puenit alteri a quātitate. q̄ nō ē ppria q̄r
to mō. An̄s pbat qz scia nō ē quātitas 7 tñ fm eā dici/
mur equales vel inequales. Dñm q̄ duplex ē quātitas scz mo/
lis que pōt extendi et illa solū repitur in corpib⁹. Alia ē virtutē
et illa est quātitas fm quid tñ. et illa repitur in angelis 7 filr in
hoib⁹ 7 q̄ nos bñ dicimur equales vel ineq̄les scia quātitate.
virtutis. sed nō quātitate molis de qua ista pprietas itelligitur
vel dñ q̄ licet dicimur equales vl inequales fm sciam hoc tam
nō ē pprie ymo pot⁹ dicremur filles vl diffilles fm sciaz q̄s eq̄

Ar Si ēē aliq̄ q̄ritas infinita illa nō ē eq̄. les vl ineq̄les.
lis vel inequalis alteri Dñm licet quātitas infinita non
ēē equalis vl inequalis alteri ḡa toti⁹ qz eq̄litas 7 inequalitas
ppre solū fieri hñt inter quātitates finitas. tñ bñ dicitur equa/
lis vel inequalis gracia partis et hoc sufficit.

Ar Scdm equalitatē dicimur equales et fm inequalitatez
dicimur inequales sz eq̄litas et inequalitas sunt relatōes
ergo nō cōuenit soli quātitati. Dñm est q̄ quāuis nos dicimur
fm equalitatē equales et sz inequalitatē ineq̄les formalr tñ effe
ctiue et fundamētalr fm solā q̄ritatē eq̄les vl ineq̄les dicimur.
qz quātitas ē fundamētū qd fundat et effectiue cāt equalitatē

Ar Hoies dicunt equales vel inequales fm faciē. sed facies
ē in gñe sube igif. Dñm q̄ hoc solū ē materialr. qz facies
est materia in qua equalitatē vel inequalitatis. sz quātitas ē pri
mū fundamētū 7 subiectū fundans equalitatē. et sic p acīs sz
subam equales vel inequales dicimur qz grā quātitatis.

Ar Res differētes non pñt habere eandē quantitatē. q̄ fm
vnā quātitatē aliqua nō pñt dici similia An̄s pbat quia
quantitas est actiō. et actiōes distinguūtur rōne subiectoz in q̄
bus sunt. Dñm q̄ res differentes habent bene eandē quātitatez
in spō et fm illā dicunt equales. sed nō in numero.

Ar Ista pprietas cōuenit omni enti mundi. ergo nō puenit
tñ quātitati. An̄s pbat qz fm omne ens mūdi dici/
mur equales vel inequales. qz duo cōtradictoria nō verificant
de eodē. Dñm ē q̄ ineguale nō dñ hic capi negatiue. sz pūatiue mō
do pūatiue opposita nō verificant de quolibet ente mundi.

De aliquid vero talia.

Postq̃ pe. hñ. determinauit de scđo p̃dicamēto. s. d̃ q̃
titate. hic dñter tractat de adaliquid. Et rō ordinis q̃
re sequit̃ q̃sitate est. qz q̃sitas ē fundamentū plurū relatiuoz.
sed relationes cognoscūtur p̃ sua fundamenta et ea sequūt̃. Et
ponitur ad aliquid ante qualitātē. quia q̃litas etiā ē fundamē-
tum aliquaz relationū. et sic ponitur int̃ q̃sitate et q̃litate tanq̃
inter sua fundamēta p̃ que habet cognosci. Et p̃cedit oīa alia qz
ad aliquid magis opponit̃ sube q̃ alia p̃dicamēta qz suba ē ma-
xime entitatis et ens p̃ se ad aliqd̃ nō ē mīme entitatis et maxie
actūalitat̃is. s. z opposita iuxta se posita magis elucescūt. Q̃s̃ ar̃
ad aliqd̃ sit mīme entitatis. p̃bat qz de se nihil nominat nisi re-
spectū ad aliud et a tribus depēdet. s. a cā efficiente a subiecto ṽl
fundamento et termino iō h̃z eē i et esse ad sed alia genera actūti-
um solū dependent a duobus scz a subiecto et causa efficiente. sub
stantia vero tm̃ depēdet ab vno scilicet a cā efficiente.

¶ Ex isto sequitur q̃ ad aliquid deberet p̃cedere q̃sitatē.
Seq̃la p̃bat qz ad aliqd̃ ē maxie actūalitat̃is. Dñm q̃
vtiqz deberet p̃cedere si h̃ nō obstatet q̃ q̃sitas p̃mo inest sube.
et q̃ ad aliquid nō pōt inesse sube nisi p̃ quātitatē.

¶ Absolutū est añ respectiū. sed qualitas ē absolutū p̃di-
camentū et ad aliqd̃ ē p̃dicamentū respectiū. ergo quali-
tas deberet p̃cedere ad aliqd̃. Dñm q̃ duplex ē ordo scz nature si-
ue doctrine et discipline siue quo ad nos. ordine nature oē abso-
lutū est añ respectiū. et sic qualitas deberet p̃cedere ad aliquid
Sed ordie discipline sic sequit̃ qualitas ad aliquid. qz ad aliqd̃
magis repugnat sube q̃ qualitas qz ē maxime accidentalitatis
sed opposita iuxta se posita magis elucescunt.

¶ Fundamentū ē ante fundatū sed actio et passio sunt fun-
damēta relationū. ergo debēt p̃poni. Mior p̃bat qz fun-
damentū paternitatis ē actiua gñatio. Dñm q̃ actio et passio ca-
piuntur dupl̃r. vno° vt sunt fundamēta relatiōis. et sic deberēt
p̃cedere relatiōem. Alio° accipiūtur fm̃ q̃ adueniūt ipi sbe ab ex-
trinsecō. et sic sequūtur ad aliquid qđ sibi aduenit ab extrinsecō

¶ Om̃e p̃ntū dēt eē ens reale. s. ad aliqd̃ nō est ens reale q̃
nō ē p̃dicamentū Mior p̃bat qz ad aliqd̃ dēt respectū sine

Tractatus

ppationē vnius ad aliud sed respectus siue copatio ē ens rōnis
qz fit p intellectū nīm. Dm q duplex est copatio scz actual. et
exercita qua actualiter vñū copatur ad aliud et illa ē solū ab in
tellectu. Alia ē copatio habitual siue aptitudinalis qua habitu
aliter aliqd copatur ad aliud. et illa est pter intellectū. Nō ad a
liquid dicit ppationē ad respectū habituale et nō actuale.

Notandū Natura istī pnti nomiat tribus no
minib⁹. nā pmo dicit relatio secūdo relati
uū terciō ad aliquid. Relatio dicit naturā istī pdicamēti cōce
ptam tm̄ vel abstractā quia est nomen verbale. et nomē v̄bale ē
abstractum. Relatiuū dicit eandē naturā quā dicit relatio. s3 p
respectū ad suū subiectū in quo est quia est cōcretū. et ergo magis
pprie vocat relatiuū qz relatio. Sed ad aliquid dicit illā natu
rā p copationem ad subiectū in quo est. et cū hoc importat re
spectū ad terminū eius. vñ hec ppositio ad dicit dependētiā ad
aliquē terminū vel dicit ordinē ad terminū ad quē. et ille termi
nus aliquid importat terminū illius dependētie et qz illa duo
scz dependētia et termin⁹ dependētie formaliter pueniūt ad ali
quid. ergo ppriissime et aptissime vocatur istud pdicamētū ad
aliqd. Et ē ad aliqd vna dictio cōposite figure. vel sūt due di
ctōnes per quas circūloquimur vñū simplex nomen huius p
dicamenti.

Si Illud qd est oib⁹ alijs imixtū hoc nō est ab eis distinctū
sed ad aliqd ē oib⁹ pntis imixtū. g nō ē pdicamentū di
stinctū ab alijs: Dm ad minozē q ad aliqd capit duplici
vno mō gñaliter put exēdit se ad relatiuū fm̄ esse et fm̄ dici. et
illud est imixtū oibus alijs pdicamētis. Alio⁹ spāl^r put exten
dit se ad relatiuū fm̄ eē tm̄ et illud nō est imixtū oibus alijs p
dicamentis. s3 ē distinctū pntū ab alijs. qz h3 distinctū modū
pdicandi de pma suba q ē pdicari in quo se h3 hoc ad illud. Et re
latiuū fm̄ eē est c⁹ totū eē ē ad aliud se h3. et qd nō ē naturā al
terius pnti a pnto relatiōis. vt pñ nihil aliud ē nisi respectū ad
filiū. et dñs ad seruū. Relatiuū fm̄ dici ē qd de pncipali scato
suo dicit naturā absolutā alteri⁹ pnti et vltra hoc cōnotat quē
dam respectū gñā cui⁹ relatiuū dicit. vt caput pncipal^r sciat subaz
et cōnotat respectū ad capitātū vt caput capitati caput. et scien
tia vltra qualitatē importat quendā respectū ad scibile vt scien
tia scibilis scientia. quare sunt relatiua fm̄ dici.

Arguit Sic relatiō ē sūm p̄dicamētū sic et cōrrelatiō et
 sic erūt duo p̄dicamēta ad aliqd. Dōm q̄ rela
 tū capis duplī. vno^o in gñe generalissio et sic nō hz correlatiō s̄
 solū iminū qui ē alter^o p̄dicamēti. Alio mō capis vt repis in
 suis sp̄ib^o et sic refert ad correlatiū. Determinādo autē de p̄dica
 mēto ad aliqd tria facit. nā p̄mo diffinit ipm. sc̄do diuidit et ter
 cio poit p̄p̄tates. et p̄mo poit diffinitōez cōem oib^o relatiuis sc̄z
 tā sūm eē q̄ sūm dici. sed postea aū q̄rta p̄p̄tate poit vnā diffini
 tōem q̄ solū relatis sūm eē puenit. Et est p̄ma diffinitō talis Ad
 aliqd talia dicūt q̄cūq̄ s̄ ipm qd sūt alioz dicūt v̄l quōlibet ali
 ter ad aliud. Et est intellectu s diffinitōis ad aliqd dicūt supple
 ab antiq̄s talia. i. s̄ v̄l illa. quecūq̄ dicūt alioz. i. referunt ad
 aliud i ḡrō hoc ipm qd s̄. i. sūm illō qd importat v̄l quōlibet ali
 ter. i. in q̄cūq̄ alio obliquo q̄ est ḡrō ad aliud. i. ad terminū v̄l
 correlatiū. Et ē s̄ ipm ibi nri cas^o et regis a dicūt a pre post ex vi
 copule v̄l etiā p̄r eē acti cas^o et regis ab eodē p̄bo. Et q̄n dicūt ver
 ba p̄p̄sua nō regūt accm casū. sed dicūt est s̄bū passiū. Dōz
 q̄ dicūt regit illu accm hoc ipm p̄ synodochē p̄ subintellectōez
 p̄positōis. i. sūm. Et in diffinitōe ad aliqd d̄r talia ad inuendū q̄
 relatiō nō pōt in eē nude sube nisi mediāte aliq̄ actiōe et hoc itel
 ligi ex illo q̄ talia est relatiū actiōis. Et dicit dicūt et nō s̄
 ad inuendū q̄ relatiā nō p̄siderāt hic sūm eē reale sed intētiona
 le vt referāt ad dici et p̄dicari Vel poit dicūt ad inuendū q̄ Are
 stoteles nō habet diffinitōem istā a se. sed a platone quasi dicerz
 ad aliqd talia dicuntur ab alijs sc̄z platonis.

Arguit Equoci nō est diffinitō s̄ ad aliqd ē equocū. g^o
 male diffinit. 2° Dīoz pbat qz equoce d̄r de rela
 tio s̄z eē et sūm dici. Dōm q̄ equoci equocat nō ē diffio essent
 alis tū et bene potest esse diffinitō actiōalis et descriptiua

Notādū nlla fit relatiō sub h̄itudine nōiati casus
 v̄l vocatiui. s̄ bñ sub h̄itudine q̄ti casus
 vt pater filij pater et sub h̄itudine datui cas^o vt simil^o simili si
 milis. et sub h̄itudine accusati casus vt magnū ad puō magnū
 et sub h̄itudine ablatui cas^o vt sensibile sensu sensibile Et q̄ nō
 sit relatiō sub h̄itudine nōiatiui casus v̄l vocatiui cas^o. ideo ē
 qz ad significat trāsiōnem et aliquid significat terminū illi^o trā
 siōis. et sic voicūq̄ ē relatiū et sūū correlatiū ibi ē p̄structō trā

Tractatus

scilicet sed nominatiuus et vocatiuus absoluti sunt fm. Pristina
num id est intra se hinc construuntur.

Arguitur Nulla bona diffinitio debet dari p diffinitionē
sed ista est huiusmodi. ergo nō est bona. Dicēdū q nulla bona diffinitio qd dicitur et essentialis debet da
ri p diffinitio nrm sed bene descriptiua quādo. in ea innuitur ali/
qua diuisio diffiniti sicut fit hic. quia per eas innuitur q aliqua
relatiua referuntur ad inuicem sub habitudine gti casus. Et que
dam sub habitudine alterius casus qz gti Vel etiā p primā pri
culā intelligunt relatiua fm esse. qz illa principalit referuntur ad
inuicem sub habitudine gti casus licet etiā alijs cōueniat. et p se
cūdam vel quomodolibet zc. intelligūt relatiua fm dici qd p
cipaliter conuenit referri ad sua correlatiua sub habitudine alte
rius obliqui qz genitiui. lcz qnqz etiā referuntur in gto.

Arguitur Nulla diffinitio debet excedere suū diffinitum. sed
ista est huiusmodi ergo non est bona. Minor
probat quia puenit partibus secundarū substantiarū vt pes alicu
pes. caput capitati caput. Dicēdum q ista diffinitio cōuenit taz
relatiuis fm esse qz relatiuis fm dici. sed partes scde substantie
sunt relatiua fm dici. ergo diffinitio nō est cōmunior qz diffini/
tum. Unde relatiuū vt hic diffinitur potest capi p relatiua fm
esse tm. et sic diffinitio nō est pueribilis cū diffinito scz ad aliqd
quia nō tm cōuenit relatiuis veris sed etiā relatiuis fm dici go
Arestoriles interunt istam diffinitōez z poit aliā que puenit tā
cū veris relatiis scz fm esse. Si vero capiatur cōmuniter put ex
tendit se ad relatiuum fm esse et fm dici simul. sic diffinitio ista
est bona. et est cōuertibilis cum diffinito.

Arguitur Illa diffinitio nō est bona in qua ponit vniū/
sale vniuersaliter sumptum sed in ista diffini/
tione ad aliqd ponit vniuersale vlter sumptum scz quecūqz
ergo non est bona Dicēdū q quecūqz non tenet hic vniuersa
liter sed particulariter et infinite. put valet tm sicut que. Sz
dices infinitum nō il notificat. ergo non potest poni in diffi/
nitione. Dicendum q licet nihil per se notificat tamen bene inqz
tum accipitur cum particulis sequentibus.

Relatiuorum tres sunt spēs.

Tercius

Hic p̄ter Pet̄ hispan̄ diuidit ad aliquid. Dicēs q̄ tres sunt sp̄s relatiōis sive q̄ relatiā sunt triplicia sc̄ equipantiē sup̄ possētiōis et suppositiōis. Quāz sp̄s sufficiētia pōt sic sumi nā relatiua v̄l noiant eisdē noib⁹ cū suis correlatiis aut diuersi. si eisdēz sic sunt relatiā eq̄paratiē. Si diuisis nomib⁹ hoc est dupl̄r. qz vel talia relatiā dicūt respectū excedēt. i. maior̄ ad minus. et sic sūt relatiā suppositiōis. aut dicūt respectū accessū id est minoris ad maius. et sic sūt relatiā suppositiōis. Unde relatiā eq̄paratiē sunt q̄ eodē noie noiant cū suis correlatis vt vicin⁹ vicini vicinus. similis simili similis. Et rō quare eodē noie nominantur est. qz relatiā eq̄paratiē fundantur sup̄ eandem formā in specie cū suis correlatiis. et ergo habēt idē nomē cū ipsis.

Arguit Illa s̄ relatiā eq̄pantiē q̄ eodem noie noiant s̄ pater et pater nomināt eodē noie ergo s̄ relatiā eq̄pantiē. Dd̄m licz pater et pater noiant eodē noie. nō tñ nominant eodē noie cū suis correlatis. qz pater nō est relatiū ad patrē sed ad filiū. Sed relatiā suppositiōis sunt qz significata sunt digniora q̄ significata correlatiōz vt p̄r est relatiū suppositiōis filiū. qz pater est dignior filio. et dñs ē dignior suo.

Arguit Quicqd supponit alteri s̄ p̄dicat de eo sup̄ qd̄ pōit s̄ relatiū n̄ p̄dicat de suo correlatiō igit̄ rē. Dd̄m q̄ aliqd supponit alteri dupl̄r. vno mō in linea p̄dicamēta li et sic quicqd supponit alteri s̄ p̄dicat de illo sup̄ qd̄ pōit. Alio mō rōne p̄ncipiū et p̄ncipiati. vel s̄m ordinē dignitatis. et sic nō optz q̄ vnū p̄dicet de alio. et isto relatiā ponūt sup̄ sua correlatiā

Arguit Quicūqz s̄ fil⁹ nafa vnū n̄ ē p̄ altero. s̄ relatiā sūt h̄mōi vt postea dicet. q̄ vnū nō ē p̄ altero. Dd̄m q̄ relatiū suppositiōis nō est p̄us correlatiū nafa s̄ honore et dignitate. Vel dd̄m ad minorē q̄ relatiā capitiū dupliciter vno mō in rōe relatiōis et s̄m suas eēncias et sic relatiā sūt simul natura. Alio mō in rōe s̄noz fundamētōz et sic vnū potest ēē p̄rius alio. qz fundamentūz relatiū potest ēē ante fundamentū correlatiū et sic ista diuisio non est diuisio in esse relatiōis sed in esse s̄noz fundamētōrū.

Arguit Species debent esse coeque sub genere ergo non sunt aliqua relatiua superpositionis et suppositionis. Dd̄m

Tractatus

q' spēs in q'tū spēs s't coeque s'b genē. s'z h' p'siderāt spēs q'tuz ad
eaz fundamēta z material'. z sic vna ponit sup' alia. Et rela
tiua sup'pōis s't q'z significata s't min' digna significatis suoꝝ
correlatiuoꝝ. vt f'uus d'ni f'uus. fili' p'ris fili'. est em' f'uus dig
nitate sub d'no. z fili' sub patre.

Arguit Cuiuslibet generis in cōi s't em' due spēs. s'z relatō
nis nō s't due spēs. igr. zc. Dd'z. q' relatō di
uidit p'mo in relatiuū eq'pantie z di' q'pantie. z illa s't duplicia
scz sup'pōis q' s't sup'ioꝝ z sup'pōis q' s't inferioꝝ.

Relatiuis iest cōtrarietas.

Postq'z autor determinauit de relatōne s'm s'bam z p'atē ponē
do diffinitōz z e' diuisionē. h' p'nt determinat de p'prietatib' ip'is.
Et p'pe loq'ndo tūc duas ponit cōitates. duas p'prietates. z duo
correlaria. Prima cōitas ē q' p'rietas inest relatiuis. vt p'tus z
viciū. sc'da q' relatiua suscipiūt mag' z min'. S'z p'ma p'prietas
est q' o'ia relatiua d'nr ad p'uertētia. vt si pater ē fili' ē. z ecōtra.
Sc'da ē q' relatiua s't s'il natura. Et iste due p'prietates pueniūt
solū relatiuis s'm eē z nō s'm dici. Primū correlariū est. q' rela
tiua posita se ponūt. z pempta se p'mūt. Sc'dm q' si q's diffini
te nouerit vnu relatiuū diffinitē noscit z reliquū. p'mū sup
ponit ex sc'da p'prietate. sc'dm sumit ex sc'da diffinitōe ad aliqd. q'
ponit post primū correlariū

Notandū Q' ista p'ria cōitas nō ē p'pria s'm ali/
quē modū p'p'q'. q'z h'ic p'riu nō iest o'/
b' relatiuis nec solis. nō solis. q'z puenit etiā q'litatib'. neq' o'/
bus q'z pater ē relatiuū z nō p'riatur alicui

Arguit Uir' z viciū nō s't relatiua. q' h' nō bñ exēpli
ficat de ip'is. Al'is p'bat. q'z s't in p'ria sp'e q'li
tis. Dōm l'z nō s't relatiua s'm eē: s't tū relatiua s'm dici. mō
iste due cōitates pueniūt relatiuo in cōi. put scz includit relati
uū s'm dici. z grā illoꝝ ista p'prietates h' ponit

Arguit Scia opponit ignorātie p'uatue. q' h' male d'z
q' si opponat p'rie. Dd'. q' duplex ē ignorātia. s.
pure negatōis z p'ue dispōis. Ignorātia pure negatōis ē q' n' ali
q's o'ino nihil scit de re. sicut puer p'rio nat'. z sic scia z ignoran
tia opponit p'riuatue. Alia ē ignorātia p'ue dispōis q' aliq's

Tercius

phabitū ſrū ſcie male diſponit in illis ſcia q̄ habit⁹ cauſat in aliq̄ p̄ſyllogiſmū falligp̄hū. ⁊ ſic noiāt formā poſitiuā ſcie cōtrariā. ⁊ ſilr dōm ē de ſrute ⁊ vicio

Arguit Relatiua opponūt relatiue. ḡ nō ſrie ⁊ ⁊ p̄na qz em̄ vñū vñi opponit dōm q̄ relatiua cōpanē ad duo. Uno⁹ ad ſua cōrelatiua. ⁊ illis opponūt relatiue. ſicut ſtus opponit ſtuſo relatiue. Alio⁹ p̄panē aliq̄b⁹ alijs ad q̄ nō referunt. ⁊ ſic opponūt p̄trarie: vt ſcia p̄trariat ignorātie. ⁊ nō ſeibili. Vel p̄ ſic dici. q̄ relatiua capiūt dupl̄r. Uno⁹ formaſr vt relatiua ſunt. ⁊ ſic opponunt relatiue. Alio mō materialr. q̄tum ad eoz fundamenta. ⁊ illo mō puenit q̄buſdam p̄trarietas. Ad iſte cōmunicates nō pueniūt relatiuis inq̄tū relatiua ſunt. ſed gratia fundamentoz que ſi cōtrariant etiam relatiua p̄trariantur

Arguit Si habere ſrū nō puenit relatiuis inq̄tū relatiua ſſ. tūc nō deberet poni p̄ p̄p̄tate relatiuoz dō ⁊ negādo p̄nam. qz relatiua ſſ m̄ime entitat⁹ ⁊ maxime accētalitat⁹: qz a multis expēdet ſ. a cā efficiēte. a cā mate/riali in q̄. ⁊ etiā a ſuo termino. ſ. cōrelatiuo. ⁊ ſic nō valem⁹ venire ad eoz p̄gnitōz niſi p̄ ſua fundamēta ⁊ eoz p̄p̄tates

Arguit Ubicūq̄ ē ſrictas ibi ē mor⁹. vtz p̄ diſſimilitōz ſrictoz. ſz in relatiuis nō ē mor⁹. ḡ neq; ſrictas Minor pbat. qz relatiuū p̄t alicui aduenire abſq; oī motu: dōm q̄ vbi ē ſrictas p̄ ſe ibi ē mor⁹. ſed in relatiōne nō ē ſrictas p̄ ſe ſed p̄ accēſ vt dictū eſt

Relatiua ſuſcipiūt magis.

Hic p̄nter ponit ſcōdam cōitātē relatiuoz. ⁊ nō eſt p̄p̄na f⁹ ali quē modū p̄p̄ri. qz nō puenit oībus relatiuis nec ſolis relatis vt dictū ē de p̄ma q̄re d̄r cōitras. Et d̄r. relatiua ſuſcipiūt magis et min⁹. vt ſimile d̄r magis ⁊ min⁹ ſimile. Et nō puenit relatis ſm̄ eſſe relatiōis ſed q̄tum ad eoz fundamēta. ⁊ ergo relatiua quoz fundamēta ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹. illa dicunt ſuſcipere magis ⁊ min⁹. ⁊ q̄z fundamēta nō ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹ illa nō dicunt ſuſcipere magis ⁊ min⁹

Arguit In adaliqd nō ē mōt⁹. q̄nto phīſicoz. g⁹ non ſuſcipit magis ⁊ min⁹. p̄na pbat. qz ad oē illō

Tractatus

est motus quod suscipit magis et minus. Dñm negādo pbatio
nē pñe. quia q̄lia insensibilia vt grammaticū logicū suscipiūt
magis et minus. et tñ ad ipsa nō est motus. Vel dñm. q̄ in ad/
aliqd est motus materialr. et gratia fundamenti. et sic etiā susci-
pit magis et minus.

Arguit Ineq̄le ē relatio fundata in q̄titate. s; q̄ntitas
nō suscipit magis et minus. g^o nec ineq̄le. vt dñt te-
xtus. Dñm q̄uis fundamētū ineq̄litas. s; q̄ntitas nō susci-
pit magis et minus intēsiue. tñ bñ extēsiue. et g^o magis debet h̄ ca-
pi put extēdit se ad maius

Arguit Eq̄le nō suscipit magis et minus. g^o nec ineq̄le.
Ans est vez ex littera. pñā pbat a simili. q; si-
cut ineq̄le est fundatū in q̄titate. ita etiā equale. Dñm q̄ nō
est simile in oībus. Et rō dissimilitudinis est. quia eq̄litas funda-
tur sup eandē q̄tatem specificā. et sic solum fit vno mō. sed su-
sceptio magis fit p additiōem per quā equale fit ineq̄le. S; in
equale fundatur sup diuersitatē q̄ntitatis qz per maiore vñ mī-
nore additiōem aliqd fit alteri multis modis ineq̄le. et sic potest
suscipere magis et minus

Arguit Illud q̄ p̄sistit in idiuisibili nō suscipit magis
et minus. sed omne relatiū p̄sistit in idiuisibi-
li. g^o nullū relatiū suscipit magis et minus. Minor p̄tz. qz relatiū
ē in inuentitatē. s; mīmo repuḡt diuisibilitas. Dñz. qz relatiū
p̄sistere in idiuisibili intelligit̄ dupl̄r. Uno. in eē relatiōis et in
q̄tū dñt respectū ad suū correlatiū. et sic vez est. et tūc nō suscipit
magis neqz minus. Alio. in q̄tū capīt materialr grā fundamēti
relatiōis. et sic relatiū ē diuisibile et suscipit magis et minus.

Notādū Ista cōitas. s; suscipe magis et minus p̄lib^o
p̄uenit relatiōis q̄ p̄ma. qz h̄c p̄rius p̄uenit
tū relatiōis s^m dici. et nō s^m eē. s; suscipe magis et minus p̄uenit aliq̄
b^o relatiōis s^m eē. et aliq̄b^o s^m dici. vez in exēplis text^o.

Scia relatiua dñr ad puer.

Positis duab^o cōitatib^o relatiuoz q̄ nō s; aliq̄ mō ipsis p̄pa
Dic ponit duas ipsoz p̄p̄tates. P̄ia ē. qz relatiua dñr ad p̄u-
rentiā. Et p̄ ista p̄p̄tates exponi dupl̄r. Uno mō sic. relatiua di-
cunt ad p̄uerrentiā. id est bene valet arguendo ab existētia vni^o

Tercius

ad exñtiā alteri⁹. vt si pater ē fili⁹ ē. ⁊ si fili⁹ ē pater ē. ⁊ c. Et il
lo mō nō debet exponi. qz alias nō esset p pñia qñto mō. puerē/
tia em̄ velle nō puenit relatiuis solis. s; multis alijs. s. f. minis
absolutis. Alio mō exponit. relatiua dicūt ad puerētiā. i. q. pos
sunt verificari de seipsis cū obliq; suoz correlatiuoz. vt pater
fili⁹ pater. Et dicit cū obliq; qz nūq; sit relatio in recto. ⁊ ista ex/
positio est melior q̄ pma. qz sic ē p pñia quarto mō relatiuis di
ci ad puerētiā. qz puenit oib⁹ relatiuis solis ⁊ sp. qz puenit tā
relatiuis fm̄ eē qz fm̄ dici. ⁊ si ad aliqd capiat p relatiuis fm̄ eē
tūc ē ipso p pñia secūdo mō

Querit Quid sit dici ad puerētiā. Dd. q. ē relatiuū
referri ad suū correlatiuū sub hūidine oblq;
casus. vt pñ fili⁹ pñ. ⁊ fili⁹ pñis fili⁹. Aut ē mutua correlatiō rela
tiui ad suū correlatiū sub debita appellatōe ⁊ debito casu. Vel ē
aliq; referri iter se fm̄ mutua dependētiā sub hūidine casuali
et p h̄ dicit a puerētiā p pñiū ⁊ p pñiū passionū

Arguit Rem⁹ ⁊ caput s; relatiua ⁊ tñ nō dñr ad pñ/
tētiā. qz s; aliq; naves remos nō hñtes. ⁊ s; r
s; aliq; aialia capita nō hñtia. Dd. q. relatiua dñr ad puerē
tiā qñ bñ assignat ⁊ sub debita appellatōe. vñ rem⁹ ē relatiū. et
suū correlatiū nō ē nauis. s; res remita. vt rem⁹ rei remite rem⁹.
et res remita remo res remita. Et etiā caput est relatiū ⁊ animal
nō ē suū correlatiū. s; capitatiū. vt caput capitati caput. ⁊ sic di
cūt ad pñtētiā. Et ḡ dicit Aresto. circa illā p pñtētiā qz si nō s; noia
iposita tñc fingē licitū ē. i. debita noia iuenire.

Arguit Assignādo relatiuis sua correlatiua. adhuc nō
dñr ad puerētiā. Assumptū pbat. qz scibile ē
correlatiū scie ⁊ tñ posito scibili nō posset scia. etiā nō o; qz si sensi
bile sit qz tñc s; sus sit. Dd. q. scibile accipit duplī. Uno⁹ materia
lit p illo qd ē scibile. ⁊ put h; istā naturā i se qz pñ sciri. ⁊ sic po
sito scibili nō o; sciam poni. Et s; r sensibile caput vno⁹ materi
alr p illo qd h; istā naturā in se qz pñ sentiri. ⁊ sic posito sensibi
li nō o; poni sensū. Alio⁹ caput formalr. s. p formali ⁊ actuali
respectu quē dat scia ⁊ sensus. ⁊ tñc dñr ad puerētiā

Arguit Ista p pñtas pñit s; ctis ⁊ p pñis passiōib⁹. ḡ
nō ē p pñ qñto relatiōis. Aliis pbat. qz pñit hōi
⁊ nñsibili. qz bñ seq̄. si nñsibile ē hō ē. ⁊ si hō ē nñsibile ē qd ē dici

Tractatus.

ad inuertentia. Dñm q̄ inuertentia capr̄ duplr̄. Unoº p̄ q̄cūq̄
 illatione vnus ex alio fm̄ subsistendi p̄nam. z illo mō inuertentia
 puenit multis alijs a relatiuis. z sic ista p̄petas nō est pro/
 pria quarto mō. Alioº capr̄ vt dē subsistendi p̄nam z cū h̄ mu/
 tua dependentia relatiui z correlatiui in obliquo casu z illo mō/
 do nō puenit p̄prie passioni neq̄ subiecto vt nō pōssum dicere
 hō est risibilis homo. risibile hoīs risibile. Un̄ est dñia inter cō/
 uertentia inuertibilitatē z inuersionē. nā inuertentia prope sūp̄ta
 est passio relatiuoz. inuertibilitas ē passio terminoz cōuertibi/
 liū. z termini inuertibiles sunt q̄ mutuo z inuertiblr̄ de seinuicē
 verificaf. vt subiectū z sua p̄p̄a passio. sed dñsio ē mutatio sub/
 iecti in p̄dicatū z e contra sic est passio p̄positionū.

Relatiua dicūt simul natu

Hic p̄nt̄ determinat de scda p̄prietate ad aliquid. dicēs. q̄ relatiua
 sūt simul natura. id est naturali intelligētia sic q̄ intellecto vno
 intelligit aliud z e contra. Ratio p̄prietatis est qz ea q̄ posita
 se ponūt z p̄empta se p̄mūt sunt simul natura. sed relatiua sunt
 h̄mōi vt dē vnū correlatiū. igr̄ zc. z est ista p̄prietas p̄pria q̄rto
 mō. qz puenit oībus solis z sp̄ relatiuis.

Arguit Scibile z scia sūt relatiua. z tñ nō sūt sūt natura
 Scda ps pbat. qz scibile ē prius scia. Etia de
 structa scia nō oī scibile destrui. Dñm ē q̄ scibile z scia capiūtur
 duplr̄. Unoº materialr̄ vt dictū est in p̄ma p̄prietate. z sic non
 sūt simul natura. qz multa sunt scibilia quoz scie nō sunt inuen/
 te vt dē Arest̄. z ē exemplū de q̄dratura circuli. Alio mō capiūt
 formalr̄ inq̄tū vnū dicit actualē respectū ad alterū. z sic sunt si/
 mul natura. Pro declaracōe istius solutionis q̄rit vtrū vas q̄/
 dratū mēsuret geometrice sicut potest mēsurari vas rotundū p̄
 virgā z sic tunc habebit scia de q̄dratura circuli. sed dē p̄hs q̄ scia
 entia de q̄dratura circuli nōdū sit inuenta. qz ibi p̄tingit fieri de
 ceptionē Sz ypocras Brisso z antiphon putabant se h̄re scie
 tiā de q̄dratura circuli. Brisso p̄banit p̄ talē demōstracōz lineē
 duce ab eodē p̄ucto ad idē p̄uctū sūt eq̄les. sz p̄tingit duci lineas
 in q̄dratura circuli ab eodē p̄ucto ad idē p̄uctū. ḡ lineē in q̄dra/
 tura circuli sūt eq̄les qd̄ ē de ipa h̄re sciam. Sz Arest̄. dē p̄ bris/
 sonez. q̄ ipe arguit argumētū qd̄ nō intellexit. qz si scribat circu/
 lus z q̄ t̄gat angulos q̄drati. tūc circulus excedit q̄dratū. z sic

Tercius

circulus est maior quadrato. Sz ypoctas sic arguit. vbi cūq; ē da-
re maius ⁊ minus ibi est dare egle. sz ptingit dare circulū ma-
iorē quadrato ⁊ circulū minorē quadrato. g. ptingit dare egle. Ista
demonstratio nō v3. qz demonstratio v3 esse ex ppijs vt dī in pī
mo posteriorū. mō istud argumentū pcedit excoib⁹ qz pī applica-
ri pīnulis ⁊ discretis. Sz antiphon sic arguebat ⁊ fuit argumē-
tū pīsimū qd deberet repingi vna figura circularis ⁊ alia qd ran-
gularis. si tūc circul⁹ eēt maior quadrato. tunc debēt aliqd apponi
ad quadratū vl' deberet aliqd deponi de circulo. l' ecōtra si qdratū
esset mai⁹ circulo. tūc deberet aliqd poni ad circulū. vl' aliqd depo-
ni de quadrato. ⁊ qz nō ptingit pcedē in infinitū in tali diuisione
ergo tandē tenenit ad eqūlitatē quadrari. Sz h' argumētum nō
valet. qz arguebat ptra principū geometricē qd est. qd omē cōti-
nuū ē diuisibile in infinitū. sz ptes lineę sunt continue. igī ⁊ sic
antiphon negauit pncipia pma quare dī. Arestz. qd ptra eū non
est dispntādū ⁊ sic pī qd de quadratura circuli nō fuit tpe Are-
stotel' scia inuenta. Et sic pcedit probatio argumēti pcedētis qd
aliqd ē scibile cui⁹ scia nō est inuenta. ⁊ hoc loqndo de scia ⁊ sci-
bili materialr. Et sic suo mō dōm est de sēsu ⁊ sēsbili. de cā ⁊ cāto

Arguit Pater ⁊ filius sunt relatiua. ⁊ tū nō sū fil' natūa.
Scda ps assūpti pbat. qz generās ē an genitū
fm naturā. sz pī ē generās filiū. g fm naturā pcedit filiū. Dd3
qd pī cīpī duplr. Vno⁹ materialr p subiecto pīnitatis. ⁊ sic ille q
generat ē an genitū. Alio⁹ formalr p respectu exīte in eo q ē pī.
⁊ tal' respect⁹ ē fil' natūa cū filio. ⁊ sic capī in illo sophismate cū
dī pī nō est senior filio. vl' pī ⁊ fili⁹ sunt eiusdē cratis

Arguit Quēcūq; sic se hnt qd vnū ponit in diffinitōe
alteri⁹ illa duo nō sū fil' natūa. sz correlatiū po-
nit i diffinitōe relatiui. g nō sū fil' natura Maior pbat. qz dif-
finitio natūa d3 pcedē diffinitū. Dōm ad minorem qd relatiua
possunt triplr pīderari. Primo⁹ omīno materialr in rōne cāe ⁊
effect⁹. ⁊ sic vnū ē pus alio tpe ⁊ natūa. Scdo⁹ pīderāt in rōe
mutue dependēne. ⁊ sic eū qd libet pī dependētiā alteri⁹ defīniare
d3 intelligi dēm Porph. qd in vtrūq; vtrorūq; oz rōnib⁹ vti vt
pī filiū pī ibi filiū ē correlatiū. ⁊ fili⁹ pīis fili⁹ ibi filius ē relatiū
et pī correlatiū. ⁊ sic qd libet pī poni in diffinitōe alteri⁹. Ter-
cio⁹ pīderāt in rōe relatiōis id est fm qd in vnoquoq; extremo ē
respect⁹ qd refert ad respectū qd ē in alio. ⁊ sic sū fil' natūa. ⁊ vnū n

Tractatus

Diffinit p reliquū qz vnū nō ē pūo neqz notus alio.

Item omnia relativa posi

Hic ponit pūū correlatiū z ē. relativa posita se ponūt z pempta se pūmūt. z seqtur et ista scda ppetare q dicit q relativa sunt fil natura. z ergo posito vno ponit z reliquū. z corrupto vno corrū pit z reliquū. vt posito pte ponit filius.

Arguit Corrupto relativo nō oportet corrūpi correla /
tiū. g male dī q relativa posita se ponūt z pempta se pūmūt. An pba. qz qd corrūpit a suo pūo corrū pit vlt a subiecto aut a cā. s. relatiū nō ē pūū subiectū vlt cā cor /
relatiū. Dm q sicut se hnt dīne cōstituē ad spēm cōstitutā. sic p circūlocutionē se hz correlatiū ad relatiū z ecōtra. sed ad cor /
ruptionē dīne seqt corruptio spē. sicut ad corruptōz rōnal seqt corruptio hoīs. g etiaz pempto correlatiū pūmūt relatiū. qz in diffinīōe relatiū ponit correlatiū loco dīe nob incognite.

Arguit Moruo pte adhuc pte manē fili. g correlatiū istd ē falsum. Dm ē q fili māfialr manz. tam ille respectus quē de vt fili ē formalr nō manet. Et qn ar ille respectus pte manē in matre. qz qn mī ē adhuc. vocat filius. Dm q pte nō dī hic capi put distinguit dī matre. z fili filius. put di /
stinguit dī filiā. z g ad hoc q fili corrūpat oz q pte z mī fil cor /
rumpant. z ad hoc q pte corrūpat requit corruptō filij z filie. qz alio illoz manēre saluat paternitas.

Arguit Unū oppositorū nō poit reliquū s. remouē ipz s. relatiū opponit suo correlatiū. g relatiū nō ponit correlatiū. Dm ē q vnū oppositorū in absolutū nō poit reliquū. s. bñ in respectiuis. z hoc in diuersis subiectis.

Querit Si aliqda hēret duos filios vtrū vno corrup to maneat pūritas in pte. Dm ē q sic. Sed dicēs relativa posita se ponūt z pempta se pūmūt. g corrupto filio corrūpit z pte. Dm ē q pte refert ad filiū in cōi. z nō in spēa /
li ad hūc illū. qz pte vnica relatōe refert ad mltos filios. Et cā ē qz pūritas ē in pte sicut i subiecto. z in filio sicut in tēio. si g paternitas mltiplicaret in patre hnt ples filios. tūc essent plu res pūritates tm nūero dīntes in eodē subiecto qd est ipossibile.

Tercius

Sed scotus tenet oppositū c^o fundamētū ē q^o duo accēa respectu
na tm nūo dīa z distincta ex pte terminoz possint esse in eodem
sbiecto z sic ponit in xpo duas filiatōes vnā eternā z aliā tpalē.
sz eius fundamētū p supponit falsum. qz vnitas relatōis vl ei^o
plalitas nō attendit fm terminos sz fm cām vl subiectū. Raco
qz si attendere fm terminos quilibet hō haberet duas filiatio
nes vnā q̄ refert ad patrē z aliā quā refert ad matrē vt optime
declarat scūs Thomas in tertia pte

Arguit Multiplicato vno oppositorū multiplicatur z
reliquū. g multiplicatis filiis etiā multiplicat
paternitas. Dm ē q^o multiplicato vno oppositorū quo ad sig
nificationē multiplicat z reliquū sz nō quo ad supposita.

Arguit Per pma actiā generacōez acqrit paternitas
vna. g etiā p scdā z tertiā cū nō sint minoris
ptutis. Dm q^o vez ē si subiectū esset capax. z ergo nō est defect^o
ex pte generacōis. sed ex eo q^o plura accēa tm nūo dīa non pnt
esse in eodē subiecto vt dr. vii. metaphice. cur^o rō est. qz accēa ca
pit nūm a suo subiecto. cū g subiectū sit vnū nō possunt acciden
tia in tali subiecto esse numero distincta. alias em esset vnū acci
dens nūo vt supponit z nō vnū qd implicat.

Alia diffiniciō relatiuorum

Postq^o Pe. hyl. posuit ppetates ipius ad aliquid. z sllr posuit
vnā diffinitionē fm q^o accipit cōiter vt se extendit ad relatiuū
fm eē z fm dici. hic pnt poit diffinitōz aliā ipi^o ad aliqd specia
liter accepti vt solū extēdit se ad relatiua fm esse q̄ ē ppa diffi^o
ad aliqd. put est distinctū pdicamētū ab alijs. z dat ab Aress.
ad corrigēdū diffiniciōz posita a platone. z diffi^o. tal ad aliqd stz
qb^o h ipm eē ē ad aliū qdāmō se hfe. z expoit qdāmō. i. qdā spe
ciali mō l hitudie spēali. qz reltm hz spēalē hitudiez ad cor rela

Arguit Ista diffi^o puenit oib^o accētib^o g nō so
lis relatiuis fm eē. Anō pbat. qz oia accēa fm
h ipm qd stz ad aliū se hnt qz ad sbiectū. Dm q^o accēa hnt bñ
eē i alio sz nō ad aliū. z g accēa excludunt p h q^o dr ad aliū. qz ad
dē dependētiā z aliū dē terminū ad quē. z sic relatiū hz dependē

Arguit Ista diffi^o tū ad tū ad quē. s. ad cor reltm
puenit relatiuis fm dici. ergo nō est bona. Anō

Tractatus.

probat. qz eē relatiuoz fm dici ē qdāmō se hīe ad aliud vt eē ca/
pit. ē qdāmō se hīe ad capitatū. Dd3 lz in relatiuo fm dici esse
min⁹ pncipale qd pnotat l⁹ psignificat ē qdāmō se hīe ad aliud
nō tñ eē pncipale qz illd ē absolutū. Et p⁹ h⁹ excludūt ser vltima
pnta a natia illi⁹ pnti. qz nō sū eēntialr respectiua sicut imāgia
tur. Scot⁹ z distinguit de duplici respectu .s. intrīseco z extrīseco

Arguit Ista diffi⁹ pueit scdis itētib⁹. scz genē spēi et
alijs q n sū isti⁹ pnti. g n ē bona. Ans scde p⁹
probat. qz sū entia rōis q nō ponūt in pnto. Dd m q scde intētiō
nes excludūt a diffiniciōe p h⁹ q d⁹ eē. qz eē d3 capi p eē reali.

Arguit Ad aliqd in generalissimo ē ad aliqd z tñ diffi
nitio sibi n pueit. probat. qz ei⁹ eē n e ad aliqd q/
dāmō se hīe ex quo nō h3 correlatū ad qd se habeat. Dd m licet
nō habeat correlatū ad qd d⁹ hītudine tñ bñ h3 cōmū. z sic eē
ipī⁹ ē ad illū cōmū se hīe. Ut ddm q ad aliqd in genē genera/
lissimo refert ad seipm sicut ad correlatū.

Notandū Tres pditōes regnūt ad h⁹ q aliqd sit
relatū fm eē. pma ē. q extrema debēt eē
eiusdē ordīs. z g creator z creatura nō sū pā relatiua fm esse. qz
creator nō h3 realē dependentiā ad creaturā lz bñ ecōtra. Scda
pditio ē q extrema sint realia. z ergo gen⁹ z spēa nō sū pā relati/
ua. qz sunt scde intentōes z entia rōis. Tercia pditio ē q illa ex/
trema sint realr distincta. z g⁹ relatio eiusdē ad idē nō ē vera re/
latio. qz idē nō distinguit realr a seipō.

Arguit Equitas ē relatio real. g⁹ et ydēptitas. Dñā t3 a
sili. qz sic eadē qzitas fac equitatē. ita idē i sba
fac ydēptitatē. Dd m q n ē sile. qz equalitas regit duo extrēa ab
inucē realr distincta. qz nihil ē sibi pī equalē s3 ydēptitas n regit
duo extrēa. q1 fundat sup seipam z maxie ydēptitas nhalis.

Propriū relatiuoz est q1 -

Ex ista diffiniciōe infert vnū correlatū. .s. q si qd diffinite none/
rit vnū relatiuoz diffinite nōcit z reliquū. Et rō isti⁹ correlarij
ē. qz vnū qd d3 diffiniri fm q h3 eē. s3 totū eē relatiuū ē ad ali/
ud. scz ad correlatū l⁹ cōmū vt d⁹ diffi⁹ pcedens. g⁹ p illud d3
diffiniri. Scdo probat. qz ipossibile ē itelligē aliqz hītudine l⁹ re/
spectū ad aliū nisi pgnoscat illd ad qd ē hītudo l⁹ respect⁹. s3 rō⁹

Tercius.

esse relatiui ē huiusmodi respectus ad correlatiuū vel terminū. 8° p illud
h3 cognosci et diffiniri que dī in textu q̄ necesse ē in vtroq; rōi
b^o vtriusq; vñ. qđ d3 sic p̄strui ē necesse. i. necessariū vtrū i rōib^o. i.
diffinitio vtroq; i. relatiui et correlatiui vtriusq; i. rela-
tiui et correlatiui. i. relatiui d3 diffiniri p correlatiuū et contra.

Arguit Unūqđq; h3 agnosci fm q̄ h3 ē. s3 relatiuū nō
h3 ē p suū correlatiuū. g p ipm nō d3 cognosci.
Dm ad minore q̄ suū relatiuū nō h3 ē intrinsecū et formale p
suū correlatiuū h3 in x. adētiā ad ipm. mō aliqd nedū h3 diffi-
niri p formale ē et intrinsecū diffinitū. s3 ē p dependētiā qñ for-
male intrinsecū ē ignotū. Et qñ dī vñqđq; d3 diffiniri p intri-
seca diffinitū. s3 correlatiuū ē extrinsecū ipi relatio. igr. Dm q̄ cor-
relatiuū ē extrinsecū relatiui et eōtra. nec vñ pōit in diffiniciōne
alteri^o p modū intrinsecū. s3 solū loco dīne cui n̄ est nō impositū

Arguit Si relatiuū diffiniret p suū correlatiuū et eō. tē
est circular^{is} q̄ ē phibit^o vt dī Arest. D3 q̄ cir-
cul^{is} est phibit^o in absolutū. s3 p̄t fieri in respectu. mō relatiuū
dī respectū ad suū correlatiuū. Et rō q̄re circular^{is} ē phibit^o in abso-
lutū ē. qz diffi^o d3 dari p p̄ora et notiora. si g^o diffiniret vñ ab-
solutū p aliū idēz est not^o et ignot^o respectu eiusdē qđ ē imp^ole

Arguit Unū oppositorū n̄ p̄t diffiniri p aliū s3 relatiuū
et correlatiuū opponūt. g v^o n̄ p̄t diffiniri p aliū
D3 q̄ v^o oppositorū n̄ p̄t pōi i diffiniciōe alii^o qñ de eētiā eius
etis. s3 tāq; fmī^o dependētiē. et sic correlatiuū pōit i diffiniciōe rela-
tiui. n̄ vt sic dīa relatiui. s3 qñ explicās terminū dependētiē ipi^o.
vl pōit ad circuloquidā p̄p̄iā dīaz nobis ignotā

Querit Vtrū relatio sit in vtroq; extrēo et tāq; in sub-
iecto. Dm q̄ nō. s3 ē in vno tāq; in subiecto in
hētiōis. et est in alio tāq; in tēio dependētiē. vt p̄ritas ē i sba
p̄ris tāq; in subiecto. et in filio tāq; in tēio dependētiē. et g po-
t^o dī esse ad filiū q̄ in filio. s3 fili^o est accēs in filio ad patrem

Arguit Medū n̄ est pl^o in vno extrēo q̄ in alio. s3 qñ
bet relatio est qđ dā me^o inē fundamētū et terminū
tāq; extrēa. g^o relatiuū nō subiectat in alio tēi s3 i vtriusq; sūl^o sup̄t^o
Dm q̄ duplx ē me^o. i. distātiē et illū nō ē pl^o in vno q̄ in alio.
Aliū est me^o habitudinis et respect^o seu cōpatōis. et tale est pl^o in
vno q̄ in alio. sicut p̄ritas est in patre subiectiue.

Qualitas e' secundū quā

Post q' Pe. hys. de te mianit de pdicamto q'utatis et
relatōis. h' pnt' determinat de quarto pnto. s. qualitatē. Et rō ordi
nis est quare ad aliqd pcedit qualitatē. q' relatio est mīne enti
tatis z maxie accētalitatē. z sic maxie repugnat sbe. sed pdicamen
ta debent ordinari s'm maiores repugnātiā. q' opposita iuxta se
posita mag' elucescūt. igr. Et qualitas pcedit actionē. q' cā ē an
effectū. sed qualitas est causa actionis. Primo g' diffinit quali
tatē dicens. Qualitas est s'm quā quales esse dicimur.

Arguit Causa ē an effectū s'z q'litatē ē causa relacōis. g'
dēret pcedē. Etia' absolutū ē an respectū. s'z q'li
tas est absolutū z ad aliqd respectū. igr. Dōm q' duplex est or
do. s. natūe z disciplic. ordie natūe cā est an effectū z absolutū an
respectū. z sic q'litatē debet pcedē relationē. sed ordine discipli
ne siue quo ad nos ad aliqd pcedit q'litatē. z ponit ad aliqd inter
sua fundamta. s. inter qualitatem z quantitatem.

Querit Utrū q'litatē sit pdicamtu distinctū ab alijs.
Dōm q' sic. z q' sit pdicamtu. p'z. q' ē gen' ge/
neralissimū h'ns sub se spēs specialissimas s'baltnas z idiu dua
Et est distinctū pdicamtu. q' h'z distinctū mo' pdicadi de pma
sba. q' de ipa pdicat in quale accētale qd nulli alen puenit

Arguit Oia alia pdicamta accētes pdicat in q'le. q' nō
in qd. g' q'le nō ē distinct' mod' pdicadi q'litatis
Dōm q' q'le accipit duplr. Uno' genēalr put solū distinguit p
qd. z sic oia alia pdicamta accētes pdicat in quale. i. accētaliter.
Alio' capr spēalr p illo qd simplr z sine addito denoiat sbam q'
lem. z sic sola q'litatē pdicat i q'le. Ut dōz q' q'le infrogatū q'nt
duplr. Uno' vt ē idē cū illo ppleto q' accēte informatum z sic
qdlibet accētes pdicat in quale. Alio' ē idē cū illo ppleto q' q'li
tate ē iformatū. z sic sola qualitas pdicat i quale. Et p h' solut
argumtu s'm actōz z passionē dicimur accētalr quales. g' diffi'
pueit actioni z passioni. Dōz q' quale nō accipit h' vt est idē qd
informatū accētes. s'z vt ē idem qd informatū qualitate.

Ar Nullū equocū ē pntū. s'z q'litatē ē equocū. g' nō ē pntū. mi
nor p'z. q' q'litatē ē d' nūo illoz q' mltiplr dicūt. z illd qd
mltiplr dr ē equocū. Dōm q' aliqd dr ēē de nūo illoz q' mltiplr

Tercius

dicuntur dupl'r. Uno? quo ad supposita. scz qz hz mltas spēs. z sic q̄litas ē de nūero eoz q̄ mltipl'r dicuntur nec ē tale equuocum. Alio? quo ad significata. z sic illd est equiuocū qd ē de nūero eo rū q̄ mltipl'r dicuntur.

Arguit Nullū p̄dicamētū p̄t diffiniri. sz q̄litas ē p̄di-
camentū. ergo male diffinit. Ddm q̄ nullū p̄e
dicamentum p̄t diffiniri diffiniciōe quidditativa z eēntiali.
tū bene diffinitōe descriptiva. Sz diceret sicut se hz q̄litas ad
sua inferiora ita se hz q̄litas. sz q̄litas nō describit. sz p̄mo di-
uidit. ergo qualitas nō dz describi sz diuidi. Ddm q̄ nō ē ille q̄
ad omnia. qz q̄litas in ordine ad cōtinuā z discretā hz se analo-
gice. sz qualitas qz nō hz se analogice ad spēs q̄litas sic ipa pri-
mo describit. Etia q̄litas hz vnū distinctū modū p̄dicandi de
p̄ma suba q̄ est p̄dicari in quale p̄ quē describit.

Arguit Ista diffiniciō cōuenit alci a diffinitio. qz puenit
dīe sbali. nā fm eā dicimur q̄les vt fm rōnali-
tate dicimur rōnales. q̄ nō ē bona. Ddm q̄ sbales dīe excludūt
p̄ illā p̄iculā quā. qz quā refert formā accēntale. sz dīe sbales nō
sūt forme accēntales. Et excludunt p̄ illā p̄iculā dicimur. qz di-
cuntur v3 tū sicut denoiāmur. iā nō denoiāmur rōnales. sz sum?
rōnales. Sz dicēs illa diffi? dz puenire oī q̄litari. sz dīa sbal ē q̄
litas. q̄ dz sibi puenire. Mior p3 p̄ Porph. q̄ dīe q̄ hō dīe ab eā
rōnali q̄litate. Ddm q̄ Porph. nō vult q̄ dīa sbalis. s. rōnalis
sit p̄a q̄litas. sz q̄ h3 modū q̄litar. Ul' dz q̄ dupl'r ē qualitas.
scz eēntial' z accēntal' Nō rōnale ē bñ qualitas eēntial'. sz non
accēntal' q̄ h3 diffinit' z hab3 pro genere formā accidentalem. Est
enim intellect? diffinitōis qualitas ē supple forma accēntal' p̄
quā nos p̄me sbe dicimur. i. denoiāmur esse q̄les supple formal'
quare excludit facies. qz p̄ eā dicimur quales matial'r tū.

Arguit Pri? nō dz diffiniri p̄ posteri?. sz qualitas ē p̄or quali. q̄ nō
dz diffiniri p̄ quale. Ddm q̄ l3 qualitas sit p̄or quali p̄
naturā rei sicut qdlibet abstractū ē pri? iuo p̄terito nō tū est prius
quo ad nos. sed diffinitio dat de qualitate quo ad nos. z q̄ suf-
ficiat q̄ quale sit nobis notius. Et rō quare qualitas est p̄or fm
naturā qz quale est. qz abstractū ē cā formal' sui p̄creti. qz g? qua-
litas ē abstractū licet cā sui p̄creti. sz cā fm naturā ē an suū esse
ctū Sz rō quare quale ē p̄us qz qualitas q̄ ad nos ē. qz p̄cretū
ē cōpositius. sz cōpositioza sunt nobis notioza. z p̄ p̄sequa p̄ora

Tractatus

Arguit Multe s^t q^litates s^m q^s nos hoies nō dici-
mur q^les. g^o male ponit in diffinitōe dicimur
Ans pbat. q^r nō dicimur q^les s^m albedinē parietis nec s^m rudi-
bilitatē asini. Dd. q^r nos nō demōstrat hoies. s^z s^zbas pmas. vt
sic sensus. nos s^{be} p^{me} dicimur. i. denoiatur accētalr q^les. z g^o
q^uis nos hoies nō dicimur q^les s^m albedinē pietis. tñ p^{ies} d^r
q^lis s^m albedinē e^o. etiā q^uis nos nō dicimur q^les s^m rudibilita-
tē in sp^e. tñ in genē. Ul' dō. q^r nos hoies dicimur q^les s^m q^lita-
tē p anthonomaziā vl' p excellētiā. q^r hoib^o insūt p^{les} q^litates
q^z alijs reb^o. q^r hoī insūt q^litates materiales z imateriales. eo
q^r hō ē pposit^o ex duplici natura. s. corpali z spūali

Qualitatis aut q^uattuor sūt.

Posita diffinitōe q^litatis. Dic pñr diuidit ipsā in q^uattuor spe-
cies. z sufficiētiā istaz sp^ez sic sumit. nā oīs q^litas q^lificat s^zbas
vel g^o t^z se ex pte forme vl' ex pte materie. si ex pte materie sic est
q^lta sp^es. Si ex pte forme h^o ē duplr. vl' q^lificat s^zbas mediate
vel immediate. si mediate sic ē pma sp^es q^litatis. q^l q^lificat mediā
tib^o naturalib^o potētijs. Si immediate h^o ē duplr. vl' q^lificat s^zbas
statiā dēminate. sic q^r ē pncipiū opandi dēminatū. vl' indēmi-
nate. si p mū sic ē tertia sp^es. si scdm sic ē scda. Un' q^lta sp^es q^li-
tatis d^r q^lificare s^zbas grā materie q^r q^lificat ipsā s^zbas circa q^z
tutātē s^z q^litas d^r p^{leq} s^zbas grā materie. g^o etiā q^litas d^r q^lta
sp^e q^lificat s^zbas grā materie

Arguit Dis q^litas q^lificat s^zbas grā forme. g^o nulla
grā materie Ans pbat p sufficiētiā pntoz p^{ri}
habitā. vbi dictū ē q^r q^litas a toto genē p^{leq} s^zbas grā forme.
Dd. q^r q^lta sp^es q^litatis ppat ad duo. Uno^o ad q^litatē in cōi.
vt distinguit ab alijs pntis. Alio^o ad tres alias sp^es q^litatis.
p^{mo}o^o scq^l s^zbas grā forme. vt tēgit sufficiētiā. s^z nō scdo^o Ul'
Dd. q^r h^o q^l d^r in sufficiētiā pntoz ē intelligēdū de multis q^lita-
tib^o. q^r ē p^{po} idiffinita. q^r p^{les} s^z q^litates pntes s^zbas grā for-
me q^z grā materie. z nō de oibus

Arguit Diuisio g^o i suas ē bimēbris. s^z ista nō ē hmōi
g^o nō ē bōa. Maior pbat. q^r diuisio g^o ē p du-
as diās immediate oppositas. mō vni^o g^o s^z tñ due d^rē op^osi-
te. Dd. ad maiore q^r duplx ē diuisio g^o i suas sp^es. q^l d^r ē i sp^es p^{ri}

Tercius

mas et immediatas. et illa erit binēbris. qz tal' diuisio dat p'ua/
lit p' duas drās prias oppositas. s3 un' g' s' t'm due drē op/
posite. Alia ē diuisio in spēs remotas. et illa p' ēē i pla mēbra. si
cut fit h'. Ut dō. q' illa p'pē nō ē diuisio g' in spēs. s3 q'litatis i
diūsos modos. q' b' q'litatis s'bam terminat. Et s' iste spēs s'bat
terme. qz h'nt adhuc alias multas spēs sub se

Arguit Octo s' spēs q'litatis. g' nō t'm q' tuor. Añs
p'bat. qz p'ma spēs h'z sub se duas spēs. s. h'itū
et dispōz et s'lt' alie. qz q'libet noia' duob' noib'. Dō. q' iste spe/
cies noia'nt sp' duob' noib' p'p' diūsos modos q'ificadi dispo/
nēdi vl' afficiēdi s'bam ad opatōz sibi debitā. et nō ad inuendū
diūsitatē specificā illaz formar. Un' in p'ma spē copulāt p'mū
cōe copulatiua. qz h'it' et dispō dicūt eādē formā solū d'ntē h'z
esse p'fectū et ipsectū q' nō variāt spēm. et g'antiq' vno noie noia/
bāt istā spēm. et dicebat applicatō siue acq'sitio

Pria spēs ē habit' et dispō

Hic p'seq't de spēs q'litatis. et p'mo oñdū q' sit p'ma. di. P'ria
spēs ē h'it' et dispō. Et ē rō ordis. q're tres spēs p'me p'cedūt q'r/
tā. qz tres p'me p'sequūt s'baz grā forme. et q'rtā grā materie. mō
forma ē p'or materia. s3 p'ma et scda p'cedūt terciā. qz p'fect' q'li/
ficāt ipsā s'bam qz terciā. S3 p'ma spēs q'litatis ē añ scdam. q'a
p'ma spēs ē p'fectior qz scda. qz p'ma spēs q'ificat scdam. et scda
q'ificat p' p'mā. sed p'fectiora s' p'ora

Arguit Scda spēs ē añ p'mā. g' ē mal' ordo. Añs p/
bat. qz i p'ma spē s' h'it'. et in scda spē s' natu/
rales pōne q' p'cedūt h'it'. Dō. q' duplex ē ordo. s. generatōis et p/
sectōis. ordine generatōis pōna p'cedit h'itū. et sic scda spēs ē añ
p'mā. S3 ordine p'fectōis quē h' t3. p. h. sic p'ma spēs ē añ se/
cūda. qz p'ma spēs q'ificat scdam.

Arguit Habit' ē vnū distinctū p'ntū ab alijs. Etia' ē
vnū postp'ntū: g' nō ē spēs q'litatis. Dō. q' h'it'
capit' q'drupl'r. Vno. vt extēdit se ad oēs modos q'b' aliqd d'r
h'it'. et sic ē postp'ntū. Alio. capit' h'it' put ē mediū iter habētē et
h'itū. vt ē corp' et corp' q' circa corp' s' adiacētia. et sic ē p'ntū
ab alijs distinctū. Tercio. capit' put distinguit p' p'uatōez. et
sic ē trāscēdēs et repib' in oib' p'ntis. et etiā ex p'nta. Quarto.

Tractatus

capit ut ē q̄litas dispositiua s̄beti ad opatōz. sicut scia disposit
intellectū hoīs. et ex p̄nti ipm hoīem ad p̄gnoscedū ea de q̄b̄ est
scia. et sic h̄it̄ ē p̄ma spēs q̄litas. Un̄ n̄ ē icōueniēs q̄ vnū et idē
sit postp̄ntū trāscēdēs et spēs q̄litas equoce et diuīsimōe acceptū

Querit̄ Quare ista spēs noīat duob⁹ noīb⁹. et q̄re co
pulāt p̄ et. Dō. ad p̄mū q̄ iō. q̄ q̄litates isti⁹
spēs h̄nt diuīū modū iherēdi suis s̄betis. nā q̄dā firmit̄ iherēt.
et s̄t̄ difficult̄ mobiles. Aliē s̄o debilr inherēt et s̄t̄ facile mobi
les. Et copulāt p̄ p̄iūctōz copulatiuā. q̄ illa ē nota maior̄ ydē
p̄ritat̄. q̄s diuīctiua. s̄z vna et eadē q̄litas in spē et in nūo p̄t. di
ci habi⁹ et dispō q̄n p̄panē ad idē

Notādū Q̄ h̄it̄ et dispō p̄ueniūt in re significata.
s̄z diuīs. modis scāt. q̄ h̄it̄ dē formā fm̄
esse p̄fectū in s̄bco et disponit ipm ad p̄fecte opandū. s̄z dispō dē
eādē formā sub eē ip̄fecto. q̄ ip̄fecte disponit s̄betū ad opandū
Un̄ h̄it̄ et dispō d̄nt duob⁹ modis vt d̄r in textu. P̄mo. q̄a
h̄it̄ ē p̄manētior et diuīnior dispōe. cū sit q̄litas difficult̄ mo
bil a s̄bco. q̄ h̄z ē radicātū et p̄fectū in s̄bco. vt scia et p̄tutes s̄t̄
h̄it̄. q̄ difficult̄ remouēt a suis s̄betis Et dispō ē q̄litas q̄ de fa
cili remouēt a suo subiecto

Arguit̄ Iusticia et castitas facili⁹ remouēt a suis s̄betis.
q̄ nō s̄t̄ h̄it̄. An̄s p̄bat. q̄ iusticia amittit̄ ope
rādo solū vnū actū iustū. et s̄t̄ castitas amittit̄ p̄ vnū actū.
Dō. q̄ iusticia capit̄ dupl̄. Vno⁹ p̄ h̄itū iclināte ad act⁹ iustos
et sic nō amittit̄ p̄ vnū actū sicut nec acq̄rit̄. s̄z est q̄litas diffi
cult̄ mobil. Alio⁹ capit̄ p̄ actū iusto. et sic ē facili⁹ mobil a s̄bco et
n̄ ē h̄it̄ Et s̄t̄ castitas capit̄ dupl̄ Vno⁹ p̄ iūteate carnis et sic
p̄ vnū actū amittit̄. Alio⁹ p̄ h̄itū p̄tinēdi se ab actū p̄gscēdi. et

Querit̄ Utz s̄t̄ sit p̄manētior q̄s scia. s̄ (sic ē h̄it̄.
ē vtz scia facili⁹ rēouēt a s̄bco vt s̄t̄. Dō. q̄ s̄
p̄ et scia p̄panē dupl̄. vno⁹ ad sua obiecta. alio⁹ ad sua s̄bca i q̄
b⁹ s̄t̄. Un̄ p̄siderādo s̄tutē et sciam vt p̄panē ad sua obiecta. sic
scia ē p̄manētior q̄s s̄t̄. q̄ scia ē p̄petuoz. s̄z s̄t̄ ē de actib⁹ h̄ūa
nis q̄ s̄t̄ variables. s̄z p̄pando ad sua s̄bca. sic s̄t̄ ē p̄manētior
q̄s scia. q̄ scia facili⁹ rēouēt a s̄bco q̄s s̄t̄. q̄ q̄cūq̄ h̄z h̄itū mo
rale ille q̄tridie exercet illū. a q̄ exercitio h̄z p̄manētū. s̄z sic nō ē.
et scia. q̄re p̄ obliuionē facili⁹ remouēt a subiecto

Tercius

Arguit Diffinitio huius puenit alteri a diffinito. qz pue
nit ppe passioi. 7 oib⁹ passibilib⁹ qlitatib⁹. qz
s⁹ difficult⁹ mobiles a s⁹co. g^o nō ē bona. Dd. q^o illa diff⁹ hie⁹ si
cur iacz nō ē p⁹ribil⁹ cū diffinito. s⁹ ē explicās qd nois ei⁹. s. qd
hie⁹ sit. 7 g^o d⁹ addi⁹ hie⁹ ē qlitas difficult⁹ mobilis a s⁹co dispo
nēs ipz s⁹co ad opandū opatōes sibi debitas. 7 sic nō pueit p
pe passioni nec alijs. Scda d⁹ hie⁹ 7 dispois in textu ē. qz
hie⁹ p⁹ dici dispo. 7 nō ecotra: qz q^oqz h⁹ h⁹ illi ē dispois⁹
ad opandū p illū hitū. 7 g^o d⁹nt sicut sup⁹ 7 infer⁹. qz dispo
cōter capta ē sup⁹ respectu habit⁹

Arguit hie⁹ 7 dispo significāt diūsas formas. g^o nō
d⁹nt sicut sup⁹ 7 infer⁹. Ans pbat. qz nomē
imponit a forma ad significādū: g^o diūsa noia iponūt ad signi
ficādū a diūsis formis. Dd. q^o duplex ē forma. s. real⁹ 7 rōnis.
s⁹ diūsa noia iponunt a diūsis formis fm rōem. nō tū oz q^o di
uersa noia imponāt sp a diuersis formis realib⁹ siue real⁹ disti
ctis. 7 sic habit⁹ 7 dispo hū d⁹nt fm rōem. s⁹ pueniūt in re Est
tū v⁹ q^o in diuersis dicūt diūsas naturas: s⁹ qn pcurrūt in co
rem tūc nomināt eandē naturā.

Arguit Nullū ens in aia ē in p⁹dicamto. s⁹ scia ē ens i
aia. g^o nō ē in p⁹dicamto. 7 p p⁹ns nō ē qlitas
Maior p⁹ p⁹ditōes req⁹sitas ad h⁹ q^o aliqd sit in p⁹dicamto.
Dd. q^o nullū ens in aia effectiue 7 subiectiue sit ē in p⁹dicamto
q^o mō ficta s⁹sentia in aia. sicut chimera sit qd dā p⁹positū ex capi
te leōis v⁹tre h⁹gis 7 cauda dracōis. q^o p⁹o solū sit p aiaz. s⁹ ens
i aia s⁹betie qd tū effectiue p⁹lere nō depēd⁹ ab aia ē i p⁹nto sic ē scia

Arguit Diff⁹ dispois pueit alteri. g^o nō ē bona. Ans
pbat qz pueit passioi. Dd. q^o nō ē p⁹leta diffi
nitō dispois. s⁹ vt sit p⁹leta oz addē. dispo ē qlitas facili⁹ mo
bil⁹ disponēs s⁹co ad exercēdū opatōes sibi debitas 7 tūc nō cō

Arguit Dē obiectū sensus exterior⁹ (uenit passioi.
ē in tertia spē qlitatis. s⁹ calor 7 frig⁹ s⁹ obiecta
tact⁹. g^o s⁹ in tertia spē qlitatis. Dd. q^o calor 7 frig⁹ capiūt dupl⁹
Uno⁹. pnt s⁹ qdā qlitates disponēs s⁹co ad opandū opatō
nes sibi debitas nō hū radicate in s⁹co. s⁹ ab ipo facili⁹ mobiles
et sic s⁹ in p⁹ma spē qlitatis. Alio⁹ capiūt inq⁹tū mutant ipm

Tractatus

tactū. et sic sū i tertia. Ut dicitur quod duplex est calor. scilicet naturalis et febrilis. calor febrilis est in prima specie qualitatis. calor naturalis est in tertia specie qualitatis. Et sic etiam duplex est frigus. scilicet naturalis et febrilis. frigus febrilis est in prima specie qualitatis. scilicet frigus naturalis est in tertia. Ut dicitur. tertio. quod calor et frigiditas capiunt dupliciter. Uno modo per qualitates alteratis. et inmutatis tactus. et sic sū in tertia specie qualitatis. Alio modo capiunt per proportionem illarum qualitatum ex quibus resultat sanitas vel egritudo ad quas disponunt. et sic ponunt in prima specie qualitatis.

Arguitur Superius et inferius sū eque permanētia in subiectis in quibus sū. scilicet huius et dispositio non sū eque permanētes in subiectis quibus insunt. si non habent se sicut superius et inferius. Minor pars. quia habere est difficile mobilis a subiecto. et dispositio est facilis mobilis. Dicitur. ad minorem quod dispositio capit dupliciter. Uno modo generali. per omni qualitatem quam disponit subiectum ad operandum operationes sibi debitas siue ipsi perfecte siue imperfecte. et sic dispositio est quod dicitur generale ad huius et ad dispositionem per se dictam. et sic omnis huius est dispositio. et sū eque permanētes. Alio modo capit dispositio specialiter per ut distinguitur huius. et sic non sū eque permanētes. quia dispositio per se dicta est facilis mobilis a subiecto. et huius est qualitas difficile mobilis a subiecto. et igitur in prima dicitur habere et dispositionis capit dispositio specialiter et per se. et in secunda capit dispositio generaliter.

Arguitur Perfectum et imperfectum variantur specie. scilicet huius et dispositio habent se sicut perfectum et imperfectum igitur specie dicitur. Maior pars. quia homo et asinus habent se sicut perfectum et imperfectum et dicitur specie. Dicitur. quod aliqui dicunt se habere sicut perfectum et imperfectum dupliciter. Uno modo secundum esse. Alio modo secundum entitatem. unde perfectum et imperfectum secundum esse non variantur specie. scilicet bene secundum entitatem. sicut homo et asinus dicuntur sicut perfectum et imperfectum secundum entitatem. que specie dicitur. scilicet huius et dispositio saltem ut reguntur in eodem solum dicuntur secundum esse per se perfectum et imperfectum.

Queritur Que qualitates reponibiles sū in hac specie. Dicitur. quod omnes qualitates disponētes subiecta ad operandum operationes sibi debitas. et tales sū duplices. quidam sū corpales. quidam spirituales. Qualitates corpales sū sanitas egritudo elegancia robur. Spirituales sū duplices. scilicet morales et intellectuales. Morales ut iusticia castitas liberalitas continentia fortitudo temperantia. et similiter virtutes opposita illis sicut iniquitas. ut iniusticia illiberalitas incontinentia. et similiter huius insus. scilicet sū fides spes et charitas. Intellectuales sū sapientia intellectus scientia prudentia ars et opinio. et harum species ut grammatica logica.

Tercius

rhethorica. &c. Et oēs artes mechanice. vt ars fabrilis. ars nani
gandi. ars lanificij.

Arguit Intellect⁹ ē potētia aīe. q̄ ē in scda spē q̄litas
Dd. q̄ intellectus capif dupli. Vno⁹ p hitu q̄ ag
noscim⁹ pma pncipia pplexa. vt oē rectū ē mai⁹ sua pte. & sic in
tellectus ē in pma spē q̄litas. & ē hit⁹. Alio⁹ capif p potētia in q̄
ē talis intellect⁹. & sic ē in scda spē q̄litas

Secūda spēs q̄litas ē na.

Hic ponit scda spēs q̄litas q̄ ē natural⁹ potētia v l ipotētia. et
pungit illa noīa p pūctōz distīctiū ad designādū distīctē
realē iter naturalē potētiā & ipotētiā. qz natural⁹ potētia & ipotē
tia dñt spēs. & sic dicūt distīctas cētias. qre ponit copulat p cō
iūctōz distīctiū. qz pūctō distīctiū pūgit voces & distīgit
significata. & q̄ Aristo. noīat istā spēm gen⁹. & q̄rā sūl. s. pma.
et terciā noīat spēs. Et scq̄ ista scda spēs pma. qz pma q̄lificat
& determinat scdam. qz hit⁹ q̄lificat potētiā. & scia q̄lificat intelle
ctū. mō q̄lificās ē an q̄lificabile. q̄ rōne pfectōis pma pcedit se
cūda. Et scda ē an terciā. qz in scda spē q̄litas ponit q̄litates
corpales & spūales sūl. & in terciā ponit q̄litates corpales tū:
sed generaliora sunt pōis

Arguit Quēdā significāt diūsas naturas nō pūt fa
cē vnā spēm. s. natural⁹ potētia & ipotētia signi
ficāt diūsas naturas. q̄ nō pūt facē vnā spēm. Dd. ad maiore q̄ du
plex ē spēs. s. spēalissima & sūalina. mō noīa significātia diūsas
naturas nō pūt facē vnā spēs spēalissimā. s. bñ sūalē. dñmō
illa duo noīa diūsas naturas significātia sumūt loco q̄ nob̄ ig
noti. Et q̄ ponit ista duo noīa loco sui q̄ primi q̄ p ipsa circū
loq̄t. & sic pūcti⁹ noīam⁹ istā spēm duob⁹ noīb⁹ ad explicā
dū distīctatē q̄ noīaret vno noīe sicut antiq̄ insufficiēt noīaue
rāt hāc spēm aptitudinē.

Notandū Natural⁹ poīa ē ppetas sbe q̄ ipa ē
potēs ad opandū opatōes sibi debitas
a natura & ad resistēdū suis pūis & nociis. vt sanatiō ē natu
ral⁹ poīa q̄ ipz al⁹ potēs ē ad opandū opatōes sanitatē Et dñ p
mo poīa. qz cā ex vigore forme sup materiā. & h̄ i martialib⁹. in
imartialib⁹ at n̄ ē tal⁹ vigor forme sup materiā. s. dñ natural⁹. qz

Tractatus

tal' vigor ē ī pncipīs nature radicat'. vt ī ipsa forma q̄ ē natura

Sr Sanatm̄ ē ī pma sp̄e qlitat'. q̄ nō ē natural' poña. An̄s
pbat'. qz ē dispō. vt exēplificat' ī textu. Dd. q' sanitas bñ
dē dispō. s; sanatm̄ ē natural' poña. z q̄ nō fcat' idē. Et ē dīa īc
sanitatē z sanatm̄. sanitas em̄ ē qdā dispō vl' qdā hīus dispō
nēs sbe m̄ bñ ad opandū opatōes sibi debitas. S; sanatm̄ ē q̄
dā ppetas pñs ipsā sbam q̄ sba nata ē opari opa sanitat'.
S; sanatm̄ ē q̄ dā ppetas pñs ipsā sbam q̄ sba nata ē opari opa sanitat'.

Sr Nulla spēs p̄t īueniri ex suū gen'. s; natural' poña repit'
ex qlitatē. g' nō ē spēs qlitat'. Maior pbat'. qz poña ma
terie ad formā est natural'. z tñ nō ē qlitas. s; ē ipsamet mate
ria Dd. q' duplex ē poña. nā qdā ē poña ad eē. z qdā ad opa
ri. q̄uis igr materia habeat naturalē poñaz ad eē nō tñ ad opa
ri. s; h' ē fmo de naturali poña q̄m̄ ad opari S; natural' ipotē
tia ē qdā ppetas sbe q̄ ipotēs ē ad opandū opatōes sibi debi
tas. z ad resistēdū suis pñs z nociuis. vt molle egrotatiū dñr
natales ipotē. qz molle h; naturalē ipotēz resistēdi suo nociuo
l. fortiori. s; durz ē natāl' poña. qz h; natālē poñaz resistēdi suo

Sr quāt' Quicqd' ē pter naturā h' nō ē naturale (Srio
s; oīs ipotētia ē pter naturā. g' nulla ē natural'
Maior pbat'. qz naturā ipedit. Dd. q' h; ipotētia poss; dici ali
q̄ mō innatural' vl' naturā. qz ipedit opatōes ppas ipsi' natu
re. tñ dē natural'. qz h; fieri circa pncipia natālia rei. z circa ope
ratōes nature. z nō dē natural' qz ē radicata ī natura. Et dē ī
potētia. qz tal' ppetas causat' ex vigore matie sup' formā

Sr quāt' Nulla puatio ē spēs qlitat'. s; ipotētia ē puatio.
g' nō ē spēs qlitat'. Maior pbat' qz spēs. nō ī
nat naturā positūā ex genēz dīa pstituta. Dd. q' q̄uis natural'
ipotētia sit qd' puatm̄ fm̄ vocē siue q̄tū ad illud a q̄ nomē ipo
tē. tñ q̄tū ad illud qd' sit ē qd' positūū. z h' aliqñ ptingit pp/
ter penuriā vocabulorū

Querit' Que qlitates ponūt ī ista spē. Dd; q' ī hac
spē reponūt oēs aptitudines z īclinatōes qb'
sba īclinat' ad aliqd' opandū z resistēdū suis pñs Et etiā qlita
tes qb' natural' ipedit' a suis opatōib'. vt oēs passīdes seu po
tētes pñtes pncipia pplerionalia īdiuiduorū. sicut durz molle.
mollicies debilitas forte debile robustū sanatm̄ egrotm̄. Sicut

Tercius

omnes potētie aīe vegetatiue. vt nutritiū augmētatiū z generatiū. Et oēs potētie aīe sensitiue q̄ sūt duplices. s. exteriores vt sūt q̄nq̄ sensus exteriores. vt visus audit⁹ olfact⁹ gust⁹ z tactus. z interiores. vt sensus cōis sicut imaginatiua estimatiua siue cogitatiua z memoria. Et potētia locali motiua. Etia potētie aīe intellectiue. vt rō intellect⁹ z volūtas. vlt̄ intellect⁹ agēs possibil⁹ z volūtas. Et etia pōne appetitiue. vt irascibil⁹ z concupiscibil⁹. Et vlt̄ oēs inclinatioēs q̄ inclināt naturalr ad aliqd opandū. vt aliqd naturalr dñr iusti z naturalr liberales. qz hñc naturalē potētia vlt̄ naturalē inclinatioēs ad opa iusticie vlt̄ liberalitatis. z sic iusticia z liberalitas reponūt in ista sp̄. z sūt alia noia habitūū pñt equoce poni in p̄ma sp̄ q̄litas. z in scda.

Arguit Nullū relatiū ē sp̄s q̄litas. s. potētia ē relatiuū. q̄ nō ē sp̄s q̄litas. Minor p̄baf. qz potētia dī in ordine ad actū. Dñm q̄ nullū relatiū sūm eē ē sp̄s q̄litas. s. bñ relatiū sūm dīci. q̄ mō potētia ē relatiuū. z ē pñcipalr in ista sp̄ q̄litas.

Tercia sp̄s q̄litas ē passī

Hic p̄sequitur de tertia sp̄ q̄litas. dī. Q̄ tertia sp̄s ē passio et passibilis q̄litas. Rō ordīs q̄re ista tertia sp̄s ponit post scdaz est. qz in scda sp̄ ponūt naturales potētie aīe. z in tertia sp̄ ponūt ille q̄litas q̄ sūt obiecta potētiar. z potētie naturalr cōse/ quūt sua subiecta. nō sūt obiecta. s. substantie extrinsece adueniūt igr̄ z iste sp̄s seinuicē sequūt. qz obiecta p̄gnoscut p̄ potētiar a posteriori z potētie p̄ obiecta q̄dāmō a priori. z sic p̄gnitio vni⁹ dependet ex p̄gnitōe alteri⁹. z ecōtra.

Arguit In scda sp̄ ponūt potētie. z in tertia ponūt obiecta potētiar aīe. s. obiecta sūt aīe potētiar. q̄ tertia sp̄s erit aīe scdām. Minor p̄baf. qz potētie p̄gnoscut p̄ obiecta z p̄ ipsa distinguūt sūt distinctio h̄z fieri p̄ p̄ora. Dd. q̄ obiecta capiūt duplr. Vno⁹ q̄rū ad opatōz siue actōz in potētiar. z sic obiecta q̄dāmō p̄cedunt ipsas. sicut actiū p̄cedit passiū. Alio mō q̄rū ad tenoiatōz qua denomināt substantiā q̄lem. z sic potētie p̄cedūt obiecta qz potētie anime fluūt ex pñcipijs naturalib⁹ intrinsece. z obiecta causant in subiecto p̄ ali quod extrinsece.

Tractatus

Notādū Quia ista tertia spēs noīat duob' noib' ppter
 diuersum modū essendi istarū qualitatum q'
 dā eīn inherēt firmiter suo subiecto vt passibiles qualitates q'
 dā debilit' vt passiōes q' hnt eē trāsīens quācūq' denoīant subiecta
 q'lia. z iō ista duo videlicet passio z passibil' qualitas nō pnt su/
 fficiēter noīari vno noīe sicut antiq' noīauerūt hāc spēs isto no/
 mie casus eo q' iste qualitates cānt in subiecto ab aliquo extrin/
 seco. et p modū illius qd a casu pcedit. Et ista noīa copulant cō/
 iunctione copulatiua ad denotandū q' iporant eandē qualita/
 tē fm spēm sicut ē eadē rubedo in eēntia que pmo hz eē ipsectū
 et sic dī: passio. z que vltērī' radicat in subiecto sic q' hz eē pfectū
 z dī: passibil' q'ltas. Dīnt tñ passio z passibilis q'ltas. nā pas/
 sio ē qualitas cito trāsīens inferēs passiōē vel illata ab aliqua
 passiōe vt palliditas inferē ex passiōe. ire. et rubedo ex passiōe
 verecūdie. z passio timorī inferē p albedinē. et passio verecūdie.
 p rubedīez. Sz passibil' q'ltas ē q'ltas difficult mobil' a subie/
 cto inferēs passiōēz v' illata a passiōe. sic ē rubedo vel albedo nāl'
 z alie q'ltates q' sensib' infernt passiōē recipiēdi sensationē.

Arguit Illud qd agit in alterū tangit ipm pmo ex gna
 tione. sz obiecta pōnāz nō tangūt pōnas q' nō a/
 gunt in ipas inferendo eis passiōē. Dōm q' obiecta pōnāz nō
 agunt corpāl'r et actōe pprie dicta in ipas pōnas. sz solū spūāl'r
 z metaphorice et ad illā actionē nō requirit cōtactus.

Ad Illud qd nō patit nō est passibile. sz nulla qualitas pati/
 tur ergo nulla ē passibilis. Mior pbat qz solū subiectuz
 ē passibile. Dōm q' qualitas nō dī: passibil'. qz aliqd patiat tā/
 q' subiectū passiōis. sz qz inferē ab aliq' passiōe v' qz inferē pas/
 siōē sensibus et sic qz iungit' passiōi. passibil' q'ltas dī:

Ad Passio ē vnū pntū ab alijs distinctū. g' nō est spēs q'li/
 tatis. Dōm q' diuersimode et equiuoce ē pdicamentū. et
 spēs qualitat'. nā passio put dicit respectū ad agēs inq'rū ē effe/
 ctus illatioqz actōis sic ē distinctū pntū. Sed passio q' ē quali/
 ras a sensu pceptibil' hūis eē ipfēm z nō radicatū i subiecto sz cito

Ad Passio vt h' sumit nō ē q'ltas. q' trāsīēs ē spēs q'ltatis.
 male pōit p tertia spēs q'ltatis. Anō pbat qz aresto. loqns
 d' hmoi dī q' sūt passiōes. q'ltates sō mime. Dōz q' aliqd dī q'
 ltas duplr. vno' fm eē z denoīatōz sūl. alio' sz eēntiā. Nō are/
 sto. vult q' tales q'ltates nō sūt q'ltates fm esse z denoīatōez

.Tercius

quia nō denotant sua subiecta nihilomin⁹ sunt qualitates fm
essentiā. Un tres cōditiones requirūt ad hoc qd aliqd actūs pos
set denotāe suū subiect⁹. pma qd sit satis intēse in subiecto. g tepidi
tas nō denotat aquā calidā. Scda qd dē esse satis extēse in sub
iecto. i. dēt subiecto inesse p maiori pte. vñ nō sequit ethyops ē
albus fm dētes. ergo ē albus. et hoc dēt intelligi d illo actūte.
qd nō determinat sibi certā pte corp⁹ qz bñ sequit iste ē crispus
crinib⁹ gō ē crispus. vel iste est claudus crure. ergo ē claud⁹. Ter
cia est qd dē esse satis ptese in subiecto. i. p notabili dñcia tps
z ergo rubedo cāta ex verecūdia nō denotat subiectū in q est. qz
illa rubedo est cito transiens et nō radicata in subiecto.

Sr Dis qualitas pdicat in quale de pma suba. sed passio n
p̄tur in quale de ipa. quia nō denominat subam qualē er/
go male ponit vna spēs qualitatis. Dm q qualitas fm cōn/
tiam et esse pfectū simul denotat subam esse qualē nō tñ quali/
tas que habet essentiam qualitatis z esse impfectū eius. qz illa
solū denotat subam eo mō quo hz esse in subiecto et ergo sufficit
q fm quid ipm denotat et p illo tpe p quo inest.

Sr quātū Quecūqz dicūt idē sunt inequali gradu pfectō
nis. sz passio z passibil. q̄litas sūt idē. ergo sūt
in eq̄li gdu pfectionis. Mior pbat qz vna soia in nūo p̄t dici
passio z passibilis qualitas. Dm q passio z passibil q̄litas nō
sunt equalis pfectionis q̄tū ad modū essendi. tñ bñ fm cōtētiā.

Notandū Qd sub hac spē reponūt oēs q̄litates in/
ferētes sensui passiōes vtoia obiecta p
pria sensui exterior. sicut color. son⁹ sapor. odor. calidū. frigidū
humidū. siccū z sūl oēs spēs illoz obiectoꝝ ponūt sub hac spē
qualitatis. qz oēs iste inferūt sensibus passiōes. z oēs passio/
nes aīe vt sunt ira gaudium tristitia et timor et omnes quali/
tates inseparabiles. vt nigredo in coruo. albedo in cigno. et qdaz
virtutes occulte lapidū et herbaz. sicut est virtus adamantis qz
trahit ferrū ad se. Et q̄litates veneni insiciūt hoies ponūt sū
hac spē q̄litaris. Et vtr oēs q̄litates q̄b⁹ imitant aliq̄ ponē. vt
sunt pmo oēs spēs intelligibiles. scdo oēs spēs sensibiles. tercio
oēs similitudines rez. quarto oēs qualitates q sūt ppa sensui illa

Sr Passibilis qualitas ē q̄litas pceptibil vnico sensu diffi clt
mobilit. z passio ē q̄litas pceptibil vnico sensu facile mo/

Tractatus

bilis s; nō oīa ista sensibus p̄cipiūtur. ḡ nō sūt in hac sp̄e quali-
tatis. Dōm q̄ ille nō sūt diffōes q̄litas passibil' z passiois a to-
to ḡnē s; solū dāt d̄ ill' q̄ sūt imutatie sens' v' obiecta p̄ncipalia

Quarta spēs qualitatis est

Hic p̄nter d̄terminat de quarta sp̄e q̄litas. et ista spēs ponit' vl-
timo loco quia q̄litates q̄ sunt de hac sp̄e p̄sequūt' subam grā
materie. z tres p̄cedentes p̄sequūt' subam grā forme. mō sicut
forma ē p̄or materia sic qd sequit' subam grā forme ē p' illo qd
sequit' subam grā materie. Et ab aresto. vocat' ista spēs gen'. qz
ip̄a p̄sequit' subam grē materie. mō gen' hz rōem materie. Etia z
p̄p̄t mltitudiez sp̄ez reponibiliū sub hac sp̄e q̄litas vocat' ab are

Slr Illud qd ē i h' aliqd nō d̄z dici circa h' aliqd. sto. gen'.
s; forma z figura sūt in h' aliqd. ḡ nō solū sūt circa h' ali-
quid. Dōm q̄ licet forma z figura sūt circa h' aliqd s̄m sup̄ficie
tū nō s̄m p̄funditatē. z p̄ tanto dicūt' eē circa hoc aliqd.

Slr Nullū transcendēs ē spēs q̄litas. s; foīa ē transcendēna
g' nō ē spēs qualitatis. 2° D̄ior p̄bat qz repit'ur in oībus
p̄ntis et etiā exira p̄nta Dōm ad minore q̄ duplex ē forma s; z
subalis z actūlis: subalis ē reductiue in p̄dicamēto sube. Actūlis
est que aduenit enti post cōpletū eē. z illa forma actūlis ca-
pitur dupl'r. vno^o general'r p̄ quacūqz forma actūali adueniē-
te alicui post suū cōpletū esse. z sic forma repit'ur in oīb' p̄dica-
mentis actūtiū. Alio^o sp̄aliter p̄ut est terminatio lineaz z sup̄fi-
cierū ad intra. et sic ē quarta spēs qualitatis.

Slr Termin' ē in eodē p̄dicamēto cū suo terminato s; forma ē
termin' lineaz z sup̄ficieaz que sūt in p̄nto q̄litas. ergo
forma erit i p̄dicamēto q̄litas. Maior p̄t qz termin' ē eius-
dem eētie cū suo terminato. Dōm q̄ duplex ē termin'. s. intrinse-
cus et extrinsec'. termin' intrinsec' ē eiusdē eētie cū suo termina-
to sicut linea ē termin' intrinsec' sup̄ficie et eiusdē p̄nti cū sup̄-
ficie. nō aut' termin' extrinsecus quo mō forma ē termin' extrinse-
cus linee z sup̄ficie quare nō ē incōueniēs q̄ sint in diūb' p̄ntis

Notandū Qd forma et figura cōueniūt in h' q̄ di-
cūt eandē qualitātē s̄m eētiā. s. modū
p̄tractōis lineaz z sup̄ficieaz i corpe rōe et cōiūgūt' cōiūctōe
copulatiō. s; qz dicūt illam essentiā d̄nter s̄m rōz. g' nomināt'
cōueniēti' diuerb' noib' q̄ vno. sicut antiq̄ nominauerūt hanc

Tercius

spem cōpositōem differūt em̄ in cōnotatis. qz forma pnotat re/
spectū ad intra scz ad formā subalem req̄rentē talē. peractōz. et
figuratio pnotat respectū ad ex. s. ad q̄ritatē corpis. Un̄ figura
est terminatio āguloz lineaz et sup̄ficiey ad ex. s. forma ē terminā/
tio lineaz et sup̄ficiey ad intra. vel differūt in h̄ qz forma h̄z fie
ri i reb⁹ artificialib⁹ et p cōparatōz ad q̄litates artificiales. et figura
in rebus naturalib⁹ v^l p cōparatōz ad qualitates naturales.

Notandū Q^{uod} sub hac sp̄e reponūtur. P̄mo oēs fi
gure corpales siue a natura siue ab arte.
a natura vt figura bipedalis in hoīe et q̄drupedalis in eq̄ ab ar
te vt oēs res artificiali facie et p artē ppletz. vt turris dom⁹ tu
nica. Et d̄z p artē pplete qz licet panis sit artificialit sc̄s tñ nō
pplet p artē s. p naturā. et ergo panis nō ē i p̄nto q̄lratio. s. sube
vñ qñ cū arte pcurrit nata tñc bñ p̄t pducī forma subalis sic er̄
p̄z de ratis. Et oēs dispōnes corpuz q̄ h̄nt fieri circa q̄ritatē cō
tinuā et discretā. d̄ p̄tinua vt rectitudo curuitas circa lineā. et cō
cauū puerū planū circa sup̄ficiē et circa corp⁹ vt speritū pyrami
dale de q̄ritate discreta vt par ipar fin itū īfinitū q̄ dicūt d̄ vera

Slr Entia p se ex̄stia n̄ sūt in p̄dicamēto q̄lita / qz q̄ritate.
tis. s. dom⁹ ē ens p se ex̄stis ḡ nō ē in p̄dicamēto q̄lratōis.
Dom⁹ q̄ dom⁹ capis dupl̄r. vno⁹ māl̄r. et sic ē suba Alio⁹ foial̄r
p ipā vno⁹ et coordinatōe lapidū et lignoz. et sic ē i ista sp̄e q̄lratē

Slr Figura dom⁹ nō est circa vñ īdīdū. s. pstat circa ml̄/
titudinē lignoz et lapidū. g^o male d̄z q̄ figura ē circa h̄ a
liquid pstat. Dom⁹ q̄ l̄z figura dom⁹ sit in multitudie īdīui/
duoz. s. lignoz et lapidū tñ oīa illa īdīuidua p aggregatōez et
ordinē eoz se h̄nt p modū vni⁹ īdīuidui suscipiētis talē figurā

Querit In q̄ p̄nto sūt raz d̄f̄sū lene a p̄p̄. Et v^l q̄ nō
sūt in p̄nto q̄lratōis. qz Aresto. d̄z rarū et sp̄s.
sum asperū et lene putabānt quidē qualitātē f̄care s. aliena h̄ /
modi putabātur eē a diuisione q̄ circa q̄lratē ē. S. q̄ sūt in p̄
dicamēto q̄lratōis pbat p Sil. po. exp̄sse dicēte q̄ sūt q̄lra circa
sicā ex̄stia. S. d̄z q̄ rarū densū lene asperū capiūt dupl̄r vno⁹
q̄tū ad illud q̄ sūt et pure ipozitāt. et sic sūt positōes. qz diffōes
eoz respiciūt positōem. Alio⁹ q̄tū ad illud q̄d ip̄s accidit s. q̄
aliē et aliē īmutāt tactū. et sic sūt in ista q̄rta sp̄e q̄lratōis et p̄mo⁹
capit Aresto. ea sc̄d^o Silber. po. Un̄ asperū est cui⁹ pres non

Tractatus

facient equaliter sed vna supereminet alteri. Sed lenē est cui⁹ ptes equaliter site sunt. Ra^z cuius ptes distant ab inuicē vt in lactē buliente. Densum cuius ptes sunt sibi inuicē ppinque

Qualia vero talia dicūt

Hic q^z diffinit qualitātē p̄ter diffinit eius cōcre tū qd est quale. z ē rō ordinis. q^z cā fm naturā ē an effectū. s^z q^z litas est cā ipi⁹ qual sic qdlibet abstractū est cā formalis su i cō creti g^o p̄us diffinit qualitātē q^z qualia. Etia simpliciora sūt p̄ ora s^z abstractū est simplicius p̄creto i g^o. Dicit g^o qualia sūt q^z fm hec denotatiue dicunt^r v^t quodolibet aliū ab hys. q^z diff^o sic intelligit^r qualia sūt supple cōcreta q^z dicunt^r denotatiue fm hec i. fm has q^zlitates v^t quodolibet aliū. i. al^r q^z denotatiue ab hys. s. q^zlitatib⁹ vⁿ vt in p^olib⁹ qualia dicūt^r denotatiue a q^zlitatib⁹ vt a iusticia iust⁹. aliq^u enī p̄tingit q^zle dici nō denotatiue ab aliq^z q^zli.

Notādū Q^z abstractū z p̄cretū cōueniūt sp̄ tate. in p̄ncipali f̄cato. i. cōueniūt in re q^z eandē eēntiā dicūt. ergo etiā sūt in eodē p̄nto. Sed d^znt q^z abstractū f̄cat illā eandē rē cū p̄fessione subiecti vt iusticia. z cōcretū f̄cat illā eandē rē cū dēpendētia ad subiectū. et g^o d^z p̄cretū quasi cō cernēs subiectū. Etia differūt sic a posteriori. q^z abstractū nūq^z p̄dicat de eo cui inest in recto vt nō valet paries ē albedo ponē do tū q^z albedo sit in pariete. s^z cōcretū p̄f in recto d^z subiecto cui inest vt paries ē alb⁹. Et rō ē nā abstractū d^z q^z abstractū a suo. s^z ē s^z illud qd fm modū f̄candi abstractū ab aliq^z nō p̄f d^z ipō.

Arguit Cā z effect⁹ nō sūt idē fm rē. s^z qualitas z q^zle. d^znt sicut cā z effect⁹. g^o nō sūt idē fm rē. Dōm q^z duplex ē cā. s. extrinseca z intrinseca. Cā extrinseca nō ē eadē cū effe ctu fm rem. sed cā intrinseca maxie formalis et eius effectus sūt fm rem idem. et hoc modo qualitas est causa qualiū.

Al^r Illud qd ponit^r in p̄nto est gen⁹ vel spēs. s^z cōcreta acci dentū nō sunt g^zia neq^z spēs. g^o nō sunt in p̄ntis. Mior p̄bat^r q^z sunt actiūcia s^z actiū est p̄dicabile ab aliq^z distinctū. Dōm q^z cōcretū de p̄nto actiūcia p̄t dupl^r cōpari vno^o ad suum subiectū de quo p̄tur denotatiue. z respectu illius d^z actiū z sic nō ē in p̄nto. Alio^o ad sua īferiora. respēū q^z vocat^r gen⁹ v^t spēs z sic est in p̄nto. Vel dōm q^z licet cōcretum actiūcia g^zia f̄cati er

Tercius

propterea si non sit in genere. tamen bene gratia fecit et illo est generum vel species.

Notandum Cōcretū ē triplex. scilicet ad subiectū vt al-
bū nigrū respectu parietis. Cōcretū ad
fundamentū vt multitudo et magnitudo quā cōcernūt quātitates
in quibus fundantur sunt abstracta a subiectis vltimatis. scilicet substan-
tiae. Et cōcretū ad suppositū vel inferi⁹ vt albedo nigredo quā sua in
feriora cōcernūt et de eis pnt. Et sicut abstractū ē triplex. scilicet a subiecto vt
albedo. a fundamento vt pntitas. a supposito vt albertas coloritas
humanitas. et sic vnū et idē ē abstractū respectū vni⁹ et cōcretū respectū

Sicut Sicut se habet denotatiūū quālitatis ad quālitatē. sic alteri⁹
se habet denotatiūū quātitatis ad quātitatē scilicet denotatiūū quāti-
tatis nō diffinitur. ergo nō debet diffiniri denotatiūū quālitatis. Dōm
quod nō est sile quia in quātitate sunt duo denotatiua eādem denotantiā sua
subiecta. scilicet quōtū et quātitas et sic oīs suba pma vltima ē quātitas vltima quā-
titas. sed in quālitate ē nisi vnū denotatiūū scilicet quāle quod nō ē eā-
dem. denominans subiectū suū. quia aliq̄ dicunt quālia a quālitate
denominatiue et aliqua nō et ppter hoc hic diffinit quālia.

Sicut Dōm quod diffinitur debet accipi per modū vni⁹. scilicet quale accipi-
tur per modū pluriū. igitur diffinitur mala. Dōm ad maiorē quā-
litatē diffinitur debet sumi per modū vni⁹ in genere. vltima et species et nō in nūo. scilicet
quāle sumit huius per modū vni⁹ in genere. Et ponit in pluri nūo ppter di-
uersitatē et multitudinē ipso et quāliū quia tot sunt quālia quā sunt quāli-
tates. nam pmo aliqua quālia sunt quae denotatiua dicuntur a quā-
litate. cui ē nomē ipositiū et aliqua a quālitate cui nō est nomē ipo-
sitiū. exemplū pmi vt a iusticia iust⁹. Exemplū secūdi vt pugilla-
tor curios⁹ nō dicuntur denominatiue ab aliqua quālitate.

Querit Quot modis ptingit quod aliqua quālia nō dicuntur
denotatiue ab aliq̄ quālitate. Dōm quod duobus
modis. vno ex pfectōis et huius ptingit tribus modis. pmo quā ta-
lis quālitās nō ē satis intēse in subiecto suo. i. quā nō habet eā pfectuz
sed remissum et ipsectū in suo subiecto. vt calor in aqua tepida.
nō denotat illā aquā calidā. quare ista pntia est falsa aqua ē tepida.
ē est calida. Secūdo quā talis quālitās nō inest satis extēse. i. p ma-
iori pte subiecti vt albedo extēse in dentibus ethyopis nō denotat.
ethyopē albū. quia falsa ē ista pntia ethyops ē alb⁹ p mō dētes gō ē al-
b⁹ et huius ē ver⁹ quā tale actiō nō terminat sibi certā pte subiecti. vñ bñ
sequit iohāni iest crispitudo crinū gō ē crisp⁹ Tercio quā tal quālitās

Tractatus

nō inest satis ptenſe. i. p diuturnū tps vt rubedo cāta ex ſecun/
dia non denoiat ſuū ſubiectū in q̄ eſt. vt nō ſequit iohes ē rube⁹
ex veretūdia g⁹ eſt rube⁹. Alio⁹ ex p̄vociſ ⁊ hoc itez p̄igit du/
pliciter. p̄mo qñ qualitati a qua ſumit quale nō eſt nomē ipſi/
tū vt cursor pugillator. Scđo qñ quale ſumit ab aliqua p̄ecui⁹
eſt nomē ipſitū ſz nō p̄cipat nomē illi⁹ qualitati. a. n̄ p̄ueit cū
ip̄a in p̄ncipio vocis. vt ſtudioſus d̄r a virtute nō denomiatiue.

ſi Aliq̄s d̄r cursor ab arte cursoria ⁊ pugillator ab arte pu/
gillatoria. ḡ male d̄r q̄ abstractis illoz nō ſūt noīa ipſi/
ta. D̄m q̄ cursor et pugillator capiūt dupl̄r. vno⁹ inq̄tū ſcāt
habitus ſz artē currēdi ſeu pugillandi. et ſic abstractis eoz bñ
ſunt noīa ipſita et ſūt vera denotiatiua. Alio⁹ capiūtur p natu/
ralibus p̄tētijs. vt ille d̄r cursor q̄ h̄z naturalē pōn̄az currēdi. et
ſic abstractis eoz nō ſūt noīa ipſita nec ſunt vera denotiatiua

Arguit D̄m q̄le ſumit ab aliq̄ qualitate denotiatiue. ḡ
ultima p̄ricula diffōis male ponit. An̄s p̄bat.
qz illa q̄litas in ſubiecto ē natura denotiāns ip̄z. D̄z q̄ oē deno/
tiatiū ſumit ab aliq̄ qualitate ſm rez. nō tñ ſm rē ⁊ modū ſil̄.

Qualitati iēſt cōtrarietas

Postq̄ Deh̄s. determinat de qualitate et quali q̄tū ad eoz ef/
ſentialia. hic p̄nter p̄ſequit d̄ eoz actiūtib⁹ ⁊ assignat tres p̄prie/
tates. Quaz p̄ma eſt q̄ qualitati inest cōtrarietas. vt calidū. et
frigidū cōtrariant̄. ſilr albū ⁊ nigr̄. Et p̄prie loquēdo pot̄⁹ d̄z
dici cōitas q̄. p̄prietas qz nō eſt aliq̄ mō. p̄pria ip̄is q̄litatibus
qz nō conuenit qualitātibus de ſcđa ſpecie nec d̄z quarta nec ſo/
li qualitati. qz conuenit etiā actioni et paſſioni habere p̄trariūz.

ſi Cōtraria h̄nt fieri circa idē ſubiectū ſz calidū ⁊ frigidū n̄
h̄nt fieri circa idē igiſ. Adior pz de igne q̄ ē calid⁹ ⁊ nūq̄
frigidus. D̄m q̄ addit in diffōe p̄trarioz niſi altez inſit a na/
tura. mō ignis ē calid⁹ a natura. ⁊ ḡ nō pōt ſibi adēc frigiditas.

ſi Utz oib⁹ q̄litatib⁹ inſit p̄trarietas. D̄m q̄ nō qz nō
inest q̄litatib⁹ d̄ ſcđa ſpē qz cōtraria debēt ſucceſſiue inēc
eidē ſubiecto. ſz illud qd ē nāl̄r potēs nō pōt fieri natural̄r ipo/
tens et ecōtra. etiā qualitātib⁹ de quarta ſpē nō inest. qz illa q̄li/
tas q̄ eſt de quarta ſpē imēdiatē h̄z fieri circa q̄ntitatē. ſz p̄trarie/
tas nō inest q̄ntitati. ḡ nec q̄tra ſpēs qualitatis h̄et p̄trariū. ⁊ ſic

Tercius

relinquit q̄ cōtrarietas repit̄ in p̄ma sp̄e q̄litas vt iusticia p̄ra
tur iniusticie. z ec̄ in tertia vt albedo p̄trariat nigredi. sz n̄ alijs

¶ Cōtraria sūt forme actiue z passiue ad inuicē. expellentes
se ab eodē subiecto. sz q̄litates de p̄ma sp̄e nō sunt forme
actiue et passiue ad inuicē. ergo nō cōtrariant̄. Minor pbat qz in
p̄ma specie qualitat̄is nō est motus. Dm q̄ p̄trarietas capitur
duobus modis. vno^o p̄p̄issime p̄ repugnancia duarū formarū
actiuarū z passiuarū expellentiu se ab eodē subiecto. z sic nō est in
p̄ma specie qualitat̄is sed solū in tertia. Alio^o capis cōiter p̄ re/
pugnancia duarū formarū sub eodē genere positarū expellentiu
se ab eodē subiecto et sic p̄trietas est in p̄ma specie qualitat̄is.

¶ Iusticia z iniusticia opponūtur p̄uatiue. ergo nō cōtrarie
Ans pbat qz iniusticia dicit p̄uatōz iusticie. Dm q̄ quā
uis fm̄ vocē iniusticia opponitur iusticie p̄uatiue. tñ fm̄ rē op/
ponitur contrarie. qz generatur ex cōtrarijs actibus p̄stutis.
sicut iusticia ex actibus iustis. Et iniusticia ex actibus iniustis

¶ Illud nō habz cōtrariū cui nō cōuenit diffi^o cōtrarioz.
sed qualitat̄i nō cōuenit diffi^o cōtrarioz. ergo sibi nō inest
cōtrarietas. Minor patet qz cōtraria sunt que sub eodē ḡne po
sita sunt sed qualitas nō ponit̄ sub aliq̄ ḡne cū sit genus genera
lissimū. Dicendū q̄ qualitas capitur dupl̄r. vno^o in genere ge/
neralissimo z sic nō habet cōtrariū. Alio mō quantū ad eius spe
cies et sic habet cōtrariū. Tñ ista p̄p̄ietas intelligit̄ de quali/
tate in suis sp̄ebus. et nō de qualitate in genere generalissio s̄n/
pta. quare exemplificat̄ d̄ sp̄ebus qualitat̄is. vt iusticia cōtrariat̄.
iniusticie. et albedo nigredi. Sz p̄p̄ue loquēdo mediū colores n̄
p̄triant̄. qz nō maxime distant nisi capiant̄ in rōne extremorū.

¶ Illa cōtrariant̄ inter q̄ est motus. sed inter medios colo/
res est motus. ḡ cōtrariant̄. Dm q̄ duplex ē cōtrarietas
scz p̄fecta et imp̄fecta vñ mediū colores bene p̄trariantur cōtra/
rietate imp̄fecta. sed nō p̄fecta. Vel d̄r q̄ mediū colores capiunt̄
dupl̄r. vno mō vt mediū sunt et sic nō cōtrariant̄ qz nō maxime
distant quia extrema plus distant. Alio mō inquantū p̄cipāt
rōnes suorū extremorū quia mediū cōparum vni extremorū habet
rōnem alterius. et sic cōtrariantur.

¶ Itē si vnū p̄trarioz fuerit

Tractatus

Hic ponit vñū notabile dicēs. qd si vñū contrariorū fuerit quale et reliquū erit qle. et p̄t dupl̄r intelligi siue expōi. p̄mo si vñū contrariorū fuerit in p̄dicamēto q̄litas etia et reliquū. Et cā illi^o ē qz cōtraria sunt q̄ sub eodē genē posita sūt. vt iusticia est i p̄dicamēto qualitatē ergo etia iniusticia. Scōdo si vñū contrariorū sumat in cōcreto etia et reliquū. et si vñū i abstracto reliquū silt debz capī i abstracto. vt dīz dici albū p̄riat nigro et n̄ albū p̄riat nigredini.

Qualitas suscipit magis et

Hic ponit scōdaz p̄p̄tate q̄ nō dīz p̄p̄e p̄p̄etas. s̄z magis cōitas. qz nō conuenit oibus qualitatib⁹. qz nō cōuenit qualitatib⁹ de scōda sp̄e neqz de q̄tra nisi valde paucis. vt curuū dīz suscipe magis et min⁹ et puenit q̄busdā de p̄ma sp̄e et q̄busdā de tertia sp̄e. et etia nō puenit soli qualitati. qz cōuenit actioni et passiōi. Dicit ergo qualitas suscipit magis et min⁹. Rō istius p̄p̄ietatē est. qz qualitates intendunt et remittunt aut fm̄ maiore et minore radicationē in subiecto qd puenit qualitatib⁹ de p̄ma sp̄e. vt sunt virtus et icia aut fm̄ expuratōez contrarij a contrario vel fm̄ p̄mixtiōez contrarij cū contrario. et hoc puenit multis qualitatib⁹ de t̄cia sp̄e igit̄.

Arguit Illud cui⁹ rō p̄sistit i maxio nō suscipit magis et min⁹. s̄z rō p̄tutis p̄sistit i maxio. q̄ n̄ suscipit magis neqz min⁹. Minor p̄bat qz s̄z p̄hm̄ p̄mo celi p̄tus ē vlti⁹ potētie et fm̄ Aug⁹. p̄tutes sunt maxia bona q̄b⁹ nullus p̄t male vri. Dōm q̄ p̄tus p̄t p̄siderari dupl̄r vno⁹ fm̄ seip̄az. et sic nō suscipit magis neqz min⁹. Alio mō ex p̄te subiecti participātis et sic contingit p̄tutem esse maiorem vel minorem.

Arguit Quicq̄ p̄sistit i indiuisibili n̄ p̄t suscipe magis et min⁹. s̄z ois q̄litas ē h̄mōitergo n̄ suscipit magis neqz min⁹. Dīor p̄z qz q̄litas ē forma et forma ē indiuisibilis fm̄ Gilbertū. Dōm q̄ nulla q̄litas suscipit magis et min⁹ in abstracto. qz sic ē indiuisibilis. s̄z bñ in concreto. vt albedo n̄ suscipit magis et min⁹ s̄z albū. Et cā est qz forma in abstracto sumit fm̄ suū esse essentie. modo quelibet forma essentialiter est indiuisibilis sed forma in concreto sumpta sumit fm̄ esse qd̄ habet in subiecto s̄z talis forma vt sic nō ē diuisibilis q̄re suscipit magis et min⁹.

Arguit Qualitates i abstracto designate contrariant⁹ et ad eas est mor⁹. ergo suscipiunt magis et minus. Cōsequētia tenet qz

ille vident eē cause sufficētes susceptionis magis et min⁹. Dd⁹ q⁹ qualitates in abstracto salte aliq⁹ suscipiūt magis et minus phylice qd nō ē aliud q⁹ intēdi et remitti sed nō loyce qd est p⁹di cari de subiecto cū isto annexu magis vel min⁹. qz ad h⁹ requirē cōcretio ad subiectū. Pro quo notandū q⁹ forma tūc intēdi tur qn ipa crescit subiecto manēte eodē sed remittit qn subiecto manēte eodē ipa decreuit. Et solet dici q⁹ intensio ē crescētia for me in eadem p⁹cula materie. sed remissio est decrescētia forme in eadē particula materie.

Propriū ē qualitati secun

Hic ponit terciā p⁹rietatē qualitatis. dicēs p⁹riū est qualita ti fm eā sile vel dissile dici vt alb⁹ albo similis d⁹ vñ sicut fm solam quātitatē dicimur equales vel inequales ita fm solā q⁹li tatē dicimur similes vl dissiles. Et est p⁹ria quarto mō quia cō uenit omni soli et semp vt p⁹ inductive p⁹ exempla.

Arguit Ben⁹ est quedā tenuis silitudo suaz spēs v⁹ol cit theomuxi⁹. Sil⁹ spēs ē silitudo suoz ind⁹ uiduoz vt pater p⁹ Boetiu. Etia agens et paciens dicūt silitia in materia et dissimilia fm formā. ergo nō est p⁹riū quarto⁹ qua litati. Ddm q⁹ silitudo capit⁹ dupl⁹. vno⁹ generaliter p⁹ h⁹uactiqz p⁹uenientia aliquoz siue in essentialibus siue accidentalib⁹ et sic p⁹uenit multis alijs. Alio⁹ capit⁹ spāliter p⁹ p⁹uenientia aliquo rū in qualitate vna fm spēm spālissimā. et sic cōuenit solis qua litatibus qz similitudo est rez differentiu eadem qualitatis. si cut inter duas res albas est silitudo ita q⁹ habet vnā qualitatez p⁹ fundamēto et aliā p⁹ termino et sic illa ē predicatio causalis. sic ista dies est latio solis. nam silitudo essentialiter ē relatō. Et de bet intelligi de eadē qualitate in specie nō aut in numero vel in genere. quia vna qualitas in numero nō est in rebus d⁹ntibus. sed in genere nō fit cōpario seprimo physicoz. Sed dissilitudo est rerum differentium diueria qualitas in specie quia diuersi tas fm numerum stat cum similitudine.

Ar Scdm silitudinē dicimur similes actūtal⁹ et fm dissili tudinē dicimur dissimiles. s⁹ silitudo et dissilitudo sūt re latua et nō qualitates. q⁹ nō cōuenit soli qualitati. Ddm q⁹ fm vt circūstantiā duaz cāz. vno⁹ formal⁹ et sic nō debz h⁹ capi Alio

Tractatus

nō dicit circūstantiā causę efficiētis. et sic capit hic quo^o solū hz
q̄litates dicimur siles vel diffiles vt p̄t p argumentū p̄cedē.

¶ Color est qualitas et tñ fm eā nō dicimur siles ergo nō cō
uenit omni qualitati. Ddm q̄ licet hz colorē nō dicimur
similes in genere tñ in specie qz fm albedinē vel nigredinē que
sunt spēs coloris. Illa pprietas est maxime p̄pā q̄litatib⁹ in
spē spālissima acceptis vt patet p diffōem similitudinis.

¶ Propriū d̄z esse solius spēi sed qualitas nō ē spēs. q̄ q̄/
litas nō hz pprietatē. Maior p̄t qz p̄p̄iū fluit ex p̄n/
cipijs spēi. Ddm qñ d̄z p̄p̄iū fluit ex p̄ncipijs spēi ibi spēs n̄
distinguit p̄tā gen⁹ s̄z d̄z indiuiduū qz p̄p̄iū fluit ex p̄ncipijs
alicuius nature cōis. Vel ddm q̄ p̄p̄iū capit duobus modis.
vno mō p̄p̄ie p̄ illo qd solū fluit ex p̄ncipijs spēi specialis/
sime et sic qualitatē nō est aliquod p̄p̄iū. Alio^o capit cōiter p
omni actiōe qd cōuertibiliter p̄dicatur de suo subiecto. et sic de/
bet hic capi p̄p̄iū et etiam in alijs p̄dicamētis.

Actio ē secūdu quā ī id

Postq̄ p̄e. hī. determinauit de quatuor p̄ncipalioribus
p̄dicamētis habētibus simplicē modū p̄dicandi d̄z s̄ba.
que adueniūt sube ab intrinseco. hic p̄nter determinat de alijs p̄/
dicamētis minus p̄ncipalibus quoz modi p̄dicandi fundant in
modis alioz et adueniūt sube ab extrinseco. Rō ordīs ad p̄dē
est. qz quatuor p̄ma p̄ncipaliora sunt p̄dicamēta q̄ sex seq̄ntia
modo magis p̄ncipale p̄cedit min⁹ p̄ncipale. Alia rō est qz cau
sa est ante causatū. sed ista sex causant ab alijs p̄cedētibus. ergo
sequūtur. Minor patet nam p̄mo actio et passio causant a qua
litate. quia aliquis agit p̄ naturalē potentiā et aliquis patit per
naturalem impotentiā. Et vbi causat a loco qui est in p̄dicamē
to quātitatē. Et qñ causat a tpe. sed habet⁹ a re habita et ab ip
so habente causatur. et sic causat a substātia. Situs autē causat.
a quantitate. vt patet p̄ eius definitionem. Sed dices si
ista sex predicamenta sunt causata a quatuor p̄mis ergo nō erūt
gñalissima. Tenet p̄ntia quia nullū causatum est genus genera
lissimū. Dicendū q̄ ista sex causari a quatuor p̄mis dupliciter
intelligitur vno mō in genere causę formalis. Alio modo in ge
nere causę efficiētis. Unde ista sex effectiue causant a quatuor.

Tercius

primis et non in genere cause formalis. quia sic sunt inter prima principia. Et ratio ordinis quare prius determinat de actione quam passio elumit ex eodem principio. quia passio causatur ex actione. et actio immediate est causa passionis sed causa est ante causatum et inferens ante illatum. ergo actio precedit passionem. Determinando ergo de actione primo diffinit eas dicens. actio est secundum quam id quod subicitur agere dicimur. In qua diffinitione forma accidentalis ponitur loco generis. et aliquo modo debet intelligi per illud relatum quod. et totum residuum ponitur ad determinandum aliorum predicamentorum. Et secundum dicitur circumstantia cause formalis et non efficientis quia habet quodlibet et foris in se subale agere dicimur effectiue. sed non formaliter sicut secundum actionem dicimur agere in illud quod subicitur id est in passum.

Queritur Utrum actio sit predicamentum. Respondetur quod sic quia est generis generalissimum habens sub se species subalternas species specialissimas et individua Species subalterne sunt actio immanens et actio transiens. actio immanens est per quam producit aliquid operatio ut actio producat intellectum vel volitionem. Sed transiens est per quam producit res aliquid quod non est operatio ut frigefactio actus. Species specialissime sunt frigefactio calefactio. Sed individua sunt hec calefactio hec frigefactio. Et est punctum distinctum quia habet distinctum modum predicandi de prima suba quod est predicari in quod agit. ut quod agit fortis convenienter modo calefacit et sic eius denominativum est quale actuum.

Arguitur De agens est patiens. ergo omnis actio est passio. prima tenet per locum a coniugatis. sed antequam probatur quod agens in agendo reparetur primo de generatione. Respondetur quod illa auctoritas habet veritatem in agere per contactum quod concipiat cum suo passio in materia. unde celi agit in ista inferiora tamen nihil patitur ab istis inferioribus et sicut intelligitur. Posito tamen casu quod sit verum non tamen sequitur quod ergo omnis actio sit passio per locum a coniugatis. quia ille tamen valet in centralibus et non in accidentalibus. sed ista est accidentaliter omne agens est patiens.

Arguitur Nullum generis generalissimum potest diffiniri. sed actio est generis generalissimum male diffinitur. maior probatur quia omnis diffinitio constituitur ex genere et determinata. sed generalissimum non habet genus. Respondetur quod generis generalissimum non potest diffiniri diffinitione quidditativa et essentiali tamen potest diffiniri diffinitione descriptiva. et sic est de actione.

Arguitur Ista descriptio deditur alteri a diffinitio. ergo non est bona. Antequam probatur. quia secundum seculum dicimur agere et tamen seculum non est actio. Et sicut habet formam subalem dicimur agere et tamen non est actio. Respondetur

Tractatus

q̄ diuersimode dicimur agere fm ista nā fm instrumētū dicimur agere effectiue instrumētālī r fm formā subalem dicimur agere effectiue pncipālī sed fm actionē dicimur agere formālī r h̄c de hic circūstantiā causē formālīs quia actio est forma accidētālīs in agente fm quā formaliter agere dicimur

Arguit Omnis mot⁹ ē in mobili. s̄ actō ē mot⁹ q̄ ē i mobili qd ē patiēs. Maior pbat qz mot⁹ ē actus mobilis fm q̄ mobile ē. Minor pbat p diffinitōez actōis qz actio ē mot⁹ hui⁹ ab h̄ tertio phicoz. Dm q̄ actio capīf duplī. vno phisice id est sic phisic⁹ loquit de actōe qui capīt eā p for/ma acta. alio capīf loyce. i. sic loycus de ea loquit. Un actō phisice nihil aliud ē qz forma fluēs ab agēte in patiēs. r sic actio est in patiēte silt r passio r n̄ sūt pdicamēta distincta. s̄ sunt in tertia spē qlitat. S̄ capiendo actōē loyce. i. sicut loyc⁹ loquitur de actōe tūc realiter distinguit a passione qz sic actio ē forma inherens agēti fm quam foemam agens dī formālī agere vtrū diffitō.

Querit Utrū ista diffinitō pueiat actōib⁹ imanētibus sicut sūt intellectio auditio visio. Dm q̄ sic. et qn̄ dī fm eas n̄ dicimur agē in id qd s̄bi cīf. qz fm auditōez n̄ h̄il agim⁹. Pro r̄sione notādū q̄ intellectō auditō s̄lia capiūt triplī. vno mō neutralī p actu absoluto quo q̄s dī simplī itelli/ges audies r sic s̄ in pdicamēto qlitat in pria vl scda spēbus. Scdo capiūt p passiōib⁹ recipiēdi tles act⁹ intelligēdi vl scie di. r sic sunt de pdicamento passionis. et sunt passiōes imanētes Tercō capiūt p actū pductōib⁹ taliū actū r sic s̄ de ill pdi/

St p h̄us dī scdo de aia q̄ sentire r intelligere ē qd camto dā pati. gō n̄ s̄ actōes. Dm q̄ illa capiūt duplī. vno q̄s tū ad p̄mā immutōez vt s̄ idē qd recipe actū intelligēdi vl scie ciendi et sic sunt passiōes. Alio mō capiūt p actōne pducen/ di actum post primā immutōnem et sic s̄ ut actiones.

St Creatio maxim eactina ē actio r tū diffinitō n̄ cōuenit si bi Scda ps assūpri pbat. qz creatōni nihil subīcīt cū si. at ex nihilo. Dm licz creatō sit actō h̄z mōm scādi n̄ tū ex pre. rei vl nature significat. Et qz vnu qd qz ē reponibile in pdica/ mēto h̄z nāzām impōrtatā p tle nomen. et n̄ h̄z mōm scādi. ali/ as enim albū et albed oñ eēt in eodē pdicamēto. qz n̄ h̄nt eūdes mōz scādi. h̄nc ē q̄ creatō actie s̄n pta n̄ ē actō pdicamētalī. Pro

quo notādū q creatio capis triplicis. vno mō actiōe et sic creatio nihil aliud ē quā ipse de⁹ cū qdaz respēctū rōis ad effectū creatū. s. de us in nullo ē p̄dicamēto. ergo nec creatō actiua. Scdo. sumit passiue vt ē relatō suppositōis creature ad creatorē et fm rē nō ē passio licet significet noīe passiōis neqz ē qd absolutū. s. noīat respēctū creature ad creatorē et sic ē actiōis creature cui⁹ obiectū siue termin⁹ est deus. Tercō capis neutralr et significat vt mutatio qdā ē qd vix fm modū intelligēdi vl significādi. s. n̄ h̄z rē ipaz qz ab actiua creatōne in creatōe remouet mor⁹ et silr a passiuā i creatura. qz solū s̄t qdā relatōes quaz vna ē rōis tū et alia real

Arguit Ista diffinitō p̄cūit alteri a diffinito. ḡ n̄ ē bona. Ans pbat qz p̄cūit factōi q tū n̄ ē actō. ymmo distinctos habet diffinitū sic actō diffinit prudētiā et factō ar/rē. Dm q actō capis duplr. vno ppe sic sūit indiffinitōe p̄u/dētiē. et sic actō distiguit p̄ factōem. Alio mō sūit actō cōit p̄tēritēdit se tā ad actōem ppe dictā qz ad factōem. et sic d̄z h̄ sumi. Tū ppe loquēdo actō ē vbi p opatōez n̄ sit aliq res opata vt na uigare qz p nauigatōez n̄ pducit nauis sed factio est vbi per opa tōez derelinq̄t aliq res apata vt ex domesticatōe reliq̄tur domus.

Arguit Ignis calefacit aq̄m sibi suppositā. ḡ n̄ agit i id qd s̄biicit. Dm lēz aq̄ supraponat igni fm si tū locale tū inq̄tum agit in ipm fm virtutem sibi s̄biicit qz vir tus ignis agit in ipsam aquam et pro tanto sibi supponitur

Arguit Idē n̄ pōt diffiniri p se ipz s. actio et agē s̄t idē ḡ agē male pōit in diffinitōe actōis. Dm q q̄uis it̄ idē fm rē d̄nt tū h̄z mōz significādi et h̄z mōz effēdi qz d̄nt sicut p̄cretū et abstractū. actō cū ē abstractū et agere est cō/cretum. s. p̄cretū ē nobis notū. ergo agere pōit in diffinitōe actōis tāqz nobis magis notū. Vel d̄m q licet sint idem in sig nificato differunt tamen in cōnotato et sic vnā diffinit p̄ alter.

Propriū actōis ē ex se i fer.

Postq̄z determinauit de actōe q ad ei⁹ cēntialia. hic p̄nter de termi/ natte ei⁹ p̄prietatibus. et p̄mo ponit vnā p̄prietatem. scdo po nit duas cōmunitates. Dicit igitur p̄mo. p̄p̄riū est actionis ex se inferre passionē sicut calefactio est quedam actio ignis et inferre ex se passionem in id quod subiicitur. Et est ista p̄prietas

Tractatus

actionis propria quarto modo. quia puenit omni soli et semper actioni et psequitur naturam vel substantiam eius.

¶ Ista proprietas non puenit soli actioni. ergo non est propria quodammodo. Aliis probatur quia puenit igni et eius qualitati quod est calor nam calor ignis ex se infert passionem. Dominum quod licet ignis vel alia qua qualitas infert passionem huius tamen non est immediate sed mediante actione. Sed alii dicunt quod ignis bene infert passionem effectiue sed non per bonam psequentiam sic quod ad ignem esse sequeretur passionem esse. et ita capitur hic inferre.

¶ Species sensibilis infert sensui passionem sicut calor. visui. et tamen non est actio. Similiter agens infert ex se passionem in aliquod passum. ergo illa proprietas non est propria quarto modo. Dominum quod in ferre passionem non couenit illis nisi mediante actioe sicut species sensibilis infert passionem sensui mediante imutatione.

¶ Actio quicquid infert actionem. ergo non solum passionem. Aliis probatur quia principale agens infert actioem instrumentum. Dominum quod instrumentum potest ad due compari vno ad vltimum effectum et sic habet rationem agentis. Alio modo comparatur ad principale agens et sic habet rationem passi. sed non est inconueniens idem respectu duorum esse agens et patiens.

Recipit agere et pati contra.

Hic ponit duas contrarias actionis et passionis. prima est quod agere. et pati habet contrarietatem ut calefacere contraria frigidare et calefieri contraria frigidari similiter gaudere contraria tristari. Et ista proprie non est propria. quia non puenit soli actioni nec omni nec soli passioni nec omni.

¶ Queritur Quibus actionibus couenit ista contritas et quibus non. Dominum quod ille actioes contrariantur quod causantur a qualitatibus contrariis eo quod habet contrarietatem primo et per se puenit soli quali tati. et ergo contrarietas puenit actioni gratia fundamenti quod est qualitas. unde sicut iste qualitates contrariantur calor et frigus sic et iste actiones calefacere et frigidare. et ille qualitates que repuntur in quarta specie qualitatis non habet contraria ut domus. et g nec edificare habet contrarium. quia causatur a qualitate contrarium non habente.

¶ Contraria sunt fore actiue. et passive adinuicem. sed due actiue non sunt fore actiue et passive ad inuicem ergo non contrariantur.

Preerea in actōe et passiōe nō ē mor⁹ vt ptz q̄nto physicozū m̄g
nō est ibi cōtrarietas neq̄ susceptio magis et min⁹. Tenet p̄na
qz inter p̄traria ē mor⁹. Dm̄ ad maiore q̄ oīa p̄traria p̄ se p̄
mo sunt forme actiue et passiuē ad inuicē. s̄z nō op̄ter de illis q̄ ex
p̄nti p̄trariāf p̄trarietas aūt ē i actōe ex p̄nti. s̄z gr̄a qualitas es
nō p̄ se primo et gratia illius etiā in actōe est motus.

Actio et passio suscipiunt.

Hic poīf sc̄da cōitas. et est q̄ actio et passio suscipiūt magis et mi
nus q̄ sit cōitas. patz qz nō p̄uenit oī nec soli. Et ē rō cōitas qz
habere cōtraria ē cā susceptōis magis et min⁹ sed actio et passio ha
bent contraria. ergo suscipiunt magis et minus.

S̄r Nulla forma suscipit magis et min⁹. s̄z actio et passio s̄t for
me. ergo nō suscipiūt magis et min⁹. Maior p̄bat. qz oīis
forma ē simplex et inuariabilis vt dicit Phil⁹. Dm̄ ad mi
nore q̄ n̄lla forma q̄rū ad ei⁹ eētā et in abstracto suscipit ma
gis et min⁹. s̄z q̄rū ad suū eē et in p̄terito bñ suscipit magis et mi
nus. Et g^o p̄. h̄il. ponit p̄ exēplo calefacere et fr̄gescere in p̄terito

Passio ē effect⁹ illatio qz

Postq̄z p̄. h̄il. determinauit de actōe. h̄ p̄nt agit de pas
sione. Et ē rō ordis qz actio sit rōne forme passio vero
gr̄a materie. s̄z forma dignior est mat̄ia et digniora s̄t p̄ora. Et
passio ē effect⁹ actōis. s̄z effectus natura sequitur suam causam. et
primo diffinit passionem dicens passio est effectus illatioqz ac
tiōis vt calefieri infertur ex calefacere.

S̄r Passio est in p̄dicam̄to q̄litas qz in tertia sp̄e ergo ma
le ponit p̄dicam̄tū distinctū. Dm̄ q̄ passio capīf du
p̄lr. vno^o. p̄ q̄litate q̄ est facilliter mobilis a s̄biecto inferēs sensui
passionē. et sic ē tertia sp̄es qualitat̄is. Alio mō put est immediat⁹
effectus ipsius actōis et sic ē p̄dicam̄tū ab alio distinctum
qz habet distinctum modūz p̄dicandi q̄ est in quid patitur

Notādū Q^o in p̄i vsu passio capīf sex mōis. P̄rio
capīf p̄ nafali potētia fluēte ex p̄ncipiis ali
cu⁹ sp̄i vt r̄sibile ē p̄p̄a passio hoīs et sic passio ē in sc̄da sp̄e q̄li
tatis. Sc̄do p̄ p̄ceptū aīe. et sic capīf p̄rio p̄hermenias. s̄t ergo
ea q̄ s̄t in voce eaz q̄ s̄t in aīa passionū note. ibi passionū v̄z. i.

Tractatus

cōceptuū. et sic passiōes sūt in eodē pnto in q̄ sūt res pcepte q̄ po/
nātur in diūsis pntis. Tercio? sumit p motu appetit? sensitiui
vt ira. odiū. amor. sūt passiōes. Un̄ cōiter dī indulgendū ē huic
qz fecit ex passione. i. aliq̄ motū appetit? sensitiui. Et passio hoc
mō sūpra accipit t̄plr. Uno? p opatōe et actu elicito a vi cupi
scibili vlt irascibili. et sic ē in genē actōis. qz ille vires nō sūt om̄i
no ociose s; p̄im sūt actiue. Secūdo accipit p q̄litate resultantē et
sequēte illū actū sensualitatis sicut irasci seq̄tur calor. et sic ē in
tercia spē q̄litas. Tercio accipit p trāsmutatōe media int̄ actū
et mat̄iale s;leq̄ns et sic pōnūt in genē passiōis. Quarto mō ca
pit p pena alicui inflicta. et sic ē in tercia spē q̄litas. vt passio s̄a
cri Laurētij. Quinto cap̄t put ē q̄litas cito trāsiens illata a pas
sione vlt inferens alicui passiōē. et tūc itez est in tercia spē q̄litas
Sexto accipit vt ē effect? et illatio actōis. et sic est pntū ab alijs
distinctū. qz h̄z distinctū mō^m p̄dicandi de p̄ma s̄ba vt patuit et
renoiat suū subiectū pati qd̄ alteri nō puenit.

Arguit Nullū p̄mū p̄n^m ē effect?. s; passio ē vnū p̄mū
p̄n^m qz p̄dicantū. q̄ nō effect?. Dōm q̄ nullū p̄
mū p̄n^m ē effect? in eodē genē in q̄ ē p̄mū p̄n^m. s; passio ē p̄im
cipiū p̄mū in genē cause formal̄ et est effect? in genere cāe efficiē
tis. Diceret passio h̄z an̄ se actionē et actio est forma. q̄ passio
h̄z aliqd̄ an̄ se in genē cāe formal̄. Dōm l̄z actio in se sit forma.
tū respectu passiōis solū h̄z se vt cā efficiēs.

Arguit Nulla bona diffi? d̄z esse negatoria. s; ista est
h̄mōi. q̄ nō est bona. Mior p̄bat. qz in ea poit
illatio et effect? q̄ sūt idē. Dōm q̄uis sūt idē. tū h̄ caput vt refe
runt ad diuersa. Est em̄ duplex effectus. scz p̄manēs et trāsiens.
p̄manens est q̄ h̄z esse nō solū in fieri s; in facto esse. vt domus.
Trāsiens est q̄ solū h̄z esse in fieri. vt nauigatio. et effect? d̄t ef
fectū p̄manētē. s; illatio d̄t effectū trāscuntē tū. g^o effectus ē
supi^o. vlt d̄t q̄ et in diffiniciōe nō tenet copulatiue. sed expositiue

Arguit Ista diffiniciō passiōis p̄uenit alijs. g^o n̄ ē bona.
Ans p̄bat. qz p̄uenit vulnēri et caliditati q̄ sūt
effect? et illatio actōis. scz vulnēciōis et calefactōis actiue. Dōz
q̄ illi sūt effect? mediati actionū. s; passio ē effect? imediatus et sic
intelligit diffi?. S; dicēs mot? imediate inferet ex actōe. g^o non
passio. Ans p̄bat. qz mediat int̄ illa duo. Dōm q̄ mor? non est

effect⁹ pncipalr itē⁹. sz instrumētalr solū. vl' dōm negādo aūs. qz it' actionē z passionē n' mediat mot⁹ qz passio n' cāt ab actiōe agētis p motū. sz solū p pcessū de ocio i actū i illa solū? ē melior.

Propriū autem passionis.

Hic pnt' Pe. h. poit duas ppetates passionis. pma ē q' p'puz est passiois p' iferri ex actōe Et ē ipi⁹ passiois p'pā q'ro? qz pueit

Ar Quēcūq; sz sil vnū n' infert ali/ oī soli z sp passioni: ud. sz actio z passio sz sil. g actio n' infert passioēz. Adior ptz. qz qz cito aliqd agit. tā cito aliqd patit'. Dōm qzuis actio ex passio sz sil tpe. tū fm naturā z fm nrm modū intelligēdi ac/ tio pcedit passionē. z fm h' ex actiōe infert passio.

Arguit Actio z passio sz realr idē vt ptz iij⁹ physicorū g int' ipa null' ē ordo. Dōm lz sint idē matialr z p'p'ice z qū capuū p forma fluēte n' tū sz idē formalr z loice idē f^m q' loye⁹ cōsiderat illa. imovt sic sz i diūf' sbiects q' tenoiat

Item passio nō est in agēte

Hic poit scda ppetas q' ē q' passio nō ē in agēte sz patiēte. Et rō illi⁹ ē. qz oīs forma accētal' ē in eo qd' tenoiat. sz passio tenoiat patiēs. g' ē in patiēte. Un' passio capit' duplr. Uno⁹ matialr. et sic passio nihil aliud ē qz forma fluēs ab agēte in patiēs. z sic pas/ sio ē in eodē pnto cū suo fmio. Alio⁹ capit' formalr p forma q' ē in patiēte a q' formalr tenoiat patiēs. z sic ē pntū distinctuz. z ergo qlitercūq; sumat passio sp est in patiente.

Arguit In oī illo qd' patit' ē passio. sz agēs i agēdo pa/ tit'. g' i agēte ē passio. dōz ad miorē q' agēs cap' duplr. vno⁹ matialr i rōe passio. z sic si agit p' tractū i patiē. alio⁹ formalr i qz tū agēs z sic n' patit'. Dī notāt si agit p' tractū. qz cō lū agit i ista ifēiora z tū n' patit' ab eis cū sit corp⁹ i passibile

Modo ē quod ex adia

Postq; Pe. hyl. dēmiatit de actōe z passioē q' ex sem/ uicē depēdēt in pgnitōe. h' pnt' dēmiat de qū. z p' dīf' fuit ipm. z⁹ poit ei⁹ ppetates. Dic g' pmo. qū ē qd' ex adiacentia epis in re tpali dēlinq'tur vt hodie esse cras fore. In q' dīf'ini/

Tractatus

tione intelligit accēs loco generis. et cuz dī ex adiacentia tēpis
tāq̃ causa efficiēs illi⁹ p̃dicamētū. s̃z cū subiūgit in re tpali tāgi
tur causa matīal in qua. qz qñ est in re tpali ṽl in illo qđ tpe mē
surat sicut accēs in subiecto. Et d̃z tps hic capi p omī mēsurā
duracōis rei defectibilis pnt extendit se ad eternitatē. qre ista
diffinitio puenit etiā qñ angelorū. sed non capit vt extendit se
ad eternitatē. qz esse dei et fuisse idem sunt.

Arguit Nullū sine thegreuma est pntū. s̃z qñ ē h mōi
gñ ē pntū. Maior pbat qz sine thegreuma
solū fē modū rei et nō rem verā. Maior ptz. qz ē adūbiū qđ so/
lū est significatū. Dm ad minōrē q qñ capit t̃pl̃r. s. relatiue in
terrogatiue. et indiffinitē. Relatiue vt iohēs scribit qñ petr⁹ dī
sputat. Interrogatiue vt qñ sortes veit. et ill⁹ duob⁹ mōis ē sine
thegreuma. qz capit adūbiāl^r et nō ponit p̃dicamētū. S̃z qñ in/
finite valz. i. in aliquo tpe ṽl aliqñ et sic ē vnū p̃dicamētū et non
ē adūbiū. s̃z nomē indeclinabile. vt iohēs ē qñ. S̃z q qñ sit p̃n⁹
distinctū ab alijs ptz. qz h̃z distinctū mō⁹ p̃dicandi de p̃ma s̃bz
qz denotat p̃mā s̃bz ēē in tpe qđ nullū aliō pntū facit.

Arguit Sicut se h̃z albū ad albedinē sic se h̃z ēē in tpe
ad tps. s̃z albū ēē nō distinguit real^r ab albedie.
qđ ēē i tpe nō distinguit real^r a tpe. et p p̃ns qñ terciō⁹ nō ē pntū
distinctū Dm q in aliq̃ ē sile et in aliq̃ diffile. est em̃ sile in h̃.
qz albedo dat albo ēē sic tps dat qñ esse. Sed est diffile in isto.
qz albedo dat albo esse formal^r et intrinsece. et tps dat qñ esse so/
lū effectiue et extrinsece. Unde qñ et tps dñt real^r. tū p̃mo. quia
omīs causa efficiens distinguit real^r a suo effectū. s̃z tps est cau
sa efficiens respectu qñ igit. Tū scđo. qz illa dñt q sunt in diū/
sta s̃biectis. s̃z tps et qñ sunt in diuersis s̃biectis. g dñt. Mi
nor pbat. qz qñ est in re tpali s̃biectiue. et tps ē in motu p⁹ mo/
bili. Tū terciō. qz tps est accēs absolutū qñ p̃o respectū.

Arguit Ista diffi⁹ puenit alci a diffinito. g nō est bona
Ans pbat. qz senect⁹ et iuuet⁹ delinquūt ex ad
iacētia t̃pis. et tñ n̄ s̃z qñ. s̃z i scđa spē q̃litar. D̃z q aliqd du
pl̃r cāt ex adiacētia t̃pis. vno⁹ imēdiate. et sic solū h̃ pntū qñ ex
adiacētia t̃pis dēliq̃t. alio⁹ mediate vt senect⁹ et iuuet⁹ qz mediā
te alēatōe aliq̃s sit senex. ṽl d̃z q senect⁹ et iuuet⁹ capiūt dupl̃r
vno⁹ vt iuuet⁹ noiat natūalē pōnāz ad f̃sistēdū suis nociuis. et se
nec⁹ noiat natūalē ipōnāz. et sic s̃z i scđa spē q̃litar. alio⁹ capī p

Tercius

diu fuisse in tpe et iunct^o p par l' modicu fuisse in tpe. s; h nō cō-
uenit eis ex pncipali significato. et illo^o s; qñ et diffi^o eis puenit

Notandū Qñ qñ s^m autorē sex pncipiorū diuidit i
qñ simplr et qñ ppositū. Qñ simplr est
qđ cāt a tpe simplici et idiuuabili. vt lōres veit nūc. s; qñ ppo-
sitū ē qđ cāt a tpe pposito. vt qñ causatū a tpe pterito et futuro.

¶ Nullū tps ē simplr. g nullū qñ ē simplr. Ans pbat. qz
tps ē ptiuū. s; oē ptiuū ē ppositū. Dd3 q tps cap^r du-
plr. Uno^o ppe vt ē qdā qstias ptiuua. et sic oē tps ē pposituz.
Alio^o cap^r put extēdit se ad pñ^m tps. s. nūc et sic aliqd ē qñ sim-
pler. Ut dōm q qñ simplr ē id qđ cāt a tpe ppo et ipreceptibili

Quando nihil est contrariū

Hic pñt Pe. hyl. dēmiat de ppetatib^o ipi^o qñ. qz pma est q qñ
nō hz pñū Lūi^o rō ē. qz si hēret pñū marie qñ pñs pterariaretur
qñ pterito et futuro. s; h nō pē dici. qz qñ pñs pteritū et futuruz
verificat de eodē vt dicēdo. iste hō fuit. est et erit. s; pñs nūq; sil
de eodē verificatur. igit.

¶ Arguit Qñ pteritū et qñ futuruz marie distāt et eidē sus-
ceptibili vicissim insūt et ab eodē se expellūt. g
pñat. Ans pbat. qz idē n pē sil eē pteritū et futuruz. Dōm lz non
pñt sil eē in eodē et dici de eodē fm actū tñ fm denoiatōz. s; qñ
pñt sil dici de eodē s^m actū hē ppe successiōz eo et n ppe pñetate

Quando non suscipit ma.

Hic pñt scdā ppetatē dicēs. qñ suscipit magⁱ neq; min^o L^o
rō ē qz qñ imēdiate cāt a tpe. s; tps n suscipit ma. et mi. g nec qñ

¶ fuisse i tpe dē qñ et tñ suscipit magⁱ et min^o. Scdā ps al
sūpti pbat. qz aliqd dē magⁱ et min^o fuisse i tpe. Dōm lz
aliqd dē magⁱ et min^o fuisse i tpe s^m extēsiōz nō tñ fm intēsiōne

¶ Si ē circūscriptio cor

Postq; autor dēmiat de qñ qđ cōueit tam sūstātis
corporeis qz incorporeis. h pñt dēminat de vbi. pmo
se diffiniēs ipm. Ubi ē circūscriptio corpis locati a loci circūscp-
tione pcedēs. In q diffinitōne circūscriptio ponit loco generis

Tractatus.

deinde dī corporis ad explicandū ppriū subiectū vbi qđ ē sub
iectiue in corpe locato. Et cū addit a circūscriptiōe loci pcedens
tāgit ppriā et ppinquā cām ipi vbi. scz cām efficientē q est loc⁹
circūscribens locatū. et p h differt ab oib⁹ alijs pdicamētis accētiū
qz nullū immediate causat a circūscriptiōe loci. Et g est specia/
le pdicamētū. qz hz distinctū modū pdicādi. eo q tnoiat sub/
iectum esse in loco qđ nulli alteri puenit.

Arguit Nullū significatū ē pntū. sz vbi est hmōi. er
go nō est pntū. Maior pbat. qz pdicamētū v3
esse reale. Sz minor ptz. qz vbi ē adūbiū. Ddm q. vbi capit tri/
pliciter. Primo interrogatiue. vt vbi ē iohes. Scdo relatiue. vt
fortes est vbi plato disputat. Tercio infinite. et v3 tm sic alicubi
vt ē in aliq loco. tūc dī q capiēdo vbi interrogatiue et relatiue.
sic ē sine thegreuma. sz h capit infinite. et tē ē distinctū pntuz ab

Ar Dīs circūscriptiō ē actiō. sz vbi nō est actiō. ergo alijs.
nō est circūscriptiō. Minor pbat. qz vbi et actiō sunt p dica/
menta distincta. Ddm q illa est pdicatio cālīs. et nō ydēptica ē
essential. est em sensus vbi est circūscriptiō. i. causat ex circūscrip/
tione actiua loci. et passiuā locati. Ut dī q circūscriptiō capit tri/
plīr. Uno actiue vt est actiō ipi circūscribentis. et sic circūscriptiō
est in pnto actionis. Alio capit passiuē vt veit a pto circūscri/
bi. scz p circūscriptiōe passiuā corpīs locati. et sic est in pdicamē/
to passionis Tercio mō capit neutralr vt ē qđ derelictū ex vtra
qz circūscriptiōe actiua loci et passiuā locati. et sic capitur hic. et
tunc est pdicatio ydēptica.

Arguit Ista diffi⁹ nō puenit vbi vltime spere. g nō ē bo
na. Ans pbat. qz illa nō circūscribit ab aliquo
loco. Ddm q illa diffinitio datur solū de vbi corpū que p se sūt
in loco. sed vltima spere solū p accēs est in loco et fm suas pres
qz vna ps ptinet aliā vt ptz iij⁹ physicoz.

Notandū Qd loc⁹ et vbi pueniūt in h q loc⁹ ē cau
sa ppinq ipi vbi. rōe cui pot in diffini
tōe ei⁹. Sz dnt realr abinutē. nā oīs causa efficiēs extrinseca
distinguit realr a suo effectu. sz loc⁹ ē cā extrinseca et efficiēs ipius
vbi. g realr distinguit ab vbi. Scdo dnt qz loc⁹ ē in locāte vt
in subiecto et vbi ē in ipo locato subiectiue. Tercio dnt. qz vbi est
fm intrinsec⁹ mōr local. sz loc⁹ ē solū fm extrinsecus. Quarto

Tercius

Deinde. q. loc^o est qd absolutū. et vbi est quid respectuū.

Notandū Vbi dicitur in vbi simple et vbi co-
positū. et iō vbi simple et vbi ppositū di-
cunt spēs s̄baltne ipi^o vbi. s. spēs specialissime sūt. eē i domo. esse
in ecclia et sic de alijs. Individua sūt eē in hac ecclia. eē in ista do-
mo. Et q. ista vltia p̄dicam̄ta sūt modice entitat. s. spēs s̄balt-
ne et spēs sp̄calissime et individua ipoz circūloquūt p̄ plera p̄p̄-
tē penuria vocabulor. Vbi ppositū ē qd cāt ex loco pposito. S. vbi
simple ē qd cāt ex loco simplici. Et loc^o simple ē aliqd vnū
indivisibile ipi^o loci. q. sic rō^o locatū circūscribit adēq̄te a loco.
et hz p̄portōz ad ipm. sic et qdlibet indivisibile locati hz p̄portō
nē ad indivisibile loci. sic cētū ad cētū. s. tū vnū nō p̄p̄e circū/
scribat ab alio. et iō vbi simple nō ē p̄p̄e vbi. s. p̄ silitudinē tū.

Si Dmē vbi ē circūscptō corpis vt dē diffi. s. vbi simple
nō ē h̄mōi. s. nō ē vbi. Dm q vbi p̄p̄e captrū ē circūscp-
tio corpis vt p̄t̄ ex diffiniciōe. s. nō ē vbi silitudinarie accep-
to. q. vbi simple dē p̄ silitudinē ad vbi ppositū et nō ē vbi p̄p̄e

Querit Utrū angeli et dē sint vbi. i. alicubi. captrū
vbi alicū loco. Et videt q n. q. vbi ē circūscp-
tio corpis locati. s. dē et angeli sūt icorporei. s. nō sūt vbi Dm
aliqd dē eē vbi lēc in loco sp̄l̄r. Primo^o circūscptiue sicut cor-
pus circūscptū extrisecē a loco. et sic solūmō corpalia sūt in loco.
Alio^o diffinitive et sic angeli sūt in loco. q. p̄ applicatōez p̄t̄utis
actiue sūt in vno loco sic q nō in alio. Tercio^o repletive. vt ē illd
qd replet oēs locū. et sic dē est in loco. q. sol^o dē replet oēs locum.
Un esse in loco p̄mo mō ē vbi. et nō duob^o vltimis modis.

Proprietates vbi sūt due.

Hic p̄nt dētermiat de p̄p̄etati^o ipi^o vbi. q. p̄ma ē q vbi nō hz
p̄trariū. Cui^o rō est. q. vbi immediate causat a loco. s. loc^o cum
sit quāntitas nō hz p̄trariū. ergo nec vbi.

Arguit Sursum eē et deorsum esse sunt vbi et tū d̄rian
tū. s. vnū vbi d̄riat alteri. Dm q nō p̄trariāt
q. idē dē sursum et deorsum respectu diūsoz. sicut altitudo tūris
dē sursum et deorsum. sed p̄traria actū nō p̄nt esse in eodē.

Arguit Ubicūq ē mō^o. ubi ē d̄rietas. s. i vbi ē mō^o.
s. d̄rietas. Dm q vbi capit̄ dupl̄r. Uno mō

Tractatus

phice et reali. et sic in vbi est motus. quia motus localis quod est de sitio in ad
tratiu. Alio? loyce et secundum rationes scilicet ut solum de respectu locati ad lo/
cū et secundum quod denotatiue predicat de prima substantia. et sic non est motus in vbi.
neque contrarietas. Tūc ponit secundam proprietatem dicens. quod vbi non
suscepit magis neque minus. Res igitur proprietatis est. quia vbi est esse in
loco. scilicet esse in loco non intendit neque remittit. scilicet potest augmerari per
maiorē extensionē loci et locati. ergo nec vbi suscipit magis et minus

Sitio ē quidā partiū.

Postquam Pe. hys. terminauit de predicamento vbi quod situm/
plur de esse in loco. h. pñter determinat de predicamento si
tus quod dicit modū essendi priū in loco et in toto. Et ab auto ē no/
mine positionis sic diffinit. positio est quidā priū situs et ge/
nerationis ordinatio ut sedere stare. Et quā quā quare non diffi/
nit sitū sub proprio nomine. Dūm quod id. quia situs est nomen nobis no/
tius quā positio. ergo ponit loco generis in diffinitione positionis. vñ
non est inconueniens idem diffiniri per seipm sub nomine notiori. Et
deinde addit priū ad tenorādū subiectū immediatū positionis quo
mediate inest toti proposito. Et ponit generacōis ordinatio ppter
positionē innatā. Un est duplex positio. Una naturalis quod scilicet sit a
natūra sicut a natūra hō hz caput sursum et pedes deorsum et illa
tāgit per secundam particulā diffinitionis. Alia est aditionalis siue accē/
tal quod scilicet est ab aliq accēte vñ a volūtate. ut si caput ponit deor/
sum et pedes sursum. et illa innuit in prima particula diffinitionis

Notandū Positio et situs specialiter supra dñt si/
cut supi et inferi. et positio ē inferi. quia
ois positio ē sit. scilicet non ois sit est positio. quia positio ppe supra regit
solum in reb naturalib. et sit regit in reb naturalib et mathematicis
mō illud est supi quod hz se in pl. scilicet sit habet se in plus quā positio
ut dictū est. ergo situs ē cōius et supius.

Arguit Positio ē qñtitas. qñ ē eadē cū situ. Ans pbat
p Arest. dicēte quod quā sit qñtitates positioz ha/
bētes i continuo. Dūm quod positio capit duplici. vno. p ordine priūz
in se et ordine ad totū tm et illo. positio ē qñtitas. alio. p ordi/
natōe priūz it se i ordine ad totū et ad locū. et illo. positio ē vñ pñtū

Arguit Positio ē sit totū. qñ male ponit partiū. Ans pbat
quia sedē iacē stae pñt alicui secundum totum corpus
Dūm quāis positio denominat totum subiectū. hoc tamen so/

Tercius

lum est gra suaz partiu z ex psequeti.

Arguit Ista diffinitio nō ducit oi p̄teto sub diffinito. q̄ nō ē bona. Ans p̄bat. qz in celo est positio z tñ diffinitio nō ducit sibi. Secda ps assumpti p̄bat. qz excludit per illā p̄culā generatōis ordinatio. qz in celo nō est generatio Dicendū q̄ duplx ē generatio. scz p̄p̄e dicta q̄ ē de nō eē p̄natiue ad esse z sic nō capis hic. Alio mō capis generatio genēat̄ z cōit. s. p̄ quacūqz p̄ductione rei. z sic in celo est generatio.

Notandū Q̄ oppō ē vnū p̄ntū distinctū. qz ha/ ter specialē modū p̄dicādi de p̄ma sba. s. se hīc ad aliud fm suas pres. Et spēs s̄altne ei⁹ sunt positio in nata z positio acq̄sita z eī equalr poni. s. poni sursum deorsum. an retro deorsum sinistrorsum sunt cōes spēs ipi⁹. s. spēs spe cialissime sunt sedere. iacere. stare. Individua sunt sessio ioh̄is. stare petri. z sic de alijs. Et nō hēm q̄stionē hui⁹ p̄dicamti s̄b noie p̄prio. s. circūloq̄ mur ipm querendo q̄uo situat̄.

Arguit P̄hs dē in p̄dicamto ad aliqd q̄ sedē z stae n̄ sunt positōes. q̄ male exēplificat̄ s̄ de eis. Dm q̄ p̄hs nō vult negare qn sunt in p̄nto positōis. s. intēdit dice/ re q̄ iste p̄dicatōes nō s̄ p̄cedēde sedē ē positio. qz ibi abstractū p̄dicat̄ de p̄terito. sed d̄z dici sedē ē poni z nō d̄z poni capi passi/ ue. s. vt est situs p̄riū z vt cōcretū isti⁹ p̄dicamti.

Positio nō habz p̄trariū.

Dicunt ponit tres p̄p̄etates positōis q̄ p̄ma ē. q̄ positio non hz p̄trariū. Cui⁹ rō ē. qz si positio h̄eret p̄triū. tūc vnū essz p̄riūz plib⁹ qd ē incōueniēs. Seq̄la p̄tz. qz si sedē z stare opponerētur p̄rie tūc eadē rōe sedē z iacē. v̄l stare z iacere essent p̄ria. z sic vnū p̄trariaret̄ duob⁹ qd ē ipossibile. Etia p̄ria s̄z forme actiue z pas siue. s. positōes nō s̄z h̄mōi. q̄ nō p̄riant̄. Etia p̄ria h̄nt fieri cir/ ca idēz. s. sedē z stare nō h̄nt natūalr fieri circa idēz. igit̄. Mior p̄tz qz bruta stāt z nūqz sedent p̄p̄ie.

Arguit Illa p̄riat̄ q̄ marie distāt z eidē vicissim insūt z mutuo se expellūt ab eodē s̄biecto. s. sedē z stare s̄z h̄mōi. q̄ p̄riat̄. Dd̄z ad miorē q̄ ipa ē s̄la. qz aliq̄ stāt q̄ n̄ se/ dēt sicut equ⁹ stāt. s. nō sedz. V̄l d̄r q̄ sedē z stare nō expellūt se ab eodē s̄biecto gra p̄rietatis. sed gratia motuūz quib⁹ acq̄rin/

Tractatus

tur. qz qñ p motū locale vñ acqñt alterz abijct. etiā nō maxie
distāt sedē z stare. qz magis distāt sedē z iacē. Tūc ponit scōdaz
ppetatē. dī. qz positio nō suscipit magis neqz min⁹. Rō ē. qz po-
sitōi nihil ē priū. g⁹ nō suscipit magis neqz min⁹. pñā tñ a destru-
ctōe causē ad destructōz effcūs. Et possz pbari inductiue. qz sta-
re nō suscipit magis neqz min⁹. nec sedē. tñs. g⁹ positō nō susci-
pit magis z min⁹. Tñ lñ aliqd dicat magis z min⁹ sedē extrēsiue z
q ad duratōem. nō tñ intēsiue

Propriū ē positōi substantie

Hic ponit terciā ppētātē. dī. qz pprū ē positōi pime assistēti
stātē. Et ē ista ppetas ppa quarto mō

Arguit Illud qd ihēt sbe h sibi nō assistit. sz ois poss
tō ihēt sbe. g⁹ sibi nō assistit. Dd. qz assistē dō
h capi p inherē. qz ppe loqñdo nullū accñs assistit. cū sit solū
sbe. Et qñ dō qñtitas primi⁹ ihēt vt pñs dictū ē. Dd. qz positō
solū ppat ad ista qñtuor vltia pñta itē qz pprimū assistit

Abit⁹ ē corporz et eoz.

Postqz autor determinauit de situ qz vltir puenit oib⁹
substantijs corporeis. h pñr vltio terminat de pdica-
mēto hīr⁹. qd solū pueit hoi. Et rō ordīs ē. qz hīr⁹ repit i pau-
ciorib⁹. qz repit tñ in hoib⁹. g⁹ ponit vltio loco. Et pmo diffi-
nit hīrū. dī. Hīr⁹ ē corporz z eoz qz circa corp⁹ stadiacētia. vt lo-
ricatū ēē. tunicatū ēē. In qz diffinitōe adiacētia ponit loco g⁹. et
dō capi neutrali p illo qd mediat iter habētē z rē hīrā. qñ ē p-
dicatō ydēpica z formal. pñ tñ etiā ēē pdicatō causal. vt sit sen-
sus qz hīr⁹ cāt ex adiacētia corporz. Et lñ ponat vltio loco fm
vocalē expñsiōē. tñ fñ verā pstructōz ponit pmo loco. Dem po-
nit corporz p qd tāgit pprū sbe istū pñti. etiā tāgit cā final.
qz hīr⁹ finalr ē ppter decorē z cooperitū corpis. Dem addit. z
eoz qz circa corp⁹ st. z tāgit cā efficiēs istū pñti. Sz dūcēs.
hīr⁹ est in pma spē qlitatis z est postpñtū. g⁹ nō est pñtū. Dm
qz hoc est diuīsimode. vt pñs dictū est in pdicamento qlitatis.
circa terciā spēm

Arguit Illud qd nō est maxie cōe nō erit pñtū. sz hīr⁹
nō est maxie cōis. g⁹ nō ē pñtū. Dd. qz nō ē

Tercius

marie cōis rēpectu alioz pntoz. tñ in suo ordie ē marie cōis. qz
ē generalissimū sub q pntent oia genera sbalterna. sllr oēs sps
spcalissime illi pdicamēti.

Arguit Tunica ē hīr. z tñ nō ē adiacētia corpis. sed ē
illud qd adiacet. Dd. qz tūnica sit hīr matē
rialr. nō tñ formalr. s; adiacētia tunice dī hīr formalr

Arguit Uisus ē hīr formalr: z tñ nō cāt ex adiacētia
corpis. s; diffinitō ē mala. Dd. qz visus nō est
hīr put h sumit. s; ē hīr put ē alterz extremū eppōis puaritū.
et distinguit p puaritē.

Notādū Qd hīr vt h sumit nō ē res hīs nec res hī
ta. s; ē aliqd accōres pectiū mediās it hī
tē z rē hītā. sicut capuciatū ē nō res hīs capuciū. s; dī ē accō
tale ipsi hoīs sibi pueniēs ex adiacētia capuciū ad caput. Et g
hīr ē vnū pntū distinctū ab alijs. qz ē vnū gen^o generalissimū
et hz spcalē modū pdicādi de pma sba q ē in qle habituatū Un
ei qstiuū sub ppo noie nō hatem. s; ipm circūloqmur ddo q
lic ē h habituatū. vt qllr ē sortes habituat^o pueniēt mīdes lori
cat^o gladiat^o. Et sps sbalterne ei^o s; hīr toti^o z hīr ptiū. exē^o
pm. vt armatū ē tunicatū. exē^o scdi. vt capuciatū ē. calciatū
ē. Spēs spcalissime s; lorizatū ē vīz. pplatū ē mulierē. In
diuidua s; calciatio iohīs. lorizatio petri

Arguit Diffinitō puenit alijs a diffinitō. g nō ē lōa.
Ans pbat. qz vbi ē adiacētia corpis z loci exi
stēt. circa corp^o. z tñ nō ē hīr. Dd. qz vbi dicat adiacētia loci
et locati. tñ nō dī adiacētia habētis z habituatū

Hīr^o suscipit magis z min^o

Hic pñr dēminat de ppetatib^o hīr. z ponit tres. Pñia ē q hīr^o
suscipit mag^o z min^o. sicut ille ē armator q ē vestit^o tunica z lo
rica. qz ille q solū hz tunicā p indumēto.

Slr Susceptō mag^o z min^o psuppoit hīe pñū. vt sepi^o dēm
ē. s; hīui nihil ē pñū. g nō suscipit mag^o z min^o. Dd. qz
suscipe mag^o z min^o. i. intēdi z remitti psupponit pñū. s; nō su
scipe mag^o z min^o. i. mag^o vl min^o disponi ad aliqū finē. vl ad
aliqd agēdū. q mō hīr^o suscipit mag^o z min^o

Habitui nihil est contrarium.

Hic ponit secunda conclusio. et est quod habitui nihil est contrarium. Quia ratio est quod nullum accens respectuum habet contrarium in quantum respectuum est. quia non contrariatur illi. ad quod refertur. sed sibi relative opponitur. et si quicquid accenti respectivo aliquid contrariatur habet gratia sui fundamenti. sed fundamenta ipsius habitus non contrariatur. ut corpora inter se non contrariantur. nec illa que circa corpora sunt. ut tunica vel caputium non contrariantur. ideo habitus non habet contrarium.

Arguitur Susceptio magis et minus presupponit habitus contrarium. sed habitus suscipit magis et minus. ergo etiam habet contrarium. Dicitur. quod non omnis susceptio magis causatur ex eo quod habet contrarium. nam aliquid dicitur suscipere magis et minus dupliciter. Uno modo per admixtionem vel depurationem contrarium a suo contrario. et sic presupponit habitus contrarium. Alio modo dicitur aliquid suscipere magis per maiorem radicatum in subiecto. et hoc modo omnis habitus contrarium. Dicitur. quod suscipere magis et minus adubiale et intensiue presupponit habitus contrarium. non autem extensiue. quod modo habitus suscipit magis.

Arguitur Armatus et iermis sunt contraria. ergo habitus habet contrarium. Dicitur. quod armatus et iermis non opponitur contrarie. sed per accidens. quia iermis dicitur privatus armorum. et sicut vestitus est et nudus est. privatiue opponitur. quia nudus est privatus forme habet per se.

Proprie proprium est habitui.

Hic ponit tertia proprietates que est proprie. proprie. id est proprie quod est quod habitus proprie est in plib. Quia ratio est. quia habitus est corporum et eorum que circa corpora sunt adiacentia. sed in tali adiacentia illa que habetur applicatur et figuratur per figuram habitus. ratio est quod dominus habitus et adiacet habitui. et e contra ipsum habitus quidam modo applicatur et adiacet rei habite. ratio est quod dicitur habitus. ideo in utroque ipsorum est quidam adiacentia et applicatio ad alterum.

Arguitur Unum accens non potest esse in diversis subiectis. sed habitus est unum accens. ergo non erit in diversis subiectis. Maior pars quia accens nunciat et multiplicatur per numerum sui subiecti. si ergo unum accens ponatur in plib. subiectis. tunc esset unum et non unum quod implicat. Dicitur. quod habitus non est proprie in diversis subiectis. sed in re habite sue in habituato subiectiue. et in re habita effectiue. Et hoc non est inconueniens quod unum accens sit in diversis subiectis. sic quod in uno subiecto est perfecte et proprie. Et in alio imperfecte et improprie.

Sciit at alterz alteri op

Postq. p. h. determinavit de veris pdicamentis. h. p. n. r. agit de postpntis. Et rō ordis ē. qz pntū dē coordina tōz dicibiliū q. s. sub eodē genē tū. s. postpnta ponūt in diūf generib. mō o3 pmo agnosce coordinatōz dicibiliū sub vno ge nere qz coordinatōz eoz q. sub diūsis generib. reponūt. Un po stpdicantū ē qdā documtū traditū ab aresto. post hā pdicam ta valēs ad agnitōez eorū dē a posteriori. Et h. pbat sic. nā op positio ē vniū postpntū. r. v3 ad agnoscedū pperates ipsoz pdi cantoz. s. pperates valēt ad agnitōz pntoz a posteriori. ergo multo plus oppositō v3 ad agnitōnem pntoz a posteriori. Et addit a posteriori ad dām antepntoz. s. alij dicūt q. nō debeat addi. qz in hoc ambo pueniūt. r. g. post r. an fm illos solū dicūt ordinē in determinādo.

Notandū

q. qz s. postpnta. s. oppō. pus. mo sit r. hie Quoz sufficiētia p. sic sumi Nā oē postpntū v3 ad agnitōez pntoz. vl. g. v3 ad agnoscedū ea q. ponūt in pntis q. tū ad eoz fieri. vl. q. tū ad eoz eē. si p. sic ē mor. si q. tū ad eē h. ē triplr. Ul. v3 ad agnoscedū repugnātiā pntoz. r. sic ē oppō. aut ordinē. r. sic ē pus. vl. pueniētiā. r. h. du plr. qz vl. v3 ad agnoscedū pueniētiā inferioris cū supiori. r. sic est sit. aut pueniētiā accētis cū substantia. r. sic ē hie

Arguit

Posteri⁹ etiā ē postpntū. g. s. p. la q. q. q. An s. pbat. qz nō videt rō. q. re pus sit pntū r. poste rius nō. Dd. q. sub pōri pphendit posten⁹. qz s. relative oppo sita. r. oppositoz eadē ē disciplina. qz dū ponūt modi pōris sit satis ponūt modi posterioris. Determinādo at de postpntis. incipit de oppōne. cui⁹ rō ē. qz oppō ē pncipali⁹ postpntū. eo q. v3 ad agnoscedū diūficate q. iter generalissima pmo inuenit. s. alia postpnta valēt ad agnoscedū ea q. sub aliq. cōi ponūt. ideo pus determinat de oppōe qz de alijs postpntis. di. q. q. r. uoz sūt spēs oppōis. nā oppositoz qdā s. relative opposita. vt dñs ser uus. qdā p. r. r. te vt albū nigz. qdā p. uatue. vt puatio r. ha/ bitus. qdā p. dictorie Quoz sufficiētia sic sumit. Nā oppō vt hie accipit est repugnātiā p. se duoz extremoz nō pmittentiū se sit in eodē. vel ergo ambo extrema sunt entia. vel alterz non ent.

Tractatus

Si p^m h^e duplr. vl illa entia expellūt se ab eodē sūco respēti^e
 de3 p^m actū tm. vl p^m actū 7 pōnaz sil. si p^m sic ē 3ia oppō. si 7^m
 si: ē oppō relatiua. Si alterz extremū sit n̄ ens h^e duplr. vl ē n̄
 ens simplr. 7 sic ē oppō 3dcōria t̄ n̄ ēs p^m qd 7 sic ē oppō puatiua.

Arguit In oī oppōe dīteē duo extrema. s3 i 3dcōrijs
 nō s3 duo extrema. g^o i eis nō fundat aliq̄ oppō.
 Mior pbat. qz 3dcō sit iter ens 7 nō ens. s3 nō ens nō p̄t ēē ex
 tremū. Dd. q̄uis vnū extremoz sit n̄ ens p^m rē. qz nō ē a pte rei
 exis. tū fm rōz 7 intellectū abo extrema s3 entia. 7 sic vnū extre
 moz ē ens reale. 7 aliud est ens rōis qd sufficit ad oppōem

Arguit Omē gen^o est gūalissimū vl sūalēnū. s3 oppō n̄
 est gen^o gūalissimū. vl manifestū est. nec etiā sūal.
 tmū. qz tūc postpntū est3 tm i vno p̄nto. qd ē icōueniēs. g^o nō ē
 gen^o. Dd. q̄ q̄uis oppō nō sit vez gen^o. h3 tū modū gl. qz op
 pō est sup^r respēti istaz spēz. s3 omē sup^r respēti aliq̄z iferioz
 p̄t dici gen^o. vl ad min^o hīe modū generis

Arguit Aliq̄ est oppō subalēna 7 sūcōtraria. 7 ille spēs
 nō ponit h^e g^o ista dīstio est īsufficiēs. Dd. q̄
 duplex est oppō. s. īminoz 7 p̄pōnū. Jā h^e sit mentio de oppōne
 īminoz 7 nō p̄pōnū. cu^o oppō subalēna 7 sūcōtraria s3 spēs

Arguit De oppōe īminoz dēminat i phisica. 7 i q̄nto
 tractatu. g^o h^e male sit mentio de ea. Dd. q̄ h^e est
 dīstīmode. qz h^e dēminat de oppōe ad agnoscendū p̄nta a poste
 riori. s3 i q̄nto tractatu dēminat de oppōe i q̄ntū i ea fundat
 loc^o dyalectic^o. Et i phisica mag^o p̄pē dēminat de oppōne rez
 significataz. h^e sū de oppōe īminoz significatū.

Arguit Capiendo oppōz p repugnātia īmīoz sic plu
 res s3 q̄ q̄tuor. g^o dīstio ista est īsufficiēs. An̄s
 pbat. qz hō 7 asin^o opponūt 7 nō p aliquā spēm h^e nūatā. Dd.
 q̄ aliq̄ dīr opponi duplr. vno^o formalr. alio^o sūalr. Tū due
 species vni^o gl solū opponūt sūalr. h^e āt diuidit oppō formalr
 et nō virtualr. p̄t tū oppō duaz species reduci ad oppōem p̄ria
 riam grātia differentiaz.

Arguit Dia q̄ opponūt opponūt relatiue. g^o nulla op
 ponūt dīe 3dcōrie vl puatiue. An̄s pbat. q̄a
 oīa relatiue opponūt relatiue. s3 opposita s3 flatuā. qz dī oppō

sui opposito oppositū. Dñm q' oppō caput dupli. Uno^o p' illa
intētiōe scda q' vocat' oppō. 7 sic ē relatiū. 7 referē ad correlatiū
sui tāq' ad terminū oppositū. Alio^o caput p' reb' substratis. et
sic oppō nō ē relatio. s' h' sumit' oppō p' ipsa re significata. 7 nō
p' scda intētiōe

Que at sūt relatiē opposita

Hic. P. h. p'seqt' de spēs^o oppōis. 7 volēs determinare de relatiue
oppositis excusat se de illis: dñ. Que at sūt relatiue opposita dñ/
ctū ē pus. Un relatiua oppō nihil aliud ē nisi repugnātia rela/
ti 7 sui correlati. sic repugnātia p'ris 7 filij i eodē 7 r'spēu eisdē

Arguit Illa oppō ē p'or in q' ē maior repugnātia: sed i
p'dcōria ē maior repugnātia q' in alijs. q' ē spēs
p'ma. Dñ. q' iste spēs oppōis p'nt dupl'r ordinari: Uno^o q'tuz
ad repugnātia. 7 fm ordinē illū oppō p'dcōria est p'ma. q' ma/
xima repugnātia ē in oppōe p'dcōria. cū sit iter ens 7 nō ē s'm
pl'r. post h' seqt' oppō puatiua. tēm oppō p'ria. 7 vltio ponit op/
pō relatiua. q' ē mima. Alio^o q'tū ad eaz entitates q's extrema
ponūt. 7 sic oppō relatiua ē p'or. tēm puatiua 7 p'traria. vltimo
p'radictoria

Arguit Maior ē repugnātia iter relatiua oppōis q' i
ter p'ria. q' male dictū ē q' oppō relatiua sit mi/
ma Alio^o p'bat. q' iter illa ē maior oppō q' expellūt se ab eodē sb/
iecto f'm actū 7 p'nam sil. s' relatiua expellūt se ab eodē sbco. f'm
actū 7 p'nam sil. vt dictū ē i sufficiētia. s' p'traria expellūt se ab
eodē sbco f'm actū t'm. Dñ. q' ille due spēs p'siderāt dupli. Uno^o
q'tū ad h' qd' ē eē in eodē sbco respectu dñsoz. 7 sic ē maior re/
pugnātia in oppōe p'traria q' relatiua. q' p'traria nō p'nt actu ei/
de iesse nec respectu eisdē nec respectu dñsoz. s' relatiua bñ p'nt
eē in eodē fm actū respectu dñsoz. Alio^o p'siderāt q'tū ad h' qd'
ē expellē se ab eodē sbco respectu eisdē actu 7 successiue. 7 sic est
maior repugnātia iter relatiua q' p'traria. q' p'traria bñ p'nt eide
iēse successiue. s' nō relatiua ad min' aliq.

Arguit Unū oppositorū nō ponit reliquū. s' relatiū po/
nit correlatiū 7 ecōtra. q' nō opponit correlatio
Dñ. ad maiore q' vnū oppositorū nō ponit reliquū in eodē sbco
respectu eisdē. tñ bñ in dñsis sbcis. Un relatiua opposita nū/

Tractatus

q̄ p̄nt eē in eodē sb̄co nec actu nec successiue respectu eiusdē. 7 q̄
tū ad h̄ ē maior oppō in relatis q̄ in alijs. Et ē oppō relatiua di
stincta sp̄s oppōis ab alijs. q̄ nullū aliud oppositoy iert sūū
oppositū nisi relatiue oppositū. Et etiā abo extrema ei⁹ s̄t s̄l in
actu. qd nō sit in alijs sp̄b⁹ oppōis. q̄ albū nō ponit nigr̄. vt
dō albū nigri albū. neq̄ visus cecitatē. neq̄ sedē nō sedē

Arguitur Quēq̄ opponūt opponūt s̄m aliquē respectū
s̄ relatiua nō opponūt s̄m aliquē respectū. q̄ nō
opponūt. Minor p̄bat. q̄ relatiua pueniūt in respectu. q̄ nō op
ponūt in eodē. Dō. q̄ duplex ē respect⁹. s̄. positiu⁹ 7 ē rep̄dētia re
latiua ad correlatū. 7 in illo pueniūt. Ali⁹ ē respect⁹ repugnātie
s̄m quē respectū in q̄libet extremo respectiuo ē vna forma q̄ nō p̄
esse in alio. 7 in illis nō pueniūt. s̄. opponūt.

Contraria sūt que sub eodē

Hic determinat de sc̄da sp̄e oppōis. s̄. ōria. quā p̄mo diffinit. di.
Contraria s̄t q̄ sub eodē genere posita s̄t. 7 maxime a seinuicē di
stant. 7 eidē susceptibili vicissim insunt. a q̄ mutuo se expellunt
nisi alter eoy insit a natura. sicut albū 7 nigr̄ contrariant. Et in
illa diffinitōe intelligit̄ opposita loco ḡ. tem addit̄ q̄cunq̄ sub
eodē genere posita sunt ad excludendū ōdictorie 7 p̄uatiue op
posita. q̄ vnū extremoy sp̄ est nō ens. 7 nō ens nō p̄t poni sub
genere. 7 intelligit̄ de eodē genere p̄ p̄nq̄. Dem ponitur maxie a
seinuicē distant ad dr̄am medior q̄ sunt inter contraria. q̄ in q̄tū
media sunt nō contrariant̄ extremis. sicut rubrū est mediū albi et
nigri. 7 nulli eoy contrariat̄. Dem d̄r eidē susceptibili vicissim in
sunt ad dr̄am relatiue oppositoy q̄ expellunt se ab eodē subiecto
s̄. actū 7 p̄ssam 7 nō insūt eidē successiue. tem addit̄ q̄a quo mu
tuo se expellūt. qd ponit̄ p̄pter dispata. q̄b⁹ pueniūt p̄uicē p̄
cedētes. s̄. nō expellūt se ab eodē sb̄co. nec p̄p̄e s̄t ōria etiā p̄ eā
de p̄uicē excludūt̄ dr̄e sb̄ales. Ultio ponit̄. nisi alter illoy in
sit a natura p̄p̄e ōria q̄ s̄t in sb̄co naturalr. vt calor in igne q̄ nō
p̄t expelli ab ipso. q̄ ē in eo q̄damō vt in p̄ncipio essentiali ei⁹ p̄
pter qd d̄r. p̄. h. q̄ caliditas est in igne nō sicut p̄uicē in sb̄co.
sed sicut subale in eo cui⁹ est subale. qd nō recte intelligit̄ ac si eēt
de substantia ignis tanq̄ ei⁹ essentialis p̄stituens. s̄. tanq̄ p̄ncipia
substantialia p̄sequens. quo mō p̄pria passio d̄r esse substantia
subiecto eius.

Tercius

Arguit Bonū et malū contrariā. et tñ nō ponūt sub diū⁹
generib⁹. cū sint inter aliorū genera. vt dī p⁹ s i
p⁹dicantur. Dd. q⁹ duplex ē gen⁹. s. morale et logicale. Tñ bonū
et malū nō ponūt s⁹ eodē genē morali. qz s⁹ inter genera diūsa.
tñ bñ ponūt s⁹ eodē genē logicali. qz s⁹ p⁹ma sp⁹ q⁹litas. p⁹ut di
cūt. hī⁹ bonos et malos. v⁹ s⁹ genē actōis in q⁹tū dicūt act⁹. et h⁹
capiēdo bonū et malū i moralib⁹. qz si capiāt⁹ vt s⁹ passioēs ent⁹
sic opponūt p⁹uatine et nō ponūt s⁹ eodē genē. s⁹ s⁹trāscēdētia.

Arguit Contradictoria pl⁹ distāt q⁹ contraria. q⁹ contraria nō maxi
me distāt. Ans p⁹bat. qz dīdictō ē maxie repug
nātia. qz sit iter ens et nō cōs. Dd. l⁹ dīdictoria mag⁹ distāt simplr
loq⁹ndo et ex gen⁹ q⁹ contraria. nō tñ mag⁹ distāt sub eodē genē. Vel
dōm. q⁹ contraria maxie distāt distātia positiua

Arguit Albedo et nigredo contrariā et tñ nō maxie distāt s⁹
eodē genē. igr. Ans p⁹bat. qz albedo et scia mag⁹
distāt. Dd. q⁹ pl⁹ distāt s⁹ eodē genē remoto s⁹ nō p⁹pinq⁹

Arguit Albū et nigrū. calidū et frigidū nō maxie distāt
sub eodē genē p⁹pinq⁹. g⁹ nō s⁹ contraria. Ans p⁹bat
qz frigidissimū et calidissimū. albidissimū et nigrissimū pl⁹ distāt
dōm. q⁹ q⁹uis plus distāt accētrāl⁹. nō tñ cētrāl⁹. qz illa cēn
trāl⁹ dicūt eadē formā. qz albū albi⁹ albidissimū s⁹ idē cētrāl⁹.

Arguit Contraria p⁹nt eē in eodē s⁹beo. g⁹ male ponit i
diffinitōne a q⁹ mutuo se expellūt. Ans p⁹bat.
qz calidū et frigidū s⁹ s⁹l in repido. Dd. q⁹ q⁹uis calidū et frigi
dū s⁹ in eodē s⁹beo ē ipsectū et remissū. tñ nō s⁹ in eodē s⁹beo ē p⁹
fectū et inrēssū. et s⁹ illud ē contraria dñt maxie distare

Arguit Albū et nigrū contrariā et p⁹nt eē in eodē s⁹beo s⁹m
ē p⁹fectū. Assūptū p⁹bat. qz p⁹nt s⁹l eē in clipeo
Dd. q⁹ ibi nō s⁹ in eodē s⁹beo p⁹riāl⁹. qz clipe⁹ dī s⁹ diūsas p⁹tes
alb⁹ et nigr⁹. s⁹ vna p⁹s clipei nō p⁹ eē nigra et alba s⁹l

Arguit Caliditas ē accēs ignis. g⁹ ē in igne sicut i suo
s⁹beo et p⁹ p⁹ns. P. h. male dī q⁹ caliditas nō ē in
igne sicut accēs in suo s⁹beo. Ans p⁹bat. qz ē in tēcia sp⁹ q⁹litas
Dd. q⁹ duplex ē accēs. s. cōe et p⁹piū. mō caliditas nō ē accēs cōe
sicut albū in p⁹te. s⁹ ē accēs p⁹piū. qz illa. ignis est calidus. ē i
matēria naturali. qz p⁹piū ignis ē caliditas. sicut i rīsbile nō ē

actūs cōe hoīs s; ppiū. s; actūs ppiū in cōpatōe ad actūs cōe
d; subale. q; pncipia subalia sui subiecti psequit vt patuit.

Arguit Subale cōstituit subam. sed caliditas in igne,
nō pstituit subam ignis. q; nō ē subale ei. Di-
cendū q; subale capif duplr. vno. p illo qd ē intrinsece pstitues
subam et sic supiora dicūt subalia respectu inferior et sic nō ca-
pitur h. Aliom. capif subale nō quasi intrinsece subaz pstitu-
ens s; pncipia subalia pns et sic caliditas ē in igne vt subale

Arguit Caliditas ē pncipiū ignis. q; nō ē eius pnci-
pia pns. Añs pbat p phm scdo d gnatōe. Di-
cendū q; licet caliditas sit pncipiū ignis opandi. nō tñ ē pnci-
piū eēdi eius sicut quelibet ppra passio pōt esse pncipiū opan-
di subiecti. sed nō essendi cū tale sp sit pns eo cuius ē pncipiū

Si Sicut punctus ē in linea. sic calor ē in igne sed pūctus ē i li-
nea sicut pncipiū formale. ergo etiā calor ē in igne sic pnci-
piū formale. Dm q; ignis capif duplr. vno. fm suū ē suba-
le vt est quoddā cōpositū ex materia et forma subali. et sic calor.
ē sibi actūs q; calor ē subiectiue in materia ignis et nō est forma
subalis eius neq; pncipiū subale. Alio. pñderat vt est elemen-
tū actiū respectu corpus generabiliū et corruptibiliū. put agit
in alia elemēta. et sic caliditas ē de essentia ignis sicut albedo ē
pncipiū formale parietis albi. q; ignis agit mediāte calore ei.
et isto modo debet intelligi illud qd dicit in textu.

Arguit Nullū actūs pōt esse in materia. q; male d; q;
caliditas sit in materia ignis sicut in subiecto.
Añs pbat q; actūs p h differt a forma subali que p subiecto.
habet materiā pma. Dm q; materia nō capif hic p altera pte.
cōpositi. sed p toto cōposito qd est subiectū accidētis.

Notadū Duplicia sunt pprana. scz mediata et im-
mediata. Cōtraria mediata sūt que sic se ha-
bent q; nō est necesse alterz inesse susceptibili. vel inter q; ē aliqd
mediū eiusdē generis p pncipationē vt inter albū et nigrū me-
diant fuscū et rubē q; quodā mō pncipiant naturā albedis et ni-
gredinis. Cōtraria imediata sūt q; sic se hnt q; necesse ē alterz eoz
ēē in subiecto. vt inter que nō mediat aliqd eiusdē generis. vt inf-
sanū et egrū nō est aliqd mediū sui generis. s; necesse est sp vnus
eoz esse in subiecto p pzo vt quodlibet animal est sanū vt egrū

Tercius

Et ista cōtraria dicuntur imediata p carentiā mediū positiui. licz tñ habent mediū p abnegationē de quo ambo extrema vere negantur vt de lapide simul negatur sanū et egrū. Et p traria mediatā sunt duplicia. nā quedā sūt p traria mediata qz medijs sē noia iposita. vt albū et nigrū quoz media sunt viride ruben fuscū. Alia sūt qz medijs nō sūt noia iposita vt bonū et malū. sic dē^o circuloq illa p abnegatōz extrēoz dicēdo nec bonū nec malū.

Arguit Inter sanū et egrū dat mediū. ergo nō sūt p raria imediata. Ans pbat qz medici ponūt corpus neutz qd nec est sanū nec egrū. Dm qz pprie inter sanū et egrū. nō est aliqd mediū. qz illud dī sanū qd hz equalitatē humoz. et illud dī egrū qd habet inequalitatē humoz. s. inter equalitatē. et inequalitatem nō est mediū. ergo nec inter sanū et egrū.

Prinative opposita sunt.

Postqz autor determinauit de oppōne relatiua et cōtraria in quibus ambo extrema sunt forme reales. hic psequēter determinat de oppositione p uatiua et contraria. quarū vnū extremū est ens et aliud nō ens. et per hoc patet ratio ordinis. Sed qz p uatiua oppositio pōnitur ante cōtradictoriā ideo est. quia in p uatiua oppositione vnū extremoz est ens et aliud ē nō ens prinatiuū. qd est ens fm quid. s. in p dictorijs vnū extremoz ē ens et aliud ē nō ens simpliciter. ergo prinatiua pcedūt cōtradictoria. Dicit ergo pmo prinatiue opposita sunt que habent fieri circa idē subiectū ordie irregressibile tpe determinato a natura. Un prinatiua oppositio est repugnātia habitus et p uatōis et habitus est forma positiua i aliq subiecto sicut vis^o in oculo. s. prinatio ē negatio forme in subiecto cū aptitudie ad ipm sicut cecitas dicit negationē potētie visus in oculo. et relinqt aptitudinē ad ipaz eo qz relinquit principia remota visus. sed principia p piqua negat qre nō p rigit fieri reditū de p uatiōe in habitū. et g bñ dī ordine irregressibili p qd differt a p rarijs in qb^o fit trā. it^o d vno

Ar Dñe fieri terminat ad eē. s. p / extrēoz in aliō et ecōtra uatio nō ē. g nō fit. et p psequens male dī qz p uatiue opposita habēt fieri circa idem subiectū. Dm qz duplex est fieri. scz. p se et p accidens. tñc dicit qz oē fieri p se terminat ad eē. s. h nō optet de fieri p accidēs. quo modo fit p uatio.

Tractatus

¶ Rationale et irrationale sunt privative opposita et tamen non habent fieri circa idem subiectum. quod diffinitio mala. Dominum quod rationale et irrationale non sunt privative opposita secundum rem scilicet sciatam. quia ambo dicunt formas positivas. sed solum secundum modum sciendi. et secundum vocem. Vel dicendum quod sicut sunt privative opposita sic etiam habent fieri circa idem subiectum. sed sunt privative opposita secundum quid. et ergo etiam habent fieri circa idem subiectum in genere tantum. Sic etiam circa hominem cecitas a nativitate fit cecitas. et circa eum in nullo non fit visus sed sufficit quod fiat circa idem subiectum in specie.

¶ Cecitas inest talpe et tamen visus non pertingit circa idem numerum nec idem ipsum cum talpa. Dominum quod talpa non est ceca. sed habet organum visus et oculos sub pelle et sic habet ponam videndi. sed non per in actum propter pelliculam suppositam.

¶ Scientia et ignorantia sunt privative opposita. et tamen pertingit de ignorantia ire ad sciam et e contra. Etiam iusticia et iniusticia opponuntur privative et tamen fit regressus de iusticia ad iniusticiam et e contra. quod male dicitur ordine irregressibili. Dominum quod duplex est privatio scilicet perfecta et imperfecta. Perfecta privatio est que negat habitum et propria principia ipsius habitus vel est que privatur actum et fit aptitudinem propinquam ex defectu alicuius principii naturalis ut cecitas. Imperfecta privatio est que negat habitum sed non propria principia eius. vel que privatur actum tantum. et non aptitudinem ut quies motus. Tunc dicitur quod ignorantia est imperfecta privatio scientie quia negat habitum scientie non tamen proprium principium eius quod est intellectus. sed diffinitio intelligit de privatione perfecta. Unde privatio est carentia forme in subiecto apto nato. si enim subiectum non esset susceptibile tunc non esset ibi privatio ut lapis non dicitur cecus eo quod non videt quia non est natus videre. et sic duo sunt de ratione privationis. Et habitus est forma positiva habita in aliquo subiecto sicut visus in oculo.

¶ Privatio derelinquit aptitudinem in subiecto. quod nulla privatio privatur actum et aptitudinem. Dominum quod duplex est privatio. una est propinqua. et est potentia naturalis exercendi vel habendi aliquem actum ut potentia visiva et illa non derelinquit in privatione perfecta. Alia est remota que scilicet sequitur principia essentialia rei. sicut propria passio et aptitudo recipiendi visum respectu animalis perfecti et illa nunquam aufertur.

Contradictoria oppositō est

Hic ultimo diffinit oppositōz contradictoriā dicens q̄ contradictō est oppositō e' fm se nō est dare mediū vt eē z nō esse q̄ diffō sic intelligit̄ contradictio ē oppō supple terminoz e'. s. oppōis n̄ ē dare mediū supple p̄ p̄cipatōez vl' abnegatōem fm se. i. simplr z absolute et nō p̄cile circa vnū determinatū subiectū. Et p̄ h̄ exclusi dunt̄ p̄ia imediata. et silr p̄uatiue opposita inter q̄ dat̄ mediū p̄ abnegatōem respectu subiecti nō suscepibilis Et est rō diffōis qz contradictio est repugnātia inter ens et nō ens simplr. sz inter ens et nō ens nō est dare mediū ḡ rē. Et lz nō ens nō sit extremū fm rē ē tñ fm itelle^m q̄ recipit nō ens p̄ negatōz entis qd̄ suffic̄.

Ar Ista diffō puenit alijs. ḡ nō est bona. Ans pbat qz cōue/nit p̄trarijs imediatis. Dōm q̄ duplex est mediū. s. p̄ abnegatōem z p̄ p̄cipatōez. Un̄ in cōtrarijs imediatis ē tene mediū p̄ abnegatōz vtrozūqz extremoz qñ subiectū nō ē suscepibile illoz vt lapis nō est lanus neqz eger. Sed in cōtradictoria oppōne nec est mediū p̄ p̄cipatōz nec p̄ abnegatōem.

Ar Inter ens et nō ens est mediū p̄ p̄cipatōem vt ens ī potentia sicut materia p̄ma que est ens z nō ens. ḡ in oppōe contradictoria est aliqd̄ mediū p̄ p̄cipatōem. Dōm q̄ ens in potētia nō est mediū qz ens in pōna ē ens. vn̄ qñ dicit̄ q̄ iter ens. z n̄ ens nō ē mediū ibi ens capis p̄ ēte ī actu z ī pōna silr z nā p̄ ēte

Ar Contradictio ē mediū in contradictoria. ḡ int̄ p̄ an actu tñ. contradictoria ē dare mediū. Ans pbat qz contradictoria p̄dicūt sibi inuicē p̄ p̄dictōz vt p̄ cām formale. ḡ est mediū. Dōm lz cōtradictō sit mediū p̄parōis contradictoriorz qz p̄tradiatōz p̄p̄at̄ adiuncē tñ nō ē mediū p̄ficatōis p̄dictoriarz sic. s. q̄ de p̄dictōne p̄ficet̄ vtrūqz p̄dictoriorz vl' neutz z d̄ illo itelligit̄ diffinitō

Ar Contradictoria maxie distāt sz inter q̄libz distātia ē dare mediū p̄ qd̄ distāt̄ igit̄. Dōm q̄ duplex ē distātia. s. local' z p̄posita et ī illa est dare mediū. Alia est distantia p̄uatiua z repugnātie. i. distātia q̄ est repugnātia z ī illa nō ē mediū. Et h̄ distātia ē ī cōtradictōe t̄miorz q̄ iō t̄miorz d̄z n̄ qz fūdat̄ sup̄ terios sz qz fūdat̄ sup̄ scata terminoz z nō sup̄ res fm se cōsideratas.

Rius dicit̄ q̄duplici.

Tractatus

Postq̃ pe. his. determinauit de postp̃dicamento qđ valet ad cognoscendū distinctionē et diuersitatē dicibilū incomplexorū q̃ ponitur in p̃nto. hic p̃nter determinat de postp̃dicamēto prioris qđ valet ad cognoscendū ordinē illoz dicibilū. nā p̃mus mod⁹ est inter indiuidua qz vnū ē p̃us alio tpe et gnatione. scđus ē inter genera et spēs int se. terci⁹ nō solū valet in loyca s̃ in oib⁹ scien- tias vt in grāmatica līe sunt p̃ores filiabis. quart⁹ cōuenit indiuiduis et est polliticiis maxie necessarijs. q̃ntus ē inuēt⁹ p̃ aresto et ṽz ad p̃gscendū quō subiectū ē p̃ p̃pria passiōe. Etia ṽz illd postp̃ntū ad cognoscendū q̃ suba ē añ actiōis natura tpe et diffōe. Aliignās q̃nqz mōs ei⁹ q̃ in hīs p̃sibus p̃tinent Tpe natura p̃us ordie dicit et honore. Causam causato dicimus esse p̃us.

Querit Que ē sufficiētia q̃nqz mōz prioris. Dōm q̃ ista qz oē p̃us vel sumit fm ordinē p̃positiōis et discipline. et sic ē tercius mod⁹. vl fm ordinē rei et hoc ē dupl̃r vel sumit ex pte eē rei vl ex pte p̃ntiū ipm eē vt sūt p̃fectio et cālitas. Si p̃mū hoc ē dupl̃r. vel sumit ex pte eē rei absolute et sic ē scđus modus. vel fm durationē ipsius et sic ē p̃mus. Si ex pte p̃icquentiū hoc est dupliciter. vel sumit fm viā p̃fectionis et sic ē quartus modus. aut causalitatis et sic ē mod⁹ quint⁹.

Alīq̃ ē p̃us alio fm locū. g⁹ sūt p̃les mōi q̃z q̃nqz. Dōz q̃ p̃u fm locū p̃phēdit sub p̃ori fm tps. qz tps et locus pari mō se h̃nt in mēsurando res qz vtrūqz ē mensura extrinseca rei. Et sub p̃rio mō etia p̃phēditur modus fm quē angeli s̃ p̃ores nob et deus creaturis. licet. ein deus et angeli nō mēfarent tpe p̃pe dco mēsurant tñ tpe extendendo ipm ad euinuitatē et et.

In tpe nō ē p̃u neqz posteri⁹ g̃ nihil ē p̃ri⁹ alio nitatē fm tps. Ans. pbat qz nihil hēm⁹ d tpe nisi nūc qđ ē indistabile. Dōm licet nihil hēm⁹ de tpe nisi nūc in facto eē et i actu. tñ fm successionē et in poña sunt plures p̃tes tps.

Est aliquis modus prioris s̃z quē cā efficiēs ē prior suo effectu sic domificator ē prior domo quā facit et tñ ille modus h̃ nō ponit. Dōm q̃ p̃phēdit sub q̃n⁹o qz si cā q̃ p̃nerit cū suo effectu ē prior qđ min⁹ videt. g⁹ magis cā que nō couerit cū suo effectu erit prior effcū. P̃rio⁹ aliqd d̃r eē p̃ri⁹ fm tps qđ ē vel fuit i p̃iori tpe. vt hō q̃ h̃z decē ānos ē p̃or illo q̃ h̃z. v. ānos

Tercius

Sicut se hz decē ad viginti. ita se hz decē annoz ad hoīez
viginti annoz. s. decē sūt añ viginti g. hō decem annoz
erit añ hoīem viginti annoz. Dm q. decē z viginti capiunt
dupl'r. vno in rōe pris z terti. z sic decē sūt añ viginti. sicut ordi
ne p'stitutōis ps est ante totum. Alio mō fm se et absolute z sic
itez in eodē decēz sunt añ viginti. qz idem homo prius est decēz
annoz qz viginti. s. in diūsis viginti sūt añ decem qz hō vigin
ti annoz est pōr et senior homine decēz annoz. Et sic debēt h. cō
pari. qz cōpando vnā rem ad aliam illud qd est seni' et antiqui'
alio est pri' fm temp'. Sz diceret homo viginti annoz non
est senex. ergo nec est senior. Dm q. quis non sit simplici' senex
tamen bene cōpatue in ordine ad aliū qui est decē annorum. qz
ille qui habet viginti annos dicit senior illo q. hz decē annos

Secūdo mō dicit pri' fm naturā a quo non puerit
subsistendi cōsequētia vt vnū est prius duo
bus. duob' em exītibz consequēs est vnūz esse et nō econtra.
Vñ subsistēdi cōtra dicitur quādo arguitur ab esse vni' ad eē
alterius z ecōtra. vt hō ē. g. risibile ē z ecōtra risibile ē g. hō est.

Sicut Inter numerū binariū z ternariū n. puerit subsistēdi cō
sequētia. et n. bñ valz arguēdo ab esse vni' ad eē alteri' et
tam vñ nō est prior alio. Scda ps pbat qz binarius et ter/
narius sūt spēs nūeri et spēs sunt coeque sub genere. Dm q.
spēs iste habent duplicem cōparōnē. vno mō inter se et sic binari
us est prior ternario. z sic loquit text'. Alio mō cōparat ad gen'
et si vna nō est pōr alia. qz equalit' picipāt rōem nūeri.

Sicut Inter hoīem et sortē nō cōstituitur subsistendi cōsequē/
tia z tñ hō non est pōr sorte. Scda ps assūpti pbat quia
homo est vlē. et vniūsale est p'teri' singularibus. Dm q. vni
uersalia possunt dupl'r cōsiderari vno modo mat'ali' pro natura
p'muni subiecta intentōi vniuersalitatis. vel pro vniuersali in/
compelto et sic fm naturā vniūsale est prius singulari. Alio' for
maliter p' intentione vniūsalitatis. vel cōpleta rōe vniūsalitatis
et sic Aristoteles dicit in primo de aīa q. vlē est posteri' singulari
bus qz p' abstractionē a singularibus fit vniuersale.

Tercio modo dicit aliqd pri' fm ordinem quendā vt in
disciplis pncipia pōra sūt conclusionib' z i grā/
matica sūt pōes sūt sillab. z in rhetorica p'hemia ē p' narratione.

Tractatus

Sic De p^o e p^o h^o aliquē ordiez. g^o iste mō^o n̄ ē distict^o ab alijs
Dōz q^o lcz i q^o lcz mō^o pōz sit ordo g^o nāl^o cap^o. n̄ tñ doctne
vl^o discipline. Vel dicendū q^o lcz omē pri^o sit pri^o ordie n̄ tñ quo
dā ordine lcz cognitōis vl^o discipline de quo sit hic sermo.

Quarto mō d^o pri^o q^o melius est z honorabilib^o Lō
suenerūt enī plurimū hoies honorabilioēs z
mag^o dūcōs ap^o se dicē pōres. z ab illo sup^o ē ille q^o r^o modus

Arguit Spēs est p^o cior z honorabilior g^o nē z tñ spēs n̄
est prioz g^o nē. Scda ps pbat q^o p^o cipiati n̄ p^o
cedit p^o c^o Dōm q^o lcz via g^o nātōis q^o ē ab ip^o cō ad p^o c^o tñ spēs
nō sit prioz genere. eo q^o p^o cipiāt a genere. tamen ordie p^o c^o tōis
species est prioz genere. Et similiter dicat de materia et forma.

Quintus mōs ē q^o n̄ aliq^o p^o rūt q^o ad s^o b^o s^o tēdi p^o nāz z tñ
vnū est cā alit^o q^o r^o illd q^o d^o est cā digne nātāl^o
d^o p^o sic hō z r^o s^o b^o l^o. Silt^o h^o res hoiez currere cōūt^o cū hac orōe
hō currit. z si hoiez currere sit fm h^o ē hā hō currit z n̄ cō. r^o s^o ei ē
causa orationis vere de se facte et nō econtra. quia ab eo q^o d^o res ē
vel non est oratio dicitur vera vel falsa.

Arguit Petr^o hispanis p^o dixit q^o sūt q^o tuoz mōi p^o rōi
tat^o g^o male addit quitū. Dōm q^o h^o q^o d^o pri^o dixit
intelligitur fm antiquos sed illū quintū modū sup^o addit aristō

Arguit Oratō vera non cōuertit cū esse rei significare
p^o p^o az. g^o ille mod^o nō valz. Añs pbat q^o r^o iohēz
currere sepe fm ē q^o n̄ tñ nō statī ē actualit^o aliq^o p^o p^o s^o tō enūtiās
iohēz currere. Dōz q^o lcz res significabilis p^o orōez verā non cō
uertat fm cōndi p^o ntiā cū orōne vera. tñ res actualiter significata
p^o orationē z orō vera cōuertunt fm essendi cōsequētiā ita q^o rez
esse p^o cedit orationem veram tāq^o causa suū effectū.

Arguit Causa et effectus sunt simul p^o scdm modū s^o l^o i
tatis igit^o causa nō est prioz. Añs pbat q^o r^o causa
et effect^o sunt relatiā q^o sūt siml^o natura. Dōm q^o q^o n̄ cau^o a z effect^o
capiunt^o formaliter p^o respectib^o tunc sūt simul natura. non tamē
quando capiunt^o materialiter et p^o rō t^o nō nūmatis.

Simul dicitur tribus

Post q^o De. h^o i^o. determinauit de p^o p^o dicamēto q^o d^o va

Tercius

let ad cognoscendū ordinē superioris et inferioris int se. hic pte/
quenter determinat de postp'dicamento sil qd valet ad cognoscen/
dū puenientiā plurim inferiorum in superiori suo. Et ponit tres mo/
dos que in his p'sibus p'tinent. Tpe dico sil qz generatio nūc
est. Que pueritatur dicimus esse simul. Suntqz simul spēs ge/
nus vnū p'duidentes. Quoz modoz sufficiētia sic hētur nāz
quecūqz sunt sil vl' sūt sil tpe vel natura. si primū sic ē prim' mo/
dus. si scdm hoc est duplr. vel talia sunt sil in natura relatiōis.
z sic est secūdus modus vel in natura diuisionis z sic est tercius

Ar Illa q' sit sil nafa sit sil tpe. g. p'm' mod' nō distinguit ab
alijs. Dm q' alia et alia rōne dicunt sil tpe z natura z er/
go etiā ponatur modi distincti vt patebit in assignatiōe modoz

Ar Quinqz sunt modi prioris. ergo quinqz erāt modi simul/
tatis. Cōsequētia p'batur qz tot modis d' vnū oppositoz
quot modis et reliquū. Dm q' simul accipitur duplr. vno^o ge/
neraliter put dicit puenientiā aliqz duoz in vno tercio. z sic sil
plures modi simultatis q' hic ponatur qz aliqua dicūtur simul
loco. Alio mō spēaliter put ē vnū postp'dicamentū et fm q' ei^o.
modi ducūt nos in cognitionē p'dicamentoz. et sic sunt tm tres
modi. nā prim' modus valet sic. quia in vnoqz p'dicamēto sil
spēs habētes passiones q' cū subiectis suis sūt sil tpe z neutriū ē
pri' aut posteri'. secūd' valet p'cipue ad secundam p'prietatē re/
latiōis tercius valet q' in quolibet p'dicamēto sunt d'ūrie op/
positae q' sil diuidūt gen' et constituūt spēs z vl' oia inferiora ali/
cuius superioris dicūtur simul fm terciū modū. Vel d'm ad ar/
gumentū q' simul et prius nō sūt opposita s'z dispata. nā prius
p' opposito suo habet posterius. Primus modus est q' illa di/
cuntur simul quoz generatio est in eodē tpe et neutz eoz est pri/
us neqz posterius sicut subiectum et p'p'ia passio vt hō z risibi/
le. Et opponitur iste modus primo^o prioris.

Ar Puer z senex nūc viuentes sunt simul tpe cū sint in eodē
tempe et tm generatio eoz nō fuit in eodē tempore ergo
male ponitur primus modus. Dm q' q'uis sunt simul fm ali/
quā ptem temporis nō tamen fm totū tempus quod est hic eē
simul tpe. Sed diceret nihil habemus de tempe nisi nūc qd
est vnū vt patet quarto physicoz. sed senex et iuuenis in illo nō
pueniunt. ergo simpliciter sunt simul tempore. Dicendū q' tem

Tractatus

pus capit duplici. vno modo quantum ad essentiam temporis scilicet nunc. Alio modo secundum esse temporis. tunc dicitur quod bene sunt simul in eodem tempore secundum essentiam temporis quod est nunc. non tamen sunt in eodem tempore secundum esse et essentiam simul. quia esse temporis persistit in successione. Secundo modo illa dicuntur simul quod conuertuntur et neutrum est causa alterius. ut sunt relata quod posita se ponit et pempta se pempt in exitia et neutrum est causa alterius eo quod vnum naturaliter non precedit aliud. Et dicuntur per modum et secundum modum sic. nam secundum prius modum illa dicuntur simul tempore. et secundum istam dicuntur simul secundum naturam. et iterum illa que sunt simul tempore vnum bene potest esse causa alterius scilicet illa que sunt simul secundum istum modum neutrum est causa alterius. et per hoc etiam differt a tercio modo.

¶ Causa est ad cuius esse sequitur aliud. scilicet ad eam ipsam relatiui sequitur correlatiui. ergo relatiui est causa correlatiui. et sic videtur quod non sunt simul secundum istum modum. Dominum quod licet ad eam relatiui sequitur esse correlatiui. non tamen sequitur causaliter et secundum naturam quo modo effectus sequitur suam causam. Terrio modo dicuntur simul que equaliter diuiduntur aliquo genere. ut due differentie vel due species eiusdem generis. ut homo et equus que diuidunt hoc genus animal. vel iste differentie rationalis et irrationalis. Et ex isto modo simul habet communis autoritas quod species sunt coeque sub suo genere. et opponit quarto modo prioris.

¶ Illa non sunt simul quorum vnum est prius alio. scilicet vna species est prior alia ergo non sunt simul. Minor probatur quia species rerum habent se sicut numeri. scilicet vnum numerus precedit alium. Dominum quod species comparantur ad duo. vno modo inter se et sic vna est prior et perfectior alia. Alio modo ad genus quod diuidunt et sic vna non est prior alia. sed sunt coeque sub suo genere.

¶ Quaecumque sunt simul dicuntur conuenire in aliquo in quo sunt. scilicet dicuntur non possunt habere conuenientiam in vno tercio. ergo non sunt simul. Dominum quod quauis differentie non possunt habere conuenientiam in aliquo tercio in specie vel in numero. tamen bene in genere et hoc potestatis.

Motus sex sunt species scilicet

Postquam Philosophus per hunc tractatum de postpredicamentis que valent ad cognoscendum predicamenta secundum esse quod habent actu. hic inter determinat de illis que valent ad cognoscendum predicamenta secundum esse quod habent in se. scilicet de motu et diuidit motum in sex species. dicens quod motus sex sunt species que in his versibus continentur. Auger diminuit cor. rumpit et generat. Alterat et mutat per loca multa vagatur Quare

Tercius

sufficiētia sic sumit qz ois mot⁹ est ad aliquē terminū. vel ergo ē ad subz vel accēs Si ad subz h⁹ est duplr qz aut terminus ad quez est affirmatiuus. z sic est generatio. vel negatiuus z sic est corruptio. Si ad accēs h⁹ est duplr. qz vel talis mot⁹ est ad forz mā respectiua. z sic est loci mutatio q⁹ sit ad vbi. vel ad formam absolutā z hoc est duplr. vel sit ad qualitātē z sic ē alteratio vel ad q⁹titatē hoc est duplr. vel ad q⁹titatē pfectā z sic est augmen-
tatio aut ad q⁹titatē impectā z sic est diminutio.

Slr Tot sunt spēs mot⁹ quot sūt spēs entis tercio phisicor. s⁹ zecē sūt spēs entis. s. zecē p⁹dicamēta. ergo zecē sunt species motus. Ddm q⁹ phs intelligit dictū sūt q⁹ tot sunt spēs motus q⁹ sunt spēs entis pducibiles p motū. s⁹ nō sunt nisi qtuor p⁹dicamēta p motū pducibilia scz suba q⁹titas qualitas z vbi S⁹ d⁹z. g nō erūt nisi qtuor spēs mot⁹. Dd⁹ q⁹ vez ē i genera li s⁹ s⁹ sex i spēali. qz mot⁹ ad sbaz ē duplex z silr mot⁹ ad q⁹titatē

Slr Plures sūt spēs mot⁹ q⁹ sex. ergo textus est diminut⁹. añ cedēs pbat. qz nutritio ē qdā motus. similiter intētio et remissio sunt qdam mot⁹. Ddm q⁹ ille mot⁹ reducūt ad spēs hic enumeratas. nā nutritio p⁹t pphēdi sub generatiōe qz est que dā p⁹ialis generatio. Intētio p⁹o z remissio reducūt ad aliatōez

Slr Mot⁹ trāscēdit p⁹dicamēta ad min⁹ aliqua. ergo nō ē genus. p⁹ntia pbat qz ioc gen⁹ p⁹inet sub aliquo p⁹dicamēto vel est met p⁹dicamētū Ddm q⁹ quis motus nō est genus h⁹ tū modū generis. eo q⁹ motus habet se in rōne superioris z con-
tenta sub ipso h⁹nt se p modū inferior

Slr g⁹uit Ben⁹ d⁹z p⁹dicari de suis spēs⁹. s⁹ mot⁹ n⁹ p⁹t p⁹dicari de generatiōe z corruptiōe. g⁹ n⁹ est gen⁹ ipoz. Mior pbat qz ille p⁹dicatiōes sūt false. generatio ē mot⁹ corru-
ptio ē mot⁹. vtz q⁹nto phisicor. Ddm q⁹ mot⁹ accipit duplr. vno⁹ spēali p mutatiōe successiua. z talis ē sp inter duos termi-
nos affirmatiuos z sic generatio z corruptio nō sūt mot⁹. z sic lo-
quit aresto. i q⁹nto phisicor. Alio⁹ capis g⁹aliē put extēdit se ad
quācūq⁹ mutatiōez siue instātaneā siue successiua z sic s⁹ sex spēs
mot⁹. z h⁹ mō sit h⁹ p⁹mo de motu. Un⁹ g⁹ratio ē pgressio a non esse
ad esse. S⁹ corruptio est pgressio ab esse ad non esse.

Slr Generatio ē pgressio ab eē ad eē. g⁹ diffinitio ē mala. Al⁹s
pbat. qz ex aere generat ignis. z aer est. Dd⁹ q⁹ hoc est p

Tractatus

actio quia nō semp sed p se et semp ex nō aere generat aer.

Arguit Progressio puenit aialib⁹. g male ponit in de
functione gnatiois. Ddm q pgressio capit h si/
militudinarie et methaphorice. qz motus localis ē nobis notior.
quare hic transsumit in diffōne generatōis.

Arguit Dmē qd fit ex aliq fit. qz ex nihilo nihil fit pri
mo physicoz. ergo gnatio nō est pgressio a nō
esse ad esse. pntia pbat qz qd nō ē nihil ē. Ddm q duplex ē non
esse qd dā est nō esse qd opponit eē pdictorie et sic ex nō eē natu/
rali pductione nō fit esse. Aliud ē nō esse qd opponit pūatiue
esse. et sic generatio est pgressio a nō esse ad esse. et iste mot⁹ v3 ad
cognoscendū subam quantū ad ipm fieri.

Arguit Mor⁹ denoiat a suo terminio. sz corruptio nō de
noiatur a terminio eius. g nō ē mor⁹. Mor⁹ p/
bat qz eius termin⁹ ē nō ens sz nō ens nihil denoiat. Ddm q du
plex ē motus scz expeditiu⁹ et acq̄sitiu⁹. expeditiu⁹ ē p quē aliq
forma habitū expeditur. Acq̄sitiu⁹ ē p quē aliqua forma acq̄rit.
Tūc dī q mor⁹ acq̄sitiuus denoiat a suo terminio ad quē sz nō mo
tus expeditiu⁹. Augmentatio ē p̄sistentis quātītatis additame
tū. Sz diminutio ē p̄sistentis quātītatis minoramētū. Rō isti⁹
qz augmentatio est motus de minore quātītate ad maiore. sz mi
nor quātītatis nō pōt fieri maior nisi p additamentū alicuius quāt
itatis. Et ecōtra dī de diminutōne qz diminutio ē mor⁹ de ma
iori quātītate ad minore sed maior quātītatis nō pōt fieri minor.
nisi p remotōem alicuius p̄sistentis. iō ibi fit minoramentum
p̄sistentis quātītatis. vñ augmentatio et diminutio sunt in p̄dica/
mento quātītatis reductie. z i h pueniūt sz differūt i h qz augmēta
tio fit ad quātītate p̄fectā. sz diminutio fit ad quātītate imp̄fectā.

Arguit Aliqd bñ auget p̄ter additamentū quātītatis. g⁹
diff⁹ ē mala. Ans pbat de ebullitōe lactis. Ddī
q quis hic nō fiat additamentū priū sube tñ bñ fit additamen
tum p̄tū quātītatis qz p̄ter extendūt et rarefiūt.

Arguit Augmētatio nō repit sine alteratione. ergo nō sunt spēs
mot⁹ distingere. Ddm q licet physice loquēdo augmēta/
tio nō repitur sine alteratione tñ bñ mathematice siue loyce. qz
si gnomō circūponat qdrato ipm crescit et augmentatur sine al/
teratōe hic aut fit sermo de augmētatiōe loyce capta. Alteratō est

Tercius

motus a contraria qualitate in contrariam vel in mediam. ut cum aliquid mutat ab albedine in nigredinem vel in medios colores. Et quod sit species ab alijs distincta patet quia reperitur sine alijs. quia aliquid potest alterari sine quacunque alia mutatione per se licet per accidens una sequatur aliam.

Arguitur Alteratio est mutatio de propria qualitate. sed hoc non potest esse medium. Minor patet quia tepidum non contrariatur calido secundum contrarium tamen bene secundum esse. Minor secundum locum est mutatio ab uno loco ad alium. et eius sunt sex species seu divisiones. scilicet autem retro sursum deorsum dextrorsum et sinistrorsum. Et loci mutatio terminatur ad ubi ergo est reducibilis ad predicamentum ubi. Ratio divisionis est quia motus dividitur ad divisionem sui terminum ad quem. scilicet ubi quod est terminus motus localis dividitur per istas divisiones. ergo et motus iste. Unum sursum et deorsum potest capi tripliciter. primo modo per illis locis sic sunt in predicamento quantitatatis. Alio modo ut divisiones in illis locis. et sic sunt divisiones positionis et sunt in predicamento situs. Tertio modo ut dicunt esse in talibus locis. et sic sunt in predicamento ubi. et illo modo sunt termini motus localis.

Arguitur Celum mouet localiter et tamen non mutat de uno loco ad alium. sed manet in eodem loco. ergo definitio non est bona. Dominus quod duplex est motus scilicet rectus et circularis. motus rectus est mutatio de uno loco in alium secundum se totum. sed motus circularis vadit de uno loco in alium secundum suas partes sicut celum non mouet secundum se totum sed secundum suas partes.

Arguitur Motus localis terminatur ad quantitates ergo non ad ubi. Aliqua probatur quia terminatur ad locum. sed locus est quantitas. Dominus quod differenter terminatur ad locum et ad ubi. nam ad locum terminatur extrinsece et ad ubi intrinsece. sed magis proprie aliquid denominatur a termino intrinseco quam extrinseco.

Abere dicitur multis modis

Hic consequenter determinat de postpredicamento habere quod est ultimum. cuius ratio est. quia modi habere valent ad cognoscendum quomodo predicamenta habentur a substantia. et species motus valent quomodo predicamenta accidentia sunt in substantia. modo oportet primoscire qualiter accidentia sunt in substantia quomodo habentur a substantia. Et dicitur quod habere dicitur septem modis. videlicet versus. Affectum quantum velut dicitur autem. Membris contentum possessum vir mulierem.

Tractatus

Notādū Sufficiētia istoz modoz sic sumit. nā ī
 oī habere est hñs z habitū. z sp hñs ē pñci-
 piū ipi^o habiti. vel ergo hñs est pñcipiū habiti fm naturā z vo-
 lūtātē simul. vel fm alterā ptē tm. si primū sic ē q̄rt^o modus fm
 quē aliquis hz membz. Si fm alterā ptē tm hoc est duplr. vel
 fm naturā tm. vel fm volūtātē tm. Si fm naturā tm hoc ē du-
 plr. vel est pñcipiū habiti grā materie z sic est scd^o mod^o. vl grā
 forme z sic ē prim^o mod^o. Si fm volūtātē tm hoc ē duplr. qz l^o
 habēdo hz tm. aut etiā habet. si scdm sic est septim^o modus. Si
 pñū hoc ē duplr qz vel habitū figurat ad figurā hñtis vel non
 si nō figurat sic est tērt^o modus fm quē aliq^s d^r habere domū vl
 possēsiōez. Si figurat ad figurā hñtis hoc est duplr. qz vl hñs
 circūdat habitū vel circūdat ab illo. si primū sic est quint^o mod^o
 si scdm sic est modus tercius.

¶ Habere est pñdicamētū. ergo nō est postpñdicamētū Dd^r
 q^d habere capif duplr. vno mō spāliter p terciō mō z sic ē
 pñdicamētū Alio^o generalit^r put extēdit se ad oēs suos modos z
 sic est postpñdicamētū. z p illis modis in cōi capif in pñti passu.

¶ Sicut aliquis d^r habē qualitātē. ita etiā aliq^s d^r habē
 relatōez. vt pater hz filiū z etiā actōez z passiōez ergo plu-
 res sunt modi habere q̄ septē. Ddm q^d septem sunt cōiores et
 magis principales ad quos aliū reducūt. vt habere relationē pē
 reduci ad sextū modū. qz possessor dicif relatiue ad rem possellā
 z habere actiōez z passiōē potest reduci ad qualitatem. Pri-
 mo mō d^r aliquid habere affectū id est qualitātē. qz qualitas af-
 ficat id est qualificat subz. vt aliq^s hz albedinē vl nigredinem.

Secūdo d^r habere quātitātē vt longitudinem.

¶ Arguit^r Quātitas est añ qlitatē ergo hñe quātitatez est
 añ hñe qualitātē Ddm q^d fm viā gñarōis qñ-
 titas est añ qualitātē. sz fm viā pfectōis ecōtra qualitas pcedit.
 qz qualitas sumitur a forma z quātitas a materia. sz forma est
 perfectior materia z illum ordinem hic seruat.

¶ Inter habēs z habitū debz aliqd mediare sed inter sub-
 stanciā z quātitātē nihil mediat cū quātitas imēdiare in-
 heret substācie ergo substācia nō habz quātitātē Ddm q^d quā-
 uia nō sit mediū inter quātitātē z subz realiter z physice loquē-
 do. est tamen mediū fm rationē z fm modū. quia habere quāti-

Tercius

tatem dicit inherētiā quātitatē ad subam. que inherētia est mediū rōnis. Tercio mō dicit aliqd habere ea que circa cor / pus sunt adiacētia. vt vestimēta. vel tunicā vel in aliquo mē / bro vt anulū in manu. ⁊ habitus isto mō est vnū de tēcē predica / mentis. ⁊ diffinit sic Habitus est corpus ⁊ cor q̄ circa corpus sunt adiacētia. Sz p̄hs distinguit illud terciū mēbz. qz aliqd dicit habere ea que sunt circa corpus dupliciter. qz vl ppter ne / cessitatem vt tunicā vt a frigorib⁹ pseruet. aut ppter ornatum. sicut aliquis dicitur habere anulū in digito. ⁊ p hoc soluit argu / mentū. Quarto mō dicit habere mēbz vt manū ⁊ pedem. ⁊ sic reducitur ad p̄dicamentū sube. Quinto mō dicit habere p̄tens / rentū. vt lagena habet vinū. ⁊ ille modus reducitur ad p̄dica / mentū vbi. Sexto mō dicit habere possessionem. qz possessor dicit relati / agz ⁊ reducitur ad p̄dicamentū relationis. qz possessor dicit relati / ad rem possessam. Septimo dicit vir habere vxorē. ⁊ de illo mō dicit Aristoteles q̄ est alienissimus. quia min⁹ valet ad cogni / tionem p̄dicamentoz a posteriori q̄ alij modi. ⁊ solet addi rō ta / lis. quia vir sepe putat se habere vxorem suā ⁊ alius habet eā. sz est alienus modus vt quis dicatur habere illud quod alius ha / bet. Etia nō dicit vir p̄prie habere vxorē sed cohabitare ei. ⁊ sic nō solum habet sz habetur. Et est iste modus in p̄dicamento relati / nis. quia sūt relatiua equiparati. Et sic suo mō dicit de alijs. qz habet qualitatem nihil aliud dicit q̄ inherētiā qualitatis in sub / iecto suo ⁊ reducitur ad p̄dicamentū qualitatis. sed habere quā / titatem nihil aliud dicit q̄ inherētiā quantitatis in subiecto. ⁊ sic reducitur ad p̄dicamentum quantitatis.

Arguit Ad grāmaticū spectat p̄siderare significatiōes terminoz. ergo loy⁹ male p̄siderat significatiōes huius qd est habere. Cōsequētia pbat quia diuersi artifices ha / bent diuersa cōsiderare. Dm licet ad grāmaticū spectat p̄n / cipaliter ⁊ vniuersaliter oēs vocabulorū significatiōes conside / rare tamē minus principaliter ⁊ particulariter quilibet alius ar / tifer potest aliquos terminos exponere prout suo seruiunt pro / posito quod hic faciūt Aristoteles ⁊ Petrus hispanus. Et hec de p̄dicamentis sufficiant.

Sequitur quartus.

Tractatus

Intra initium quartitractatus

De his. q. extract. e. ex libro prior
Ares. Querit qd sit subiectu istius
tractat. qrti Dom q sillogismus
simplr dicit. qd pbat. qz illud est
subiectu cui passioes p vera pnci-
pia demonstrant inesse. sz sillogism
simplr dicit est hmoi. ergo e h sub

iectu. Adior pbat p tale demonstratōez. ois orō in qua quibuscūq
positis necesse est aliud rē. cludit vliter vel pteclatiter affirma-
tiue vel negatiue. sz ois sillogismus simplr dictus ē hmōi. ergo
ois sillogismus simplr dicit. cludit vliter vel particulariter af-
firmatiue vel negatiue. Secdo pbat. sic. qz est qd cōmunissimuz
in hac sciētia p̄sideratū pmo notū nō trāscēdēs metas istī scie-
tificabile de oibus principaliter p̄siderat. ergo est subiectū. te-
net p̄ntia p locū a diffinitōe ad diffinitū. Et sunt q̄ttuor q cōsi-
derant in hac scia z q̄libz alia. scz subiectū p̄pa passio ptes subie-
ctiue z p̄ncipia quoz tria prima p̄sideratū p̄ncipalit sz quartuz
p̄siderat necessario qre nō oportz q subiectū in recto verificetur
de p̄ncipiis sicut verificat de alijs p̄ncipalit p̄siderat. Sub-
iectū dictū ē. p̄pe passioes sūt pcludē vliter pteclatit affirmatiue
z negatiue Principia sunt q̄druplicia. s. materialia formalia regu-
latiua z pfectiua. de quibz infra dicef. sz ptes subiectiue sunt sillo-
gismus affirmatiuus z sillogism negatiuus.

Notādū Q. passio istī subiecti diuīsimōe assignat.
nā aliq ponūt p passioe pcludē vlt l pteclat-
riter affirmatiue l negatiue vt patuit. Sz aliq dicūt passioez pnci-
palē eē modālē l figurale. z faciūt demrātōez talē. Ois orō in q
qbusdā posit. rē. ē modāl l figurāl. sz sillogism simplr dicit est
orō i q qbusdā posit. rē. sz sillogism simplr dicit ē modāl l figu-
ral. sz tū aliq q assignat p passioe illatim pnt ex ante z sit p̄lis de

Slr De sbrō dz p̄suppōi qd ē z qz ē. p̄o posterior. sz mratio
h n p̄suppōit sillogis. simplr dicit. qz diffinit. sz n p̄t eē sbrō
Ddz q d sbrō dz p̄sup. qd ē z qz ē. i actuali dmrātōe tū an l p̄o rē

Quartus

traditione sciētiē potest inuestigari. Vel dōm q̄ quid nominis
presupponit s̄z quid rei in scientia inuestigatur.

Sr Quid rei est diffinitio subiecti q̄ ponit p̄ medio demon-
stratōis ergo qd rei subiecti etiā p̄supponit. Dōm q̄
qd rei ip̄i subiecti aliquo mō presupponit noticia p̄fusa tñ idē
quid rei inuestigat̄ r̄ diffinit̄ noticia determinata.

Sr Subiectū nō d̄z trāscēdē metas. s̄z sillogism⁹ simplr di-
ctus trāscēdit metas hui⁹ scie. ergo nō est subiectū ei⁹. mi-
nor pbat qz etiā ē subiectū libri p̄or. Dōm q̄ h̄ subiectū trā-
scēdit metas libri s̄z nō scie. qz eadē est scia libri p̄or r̄ isti q̄rti
tractatus. qz iste tractat⁹ est tractus ex libro prior̄ Aristotelis.

Sr Nullū p̄tingēs p̄t eē subiectū scie. s̄z sillogism⁹ simplr dict⁹
est p̄tingēs igit. maior p̄t qz de subiecto ē scia q̄ ē necessari
or̄ p̄mo posterior̄. s̄z minor pbat qz depēdet ab ope n̄ri intellect⁹
r̄ p̄t fieri l̄ nō fieri. Dōz q̄ dupl̄ aliqd̄ fit ab opatōe intellect⁹.
vno⁹ sic q̄ h̄z cās determinatas a q̄b⁹ necessario depēderet de illo q̄b⁹
sic depēdet ab intellectu p̄t eē scia. Alio⁹ sic q̄ n̄ h̄z p̄ncipia determi-
nata a q̄b⁹ depēdet. sic sūt casualia r̄ fortuita ī p̄culari p̄siderata
de q̄b⁹ n̄ ē scia. Vel dōm q̄ sillogism⁹ simplr dict⁹ p̄pat ad duo
vno⁹ ad intellectū faciēs sillogismū. r̄ sic est ens p̄tingēs. Alio⁹
ad sua p̄ncipia. r̄ sic ē necessari⁹. r̄ h̄ scdo mō de ip̄o est sciētia

Sr De ente p̄ accēs nō ē scia. s̄z sillogism⁹ simplr dict⁹ est ens
p̄ accēs. ergo de ip̄o nō est scia. Minor pbat. qz est ens p̄
nostrū intellectū vt dictū est. Dōm q̄ ens d̄z p̄ accēs dupl̄
vno mō qz ē casuale r̄ fortuitū r̄ p̄tingēs r̄ de tali nō est scia ī p̄-
ticulari. Alio⁹ d̄z ens p̄ accēs. ī. p̄ aliō r̄ de tali ē scia r̄ sic capis h̄

Sr Oia scia habet p̄ sillogismū. si ergo de sillogismo habetur
scia illa habet p̄ aliū sillogismū. r̄ ista itēz p̄ aliū. r̄ sic es-
set p̄cessus in infinitū. Dōm q̄ duplex ē sillogism⁹ sc̄z p̄cularis
r̄ cois. Un̄ oia scia habet p̄ sillogismū in p̄culari p̄sideratum
r̄ in illo sillogismo p̄culari ē status. s̄z de sillogismo ī cōi h̄ēt scia

Sr Nullū p̄plexū ē subiectū alicui⁹ scie. s̄z sillogism⁹ simplr
dict⁹ est qd p̄plexū. ergo n̄ est h̄ subiectū. Dōz q̄ nullus
p̄plexū fm̄ rē tm̄ siue fm̄ rē r̄ vocē s̄l ē subiectū alicui⁹ scie. s̄z cō
plexū fm̄ vocē tm̄ p̄t eē subiectū alicui⁹ scie qz p̄pter penuriā vo-
cabulor̄ p̄nt plura noia vnā rem significare cui nō est simplex

Tractatus

nomē impōsitū quod tūc p̄ subiecto pōnitur.

Si In tota loyce determinatur de syllogismo simplr dicto q̄ nō est subiectū quarti tractat⁹. Tenet p̄ntia q̄ idē nō p̄t eē subiectū toti⁹ et p̄tis. Dōm simpliciter capis duplr. put suffi / cit in pposito. vno mō simplr valet. i. sine addito h̄ ē sine p̄tra / ctione ab aliquā materiā certā. Alio⁹ simplr valz. i. vltiter. p̄mo mō syllogism⁹ simplr dictus ē subiectū huius q̄rti tractatus. sed capiēdo simpliciter scdo⁹ sic syllogism⁹ simpliciter dice⁹ ē subiectū i tota noua loyce q̄ syllogi⁹. s. i. vlti z h̄ capiēdo toti⁹ cathegremati ce q̄ si capes sine cathegrematice tūc eēt falsuz vt p̄z p̄ dñdētes

Si Syllogism⁹ put considerat in quarto tractatu est p̄tractus ad aliquā materiā. ergo male d̄z q̄ syllogism⁹ simplr dice⁹ i. incōtract⁹ sit subiectū. Añs pbat q̄ p̄trahit ad tres terminos. et dñas ppōnes. Dōm q̄ duplex ē materia scz general vt sunt tres termini z due ppōnes et illā materiā h̄z oīs syllogism⁹ etiā simplr dictus. Alia est spālis vt sunt ppōnes necessarie p̄babi les vel apparēter p̄babilis z talē nō h̄z syllogism⁹ simpliciter dice⁹. Sed dices nō est materia generalis sine spāli. q̄z nihil ē in ge nere qd̄ nō sit in aliqua sp̄ez igit. Dōm q̄ gen⁹ capis dupliciter vno mō fm̄ se vt abstractū est a sp̄ibus. et sic aliqd̄ ē in gñe. qd̄ nō est in specie. Alio mō capitur fm̄ esse qd̄ habet in sp̄ibus. et sic nihil est in genere qd̄ nō sit in aliqua sp̄ez.

Propō. ē oratio affirmatiua

Postq̄z pe. h̄is. in trib⁹ p̄mis tractatib⁹ determinauit. de vna pte loyce que ē vetus ars et docet de p̄ibus argumēta / tionis. hic p̄nter determinat de alia pte loyce que dicit noua loy / ca z docet de totali argumētatione. et q̄z p̄s p̄cedit totū iō tres p̄ mi tractatus q̄ sunt de p̄ibus argumētatiōis p̄cedūt tres sequē tes q̄ sūt de totali argumētatiōe. Sz q̄ q̄rtus p̄cedit q̄ntū z sextū iō est. q̄z in quarto determinat de syllogismo simpliciter dicto. i. n̄ cō tracto ad aliquā materiā. sz in alijs agit d̄ syllogismo p̄cto sz in / cōtractū ē ante p̄tractū igit. Volēs igit pe. h̄is. determinare de sylo gismo simplr dicto p̄mittit qualdā diffōes p̄tiā z p̄ncipioz ei⁹. z p̄mo diffinit ppōem q̄ ē p̄s materialis p̄pinq̄ syllogismi dicēs p̄positio ē oīo affirmatiua vel negatiua alicuius d̄ aliquo vlt ali cuius ab aliquo vt homo currit hō nō currit. Et diffinit h̄ ppō

Quartus

cathegorica q̄ ē simpliciter vna ⁊ ingredit̄ syllogismū cathegoricū
Si Propō ē diffita i p̄ tractatu g° supflue diffit̄ h̄. Dōm q̄
 ppō capis dupl̄r. vno° s̄b rōe enūciatōis put̄ enūcia ipi
 itellētiā ⁊ sic diffit̄ in p̄ tractatu. Alio° capis q̄ntū ad illū a quo
 no° ipōit̄ ⁊ s̄b rōe ppōis put̄ cōclusiōi ppōit̄ formalit̄ iferē? ipā
 ⁊ sic de mīat̄ h̄ de ppōe. Et p̄ h̄ et̄ soluit̄ argumētū ad vetez artē
 spectat̄ de mīat̄ de p̄tib⁹ integralib⁹ syllogismi g° male d̄ eis h̄ de
 mīat̄. Dōz q̄ de mīo ⁊ ppōe mātialit̄ sup̄s de mīat̄ i vete arte
 s̄z h̄ agit̄ de ipis fōlit̄ capis in p̄tum ingrediūt̄ syllogismum.

Si Nullū cōplect̄ ē diffibile s̄z ppō ē qd cōplect̄ g° m̄le dif
 fit̄. mior pbat̄ qz cōplect̄ ex s̄bco ⁊ p̄to. Dōz q̄ ppō capi
 tur duplici. vno° p̄ illa scda itētiōe q̄ ē ppō. ⁊ sic ē qd cōplect̄ n̄
 tū vt sic h̄ diffit̄. alio° p̄ s̄bstrata ⁊ sic h̄ diffit̄ ⁊ s̄z sit qd cōple
 ct̄ n̄ tū accipit̄ vt cōplect̄. s̄z vt illa plūa vniū i aliq̄ vno. qz s̄b
 iec° ⁊ p̄tū vniū i vna fōz ppōis ⁊ id vniū ex eis f̄lēt̄ s̄z diffit̄

Arguit̄ Ois orō ē q̄ntitas qz ē spēs q̄ntitat̄ discrete. s̄z
 ppō n̄ ē q̄ntitas ḡ ppō n̄ ē orō. Dōz q̄ orō capi
 tur duplici. vno° p̄ voce cōplect̄ c̄ p̄es aliqd f̄cat̄. ⁊ isto° orō n̄
 ē q̄ntitas ⁊ sic poit̄ orō i diffit̄ōe ppōis. alio° p̄ m̄sua l̄iaz ⁊ s̄z illa
 baz i voce pl̄iaz ⁊ sic orō ē q̄ntitas. s̄z isto mō n̄ capit̄ur hic.

Arguit̄ Pa° n̄ d̄z diffit̄ p̄ p̄tē? s̄z affirmatiū ⁊ neḡtū
 s̄z p̄tēiora ppōe. g° n̄ d̄nt poi i diffit̄ōe? maior
 p̄z qz illa q̄ ponūt̄ i diffit̄ōe d̄nt ec̄ d̄ eēna diffit̄i s̄z p̄tē? n̄ ē te
 eēna p̄oz. mior pbat̄ qz s̄z spēs ppōis cū ppō d̄i t̄at̄ i affirmati
 uā ⁊ neḡtiāz. Dōz q̄ maior h̄z v̄tatē de diffit̄ōe qd d̄it̄at̄ia ⁊ eēn
 tialit̄. s̄z h̄ b̄n p̄t̄ f̄ci i diffit̄ōe de p̄t̄iua ⁊ actiua d̄ūmō illa p̄tē
 riora ponūt̄ ad cōs̄loquēdū vniā d̄raz cui nō ē nomē impos̄itum

Arguit̄ Arelto. n̄ poit̄ illā p̄t̄claz ab aliq̄ in diffit̄ōe ḡ
 supflue h̄ poit̄. Dōz q̄ ista ppō de p̄t̄ capi duo
 b̄ mōis. vno° p̄t̄ put̄ in d̄nt̄ notat̄ attributōez p̄t̄ ad s̄bēm s̄
 ne h̄ sit affirmatiōe siue neḡtiē ⁊ sic capit̄ Arelto. eā ḡ n̄ optuit̄ ad
 d̄ illā p̄t̄claz alie° ab aliq̄. Alio° sp̄at̄ put̄ d̄t̄ cōt̄it̄at̄ia affirma
 tōis t̄m. ⁊ sic capit̄ eā p̄. h̄. ⁊ g° addidit̄ aliā p̄t̄claz ab aliq̄o.

Arguit̄ Nulla bōā diffit̄? d̄z eē diffit̄ctia. vi. topi. s̄z ista
 ē h̄mōi ḡ n̄ ē bōā Dōz ad maio. q̄ n̄ illa bōā diffit̄
 qd d̄it̄at̄ia ⁊ eēnalit̄ d̄z vari p̄ diffit̄ctōez s̄z b̄n de p̄t̄ia. d̄n̄ in eā

Tractatus

In ista aliquid diffinitio sic est. Rō q̄re diffō eēnal nō pōt dari per
diffinitionē. qz ptes diffinitōis dnt eēntialr pdicari de diffitō.
sz hoc qd eēntia lr p̄t d diffinitō. hz se p modū copulatōis z nō
diffinīctōis. eē diffinīctio nihil certi explicat qd ē nāz diffōis

Arguit Sic ppō didit in affirmatiā z negatiā sic
etj didit in vlez p̄clare zē gō pari rōe ppō dif
finīct etj p vlez z p̄clare vt daref intelligi ista diffō. Dd3 q nō
ē sile qz affirmatiā z negtīm attēdūt ex pte p̄ti qd se hz vt forma
sz vniūsale z p̄clare attēdūt ex pte s̄iecti qd se hz vt materia
mō ptes diffinitōis hnt se vt forma quinto methaphysice.

Arguit Nulla bona diffinitō d3 p̄ueire alci a diffitō. sed
ista ē hmo i. g n ē bona. Mōz pbat qz p̄ueit cō
clufioni q nō ē ppō qz n pōit p alio ad inferēdū cōclufiōē. Di
cēdū q q̄uis cōclufio nō sit ppō actu tñ aptitudie. qz cōclufio
p̄t qnqz capi p p̄missa i alio syllogismo. z sic diffitō sibi cōueit.

Arguit Ista ē ppō nō currit z tñ n ē affirmatiā nec
negtīa n p̄mū qz ibi n ē affirmatiō alic⁹ de aliq
cū nō sit nomē infitū. Neqz sedm qz h nulla pōit nega⁹ negtīs
Dd3 q nō hō caput duplici. vno⁹ vt ē nomē infitū vt sic nō ē
i s̄iectū ppōis. Alio⁹ fm q p intellectū definiatur ad aliqd dē /
minatū z sic est s̄iectū ppōis vt nō hō currit demōstrando ca
nem vel simile. z tunc ē affirmatiō alicuius de aliquo.

Querit Quae pot⁹ p. hū. diffit ppōez p affirmatiā z
negtīm qz p fm z f̄m. Dd3 q iō qz ppōhic
diffinit vt ē p̄n^m syllogismi i tractū q abstrahit a dō z f̄lōr n ab
affirmatiō z negtīo qz illa mltū cōferūt ad vītātē syllogismi.
eo q ex p̄tis negtīa nihil seqt formalr. s̄l̄r i scda figūa ex puris
affirmatis n sit bon⁹ syllogism⁹. z g diffit⁹ ppōis data p affirma
tīm z negtīm m̄gs deservit ad ppositū. Scda rō qz affirmatiā z
negtīm tenē se ex pte fōze ppōis qz cōsequūt ppōz grā cople qre
m̄gs cōueit eis poi ad cōloquēdū dñaz formalē nob ignotam.

Terminus est in quē resol

Dic cōsequēt diffit r̄minū q est p̄ncipiū matiale remotū syllogis
mi. z seqt ppōez ordie discipline qz ppō pōit in ei⁹ diffinitione ne gō
daref p ignota. p. h. p̄ diffinit ppōez. Dicit g r̄min⁹ ē in quē re
soluit ppō vt in s̄bcm z p̄n. z p h excludūt s̄l̄g vltia vel p̄claria

¶ Pars est aut totum. scilicet terminus est per propositionem. ergo prius debet
 redefiniri terminus quam propositio. Dominus quod propter duas causas
 definitio termini ponitur post definitionem propositionis. prima est quod in defini-
 tione termini ponitur propositio ne ergo prederet ex ignotis sic primo
 definitur propositio. Alia ratio est quod duplex est via scilicet resolutionis et con-
 stitutionis quibus ergo via constitutionis per se ante totum tamen via resolutio-
 nis totum est ante partes et illa via. per. hic. obstat quod scia huius tracta-
 tus est resolutoria quare analectica vocatur. ut patet in principio libri phi-
 losophici. sed propositio resolvitur in terminos. Sed diceretur quod a simili sy-
 logismus deberet definiri ante propositio. Tenet contra. quod sicut pro-
 positio resolvitur in terminos sic syllogismus in propositiones. Dominus quoniam
 est simile quod in definitione termini ponitur propositio. scilicet in definitione propositionis non
 ponitur syllogismus ideo patet ratio diversitatis.

¶ Unus rei est tamen una bona definitio. sed terminus est bene definitus
 primo topicorum et in suis locis. ergo male hic aliter dif-
 finit. Dominus quod aliter hic definit aliter in suis locis et aliter
 in primo topicorum. nam terminus dicitur a terminando vel ergo terminat
 quod dicitur rei seu definiti. et sic definit in primo topicorum aut ter-
 minat conceptum nostri intellectus representatiue. et sic definit in sup-
 positibus. vel terminat resolutionem propositionis et sic definit in his quibus

¶ Propositio resolvitur in copulam. quod copula est tractatu.
 termini. Ans probatur quod ponitur ex copula cum sine ipsa non esset
 propositio ergo est in ea resoluta. Dominus quod copula non potest vocari terminus. quod
 terminus habet rationem extremi. scilicet copula non habet rationem extremi sed medi-
 que unit unum extremum alteri ergo non est terminus. Nec componitur propositio
 proprie ex copula quod ex de circumstantiis est malum. scilicet copula est per se for-

¶ Propositio proprie resolvitur in partem. scilicet malis propositionis igitur.
 copula est pars que proprie resolvitur in copulam. Dominus quod definitio intel-
 ligitur de parte mali. scilicet copula est pars formale propositionis. Sed dicitur in
 illa propositione deus est copula est pars materiale igitur. Dominus quod huius venit
 sibi gratia fecit. scilicet principii sui quod est ens et non gratia modi fecit qui
 est significare per modum unientis.

¶ Dicitur de omni est quoniam nihil

Postquam per. hic. determinavit de principijs materialibus ipsius syllogismi
 scilicet de propositione et termino huius determinat de principijs per quod multa principia
 reguntur et sunt dicitur de omni et dicitur de nullo Unum dicitur de omni est principium regu-

latinū syllogismoz affirmatiuoꝝ et dici de nullo ē pncipiū regu-
latū syllogismoz negatiuoꝝ. Diffinit gº pmo dici d oi di. dici d
oi ē qñ nihil ē sumē sub sbctº d q nō dicat pñ. Et rō ordis ē q
re dici d oi ē añ dici d nullo. qz dici d oi dicit eē et dici d nullo
dicit nō eē. sed eē est añ n̄ esse gº dici d oi pcedit dici d nullo Sz
diceret nō esse ē añ esse. gº dici de nullo ē añ dici d oi. An̄s pba-
tur qz vnūqºqº pñs nō ē añqº. ē. Ddm licet nō esse sit añ eē via
generatiōis et in eodē. tñ via pfectionis et in diuersis eē ē añ nō
esse. et illū ordinē obfuit. Pe. hys.

Arguit Plura sūt pncipia regulatiua syllogismi. igitur.
An̄s pbat qz eē i toto ē pncipiū regulatiui sic pz
pmo pñoz. Ddm q itelligit sub dici de oi. qz st̄ idē fm rē sz dif-
ferūt rōne. qz dici d oi ē pñtio pñ in ordine ad subiectū. sz eē i to-
to est pñtio subiecti in ordine ad pñ. qz esse in toto ē vlt̄ vlt̄er
subiecti respectu pñcati de omni affirmati. et gº vbiqºqº est dici de
omni ibi est etiā esse in toto et sic sunt idem obiectiue

Ar Aliqd ē sumē sub subiecto istīº pñois. ois hō currit de q
nō dī pñ. gº in ea nō est dici d oi. An̄s pbat qz adā sub-
sumē cñ ista sit vera adā est hō et tñ illa ē falsa adā currit. et sllr.
dī de añpō. Ddm q in ista pñōne ois hō currit. hō stat p oibus
hoibº actu exstibº. i. pñtibº grā restrictōis. sed adā et añpō ac-
tu nō exstunt ergo nō debēt sublimi sub hēmine.

Ar Nihil ē sumē sub subiecto illiº pñois sortes currit. de q
nō dicat pñ. et tñ in ea nō ē dici d omi qz pñ nō ē vlt̄.
igit. Dd̄z q in diffōe dici d oi pñsupponit q sb subiecto possz fie-
ri subñptio. sz sub sorte nō pōt fieri subñptio saltē pñ subie-
ctiuz. qz illas. n̄ hz cñ sit tñiº singlati sz hz ptes integles. si gº di-
cat totº sortes mouet i ea ē dici d oi qz sit distributº p pñibº in

Ar Dicēdo hō est aīal sub subiecto pōt fieri sub integralibº.
ñptio et nihil ē sumē sb ipō d q nō dicat pñ et tñ in ea n̄
est dici d oi qz nō est vlt̄is affirmatiua. Ddm sz fm rē nihil ē su-
mere sub subiecto de quo nō dicat pñ. tñ hoc nō est fm modum
enūciandi eo q subiectū nō est distributº p signū vlt̄. et sic excludi-
tur a diffōne p hoc q dicitur sub subiecto supple distributo.

Ar Vbiqºqº ē de oi ibi etiā ē dici de oi. pz qz vbiqºqº dī pñ
essentialiter de subiecto ibi etiā dī de quolibet supposito
subiecti. Ddm q ibi aptitudie et fm rē enūciatā est bñ dici d oi

Quartus

sz nō actu z fm modū significādi. Un̄ ē triplex drā int̄ de oī vel dici de oī posterioristīcū z dici de oī prioristīcū. Prima qz ad dici de oī prioristīcū requirit q̄ subiectū distribuat p signū vniuersale. vt oīs hō currit qd nō requirit ad de omni vel dici de oī posterioristīcū. Secda drā qz ad dici de oī prioristīcū nō requirit q̄ p̄dica tū vere dicat de subiecto vt pr̄z i illa ppōe oīs hō ē asin⁹ qd tū re q̄rit ad dici de oī posterioristīcū. Tercia ad dici de oī posterioristīcū requirit q̄ p̄dicatū necēario pueniat sbcō z oīb⁹ ei⁹ inferiorib⁹ p quolibet tpe. sed sic non est de dici de omni posterioristīco.

Siguit Hic ē sbcū distributū oīs hō ē asin⁹ z tū est ali qd sumē sub sbcō de q̄ n̄ d̄z p̄dicatū. Dōz q̄ li cet p̄dicatū nō de dicat de sub̄sūpro tū tenorat posse dici de q̄ libet sub̄sūpro qd suffiat ad dici de omni prioristīcū.

Si Principiū d̄z ingredi p̄stitutōez p̄ncipiari. sz dici de oī et dici de nullo n̄ ingrediūt p̄stitutōez sillogismi igit̄ n̄ s̄t ei⁹ p̄ncipia. Dōz q̄ maior ē p̄a de p̄ncipijs p̄stitutis sillogismi vt sūt termī z ppōes. sz illa sūt p̄ncipia regulatīa q̄ nō ingrediunt̄.

Si Dici de oī ē ppō vlis affirmatīa z dici de nullo ē ppō vlis negatīa. sz ppō ē p̄ncipiū ingrediēs sillo^m ḡ ē dici de oī z dici de nullo. Dōz q̄ dici de oī h̄z ē i vli affirmatīa n̄ tū ē p̄ntē idē cū ip̄a. nā ad ppōez vlez sufficit q̄ p̄dicatū dicat de sbcō di stributo. sz ad dici de oī requirit q̄ ec̄ dicat de q̄libz p̄tēto sub sbie/cto distributo. z sic p̄ dici de oī tenorat tot⁹ ordo sillogisticus.

Si Nullū p̄ncipiū regulatīū alie⁹ scie d̄z ē īp̄fectū. sz dici de oī z dici de nullo s̄t orōes īp̄fē. ḡ n̄ s̄t p̄ncipia regulatīa sillogismoz. mīoz pr̄z qz orō p̄fē p̄stituit̄ ex nēō z sbō p̄sonali fi niti mōi. sz i ill p̄ncipijs dici ē īfinitū mōi. Dōz q̄uis dici de oī z dici de nullo sint orōes trūcate tū dāt intelligē duas marīas p̄fēas q̄b⁹ sillogismi regulant̄. vñ i dici d̄ oī intelligit̄ h̄ marīa q̄c qd d̄z de sbcō distributo d̄z de q̄libz sb̄sūpro sb̄ ip̄o supple p̄ q̄ fa cta fuit distributō. sz i dici d̄ nullo intelligit̄ illa marīa. q̄c qd rēo uet a sbiecto distributo rēonet etiā a q̄libz sb̄sūpro sb̄ tū sbcō.

Dici de nullo est quādo nī.

Hic sc̄do diffinit p̄ncipiū regulatīū sillogismi negatiuū qd est dici d̄ nullo. dicens Dici de nullo ē qn̄ nihil est sumere sub sub/lecto a quo nō remoueat̄ p̄dicatū. vt nullus homo currit.

Tractatus

Quæritur si sit dici de nullo nullo homo est animal. Rñdet q sic di-
ces diffinitio non uenit sibi qz sibi hoie sumit sortes. et tñ
pdicatū nō remouet ab ipo qz sortes semp est aīal. Dñm qūia
ibi nō ē dici de nullo se et fm rē tñ fm modū enūciandi et false.
et hoc sufficit. qz posita nō curat an ppos sint se vl false.

Quæritur si sit dici de nullo soz. nō currit. Dñ. q nō Et qñ dñ
nihil sumit sibi soz. qñ h pñ currit ab eo rēoucat. g ē dici
de nullo. Dñ. q i dici de nullo reqrit q sibi sico possz fieri subnptō.
s3 sub sortenihil pñ ssumi eo q ē tñm singulari.

Syllogism⁹ expositori⁹ ē bon⁹ syllogism⁹ et tñ nec regulat⁹
p dici de oi nec p dici de nullo. g ista pncipia nō sufficiūt.
Scda ps assūpti pbat. qz mediū ei⁹ ē tñm singulari. Dñ. q
ois syllo⁹ formal⁹ et ad intellectū regulat⁹ p dici de oi vl de nullo. s3
syllo⁹ expositori⁹ ē syllo⁹ matīal⁹ et ad sensū. g nō o3 q regulat⁹ p
dici de oi vl dici de nullo. s3 h3 alia pncipia p q rēlat⁹ ut itra dicet

Syllogismi pme figure id irē pcludētes et sūt syllogismi
c de et facie figuraz nō regulat⁹ p dici de oi vl dici de nullo.
g nō s3 pncipia regulatiua oim syllogismoz ad intellectū. Dñ. q
q h3 n regulat⁹ imediate et manifeste p illa pncipia tñ bñ mediate
p qto rducūt ad qtuor mōs pme figure h3 oñsue l p impossibile

Syllogismus ē orō in q.

Postq. P. h. defmianit de pncipijs sylli matīalib⁹ et
effectis sū regularis e⁹. h pñ rēfīat de ipo syllo qstū ad sbam ei⁹
ipz sic diffinīcs Syllo⁹ ē orō i q qbusdā positis et pcessis necē ē
aliud accidē p ea q posita sūt et pcessa. ut oē al ē sba ois hō ē al. g
ois hō ē sba In q diffīōe orō posīt lo⁹ g meli⁹ qz argūita⁹ qz ē
nob notior. s3 diffī⁹ dñ dari p notiora Et g s3 sus diffīōis. syllo
ē orō sp. hypothetica i q qbusdā. i. duab⁹ pmiss. positis. i. mō et fi
gūa disposit. necē ē. s. necitate pñc. aliō. s. pccōez. accidē. i. seq p
ea q posita sūt. i. p pmissas in mō et figura dispositas

Sicbēm alio scie nō dñ diffiniri i illa scia. s3 syllo ē s3 cñ
h tractat⁹. g nō dñ h diffiniri. Maior pñ qz de sico dñ
psupponi qz ē. et qd ē. p⁹ posteroz. Dñ. q duplex ē qd. s. qd no
mis et qd rei. qd nois dñ psuppoi. s3 nō o3 q qd rei psupponat

Syllogism⁹ ē orōes. g male dñ q sit orō. An pbat. qz
qlibet syllogismo s3 due ppos qz qlbet ē orō. Dñ

Quartus

q^d duplex est oratio. scilicet categorica et hypothetica. vñ syllogism^{us} ē
due orōes categorice tñ ē vna orō hypothetica. et ergo int^{er} duas
pmissas d^{icitur} poni cōiunctio copulatiua et. vñ ad min^{us} subintelligit^{ur}
q^{ue} syllogism^{us} ē orō hypothetica copulatiua. s^{ed} alij tenoiant sylo/
gismū orōes hypotheticā a nota illationis que ponit^{ur} inter duas
pmissas et conclusiōem et iō s^{ed} istos ē hypothetica p^{ro}ditionalis.

Querit^{ur} Quare ponit^{ur} d^{icitur} orō q^{ui} orōnes cū tñ in syllogis/
mo sūt plures orōes. D^{icitur} q^{ui} p^{ro}pter tres cās.
p^{ri}ma p^{ro}pter vnitatē mediⁱ i quo due p^{ro}missę vnitatē h^{ab}ent. Sc^{ilicet}da p^{ro}
pter vnitatē finis. q^{ui} q^{ui}uis ibi sunt due p^{ro}pōnes tñ ordināt^{ur} i
vnū finē sc^{ilicet} ad eandē conclusiōē inferendā. Tercia p^{ro}pter vni-
tē cause formalis q^{ui} q^{ui}uis ibi sunt due p^{ro}pōnes. tñ maior h^{ab}et se.
vt determinabile. et minor vt determinās sed ex determinatiōe et ex/
terminabili sit aliq^{uid} vnū sicut ex actu et potentia.

S^{ed} Ista diff^{erentia} p^{ro}uenit alijs a diffinito. g^o nō est bona. Añs p^{ro}
batur. q^{ui} p^{ro}uenit enthymemati D^{icitur} q^{ui} enthymema exclu/
dit p^{ri}llā p^{ri}culā q^{ui}busdā q^{ui} v^{er}z. i. duab^{us} p^{ro}missis s^{ed} in enthymema/
te ē tñ vna p^{ro}missa. Et q^{ui} orō enthymema ē p^{ro}pe syllog^{us}. v^{er}z p^{ro}est.
p^{ri}mo posterior. D^{icitur} q^{ui} enthymema ē vñ ver^{us} syllogism^{us} et^{er}nal^{is}
q^{ui} h^{ab}et tres t^{er}minos s^{ed} nō formal^{is}. s^{ed} h^{ab}et diffinit^{us} syllogism^{us} formal^{is}
accept^{us}. Deinde addit^{ur} p^{ro}positus ad d^{ic}tam inductiōis et exēpli. et ē
ad d^{ic}tāz oīem cōbinatiōnū utilitū q^{ui} p^{ro}positus v^{er}z. i. dispositus i mō.
et figura. s^{ed} i ductō exēpli cōbinatiōes utiles nō sūt disposita i mō

S^{ed} p^{ro} p^{ri}o p^{ro}z ponēs diff^{erentia} syllogismi nō et figura.
addit illā p^{ri}culā p^{ro}cessis g^o p^{ro}pe. h^{ab}et. male addit. D^{icitur} q^{ui}
p^{ro} p^{ro} et p^{ro}pe. h^{ab}et. diffinit^{us} syllogismū simpl^{er} dictū diu^{er}sā intentiōē. nā
p^{ro} p^{ro} ordinat syllogismū ad demonstratōz mō demonstratōz nō int^{er}
rogat suas p^{ro}missas vt p^{ro}cedant s^{ed} simpl^{er} assumit. S^{ed} int^{er}rogat. p^{ro}pe.
h^{ab}et. sūt ordinare syllogismū simpl^{er} deū ad syllogismū dyalecticū
q^{ui} ē p^{ro}babil^{is} tñ ē p^{ro}tes sūt p^{ro}pōes dyalectice q^{ui} int^{er}rogāt d^{ic}tiōz.

S^{ed} Syllogism^{us} simpl^{er} et incōtract^{us} d^{icitur} quo h^{ab}et tractat^{us} abstra/
hit a materia determinata s^{ed} a materia n^{ec}essaria vñ p^{ro}babili et/
go d^{icitur} h^{ab}et diffinire syllogismū incōtractū et nō dyalecticū. D^{icitur} q^{ui}
q^{ui} q^{ui}uis nō req^{ui}rat ad syllogismū simpl^{er} dictū q^{ui} p^{ro}missę sint p^{ro}cesse
tñ nō repug^{ent} sibi. Vñ d^{icitur} q^{ui} p^{ro}pe. h^{ab}et. diff^{erentia} syllog^{us} simpl^{er} deū et dy/
lecticū sūt. et iō addit^{ur} p^{ro}cessis p^{ro}pter syllogismū dyalecticū In sig^{no}
enim ipse dicit in quinto tractato q^{ui} sit syllog^{us} dictū est p^{ri}us

Tractatus

Sr Conclusio puenit in matia ⁊ forma cū pmissis. q̄ n̄ ē aliud q̄ pmissis. Aliis pbat. qz pstituit ex eisdē extremitatib⁹ ex q̄b⁹ pmissis. ⁊ etiā forma sicut copula pbat manet eadē. Dōm q̄ extremitates i conclusioe n̄ eodē mō ordināt sic i pmissis. ⁊ sic n̄ puenit conclusio i matia actuali ⁊ totali cū pmissis. qz matia maioris ē maior extremitas cū medio. ⁊ matia minoris ē minor extremitas cū medio. s; i conclusioe ambē extremitates ponūt p matia.

Querit Utrū conclusio sit de eēntia sillogismi. Dōz q̄ nō. prz qz illud nō ē de eēntia alteri⁹ q̄ remoto alterz manet pfectū ⁊ ppletū i sua sp̄. s; remota conclusioe remanet sillogism⁹ pfect⁹ in sp̄ qz remanet i determinato mō ⁊ i determinata figura cū ibi sit dispositiō triū fmiorz ⁊ duarū ppōnū. q̄ conclusio nō est de eēntia sillogismi. Secdo pbat qz passio sillogismi q̄ ē illa triū conclusiois i mō ⁊ figura dī de pmissis ⁊ n̄ de aggregato ex pmissis ⁊ conclusioe q̄ pmissis s; total sillogism⁹. S; alij dicūt q̄ conclusio sit de eēntia sillogismi. ⁊ h̄ pbat p̄ sic qz de rōe pntie ē hīc aīa ⁊ pns s; sillogism⁹ ē pna formal. ergo h; aīa ⁊ pns s; pmissis sūt aīa ⁊ conclusio pns. q̄ conclusio ē de eēntia sillogismi. Secdo pbat qz variata sola conclusioe sillogismi variat sillogism⁹. utz de barbara ⁊ baraliprō igit. Dōm ad p̄ q̄ sillogism⁹ capīt duplr. vno⁹ vt correlative dī ad sillogisatū. i. conclusionē ⁊ sic sillogism⁹ pdicat tū de pmissis. ⁊ hoc mō conclusio nō ē de eēntia sillogismi. Alio⁹ capīt sillogism⁹ vt idē ē q̄ total argumētatio sillogistica plectēs aīa ⁊ pns ⁊ sic totū aggregatū ex pmissis ⁊ conclusioe dī sillogism⁹. ⁊ sic conclusio ē de eēntia sillogismi. s; pmo⁹ capīt magis ppe Ad sedz dī q̄ isti mōi n̄ distinguūt eēntialr s; solū accidentalē

Sr Ille due p̄cule ex necessitate accidit repugnāt qz qd̄ accidit nō est necessariū ⁊ qd̄ est necessariū nō accidit. ergo male ponūt in diffinitōe sillogismi. Dōm q̄ accidit capīt duplr vno⁹ vt est casualit̄ enenire ⁊ sic repugnat cū necessariū. Alio⁹ capītur accidē p seq̄ ⁊ sic nō repugnāt ⁊ h̄ mō capīt hīc. Et licz conclusio nō s; sequat vocaliter tū bene mentaliter positis pmissis.

Sr In multis sillogismis conclusioes sūt p̄rigēs ⁊ i multis sūt impossibiles. q̄ male dī q̄ necē ē aliud. i. conclusioe accidē pna pbat qz illud qd̄ ē necessitate accidit ē necessariū s; necessariū n̄ est p̄rigēs neq; impossibile. Dōz q̄ duplex ē necitas scz pntis et p̄ne. necitas pntie ē necitas illatōis q̄ puenit ex necessariis hīc dīe

Quartus

consequētis ad aīas p hoc q dñs actu ⁊ intellectu includit in aī
cedēte ⁊ iō posito ante necēario seqtur dñs siue aīas sit ver⁹ vl nō
vt si asin⁹ volaret a sin⁹ hñet pēnas. ⁊ talis necessitas ē in sillogis
mo simplr dicto. Necessitas pñtis ē necessitas ppōis illate q p
uenit ex necēaria habitudine tñioꝝ i pclusiōe positoꝝ. vt qñ p dī
catū ē diffinitio subiecti l' p pñi ei⁹. ⁊ talis necitas pñtis ē i sillo
gismo tēmratio. sed ista diffinitio sillogismi intelligit de necēate
pñtis ⁊ nō pñtis. vñ illud qd accidit necessitate pñtis ē necēsa
riū. nō aut illud qd accidit necessitate pñtie. Pro q notāduz
q pmissio rōne extremitatū sūt cā material' pclusiōis. s; rōe mediū
qd eas vnir. pcurrūt ad illatōez cōclusiōis i genere cause efficiētis

Omīs aut sillogism⁹ pstat

Postq; Pe. hñs. determinauit de sillogismo diffinitine. hic cōsequē
ter oñdit q ⁊ qñt lunt pñcipia q reqrunt ad cōstitutōez ei⁹ dicēs.
q oīs sillogism⁹ cōstat ex tribus termis ⁊ duab' ppōnibus. vñ
sillogism⁹ est qdā motus rōnis hñs cōuenientia cū motu rea
li. ⁊ ergo sicut in motu reali siue locali est terminus a quo termi
nus ad quē ⁊ mediū. qz oīs motus pcedit p mediū sic etiā est in
isto motu rōnis. qz rō discurre de pmissis ad cōclusiōez vbi ma
ior pmissa hñ se vt termin⁹ a quo ⁊ minor vt mediū. s; cōclusio
vt tmin⁹ ad quē saltē exñsec⁹. s; loqñdo de tñio ad quē intriseco
sic alit assignat qz tñc termin⁹ a q est maior extreitas ⁊ minor ex
treitas ē termin⁹ ad quē. s; mediū ē ille tmin⁹ q dī mediū ⁊ sic s; s;
in sillogismo tres termi ⁊ due ppōes. s; ex trib' termis nō pñt fie
ri due ppōes nisi alit illoꝝ terminoꝝ sumat bis. ⁊ ille termin⁹ bis
sūpr' vocat mediū. s; termin⁹ pmo loco posit⁹ cū medio dī ē ma
ior extreitas. rō qz ponit i maiori ppōe. ec tal' termin⁹ ad plura se
extēdit ⁊ ē maior' hñtis qz termin⁹ posit⁹ p minori extreitate. Et
termin⁹ posit⁹ in minori ppōne dī ē minor extreitas qz extēdit
se ad pauciora qz termin⁹ in maiori ppōne. mediū s; ē termin⁹
bis sūpr' aī cōclusiōez. S; q oīs sillogism⁹ cōstat ex trib' termi
nis necēario iō ē qz i sillogismo dī ē vnio l' sepatio duoz termi
noꝝ i cōclusiōe. s; tal' n pñt oñdi p terminos cōclusiōis. qz si sic idē
pbarer p se ipz g⁹ pter duos tñios reqrit fci⁹ ad oñdēdū vnioez

Sr In qñbz sillogismo s; due ppōes ⁊ vtraq; ppō hñ duos
terminos. g⁹ oīs sillogism⁹ cōstat ex qtuor tñis. Dñm q
in sillogismo sūt bñ qtuor termini fm nūm ⁊ material' difficti

Tractatus

sunt tamē tñ tres termini distincti fm spēm. qz idē termin⁹ scz mediū bis sumitur sub eadem rōne in duabus pmissis.

Arguit Termin⁹ dicitur terminare et finire scz mediū n̄ termini
nat nec finit. scz vnit et coplat. g⁹ nō ē termin⁹
Dd̄z qz mediū capis dupl̄r vno⁹ inq̄tū h̄z i se vntē vnitūā ipo
rā extrēoz i cōclusiōe et sic mediū n̄ ē finit⁹. qz mediū coplat et
vnit. Alio⁹ inq̄tū ē subiectū l' p̄dicatū maioris l' minoris ppōis
et sic ē termin⁹ iō respēctū diuersioz d̄z esse terminus et mediū.

Arguit Sillogism⁹ ex oppositis ē bon⁹ sillogism⁹ et tñ i
eo sūt tñ duo termini. g⁹ male d̄z qz i oī sillogismo
sūt tres termini necessāri. Dd̄z l̄z i sillogismo ex oppositis sūt tñ duo
termini materiali et fm vocē distincti. s̄z tñ tres formali et qz vnus
supplet vicē duoz scz maioris et minoris extrēitat. et sillogism⁹
ex oppositis ē qz pcedit ex pmissis cōtrarie l' p̄dictorie oppositis ad
cōcludēdū cōclusiōez in q̄ idē negat d̄ seipso. vt oīs disciplina est
studiosa nlla disciplina ē studiosa. g⁹ nlla disciplina ē disciplina. et
nō p̄t fieri i p̄ma figura qz pcedit ex pmissis p̄dictorie v̄l cōtrarie
oppositis. scz pmissis cōtradictorie l' cōtrarie dēnt eē eiusdē subiecti
et p̄dicati s̄z h̄ nō p̄t fieri i p̄ma figura eo qz mediū subicit i vna
et p̄dicat in alia. ergo solū sit in secūda et terciā figuris.

Notādū Duplex ē mediū scz cōiūctiōe tñ et cōiū
ctiōe et positiōe sil' mediū cōiūctiōe d̄z illd̄ grā
eui⁹ cōiūgunt extrēmitates in cōclusiōe et tale repit in oib⁹ figu
ris. Mediū cōiūctiōe et positiōe sil' ē qd̄ ponit sup̄ minore extre
mitatē et infra maiore et qd̄ coniūgit extrēmitates in pmissis vt
postea vnatur in cōclusiōe. et tale mediū repit in prima figura

Ar In oī sillogismo sūt tres ppōes. g⁹ n̄ s̄z tñ due. An̄s p
bat qz cōclusiō ē eē ppō Dd̄z qz cōclusiō n̄ ē re eēntia sillo
gismi vt pbatū ē sup̄ s̄z ē qdā effect⁹ cōsequens sillogismū. v̄l d̄z
qz sillogism⁹ capis dupl̄r vno⁹ p pmissis tñ et sic capis h̄. alio⁹ p p
missis et cōclusiōe sil'. pmo⁹ i sillo⁹ s̄z tñ due ppōes s̄z scdō⁹ s̄z tres

Notādū Duplex ē p̄ncipiū sillogismi. scz materi
ale et formale. Matiale ē duplex. s̄z p̄pinq⁹
et remotū. p̄ncipiū materiale remotū sūt tres termini. s̄z p̄pinq⁹
sūt due ppōes. Principiū formale eē ē duplex. s̄z formale p̄pinq⁹
quū et formale remo⁹. p̄pinq⁹ vt mod⁹. remotū vt figura vñ ma
terie remote sillogismi cōrriūdet forma remota. s̄z figura q̄ ē ordi.

natio triū terminōz sed materie ppinque cōmūdet forma ppin/
qua scz modus qui est ordinatio duaz ppositionū.

Ad sillogismū aut exigitur.

Positis pncipijs materialib⁹ tā ppinqs q̄ remotis. hic pnter de
terminat de pncipijs formalib⁹. Diccs q̄ ad sillogismū exigit mo
dus et figura. Et pmo diffinit figurā dicēs. figura ē ordinatō tri
um terminōz fm debita subiectōez et p̄dicatōez. hec at ordinatio
fit trib⁹ mōis. ergo tm tres sūt figure. Bñs pbat q̄ illa ordina
tio variat fm variationē mediū. lz ptingit mediū variari tribus
modis. qz vel subycit i maiore et p̄dicat i minore. et sic ē pma fi
gura. aut p̄dicat i utraqz et sic ē scda. vel subycit i utraqz et sic
est tertia. Et p hoc facilliter parci descriptōes triū figuraz.

Si figura est mathematice p̄sideratōis. ergo n̄ d̄z diffiniri a
loyco. Tenet cōsequētia qz diūsi artifices hnt diūsa cōside
rare. Dm q̄ diūsi artifices debēt diūsa cōsiderare l' vñ diūsi
mode. vñ figura i mathematica accipit. ppe hic at caput metha/
forice ad similitudinē figure geometricc. cur sūt mltē sps int q̄s ē
triangul⁹ q̄ est figura hñs tres angulos equales. Duob⁹ rectis. vs
pbat euclides et ad similitudinē figure triāglarū sumit hic figura.
qz sicut i triāgulo tres linee trahūt ad tres distinctos angulos
sic etiā i figura loyce sūpta sūt tres termini q̄ trahūt ad tres figu
ras distinctas. Et iā sillogism⁹ hz tres terminos cōpollēres duab⁹
ppōib⁹ sic triāgul⁹ ē figura hñs tres angles eqies duob⁹ rectis

Si ordinatio ē actō lz figura n̄ ē actio. g^o figura nō ē ordinatō
Dm ordinatio nō caput h̄ actie aut passiue lz neutraliter
put ē idē q̄ ordo. Et iā p̄t dici q̄ ista nō ē p̄dicatio ydēpica sed
cālis. vt sit sens⁹. figura ē ordinatio. i. figura ē qd cātū ex ordinatōe

Si Sicut ē vna figura i q̄ mediū pmo subycit et scdo p̄di
cat sic ec erit vna figura i q̄ mediū pmo p̄dicatur et scdo sb
iicitur. g^o s̄z q̄tuo: figure. Et h̄ cōfirmatur p galienū q̄ poit q̄r
tā figurā. Dd̄z q̄ illa dispō n̄ d̄t a pma figura qz lz ibi medi
um p̄dicatur i pma ppōe q̄ fm sitū et vocali ē pma iñ subycitur
iñ illa q̄ fm p̄tūcō finioz et ppōnū ē pma. qz illa ppō i q̄ subyci
tur mediū ē p̄tūcō pma ppō eo q̄ sub et subiecto sumitur sub
iectū ppōnis que fm sitū primo loco ponitur. Et si propositio
nes ille maneat iñ tali ordine iñ quo situatur. Dicendū q̄ ista

Tractatus

ordinatio ē impossibilis. cui⁹ rō est qz tūc seq̄ret q vnū z idē essz
superius z inferius. z idem hēret se p modū totius z partis respectu
eiusdē qd est incōueniens. Seq̄la pbat qz si mediū p̄dicaret in
maiori hēret rōez toti⁹ resp̄cū maioris extremitatis. z etiā ex p̄nti
resp̄cū minoris extremitatis. qz minor extremitas resp̄cū maio
ris hz rōez ptis. sz quicqd est ps ptis etiā est ps totius z p p̄ns
minor extremitas etiā esset ps resp̄cū mediū. z si tūc subijceret in
minori p̄pōne tūc hēret se p modū partis resp̄cū minoris extre
mitatis. z sic vnū z idē resp̄cū eiusdē scz minoris extremitatis ha
beret rōem totius et ptis superioris et inferioris qd est impossibile
Et ad autoritatē Galieni dicēdū est q in hac pte n̄ hz locū. Et
fortassis nō dixit hoc assertiue sz argumētatiue. qz nō est verisile
tam excellentē ymo exp̄tissimū medicū in artibus errasse:

¶ In quattuor mōis p̄me figure p̄cludit oē gen⁹ p̄bleuma/
tū. q̄ sola p̄ma figura sufficit. Tenet p̄na. qz frustra sit per
plura qd p̄t fieri p pauciora. Dm q̄ peccatū est fieri p plura
qd eqz bñ et eqz facili⁹ p̄t fieri p pauciora. vñ sepissime p̄p̄t diū/
sū resp̄cū mediū ad extremitates facili⁹ p̄cludim⁹ p̄positū n̄m
in sc̄da l̄ i tertia figur⁹ qz i p̄ma. nā facilius qñqz rep̄t mediū qd
aut p̄dicat sp̄ aut subicit qz qd subicit in vna et p̄dicat in alia.

Modus ē ordinatio duarū

Postqz posuit diffinitōez figure. h̄ p̄nter diffinit modū q̄ ē sc̄dz
principiū formale et p̄pinquū sillogismi. cui⁹ ord̄is rō ē qz figu
re corrdet termis et mod⁹ p̄pōnib⁹ sz termin⁹ ē añ p̄pōez. ergo
diffinitio figure ē añ diffinitōez mōi. Dicit ergo. mod⁹ est ordia
tio duarū p̄pōnū i debita q̄litate et q̄ntitate. Pro q̄ cōsiderādū q
mod⁹ accipit dupl^r vno mō p̄t est adiecta rei d̄miatio scz vt
est idē qd adiectū i grāmatica. et sic cap̄t i p̄mo tractatu. Alio⁹
accipit p̄ principio formali p̄pinq̄ ip̄i⁹ sillogismi. et sic diffinit h̄

¶ Modus et figura nō h̄nt se ad sillogismū sicut gen⁹ nec si
cut d̄na. q̄ nō sūt p̄ncipia formalia ei⁹. Dm q̄ sūt p̄n
cipia formalia p̄ tāto qz p figurā et modū sc̄t vtz forma sillo/
gismi valeat et sit necessaria cōsequentia vel nō.

¶ Vni⁹ rei ē t̄m vna forma. q̄ sillogism⁹ n̄ hz duo p̄ncipia
formalia. Dm q̄ vni⁹ rei est t̄m vna forma vltimata
et p̄p̄qua. p̄t t̄m habere plures formas vnā vltimatā et aliā nō

ultimata que concordant duplici materie eiusdem rei.

Arguitur Dicendo ois ho e al' z ois affn' e al' ibi e ordinar-
tio duar' ppōnū i debita qlitate z qstitate z tñ
nō ē mod'. g' diffinitio puenit alijs. Dōz qūo h' sit mod'
fm cōez rōez mōi tñ ibi nō ē mod' h'z erigētiā scdō figure in q' ex
puris affirmatis nihil seqt. z ergo non ē debita qlitas in scdā si-
gura. Un' debita qualitas ē si vna pmissaz fuerit negatiua reliq'
erit affirmatiua. cui' rō est qz ex puris negatiuis nihil sequit. Et de
bita qūatitas est si vna pmissaz fuerit particulari reliqua erit
vniuersalis quia ex puris particularibus nihil sequitur

Unde tales dantur regule.

Hic psequenter ponit aliquas regulas generales respicientes sillo-
gismos oim figuraz. z sunt quiqz. vñ h'us. Partib' ex puris nil
sequit atqz negatis. Si qua preit pris seqtur cōclusio pris. Si
qua negata preit pclusio sitqz negata. Lex generalis erit mediū
cōcludere neicit. Rō generalis oim regulaz est qz si dicat oppo-
sitū regulaz tūc ex pmissis veris seqret pclusio falsa. qd ē cō-
tra phm scdō p'ioz. Nā ex falso vez ex vero nil nisi vez. Seq-
la p'z facilliter p'cedit. Prima est q' ex puris particularib' in
diffinitis z singularib' nihil sequitur. Cui' rō est qz oportz sillo-
gismū regulari per dici de oi vel dici de nullo. sz si ambe pmissse
essent p'iculares indiffinitae aut singulares ibi nō esset dici d' om-
ni vel dici de nullo. ergo regula est vera. Alia rō qz ppter p'icula-
rem vnionē duoz extremoz cū aliquo tercio i pmissis p diuers'
qd sit qū mediū ē termin' cōis nō sequit vnio illoz int se i pclu-
sione qd tñ seqret si ambe pmissse eēt p'iclares. h'bi grā. hō z aff-
nus pueniāt i hoc tercio. s. al' nō tñ seqtur q' ergo int se pueniāt
Tercia rō qz tūc dare't termi in qb' oi z in qb' nulli. sz ois illa
pbinatio ē inutil' in q' dant tales termi vt infra dicet. Un' dare
termios in qb' oi ē dare tres termios ex qb' fiūt due ppōes ve-
recū qb' stat pclusio vltis affirmatiua in veritate. Dare termios
in qbus nulli ē dare tres termios ex qbus fiūt due ppōes vere
cū quib' stat conclusio vniuersalis negatiua in veritate.

Ar Bñ sequit qdā aīal ē risibile. qdā hō ē al'. g. qdā hō ē ri-
sibilis. z tñ arguit ex puris p'icularib'. Dōm q' duplex
est oītia. s. material' z formal'. licet g' h' aliqd seqtur grā fmioz z
materialit'. nō tñ formalit' qz i sil' forma de facili datur instācia

Tractatus

Arguit Bñ sequitur grā forme et nūq̄ dat̄ instātia. ut si
 sortes ē al̄ sortes ē hō ḡ hō ē al̄. Dōz q̄ ex plu
 ris singlarib⁹ bñ sequit̄ aliqd p̄ sillogismū expositiōnū nō tñ p̄ si
 logismū simplr in q̄ mediū ē termin⁹ cōis qd̄ pro diuersis potest
 vñiri extremitatib⁹. Scda regula ex puris negatiuis nihil se
 quit̄. Cui⁹ sunt due rōes. p̄ma qz p̄pter separationē duoz extremo
 rū ab vno tercio nō sequitur separatio illoz inter se in cōclusionē. ut
 ptz in illo sillogismo. nullus lapis ē aial null⁹ hō est lapis. ergo
 null⁹ hō ē aial. nā p̄mise sunt vere et cōclusio falsa. Scda rō qz
 si ambe p̄mise eēnt negatiue tūc darent̄ termini in q̄b⁹ oī et in q̄
 bus nulli. termini in q̄b⁹ oī sunt lapis al̄ hō. sic arguēdo nullus
 lapis ē al̄. null⁹ hō ē lapis. ergo oīs hō ē aial. Termini in q̄b⁹
 nulli sunt albedo nigredo linea sic arguēdo. nulla arbedo est ni
 gredo. nulla linea est albedo. ergo nulla linea est nigredo.

Arguit Ex puris affirmatis aliquid sequit̄. ergo etia⁹
 ex puris negatiuis. p̄na pbat̄ a fili. nā sicut se hz
 affirmatiū ad affirmatiū ita se hz negatiū ad negatiū.
 Ddm q̄ nō ē fili. qz affirmatiū semp̄ dicit aliqd positīue. s; ne
 gatiū sp̄ destruit rōne negatōis. et ergo nihil inferit nisi sibi ad/
 datur vna affirmatiua. Et licet qñqz aliqd sequat̄ materialit̄ p̄p̄
 dispositōez terminoz. non tñ formaliter. ut hic nullus lapis est
 aial. nullū lignū est lapis. ergo nullū lignū est aial. Tercia re
 gula est. si aliqua p̄missaz fuerit p̄cularis cōclusio est p̄cula/
 res. Cui⁹ rō est. qz talis debet esse vñio extremitatū in cōclusio
 ne qualis fuit vñio eaz cum medio in p̄missis. sed qñ vna p̄e
 missaz est p̄cularis tūc est p̄cularis vñio cū medio. ergo ta/
 lis erit in cōclusiōe. Alia rō est qz ars imitat̄ naturā inq̄tū potest
 sed in natura effect⁹ sp̄ sequitur debiliorē p̄t̄ sue causē. ergo etiā sic
 erit in arte. s; p̄missa p̄cularis est debilior vli. ergo cōclusio erit
 similis p̄mise p̄culari et n̄ vli. Minor prime p̄ntie ptz qz sol
 et hō generāt hoīez. et hō genit⁹ nō est filius soli s; homini. qz h/
 est debilior cā qz sol. Quarta regula ē si aliqua p̄missaz fina
 rit negatiua cōclusio erit negatiua. Cui⁹ etiā rōes sunt due p̄iō
 est qz vñio vel separatio extremitatū in cōclusiōe sequitur p̄pter
 vñionē vel separationē eaz in p̄missis. sed qñ vna p̄missaz est neg
 atiua et alia affirmatiua due extremitates sepantur i medio p̄/
 hoc q̄ vna cōiungitur cū medio a quo alia in p̄missa remouetur
 ergo op̄ter illas extremitates sep̄are ab inuicē i cōclusiōe. Alia rō qz

Quartus

effectus sp sequit̃ debilioz ptem sue cause sed pmissa negatiua ē debilioz affirmatiua. ergo assimilāt sibi pclusionē Quinta re/gula q̃ mediū non intrat pclusionē. Et rō est qz alias pclusio n̄ eet alia a pmissis. vñ si mediū intraret pclusionē vel poneret cū maiori extremitate et sic nō differret cōclusio a maiori. ppōne vlt̃ poneret cū miore extremitate. et sic nō differret a miore ppōne s̃ hoc est contra rōnē syllogismi prius datam. Etia idem essz vñ ens et vnitum superius et inferius quod implicat.

Arguit Mediū qñqz pcludit in miore extremitate. sic su p^o i inferiori. s̃z miore extremitas intrat pclusioē ergo etia mediū. Dm̄ lez mediū includat in miore extremitate fm̄ rem et p̄ualr nō tñ fm̄ rē et vocē s̃l̄ siue formalr. et sic nō intrat pclusionē eodē mō q̃ ponit in pmissis. quia exp̄sse ponit in pmissis et solum virtualiter in conclusionē.

Arguit hic mediū itrarz pclusionē s̃z vocē. sic arguen do p syllogismū ex oppositis. ois disciplina ē studiōsa. n̄la disciplina ē studiōsa. g̃ n̄la disciplina ē disciplina. Dd̄z qz ibi mediū n̄ intrat pclusionē. qz disciplina n̄ ē mediū. s̃z supplz vice duaz extremitatū et mediū ē studiōsa. qz solū poit i pmissis. et qñ d̄r sic arguēdo ois disciplina est studiōsa. n̄la disciplina ē studiōsa. g̃ nullā studiōsū est studiōsū ibi studiōsū itrat pclusioēz Dm̄ qz tñc disciplina est mediū. qz in syllogismo ex oppositis s̃ep ille termin⁹ est mediū qui non ponitur in conclusionē.

Rima figura nouē ha

Postqz pe. hys. tēminat de syllogismo in gñali et pñ ap̄is ei⁹ tā formalib⁹ qz mat̄ialib⁹. hic dñter tēminat in sp̄ali de modis oim figuraz. Et pmo de modis pme figure q̃ est ceteris pfectior qz ipsa cōcludit oia genera pblem̄atiū. s. vñ ueriale p̄culare affirmatiuū et negatiuū. Etia mediū i prima figura est mediū cōiūctōe et positōe simul. s̃z in sc̄da et t̄cia figuris est mediū cōiūctōe t̄arū. g̃ rō mediū magis pprie est in p̄ia figura qz in alijs. et sic p̄ma figura p p̄fectōz mediū pcedit alias. Dicit g̃ qz nouē sūt mōi pme figure q̃ sufficiēter enūant in textu.

Ar p̄hs nō ponit nisi q̄tuor mōs pme figure. g̃ pe. h̄is. sup/ siue poit nouē. Dd̄z negādo pñtiā qz p̄hs poit solū mōs pme figure d̄icē p̄l̄dētes s̃z. p. h. poit tā d̄icē qz id̄icē p̄l̄dētes

Tractatus.

Arguitur Phis non facit metos de mola indirecte concluditur.
 nec autor non facit aut phis est diminutivum. Dicendum quod ipsi aliter et aliter distinguunt syllogismos ut patuit. Et phis
 2. potest facit metos cum dicitur quod ois syllogismus concludens conclusioem peribit
 le per phis concludit. scilicet ipsam conclusionem et putetur conclusiois sic patet

Queritur Que sit sufficientia non modo de barbara.
 cum premissis figure quod quattuor premissis dicitur concludi
 tes. et quoniam vltimi indirecte. Dicitur quod illa. non modus est ordinatio
 duarum propositionum. Vltimum autem ille propositio sit vltima. aut ante sit preclaras
 res. l. maior est vltima et minor preclaras. aut minor vltima et maior preclaras
 lar. Si ante sit vltima hanc est quadruplex. vltima ante sit affirmatiue et sic est bar
 bara quod ad directam conclusionem. et baralipton quod ad indirectam. aut ante
 sit negatiue sic nihil sequitur. quod ex puris negatiuis nihil sequitur. Vltima ma
 ior est affirmatiua et minor negatiua. et sic nihil sequitur quod ad directam con
 clusionem per regulam specialem in qua dicitur. minore ex parte negatiua nihil sequitur. scilicet in
 directe concludendo sic est falsum. Aut maior est negatiua et minor af
 firmatiua. et sic est celarent quod ad conclusionem directam. et celantes quod ad indi
 rectam. Si ante sit preclaras hanc itez est quadruplex. et quoniam modo dispo
 nitur tunc premissis secundum quod est combinatio inutilis per primam regulam generales. quod
 ex puris preclaris nihil sequitur. Si maior est vltima et minor preclaras hanc est
 quadruplex. vltima ante sit affirmatiue et sic est dary quod ad conclusionem directam.
 et dabitur quod ad indirectam. l. ante sit negatiue. et sic nihil sequitur. l. maior
 est affirmatiua et minor negatiua. et sic itez nihil sequitur dicitur et indi
 recte. vltima contra maior est negatiua et minor affirmatiua et sic est ferio
 Si maior est preclaras et minor vltima. hanc est quadruplex. et quoniam modo
 disponatur secundum quod nihil sequitur et est combinatio inutilis per regulam specialem maio
 re ex parte preclaris in prima figura nihil sequitur. et hanc directe concludendo.
 scilicet indirecte concludendo sic est friselomoz. Pro quo nota quod dire
 cte concludit est maior est extremitate predicari de minori inclusionem
 Indirecte concludit est minore extremitate predicari de maiore in prelo.

Ar In isto argumento. ois homo est albus. sba est homo. ergo sba est albus. directe
 concludit. et tunc maior extremitas non predicat de minore in conclu
 sione. scilicet per assumptum probatur. quod albus predicat de sba et tunc est inferri ad ip
 sam. Dicitur quod quous ibi sit inordinata predicatio. est tunc directa?

Nota duas regulas priores.

Hic ponit duas regulas speciales quod prima sola conuenit quattuor pri

Quartus

mis modis prime figure et omnibus tercie. et secunda conuenit tam
 prime quam secunde figure. Prima regula minore exente negatiua nihil
 sequitur. Ratio istius regule. quia si minor esset negatiua in prima et
 tercia figuris. tunc oporteret maiorem esse affirmatiua. et conclusio/
 ne negatiua per regulam generale. si una premissarum fuerit negatiua co/
 clusio erit negatiua. et sic argueret a non distributo ad distributu.
 quia predicatu in maiori non distribuit. quia est affirmatiua et predicatu
 propositi affirmatiue non distribuit. sed predicatu in conclusione distri/
 bueret. eo quod conclusio esset negatiua. Tunc arguet a non distributo
 ad distributu est arguet a positioe preteritis ad positioes antec.
 sed non
 uel arguere a positioe preteritis ad positioes antec. imo comitteret falla/
 cia preteritis. ergo non ualz arguet a non distributo ad distributu. Ul/
 arguet a non distributo ad distributu est arguet a propositioe indiffini/
 ta ad propositioes ulem. uel a propositioe habente plures causas ueritatis. i. a pri/
 culari uel indiffinita ad propositioes habentem unam causam ueritatis. i. ad p/
 positioes ulem. Alia ratio est. quia si sic argueret tunc daretur tunc in quibus
 omni et in quibus nulli. tunc in quibus omni sunt habent aliquid equum. uel omnis homo
 est animal. nullus equus est homo. ergo omnis equus est animal. Termi/
 ni uero in quibus nulli sunt. animal. homo. lapis sic arguendo. omnis ho/
 mo est animal. nullus lapis est homo ergo nullus lapis est animal.

Arguit Bene sequitur. omnis homo est animal. nullus lapis est homo
 ergo nullus lapis est animal. et tunc minor est nega/
 tiua. Dicitur quod si aliquid sequitur materialiter et gratia terminorum. tunc forma/
 liter nihil sequitur. Sed dicemus omnes modi prime figure sunt formales
 et tunc est aliqui modus prime figure cuius minor est negatiua. uel fa/
 pestimo et friseomoz. Dicitur quod ista regula ueritate habet in modis di/
 recte concludentibus. sed fapestimo et friseomoz sunt modi indirecte co/
 cludentes. Et ratio quare minore exente negatiua in modis indirecte co/
 cludentibus aliquid sequitur est. quia tunc non arguit a non distributo ad
 distributu. sed habet inconueniens esse in modis directe concludentibus

Tunc ponit secundam regulam. dicitur quod maiore exente particulari in quibus
 tuor primis modis prime figure. et in omnibus secunde nihil sequitur. Tunc
 ratio est. quia si maior esset particularis siue affirmatiua siue negatiua
 oporteret maiorem esse ulem et affirmatiua. propter regulas tractas
 et sic subiectum maioris non distribueret eo quod est particularis. et pre/
 dicatu propositi minoris non distribueret eo quod esset ulem affirmati/
 ua. et sic medium nullibi distribueret. quod est inconueniens. quia
 tunc medium ueriret cum extremitatibus per diuersis. et ergo non or

Tractatus.

q̄ vñrent extremisates inter se in p̄clusionone. S̄z rō Aresso. est qz tñc darent t̄m̄ in q̄bus oī. z in q̄bus nulli. Termini in q̄b̄ oī s̄t hō aīal r̄sibile arguēdo sic: qdā hō est aīal. oē r̄sibile ē hō q̄ oē r̄sibile est aīal. Termini in q̄b̄ nulli s̄t aīal asin⁹ hō. arguēdo sic. qdāz animal est hō. omnis asinus est aīal. ergo nullus asinus est homo.

Arguit Bñ seq̄tur. aīal rōnale currit oīs hō est aīal rōnale. q̄ hō currit. z tñ maior ē p̄culans. q̄ scda regula est falsa. Dd. q̄ h̄ ē grā materie z nō grā forme. qz i alijs nō ēz. vt qdā aīal ē asin⁹. oīs hō est aīal. q̄ qdam hō est asinus. Sed dices. bene seq̄tur grā forme formādo syllogismū in fr̄selomoz. Dd. q̄ ista regula intelligit̄ de modis directe p̄cludēt̄ b̄. s̄z in fr̄selomoz cōclusio ē indirecta

Barbara primus modus.

Hic docet in sp̄ali quō z qualr q̄libet syllogism⁹ forme i mō et figura. Et in istis modis p̄ncipalr q̄ttuor s̄t notāda. p̄mo q̄ q̄libet d̄cōe s̄t tres syllabe. scdo qd significet vocal̄ cuiuslibet syllabe. tercio notāde s̄t p̄sonātes a q̄bus incipiūt d̄cōes. q̄rto notāde s̄t iste q̄ttuor cōsonātes in medio vel in fine. scz. s. p. m. c. et qz autor n̄ oīa ista declarat in fine. iō h̄ reliquunt. p̄mo q̄ docet cōstituere p̄mū modū p̄me figure. s. barbara. cu⁹ formatō facillr habet p̄ illā vocalē a. ter posita in illa d̄cōe. Et q̄ iste mod⁹ est p̄mus iō ē. qz ē p̄fectior alijs. eo q̄ cōcludit v̄l r̄ affirmative. sed celarent p̄cludit v̄l r̄ negative. s̄z dārj z ferio t̄m̄ p̄cludunt p̄ticulariter. ergo p̄t̄z ordo

Notandū Duplex est syllogism⁹. s. p̄fect⁹ z ip̄fect⁹. Perfect⁹ syllogism⁹ ē q̄ nulli⁹ alteri⁹ indiget. p̄ter ea q̄ posita s̄t. i. p̄ter p̄missas in mō z figura dīsp̄ositas vt appareat necēarius. i. vt euidēter inferat suā p̄conē sicut sunt q̄ttuor modi p̄me figure directe cōcludētes: qz regulātur euidēter z imēdiate p̄ dīcī de oī v̄l p̄ dīcī de nullo. Syllogism⁹ ip̄fect⁹ ē q̄ vñi⁹ aut pluriū indiget p̄ter ea q̄ posita s̄t p̄ sūp̄tos t̄minos. nō at̄ p̄ sūptas p̄p̄ōes. z sic oēs alij syllogismi a q̄ttuor p̄mis p̄me figure s̄t ip̄fecti. qz indigēt vñi⁹. i. p̄uersiōis t̄m̄ aut reductōis p̄ ip̄sibile t̄m̄. v̄l pluriū. i. p̄uisionis z trāspōnis p̄missaz s̄t. vt appareat necēarij

Quartus

Arguit Quilibet syllogismus bonus habet omnia requisita ad esse syllogismi. igitur omnis syllogismus est perfectus. Ans. per barbara. quia habet tres terminos et duas propositiones. Dominus quod perfectum capit duobus. Uno vero est idem quod integrum. et sic omnis syllogismus est perfectus. Alio capit ut est idem quod evidens. et sic non omnis syllogismus est perfectus.

Arguit Enthymemata sunt syllogismi imperfecti et tamen diffiniuntur syllogismi imperfecti sibi non puerit. Dominus quod syllogismus diffinitur imperfectus dupliciter. Uno quia deficit in una premissa et sic enthymemata sunt syllogismi imperfecti. Alio quia in evidenter concludit et sic diffinitur huius.

Querit Utinam barbara sit formalis prima. Dominus quod sic. quia et in omnibus terminis similes forma arguendi recta et ad similem formam requirunt quinquaginta. scilicet eadem quantitas eadem quantitas eadem dem copula idem sit et ideoque terminos. Unum prima diffinitur formalis. quia tenet gratia forme illius prout quare omnia alia argumeta similes forma huiusmodi sunt bona sicut si debeat fieri syllogismus in barbara requiritur quod omnes premissae sint verba ex quibuslibet fiat terminus. Et sic de ratione forme est coicabilitas ita illa prima quod omnibus terminis est coicabilis est formalis. scilicet illa quod habet ad speciales terminos sic quoniam ab inferiori ad superiorem est materialis.

Arguendo in barbara fit mutatio suppositorum. igitur prima in ipso non videtur. prima preterea quia mutatio suppositorum causat fallaciam figure dictorum. Ans. per barbara. quia mutat suppositum personale in simplicem ex parte medii quod in maiore supposito personale et in minore simpliciter. Dominus quod non omnis mutatio suppositorum causat fallaciam figure dictorum. scilicet illa quod fit ex diversis causis ut si homo est species. si aliquis homo est ipse l'et' e contrario nullus homo est species. si homo non est species. scilicet in barbara fit mutatio suppositorum ex ea de causa. quia propter signum verba affirmativa quod facit subiectum maioris habet suppositum personale et predicatum minus habet suppositum simplicem.

Non sequitur in barbara. omne aliquid si est risibile est asinus. omnis homo est aliquid si est rudibile. igitur omnis homo est asinus. quia premissae sunt vera et propter fallaciam barbara non est formalis prima. quia non tenet in omnibus terminis. Dominus ad maiorem. quia verum est una propositio hypotetica predicationalis. et sic est vera. scilicet ex propositioibus hypoteticis non potest inferri propositio categorica. Aut maior est de predicato nato ex termino huius est dupliciter. quia illa predicatio refertur ad subiectum illius propositio scilicet animal aut ad predicatum scilicet asinum si teneat se a parte subiecti. tunc maior est falsa. quia est sensus de quocumque vero est dicere quod sit aliquid de illo vero est dicere quod sit asinus quod falsum est. et sic maior est falsa. sic est propositio. Si si refertur ad predicatum. scilicet ad asinum. tunc est vera. scilicet tunc male subsistit in minori propositione.

Tractatus

qz illa cōditio nō debet poni cū medio in p̄dicato minoris: eo q̄
nō ponebat ad mediū in subiecto maioris.

Notandū Q̄ septē s̄t cautele obſuande ad debite
ſyllogiſandū in omib⁹ mōis ⁊ omib⁹ fi
guris. Prima eſt q̄ p̄miſſe debent eſſe cathegorice. qz ex ppōib⁹
hypoteticis nō ſeq̄r cōclu⁹ cathegorica. Sc̄do q̄ ſit p̄dicatum
minoris qđ eſt ſubiectū maioris ⁊ nō magis neqz min⁹. Tercō
q̄ minor extremis immediate d̄z ſubſumi ſub medio. Quarto
q̄ t̄mini debent teneri eqz ample ⁊ eqz ſtrictē. Quinta cōditio q̄
nō d̄z argui cū illi t̄minatōib⁹ eſſentialit̄ vel acc̄titalit̄. Sexto q̄
nō arguat a nō diſtributo ad diſtributū hoc eſt q̄ caueat ne ali
qd diſtribuat in cōcluſiōe qđ nō ſit diſtributū in aliq̄ p̄miſſaz
Septima q̄ mediū nōq̄ d̄z intrare cōcluſiōez.

Arguit Dico e rōnale l̄ irrōnale ē hō. ois aſin⁹ ē rōnal⁹
vl irrōnalis. q̄ ois aſin⁹ eſt hō arguit p̄ iſtū mo
dū ⁊ t̄n cōcluſio eſt falſa. Dm q̄ vel ille due ppōes ſt̄ hypote
tice diſiunctiue. ⁊ ſic ſt̄ ſe. ſz nō p̄t ſeq̄ cōclu⁹ cathegorica ex ppōi
b⁹ hypoteticis. vel maior ē vna cathegorica ⁊ diſiuncto ſb̄iecto
et hoc dupl̄. qz vel totū diſiunctū diſtribuit. ⁊ ſic maior ē fal
ſa ⁊ ſimilit̄ cōcluſio. vel altera ps diſiuncti diſtribuit. ſz p̄ma.
⁊ ſic maior eſt vera ſed male ſubſumit̄. qz p̄. uſ eſt p̄dicatū mi
noris q̄ ſubiectū diſtributū in maiore.

Arguit Dico aī in ppōib⁹ cathegoricis. ⁊ t̄n nō ſeq̄tur
in barbara cuiuſlibet hois aſin⁹ eſt. om̄e rudibī
le eſt aſin⁹. ergo om̄e rudibile eſt. Dm q̄ nō bene aī in barbara.
qz ſubſumit̄ ſub aſino qđ nō diſtribuit̄ in maiore. ſz deberet fieri
ſubſumptio ſub homine qđ eſt ſubiectū diſtributōis.

Arguit Nō ſeq̄r q̄cūqz d̄t te eſſe aīal d̄t verū. q̄cūqz d̄t
te eſſe aſinū d̄t te eſſe aīal. q̄ q̄cūqz d̄t te eſſe aſinū
d̄t verū. Dm q̄ maior ē dupl̄ ſm fallaciam amphibologie pe
nes terciū modū. qz hec oīo te eſſe aīal ſm ſe vñū ſcat. ⁊ cuī alio
adiūcta plūa ſcat. nā maior vno modo ſignificat q̄ om̄is di
cens te eſſe aīal. id eſt om̄is dicens hanc ppōez tu es aīal d̄t ve
rum. tunc maior eſt vera ⁊ minor falſa. qz ſenſus minoris ē om̄
nis dicens te eſſe aſinū eſt dicens. q̄ tu es aīal qđ nō eſt verum.
Alio modo maior ſcat om̄is dicens aliquid ad qđ ſeq̄tur te eſ
aīal d̄t verū tunc eſt falſa ⁊ minor vera.

Sic Nō seq̃tur oīs eēntia diuina ē pater. oīs fili⁹ in diuīs est
eēntia diuina. q̃ oīs fili⁹ in diuīs ē pater Dd̃m vno? q̃
ibi est fallacia figure dēōnis. nā sub signo distributio sube sub
sumit termin⁹ alteri⁹ p̃dicamēti scz fili⁹. Vel d̃r q̃ nō bñ arguit
q̃ mediū n̄ distribuit in maiore p̃ miore extremitate sub̃supta.

Arguit Nō seq̃ in barbara oē currēs ē asin⁹. oīs hō est
currēs. ergo oīs hō est asinus. q̃ p̃misit p̃ casum
possibile sunt vere ⁊ possibile ⁊ conclusio est impossibilis. ergo
barbara nō ē p̃sequētia formalis. Dd̃m licet p̃misit sint pos
sibiles seorsum capte. nō tñ sunt cōpossibiles quia nō possunt se
cōpati in veritate ⁊ p̃ tātō sunt falsæ quare seq̃tur cōclusio falsa.

Elarent secūdus modus

cōstat ex maiori vli negatia ⁊ miore vli affirmatia p̃cludētibz
vlez negatiua. exēplū p̃tz in textu. Et sillogism⁹ fact⁹ in celarent
est p̃fect⁹. q̃z euidēter regulat p̃ dici de nullo. ⁊ etiā ē formalis cō/
sequētia. q̃z tenet in oībz terminis cōsili forma arguēdi rēctā.

Arguit Nō seq̃ nullū affirmatiū ē negatiū. oīs ppō ē
affirmatia. ergo nlla ppō est negatia. ibi em̄ p̃e
misit sunt possibile ⁊ sibi inuicē cōpossibile. ⁊ tñ conclusio est
nō potēs esse vera p̃pter reflexionē quā h̄z supra seipaz. Q̃ aut
p̃misit sunt cōpossibile patet q̃z maior ē necēria ⁊ minor est
possibilis. s̄z necessario cōpossibile est q̃dlibz possibile. Dd̃m
q̃ licet minor sit cōpossibilis maiori vt cōpossibile idē est q̃d si
mul possibile. nō tñ est sibi cōpossibilis vt idem est q̃d simul cū
alio potēs esse ver⁹. q̃z maior est p̃positio negatiua. q̃ncq̃z igitur
ip̃a est tūc aliq̃ ppō est negatiua. ⁊ p̃ cōseq̃ns minor que fuit oīs
ppō est affirmatiua nō potest simul esse vera dēā maiore.

Arguit hic nō seq̃ in celaret nullū aīal dū dormit vl/
gilat. oīs hō ē aīal dū dormit. ergo null⁹ hō vi/
gilat Dd̃m q̃ maior est distinguēda. q̃z vel est vna hypotheti
ca tp̃alis et sic est vera. q̃z valet illā nullū aīal vigilar dūz omne
animal dormit. s̄z ex ppōnibz hypotheticis nō p̃t sequi cōclu
sio cathēgorica. vel maior est vna ppō de tp̃ato extremo scz sub/
iecto. hoc est dupl̄r q̃z vel hoc totū distribuit tūc maior est falsa
s̄l̄r ⁊ cōclusio. Vel illa negatio distribuit vnū terminū et sic est
vera. sed male arguitur quia deberet sic argui nullum animal dū

Tractatus

dormit vigilat. ois hō ē al. g null^o hō dū dormit vigilat

Arguit hic arguit i celaret nullū viuēs generabit ois
hō ē viuēs g null^o hō generabit. z tñ pmisset
se z cōclusio falsa. Dd. q male arguit. qz arguit a min^o amplo
ad mag^o amplū cū distributōe mag^o ampli. Et arguē a minus
amplo ad mag^o amplū clarguē ab aliq tmino posito in ante ten
to p paucis suppositis. ad eūdē tminū positu in pnte accepto p
plib^o suppositis. debet g sic argui. nullū viuēs generabit ois hō ē
viuēs. g null^o hō actu exis generabit

Arguit hic arguit in celarent. z tñ non seqtur. nullus
maurus valet albū. omnis florenus valet mau
rum. g nullus floren^o valet albū Dd. q nō bene arguit. qz
plus est pdicatū minoris qz subiectū distributōis maioris. z
sic sunt ibi p^ou aliter q^ottuor termini. qz hoc totū valēs mauz ē
pdicatū minoris. z maurus est tñ subiectū distributōis maio
ris. Et ergo debet sic argui. nullus maurus valet album omnis
florenus est marus. ergo nullus florenus valet album. tunc si
cut cōclusio est falsa ita z minor

Darij tcius modus cōstat.

ex maiore vli affirmatiua. z minore p^oiculari affirmatiua. p^oclu
dentib^o p^oicularē affirmatiuā dirē. Et syllogism^o scūs in darij
ē p^oscūs. qz sit debita sbsūptio i isto syllo^o. z regulat p^o dici de oi
Etia ē formal^o p^ona. qz t^o i oib^o imis p^oili forma arguēdi retēta.

Arguit Syllo^o scūs in darij reducif ad scdm modū
p^ome figure vt docet Aresto. g^o nō ē p^oscūs. Dd.
q syllo^o scūs in darij ē p^oscūs eēntialr z accētalr. qz h^oz euidentē
p^ocloez. tñ ex pte q^otitat^o d^oz aliq mō ipf. ūs p^opando syllogismū
fcm in darij ad syllos scūs in duob^o p^omis modis. exq^o vli ē p
fectior p^oiculari. z sic Aresto. docz reducē p^o iposibile darij ad ca
mestres. vt vlt^oer^o reducā ad scdm modū p^ome figure. s. ad cels
rēt. Et sit reductō tal^o sumēdo oppositū dēcōrū p^oclois cū maio
re inferēdo oppositū dēcōrū minoris tñ erit syllo^o i camestres
sz ibi nō ē stat^o. sz vlt^oer^o reducif ad celaret. z sic darij d^oz syllo^o p
scūs q^ottū ad alios mōdos seqntes. sz d^oz ipfect^o q^ottū ad pcedētes

Arguit mal^o p^ona. An^o pbat qz nō seqtur. ome idiuū

um alicui⁹ speciei est asin⁹. sortes est individuum alicui⁹ sp^{ci}. g^o sortes est asin⁹. D^{om} q^o est bonū argumentū in darij. s^z sicut maior ē falsa sic 2 cōclu^o. S^z dicēs maior ē vera. pbat. q^z omē individuum isti⁹ speciei demonstrādo asinū est asin⁹. g^o omē individuum alic⁹ speciei ē asin⁹. p^{na} pbat a singulari ad p^{ri}cularē sicut h^o iste hō currit. g^o aliq^o hō currit. D^{om} q^o ibi nō a^r a singulari ad p^{ri}cularē. s^z virtualiter a singulari ad v^lem. 2 sic arguit a nō distributo ad distributū ex p^{re} li speciei q^o in antecedente suppoit di/serere 2 in p^{re}te p^{re}fuse distributivē. q^z omīs obliquus seq^uns re/ctū distributū supponit eadē spec^{ie} suppois.

Arguit Hic a^r in darij vbi p^{re}missē s^z h^o 2 t^u cōclusio ē f^{la}. omē risibile est al^l. t^u hō est risibil^l. g^o t^u hō est al^l. D^{om} q^o ibi nō bⁿ cōcludit. q^z nō d^z p^l poni in cōclusiōe cū maiore extremitate q^z ponebat in maiori p^op^oe cū p^{ri}dicato il^l. s^z hoc signū t^u nō ponebat in maiore p^op^oe. ergo etiā nō de/bet poni in cōclusiōe q^{re} d^z sic cōcludi. ergo homo ē al^l.

Arguit Nō seq^ut in darij sic arguēdo. oē natū ē. adā est nat⁹. q^o adā ē. D^{om} q^o ibi nō ē forma i darij. q^z h^o s^z q^utuor f^{mi}. nā mē^o al^l s^z i maiori 2 i miore. q^z i maiore stat solū p^o p^{ri}ntib⁹ 2 i miore p^o p^{ri}ntib⁹ 2 p^{ri}erit⁹. q^z nisi sic miore ē c^o f^{la}.

Arguit Hic bⁿ a^r. omē currens ē asin⁹. sortes p^{re} ē cur/rens. g^o sortes p^{re} ē asin⁹. D^{om} q^o nō bⁿ s^zsumit q^z p^l est p^{ri}dicatū minoris p^op^ois q^z subiectū distributōis ma/ioris. q^z currens est subiectū maioris p^op^ois. s^z currens nō ē t^u p^{ri}dicatū minoris. sed hoc totū p^{re} esse currens est p^{ri}dicatū

Arguit Nō seq^ut. oēs aplⁱ dei s^z duodecim. petr⁹ 2 pau/lus s^z aplⁱ dei. g^o petr⁹ 2 paul⁹ s^z duodecim Di/cēdū q^o oēs capⁱ duplⁱ. Uno^o distributivē 2 tūc est bon⁹ syllo/gism⁹ in darij. s^z sicut p^o ē falsa ita 2 maior. Alio^o capⁱ oēs col/lectivē. tūc maior ē idiffinita s^z. 2 li omīs est p^o subiecti. 2 sic totū subiectū maioris nō est p^{ri}dicatū minoris. Et tūc arguit ex pu/ris p^{ri}cularib⁹ q^o est p^o regulas generales.

Ferio q^urtus modus p^{re}stat.

ex maiore v^li negatiua 2 minori p^{ri}culari affirmatiua cōcludē/tib⁹ p^{ri}cularē negatiuā directē. Et syllo⁹ fact⁹ in ferio ē p^{re}fectus q^z reg^ulat p^o dici de nullo. Et ē formal^l p^{na}. q^z t^z in oib⁹ f^{mi}s 2 c.

Tractatus

Arguit Nō seq̃t in ferio. null⁹ maur⁹ v3 albū qdā flo/
ren⁹ v3 maurz. g⁹ qdā floren⁹ nō v3 albū. Dd.
q̃ ibi nō bñ arguit. qz plus ē p̃dicatū minoris q̃z sbcm̃ distri/
butū maioris. qz sbcm̃ maioris fuit maur⁹. ⁊ p̃dicatū minoris
ē v3 maurz. Et g⁹ d3 si subsumi. null⁹ maur⁹ v3 albū. qdā flore
n⁹ ē maur⁹. g⁹ qdā floren⁹ n̄ v3 albū. s3 sicut conclusio ē falsa sic eti
am aliqua premissaz

Arguit Hic nō seq̃tur. nullū aīal ē spēs. hō ē aīal. ergo
hō nō ē spēs. Itē nullū viuēs ē mortuū. hō est
viuēs. g⁹ hō nō ē mortuū Itē nullū generādū est animal. qdā
hō est generādus. ergo qdā homo nō est aīal. Itē nullus hō
potest esse regina. vxor regis est homo. ergo vxor regis nō potest
esse regina Ddm̃ q̃ termini ibi nō tenent eodē mō. qz minor
extremitas nō tenet eodē mō in minore ppōe ⁊ in conclusiōe. qz
hō stat in minore ppōne p̃ suis suppositis. vel ad minus nō re
pugnat suppositis. sed in conclusiōe stat p̃ natura cōmuni abstra
cta a suis suppositis. ⁊ sic equocatur hō. ⁊ arguit a suppositiōe
p̃sonali ad simplicē. quare cōmunit fallacia figure dēonis S3
in scdo ⁊ tercio nō suatur eadē ampliatio ex pre ly homo qd in
minore nō ampliatur. sed in conclusiōe ampliatur. in q̃rto pō non
suatur restrictio vt patet.

Notandū Q̃ ferio reducitur ad p̃mū modū p̃me fi/
gure. ⁊ vltim⁹ reducitur ad scdm̃ modū p̃
me figure sumēdo oppositū Idē cōmū cōclusiōis de ferio cū altera
p̃missaz. s. maiori inferēdo oppositū alteri⁹ p̃missē. s3 cesare redu
cit ad celaret. ⁊ sic ferio reducitur ad celaret mediāte cesare

Arguit Null⁹ mod⁹ p̃fct⁹ d3 reduci ad modū ip̃fectū
s3 ferio ē p̃fectior mod⁹ q̃z cesare. g̃ ferio n̄ d3 redu
ci ad cesare. Dd. q̃ null⁹ mod⁹ p̃fct⁹ d3 reduci ad modū ip̃fctū
vt ibi sit stat⁹. s3 vt p̃ illū vltim⁹ reducat ad modū p̃fectū

Arguit In q̃ttuor modis p̃me figure p̃cludūt q̃ttuoꝝ
genera p̃bleumatū. g⁹ alij modi s̃t sup̃flui ⁊ 3
p̃ntia qz in illis eadē genera p̃bleumatū cōcludūt. Dd3. q̃z nis
oia genera p̃bleumatū cōcludant in q̃ttuor p̃mis modis. nō tñ
cōcludūt oib⁹ modis. neqz eq̃ facili⁹ p̃pter diūsas dispōez ip̃s⁹
medij. ⁊ g⁹ isti modi seq̃ntes nō s̃t sup̃flui.

Baralip̄tō q̄n tus mod⁹ cō

Hic p̄r̄t̄m̄iat de modis p̄me figure idirecte p̄cludētib⁹. ⁊ p̄mo de baralip̄tō cēlātes ⁊ dabit⁹. q̄z p̄ueniūt cū trib⁹ modis p̄fect⁹ i p̄missis. s̄z sap̄simo. ⁊ iselomoz nō h̄nt p̄ueniētā cū aliq̄ mō p̄fctō i p̄miss⁹. g⁹ vltio loco ponit⁹. d̄t g⁹ p̄o. Baralip̄tō p̄stat ex duab⁹ vltib⁹ affirmatis p̄cludētib⁹ p̄ticulārē affirmatiuā idē

S̄r Aristō. ponit sufficiēt modos p̄me figure (rēc. vtz i lra ⁊ nil d̄t de ill⁹ trib⁹ cēlātes dabit⁹ ⁊ baralip̄tō. ḡ nō d̄nt h̄ poi. Dd. q̄ mod⁹ accipit̄ dupli. Uno⁹ fm̄ suā cēntiā. i. p̄ p̄miss⁹ t̄m̄. sic diffis. sic cēlātes dabit⁹ baralip̄tō n̄ d̄nt a t̄b⁹ p̄mis modis p̄fect⁹. ⁊ sic distiguit modos Aristō. Alio⁹ capis p̄ p̄missis ⁊ p̄fctō s̄ll. ⁊ sic distiguit a trib⁹ p̄mis. ⁊ sic capis. P̄c. h̄y.

S̄r Nō seq̄t̄ oē albū ē accēs. oīs hō ē alb⁹. ḡ qd̄ dā accēs est hō. Dd. q̄ ibi p̄ualr̄ s̄z q̄ttuor termi. nā albū capis i maiori abstractiue. alias cēt falsa. q̄z valēt. i. res h̄us altēdinē est accēs. qd̄ ē falsū. s̄z i maiore capis p̄cretiue ⁊ r̄p̄ctū ad suā s̄bēn

Q̄r Ulex sylle^m fecis i baralip̄tō sit p̄fct⁹ vlt̄ ip̄fct⁹. Dd. q̄ ē ip̄fct⁹. ⁊ p̄ficir̄ q̄n̄ r̄ducit̄ ad p̄mo^m p̄me figure p̄ p̄u sionē p̄clōis de barbara p̄ accēs. ⁊ h̄ on̄siue. s̄z p̄ ip̄osibile ad ce larēt r̄ducit̄. sumēdo oppositū p̄dictorū p̄clōis cū maiore q̄ sit minor iserēdo oppositā p̄nā p̄uersā minoris. vtz facit̄ practi cāri. Et ē formal̄ p̄nā. qd̄ p̄tz p̄ vnā regulā p̄nāz. q̄cqd̄ seq̄t̄ ad p̄nō t̄dē p̄nē seq̄t̄ ad aīa eiuldē. s̄z ad istas p̄missas oē al̄ ē s̄ba. oīs hō ē al̄ seq̄t̄ ista. ḡ oīs hō ē s̄ba. ⁊ ad istā oīs hō ē s̄ba seq̄tur ista. qd̄ dā s̄ba ē hō. g⁹ de p̄mo ad vltimū ad ealdē p̄missas seq̄tur ista p̄clusio. qd̄ dā s̄ba ē hō q̄ hic p̄cluditur.

S̄r Cōclusio ist⁹ modi nō p̄r̄ p̄nti p̄ accēs. ḡ d̄ textū An̄s p̄ bat. q̄z ē p̄ticulār⁹. s̄z p̄pō p̄ticulār⁹ nō p̄r̄ p̄nti p̄ accēs Dd. q̄z p̄clusio de baralip̄tō nō p̄nti p̄ accēs. en̄ p̄uertit̄ cō clusionē de barbara p̄ accēs. s̄z p̄uersio capis h̄ actiue. q̄n̄ d̄r̄ in textū q̄ r̄ducit̄ ad barbara p̄ p̄uersionē p̄clōis p̄ accēs.

Relātes sextus mod⁹ p̄stat

ex maiore vlti negatiua ⁊ minori vlti affirmatiua p̄cludētib⁹ vltē negatiuā indirecte. Et ē iste mod⁹ formal̄ p̄nā. q̄z q̄cqd̄ seq̄t̄ ad

Tractatus

pñs alicuius bone pñe etiā seq̃ ad añs. Qd etiā pñ p reductōez
ē ad celaret pñsionē pñsionis simplr. et hñ oñsue. Sz p ipōssi
bile reducīt ad variū capiēdo pñcōziū sue pñsionis p minore. et
minore p maiore inferēdo pñsam pñcōzie maioris. vtz in isto
syllogismo. nullū aīal ē lapis. oīs hō ē aīal. gñ null⁹ lapis est hō
vbi arguit sic in variū. oīs hō ē aīal. qdam lapis ē homo. gñ qdā
lapis ē aīal. et ad istā seq̃tur. qdā aīal est lapis q ē cōtradicōria
maioris pñi syllogismi

Arguit Nō seq̃ in celares. nullū currens ē hō. posito q
null⁹ hō existat. oē aīal ē currens. gñ null⁹ hō ē al
qz pmissē itē et pñsio ē falsa. Dd. qz ibi male arguit. qz pñua
lic itē. qñtuor tñmi. qz hō in maiore tenet solū p cñtib⁹. sz i cō
clusionē tā p cñtib⁹ qz nō cñtib⁹.

Dabit⁹ septim⁹ mod⁹ cō.

stat ex maiore vli affirmatiua et minore pñculari affirmatiua cō
cludētib⁹ pñcularē affirmatiuā indirecte. vt oē al ē sba. qdā hō
est aīal. gñ qdā sba ē hō. Et reducīt p ipōssibile ad celaret capiē
do pñcōziū pñsionis p maiore et maiore p minore inferēdo
cōuersam cōtradicōzie minoris. vt facili⁹ pñt videri p exēpla. Sz
reductio oñsua sufficiēter pñt in textu

Querit Quare nō est aliq̃s mod⁹ pcludēs pñsionē
puertēt in ferio. Rñdet qz cā ē. qz pñsio de fe
rio nō ē puertibil⁹ cū sit pñcularis negatiua. q nō pñt puerti i ter
mis. lz bñ p pñsitiōem de qñ nihil ad pñsitiā. qz mutat tñmōs.
Un ē regula boerij. q oīs syllogism⁹ inferēs cōclusionē q pñt cō
ueri pñt inferre indirecte cōuertentē ei⁹. et ecōtra. syllogism⁹ infe
rēs pñcōem q nō pñt cñti pñt inferre indirecte aliquā pñcōem

Arguit Nō seq̃tur in dabit⁹ oē aīal ē idiuiduū qdā
gen⁹ ē al. gñ qdā idiuiduū ē gen⁹. Dd. qz nō
rē arguit in dabit⁹. qz mediū alit capīt in minore qz in maiore
qz i maiore al tenet p suis iferiorib⁹. et i minore tenet p nāsa cōi

Fapesimo octau⁹ mod⁹ cō.

stat ex maiore vli affirmatiua et minore vli negatiua. cōcludē
tib⁹ indirecte pñcularē negatiuā. Et reducīt oñsue ad ferio. sz p
ipōssibile reducīt ad barbara sumēdo oppositū pñcōziū pñsionis

Quartus

p maiore. et maiore p minore inferendo opposita contraria pmissa
minoris. exempla possunt facili videri. Etia p reduci ad cela/
rent sumendo opposita contradictoria conclusionis loco minoris.
quando minore loco maioris. inferendo contraria pueriam ma/
ioris. utz facili ter practica ti.

Arguit Conclusio debet ee silis alicui pmissa. ut dicitur p/
mo poy. sz ate pmissa de sapismo sz vles. q co/
clusio erit vles et no piculari. Dd. q conclusio dz ee silis alicui p/
missa q ad qlitate. sz in sapismo vna pmissa e negatiua. q co/
clusio erit negatiua. et no intelligit q ad qlitate sicut argumetu
pcedit. et sic pmittit ibi falla figure dcois. qz in maiore itelligit
qlitas. et in minore subsumit qlitas.

Arguit Minore ente negatiua nihil seqt in pma fi/
gura. ut dixit pma regula spialis. sz i sapismo
minor e negatiua. agt. Dd. q illa regula intelligit de modis di/
recte cludentib. mo sapismo e modus indirecte cludens

Arguit Sapismo dz magis reduci on siue ad celaret. qz
ad ferio. Alsn pna pbat. qz pmissa de sapismo.
hnt maiore puenctia cu celaret qz cu ferio. Dd. quis pmissa d
sapismo hnt maiore puenctia cu celaret qz cu ferio q ad qlitate
et qlitate. no tn q ad seqlam. qz sic magis sequit pmissa de sa/
pismo ad ferio qz ad celaret.

Arguit Nullus modus generalis dz poni p spali mo. sz fa/
pismo e modus generalis oim figuraz. q h male po/
nit p mo spali pme figure. Dd. q pma figura e pfectior et poti/
or alijs figuris. sic ponit istos duos vltimos modos in pma figu/
ra pus qz i alijs. no tn negat qn posset syllogizari p istos duos
modos in scda et tercia figuris. Et ppter h Aristo. ponit eos p/
oēs figuras ad innuedu q in oib cludi pnt

Frisesomoz non modus.

stat ex piculari affirmatiua maiore. et vli negatiua minore co/
cludentibus piculari negatiua indirecte. Et reducit ostensi/
ue ad ferio. maiore et minore pueris simplr. et per transpositoez
pmissa. ut patet in textu. Sed per impossibile reducit ad cela/
rent sumendo opposita contradictoria conclusionis p minore. et mi/
nore loco maioris. inferendo p dcoia pueria maior. Exempla pnt

Tractatus

videri in textu. Et etiā reducitur ad variū sumēdo oppositū p̄dictū
rū p̄dictis p̄ maiore et maiore p̄ minore inferēdo oppositū. p̄di
ctorū p̄sum minoris. Et sic p̄ q̄ fr̄isomoz ē formal' p̄na. si
cut celaret v̄l variū Et p̄t alr sic p̄bari. q̄ q̄cqd̄ seq̄tur ad p̄ns bo
ne p̄ne hoc seq̄tur ad āns eiusdē. s̄ ad p̄missas de fr̄isomoz se
quunt' p̄missas de ferio. et ad p̄missas de ferio seq̄tur conclusio
p̄ticularis negatiua. ergo etiā ad p̄missas de fr̄isomoz. seq̄tur
p̄clusio p̄ticularis negatiua

Arguit Maiore ex̄te p̄ticulari in p̄ma figura nihil se
q̄t. s̄ maiore i fr̄isomoz ē p̄ticular'. ḡo nihil se
q̄t in p̄ma figura. Dd. q̄uis nihil seq̄t maiore ex̄te p̄ticulari i
p̄na figura d̄icēz cludē. t̄n b̄n idicēz aliqd̄ seq̄t. s̄ fr̄isomoz cō

Arguit Dis syllogism' d̄z regulari p̄ (cludit idicēz
dici de oī v̄l p̄ dici de nullo. i. q̄ d̄z fieri s̄sūptio
sub s̄beo d̄istributōis. s̄ i fr̄isomoz n̄ fit s̄sūptō tal' cū maiore
sit p̄ticular' affirmatiua. ḡo nō ē bon' syllogism'. Dd. q̄ q̄uis
ibi n̄ fit s̄sūptio formal'. t̄n p̄tualr inq̄tū i p̄missis de fr̄isomoz
inelligūt p̄missas de ferio. mō in ferio fit debita s̄sūptio.
ḡo p̄tualr in fr̄isomoz fit debita s̄sūptio.

Ap.
603

Equit de secūda figu.

Postq̄. P. h. d̄eterminauit de p̄ma figura et modis e'.
h̄ p̄r d̄eterminat de sc̄da figuraz et ei' modis Et p̄ma fi
gura p̄cedit sc̄dam. q̄ p̄ma figura ē p̄fectior v̄t dictū ē. Et sc̄da
p̄cedit terciā ex̄ eodē fundam̄to. q̄ i sc̄da figura mediū bis p̄di
cat'. s̄ in terciā bis subijciat'. et p̄dicatū h̄z rōz forme. s̄b̄m p̄o rō
nē materie. s̄ forma dignior ē et p̄or materia. ḡo p̄r ordo.

Arguit Illa figura ē p̄fectior q̄ h̄z p̄les modos. s̄ ter
cia figura h̄z sex modos. et sc̄da t̄m̄ q̄ttuor. ḡo ē
p̄fectior Dd. q̄ p̄fectio figuraz nō attēdit penes pl̄alitatē mōz
s̄ penes p̄fectōz mediū. v̄l etiā penes p̄fectiorē modū p̄cludēdi
q̄ p̄fectiori mō s̄s in sc̄da figura q̄ terciā

Arguit Sicut se h̄z s̄b̄m ad p̄dicatū. sic terciā figura
h̄z se ad sc̄daz. s̄ s̄b̄m ē ān p̄dicatū. ḡo terciā fi
gura ē ān sc̄dam. Dd. q̄ l̄z via generatōis s̄b̄m sit ān p̄dicatū
t̄n via p̄fectōis p̄dicatū ē ān s̄b̄m. q̄ p̄dicatū t̄z se in rōe forme
et s̄b̄m in rōe materie. mō forma ē ān materiā. et talē ordinē ob

Quartus

feruat. P. h. Et determinando de scda figura pmo ponit aliquas regu-
las. qz pma e. q. maiore exnte pticulari nihil seqt. Lu^o ro e. qa
si maior eet pticularis tuc argueret a no distributo ad distribu-
tu ex pte maioris extremitatis. p. qz scdm ppos pticulari no
distribuit. sz ille idē termin^o esset pdicatu pclusiois r distribue-
ret in eo q. esset pdicatu ppositiois negatiue. qz semp pcluditur
negatiue in scda figura. Alia ratio est. quia tunc darent termini
in qbus omni r in qb^o nulli. Termini in qb^o oi st aial ho risibile
arguedo sic. qd dā aial e ho oē risibile e ho. g^o oē risibile e aial
Termini in qb^o nulli st aial lapis risibile. arguedo sic. qdā lapis
no e aial oē risibile e aial. g nullū risibile e lapis

Arguit Bñ seqt qdā ho e aial. null^o lapis e aial. g q
dā lapis no e ho. Dd. q. h e grā materie. qz no
formalr tenet in oibus fminis

Arguit friselomoz e formal^o pna in oib^o figuris. r ma-
ior e pticularis in illo mō. g bñ seqt aliqd in se-
cūda figura maiore exnte pticulari. Dd. q. friselomoz e bñ for-
mal^o pna in oibus figuris pcludēdo indirecte. sz no directe. mō
ista regula intelligit de modis scdē figure directe pcludētib^o

Scda regula. in scda figura ex puris affirmatis nihil seqt.
Lu^o ro e. qz si sic argueret. tuc mediū nullibi distribuere. eo q.
pdicata ppos affirmatiue no distribuūt. sz ppe vnionē duoz
extremoz cū vno 3° cōi p diūsis e^o ptib^o no seqt vnio ipoz iter
se. vt ppe vnionē extremitatū istaz. s. hois r eq i aiali n seqt vnio
eaz iter se. Alia ro e. qz si argueret ex puris affirmatis tuc daret
fmi i qb^o oi r i qb^o nulli Termini in qb^o oi st ho al risibile. argue^o
sic. ois ho e al oē risibile e aial. cū qb^o stat ista pclusio in veritate.
g oē risibile e ho. Termini in qb^o nulli st asin^o al ho. arguedo sic
ois ho e aial. ois asin^o e aial. cū qb^o stat ista pclusio in veritate.
ergo nullus asinus est homo

Arguit Dic arguit ex puris affirmatis r tñ bñ v3 qd dā
al e soz. qdā ho e soz. g qdā ho e al. Dd. q. quia
ibi aliqd seqt materialr grā fminoz. s. qñ mediū e fmin^o singla-
ris singularit^o tēt^o. nō tñ seqt in oib^o terminis. s. cōib^o q pnt capi
p diūsis. Etia qñis ibi aliqd seqt p syllogismū expostioz. n
tñ p syllogismū simplr. Un syllogism^o expostioz bñ v3 in se-
cūda figura affirmatiue. sz no negatiue. qz alias argueret a no

Tractatus

Distributo ad distributū Tercia regula. in scda figura sp cōcludit negatiue. Et ei⁹ pbatō sumit ex scda regula dea. qre pot⁹ deberet dici correlatiū qz regula

Arguit Si i scda figura sp negatiue pcluderet tūc tercia figura eēt pfectior qz scda. Seq̃la pbat. qā figure hnt suas pfectōes a pfectiori mō pcludēdi. Dd. q ex illa pre ē pfectior. sz qz scda figura pcludit vlr. z tēia figura sp pcludit picularit. iō ex alia pre scda figura ē pfectior tertia. Un in scdaa figura pcludūt ita gñā pblematū. i. vlr picularē z negatiu

Querit Quorū sūt modi scde figure. Dd. q q̃ttuor. scz cesare camestres festino baroco Quorū sufficiētia sic sumit. nā mod⁹ ē ordinatō duaz ppōnū in debita q̃lita / te z q̃titate. vl g⁹ ille due pmissē sūt ambe vles. aut sūt ambe picularēs. vel maior est vlis z minor picularis. aut maior picularis et minor vlis. Si ambe pmissē sunt vles hoc est q̃druplr vel ambe sunt affirmatiue vl ambe negatiue. vel maior est affirmatiua z minor negatiua. vl maior negatiua z minor affirmatiua. Si ambe pmissē sūt affirmatiue sic nihil seq̃tur p regulā spēcialem. qz in scda figura ex puris affirmatiuis nihil seq̃tur. Si ambe sūt negatiue sic itez nihil seq̃tur p regulā generalem. qz ex puris negatiuis nihil seq̃tur. Si maior sit affirmatiua z minor negatiua. sic ē camestres. Si hō ecōtra maior ē negatiua z minor affirmatiua. sic ē cesare. Si ambe sunt piculares sic nihil seq̃tur p regulā generalē. qz ex puris picularib⁹ indiffinitis z singularib⁹ nihil seq̃t Si maior ē vlis z minor picularis hō ē q̃druplr. vl ambe sūt affirmatiue. z sic nihil seq̃tur p regulā spēcialē Un ambe sūt negatiue z sic etiā nil seq̃t p regulā generalē Un maior ē affirmatiua z minor negatiua. sic ē baroco Un maior ē negatiua et minor affirmatiua z sic ē festino. Si maior ē picularis z minor vlis. hō ē q̃druplr. z q̃cūqz mō disponāt sp ē cōbinatio iuril vt dē pma regula spēialis hui⁹ figure

Cesare prim⁹ modus pstat

Hic cōsequēter determinat de modis scde figure in spēali. et pmo de cesare manifestās ei⁹ formatōem. di. Cesare constat ex maiore vli negatiua z minori vniuersali affirmatiua cōcludentib⁹ directe vlem negatiua Et reducūt oñsue ad celarent. quia quādo

Quartus

maior de celaret puerit simpli e bon^o syllogism^o in celaret. Et
e formal p^{ri}ma. q² q² ad scq² ad p^{ri}ma bone p^{ri}ma scq² ad a² eiusde
sz p^{ri}ma maiore de celare ad p^{ri}missas ei² sequit^{ur} p^{ri}missa de celaret.
ad q² scq² co²lo negatiua. g² eti² co²lo de celare e negatiua.

Querit^{ur} Utr^{um} syllogism^o sc²ns in cesare sit pfect^{us}. D^{icitur} d^{icitur}
q² no. q² syllogism^o ille e pfect^{us} q² regulat^{ur} eui,
dent^{ur} r^{ed} imediate p^{er} dici de oi vel dici de nullo. i. q² d^{icitur} fieri substup
tio sub s^{ub}co distributo. sed in scda figura no fit tal^{is} substumptio
eo q² medium bis p^{ro}dicatur

Arguit^{ur} Ille syllogism^o regulat^{ur} euident^{er} p^{er} dici de nullo
cu^m maior e v^{er}is negatiua. sz sic e in cesare. g² re
gulat^{ur} manifeste p^{er} dici de nullo. D^{icitur} d^{icitur} q² n^{on} sufficit q² maior sit v^{er}is
negatiua. sz eti² requir^{it} q² fiat sub s^{ub}co distributonis substumptio

Notand^{um} Quilibet mod^{us} sc²se figure reducitur ad il
lu^m mod^{um} p^{ri}me figure o^{mn}is^{ine}. cu^m q² p^{ro}ueit
in capite dictionis. sed per impossibile ad illu^m q² p^{ro}cludit opposi
tu^m p^{ro}dictoru^m minoru^m. r^{ed} h^{ic} p^{ro}ter p^{ro} ista d^{ic}ti^oem odieb^{at}. r^{ed} g² cesare reda
cit^{ur} p^{ro} impossibile ad ferio. sumedo oppositu^m p^{ro}dictoru^m co²cl^usi^ois cu^m al
tera p^{ro}missaz. i. cu^m miore inferedo oppositu^m p^{ro}dictoru^m minoru^m.

Arguit^{ur} Hic nullu^m text^{us} e sinist^{er}. cuiuslibet ho^{mo}is ocul^{us}
e sinist^{er}. g² nullu^m ho^{mo}is ocul^{us} e dexter. arguit^{ur}
in cesare r^{ed} en^{im} p^{ro}missa sz de r^{ed} co²lo falsa. D^{icitur} d^{icitur} q² h^{ic} arguit^{ur} a no di
stributo ad distributu^m ex p^{ar}te li ocul^{us}. q² sicut ocul^{us} no distribui
tur in minore. sic eti² no dexter distribui in p^{ar}te li. r^{ed} g² debet sic
p^{ro}cludi. cuiuslibet ho^{mo}is ocul^{us} no e dexter Sz d^{icitur} d^{icitur} rect^{us} no di
stribuit^{ur} ad distributu^m obliq^{ue}. g² ocul^{us} in p^{ar}te li no distribuit^{ur}
D^{icitur} d^{icitur} q² rect^{us} no distribuit^{ur} ad distributu^m obliq^{ue} p^{ro} signu^m affirma
tiu^m. cu^m b^{on}u^m p^{ro} signu^m negatiu^m. sicut fit h^{ic}.

Camestres sec^{undus} modus

co²stat ex maiore v^{er}is affirmatiua. r^{ed} minore v^{er}is negatiua. co²clu
sionibus v^{er}lem negatiua directe. Et e camestres formal^{is} p^{ri}ntia
et p^{ro}bat eo d^{ic}to mo^{do} sicut p^{ri}ma p^{ri}mi modi. Et reducitur o^{mn}is^{ine} ad cea
ret. r^{ed} no est syllogism^o pfectus vt sup^{er} dictu^m e de cesare. sz p^{ro} impossi
bile reducitur ad dar^{um}. q² minor de camestres est v^{er}is negatiua.
et p^{ro}clusio de dar^{um} est p^{ar}icularis affirmatiua. r^{ed} sic dar^{um} co²cludit
oppositu^m p^{ro}dictoru^m minoris

Tractat9.

Arguit Cesare et camestres hñt eadē pmissas et p̄clōes
q̄ nō sñ modi distincti. Dd. q̄uis hñt eadē p/
missas: nō tñ eodē mō dispositas. s; trāspōitas. mō trāspōitio
variat modū s; nō figurā. Etia nō hñt eadē p̄clōem q; p̄clusio
de camestres ē null⁹ laps⁹ ē hō. et p̄clusio de cesare ē null⁹ hō ē la
pis. vtz in syllogism⁹ cuiuslibet

Arguit Maior de camestres ē vlis affirmatiua. et ma/
ior de cesare ē vlis negatiua. s; vlis affirmatiua
ē añ vlem negatiua. g⁹ camestres d; pcedere cesare. Dd. q; hñ
attēdit ordo p̄nes hñ q; maior sit vlis affirmatiua vel negatiua
s; p̄nes facili⁹ redūctōz. et q; cesare facili⁹ reducitur ad celaret
q; camestres. vtz in textu. g⁹ pcedit.

Arguit Nō seq̄t i camestres oē mortuū ē nō ens. null⁹
hō ē nō ens. g⁹ null⁹ hō ē mortu⁹. q; p̄clusio ē
falsa et p̄misse ē. Dd. q; hñ arguit a nō āplo ad āplū. q; hō i mō
re nō āpliat. s; stat solū p p̄ntib⁹. et i p̄clōe āpliat q; stat p p̄nti
b⁹ et p̄terit⁹. S; dices. arguē a nō āplo ad āplū ē arguē ab iterio
ri ad sup̄i⁹. q; t̄min⁹ nō ampl⁹ ē inferi⁹ ad se nō āpliatū. g; cōtra
erit bona. Dd. q; vtz ē. si arguat sine distributōe. s; ab inferiori
ad sup̄i⁹ cū distributōe ē falla cōtra. et sic arguit hñ

Arguit Nō seq̄t cuiuslibet p̄dcōis alia ps ē p̄a. cuiusli/
bet p̄dcōis alia ps nō ē p̄a. igr nulla p̄dcō ē p̄di
ctio. Dd. q; male pcludit. s; deberet sic pcludi. g⁹ cuiuslibet p̄dcō
alia ps nō ē p̄dcōis alia ps. et sic cōclusio ē p̄a.

Festio terci⁹ modus p̄stat.

Hic p̄r terminat de modis p̄ticularib⁹ scdē figure. s. de festino et
baroco ostēdēs p̄mo ex q̄b⁹ cōstet festino. vtz in lra. Et ē formal
cōtra. nō tñ ē syllogism⁹ p̄fct⁹. vt dcm ē sup̄. et reducitur ad fe/
rio oñsue. vtz in textu. S; p̄ impossibile reducitur ad celaret. q; ce/
larēt cōcludit oppositū p̄dcōrū minoris de festino

Arguit Nō seq̄t in festino. nullū al⁹ dormiēs vigilat.
qdā hō vigilat. g⁹ qdā hō nō ē al⁹. p̄misse em̄ sē
ē cōclusiōe exite falsa. Dd. q; male cōcludit. q; pl⁹ ē s̄c̄m ma
ioris q; p̄dicatū cōclōis. s; d; sic cōcludi. g⁹ qdā hō nō ē al⁹ dor
miēs. et hñ mō cōclusio ē p̄a sicut et p̄misse

Baroco q̄rtus mod⁹ p̄stat.

ex maiori vlt affirmatiua ⁊ minore p̄ticulari negatiua conclu-
dētib⁹ p̄ticularē negatiua. Et n̄ p̄t reduci ad aliquē modū oñsiue
q̄ vel hoc fieret vel p̄ p̄uersionē vel p̄ trāsp̄ositōez p̄missaz nul-
lū illorū ē d̄m igitur. M̄ior p̄t q̄ m̄ior nō p̄t p̄uerti cū sit p̄-
ticulari negatiua. ⁊ si maior p̄tureretur h̄ esset i p̄ticularē affirmatiua
⁊ sic argueretur ex puris p̄ticularib⁹. Etia nō p̄ trāsp̄ositōez p̄missa
rū q̄ sic maior fieret p̄ticulari in p̄ma figura. qd̄ est cōtra vnā re-
gulā specialē prime figure q̄ est. maiore exāte p̄ticulari nihil seq̄-
tur. Et ergo solū p̄ impossibile reducitur ad barbara.

Arguit Particularis negatiua cōuertit p̄ p̄positōez. ḡ ma-
le h̄ d̄r q̄ nō possz cōuerti. Aliis p̄bas p̄ p̄. h̄. in
p̄mo tractatu. D̄d̄z q̄ cōuērsio capis dupl̄. vno⁹ vt est passio
enūciatōis absolute. ⁊ sic b̄n cōuertit p̄ticulari negatiua. Alio⁹
capis vt ē p̄ncipiū reduciū sillogisimoz īp̄fectoz ad p̄fectos. ⁊
hoc mō nō p̄t cōuerti. q̄ in tali reductōe debēt manere idē termi-
ni. s̄ in cōuersione p̄ cōtrapositōez termini mutantur.

Si Nō sequitur i baroco ois hō ē totū in q̄ritate sortes nō ē
totū i q̄ritate. ḡ sortes n̄ est hō. Itēz nō seq̄t ois hō cur-
rit p̄ casū. adā nō currit. ergo adā nō ē hō. D̄m ad p̄mū q̄ ma-
ior p̄t accipi dupl̄. vna mō vt ē vltis ⁊ tūc ē bon⁹ sillogisim⁹ i ba-
roco. s̄ sicut cōclusio ē falsa. ita ⁊ maior. Alio mō capis vt ē vna
singl̄aris vel indiffinita tūc ē vera s̄ n̄ valz sillogisim⁹. q̄ tūc ar-
guitur ex puris p̄ticularib⁹. Ad sc̄d̄m d̄m q̄ nō suat debita re-
strictio q̄ hō in maiori restringit stare p̄ p̄ntib⁹ ⁊ in cōclusionē
nō restringitur p̄ p̄ntib⁹ s̄ destruitur p̄ p̄ntib⁹ p̄teritis ⁊ futuris.

Equit de terciā figura

Postq̄ p̄. h̄. determinant d̄ secūda figura ⁊ modis ei⁹
hic cōseq̄nter determinat de terciā. Et seq̄tur sc̄d̄az figurā
sicut īp̄fectū seq̄tur p̄fectū. quia p̄fectio figuraz attēditur pe-
nes p̄fectōez mediū. s̄ mediū in sc̄da est p̄fectū q̄ in terciā figu-
ra vt patuit supra. Delminādo igitur de terciā figura. p̄mo pōit
aliq̄s reglās i mōis ei⁹ ob̄uādās. P̄ria ē i terciā figura m̄iore exā-
te negatiua nihil seq̄tur. Rō isti⁹ regle est q̄ si minor ēēt negatiua
tūc oportet cōclusionē ēē negatiua p̄ reglāz ḡnalē. si aliq̄ p̄mis

Tractatus

farū fuerit negatiua cōclusio erit negatiua. et etiā oporteret maiorē esse affirmatiuā itēz p regulā gēalē. qz ex puris negatiuis nihil seqtur. et sic argueret a nō distributo ad distributū ex pte maioris extremitatis. eo qz p̄dicatū p̄pōnis affirmatiue non distribuit. s; tñ distribueret in p̄clusiōe eo qz eēt p̄dicatū p̄clusiōis negatiue qd̄ semp distribuit. Alia rō ē qz si minor esset negatiua tñc daret terminū in q̄b^o omni et in q̄b^o nulli Termini in q̄b^o omni sunt al' hō asin^o sic arguēdo. ois homo est aial. null^o hō ē asin^o stat cōclusio vniuersalis affirmatiua in veritate. ergo ois asin^o est animal. Et in eadē dispositiōe cōtingit dare tres terminos in q̄b^o nlli q̄ sunt hō aial lapis. sic arguēdo. ois hō est animal. null^o hō est lapis. stat ista cōclusio negatiua in veritate nullus lapis ē aial. Sē cū da reglā i tertia figura cōclusio d; ēē p̄ticularis. Rō isti^o regule est. qz si cōclusio esset vltis tñc semp argueret a nō distributo ad distributū ex pte minoris extremitatis eo qz p̄dicatū p̄pōis affirmatiue nō distribuit et tñ distribueret in cōclusiōe eo qz esset subiectū p̄pōnis vltis. Sēda rō qz tñc esset dare terminos in q̄b^o oī et in q̄bus nulli. vt pater facili ter p̄acticāti. Tercia ratio est qz talis debet esse vniō extremitatū in cōclusiōe qualis ē vniō ipaz. in p̄missis cū medio. sed p̄missa vniuntur cū medio p̄ticulariter. ergo etiam cōclusio debet esse p̄ticularis.

Sl Cōclusio debz ēē similis alicui p̄missaz. s; vna p̄missaz in tertia figura ē vniuersal'. ergo cōclusio erit vniuersalis. Ddm qz vey est qz cōclusio debz ēē similis alicui p̄missaz in qualitate et ita p̄hus intelligit et nō in quātitate quia similitudo est rerum differentiū eadem qualitas

Sl Quelibz cōclusio p̄ticularis sufficiēt p̄r cōcludi in p̄ma figura. s. an dary ferio sapēmo dabit; zc. igit ista figura ē sup̄flua. Ddm licz ois cōclusio p̄ticularis sufficiēter cōcludat in p̄ma figura p̄m aliquos modos cōcludēdi. nō tñ quo ad oēs.

Quā tēcia figura h; sex mōs

Hic nūc dēmiat de mōis tēcie figure qz sūt sex Et istoz modoz nūc hēt p̄ sufficiētiā nā mod^o ē ordiatio duaz p̄pōnū in debita q̄litate et q̄titate. Ul' g^o ille due p̄misit ābe s; vltis aut ābe p̄ticularis. vel maior vltis et minor p̄ticularis. aut maior p̄ticularis et minor vltis. Si ābe p̄misit s; vltis h; ē q̄drupliciter. quia vel ante

Sunt affirmatiue. et sic e' darapti. aut a'be negatiue. et sic nihil seq' tur. vel maior e' affirmatiua et minor negatiua. et sic iterz nihil se q' tur ppter regulā vnā isti' figure. aut maior e' negatiua et minor affirmatiua. et sic e' felapto Si ambe st' p'iculares. h' e' q' druplr. et q'cūq' mō disponat sp e' cōbinatio inutilis. Si maior e' v'lis et minor p'iculari hoc e' q' druplr. vel ambe st' affirmatiue et sic est datisi. aut ambe negatiue. et sic nihil seq' tur. vel maior e' affirma tiua et minor negatiua. et sic iterz nihil seq' tur. aut maior e' negati ua et minor affirmatiua. et sic e' ferison. Si maior e' p'icularis et minor v'lis hoc e' q' druplr. q' vel ambe st' affirmatiue. et sic e' di samis. aut a'be negatiue et sic nihil seq' t. vl' maior affirmatiua et mi nor negatiua et iterz nihil seq' t. aut ecōtra maior negatiua et mi nor affirmatiua. et sic e' barardo

Arguit Plures st' mōi' d'recte cōcludēdo q'z sex. g' ista sufficiētia e' insufficiēs. Anz p'z sic arguēdo sor tes e' risibil. sortes e' hō. g' hō e' risibil. Dōm q' ille nō e' syllogis mus simplr. s'z expositori'. q' licet possit fieri in omni figura. tñ i' tercia e' optim'. an p'ma mediū. et in scda pessim'. Exemplū de p'ma figura. vt sortes e' aial. q'dā hō est sortes. g' q'dā hō e' aial. Exemplū de scda. vt nullus lapis e' sortes. q'dam hō est sortes. g' q'dam hō nō e' lapis. Exemplū de tercia. vt sortes nō e' asin'. sortes e' hō. g' hō nō est asin'. S'z nō fit in mō. q'a semp o'z me diū distribui in aliq' p'remissaz. sed termin' singularis q' est mediū syllogismi expositori' nō p't distribui. Et q'z diffi'. syllo gismi predicta sibi non conuenit propter illam p'iculam. pos/ tis que valet id est in modo et figura dispositis ideo oportet hic ponere eius p'p'iam diffinitōem

Querit Quid e' syllogismus expositori'. Dōz q' syl logism' expositori' e'. cui' mediū e' t'min' singu/ laris singulariter et vniuoce tēus cui p't debite addi h' cōplexū de q'd e'. exēplū vt sortes e' al' sortes e' hō. g' sortes e' al'. In q' diffini tōe rāgūf tres p'ditōes q' req'rūt ad syllogismū expositoriū q'b' soluūf argumēta q' p'nt fieri ad p'bādū q' syllogism' expositori' nō sit formal' p'na nec teneat in o'ibz t'mis p'similib' cōsimili forma retēta. P'ia e' q' mediū d'z e' t'min' singularis. et iō h' non arguit expositorie qualitas sortis e' albedo qualitas sortis e' musi/ ca. g' musica e' albedo. Scda cōditō e' q' mediū d'z teneri singula riter et vniuoce. et g' nō sequit sic arguēdo expositorie dēmōstran

Tractatus.

bo sorte. iste homo est sortes. deinde demonstrando platonē iste homo est plato. ergo sortes est plato. Tertia conclusio est quod mediū debet congrue addi hoc complexū omne quod est. propterea hic non arguitur exposito /
ne dicendo hec eētia diuina est pater. hec eētia diuina est fili⁹ g⁹ filius est pater. Et illud complexū omne quod est. facit terminū singulare sufficere teneri singulariter quare illud mediū hec eētia diuina non est sufficiens singulariter tertiū quia est vna eētia nūc in ibi psois et hī dō ē singlae

¶ Hic arguitur expositio iste canis est pater. iste canis est tu⁹ ergo est pater tu⁹. Dōm quod ibi male inferit quia mediū in /
trat conclusionē. Etiam minor extremitas non subiicit in conclusiōe. deberet enim sic concludi iste canis est pater et est tuus. ergo quod est tu⁹
um est pater. et ita committitur fallacia accidentis.

¶ Non sequitur scia sortes est grammatica. scia sortes est musica. g⁹ mu /
sica est grammatica. Dōm quod mediū hī non est termin⁹ singularis
fm se totū. et lex mediū refertur per se singulari. non tamen tenet singulariter.

Queritur Per quod principia regulat syllogism⁹ expositio. Dōm quod affirmatiui expositio regulat per hanc
maximā quicquid hī eadē vni singulari singulariter et vni uoce tēto et c
hī eadē in se. Et negatiui regulat per hanc quicquid sic se hnt quod vni corz
ē idē vni singulari singulariter tēto cui aliter nō ē idē illa si eadē ite

¶ Dis syllogism⁹ dicitur regulari per dici de oī vel dici de nullo sed
syllogism⁹ expositio non regulat per dici de oī vel dici de nō /
lo igitur. Dōm quod duplex est syllogism⁹. quidā est concludēs ad in /
tellectū cui⁹ mediū ē termin⁹ cōis cui pōt addi signū vniuersale
Alius est syllogism⁹ concludēs ad oculū vel ad sensū cui⁹ mediū
est termin⁹ singularis et vocat⁹ syllogism⁹ expositio. Tūc dicitur quod
maior ē vera de syllogismo concludēte ad intellectū. quia syllogism⁹
expositio habet alia principia vt patuit. sed quod aristoteles non tene /
minat de syllogismo expositio ideo est. quia ars et scētus habēt fi /
eri circa difficilia. sed syllogism⁹ expositio est manifestus quo
ad sensum quia procedit ex singularibus quod sensu cognoscuntur.

Queritur Ut syllogism⁹ expositio negatiuus valeat in
oīb⁹ figuris. Dōm quod non vbi in scda quia tūc argu /
eretur a non distributo ad distributū vel ex parte maior⁹ extremitatis
vel ex parte minor⁹ extremitatis. Sed si maior fuerit negatiua et minor
affirmatiua tūc bñ valz in pma figura et tertia vt bñ sequitur in pma
sortes non est asinus. quidā homo est sortes. g⁹ quidā homo non est asinus. In ter /

cia figura vt sortes n̄ currit. sortes est hō ergo q̄dam hō nō cur-
rit sed si maior fuerit affirmatiua ⁊ minor negatiua tūc non va-
let: qz tūc argueret a non distributo ad distributum.

Arguit Nō sequitur sortes ē al' sortes nō ē asin'. g' asin'
non ē al' Dd3 q' in scia figura minore exnte
negatiua non valz syllogism' vt dictū ē ideo notādū ē q' sp̄ales
regule figuraz debet etj seruari in syllogismo expositio.

Barapti prim' mod' con.

stat ex vli affirmatiua maiori ⁊ vli affirmatiua minori p̄clarem
affirmatiua p̄cludētib' dīcē. vt oīs hō ē suba. oīs hō ē al'. g' qd'
dā al' ē suba. Et p̄ trib' modis p̄bari q' darapti sic formal' p̄ntia
Primo reducēdo darapti oīsue ad terciū modū prime figure.
Secdo reducēdo ipm p impossibile ad sedz mōz p̄me figure Ter-
cio p̄bat p syllogis' expositio. Et qn̄ qn̄ quare p̄lib' mōis p̄-
bant isti mōi qz mōi figuraz p̄cedētiū. Dd3 q' mōi terciū figure
sūt imp̄fectissimi. ⁊ g' indigēt p̄lib' p̄bationib' Et reductio isti'
modi oīsina satz p̄z in textu. s3 p ip̄sibile reduct' ad celaret su-
mēdo oppositū p̄dictoriū p̄clonis cū vna p̄missaz. i. minore et i-
fert oppositū p̄trariū alit' p̄misit. S3 p syllogis' expositio p̄-
bat sic qz ad p̄missas de darapti sequit' p̄misit syllogismi expositio
toriū. s3 ad p̄missas syllogismi expositio sequit' p̄clō p̄clari' affir-
matiua. g' ec ad p̄missas de darapti t̄lis sequit' p̄clō. vt si iste p̄mis-
se sūt hō oīs homo ē suba. oīs homo ē al'. ec iste erūt hō sortes est
suba ⁊ soz ē al' tūc arguit sic expositio soz ē suba. soz ē al'. g' qd'
dā aial ē suba. vbi ad p̄missas singulaēs sequit' p̄clusio p̄clari' affir-
matiua. g' ec ad p̄missas de darapti eadē sequit' p̄clusio. qz qd'
quid sequit' ad p̄ns bone p̄ntie etiā sequit' ad aīs eiusdem.

Arguit Mod' p̄fctis n̄ d3 r̄duci ad mod' ip̄fctū. s3 da-
rapti ē mod' p̄fctior qz darap. g' n̄ d3 r̄duci ad da-
rū oīsue 2 Dd3 p3 qz ē vliā ⁊ d arū ē mōsp̄clari' Dd3 q' mō-
vles sūt p̄fctores in eadē figura qz p̄claciō n̄ tū i diūb. mōi et p̄-
ticiaciō p̄rie figure sūt p̄fctōes qz mōi vles i alijs eo q' exidēti' p̄clu-

Ar Reducē p impossibile ē sumē oppo' p̄dctōriū p̄clon' d̄nt
cū alia p̄missaz ⁊ iſerre oppo' alit' p̄misit. s3 sic n̄ fit qn̄ da-
rapti r̄duci ad celaret p ip̄sibile qz ibi sumit oppositū p̄trariū
maioris. g' male reduct' ad celaret p impossibile. Dd3 q'uis

Tractatus.

pmo 2 p se sumat p trariū. tñ ex pñti sumit p tradictoriū maioris
vñ i oib⁹ modis scde figue ē sumēdū oppositū p dictoriū maioris ex
ceptis istis duob⁹ darapti 2 felapto i qb⁹ sumit oppositū pñti.

Arguit Nō seq^r i darapti o is hō ē alb⁹ in casu possibili
risibile est albū. ergo darapti nō est formalis pñti. Dñm q
nō bñ cōcludit. qz plus ponitur ad p dicitū cōclusiōis qz ad p dī
catū maioris p pōnis. qz in qñtū nō ponebat ad p dicitū maio/
ris p pōnis cū sit determinatio mediū. ergo nec debz poni ad p dī
catū cōclusiōis. debet ergo sic pcludi. ergo qdā risibile est albū.
Vel p cōcludi cū implicatōe ad subiectū. ergo qdā risibile in/
qñtū hō est albū. Sz diceret hō est mediū 2 nō intrat in con/
clusiōez. g^o male cōcludit. Dñz q nullū mediū vt mediū dñz in/
trare cōclusiōez. sz bñ vt est aliqd dterminās extremitatē.

Arguit Hic arguit sine reduplicatōe 2 tñ nō seq^rur cu
iuslibz cōtradictōis altera ps est vera cuiuslibz
contradictōis altera ps est falsa. ergo falsum est vez. Dñm q
plus subicitur i minori qz distribuitur in maiori. qd nō dñz fieri
in tercia figura. quia in maiori distribuitur solus obliquus.

Arguit Nō seq^rur in darapti. ab oī hoīe videtur pater. ab oī hoīe
videt fili⁹. g^o fili⁹ est p^r. Dñm q male cōcluditur. sz dñz
sic cōcludi. ergo ab eodē a quo videtur fili⁹ etiā videtur pater

Felapton secundus modus

cōstat ex vli negatia maiore. 2 vli affirmatiua minore cōcludē/
tibus picularē negatiuā. Et iste mod⁹ pbat^r tripliciter scz oñs
ue. p impossibile. 2 p sillogismū expositoriū sicut superius dictū
est de darapti. Et reducitur ostensue ad ferio. sed per impossibile
reducitur ad barbara. quia barbara cōcludit oppositū contrariū
maioris de felapton. Et pbat^r p sillogismū expositoriū capien/
do vñū singulare sub medio ei⁹ de quo negetur maior extremitas
2 affirmetur minor deinde inferatur cōclusio picularis negatiua

Notādū Q^{uod} qlibz mod⁹ scie figue p^{oss} reduci p ipōssi/
bile ad illū modū pme figure q cōcludit op/
positū p dictoriū maioris exceptis duob⁹ pñtis modis darapti 2
felapton q reducūt^r ad illos modos pme figure p ipōssibile q
cōcludūt oppositū pñti minoris. 2 g^o darapti reducitur ad celare^t
2 felapto ad barbara. Et h^{ic} pñti illis dēonib⁹ leuare romanis.

Arguitur hic arguit in se lapton. nullus homo est generis omnis homo est alius. si alius non est generis. et tunc non sequitur. ergo non est for-
malis contra. Dominus quod aial non tenet in minori. propone et in conclu-
sione eodem modo. si sunt quatuor termini. Sed diceret. alius
predicat in minori. propone ut generis et in conclusione stat aial ut generis. er-
go sumit eodem modo. Dominus quod quibus alius stat ut generis in minori. propone tunc
tenet etiam per natura generica percernere sua supposita. quo modo non
capit in conclusione. et sic non per omnia eodem modo ponit. Etiam ibi variatur
propositione. quod alius in minori supponit personaliter. et in conclusione simpliciter
Sed dices alius utrobique supponit simpliciter. ergo hic non est mutatio
suppositiois. Dominus quod aial in minori. propone supponit simpliciter
in secundo gradu qui coincidit cum suppositione personali.

Disamis tercius modus contra.

Postquam per hic determinavit de modis vltimis tercię figure. hic pnter
agit de particularibus et primo de affirmatis que sunt disamis et datissi.
primo ostendit propositionem illius modi disamis ut in fra prius. Et iste
modus reducitur consue ad datiss per conversionem maioris et conclusionis
simpliciter et per transpositionem premissarum. et probat iste modus quod illa contra
est bona in qua ex opposito pntis sequitur oppositum antis. Sed per
impossibile reducitur ad celaret sumendo oppositum dictorum conclu-
siois cum altera premissarum. scilicet cum minore inferendo oppositum alius premissę

Arguitur Non sequitur in disamis. aliquis homo est mortuus. omnis homo est viuens si
viuens est mortuus. Dominus quod tunc hic non tenet eque ample. quod
homo in maiore amplius per pntibus et preteritis in minori hoc solo stat pro
pntibus. Et quoniam dicitur hic fuerat applicatio. et tunc non sequitur alieni homini uest
sanitas omni homini inest albedo. ergo albedo est sanitas. Dominus quod male
concludit. nam dederet sic concludi. quod cum inest albedo inest sanitas.

Arguitur Hic arguitur in disamis a quodam homine videtur equus ab omni homine
mne videtur lapis. si a quodam lapide videtur equus. et tunc non sequitur.
ergo premissę sunt vere et conclusio falsa. Dominus quod ibi non bene concluditur
Sed dicitur sic concludi. ergo a quod videtur lapis ab eodem videtur equus.

Arguitur Disamis et datissi non sunt difficti modi igitur. Aliis probatur.
quod sic in disamis est una premissa vltis affirmativa et alia particu-
laris affirmativa sic est in datissi. et sic conclusio de disamis est particularis affir-
mativa ita sicut conclusio de datissi. Dominus quod ibi non est eadem ordinatio terminorum
tamen et propositionum. quod in disamis maior est particularis et minor vniuersalis. sed in

Tractatus

Datiss maior ē vltis et minor particularis. q^o nō sūt i^u dē modū. qā
trāspō pmissaz variat modū. s; nō figurā. qz mod^o ē ordinatō
i debita q^ulitate et q^uritate. s; figura ē ordinatō triū t^umioz p^o de
bita s^ubiectōz et p^odicatōz q^u est māer p^omiss^u trāspōsit^u i scia figurā.

Datiss q^urtus modus pstat

ex vlti affirmatiua maiore et particulari affirmatiua minore p^oclu/
tentib^u particularē affirmatiuā. Et datiss reducit^u oñ siue ad darij
p^ouersionē minoris simplr. s; p^o impossibile ad ferio sumēdo op/
positū d^ocorū p^o maiori suādo minore. et inferēdo oppositū d^o
d^ocorū maioris. Et p^obat p^o syllogismū expositōriū sicut p^ocea ē/
tes. qz ad p^omissas syllogismi expositōriū seq^ut p^oclō particularis. q^u
etiā ad p^omissas de darij seq^ut p^oclō particularis.

Arguit Hic arguit in datiss. oīs hō currit. hō ē spēs. q^o
spēs currit. D^o. q^u ibi male arguit in datiss. qz
termi nō tenet eodē mō. qz hō equocat. nā in maiore stat p^o sup/
posit^u suis. s; in minore accipit p^o natura cōi abstracta a suppositis

Arguit Hic arguit in datiss. et tñ nō seq^ut p^oclō. oīs hō ē
nat^u. qdā hō ē nascēd^u. q^u qdā nascēdū ē natū.
D^o. q^u male arguit. qz mediū tenet alr et alr. q^ure variat āpliatō
qz hō in maiore tenet p^o p^ontib^u et p^oteritis. et in minore tenet p^o p^o
sentib^u et futuris. ad q^us ampliā p^o futurū nascēd^u. et sic sūt ibi p^o/
t^ualiter q^utuor termini

Arguit Hic arguit in datiss et tñ nō seq^utur. oē p^omissum
ē alin^u. qdā p^omissū ē hō. q^u qdā hō ē alin^u. qz p^o
misse sūt possibiles casu posito. et tñ p^oclō falsa. D^o. q^u l; abe p^omis
se sūt possibiles. tñ sūt sibi icōp^oles. qz nō p^ont abe sūt itaq^u i^uitate

Bocardo q^untus modus cō

Hic p^onter dēmiat de modis scie figure particularib^u negatis. oñ
dens p^omo ex q^ub^u pstat bocardo. et h^u h^uz facill^u videri p^o vocales i
eadē d^ocoe positas Et bocardo nō p^ot reduci ad aliquē modū p^ome
figure oñ siue. qd sic p^otz. qz nō p^ot reduci p^o p^ouersionē nec p^o trāspōz
p^omissaz. nō p^o p^ouersionē maioris. qz maior ē particularis negatiua
q^u nō p^ont in finis. l; p^ontat p^o p^opoem. s; illa p^ouio nō dēuit h^u.
cñ^u rō ē. qz termi debet in reductōe manere. s; in p^ouio p^o cōtra
positōz termi finiti mutant in t^uminos ifinitos. Etiā nō p^o cōu

Quartus

tionē minoris. qz illa ē vltis affirmatiua q̄ p̄t̄it i p̄ticularē af-
firmatiuā. ⁊ sic ambe p̄misse essent p̄ticularēs qd̄ ē vna regulā
generalē. Etia nō p̄ trāspōz p̄missaz. qz sic minor fieret maior
et tūc minor eēt negatiua. s; minore exīte negatiua in tertia fi-
gura nihil seq̄tur. S; reducit ad barbara p̄ impossibile. sumēdo
oppositū d̄cōziū p̄ maiore ⁊ mior manebit in loco suo. ⁊ d̄cō-
ziū maioris sumit loco p̄lois. exēpla patēt p̄ticiāti. Et vltia h̄ ex-
pbat p̄ syllogismū expositoriū. qz ad p̄missas syllogismi exposit-
toriū seq̄tur p̄lo p̄ticularis negatiua. ḡ etiā ad p̄missas syllogis-
mi de bocardo seq̄tur p̄ticularis negatiua. Exēplū si ista ē ha.
qdā hō nō ē asin⁹. tūc etiā ista. sortes nō est asin⁹. ⁊ si ista ē vera.
ois hō n̄ ē aial. tūc etiā ista ē vera. sortes n̄ est aial. s; ad illas p̄-
missas seq̄tur conclusio p̄ticularis negatiua. ḡ etiā ad p̄missas de bo-
cardo seq̄tur p̄ticularis negatiua

Arguit Nō seq̄tur in bocardo sortes nō ē minor sorz. to
sorz. ē minor sorz. ḡ minor sorte nō ē mior sorz.
Dd. q̄ mediū. s; sortes nō tenet eodē mō. qz i maiori tenet p̄ ip-
so sorte. ⁊ in minore tenet p̄ p̄tib⁹ integlib⁹ sortz

Arguit hic mediū tenet eodē mō. qdā hō n̄ ē asin⁹. cu
insublet hois ē asin⁹. ḡ qdā asin⁹ n̄ ē asin⁹. Dd.
q̄ male p̄cludit. nō mior ē de obliq̄ ḡ conclusio ē de obliq̄ sic ḡ. ali-
q̄ asin⁹ n̄ ē asin⁹. vbi tenet nō ē possessio asini ab asinō qd̄ ē verz

Ferison sextus mod⁹ p̄stat

ex maiori vlti negatiua. ⁊ minori p̄ticulari affirmatiua p̄cludēt
b⁹ p̄ticularē negatiuā. Et iste mod⁹ reducit oñsine ad ferio p̄ p̄-
sionē minoris simplr S; reducit ad darij p̄ impossibile eoq̄ darij
p̄cludit oppositū maioris de ferison. Et etiā pbat p̄ syllogismū
expositoriū sicut p̄cedētes.

Arguit Nō seq̄t null⁹ hō ē p̄p̄riū qdā hō ē n̄sibil⁹. ḡ
n̄sibile nō ē p̄p̄riū. qz p̄lo ē falsa ⁊ p̄misse de
Dd. q̄ ibi mutat gen⁹ sup̄p̄ois ex p̄t̄e n̄sibil⁹ qd̄ i minori suppo-
nit p̄sonalr ⁊ i p̄loē simplr Et oib⁹ dicit p̄z q̄ ob̄ruat p̄p̄etati
b⁹ logicalib⁹ q̄ s; sup̄p̄o āpliatio restrictio. ⁊ etiā cautel circa p̄-
mā figurā enūatis isti modi nūq̄ patuit infatā

Syllogismoꝝ p̄cludētū

Tractatus

Postq̃. p. h. defiauit de s̃b⁹ figuris et mōis earū. h̃ p̃ñr pōit aliq̃ nō
bilia p̃p̃t iuuenes ad meli⁹ itelligēdū q̃ dca s̃b. it̃ q̃ p̃^m nōbile ē
q̃ syl̃ls p̃cludēs p̃ticlarē negatiua dircē n̄ p̃t eā p̃cludē idircē nec
ē⁹ syl̃ls p̃cludēs p̃ticlarē negatiua idircē n̄ p̃t eā p̃cludē dircē
ṽtī felap̃rō et fr̃isefomoz vbi p̃cludit̃ p̃ticlaris negatiua idircē
et nō p̃t p̃cludē eādē dircē. Et rō ē q̃ p̃ticlaris negatiua n̄ p̃t p̃ū
et in t̃mis. al̃s em̃ argueret̃ a nō distributo ad distributū

Ar̃ Syl̃ls p̃cludēs p̃ticlarē negatiua dircē p̃t p̃cludē eā i
dircē. ṽtī i celaret̃. g̃⁹ notabile. Dd. q̃ syl̃ls p̃cludēs p̃ti
cularē negatiua dircē p̃^o et p̃ se n̄ p̃t eādē cōcludē idircē. s̃z p̃ticla
ris negatiua et cōtri solū cōcludit̃ i celaret̃ dircē et idircē

Notadū ² q̃ttuor s̃b genera p̃blematū. s̃. ṽle p̃ti
culare affirmatiuū et negatiuū. et illa cōclu
dūt in p̃ma figura in p̃mis q̃ttuor modis. S̃z in alijs figuris
solū cōcludūt tria genera sicut in sc̃da cōcludit̃ ṽle p̃ticulare et
negatiuū. Et in t̃cia cōcludit̃ affirmatiuū negatiuū et p̃ticulare

Ar̃ Si i p̃ma figura cōcludāt q̃ttuor genera p̃blematū tūc
oēs aliū mōi et figure est̃ sup̃flui. cona p̃bat̃. q̃ frustra fit
p̃ pla qd̃ p̃t fieri p̃ pauciora. Dd. q̃uis oīa genera p̃blematū cō
cludāt i p̃ma figura. tū n̄ p̃^m oēs dispōs̃ p̃missaz et mediū. s̃z solū
p̃zvnā dispōs̃ mediū. et g̃ nec̃ario ponūt̃ alie figure cū mōis suis

Notandū ² cōclusiōes s̃b in tali d̃rā. nā qdā s̃b
difficiles ad syllogizādū. sicut i p̃ma fi
gura ē ṽlis affirmatiua. q̃ illa cōclusiō ē difficil̃ ad syllogizādū
q̃ tū in vno mō et i vna figura syllogizat̃. s̃z ṽlis affirmatiua syl
logizat̃ tū in vno mō et i vna figura. s̃. i p̃mo mō p̃me figure. g̃
ē difficillie syllogizatōis Et p̃ oppo^m ē facilis destrucōis. q̃ val
de facilit̃ destruit̃. s̃ p̃ cōclusiōē p̃ticlarē Quedā at̃ s̃b cōclusiō
nes faciles ad syllogizādū. sicut ē p̃ticlaris negatiua. q̃ syllogi
zat̃ in p̃lib⁹ figuris et in p̃lib⁹ mōis Et qdā s̃b medio mō se h̃ntes
sicut p̃ticlaris affirmatiua. et ṽlis negatiua. s̃z tū cōclusiō p̃ticu
laris affirmatiua ē facilior. eo q̃ in plurib⁹ modis syllogizat̃ q̃
vniūsalis negatiua.

Notandū ² nouēdecī s̃b modi oīm figuraz. q̃z
nouē s̃b p̃me figure. q̃ttuor sc̃de et sex ter
cie. Et pat̃et in h̃ijs s̃b⁹ Barbara celaret̃ darī ferio baralip̃tō
Celātes dabit̃is sapelimo fr̃isefomoz. Celare camestres festino.

Quartus

Baroco Darapti. Felapto disa misa datisi bocardo ferison Et iter
oēs illos modos solū quatuor pmi pme figure sū pfecti. z q̄ oēs
aliq̄ ad illos reducūt. q̄z reductio oñsua facil̄ erit cōsiderat̄ q̄
tuor cōsonatib⁹ possit in capite illaz quatuor deōnū barbara ce
larēt darij ferio. Et sū tria pncipia reductiua. s. cōuersio trāspō
pmissaz. z reductio p impossibile. Sz mod⁹ reducēdi ptz in hys
metris. Sumpl̄rverti vult. s. p. vero p acci. N. vult transponi
c. p. impossibile duci. Sūt z alia notabilia ex textu satis clara. iō
hic relinquunt

¶ Qz Aristot. i priorib⁹.

Hic in fine tractat⁹ q̄rti autor n̄ postq̄z dēminauit
de cōiugatōib⁹ z cōbinatōib⁹ vtilib⁹. b̄cūf agit de cōiugatōib⁹
inutilib⁹ assignādo rōes q̄b⁹ pban̄t eē inutiles. z cū h̄ ondit in/
uētōz illoz tminoꝝ. vtz in textu. q̄ in hac pte ē satis facil̄

Notandū Qz cōiugatio vel cōbinatio terminoz
z pponū ad inferēdā p̄loem ē duplex.
vtz pmo p̄oz. qdā ē vtil̄ i q̄. s. cōclusio seq̄t ex pmissis formāl̄.
p̄m regulas p̄us datas. ita q̄ nō p̄nt repiri termi in q̄b⁹ oī z in q̄
bus nulli. Alia ē inutil̄ in q̄ ex pmissis infer̄ cōclusio cōtra re/
gulas p̄us datas generales z sp̄ales. ita q̄ lz possint dari termi
ex q̄bus cōclusio b̄n seq̄tur. grā materie tm. tñ ex altera pte p̄nt
dari termi in q̄bus nō seq̄tur. Ex q̄ ptz. q̄ aliq̄ cōbinatio d̄r in
utilis. qz p̄ccat cōtra regulas generales oīm figuraz. v̄l cōtra re/
gulas sp̄ales aliq̄z. z q̄ oēs regule sū p̄bate. p h̄ qd̄ ē dare tmi/
nos in q̄bus oī z in q̄bus nulli

Querit Quid ē dare tminos in q̄bus oī z in q̄b⁹ nul
li. Dd. q̄ dare tminos in q̄b⁹ oī ē dare tres tmi
nos ex q̄b⁹ sūt due p̄misse h̄e f̄m aliquā cōbinatōz inutilē. cū q̄b⁹
stat v̄lis affirmatiua in v̄itate. Sz dare tminos in q̄b⁹ nulli. ē
dare tres tminos ex q̄b⁹ sūt due p̄misse f̄m aliquā dispōem in
utilē. cū q̄bus stat v̄lis negatiua in v̄itate

Notandū Qz ad iueniēdā illos tminos in q̄b⁹ oī z
i q̄b⁹ nulli assign̄t̄r ea regule P̄ia q̄ acci
piēdi sū duo tmi dispari. vt due sp̄s cū suo genēvt hō asin⁹ al.
scōa q̄ accipiēdi sū duo tmi q̄z al̄ de alio p̄t. sū cōtribiles sū n̄
cū exneo v̄tusq̄z vt hō al̄ lapis. scia ē. q̄ accipiēdi sū duo tmi q̄z

Tractatus

alter de altero p̄dicat̄ siue p̄uertibiliter siue nō cōuertibiliter cum
superiori ad utrumq; ut hō n̄ibile aīal. vel ut hō aīal substantia.

Querit̄ Quare talis cōbinatio in q̄ dant̄ termi i q̄i
bus oī et in q̄bus nulli est inutilis. Dōm q̄
ad hoc sūt due rōes. p̄ma est qz eadē causa eodē mō se h̄is nō est
causa p̄trarioz effectū. s; v̄lis affirmatiua et v̄lis negatiua cōtra-
riant̄. ergo nō p̄nt sequi ex eadē dispositōe p̄missaz. S; dī-
ceres. due p̄pōes sic illate nō cōtrariāt̄. qz nō sunt eiusdē subie-
cti et p̄dicati. ergo hoc incōueniēs nō seq̄t̄. Dōm q̄ duplex est cō-
trarietas p̄pōnū. vna est s̄m materiā et formaz s̄l. ut q̄i vna est
v̄lis affirmatiua. et alia v̄lis negatiua eiusdē subiecti et eiusdē p̄-
dicati. et talis nō est in illis p̄pōnibus ex inutilib⁹ cōbinatōib⁹.
Alia est p̄trarietas s̄m formā t̄m vbi s; suat̄ forma. qz vna est
v̄nūsal affirmatiua. et alia v̄lis negatiua. sed nō ponit̄ materia. qz
nō sunt eiusdē subiecti et p̄dicati. Et de illa p̄trarietate loquit̄ rō
p̄cedēs et cōuenit̄. qz sillogism⁹ hic cōsiderat⁹ est formalis t̄m n̄
p̄tract⁹ ad aliquā determinatā materiā q̄re etiā p̄trarietas s̄m for-
mā hic h̄z locū et causat magnū incōueniēs in ista scia. q̄uis hoc
aliū min⁹ p̄babiliter impugnet̄. Scd̄arō est qz si talis p̄binatio
esset bona sequerēt̄ qz cōtradictorie vel cōtrarie eēnt simul vere. s; hoc
est impossibile igit̄. Seq̄la p̄z duob⁹ p̄suppositis. p̄mū qz
ex veris nō seq̄tur nisi ver⁹. scd̄m qz formalis p̄ntia tenet in oib⁹
terminis cōsimilib⁹ cōsimili forma arguendi retēta. Istis sic p̄-
suppositis querit̄ ab aduersario qui cōcedit cōbinatōez inutilez
esse bonā qualis et quāta cōclusio sequat̄ ad istā cōbinatōez quā
dicit̄ vtilē. et si dicat sequi cōclusiōez v̄lem affirmatiuā dabunt̄
termini in q̄b⁹ oī. Verbi grā aduersari⁹ meus d̄t qz ex puris p̄ti-
cularib⁹ seq̄tur formaliter p̄clusio vera s; p̄ticularis affirmatiua
tūc dādi sunt termi in q̄bus nulli. ut sic arguēdo. qd̄ dā aīal est
asīn⁹. qd̄ dā hō ē aīal cū istis p̄missis stat in v̄itate hec null⁹ hō ē
asīn⁹. ex eis dē extremis. et p̄ aduersariū ad d̄cās p̄missas seq̄tur
qd̄ dā hō ē asīn⁹. g⁹ ipse cōcedere h̄z duas p̄dictorias esse has qd̄
ē impossibile. Sicut etiā si maior esset p̄ticularis in p̄ma figura. et
aduersari⁹ dicat seq̄ p̄clusionē v̄lem affirmatiuā. tūc dant̄ p̄ eū
termini in q̄bus nulli. ut hō aīal asīn⁹. ex q̄z cōbinatōe i n̄ferē
ista v̄lis negatiua ha. null⁹ hō ē asīn⁹. et t̄m s̄m aduersariū ex eis
dem terminis seq̄ret̄ v̄lis affirmatiua in v̄itate. ista v̄lēs oīs hō est
asīn⁹. et sic due p̄trarie p̄pōes eēnt vere. et qz ad veritatē v̄lis s;er

Quartus

quod veritas particularis. id est due subcontrarie essent si se. et per primum
propositione propositio statet si in veritate quod est contra primum principium
ergo omnis illa combinatio est in inutilis. in qua dantur termini in quibus
omni et in quibus nulli.

Querit Quot sunt preces syllogismo. Dicitur. quod sex de quibus
b' copiose determinat prius in secundo propositio. id est si su
picialiter solum enuntiant. cum non concernat textum principalem

Prima Est posse plura concludere. id est. quod unum syllogismus potest
concludere plures conclusiones. ut syllogismus in barba
ra potest concludere plures conclusiones. scilicet. primovltima affirmativa. secundo particula
re illi vltima. et 3° convertere particularem. et sic concludit tres conclusiones.

Arguit Idem in quantum idem species est naturae facit idem. secundo de gene
ratione. idem syllogismus non potest concludere plures conclu
siones. Dicitur. quod idem propositio et immediate natura est facit idem. tamen ex contra et secunda
ratio potest facit plura. sicut in fili sol primo calefacit. et ex contra indurat.
vel liquafacit. sic etiam est in proposito de syllogismo

Secunda Est. quod ex falsis syllogizatur verum iuxta illud. Ex
falso verum. ex pro nil nisi verum. unum potest sic in bar
bara verum syllogizari ex falsis. omnis lapis est homo. ovis risibile est lapis
ergo ovis risibile est homo. ibi premissa sunt falsa et conclusio vera. Pro qua nota. quod
propter dupliciter falsa Unum in toto. et est predicatum non convenit cum subco
p aliq supposito. ut omnis lapis est albus. Vel cuius propria est vera. Alio in
parte cuius predicatum convenit subiecto p aliq supposito. sed non pro omni
ut ista. omnis homo est albus. est in parte falsa. quia in quibusdam verum est dicere. quod
sunt albi. et de quibusdam quod non sunt albi.

Arguit Premissa sunt cause conclusionis. sed falsum non est causa
verum. ergo ex falsis non potest concludi verum. Minor probatur
quia falsum est non ens. sed non ens non est causa alicuius entis. Dicitur. quod quia fal
sum non est causa quod ad esse. tamen bene quod ad illatos est in certis terminis Etia
sed premissa false sunt non entia quod ad esse significati. sunt tamen entia rationis
scilicet. vniu extrematum cum medio. et ergo premissa esse principium illationis

Tercia Potestas est circulariter syllogizare Unum circulari
ter syllogizare est ex conclusione prioris syllogismi cum
convertere unum premissarum inferre aliam premissam non convertam. ut ovis
animal rationale est risibile. omnis homo est animal rationale. ergo om
nis homo est risibilis. sumat conclusio loco minoris. et convertes

Tractatus

minoris loco minoris. et inferatur maior h modo omnis hō est risibilis. omne animal rōnale est hō. q̄ omne animal rōnale est risibile. Sed qm̄ minor syllogizat tñcūm̄ cōclusio p̄ minore cū cōuerente maioris et inferatur minor. Et loq̄t ista potestas de cōuersioe simplici. et ergo solum fit in terminis conuertibilibus in barbara qz alias vniuersalis affirmatiua nō posset conuerri.

Si nulla ē demonstratō circularis primo posterior: ergo nullus ē syllogism⁹ circularis. Tenet p̄na a simili. Dm̄ q̄ aristotiles nō repbat ibidē simplicit̄ demonstratōez circularē sed vult q̄ talis nō generat sciam sicut aliq̄ dicerēt. vñ cōtingit circulo demonstrare tripliciter. primo in diuersis generib⁹ causar. secūdo in diuersis generibus cognitionū et tertio in diuersis generibus demonstratōnū. Et ad h̄ vtilis est syllogismus circularis.

Quarta Est cōuersiue syllogizare et est ex opposito cōclusiois cū altera premissaz interimere aliā p̄missā p̄ oppositū ei⁹. vt omne animal ē suba. omnis homo est animal. ergo omnis homo ē suba. sumat cōtrariū cōclusiois et fiat minor seruando maiore et inferatur contrarium minoris in camestres et tunc est syllogismus conuersiuus.

Singuit Syllogismus cōuersiu⁹ nō ē vn⁹ syllogism⁹ sed duo qz vn⁹ fit in vna figura et ali⁹ i alia. q̄ nō debet poni vna prās. Dm̄ negādo cōsequētiā qz aggregatū ex duob⁹ syllogismis bñ pōt eē vna potestas. Et denotatio fit ab vltimo syllogismo a q̄ pficit cōuersio qd̄ sufficit q̄ sit vnus.

Quinta Potestas ē p̄ impossibile syllogizare. Et ē qm̄ sumitur oppositū contradictorium conclusio/ nis vere male negata per aduersarium cū aliquo manifesto vero ad inferendum conclusionē manifeste falsam ex cuius interemptione fit redit⁹ ad cōclusionē primi syllogismi p̄ quod ostenditur q̄ fuit bene illata et male p̄ aduersarium negata. vt exempli grā. si quis negaret conclusionem istius syllogismi. omne animal rōnale est risibile. omnis homo est animal rōnale. ergo omnis homo ē risibilis. deberet sumi oppositum cōtradictorium eius cū vna manifeste vera vt est minor et tunc concluditur oppositum cōtradictorium maioris qd̄ est manifeste falsum. et ergo interimitur ex cuius interemptione fit reditus ad maiorem que est falsa. et per consequens cōclusio primi syllogismi male fuit negata.

Quartus

Arguitur Omnis syllogismus regulatur per dici de oī vel per dici de nullo. scilicet sic non est de syllogismo per impossibile. igitur. Minor probatur. quia regulatur per illud per se. destructo prout destruitur et aliter. Dico. quod ad totale processum regulatur per illud per se scilicet quando de primo processu quod est syllogisticus regulatur per dici de oī vel dici de nullo. et in eo sunt tamen tres termini

Sexta Potestas est syllogizare ex oppositis. Et est ex primis his per rationem vel rationem oppositis inferre conclusionem in qua idem negatur de seipso. Unde nunquam fit syllogismus ex oppositis in prima figura. quia propositiones oppositae debent esse eiusdem subiecti. et eiusdem predicati. scilicet in prima figura id quod in propositione prima est subiectum in secunda est predicatum. igitur. Sed bene potest fieri syllogismus ex oppositis in secunda et tertia figuris. Unde quando sic arguitur. nulla disciplina est studiosa. omnis disciplina est studiosa. ergo nulla disciplina est disciplina est argumentum in celare. scilicet quando sic concluditur. ergo nullum studiosum est studiosum. tunc est in tertia figura in se lapson.

Arguitur In omni syllogismo sunt tres termini. ut prius probatum est. scilicet in syllogismo ex oppositis sunt tamen duo termini. ergo non est bonus syllogismus. Dico. quod licet in syllogismo ex oppositis. sint tamen duo termini distincti secundum substantiam. sunt tamen tres distincti secundum formalem rationem iminor. quia medium non intrat conclusionem. igitur. quod ille terminus qui non ponitur in conclusione sit medium. scilicet ille qui ponitur in conclusione habet vim maioris extremitatis et minoris. Et hec de quarto tractatu per iuuenili stilo sufficiat. et si aliquid sint premissa videantur in libro priorum quod hanc materiam ad longum continet.

Sequitur quintus tractatus

Inca initium quoniam ti tractat? De:

Hys. q. est de locis dyalericis seu sillogismo dyalerico extractus ex libris thopicorum aristotelis. Querit primum quare iste tractatus quoniam sequitur quintum. Respondetur quod ideo quod in contrarium est autem contrarium. et simplex est autem compositum. scilicet in quanto tractatu definitur

de sillogismo non tractato ad aliquam materiam specialem. et in isto quanto agitur de sillogismo tractato ad materiam specialem scilicet probabilis idem ducitur quare procedit quintum. Sed iste tractatus procedit sextum quod in ipso determinatur de sillogismo tractato ad materiam probabilis. et in se querit tractatu definitur de sillogismo contrarium ad materiam apparentem probabilis. scilicet materia probabilis est autem materia apparet probabilis igitur

Querit Quare per. his. non posuit unum tractatum corrumde de libro posteriorum. Respondetur quod idem quod per. his. fuit in structor iuuenum. scilicet scientia libri posteriorum est iuuenibus nimis difficilis sic propter difficultatem illi non posuit tractatum sibi corrumdere. Etiam scientia libri posteriorum in se tota est adeo fructuosa et fertilis quod convenienter abbreviari non potuit. ideo per. his. ea premissit. scilicet si tractatum posuisset utique prederet istum tractatum quintum.

Querit Utz noticia tradita in hoc quanto tractatu sit scientia. Respondetur quod sic. probatur primo auctoritate philosophi quod ea nobis tradit in libro thopicorum per modum scientie. Ratione probatur quod illa noticia est scientia quod habet omnia requisita ad scientiam. scilicet noticia huius tractatus est huiusmodi igitur. Minor probatur quod ad scientiam sicut ad demonstrationem quod causat scientiam sufficienter et requiritur subiectum passio et dignitas. sed noticia hic tradita habet omnia ista. nam subiectum eius est sillogismus dyalericus. et principium est sillogisatum ex probabilibus. sed passio est generatiuum opinionis probabiliter.

Et Noticia hic tradita est opinio. quod non scientia. probatur quod sunt habitus distincti. Aliis patet quod sillogismus dyalericus est generatiuus opinionis quod noticia generata est opinio. Respondetur quod licet noticia habita de conclusionibus sillogismi dyalerici sit opinio. non in noticia habita

Quint?

de conclusioe p sillo^m demonstratiu p que demonstrat passio hui⁹ scie
in esse sillo^o dyalectico vt infra patebit q h vocat scia dyalectica.

Ar Scia est necarioz. sz sillo^o dyalectic⁹ e ptinges. qz pcedit
ex pbabilib⁹ q pnt aliter se hze. g^o de ipo n est scia. Dd³
q tripliciter de aliq e scia. vno mo sic de illo qd vere scit. z sic scia
est necessarioz vt vult Aresto. pmo posterior. Secdo mo sicut de
illo de q aliqd scitur vt est subiectu conclusiois demonstratiois. Ter
cio mo vt de illo qd de altero scit vt est pdicatu eiusde sicut e ppa
passio. z illud qd scit istis duob⁹ vltimis modis n oz e necariu

Arguit Scia e necarioz. sz sillo^o dyalectic⁹ e pbabilu
tm q sz cotingencia. g^o de sillogismo dyalectico n
est scia Ddm q licz pbabilia sint cotingencia simplr n tm sut
cotingencia sillogismo dyalectico quia ei sunt necessaria.

Arguit Dyalectic⁹ no est sciens. ergo dyalectica no e scia
coseqntia pbat p locu a coniugat. Ans pbat qz
dyalectic⁹ e opinas eo q sillogism⁹ dyalectic⁹ generat opinionem

Ddm q licet dyalectic⁹ in ordie ad cōclusionē sillogismi dyale
lectici sit opinas et nō sciēs tm in ordie ad cōclusionē sillogismi
demonstratiui ē sciēs z nō opinas. Vel ddm q male arguit p illū
locū qz arguit in pdicatioib⁹ p accūs in qb⁹ nō tenet. qz illa ē cō
tingēs z p accūs dyalecticus ē opinas si dyalectic⁹ capiatu ma
terialiter p hōie hntē sciaz dyalecticā. sicut ista album est dulce.

Arguit Bñ seqtur dyalectic⁹ est sciēs g^o dyalectica est
scia. p locū a coniugat. z tm arguitu i pdicatioe
p accūs Dd³ q dyalectic⁹ caput duplr. vno^o formali pnt hcat
habitu intellectuāle de pma spē qlitatis. z tñc dyalectic⁹ ē cōcre
tū a dyalectica q mō bñ arguit p locū a coniugat. qz tñc illa est p
se scz supioris de iferiori dyalectic⁹ ē sciēs. Alio^o caput materialit
p illo qd tenoiarie dē dyalecticū z tñc ē pdicatio accūs de sbco

Querit Quid sit subiectū hui⁹ tractat⁹. Ddm q sil
logism⁹ dyalectic⁹ pbat p cōditōes subiecti at
tributōis q sibi respēu scie cōueniūt. qz pncipalr cōsideratur i h
tractatu z oia in ipo cōsiderata hnt ordinē z reductiōez ad illū.
Secdo pbat. qz illud est subiectū in aliq scia cui pprie passiōes
demonstrāt in esse p ppa pncipia. sz sic est de sillogismo dyalectico
ergo cōsubiectū. Mior pbat p talē demonstratiōez oē sillogisatū
ex pbabilib⁹ est generatiuū opinionis pbabiliter ex pmissis pro

Tractatus

babilib⁹. s³ sillo⁹ dyalectic⁹ est h⁹ mōi. g⁹ est g⁹natu⁹ opionis Et
addit ibi p⁹babilis ad excludēdū sillogismū dyalecticū q⁹ est ge-
neratiū opionis sophisticē tū. Dein d⁹ ex p⁹missis p⁹babilib⁹
ad excludēdū inductōez et exēplū q⁹ b⁹ nō cōueit adeq⁹te illa passio

Arguit Loc⁹ dyalectic⁹ ē h⁹ s⁹biectū. g⁹ n⁹ sillogism⁹ dya-
lectic⁹. An⁹ p⁹bat q⁹ oēs p⁹ditōes s⁹biecti attribu-
tōis cōueiunt sibi. Et in isto toto passu d⁹miat de loco dyalecti-
co q⁹ autor ipm diffinit et diuidit q⁹ nō scit de syllogis⁹ dyalecti-
co. Dōz p⁹mo q⁹ si iste tractat⁹ sit extract⁹ ex topica boetij tū lo-
cus dyalecticus ē h⁹ s⁹biectū sicut ibi. s³ si iste tractat⁹ sit extract⁹
ex topica. Aresto. tūc syllogism⁹ dyalectic⁹ est s⁹biectū. q⁹ syllo-
gism⁹ dyalectic⁹ ē s⁹biectū scie libri topicoz Aresto. Scōo d⁹ q⁹ h⁹
d⁹miat de loc⁹ dyalectice min⁹ p⁹ncipali ne pcedēt ex ignotis q⁹
syllogism⁹ dyalecticus fundat in loco dyalectico et ē tāq⁹ p⁹ncipi-
um formale ei⁹. Ad p⁹firmatōem dōm q⁹ Pe. hyl. nō diffinit h⁹
sillogismū dyalecticū. sed h⁹ dimisit eā breuitatē. ex q⁹ ei diffini-
uit sillogismū in quarto tractatu et addidit illā p⁹trictā p⁹cessis q⁹
sic opposita ē diffinitō sillogismi dyalectici. et g⁹ eā h⁹ nō resumit
Pro q⁹ necādū q⁹ topica Aresto. et topica Boetij sic differūt q⁹
in topica Aresto. tractat de loco dyalectico q⁹zū ad vsum et appli-
catōem. s³ in topica boetij tractat de loco dyalectico q⁹zū ad suaz
subaz et q⁹dditatē eo q⁹ diffinit et diuidit ibi. et ideo loc⁹ dyalecti-
cus ē s⁹biectū topice boetij q⁹ ibi p⁹ncipali d⁹miat de loco dyalec-
tico. Sed in topica Aresto. d⁹minat de loco dyalectico min⁹ p⁹n-
cipaliter et de syllogismo dyalectico principaliter.

Ar Argumentatō dyalectica ē s⁹ b⁹cm h⁹ tractat⁹. g⁹ n⁹ sillo⁹ dya-
lectic⁹. an⁹ p⁹bat q⁹ ē q⁹d cōissimū i hac scia p⁹sidēatū p⁹mo
notū rē. Dōm q⁹ argumentatō ē b⁹n h⁹ q⁹d cōissimū p⁹ p⁹dicatōez
q⁹ p⁹dicat⁹ de sillo⁹ dyalectico s³ n⁹ p⁹sidēatōez q⁹ n⁹ ē p⁹ncipaliss⁹
in ista scia p⁹sidēatū ymmo solū min⁹ p⁹ncipali h⁹ p⁹sidēat⁹ p⁹ q⁹to
ex noticia ei⁹ d⁹ueire possum⁹ in noticia sillo⁹ dyalectici Et q⁹n d⁹
passio h⁹ s⁹biecti p⁹ueit argumentatōi dyalectice. Dōz q⁹ n⁹ p⁹ueit sibi
adeq⁹te et p⁹plere. Et q⁹uis p⁹ueiat g⁹natū opionis p⁹babilis ex p⁹-
missis p⁹babilib⁹ inductōi et exēplo tū hoc ē solū minus p⁹nci-
paliter et ex cōsequenti inq⁹stūm reducū ad syllogismum.

Ar S⁹biectū n⁹ debz trāscēdere metas. s³ sillogism⁹ dyalectic⁹
trāscēdit metas isti scie. ergo nō est h⁹ s⁹biectum. Ad inoz
p⁹batur quia de syllogismo dyalectico etiā determinatur in libro

Quintus

topicoꝝ Aristoteli. Dñm q nullū s̄iectū delect transcendere metas sciētie q̄uis interdum trāscendit metas libri q non ieq̄ ritur ad subiectum. et sic est de syllogismo dyalectico quia est vna scientia libri topicoꝝ et istius tractatus.

Arguit In omni scia tēminat de syllogismo dyalectico. q̄ trāscēdit metas scie. Alio pbat quia in oī sci entia disputamus p pbabilia. Dñm q̄ bñ in oī scia vtimur syllogismo dyalectico. sed nō docet in oī scientia cōstitutō ei⁹ qz hoc solū fit in isto tractatu et in scia libri topicoꝝ.

St Subiectū cuiuslibz sciētie est anima. ergo ei⁹ erit h̄ s̄bie/ etū Dñm q̄ licz anima sit bñ subiectū cuiuslibz sciētie inbessionis. qz scia est i anima sicut color in corpore nō tamē est subiectum attributōis de quo hic est ad propositum.

Stio multiplici dicit.

Iste ē tractatus q̄ntus in q̄ post tēminatōez syllogis mi simplr dicit et intracti p. hyl. intendit tēmina re de syllogismo tracto ad materiā pbabile sicut ē syllogismus dyalecticus rō ordis dicta ē. et qz euidētia syllogismi dyalectici cōfirmat locis dyalecticis q̄ distinguūt et variāt fm habitudiez mediū dyalectici de q̄ argumētū dī in cui⁹ diffinitōe poit rō. ne g⁹ ex ignot̄ pcedat prio ponit acceptōes rōis. Et dī q̄ rō dicit lex mōis. vñ. Diffinit. virtus. ostendit forma. vel esse. Et me/ diū ratō p qd cōcludit ergo. Primo mō rō ē idē q̄ diffinitio qz diffinitō est indicatō obiecti rōis siue intellect⁹ qd est qd/ ditas rei material̄ et p diffinitōem explicat. et sic capif ratio in diffinitōe equocoꝝ vbi dī q̄ rō sube fm illd nom est diuersa

Arguit Quicqd hz rōem s̄ ē rōnale. s̄ asin⁹ hz rōez. qz asin⁹ ē aīal rudibile. g⁹ asin⁹ ē rōnalis Dī ad maiore q̄ est distiguenda. qz vel rō capif secūdo mō p n̄ture in/ tellectiua. et sic ē vera. aut capif pmo mō p diffinitōez tūc ē falsa sed in minore capif p diffinitōe tm. et sic mediū equiuocat.

Secdo mō rō est quedā virtus seu potētia anime que est intellec tus. et hoc mō capif rō qñ dicit phs ratō sēp tēpatur ad optia. Et ista est potissima acceptō ratōis inter oēs alias.

Arguit Idē nō scit cōueire et differre respēu ei⁹sdē s̄ p intellem hō pueit cū āgel̄ et differt ab eis p rō/

Tractat⁹.

nem. ergo nō sunt idē. Dd⁹ q idē fm rem ⁊ rōes simul nō facie
differre ⁊ puenire respctū eiusdē. tñ idē fm rem ⁊ dñs fm rōes ⁊
sic est in pposito. qz dñ intellect⁹ in qz tñ simplr apphēdit rē. sz dñ
ratio in qz tñ discurrit a min⁹ noto ad magis notū. Et sic intelle
ctus repitur in angelis put ē pfect⁹. ⁊ innēit in hoīe put est im
pfect⁹. quare pprie loqndo hō cōuenit cū angelis in intelligēdo
sz tñ differt ab eis in mō intelligēdi. Tercio mō rō est dñ oī
dens aliqd d aliq quasi dicēs cām alien⁹. vt qñ dñ iste hz bonā
rōem soluēdi argumēta. vel iste pbauit sua argumēta multis rōi
bus. Quarto rō est forma pris alicui⁹ materie vt in cultello
ferreo ferz ē materia ⁊ dispositio ē rō. i. forma qz p formā rō co/
gnoscat materiā. cognoscat cū matia p analogiā ad formā pmo
phicoz. Quinto rō est idē q cēntia cōis pdicabil⁹ de plu/
ribus. vt cēntia gñis vel spci dñ rō. ⁊ sic dicim⁹ qñqz sūt rōes p/
dicabiles de plurib⁹. Et dñr iste mod⁹ a qrtō. qz rō qrtō est for
ma pris. sz hz qnto mō est forma totius. Et differt a pmo mō qz
rō pmo mō dicit illā cēntiā siue formā toti⁹ explicite quā formā
dicit rō qnto mō implicite. Etā pmo mō sumit rō p diffinitōe
explicite ipm obiectū. sz hic accipitur p ipso obiecto.

Arguit forma pris ⁊ forma toti⁹ nō distinguūtur. ergo
iste qntus mod⁹ nō differt a quarto. Añs pbat
qz alias essent plures forme substantiales i eodē cōposito. Di
cendū q forma pris ⁊ forma totius distinguūtur realiter fm san
ctū Thomā. quia quēcūqz sic se habēt q vñ aliqd includit qd
alterz nō includit illa distinguūtur realiter. sz sic est d forma to/
tius ⁊ forma pris. qz forma totius includit materiā quā forma
pris excludit. ergo distinguūtur realiter. vt pars hominis scz aīa
differt realiter a toto hoīe cōposito ex corpe ⁊ aīa. Et nō est incō/
ueniens q in eodē cōposito sint plures forme subales quaz vna
est total⁹ ⁊ alia partial⁹. qz ille sūt subordiate. Sz negam⁹ hz mē
tem bñ thōe cē ples formas totales ⁊ disparatas i eodē pposito.

Sexto mō rō est idē q mediū inferēs cōclusionē. ⁊ ppter illaz
acceptōes ponunt alie. qz p. hīl. diffinitur⁹ erat argumētū i cui⁹
diffinitōe ponitur ratio hoc vltimo modo sumpta.

Querit Que est sufficiētia illaz acceptionū. Dd⁹ q
ista qz rō dñ a rōcinādo. l. g sumit p rōcinatiōe
vel p aīa pncipio. si p mū sic ē terci⁹ mod⁹. si scd⁹ hz ē duplr. qz vl
est pnci⁹ efficiēs pncipale. ⁊ sic ē scd⁹ mod⁹. Aut istrumētale et
p iij

hoc ē duplr. qz vel sumit formalr inq̄tū ē p̄ncipiū discurs⁹ ⁊ sic
est sc̄r⁹ modus. Aut materialr ⁊ hoc duplr. qz vel est p̄ncipiū ⁊
cōplexū ⁊ sic ē p̄m⁹ mod⁹. Aut incōplexū ⁊ hoc duplr. qz vel hz
rōem ptis ⁊ sic est quart⁹. aut hz rōem totius ⁊ sic est quintus

Argumentū est ratio rei du-

Postqz p. hī. pos. ut equocatōz hui⁹ nois rō. h. p̄nter diffinit ar
gumētū in cui⁹ diffinitōe ponit rō dicēs. Argumentū ē rō rei du
bie faciēs fidē. i. mediū p̄bās p̄clusiōez. Et ponit rō loco generis
nā rō d̄r d̄ medio sillogismi simplr d̄ medio sillogismi demonstrati
ui ⁊ dyalectici. s. argumentū nō d̄r d̄ medio sillogismi simplr.
qz illud mediū n̄ ē p̄batū p̄clusiōis s. solū illatū deinde. ponit
rei dubie faciēs fidē. ad d̄rāz mediū sillogismi simplr q̄ nō est p̄
batū vel demonstratiuus sed solū sue cōclusiōis illatiuus

Arguit Argumentū ⁊ rō idē sūt. q̄ argumentū n̄ d̄r diffi
niri p̄ rōez. D̄r q̄ sūt idē fm rē s. differūt fm
rōez supioris ⁊ inferioris. Pro q̄ notādū q̄ ista tria mediū rō ⁊
argumentū sic differūt. nā mediū d̄r inq̄tū hz duo extrema ⁊ vt ē
vnitiuū extrēoz fm aliquē modū. Et tale mediū d̄r rō inq̄tū ē
instrumētū intellect⁹ ad inferēdū aliqz p̄clusiōez. Et idē d̄r argu
mētū inq̄tū hz vim p̄batuā p̄clusiōis quā addit ultra p̄tū il
latiuā p̄clusiōis ⁊ idē d̄r argumentū q̄i arguēs mētē. qz p̄ illā p̄tū
tē aliq̄tē cogit mētē ad assentiēdū p̄cloni. cū ei intellect⁹ apphē
dit pueniētā extrēoz cū medio cōncēriā cogit simplr assentire
p̄cloni et cū cognoscit illā esse contingētē tūc assentit. p̄babiliter

Arguit Argumentū fit de re certa. q̄ male d̄r q̄ sic rō rei
dubie. Añs p̄bat qz de p̄clonib⁹ certissimis fit
argumentū vt hō ē al. de. c̄in⁹. D̄r q̄ argumentū n̄ fit de re cer
ta vt certa ē s. vt accipit p̄ modū dubitatōis. S. dicēs fides ē
p̄tus theologia. ⁊ illis p̄tū n̄ fit i argumentō. q̄ argumentū n̄ facit
fidē. D̄r q̄ fides capit duplr. vno. p̄ credulitate intellect⁹ l'as
sensu circa aliq̄d credibile. ⁊ sic fides ē p̄tus theologia. Alio. ca
pit fides p̄ assensu p̄clonis p̄tū aliqz rōez p̄babilē. ⁊ sic fides est
credulitas fm quā intellect⁹ credit p̄clusiōē esse verā p̄ aliquod
argumentū. et sic caput fides hic in diffinitōe argumenti.

¶ Hoc est bonū argumentū. oē aīal rōnale ē risibile. oīs hō ē
aīal rōnale. q̄ oīs hō ē risibilis. ⁊ tū diffinitō n̄ puenit sibi.

Tractatus

Scda ps. pbat. qz pmissio n̄ solū pbāt p̄cloez s̄ ip̄am demrānt.
Dd̄z q̄ argumētū ē mltiplex. s̄ hic diffinit argumētū dyalecticū z
nō i cōi. vñ hic ē bñ argumētū demrātū s̄ n̄ dyale^m d̄ q̄ h̄ sit fmo

Est enī cōclusio argumēto.

Hic p̄r diffinit p̄cloez z h̄ iō ne pcedēt ex īgtis qz p̄d̄ in glosa
siue expōne diffinitōis argumēti. et h̄z p̄clo p̄firmari p argumētū
q̄re eā diffinitēs d̄t. Lōclo ē argumēto l' argumētū approbata ppō.

Ar Diffi^o p̄clonis nō puenit oī cōtēto sub diffinito ḡ nō ē to-
na. Alīs pbat. qz in isto sillogismo oīs lapis ē al' oīs hō ē
lapis. ergo oīs hō est al' est p̄clusio et tñ ip̄a n̄ ē pbata argumēto
qz p̄misse falsē nō pbāt cōclonē verā s̄ solū inferū. Dd̄m q̄
ibi nō ē argumētū dyalecticū. nec ē ibi p̄clo argumēto. pbata qz
falsū bñ ifert vez s̄ n̄ pbat ip̄z. s̄ d̄ rōe argumēti ē pbat p̄cloez

Querit Quō d̄rūt ista q̄tuor q̄stio p̄clusio ppō et enū-
ciatio Dd̄z q̄ illa q̄tuor s̄t idē fm rēs s̄ d̄rūt
fm rōez. Nā ppō d̄r cōclo inq̄tū ē illata et pbata argumēto. s̄
d̄r q̄stio inq̄tū ē dubitabil' sumpta cū signo interrogatio. Et d̄r
ppō inq̄tū p̄t poni p alio ad īferēdū cōclūsiōez. S̄z d̄r enūcia-
tio inq̄tū enūciat mētis cōceptū vez vel falsū significā.

Arguit Questio nō ē ppō. ḡ nō est dubitabil' ppō. cō-
sc̄q̄ntia tenet p locū a toto imō ad suā p̄e nega-
tie. Alīs pbat qz ppō significat vez vel falsū. s̄ q̄stio n̄ ē h̄mōi

Dd̄z q̄ q̄stionē eē ppōez p̄t intelligi dupl'r. vno^o formal'r s̄
mō q̄stionis. et sic ē falsū. Alio^o material'r. vt id qd̄ ē q̄stio sit ppō
deposito signo interrogatio et sic ē vez. Tūc diffinit mediū ea/
dē de cā q̄ p̄us diffiniuit cōclūsiōez s̄z ne pcedēt ex ignot' eo q̄
mediū ingredit' diffinitōez argumēti. Dicēs mediū ē q̄ h̄z duo
extrema et p h̄ differt a rōne et argumento. vt dictum est

Ar Mediū et argumētū s̄t idē. ḡ vñ n̄ d̄z diffiniri p reliq̄^m
cōsc̄q̄ntia pbat. qz idē n̄ p̄t diffiniri p seipm Dd̄z q̄ me-
diū et argumētū sunt bñ idē realit'. s̄ d̄rūt rōne. nā d̄r mediū eo
q̄ h̄z duo extrēa. s̄z d̄r argumētū inq̄tū h̄z p̄tutē pbādi cōclōem

Argumentatio est argumē.

Postq̄ p. h. d̄t m̄iauit d̄ p̄ncipijs argumētatiōis hic p̄r d̄t m̄ia

de tota argumentatōe. pmo ipaz diffiniēs scdo diuidēs eā. Dicet
primo argumentatio ē argumēti p orōez explicatō. i. orō explicās
argumēta vel mediū pbatū. Pro q notādū q hic diffiniit
argumentatio dyalectica q ē orō pplea ex ante z pte cui mediū
infert z pbat cōclūsiōez z nō diffiniit argumentatō gñaliter capta
vt est vna orō pplea ex ante z pte z medio illatio cōclūsiōis.

Sz dicēs. nullū abstractū ē explicatio sui pcren. sz argumen
tatio est abstractū ipi argumēti. ergo argumentatio nō ē explica
tio argumēti. Maior pte qz albedo nō ē explicatio albi. sz minor
pbat. qz pueniūt in pncipio z differūt i fine. Dōz qzuis argu
mētano sit abstractū argumēti fm vocē eo q cōuenit cū argumē
to in pncipio z differt i fine ab eo nō tñ ē abstractū ei fm signi
ficatōez eo q aliud significat argumentatio z aliud argumentum.
Nā argumentatio dicitur totalis orō pposita ex pmissis z cōclūsiōe.
sed argumētū significat mediū qd clare pte in texta.

Sr Argumentatio est arguēs mentē. sz totalis orō ex pmissis
pposita z cōclūsiōe nō arguit mētē. sz pmissis tñ. ergo argu
mentatio nō dicitur cōposita ex pmissis z cōclūsiōe simul. sz ex pre
missis tñ. Ddm q tota orō nō arguit mentem fm se totā. sed
solā fm principaliorē partē qd sufficit.

Argumentationis quattuor

Post h pte. hī diffiniuit argumentatōez hic pnter diuidit ipam
Dicēs q quattuor sūt spēs argumentatōis. i. sillogism⁹ inductio
enthimema z exemplū. Et ista est diuisio analogi in sua analo
gata. quia prius dicitur de sillogismo scdo de inductione. tercio de en
thimemate z vltimo de exemplo. Quā sufficiētia istaz spēz sic po
test sumi nā in omni argumentatione pceditur ab ante ad pns.
vel ergo pceditur a toto vl a pte. Si a toto hoc est duplr. qz vl
pceditur a toto vbi pns est due pmissis. z sic ē sillogism⁹. aut vbi
pns ē vna pmissa. z sic est enthimema. Si pcedatur a pte h est
duplr vel a pte ad totū. z sic est inductio. vel a pte ad pte hoc est
ab vno singlari ad aliud z sic est exemplū. Sz aresto. in pmo tho
picozū solum ponit duas species cōprehendens sub sillogismo
enthimema z sub inductione exemplum. Etiam arestotiles ibi
dēm ponit illas que sunt semp species argumentationis dyalecti
ce. hic vero ponūtur species eius in cōmuni. z ille que quandoqz
sunt species argumentationis rethorice.

Tractatus

Arguitur Spēs distincta ā aliā nō pōt p̄tineri seu p̄phē
di s̄b aliā. s̄z enthimeā distiguit ā syllm̄ z exē^m
p̄tra inductōz. igr̄. Dd. q̄ vna spēs eēntialr nō p̄phēdit s̄b aliā.
tñ accēntialr. p̄pt aliquā p̄ueniētā accēntialē quā h̄nt ad iuicē sic
enthimeā z sylls p̄ueniūt. q̄z ābo s̄z sylli. vn^o p̄fcūs ali^o ip̄fect^o
s̄z inductō z exēplū p̄ueniūt. q̄z p̄cedūt a singularib^o

Arguitur Una spēs distincta nō d̄z reduci ad aliā. s̄z tres
vltie spēs reducūt ad p̄mā. s̄. ad syllm̄. g^o nō s̄z
distincte a syllō. Dd. q̄ spēs ab iuicē distincte nō d̄nt ad iuicē
reduci formalr. s̄z bñ matialr z p̄ualr. q̄z tres vltie spēs s̄z ip̄fe
cte. z g^o p̄nt reduci ad syllm̄ matialit̄ q̄ ē p̄fcūs

Arguitur Ille spēs nō eēlit arguit mētē. s̄z p̄ modū po
sterioritatē z p̄oritatē. g^o nō debet dici spēs argu
mētātōis. Lz p̄na. q̄z spēs d̄nt eē coeque s̄b suo genē. Dd. q̄ q̄z
uis argumētātō nō sit vēr gen^o. h̄z se tñ p̄ modū g^o. eo q̄ h̄z mo
dū supioris. neq̄ sunt ista q̄ttuor inferiora vere spēs. sed solū q̄
dam modi speciales

Arguitur Nulla scda intētio ē gen^o vel spēs. s̄z argumēta
tio ē scda intētio. g^o nō ē gen^o. Etia syllogism^o.
inductō enthimeā z exēplū s̄z scde intētiōs. g^o nō s̄z spēs argu
mētātōis. Dd. q̄uis argumētātō nō ē vēr gen^o. h̄z tñ modū g^o
q̄z om̄e magis cōe d̄z habere modū g^o respectu illi^o. quod ē mi
nus cōe. Et etiā q̄uis inductio z enthimeā nō s̄nt s̄z spēs. tñ se
h̄nt p̄ modū speciez. Uel ddm̄. q̄ ibi nō capiūt p̄ scdis intētiō
nib^o. s̄z p̄ p̄mis cū logica sit p̄ncipalr p̄sideratiua p̄maz inten
tionū. Et determinādo de illis spēs^o p̄mo determinat de syllogis
mo. q̄z syllogism^o ē p̄ncipalior spēs argumētātōis. eo q̄ oēs alie
spēs reducūt ad syllogismū. S̄z nō diffinit ip̄m. q̄z frustra sit
p̄ plura q̄d p̄t fieri p̄ pauciora. s̄z syllogism^o dyalectic^o est diffi
nit^o in q̄rto tractatu per hoc q̄ additur in illa p̄ricula p̄cessis. g^o
elūs diffinitō h̄ omittit

Inductō ē progressio a fin

Hic p̄nt determinat de scda spē argumētātōis. s̄. de inductōe. z p̄ce
dit inductio enthimeā. q̄z inductō p̄cedit a singularib^o q̄ s̄z no
bis s̄m sensū notiora. z enthimeā p̄cedit ex vlib^o q̄ s̄z nota p̄m^o
intellectū. z p̄mo diffinit inductōz. dī. Inductō ē p̄gressio a fin

Quintus

gularib⁹ sufficiēt enūatis ad suū vlē. Et pgressio ponit loco gl.
Dem d^r a singularib⁹ ad d^ram enthymēatis et syllogismi. Et po
nit ad vlē ad d^ram exēpli qd⁹ pcedit ab vno singulari ad aliud
Arguit Progressio solū puenit aialib⁹. s³ iductio nō ē
al. g^o inductio nō ē pgressio. Dd. q^o pgressio ca
pit dupl^r. Uno^o ppe p p^rmaria et impde. et sic solū puenit aial
b⁹. Alio^o capit silitudinarie ad silitudinē quā h³ cō pgressione p
pe dca. et sic accipit h³. q² sicut p^rs pponit p^rdi in pgressiōe aial.
sic etiā in inductōe pcedit a singularib⁹ ad vlē

Notandū Q² tria requirūt ad h³ q² bñ arguat p idu
ctōz. pmo ut arguat a singularib⁹ suffi
ciēter enūatis. s³ ppa formavel s³ vna p^ricula oia singlaria cō
tinēre. s. et sic de singul^r. Scdovt arguat ad suū vlē. et nō ad aliū
qre nō seqtur. sortes currit plato currit. et c³s. g^o ois equ⁹ currit.
Tercio q² arguat ad suū vlē immediatū. iō nō seqtur sortes currit
plato currit. et sic de singul^r. g^o oē aial currit. Et d^r argui ad vlē i.
p^rdicando et nō ad vlē v^ritate tori⁹ integlis. qd⁹ iō d^r vlē. q² cō
tinet in semultas ptes integles. Et ergo nō seqtur p inductōez
manus sortis est alba. p^rs sortis est albus. et c³s. ergo tor⁹ sor
tes est albus

Arguit Hec est bona iductio fm p^rm. equ⁹ ē lōgeu⁹
mul⁹ lōgeu⁹ et sic de alijs aialib⁹ colerā nō hñti
b⁹. g^o oē aial colerā nō hñs ē lōgeuū. et tñ ibi nō arguit a singulari
b⁹. Dd. q^o duplex ē singulare. s. singulare simpl^r et in respectu. sin
gulare simpl^r ē idē qd⁹ idividuū determinatū vt s³ sortes plato.
et c³s. s³ singulare in respectu ē id qd⁹ ē min⁹ vlē. Un⁹ q²uis h³ nō
est pgressio a singularib⁹ simpl^r. ē tñ pgressio a singularib⁹ in re
spectu eo q² habet modū singularis

Arguit Singularia nō pnt sufficiēter enūari. eo q² sunt
infinita. g^o diffinitio p^rsupponit falsū. Dd. q^o q²
nis singularia nō pnt sufficiēter enūari s³ ppa forma. tñ bñ p cir
culocōdem isti⁹ p^ricula. et sic de alijs. Et p^rigit aliqñ q² s³ aliq²
vlt s³ pauca singularia. vl^r vñū singulare tñ vt sol. et tñc nō o^r
q² addat illa p^ricula. et sic de alijs. s³ d^r addi illa clausula. et nō s³
p^res tales vel plura talia: vt iste sol lucet. et nō s³ p^res tales. g^o

Arguit In inductōe dyalectica q² ē p / (ois sol lucet
barina. añs d^r cē not⁹ pntē. s³ singularia nō s³

Tractatus

notiora vli. q̄ nō pnt isare z pbare p̄clōnē vli. Dd q̄ l3 singu-
gularia nō sint notiora vli simpli z fm naturā. s3 tñ notiora q̄
ad nos. S3 dicēs singularia s3 īfinita q̄ ad nos. q̄ nō pnt esse
notiora q̄ ad nos. p̄na t3 q2 īfinitū n̄ ē p̄gscibile. Dd. l3 oia sin-
gularia collectie sint nob ignora. tñ aliq̄ s3 nob nō. q̄b^o enūciatis
p̄phēdūt alia s3 illa p̄ricula z sic de alijs. z sic bōa inductō

Ar Qñ d2 z sic de alijs ē p̄ritō p̄ncipij. q2 illa p̄ricula ē ita ī
certa z ignora. sicut qd p ipsā pbaf. Dd. q̄ nō ē icōueniēs
in iductōe aliqñ ēē p̄ritōz p̄ncipij s^m naturā rei. nō tñ d3 ēē p̄ti-
tio p̄ncipij q̄ ad r̄ndēre. s3 sufficit q̄ aīa sit sibi not^o p̄nte

Ar Singularia nō intelligūt a nob. s3 solū vli. qd ē obiectū
intellcūs. g^o nulla singularia s3 nob nota. Dd. q̄uis sin-
gularia nō intelligūt a nob dicē. tñ bñ reflexe p̄ h̄ q̄ intellcūs rei
reflexit ad sensum q̄ singularia p̄gnosunt

Querit Quō d3 inductio reduci ad syllogismū. Rñ/
det q̄ isto^o q2 p̄dicatū in p̄clutione inductōis
d3 poni loco maioris extremitat. z s̄bctm in p̄clutione eiusdē d3
poni loco minoris extremitat. z singularia dñt poni loco mediij. vt
h̄ iductō sortes currit plō currit. z cū. ḡ ois hō currit. sic reduci-
tur ad syllogismū. oē qd ē soz. vel plō. z cū. currit. ois hō ē soz. l. plō.
z cū. ḡ ois hō currit. Et dñt singularia capi distīctiue z nō co-
pulative. cu^o p̄marō ē. q2 nō pnt copulatie f̄ficari de suo vli. s3
bñ distīctiue. vñ ista ē falsa ois hō ē soz. z plō. z cū. q2 ei^o desce-
dentes s3 false. nā nō seq̄t. ois hō ē soz. z plato. ḡ iste hō ē soz. z
plato. Scda rō. q2 si p̄ingerēt p̄ p̄iuctōz copulatiuā tūc apte cō-
mitteret solocism^o in maiori. p̄pōc. q2 copulatū ex t̄mis singu-
larib^o eq̄ pollet t̄mino singulari. s3 tali nō p̄t addi signū vli. z sic
nō posset dici. oē qd ē sortes z plato

Arguit In oī syllo^m s3 tñ tres termi. s3 in iductōe s3
ples q̄ tres. g^o nō reducat ad syllogismū. Dd3.
q̄ l3 sint ples q̄ tres. tñ illi capiūt p̄ modū trīn. nā oia singula-
ria capiunt p̄ vno t̄mino. s. medio

Enthimema ē syllogism^o.

Hic p̄nt dēmiat de scia spē argumētatōis. s. d̄ enthimēate. z seq̄t
ēthimēa iductōz. q2 s^m aliqūe mo^m dōi iduc^o ē p̄fcoz ēthimēate
q2 ex^o p̄t iduci ad iductōz. s3 nlla spēs argu. iducit ad ēthimēa

Quintus

Et quattuor facit. nam primo ponit diffinitiones enthymematum quam cepit a Boetio exponendo ipsas. secundo ponit alias diffinitiones quam cepit ab Aresto. et ea declarando exponit quod intelligit per ycos. et quod per signum. Tercio arguit per diffinitiones Aresto. et soluit. Quarto docet reducere enthymema ad syllogismum. Primum ergo diffinitur ipsum. dicitur. Enthymema est syllogismus imperfectus. id est oratio in qua non omnibus premissis antepositis inferitur conclusio. ut ostendat currere quod omnis homo currit. Sed Aresto. sic diffinitur enthymema. Enthymema est ex ycoribus et signis. quare diffinitionum declaratio clare habetur in textu.

Arguit Una species non est alia. sed enthymema est species distincta a syllogismo. ergo enthymema non est syllogismus. Dicitur. quod syllogismus capit dupliciter. Uno modo per syllogismum perfectum cum sit duo premissae et tres termini. et sic enthymema non est syllogismus. Alio modo capit syllogismus ut creditur se tamen ad syllogismum perfectum quod imperfectum. et sic enthymema est syllogismus non perfectus sed imperfectus.

Arguit Enthymema non est syllogismus. quia est species distincta. ergo non est syllogismus imperfectus. manifestat per locum a toto in modo ad suam partem negativam. sicut si lapis non est homo ergo non est homo albus. Dicitur. quod si non arguit per locum a toto in modo. sed arguit a deo simpliciter ad deum secundum quod. ergo est ibi fallacia talis. quia illud additum imperfectus destruit naturam et rationem syllogismi. et ideo non facit partem in modo.

Arguit Imperfectum non variat speciem. ergo imperfectus syllogismus et perfectus eiusdem speciei. Dicitur. quod imperfectum in accidentalibus non variat speciem. tamen bene in substantialibus. sed si imperfectum dicitur imperfectum est substantialium syllogismus. quia dicitur defectum unum premissarum.

Arguit Enthymema est per syllogismum primo posteriorum. ergo imperfectum non destruit rationes syllogismi. Dicitur. quod Aresto. non vult ibi dicere quod enthymema sit per syllogismum formalem. sed solum materiam aliam. quia habet materiam syllogismi perfecti. eo quod habet tres terminos. sed deficit in una propositione. et ergo duo enthymemata faciunt unum syllogismum. et ad hunc intellectum loquitur philosophus primo posteriorum. Unde dicitur. quod enthymema est fere. id est quasi syllogismus per defectum unum propositionis. quia dicitur enthymema ab eo quod est in. et terminos medios. et monos unum quasi tenens unam propositionem in mente.

Querit Utrum sit enthymema. omnis homo currit. ergo omnia asinus currit. Et quod sic videtur. quia ibi refertur una premissa. sed omnis homo est asinus. que si exprimitur est syllogismus perfectus. Sed dicitur quod non. quia illa propositio que refertur

Tractatus

neq̃ in mēte d̃z eē p̃uol p̃babil. s̃z p̃pō q̃ h̃ teneē in mēte ē falsa
g. rē. Et h̃ notat̃ i illo. qz̃ Aresto. d̃t q̃ enthimema ē syllogism⁹
ex ycotib⁹ ⁊ signis. ycos at̃ ē p̃pō p̃babil. ⁊ signū ē p̃pō necēria
vel p̃babil. Alij h̃o dicūt q̃ sit ṽez enthimema. ⁊ dicūt q̃ req̃
rāt vt p̃missa intellcā sit p̃babil s̃e vl̃ sophistice

Arguit Enthimema ē ex ycote ⁊ signo. g̃ nō ex ycotib⁹
⁊ signis. Añs p̃bat. qz̃ in enthimemate ponit̃
vna p̃pō ex q̃ infert̃ conclusio. Dd̃. q̃uis enthimema formalr nō
ē ex ycotib⁹ ⁊ signis. ē tñ ex ycotib⁹ ⁊ signis p̃tualr p̃nūando p̃
pōem in mēte tēta. Ul̃ d̃z q̃ enthimema in vli ē ex ycotib⁹ ⁊ sig
nis. nō at̃ in p̃ticulari s̃ vel illa Etia s̃ nū p̃lis ponit̃ loco nūi
singulari. Et p̃iunctio copulatiua ⁊ d̃z h̃ capi p̃ d̃iſtinctiua vl̃

Querit p̃m quē modū enthimema reducat̃ ad syllo
gismū. Dd̃. q̃ sic. nā in enthimemate s̃t tres ter
mī sicut in syllogismo. qz̃ terminoz duo ponat̃ in p̃nte. ⁊ ille s̃t
extremities. s̃z ille t̃min⁹ q̃ nō ponit̃ in p̃nte ē mediū vt ē sub
iectū añtis. s̃z s̃betū p̃ntis ē minor extremitas. ⁊ p̃dicatū verius
qz̃ suat̃ p̃ maiori extremitate. si g̃ s̃betū p̃ntis ponat̃ in p̃missa
cū medio. tūc deficit maior. ⁊ sic p̃dicatū ponat̃ in p̃missa cū me
dio tūc deficit minor. Exēplū p̃mi. vt oē risibile ē h̃o. g̃ oē risibi
le ē al. suppleat̃ maior. ois h̃o ē al. Exēplū sc̃di. vt oē al̃ currit.
g̃ ois h̃o currit. suppleat̃ minor ois h̃o ē al. ⁊ fit syllo^m p̃fectū.

Arguit Enthimema ē sp̃s d̃istincta syllogismū. g̃ nō p̃t
reduci ad eū. p̃na r̃z. qz̃ vna sp̃s d̃ispata nō p̃t
r̃duci ad aliā. Dd̃. q̃ enthimema formalr cap̃tū nō reducit̃ ad syl
logismū. s̃z solū mat̃ialr cap̃tū p̃ t̃mis ⁊ p̃pōib⁹ ex q̃b⁹ p̃stat. qz̃
ijde t̃mī q̃ p̃ s̃btat̃ fozē enthimemate p̃stet̃a s̃btat̃ fozē ip̃i sylli

Exēplū ē qñ vnū particu.

Hic p̃nt̃ d̃eterminat̃ de q̃rta sp̃e argum̃tatois. s̃. de exēplo. Et ē exē
plū qñ vnū p̃ticularē p̃bat̃ p̃ aliud. p̃pter aliqd̃ s̃ile reptū i ip̃s
vt fortis ē risibil. g̃ plato ē risibil. qz̃ vterqz̃ ē h̃o

Arguit Vnū p̃ticularē nō ē notū altero. g̃ vnū nō p̃t
p̃bari p̃ aliud. Dd̃. q̃uis vnū p̃ticularē nō ē no
tū alio q̃ ad naturā. tñ vnū ē notū alio q̃ ad nos. Et d̃z h̃ p̃tici
lare capi nō p̃ p̃pōe p̃ticulari. qz̃ exēplū etiā sit ex p̃pōib⁹ vlib⁹
vt idiffinitis. s̃z cap̃it̃ p̃ s̃bco cui assignat̃ iesse sp̃ealis p̃p̃etās

Querit Utz exemplū reducat ad syllogismū z quō.
 Dd. q sic. sz pmo dz reduci ad inductōz ipse
 etā. qz illa ē pbatō maioris syllogismi ad quē dz reduci. z illa i
 ductio ipsecta pcedit ex eodē ante ex q pcessit exēplū. z cludet
 p̄dicatū p̄ntis exēpli de illo cōi in q singularia pueniūt. Et vltre
 ri^o sumēdū ē h p̄ntis iductōis p maiori. sz singulare illatū i p̄nti
 te exēpli sumit p minori extremitate. vl etiā in tali reductōe fili
 tudo dz poni loco medij z p̄dicatū antus erit maior extremitas
 et s̄bcm minor extremitas. vt istd exēplū. Coloñ. pugre p būnēses.
 malū ē. g cluēses pugre p gelēses malū est. qz vtrobiqz sz affi
 nes. zc. pmo reduci ad inductōez sic. Coloñ. pugre p būnēses
 malū ē. g oēs affines pugre p affines malū ē. tūc vltra oēs affi
 nes pugre p affines malū ē. sz Coloñ. pugre p būnēses ē affis
 pugre p affines. g eos pugre malū ē. Et iō exēplū fm se totū nō
 reduci ad syllogismū. qz ex vno p̄ticulāri inferi vltis. z sic ref
 uat vna p̄ticulāri q nō ingredit̄ syllogismū ad p̄bādū illā vltē
 Uel alr file in q ista p̄ticulāria pueniūt dz capi p medio. z ipa
 p̄ticulāria p minore extremitate. z p̄petas q eis assignat̄ iesse p
 maiori extremitate. vt istud exēplū. iortes ē risibil. g plato ē risi
 bil. sic reduci ad syllogismū. ois hō ē risibil. iortes ē hō vl plō
 ē hō. g. iortes ē risibil vl plō est risibil

Arguit Si exēplū rducere ad syllogismū seqret q eē
 formal p̄ntia z necāria sicut syllo^m. Dd. negādo
 seq̄lā. qz nō solū reduci ad syllogismū. sz et ad iductōz ipsectā
 q nō ē formal p̄ntia. z sepi^o etiā nō ē necāria.

Argumētū at per locū.

Postq. p. h. oñdit qd sit argumētū z qd argumēta.
 et qd sit spēs argumētātōis. Dic p̄nti dēminat de loci
 dyalectice in qb^o fundat̄ argumētātōes dyalectice z p ipsos p̄fir
 māt. Et pmo diffinit locū in cui^o diffinitōe ponit̄ argumētū. di.
 Loc^o ē sedes argumētivⁱ id a q ad ppositā q̄stionē pueniēs tra
 hit̄ argumētū. z ponit̄ sedes loco g^o. sz alie p̄ctice ponit̄ loco dīe

Arguit Aresto. de q̄rto phisicoz q loc^o ē sup̄ficies cor
 poris p̄ntis imobilis p̄mū. g^o nō ē sedes ar
 gumēt. cū vni^o rei sit vnica diffi^o. Dd. q loc^o capis dupl^r. Vno^o
 p̄per phice. vt sup̄ficies circūscribēs locatūz sic n̄ capis h Alio^o

Tractatus

accipit transumptie p hitudie necia fmioz ad iuicē. s. fmi iferēt
ad fininū illatū i q hitudie fūdat argumētū dylecticū z sic capiē

Sr Nulla bōa diffinitō d3 dari p methaforā (h i pposito
vz p Aresto. vi. thopicoz. s3 ista ē hmoi. g° n ē bōa. Dd.
q nulla bōa diffinitō d3 dari p methaforā nū ipm diffinituz
suāf methaphorice. s3 loc° suif h methaforice. z d3 sedes p siliu
dinē ad sedē realē. qz sicut in sede reali sedēs stabilit z qescit. ita
argumētū qescit z cōfirmat in loco dyalectico. z intellectu nī qñ
dubitat de vtrute pbatiua vel illatiua qescit. qñ repit ppōz ma/
ximā z p senotā. vbi illa hitudo pfirmat z pbatur

Sr Nulla bona diffinitō d3 dari p distictōez. s3 ista ē hmoi.
g° nō ē bona. Dd. q nulla bōa diffinitō qdditatiua z cōn/
tialis dari d3 p distictōez. s3 bñ diffinitō descriptiua dñmō in
ea innuat aliq diuisio. sicut fit in pñti diffinitōe i lā p pma pti/
culā tāgē loc° maxia. z p scōaz ptiulā tāgē loc° drē maxie

Arguit Loc° z argumētū idē s3. s3 idē nō pē diffiniri p
seipm. g° loc° male diffinit p argumētū. Dd. q
idē s3 eodē noie nō pē diffiniri p seipm. tñ bñ s3 noie notiori. et
sic loc° diffinit p argumētū. Et dñt formalr. vz in isto argumē/
to. hō currit ergo animal currit. qz h hō ē argumētū inqstū est
mediū pfirmabile. z ē loc° inqstū ē spēs pfirmāz. vel hō ē argu/
mētū inqstū h3 vtrute pbādī cōclōez. z ē loc° inqstū icludit scōaz
intētōz q ē spēs dicēs respectū ad suū gen°. s. aial. z in ista habi/
tudine sedet vtrus argumenti.

Locus at diuidit in locum.

Postea diffinitōe loci h cōnt diuidit ipm. Et rō ordis ē qz eē ē
an posse. s3 diffinitō explicat eē. diuisio hō posse. g° p° loc° diffi/
nit anq diuidat. Et ē ista diuisio. loc° diuidit i locū maximā z
i locū drāz maxie. Rō distōis ē. nā ois loc° dyalectic° cōfirmat
argumētū dyalecticū. l g° cōfirmat argumētū dyalecticū iplicite.
aut explicite. si iplicite sic ē loc° drā maxie. si explicite sic ē locus

Sr Ista diuisio ē icōgrua g° male assignē. Añs pbat (maxia
qz adiectm z s3stātū discōueniūt i genē: vz ddo. locus
diuidit i locū maximā Et ibi loc° drā neurz s3stātū pōit i grō
Dd. q i ābab° orōib° n ē adiectm z s3stātū. s3 s3 duo s3stāz.
et sic ē ibi appositō. eo q maxia ē s3stātū z h3 se vt min° cōe est

Quintus

ergo sensus. locus maxima. i. maxima p' vna regulam restrictio-
na. Sz dicēs adiectiū substantiat in neutro genē. z nō in scio.
genē. Dd. q' maria capit duplr. Uno? vt ē nō suplati gā. vt
ē adiectiū. z sic nō capit h. Alio? accipit vt ē idē qd' ppō p se
nota. z sic capit h z nō substantiat. sz ē substantiū p se

Arguit Mēbra bone diuisiōis nō dnt coincidē. sz mē-
bra h' dissonis coincidūt. g nō ē bona Minor p
bat. qz locus dñā marie pñet in loco maxia ē ps ei? Dd. q'
loc' dñā marie materialr solū pñet i loco maxima. sz nō for/
malr tāqz pñet ad formā maxime

Maxia at ē ppō q nō ē al.

Hic pñr diffinit maximā. di. Q' maria ē ppō q nō ē altera p/
or neqz notior. vt oē totū ē mai' sua pte. Et vocat maxia. qz lz
sit pua in qritate ē tñ maxia in pñter gdu certitudis. qz pñ cer-
tificare ples alias ppōes. Etia vocat dignitas. qz dig ē q sibi
fides adhibeat. vt qz seipsā dignificat Tercio vocat cōis aie cō-
ceptō. qz ab intellectu multoz facilt' accipit cognitiōis. Jo de
Boetio. maria ē cōis ai pceptio quā qlibet pbat audirā

Arguit Nulla bona diffinitō dz dari p negatōz. sz illa
dat p duas negatōes. g nō ē bona. Dd. q' nulla
diffi' dz dari p purā negatōz. sz h ponit ppō loco g. z ē qd' af-
firmatiū. sz p negatōes dat intelligi aliq affirmatio. i. q' maxi-
ma est ppō pma z notissima

Arguit Illa ppō nō dz dici maxima. q est altera pōr et
notior. sz ē aliq ppō notior z pōr ista. oē totū
ē mai' sua pte. igr. Minor pbat de illa. q qlibet dz ēē vl' nō ēē.
et de nullo abo sil. q ē notior. qz pñtuit ex imis cōiorib' z pōri
b' qz sit totū z ps. Dd. q' lz sit vna ppō notior z pōr ista. oē to-
tū ē mai' sua pte ex alijs imis. tñ ex eisde imis z in suo genē nō
est aliq ppō notior neqz immediatior.

Locus dñā marie ē q vna

Hic pñr diffinit locū dñā marie. di. Q' locus dñā marie est
q vna maria differt ab alia. qd' sit p finios in maxia positos.
Un loc' dñā marie dz habitudo terminoz in q fundat argum-
tū. z illa habitudo terminat z pñmat argumtū implicite z im-

Tractatus.

perfecte. scilicet maria dicitur propter quod explicite et complete terminat argumentum. ut cum arguitur sortes est homo. ergo sortes est animal. et probatur prima per locum a specie ad genus. non terminat perfecte argumentum. quia potest adhuc dubitari quoniam sit habitudo speciei ad genus. scilicet cum additur illa maria de quocumque vere predicatur species de illo vere predicatur genus. tunc explicite et perfecte terminat argumentum

Arguitur Quis locus dicitur maxime est habitudo. scilicet terminus non est habitudo. sed terminus non est locus dicitur maxime. Dicitur quod terminus non sit habitudo formalis et explicite. tamen est habitudo implicita et partialis quod ad secata sua quod sufficit ad hoc quod sit locus dicitur maxime

Locus dicitur maxime dividitur

Postquam per hunc determinavit de loco in eo tam diffinitive quam divisively et manifestavit singula membra loci. hunc primum subdividit locum dicitur maxime in tria membra. scilicet in locum intrinsecum. extrinsecum et medium. Et sufficietia istorum trium membrorum potest sic sumi. nam omnis locus dicitur maxime importat habitudinem termini inferentis ad terminum illatum. vel terminus inferens puenit cum termino illato. et sic est locus intrinsecus. Aut discouenit cum ipso. et hoc est dupliciter quia vel discouenit simpliciter. vel partialiter puenit et partialiter discouenit. si partialiter sic est locus extrinsecus. si totaliter sic est locus medium. Et dicitur locus intrinsecus. quoniam terminus inferens est in termino illato vel est secundum aliquid quod modum eundem in. et quoniam hoc non fit tunc est locus extrinsecus. quare autem locus dicitur extrinsecus et medium patebit in locis suis. Et est ista divisio analogica in sua analogata. quia per primum dicitur de loco intrinseco. secundo de medio. et tercio de loco extrinseco. Ratio. quia locus est habitudo termini inferentis ad terminum illatum. scilicet in loco intrinseco ubi est habitudo positiva est perfecte habitudo quoniam in alijs ubi est negativa vel partialis quod habet pgnosci per positivam. Sed locus medius ea parte quod puenit cum intrinseco est perfectior extrinseco

Arguitur Per hunc non subdividit locum maximam sed non dicitur subdividit locum dicitur maxime. prima pars. quia secundum unum et idem. Etiam videtur quod locus maxime potest debere dividit quod locus dicitur maxime. quia confirmat argumentum. Dicitur. quod in hoc quod dividit locum dicitur maxime etiam dividit locum maximam. quia totus secundum maxime est secundum loci dicitur maxime

Arguitur Nullus est locus intrinsecus. quia locus dialecticus sumitur ad similitudinem loci realis. scilicet omnis locus realis est extrinsecus. sed nullus omnis locus dialecticus erit extrinsecus. Dicitur. quod est aliquid similitudo. scilicet

Quintus

non omnimoda. est em̄ similitudo ista. qz sicut locus realis dat lo-
cato suo firmitatē et p̄seruat ip̄m. sic etiā loc⁹ dyalectic⁹ dat fir-
mitatē argum̄to dyalectico. et p̄seruat argum̄tū dyalecticū in eē
sz argum̄tū assumit dissile. oēs at̄ trāferētes se fm̄ aliquā sili-
tudine se trāferūt et nō fm̄ omnimodā

Arguit Omnis locus ē medi⁹. ḡ diuisio illa est mala
Ans pbat qz oīs loc⁹ ē hūdo mediās iter ter-
minū inferentē et terminū illatū. Dd. qz locus medi⁹ nō d̄r ideo
medi⁹. qz ē hūdo media iter duos t̄minos. sz iō qz t̄min⁹ infe-
rēs p̄ti puenit et p̄tim d̄r a t̄mino illato

Arguit In omni loco intrinseco t̄min⁹ inferēs p̄ti pue-
nit et p̄ti d̄r a t̄mino illato. ḡ oīs loc⁹ intrinsec⁹
ē medi⁹. Ans pbat sic arguēdo. hō currit. ḡ al̄ currit. vbi hō p̄-
tim puenit et p̄ti d̄r ab aiali. Dd. qz hō p̄ti puenit cū aiali. qz
in re scata. eo qz idē scāt. et p̄tim d̄r. s. in mō scadi. tū hō nō in-
fert al̄ inq̄tū ē pueniēs et d̄rns. sz sub rōne cōueniētie t̄m̄.

Locus intrinsec⁹ ē qñ sumit

Hic p̄nr diffinit illa mēbra p̄ ordinē. et p̄mo locū intrinsecū. Di.
qz loc⁹ intrinsec⁹ ē qñ sumit argum̄tū ab hys q̄ sz te sba rei. i. lo-
c⁹ intrinsec⁹ ē qñcūqz sz duo termi. s. t̄min⁹ inferēs et t̄min⁹ illat⁹
et vn⁹ illoz ē in alio fm̄ aliquē modū eēndi in. Loc⁹ extrinsec⁹
ē qñ sumit argum̄tū ab hys q̄ sz oīno sepata a sba rei. i. qñ ter-
min⁹ inferēs ē eēneus et opposit⁹ t̄mino illato. vt si q̄rat an sor-
tes sit alb⁹. et p̄bet qz sortes nō ē niger. ḡ ē alb⁹

Arguit Loc⁹ ē hūdo termi inferētis ad terminū illa-
tū. sz t̄min⁹ ille q̄ ē alteri oīno eēne⁹ nō h̄z ali-
quā hūdinē cū alio. ḡ nō infert ip̄m. Dd. qz n̄s iter illos t̄mi-
nos qz vn⁹ ē alteri eēne⁹ nō sit hūdo positīua et affirmatiua.
tū ibi ē hūdo p̄uatiua et negatiua. qd̄ sufficit ad locū extrinse-
cū. sz loc⁹ medi⁹ ē qñ sumit argum̄tū ab hys q̄ p̄ti pueniūt cū
t̄mino illato. et p̄ti d̄r ab eo. vt iusticia ē bonitas. ḡ iustū ē bo-
nū. vbi iusticia ē t̄min⁹ inferēs et iust⁹ ē t̄min⁹ illat⁹. et p̄ti cōue-
nit t̄min⁹ inferēs cū t̄mino illato. et p̄tim d̄r ab eo. qz cōuenit
fm̄ scatoz cū ip̄so. et differt ab eo sicut abstractū a cōcreto

Locus intrinsec⁹ diuidit per.

Tractatus.

Posita diuisione ipsius loci. h. dñr pseqt de mēbris diuisionis sup
dicte. 7 p. de loco intrinseco. qz loc⁹ intrinsec⁹ ē pfectior qz ali⁹ loci
et diuidit locū intrinsecū in locū a substantia 7 in locū a cōcomi-
tātib⁹ sbam. Rō ē. qz in oī loco intrinseco oī fininū inferēt ē in
fmino illato fm aliquē modū cēndi in. Ut g. finin⁹ inferēs cō-
uertit cū fmino illato. 7 sic ē loc⁹ a sba. Aut nō pūrit cū fmino
illato. sz dī aliqd cōcomitās ipm. 7 sic ē loc⁹ a pcomitātib⁹ sbaz
Un loc⁹ a sba ē qñ. sumit argumētū ab hys q st⁹ de sba fininoz.
in qstione postoz

Arguit Illa diffinitō loci a sba cōuenit alteri a diffini-
to. g. nō ē bōa. An⁹ pbat. qz cōuenit argumēto
q arguit a genē ad spēm eo q gen⁹ ē de sba spēi. v. etiā qñ arguit
a spē ad gen⁹. vt cū dī hō currit. g. al. currit. 7 tñ nō ē loc⁹ a sba.
qz in loco a sba finin⁹ inferēs 7 finin⁹ illat⁹ pūunt. Dōm. q
dupl⁹ aliqd dī de sba alicu⁹. Unō qz qdūqz mō ē de cēntia ei⁹.
et sic gen⁹ ē de sba spēi. qz ē ei⁹ pñ. mātiale pstitutiū. Alio qz
dī totā cēntiā ipsi⁹ cōtribuit. q mō intelligit diffinitō. 7 sic ge-
nus nō ē de sba spēi. 7 g. qñ arguit a genē ad spēm ē locus a cōco-
mitantibus substantiā

Arguit Illa q cōcomitāt sbaz rei st⁹ ē ipsā. g. qñ sumit
argumētū a cōcomitātib⁹ sbam erit loc⁹ extrin-
secus. Dō. qz lī aliq q pcomitāt sbam nō sint intrinseca cēntialē
et dñr intrinseca fm aliquē modū cēndi in. qd sufficit ad locū i-
trinsecū. Et g. loc⁹ a cā efficiēte ad suū effectū ē etiā loc⁹ a pcomi-
tātib⁹ sbam. qz pñ aliquē modū cēndi i cā efficiēs ē in suo esse
etiā ad minus fm pūit. sz sit et ipm fm sbam.

Et diuidit iste loc⁹ per locū

Hic diuidit locū a substantia in locū a diffinitōe. a descriptōe et
a nōis interpretōe pphendēdo sub loco a diffinitōe locū a diffi-
nito sub descriptōe locū a descripto. 7 sub loco ab interpretōe lo-
cum ab interpretato. Et p hoc soluit argumētū q qñ argueret. plu-
res sunt loci intrinseci a substantia. sz locus a diffinito. ab interp-
tato. 7 a descripto. g. diuissio ē insufficiēs. Un sub diffinitōe dī
cōprehēdi etiā locus a dīā vltima ad spēm. vt rōnale currit. g.
hō currit 7 ecōtra. Et sub loco a descriptōe cōprehēdit locus a
pprio quarto mō ad suam spēm

Querit Que sit rō dīuīsiōis istī? Dd̄ q̄ ista. nā in oī loco a sba tmin⁹ inferēs dē p̄tībīlī idē cum tmino illato. vel g⁹ vn⁹ tmin⁹ explicat essentīā alterī? aut p̄p̄tētatē tmin⁹. si p̄mū sic ē loc⁹ a dīuīsiōe. si scdm h̄ ē duplī. qz vel explicat naturā alterī? p̄ p̄p̄tates absolutas ⁊ fm se. ⁊ sic ē loc⁹ a descriptōe: aut q̄tū ad impōz noīs. s. ingtū ab ip̄ sit interp̄tatio. ⁊ sic ē locus a noīs interp̄tōe.

Diffinitō est orō indicās.

Hic p̄seq̄t de mēbris dīuīsiōis loci a sba. oñdēs quō in p̄ticulari formā syllogismi dyalectici. fm dīuīsiōs modos loci. Et p̄mo agit de loco a dīuīsiōe. qz iste ē p̄fectior alijs grā cū dīuīsiō dīuīsiōez. dī. Diffinitō ē orō indicās qd ē esse rei p̄eñtialia. Et dīuīsiō h̄ solū p̄ dīuīsiōe qd dīuīsiō. qd innuit p̄ h̄ qd dīuīsiō p̄eñtialia

Querit Quotuplex sit dīuīsiō. Dd̄. q̄ q̄druplex. scz qd dīuīsiō descriptiua cālis ⁊ qd noīs. Diffinitō qd dīuīsiō ē q̄ p̄stituit ex p̄ncipij seēnalib⁹. s. ex genē ⁊ dīuīsiōe ut hō ē aīal rōnale. ⁊ illa dīuīsiōe sola spēs dīuīsiō. qz spēs sola h̄z gen⁹ ⁊ dīuīsiō. Diffinitō descriptiua ē q̄ p̄stituit ex genere ⁊ p̄p̄tate. v. ex genē ⁊ accētib⁹ cōib⁹. Un̄ p̄tingit aliqū qd dīuīsiō p̄p̄tate nō ē nob nota. ⁊ tūc spēs nō p̄t dīuīsiō qd dīuīsiō. s. descriptiua et qn̄ p̄p̄tate ē nob notū tūc loco dīuīsiō p̄nī. qn̄qz hō ē nob ignotū ⁊ tūc ponunt p̄la accētia ad circulo qndū p̄p̄tate ei⁹. Exēplū p̄mī. ut hō ē al̄ rīfībile. Exēplū scdī. ut hō ē al̄ gressibile bipēs. nō alarū. Diffinitō cālis ē q̄ dat p̄ cās extrīsecas dīuīsiō. q̄ sūt efficiēs ⁊ final. ut hō ē p̄pter beatitudinē. Diffinitō qd noīs ē q̄ explicat p̄tētatē noīs ⁊ qd p̄ nomē significat. ut vacuū est locus nō repletus corpore

Arguit Diffinitō cālis nō dīuīsiō a qd dīuīsiō. g⁹ nō ē q̄druplex mod⁹ dīuīsiō. dī. Alīa p̄bat. qd dat p̄ cās sicut dīuīsiō qd dīuīsiō. Dd̄m qd dīuīsiō nō ē cālis a causa intrīseca sed extrīseca. s. ab efficiēte ⁊ finali. ut hic homo est fact⁹ a deo p̄pter beatitudinē. ubi deus est causa efficiēs ⁊ beatitudo finalis. Un̄ hic homo est qd factum a deo p̄ponit ex corpore ⁊ anīma p̄pter beatitudinē ponunt omnes causas. ergo maxime est causalis. qz cum dīuīsiō ex corpore tangitur ex.

Tractatus

materialis. et aia formalis. a deo efficiens. ppter beatitudinē tā-
gitur finis. Et loc⁹ a diffinitōe causali d³ cōphēdi sub loco a de-
scriptōe. et si diffinitio qd nois cōuertit cū diffinito tūc d³ redu-
ci ad locū a nois interpretatōe q etia explicat qd p nomē significat

¶ Si diffinitio diffinitet hoc est p aliā et illa p aliaz. et sic
fieret pcessus i infinitū q est ipossibilis. ergo diffinitō nō
potest diffiniri. Ddm q negāda ē scda ps antis qz diffinitō
in cōmuni bñ diffinit⁹ s³ illa diffinitio diffinitēs ipsam vltius
nō diffinit. qz est qd incōplexū. sed cōplexoz nō est diffinitio.

¶ Diffinitio est simplex termin⁹. ergo nō est dō Ddm q
diffinitio capit dupl^r. vno mō p illa scda intētiōe. et sic
diffinitio ē simplex termin⁹ nec vt sic i loyca diffinit. Alio mō ca-
pitur p reb⁹ substrat⁹. et sic diffinitio ē orō. Jam d³ q diffinitio
hic diffinit p pma intētiōe siue p re substrata. et nō p scda intētiōe.

Locus a diffinitōe ē habi.

Premissa diffinitōe loci a suba. psequēter determinat de membris
illi⁹ diuisōis. et pmo de loco a diffinitōe q est pfectior alijs duo-
bus. Ip̄m diffinitēs dicēs locus a diffinitōe ē habitudo diffini-
tionis ad diffinitū. vt aial rōnale currit. ergo homo currit. et cō-
tinet quattuor argumēta et q̄tuor maxias vt p̄t⁹ in textu.

¶ Arguit^r Diffinitio qd dicitur ē mediū demonstratōis po-
tissime. q nō ē mediū sillogismi dyalectici. et per
p̄ns hic male determinat de loco a diffinitōe ad diffinitū Dd³
q diffinitio est mediū demonstratōis potissime et etia sillogismi
dyalectici s³ d̄nter. qz diffinitio capit dupl^r. vno mō q̄tūm ad
essentiā eius put dicit principia essentialia diffinitet. et sic est me-
diū sillogismi demonstratiui. et ab eo sumit locus demonstratiui.
et nō dyalecticus. Alio mō cōsiderat inq̄tū sumitur sub intētiōe
cōmuni diffinitōis et vt dicit habitudinē ad diffinitū. et sic ca-
pit in pposito et fundat sillogismū dyalecticum.

¶ Arguit^r Capiēdo diffinitōem scdo mō sic ē mediū sillo-
gismi sophistici q nō dyalectici Dd³ q dupl^r
arguit a diffinitōe ad diffinitū. vno⁹ p respectū ad predicata q
prius et notiori mō cōueniūt diffinitōi qz diffinito. et sic est lo-
cus dyalectic⁹. Alio mō p respectū ad predicata que notiori mō
cōueniūt diffinito qz diffinitioni. et sic ab eo sumit loc⁹ sophi-

sticus qui locus dicitur fallacia petitionis principij. Unde qz diffinitio naturaliter est prior ipso diffinito. ergo predicata essentialia prius conueniunt diffinitioni qz diffinito et pnes talia sumitur locus dyalecticus vt hic animal rationale est risibile ergo homo est risibilis et si in talibus predicatis arguatur a diffinito ad diffinitionem est petitio principij. Sed predicata accidentalia prius conueniunt diffinito qz diffinito. et pnes illa sumitur locus sophisticus si prius assignetur in eo diffinito qz diffinito. Pro quo notandū q triplia sūt predicata. scilicet intentionalia essentialia et suppositalia. Predicata intentionalia sunt q fundantur in predicatis intentionaliibus et entibus rationis sicut genus species etc. et de illis non est hic ad propositum. Predicata essentialia sunt superiora respectu suorum inferiorum. Sed predicata suppositalia sūt q attribuantur suppositis sicut currere legere et illa predicata conueniunt notiori modo diffinito qz diffinitioni.

Querit Quot modis arguitur a diffinitione ad diffinitum? Dicitur q quatuor modis. primo subiunctio diffinitionem affirmatiue vt animal rationale currit ergo homo currit. Maxima quicquid predicatur de diffinitione et de diffinito. Ratio illi maxime est quia diffinitio et diffinitum sunt idem essentialiter. ergo quicquid conuenit uni etiam conuenit alteri. Secundo predicatio diffinitionem affirmatiue vt fortis est animal rationale ergo est homo. maxima de quocumque predicatur diffinitio et diffinitum. Tercio subiunctio diffinitionem negatiue vt animal rationale non currit ergo homo non currit. Quarto predicatio diffinitionem negatiue vt asinus non est animal rationale. ergo non est homo. Et maxime illorum argumentorum sufficienter patent in littera.

Arguit In exemplo primo secundo est petitio principij. ergo non est bonum argumentum dyalecticum. Aliis patet quia ibi est petitio principij ubi magis notum probatur per minus notum vel ubi eque notum probatur per eque notum. sed hec conclusio homo currit est notior quam asinus. id est animal rationale currit. Dicitur quia ibi secundum naturam rei est petitio principij tamen non quia ad iudicandum dyalecticum quia hoc predicatum currit prius cognoscitur in diffinitione quam in diffinito. Vel addimus quod licet secundum rem et veritatem sit ibi petitio principij. quia predicatum notiori modo conuenit diffinito quam diffinito non tamen quia ad nos. unde non semper oportet procedere a notiori bus secundum naturam sed etiam quo ad nos. quia contingit quicquid ista sit res pondenti nota animal rationale currit et non ista homo currit quare dyalectice ea infert et probat et tunc est bonum argumentum dyalecticum.

Tractatus

Arguit Aliqd pdicatur de diffinitōe qd nō predicatur
de diffinito. ergo prima maxima nō est fa. Rñs
probat qz illa ē vera. diffinitō est orō. et illa falsa diffinituz ē
oratio Dñm qz illa maria nō valz arguēdo pñes pdicata in/
tentionalia. Et rō ē qz diffinitio z diffinitum sunt idem realiter
et ergo debet argui pñes pdicata in quibz pueniunt scz in predi/
catis essentialibus et suppositalibus sed differūt fm rationē. et
ergo nō debet argui pñes pdicata intencionalia in qbus diffe/
runt. qz sicut differūt fm rōem ita similis sunt aliqua pdicata ac/
cidentalialia intencionalia que cōueniunt vni et non alteri.

Arguit Hic arguit a diffinitōe ad diffinitū aial rōnale ē
risibile. gō hō ē risibilis z tñ ē bon' loc' cōmōstra/
tiu' Dñm qz illud mediu aial rōnale cōsiderat' dupl'r. vno mō
vt ē pñcipiū hoīs in ordie ad illā passionē risibile z sic ē ibi lo/
cus cōmōstratiuus. qz tunc passio subiecti cōditur p pñia pñ/
cipia ei'. Alio mō cōsideratur vt stat sub intencōe cōmuni diffi/
nitōis inqñt scz est diffinitō hoīs z tūc est ibi locus dyalectic'

Loc' a diffinito ad diffinitionē

Hic cōuertit locū a diffinitōe ostēdēs quid sit loc' a diffinito.
Dicēs qz loc' a diffinito est habitudo diffinitū ad diffinitionē Et
cōtinet tot argumēta et tot maxias qz loc' a diffinitionē continet
vt textus late declarat. Et in fine ponit notabile dicens qz locus
semp debet denoiari a termino inferēte z nō a termino illato. Ex
quo inferitur qz qñ diffinitio ponit' in aīte tunc est locus a diffi/
nitōe ad diffinitū. sed ecōtra qñ diffinitū ponitur in aīcedēte z
diffinitio in cōsequēte tunc est locus a diffinito ad diffinitionē
Ratio notabilis est qz omnis denominatio debet fieri a princi/
paliori z digniori. sed termin' inferens est dignior qz est agens
qz terminus illatus qui est patiens igitur.

Arguit Aresto. de in scō de aia qz iustum ē vnūqzqz a
fine appellari s; termin' illat' poit' in fine. gō lo/
cus dyalectic' d; ab illo termino sumē denoiatōez Dñs qz vez
ē qz in his qz dicūt cālitatē cause finalis denoiatō debz fieri a fine
s; nō in illis qz dicūt causalitatē cause efficiētis. Unquādocūqz
aliqua ordinat' ad aliquem finē tunc debet denoiari ab illo fine
Sed hic terminus inferens habet se in genere cause efficien/

tis ad terminū illatū qui est eius effectus. causa autē est nobili/
or suo effectui. ergo ab ipsa fit denominatio.

Arguitur Est una via de colonia ad bunā et ecōtra. q̄ ē ea
de habitudo diffinitōis ad diffinitū et ecōtra et
p̄ p̄ns nō sūt loci distincti. Dd̄z q̄m̄s materialiter sit eadē habitudo
diffinitionis ad diffinitū et ecōtra. formaliter tamē est alia
q̄z distinguūtur penes suos terminos. Unde in loco a diffinito
diffinitū ponit in ante et diffinitio in p̄nte. et econtra in loco a
diffinitōe. diffinitio ponit in ante. et diffinitū in p̄nte.

Descriptio est orō signi.

Postq̄ Petrus hispan⁹ determinavit de loco a diffini/
tione. hic p̄nter determinat de loco a descriptōe. rō ordi/
nis sup̄ius patuit. Et primo ponit duas diffinitiones ip̄ius de/
scriptionis. prima est descriptio est orō quid est esse rei significās
p̄ accēntalia. et ponitur oratio loco generis. deinde dicitur signi/
ficans quid est esse rei p̄ accidēntalia ad differētiā diffinitionis q̄
significat esse rei p̄ essentialia. Scda descriptio est oratio p̄stans
ex genere et p̄prio. ut homo est animal risibile. Et est ista diffini/
tio secunda in potissimo statu descriptionis data.

Arguitur Cui⁹ diffinitū erit t̄m̄ unica diffinitio. g⁹ male
ponit due diffinitōes ip̄i descriptōis. Dd̄z q̄
vni⁹ diffinitū p̄nt esse plures diffinitōes accidēntales et descrip/
tione non aut quidditative. Unde quādo idem diuersimode su/
mitur tūc de ip̄o p̄nt esse plures descriptōes et sic fit hic

Querit Quō differēter dant istae diffinitōes. Dd̄m
q̄ descriptio capitur dupliciter. vno mō cōmu/
niter p̄ quacūq̄ descriptōe data p̄ accidēntalia siue fuerint p̄pria
siue appropriata siue intrinseca siue extrinseca. et sic extēdit se ad
diffinitionem causalem. et sic de ea datur prima diffinitio. Alio
mō capis descriptio specialiter non pro quacūq̄ oratione exp̄li/
cāte esse rei p̄ accēntalia. s̄z t̄m̄ p̄ illa que dat p̄ accēntalia coessen/
tialia et extrinseca. et sic de ea datur scda diffinitio. Et sic patet q̄
iste descriptiōes diuersimode dant de descriptione.

Nulla vox incōpleta est oratio. sed descriptio est vox incō/
pleta. ergo non est oratio. Dicendum q̄ descriptio capis
dupliciter. vno modo ut est secunda intentio. et sic est termin⁹ in

Tractatus

complexus. Alio modo capitur per re substrata illi scilicet intentioni. et sic est ordo. et isto secundo modo hic diffinitur. cum logica sit principaliter de primis intentionibus.

Queritur Quare magis dicitur in prima diffinitione descriptio nis per accidentalia quam per accidentia. Dicitur. quod idem. quod non omnis descriptio datur per accidentia. sed aliquando datur per inferiora alicuius superioris. quod non sunt accidentia suorum superiorum. sed accidentalia. ut propter hoc ordo affirmatiua vel negatiua. quod affirmatiuum et negatiuum sunt species per positionis. sed inferius est accidentale sui superioris. quod non est de essentia eius. Etiam aliqua descriptio datur per modum essendi. quod non est accidentis. licet bene accidentalis.

Arguitur Quicquid indicat quod est esse rei hoc datur per essentia. sed descriptio indicat esse rei. ut dicitur in prima diffinitione. ergo datur per essentialia et non accidentalia. Dicitur. quod dupliciter aliquid dicitur indicare. Uno modo a priori. et sic maior est vera. Alio modo a posteriori. et sic descriptio indicat quod est esse rei. quod per accidentalia que sunt posteriora. Etiam accidentia propria non indicant essentiam. sed potius referunt ad cognitionem essentie.

Arguitur Nullum posterius potest indicare quod est esse rei. sed accidentia sunt posteriora. ergo non possunt indicare quod est esse rei. id est diffinitum. Dicitur sicut dictum est. quod a priori non possunt indicare quod est esse. tamen bene a posteriori. quod principia essentialia sunt quicquid ignota. et tunc oportet sumere accidentia propria vel communia approbata. per que circulo loquuntur essentialia. et ducunt nos in cognitionem principiorum essentialium.

Queritur Per que accidentia datur descriptio. Respondetur quod datur quicquid per accidentia propria. et quicquid per accidentia communia in quantum plura accidentia communia accipiunt locum unum per primum secundum quod unum restringit alterum. Exemplum primum. ut homo est animal rationale. Exemplum secundum. ut homo est animal gressibile bipes non alatum. quod diffinitio sic collecta auertit cum homine. sed quilibet per secundum se sumpta sit in plus quam diffinitum.

Queritur Ut quod omnis descriptio datur per eque multa accidentalia. Dicitur quod non. quod contingit aliquando poni unum accidens. ut quod aliquis cognoscat genus alicuius rei et accens auertibile eius. ut homo est animal rationale. aliquando contingit quod accidens proprium sit ignotum. et tunc oportet uti pluribus accidentibus ad il-

Quintus

lud accidens propriū circūloquēdū. ut patuit. et sic nō possum⁹ de/
terminare et dicere p qd accēdētia descriptio debet dari. s; fm q il
la accēdētia sunt apta ad circūloquēdū pprīā passiōē fm h ali
qñ sumunt pauca et aliqñ multa. Pro quo notandū q du/
plicia sunt accidentia. scz pprīa et cōmunia. Accidētia cōmunia
sunt q fluūt ex pncipijs indiuidui. et pmo insunt illis. sed ex cō/
seqnti et p posterius solum scz p indiuidua insunt speciebus. Et
vocat⁹ accidentia cōmunia. qz nō determinate ex vna causa in/
sunt suis subiectis. sed ex plurib⁹ causis isti Accēdētia pprīa sūt
q fluunt ex pncipijs spci et mediante specie insūt indiuiduis. Et
dicunt⁹ pprīa qz insunt subiectis ex vna certa causa. ut hō est ri
sibilis qz est animal rōnale.

Arguit Gen⁹ ingredit⁹ descriptōz et nō ē accēdētia descripti
g male dī p accēdētia. Ans pbat. qz gen⁹ est de
cēntia spci. Dō. q diffinitō nō dī descriptiua qñ oēs pres e⁹ sint
accēdētiales. s; qz ibi ponit⁹ aliq ps q est accēdētia

Querit Quō dīnter gen⁹ ingredit⁹ diffinitōz q addita/
tiua et descriptiua. Dm q gen⁹ accipit⁹ duplī
Uno. put ē cēntiale et formale pncipiū sue spci. et sic ponit⁹ i dif
finitōe additatiua. Alio. capis put ē pncipiū coeffectiui pprīe
passiōis q fluūt ex genē et dīa. et sic ponit⁹ i diffinitōe descriptiua

Arguit Descriptio ē orō indicās qd ē eē rei p accēdētia/
lia ut dī pma diffinitō. g nō pstat ex genē et p/
prio. Tenet pna. qz neqz gen⁹ neqz pprīa ē accēdētia. Dō. q ge/
n⁹ capit⁹ duplī ut dictū ē. et scdo mō inqñū ppat⁹ ad pprīā ē
cā pprīj effectiua. sic dī qdāmō accēdētia. S; de ppo dōm q dī
cēntiale qñ essentia pseqns. et nō tāq ipsā pstat⁹

Locus a descriptōe ē hītudo

Hic oñdit⁹ qd sit locus a descriptōe. dī. q ē hītudo descriptōis
ad descriptū. Et pīnet qtuor argūta. et qtuor maxias. pmo
sbīciēdo descriptōz affirmatiue. ut aīal risibile currit. g hō cur/
rit. maxia. Quicqd dī de descriptōe et de descripto. rō h⁹ ē qz de/
scriptio et descriptū dicūt idē pueribilib⁹. g⁹ qcquid pdicatur de
vno et de altero pdicabit⁹. Scdo pdicando descriptōz affirmati
ue. ut iohes ē aīal risibile. g iohes ē hō. Maxia. de qcunqz pdi/
catur descriptio et descriptū

Tractatus

Arguit Aliqd pdicatur de descriptōe qd nō pdicat de descripto. g^o p^{ma} maria nō erit pa. Añs pba^t. qz esse ppositum ex genere z pprio cōuenit descriptōi. s^z nō cōuenit descripto. Dd^m q^d locus iste nō valet in intentionalib⁹. Un^q qñ arguit in descriptōe tunc debet argui penes illam ptem in q^ā cōueniūt descriptio z descriptū. z nō in q^ā dñt. s^z h^{ic} arguit penes illud in quo differunt.

Arguit Nō seqtur iohes ē aīal risibile. g^o iohes ē lapis z tñ descriptio pdicatur. Dd^m q^d in loco a descriptōe debet argui in ordine ad suū descriptū. qd pdicat in pñte qd sit in pposito. Tercio arguit sbijciēdo descriptōz negatiue. vt aīal risibile nō currit. g^o hō nō currit. Maria. quicqd remouet a descriptōe z a descripto. Quarto arguit pdicādo descriptōez negatiue. vt lapis nō ē aīal risibile. g^o lapis nō est hō. Maria. a q^{uic}qz remouet descriptio. ab eodē remouet z descriptū. Tūc diffinit locum a descripto: di. Locus descripto est habitudo descripti ad descriptōz. Et pñet q^{uatuor} argumēta z q^{uatuor} max^{imas}. s^{ic} sicut loc^{us} a diffinito.

Arguit Nō seqtur hō ē spēs g^o aīal risibile ē spēs. quia añs ē vez z pñs fallum. z tñ ibi arguit fm lo^{cum} a descripto. Dd^m q^d iste locus t^z qñ termi supponūt psona^m liter. mō h^{ic} supponūt simplr

Arguit Nō seqtur in suppoē psonali. sortes scit eē hō g^o scit eē aīal risibile. qz añs p^{ot} eē vez sine pñte. Dd^m q^d locus iste t^z in ppōib⁹ de iesse. z nō t^z sp in illis modalib⁹. Un^q nō seqtur hoīem demōstrabile est eē risibile. g^o aīal risibile demōstrabile est esse risibile.

Querit Quō dñt locus a descriptōe z a descripto Dd^m q^d sic. qz qñ descriptio ponit in añte. tūc ē locus a descriptōe. z qñ descriptū ponit in añte. tūc ē locus a descripto. qz sicut dictū est locus dyalectic⁹ debet denoiari a fmino inferēte. z nō a fmino illato. Et s^{ic} sicut dñm ē de oibus alijs locis. p^{er}uertibilib⁹. vbi scz idē p^{ot} eē añs z pñs. tūc em sp a fmino p^{ot} to in añcedēte denoiatur locus.

Interpretatō ē duplex que.

Quintus

Postq̃. Pe. h. determinauit de locis a diffinitōe ⁊ a descriptōe. h̃
p̃nter determinat de loco a nois interpretatōe ad interpretatū ⁊ eco
tra. Et qz nō ex omni interpretatōe fit locus dyalecticus. ergo po
nit vnā diuisionē interpretatōis vt eligat membz sibi ad p̃posi
tū dicēs. q̃ duplex est interpretatio. Nam q̃dam est interpretatio.
q̃ nō p̃uertitur cū interpretato. ⁊ talis itez est duplex. nā q̃dam ē
interpretatio q̃ excedit interpretatū. vt lapis d̃r q̃si ledens p̃dēz
ibi ledēs p̃dē est interpretatio. ⁊ lapis ē interpretatū. s̃z ledēs p̃dē
excedit interpretatū qd ē lapis. qz multe sunt res ledētes p̃dem
q̃ nō sunt lapides. vt lignū vel ferz. Alia ē interpretatio. q̃ bz se
in minus. ⁊ interpretatū habet se in plus. vt p̃fectū interpretat q̃si
p̃fecte factum. ibi interpretatū. s̃z p̃fectū habet se in plus ⁊ exce/
dit interpretatōem. s̃. p̃fecte factum. qz p̃fectū d̃r de deo ⁊ creatu/
ris. sed p̃fecte factum d̃r t̃m de creaturis. Alia est interpretatō vbi
interpretatio p̃uertit̃ cum interpretato. vt amator sapiētie est inter
pretatio hui⁹ nois p̃s. ⁊ ab illa interpretatōe sumit̃ locus dyale/
cticus a substantia. qz illa interpretatō d̃r idē realiter ⁊ p̃uertibil̃
cum interpretato. ideo q̃cquid verificat̃ de vno. etiā verificat̃ de
alio p̃pter p̃uertibilitatē terminoz

Arguit̃ Omnis interpretatio ē p̃uertibilis cū interpretato
g̃ altroz mēbz istū diuisiōis ē sup̃flūū. Alis p
bat. qz sicut se h̃z diffinitio ad diffinitū. sic se h̃z interpretatō ad
interpretatū. s̃z ois diffinitio ē p̃uertibil̃ cū suo diffinito. g̃ etiā ois
interpretatio erit p̃uertibil̃ cū suo interpretato. Dd̃z. q̃ nō ē s̃le de
diffinitōe ⁊ interpretatōe Uñ diffinitio habet d̃r am vltimā que
p̃uertitur cum diffinito. vel aliqd loco d̃r. ⁊ ergo tota diffini/
tio p̃uertitur cum diffinito. sed interpretatio imponit̃ ab aliq̃ p/
prietate. ⁊ illa aliq̃ p̃uertitur cum interpretato. aliq̃ vero non
p̃uertitur cum ipso. ⁊ sic interpretatio ⁊ interpretatū nō p̃uertunt̃.
vt exemplificatū est

Arguit̃ Bon⁹ sumit̃ loc⁹ dyalectic⁹ ab interpretatōe nō
p̃uertibili ad interpretatū. ergo p̃ dicta. Alis p̃ba/
tur. qz bene seq̃tur aer nō est ledens p̃dem. ergo aer nō est lapis
Ddm̃ q̃ hoc est bonū argumentū dyalecticū. sed non arguit̃
ab interpretatōe ad interpretatū. sed a superiori ad inferius. qz
interpretatio sumpta cum negatōe habet se vt superius ad inter/
pretatū. sicut hic hoc non est animal. ergo hoc non est homo.

Tractatus

Querit Dñm differūt ethiologia trāslatō z inēptatio
 siue dñonis p aliō nom̄ eiusdē ydeomati vt sol expōit q̄si super
 oia lucēs. z sūt de q̄si dans eternā vitā suā z h̄ lraliter. s; silla
 balit lep̄ d; quasi h̄ns leues p̄des. in his em̄ latinū expōit p
 latinū. Translatio est exp̄ssio vni ydeomatis p p̄ba aliū. vel
 est mutatio sermonis de vno ydeomate in aliud. vt cū mutat gre
 cū in latinū vt kyrios grece est dñs latine. z hiesus hebrayce est
 saluator latine. Et sic etiā dicim⁹ q̄ sc̄ns Hieronimus fuit trāsl
 ator biblie de hebrayco in latinū. s; Boetius fuit trāslator libro
 rū aresto. Inēptatō ē exp̄ssio vni nois min⁹ notū p aliud no⁹
 magis notū siue eiusdē ydeomatis siue alii⁹ Exemplū de eodem
 ydeomate vt intelligē quasi intus p̄fē legere. de alio ydeomate
 vt phus. i. amator sapiētie. Et ḡ differūt inēptatō z ethimolo
 gisatō sicut sup̄ z inferi⁹ qz interpretatō ē cōmuniō z habz se i
 pl⁹ q̄ ethimologisatio. S; trāslatō est extranea ad utrūq; z nō
 fundat locum intrinsecum sed extrinsecum.

Arguit Diffinitō inēptatōis p̄est alii a diffinitō ḡ n̄ ē
 bona. An̄s p̄bat qz p̄est diffinitō in q̄ ē exp̄ssio
 vni nois min⁹ notū p aliud nomē vel ordē. Dñm q̄ diffi
 ex p̄nti dē exp̄ssio nois diffinitū. nō tñ p̄mo z p̄ senā p̄mo expli
 cat ē rei significatō p no⁹. z ex p̄nti explicat no⁹ q̄tū ad suā siḡ
 ficatōz. s; inēptatō ē p̄mo explicat no⁹ z ex p̄nti significatū.

Arguit Ibi ē inēptatō itelligē ē int⁹ z p̄fē legē. z tamē
 ibi nō ē exp̄ssio vni nois p aliud no⁹. Sc̄da ps al
 sūpti p̄t qz ibi ē exp̄ssio p̄bi. Dñm q̄ no⁹ cap̄t hic cōiter put n̄
 distinguitur contra verbum sed put idē est q̄ nota mentis.

Loc⁹ ab interpretatōe ē ha.

Hic diffinit locū ab interpretatōe dicēs. q̄ ē h̄itudo interpretatōis
 ad interpretatū. z cōtinz q̄ttuor argūta z q̄ttuor maxias. Pri
 mo s̄biiciēdo interpretatōez affirmatiē vt amator sapiētie currit
 ergo phus currit. Maxia quicqd d; de interpretatōe z de inēpta
 to. qz dicūt idem p̄tibili. Sc̄do mō p̄dicādo interpretatōez af
 firmatiē. vt plato ē amator sapiētie. q̄ ē phus Maxia de q̄cūq;
 predicat interpretatō et interpretatū. Tercio subijciēdo interp
 tatōez negatiē vt amator sapiētie nō currit. ergo phus n̄ currit

Quintus

Maria quicquid remouet ab interpretatōe et ab interpretato. Quare predicatio interpretatōis negatiue. ut petrus nō est amator sapiētie. ergo nō est phs. Maxima a quocūq; remouet interpretatio et interpretatum. Et similiter intelligat de interpretato.

Arguit Non sequitur. rusticus est amator sapiētie. ergo rusticus est phs. qz aīa est vez et pns falsum. et ergo nō valet. Sz qz aīa sit vez patet quia omnes homines natura scire desiderat. primo metaphisice. Ddm qz rusticus nō amat sapiētiā. sed bñ desiderat sine appetit eā. Un dīa est inter amare et desiderare. nā amare est rem habitā diligere. sz desiderare ē rem nondū habitā appetere. et sic rusticus carens sciētia est bñ desiderator scie sz nō amator. Un amor est rei habitē. sz desiderat est rei habende. Et si dicat aliqui nō volunt informari aliquo mō. ergo nō oīs hō naturaliter scire desiderat. Ddm qz duplex est appetitus. nā quidā est naturalis et dīa inclinatio pns naturā alicui sicut dicim⁹ graue naturaliter appetere locū deorsum et tali appetitu oēs indrīter scire desiderat qz tale desideratū psequitur naturā anime rōnalis q est vnigenia in oībus hominib⁹. Alius est appetitus cognitiu⁹ et est inclinatio sequēs apprehēsiōē alicui⁹ rōne boni vel mali. Et iterū est duplex scz sensitiu⁹ q cōsequitur apprehēsiōē sensitiuā. Et intellectiū q psequitur apprehēsiōē intellectiū et vocat⁹ appetitus intellectiū. et est duplex. s. pfect⁹ et vocatur volūtas a qua fit executio voliti et illo nō oēs scire desiderat. Et imperfectus qui dīa qdaz velleitas et tali appetitu omnes ad scire inclinātur. qz oēs indrīter vellēt q haberēt sciām sz ppter pigniciā vitādī labores nō psequūtur sciāz naturālī desideratā.

Querit An ne sint plures loci a suba qz tres Dd⁹ qz sic qz sunt quattuor alij min⁹ pncipales qui reducūtur ad istos. ut locus a synonymo ad synonymū. loc⁹ a spē ad dīas. loc⁹ a spē ad ppiū et ecōtra. loc⁹ ab exponēte ad expositū Un synonyma sunt diuersa noīa idē significātia. ut marcus tuilius. et p talē locum bene sequitur tuilius currit. ergo marcus currit. locus a dīa ad spēm. ut rōnale currit ergo hō currit. et econtra homo currit ergo rōnale currit. Et reducūtur illi duo loci ad diffinitioē quia sicut diffinitio dicit idem essentialit⁹ cū diffinito sic etiā in istis locis termin⁹ inferēs idem dicit essentialiter eū termino illato. Sed locus a spē ad ppiū ut homo currit et ergo insibile currit reducūt ad locū a descripto ad descriptōz. loc⁹ ve

Tractatus

ro a pprio ad spm reducitur ad locū a descriptōe quia accidentaliter idem dicitur. Sed locus ab exponētib⁹ ad expōitū. ut tñ homo currit ergo homo currit et nihil aliud ab hoīe currit. reducitur ad locū a noīs interpretatione. Et possunt oēs isti loci a substantia noīari vno nomine scilicet locus a conuertibilib⁹ ad cōuerbilia. et hoc in generali. qz loc⁹ a cōuertibili est habitudo vnius puerbilib⁹ ad rliquū. et pūnz q̄tuor argumēta et q̄tuor maximas. Et dōz eēt de isto loco eodē mō q̄ dictū est de alijs in spali.

Equit de locis a pco.

Postqz Petr⁹ hispanus determinauit de locis a substantia. hic psequenter determinat de locis a concomitantib⁹ substantiā. Ratio ordinis est. qz locus a substantia perfectior est eo qz vnus termin⁹ est puerbibilis cū alio. sed sic non est hic de loco a cōcomitantibus substantiā. Cū locus a concomitantib⁹ substantiam est qñ sumitur argumētum ab his que sequuntur terminos in questione positos. et sic quando termin⁹ inferens sic se hz ad terminū illatum qz non conuenit cū eo conuertibiliter. sed fm alīquem modum essendi vnus est in alio.

Querit Quomō diuidit loc⁹ a concomitantib⁹ substantiam. Dicendū qz diuidit in octo totos dyalecticos. scz in locum a toto a parte a causa et ab effectu. a generatione et corruptione. ab vñibus. et a cōiter accidētibus.

Arguit Locus a cā et loc⁹ a corruptōe nō sunt loci a cōcomitantib⁹ substantiā igit. Alijs pbat qz omis loc⁹ a concomitantib⁹ substantiam est intrinsecus sed causa efficiēs et finis sunt extrinsece. Dm qz licet causa efficiens et finis sunt extrinsece q̄tam ad substantiam sunt tñ intrinsece suis effectibus fm virtutē ymmo sunt in ipis fm aliquē modū essendi in. et hoc sufficit ad locū intrinsecū a concomitantibus substantiā. Sed ad scdm de corruptōe dicit qz vez est qz corruptio oīno extrinseca est corrupto. et sic etiā fm veritatē nō est loc⁹ extrinsecus. et qz generatio et corruptio cōueniāt in hoc qz sunt species pmutacionis. sz dñt qz termin⁹ a quo generatōis est nō eē. et termin⁹ ad quē est eē. in corruptōe vero ecōtra termin⁹ a q̄ ē esse et tmin⁹ ad quē ē nō esse. et ergo numerat h eo qz hz pueniētiā cum loco a

Quintus

gnatōe cui oppōit. Tūc ibi loc^o a toto diuidit. incipit determi-
nare de loco a toto et a pte diuictim q̄ diuidit sicut ipm totū ē enī
qdā totū integrale. aliū v̄le aliū ē totū in q̄titate. aliud in mō
aliū in loco aliud in tpe. Quorū sufficiētia sic sumit nā oīe totū
cōtinz suas ptes. v̄l q̄ cōtinet eas in potētia v̄l in actu. Si in
pōna h̄ ē dupl^r qz v̄l dē totā eētia suaz ptiū v̄l dē pte eētie s̄
pmū sic ē totū v̄le. si scdm sic ē totū in mō. Si cōtinz suas ptes
in actu h̄ itez ē dupl^r. qz v̄l noial^r aut adūbialis. Si noialiter
hoc ē dupl^r. qz vel tale totū sumit p modū vni^o indiuisi sic est
totū integrale v̄l p mōm diuisi et multiplicati p sua inferiora h̄ ē
dupl^r. qz v̄l importat noialit^r et sic ē totū in q̄titate aut adūbia-
liter h̄ ē dupl^r. qz v̄l h̄z ptes in successione et motu et sic ē totū
in tpe. aut vt sūt in pmanētia. et sic est totū in loco. Et qz totū et
ps relatiue opponūt ideo s̄ tot mōi pris quot sūt modi totū. et
etiā qz loc^o a toto et loc^o a pte multiplicat scdm diuisionē totū et
pris. iō s̄ sex loci a toto et sex a pte. cū sexupl^r sit totū et ps.

Totū vniuersale et hic sūt

Hic psequit^r de mēbris sup̄ dicte diuisionis et pmo de toto v̄l oī
dens qd sit ipm dices q totū v̄le vt h̄ sumit ē qdlibz sup^o et s̄
stātiale sup̄ ad suū infer^o vel ē sup^o eēnale ad suā pte et nō ca-
pit solū p gne vel sp̄ q̄ s̄ in recta linea p dicamēnali. s̄ capit ge-
neralit^r p q̄cūqz supiori qd p̄dicat de plib^o inferiorib^o actu v̄l ap-
titudine siue tale sit ens intēonale siue reale siue vniuocum siue
analogū. Et h̄z ille loc^o tria noia. nāz pmo vocatur loc^o a genere
ad sp̄m. et tūc debz capi gen^o cōter p omni eo qd est sup^o resp̄ctū
alicuius inferioris. Scdō vocat^r loc^o a supiori ad infer^o. Ter-
cio vocatur loc^o a toto vniuersali ad suam partem.

Arguit^r Aial ē ps hois. q̄ nō ē totū v̄le ad ipz. Aīns p/
bat qz cū dīa p̄stituit sp̄z. Dd̄z q sup^o resp̄ctū
alic^o inferioris p̄t dupl^r capi. vno^o vt in cōtractū ē. i. fm cōem rō-
nem suā. et sic ē totū vniuersale. Alio^o capit vt p̄tractū ē p dīam
et sic aliq̄ mō pōt dici ps qz est ps diffinitina.

Querit^r Quid sit loc^o a toto vniuersali Dd̄z q̄ ē h̄ tu-
do totū vniuersalis ad pte s̄biectiua. Et valet de
structietm vt lapis nō ē aial. ergo lapis nō ē hō. Maxima a q̄/
cūqz remouet totū vniuersale ab eodē remouet ps ei^o S̄z v̄l

Tractatus.

nires et dicēs hic arguit destructiue hō nō currit q̄ sortes nō currit et tñ nō seq̄tur. Dōm q̄ ibi nō arguit destructiue s̄ constructiue qz totū v̄le non destruit eo q̄ negatio seq̄tur ipsum. nam arguere destructiue est arguere a destructiōe termini positi in ante ad destructionem eiusdem termini contenti sub eo.

Querit Que est rō q̄ iste loc⁹ valet destructiue Dd3
 q̄ ideo qz remoto toto v̄li qd̄ icludit suas partes oportet ptes ei⁹ remoueri. qz de q̄to aliqd̄ plus negat de tāto minus relinq̄t. et ergo bñ seq̄uit aīal non est. ergo hō nō est. S̄ non valet constructiue. qz totū v̄le est cōmuni⁹ suis p̄tib⁹. et ergo potest de aliquo verificari q̄ quo sua ps nō verificat. vñ nō oportet q̄ si aliqd̄ verificet de ipso toto fm̄ q̄ est in vna ei⁹ pte q̄ p̄ptē hoc verificet de ipso fm̄ q̄ est in alijs p̄tib⁹. vt nō seq̄tur aīal est aīal. ergo asinus est hō. qz hic est fallacia p̄sequētis

Si Bñ seq̄tur si aīal est sensibile hō est sensibilis et tñ ibi arguit affirmatie. Dōm q̄ bñ seq̄t grā materie. i. terminiorū ibi positorū et in p̄dicat⁹ eēntialib⁹ s̄ nō tenet grā forme. qz dat in stātia in p̄dicat⁹ accēntialib⁹. vt nō seq̄uit al̄ currit q̄ hō currit

Arguit Quicqd̄ p̄dicat de aliq̄ sup̄iori etiā p̄dicatur de suo inferiori vt p̄z p̄ p̄mā reglāz an̄ip̄talē. ergo iste loc⁹ tenet affirmatie grā forme Dōm q̄ ista reglā intelligitur i p̄dicatis eēntialib⁹. et si extēdat ad accēntialia oportet q̄ scdā p̄positio sit v̄lis formaliter vel equiuāliter.

Arguit Nō seq̄t destructiue al̄ nō currit. q̄ hō n̄ currit. qz posito calu q̄ asin⁹ q̄escat tūc aīas ē v̄ez et p̄ns p̄t eē falsū. posito q̄ ioh̄es currat Dd3 q̄uis aīas sit p̄pō negatia tñ n̄ arguit destructiue a toto v̄li s̄ arguat ab ante destructo. l̄ negato. qz arguere negatie ē arguē ab ante negato ad p̄ns negatū. et arguē destructiue a toto v̄li ē arguē a toto v̄li destructo ad suā p̄tē. Tñ h̄ al̄ nō currit negat⁹ cursus de aīali et al̄ nō negat qz tunc negatio deberet p̄cedē totū v̄le qd̄ h̄ n̄ sit. Ex q̄ p̄z q̄ qñ arguit a toto v̄li tñ totū d̄z eē p̄dicatū. p̄pōnis vt lapis nō ē al̄. q̄ lapis nō est hō Maxia a quocūqz remouet totū v̄le ab eo dē remouet et q̄libz ei⁹ ps. cui⁹ cā est qz totū v̄le p̄tinet et icludit suas ptes. ergo remoto toto v̄li remouet quelibet eius ps.

Si Bñ seq̄t subijciēdo totū negatie igit. Aīas p̄bat qñ sic arguit. nullū al̄ currit. q̄ null⁹ hō currit. qz p̄p̄ositū p̄nt̄ re

pugnat añel. Dñm q̄ hic nō arguit p̄prie a gñe ad sp̄m vel a toto vñ s̄ arguit a toto in q̄titate ad vñ ei' p̄tē. q̄z hīc totū dī-
stribuit per signū vñ ideo fit totū in q̄titate.

Arguit Hic lapsus n̄ ē al' ḡ lapsus nō ē hō al' etiā distri-
buit ḡ a sili argueret a toto i q̄titate r̄ n̄ a toto
vñ. Dñz negādo hñaz q̄z totū in q̄titate attēdit penes tñinū
distributū p̄ signū vñ. r̄ n̄ penes tñinū distributū p̄ negatōem.

Pars subiectiua ē inferius

Hic sc̄do diffinit p̄tē subiectiua r̄ locū eiusdē. Dicēs ps subiecti-
ua est infer' resp̄cū sui supioris vt sp̄s resp̄cū generis. r̄ genus
resp̄cū entis. Et vñ ps subiectiua dī oē min' cōe resp̄cū mag' cōis
q̄d p̄dicat cēntialr̄ de ip̄o. S̄z locus a pte subiectiua est habitu-
do p̄tis subiectiue ad totū. r̄ tenet solū constructiue. r̄ hoc duplr̄
vno mō subiacēdo p̄tē subiectiua. vt homo currit ergo al' currit.
Maria q̄cquid p̄dicat de pte subiectiua etiā de ei' toto. Qui' rō ē.
quia totū vñ actu r̄ intellectu includit in pte subiectiua. Alio?
p̄dicādo p̄tē subiectiua affirmatiue vt nicolaus est hō ergo ē al'.
Maria de quocūq; p̄dicat ps subiectiua r̄ totū vñ eius.

Arguit Nō seq̄t p̄structiue hō est sp̄s sp̄alissima. ḡ aīal
est sp̄s sp̄alissima Dñm q̄ qñ arguit a par-
te subiectiua ad totū tūc debet argui penes illa p̄dicata in quibus
cōueniūt r̄ nō in q̄bus dīnt. vñ pars r̄ totū dīnt in predicatis
intentionalib'. ergo nō dī argui penes p̄dicata intēcionalia. s̄z cō-
ueniūt in p̄dicatis realibus. ergo penes illa debet argui

Arguit Nō sequit̄ p̄structiue p̄dicādo p̄tē subiectiua
sortes incipit esse alb' ergo sortes incipit ēē co-
loratus. q̄z añs est vez r̄ cōsequēs falsum. Dñm q̄ iste locus
non valet penes ista predicata incipit r̄ desinit. quia includit in
se negatōez. r̄ ergo hic arguit destructiue. Vñ ista sortes incipit
esse albus sic exponitur. id est sortes iam non est albus et statim
post hoc erit albus. ergo includit negationem.

Arguit Bene valet argumētū a pte subiectiua ad totum
vñ destructiue sic arguēdo. homo nō currit ergo
aīal nō currit. quia añs est verum et cōsequens. et oppositum cō-
sequētis nō potest stare cum añte. ergo textus est falsus. Dicē-
dum q̄ ibi non arguitur destructiue. licet sit propositio negatiua

Tractatus

sed arguit constructiue et ideo bñ sequit quia ibi pars subiectiua
nō destruit sed p̄dicatū currit. eo q̄ negatio nō agit añ se s; post se
et q̄ sit bona p̄ntia patet. quia oīs illa p̄ntia est bona vbi ex op/
posito p̄sequētis inferitur oppositum añtis.

Totū integrale est quod est

Hic cōsequēter determinat de loco a toto integrali. Et primo diffi-
nit totum integrale dicens. Totum integrale est qd est composi-
tum ex partib; q̄ritatem hñtib; . Et p̄t noīari tribus modis.
Primo d; totū q̄ritatiuum. q; cōtinet totā q̄ritatē in se. Se-
cūdo totū materiale. q; cōponit ex partib; materialibus. Tercio
totū integrale q; integratur ex multis partib; . Un̄ duplices sūt
partes toti⁹ integralis. sc; p̄ncipales et min⁹ p̄ncipales. p̄tes p̄n-
cipales sunt sine quib; totū integrale nō p̄t esse. vt paries rectus
et fundamentū sunt p̄tes p̄ncipales ip̄ius dom⁹. q; sine illis do-
mus esse nō potest. Partes min⁹ p̄ncipales sunt sine quib; to-
tū integrale p̄t esse vt fenestra camera ianua quia dom⁹ potest esse
sine ianuis et fenestris cēntialr et integraliter cōpleta. s; hic fit mē-
tio de p̄tib; integralib; p̄ncipalibus et nō min⁹ p̄ncipalibus et
ergo bñ seq̄tur dom⁹ est g⁹ partes est. s; nō seq̄tur dom⁹ est ergo fe-
nestra est. Un̄ arguendo a toto integrali ad ei⁹ p̄tes tenet p̄stru-
ctiue tm̄. q; totū integrale necessario cōponit ex suis p̄tib; p̄nci-
palibus. ergo ad eius positioē sequitur positio partiū.

Arguit

Hec orō aīal rōnale mortale est totū integrale
et tñ nō cōponit ex p̄tib; q̄ritatē hñtib; . Di-
cendū q̄ illa orō d; totū integrale solū fm similitudinē eo q̄ inte-
gratur ex plurib; vocibus significatiuis. et ideo habet modū to-
cius integralis. nō tñ est totum integrale fm veritatem

Querit

Quotuplex sit totū integrale Ddm q̄ du-
plex sc; homogeniū et etherogeniū. Totū ho-
mogeniū est qd est eiusdē nase siue dispositōis i se et i suis p̄tib; .
et quelib; ps suscipit p̄dicatōez toti⁹ in recto. vt aer aqua ignis
quelib; em ps aque ē aqua Et d; ab homos qd ē vnū et gentios
natura quasi vni⁹ nature in singlis p̄tib; . S; totū etherogeniū
est qd est diuersarū naturaz in suis partibus et nō p̄t p̄dicari de
qualib; sua p̄te. vt hō et dom⁹. Et d; ab etheron vel etheon qd ē
variū et gentios natura q̄si diūse nature in oībus suis p̄tib; .

Arguit Nō seq̃t p̃structie sic arguēdo dom⁹ valet cētū
 florenos. q̃ tectū valet cētū. Dōz q̃ d̃z argui
 ab est sedō adiacēte qd̃ ip̃ortat ex̃itū qz d̃z argui ab ex̃itū totū
 ad ex̃itū p̃tū S̃z dicēs. nō seq̃t resp̃cū hui⁹ vbi ē igiṫ. Añs
 p̃bat. qz nō valet ecclesia ē q̃ chor⁹ est. Dōm q̃ ibi nō arguit ad
 p̃tes p̃ncipales ecclie s̃z minus p̃ncipales. z resp̃cū istoꝝ non te
 net iste locus. S̃z locus a p̃te totū integral̃ est habitudo ipsius
 ad suū totū integrale. Et tenet solū destructie. vt paries nō ē er/
 go dom⁹ nō est. cor hois nō est q̃ hō nō est. z sic d̃ alijs. Et est ps
 integralis ps quātificatiā p̃ponens totū integrale. z q̃nq̃ vocat̃
 ps integralis. q̃nq̃ vero ps quātificatiā. s̃z fm̃ diuersas rōnes.

Ar Nō sequit̃ fenestra vitriata nō ē. ergo dom⁹ nō est. z tñ ar
 guit destructie. Etia nō seq̃tur coq̃na nō est ergo dom⁹ non
 est Dōm q̃ duplices sūt p̃tes s̃z p̃ncipales z sunt sine q̃bus
 totū esse nō p̃t. Alie sunt p̃tes min⁹ p̃ncipales z sunt solū de be/
 ne ēē totū. s̃z hic debet argui penes p̃tes p̃ncipales z nō min⁹ p̃n
 cipales. qz destructa p̃te itēgli p̃ncipali destruit̃ ip̃z totū integrale

Querit̃ Que ē rō q̃ nō valet iste loc⁹ a p̃te ad totū cō/
 structie. Dōz q̃ ideo qz ps est p̃tor toto. sed
 p̃d̃ito priori nō oportet totū poni qd̃ est posteri⁹. Et q̃n d̃z bñ se
 quit̃ p̃structiue ps aque est ergo aq̃ est. s̃l̃r bñ seq̃tur ps panis ē
 ergo panis est. z tñ arguit̃ p̃structiue a p̃te integrali. Dōz q̃ du/
 plices s̃z p̃tes totū integralis. quedā sunt p̃tes totū homogenij
 z ille accipiuntur dupl̃z. vno⁹ vt p̃tes integrales Alio⁹ sicut p̃tes
 subiectie. nā in q̃libz toto homogenio p̃tes sūt etiā subiectie q̃re
 bñ seq̃tur in illis p̃pter habitudinē p̃tis subiectie ad suū totum
 vlt. Alie sunt p̃tes totius etherogenij. z in illis nō valet.

Arguit̃ Idē nō est ps itēglis z ps subiectia. vt p̃tz ex
 diuisiōe p̃tis q̃ sumit̃ ad diuisiōez totū. q̃ solu/
 tio nulla Dōz q̃ diuisiō p̃tis nō ē in diūsas res s̃z in diuersas
 rōnes rez. Uñ vna res p̃t ēē ps integral̃ z ps subiectia fm̃ diū/
 sam rōez. qz posito q̃ sit aqua cōposita ex tribus guttis tñc gut
 te hñt se sicut ps integralis. s̃z posito q̃ sint inferiores resp̃cū to/
 tius aque sic habet̃ modū p̃tis vniuersalis vel subiectiue.

Totum in q̃ntitate est vni.

Hic p̃nter determinat de tercio loco a toto q̃ est loc⁹ a toto in q̃nti

Tractatus.

tate primo diffinit totū in quātitate. scdo cōdit quid sit loc^o a toto i quātitate dicēs q totū i quātitate ē vlc sūptū vltier. i. ali qd cōmune sūptū cū signo vli. vt ois hō null^o hō. Tūc termin^o cois ē vlc r qñ suū p oib^o suppositis tūc accipit vltier. r hoc fit p signū vniuersale affirmatiuum vlt negatiuum.

Arguit Nullū totū vlc ē totū in quātitate s3 hō in isto cōpleto ois hō ē to^m vniuersale g^o nō ē totū i quātitate. Adior p3 qz ois sup^o eēnale ē totū vniuersale respē suoz inferiorz s3 hō ē hmoi. Dm q totū vniuersale r totū in quātitate s3 idē matialit. s3 dnt formalit vt hō ē totū vlc fm eēntia sed fm suū eē q mō accipit s3 actuali distributōe p oib^o suppositis vocat totū in quātitate. Et nō d3 ppe dici q h aggregatū ois hō ex signo r tmino cōi sit totū in quātitate. s3 solū tmi^o cois distribut^o

Arguit Istō totū nō ē quātitas neq3 in quātitate. g male vocat totū in quātitate. Dō q ppi silitudinem quātitatē ptnue cū isto toto d3 totū in quātitate. vñ sic quātitas cōtinua ē diuisibilis in multas sps. ita istud totū actualiter cōtinuas suas ptes in quas diuisum est.

Querit Utr hīc sit totū in quātitate tot^o sortes. Dō3 q totū caput duplr. vñ o^o cathegrammatice vlt idē ē qd pfm r sic ibi nō ē totū in quātitate. Alio^o caput sincathegrammatice. i. distributie r sic ē ibi to^m intēgle qz v3. i. qlibz p3 sortis. vñ dnt ois null^o distribuūt; r h signū tot^o qz prima duo distribuūt p ptrib^o s3iectiuis. s3 to^m distribuūt p ptrib^o intēglis.

Arguit Nec nō ē vlis tot^o sortes ē minor sorte. g s3ctm ei^o nō ē totū in quātitate. Anō pbat qz ibi null^o ponit termin^o vniuersalis. Dm licz explicite nō ponit termin^o cōmunis. implicite tam ponit. qz valet istam quelibet pars sortis est minor sorte sed pars est terminus cōmunis.

Notandū Q^o loc^o a to^o in quātitate ē habitudō totū us ad suā pte. Et t3 pstructiue r destructiue. pstructiue duplr. vno^o s3ijciēdo to^m vt omis hō currit g sortis currit. 2° Da pma qd qd pdicat de to^m in quātitate ē pdicat de qlibz ei^o pte. 2° rō ē qz totū in quātitate actū r intellcū includit suas ptes. ergo qd d attribuit toti in quātitate ē attribuit cuilibz ei^o pti. Alio mō tenz cōstructiue pdicādo totū in quātitate et hoc dupliciter. vno mō in obliquo vt nicolaus vid3 oēm homines

Quintus

ergo videt sortes. Alio modo in recto. vt iohs est omnis homo
ergo iohannes est plato. et sic de alijs.

Arguit Non seq̃t ois hō currit g̃ adā currit posito q̃ sit
mortu⁹. Dd̃z q̃ hō in ante capif p̃ hoib⁹ actu
eritib⁹ posito g̃ q̃ adā existat in rez natura tūc p̃dicatū sibi ierit
si aīns d̃z eē vez. et si nō sit tūc nō includit in ante. q̃ hō in ante.
supponit p̃ p̃ntib⁹. sed adā nō est hō p̃ns. ergo nō est ps eius

Arguit Dicit po: phiri⁹ siue sortes sit siue nō sit sp̃ est hō
g̃ a sili sp̃ ista erit h̃a adā ē hō et p̃ p̃ns ē ps p̃tē
ta sub hoie. Dd̃z q̃ sortes sp̃ p̃tinet sub hoie q̃ ad ei⁹ significa
tionē s̃z nō quo ad suppositōez. quia termin⁹ cōmunis vbi cōg
ponitur eque multa significat. s̃z nō p̃ eque multis supponit

Arguit Hoc argumētū iohes ē ois hō. g̃ iohes ē sortes
est falsū. g̃ nō ē bon⁹ loc⁹ dyalectic⁹. aīns p̃bat q̃
in ip̃o p̃dicat ṽle sumptū ṽlī. Dd̃z q̃uis p̃ma pp̃ sit falsa tū
p̃t haberi tanq̃ p̃babilis ab aliquo et p̃ tātō p̃t esse p̃missa argu
mētū dyalectici. Et q̃n arguit hoc nō dicit text⁹ q̃ totū in q̃ntita
te debeat p̃dicari. Dd̃z q̃ si rectū ordinē totū d̃z sub iūci. et g̃ p̃.
hū. seq̃t illū modū. S̃z destructie sic arguit. nullus hō currit g̃
plato nō currit. Maxia q̃cqd̃ remouet a toto i q̃ntitate et a q̃liter
eius p̃t. Cui⁹ rō est q̃ totū in q̃ntitate actualiter includit suas
p̃tes. g̃ quicqd̃ remouet a toto et a qualibz ei⁹ p̃t remouetur.

Notādū Ps in q̃ntitate est q̃libz inferi⁹ p̃tentū
sub illo toto ṽlī ṽliter sumpto. Et locus a
p̃t in q̃ntitate est habitudo p̃tū simul sumptaz ad suū totū.
Et tenet p̃structiue et destructie. p̃structie vt iohānes currit pla
to currit et sic de alijs. ergo ois homo currit. Maxima quicqd̃ p̃
dicatur de partibus simul sumptis. et etiam de toto.

Arguit Nō seq̃t sortes currit g̃ ois hō currit. Dd̃z q̃
iste loc⁹ nō valet p̃structie nisi q̃n p̃tes sūt capiat
et sufficiēter enumerāf q̃z tūc p̃tūt cū toto. S̃z dicēs h̃ ē p̃ti
tio p̃ncipiū sōi currit plato currit et sic d̃ alijs. g̃ ois hō currit. g̃
nō est bon⁹ locus dyalectic⁹. Aīns p̃batur p̃ Aristotilē septimo
topicoz. q̃z quādo vniuersale p̃ceditur concessis particularibus
vel quādo vniuersale p̃tetur cōcedi in particulari est p̃titiō p̃n
cipij. quia aīns est ira ignotū sicut p̃ns. Dd̃m q̃ duplicia sunt p̃
dicata quedam que notoriū mō cōueniūt toti q̃z p̃tib⁹. et q̃n ar/

Tractatus.

gumētū sumit ab istis causis peritio pncipiū. Alia sunt p̄dicata q̄ ecōtra notiori mō pueniūt p̄tib⁹ q̄ e. n. sicut sunt p̄dicata accē talia z ab illis sumit loc⁹ dyalectic⁹. Et l3 q̄nq; sit p̄dicatū qd̄ quo ad naturā notiori mō puenit totū q̄ p̄ti adhuc tñ p̄t fundare locū dyalectic⁹. si quo ad nos z q̄ ad indētē p̄us cognoscāt puenire p̄ti. vt hic sortes ē suba. plato ē suba. z sic de alijs. g. ois hō ē suba. qz sufficit q̄ añs sit not⁹ r̄ndēti q̄ p̄ns. licet simplr et p̄m naturā sit ecōtra. Sz destructiōe p̄t duplr argui. vno a p̄tib⁹ in q̄titate simul sumptis ad totū. vt sortes nō currit plato nō currit z sic de alijs. g. nlls hō currit. Alio⁹ p̄t argui ab vna p̄te ad totū. vt sortes nō currit. ergo nō ois hō currit. sz ibi nō arguit p̄ istū locū quia in consequēte nō manet totum in q̄titate. Maxima p̄tū a quocūq; remouētur p̄tes in q̄titate sufficiēter enumerate ab eodē remouetur totū in quantitate.

Arguit Non sequit destructiōe sortes nō est totū in q̄titate. plato nō est totū in q̄titate z sic d̄ alijs ergo ois hō nō est totū in q̄titate. Dōm q̄ hic male cōcludit sed deberet sic inferri ergo nullus hō est totum in q̄titate qd̄ ē verum. Vel dōm q̄ istud cōsequens ois hō non est totum in q̄titate potest dupliciter capi. vno mō put hō supponit p̄sonaliter et vt est vna vltis negatiua tunc bene arguit z cōsequens est verū sicut et añs. Alio mō vt hoc totum omnis hō capis materialiter vt est vna indiffinita vel singularis. et tunc consequens est falsum z añs verū. sed male arguitur quia totū vniuersale est vniuersale vltiter sumptū et facit p̄pōem vltimā quod non sit hic. et sic nō bene arguitur a p̄tibus in q̄titate ad totū in q̄titate.

Totū in modo ē vniuersale

Hic agit de loco a toto in modo et eius p̄te. p̄mo oñdēs quid sit totū in mō dicens. q̄ totū in modo est vltē sumptū sine determinatōe vt homo p̄ se currit p̄ se. Pars in modo est vltē sumptum cum determinatōe nō diminuēte. vt homo albus currit bñ. Et in hoc toto sumit eodē mō argumētū sicut in loco a genere ad sp̄z qz solum tenet negatiue. vt lapis nō est hō. ergo lapis non ē homo albus. Ratio qz totū in mō habet se vt sup̄ius. mō a quo cūq; remouet sup̄i⁹ ab eodē rēouet inferi⁹

Notādū qd̄ duplex ē determinatio qdā est p̄trahens

Quintus

et ē q̄ nō destruit rōem illi⁹ cui addit. s. z facit ipm stare p pautio
rib⁹ suppositis. vt alb⁹ niger fort⁹ respē hōis. Alia ē determina
tio diminuēs q̄ diminiuit rōem illi⁹ cui addit. Vel sic determina
tio diminuēs ē illa q̄ p̄m tollit rōem illi⁹ cui addit z p̄m reli
quit vt ēē albū fm̄ dentes. ēē nudū fm̄ pedes. Tercia ē determina
tio distrahēs siue priuās q̄ destruit siue p̄uat rōem illi⁹ cui addit
vl⁹ oīno tollit rōem ei⁹. vt mortu⁹ piet⁹ respē hōis. Quarta ē de
terminatō āplias siue supaddēa q̄ facit terminū cui addit capi p
significatis nō solū p̄ntib⁹ s. z p̄teritis z futuris vt ymaginabilis
opinabilis. Et solū penes p̄mā determinatōnem sumit loc⁹ dya
lecticus a p̄e in mō. s. z penes alias tres sumit loc⁹ sophisticus.

¶ Hō diminiuit p̄ h⁹ q̄ sibi addit alb⁹. q. z hō p̄ se stat p om
nib⁹ suis suppositis. s. z q̄ sibi addit alb⁹ tūc stat p albis
tū. g. alb⁹ est determinatō diminuēs. Dōz q̄ licz alb⁹ diminiuit
hōiem quo ad supposita. nō tū q̄ ad suū significatū principale si
cut facit determinatio diminuēs. Vel dicendū q̄ licz diminiui
at suppositionē hōis. nō tū diminiuit rōnē formalem eius. quia
homo albus est animal rationale sicut homo.

¶ Arguit⁹ vniuersae sup̄tū sine determinatōe ē to^m vl^e. ergo
totū in mō nō distiguit a toto vlⁱ. Dōz q̄
materialiter idē sit totū vl^e z totū in mō tū formalit⁹ illa tota op
ponit⁹ p̄ respē ad suas ptes. Nā hō ē totū vl^e respē inferiori
eēntialis sicut ē fortes vl^e plato. s. z totū in mō respē inferioris
accidēntialis s. z respē hōis albi. Vñ cū dicit⁹ totū in modo pōt
dupliciter glosari. vno mō totū in modo id est totū sine modo re
spē sui ipsi⁹. s. z tū modificatū vel sumptum cū modificatione
respē sui inferioris. Alio mō totū in mō id est sine modo p̄ri
uatiue non habendo respē ad eius p̄tem. sed prima expositio ē
melior quia secundo modo etiam totum vniuersale potest dici
totum in modo.

¶ Nō seq̄tur homo nō currit. g. homo albus nō currit po
tū casu q̄ ethiops nō currat z homo alb⁹ currat. quia tūc
aīa est. vt z cōsequēs falsum. ergo nō valz arguendo destructi
ue. Dōm q̄ ibi non arguit⁹ destructione a toto in modo. quia ar
guere destructione est arguere a destructione totius in modo ad de
structionem partis. mō hic nō destruit totū q. z negatio nō p̄ce
dit totum z g. locus a toto in mō tenet p̄dictū do ipm totum.

Tractatus

Arguit Etia tenz affirmatiue. qz bñ seqtur coru⁹ volat
g⁹ coru⁹ niger volat. Itē ignis calefacit. g⁹ ignis
calidus calefacit. qz oppositū pñtis repug⁹ añti. Dd. q⁹ h⁹ nō ar
guē a toto in mō ad suā pte. nā ignis calid⁹ nō ē ps i mō. qz ca
lidū nō ē dēminatō pñtis respectu ignis. qz nō trahit ignem
ad minorem suppoem suoz suppositoꝝ. Ita nec niger ē dēmi
natō pñtis respectu corui. s; ē pñtiū epithetū. i. adiectm pueni
ens oī idiuīduo vni⁹ spci. s; nō soli. t addit coruo cā ornat⁹ vel
expñsiois ppetat⁹. S; loc⁹ a pte in mō ē hūdo ptis in mō ad
suū totū. Et t; pstructiue duplr. Uno⁹ sbijciēdo pte in mō. vt
hō alb⁹ currit. g⁹ hō currit. Maria. qēqd pdicat⁹ de pte i mō t de
toto. Scdo v; pdicādo pte affirmatiue. vt iste hō ē alb⁹. g⁹ ē hō.

Arguit Nō seqt hō alb⁹ ē qd pplexū. g⁹ hō est pplexū
Dd. q⁹ nō d; argui penes pdicata itēronalia qz
penes illa dñt. s; d; argui penes pdicata in qb⁹ pueniūt.

Arguit Nō seqt ille ē hō mortu⁹ g⁹ ē hō. Dd. q⁹ ibi nō ar
a pte i mō. s; pmitit fallā a dco s⁹ qd ad dcm
simplr. qz mortuū nō ē dēminatō pñtis. s; alienās sū dīstrahēs
Et filr d; qñ ar. vocati⁹ ē rēus secūdari⁹. g⁹ ē rēus

Arguit Nō t; affirmatiue. soz fit hō alb⁹ g⁹ soz fit hō.
qā añs pte ē v; pñte cēnte fallo Dd. q⁹ ibi ar.
a pte i mō negatiue. qz fit icludit negatōz. vt in ei⁹ expōe. s. soz
nūc nō ē alb⁹. t imēdiate post h⁹ erit hō alb⁹ t sic nō ē pñā affirma
tiua. s; pti affirmatiua t pñm negatiua

Totū i loco ē dictō pprehē.

Hic pñr. P. h. dēminiat de loco a toto i loco. t pmo diffinit to
tū in loco. di. Totū i loco ē dictō pphēdēs oēm locū adūbialr.
vt vbiq; vndiq;. Et poit dictō loco g⁹ dēmi d; pphēdēs oēm lo
cū ad dñm totū in tpe. t ponit adūbialr ad dñm totū i qñta
te qd iporat oēm locū noialr. vt oīs loc⁹ vl⁹ i oī loco S; ps in
loco ē dictō pphēdēs aliquē locū adūbialr. vt h⁹ ibi

Arguit Nulla res real⁹ ē dictō. s; totū i loco ē aliqd rea
le. g⁹ nō ē dictō. Dd. qñis totū in loco fm suā
naturā t fm eē reale nō sit dictō. tñ bñ inqñtū ē dicibile vt per
dictōem ipo; tat. qz res ipsa nō sbijcitur aut pdicatur per se. sed

innotum est sub dictōe plata

Querit Quid sit locus a toto in loco. Dm q est hi-
tudo toti⁹ in loco ad suā prem. Etz pstructi-
ne z destructiue. Cōstructiue. vt dñs ē vbiqz. g ē h. Destructiue
vt ceter ē nūl qz g nō ē h. Sz Aresto. in. ij. thopicoz nō facit di-
stinctōz iter istud totū z totū in q̄titate. qz essentialr nō distin-
guunt. z in eis eodē mō sumūt argūta. sz tñ distinguūt accū-
talr q̄tum ad modū significādi vtriusqz. qz totū in q̄titate ē
totū p modū pmanētis. z totum in loco sub modo fluxus z fie-
ri quare hic distinguunt

Arguit Nō seqtur pstructiue. vlia sūt vbiqz. g sūt h. qz
esse h puenit singularib⁹ tñ. Dm q illo mō
q aliqd ē in loco fm totū eo mō etiā attribuit parti. Un aliqd
ē duplr in loco. Uno^o actu. z sic vlia nō sūt in loco. sz solū singu-
laria q sūt h z nūc. Alio^o aptitudine. z sic vlia sūt in loco. z sūt
vbiqz. qz habet aptitudinē ad eē in suis singularib⁹ p qliter lo-
co z p quoliter tpe. Sed actu esse vbiqz ptingit duplr. Uno^o
fm totum. vt deus est vbiqz. Alio mō fm totum. sz fm suas p-
tes. vt celum. Unde qñ arguitur a toto in loco. tunc debet argui
ab esse in loco illo mō quo toti puenit. ad esse in loco fm prem.
eodem modo. vt celum est vbiqz fm partes. ergo aliqua ps celi
est hic z aliqua pars ibi

Arguit Non seqtur. aliqd corpus est h aliqd corpus ē
ibi. et sic de alijs. ergo quoddā corpus est vbiqz
qz añs est verz z pñs falsum. i. gr. Dm q ibi ē fallā figure dco-
nis. qñ arguit a plib⁹ determinat ad vnā determinatā. qz pres añs
verificant de corpore p diuersis suppositis. z sic corpus in añ/
cedēte habet diuersas supponēs determinatas. z in pñte hz vnā
suppōem determinatā. deberet em sic argui. aliquod corpus ē h.
et idem corpus est hic. z sic de alijs. ergo aliquod corpus est vbi-
qz. sed tunc añs est falsum

Rotandū Qd aliqd dr esse vbiqz qdruplr. Uno^o
fm repletōem. z sic solus deus est vbiqz
Secdo^o fm suas ptes. z sic celum ē vbiqz. qz vna ps ē h. z alia
alibi. Tercio^o dr aliqd esse vbiqz nō vnū nūo. sz diuersus. z sic
idem corpus in spē est vbiqz. Quarto mō dr aliqd esse vbiqz p
mutue. sic q nō est magis determinate in vno loco qz in alio. z sic

Tractatus

vle est vbiqz. Ut etiā vle ē vbiqz aptitudinalr. qz ē in suis sup-
positis q supposita sūt in diūsis locis. sic etiā vle ē in diuersis lo-
cis. ⁊ g bñ sequitur vle ē vbiqz. g° ē aptū natū ē esse h. qz vt dicitur
est o3 eodē mō alicui attributē ptem in loco. sicut sibi puenit to-
tū in loco. qst si toto pueniat in aptitudine tm. debet sibi ps iser-
ri fm aptitudine tm vt hic fit

Arguit Nō v3 destructiue arguēdo p istū locū. sortes
nō ē vbiqz. g° sortes nō ē h. Dd. qzuis ibi ar-
guat a destructiōe totū fm ei⁹ totalitē. nō tm fm qualiter ptem.
et g° d3 sic argui. sortes ē nūqz. g° sortes nō ē h. ⁊ tūc bñ v3 Et
h nō arguit a toto in loco. qz in ante negat totū ⁊ fit ps. ⁊ sic ar-
guat a negatiōe vni⁹ pris ad negatiōz alteri⁹. sic h sortes nō ē in
aliq loco ergo non est hic

Notandū Q locus a pte in loco est hūdo ipse
ad suū totū Et v3 pstructiue ⁊ destructi-
ue arguēdo a ptrib⁹ sufficiēter enūatis. vt deus est hic ⁊ ibi ⁊ sic
de alijs. ergo ē vbiqz. Maxima. q̄cquid d3 de oib⁹ ptrib⁹ sūt
sumptis d3 de toto Valer etiā arguēdo ab vna pte vel a duab⁹
destructiue. vt cesar nō est hic. g° nō ē vbiqz. Maxima. destru-
ctis ptrib⁹ totū in loco. destruit ⁊ ipm totū

Arguit Textus d3. q iste loc⁹ v3 tm destructiue. vt ce-
sar nō ē h. g° nō ē vbiqz. Ddm q qñ arguit ab
vna pte ad totū tūc tm v3 destructiue. s3 qñ arguit ab oib⁹ ptrib⁹
sūt sup̄tis. tūc v3 pstructiue ⁊ destructiue. Un apti⁹ d3 q v3 cō-
structiue ⁊ destructiue qz destructiue tm. qz qñ arguit destructiue
tm. vt cesar nō ē h. g° nō ē vbiqz. ibi totū in pte nō manet totū
qz nō vbiqz nō ē totū. s3 nūqz ⁊ vbiqz. qz negatio pcedit totū.
et ergo destruit ipm

Totū i tēpore est dco ppre.

Hic cōsequenter determinat de loco a toto in tpe. Et diffinit p-
mo totum in tpe dicens. Q totum in tempore est dictio pphē-
dens omne tempus aduerbialr. ⁊ hoc dupliciter. sc3 affirmatiue
vt semp. ⁊ negatiue vt nunqz. Scdo diffinit locum a toto in tē-
pore. dicens. Q est habitudo totius in tpe ad suam ptem. Et
tenet pstructiue ⁊ destructiue. Exemplū pmi vt celum mouet sp
ergo mouet nūc. Exemplū scdi vt terra nunqz mouet. g° nō mo

Quintus

uetur mō. Maxima pmi De q̄cunq; p̄dicat totū in tpe ⁊ q̄libet ei⁹ ps. Maria scdi. A q̄cunq; remouet totū in tpe ⁊ q̄libet eius ps. Sz loc⁹ a pre in tpe ē hūdo p̄tis ad suū totū. Et v3 p̄stru ctine a p̄tib⁹ sufficiēter enūatis. ⁊ destructiue ab vna pte. Exē/ pla patent p̄acticāti:

Arguit Nō seq̄t destructiue p̄ istū locū. v̄le ē sp. g. v̄le ē nūc. qz solū singularia s̄ nūc. Dd. q̄uis v̄le nō ē nūc actu. tñ aptitudine. ⁊ g. d3 sic argui. v̄le ē sp. g. v̄le ē ap tū natū ēē nūc. sicut dictū ē de toto in loco.

Arguit Nō v3 destructiue arguēdo p̄ istū locū. Iohes nō ē sp. g. iohes nō ē nūc. qz aīas ē vez. ⁊ p̄ns p̄t ēē fallum. Dd. q̄uis ibi arguit a destructiōe totū in tpe fm ei⁹ totalitatē. nō tñ fm quālibet ei⁹ pte. qd tñ req̄rit. Et s̄lt sol uit argumētū qñ arguit a pte sic. Adā nō fuit heri. g. adā nunq; fuit. igr. Dd. q. ibi nō arguit ad totū negatiue. qz negatio sibi n̄ p̄ponit. s3 deberet sic p̄cludi. g. adā nō ē sp.

Arguit Partes in tpe nō p̄nt ēē s̄lt. g. nō p̄t argui a p̄t b⁹ s̄lt sumptis ad totū. Dd3. q̄uis ptes in tpe n̄ p̄nt s̄lt ēē fm esse reale qd habet extra aīas. tñ bene p̄nt s̄lt ēē fm intellectū. i. fm esse qd habet in intellectu q̄ retinet ptem p̄/ teriti cum p̄senti

Querit Utz isti sex loci a totis ⁊ a p̄tib⁹. q̄ dicti s̄nt sint sufficiēter assignati. Et q̄ n̄ videt. qz adhuc ē q̄ntuple totū ⁊ totidē ptes. qz aliqd ē to⁹ copulati3. aliqd dis iunctiū. aliqd potestatiū. aliqd collectiū. ⁊ aliqd successiū.

Dm q̄ ista reducunt ad tota enūata: Un totū copulatiū est in q̄ plura copulant p̄ iunctiōem copulatiua. vt iohes currit et plato mouet. Sed pars copulatiua est aliq̄ pars integrās h̄ totum. Et debet reduci ad totū integrale. ⁊ locus fundatus in il lo toto tenet eodē mō sicut in toto integrali. qz sicut ad totū in/ tegrale req̄ritur q̄ omnes ptes sint vere. sic etiā ad veritatē copu latiue req̄ritur q̄ vtraq; pars sit vera. ⁊ ergo tenet p̄stru ctine. s̄/ cut locus a toto integrali. vt socrates currit ⁊ plato disputat. ergo plato disputat. Maxima. ad veritatē copulatiue req̄ritur veri/ tas vtriusq; p̄tis. Et valet destructiue arguēdo a pte ad totū. s̄/ cut a pte integrali. vt si illa destruat siue sit falsa socrates currit. tñc tota destruit. vt illa socrates currit ⁊ plato disputat Sz totū distū

Tractatus

etiam est quod aliquod extrema coniungunt per coniunctionem disiectiuam Et locus a toto disiectiuo est habitudo ipsius ad suam partem. et reducit ad totum vnde per similitudinem quam habet cum eo. quod sicut ad totum vnde sufficit existeria vniuersi partem et sufficit alteram partem esse veram. ita ad veritatem disiectiuam sufficit vnam partem esse veram. Et tunc iste locus eodem modo sicut a toto vnde. scilicet destructiuus. ut posito quod ista est falsa. sortes currit vel plato disputat. tunc quilibet pars est falsa. Sed a parte disiectiuam tunc constructiuus ut posita ista vera sortes currit. illa est vera sortes currit vel baculus stat in angulo. Sed totum partiuum est aliquod principis partes ponas. et adest cuilibet parti secundum eandem. sed non secundum totam partem. et isto modo anima rationalis est totum partiuum respectu suarum partium. et deinde reduci ad locum a toto vnde. Et vnde destructiuus. ut lapis non est anima rationalis. ergo lapis non habet intellectum. Et a parte ad totum vnde constructiuus. ut sortes est intellectus alius. ergo sortes habet animam rationalem. Sed totum aggregatiuum siue collectiuum est quod plura aggregantur in vnum. et reducit ad totum integrale. dicitur tamen a toto integrali. quod ex partibus totum integrale resultat aliquod vnum. sed in toto aggregatiuo partes non vniuntur ad se invicem. sed manent distincte et vnde argumentum eodem modo sicut in toto integrali Sed totum successiuum est cuius partes non sunt simul sed sunt sibi invicem succedentes. ut motus temporis et reducitur ad totum vnde et ad suam partem. et tenent argumenta utrobique eodem modo

Alia est ad cuius esse sequitur

Postquam per hunc determinavit de locis dialecticis a toto et a parte. hunc determinat de locis a causa ad effectum. Primo diffiniens causam et dividit eam in quatuor species. tamen persequitur de quolibet in speciali. Dicens primo quod causa est ad cuius esse sequitur aliud. scilicet effectus. Et sunt quatuor cause. scilicet materialis. formalis. efficiens et finalis. quod diuisimode ordinantur secundum ordinem prioris et posterioris. Uno modo ordinantur secundum ordinem causandi. et sic illa erit prior cui ratio causandi prius convenit. quare causa finalis est prior. quod est primum principium mouens. et tunc sequitur causa efficiens. tamen materialis et postea formalis. et sic intelligitur dictum Aristotelem. quod finis est causa causarum. quod mouet efficientem quod ulterius disponit materiam. et materia disposita introducit formam. Alio modo ordinantur secundum quod concurrunt ad propositum effectus: et illo modo causa materialis est prior. et tunc formalis saltem secundum viam generantis sed secundum viam perfectionis forma est ante materiam. tamen sequitur efficiens. et ultimo finalis. quod causa materialis

Quintus

et formalis intrinsece concurrunt ad constitutionem effectus. Tercio ordinantur quatuor ad eum actuale quod datur effectui. et sic causa formalis est prior. et tunc efficiens. tunc finalis. et ultio materialis. Quarto ordinantur causas ad invicem secundum eum actuale extrinsece quod habent a preteritis per quod nobis notificantur. et sic nobis magis manifeste. tunc efficiens est prima causa. secunda materialis. tertia forma. ultima causa finalis. et illo ordinantur in textu. Ex quo patet quod ista est divisio analogi in sua analogata.

Arguitur Quatuor causas scilicet de consideratione physici et metaphysici. secundum logicum male considerat de ipso. Dicitur quod considerantur ab illis diversiter. nam metaphysice considerantur quatuor causas inquantum sunt principia entium. Et inquantum sunt principia motorum et rerum naturalium considerantur a physico. Sed a logico considerantur secundum quod in ipso fundatur habitudo localis. Et a grammatico secundum similitudinem congruitatis. scilicet inquantum in eis fundatur habitudo regentis et recti.

Queritur Quot sunt cause. Dicitur quod quatuor. quarum due. scilicet materialis et formalis sunt intrinsece. quare manent in effectu formaliter et intrinsece. scilicet alie due. scilicet finis et efficiens sunt extrinsece. quare non manent formaliter in ipso effectibus. scilicet extrinsece tamen. Et datur sufficientia talia. nam omnis causa aut est intrinseca aut extrinseca. Si intrinseca habet dupliciter. quare vel datur esse sic est formalis. aut recipit esse. et sic est materialis. Si extrinseca habet dupliciter. vel quare est mouens tamen. et sic est finis. aut motus et motus scilicet. et sic est efficiens.

Arguitur Causa et principium idem sunt. scilicet finis non est principium. secundum quod non est causa maior probatur. quare causa et principium habent se sicut superius et inferius quod idem sunt. Minor probatur. quare repugnat fini quod sit principium. Dicitur quod finis capit dupliciter. Uno modo. ut est in operis executione. et sic non est causa neque principium. quare habet rationem ultimam. Alio modo capit ut est in agens intentione. et sic est principium et causa. Et quare huic cause non est speciale nomen impositionis. ad utimur nomine effectus. quare finis magis sonat effectum cause quam causam.

Arguitur Dues causas sunt reales. scilicet finis non est realis neque ens reale. secundum quod non est causa. Maior probatur. quare alias non concurreret ad productionem effectus realis. eo quod nihil agit ultra gradum sue perfectionis. Sed minor probatur. quare finis solum habet rationem cause. ut est in intentione agens. Dicitur quod duplex est ens ratio. aliquid est ens ratio quod est per rationem fabricatum. sicut scilicet intentiones. et tale non est causa effectus realis. Aliud est ens ratio non fabricatum. scilicet consideratum per rationem. et tale potest esse causa effectus realis. et hoc finis est ens ratio. et habet rationem cause inquantum est obiectum appetitus intellectus periculi.

Tractatus

Arguit forma et finis coincidunt. ut dicitur. ij. philosophorum. g.
non sicut quatuor causa. Dicitur. q. l. forma et finis coici-
dant materialiter et secundum rem. et quoniam efficiens cum ipso. non tamen coincidant for-
maliter quantum ad suos modos formales candi. Unde non sumitur diui-
sio ista secundum diuersitatem rerum. sed secundum diuersos modos candi. et respectu di-
uersorum una res quoniam habet rationem plurium causarum

Arguit plures sunt cause quoniam quatuor. scilicet. Ans. probatur. quia et
puatio est causa. Dicitur. q. possumus loqui de causa siue prin-
cipijs multis modis. et secundum hoc aliter et aliter assignantur. primo de intrinse-
cis. sed per se tamen. et sic sunt tamen due cause. scilicet. materia et forma. Secundo
de causis extrinsecis tam per se quam per accidens. et sic sunt tria. scilicet. principia materia.
forma et puatio. ut probatur primo philosophorum. Tercio de causis intrinse-
cis per se. et extrinsecis que realiter ad motum concurrunt. et sic sunt tria princi-
pia. scilicet. materia forma et efficiens. et sic enuntiantur. ij. de generatione. Quar-
to de causis intrinsecis per se. et de extrinsecis tam per se quam metaphorice
mouentibus. et sic sunt quatuor principia. scilicet. materia forma efficiens et fi-
nis. et ita enuntiantur. ij. philosophorum. Quinto de causis intrinsecis et extri-
nsecis tam per se quam per accidens. et sic sunt quoniam. scilicet. materia-forma. puatio.
efficiens et finis

Arguit causa et effectus sunt sibi. si male dicitur in diffinitione
causae. quia causa est ad id quod sequitur aliud. id est. effectus. Ans. pro-
bat de sole et radijs eius. sicut de homine et risibili. Dicitur. q. l. quoniam sunt sibi
eque. tamen causa sepe precedit suum effectum secundum naturam. Sed dices causa et effectus
sunt relativa que sunt sibi nata. Dicitur. q. causa et effectus formaliter per illi respectu
b. sunt sibi nata. non tamen res substantiate. ut id quod est causa vel effectus

Arguit aliud dicitur diuersitate essentiali. quia est relatum sibi diu-
sitatis. sed effectus causae formalis non dicitur essentialiter a sua causa.
sed diffinitio causae non dicitur oportet propter se diffinito. Dicitur. q. aliud non capit hoc per
se. sed generaliter ut dicitur quacumque diuersitate sibi essentiali sibi accidentaliter

Querit Utrum dupliciter sit causa dimidiata. Dicitur. q. non. aut tamen quod sic
quia ad eum ipsum sequitur aliud. scilicet. dimidiata. Dicitur. q. aliter
sequitur correlatum ad relatum et effectus ad causam. Unde flatum unum sequitur ad
aliud respectu et extrinsecaliter. non autem calidum. nam si unum sit reliquum etiam est. sed
effectus sequitur ad causam per modum caliditatis. et sic sequitur dicitur sequi effectus ad causam

Causa efficiens est a qua prius fit

Quintus

Postq. p. h. posuit diffinitōz cause in cōt. r nūm cāz. Hic pñr
exeqt mēbra. r pmo de cā efficiēte q ē nob notior. Et diffinit sic
Lā efficiēs ē a q pmo fit mor⁹ ad hq fiat aliqd. vt domificator
ē pmo mouēs r opans vt fiat dom⁹. r faber vt fiat cultell⁹. In q
diffinitōe po nit cā loco gl. r reliq pncule loco drāz

Arguit A fine pmo fit mor⁹. q nō a cā efficiēte. Dd. q
duplex ē mor⁹. s. real r intēcional. Tūc dr q a
a cā efficiēte pmo fit mor⁹ real. s. a fine pmo fit mor⁹ intēcio/
nal r q nō loqitur ista diffinitio.

Querit Quid sit loc⁹ a cā efficiēte. Dd. q ē hitudo ip
suis cause efficiētis ad suū effectū. r est intrinse
cus. Sz dicerēs efficiēs est cā extrinseca. r sūt finalis. q ab eis
nō sumit locus intrinsec⁹. Dd. q licet iste cause sint realit ex
tra suū effectū. sunt tñ in ipsis fm pntem. r fm aliqū modum
essendi in. vt cā efficiēs in suo effectū fm seprū modū essendi in
et finis fm seprū qd sufficit.

Querit Quō valet iste loc⁹. Dd. q constructiue r de/
structiue respectu hor picator bon⁹ r mal⁹.
Constructiue sic. domificator ē bon⁹. q dom⁹ ē bona. Maria. cu⁹
cā efficiēs bona ē ipm qz bonū. Destructiue. vt domificator est
mal⁹. q dom⁹ mala. Maria. cu⁹ cā efficiēs mala ē ipm qz malū
Que due maxie dñt itelligi de bonitate vl malicia efficiētis iqz
tñ efficiēs ē. r nō de bonitate vl malicia moris

Arguit Nō seqtur domificator ē bon⁹. q dom⁹ est bona
Probaf. qz pñr ē q domificator sit bon⁹ catho
lic⁹ vir q tñ faciat malā domū. Dd. q bonū r malū sicut h acci
piūt velut dicē drāo artificū r nō mor. vt domificator bon⁹ bo
nitate sue artis facit bonā domū ceteris parib⁹

Arguit Inqstū bonū de bonitate artis nō seqt. domifi/
cator ē bon⁹. q dom⁹ ē bona. qz pñr ē q domifi
cator habeat mala ligna. r tūc nō pī pducē bonā domū. Dd. q
h itelligit qñ reliq sūt paria. Vl alr dō. q lz illa dom⁹ nō sit bōa
ex pte finis vl materie. ē tñ bona ex pte forme. qz optimā formā
introducūt bon⁹ artifex illi materie male. Sz dicēs bon⁹ calcifex
hñs bonū coriū pñr volūtariē facē malū calciū. Dd. q cetera itez
nō sūt paria. qz requit q agat fm artē vl fm extremū posse. r nō fm
volūtate corruptā pueria intēcone. qz bon⁹ artifex si vult potest

Tractatus

producere bonū effectū sed qñ nō vult nō pducit effectū bonū z in hoc nihil arti decrescit qz ars solum dat facultatem opandi.

Querit Utrū iste loc⁹ valeat penes oīa p̄dicata. Dicendū q̄ simplr valet iste loc⁹ penes illa p̄dicata bonū z malū dūmō arguat sicut dictū est. Sz penes alia p̄dicata nō valet vlt̄er. sz certē p̄ditōib⁹ obfuar̄. Un duplex est causa efficiēs. scz in actu z in pōia vt domificator resp̄ctū domus est causa in pōia. z domificās est cā in actu. Et vtraqz ē duplex q̄dam ē vniuoca z q̄dā equoca. vniuoca est q̄ pducit effectū sibi simīlē in sp̄e vt hō generās hoīez. Equoca sō est q̄ pducit effectū sibi dissimīlē in sp̄e. vt sol pducit hoīez z plātas. Et iterum duplex est cā efficiēs. quedā q̄ tm̄ requiritur ad causatōez vel fieri effectus. vt domificator resp̄ctū domus. z q̄dam q̄ requir̄ ad fieri z ad p̄seruari simul vt sol resp̄ctū diei et deus qui est cā vltis requiritur ad fieri et cōseruari oīm creaturaz. Et fm̄ hoc diūsimode arguit qz qñ arguit a cā efficiente in potētia nō valet loc⁹ penes ē z non est. vt nō sequit̄ domificatur est ergo domus est. Sed bñ sequit̄ a causa efficiēte in pōia arguēdo ab eē cause ad posse eē effectus. vt domificator est. g^o dom⁹ p̄t esse. Sz arguēdo destructiue a tali causa d̄z argui a nō eē nec fuisse cause efficiētis ad effectū. vt domificator nō est neqz fuit. ergo dom⁹ nō est. Et silr qñ arguit ab effectū cause efficiētis q̄ requirit̄ ad fieri tm̄ nō seq̄t esse cause i p̄nti sz in p̄terito. vt dom⁹ est ergo domificator fuit Et qñ arguitur in vniuocē. vt bñ seq̄tur plato ē risibilis ergo sortes ab eo genit⁹ est risibilis. z qñ habitudo ē necēria bñ seq̄tur ecōtra vt h. sz qñ est p̄tingēs tūc nō tenet ecōtra ab effectū ad causā negatiue. vt nō seq̄tur sortes nō ē ergo deus nō est. Sz in cā efficiēte i actu d̄z argui ab eē cause ad fieri effect⁹. vt bñ seq̄t domificās est g^o dom⁹ fit Sz vbi est cā efficiēs nedū i fieri sz etiā i p̄seruari. vt sol ē cā diei d̄z sic argui. sol est. g^o dies p̄t eē. sz cōtra ab effectū ad cām seq̄tur dies est g^o sol est. qd nō seq̄tur in alijs vbi nō est cā in p̄seruari.

Ar Posito q̄ domificator n̄ hēat mat̄iā tūc ista ē p̄a domificator ē z n̄ sequit̄ g^o dom⁹ p̄t eē Dd̄z q̄ nō ē defēctus ex pte cause efficiētis sz ex pte mat̄ie in quā effectus ille nat⁹ ē recipi.

Querit Quid sit loc⁹ ab effectū cause efficiētis Dd̄z q̄ ē habitudo effect⁹ ad suā cāz efficiēte. z tenet cōstructiue et destructiue. exempla et maxie patēt in littera

Si nō sequit' ab effectu ad cām sic arguēdo dom' est ergo do-
mificator est. quia aī s pōt esse vey sine pñte Dōm q' ibi
arguitur ab esse effect' ad esse causē que non requiritur ad esse effe-
ctus sed ad fieri et respectu talis non tenet locus iste. vt dictū est.

Arguit' nō sequit' de' est bon'. ergo latro est bon'. ergo
locus a cā efficiēte nō tenet affirmatiē Dōz q'
ea pte qua latro pducit' est a deo et effect' eius est argumētū bonū
q' sic latro est bon' s' inq'rtū latro noiat viciū cui' deus nō ē cau-
sa sic deus nō est causa latronis. Et licet deus sit cā hoīs. non tñ
est causa vicioz ei'. et sic latro fm humanitatē eius est a deo pro-
ductus. s' nō est deus cā sui latrocinij quo mō est malus.

Materia est ex qua cū alio.

Postq' p. hī. determināuit de loco a cā efficiēte. hic pñter determi-
nat de loco a cā materiali. et pmo diffinit materiā. Dicēs q' materia
est ex q' cū alio aliqd fit. que diffinitō sic intelligit'. materia est cā
ex q' cū alio. i. cū forma aliqd fit. scz totū cōpositū. et ibi ponit cā
loco generis et totū residuū ponit ad dñāz aliaz cāz. q' ex fine
et cā efficiēte nō fit totū cōpositū cū sint cause extrinsece. Se-
cūda diffinitio ē. materia est ens tñ in potētia. q' materia de sua
natura non habet esse in actu sed in pura potētia.

Arguit' forma est ex qua cū alio aliqd fit. q' illa diffini-
tio puenit alteri Dōz q' p'prie loq'ndo ex for-
ma nō fit aliqd. q' ex dicit hic circūstātiā esse materialis. s' qñ
dicit' ex materia et forma fit totū cōpositū ibi ista ppositio ex ca-
pit' generaliter et large vt dicit circūstātiā cuiuscūq' cause.

Si materia est ens in actu. ergo nō in pura potētia. Aīa pba-
tur. q' ex lapide et ligno fit dom' materialiter q' sunt entia
in actu. Dōz q' duplex est materia scz rei naturalis et artifici-
alis vñ materia rei artificial' ē bñ i actu i se. est tñ i potētia respectū
alteri' scz effectus. s' materia rei nat' al' seu phisice ē ens i potētia pura.

Querit' Quotuplex sit materia. Dōz q' duplex scz p-
manēs et trāsīēs. Materia pmanēs ē q' manet
sub ppa spē in suo effectu. vt in cultello ferz. Materia trāsīēs ē
que nō manet eiusdē rōnis vel spē in effectu. vt in pane farina et
aqua sunt materia trāsīēs. et lutū in laterib' et silix in vitro.

Tractatus

Sicut nulla est materia transiens. Assumptum probatur quod omnis materia materialis nec in effectu. Dicitur quod materia dicitur dupliciter transiens. uno modo quod non maneat in effectu et sic nulla est materia transiens. Alio modo dicitur transiens quod non maneat secundum eandem rationem et spiritum in effectu sicut in se. et sic aliqua est transiens ut farina in pane.

Queritur Quid sit locus a causa materiali. Dicitur quod est habitudo esse materialis ad effectum. Et valet constructio ab esse cause materialis ad posse cause affectum in utraque materia. Exemplum de materia permanere ut lapides et ligna sunt. ergo domus potest esse materia posita causa materiali possibile est ei effectum poni. Exemplum de materia transiente. ut farina et aqua sunt ergo panis potest esse. Sed solum tenet negatione in materia permanente ut ferrum non est. ergo arma ferrea non sunt. similiter bene sequitur lapides et ligna non sunt. ergo domus non est. Maxima remota causa materiali permanente remouetur ei effectus. Sed ut tenetur in causa materiali transiente debet argui a negatione cause materialis non solum in presenti. sed et in preterito ad non esse effectum ut aqua et farina non sunt nec fuerunt ergo panis non est. Maxima remota causa materiali transiente per nunc et toto tempore preterito remouetur ei effectus.

Queritur Quid sit locus ab effectu cause materialis. Dicitur quod est habitudo effectus cause materialis ad causam materiale et valet constructio et destructio. Constructio in effectu esse materialis permanentis valet ab esse effectus ad esse cause ut domus est. ergo lapides et ligna sunt. Maxima posito effectu cause materialis permanente ponitur ei causa. Sed negatione debet argui a non esse neque posse esse effectus ad non esse cause materialis. ut domus non est neque potest esse. ergo lapides et ligna non sunt. Sed in effectu materie transientis debet argui constructio ab esse effectus ad fuisse ipsum materie ut panis est ergo farina et aqua fuerunt.

Forma est que dat esse rei.

Postquam determinatum est de causa efficiente et materiali. hic consequenter determinatur de causa formali. Et diffinitur eam sic forma est que dat esse rei et conseruat rem in esse. Et ponitur ibi dat ad dicitur causam materiam aliam que non dat esse. sed potest recipere esse. Deinde additur et conseruat rem in esse propter causam efficientem et finalem que solum requirunt ad fieri ipsum rei.

Sicut ista diffinitio puenit deo quod dat rebus esse et conseruat eas in esse. et tamen deus non est causa formalis rerum cum sit causa

extrinseca. Dñm q' de' dat esse effectiue et effectiue p'uat rem in esse. sz forma cōseruat rem formal' in esse et dat esse formale.

Arguit De' seu p'ma cā intimior ē oī effectui q' q'cunq' cā sedaria. g' erit mag' cā intrinseca q' forma. Dñz q' licz de' sit intimior oī effectui p' modū dantis esse effectiue et cōseruatis ipm. nō tñ p' modū dantis esse formaliter et infor-
matis p' modū forme. Sz dices albedo in pariete nō p'uat rem in eē et tñ ē forma. Dñm q' lz nō cōseruat rē in esse essentiali et simplr tñ cōseruat rem in esse accidentali et fm quid.

Querit Quotuplex sit forma. Dñm q' duplex scz
substantial' et accidental'. Et differūt sic nam for-
ma substantialis aduenit enti i pura poīa et dat eē simplr. vt aīa
rōnalis. et ad destructōez ei' sequit destructio totū. Sz forma ac-
cidental' ē q' aduenit enti cōpleto nō dās eē simplr sz fm qd et
go ad destructōez ipi' nō destruit totū. vt albedo in pariete dat eē
tale scz albū qd ē esse fm qd tñ. forma subalis ē duplex scz p's
et totū. forma p'ris ē q' actuat p'tē cōpositi. vt aīa rōnalis actuat
corpus. Et d'r forma p'ris qz ipa est ps totius. et ē p'structio in/
trāsitua cū d'r forma p'ris qz ē sensus. i. forma q' mer ē ps. Alia
est forma totū q' informat totū p'positū et resultat ex vīone ma-
tene et forme p'ris vt hō. Et oib' istis formis puenit diffinitio
forme. Et q'libz illaz ē duplex nā qdaz ē cōis qdā spēalis. cōis
vt aīa est forma p'ris cōis hoīs. sz aīa rōnalis ē forma p'ris spēal'
hoīs. Sz forma totū generalis sortis ē al' et spēalis est homo.

Querit Quid ē loc' a cā formali. Dñm q' ē habitu
do cause formalis ad suū effectū. et valz p'stru-
ctiue et destructiue. Cōstructiue vt albedo ē g' albū ē. Maria possi-
ta cā formali ponit ei' effect' et hoc i cā formali accidental'. sz i for-
ma subali d'r argui a forma spēali. vt aīa rōnalis ē ergo hō ē. De
destructiue sic albedo nō est ergo albū nō est. Maria remota cā for-
mali remouet eius effect'. Et ab effectui similiter valet p'structiue
et destructiue. vt patet practicāri. Maria posito vel remoto ef-
fectui cause formalis oportet ipaz cām poni vel remoueri. Et hic
nō necessario ponit esse vel fuisse sicut in causa materiali.

Arguit Nō sequit aīa rōnalis est. ergo homo est. qz anima rōna/
lia manet corrupto hoīe. Dñm q' posito actuali separatōe
aīe rōnalis nō arguit a cā formali ad suū effectū. quia aīa legata

Tractatus.

non est causa formalis hois cū ipsius tūc non sit informare.

Arguitur Nō seq̃t albedo est ergo albū ē. vel quātitas est ergo q̃ritū ē. vt p̃t in sacramēto altaris. ḡ iste loc⁹ a cā formali nō tenet affirmatiē Dd̃z q̃ accētia i sacramēto altaris s̃z sine subiecto. s̃z h̃ est miraculose ⁊ p̃tute diuina ⁊ sic nō h̃z rōez cause formalis actu. q̃z forma sub rōne forme info:mare.

Al Non seq̃tur a cā formali negatiē. generatio nō est g⁹ generatū nō est. ⁊ tñ generatio ē forma denotans aliqd esse generitū. Dd̃z q̃ licz generatio habeat modū forme resp̃cū generati. nō tñ ē forma dās esse finem rem. s̃z ē mutatio ⁊ via ad eē genitū.

Finis est gratia cuius ali.

Determinato de loco a cā formali. h̃ ultimo agit de loco a cā finali ad ei⁹ effectū. p̃mo diffiniēs finē dicēs. finis ē grā cui⁹ aliquid fit. vt finis p̃tutis est beatitudo. ⁊ d̃z finis q̃z terminat intētiōnē agentis. Et ponit h̃ic finis vltia causa. q̃z quīs finis sit p̃imū in intētiōne. est tñ vltimū in executōe. vt postq̃ dom⁹ est cōpleta tūc vltimo seq̃it inhabitatio. ⁊ sic inhabitatio est finis domus. Et accipit finis dupl̃r. vno mō pro termino duratōis. ⁊ sic mors d̃z finis hois. s̃z isto mō nō est cā. q̃z nō habet rōem p̃inicipij. Scd̃o mō sumit finis inq̃tū terminat intētiōnē agentis ad p̃ductōez alicui⁹ effect⁹ ⁊ illo mō est cā. Et ē duplex finis sc̃z quo ⁊ grā cui⁹. finis quo est quo aliqd ordinat ad vltiorē finē p̃sequendū sicut pecunia acq̃sita p̃ multos labores resp̃cū p̃cedētiū d̃z finis grā cui⁹ s̃z resp̃cū seq̃ntiū q̃ immediate ip̃az cōsequūt d̃z finis quo. S̃z finis grā cui⁹ est q̃ vltimo est acq̃sit⁹ ⁊ ē causa oīm medioz p̃cedētiū. et vtriq̃ fini cōuenit diffinitio. vñ idem materialit̃ p̃t dici finis quo et finis grā cui⁹ resp̃cū diuersorum.

Querit Quid sit loc⁹ a cā finali Dd̃z q̃ est habitudo ip̃i⁹ ad suū effectū. Et tenet cōstructiue ⁊ destructiue. Cōstructiue sic vt beatitudo ē bona ḡ virt⁹ est bona. maxima cui⁹ finis bonus ē ip̃m quoq̃ bonū. Et rō est q̃z bonitas resp̃cū sumit ex bonitate finis. ⁊ eadē est bonitas finis ⁊ medioz ordiātoz ad finē. ⁊ ideo si finis ē bon⁹ media q̃ h̃ic dicūtur effectūs erūt bona. S̃z destructiue sic imperfectio hois est mala. ḡ gladi⁹ ē mal⁹. Maria cui⁹ finis ē mal⁹ ip̃m q̃z malū est. Ab effectū crias tenet affirmatiue et negatiue. ⁊ tenet in medijs p̃ se et nō p̃ accētia. pro quo

nota q effect⁹ cause finalis est mediū ordinatum ad aliquē finē
Sed duplicia sunt media ordinata ad finē. qz quedā sunt ordi-
nata p se et quedā per accidēs. Media p se ordinata sunt illa si-
ne quibus finis acquiri nō pōt. sicut virtus respectu beatitudinis
et in illis tenet locus ab effectu ad causam. Sz media p accidēs
ordinata sunt sine quibus finis acquiri potest. vt inebriatio re-
spectu sanitatis. qz oīno p accidēs ad sanitatē cōcurrit. et in his nō
tenet locus. qz nō seqtur sanitas ē bona g inebriatio est bona.

Ar Nō seqtur securus est ergo sectio est. ergo iste locus non te-
net cōstructie. Dm q iste locus tenet respectu horuz p
dicatoz bonū et malū. et nō penes p̄dicatū est vel quecūqz alia

Arguit Nō seqt dare elemosinas ē bonū. ergo furari ad
dādū elemosinā est bonū Dm q duplicia sūt
media penes q arguit a causa finali ad effectū. quedā em sunt p
se quedā vero p accīs. iam ī isto loco a causa finali debet argui a
medio p se et nō p accīs. Un licet elemosina p se sit bona. nō tū
vt acq̄sita est p furtū. qz sic nō est acq̄sita p debita media.

Arguit Dis finis habet rōem boni. ergo nullas finis
est malus. Dm q omnis finis habet rōem
boni vel veri vel apparentis. non autem semper veri.

Generatio est progressio a

Postq̄ determinatū est de locis a causis et effectib⁹. hic cōsequēter
determinat de loco a generatōe et corruptōe. primo diffiniens gene-
rationē dicēs. q generatio est p̄gressio a nō esse ad esse. In qua
diffinitōe p̄gressio ponit loco generis. et non capit hic pro mo-
tu p̄gressiuo animalis. sz capit generaliter p mutatōe in cōmū
Et ponitur de nō esse ad esse ad explicādūm duos terminos ge-
neratōis. qz nō esse est termin⁹ a quo et esse est terminus ad quez
sed oīs motus vel mutatio habet cognosci per suos terminos. et
maxime p terminū ad quem a quo capit speciem.

Arguit Generatio terminat ad subz. sz nō esse dom⁹ ter-
minat ad qualitātē. qz dom⁹ est de q̄rra spē qua
litatis. ergo domus nō generat. Dm q generatio capitur du-
pliciter. vno mō sp̄calit. vt est mutatio a nō esse substantie ad esse.
Alio mō generaliter p quacūqz mutatōe de nō esse ad esse. siue sit
ad esse substantie siue ad esse accidentis et sic domus generatur.

Tractatus

Et prima est duplex. nam quedā est simpliciter scz quādo ex minus digno generat magis dignū. vt qñ ex semie generatur hō. ⁊ ex terra ignis. Sz fm qd est qñ ecōtra ex magis digno generat minus dignū. vt de homie cadauer. et de igne aer. ⁊ generatio capitur hic communiter pro omnibus istis

Arguit Ex nihilo nihil fit. gñatio nō est pgressio a nō esse ad esse. Dōm q non esse capis dupliciter vno mō vt opponit esse p̄dictorie. ⁊ sic vez est q ex nō esse nihil fit. Alio mō capis nō esse vt opponit esse priuatiue. ⁊ tñc nō esse dicit quod nō est in actu sed in potētia. et sic neganda est cōsequētia. et sic capitur in diffinitione generatōis.

Notādū Q locus a gñatōe est habitudo gñatōnis ad genitū. ⁊ valz p̄structiue ⁊ destructiue vt p̄z in textu. ecōuerso aut est de loco a generato. Sz dicēs nō sequit generatio dom⁹ est bona. ergo domus est bona. qz aīa p̄t esse vez et consequēs falsum. nam generatio dom⁹ potest esse domo nō existēte. sed illud nō est bonū qd nō est. Dōm qzuis dom⁹ actu nō est bona eo q adhuc nō est completa. tamē aptitudie est bona quādo est incōpleta. et ergo qñ generatio p̄cedit generatū tunc nō est bona nisi aptitudine qz solū hz bonitatē in actu a bonitate geniri. Et qñ dicit generatio est simul cū generato qz est mutatio instātanea. Dōm est q vez est quando capis pro illa subita mutatione ⁊ instantanea. non tamen quando capitur pro p̄uēia dispositōe ad illam mutationem

Arguit Non seq̄tur domus valet centū libras. ergo generatio eius valet centū libras Dōz q iste locus solū valet respectu p̄dicatoz bonū ⁊ malū et nō aliorum.

Corruptio ē progressio

Hic p̄sequēter determinat de loco a corruptiōe et primo diffinit ipsam dicēs. Corruptio est pgressio ab esse ad nō esse. Un terminus a quo corruptio est esse. et terminus ad quem est non esse. et p hoc differt a generatione.

Arguit Corruptio ē pgressio ab esse ad eē g nō est progressio ab eē ad nō eē. Aīa p̄bat qz quicūqz aliquid corrupit tñc aliud generat. Dōm qzuis generatio vni⁹ sit corruptio alteri⁹ p accidens. tamē esse non est termin⁹ intrin-

Quintus

secus et per se corruptiois: sed est solū terminus extrinsecus modo vniuersaliter
quod debet denotari a termino intrinseco. quia quoniam homo corrumpitur tunc est per
gressio ab eo hominis ad non esse hominis. quod autem sit ibi progressio hominis ad
esse cadaveris hoc solū est per accensum. Loca corruptio est habitudo
ipsius ad suam corruptiōem et tenet affirmatiue ut corruptio animalis est bo-
na quia ipse est malus. maxima cuius corruptio est bona ipsum quoque
malū est. Etiam tenet negatiue ut corruptio domus est mala. 8. do-
mū est bona. maxima cuius corruptio est mala ipsum quoque bonum.

Querit Que est ratio quod bonū predicatur in ante et malū in post
et quoniam arguitur constructiue a corruptioe ad corruptiū
et quoniam arguitur e contra tunc malū ponitur in ante. et bonū in consequente.
Respondetur quod ideo quia corruptio et corruptiū opponuntur sicut eē et non eē
quia corruptio dicit non eē corrupti in fieri. sed si vniuersaliter oppositor sit
bonū alter erit malū. ergo eis opposita predicata attribuntur. vni
corruptio terminatur intrinsece ad non ens et capit nomen ab eo idō
si illud non ens sit bonū suū oppositū sed ens erit malum.

Arguit Ex illo sequitur quod iste locus non debet ponitur in locos in-
trinsecos. et a percomitibus. Item eo quod terminus intrinsecus
et terminus illarum opponuntur. Respondetur quod si veritate non est locus intrinsecus. sed ex-
trinsecus et reducitur ad locū alium extrinsecū sed ad locū a contradictione/
rie oppositis. Sed ponitur hic in locos intrinsecos. quia generatio et
corruptio opponuntur modo opposita iuxta se posita magis elu-
cescunt. et vnum oppositorum cognoscitur per reliquum.

Arguit Hic arguitur constructiue corruptio christi fuit bona. 9.
christus fuit malus. et tunc autem est verum ante existeret falso.
Respondetur quod per accensum corruptio christi fuit bona. sed ad redimendum nos. sed non
fuit simpliciter bona. ymmino fuit pessima sed se ipsam fuit ablatia vite christi

Arguit Non sequitur corruptio christi fuit per accensum bona. Christus
fuit per accensum malus. et tunc arguitur per istud locum. Respondetur
quod male arguitur quia in isto loco debet argui de bonitate et malitia que
conueniunt per se corruptioni et corrupto. Etiam hic non solū arguitur
respectu illorum predicatorum bonū et malū. sed cum addito scilicet per accensum
tenens quod non debet fieri.

Bonus ut hic fuit est ope.

Hic consequenter determinat de loco ab visibilibus. Et primo
diffinit visum dicens. quod visus est operatio rei vel exercitium ipsius.

Tractatus

vt exercitiū siue opatio securi ē secare. Et capit h̄ vsus generalr
p̄ q̄cunq; oparōe rei ad quā res ordinat̄. siue in illa opatōe
vtēs vtat̄ instrumentis siue nō. et sic volūto et intellectio s̄ vsus
Dem̄ diffinit locū ab vsib⁹. di. Q̄ est h̄cudo ipsi⁹ opatōis ad
illud cui⁹ est operatio siue vsus. vt eq̄tare est bonū. ḡ equ⁹ est bo
nus. Maxima. cui⁹ vsus bon⁹ ē ipm̄ q̄q; bonū. Et ē cōstructiu⁹
et destructiu⁹ vtz in littera

Arguit Usus rei ē finis rei. ḡ iste loc⁹ n̄ distinguit a loco
cause final. Dd. q̄ vsus capit̄ duplr. Uno⁹ vt
est in intentōe agēti. et sic bñ sumit̄ ab eo locus a cā finali Alio⁹
capitur vt ē in executōe opis. et h̄ duplr. Uno⁹ p̄ opatiōem ad
cām efficientē vel ad ipm̄ vtentē. sicut vsus securis p̄ cōpari ad
hoiē vtentē securi. et sic itez ab eo nō sumit̄ iste locus. Alio⁹
capitur per cōparatōz ad rem vsitatā. et sic vocat̄ h̄ locus ab vsi
bus. et est ab alijs distinct⁹.

Querit Quare d̄ ab vsib⁹ in plī nūo. et nō ab vsu in
singulari nūo. R̄ndet̄ q̄ iō. qz vni⁹ rei p̄nt esse
ples vsus. et ab oib⁹ illis p̄t argui ad rē vsitatā

Arguit Nō seq̄tur cōstructiue eq̄tare ē bonū. ḡ equ⁹ clau
d⁹ ē bon⁹. Dd. q̄ ibi nō arguit̄ ab vsib⁹. qz eq̄ta
re attribuit̄ eq̄ in cōi. et ḡ d̄ sic argui. eq̄tare ē bonū ḡ equ⁹ ē bo
n⁹. vl̄ eq̄tare eq̄ claudi ē bonū. ḡ equ⁹ claud⁹ est bon⁹. et tūc sicut
aīis ē falsū ita et p̄ns. Et s̄l̄r nō seq̄tur. dare elemosynas ē bonū
ḡ elemosyna ad h̄ furatā ē bona. qz deberet sic argui. dare elemo
synā furatā ē bonū. ḡ elemosyna furatā ē bona. qz alias nō ar
guir̄ ab vsib⁹ ad snū vsitatū qd̄ tñ requirit̄

Cōiter accētia sūt duplicia

Hic determinat de vltimo loco intrinseco. s. de loco a cōiter accēti
bus. p̄mo distinguēs duos modos cōiter accētiū. nā qdam s̄
accētia q̄ q̄q; p̄sequunt̄ se. sed nō sp. vt ille q̄ ē compr⁹ iterdū
ē adulter. s̄ nō sp. Un̄ compr⁹ d̄ ille q̄ h̄z crispas crines pectine
erectos. Alia s̄ accētia q̄ sp̄ p̄sequunt̄ se. et illa adhuc s̄ dupli
cia. nā qdam sunt q̄ insūt cōuertibilr̄ subiecto. vt risibile et flebi
le insūt hōi p̄tibilr̄. s̄l̄r h̄c duo cornua et duos v̄ctres p̄tibi
liter conuenit̄ aialibus ruminātib⁹ Alia sunt accētia q̄ insūt
necessario. sed non p̄uertibiliter vt delinquere et penitere. qz bene

Quintus

sequitur. penitet. ergo deliquit. et non e contra. Etiam omne animal habens plumas non mungit. sed non e contra. et ab illis qui se necario consequuntur solum sumitur iste locus dyalecticus. Et vbi instructive et destructively. Constructive sic iste penitet. ergo deliquit. Maxima. si contra accitum posterius inest. tunc oportet prius fuisse. Destructive sic. iste non deliquit. ergo non penitet. Maxima tamen per oppositum. quia si contra accitum prius non inest et posterius non inest.

Arguitur Non sequitur. deus penituit. ergo deus deliquit vel peccavit. quia ante eum. nam vel huius scriptura dicit deus penitet me fecisse hominem. et tamen prius est falsum. Deum qui penitet capitur dupliciter. Uno modo proprie putatur est penitentiā agere per peccatis voluntarie commissis. et sic deus non penituit. Alio modo cupitur contra se per dolere. non tamen proprie. quia dolor et furor non cadunt in deum. et sic deus penituit secundum quandam similitudinem per peccatis nostris. Etiam quando arguitur sancti penituerunt et tamen non peccaverunt. Deum qui per lapsus in propriis personis non peccaverunt. tamen eorum parentes peccaverunt. Deum qui per lapsus oportebat eos facere penitentiam per peccatis qui traxerunt a parentibus. Et beatus homo penituit non per peccatis contractis. sed solum quia parentes eius peccata contraxerunt.

Equus de locis extrinsecis.

Postquam. P. h. determinavit de tribus locis intrinsecis a substantia et de octo locis a concomitantibus substantiam. huius determinat de septem locis extrinsecis. Ratio ordinis est. quia opposita iuxta se posita magis elucescunt. sed locus extrinsecus et intrinsecus sunt oppositi. ergo per ordinem. Alia causa est. quia medius locus per se capit a loco intrinseco. et per se a loco extrinseco. ergo oportet prius scire quid sit locus intrinsecus et quid extrinsecus. eo quod medius cognoscitur per participationem suorum extremorum. Et primo excusat se de diffinitione loci extrinseci. eo quod deus est. secundo dividit ipsum in septem locos. videlicet in textum. Et primo determinat de loco ab oppositis qui veriori modo precipue naturam loci extrinseci. et est locus ab oppositis hitudo unius oppositorum ad aliud. Primo ergo dividit oppositum. dicitur. Oppositorum quatuor sunt species. scilicet relativa. contrarietas. privatio. et contradictio. quare species sufficiens quatur in postpredicamentis.

Arguitur De speciebus oppositis determinat in postpredicamentis ergo non oportet huius determinare de eis. Deum huius non est in eo.

Tractatus

ueniēs q̄ vnū ⁊ idē dēterminat in diuersis locis dīnter. s̄m dīu/
sas rōes. Nā in p̄mo tractatu dēterminat de oppōe. in postp̄dica/
mētis. ⁊ s̄līr hic. s̄z dīnter. oppō eīn capīf duplīr. Vno mō p̄ ab/
soluta oppōe simpliciū t̄minoꝝ. s̄. p̄ repugnātia duoz̄ extremoꝝ
rū nō p̄mittentiū se in eodē respectu eiusdē. ⁊ de illa agitur ī po/
stp̄dicamētis. Alio mō capīf p̄ oppōe p̄pōnū. vt est repugnā/
tia duaz̄ p̄pōnū cathēgoricaz̄ vtroq̄ t̄mino s̄m eundē ordinē
p̄cipantiū. ⁊ sic de oppōe dēterminat in p̄mo tractatu. S̄z hic
dēterminat de oppōe p̄t in sp̄ibus ipsius oppōis p̄mo mō fun/
dantur loci dyalectici.

Arguit Nullus ē loc⁹ ab oppositis. g⁹ h̄ male dēterminat
de ip̄s. Aliis p̄bat. q̄z in oī loco dyalectico t̄mi
n⁹ iſerēs d̄z iſerre t̄mī illatū. s̄z vnū oppositorū n̄ iſert aliū. s̄z po
tī⁹ destruit ip̄m. Dd̄z q̄ vnū oppositorū nō iſert aliud affirmati
ue t̄n b̄n negatiue. eo q̄ vnū includit negatōz̄ alteri⁹. iō posito
vno in aliq̄ s̄bco destruit reliquū respectu eiusdē s̄bicti.

Arguit Propō affirmatiua nō iſert negatiua. q̄z nō
seq̄tur. hō currit. g⁹ aīaī nō currit. g⁹ vnū oppo
sitorū in p̄pōe affirmatiua nō iſert aliud in p̄pōe negatiua.
Dd̄z q̄ p̄pō affirmatiua formalīr nō iſert negatiua. t̄n b̄n ma
terialīr. s̄. p̄pō t̄minos ibi positos. q̄z. s̄. vn⁹ includit negatōez̄ al
teri⁹ qd̄ nō fit in dicto argūto

Relatiue opposita sūt que:

Hic p̄seq̄tur membra istius diuisionis. Et p̄mo p̄mū. di. Re/
latiue opposita sunt q̄ posita se ponūt. ⁊ perempta se perimūt. q̄a
alterz̄ sine al tero esse nō p̄t. vt pater ⁊ filius qn̄ capiunt forma
liter. S̄z locus a relatiuis ē h̄itudo relatiui ad suū correlatiuū.
et tenet p̄structiue ⁊ destructiue vt h̄z in l̄ra videri. Et nō ē idem/
locus a relatiuis ⁊ a relatiue oppositis. q̄z s̄z alie maxie in loco a
relatiuis ⁊ in loco a relatiue oppositis

Arguit Nō seq̄tur p̄r ē sapiēs. g⁹ fili⁹ ē sapiēs. Dñs ē
p̄nceps. g⁹ f̄uus ē p̄nceps. Dd̄m q̄ locus a rei
latiuis nō ē respectu ē vt p̄dicat terciū adiacēs. s̄z solū vt p̄di/
cat scd̄m. nisi argueret in p̄dicatis eēntialib⁹. vt p̄r ē al rōnale
g⁹ fili⁹. Et qn̄ d̄r nō seq̄tur. pater p̄tri est. g⁹ fili⁹ p̄tri est. Dd̄z.
q̄ hic non arguitur a relatiuo ad suū correlatiuū. quia pater

Quintus

qz h3 p correlatio filii capiti in coi. 7 nō cū terminatōe

Arguit Nō sequitur iohes ē pī hoīs. qz iohes nō ē filius hoīs. 7 tū arguit a relatiue oppositis. Dd. qz tūc o3 arguit a sūco terminato. 7 qz sic argui. Iohes ē pī hoīs. qz nō est filius eiusdē hoīs

Cōtrariorū quedā sunt me.

Hic pūr terminat de loco a contrariis. 7 pmo oñdit qd sit contrarietas. di. qz ē dīorū oppō. vt albi 7 nigri. Secdo diuidit contraria in mediata 7 in immediata. 7 rō illi⁹ est. qz nō sumit idē locus in contrariis mediatis 7 immediatis: Un contraria mediata sunt qz nō est necesse alteri inesse subiecto susceptibili. vt albi 7 nigri. S3 contraria immediata sunt qz est necesse alteri inesse subiecto susceptibili. vt oīs nūs est par vl' impar. oē aīal est sanū vl' egr. Loc⁹ a contrariis ē hitudo vni⁹ dīorū ad reliquū. 7 est pstructiū 7 destructiū. S3 nō v3 in contrariis mediatis destructiue nisi obseruent aliq⁹ pditiones. pma est qz arguat cū cōstantia subiecti. Secda est qz arguat cū remotōe medioz dīorū. vt hoc corpus nō ē albi nec medio colore coloratū. ergo est nigr. Tercio requiritur qz arguat respectu subiecti susceptibilis. Et ad hoc qz valeat in contrariis immediatis destructiue requirunt⁹ due pditiones. pma est qz arguat cum cōstantia subiecti qre non sequitur. adam nō est sanus. qz est eger. Secda cōditio est. qz arguat respectu terminati subiecti 7 susceptibilis. 7 ergo nō sequitur lapis est nō san⁹. qz est eger. eo qz lapis nō est susceptibilis sanitatis.

Arguit Nō sequitur. hoc scutū est albi. qz nō est nigr. qz scutū pōt esse. p vna pte albi 7 p alia pte nigr. Dd3 negādo aīis. nā ista est falsa. hoc scutū est albi. qz tale scutū nec ē simplr albi. nec simplr nigr. s3 fm qd albi. 7 fm qd nigr 7 sic albedo nō uest satis extēse. quare nō o3 tale argumentū tū valē vt dictū ē in pditionis

Arguit Nō sequitur in contrariis immediatis. h aīal nō est egr qz ē sanū. qz aliqd est aīal hūo corp⁹ neurz Ddm qz sanū 7 egr capiunt⁹ duplr. Uno⁹ put sū dunt sensibili iudicio medicorū. 7 sic sunt cōtraria mediata Alio mō capiunt⁹ sanū 7 egr put cōsistūt in adequatōe vel inadequatōe humorū cōstituentū aīal. 7 tūc bene sequitur. qz vno posito in sūcto alterz.

Tractatus

remouet. licet medici hoc nō cognoscant

Prinatie opposita sūt que.

Hic pñr determinat de loco dyalectico fundato in pñtine oppo-
sitis. 7 pmo diffinit pñtine opposita sicut dcm ē in pñdicamē.
S3 loc^a pñtine oppositē hñtudo pñatōis ad habitū. vñ ecō-
tra. Et simplr iste loc^o tm v3 pñstructiue. vt iste ē vidēs g^o nō ē ce-
c^o. vñ ecōtra iste ē cec^o. g^o nō ē vidēs. 7 sic d3 argui a positōe vñ^o
ad destructōz alteri^o. S3 q̄ valeat a nō esse vñ^o ad esse alteri^o de
pñtine req̄runt tres pñtōes. pma ē q̄ arguat cū pñtātia s̄bci
et g^o nō seq̄tur añp̄s nō ē vidēs. g^o ē cecus. qz añtix̄ps nō ē in
re3 natura. Scda q̄ d3 argui respectu s̄bci susceptible. 7 g^o
nō seq̄tur. lapis nō est vidēs. g^o est cecus. qz lapis nō est s̄bcm
susceptibile visionis. Tercia q̄ arguat tpe determinato a natura
et ergo nō seq̄tur. catulus iste est habēs oculos 7 nō vidēs añ-
te nonū diem ergo est cecus. qz tempus nō est determinatū a na-
tura ante nonum diem

Arguit Non valet pñstructiue p istū locū. iste q̄escit. er-
go nō mouet. posito casu q̄ aliq̄s federet in na-
ui tūc q̄esceret. 7 tñ moueret. Dd. q̄ nō ē incōueniēs q̄ idēz p se
q̄escat 7 moueat p accñs. qz talis in nauī q̄escit p se. s3 mouet p
motōem nauis p accñs.

Arguit Nō v3 dormiēs nō ē vidēs. g^o ē cec^o. g^o nō t3
ille loc^o negatiue. Dd. q̄ nō vidēs capit duplr
Uno^o pñtine. alio^o negatiue. 7 h̄ duplr. Uno^o v3 id ē nō ha-
bēs visum. Alio^o v3 tantū sicut nō vñs visu. Mō qñ capitur
pmo mō. put negat habitū visus. tñc opponit ceco. 7 tñc dor-
miens nō est non vidēs. qz adhuc habet poñam visūā. 7 ergo
añs tunc est falsum. sicut 7 pñs. sed qñ capitur negatiue 7 pmo
modo. tunc itēz est falsum. sed scdō mō est ver3. 7 non arguitur
penes istū locū

Contradictio est oppō cui^o.

Hic pñr determinat de loco a pñdictorie oppositis. 7 pmo diffinit
pñdictōem. dī. Q̄ est oppō cui^o fm se nō est dare mediū. Rō isti^o
diffinitōis est. qz pñdictio est inter ens 7 nō ens. sed omne qđ est
pñnetur sub ente. 7 omne qđ nō est pñnetur sub non ente. ergo

Quintus

nō est medium inter p̄dictione opposita. Sz diceret. inter ens et
nō ens est mediū. scz p̄dictio. g^o diffinitio ē falsa. Dd. q^d duplex
est medium. scz fm rem et fm rōem. tūc d^r q^d iter ipsa bene ē me
dium fm rōem. sz nō fm rem

Notandū Q^{uod} duplex ē p̄dictio s. p̄pōnū et t̄mior
seu rez. de p̄dictōe p̄pōnū determinat i p̄
mo tractatu. sz de p̄dictōe t̄mior suae rez determinatū ē in postp̄
dicamentis. et veriqz puenit diffinitio p̄dicta sibi iste locus valz
in vtraqz p̄dictōe affirmatiue et negatiue. Sed in p̄dictōe p̄pō
nū debet argui respectu horz p̄dicatoz vez et falsum. vt sorte cur
rere est vez. g^o sortem non currere est falsum. Omne hoīem cur
rere est vez. ergo quēdā hoīem non currere est falsum. Destructi
ue sic. sortem nō currere est falsum. ergo sortem currere est verū.
Maxima. si vna p̄dictioziaz p̄pōnū est vera. reliqua erit falsa
et ecōtra. Sed in p̄dictione terminoz arguitur ab affirmatōne
vnus p̄dictioziaz ad negatōnem alterius de aliquo subiecto. et
ecōtra. vt sortes est homo. ergo sortes nō est non homo. Maxi
ma: posito vno p̄dictioziaz in aliquo subiecto. ab eodem remo
uetur reliquum

Arguit Nō seq̄tur negatiue. pluriā cras fore ē vez. g^o
nō fore cras pluriā ē falsū. qz neutz istoz ē ve
rū v^t falsū. igr̄ loc^o a p̄dictorie opposit^o nō v^t. Dd. in l^o neutrū
istoz p̄tradicōioz sit vez determinate. alterz tū ipsoz ē vez idet
miate. qz sⁱ de futuro p̄tingē. de q^o nō ē fixas determinata

Disparata sūt que non sūt
Hic determinat de loco a disparat^o q^o tū locus ad p̄dictos reduc̄
et p̄mo ostēdit q^o sⁱ disparata. di. q^d disparata sⁱ q^o tū sⁱ diūsa nulla
contrarietatis repugnātia. i. nō fm aliq^o gen^o p̄dicte oppōis. vt
hō et asin^o. Sz loc^o a disparatis ē h̄itudo vni^o disparatoz ad reli
quū. et t^z solū affirmatiue. et sortes ē hō. g^o nō ē asin^o. Maxia.
cunctiqz puenit vniū disparatoz. ab eodē remouet̄ reliquū Ratiō
quia disparata non possunt de seinuicē verificari. nec de eodem
tercio predicari

Arguit Quēcūqz sⁱ opposita debet p̄tineri sⁱ aliq^o sp̄.
oppōis. sz disparata sⁱ opposita. g^o p̄tinet̄ sⁱ aliq^o
sp̄ oppōis. Maior. p̄batur. qz nihil ē in genē qn sit in aliq^o sp̄

Tractatus

rū. Dō. qd h̄ ē v̄z formalr l' ſtūalr ſiue reductiue. Un̄ q̄uis diſparata nō ſūt in ſpē ali q̄ formalr. tñ ſtūalr. Et q̄ p̄t dici qd op̄poſitio diſparata reducatur ad oppōem p̄tariam. rōne differen-
tiar conſtituentiā. vel ſm modum poteſt reduci ad oppoſitio-
nem p̄uatiuam

Arguit Non valet p̄ſtrictiue per iſtum locum. hoc ē al-
bum. q̄ non eſt dulce. tñ album t dulce ſſ di-
ſparata. Dōm qd album t dulce p̄cretiue nō ſſ diſparata. q̄a
poſſunt ambo in eſſe vni ſbiecto. vt lac eſt albū t dulce Sz qñ ſu-
munt abſtractiue tñ ſunt diſparata. vt h̄ ē albedo. q̄ nō eſt dul-
cedo. t ſic v̄z iſte locus in abſtractz t nō in p̄cretis. Maxia. de q̄
cunqz verificat vnū diſparatoz abſtractiue. ab eodē remouet t re-
liquū. D̄z notāter abſtractiue. qz ſi ſumant p̄cretiue. tñ bene ve-
rificant de eodē. vt nō ſeq̄tur hoc eſt q̄le. q̄ nō eſt q̄tūm. qz in eo-
dem ſbiecto pueniūt. Si ſi nō ſeq̄tur. ſortes eſt logicus. q̄ nō eſt
grāmaticus: ſed bene ſeq̄tur ſi ita arguat. hec ſcientia eſt grāma-
tica. q̄ non eſt logica

Mai⁹ vt hic ſumit̄ ē quod.

Hic p̄r determinat de loco a maiori Et p̄mo diffinit mai⁹. dicēs
Qd maius ſm qd hic ſumit̄ ē quod ſup̄pōnit̄ alicui in potentia.
et ſiute. ſed minus eſt qd ei ſupponit̄. Et loc⁹ a maiori eſt habi-
tudo ipſi⁹ maioris ad min⁹. Et v̄z tñ deſtrictiue t h̄ trib⁹ mo-
dis p̄mo p̄pando duo ſbiecta ad vnū p̄dicatū. vt rex nō p̄t ex-
pugnare caſtr̄. ergo nec miles. Secdo mō ecōtra p̄pando duo p̄-
dicata ad vnū ſbiectum. vt rex non p̄t expugnare villam. g⁹ nec
ciuitatē. Tercio cōpando duo ſbiecta ad duo p̄dicata. vt rex nō
p̄t expugnare caſtr̄. g⁹ miles nō p̄t expugnare ciuitatē. Maxia.
ſi illud qd magia videt̄ in eſſe nō in eſt. nec etiā illud qd minus
videt̄ in eſſe in eſt

Arguit Non valet deſtrictiue. rex non p̄t expugnare
ciuitatē. ergo nec dux. qz poſſet p̄ungē qd dux
eſſet maioris ſtutis t poteſtatis qz rex. t ſic poſſet expugnare ci-
uitatē. Dōm qd bene valet qñ cetera ſunt paria. ſcz qñ q̄libet
habet potentia ſm ſuam dignitatem. ſed argumentū aſſumit im-
paritatē quare non ſeq̄tur

Quintus

Arguit Nō sequitur d's nō p't peccare. q' nec hō. t' tñ ibi ar
guif p locū a maiori negatiue. Dd. q' l'z d'us sit
maior fm p'tute q's hō. nō tñ ad peccādū. nec arguit ibi a maio
ri. q' peccare nō ē fortit' potētis. s'z fragil' deficiētis. t' q' nō pue
nit deo. Loc' a minore ē h'itudo minoris ad mai'. t' sp' ē p'stru
ctiu'. vt miles p't expugnare castr'. q' rex Maxia. si q'd min' videt
in esse iest t' id q'd mag' videt in esse ineri

Arguit Nō v'z p'structive a minore ad mai'. miles p't p
p'ce lapidē ad decē pedes. q' rex. S'lr nō v'z iobā
nes p't portare cētū libras. g' p't portare mille libras. Dd. q'd u
p't aliqd supponit alteri in pōna. Uno' fm pōnam t' p'tute per
sonalē. t' tūc v'z ē. q' miles p't p'p'ce lapidē ad decē pedes p'pter
suū robur corpale. t' rex nō possit p'pter corpis sui tēneritudinē
s'z tūc nō arguit p' istū locū. q' tūc p'dicatū nō videt min' iesse
militi. Alio' nō fm se t' absolute. s'z fm pōnam domiatinā t' ipe
rialē q' p' exercitū ad vicēdū p'ducit. t' sic in dict' argumēt' an s' n
p't eē v'z sine p'te. Potest etiā dici. q' ibi nō arguit p locū a mi
nori. q' nō videt min' q' iohes p't portare cētū q's mille. sed fm
dificatōz locutōis arguit a maiori ad min'.

Notandū Duplir p't argui a minori ad mai'.
p'structive. Uno' p'pando duo sb'cta ad
vnū p'dicatū. vt miles p't expugnare ciuitatē g' rex. Alio' p'panē
duo sb'cta ad duo p'dicata. vt miles p't expugnare ciuitatē. g' rex vil
lā. Maxima. si illud q'd minus videtur in esse inest. t' illud q'd
magis videtur in esse ineri

Similitudo est rex d'ntiū

Hic d'ximinat de loco a fili. p'mo oñdēs q'd sit similitudo. scdo oñ
dit quō arguit p locū a fili. d'cēs p'mo. q' similitudo ē rex d'ntiū
eadē q'ltas. q' diffinitō pus sufficiēter ē declarata S'z loc' a fili
ē h'itudo vni' similitū ad reliquū. t' t'z affirmatiue t' negatiue. Ex
pla cū maximis in l'ra sac' clare habētur

Arguit Nulla relatio ē q'ltas. s'z similitudo ē relatio: q' n
ē q'ltas. Dd. q' similitudo nō ē formal' q'ltas. s'z
causal' solū. q'z causat ex eadē qualitate in sp'e. t' etiā materialit'.
quia qualitas est p'ximū fundamentū relationis illiusque dū
ciur similitudo.

Tractatus.

Arguit Res differētes nō pnt hē eandē qualitātē er/
go male dī q̄ silitudo sit rez dñtū eadē quali
tas. An̄s pbat qz accētia nū merātur fm̄ numerositatē suoz
subiectoz. si ergo sunt res dñtes q̄litates eaz erūt diūse. Di
cendū q̄uis res differētes n̄ hnt eandē qualitātē in numero. tñ
in specie de qua ydemptitate solum loquitur diffinitio

Arguit Nō sequit̄ sicut se hz visus ad corpus ita se hz
intellect⁹ ad aīaz. s̄ visus ē ps corpis integral
ergo intellect⁹ ē ps aīe integr̄lis. 7 tñ arguit destructie p istū locū.
Dd̄z q̄ h̄ n̄ arguit p locū a sili inq̄tū silia s̄ s̄ iq̄tū dñt. dēz ḡ
sic s̄sumi. sic se hz visus ad oculū ita intellect⁹ ad aīaz. s̄ vis⁹ ē
qdā p̄ oculū. ḡ intellect⁹ ē qdā virt⁹ aīe. 7 tūc bñ arguitur

Arguit Hic utrūqz sile est ps integralis 7 tñ nō seq̄tur
sicut oculus est in corpe ita 7 aures. s̄ oculis cor
poris videm⁹. ḡ auribus corpis videm⁹. Dd̄m q̄ licet cōue/
niāt oculi 7 aures inq̄tū sunt ptes integrales. tñ nō cōueniūt in
hoc qd̄ est videre. 7 sic nō arguit ibi p locū a simili.

Arguit Hic arguit destructie 7 tñ nō seq̄tur sicut se hz risi
bile ad hoīez ita se hz h̄mibile ad equū. s̄ risibile
nō ē dñtia hoīs. ḡ h̄mibile nō ē dñtia equi. Dd̄m q̄ totum
argumētū est vez. qz h̄mibile nō est dñtia equi. s̄ p̄ poni lo
co dñtie ignote. pp̄ia aut̄ dñtia hoīs est nobis nota s̄z rōna
le quare nō est necesse q̄ risibile ponatur ad circūloquendū eam

Proportio ē rez differētū.

Hic p̄nter determinat de loco a pportōe. Et dicit q̄ pportio ē re/
rū dñtū eadē habitudo. Et differt loc⁹ a pportōe a loco a sili.
nam in loco a sili attēdit compatio inherētie. ideo ibi sic arguit
sicut risibile inest homini. ita h̄mibile inest equo. s̄ in loco a p
portōe tenorā cōpatio habitudinis. vt sicut se hz risibile ad ho
minē. ita rudibile ad asinū. et sic de alijs

Querit Quid est locus a pportōe. Dd̄m q̄ est ha
bitudo vni⁹ pportionabiliū ad reliquū. Et tē
net p̄structie 7 destructie. Constructive vt sicut se hz rector scola
rū ad scolas. sic se hz rector nauis ad nauē. sed rector scolarum
eligēdus est nō sorte sed arte. ergo rector nauis eligēdus est non
dd i

Quintus

forte sed arte. Maxima de pportib⁹ idem est iudiciū. Exemplū
extra textū cōstructione sicut se hñt duo ad quattuor ita se hñt tria
ad sex. s; duo sunt dimidiū ad q̄ttuor ergo tria sunt dimidiū ad
sex. Maxima semp est eadē. S; destructione sic arguit. sicut se ha
bent duo ad tria. ita se hñt quattuor ad sex. sed duo non sunt du
pla trium ergo quattuor non sunt dupla sex.

Arguit Nō sequit sic se hñt q̄ttuor ad sex. sic se hñt sex
ad octo. s; q̄ttuor hñt se ad sex in pportōe sesqui
altera. g sex habebñt se ad octo i. pportōe sesquialtera. Dñm q̄
ibi nō bñ arguit q; mutat pportio geometrica in arismetricam
S; d; sic argui. sicut se hñt q̄ttuor ad sex. ita se hñt sex ad octo.
s; sex excedūt q̄ttuor in duob⁹. ergo octo excedūt sex in duobus.

Arguit Nō sequitur sic se hñt son⁹ ad auditū sic se hñt color
ad visum. s; son⁹ pcipit ab auditu i tenebris. er
go color pcipit a visu in tenebris. tñ arguit ibi p locū a ppor
tione affirmatiē g nō valet. Dñm q̄ ibi nō arguit a pportio
nabilib⁹ in q̄ttū. pportionabilia sunt. Tñ in hoc ista dñt q; so
nus pcipit in tenebris ab auditu. s; color nō pcipit in tenebris
a visu. ad videndū enī requit dyaphanū illuminatū sonus vero
diffundit sine lumine p mediū. S; d; sic argui. sicut se hñt son⁹
ad auditum. ita se habet color ad visum. sed sonus est ppiū ob
iectū auditus. ergo color est ppiū obiectum visus.

Transumptio ē duplex

Hic petrus hñt. volens testificare de loco a trāsumptio
ne diuidit trāsumptōez. Dicēs q; quedā est trāsum/
ptio qñ dictō vel orō ppe vnū significās trāsumit ad significā/
dū aliud ppter similitudinē in eis reptā. Exemplū de dictōe veri
dere sumit p florere in prato. q; verobiq; est similitudo leticie. Exē
plū de orōe vt lit⁹ arat. oliū vedit. Alio⁹ sumit trāsumptio qñ
res aliqua significata sub noie min⁹ noto trāsumit sub noie ma
gis noto. vt pphs significat noie sapiēs. Et dñt dupl^r nā a ppi
ma sumit fallacia equocatōis qñ arguit in dōne. in orōe autē su
mit fallacia amphibologie. s; a scda sumit loc⁹ dyalectic⁹ extrin/
sec⁹. Secdo dñt q; i pma sumit vna vox p diuers⁹ reb⁹. in scda
vero sumūtur diuersē voces p vnā re.

Querit Quid sit locus a trāsumptōne. Dñm q; est

Tractat9.

habitus transsumptionis ad transsumptum. Et continet quat-
tuor argumenta et quattuor maxias q̄ pnt faciliter haberi i certu

Arguit Ab istis signis vno scz magis noto et alio minus
noto sumit loc⁹ intrinsec⁹ a nois interpretatōe. et/
go nō d3 ab eis sumi locus extrinsec⁹ a transsumptōe. Dm q
locus a transsumptōe differt a loco a nois interpretatōe tripliciter.
Primo qz in loco a transsumptōe sumit nomē magis notū p no-
mine minus noto sz in loco a nois interpretatōe sumit orō magis
nota p dictōe minus nota. Scdo differūt qz vn⁹ est intrinsec⁹
alius vero extrinsec⁹. Tercio illi loci sunt differentes q̄ habent
diuersos terminos inferētes sz sic ē de illis nā a loco a transsum-
ptōe termin⁹ inferēs est dictio sz a loco nois interpretatōe ē orō.

Arguit Non scqrur homo est animal ergo hūanitas ē
animal. et tñ arguit p locū a transsumptōe. qz hō
est nomen nobis magis notū qz humanitas. Prima ps pbat
qz aūs est verum et consequens falsum. Dicendū licet homo
sit nobis magis notum et humanitas minus notum. nō sunt tñ
idem fin rem et modum essendi siue significādi. qz hō significat
essentiā cōcretiue et p respectū ad supposita. hūanitas vero tras-
sumptiue. ideo inter illa duo non est transsumptio.

Autoritas iudiciū ē sapiētis

Hic finaliter determinat de loco ab autoritate. cuius rō est qz iste
locus est debilissim⁹ inter oēs alios nisi arguat ab autoritate il-
lius qui nec fallere nec falli p̄t. qz ppter nrm affirmare vel nega-
re nihil mutat in re pmo per hermeneas. Et primo diffinit au-
toritatē dicēs. qz autoritas est iudiciū sapiētis in sua facultate l-
scia. Un⁹ dicū sapiētis duplici capis. vno mō cū rōne et sic fun-
dat autoritatem. Alio mō simpliciter sine rōne et sic nō acceptat
quia nihil variaretur in re siue diceret siue taceret. Sed loc⁹ ab
autoritate est habitudo autoritatis ad ppōez cui cōuenit auto-
ritas. vel est habitudo auctoris ad aliqd p eum pbatum. et tenet
affirmatiue tñ. vt pl⁹s dicit tria esse principia rerum naturalū
ergo sunt tria. locus ab autoritate. maxima vnicuiqz expto credē-
dum est in sua scientia. Cui⁹ rō est quia si sapiēs dicat aliquam
ppositionem in q̄tum sapiens tñc oportet illam esse veram. qz si
diceret aliquā falsam in hoc non esset sapiens et exptus.

Notandū Q^d dupl^x ē autoritas q^dā ē autoritas
hūana 7 q^dā ē diuina. Auctas hūana ē
iudiciū hoīs in sua scia. Autoritas diuina ē ipsi⁹ dei iudiciū. vñ
loc⁹ ab autoritate hūana ē debilissim⁹ vt patuit. s^z autoritas di-
uina ē vigorosior oib⁹ alijs locis. q^z fūda^t sup^r autore infallibili.

Sr Propō nō capit v^{er}itatē a sapiēte iudicāte 7 dicēte eā p^{er}az
ergo a tali ppōne q^d hic d^r autoritas nō sūit loc⁹ dyalecti-
cus. Ans pbat q^z ppō accipit v^{er}itatē a re vt inquit phis.
Dm q^d licz ppositio dic^ta a sapiēte nō capiat suā v^{er}itatē ab ipō
tamen capit apparētiā v^{er}itatis 7 credulitatis ab eo.

Arguit Phs d^r in per^o. ar. q^d pp^o n^om affirmare v^{er} ne/
gare nihil mutat in re. g^o pp^o affirmatōez sapiē-
tis ppō nō capit apparētiā v^{er}itatis Dm q^d licz pp^o affirmatō
nem sapiētis nihil mutat in re significata p^{er} ppōnem tñ bñ mu-
tat aim⁹ dubi⁹ discētis in credulitate ppōnis pp^o autoritatem
et iudiciū sapiētis iudicātis eam esse veram.

Sr Bñ sequit phs dicit tēpus nō p^{er}cessisse motū. ergo tem-
pus nō p^{er}cessit motū 7 tñ arguit destructie. Et videt q^d nō
valz destructie. Aresto. dicit mūdum fuisse ab eterno. g^o mūd⁹ fuit
ab eterno Dm ad p^{ri}mū q^d ibi nō arguit destructie s^z destructi-
ue. q^z autoritas nō destruit licz sit autoritas negatia. Ad scōm
d^r q^d Aresto. in hoc fuit autor. nec ex eo male dicit q^z mūd⁹ ee
mō ē p^{er}petu⁹ q^d mō dicit eū ee p^{er}petuū. dicit em q^d mūd⁹ eet p^{er}-
tu⁹ q^z nō ē natural^{is} p^{er}duct⁹. 7 h^{ic} ē v^{er}z fm omnes phōs 7 g^o nō erra-
uit in illo q^d dicit mundum esse perpetuum saltem naturaliter lo-
quendo sicut aliqui sibi false imponunt.

Sr Quicqd apparz ē vt patet autoritate antiq^z. s^z sol appa-
ret bipedalis quantitatis. ergo ē bipedalis quantitatis Dm
negādo maiorem q^z antiqui in h^{ic} male dixerūt naz aliqn aliqd
apparet sicut nō est q^z sens⁹ qñq^z decipit circa suū sensibile.

Sr Nō valz affirmatie galien⁹ dicit ee quattuor figuras syl-
logismo 2. g^o sūt quattuor. Dm q^d vnicuiq^z in sua ar-
te credēdum ē. galienus autē nō fuit in h^{ic} exptus loqus licet sit
exptissim⁹ medicus. ergo sibi nō ē fides adhibenda in h^{ic} q^d posuit
quattuor figuras syllogismo 2. Ut d^r dicit q^d galienus nō posuit
q^uattuor ee figuras syllo^zz asserendo. s^z solā argumēta⁹ vt p^o patuit.

Tractatus

Equit de locis mediis

Postq; p. h. determinavit de locis intrinsecis et extrinsecis. hic pnter determinat de locis mediis. Et rō ordi-
nis est. quia locus medius est mediū p participatōez qđ p sup-
ponit cognitiōē extremorū. ergo oportet pmo scire extrema scz lo-
cum intrinsecū extrinsecū qz locū mediū. qz alio pcederet ex igno-
ritis. Et primo excusat se de diffinitōe loci mediū. Deinde diuidit
ipm. qz alius est a cōiugatis. alius a casib. alius a diuisione.

Notādū Qz coniugata sunt abstractū et cōcretū sine de-
nominatōe et sūū denominatōe ut fortitudo
et fortis. Et dicūt coniugata quasi sub vno iugo significatōis po-
sita qz abstractū et cōcretū idē significāt. qz importat eadē formā
ut albedo et albū. sz dñt in mō significādi. qz abstractū signifi-
cat illā formā sine cadētia ad subiectū et cum precisione subiecti.
Cōcretū pō fecit eā sub inherētia et cadētia ad sūū subiectū.

Arguit Abstractū est causa formalis sui cōcreti. sz argu-
endo a causa formali ad sūū effectū tenet argu-
mentū p locū intrinsecū. ergo male ponit hic inter locos medios
Dm q abstractū et cōcretū capiunt dupl. vno mō inq; ut
abstractū dat esse cōcreto. et sic est locus intrinsecus ut albedo est.
ergo albū est. Alio mō capiūt abstractū et cōcretū fm q prīm cō-
ueniūt et ptim differūt. nā cōueniūt in significatōe et differūt in
mō significādi. et sic sumit ab eis locus medius. et tñc arguit sp
a duobus abstractis ad duo concreta vel econuerso

Querit Nō tenet locus a cōiugatis. Dd; q tenet
cōstructiue et destructiue. Cōstructiue ut iusti-
cia est virtus. ergo iustus est virtuosus. Maxia si abstractū pre-
dicatur de abstracto et cōcretū de cōcreto quia idē significāt. Ne-
gatie sic. iniusticia nō est vītus. ergo iniustus nō est vītuosus. Ma-
xima si abstractū de abstracto neget et cōcretū de cōcreto. et nō d;
argui respēc vnius pdicati qz abstractū et cōcretum differunt in
modo significādi. sed si abstractum predicatur de abstracto. tñc
etiam concretum predicabitur de concreto

Slr Nō sequit. hō est aīal. ergo humanitas est aīalitas. simi-
liter nō sequit. cecitas est insensibilitas. ergo cecus ē insen-
sibilis. et tamē arguit cōstructiue. Dicendū q duplex ē abstra-
dd iij

etiam nō qd dī ē qd abstrahit a subiecto vel fundamento. ut al-
bedo nigredo. Aliud ē abstractū quod abstrahit a suis suppositis
ut abstracta de predicamento sibi tunc. Tunc dicit qd hic debet argui i
abstractis ad sua concreta qd sibi de predicamentis accentiū. et non que
sunt de predicamento substantie. qz talia abstracta nō po sūt de se inui-
cem predicari neqz de suis inferioribz qz ab illis abstrahūt. Ad scdū
dicit qd si insensibilitas neget sensibilitate cuiuslibz sensus tūc ce-
cus nō ē insensibilis. sed si neget sensibilitate visus tūc tūc bñ
sequit qz tunc sensus est. cecitas est insensibilitas. ergo cecus est
insensibilis sensu visus.

Arguit Hic arguit pstructie et tū nō seqt albu ē dulce.
ergo albedo ē dulcedo. Ddū qd duplx ē pdica-
tō scz p accidēs et p se. hic vero debet argui in pdicatoribz p se. et
nō p accidēs. Eadem solutioni soluendum est istud argumētū.
albu ē quāritas. ergo albedo est quantitas.

Casus sūt qui cadūt a princi

Hic edo definiat de loco a casibz. Et differūt loci a casibus et lo-
cus a coniugatis. nā coniugata dicunt quasi sub vno iugo signifi-
cationis posita. s. casus dicūt a cadēdo. qz cadūt id ē ter inuā am-
bo ab vno abstracto ut iustū et iuste a iusticia. qz casus dicūt cō-
creta diuersay prium orōnis sicut adiectiua: nois et suū aduer-
biū. ut fortis et fortiter. Et dī locus a casibz et nō a casu qz plu-
res casus ponunt tā in ante qz in pte. Et valet iste locus con-
structiue et destructiue ut patet in textu.

Arguit Casus sūt coniugata. g. isti loci nō distinguūt. An-
tecedēs pbat qz iustū et iuste sūt sibi vno iugo sca-
tōis posita. Ddū qd lez pnt dici coniugata qz ad id a quo sūt
nomi coniugati sive qz ad rōem ipositōis nois. tū qz ad id cui
nomē iponit nō dicūt coniugata. s. magis ppe noiant casus.

Arguit Hic arguit pstructie et tū nō seqt iustū ē liberali-
ter ergo qd iuste fit liberaliter fit. Ddū qd iste loci
nō tenz penes pdicata p accidēs. s. penes pdicata p se et cēntialia
ista aut nō ē cēntialis. iustū ē liberalis sed ē denominatiua.

Ab Abstractū cadit a percreto. g. male dī qd percreto cadat id
ē diuinef. ab abstracto. Ddū qd duplx pgrit loq de abstrac-
to et percreto. vno qz ad vocale finiatōez. Alio qz ad signifi-

Tractatus

rationē. pmo mō argumētū habz firatē. sz nō scdo mō qz abstra-
ctum quo ad significatōem ē prius z simplicius cōcreto quare ē
principiū eius. z sic loqitur loycus de ipsis.

Diuisionuz alia fit per ne.

Hic pnter p. hī. vltio dēmiat de loco a diuisione grā cui⁹ disti-
guit pmo mōs diuisiōis dicēs diuisionū alia fit p negatōez. vt
sortes ē hō aut nō ē hō. Alia fit p affirmatōez z illa ē duplx. naz
quedā ē p se. alia vero p accūs. p se ē triplx. nam vna est diuisiō
generis in suas spēs. vt animalium aliud homo aliud bos. et sic
de alijs. vel in differēcias vt animalū aliud rōnale. aliud irrō/
nale. Alia est totū integralis in suas ptes integrales vt domus.
alia ps ē pies. alia tectū alia fundamētū. Tertia est vocis in su-
as significatōes. at canis alijs latrabilis. alijs fidus celeste
alijs belua marina.

Querit Qūo dñt diuisiō data p affirmatōem z di-
uisiō data p negatōem. Dñz q sic quia di-
uisiō q fit p negatōem sp fit p duo mēbra tñ. z dat p immediata
qz dat p cōtradictoria int q nllū ē mediū. Sz diuisiō q fit p af-
firmatōez qñqz fit p duo mēbra z qñqz p plura nec fit sp p oppo-
sita simplr lcz mēbra diuisiōis icludat aliqz oppōez. nez fit sp
p immediata vt coloratorz aliū albū aliū nigr aliū medio colore

Arguit Diuisiō nō p̄r diuidi igit. An̄s p/ coloratū
bat qz si diuideret h̄ eet palā dissioēz. z illa ite-
rū p aliā. sic q fierz pcess⁹ i isitū Dñ ad scōaz pte pbatōis an-
cedēt ipaz negādo. q illa diuideret itz p aliā qz h̄ n̄ op̄z sz est
status in diuisione communi diuidente diuisionem.

Arguit Unū qd qz diuidit in ea ex qb⁹ ppoit. sz gen⁹ n̄
cōponit ex suis spēs⁹ vt dñtys. ergo nō diui-
dit in suas spēs vt dñas Dñm q duplex ē totū lcz totū actu-
ale. z totum potentiale. Totum actuale icludit actualiter suas
ptes. non autē totum potentiale. Unde maior est vera de toto
actuali. et non de toto potenciali.

Arguit Diuisiō vocis in scata nō ē p se sz p accūs. igitur
An̄s pbat qz significatō accidit voci Dñz qñs
significatō accidit voci sz se. n̄ tñ accidit voci scatie iqtū ē scatia
sz equoca vox dñ significatā. ergo p se diuidit in sua significata.

Notandum Quod diuisio p actūs et ē triplex. nā qdaz
 ē subiecti in actūtia. vt animalū aliud fa
 nū aliud egr. Alia ē actūs in subiecta vt sanor. aliud hō. aliud
 brutū. Tertia ē actūs i actua. vt sanor aliud calidū. aliud frigidū
Si diuisum nō debz eē posterius mēbris diuidētibz. s; actūs
 ē posterius subiecto. ergo nō pōt diuidi in subiecta. Minor p
 bat qz suba ē prior actūte natura tēpore et diffinitōe septio me
 thaphysice. Dōm q diuisus debet esse prius mēbris diuidētibz
 vel quo ad naturā. vel quo ad nos. qz uis ergo hic diuisum nō
 est prius q ad naturā. est tñ prius quo ad nos qd sufficit.

Querit Quid ē loc⁹ a diuisione et quō tenz Dōm q
 loc⁹ a diuisione ē hītudo vni⁹ cōdiuidentū ad
 reliquū. Et loc⁹ a diuisione q fit tñ p mēbra imēdiate tenet af
 firmatie et negatie. Affirmatie ab affirmatōe diuisi et a positōne
 vni⁹ mēbroz ad negatōez alteri⁹. Exēplū vt sortes ē hō vñ nō hō
 s; ipse ē hō g⁹ nō ē nō hō. Maxia posito vno mēbroz diuidēti
 um imēdiatez in aliq subiecto ab eodē remouet reliquū. Negatie
 sic sortes ē rōnalis vñ irrōnalis s; nō ē irrōnalis g⁹ ē rōnal. Ma
 xima remoto vno mēbroz diuidētiū imēdiatez ab aliq infe
 riori eidē attribuit reliquū. S; in diuisione q dat p plura mē
 bra qz duo sp tenz affirmatie ab affirmatōe vni⁹ ad negatōez al
 teri⁹ s; nō sp tenz negatie vt ipi⁹ dom⁹ ē pres tectū et fūdamētūz.
 s; hec ps ē tectū. ergo non est pies vel fundamentum.

Si Loc⁹ a diuisione ē loc⁹ a dispatis. g⁹ male ponit loc⁹ disti
 ct⁹ Dōm q mēbra diuisionis pnt dupl⁹ p considerari. vno
 mō fm rōnes pprias eaz. et isto mō semp sunt opposita vñ dis
 pata et ab ipis sumit locus extrinsecus a dispatis vñ oppositis.
 Alio mō p considerāt inqzū ptim pueniūt cū diuiso et ptim disse
 rūt et sic ab eis sumitur locus medius.

Si Nō seqtur aialū aliud hō aliud brutū. s; lapis nō ē bru
 tū. g⁹ lapis ē hō. qz aīns est vez et pns falsum. et tñ arguit
 penes istū locum Dōm q male arguit p locū a diuisione. qz
 oportz q diuisum verificet de subiecto minoris et cōclusionis. sed
 animal nō verificat de lapide subiecto minoris et cōclusionis.

Si Hic nō seqt oīe aial ē rōnale vel irrōnale. sed nō oīe ani
 mal est rōnale. ergo omne animal est irrōnale. et tamen

Tractatus

arguit a mō p̄dicto. Dōm q̄ maior p̄t capī dupl̄r. Uno° vt est vna hypothetica diſiunctiua. tūc ipsa est falsa. qz v3 istā oē al est rōnale vl omē al ē irrōnale. cu° vtraq; ps ē falsa. Alio° capī vt est vna cathegorica de diſiuncto p̄dicato. 7 sic ē h̄a. s3 arguit a nō distributo ad distributū ex pre ly aial qd̄ in minore supponit de f̄minare. pp̄ duo signa se impediētia. 7 in p̄clusiōe supponit cōf̄sue distributiue. 7 ḡ deberet sic argui. omē al ē rōnale vl irrōnale. s3 istud al vel asin° nō ē rōnale. ḡ istud animal vel asinus est rōnale vel irrōnalis

Arguit Non seq̄tur petrus est asin° vel est nō asin°. s3 petrus nō ē asin°. ḡ petrus ē asin°. 7 tñ arguit a destructiōe vni° p̄tis diuidētia ad positiōem alteri°. Dōm q̄ male p̄cludit. s3 deberet sic p̄cludi. ḡ petrus ē nō asinus. 7 tunc p̄clusiō est vera sicut aīas. Cui° rō est. qz mēbra diuisionis s̄t asin°. et nō asinus. 7 vñū membz s3 asin° negatur. ḡ alterz membz. s3 nō asin° infer̄ affirmatiue Si h̄o illud mēbz nō asinus negaretur in minori. tunc inferret asinus affirmatiue. sed tūc minor esset falsa sicut p̄clusiō Ex oibus istis p̄cludit q̄ oēs loci dyalectici hic p̄siderati in vniuerso 7 in genere loquendo s̄t v̄ginti vnus. quoz vñdecim s̄t intrinseci. septē extrinseci. 7 tres medij. vt3 in istis p̄sibus seq̄ntib°.

Non plures assigno locos q̄ q̄q; ter 7 sex

Quoz q̄q; tenet q̄q; sex intrinseci° ordo

Dif. rel. in. substāt. totū. ps. causa. vel effect.

Signēs. corūpens. vsus. cōiter herens

Dicim° hos itra s3 septē dicim° extra

Oppositū. maior. minor. adiūgas similisq;.

Proporci. trāssump. sit autoritas. loc° extrin.

Et tres sunt medij. diuisio. p̄iuga. casus.

Et hec de locis dyalecticis p̄ nouelloz
logicoz exercitatiōe dicta sufficiant.

Sextus

Arca iniciū sex ti tractat⁹ De.

L

Hyl. q̄ intulaf tractat⁹ de fallacijs
seu locis sophisticis. ⁊ extract⁹ ē ex
libro elēch⁹ Aristo: Querit p⁹
qd sit scē h⁹ tractat⁹. Dōm q̄ est
elēch⁹ sophistic⁹. vel syll⁹ sophisti
cus. qñ generalr capif. Et h⁹ pbat

p⁹ p additōes req̄stas ad scē attributiōis. qz ē qd cōissimū it
pncipalr p̄siderata in hac scia. p⁹ notū. nō trāscēdēs metas. ad
qd oia h⁹ p̄siderata hnt ordinē ⁊ attributōz. Sedo pbat qz il
lud ē scē alie⁹ scie cui demōstrāt iesse passiōes p p̄p̄iū ⁊ ade
q̄tū ei⁹ p̄n⁹. s; elēch⁹ sophistic⁹ ē h̄mōi. igr ē h⁹ scē. Adior p
bat. qz passio h⁹ scie ē generatm̄ receptōis ex p̄missis q̄ demō
strat iesse elēcho sophistic⁹ p̄ suū p̄n⁹ qd ē h̄ns cām apparētie ⁊
cām dēfēus. Et sit demōstratō mō p̄ueto sic. ois syll⁹ h̄ns cām ap
parētie ⁊ cām dēfēus ē generatiū⁹ receptōis ex p̄missis. s; elēch⁹ so
phistic⁹ ē syll⁹ h̄ns cāz apparētie ⁊ cāz dēfēus. q̄ ē generatiū⁹ dē

Notandū Imaginueniēt (ceptōis ex p̄missis
ponit p̄ scē h⁹ tractat⁹ elēch⁹ sophistic⁹
ē qz syll⁹ soph. qz dē rōe scē ē q̄ sit qd cōissimū it oia pncipalr
in scia p̄siderata. s; elēch⁹ soph. cōior ē syll⁹ soph. p̄z qz exten
dit se ad syllm̄ p̄ccātē in matia t̄m. in forma t̄m. in matia ⁊ for
ma sil. eo q̄ in rōe elēchi includit p̄batō illatō ⁊ dēcō. q̄ p̄c
cat elēch⁹ soph. s; syll⁹ soph. ponit p̄ syll⁹ p̄ccātē in forma ⁊ d
illatōz t̄m. q̄re est minus cōe.

Notadū Elēch⁹ ē syll⁹ dēcōis ⁊ includit tria. s.
illatōz inq̄tū. syll⁹. p̄batōz inq̄tū dya
lectic⁹. ⁊ dēcōem inq̄tū elēch⁹. Et ē q̄druplex. qz aliq̄s est elēch⁹
simplr dēcōis. ali⁹ dyalectic⁹. ali⁹ demōstratiū⁹. ⁊ q̄rtus sophistic⁹.
S; elēch⁹ sophistic⁹ ē q̄ apparet dēdicē positōi t̄m dēcōis ⁊ t̄m nō
dēdicat. Et sit triplr. p̄mo qñ appet iferre dēclōnē. ⁊ t̄m nō infert. ⁊
sic p̄ccat in foia Sedo qñ appet p̄cedē ex p̄babilib⁹ ⁊ sic p̄ccat i
matia. Tercio qñ appet p̄cedē ex h̄ys sil. ⁊ sic p̄ccat in matia ⁊
foia sil. p⁹ p̄ccat d̄ illatōz p̄i elēchi. ⁊ p̄batōz. ⁊ 3⁹ d̄ dēcōis

Tractatus

Arguit Argumentatō sophistica ē scēm isti^o tractat^o. ḡ
nō elēch^o sophistic^o. An^o pbat. qz ē qd cōssi/
mū p^o notū. zc. Dd. qz sit qd cōssimū p p^odicatōz. nō ē qd
cōssimū p cōsideratōz. qz nō ē pncipalissimū i ista scia cōsideratū

Arguit Passio h^o scie pueit argumentatōi sophisticē. ḡ ē
h^o scēm. Dd. negādo p^oaz. qz nō pueit sibi a deq^o
ter p^outabili^o. sicut cōueit elēcho sophi. Uel lz generatū exceptō
nis cōueiat argumentatōi soph. nō ē g^oiatū exceptōis ex p^omissis

Arguit Null^o elēch^o soph. ē hic scēm. ḡ elēch^o soph. nō
ē scēm. An^o pbat p ei^o dū dētes. sz p^oia t^oz p le
gē sbaltnaz. Dd. qz hic ē fallā figure dēōis. qz af a sup^opōe p^ooā
li ad sup^opōz simplicē. qz elēch^o soph. i ante sup^opōit p^osonalit^o. z i
p^onte simplr. z ḡ hic nō bñ af p^ones legē sbaltnaz. p^opōnū. sz de/
teret sic argui. null^o elench^o soph. ē hic scēm. ḡ aliq^os elench^o so
phistic^o nō est scēm qd cōcedit

Arguit In oī scia sūt syl^ol^oi soph. g^o elēch^o soph. nō erit
adeq^otū scēm h^o tractat^o. Dd. qz elēch^o soph. nō
dēōis alijs scētijs eo qz de eis p^odicat. sz rōe v^oius. qz eis appli
cat. hic sō cōsiderat in se z in ordine ad sua pncipia

Arguit De scēo d^oz p^osup^opōi qz ē. p^o posterioz. sz elēch^o
soph. p^o elēchoz pbat eē. g^o nō ē scēm. Dd. qz dū
plicia sūt scia z. qdā sūt qz eē cōstitit i positōe z ex^ostia. z de ta
lib^o oz p^osup^opōne qz ē. Alia sūt qz eē cōstitit i p^ouatōe z defcū. z de
illis p^ot qz ē iqn dūmō illa iqnō nō fit p p^oia pncipia illi^o scie
c^o ē scēm. sz bñ p^ot fieri p aliq^o cōia. vel a posteriori tū p q^osdā sili
tudines q mō ph^ois pbat syllo^om^o sophisticū esse.

Querit Utz de elēcho soph. habeat scia. Dd. qz sic. qz
de illo ē scia qd h^oz adeq^otū p^on^o p qd sibi dēō
strat iesse adeq^ota passio. sz syl^om^o soph. est h^omōi. g^o de syl^om^o soph.
habet scia. Maior p^ot p ph^om^o p^o posterioz. sz minor pbat p de
m^oratōez p^ous factā.

Arguit De nō ente nō est scia. sz syl^om^o soph. est nō ens. iḡ
zc. Maior est phi p^o posterioz. z. iiij. metha.
Sz mior pbat p ph^om^o qnto metha. qz recōmēdat platōē in h^o.
qz posuit elēchū soph. sb genē nō ente. z h^o idē appet ex ei^o diffi/
nitōe. qz elēch^o sophistic^o ē apparēs z nō ep^ois. Dm qz syl/

Sextus

logism⁹ sophistice⁹ capite⁹ dupli. Uno⁹ p defectu pbabilitatis q ad
het syllogismo sophistico et sic e no ens. Alio⁹ capite⁹ p eo qd e. i.
p illo cui test tal p natio. et sic e qd positiu. lz habet sibi puato
ne annexa Sicut in fili nigz e qd positiu. et tn hz puatoz albi
sibi annexa. et sic etia clech⁹ sophistice⁹ e aliqd positiu. et hz sibi
annexa puatoz syllogismi dyalectici

Arguit De ente p accns n e scia. sz syls soph. e ens p
accns. g de syllo soph. n e scia. Maior pbat. qa
e sophisticeu accidit syllo. Dd. q ens dz p accns dupli Uno⁹
qz e oino ideminuati casuale et fortitue. et sic de et e p accns i p
tictan n e scia. qz de ipo n pt aliqd iustificari nocio Alio⁹ aliqd dz
p accns. qz n e echnale nec echnalia pncipia pseq. l qz n pueit al
teri i p. l. 2°. p se. et sic de ete p accns e scia. sic pz de accntib⁹ coi
b⁹ de qb⁹ mltetradnt scie. sic et clech⁹ soph. e ens p accns i ordie
ad sylm. qz n pueit sibi i p. l. 2° mo is p se. sz nihilomi⁹ de eo e

Arguit De fals n e scia. sz syls soph. e falsus. g scia.
de ipo n e scia. Maior pz ex p. posterior. Dd.
q lz de flllo pponali n sit scia. q mo illa e falsa. ho e asin. tn bn d
falso denoiatiue. q mo puato etis positi dz falsu Un tplex e flm
qd d a e falsu qd opposit ho puate etis et sic falsu e n ens. aliud e
falsu pponale qd opposit ho pponali. et sic ho e asin e falsu Ter
cto⁹ dz falsu qd opponit ho vt e appare et ee: et illo⁹ auz e vez et
falsum e appare et no esse vt auricalcu

Arguit Sophista n e scies. g sophistica n e scia Ans e
phi p⁹ clechor et pntator. iiii. metha. 1. 3 pna p
locu a iugati. Dd. q duplex e sophistica. s. doces et hie⁹ acqsi
e de syllo soph. p et pncipia et cas. et tal e scia q mo et sophista
e scies Alia e sophistica vtcs et hie⁹ acqsi de ploe appare p
babili p sylm soph. et tal n e scia neqz etia isto⁹ sophista e scies
et sic iste loc⁹ bn vz qn iugata eode⁹ capiut. Ul⁹ dd. q ille loc⁹
sz solus p dicatorib⁹ p se. sz cu dz sophista n e scies e pto p accns

Arguit Bn seqt sophistice⁹ e scies. g sophistica e scia p
locu a iugati. g etia a fli. h e ver⁹ loc⁹ a iuga
t. sophista n e scies. g sophistica n e scia. Dd. q n e fllle. qz so
phistice⁹ pt capi dupli. Uno⁹ formalr p hitu intellectu ali genera
to de syllogismo sophistico p demratos. tnc e pcreu a sophisti
ca. et bn seqt. qz e pdicatio p se iugioris de inferiori. Alio mo pt

Tractatus

capit matialr p ed qd denoiatiue dicitur sophisticu. et tunc e p dicatione accitit de scto. et no t3 loc. sicut nec ibi sophista no e scies.

Arguitur Aux sophisticu no e aux. g scia sophistica no e scia. pna t3 a fili. Dd. q n e sile. et ro e. qz aux sophisticu no e vez aux. sz apparet tm et no exis. sz scia sophistica no dicitur sophisticu qz appareat ee scia et no e. sz qz e generatiua scie q apparet et no e: et sic aux sophisticu apparet ee aux et n e. sz scia sophistica apparet ee scia et e ha scia. sz no sit scie generatiua Pro q norandu q scia sophistica capit duplr. Uno. p scia hita de syllogismo sophistico p vera demostratorem. et sic ista scia e ha scia. et dicitur sophisticu no qz decipit. sz qz habet de syllogismo sophistico q decipit. Alio. dicitur scia sophistica no qz habet de syllogismo sophistico. sz qz habet p syllogismu sophisticu. h e de conclusioe conclusa p syllogismu sophisticu. et talis scia no e vera scia. imo e rezeptoria. sicut aux sophisticu no e vez aux. et h mo capit phs sophisticam sciam cu dicitur. q e apparet tm et no exis et sic est sophista no e scies. sz apparet tm scies. vt dicitur pmetator quarto metaphisice.

Queritur Utz sophistica sit scia spialis ab alijs distincta. Dd. q sic. pbat. qa h3 distinctu sctm a sctis alijs sciaz. g e scia spialis ab alijs distincta. pna t3 p phm scio de aia. di. scie secant qucadmodu res de qb st.

Arguitur Dyalectica et metaphisica st scie coes. g etiaz sophistica erit cois et no spial. Ans pz p phm vi. meth. pna t3. qz ille tres scie cude hitu induit. Dd. q scia sophistica duplr considerat. Uno. in ordine ad seipsa inqstn considerat suu sctm et suu passionem. et sic e scia spialis ab alijs distincta. Alio. capit put ea vtimur in alijs sciety et put applicat ad alias scias. et tunc e scia cois. Ul. dd. q sz scia sophistica sit cois p applicatoz et inqstn vres. e tm spial h ppria natura inqstn doces

Arguitur Elech. sophistic. e puato syllogismi dyalectici g d3 considerari in eade scia cu syllogismo dyalectico. pna t3 qz ad eade sciaz priet considerare hitu et puatoz Dd. q elech. sophistic. capit duplr. Uno. vt tm dicitur puatoz et obliqatate et elench. et sic de ipso no e scia p se. sz h3 considerari in eade scia q hit. Alio. capit vt dicitur aliqd posum hns apparena et non exntia ppe sua pncipia q faciut ipm appare bonu syllo. dyale/

Sextus

etici. et sic non est puatio syllogismi dyalectici. sed potius et sonat. Et non est inconueniens quod ens positum in sua ratione includat aliquam puationem. quod unum primum includit in se puationem alteri. sicut in moralibus viciū includit puationem virtutis. et tamen de aliquo positum quod ipsi virtuti est primum

Arguitur Scia de syllogismo falsi sopho non est distincta a scia de miratua. quia scia de syllogismo sopho non est distincta a scia de syllogismo dyalectico. prout est a falsi. Dicitur quod non est simile. quia syllogismus falsi sopho procedit ex eisdem principiis omnino cum syllogismo temeratio. male tamen intellectus. sed sic non est de syllogismo sopho. in ordine ad dyalecticum. quia syllogismus sopho procedit ex materia apparēter probabili. quod non potest esse materia syllogismi dyalectici

Arguitur Oppositorum eadem est disciplina. sed syllogismus sopho. et dyalecticus sunt oppositi. ergo ipsorum est eadem disciplina Minor probatur. quia syllogismus sopho est puatio syllogismi dyalectici. sed habet et puatio opponit. Dicitur quod oppositorum est eadem disciplina generalis. non tamen specialis. Vel dicitur quod non opponit puatio sed primum. vel dispare. et ideo non est necesse ipsorum esse eandem sciām

Arguitur Eadem grammatica etiam specialis considerat de congruo et incongruo. ergo eadem scia specialis erit de syllogismo dyalectico et sopho. Dicitur quod non est simile. quia congruum et incongruum opponit puatio quia incongruum est quod natum est esse congruum. sed sic non est de syllogismo dyalectico et sopho. quia materia syllogismi sophistici in qua videtur esse puatio syllogismi dyalectici non est apta nata esse probatua. sicut materia in qua est syllogismus dyalecticus quod tamen requirit ad rationem puationis. cum puatio solū puat actum et relinquat aptitudinem

Syllogismorum alius de.

Postquam per hunc in quanto tractatu definitur de syllogismo dyalectico. habet primum in hoc sermo definitur de syllogismo sophistico. Et ratio ordinis est. quia probabile verum et simpliciter procedit apparere probabile. sed syllogismus dyalecticus fit ex probabilibus simpliciter et sophisticus ex apparētibus probabilibus. igitur quoniam quod est de syllogismo dyalectico procedit sextum quod est de syllogismo sopho. Et per hunc definitur de syllogismo sopho. prout est aliud ad hoc noticiā valēcia. et prout dicitur syllogismus. Dicitur Syllogismorum alius temeratio. alius dyalecticus. alius sophisticus. Quod dicitur uniois ratio est. quia omnis syllogismus tractat ad materiam in speciali. aut fit in materia necessaria et sic est temeratio. aut in materia probabili simpliciter. sic

Tractatus

ē dyalectic⁹. aut apparēter pbabili. sic ē sophistic⁹.

Querit Utz diuisio syllogismi in demratiuū dyalecti
cū z sophisticū sit sufficiēt data. Dd. q sic. qz
p dices tōe diuisiōis sibi pueniūt. eo q mēbra diuisiōis sūt op
posita z euacuāt totā naturā diuisi. z nō excedūt ipm diuisū. s
p uertūt cū eo. Et h idē pbat p sufficiētā iā habitā

Arguit Est aliq̄s syl^m simplr dcūs q nō ponit h. g^o
diuisio ē isufficiēs. Dd. negādo pñaz. qz h nō
diuidit in cōi. s. solū syl^m ptract⁹ ad materiā spālē. Ul^o dō. q
sylls simplr dcūs ponit h tāq̄ diuisū z nō tāq̄ mēbz diuidēs

Arguit Syl^m falsū pōit p mēbro h^o diuisiōis. p^o
thopicoz. q ista diuisio ē isufficiēs. Dd. q ille
sylls sit ex eadē matia cū syl^m demratiuū. iō pē faciliē intelligi
sūt eo. qz pcedit ex p pñis pncipijs alic⁹ sciē. male tñ intellect⁹ aut
pcedit ex opposit⁹ illoz pncipioz. z q̄ pueniēt sūt ipo pphēdit.

Arguit Est aliq̄s syl^m tēptatiu⁹. z nō enūat h iter alios
q ista diuisio ē mala. Dd. qz syl^m tēptatiu⁹ di
stignat ab ist⁹ ex pte finis. n tñ ex pte matie. qz syl^m tēptatiu⁹ pce
dit qñz ex nccārys qñz ex simplr pbabilib⁹. z qñz ex apparēt. p
babilib⁹. z iō pueniēt sūt ist⁹ pphēdit. neqz dūit pōi. qz diffictō
mēbroz ill⁹ diuisiōis sumit ex pte matie in q̄ syl^m tēptatiu⁹.
nō distinguīt ab ip̄ hīc positis.

Notādū Q ista diuisio syl^m ē diuisio sbei i accētia. qz
accidit syl^m. q sit ptract⁹ ad hāc vl^o ad illā
materiā. sic i sili diuisio circuli i circuli aureū argētēū z ferreū ē di
uisio sbei i accētia. qz h circulo accidit. Possz et dīci diuisio analogi i
sua analogata. qz diuisiō p p^o dīz de vno mēbro qz d alio. eo q syl^m
demratiu⁹ pfcōr ē dyalectico ex pte matie z etz ex pte finis z sllr

Arguit Pñs p^o topicoz (dyalectic⁹ sophistic⁹)
noiat syllo^m demratiū z dyalecticū ēē spēs syl^m
q vī q ista sit diuisio g^o i suas spēs. Dd. q spēs capit dupl⁹ Unō
p mō spālī l^o p min⁹ cōi. z sic bñ pñt dīci spēs Alio⁹ capit ppe si
cut Por. loq̄t de spē. z sic n sūt spēs Nec pē ista diuisio dīci g^o i spēs
qz nō dat p drās sozales. s. matiales. eo q mēbra diuisiōis su
mūt ex pte materie ad quā dīct syllogism⁹.

Arguit Syl^m p dīcat de illis i qd nō pñt bilit. q est ge
n⁹. pñā tē p pñm. utq̄. topicoz vbi dīc q si aliqd

Sextus

seatur nō cōuertibilr. ⁊ dicat de eo in qd difficile ē separe q nō sit gen^o. Dd. q lz sit difficile destrue q nō sit gen^o. nō tñ ē im possibile. Etā de illis nō p dicit in qd lz denoiatiue

Arguit Syllogism^o dyalectic^o ⁊ demonstratiu^o pl^o dñt q duo syllogismi dyalectici. sz illi dñt nūo. ⁊ alij dñt pl^o q nūo. i. sp^o. Dd. q bñ pl^o dñt accñtalr. sicut i fili due aq diūsoz fontiu pl^o vidēt differre qz due aq vni^o font. n tñ sp^o dñt. qz ois aq cū oī aq ē eiusdē sp^o et d: pmo thopicoz sz q pl^o vidēt differre h ē solū ex pte accñtiū q sz color ⁊ sapor:

Syllogism^o demonstratiu^o ē

Hic describit mēbra dē diuisiōis. ⁊ pmo syllogismū demñatiū q ē pōr alijs. tñ pōf pfectōz materie. qz ē ex necarijs. tñ etiā ex pte finis. qz facit scire simplr. di. Syllogism^o demñatiu^o ē q ex pms veris ⁊ immediat^{is} ē syllogizat^o. aut ex talib^o q p aliq pma. et sū pncipiū sue pgnitiōis sumpserūt.

Arguit Nulla bona diffinitō dñ dari p distñctōez. sed diffinitio syllogismi demñatiui dat p distñctōez g^o nō ē bona. Dd. q nulla diffinitio dñ dari p distñctōez nisi in ea innuat aliq diuissio. sicut fit in pposito. qz in ea dat intelligi duplex syllogism^o demñatiu^o vl duplex demñatio. s. demñatio ppter qd ⁊ potissima. ⁊ demñatio qz ē vl ppter qd ⁊ nō potissima Un demñatio ppter qd ⁊ potissima ē q pcedit ex pms veris im mediatis ⁊ indēmñabilib^o. Vel pcedit p cām ppiā ⁊ adeqñtā. et dat intelligi p pma pte diffinitōis. Sz demñstratō qz vl ppter qd nō potissima ē q pcedit ex pmissis necarijs. nō tñ idemō strabilib^o. vl q nō pcedit p cām adeqñtā. ⁊ dat intelligi p scōbaz pñciliā diffinitōis. Et exemplū hui^o demñstratōis est. omne ap tum natū ridere est risibile. hō est aptus natus ridere. ergo hō ē risibilis. qz hic causa sumpta p medio nō est pma. sz hz alterā porem. sz aīal rōnale.

Notandū Illa diffinitō dñt ab ista q ponit pō posterioroz. ⁊ etiā demñratō altrōsiderat hz alibi. nā diffinitō h posita ē cōior. qz puenit tā demñratōi potissi me qz nō potissime. sz illa q ponit pmo posterioroz puenit demñ stratōi potissime tm. Et diffinit^o h syllogism^o demñatiu^o in cōi. ad innēdū qv troqz mō sylls demñatiu^o dñt a dyalectico ⁊ soph^o.

Tractatus

Ar Si demratio pcederet ex primis veris seqret qd solum in
metaphica fieret demratiōes Seq̃la pbat qz illa solū hz
psiderare pma pncipia. Dd̃z qd demrā° n̄ pcedit ex p̄mis simplr
.i. vniūsalissimis. sz ex p̄mis in illa scia in q̄ fit demratiō qz oīs
scia sp̄alis sua hz pncipia immediata ex quibus procedit.

Ar Dcā diffi° demratiōis n̄ puenit oī p̄teto s̄b diffi°. q̄ n̄ ē tō
na An̄s pbat qz n̄ pueit demratiōi p ip̄sibile q̄ pcedit
ex alta falsa qz capit oppositū p̄clusiōis p̄bade cū vna maifeste
p̄a ad iferendū maifeste fallā. Dd̃z qd h̄ n̄ diffit demratiō seu sil
logism° demratiūus i cōi p vt diuidit p demratiōē oīsua r ad
ip̄sibile. sz diffit h̄ solū demrā° oīsua put diuidit i demratiōz

Ar Demrā° oīsua pcedit ex falsis. q̄ huic ppter qd r qz
diffi° n̄ pueit. An̄s pbat qz sillogis° p̄t pcedere ex fals. q̄
etiā demrā°. Dd̃z negādo p̄nāz qz ibi p̄mittit fallaria p̄ntis ar
guī affirmatiē a supiori ad inferi°. Et qn̄ d̄z h̄ arguit a toto vli
ad suā p̄tē Dd̃z qd ille loc° r negatiē p̄dicā° totū vlc. h̄ ar arguit

Ar Primū r imediatū s̄b idē. q̄ i diffitiōe sillo affirmatiē.
gisimū demratiū est nugatio. An̄s pbat qz illa ppō q̄ est
pma ē imediata r ecōtra. Dd̃z lz sint idē fm rē r sbiecto qz d̄ q̄
cūqz d̄z vniū r reliquū. d̄nt tū fm rōez nā ppō d̄z pma qz n̄ hz
pōrē. r d̄z imediata qz nō mediat aliq̄ cā inter sbiectuz r p̄tum.

Ar Propō pma hz aliquā pōrē se. q̄ solutio falsa An̄s pbat
qz ppō pma ē aliq̄ d̄ p̄ncipiū sp̄ale sz p̄ncipiū sp̄ale hz
p̄ncipiū cōe pus ip̄o Dd̃z lz p̄m cōe sit p̄m sp̄ali. n̄ tū ē pōr p̄
missa qz n̄ igredit demratiōē fm e° sbaz Ucl d̄z qd p̄mū i dif
finitōe nō d̄t negatiōez cuiuslz pōris. sz solū negatiōz pōris p qd
possz demrari. sz p̄misse demratiōis n̄ pnt demrari p p̄ncipia coia

Sillogismus dialectic⁹ est

Hic diffinit sillogis⁹ dyalecticū di. Syllogis⁹ dyalectic⁹ ē q̄ ex
p̄babilib⁹ ē sillogisat⁹. vt oēs hoies scire rēsiderāt. sz layci sunt
hoies. g° layci scire rēsiderāt. Est aut p̄babile qd apparet oibus
esse ver⁹ aut plurib⁹ aut sapiētib⁹ rē. vt d̄z p̄mo topicor⁹ vbi po
nit diffictio p̄babilū. nā aliq̄d ē p̄babile grossū qd videt oib⁹
vulgarib⁹. qd dā mediocre qd agnoscat a plurib⁹ vulgarib⁹. qd
dā sbule qd cognoscat ab oib⁹ sapiētib⁹. qd dā sbilli⁹ qd videt
et. i.

Sextus

plurib⁹ sapiētib⁹. qđ dā sbriliss^m qđ solū a maxie sapiētib⁹ cog
noscit^r z oia ista pbabilia p^rinē i diffitōne pbabil^r vt pz itueri
Syllogi⁹ dya. qñqz sit ex necarijs. g^o n sp^r pcedit ex pba
bilib⁹ Añs pbat qz qñqz sit argu^m dyalecti^m p locū z dif
finitōe ad diffinitū. sz diffi⁹ necario isert diffi^m. Dđz qz syllo
gi⁹ dya. qñqz pcedat ex necarijs h⁹ tñ n ē nisi i qñtū rñri vidēt p

Syllogi⁹ Si sic vn⁹ z idē syllogi⁹ ēē demratiū z dyale babilia
cticus. Dđz qz idē syllogi⁹ p^r vni ēē demratiū z alteri
dyalecti⁹ l⁹ ēē vni z idē successiue i qñtū hñt eandē matiā cōez. i.
easde ppōnes z tminos. Dñt tñ ex pte materie spālis qz demrā
tiū hz fieri ex materia necaria iñqñtū necaria z nūqz ex alia.
sed dyalecticus hz fieri ex materia pbabili iñqñtū pbabilio.

Syllogismus sophisticus.

Hic vltimo diffinit syllogi^m sophisticū di. qz syllogi⁹ sophisti
cus vt dñt pñs in elenchis ē qz apparet ēē syllogi⁹ z n ē aut qz est
syllogi⁹ sz n ē iueniēs rei Et qz sit aliqđ syllogi⁹ sophi. pbat tri
p^r. p^o ex pte rez qz sic ē i reb⁹ ita ē i syllogismis z orōib⁹. sz i reb⁹
sz aliq⁹ qz solū hñt appentiā alic⁹ nature z n exñtiā g^o in syllogis
mis sic erit qz aliqđ erit syllogi⁹ qz solū hz appentiā i syllogismi
z tal⁹ ē sophi. Scđo pbat i corpib⁹ aiatis qz aliq⁹ sz corpa sñm
naturā pulcra qz ex natulali ppōe mēbroz. alia vō solū appent
pulcra p^r p^r quēdā ornatiū exñsecū. g^o sic erit in syllogismus Ter
cio pbat in mineralib⁹ qz vide⁹ aliqđ p^r argētū et aliqđ qđ so
lū appet argentū sic lichargica et stānea. qre sit p^rportionabilis
erit i syllogismis sic qz aliq⁹ sint i syllogismi et aliq⁹ appenter tñ

Syllogi⁹ Illud qđ suppoit notā nō dđ diffinitōe notificari. sz syl
logi⁹ sophi. hic p^rsuppoit not⁹. g^o male diffinitōe notifi
cat. Minor pbat qz ē sñiectū sz tē sñct⁹ dđ p^rsupponi si ē z qđ ē
vt dñt pmo posteroz Dñm qz sñiecto dđ p^rsupponi qđ no
minis. i. interpretatio eius. nō tñ oz p^rsupponere quid rei.

Notādū Illa appentiā quā facit syllogi⁹ sophi.
ē solū p^r p^r ipitiā illoz ad quos sit dispñ⁹
q. i. ignorāt mod syllogisā di z beatōes dēonū vñ orōnū qz i syllo
gismis ponūt. z ergo iudicāt de illis sicut vidēs aliqđ visibile
a remotis qui iudicāt ipm aliter esse qz est

Arguit. Non exñs nihil facit apparere sz syllogi⁹ sophi. est

Tractatus

nō erīs vt dī in diffinitōe. g. nō facit aliqd appere Dd3 q syl/
logis⁹ soph. nō ē nō erīs simplr. s3 ē nō erīs talis sillogismus
qualis apparet. q1 apparet dyalecticus. i. pbatiuus z non est

Notandū Q1 triplex ē sillogis⁹ soph. vn⁹ q peccat in
materia tm. vt ille q rec sillogizat ex his q
vident pbabilia z nō st. i. q fuit formā sillogisticā s3 pcedit ex
fals q spm pbabil hnt Ali⁹ est peccās i forma tm. vt ille q ex p
babilib⁹ ē apparens sillogis⁹ q2. i. pmissē st p pbabiles s3 for/
ma sillogistica ē appens tm. Terci⁹ peccat in vtrōq3 z ē q ex ill
q videt pbabilia z nō st ē appens sillogis⁹ q2 pcedit ex pmissis
fals z q nō fuit formā sillogisticā Et illa diuisio sillogismi so/
phistici tāgit in c⁹ diffinitōe q2 p qlibet mēbro ponit vna puen
la diffinitōis. Et dnt illa tria mēbra sic q2 sillogis⁹ peccās in
materia tm ē vt sillogis⁹ q2 indrīs ē ad rōez sillogismi vtz pce
dat ex veris aut falsis. S3 sillogis⁹ peccans in forma tm vel in
vtrōq3 simul solū h3 apparentiam veri sillogismi

Disputatio est actus sillo.

Hic psequitur de generib⁹ disputatōis z elicit illud de q ē ad p/
positū. z po diffinit disputatōez in cōi di. q disputatio est act⁹
sillogisticus vnus ad alterū ad aliqd ppositū oñdendum.

Notandū Q1 illa diffi⁹ disputatōis ē cālis q2 dā
tur p oia gñā cāz. Formal⁹ tāgit cū dī
act⁹ sillogistic⁹ q2 act⁹ h3 se vt gen⁹ z ē forma cois. cū dī sillogi
stic⁹ tāgit instru^m illius act⁹ z h3 se vt dñā. S3 cū dī vni⁹ ad
alterū tāgit cā efficiens. Et cū addit ad aliqd ppositū tangit cā
materialis. Sed cū pcludit oñdendū explicat cā finalis.

Ar Est aliq disputa⁹ exēplaris z aliq inductia qb⁹ diffinitō
nō puenit. g. nō ē bona Ali⁹ pbaf q2 nō st a ct⁹ sillogi/
stici. Dm q illi⁹ actus q ē disputatio ē duplex instru^m. i. pferē
vt est sillogismus. z ipsectū sicut inductio vel exemplū z illa in
strumēta impfca reducūt ad pfectū sub quo pphendunt.

Ar Sophistica disputa⁹ fit ad generandū deceptōez in rñte
q nō fit ad aliqd ppositū oñdendū. Dd3 q l3 disputatō
sophistica ex pñti generet deceptōem in rñte. nō tñ primo z p se
sed primo fit ad oñdendum aliquam pclusionem respondentē

Ar Aia opponētis est act^o ondens ppositū de pposito. g^o nō
disputatio Dōz q^o duplex ē actus. s. p^omus et sic forma
sbtantialis ē actus materie et aia ē actus corpis. Alius ē actus
scōus et rei supadditus q^o dō opatio sine exercitium prius sicut
sentire est actus aialis. et hoc modo disputatio dō actus

Disputatōis quatuor sunt

Hic enūerat spēs disputatōis di. q^o disputatōis q^otuor sūt g^ona
s. doctrinalis dyalectica tētatia et sophistica Et vocāt g^ona q^o
sub ipis multe spēs disputatōnū ptinēt. q^o s. b. sophistica sine li
tigiosa ptinēt tot spēs quot sunt fines intēti p^o disputatōem so
phistica. et sic sub quinq^o methis de quib^o infra dicit intelligūt
quinq^o species disputatōis sophistice.

Notādū Q^o sufficiētia istoz q^otuor gener^o sic sumit^o
q^o oia dispu^o ordiat^o ad aliq^o finē. vel g^o
ordinat^o ad sumē^o expimentū de hitū aut ad g^ondū hitū. Si
pri^o sic ē disputa^o tētatia c^o finis ē inq^ore de scia rītus. Si 2°
h^o ē dupl^o q^o vel ordiat^o ad g^ondōez hit^o appēt^o. et sic ē sophisti
ca. Aut hit^o p^o h^o ē dupl^o q^o vel generat hituz firmū sine formi
die de opposito sic ē doctnal. vel hitū cū formidie de opposito sic

Ar Est aliq^o disputa^o falsigrapha q^o nō pōi ē disputatō dya.
tur h^o g^o diuisio mala. Añs pbat q^o ē aliq^o sillogis^o falsi
graphus. g^o ē aliq^o disputatio falsigrapha Tenet p^ona a fili h^o si
cur in alijs. Dōz q^o ipa pphendit s. doctrinali. q^o intendit enū
tem finem cū doctrinali. et ergo h^o non ponit^o explicate

Ar Disputatō tētatia s. dyalectica ptinet g^o erūt tū tria ge
nera disputatōnū Añs pbat q^o hūit idē istrū^o. s. silm di
alecticū. Dōm q^o ille due disputatōes nō vtūt illo istrū^o eodem
mō. s. referēdo ad diūsos fines q^o dyalectic^o i disputatōe dya
ctica itēdit g^oare opiniōez. s. i tētatia intēdit sumē expimentuz.
Vel dōz q^o etiā distiguūt penes istrumēta q^o dispu^o tētatia p
cedit ex coib^o siue sit pbabilia siue solū appētia. et sic q^oq^o vtitur
fillo dya. et q^oq^o sophi^o. s. dispu^o dya. pcedit ex pbabilib^o tū

Ar Disputatio doctrinal^o et dyalectica ordinat^o ad eundē finē
ergo nō sunt genera distincta Añs pbat q^o ordinant^o ad
sciam Dōm q^o est alijs finis immediat^o et ppinqu^o disputa

Tractat⁹.

tōnis doctrinalis ⁊ dyalectice qz doctrinal' immediate ordiat
ad generatiōez scie. s3 dyalectica ordinat ad generadū opiniōez

Notādū Disputatio doctrinal' ē q ex ppijs pzi
cipijs vniuscuiusqz discipline ⁊ n ex his q
videt rñdēti sillogizat. 2º rō ē qz disputatō doctrinal' fit p argu
mētatiōez demratiuā ad gñandū sciaz q solū hñ p pīpia ppiia
⁊ q illa sint ppiia o3 addiscētē credere vt dī pphs. i. elēchoz to
nec sapiat. ⁊ qñ subiūgit ⁊ n ex his zc. illa pīcula pī duplī ex po
nī. vno. i. n ex cōib⁹ qz talia coia videt rñdēti ex qb⁹ nō pcedit
argumēta. demratiua q ē instrum⁹ disputatiōis doctrinal' ⁊ tñc ⁊
capit expositiōe p id ē. qz tñc ille pīcule idē significat. Alio ex po
nī. i. nō ex pbabilib⁹ tm. qz nlla demratiō pcedit ex pbabilib⁹
tm ⁊ talia s3 q videt rñdēti. ⁊ tñc ⁊. exponit i diffioe copulatiōe

Slr Principia demratiōis videt rñti. gº male dī ⁊ nō ex his
q videt rñdēti. An s pbat qz sunt p se nota. Dd3 q p il
la q videt rñdēti intelligit coia vel pbabilia tm ⁊ ex illis nō
pcedit demratiō. ⁊ sic materia disputatiōis doctrinal' ē ppositiō
necāria ⁊ eius instrumentū est sillogismus demratiuus.

Slr Disputatio doctrinalis qñqz pcedit ab effectu ad cām sñ
qñ assumit p istrum⁹ demratiōez. qz gº male dī i diffinitōne
ex ppijs pīcipijs Ddm q licz effectus nō sit pīcipiū eēdi sue
cause. ē tñ pīcipiū cognoscēdi a posteriori ⁊ quo ad nos.

Notādū Disputatō dyalectica ē q ex pbabilib⁹
sillogizat. ⁊ ē collectiā pīradictionū. i. collī
git vtrāqz pīē pīradcōis ex pbabilib⁹ 2º rō ē qz disputatio dya
lectica fit ad gñandū opiniōez i rñdēte. s3 opio n gñat nisi ex cōi
bus pbabilib⁹ ⁊ qz ex pbabilib⁹ pī argui ad vtrāqz pīē pīdcōis
iō ipa dī collectiā pīdcōnū n i vno argu. s3 i duob⁹ quoz vnū
pcedit ad vnā pīē ⁊ alterz ad aliā.

Slr Opinio nō sñ hñt de pīdcōijs. s3 disputatō dyalectica ē
gñatia opīōnis gº n ē collectiā pīdcōis Dd3 q liz sñ ⁊ semel nō
pūt opīari duopīdcōia. tñ successiue ⁊ i diūsis tpiib⁹ ⁊ sic cār du

Slr Manifeste falsū non bitatōez de vtroqz pīdcōioz.
pī cludi eē pbabile ex ppiib⁹ pbabilib⁹ s3 altera ps p
dcōis ē manifeste falsa gº disputa⁹ dyalectica n ē collectiā pīdcōis
ex pbabilib⁹ Dd3 l3 altera ps pīdcōis sp sit falsa. n tñ ē manifeste

falsa. nō em̄ colligit contradictorias tāq̄ manifeste veras. sz tan
q̄ pbabiles z falsa sunt q̄nq̄ probabiliora q̄ vera.

Sr Semp altera ps ē falsa. ḡ saltē illa nō p̄cludi ex veris
Tener p̄na qz ex veris nō sequit nisi vez. Dm q̄ licet
altera contradictōis non posset concludi vera. p̄ tñ pcludi pba/
bilis. Et qñ d̄ ex veris non sequit nisi vez. Dm q̄ hoc verum
est in argumentationibus formalib⁹. qz ex veris formaliter nō
sequit nisi verum. in aliquibus tñ argumentationibus ex veris
pbabilibus potest sequi aliquod pbabile dyalectice qd̄ tñ in se
est falsuz. z talis p̄na in qua sequit nō est formalis nec necāria
sed dyalectica tñ id est probabilis.

Notandū Disputatio tētatia ē q̄ syllogizat ex
his q̄ vident r̄nti z nec ē est eū scire qui
se simulat habere sciam Quis rō est qz disputatio tentaria sit
ad habendū exp̄ientia de scia r̄ndēis. sz talis exp̄ientia sumit ex
his q̄ vident z sunt coia z pbabilia qz ignorans coia alicuius
scie ex̄istimat etiā p̄pria ignorare z p̄ p̄ns nihil scire quare sub
iungit z nec ē est eū scire supple illa coia q̄ simulat se h̄ere sciam
nā q̄ scit coia p̄sumit etiā scire p̄icularia illorum

Sr Syllogismus tētatius nō pot̄ sp̄s distincta p̄ra syllo
gismū dyalectici. g⁹ nec disputatio tentaria erit distin/
cta p̄ra dyalectica Dm q̄ nō est simile qz distinctio syllogis/
morum sumit ex diuersitate materie. sz distinctio disputationū su
mit ex p̄te finis z qz eadē est materia syllogismi dyalectici z ten/
tarij. iō nō ponit̄ syllogismi distincti. sz disputatio dyalecti/
ca z tentaria ordinant̄ ad diuersos fines vt patuit. ergo ponū
tur genera disputationum distincta.

Sr Qui simulat se h̄ere sciam nihil scit. ḡ male d̄z nec ē est eū
scire q̄ se simulat h̄ere sciaz An̄s pbat qz simulare ē figere
Dd̄z qz simulare capis h̄ p̄ oīdē vel putare z n̄ p̄ figē. nā q̄ pu/
tat se h̄ere sciaz d̄z scire coia z lz h̄ n̄ sit nec ē si p̄r ē tñ nec ē. i. v̄tile

Notādū Disputatio sophistica siue lurgiosa ē q̄
p̄cedit ex his q̄ vidēt pbabilia z n̄ s̄. Et
h̄ iō qz illa sit ad gñandū apparētē sciaz q̄ h̄z gñari p̄cedēdo ex
apparētib⁹ z n̄ eritib⁹ Et p̄ h̄ d̄r ab alijs tā in materia qz in fi
ne. sz q̄lter p̄cedit ex apparētib⁹ videbit̄ ad lōgū in isto tractatu
Et noīat ista disputa⁹ trib⁹ noīb⁹. p̄mo d̄z sophistica qz iducit

Tractatus

deceptōez. Scōdo agonistica qz intēdit victoriā quēadmodō agō
nīl ātes q̄ corpālī pugnāt Tercio d̄r litigiosa ppter magnā cō
tentōez q̄ ē iter opponētes z rntem q̄z q̄libet intendit vincere.

Syllogismus sophistic⁹ or⁹

Postq̄ petrus hīc. dēminauit de syllogismo sophisti⁹ q̄ ē iſtru^m
disputatōis sophisticē z sīlī dēminauit de disputatōe sophisti
ca q̄ ordinat ad quīqz metas q̄ sunt fines ad quos sophista nī
tīf ducere suū rntem vt acquirat vanā glāz. h̄ p̄r de illis q̄nqz
metis dēminat z p̄mo diffinit metā dīcēs. Meta ē incōueniēs
ad qd opponēs nīat videri dūcē suū rntem Et d̄r ibi videri qz
opponēs sophista nī sp̄ dūcit rntem ad incōueniēs simplr. s̄z suf
ficiat q̄ astātib⁹ videat⁹ z appareat z p̄ hoc videbit sapiēs. ipe eī
magis appetit videri sapiens z nō eē. q̄ esse sapiēs z nō videri

Notādū Meta accipit⁹ h̄ metaphorice z ē trāsla
tā ab eo qd ē in vsu vulgariū apd quos ter
minus vel finis spaciū d̄r meta sicut t̄minus vie vel agri ad quē
cū q̄s venerit vltra nō trāsit s̄z q̄scit. sic in pposito meta est t̄mi
nus in disputatōe sophistica vltra quē nō est pcedere qz habi
to tali inconueniente cessat sophistica disputatio.

Ar Nullū incōueniēs est finis qz finis h̄z rōem boni. s̄z me
ta est finis sophisticē. q̄ non est incōueniens Dd̄z q̄ licet
incōueniēs clūsā ptra rntem nō habeat rōem boni simplr. h̄z
tū rōem boni apparentis. qz videt⁹ sophisticē esse bonū. vñ non
refert finē esse bonū aut apparere bonū qz siue sit bonus siue so
lum videat⁹ bonus habet q̄ moueat appetitum

Sūt aut̄ huiusmodi mete

Hic diuidit metā vt sciat⁹ in spālī quot sunt fines ad quos op
ponens sophista nīat dūcere suū rntem. dīcens q̄ quīqz sunt
mete. s̄. redargutio. falsuz. inopinabile. soloecismus z nugatio. z
diffinit ista membra p ordinem vt sufficienter patet in textu.

Querit An t̄m quīqz s̄t mete Dd̄z q̄ sic z hoc pbat⁹
per sufficientiā qz oīs meta est inconueniens
clūsuz ptra rntem. vel gō tale se tenet ex pte orōis vel rei. Si
ex pte orōis hoc est dupliciter. qz aut tenet se ex pte orōis fm
se z substantiam est sic nugatio. vel ex pte orōis in ordine ad

Sextus

sua actiōe sic ē soloeisimus Si illū incōueniēs tenet se ex pte
rei hoc ē duplr. vel ex pte rei absolute sic ē falsū. aut ex pte rei in
ordine ad aliud hoc ē duplr. vel in ordine ad pcessa aut negata
ab opponēte sic ē redargutio vel in ordine ad opiniōē oīm plu
riū vel sapientiū sic ē inopinabile Et ordināt iste mete iter se fm
q̄ ducit rōdētē ad maius vel ad minus incōueniēs. 7 sic prima
ducit ad maius incōueniēs 7 vltima ad minus. s3 medie ordi
nant fm q̄ magis accedūt vel minus ad maius inconueniens.

Sr Sicut sunt aliq̄ mete intēte ab opponēte ita etiā s3 aliq̄
intēte a rōdente. g° erūt plures q̄ quinqz Dōz q̄ eodem
sūt mete opponētis 7 rōtis. qz rōis intendit vitare eodē fines
ad quos intendit ducere opponēs. 7 s3 opponētis tanqz efficiē
tis 7 causantis. s3 sunt rōtis tanqz effectus cāri in eo Et vt sunt
in rōte magis pprie dicūt cautele vitādi metas q̄ mete

Sr Vana glia est aliq̄ meta. g° sunt plures q̄ quinqz. Ans
probat qz dē phus q̄ qdā sunt magis cupientes appare
re q̄ eē s3 h nō est aliud q̄ vana glia. Dōz q̄ vana gloria ē vna
generalis meta s3 nō sunt nisi quinqz mete speciales

Sr Meta taciturnitatis ē spālis meta g° sūt plures q̄ qnqz
Ans probat qz septe opponēs ducit rōtez ad taciturnita
tem Dōm q̄ meta taciturnitatis reducit ad istas. qz dū rōdens
tacet ducit ad illā metā ad quā duceret si loqueret.

Sr Aliqua ē meta ex supabūdātia. s. nugatio ergo erit aliq̄ ex
defectu. Tenet pna a simili. Dōm q̄ nō est simile qz si re
ficeret vna dictio que eēt de necessitate orōis tūc nō eēt orō plecta
7 sic nō posset esse conclusio disputationis sophisticæ

Sr Sicut ē meta soloeismi ita ē meta barbarismi g° s3 plu
res. Ans pbat qz sic ille peccat q̄ soloeismū pmittit ita
s3 ille q̄ pmittit barbarismū Dōm q̄ nō ē simile qz barbarismus
fit in vna dcōne q̄ nec ē vera nec falsa. 7 sic nō p̄tcludi pcludi
sionē s3 soloeismus fit iter plures dcōnes que faciunt orōem 7
p̄ntconcludi p silogismum sophisticū. Vel dōm q̄ pprehendit
sub ista. qz dē phus primo elēchoz soloeismus ē fm locutōez
barbarizare Est aut barbarism⁹ qn q̄s inepte 7 turpi accētuat.

Sr Redargutio nō distinguit falsū. ḡ meta falsi nō distinguit
pna metā redargutōis. Ans pbat qz redargutio pcedit

Tractatus

utraq; ptem cōtradictōnis q̄z altera ps sp est flā. Dōm q̄ licet altera pars p̄radictionis semp sit flā. nō tamē sp est manifeste falsa sed meta falsi est manifeste falsi cōcessio

Arguit Apud oēs manifestū est duo p̄dictoria nō posse simul eē vera ā simul falsa q̄ dū rdargut cōcedit duo p̄dictoria v̄ea p̄cedit manifeste flām Dōm q̄ licz p̄cedat duo p̄radictoria tñ illa sepe sunt obscura vt celū pluet cras nō lū celū pluet cras iō nō cōcedit adhuc manifeste falsū q̄ r̄q̄nt ad metā falsi Vel dōm q̄ iste mete distigunt f̄m ratōez qz duct^o ad metā falsi dr ideo. qz cōcedit manifeste flām. sed dicitur redarguere^o quia. concedit q̄ prius negauit

Ar. Dñe manifeste flām est inopinabile ergo meta flī et inopinabilis nō distiguūtur. An̄s p̄bat qz manifeste flām est cōtra opintonē ōniū vl̄ plū. Dōm q̄ licz manifeste flām sit. inopiabile tñ dūb^o roib^o dicit flām inopiabile nā dr flām res/pectu rei significare qz ex eo q̄ res est vl̄ nō est orō dr vera vl̄ flā Sed inopinabile dr resp̄cū opinionis alioz Un̄ q̄ cōcessit solē eē maiorem tota terra apud doctos non incurrit metā inopiabilē tñ si cōcederet corā indoctis videret reduct^o ad metā inopinabilis

Dicto de metis siue fibus.

Postq; pe. hū. in p̄cedentib^o detiāuit de q̄busdā cōib^o q̄ valēt ad noticiā sillogismi sophistici et similis de cā fiāli ei^o scz de q̄n. qz metis. hic p̄nt̄ incipit detiare de locis dyalecticis in q̄b^o fūdatur sillogismi sophistici et dicūt fallacie. Et anq; in spālī detiat de sillogis fallacijs p̄mo diffinit fallatiā in cōi dicēs. fallatia est ydoneitas recipiēdi faciēs credere de ente q̄ sit nō ēs et de n̄ ēte q̄ sit ēs. mediante fantastica visioe. Et est sē^o diffinitionis fallatia est ydoneitas recipiēdi faciēs credē de n̄ ente q̄ sit ens. i. de flō q̄ sit ver. et de ente q̄ sit nō ens. i. de vero q̄ sit flām mediāte fantastica visioe. i. mediāte opiniōe vl̄ v̄ iūde q̄ apparet vera. et n̄ est^o ha Et ista ydoneitas n̄ est inopponēte nec in r̄ndente. s̄z in ip̄b^o dictiōib^o lōrōib^o liz diūsimode qz ē in fallacijs in dōne grā suaz significatio^o et in fallacijs extra dōtōez grā r̄z significataz

Notādū Qz fallatia capit dupl^r vno^o p̄ ipā decep̄tōe r̄ndētis et tñc sic diffit fallatia est decep̄tio imperii in arte sophistica p̄p̄t̄ ig^o ratiā illi^o art^o a^o capit p̄

Sextus

ca decipiendi. vñ p principio actus decipiendi. et hñ mō hñc diffi-
Si ydoneitas decipiendi est natural' potentia. s3 fallacia n̄ ē
 natural' potentia cū sit ens rōis. q̄ fallacia n̄ ē ydoneitas
 decipiendi. Dñm q̄ duplex ē ydoneitas qdā est se tenens ex pre-
 intellēis opponētis q̄ est industria. qdā natural' et illa bene est
 natural' potentia. Alia est se tenens ex pre dētōnū vñ rex signifi-
 cataz p dictiones et fallacia est talis ydoneitas n̄ autēz prima

Si Act' sūt suppositoꝝ pri' metaphysice. s3 p dicta ydonei-
 tas n̄ est suppositū q̄ n̄ scit credere. Adior pbat qz est es-
 rois Dñm q̄ liz ens rōis nō posset agē principaliter tñ bñ instru-
 mentalit' qz intellect' opponētis. mediāte illa ydoneitate exite i
 dētōe l' orōne multiplici scit rudentem credere. et n̄ ēte q̄ sit ens

Si Ens et nō ens sūt p dictoria. s3 nōo credi q̄ vñū opposi-
 toꝝ vñ p dicit' de a. ergo impossibile est credē de nō ēte q̄ sit
 ens vñ extra. Dñm q̄ liz nō ens simpliciter et ens simpliciter sint cō-
 tradictoria n̄ tñ capiēdo nō ēs p flo et ens p vero vt dictū est

Notandū Qd fallacie sūdāt i loc' sophisticis sicut
 syllogism' dyalectic' i loc' dyalectic' Un-
 loc' sophistic' ē sedes argumēti vel illud a q̄ ad p positā q̄stionē
 duciens trahit argu' sophisticū. Et tāgīt h duplex locus so-
 phistic' p hoc q̄ dī vel illud. a q̄ et c. s. loc' sophistic' maxima et
 loc' sophistic' dīa maxime loc' sophistic' maxima est p pō qua
 nō est altera notior neqz prior s' apparētā vt est ista in fallacia
 equocationis Quētiqz significāt eodē noie in se sūt eadē et si l'r
 est in alijs fallacijs. loc' pō dīa maxie ē illō p qd vna maxia
 differt ab alia vt maxima in equocatione differt a maxima aph-
 bologie pēs termī nos qz in equocatione sumit maxima ex pre
 vñ dētōnis s3 i aphbologia sumit ex pre orōnis Et ponit. a
 phō tredecim loci sophistici s' tredecim fallacias quaz sex sūt
 in dictione et septem extra dictionem

Fallacie enī sunt tredeciz

Hic diuidit fallaciā in fallaciā in dētōez et extra dētōez. cuius
 diuisionis rō est qz in omni fallacia est cā apparentie. vel ergo
 talis sumit ex pre dētōis. et sic est fallacia in dētōe. aut ex pre
 rei q̄ est extra dētōem. et sic est fallacia extra dētōem Et sex sūt
 fallacie in dētōe. s. equiuocatio amphibologia compositio diui-

Tractatus

no accent⁹ figura dictionis Sz fallacie extra dictiones sunt septē scz
actūs s^m quid ad simpliciter ignorātia elēchi. petitio pncipij cō
sequēs noui causē. vt causa s^m plures interrogatōes vt vnā Q¹
autē sūt sex in dictione. pbat p Aristotilem et pe. hīf. dupliciter
scz iductōne et illogismo vt patet in textu

Notādū Q¹ fallacia duplex ē causa scz cā appntie
et causa defectus siue nō existentie. ex pte cause
apparētie sūt distinctio fallaciaz qz ipa est pncipalior. et sophi
sta magis itendit apparē qz non existere. et nō distinguūt fallacie
ex pte cause defect⁹ qz talis sēp sūt ex pte rez et sic penes eā non
sumit distinctio aliq. Et sophista nō itendit non existere nisi p
actūs. et q̄ ista cā minus pncipalit^r est in cōtra

Arguit Est aliq fallacia in orōne vt p^rz de fallacia apbi
bologie. q̄ nō oīs fallacia. est in dictione vl extra
dictiones Dōm q̄ dēctō sūt hī gñalit^r p oī voce significatia ad pla
citū siue sit pplexa siue icōplexa et sic nō distinguūt cōtra orōes et
dicūt in dictione qz dictio vl oratio est causa talis deceptionis et
ergo ista prepositio in denotat causalitatem.

Arguit Dis fallacia fit p dictionē vel orationē ergo om
nis fallacia est in dictione An¹ pbat qz res ad
disputatio ēz nō portam⁹ Dōm negādo pñaz qz fallacia nō dē
iō i dōe qz hīz sūt p dōes sz qz sūt cāz apparētie ex pte dōnū
sz fallacie extra dictionē nō sumūt cāz apparētie ex pte dōnū sz rēz

Arguit Si fallacie extra dictionē sumerēt cāz apparētie
ex pte rez seqret^r q̄ deberēt dici fallacie i rebus
Seq̄la pbat qz fallacie sumūt nō⁹ ex pte cause apparētie Dōm
q̄ argu^m vez pbat. sz v¹ nō hīz q̄ dicūt fallacie in reb⁹ vl ex p
te rez Sz dicūt fallacie extra dictionē. vt oñdatur maior dīna
iter fallacias in dictione et extra dictionem

Arguit Nulla decep⁹ ē in dictione. sz oīs fallacia ē decep⁹
q̄ nlla fallacia est in dictione. Maior pbat qz de
cep⁹ est in illo q̄ decipit Dōm q̄ licz deceptio passiuā sit in illo q̄
decipit. tñ deceptio actiua est in eo qd decipit. et sic est in dictione
qz ipsa dictio decipit instrumentaliter

Querit Qne est sufficientia sex fallaciaz i dōe Dōm
q̄ ista qz oīs fallacia i dictione peccat pēs aliqd
m̄riplex l̄ ā peccat pēs m̄riplex. vez aut pēs m̄riplex fāsticū

Sextus

Si 2^m sic est fallacia fige dictionis Si primum hoc est duplex qz
vl illud multiplex est actuale a potetiale Si actuale hoc est du
pliciter vel penes multiplex actuale dictionis. et sic est fallacia equo
cations a penes multiplex actuale oronis sic est fallacia a phibolo
gie. Si vero peccat penes multiplex potetiale hoc est dupliciter qz
vel fit i dictione sic est accet^o. vel in orone h^o est dupliciter qz vel illa
oro est continue. plata sic est ppositio. vel discotinue sic est diuisio

Et sciendum qz ut vultale

Hic ponit notabile in qz tãgit distinctione multiplex qz ad sequen
tia est multu expedies et necaria qz nō videt quō possz fieri recep
tio ex pre dictionis vel oronis nisi grã multiplex ibidem pteci Et di
cit qz iplex est multiplex scz actuale potetiale et fantastici. Quoz
sufficietia sic sunt. nã multiplex est dictio vel oro plura significas
vel qz significat pla vere et simpliciter. a appareret tñ. Si 2^m sic est
multiplex fantastici Si primum hoc est dupliciter quia vel tale multi
plex habet actuale unitate vocis et sic est multiplex actuale aut
potetiale tñ et sic est multiplex potetiale. Et est illa diuisio a/
nalogi in sua analogata. qz illud multiplex est p^o in quo pfect^o
plura significata vniuntur sicut est multiplex actuale deinde sequit^{ur}
multiplex potetiale et vltimo ponit multiplex fantasticum

Si Potetia pcedit actū qz multiplex potetiale erit añ multi
plex actuale Dicendū qz in eodem potetia prior est actu
tñ simplicit^{er} et i diuis^{us} actus est prior potetia. qz nichil educit se/
te potetia ad actū. qz oportet ponē aliquē p^m actū añ oēs potetia

Querit^{ur} Quid est multiplex actuale. Dicendū qz est qñ
dictio vl oro eadē f^m substantia et modū pferē
di diuersa significat vt canis in equocatione et liber Aristotilis
in aphibologia Et tale multiplex ponit oia sua significata actu
et iunctim vt vniūf in vna voce nō tñ copulatiue vel disiuncti
ue 2° rō est qz alias omis oro in qz poneret tale multiplex simp
licit^{er} eēt pcedenda vel negāda et nūqz distiguenda parz. qz si po
neret sua significata copulatiue eēt equalent ppositio copulatiā
vel ergo ambe eius ptes essent vere et sic tota esset vera. aut vna
esset vera et alia falsa. et sic ppositio pposita esset falsa Si vero
poneret sua significata disiunctiue similiter dicendum esset iur
ta naturam. disiunctiue ppositionis

Tractatus

¶ Un^o signi ē tm̄ vnū signatū g^o vna dco vl' orō nō pōtēst
pla significāe. Añs pbat qz ab vnitāte signati sumit vi
cas signi. Dōm q duplex ē sig^m scz naturale z tale est vnū vni^o
signati. Aliud ē volūtariū z tal' pteē pluriū sigtoz z sic dco est
signū rei significatē. Vel dōm q vnitās signi in rōe signi forma
lit accipit ab vnitāte signati nō tm̄ vnitās signi capti materialit'
scz p ipā voce qz illa fuit a platione p qz vocē vna et tūc psequē
ter efficitur signum rerum significatarū.

¶ Un^o rei ē tm̄ vna forma. sz significatō ē forma dcois q
vna dco nō pōt hēre ples significatōes. Dōm q vni^o rei est
tm̄ vna forma essential'. tamē vni^o rei bene pnt esse ples forme
accidētales sz significatio est forma accidētal' vocis z modus p
ferendi ē forma essentialis qui est vnus in vna.

¶ Significatio est forma eēntial' nois. g^o vnū nomē nō pōt
pla significare. Añs ptez ex diffinitione nois. qz nomē est
vox significatia zc dōm q nō^o a dco psideat duplr. V^o for
malit' in rōe signi significatōis rē aliqz. z tūc significatio ē forma
eēntial' nois z licet nō^o nō significat pla sz vna significatō cō
stituit v^m nō^o. Alio^o psideat nō^o l' dco materialit' in rōe vo
cis q ē materia dcois l' nois z tūc significatō ē for actūtal' nois.

¶ Pla actūtia nō pnt esse in vno sbiecto g^o ples sigficatōes
nō pnt eē i vna dcoē. Dōz q plura actūti atq nūo drā nō
pnt eē in vno sbiecto. sz bñ drā spē sicut ptez de albo z dulce in
pōmo sz ples significatōes in vna dcoē drnt spē.

Querit Quid sit multiplex potēntiale. Dōm q ē qñ dic
tio l' orō ead' f^m sbaz z diūsa fm mod' pferēdi
diūsa fte ex^m de dcoē vī popul^o ex^m de orōē vt qdqd vīuit sp est
Et dr multiplex poñale qz i eo solū ē vītas materie scz vocē q est.
i potēntia ad rēpiēdū hāc vl'. illā fōz. i. hūc vel i^m mod' pferēdi

¶ De rōe multiplici ē plūalitas. sz illa maior ē i multiplici
poñtiali qz actuali. g^o tale mag' dōz dici multiplex actuale
mīdōz pbat qz i eo ē multiplicitas significatoz z mōz pferēdi
Dōm q ad h^o q aliqd multiplex sit actuale. nō sufficit pluralitas
significatoz. sz vltra h^o requirit vnitās vocē actualis q sumitur
ab vnitāte forme. talis at nō est in multiplici potēntiali.

Querit Quid ē multiplex fāsticū. Dōm q est dco
fās. v^m q videtur fte aliud ppter pueniētiā

quā hz i pte cū alia deōe sicut vigere fr q̄liuare. z tñ videt signi-
ficare actionez ppter silem tminatōez q̄ hz cū illo p̄bo agē. Et
d: fatasticū qz deō nō hz pla significata fm veritatē sz solū fm
quādā apparetia z hoc sufficit q̄ aliq̄ mō possz dici mltiplex

Querit Utrū necesse sit aliqd no^o plura significare. Dd^z
q̄ sicqz res sūt infinite z noia sūt finita iō ne cē
est vnū no^o plura significare Sed diceret nullū infinite ē vt p̄z
p̄ philosophū 3° phicoz. ḡ male dr q̄ res sūt infinite. Ddm q̄ nul-
lū est infinite actu iñs tñ ē aliqd infinite fm successionē Et licz
res nō sūt infinite simpliciter sūt tñ infinite quo ad nos

Ar Noia sūt infinita quo ad nos sicut res ipse ḡ vnū nomē
sufficiet ad significandū vnā rē. Ans pbat qz n̄ sūt ab ali-
quo vno p̄oscibilia. Ddm q̄ licz noia sūt infinita. q̄ ad aliquē
p̄cularē hoīem. sūt tñ finita quo ad oīes hoīes simul sūptos
U^o Ddm q̄ licz nomia sūt infinita quo ad nos. sūt tñ finita cōp-
ando ea ad res qz multo plures sūt res q̄ nomina

Ar No^o feat suū significatū contingēt ḡ male dicē q̄ necesse zē
Dd^z q̄ duplex ē necessitas. s. simplr detā z p̄ditōnata. Pri-
m^o n̄ ē necesse v^m no^o pla feat sz 2° qz supposito q̄ deā^o te oib^o
fb^o mēz p̄ceptū expmē z d̄ eis disputat necesse erit v^m no^o pla feat

Ar fm philosophū qd nō v^m feat nihil feat ḡ necesse ē v^m no.
mē pla feat Dd^z q̄ illud qd n̄ vnū feat ad m^o nihil fr
p̄ tñ pla feat sz tñ et fr v^m vel Dd^z qd n̄ vnū fr vica ipositōe
h̄ nihil fr illd tñ qd fr pla diūf ipōib^o bene feat aliqd.

Querit Utrū necesse sit qdlibz no^o pla feat Dd^z q̄ n̄ qz
sūt aliq̄ noia vniuoca vt hō azin^o q̄ tñ vnum
feat in quātū h̄ mōi qd addit qz si p̄p̄t asin^o ad asinū vnum
pictū z mo z tñ sic pla feat sz capit tñcequinocē.

Ar Ita noia feat pla etz si p̄p̄t ad aialia viua tñ. pbat qz
feat sua iseriora. Pro rñtione notādū q̄ ockan z noiales
dicūt noia vniuoca plura feat qz dicūt q̄ hō immediate feat
sortē platonez zē. qz ipsi n̄ ponūt vlē vel naturā p̄z. Sz atq̄
dicūt q̄ fr^o p̄munis vniuoc^o n̄ fr plura sz vnū tñ. s. naturā cō-
munez z n̄ feat immediate iseriora sz bene sopponit p̄ illis i p̄p̄t
vniuersali vel p̄culari z sic featōe scdaria etiam significat illa

Ar Om̄s vox vniuoca feat p̄ceptū aīe z silr feat rex adextra
ḡ q̄libz vox vniuoca significat plura. Dicendū q̄ duplex

Tractatus

est significatū vocis. s. p̄marū z ē ipse p̄cept⁹ aīe aliud est sc̄dāri
um z est ipsa res adextra. Un̄ illud nō est equocū. qđ fecit pla
tq̄ significata q̄ z ultimata. z sic nō vniocū n̄ significat plūa.

Sr Om̄is vox significat plūa tq̄ significata q̄ z ultimata ḡ
solutio falsa. An̄s pbat qz oīs vox fecit se ipsā tq̄ signa
tū qđ z et̄ f̄t suū significatū tq̄ signū qđ. Ddm q nō significat
illa plura ex ipositōe z ad placitū qz significat se ipsā naturelī z
suū significatū ad placitū. sed dictio equoca significat plura ex ī
positione que plura s̄t distincta ab ipso signante

Quiuocatō est. multipli

Postq̄ super⁹ detrauit de fallacia diffinitive z diuīsiue ī
fallatias in dētōne z extra dictiones z de numero fallatiaz. z si
milis de tplici multiplici. p̄s qđ peccāt fallacie in dētōne. Dic
p̄r detrat de q̄libz fallacia in dētōe ī sp̄ali z p̄ de fallacia equo
catōnis z aphibologie q̄ peccāt penes multiplex actuale z qz de
ceptio supra ex pte dētōnis prior est illa q̄ fuit ex pte orōnis. iō
fallacia equocatōnis p̄cedit fallaciā aphibologie. Et p̄ poit
diffinitōez equocationis. cū quodā notabili sc̄do poit diffinitōez
fallacie equocatōis 3° ponit tres modos seu sp̄s ei⁹ d̄t igit̄ p̄.
Equocatō ē multiplicitas dētōis ei⁹ d̄ fm̄ libam z modū pfe.
rendi vt ī h̄ noīe canis. Notabile qđ ponit est q̄ in q̄libet falla
cia ē duplex cā. s. cā apparentie q̄ mouet ad credendū id qđ n̄ est
credendū Et cā defectūs q̄ oīdit creditū esse falsū. S̄ fallacia eq̄
uocatōis est ydoneitas recipiendi p̄ueniens ex eo q̄ aliq̄ dētō ma
nens vna sc̄dm substantiā z modū pferendi diūsa significat

Sr Ista dētō hō actualit̄ plura significat. z tū nō est equoca
ḡ diffitō mala. An̄s pbat qz significat sor. pla. z alias p
ticulares hoīes. Ddm q n̄ significat illa si p̄r z secūdm se s̄t signi
ficat p̄ z p se hoīez ī coi z ex p̄nti fecit sc̄dāria supposita hoīs

Sr Sortes significat p se p̄ticulare z singulare hoīez ḡ etiā
hō p̄na rez p locū a pte ībiectiua ad suū totū. Dd̄z q̄ iste
loc⁹ tenet in p̄dicatis q̄ nō ponunt d̄nām inter sup̄ et inferius
sicut in p̄posito ergo nō bene arguitur

Sr In fallacia equocatōis deceptio p̄uit ex pte rez ḡ n̄ debet
poni inter fallatias in dētōne. An̄s pbat qz p̄uit ex d̄nū
tate rez significataz. Dicēdū q̄ fallacie in dictione ex p̄te

tāz apparentie distinguūt a fallatijs extra dōtōez sz qz fallatia equocatōis hz causā apparentie ex pre dōtōis iō enūat inter fallatias in dōtōe licz habeat cāz defectus ex pre rez

Arguit Si ponēt fallatia equocatōis . pari rōe dēret poni fallatia vniucatōis . Probat qz sicut aliquis decipit credens dōtōez vnū significare q pla significat sic sibi potest decipi credēs dōtōez plura significare . q v^m significat Dōm q nō est sile qz ex pre vniucatōis n̄ sūt ydoneitas decipiendi sic ex pre equocatōis . z loquēdo de dōtōe vniuca fm se et absolute qd notat dicit qz qn̄ est mltiplex fāsticā dōo vi de pla significat i q uerū ad aliā ppat q tñ fm veritatē fr vnum.

Fallatie aut equiuocatōis

Hic pōit modos siue species hui⁹ fallatie dices q fallatie equiuocatōis tres sūt modi . Pri⁹ est qn̄ dōtō actualit⁹ vna eq̄lit pla significat fm ipositōez e⁹ sicut canis . z .discere qd significat alium docē et fr ab alio doceri z sibi h̄ nomē equ⁹ fr vno⁹ al h̄mibile z alio⁹ . fr iustitiā h̄ie . z pēs illas dōtōes fr idznt argui syllogistice z enthymematice . syllogistice sic ois equ⁹ est al h̄mibile ois iust⁹ ē equ⁹ . ergo ois iust⁹ ē al h̄mibile . Et soluit iste paradoxism⁹ sic distinguēdo . si equ⁹ i vtraqz pmissaz teneat s̄bue . p animali h̄mibili tūc maior est vera z miōr flā . si s̄o in vtraqz pmissaz capiat adiectiue sic minor est fa z maior flā . Si s̄o i vtraqz pmissaz capiat adiectiue sic minor est fa et maior falsa z isti duobus modis seq̄tur conclusio . z est bon⁹ syllogism⁹ . sz si equus teneat in maiori s̄bstatue . z in minori adiectiue tūc s̄be pmissae sunt vere sed nihil seq̄tur ppter multiplex etē fallatia equocatōis . Et iste mod⁹ soluēdi debz seruari ad oē argu^m sophisticiū . habēs duas pmissas z vnā conclusiōez . in quo mediū tē equoce Sz enthymematice sic ar . ois . por ē monach⁹ g⁹ dyalectica ē . monach⁹ . ois canis ē al g⁹ . sid⁹ celeste ē al . Et soluit distinguēdo añs qz l̄cais stat p aīali latrabili tē añs ē s̄m⁹ z pñtia n̄ vī qz ar a tīo . stāte p v⁹ . fcatō ad eū d̄ stātē p a⁹ . significato . si at cais stat i ante p fidere celesti cōsequētia est bōā sz tūc añs ē fallsum .

Ar h̄ ē fallatia equocatōis e⁹ ē pno⁹ . z pno⁹ ē . no⁹ igit e⁹ ē no⁹ z tñ n̄ videt s̄b q⁹ dēat puneri . Dōm q pñet s̄b p⁹ sic ille palogil⁹ tē⁹ ē vbiz . vbiz ē adūbiū . g⁹ tē⁹ ē adūbiū n̄ tē⁹ ē

Tractatus

omnino simile quia deus in illo palogismo tenetur significative
sed ego in primo tenetur materialiter.

Arguitur Maior isti palogismi ois canis currit. si dus
celeste est canis g si dus celeste currit. simplr e ne
gada. qz e falsa g no e distinguenda. vt dicit pe. his. i. textu. Ans p
bat. qz canis in minori distribuit p oib⁹ suis suppositis. sz n oia
supposita canis currunt. Ddm q canis i maiori bn distribuit
p oib⁹ suppositis vni⁹ significatoz. no tn oim. Et ro est qz termi
nus equiuoc⁹ no pt distribui vnica distributioe p omnib⁹ suppo
sitis oim significatoz seu spcz quas significat. qz vnitas distri
butois vel supponis presupponit unitate significatois.

Arguitur Termin⁹ equoc⁹ vnica distributioe distribuit p
oib⁹ suppositis suoz significatoz igit. Ans pbat
in ista ppone vel sil. oia canis est suba vbi pdicatu couenit sub
iecto p oib⁹ suppositis oim significatoz. Ddm q licz pdicatu
fm rem coueniat oib⁹ suppositis oim significatoz subiecti. ta
men primo z pncipalit de rigore sermonis subiectu sola distri
buit p significatis z no suppositis nisi ex cōsequenti tm.

Notandum Q sub pmo mō cōprehēdit palogismi cō
stituti ex terminis q plura cōsignificāt sic iste.
q cūqz sanabat san⁹ est. laborās sanabat ergo laborās sanus est.
vbi minor est mltiplex fm equocatōez eo q laborās in minore est
equocu ad laborās nūc et ad laborās tūc z sic videt cōsignifica
re plura tpa. vñ pncipalit significare in pmo⁹ solū capif vt disti
guif tra trāstūptie fcare. z no cōtra cōsignificare. Possz etiā di
ci q iste palogism⁹ cōprehēdit sub tercio mō qz laborās dco sim
plex p se posita vnū tpa fcat. sz posita cū alijs sz xbis pntenti vl
futuri tps p diuis suppoit n grā significatōis sz grā āpliatōis.

Nullū vez aut falsū ē distinguēdū. sz ois ppō est vera vel
falsa. g. nlla ppō ē distinguēda. qz oē vez ē cōcedēdum z
oē falsū negādū Ddm q ois ppō simplr vna vel pinctōe ē ve
ra l falsa. no tn ppō pluēs q ē sil⁹ fa. z falsa. z g⁹ est distinguēda.

Nihil ē distinguēdū in sillogismo nisi ppō. sz ppō pluēs
no ē ppō igit. Maior pbat. qz sillogism⁹ cōponit ex dua
b⁹ ppōib⁹ Dd3 q lz ppō pluēs n sit ppō simplr. ē tn ppō fm
qd capiēdo ppōez p o illo qd hz vñū sensū vl pluēs. Al⁹ dd3
fm Richardū biligā q ppō capif dupli vno⁹ cōit z tūc ppō d3
ff .i.

Sextus

orō hñs subiectū r p̄dicatū r copulā vel hñs subiecta p̄dicata r copulā. r sic ppō plures dī ppō r talis ē distinguēda. Alio^o ca/ p̄t p̄pe vt est orō verx vel falsū significās. r sic ppō plures nō est ppō vt ista orō canis currit inq̄tū equoca est neq; p̄a vel falsa.

Secundus modus equivo

catōis puenit ex eo q̄ aliq̄ dco significat vnū p̄ impōez r trāssu/ mit ad significādū aliud pp̄t aliquā silitudinē. vñ trāssumptō vt h̄ sumit ē acceptō dcoñis significāt vnū ex impōne ad signi/ ficādū aliud pp̄t silitudinē vt ridē p̄pe r ex p̄ma impōne fecat ri/ sum ab ore emittē r p̄ quādā trāssumptōz fecat florere. Et silit dē/ te hoc p̄bo currit qd̄ transsumit ad labi. qz assilant in velocitate/ mor^o. palogismi at formati circa hñc modū facilliter habent p̄nt/ ex textu. possz etiā extra textū sic argui. oia hō est al' rōnale. ymago/ picta est hō g^o. ymago picta est al' rōnale. vñ enthimēatice sic. hec/ ymago ē hō. g^o. hec ymago ē al' rōnale Et soluit istī palogismi p̄/ distincōez p̄m q̄ termi in eis positi tenent p̄prie l' trāssumptie.

Notādū Q^o duplex ē equocū scz a casu r p̄silio. a ca/ su est qñ vna vor ex impōne plura significat/ eq; p̄mo vt canis. r penes istud sit p̄m^o mod^o equocatōis. A p̄s/ lio est qd̄ plura significat actualr scz p̄ prius r posteri^o. r dī ana/ logū vt aial respectu aīalis viui picti r mortui similiter ridere et/ currere vt patuit. r penes istud sumit ille modus secundus.

Arguit Ista ppō quicqd̄ currit hz pedes est simplr cō/ cedēda vel negāda ergo nō est distinguēda. Aliis/ pbat qz vel p̄dicatū cap̄t p̄ significato p̄ncipaliori r tñc est ve/ ra aut p̄ vtroq; simul r tñc est falsa. Ddm q̄ licz ppō in q̄ po/ nit equocū a p̄silio nō sit distinguēda inq̄tū certū est p̄dicatum/ cōuenire subiecto p̄ significato p̄ncipaliori vñ nō cōuenire. tñ in/ q̄tū hoc nō est certū audientibus. debet p̄positio distingui

Arguit Analogū p̄ se positi stat p̄ suo fecato famoso/ ri r p̄ncipaliori. sz equocū a p̄silio ē analogū igit/ tur stabit p̄ fecato p̄ncipaliori r p̄ p̄ns certū ē q̄ p̄dicatū cōuenit/ aut n̄ cōuenit sbcto. ḡ talis ppō n̄ ē distinguēda. Dd̄z q̄ l3 apud/ doctos r intelligētes de necessitate talis ppō nō sit distinguēda tñ/ apud eos r alios ē distinguēda de bñ eē ne videat̄ ignorātes. ex q̄/ seq̄ l3 ppō aliq̄ de timio equoco sit p̄a in vtroq; sensu vñ falsa ad

Tractatus

huc tñ dñ distinguat a nob ne videat ignorare scatoz tñi equoc

Terciusmodus prouēit ex

eo qd aliq dco plura feat cōposita. separata ho vnū solū vt hec dco
imortale. vno^o dñ qñ nō potēs mori. Alio^o dñ qñ potēs nō mori
qz negatio addita mortali p̄t negare actū tñi et relinq̄re aptitudi
nē et tūc imortale sumit priuatiue. vel p̄t negare actū et ponaz sūt et
sic imortale tenet negatiue. Et palogisat sic. oē imortale ē p̄petuū
vt p̄t in textu. eodē mō dñ de istis palogisimis. oīs inuult^o nat^o ē
hīc iusticiā. lapis ē iniust^o. g^o lapis nat^o ē hīc iusticiāz. Itē oīs
ignat^o natus est hīc scīaz. asin^o est ignat^o. g^o nat^o est hīc scīam.

Notādū Duplex ē equocatio. qdā est vbi tmin^o
equoc^o feat plura ex impōne vt trāssū p̄tōe
vt in duob^o mōis p̄mis. Alia ē impropa vbi scz tmin^o tñ vnū
significat s̄z tñ in vno loco tenet p̄ qbusdā suppositis sui significa
ti et i alio loco p̄ alijs. et illa locū h̄z i isto mō scīo vbi terminus
equoc^o nō feat diuisa. s̄z p̄t supponē p̄ diuis. Et q̄ p̄t q̄ p̄m^o mo
dus h^o fallacie repit in ver^o equoc^o. scōs in analogis. et terci^o in
his q̄ fm se sunt vnioca. s̄z rōne adiecti dicūt hīc multiplicatē

Querit Sub quo mō cōtinēt isti palogismi. hō ē spēs
sortes ē hō. ergo sortes ē spēs. Itē hō est mortu
us hō viuēs ē hō. ergo hō viuēs est mortu^o. Itē epi sunt hoīes
asinī sunt epi. ergo asinī sunt hoīes. Dñ fm aliq̄s q̄ oēs cōri
nent sub isto terciō mō. qz in eis eadē vox supponit p̄ diuersis.

Arguit Terci^o mo 1° est qñ dco simplex tñ vnū feat et
cōposita plura s̄z i dictis palogisimis nō ē dco sim
plex et cōposita. g^o nō pnt cōphēdi sub terciō mō. Dñ q̄ p̄t
hoc biridan^o ponit q̄rū modū. Et qñ dñ aristoteles nō posuit nī
si tres. rñdet q̄ s̄z nō ponat nisi tres mōs. tñ nō vult negare qñ sint
plures. S̄z tenēdo q̄ nō sint plures q̄z tres. Dñ q̄ simplex et cō
positū in terciō mō nō capiūt solū grāmaticali s̄z etiā loyca liter
vt simplr dico qd sine addito dico. et sic tci^o mod^o ē qñ simplex
dco. i. fm se supra capis p̄ vno. et cōposita. i. cū alio posita. s̄z vbo
p̄teriti aut futi t̄pis capis p̄ plurib^o. et ita ē in dictis palogisimis

Recta solutō ē manifestatō

Postq̄ posuit modos fallacie equocationis. et cū hoc ostendit

Sextus

quod soluendi sunt palogismi huius fallacie. hic pñr diffinit solutio recta et ipsam distinguit dicens solutio recta est manifestatio syllogismi falsi et pñt quid est falsus. Solz etiā sic diffiniri solutio recta est manifestatio falsi syllogismi fm quālibz interrogatōem. Et dñr fm quālibz interrogatōem pñt solutioem nō rectā vel apparentem tm̄ que manifestat falsū et in cōmuni tātū. Et diffinitur sic Apparens solutio est manifestatio syllogismi falsi non ostendens causam propter quam est falsus

Notādū duplex est solutio recta scz p distinctōem et p intermptōem. Rō ē qz solutio recta est manifestatio syllogismi falsi qui est duplex scz peccās i materia et peccās in forma. ergo etiā ē duplex solutio recta. Un̄ syllogismus peccās in materia. i. qui procedit ex falsō debet solui p intermptio nem pmissē ppter quā sequitur falsum. Sz syllogismus peccās in forma tātū. debet solui p distinctōem. Et sic soluendi sunt palogismi equocatōis p distinctōem terminorū i eis positurum.

Arguit Est triplex syllogism⁹ fals⁹. s. peccās i matia tm̄ peccās i forma tm̄ et peccās i verorū sil. g̃ triplex erit solutio recta. Dñz qz sillo⁹ peccās i matia et forā sil dñz solui vtroqz mō. s. distiguē et aliqz pmissaz iterimēdo n̄ sz idē sz sz diuisa.

Si Est aliq solutio recta p cōcessionē. ergo n̄ ois solutio recta fit p intermptōez vl distinctōez. Ans pbat qz sillogismus ex veris sillogizat⁹ est soluend⁹ p cōcessionē. Dñm qz cōcessio n̄ est spēs solutiois recte licet bñ sit spēs rñsiois q̄ ē in pl⁹ qz solutio recta. qz solutio recta ē manifestatō alie⁹ falsi sz cōcessio fit respēu veri

Arguit Omne falsum soluendū est p intermptionē. sed quibz palogism⁹ est falsus sillogism⁹. g̃ ois palogism⁹ debet solui p intermptionē Dñm qz duplex est sillogismus falsus. Quidā est qui habet falsitatē sine multiplicitate. et talis debet solui p intermptionē. Alius est falsus qui habet falsitatē cū multiplicitate et talis magis debet solui p distinctōem qz p intermptōez. eo qz multiplicitas est causa falsitatis.

Amphibologia ē multi

Postqz ex his determinat de fallacia equocatōis q̄ fit fm multiplex actuale dictōis. hic determinat de fallacia amphibologie q̄ fit fm multiplex actuale orōinis. Et facit in

Tractatus

isto textu septē p ordine. primo ponit diffinitōez amphibologie
secūdo diffinitōez fallacie amphibologie cū cā apparet et defe-
ctus. tercio ponit tres modos ei⁹. q̄rto pbat q̄ deceptio facta ex
diūsitate cal⁹ facit āphibologiā z n̄ equocatōez. q̄nto ponit tres
modos cōes equocatōis z āphibologie. sexto facit vnū argumē-
tam d̄ isto palogismo. q̄cūq; sanabat san⁹ est zc. septimo mouet
vnā questionē de accidētib⁹ respectiuis z absolutis. Dicit ergo p-
mo. Amphibologia est multiplicitas orōnis eiusdē fm subaz et
fm modū pferēdi diuersa significās. vt hec orō liber aristotelis
manens vna actualiter plura significat. fm q̄ iste gr̄s aristotelis
potest cōstrui in habitudine cause efficiētis vel in habitudine pos-
sessoris ad rem possēdaz. Quid aut sit fallacia amphibologie. q̄
causa apparet. z que cā defectus dare patent in textu.

Notādū Q̄libet fallacia p̄t h̄re duas diffinitōes
vnā ex pte cause apparet. aliā ex pte cāe de-
fect⁹. vñ fallacia amphibologie p̄mo mō ē ydoneitas decipiendū
pueniēs ex actuali vnitāte orōis plura significāt. Sz secūdo est
deceptio pueniēs ex mltitudine sensuū eiusdē orōis diūsa sc̄atis.

Arguit In omni fallacia ē dubiosa sentētia. q̄ ois falla-
cia est fallacia amphibologie. p̄na tenet a nois i-
terpratio ad interpretatū. qz amphibologia d̄r ab amphi qd̄ ē du-
biū z log⁹ fm̄o quasi dubi⁹ sermo. Dōm q̄ duplex est interp-
tio. quedā est cōuertibilis cū interpretato. z ab illa bñ valet argu-
mentū. Alia ē interpretatio nō cōuertibilis q̄lis est in isto argumē-
to z ab illa nō valet argumētū. vñ interpretatio āphibologie vt ē
sp̄ialis fallacia sic dat amphibologia interpretat⁹ z dubios⁹ fm̄o
pueniēs ex orōe mltiplici eadē fm̄a subaz et modū pferēdi.

Arguit Ista interpretatio amphibologie cōuenit fallacie
equocatōis q̄ nō sunt fallacie disticte. Ans p-
bat. qz in ea est dubius sermo orōnis eiusdē fm̄a subaz z modū
pferēdi. Dōz q̄ duplex ē mltiplicitas orōis. qdā puenit ex
parte vnus d̄cōnis tm̄ z illa causat fallaciā equocatōis Alia p-
uenit p̄ncipalit̄ ex pte orōnis. z illa causat fallaciā āphibologie
et dubius fm̄o talis orōnis ē interpretatio pueribilis cū amphi-
bologia. vñ ista orō canis currit actualiter vna plura significat z
tamē nō est amphibologica. quia solū plura significat ex cōsequē-
ti rōne illius d̄cōnis canis et non ratione multiplicis orōnis.

¶ In fallacia amphibologie sunt idē modi q̄ sūt in fallacia equocatōis. vt patet p̄ p̄m et etiā p̄. hīc. ergo nō sunt di-
 stincte. Dm̄ q̄ iste due fallacie h̄nt eōsdē modos generales.
 nō autē sp̄ēales q̄ i fallacia equocatōis sumūt penes mltiplicē si-
 gnificatōz dēōis s̄ i āphibologia sumūt s̄ mltiplicē s̄nīaz oōis

¶ Arguit Terti⁹ mod⁹ amphibologie et fallacie equocatō-
 nis oīno coincidūt. igit. Añs pbat q̄ in verōz
 est multiplicitas oōis. Dm̄ q̄ h̄ est differēter. q̄ si sit tot⁹
 cōiuncti p se sic causat terciū modū amphibologie. Si p̄o sit p se
 vni⁹ dīcōnis et non totius oōis est modus equocationis

¶ Arguit fallacia amphibologie puenit ex diuisa ordia-
 tōe p̄structibili s̄ fallacia cōpositōis et diuisi-
 onis. q̄ nō distinguūt. Añs pbat q̄ in amphibologia dēo q̄nqz
 p̄ponit et q̄nqz postponit. Dm̄ q̄ alit̄ est diuisas ordinatōis
 cōstructibili in ista fallacia q̄ in fallacia cōpositōis et diuisiōis
 q̄ hic non variat oratio s̄m formā et modū p̄ferēdi p̄pter diu-
 sam constructionē s̄z manet eadē. et ergo i ipa est multiplex actu-
 ale. sic autē non fit in fallacia cōpositōis et diuisiōis. ymmo alia
 plationē h̄z oratio q̄n est diuisa et q̄n est composita

¶ Primus modus amphibologie puenit ex eo q̄n oō actualiter vna plura significat eoz p̄n-
 cipaliter. vt cōtingit tacētē dicere si tacētē regat a dicere a pre-
 ante. tūc est sensus cōtingit q̄ tacēs dicat qd̄ est falsum. Si autē
 tacētē regat a dicere a pre post tūc sensus est. cōtingit dicē esse
 aliquē tacētē qd̄ est ver⁹. Et similiter distinguūt de ista. cōtin-
 git cecū videre. quoscūqz vellē me accipe vellē q̄ accipiet me. q̄
 ille actūs me p̄t regi a pre aū v̄l a pre post ab infinitiuo. S̄z mo-
 dos formandi palogissimos facilius habetur ex textu.

¶ Arguit In isto exēplo q̄scūqz vellē me accipe et c. est fal-
 lacia p̄positōis et diuisiōis. g⁹ text⁹ ē fals⁹. Añs
 pbat q̄ p̄ h̄ q̄ aliq̄ dīctio p̄t construi cū diuersis dīctōib⁹ causa-
 tur fallacia cōpōnis et diuisiōis. vt p̄t hic quicq̄d vinit sp̄ ē
 sincerā fit in isto exēplo. Dm̄ q̄ dīctio constructa cū diuer-
 sis p̄tib⁹ causat scdm̄ modū fallacie cōpōnis et diuisiōis. tū
 dīctio constructa cū vna pre tūm licet diuerso ordine non causat
 fallaciā cōpōnis et diuisiōis s̄z āphibologie Pro q̄ notādē

Tractatus

est q̄ qñcūq; aliq̄ determinatō p̄struit cū vna dēōne ex diuersis p̄tib⁹
causat fallaciā amphibologie penes primū modū. s; qñ p̄struit
cū duab⁹ p̄tib⁹ causat fallaciā compōnis ⁊ diuisiōis penes secū
dūmodū. vt patet de ista quicquid viuūt semp̄ est.

Arguit In isto palogismo vbi dēō p̄struit cū vna dēō
tōne a p̄te añ ⁊ a p̄te p̄ ē ali⁹ mod⁹ p̄ferēdi. ḡ ibi
nō ē mltiplex actualis s; pōnale. ⁊ p̄ p̄is nō erit ibi fallacia am
bologie. Dēz q̄ illa diuersitas p̄ferēdi vni⁹ dēōnis cū vna nō
sufficit ad cāndū mltiplex pōnale. s; requit diuēritas p̄ferēdi cūz
diuersis dēōib⁹ vlt⁹ s; diuersis accētib⁹. sic aut nō ē in p̄posito.

Secūdus modus ē quādo

orō actualit⁹ vna p̄pe vnū significat ⁊ trāssūpt⁹ aliū. vt lit⁹ ara
tur de ḡ in textu. Si trā ista lauare laterē significat vnūz p̄pe s; z
aqua abluere coctū lapidē. ⁊ aliū trāssūptiue s; z laborē p̄dere.
Et paralogizat sic. qñq; lauat laterē habet aquā. sed custodiens
mulierē lauat laterē. ergo custodiēs mulierē habet aquā. Et sol
uit sic qz vtraq; p̄missaz est duplex. qz si lauare lapidēz sumat
vtrobiz p̄prie tūc maior est vera et minor fallā. Si vero i vtra
q; sumat trāssumptiue tūc maior est fallā ⁊ minor vera. ⁊ ist⁹
duobus modis bene seq̄tur conclusio. sed sicut conclusio est fal
sa ita aliqua p̄missaz. Sed si in maiore sumatur p̄prie et in
minore trāssumptiue. tūc maior ē vera et minor fallā. sed tūc ē
fallacia amphibologie. Similiter soluitur iste palogismus. qñ
qz haurit aquas cribro est iuxta aquam. sed cleric⁹ sine libro hau
rit aquas cribro. ergo clericus sine libro ē iuxta aquam.

Notādū P̄phus nō exemplificat de palogismis q̄
formātur penes istū sedz modū qz orōnes
penes q̄s formāt isti palogismi nō hnt multiplicatē nisi ex
trāssumptōe nra ⁊ qz apd diuersos alio ⁊ alio mō trāssumuntur
in vno tempe qz in alio fm cōsuetudinem loquētū ideo p̄phus n
curauit ponere exempla. s; de soliti sum⁹ dicere fm trāssūptōem.

Sū Penes trāssūptōez sit bon⁹ loy⁹ dyalecticus vt patuit i
quito de locis extrinsecis. ḡ penes ipaz nō sit fallacia am
bologie. Dēz negādo p̄nam qz alit⁹ caput trāssūptio qñ pe
nes ipam sumit loc⁹ dyalectic⁹. ⁊ alit⁹ qñ sumit loc⁹ sophistic⁹.
vnū trāssūptō qñ p̄ ipam sumit loc⁹ dyalectic⁹ ē qñ nom⁹ magis

notū sumit p noie min^o noto. sz qñ p ipsā sumit fallatia amphibologie tñc vna orō trāsumit ad significandum aliud ppter similitudinem aliquam in ipsis reptam

Arguit Penes trāsumptōem fit fallatia equocatōis penes scdm modū. g nō amphibologie. pñā pbat qz sz distictē fallacie Dōz q nō ē eadē trāsumptō penes quā fit scds mod^o equocatōis z scds mod^o amphibologie. qz i vna ē trāsumptō dictōis z in alia trāsumptio orationis

Terti^o mod^o ē quādo vna

orō p se sūpra tm vñū significat z pposita cū alia plā fecat. Verbi grā ista orā scdm scit nō significat aliud nisi seculū hñe sciam qz seculū nō pōt pstrui nisi in hñtudie nñi cal^o cū nō sit aliud suppositū hñi sibi fecat. sz qñ dicim^o scdm scit aliqd tñc scdm pōt construi in hñtudie nñi cal^o z tñc ē sen^o seculū hñ sciam de aliquo. vñ pōt pstrui in actō z tñc est sensus q aliqd hñ sciaz de seculo. Sñr ista orō azim sz tm vñū significat. sz qñ sibi addit ly epī vt asini sz epī tā plura fecat qz epī pōt ēē nñi cal^o vel gñ casus Et fm hñ paralogisatur sicut habetur in littera.

Arguit Iste paralogism^o q cūqz sz epī sz hoies zc. pccat penes fallatiā equocatōis g nō penes fallatiā amphibologie. Alns pbat a sibi qz fallatia pueiens ex diuersitate tpm ē fallatia equocatōis. g etiā fallatia pueiens ex diuersitate casuū Dōz q nō ē sñle qz tps ē accidēs absolutū sibi z picipij tenēs se ex pte dcois absolute ita q p tps vna dco nō ordiat cū alia dictōe. sed cal^o est accidēs respectiū datum dictōi prout ordinabilis est cum alia dictione ad constituendam orationem congruam.

Ar Deceptō facta ex diuersitate cal^o causat fallatiā ppositōis et diuisionis g zc. Alns pbat qz deceptio facta ex diuersa relatōe fāt fallatiā ppositōis z diuisionis vt pbat petr^o hñ tractatu de suppositōe relatiōz. g etiā deceptio facta ex diuersitate cal^o causat eādem fallatiā. pñtia tenz qz vtrobiqz ē eadē oratō fm subam z modū pferēdi. Dōz q nō ē sñle qz relatiuum hñ diuersam pstructōem cū diuersis dictōib^o puta cū diuersis añcedētib^o sz diuersitas casuū icz hñat diuersas pstructōes quo a hñtudine tm illa diuersitas est respectu vñi^o dictionis

Tractatus

Arguit Penes ista exēpla cōtingit tacētē dicē. 7 seculū
scit aliqd fūit pagalogismi penes p^m modū h^o
falle. q̄ male ponūt p exēplis scy modi. Dd̄z q̄ h̄ sit d̄nter naz
si diūstas f̄mōis cōsideret ex eo q̄ tales d̄cōes pnt p̄cōstrui vel
p̄stcōstrui faciūt p̄mū modū. Si h̄o cōsideret diūstas f̄mo /
nis put cōstruūt a pte post t̄m. tūc faciūt terciū modū. vt cū d̄z
seculū scit aliqd. vn̄ ē sensus. aliqd h̄z sciam de seclō. 7 ē sic accu
satum casus. Alius ē sensus. aliqs scit ex̄ns seculū. 7 tūc seculū
est notatum casus. 7 sp̄ regit a pte post

Notandū ¶ Arresto. ponit h̄ tres modos cōes eq̄
uocatōi 7 āphibologie. Prim^o ē. q̄n d̄cō
l'orō plā p̄ncipalr f̄t: d̄cō vt cais. orō vt lib Arresto. Scōs mo
d^o ē q̄n solici sum^o dicē f̄m trāssūptōz i d̄cōe. vt ridē. in orōe vt
lit^o araf. Terci^o ē q̄n cōpositū plā f̄t. separāt h̄o vnū solū. exē^m
i equocatōe vt imōrlez icorruptibile. d̄ āmpl^o. vt sc̄z scit aliqd

Arguit Diūsa genēa d̄nt h̄e diūsas sp̄s. s̄z equocatō.
7 āphibologia s̄z diūsa genēa fallaz. q̄ h̄ebūt
diūsas sp̄s. Dd̄. q̄ nō h̄nt easdē sp̄s simplr. s̄z s̄z ad inicē s̄iles
d̄nt t̄n s̄b illa s̄ilitudine. q̄z s̄z sp̄s equocatōis inq̄tū f̄iūt i di
ctōe. 7 s̄z āphibologie sp̄s inq̄tū f̄iūt in orōe

Querit Utz deceptō sc̄a ex cōs̄ignificatōe alie^o sicut i il
lo palogismo q̄cūq̄ sanabat zc. cōtineat s̄b ali
q̄ mōz āphibologie. Dd̄m q̄ nō vtz trāscuredo oēs: s̄z cōtinet
sub p̄mo mō equocatōis.

Arguit Prim^o mod^o equocatōis p̄uenit ex p̄ncipali
significatōe. s̄z laborās nō f̄t p̄ncipalr t̄ps sed
ex cōnti t̄m p̄ ei^o acc̄na. q̄: zc. Dd̄. q̄ in p̄mo mō equocatōis p̄n
cipal^o f̄catō d̄z. q̄cqd ex eadē impōe ip̄ortat p̄ d̄cōz. s̄z ex eadē i
positōe q̄libet d̄cō f̄t significatū 7 sua acc̄na. 7 sic h̄ d̄cō laborās
ip̄ortat suū significatū 7 suā cōs̄ignificatōz eadē impōe. Vel d̄dm.
vt sup̄ d̄cm ē circa p̄mū modū falle equocatōis. S̄z q̄re de cep
tio^o sc̄a ex q̄busdā acc̄nrib^o puta t̄pis facit equocatōz. 7 ex q̄bus
dā puta casus facit āphibologiā. sufficiēter soluit ex rextu Jō de
claratio h̄u^o dubij ad p̄ns relinq̄tur

Equit de fallacijs faciē

Sextus

Postq̃ determinatū ē de fallacijs peccantib⁹ penes multiplex ac
tuale. cōsequē determinādū ē de illis q̃ peccāt penes multiplex po-
rēiale. sicut sūt fallā cōpōnis diuisiōis ⁊ accēt⁹. Et p̃o determinat
de fallacia p̃pōnis. q̃ palogismi sūt efficaciores s̃m p̃pōem ad
finem sophisticū. q̃ est apparēt sapiētia ⁊ non existens. Deter/
minando autē de fallacia cōpōnis facit q̃ttuor. Primo ponit
diffinitōem cōpōnis ⁊ diuisiōis. Secūdo ponit diffinitōem
fallacie cōpōis cum causa apparētie ⁊ defectus. Tercio ponit
vnū notabile i quo oñdit qñ orō d̃z p̃posita ⁊ qñ diuisa Quar/
to ponit duos modos huius fallacie. De p̃mo ponit duos pa/
ralogismos. de secūdo vero tres

Arguit fallā accētus peccat penes multiplex porēiale
deōis. q̃ deberet p̃cedē illas q̃ peccāt penes mul/
tiplex porēiale orōis. T̃z p̃na. q̃ deō p̃cedit orōem. Dōm negā/
to p̃nam. q̃ fallā p̃pōis iō p̃cedit fallaciā accētus. q̃ in ipsa ē
maior cā apparētie q̃ in fallā accētus. q̃ in fallā accētus est cā
apparētie s̃m lōgitudinē ⁊ breuitatē syllabar. q̃ mag⁹ notat q̃
diuisa situatio cū diuisis p̃tribus.

Arguit fallacia equocatōis p̃cedit amphibologiā eo
q̃ ipsa fit in deōe: ⁊ amphibologia fit in orōe
q̃ a simili fallā accētus deberet p̃cedere fallaciā cōpōis. Dōm
q̃ fallacia equocatōis p̃cedit amphibologiā. nō solū q̃ fit p̃ di/
cōem. sed etiā q̃ habet cām magis apparentē. q̃ vnitas dictō
nū magis mouet ad credendū q̃ vnitas orōis alijs fuerit de/
fectus sicut in p̃posito.

Arguit causa apparētie p̃pōis nō distinguit a cā ap/
parētie diuisiōis. q̃ nō distinguit ille fallā. T̃n
cedēs p̃bas. q̃ cā apparētie vtriusq̃ ē ydēp̃ritas orōis p̃posi/
te ⁊ diuise s̃m s̃bam. Dōm q̃ l̃z habeāt eandē cām apparētie
generalē. habēt tñ diuisas cās apparētie sp̃ciales. q̃ in fallā p̃pō/
nis cā apparētie ē orō diuisa s̃a h̃ns ydēp̃ritatē cū p̃posita fal/
sa. Et cā apparētie in fallacia diuisiōis ē orō p̃posita s̃a habēs
ydēp̃ritatē: cū diuisa falsa

Arguit Vex ⁊ fallū h̃nt se sicut ens ⁊ nō ens. s̃z ens et
nō ens nullā h̃nt ydēp̃ritatē. q̃ orō diuisa s̃a s̃n
h̃z ydēp̃ritatē: cū p̃posita falsa ⁊ ecōtra. Dōm q̃ vex ⁊ fallū
incōplexa nō habēt ydēp̃ritatē inter se. sicut nec ens ⁊ nō ens

Tractatus

incompleta. tñ verū & falsū & plera habet ydeptitātē nō qdē forma
lē sed materialē. eo qd cōtes sunt eedē

Arguit Sūt ydē modi istar fallaz. q̄ sequitur qd nō sūt
distictē false. Dd. qd l3 isti modi habeāt aliquā
duemeriā. tñ spālīr p̄siderati it se dñt sūt cāe apparētie earū dē

Arguit Nō ē posita nisi vna fallā peccās penes multi/
plex actuale. s. amphibologia. q̄ a fili nō erit nisi
vna fallā peccās penes multiplex potētiāle orōis. q̄ fallā p̄pōis
et diuisionis nō erūt distincte. Dd. qd fallacia amphibologie
est eadē orō fm materiā & formā. & ideo nō potest sumi diuersa
causa apparētie penes talem orōem. sic aut nō est in p̄posito. q̄
re non est simile. Unde causa apparentie in fallacia compōnis
sumit ex eo qd orō falsa in sensu p̄posito sumitur tanq̄ vera. p̄p/
ter similitudinē sensus p̄positi ad sensum diuisum. sed causa ap/
parētie false diuisionis sumit ex eo qd orō falsa i sensu diuiso su/
mitur tanq̄ vera p̄pter hoc qd in sensu p̄posito est vera. Pro/
quo notandū qd eedē orōnes accipiunt in palogismis fallacie cō/
positōis & diuisionis. sed diūsimode. qz in palogismis fallacie
p̄positōis sunt false in sensu p̄posito. & vere in sensu diuiso. sed
ecōuerso in palogismis fallacie diuisionis assumunt orōes fal/
se in sensu diuiso. & vere in sensu p̄posito. & in h̄ agnoscūt & di/
stinguunt palogismi istaz fallaciar

Querit Quid sit cōpositō. Dd. qd est eoz q̄ debet di/
uidi falsa vnio. Sz diuisio ē eoz q̄ debet cō/
poni falsa diuisio. Et cōpositio capit duplīr. Uno° generalīr. vt
ē ordinatio dēcōnū fm sitū magis debitū p̄tib⁹ in orōe positīs. &
sic reperit in q̄libet orōe p̄posita siue vā siue falsa. Un⁹ sit⁹ magis
debit⁹ ē q̄ magis occurrit intellectui & magis cōuenit dēcōib⁹ fm
suos modos significādi & enūciādi. & p̄ oppositū dē orō diuisa
Alio° capitur spālīter vt solū reperit in orōe cōposita falsa. & h̄
mō ē eoz q̄ debet diuidi falsa vnio. & diuisio ē p̄ponēdoz falsa se/
paratio. & a compōe vltimo mō dē falsa cōpōnis. cuius diffini/
tio patet in textu

Str Nec ē p̄posita hō ē al. & tñ diffi⁹ sibi n̄ p̄ueit cū illa vnio
p̄dicati cū s̄beo sit vā. Dd. qd si capiat p̄pō p̄p̄tione affir/
matia p̄dicati cū s̄beo. sic ē h̄ p̄pō hō ē al. s3 si capiat p̄ ordine p̄/
tū p̄sitū magis debitū i orōe p̄posita falsa. sic i p̄posito n̄ ē p̄pō

Primus modus ē qñ vna

terminatio diūssimode terminat suū terminabile. Et cōtinet il
le mod⁹ duos sub se. vn⁹ ē qñ dictū p̄t supponē p se toto vel p
sua pte. de q̄ tert⁹ ponit duo exēpla. Ali⁹ est qñ aliq̄ p̄ncipio p̄t co
pularē iter t̄minos aut iter p̄pōes s̄m quē sic palogizat. oē risi
bile vel rudibile ē a sin⁹. sortes ē risibil⁹ vel rudibil⁹. q̄ sortes ē a si
nus. Maior ē duplex. qz hec terminatio vel p̄t terminare risi
bile ⁊ rudibile tāq̄ p̄tes vni⁹ p̄pōis. ⁊ tūc ē categorica de diūssu
cto s̄cto. Vel p̄tingit iter t̄minos. ⁊ sic ē cōposita falsa ⁊ bñ seq̄
tur conclusio. ⁊ ē sensus maioris. oē illud qd ē risibile vel rudibile
ē a sin⁹. Vel sensus ē. de q̄cūq̄ vez ē dicē q̄ sit risibile vel rudi
bile de illo vez ē dicē q̄ sit a sin⁹. s̄ illi sensus s̄t falsi. Aut p̄t il
la terminatō vel terminare illa tāq̄ s̄cta duaz p̄pōnū. ⁊ tūc ē
p̄pō hypothetica diūssu. ⁊ tūc maior ē diuisa s̄a ⁊ nō seq̄tur
conclusio. sed cōmutat falsā p̄pōis. eo q̄ vel in maiore ⁊ minore
terminat diūsa terminabilia. Et s̄t soluit iste palogism⁹: qñ
qz s̄t duo ⁊ tria s̄t duo ⁊ tria. s̄ q̄nqz s̄t duo ⁊ tria. q̄nqz sunt
duo ⁊ q̄nqz s̄t tria. qz minor ē duplex eo q̄ et p̄t p̄ngē iter t̄mi
nos vel iter p̄pōes. Si p̄mū sic ē s̄a. s̄ nō seq̄tur conclusio. qz ibi
⁊ copulat iter p̄pōes. Si scdm tūc ē diuisa falsa. ⁊ seq̄tur cōclu
sio. s̄ ē magis falsa diuisionis

Notādū

sp̄ ē falsa p̄pōis qñ a p̄pōe s̄a de sen
su diūssu ad p̄pōz sen cōlōnē falsā de sensu cō
posito. vt s̄. oē possibile p̄t ē vez. sed ē curre ē possibile. q̄ sed ē
curre ē vez. Ubi minor ē duplex. qz possibile p̄t terminare s̄
dc̄m sed ē curre acceptū p se toto. i. s̄ cōpōe suaz p̄tū. ⁊ sic est
cōposita falsa. qz in ea cōiūgāt acc⁹ oppositi. vt sed ē ⁊ ābulare
et bñ seq̄tur cōclusio. P̄t etiā terminare dc̄m p sua pte. i. p ma
teriali suo s̄b diūssu. s̄ p̄tū. sic minor ē diūsa s̄a. qz v̄z istā sed ē
i est p̄na ābr. lade ⁊ nō seq̄t cōclusio. s̄ cōmutat falsā cōpōis. qz
tūc a a diuisa vera ad cōpositā falsam

Qñ

Quid sit dc̄m supponē p se toto. ⁊ qd p sua pte. Pro
r̄ssōe notādū. q̄ i illo dc̄o sed ē ābulare s̄t duo. s̄. ma
teriale. vt s̄bcm cui p̄t s̄ssio. ⁊ forale. s̄. s̄ssio vel forā sed ē di.
qñ q̄ p̄dicatū dc̄i cōpositū cū dicto q̄ ad verūqz. s̄. q̄tū ad materiale
⁊ forale. tūc ē enūciatō modal cōposita. ⁊ dc̄m suppoit p se toto

Tractatus

Si hoc predicatum dicti attribuat dicto quantum ad materiale soluz
et diuidat ab eo secundum formale ipsi. tunc ordo dicitur diuisa. et deinde sup
ponit per se sua. et in isto sensu illa est vera. sedentem ambulare est pos
sibile. Et hoc idem solet dici sub alijs verbis quoniam predicatum uenit di
cto secundum positionem et actum filii. tunc dictum supponit per se toto. scilicet quoniam pue
nit sibi secundum positionem et non secundum actum supponit per se sua parte

Arguitur Primum modus huius fallacie quoniam deinde per supponere per
se toto. vel parte sua. scilicet quoniam nullo modo contingit iter ordo
nes aut iter propositiones nullum est deinde supponere per parte vel per toto: quod
tales palogismi non possunt ibi apprehendi. Deinde quod propter hunc motum
teat. Thomas in suis fallacijs ponit duos modos quod tunc huius pro
hedi possunt sibi primo. quod per se. huius. vult quod tunc est primo modus huius fallacie quoniam
vna determinatio diuisimode determinat suum determinabile. et hoc fit
duplex ut dictum est.

Secundus modus huius fallacie

est quoniam vna determinatio potest referri ad diuisa determinabilia et secundum hoc
sic palogizatur. ad quod est necessarium est. sortes est. si sortes necessarium est. Ma
ior est duplex. quod necessarium potest determinare secundum est. et sic est proposita falsa
et sequitur conclusio. vel potest determinare primum est. et sic est diuisa et vera. sed
non sequitur conclusio. Et per se. huius. ponit tres alios palogismos. qui
in textu videri habent

Arguitur Primum modus non distinguunt a secundo: quod non sunt duo
modi fallacie compositis. Aliis probatur. quod cum dico seden
tem ambulare est possibile modus potest determinare deinde caput per se toto. et
deinde caput per se sua parte. et tunc vna determinatio fertur ad diuisa determina
bilia. Deinde quod modus non fertur ibi ad diuisa determinabilia. scilicet ad vnum
determinabile diuisimode caput. quod modus ipse determinat idem deinde licet
diuersimode caput.

Arguitur Totum et sua pars distinguunt realiter. ut de pariete
et domo. si totum deinde et pars dicti distinguunt et per
cons ad huc vna determinatio fertur ad diuisa determinabilia. Deinde.
quod totum itegre et sua pars distinguunt realiter ut assumit argumentum. non
tamen totum in modo et sua pars. sicut homo et homo albus non distinguunt. nisi scilicet
superius et inferius. et sic est in proposito de deo toto et eius parte. Alii deinde. quod licet di
ctu caput per toto et per parte sint diuisa determinabilia formaliter. non tamen
secundum vocem et materialiter

Sextus

Arguit ^{Quia} determinatio est solū vnū determinabile. sic
^{vnū} determinabile est solū vna determinatio. q̄ scōs
 mod⁹ est falsus. Ans. pbat. qz intellectus n̄r nō p̄ vnā determinatō
 nē ferre ad diūsa determinabilia. qz nō p̄t s̄l̄ pla intelligē scōs r̄ho
 p̄icoz. Dē m̄ q̄ vna determinatō in vna acceptōe intellectus nō p̄t
 ad diūsa determinabilia referri. qz nō p̄nt ab vno intellectu s̄l̄ intel
 ligit. tñ h̄z p̄les acceptōes intellectus successive vna determinatō p̄t
 referri ad diuersa determinabilia

Notandū ^{Quia} ar̄ mediate diuisione i exemplis istis
 modi sit falsa diuisiōis s̄m p̄mū a⁹ mo
 dū. qz ar̄ a diuisa falsa ad p̄positā verā. vtz h̄. q̄ p̄t vnū z vnūz
 ferre p̄t pla ferre. s̄z q̄ vnū solū p̄t ferre p̄t vnū z vnū ferre. q̄ q̄
 solū vnū p̄t ferre p̄t pla ferre. Et tā maior ē duplex q̄ minor. qz
 s̄l̄t copulat iter terminos. tñc maior ē p̄posita f̄a z minor falsa.
 si vero copulet iter p̄p̄os. tñc maior ē diuisa falsa. z minor ve
 ra z cōposita. Sequitur alia fallacia

Equit de fallacia diuio

^{Postq̄} p. b. determinauit de falla p̄p̄os. h̄ p̄nt determi
 nat de falla diuisiōis. Lu⁹ ordiā rō ē. qz in falla p̄p̄os ē maior cā
 apparetie. cū ibi p̄tes ordinā f̄m̄ sitū mag⁹ debitū q̄ in falla di
 uisiōis. vbi p̄tes ordinā f̄m̄ sitū min⁹ debitū. Vñ qd sit diuio
 dem ē pus. s̄z qd sit falla diuisiōis q̄ cā apparetiet q̄ cā defectus
 patet in reatu.

Notandū ^{Quia} p̄p̄osita z diuisa d̄nt iter se d̄n
 nāt f̄m̄ sitū mag⁹ debitū. h̄ ē f̄m̄ sitū in q̄ de h̄ute f̄m̄ōis mag⁹
 accipiūt. S̄z in orōe diuisa p̄tes ordinā f̄m̄ sitū min⁹ debitū
 h̄ ē f̄m̄ sitū in q̄ de h̄ute f̄m̄ōis nō debet accipi. Scōs d̄nt ex
 mō p̄ferēdi. nā orō p̄posita p̄ferē platōe cōtinua. s̄z diuisa p̄ferē
 platōe discōtinua diuidēdo p̄dicatū d̄ci a s̄bco d̄ci vt d̄bo ois
 p̄p̄o f̄a ē si f̄a ponat in s̄bco. tñc orō ē diuisa z f̄a. z tñc d̄z p̄fer
 ri platōe discōtinua. s̄z si f̄a serz ex p̄te p̄dicari. tñc erit p̄posita
 falsa. z p̄ferē platōe cōtinua. Et q̄ sit cōposita p̄z. qz p̄tes ordi
 nāt f̄m̄ sitū mag⁹ debitū

Arguit ^{Causa} apparetie h̄ fallē sumit ex p̄te orōis cō
 positae. s̄z. ḡ ista fallacia d̄z notari falla p̄p̄osita.

Tractatus

Ans pbat. qz pbabilitas in ista falla puenit ex orōne cōposita
pa. Dm lz ex pte orōis pposita se sumat apparētia pbabili
tat pmissaz. tñ ex pte orōis diuisa ille sumit apparētia pbabi
litat. pñe q pncipalior ē in palogismo. Et h sic ptz. nā cū ar oē
al ē sanū vel egz. nō oē al ē sanū. g oē al ē egz. Illa pñe tñ. qā
ibi ar a maiore distīctiua cū destructōe vni⁹ ptis ad alter^a. et
illa maior si sit distīctiua tñc ē diuisa falsa. g ex pte orōis diui
se false sumit ibi pbabilitas pñe

Arguit falsū nō p̄t pbare falsuz. lz in dco palogismo
orō diuisa ē falsa. g ipa nō p̄t pbare cōclusionē
falsā ēē verā. Dd. lz falsū nō p̄t p̄t aliquā cōclusionē falsā esse
verā. tñ bñ apparēter t h sufficit

Arguit In orōe cōposita t diuisa eodē mō pferūt lre t
syllabe t dcōes. g ille orōes nō dñt in mō pfe
rēdi. Dd. q lz in ill' dcōes fm se eodē mō pferūt. nō tñ qñ ad
eaz vnionē iter se. qz qñz didūt ab invicē t qñz p̄onūt vt p̄tūt

Querit Quō p̄t sciri. vtz in aliq palogismo sit falla
cōpōis vl diuisōis. Dm q h mō. qz qñ
aliq orō ē pa in sensu diuiso. t illa eadē ē falsa in sensu cōposito
tñc p ea fit falla cōpōis. Exemplū vt qñqz scit lras nūc didi/
cit illas pausando. post nūc ē diuisa pa. sed cōtinue pferēdo est
cōposita falsa. Sz qñ orō aliq ē falsa in sensu diuiso. t illa eadē
est pa in sensu cōposito: tñc p eam fit falla diuisōis. vt hic ois
ppō est est vera vel falsa. ois nūc est par vel impar. q omnes in
sensu diuiso sunt false

Isti⁹ fallacie duo sūt modi

Hic cōsequenter ponit modos siue spēs hui⁹ fallē. dicēs. Qñ
sunt duo modi. Primus est qñ vna t eadē determinatio diuer
simode determinat idem dēminabile. Et cōtinet iste modus sb
se duos modos. Unus est qñ aliqua cōiūctio potest copulare
inter iminos vel inter ppōes. de quo Pe. hyl. in textu ponit sep
tem exempla. que penitus eodem modo solunt t distinguunt
Alius modus est qñ aliquod dictum supponit p se toto vel p
sua parte. Et fm istum modum sic palogizatur. Omne quod ē
impossibile esse album. impossibile est recipere albedinē. sed ni/
grum esse album est impossibile. ergo nigz recipere albedinē est

Sextus

impossibile dñs est falsū. Solutio minor ē duplex. qz illud dī-
ctū nigr esse albū p̄t diūsimode determinari p̄ hūc modū impossibi-
le. Nā si impossibile determinat h̄ dēi cap̄tū p̄ se toto. tūc ista ē h̄a
et nō seq̄tur conclusio. s̄z p̄mutat̄ hec falsa. Si h̄o determinat illud
dēi cap̄tū p̄ sua pte. vt sic s̄bet̄ dicti capiat p̄ materiali t̄m.
tūc est diuisa falsa z bene seq̄tur conclusio. Et s̄ilic̄ distinguūt iste.
sedentē ambulare ē impossibile In iustū eē iustū ē impossibile. albū
esse coloratū est necēriū. Album nō eē nigr ē necēriū. q̄ omēs
in sensu diuisi sunt falsē

Notandū q̄n dīctio p̄iūgit iter imino s. tūc
d̄z orō p̄posita. qz sic p̄tes ordināt s̄m̄
tū maḡ debet̄. qz p̄dictio p̄mo z p̄ se ē dīctiua p̄iū orōis. s̄z
q̄n p̄iūgit iter p̄p̄des. tūc orō d̄z diuisa. qz p̄tes ordināt s̄m̄
min⁹ debet̄. qz solū ex p̄iū z gr̄a p̄iū ē dīctiua orōnū. Un̄ p̄
q̄ in exēplis text⁹ in p̄missis s̄p̄ orō p̄posita ē h̄a z diuisa falsa

Arguit̄ Prim⁹ mod⁹ h̄o fallē nō distinguūt a p̄mo mō
fallē amphibologie q̄ male ponit̄. An̄s p̄bat̄ d̄
isto palogismo. quēcūqz p̄tingit dicē p̄tingit loq̄. s̄z tacētē p̄in-
git dicē. q̄ tacētē p̄tingit loq̄. ibi ē p̄m⁹ mod⁹ fallē amphibologie
vt sup̄ paruit. z etiā h̄ ē p̄m⁹ mod⁹ fallē diuisiōis. qz vna determi-
natō. s̄. p̄tingit p̄t diūsimode determinare idē determinabile. s̄. tacētē
tē. Dōm q̄ h̄ vna determinatō determinat diūsimode idē determi-
nabile. tū h̄ nō fit cū variatōe p̄iū s̄m̄ sitū maḡ vl̄ min⁹ debi-
tū. qz siue ille actūs tacētē p̄cōstituat siue post. sit⁹ ē eā debet̄. et
ita nō ē ibi variatō sensus p̄positi z diuisi

Arguit̄ Ibi variat̄ sensus p̄positi z diuisi s̄m̄ sitū ma-
ḡ vel min⁹ debet̄. q̄ ibi ē fallā p̄p̄is vel diui-
siōis. An̄s p̄batur. qz illud dēi tacētē loq̄ p̄t supponere p̄ se
toto vel p̄ sua pte. z ille mod⁹ p̄tingit p̄t determinare subiectū
dicti p̄ materiali z formali s̄il. z tunc est sit⁹ maḡ debitus. et
sensus p̄positus falsus. vel p̄t determinare subiectū dicti p̄ ma-
teriali t̄m. sic ē sit⁹ min⁹ debet̄ z sensus diuisus ver⁹. Dōz q̄
in p̄dicto palogismo p̄t esse p̄m⁹ mod⁹ amphibologie z p̄m⁹ mo-
dus p̄p̄is respectu t̄m diuersorū. Nam per hoc q̄ ille actūs ta-
cētē p̄t p̄stui an̄ dicere vel post causatur fallacia amphibolo-
gie. Sed p̄ hoc q̄ ille modus p̄tingit determinare subiectū dicti
s̄z tacētē cap̄tū p̄ se toto. tūc sumit̄ p̄ ip̄m fallacia p̄p̄is. q̄a

Tractatus

tūc est sensus falsus et ppositus Et qñ dēmiat tacentē p pte sua hoc ē p materiali tñ. tūc ē sensus diuisus hūc et tūc ex illo sensu diuiso hō nō sumit fallacia diuisionis s; ppositis. qz ex appēti ydē pitate orōis diuise s; cū pposita falsa sumit fallacia ppositōis

Secundus modus est qñ

aliqua dēminatō pōt dēminare diuersa. de q̄ autor nō ponit nisi vñū exēplū. vel etiā ē qñ idē dēminabile dēminat a diuisis dēterminatōib⁹. Et s; h; sic palogisat. nullus hodie natus fuit heri. hō decē annorū ē hodie natus. q̄ hō decē annorū nō fuit heri. Minor est duplex qz hoc aduerbiū hodie pōt dēminare naturus et sic ē diuisa falsa et bñ seq̄t conclusio. vel pōt dēminare h; verbiū est sic ē pposita fā et nō seq̄t conclusio. S; q̄ sit pposita p; qz aduerbiū magis natū ē dēminare vbiū q; p̄cipiū Sunt et alia plura exēpla quorū declaratio est eadem cū isto hic pposito

¶ Ille scōs modus oīno coincidit cū secūdo mō fallacie cōpositōis. q̄ in textu male ponit iste mod⁹ ab illo distinctus. Nūc pbat qz secūdus mod⁹ in vtraq; fallacia prouenit ex eo qd aliqua dēminatō pōt referri ad diuersa dēminabilia. Dicendū qd hoc fit diuersimode hic et ibi. nā secundus modus in fallacia ppositōis sumit p hoc qd dēminatio dēterminās dēminabile qd est magis nata dēminare reddit orōem ppositā falsā et dēterminās dēminabile qd est minus nata dēminare reddit orōem diuisā verā. Sed secundus modus in ista fallacia diuisionis sumit contra quando dēminatio dēterminans dēminabile qd minus nata est dēminare reddit orōem diuisā falsā. et si dēminat dēminabile qd magis nata est dēminare reddit orationem compositā verā

¶ Eadē dēminatō nō pōt referri ad diuersa dēminabilia ergo ista distinctio nō valet. Nūc pbat qz intellectus noster nō pōt simul vñā dēminatōnem ferre ad diuersa. Dōm vt prius dictū est circa secūdū modū fallacie ppositōis Vel dē qd vna dēminatō pōt s; a plurib⁹ referri ad diuisa et hoc sufficit.

Equit fallacia accētus

Hic dēminat de fallacia accētus q̄ seq̄t fallaciā ppositōis et diuisionis licet fiant in orōe qz in eis est maior causa

apparetie ad recipiendū eo q̄ in ip̄is dōnes manent eedē. licet
dōnes varientur. s̄ in fallatia accēt⁹ variant dōnes s̄m diuer
sum accentū 2 iō ibi nō ē tanta cā apparetie. Et p̄cedit ista fal
lacia fallaciam figure dictōis q̄ multiplex potentiale p̄cedit
multiplex fantasticū. s̄ fallatia accēt⁹ peccat penes multiplex
potentiale et fallatia figure dictōis penes fantasticū. igit parz
ordō. Et in hoc textu sunt quattuor p̄ ordinē p̄mo diffinit accē
tus scđo diuidit. tercio ponit diffi⁹ fallacie accentus cū cā ap
parentie 2 defectus. quarto ponitur eius duo modi. Dicit ergo
p̄mo accentus est certa lex vel regula ad dep̄mendū vel eleuan
dum quālibet sillabam alicuius dictōis. Cū dicitur certa regu
la tangit causa formalis eius. cū dicit ad eleuandū 2 c. tangitur
causa finalis. cū dicitur quālibet sillabā tangitur causa materia
lis in qua est accentus quia p̄mo cōuenit syllabis. 2 p̄ syllabas
dictionibus. et p̄ dictiones cōuenit oñibus.

Ar Ad grāmaticū spectat determinare de accentu. g⁹ loy⁹ ma
le p̄siderat de ip̄o. Dōm q̄ h̄ sit diuersimode q̄ grāmati
cus p̄siderat de accentu ut est passio vocis sc̄atue in ordine ad fi
nē suū qui est cōgrue et apte et nō barbare exp̄mere mētis cōce
ptum. Et s̄m hoc dicitur accentus quasi ad aliud cāt us q̄ etiā
mensura eleuationis vel rēp̄sionis ē quidā cātus ordinatus ad
exp̄mendū mētis cōceptum. Sed loy⁹. cōsiderat de accentu
put ab vna dictione s̄m diuersuz accentū h̄nt diuersa sc̄ata p̄
sumi fallatia accentus. Et iō dicit sc̄as Thomas in suis falla
tijs q̄ accēt⁹ ut hic sumit ē mod⁹ p̄nūciandi aliquā dictōem.

Arguit Diuersi artifices h̄nt diuersa p̄siderare. g⁹ grā
matic⁹ 2 loy⁹ nō p̄nt vnū accentū p̄siderare.
Alijs p̄bat q̄ s̄m p̄m tercio d̄ aia sc̄ie secant quēdam dum 2
res d̄ q̄b⁹ sunt. Dōm q̄ diuersi artifices habēt diuersa p̄siderare
vel vnū diuersimode et ita ē in p̄posito ut dictum est.

Ar Accēt⁹ ē eleuatio vel rēp̄sio alic⁹ v ois vel syllabe. g⁹ ac
cēt⁹ nō est regula ad eleuandū vel dep̄mendū syllabā di
ctōis. Dōm q̄ h̄ accēt⁹ s̄m suū materiale sit eleuatio vel rēp̄sio
alicui⁹ sillabe. in s̄m suū formale ē r̄la l̄ mēsurā talis rēp̄sionis

Querit Quō diuidit accēt⁹. Dōm q̄ diuidit i tres
sp̄s. s̄. i. accentū ḡuē acutū 2 circumflexū Quā
sufficiētia sic sc̄at: ois accēt⁹ aut ē simplex aut mixt⁹. si simplex ē

Tractatus

est dupl'r vl' ē cū dēp'ssione vocis sic ē gūis vl' cū eleuatōe sic ē a/
cutus. Si sit mixt' sic ē circūflex' q' misceat ex eleuatōe z dēp'ssioe

¶ Nullū est graue vel acutū in accētibus. g' accēt' male per
illa diuidit'. Ans pbat qz oē graue vl' acutū ē corpus.

Dōm q' graue z acutū capiūtur dupl'r. vno° pprie z sic solū re
periūtur in corpibus. Alio° capiūtur trāss' nptie et sic accēt' d'z
grauis vel acut'. nā sicut corp' g'ue mouet' deorsū ita g'us accēt'
est dēp'ssio sillabe z tendit deorsū. Et sicut corp' d'z acutū qd' faci
liter penetrat sursum ita eleuatio sillabe acuta penetrat aerē sursum.

¶ Querit' Quid sit fallatia accēt'. Dōm q' ē ydoneitas
recipiēdi pueniēs ex multiplicitate dēōis ei'
dē fm s'bam z diuerse fm modū pferendi diuersa fēctis. Sed
cā apparēt h' fallacie ē vnitas dēōis fm mām vl' fm subam
solū. Cā defectus ē diuersitas significatoz quā pcomitatur di/
uersitas accentus sicut accidēs cōcomitat' suū subiectū.

¶ Nulla ē fallatia spūs vel tpsis. g' nulla ē fallatia accentus
p'ntia tenet a simili qz sicut accentus ē accēs dēōis. ita
spūs z tpsus. Dōm q' quattuor sunt accentia dēōis. s. numerus
spūs tpsus z accēt'. p' nūm l'raz nō causat fallatia qz variato ta/
li numero nō manet ydēp'tas vocis. S'z p' spūm vel aspiratōez
que designat p. h. z p' temp' pōt causari ista fallatia inquātū va
riatio spūs uel temporis causat variationē accentus. iō ista fal/
latia magis tenominatur ab accentu q' ab alijs.

¶ Primus modus prouēit ex

eo q' aliqua dictio pōt pferri diuersis accētibus. vt hic oīs po/
pulus ē arbor. gēs ē pplus. g' gens ē arbor. Et soluit sic qz vtra
qz pmissaz ē duplex. aut em pplus ē pma longa tūc maior ē ve
ra z mior falsa vl' pma breuis tūc ē ecōtra vt pz p hūc vsuz. Po
pulus ē arbor. pplus collectio gentis. Sil'r dicit' d' isto paralo
gismo. quicūqz vult pēdere vult suspendi. s'z toror pēdens ho/
minē vult pendere. g' toror pendens hominē vult suspendi.
Nā ambe pmissae sūt duplices. qz pendere capit vno° neutrali/
ter z sic ē scēde iugationis media longa. Alio mō capit acti/
ue z sic ē tēcie iugationis media breuis. Si iam in vtraqz p/
missaz capiat' neutral'r vt sit media lōga tūc maior ē vera z mi/
nor falsa. s'z si in vtraqz sumat' actiue vt ē media breuis ē ecōtra

Sextus

et istis duobus modis bene sequitur conclusio. Sed si in maiori sumatur neutraliter et in minori active tunc est ista fallacia accentus

¶ In paralogismis primi modi est fallacia equocationis quod ibi non est fallacia accentus. Ans. probatur quod populus prima longae et prima brevis equoce fit arborum et gentium et ita similiter de aliis. Dominum negando ans. quod ad fallatiam equivocationis requiritur quod dictio actualiter una secundum eundem accentum plura significet. iam in primo modo huius fallacie dictio est una potentialiter et secundum diuersum accentum plura significat

¶ secundum diuersum accentum non recipimur. ergo nulla est fallacia accentus. Ans. probatur quod secundum diuersum accentum statim cognoscimus diuersa significata aliter dictiois. et sic accentus perdit fallaciam. Dominum quod licet cognoscere diuersa significata ex diuersitate accentus non decipiant tamen ignorantes diuersa significata ex diuersitate accentus bene recipiunt. Ideo de primo elenchorum quod ignorantes futiles vocabulorum de facile paralogizantur

Secundus modus prouenit ex

eo quod aliquis uox potest esse dictio vel oratio ut huius quicunque prestat dat alteri lapis prestat et lapis dat alteri. Utraque premissarum est duplex. quod prestat potest esse dictio vel oratio. si sumatur in utraque ut dictio sic maior est vera et minor falsa. sed si in utraque capiat ut oratio tunc maior est falsa et minor vera. et istis duobus modis bene sequitur conclusio. Sed si in maiore capiat ut una dictio et in minori ut una oratio. et sic prestat est ante stare tunc utraque premissarum est vera sed est fallacia accentus. Et similiter est de ista oratione sumpta ex oda. xxv. libri primi orationis. Metuo longas peruenite noctes lidia dormis. nam metuo potest esse una dictio et tunc id est quod timeo et est sensus versus Metuo. id est timeo o lidia dormis longas noctes. id est per longas noctes peruenite. id est peruenite supple me. Secundo potest esse duo pronomen. scilicet me. tu et tunc sensus est O lidia dormis longas noctes me tamen supple amico peruenite. id est ambulante longas noctes. Tertio potest esse unum nomen cum adverbio vel interiectione o ut metu et o. et tunc sensus est o lidia dormis peruenite. id est ambulante me longas noctes metu. id est cum pauore et timore. Quarto potest esse tres dictiones. scilicet duo pronomen cum una interiectione. scilicet me. tu. o. tunc sensus est. O lidia tu dormis longas noctes peruenite me. Et secundum hoc paralogi-

Tractatus

satur sic. Quicūq; dicit metuo longas pēnte noctes. zc. dicit se timere s; dices metuo longas pēnte noctes zc. nō dicit se time/ re g^o dices se tiere nō dicit se timere. vtraq; pmissaz distiguit qz si metuo in vtraq; pmissaz teneat vt vna dictio sic maior ē ve/ ra z minor falsa. S; si capiat in vtraq; vt sunt due dictiones. vel tres tūc maior est falsa z minor vera z bene sequit̃ plusio. Sed si in maiore capiat vt vna dictio z in minori vt due vel ters dictiones tūc nō sequit̃ plusio s; fit ista fallatia.

Ar Tres sunt spēs accentus. ergo tres erūt modi seu spēs fal/ lacie accentus. psequētia pbat quia quelibet spēs accent⁹ facit fallaciā accentus. Dicendū q̃ ille tres species faciūt vnū modum fallacie et cōprehendūtur sub pmo. nā p̃mus mod⁹ est. quando aliqua dictio potest pferri diuersis accētibus p quēcū q; accentum hoc fiat.

Ar Tres spēs formaliter distincte nō pnt facere vnā spēm. vt hō leo asinus nō p̃sticiūt vnā spēm ergo solutio fal/ sa. Dicendū q̃ tres species nō pnt facere vnā spēm spālissē mā. tamen bene faciunt vnā subalternā que est genus illarum specierum sub quo cōtinentur. nā p̃rimus mod⁹ habet se vt ge/ nus ad species accentus.

Querit Sub quo mō p̃tinet iste paralogism⁹. Qui/ cūq; scit q̃nam tanti nimphi tingerūt ethera scit ppter quid tanti nimphi tingerūt ethera. sed rustic⁹ scit q̃a/ nā tanti nimphi tingerūt ethera. g rustic⁹ scit ppter qd tanti nym phi tingerunt ethera. Dicendū q̃ p̃tinet sub secundo mō cuz quianā posset esse vna dictio vel due dictiones. vel etiā pōt p/ ferri acuto accentu vel graui. Et soluit sic si quianā capiat i vtra q; pmissarū vt sunt due dictiones et pferatur accentu acuto tūc idem ē qd ppter qd sic maior ē vera z mior falsa. nā rustic⁹ non scit ppter quid tanti nimphi id est tante nubes tingerūt. i. ob/ nubilauerūt ethera. Si autem quianā capiat vt ē vna dictio z pferat accentu graui tūc idē est qd quia sic maior ē falsa z mi/ nor vera. nā rusticus bene scit qz ita est q̃ tanti nimphi obnubi lant ethera. et istis duobus modis sequit̃ plusio. S; si in ma iori sumatur p ppter quid et in minore p quia tūc fit ista falla tia. Et est istud exemplum sumptū ex virgilio dicente in Eney/ de libro quinto heu quianā tanti dixerūt ethera nimphi.

Equit de fallacia figu:

re. Postq̃ sup̃ius determinauit de fallacijs peccatib⁹ fm̃
multiplex actuale ⁊ potentiale. hic p̃sequēter determinat de falla-
cia figure dictionis que peccat penes multiplex fantasticiū. Et
p̃mo diffinit figuram. secūdo diffinit fallatiam figure dictionis
tercio describit multiplex fantasticiū subdens causam a p̃parēcie
⁊ cām defectus. quarto ponit tres modos huius fallacie. Dicit
ergo figura est que termin⁹ vel termin⁹ clauditur. dicit termin⁹ p̃/
pter figurā circularē. dicitur termin⁹ p̃pter figuras multiangu-
lares. serpētangulū triangulū. Et p̃ similitudinē ad talē figurā di-
citur figura dictionis. quia figura p̃prie dicta ē terminatio sbe
⁊ quātitatis. s̃z transumptiue d̃z terminatio dictionis siue illa si/
at ex p̃re vocis ṽl fecati vel modi fecandi. Et ideo fallatia figure
dictionis q̃ ē ydoneitas recipiēdi nō ē aliud nisi s̃l̃is terminatio
d̃conū adiūicē p̃p̃t quā credim⁹ q̃ vna d̃cō idē fecat cū alia d̃cōe

S̃r Nullus termin⁹ claudit termin⁹ vel termin⁹ s̃z figura ē ter-
min⁹ quātitatis. ergo male d̃z q̃ figura ē que termin⁹ ṽl
termin⁹ clauditur. D̃m q̃ figura capitur dupliciter vno? ma-
terialiter p̃ quātitate terminata et figurata et sic figura nō ē ter-
minus nisi forte ipsius substantie. Alio modo capitur formalit̃.
p̃ terminatione et modo p̃tractionis linearū h̃mōi quātitatis.
⁊ sic figura est de quarta specie qualitatis et clauditur termino
vt circulus. vel terminus vt triangulus.

S̃r In circulo nō est actu terminus. ergo male dicitur termin⁹
p̃pter circulū. Ans p̃bat q̃ in circulo termin⁹ est p̃ictus
qui solū est in potentia. D̃m q̃ figura circularis nō claudit ac-
tu termin⁹. sed superficies circularis cōtēta sub figura circulari clau-
dit vno termin⁹. s̃. linea que est eius circūferentia. Et capit̃ figu-
ra p̃ onto siue sit superficies siue corpus ⁊ nō p̃ p̃tēte.

S̃r Nulla est fallatia figure orōnis. ergo nulla est fallatia fi-
gure d̃conis. Tenet p̃ntia a s̃l̃i q̃ sicut ē terminatio d̃cō-
nis ita est terminatio orōnis. D̃m q̃ oīo p̃mo ⁊ p̃ se nō h̃z figu-
ram ⁊ terminationē sed solū ex p̃nti p̃ suas d̃cōnes quare nō po-
nitur fallacia figure orōnis sicut ponit̃ fallatia figure d̃conis.

Prim⁹ mod⁹ prouēit ex si

Tractatus

multi terminatione dictionis cum alia dictione propter quam creditur
prouenientia earum in secundo vel in modo secandi. In secundo ut hic calefa-
cere est agere. ergo videre est agere. In modo secandi ut qualis est mu-
sa talis est poeta. sed musa est generis femini. ergo poeta est generis
feminini. Et debet omnes isti palogismi solui per negationem prentie ad-
dendo rationem. scilicet quod non oportet propter prouenientiam dictionum in terminatione
vocis sequi prouenientiam earum in significato vel modo secandi sicut
omne animal est coloratum. omnis homo est animal. ergo omnis homo est colo-
ratus. soluitur negando prentiam quia licet homo et animal sint idem. non
tamen oportet quod quicquid sit commune uni sit commune alteri. et ita non
oportet quod quicquid dicitur de animali dicatur de homine sub simi-
tudine terminationis.

¶ Bene sequitur secare est agere. ergo videre est agere. ergo prentia
non est neganda. Ans. probatur quod videre est verbum actiuum. et
ergo secare agere. Dicitur licet videre sit verbum actiuum generis. non tamen est
verbum actiuum. et ita licet sit actiuum secundum terminationem. non tamen est acti-
uum secundum secationem quam ad primam imutationem. scilicet est quod dicitur pati.

¶ Penes similes terminaciones dictionum non sumitur aliqui fallacia
ergo nec fallacia figure dictionis penes primum modum. Ans.
probatur quod in omni fallacia debet esse causa apparentie. sed in istis
non videtur esse causa apparentie. Dicitur quod non requiritur in omni fal-
lacia tanta apparentia que decipiat doctos. sed sufficit quod sit tan-
ta que decipiat aliquos simplices et sic est hic in proposito.

Secundus modus prouenit

ex mutatione unius prentie in aliud. vel quando una species unius prentie mu-
tatur in aliam speciem. unde quando quis videt cum arguit ex terminis eiusdem
prentie esse bonum argumentum et propter hoc credat similiter quod ex terminis di-
uersorum predicamentorum sit conueniens argumentum propter similitudinem
dictionum. et cum non est tunc accidit fallacia figure dictionis.

¶ Notandum Quod omnes palogismi reducuntur ad istum
modum secundum in quibus unum prentium subsistit
sub alio. vel species unius predicamenti sub alia specie eiusdem. Et ponit au-
tor. v. palogismos in textu. primum quicquid heri emisisti hodie comedisti
scilicet carnes crudas heri emisisti. ergo carnes crudas hodie comedisti ibi
ei medium subintelligitur in quicquid non distribuitur primiori subsumptio quod quicquid
est distributum sibi. et subsumitur crudum quod est de prentio qualitatis.

¶ Res vni⁹ pnti nō mutatur in rē alteri⁹ p^rdicamēti. ergo
secū^dus modus huius fallacie figure dictionis male assi
gnatur. Dōm q^d licet res vnius p^rdicamēti ex natura rei nō mu
tetur in rem alterius p^rdicamenti. tamen bene denotatur ex p
te modi f^rcandi sic q^d modus significandi vnius p^rdicamenti de
notatur mutari in modū f^rcandi alterius p^rdicamenti.

¶ Hic quicq^d currit mouetur albū currit ergo albū mouet.
modus f^rcandi vnius p^rdicamenti videt^r mutari in mo
dū significandi alterius z tñ ibi nō est fallacia figure dictōis.
Dōm q^d albū caput hic materialiter p^r suo cōnotato q^d est sub
stantia quare bene pōt distribui p^r illud signū q^d cōd. et sic ibi nul
la est fallacia q^d p^rmissa sunt mere categorice de inesse et de p^rnti.

¶ Notandū² sicut diuersis p^rnt⁹ pueniūt diuersa
interrogatiua vt q^d est interrogatiū sbe
q^dntū quātitas. quale qualitas et sic de alijs. ita diuersis p^rdica
mentis corrdet diuersa distributiua vt p^rdicamento sube cor
rdent ista quicq^d quilibet et hōi. p^rdicamento q^dntitatis cor
rdent ista distributiua quātumcūq^z q^dtienscūq^z quotcūq^z loco
q^dz q^dq^z ponūt quācūq^z q^dtiens q^dt. p^rnto qualitat⁹ corrdet h⁹ si
gnū qualecūq^z p^rnto vbi hoc signū vbiq^z p^rnto qñ hoc signū
qñcūq^z. Et s^m hoc multi formant^r palogismi quoz aliqui po
nūt in l^ra ad quoz similitudinē alij formātur.

¶ Causa apparentie in isto scō mō sumit^r ex pte rerū. q^d pe
nes ipm nō fit fallacia extra dictōem. Alijs pbat^r q^d su
mitur ex mutatione vni⁹ p^rdicamenti in aliud. sed p^rnta sunt en
tia realia. Dōm q^d p^rsiderando res in rōne rer⁹ s^m se ab ipis su
mitur fallacia extra dictōem tñ in q^dntum p^rsiderant vt ex reb⁹ si
gnificatis puenit similitudo dictionū cānt fallaciā in dictione.

¶ Terci⁹ modus prouenit ex
diuersa suppositione termini vt hō ē spēs. q^d aliq^s hō est species
quia homo in ante supponit simpliciter z in p^rntē supponit p^rso
naliter z de isto modo in textu ponūt^r quinq^z exempla.

¶ Hic oē aīal ē suba oīs hō ē al⁹ g^o oīs hō ē sba est diuersa.
suppositio termi seu mutatio suppois ex pte illi⁹ termi al
qui in maiore supponit p^ruse z in minore simpliciter. Dōz qñō
quelibet mutatio suppois causat fallaciā figure dictionis. sed

Tractatus

sola qñ suppositio simplex que fit respectu termini secūde intenti
onis mutatur in alia vt hic homo est spēs. ergo aliqñ hō ē spēs
Et vlt qñ arguitur penes p̄dicata que ponit differentia inter sup
positionē simplicē et p̄sonalē vel qñ occasione illius mutatiōis
arguitur a nō distributo ad distributū.

Ar Arguendo a suppone simplici respectu termini scde inten
tionis ad suppoem p̄sonalē ē fallacia actūis. q̄ nō figure
dictionis. Ans pbat in isto paralogismo. hō est spēs. q̄ aliquis
hō scz fortis est spēs vbi ex p̄tiali pueniētia rei subiecte puta ho
minis et actūis scz fortis indicat q̄ quicqd rei subiecte puenit ec
pueniat actūi. Dm q̄ nō est incōueniens in vno et eodē para
logismo esse plures fallacias fm q̄ ibi sumuntur plures ec appa
rent. sed sic est in pposito nam cōsiderando cōuenientiā actūis
et rei subiecte cōmittit fallacia actūis. sed cōsiderando similitu
dinē dēōis quā hz vt supponit simplr et p̄sonalr cōmittit ista fal

Querit Quando fit fallacia figure dictionis /latia.
fm istū modū. Dm q̄ fit pmo qñ arguit en
thimematice a termino stante simpliciter ad eundē stante dēteria
te respectu eiusdem signi. vt ois hō ē aīal. ergo aīal ē ois hō. dī
citur respectu eiusdē signi quia hic nō est fallacia ois hō ē ani
mal. ergo animal est homo. Secundo fit qñ arguit enthimema
tice a suppone p̄sonali ad simplicem vt nullus hō ē spēs q̄ ho
mo nō est species. Tercio quando arguit econtra a simplici ad
p̄sonalem vt homo est spēs. ergo aliquis hō est spēs. Quarto
quando arguitur a suppone materiali ad p̄sonalē vel ecōtra. vt
vir est generis masculini. ergo aliquis vir. Quinto qñ arguit a
multis dēterminatis ad vnā vt patet in textu. vñ penes istū mo
dū terciū peccat hoc argumentū tu dubitas aliqd vnū et illd qd
dubitas nō scis. ergo nō scis aliqd vnū. qz in ante vnū stat dē
terminate et in psequente confuse distributiue.

Ar In isto paralogismo est fallacia p̄ntis vt inferius patebit.
ergo nō ē ibi fallacia figure dictionis. Dm q̄ nō ē incō
ueniens cōsideratis diuersis causis apparētie. qz si q̄s dēcipiat p
pter h̄ q̄ videt q̄ talis modus arguēdi tenet i p̄silib⁹ dēcomib⁹ et
credat etiā sic tenere in alijs p̄p̄tē similitudinē dictionū h̄ fit p̄ istā
fallaciā vñ dī i libro elenchoz q̄ in oib⁹ argumētis nouerit assi
gnare fallaciā figure dictionis ē p̄p̄tē videre vtz in oib⁹ sciētis.

Equitur de fallaciis ex

tra. Postq̃ pe. his. determinat de fallaciis in dictōe. h̃
 psequēter determinat de fallaciis extra dictionē. Et rō ordiē est
 quia fallacie in dictione cānt deceptōnes s̃m voces ex q̃b⁹ capi
 unt suas cās apparentie. sed fallacie extra dictionē cānt deceptio
 nes ex pte rez a quib⁹ capiūt suas cās apparentie s̃ in disputa
 rione voces pcedunt res. Et duo facit nā pmo ponit numez fal
 laciāz extra dictōez. scdo ponit dñtiam ipaz a fallaciis in di
 ctione. Dicit igit pmo q̃ septē sunt fallacie extra dictōez s̃z acci
 dēs s̃m qd ad simplr ignorātia elenchi petitio pncipij pns. nō
 cā vt cā. s̃m plures interrogatōes vt vnā. Quaz sufficiētia sic su
 mitur qz oīs fallacia extra dictōem peccat ptra elenchū. vel ex
 go peccat in pbatōe. et sic ē fallacia petitionis pncipij vel ī il
 latiōe hoc ē duplr qz aut est ibi apparens psequētia sylogismi
 vel enthymematis. Si p̃mū h̃ ē duplr qz vel est ibi appares cō
 sequētia sylogismi oñsui aut sillogismi ad impossibile. Si p̃
 mū sic ē fallacia actūs. si scdm sic ē fallacia s̃m nō cām vt cām.
 Si vero sic apparet pñtia enthymematis hoc est quadrupl
 iter vel ibi est apparet loc⁹ a pte in mō ad suū totū sic ē s̃m
 quid ad simplr vl ē habiendo pñū sil' sūptaz sic ē ignorātia elē
 chi. Aut ē hitudo pueritibilia sic ē fallacia pñtis eo q̃ p̃t pñti
 bilitatē vnū credit seq̃ ad alterz. vl ē ibi hitudo tot⁹ itēglis ad
 suā pte. et sic ē fallacia s̃z plēs interrogatōes vt vnā. Et qz iste fal
 lacie sumūt suas cās apparentie ex pte rez iō s̃m numez diuisio
 nū entis pōt sumi nūs illaz fallaciāz vt patet in versore.

¶ Fallacie extra dictionē causant a reb⁹ et sumunt cām ap
 parentie ex pte rez. et fallacie in dictōe cānt a vocibus et
 sumunt causam apparentie ex parte vocū. sed res pcedūt voces
 ergo fallacie extra dictionē debēt pcedere. Dm q̃ res ordina
 tare pcedunt voces sed ordine quo cadunt in disputatione res
 sequūtur voces autem pcedunt.

¶ Notādū q̃ fallacie in dictōe et extra dictōem pue
 niūt et differūt. pueniūt in hoc q̃ hñt oēs
 causas defectus ex pte rei. S̃z differūt tripliciter. Primo qz
 fallacie in dictōe sumūt causas apparentie ex parte vocis scilicet
 et dictionis vel orationis multiplicis. sed fallacie extra dictōez

Tractatus

Sumunt apparentiam ex parte rerum scilicet catarum per voces. Unde secundum habitum
res que a ridente ignorantur potest sumi cum apparentie et ea de
fectus fallacie extra dictionem. Secundo dicitur in modo recipiendi. quia
fallacie extra dictionem magis recipiunt homines per se considerando quam
scilicet ignorat habitudinem rerum. scilicet fallacie in dictione magis recipiunt
hominem disputando et non per se ipsum considerando nam homo per se considerat
non ignorat multipliciter dictionis quam capit ea equivoce. Tercio
differunt quantum ad solutiones eorum pallogismorum. quia pallogismi.
fallaciarum in dictione debent solui per distinctioem alie premissarum ex ce
pta tamen fallacia figure dictionis in qua solvuntur pallogismi negan
do contrariam subiungendo eam propter quam ibi est fallacia.

Inter has primo dicendum est

Hic persequitur autor in speciali de singulis fallaciis extra dictionem
et primo de fallacia accitens circa quam quicquid facit primo ponit diffi
nitionem accitens putat secundum ipsum sumit fallacia accitens cum uno no
tabili. Secundo ponit diffinitionem fallacie accitens cum ea apparentie et
defectus. Tercio ponit tres species seu modos huius fallacie. Quar
to ponit notabile in quo consistit quod duobus modis non licet ex pre
dicatis diuisis inferre unum predicatum distinctum. Quinto ostendit unum
modum quo non licet ex diuisis inferre diuisa. Dicit igitur primo ac
cidens. ut si sumit idem est quod extraneum in parte idem et in parte diuersum
ut hic homo est species fortes est homo ergo fortes est species ubi homo est acci
dens. quia in parte est idem cum specie scilicet quam sumit per re vel in parte di
uersum a specie quando sumitur per suppositis.

Ad illa fallacia erit prima que magis peccat contra elenchum.
sed fallacia ignorantie elenchi est homini ut patet ex eo non
mine. ergo ipsa erit prima. Dicitur quod maior est falsa. quia iste fal
latie ordinatur inter se secundum maiorem eam apparentie et non secundum quod
magis peccant contra elenchum.

Notandum Quod accitens capit tripliciter. Primo capit per prius per
ut diffinit accitens est quod adest et abest. et sic
distinguitur extra se habet. Secundo capit contra per illo quod aduenit rei.
posterior est completum et est ex eentia et intellectum. et sic inferit acci
dit superiori et non e contra ut homo respectu aialis. Tercio capit magis
contra per omni illo quod est extraneum alteri in quantum illud alterum scilicet ab a
liquo tercio. et hoc modo non solum inferius accidit superiori sed etiam

Sextus

superius accidit inferiori ut aīal accidit homini inquantū stat et accipit sub illo attributo spēs spālissima et hō accidit sorti in quantum accipit sub illo attributo indiuiduū. et ecōtra sortes accidit homi inquantū homo capitur sub illo attributo spēs.

Querit Quid sit fallacia accētis. Dd̄m q̄ ē ydonei/
tas decipiendi pueniēs ex priali ydempritate
actētis cū re subiecta que tñ differūt fm̄ diuersas rōnes. Un̄ sp
est fallatia actētis qñ attributū silit̄ putatur puenire actēti et
rei subiecte. Iō p̄siderandū est q̄ in omni fallatia actētis s̄ tria
scz attributū actēs et res subiecta. Attributū semp ē maior ex/
tremitas que in p̄missis attribuit medio. Actēs vero fm̄ p̄e/
erū hyspanū videt̄ esse mediū ut patet p̄ diffinitōez actētis et ex/
emplū ibidē postū. Sed in textu postea dicit q̄ mediū ē res s̄
iecta. et hoc verū est in tertia figura. Alij vero dicūt q̄ actēs sem/
p̄ est mediū et res subiecta semp̄ minor extremitas. Exemplū ut
hō est spēs sortes ē hō. ergō sortes est spēs ibi spēs est maior ex/
tremitas et attributū hō est mediū et actēs. sed sortes est mior.
extremitas et res subiecta. Sed p̄ concordia petri hyspani.

Notādū Res subiecta capitur dupliciter. vno. p̄
illo qd̄ vere subijciatur attributo et tñc me/
diū diceret res subiecta. Alio mō capit̄ p̄ illo qd̄ est s̄iectū cō/
clusionis in qua subijciat̄ attributo nō vere s̄z false et tñc mior ex/
tremitas d̄ res subiecta ut cū arguit̄ hō ē spēs sortes est hō qd̄
sortes ē spēs. Ibi spēs est attributū. s̄z hō ē mediū et actēs. qz i
qñ capit̄ sub illo attributo spēs accidit rei subiecte. s̄. sorti. Aut
ecōtra sortes mior extremitas pōt̄ dici actēs qz accidit rei s̄bie/
cte scz hōi inquantū hō capit̄ sub illo attributo spēs. In p̄mo
dicendi superius acc idit inferiori. in in secūdo vero inferius. ac/
cidit superiori. S̄z mediū in h̄mōi palogismis vocatur actēs si
militudinarie. qz sicut p̄positio nccia d̄ p̄ se et p̄pō p̄tingēs d̄
p̄ actēs ita ad hui⁹ silitudinē mediū d̄ necessitate inferens d̄ p̄
se. et nō de necessitate inferens dicit̄ p̄ accidens.

Ar Nulla ponit̄ fallacia sube. ergō nulla debet poni fallatia
accētis. Tenet p̄ntia a simili. Dd̄m q̄ h̄ nō capit̄ accēs
ut distinguit̄ p̄ra substantiam vel ut sibi opponit̄ iō nō sequit̄

Ar Fallacia actētis ē cui⁹ mediū est accēs. s̄z nulla suba ē ac/
cidens q̄ p̄ nullā s̄bam fieri potest fallacia accidentis.

Tractatus

Dōz q̄licz nulla s̄ba sit acciden s̄ capiēdo accidens p̄p̄e vt est ena in alio. tñ capiēdo accidens cois̄ p̄ illo qđ est cōueniē in pte idem z in pte diūsu substantia bñ est accidens vt p̄z in illo para logismo animal est homo. equ⁹ est animal. g⁹ equ⁹ est homo. ibi em̄ est fallatia accidentis ex puris s̄bstantijs Et qñ arguit d̄r p̄mo phisicorū quod vere est nulli accidit Dōm q̄ illud quod vere est nulli accidit .i. nulli inest act̄naliter et p̄tingenter tamen bene potest esse accidens vt est idem quod extraneu.

S̄ Fallatia act̄nis sp̄is in oib⁹ syllogismis g⁹ nō est distincta a q̄buscūq; syllogismis siue bonis siue malis. Añs p̄bat qz mediū in oi syllogismo est in pte idē z i pte diūsu ab extremi tatib⁹ .s̄z illa est diffinitio act̄nis. Dōm licz in oi syllogismo me diū in pte puenit et in pte differt ab extremitatib⁹ tñ i bono syllo gismo mediū nō accipit sub illa rōe vt est pueniēs z vt est dñs ab ip̄s extremis .s̄z in vtrazq; p̄missaz sumit sub eadē rōe z extre mitates in eo vniūt sub vna rōne. alias enī nō seq̄ret vnto extre mitatū int̄ se. s̄z in fallatia accidentis mediū capit sub illa rōne vt p̄t idē z p̄tū diūsu a re s̄biecta .i. minori extremitate.

Prim⁹ modus prouenit ex

eo q̄ aliqđ vere p̄dicat de aliquo s̄biecto .z p̄pter hoc credit̄ vere dici de act̄nte eius a quo est diuersus. vel sic qñ aliquid p̄mo tē vt habetur in textu. Pro quo notādū q̄ iste mod⁹ habz duos modos dicendi s̄m duos modos assignādi rem s̄biectā z act̄ns Prim⁹ est qñ aliqđ attributū vere p̄ueniens act̄nti .et̄s putat̄ con uenire rei s̄biecte p̄p̄t p̄ueniētiāz a accidentis z rei s̄biecte. z hoc s̄m p̄m modū assignādi act̄ns z rem s̄biectā .vl̄ sic penes 2^m mo dū assignādi. Prim⁹ mod⁹ h⁹ fallacie est qñ attributū ip̄s rei s̄bi ecte p̄ut̄ vē p̄uenire act̄nti vt animal ē g⁹ hō ē al̄ g⁹ hō est g⁹ vbi al̄ attributū act̄nti scz aiāli putat̄ p̄uenire rei s̄biecte scz hōi vel sic g⁹ qđ attribuit̄ rei s̄biecte scz ali putat̄ p̄uenire act̄nti scz hōi p̄p̄t cō ueniētiā qz habet res s̄biecta cū accidente. de quo Duo ponūt̄ p̄alogismi in textu

S̄ In isto mō p̄mo est fallatia figure dictōis. g⁹ male p̄dit̄. Añs p̄bat qz cū ar. hō est species fortes est hō g⁹ fortes ē species sit fallatia ex diuersa sappōne terminorū .penes 3^m modū fallacie figure dictōis Dōm q̄ non est in cōueniens in vno.

et eodē palogismo esse plures fallacias fm q̄ ibi plures sūt cāe
apparētie sicut est in pposito. Nā p̄siderando q̄ hic ē conueniētia
accētis cū re subiecta ppter quā creditur attributū vtriq̄ pue/
nire tūc est fallacia accētis. s̄ p̄siderādo silitudinē eiusdē dictio
nis put supponit psonā et simplr tūc ē fallacia figure dētōis.

Secūdus modus hui⁹ fal

latie est qñ ppter conueniētiā aliq̄z duoz in vno tercio illa duo
putant conuenire inter se. hoc ē qñ arguit ex puris affirmatiuis in
secūda figura vel etiā ex puris p̄cularibus in secūda figura de
hoc ponit duos palogismos qui solūtur negādo p̄ntiā q̄ non
optet si aliqd affirmet de accēte siue sit supius siue inferius ea p
te q̄ differt a re subiecta q̄ h̄ etiā affirmetur vel neget de re subiecta.

Notādū fm istū modū in p̄ma figura sic arguit
hō est spēs suba est hō. ergo suba ē spēs ibi
spēs est attributū vere conueniēs accēti et ppter hoc putat cōue
nire rei subiecte. In secūda sic Sorres est hō plato est hō ergo
sorres est plato. In tercia Sorres est indiuiduū. sorres est ho/
mo ergo hō est indiuiduū. Et sub isto mō etiā p̄tinent paralō/
gismi in quibus accētis ē cōuertibile cū re subiecta ut hic risibile
est p̄p̄iū homo est risibilis. ergo homo est p̄p̄iū. Itē hic hō est
quid incōpletū aīal rōnale est hō ergo animal rōnale est qd in/
cōpletum. Et solūtur isti palogismi negando p̄ntiam q̄ si ali/
quid affirmetur vel neget de vno conuertibilū ea pte qua d̄r
ab alio nō ppter hoc oportet ut affirmetur vel neget de alio.

Si attributū in scdo mō semp credit̄ vere cōuenire rei sub/
iecte eo q̄ cōuenit accēti. ergo penes scdm modū nō fit fal
latia accētis. Nā p̄bat q̄ attributū in secūda figura nō p̄tur
sed subijcitur. ergo nō credit̄ vere predicari de re subiecta eo q̄ ve
re p̄dicatur de accēte. Ddm q̄ licz attributū nō p̄dicet in tali for
ma arguendi secūde figure tñ bene in reductione ad p̄mā. Ut d̄r
q̄ cōuenire in pposito nō est idē qd p̄dicari sed ē idē qd verifi/
cari. et sic q̄ in secūda figura attributū vere cōuenit accēti cū
am putatur cōuenire rei subiecte.

Terci⁹ modus est qñ male

arguitur a diuisis ad p̄iuncta de q̄ autor ponit duo exēpla vnū

Tractatus

est iste ē alb⁹ ⁊ est monach⁹. g⁹ est alb⁹ monach⁹. Aliud ē iste ca-
nis est tu⁹ ⁊ est pater g⁹ est pater tu⁹. Dr q male arguit. qz dū bene ar-
guitur nulla est fallacia ymmo tūc cōclusio de necessitate seqtur

Querit Quid est arguere a diuersis ad cōiuncta. Dōz
q est arguere a duob⁹ predicatis diuisim sup/
tis in antecedente mediāre pūctione cōiungente ea ad iūctē ad ea/
dē pdicata sup̄ta cōiuncti in psequēte sine pūctione media vt h
iohānes est homo ⁊ albus ergo est hō alb⁹. Ecōtra arguere a pūc-
tis ad diuisa. est arguere a duob⁹ pdicatis immediate sibi inui-
cē vnitis in antecedente ad eadē pdicata diuisim. in pūte p cōiūc-
tionez intermediā vt iohānes est hō alb⁹. g. Iohes ē hō ⁊ alb⁹

Querit Quot pdirōes rqrūt ad hoc vt bene arguat a
diuisis ad pūcta. Dōz q due. pma q nō ar-
guat penes pta respiciētia sūiectū ex equo. i. que nō habent se vt
determinās ⁊ determinabile s; tūc vt sūiectū determinātia. et ergo
requit q vnū pūctū sit determinabile et aliud determinās. Quare
nō seqtur iste est bonus et cithared⁹ ergo est bonus cithared⁹. qz
bonus dicit in antecedente bonitatez moris ⁊ in cōsequenti di-
cit bonitatez artis. et ita antecedens p̄ esse vtz sine psequente.
Scda cōditō est q nō arguat penes pta quoz posterius icluda-
tur in pmo. qz tūc esset nugatō. et ergo nō sequit. iste est homo ⁊
animal ergo est homo animal. Et sūtr arguēdo a pūctis ad di-
uisa requirūt due cōditōes. Prima est q in pdicatis cōiunctis
vnū nō sit determinatio priuās vel distrahens sed p̄trahēs tm.
Ideo nō seqt iste est homo mortu⁹ g est homo et mortu⁹. Scda
q vtzqz predicatorz cōiūctorz insit sūiecto simplr. ⁊ nō scd qd
poeta. Unde notādū q qn male arguit a diuisis ad cōiuncta ē
fallacia actūtis penes tciū modū et qn male arguitur a cōiunctis
ad diuisa est fallacia a fm quid ad simpliciter

Ar hic est bona pntia. Iohes. est alb⁹ et est monachus. g⁹
est albus monach⁹. ergo nō est fallacia pntis. Anā pbat
qz ois illa pntia est bona in q oppositū cōsequētis r̄pugnat anti s;
sic ē h g⁹ pntia ē bō. i. mōz. pbat qz istd est oppositū pntis Ihes
n ē alb⁹ mōch⁹ q pūgt anti. s. iohes ē alb⁹ ⁊ ē mōh⁹ qz ad vitateē
ill⁹ oppositi r̄qrūt q vel iohes nō sit albus vl qd non sit mona-
chus qd nō p̄esse verū cum antecedente. Dōz q in opposito

Sextus

consequētis alb⁹ capī duplici^r vno mō vt dicit albedinē habi
re cappe. tūc n̄ repugnat antecēdi qz i aūti. albus dīr albedi
nem corporis vel cutis. Alio mō albus in opposito dicit albedi
nem corporis. et tē repugnat antecēdenti.

Ar Ad min⁹ capiēdo albū 2° mō est bona psequētia Dōm
qz tūc nō a. debite a diuis ad pūcta. ppter duos dese.
ctus. Primo qz tūc arguit penes predicata respicientia subiec
tū ex quo qz vnū nō habz se p modū determinabilis et aliud p
modū determinātis. Scdo qz tūc psequētia scz iohānes est alb⁹
monachus est ppō plures sed in cōsequētia a diuisio ad con
iuncta psequēs debet esse ppositio vna

Ar Illud p̄dicatū monach⁹ determinat p hoc p̄dicatū albus
sic s̄bstatū p adiectū ergo p̄dicata nō respiciunt s̄biecta
ex eqq nec etz erit ppō plēs qz adiectū n̄ s̄bstatū sciūt v^o Dōz
licet monachus sit ibi detriabile p albus grā mōzū significandi
grāmaticalū nō tū grā rei significate Etia albus nō est adiecti
uū ad illud p̄dicatū monach⁹. nec debz p̄strui cū eo tāqz adie
ctū cū suo s̄bstatō qz s̄m rē scātā albedo corporis n̄ p̄uenit cappe

Equit de fallacia a secū

Postqz p. his. detriant de fallacia accidētis. hic p̄nter re
termiat de fallacia a. dicto s̄m quid ad simpliciter cui⁹ vis statū
h̄ vt bene scāt quid sit dictū s̄m qd et quid dictū simplr qre p
mo diffinit illa dicens. Dictū simpliciter ē dictō s̄p̄ra sine detriati
one diminūere Vel est imin⁹ p se s̄p̄tus sine addito vt hō p se
et dicit simpliciter. a. p̄fectū nō diminutū. Sz dictū s̄m qd est
imin⁹ s̄p̄tus cū detriatione diminūente vt hō mortuus

Notandū Qz duplex est detriatio scz p̄p̄a et īp̄p̄a
p̄p̄a vocat p̄trahēs qz p̄trahit significa
tū illi⁹ cui addit nō diminuit neqz distrahit. aut p̄uat ipm. et
illa facit locū dyalecticū vt hō albus currit qz hō currit. Sz im
p̄p̄a ē īp̄p̄a scz. diminūens distrahēs et āplūs. diminūens est q
n̄ simpliciter distrahit ā p̄uat rōez illi⁹ cui adiūgit. sz p̄rim tollit
et p̄rim īlīnq̄t vt eē albū s̄m dentes. Detriatio distrahens. seu p̄
uās est q̄ totalit̄ destruit et p̄uat rōez ei⁹ cui addit. vt mortu⁹ p̄
ctus respectu hoīs. Detriatio ampliās sine supaddens est q̄ facit
terminū cui addit capi p̄ significatus n̄ solū existētib⁹ sz etiam p̄

Tractatus

intellectu apprehensibile ut ymaginabile capiabile. et tenes illas tres de-
terminatōes sumit loci sophisticus a deo s3 qd ad simplr. et iste due vl-
tie pphēdūt s3 determinatōe diminuēte qn dictū s3 qd p ipas diffi-

Querit Quid ē fallacia s3 qd ad simplr. Dd3 q ē ydo-
neitas decipiēdi zc. vtz in textu s3 cā apparetie
ei ē cōueniētia dicti fm qd ad illd qd ē simplr et ecōuerso q cō-
ueniētia d3 sumi ex pre scator fm q hnt similitudinē in re scata z
nō ex pre vocē vel dictōis. Et cā defectus est illoz diuersitas.

St Nulla ē fallacia a deo simplr ad dictū fm qd cū nō ponat
g° nec ecōtra. pna tenet a fili Dd3 q a dicto simplr qd ē
sophisticū cōtingit argui sophisticē p istā fallaciā sicut arguit a
dicto fm qd ad dictū simplr. et ergo sub ipa cōprehenditur.

St Sūt duo loci dyalecti distincti loci a pte ad totū et loci a
toto ad pte ergo erūt due fallacie distincte a deo fm quid
ad simplr et ecōtra Dd3 negādo cōsequentiā qz ibi s3 diuise pte
tes pbatie et diuise hitudies fm qs sumūt distincte maxie. h po
nō ē nisi vna cā appentie. s. cōueniētia dei s3 qd ad deū simplr

St Inferi° ifert suū supi° i bōa pna. s3 dictū fm qd ē inferi°
ad dictū simplr q ifert ipz i bōa pna sine aliq fallacia. Dd3
negā° miorē qz l3 deū s3 qd dyalecti cā determinatōe ptrahēte
sit iferi° ad deū simplr sūp° sine determinatōe n tū deū s3 qd sophi-
sti° sūp° cū determinatōe diminuēte qz illd magi oppōit deo simplr

Qr Quot s3 mōi h° fallacie Dd3 q tot mōis sūt h fallacia
qz mōis cōtingit alicui addē determinatōz diminuēte. Et pō-
nūt in textu qnqz mōi s3 q determinatō diminuēs pte sumi qnqz mōis
vtz sufficiēter p textū. s3 arguē° a deo simplr ad deū fm qd pfor-
mit sumūt qnqz mōi pūsim qtuor negatie rvn° s. scilicet affirmatie
Exēplū de p° negatie vt n seqt p pmtū mod iste n ē hō g n ē hō
prie° Ex° de scdo vt n seqt ethiops n ē alb° g nō ē alb° fm dētes
Ex° de scio i q d3 arguit affirmatie vt n seqt diuitie s3 bōe g sūt
bonem male vtētib°. Ex° de qrtō itez negatie vt n ē bonū mactae
priez suū g n ē bo° mactae priez suū i trualis. de qnto vt n ē bo-
nū ieiunare g n ē bo° ieiunare i qdrageſia. Et i oib° istis pntijs
est fallacia a simplr ad fm qd. qre dicit text° in fine q a deo sim-
pliciter vt in plurib° arguit negatiue

Notādū s3 tres aliq mōi qd arguit a deo simplr

hh .i.

pm^o fundat locū dyalecticū negatīe arguēdo. vt lapis nō ē hō.
g^o lapis nō ē hō alb^o. vbi dictū simplr ponit i ante a pre p^odicari i
ppōe negatīa. 7 arguit ad p^ote i mō 7 sic dcm simplr 7 totū i mō st
idē. Sz alij duo mōi fundat locū sophistīcū p fallaciā p^ontis. vt
qn arguit a dco simplr ad seipz sup^o cū dcmiatōe p^ohete positū
i ppōe affirmatīa siue a p^ostbcti siue a p^ote p^oti. vt n seqt hō currit
g hō alb^o currit. vt qn arguit a dco simplr ad seipz sup^o cū dcm-
miatōe p^otrahete positū a p^ostbcti i ppōe negatīa. vt n seqt hō n
currit. g hō alb^o n currit. Et arguit ibi p^oruat^r a sup^oiori ad inferi^o
affirmatīe. qre cōmittit fallaciā p^ontis. Et q^o p^oz q^o septe mōis cō-
tingit arguē a dicto simplr vno mō bñ. 7 alijs sex modis male.

Querit Que ē sufficiētia illoz qnqz mōz fallacie a di-
cto fm qd ad simplr. Dōz q^o ois mod^o sit p
spēalē dcmiatōez i p^opē dictā q^o ē duplex q^o qdā ē in^oin^oseca q^o f. ap-
plicat^r 7 adiacz suo dcmiato. alia ē ex^oin^oseca. si in^oin^oseca h^o ē duplr
q^o l^o attribut^r suo dcmiato fm se totū aut p^oz p^ote rōe c^o n d^oz attribui
tori. si scōz sic ē scōs mod^o. Si p^omā h^o ē duplr q^o l^o ē absolutā et
attribut^r toti fm se 7 sic ē p^om^o mōs. aut respiciū 7 sic ē scōs. si ex^oin^o
seca h^o ē duplr. q^o l^o sumit fm locū sic ē q^ore^o. aut fm tps sic ē q^one^o

Si Bñ sequit iste ē hō mortu^o g^o est mortu^o 7 tñ arguit a di-
cto fm qd ad dcm simplr. Dōz q^o n bñ arguit p^ones istā
fallaciā. sz d^oz arguit ad illud cui^o rō diminuit p^o dcmiatōz dimi-
nuētē in ante sic in p^oposito ē hō. vñ nō seqt iste ē hō mortu^o g^o ē
hō sed cōmittit fallaciā a dco fm qd ad dcm simplr. Et q^o p^oz q^o
arguēdo a dco fm qd nō l^oz indrñr arguē ad vtrāqz et p^ote scōz si
sz solū d^oz arguit ad illā p^ote cui^o rō diminuit in dco fm qd 7 g bñ
seqt p^o locū ab inferiori ad sup^oiorē. adā ē hō mortu^o g^o adā ē mortu^o
q^o h^o p^oplexū hō mortu^o respēu illi^o p^ois hō est dictū fm qd. non
tñ respēu illi^o p^ois mortu^o q^o hō n dimiunt rōez mortui sic exōrta.

Arguit De rōne hois ē vt sit aiat^o 7 viuēs qd oino ē cō-
trariū mortuo. g^o hō dimiunt mortuū Dōz
q^o hō capit duplr. vno^o vniuoce p^o aiali rōnali 7 sic opponit mor-
tuo. Alio^o equoce p^o hoie viuo picto et mortuo. 7 sic nō opponit
mortuo. q^o sic bñ seqt est hō mortu^o ergo est hō. Vel dicēdū q^o
licet hō fm ēē ex^onie dimiunt mortuū. nō tñ fm esse essentīe

Ar Bñ seqt iste ē hō crisp^o fm crines g^o ē crisp^o. Alr iste ē si/
m^o fm nasū g^o ē sim^o. 7 tñ h^o arguit fm p^ote integrālē. ergo

Tractatus

scds mod^o nō bñ pōnīf Dd3 q^d duplicia sūt actīa qdā sibi def
mināt certā pte in sbcro cui si isūt denoiat totū. 7 de ill' accitib^o
bñ valet a defmīatōe fm pte ad dcm simplr sine aliq fallacia vt
pbat argumētū Alia sūt accīa q si insūt pti n sūt nata defmīatē ipz
totū vt albū nigz 7 filia. et de istis intelligit scds modus in textu

Sr Bñ seq^r iste ē brūs 7 saluat^r fm aīaz. g^o iste ē brūs 7 sal/
uat^r. 7 tñ arguit penes accīis qd natū ē inesse corpi 7 oib^o
prib^o 7 nō ē ibi fallacia. g^o penes accīis qd natū ē inesse mlr^o prib^o
nō d3 sumi fallacia a fz qd ad simplr Dd3 q^d bñendo aīe sepa
te denoiat aīam esse brām et corp^o hoc est qz sepata sūt. sz qñ aīa
erit corpi cōiuncta tūc corpus denoiatur brām a beatitudine aīe.

Sr Ieiunare in qdragesīā nō ē dictū fm qd sophisticū ad ie/
iunare qz nō diminiuit rōez ei^o sz ē ps in mō g^o male pōnīf
p exēplo qñtī mōi h^o fallacie. Dd3 lz ieiunare i qdragesīā nō di
minuat rōez h^o qd ē ieiunare. tñ bñ diminiuit respctū h^o qd ē bo^m

Sr In isto exēplo nlls ē falla g^o ieiunare n diminiuit bo^m. aīas
pbat qz sic aīas ē vez ita 7 pñs qz ieiūatē pcpit ab ecclia g^o
ē bo^m 73 pñā qz qēqd ab ecclia pcpit ē bo^m. Dd3 q^d ieiūatē ē bo^m
bōitate morz. sz bonū i pñte exēpli capīf p bo^o nate seu p sātate

Lenchus ē sillogismus.

Hic pz. h. defmīat de scia fallacia extra dcoez q d3 fallacia
ignorātie elenchi. Et qrtuor facit. pmo pōit diffinitōez elēchi fa
tis lōgā quā plire declarat 7 inspōit ibi duplicē acceptōz ignorā/
tie elēchi. scdo pōit diffinitōz fallacie ignorātie elenchi cū causis
appentie 7 defcūs. tciō pōit qrtuor ei^o mōs. qrtō pōit d3āz in hāc
fallaciā 7 fallaciā a fm qd ad simplr. Et d3 p^o elench^o ē sillo^o cō
tradictōis vni^o 7 eiusdē zc vt clare pz i textu. In q diffitōe po/
nūt. xi. pteclē qz qñqz pme vsqz 7 ex his zc. pōnūt rōe sillogismi
et cōtradictōis sūt. qz vtrōbqz reqrit q maneāt idē smini sz rem
et vocē. et due pteclē seqntes pōnūt rōne sillogismi tñ. et qrtu/
or vltie pteclē scz ad idē fm idē zc. pōnūt rōe contradictōis tñ.

Quottuplex ē elench^o Dd3 q^d duplex scz elench^o dya
lectic^o et elench^o sophistic^o. Elēch^o dyalectic^o ē sillogis/
mus cōtradictōri^o conclōni rñdēt et ad illū vltra pteclās h po
sitas reqrit tria. pmo necessaria illatio inqztum sillogism^o. scdo
sufficiēs pbatō conclōnis inqztū dyalectic^o. et tciō q cōtradicat

Sextus

coelationi rñdēt inq̄tū ē dōcōrī? Ex q̄ p̄z q̄ i elēcho dyalectico
 s̄t ta p̄ncipalr p̄sidēda. p̄m q̄ sit bon' s̄lls i mō r figūa. scōz q̄ p̄
 nulle p̄bēt oclōez. s̄nū q̄ p̄clō sit dōcōria pōni m̄tis. Et iō sicut
 s̄lls dyalectic' se h̄z vt isēi' ad s̄llm i p̄i ita elēch' dyalectic' ē s̄ll
 ls isēior ad s̄llm dyalecticū. et d̄z elēch' ab ē qd̄ ē in cap̄tū p̄z
 r lēchos s̄uprō q̄i p̄ s̄uprō. s̄. d̄cā m̄tis. Et sic se h̄z t̄lis elēch'
 ad s̄llm dyalecticū ita se h̄z elēch' s̄ophi. ad s̄llm s̄oph. et diffit
 sic elēch' s̄oph. ē s̄lls s̄oph. appēt dōcōrī? pōnē respōdētis

S̄l Contradictō n̄ ē s̄lls. s̄z elēch' ē dōcō vt p̄bat i libro elēcho
 rñ. ḡ m̄te d̄z q̄ elēch' ē s̄lls. Dō q̄ dōcō cap̄tū dupl'r. vno
 foit'r p̄ sp̄ugnātia duoz dōcōnoz. r sic n̄ ē s̄lls. alio? cap̄tū ma
 tiat'r p̄ p̄pōe d̄dicē l' p̄ s̄llō dōcōno r sic ē syllogismus.

Arguit Contradictō ē passio p̄pōnū vtz i p̄o tractatu v' ē
 passio s̄mior utz i t̄cio. s̄z s̄lls n̄ ē p̄pō nec t̄mī?
 ḡ dōcō n̄ pōt capi p̄ s̄llō dōcōno. Dōz licet p̄radcō sit pas
 sio p̄pōnū p̄mo r p̄ncipal'r t̄n ex p̄nti r p̄ aliud totas s̄lls potest
 dici contradictorius scilicet ratione conclusionis sue quam con
 cludit contradicentem p̄sitioni respondentis.

Arguit Hic ē p̄a dōcō marc' currit tūl' nō currit. qz se
 h̄nt sic singlar' affirmatia r singlar' negatia ḡ
 ad elēchū nō req̄rit vnitas nois r rei s̄ll' Dō lēz dicte p̄pōnes
 sint p̄e cōtradictōrie s̄m rē nō t̄n s̄m modū enūciādī. qz ibi nō est
 euīdēs affirmatō r negatō eiusdē predicati de eodē subiecto.

Arguit Hic hō ē sp̄s r null' hō ē sp̄s ē affirmatio et
 negatō eiusdē p̄dicati de eodē s̄oē r t̄n n̄ ē elē/
 ch'. qz n̄ p̄radicāt Dōz licet ibi sit mat'ial' vnitas nois n̄ t̄n ē
 ibi vnitas rei significate p̄ nō? qz hō i vna suppoit p̄ nata v' cō
 ceptu p̄i. r i alia p̄ suppoitis seu isēiorib' ei'. r sic āte sunt vere.

Querit Quid ē fallā ignorātie elēchi. Dō q̄ ē ydo/
 neitas decipiēde p̄ueiens ex appēti obfuarōe
 p̄riclar' diffitōis elēchi q̄ p̄ueniūt ei rōe p̄radcōis t̄m. s̄ ad idē
 s̄m idē s̄llr r i eodē t̄pe. et lēz q̄libz fallā peccz d̄ elēchū t̄n illa for
 mal'r r debite peccat p̄tra dōcōnē q̄ se h̄z vt vltia foī r d̄rā elēchi
 iō mag' noiat ignorātia elēchi qz alia. r e' cā appētie ē p̄ueictia

Nota appēt dōcōis ad p̄a. s̄z cā d̄fēns ē diuīstas earū dē
 q̄n d̄z ignorātia elēchi non capitur p̄ igno/

Tractatus

ratiōe pure negatōis qz sic infātes pueri ⁊ insipientes pnt hēe igno-
ratiā elenchi et in eis cēt talis fallā qd fallū ē. sz capif h p igno-
ratiā pue dispōnis q habet p pcessū argumētatiuū. vt vult phs
pmo posteriorz vbi dē. q ignorātia ē q p sillogismū scā ē deceptō
Est ei ignorātia pure negatōis qn qd nihil scit de re. Sz ignorā-
tia praeue dispōnis ē qn qd aliqd scit de re in vniūfali et confuso.

Nota fallā igratiē elēchi capif duplr. vno? gñalit p
qñqz deceptōe pueniēte ex omīssioe alie? pteclariū
positaz i diffinitōe elenchi ⁊ ita capif in fine h? sexti cū oēs fallā
cie reducūt ad ipaz. alio? capif spēalr p deceptōe pueniēte ex omī-
ssioe alie? qtuor vltiaz pteclaz ⁊ tē ē fallā spēalis ⁊ ita capif hic.

Si nulla ē fallā ignoratiē sillogismi g nulla erit fallā ignorā-
cie elēchi. pñā t3 a sil. Dōz negādo añs qz fallē qz deficiūt
in illatōe pnt dici. fm ignoratiā sillogismi ⁊ sic n ē fallā distincta

Si oēs fallē peccāt ptra elēchū ⁊ ab alijs sz cōis ad illas
reducūt ad ignoratiā elēchi g n erit fallā spēal sz cōis ad
oēs. Dōz q capiedō ignoratiā elēchi gñalit p ignoratiā cuiuscū-
qz pteclae diffitōis elēchi sic ē fallā cōis. tñ si capiat spēalr p ig-
ratiā alie? qtuor pteclaz vltiaz ē fallā spēal qz h3 distinctas cās

Si de rōe elēchi sūt dno. s. sils ⁊ ptra. appentie vt patuit
dcō. g? sic fallā ignoratiē elēchi d3 fallā ignoratiē eo qz pec-
cat ptra ptradcoez ita eadē rōe alie fallē peccātes ptra sillo? dicē-
tur fallē ignoratiē elēchi. pñā pb. qz sic cōtradco ē de rōe ⁊ eēntia
elēchi ita ⁊ sils. Dō ne pñaz ⁊ rō diūfitas ē qz sillo? sc h3 vt ge-
n? elēchi et cōtradco vt drā vltia cōstituēs elēchū et a drā vltia
spēs caput no? g? illa fallā q peccat cōtra drāz elēchi. s. cōtra spēa-
les pteclas cōtradcois mag? d3 fallā ignoratiē elēchi qz q peccāt
contra genus elenchi qd est sillogismus.

Quor sūt mōi h? fallacie. Dōz q qtuor fm q qtuor
ponūt pteclae i diffitōe elēchi ex pte cōtradcois cōtra qd
peccāt sez ad idē fm idē rē Sz extra textū pteclāt exēpla sic. de p-
mo mō ad idē dicat rñs opponēti n hēs tenarios duplos ad me-
os et opponēs instet ego hēo qtuor q sūt duplū ad duos qd tu-
hēs g? cōtradcozia sz sil? pñā. Dōz q n cōtradicit intentōi rñs qz
rñs intēdebat ad oēs suos tenarios sil? sūpros ⁊ ille arguit q ad
aliq? solū. De scōdo q ē fm idē rñs dicat idē ferz heri bicubita.

hp ij.

z hodie factū q̄drichbitū nō ēē mai⁹ q̄ fuit heri. Et opponēs in
stet q̄ sic qz q̄drichbitū ē mai⁹ q̄ bicubitū. nō ē p̄dco qz r̄ns di
cebat h̄ serz n̄ ēē mai⁹ fm̄ totalē ei⁹ corpeitate. z opponēs d̄t q̄ ē
mai⁹ fm̄ lōgitudinē. Ut sic dicat r̄ns ego cognosco coruscū. z op
ponēs instet q̄ sit mortu⁹ vel ali⁹ qd̄ ignorat. p̄t q̄ nō ē cōtradi
ctio fm̄ idē qz nō ē cōtradicō fm̄ q̄ aliq̄s cognoscit coruscū z fm̄
q̄ ignorat. De scio mō q̄ ē silr̄ dicat sortes platōi loq̄ris alti⁹ qz
nō audio te et ego arguā cōtra eū ego sū r̄cōrior te a platōe z h̄s
meliorē auditū. et ego audio eū ḡ. tu audis Dd̄z q̄ n̄ ē cōtradicō
qz omittit illa p̄tela silr̄. intēdebat ei r̄ns vel sortes q̄ nō audie
bat eū clare et disticte et ego arguo q̄i nō audiat. De q̄rto mō q̄ ē
in eodē tpe dicat vn⁹. vidi p̄t̄z heri heri p̄ma scribē. alē oppōat
vidi p̄t̄z heri hora p̄ma nō scribē s̄z ludē nō cōtradicūt qz nō re
ferūt ad idē instās hore p̄me qz ip̄sibile est aliq̄c i vna hora
facē actus cōtradicorios etiā multos s̄z nō in eodē instāti hore

Si Cōtradicoria nō possūt fieri i eodē tpe saltē ab eodē hoīe
ḡ. ad cōtradicōez nō req̄rit affirmatio z neg⁹ i eodē tpe. Dd̄
licz cōtradicoria n̄ sp̄ enūciāt in eodē tpe tñ bñ p̄nt fieri eodē tpe.

Si Cōtradicō d̄z fieri p̄ eodē instāti t̄pis s̄z aliud ē instās t̄pis
quo cōcipio mēte vel exp̄mo vocē istā hō currit z ali⁹ quo
concipio vel exp̄mo istā nllā hō currit igit̄ zc. Dd̄z s̄z nullus
poss̄z p̄cipe z exp̄mē p̄tradicoria. tñ intētio sua est affirmac̄ z ne
gare idē de eodē q̄ eodē instāti t̄pis et ita si nō exp̄māt in eodē in
stāti sufficit q̄ p̄ eodē instāti intēdat affirmatio vel negatio fieri

Si Illa fallā i suis mōis h̄z eūdē mod⁹ arguēdi cū fallā a dco
fm̄ qd̄ ad simplr̄ ḡ nō distiguit̄. Dd̄z q̄ p̄p̄t̄ sillez mod⁹
arguēdi p̄. h̄s. ponit d̄rāz h̄ fallacie a fallā fm̄ qd̄ ad simplr̄. qz
in illa ē p̄cessus ab vno fm̄ qd̄ s̄npto ad vnū simplr̄ s̄nptū. vt h̄
est duplā fm̄ lōgitudinē. ḡ ē duplā In ista s̄o est p̄cessus a duo
bus fm̄ qd̄ sumpt̄ ad duo sumpta simplr̄. vt patet in littera

Equit de fallacia peti.

Hic terminat de q̄rta fallā extra dictionē q̄ est fallacia
p̄titionis p̄ncipiū. Et peti⁹ h̄s. q̄nqz facit. p̄mo ponit r̄scrip̄tō/
nem hui⁹ qd̄ est petere p̄ncipiū. sc̄do ponit d̄rāz inter petere p̄nci
piū z petere illud qd̄ est in p̄ncipio. tercio ponit diffinitōez fallē
p̄titiōis p̄ncipiū cū causis apparetie et defect⁹. quarto ponit q̄nqz

Tractatus

modos eius quanto ponit unum notabile. Dicitur ergo petere principium est quod conclusio que debet probari fuit in premissis ad probandum seipsam ut ois homo currit ois homo est ergo ois homo est. ibi petit principium. in illis premissis petitur conclusio que debet probari. Pro quo notandum quod in omni argumentatione ne ipse argumentator in mente. primo proponit probare aliquam conclusionem id est conclusio illa est principium primum ratione est fit argumentatio. cum ergo in argumentatione petitur et sumitur conclusio in premissis que debet probari ibi fit petitio principii id est petitio principii est quando idem accipit ad probandum seipsum.

Quotuplex est petitio principii. Dicitur secundum philosophum secundo porum quod est duplex. scilicet petitio principii statim et petitio principii non statim. Petitio principii statim est quando idem sub eodem nomine fuit ad probandum ad seipsum ut homo currit ergo homo est vel sub duobus nominibus synonymis ut mare est ergo tulli est. Et talis petitio peccat in syllogismo simpliciter et conclusio non est alia a premissis et non est aliqua argumentatio neque fallacia quod idem non habet apparentiam ad probandum ut homo currit ergo homo currit. Alia est petitio principii non statim et est quando aliquid sub diversis nominibus petitur ad probandum seipsum. et committit talis defectus quando in argumentatione ante est ita dubium sicut prius vel minus notum. et penes illam sumitur ista fallacia et non peccat in illatorem sed contra probatores. Et quod per fallacia petitio principii non peccat in syllogismo simpliciter dictum sed in syllogismo dialiectico quod dicitur probatum. quod in ipso medio debet probare conclusionem. sed in petitione principii non statim a quo fuit illa fallacia medium non probat conclusionem. quod est eque ignotum vel minus notum conclusionem.

Paralogismi facti secundum hanc fallaciam sunt immodificati. ergo peccat in ratione syllogismi simpliciter. Antea probat per philosophum secundo electorum quod dicit omnes paralogismos esse immodificatos. Dicitur quod paralogismi dicuntur dupliciter immodificati. Uno quod non sunt in aliquo modo coniugatione utriusque aliter figuratur sic non omnes paralogismi sunt immodificati. Alio dicitur immodificati quod ad probabilitatem: quod si premissa ita disponentur non debite probant conclusionem imo sunt ignotiores vel eque ignote cum conclusionem. et ita paralogismi facti prius hanc fallaciam dicuntur immodificati. Et quod hoc sit in ratione electorum quod de ratione electorum est ut sit fallax et sit predictorum et idem dicitur concludere conclusionem predictorum evidenter ergo signum est quod premissa talia syllogismi debent probare conclusionem.

Quid est fallacia petitionis principii. Dicitur quod ydoneitas recipere dicitur pueniens ex apparenti diuinitate secundum notitiam antea cum consequente. In hac enim fallacia minus notum fuit in antea ad probandum consequens quod magis vel eque notum. Cuius apparentie habet fallacie est apparens diuersitas antecedentis et consequentis ratione cuius creditur.

Sextus

an̄s eē notū? p̄ntē z h̄rē p̄ntēz p̄batīz p̄ntis cū tñ sit eq̄ ignotū
l' min' notū ip̄o p̄ntē Et nō sufficit sola diuītas an̄tis z p̄ntis
s̄z r̄q̄rit cū h̄ q̄ tal' diuītas faciat apparētiā m̄ḡs notū z m̄' notū
a p̄te rei z q̄z in sinonimis ap̄te rei .n̄ ē apparētia m̄ḡs vel min'
notū. ideo in ip̄sis nō est ista cā apparētie Cā descūs seu fallitas
huius fallacie est ydēmp̄ritas eaz dez s̄z an̄tis et p̄sequentis

Ar In oī fallā rez eē cā appētie s̄z h̄ n̄ ē cā appētie ḡ rē. **Adi**
nor p̄bat q̄z i p̄titiōe p̄cipij suū idz ad p̄bādū seipm s̄z
idz n̄ h̄z appētiā ad p̄bādū seipz **Dōz** liz idz fm rē z vocem s̄l n̄
h̄z appētiā ad p̄bādū seipz tamen idēz secādū rez z differens se
cādū vocem z rōem vt est diffinitio respectu diffinitū

Ar Hic ē p̄ntō p̄ncipij hō currit ḡ hō cur. z tñ idēz fm rē
z voces s̄l sumit ad p̄bādū seipm **Dōm** q̄ liz i p̄ntōe p̄n
cipij statū idz fm rez z voces sumit ad p̄bādū seipm . z iō ibi n̄
la est fallā tñ i p̄ntōe p̄ncipij n̄ statū n̄ suū idēz fm vocē. z iō il
la facit fallāz eo q̄ res s̄b vno noīe p̄tē notior q̄ s̄b alio

Ar In fallā p̄ntōis p̄ncipij nll' ē defect' ḡ n̄ est fallā. **Alis** p
bat q̄z om̄is palogism' peccat in matia vel forma . s̄z palo
gismi h' fallē n̄ peccat in forma q̄z p̄nt fieri in mō z figūa nec in
matia q̄z fūt ex p̄missis p̄babilib'. **Dōz** q̄ liz in palogismis
h' fallē p̄misse s̄t fm se p̄bables n̄ tñ s̄t p̄bables r̄spcū p̄clōis
q̄d tñ r̄q̄rit ad sillogismū p̄batū iō hic ē descūs i p̄batōe p̄clōis

Ar Qñ arguit a diffinitōe ad diffinitū ab vli ad p̄ticulare
fūt palogismi h' fallē z tñ p̄misse h̄rē p̄ntēz p̄bādū p̄clō
nem ergo p̄misse et̄ r̄spcū p̄clōis s̄t p̄bables. **Dō** q̄ qñ debi
te arguit a diffinitōe ad diffinitū r̄spcū c̄toz p̄toz . tñc p̄misse
s̄t p̄bables r̄spcū p̄clōis s̄z qñ n̄ tñc n̄ p̄bat p̄clōez z cānt fallāz

Q Quor sūt mōi h' fallē. **Dōz** q̄ qñq̄ fm q̄ id q̄d ē in p̄n
cipio p̄nt qñq̄ mōis vt octauo topicoz **Prim'** qñ dif
finitū p̄nt in diffinitōe z epera. **Secōs** qñ p̄ticulā ē p̄nt in vli
Terci' qñ vniūsale p̄nt in p̄ticulāib' **Quart'** qñ p̄iactū p̄nt
in diuīsis vel ecōtra **Quint'** qñ vniū statū p̄nt in alio . Et q̄z
argum̄ta hoꝝ mōz sufficiēt fūt p̄ tēptū iō hic r̄linquuntur

Ar Hic ē p̄ntō p̄ncipij . albedo p̄riat nigredini ergo nigredo
est p̄ria albedini z tñ n̄ sit aliq̄ illor qñq̄ mōz ergo modi
h' fallē n̄ sūt sufficient p̄nti **Dōz** q̄ ibi ē qñt' mod'. Et qñ dicat
nō habent se sic ut statū z cor r̄latū igit vū cōtinent ibi . **Dōm**

Tractatus

lz albedo et nigredo sub rationibus propriis non sunt relativa et respectiva. tunc quantum ad intentiones priorum siue oppositorum sunt relativa una secundum dici. et sic patet ibi unum relativum

Sicut diffinitio ad diffinitum sicut arguendo a toto in quantitate sumitur bonum locum dyalecticum. quod ab ipso non sumitur locum sophisticum. et per prius male ponitur per seipsum seu modis habet fallere. Dico. quod ab istis eodem consideratur non sumitur locum dyalecticum et sophisticum. sed respectu diversorum partium. nam quando alii respectu partium que notiori modo perveniunt diffinitioni et tunc in quantitate que ipsi diffinito et prius in quantitate ab eis sumitur locum dyalecticum. sed quando arguitur respectu predicatores que e contra notiori modo perveniunt diffinitioni vel prius in quantitate fit ista fallacia

Sicut diffinitio ad diffinitum sumitur locum temerarium. quia diffinitio est medium syllabi temerari. quod arguendo a diffinitione ad diffinitum nec sumitur locum sophisticum nec dyalecticum. Dico. quod diffinitio consideratur dupliciter. Uno modo quod ad eentiam est per se principia eternalia diffinitum. tunc procedit argumentum Alio modo secundum rationem intentionis diffinitionis. et hoc dupliciter secundum quod duplicia predicata eis attribui possunt. et sic ab ipsa sumitur locum dyalecticum vel sophisticum

Sicut divisio ad puncta est bona prima. videtur per philosophum in primo. quod male ponitur habet per quod ratio modo habet fallere. Dico. quod arguendo a divisione ad puncta debite et obsequatis certis conditionibus est bona prima. non tamen quando arguitur indebite quia tunc est ista fallacia.

Sicut arguendo indebite a divisione ad puncta fit fallacia accidentis per se. nes in modum. quod non erit hoc fallacia per rationis principii. prima et quia isti loci sophistici non possunt esse in eodem argumento. Dico. quod a divisione ad puncta dupliciter alii debite. Uno modo quod ad modum ponatur ipsa divisio indebite. et sic fit fallacia accidentis Alio modo autem ab ipso indebite solum ex parte per baronem et non ex parte disponentis diversorum. et sic ab ipso sumitur ista fallacia Unum est inconueniens in eodem palogismo. recte diversas fallas respectu diversorum

De fallacia pntis dicen.

Hic persequitur de quinta fallacia ex decem. scilicet de fallacia pntis. Et quoniam facit per ostendit quomodo illa fallacia habet fieri. et per diffinitionem fallacie pntis cum causa appareret et descenderet. per ostendit nobis. quod erunt modos habet fallere quanto potius obiectores per modum Dicitur ergo per quod secundum prius sunt palogismi. eo quod credimus pntiam conuertere quod non conuertitur.

Sicut conclusio est passio proponenda. quod non potest conuenire pnti. contra tamen. quia per passio conuenit soli. Dico. quod conclusio capit dupliciter. Uno modo per

mutatōe p̄dicati i s̄b̄m. z ē. z sic ē passio p̄pōnū z sibi soli cōu-
nit. alio^o capis ḡnāl p̄ mutatōr āntis i cōis z ē. z sic cōueit cōi-

Notādū Qd̄ d̄rā ē cū āns cōis z cōiaz. nā āns ē p̄-
pō categorica l̄ hypothetica i f̄erēs cōclo-
nē. cōis āt ē p̄pō categorica l̄ hypothetica illata ab ānte. S̄z
cōia ē illa hitudo in q̄ cōis i f̄erēt ex ānte. z h̄ iō. qz cōis actu
i f̄ellcū icludit in ānte. iō s̄l̄ seq̄t ad suū āns z hitudo denotans
illā seq̄lā vocat cōia. Et q̄uis in ista fallā repant āns z cōis.
tū magis d̄r fallā cōis q̄ āntis. eo q̄ in palogūinis h̄ fallē s̄p̄ ār
equalēt a positōe cōis ad positōz āntis. vñ q̄nqz ār a negatōe ān-
tis ad negatōz cōis. s̄z ista negatō āntis h̄z leuē cōis ad negatō
nē cōis. iō ibi equalēt ār a positōe cōis ad positōz āntis.

Quotuplex ē cōia. Dd̄z put h̄ sufficit q̄ ē duplex. scilz
simplex z cōposita. Simplex ē q̄n ab vno solo ānte i f̄erēt
vnū solū cōis. vt hō c̄f. ḡ al̄ rōnale c̄f. S̄z cōia cōposita ē. q̄n
cōia scā ex ānte i f̄erēt cōis. l̄ ex cōite ip̄z āns z sit q̄tuor mōis
Prim^o ē q̄n scā aliq̄ cōia ār a positōe āntis ad positōz cōis. vt
si hō c̄f. al̄ c̄f. s̄z hō c̄f. ḡ al̄ c̄f. Scd̄s q̄n aliq̄ cōia scā ār a destru-
ctōe cōis ad destructōz āntis. vt si hō c̄f. al̄ c̄f. s̄z nullū aīal c̄f. ḡ
null^o hō c̄f. z ist^o duob^o modis bñ ār z bñ cōiuit cōia. Terci^o
q̄n in aliq̄ cōia cōposita ār a destructōe āntis ad destructōz cōi-
tis. vt hō c̄f. al̄ c̄f. s̄z null^o hō c̄f. ḡ nullū al̄ c̄f. Quart^o q̄n ār a
positōe cōis ad positōz āntis. vt si hō c̄f. al̄ c̄f. s̄z al̄ c̄f. ḡ hō c̄f
Al̄ sic si pluit tra ē madida ḡ si tra ē madida pluit Et ist^o duob^o
mōis n̄ v̄z p̄na. p̄mo sit fallā cōis qz p̄uit p̄na q̄ nō d̄eret p̄ni.

Querit Quid ē fallā cōis. Dd̄m q̄ ē ydoneitate
cipiēdi pueniēs ex apparētī cōiuitibilitate cō-
seq̄ntis cū ānte. z p̄m p̄m s̄p̄ sit q̄n credim^o cōseq̄ntiā cōuerit q̄
nō cōuertit. Lā apparētī ē apparēs cōuertibilitas cōis cum
ānte rōe cui^o credit q̄ cōia bñ cōuertat q̄ tñ nō bñ cōuertit. Lā
p̄o defēs ē diūltas apparēs āntis z cōis.

Sr hic ē fallā cōis al̄ currit ḡ hō currit z tñ ibi nllā cōia
cōuertit. qz ibi nō ē aliq̄ p̄o cōia q̄ cōuertēt Dd̄z licz
hic z in plerisqz alijs nō cōuertat aliq̄ cōia actualit̄ p̄posita. tñ
subintelligit aliq̄ cōseq̄ntia i p̄licite q̄ cōuertit p̄ cōiaz explicitā

Quorū mōi h̄ fallacie cōis. Dd̄z q̄ p̄m p̄m z p̄. h̄.
in re p̄u sūt tres. Prim^o ē arguēdo a destructōe āntis ad

Tractatus

destructōez cōntis. vñ a pōne cōntis ad pōsitionem antecedentis
exēpla patēt in lra. Prīmū n̄ vñ qz ad negatōez aūtis nō seq̄t ne
gatio cōseq̄nt̄ qz aūt̄ ē inferi⁹ ⁊ cōseq̄ns ē supi⁹. mō destructo in
feriori nō oī supi⁹ destrui cū ip̄z manere possz i alijs inferiorib⁹
Etia scdm nō vñ qz ad positōez supiorz n̄ seq̄t positio inferioris

Ar Cōseq̄ns actu ⁊ intellcū includit i aūtē. g⁹ destructo aūtē
destruit p̄ns ⁊ p̄ns a destructōe aūt̄ ad destructōez p̄nt̄
est bona p̄na Dōm q destructo aūtē destruit p̄ns fm suū cē pti
culare qd hz i tali aūtē nō tñ destruit vñ f̄z se totū. qz adhuc p̄t
manē i alijs iō a destructōe aūt̄is nō p̄t inferri destructio p̄nt̄is.

Ar Bñ seq̄t a destructōe aūt̄ ad destructōez p̄nt̄ si hō cē al cē.
fz aliq̄s hō n̄ cē ḡ aliq̄d al n̄ cē. Dō q ibi n̄ ar. a destructōe
aūt̄ ad destruc. p̄nt̄. qz aūt̄ n̄ destruit. i. n̄ negat p̄ negatōz p̄cedē
tē ita nec p̄ns destruit p̄ negatōz p̄cedētē. qz neg⁹ debet p̄cedē aūt̄

Ar Bñ seq̄t si ⁊ cōseq̄ns vt dicēdo nlls hō cē g⁹ nllm al cē
pluit t̄ra ē madida. ḡ si t̄ra ē madida pluit ⁊ tñ ar. a pōne
p̄nt̄ ad pōem aūt̄. p̄ma ps. pbat qz posito posteriori nēcio poit̄
pus. fz cōns ē posteri⁹ aūtē Dō lz cōns sit posteri⁹ aūtē fm illa
tōez qz posteri⁹ ifert. tñ fm nat̄az ⁊ āplitudiez cōitar̄ cōns ē p̄.

Ar Bñ seq̄t si iste sol lucz sol lucz. fz sol lucz g⁹ iste us aūtē
sol lucet Dō lz ibi arguat a pōne cōseq̄nt̄ ad pōez aūt̄
fm modū enūciādī. qz arguit ab indiffinita ad singlarē nō tñ f̄z
rem enūciatā. qz tñ maḡ arguit a positōe vni⁹ coutribit̄ ad po
sitōez alteri⁹. nā oē qd est iste sol est sol. et oīs sol est iste sol.

Secūd⁹ mod⁹ ē qñ arguit ab insufficiēti numeratōe
singlariū ad vñ vt for̄et plato cē g⁹ oīs hō cē
vt sic fortes ē al ⁊ ecōuerso. plato ē al et ecōūso t̄c̄ys. g⁹ oīs hō ē
al et ecōūso. nō seq̄t qz lz sufficiēter. s. enūent̄ singlaria illi⁹ vñ
oīs hō ē al n̄ tñ isti⁹ oē aial ē hō qd tñ desiḡt p̄ h̄ qd d̄z econūso.

Ar Iste mod⁹ coincidit cū p̄mo g⁹ nō distinguūt. aūt̄ pbat
qz singlaria alie⁹ vniūsalis n̄ sufficiēnt enūata sequūt ad
suū vniūsale ⁊ h̄nt se sic cōns g⁹ ibi ar. a pōne cōnt̄ ad pōez aūt̄
Dōz cōcedēdo q arguat ibi a pōne cōnt̄is ad pōez aūt̄ nō tñ su
mit̄ cā appētie rōe p̄tibilitat̄ p̄nt̄ cū aūtē rōe p̄nt̄ie pus scē sic
in p̄mo fz cā appētie sumit̄ rōe appēnt̄ sufficiēt̄ nūatōis

Ar Arguēdo ab enūatōe singlarū sumit̄ loc⁹ dyalectic⁹ a p̄e

Sextus

In q̄titate ad suū totū vt dī in quinto tractatu. ergo non erit fallacia. Dm q̄ verum est a sufficienti enumeratōe singulariū. s; h arguit ab insufficienti enumeratōe vt p̄z in lra

Terci⁹ mod⁹ sit qñ arguit a cōit actiōib⁹ q̄ cōit actiōtia mutuo se nō psequūt vt sor. est magn⁹ ergo sor. ē foris Jōhes est pulcher ergo iohes ē bon⁹ nō seq̄t qz licz illa acci dētia se mutuo psequūt i aliq̄ sbcto. n̄ tñ de necessitate psequūt se

Ar A cōit actiōib⁹ sumit loc⁹ dyaletic⁹ ergo ab ip̄s nō dī sui aliq̄ fallā Anō pbat qz bñ seq̄t iste p̄mitz ergo deliq̄t. Dd q̄ a cōit actiōib⁹ q̄ sp̄ sese psequūt suū loc⁹ dyaletic⁹. s; ab ill q̄ aliqñ cōsequūt se z aliqñ n̄ suū ista fallā cōsequēt p̄s 3^m mod⁹

Notandū Q̄ bīndan⁹ ponit duos mōs hu⁹ fallē vnū inferēdo cōsequēs i ante. scd̄z inferēdo ex opposito cōsequēt oppositū ante z vtz qz istoz mōz cōm sit Melliss⁹ arguēdo q̄ vnū sū sit infinitū fm magnitudiēz. vtz ad lōgū pmo p̄hcor. fit etz ista fallā arguēdo q̄ ppōe hūte ples cās p̄itarz ad illā q̄ hz vnica vt cesar n̄ ē iust⁹ q̄ ē iniust⁹ vl sicla pis nō ē iust⁹ ergo ē iniust⁹ aūs ē fm. z cōsequēs fm qz aūs hz duas cās p̄t em eē fm a qz cesar n̄ ē a qz ē s; n̄ hz iusticiā s; cōse qns hz vnā cāz p̄itarz qz p̄nit cesarē eē s; iniustū. fit etz qñ ar. a n̄ distributo ad distributū vt sor. vidz n̄ hōiez ergo sor. n̄ videt hominē tu dubitas aliq̄. ppōez ergo tu nescis aliq̄. ppōez

Equit de fallacia secū.

Hic p. h. dēmitat de fallā fm nō cām vt cām. z qz ista fallacia nō fit in sill⁹ oñsuo s; i sill⁹ ad ipossibile. ideo pmo dē q̄ duplex ē sill⁹ et diffinit mēbra. scd̄o ponit exēplū de sill⁹ ad ipossibile vbi n̄ ē aliq̄ pmissa nō cā. Et scio ponit vbi ista fallā repit z declar p̄ sill⁹ ad ipossibile vbi ē vna pmissa n̄ cā vt notet exēplū. Quarto p̄it diffinitōez fallacie nō cāe vt cāe cū sit is caus appētie z rēcūs. Quinto p̄it vnū exēplū p̄i qd̄ mltū plūcū ē z satz difficile. Dicit q̄ q̄ sill⁹ ē duplex scz oñsū et ad i possibile. Oñsū est q̄ vnico p̄cessu ex duab⁹ p̄missis suā infert cō clusiōez de q̄ in tractatu q̄ro. S; sill⁹ ad ipossibile ē q̄ ex duab⁹ p̄missis p̄cedit z infert vnā cōclusiōez māifeste fallā seu ipossibi lē z ex interēptōe illi⁹ ipossibilitis fit regressus ad intermēdū ali quā p̄missaz. Et ita s; i illo totali syllo duo l̄s p̄cessus. z dūc Delent tres rige seq̄ntes cā duob⁹ p̄bis

Tractatus

Querit Quot sūt mōi h^o fallē pñtis. Dd. q^d fm phz
 2 p. h. in textu sūt tres. Prim^o ē arguēdo a de
 structōe añtis ad destructōz pñtis. vel a positōe pñtis ad positōez
 añtis 2 duo vel tres pclusiōes. p^m ē syllogistic^o. s^cz duo ali^o sūt
 enthimēatici. Ex^o vt si q^uat^r ē ne hō asin^o. q^u pcesso tūc oppo/
 nēs arguit ex illa impossibili pcessa 2 infert vñā pclusiōē impossi-
 bilē. iō d^r syl^o ad impossibile 2 arguit sic. null^o asin^o ē al^o rōnale. s^cz
 hō ē asin^o p te. g^o hō nō ē aial rōnale. ecce p^m pcessū. Tūc vt/
 tra pclusio ē falsa. g^o aliq^u pmissaz. ecce scōz. Tūc vltra nō ma-
 ior. g^o minor quā tu pcessisti. ecce terciū pcessūz. Jā nota q^d fm
 talē pcessum scōm vel terciū. qñ male iterimūt aliq^u pmissaz q^u
 nō sit cā falsitatis pclusiōis pmitit pñtis fallacia.

S^cl^r Dis syl^o ē possibil^o foziari 2 fieri. g^o null^o ē syl^o p ipossi-
 bile. Dd. q^d syl^o p ipossibile vel ad ipossibile nō d^r iō ad
 ipossibile. q^u nō poss^z foziari seu fieri. s^cz iō q^u ex vna impossibili cō/
 cessa a mte infert 2 ontrvñā pclusōz ipossibile p^pt pmissa ipossibile

S^cl^r Si syl^o ad ipossibile dicat iō ad ipossibile. q^u ondit cō/
 clusiōē impossibilē seq^ret q^u syl^o ad impossibile eēt syl^o
 onsiu^o q^u ē falsū. Dd. q^d in syl^o ad impossibile sūt duo vel tē
 pcessus q^u ad p^m p^rdicā onsiu^o. nō tñ fm totū pcessū e^o. q^u nō si
 sit in p^ma pclusiōe impossibili s^cz regredit^r ad iterimēdū ypothe-
 sis falsā seu impossibilē pcessā a mte q^u fuit cā impossibilitat^r pclusiōis

Notādū Pmissa cā ē q^u necārio facit ad illatōez
 pclusiōis. 2 q^u rēota nō āpli^o seq^ret pclusiō in tali
 mō arguēdi. Et p oppo^m pmissa nō cā ē q^u sumit cā duab^o alijs
 pmissis pueniēs cū vna eaz in sbco vel p^rdicato. 2 tñ null^o ē
 cā illatōis pclusiōis. 2 iō ipsa positā vel deposita nihilomin^o se
 q^utur pclusio ex alijs pmissis. Ex^o vt si q^uat^r est ne brunell^o hō
 q^u pcesso at sic. null^o asin^o ē aial rōnale. hō ē asin^o 2 brunell^o est
 hō. g^o hō nō ē aial rōnale Tūc vltra pclusio ē impossibilis. g^o ali
 q^u pmissaz. nō maior. g^o ista brunell^o ē hō. h^o ē pñs fallā. q^u ibi
 iterimūt nō cā. i. vna pmissa. q^u nō ē cā falsitat^r pclusiōis q^u deposita
 nihilomin^o seq^ret pclusio impossibilis. Si hō loco illi^o brunell^o ē
 hō ponēt ista. sol ē i cātro. nō eēt pmissa nō cā vt cā. q^u illa nō puei-
 ret cū alijs pmissis i sbco l^o p^rdicato: 2 iō nō hēret aliquā appare-
 riā ad h^o vt eēt cā illatōis pclusiōis Et illa pmissa q^u nullā hz pue-
 niētā cū alijs pmiss^o vocat^r a pho 2° p^oz nō p^pt h^o accidē falsū

Querit Quod se hnt ad inice pmissa no ca vt ca r n p
 pe h accidē fallū. Dd. q. cōueniūt r dnt. que
 niūt i h q neutz ē cā illatōis pēlois. Sz dnt. qz n cā vt cā hz
 cōueniētis cū vna pmissaz i vno finioz. si sbero l'pdicato. Et
 n p pē h accidē fallū hz cōueniētis cū aliq pmissaz. Sz qd sic
 falla nō cāe vt cāe r q cā apparētie r defcūs patēt in textu

Sr In oi palogismo ē nō cā. g ista falla n ē spēal ab alijs di/
 stincta. Ans pbat. qz in oi falla repit aliqd qd hz modū
 cāe seu aliqd apparēs r nō exis. Dd. q. si capiat nō cā p illoqd
 hz modū cāe. sic in oi falla bñ repit nō cā vt cā. sz si capiat spēa
 lit vt p^o diffinita ē. sic solū repit in hac falla r cāt ipsaz

Sr Dic ē nō cā sol ē i cācro. oē al' ē asin^o. ois hō ē al'. g ois hō
 ē asin^o. r tñ nō cāt istā fallaciā. Dd. q. illa ppō sol ē in cā
 cro ē nō p pē h accidē fallū. r nō ē cā vt cā. qz nō cōuenit cū aliq
 pmissaz in sbco vl' pdicato qd requit ad pmissā nō cām vt cāz.

Sr In oi falla d3 ē cā apparētie. sz h nō ē cā apparētie. g vī
 q ista nō sit falla. Minor pbat. qz si cēt aliq marie ista.
 l. cōueniētia pmissē nō cāe cū pmissa cā. sz h nō. qz sicut se hz ē s
 et nō ens ita se hz nō cā vt cā. sz ens r nō ens nullo cōueniūt. g
 neqz cā r nō cā. Dd. q. lz cā r nō cā formalr capre q ad illas itē
 tōes nō cōueniāt. tñ cā r nō cā materialr capre p pmissis syl^l
 tñ bñ pnt cōuenire puta in sbco vel pdicato Sz dicēs. pmiss
 sa nō cā ē nō ens. q nō p cōuenire cū pmissa cā q ē ens. Ans p
 bat. qz bñ seqtur pmissa illa ē nō cā. g^o pmissa illa ē nō ens. Dd.
 ad pbatōz autis. qz ibi cōmittit falla pntis. qz arguit ab iserio/
 ri ad sup^o cū distributōe. vtz inuētū

Sr fm istā fallaz fit bon^o syl^ls simplr dētis. g^o ipa n d3 dici
 falla. cōnā r3: qz falla r syl^ls simplr n pnt cē i eodē. Ans
 pbat sic arguēdo. equ^o ē al': oē al' ē asin^o. ois hō ē al'. g^o ois hō ē
 asin^o. ē bon^o syl^l i barbara. Dd. q. lz sit bon^o syl^l q ad p^o p
 cessū. r n sit ista falla. tñ i 2° l'3° pcessū i q iterim^o aliq pmissa q ē
 n d3 incimī cōmittit h falla. vt cū 2° infer^o h cōclusio ē falsa q ē
 equ^o ē aial. q in vitate nō ē cā falsitat^o cōclusōis. lz ab oppōnē
 te sumit p cā ad occipiēdū rñdētē. sz dēl'z alia iterimī q i vira
 te ē cā falsitat^o cōclusōis: hec scz oē aial ē asin^o q falsa

Sr Hec fallā puenit ex pte pmissē nō cāe. sz illa sp ponit in p
 mo discursu q ē syl^l simplr. g falla r syl^l adhuc essent

Tractatus

in eodē. Dd3 lz pmissa nō cā ponat in pmo discursu syllogismi ad impossibile et ibi sit cā apparetur hui⁹ fallē tñ ibi nō pmitit de scūs aut fallā nisi in ultimo pcessu iterimēdo. s. pmissa q̄ tñ nō est cā impossibilitatis aut falsitas cōclusionis. et fm̄ talem p/ cessum ultimū dicitur syllogismus ad impossibile.

Quot sūt mōi h⁹ fallē Dd3m q̄ pnt duo assignari. Prim⁹ qñ pmissa nō cā ex prebicti sui cōuenit cñ pmissa cā: a Exēplū vt ois asin⁹ ē rudibil⁹. oē al⁹ ē asin⁹. ois hō ē al⁹ q̄ ois hō ē asin⁹. Delō ē falsā q̄ aliq̄ pmissaz et nō nisi ista ois asin⁹ ē rudibil⁹ ibi male sit tgress⁹ a falsitate Delōis ad pmissas. qz infamē vna pmissaz q̄ nō est cā falsitatis Delōis ad pmissas. et sic dēt negari ille pcess⁹ et nō ista ppō ois asin⁹ ē rudibil⁹. qz falsitas cōclōnis puenit ex ista pmissa oē al⁹ est asin⁹. Scd3mod⁹ ē qñ pmissa nō cā ex pte pti cōuenit cñ pmissa cā. Exēplū vt oē al⁹ ē asin⁹. ois equ⁹ est animal ois hō est al⁹. g⁹ ois hō est asin⁹. cōclō est falsā ergo aliq̄ pmissa rñ. et nō nisi ista ois equ⁹ est animal. Et soluit vt prius

Propō plures ē illa in q̄.

Hic determinat d' vltia fallā q̄ dr fallā fm̄ ples interrogatōes vt vnā et p noticia illi⁹ ois scie qd sit interrogatō ples. et qz ē eadē cñ. ppōe ples iō diffit cā. di. Propō ples ē illa i q̄ vnā de plib⁹ p dicat aut plūa de vno vel plā de plūib⁹ Exēplū pmi vt sor. et plō currūt. exēplū scd3i vt sor. et et disputat. exēplū tēu vt sor. et plato disputat Et dr talis ppō plūes. qz ibi designat plūes ppōes pti cñ sbiecto Sz ppō vna ē i q̄ vnū p̄t de vno siue illud sit vnum numero siue genere siue spē siue analogia vt p̄t in textu

Sr In ista ppōe ois hō cñ. vnū p̄t de plib⁹ et nō ē ppō ples. g⁹ diffi⁹ puenit alii a diffi⁹to. Dd. q̄ ibi vnū p̄t de plib⁹ p mo dñvni⁹. qz hō tenet ibi p oib⁹ p̄cularib⁹ hoib⁹ i q̄tū p̄ncē sō suo cōi scato qd ē hūanitas. s. nō p̄t vnū d' plib⁹ p modū pluriū

Sr Hic sor. et plō currūt vnū p̄t d' plurib⁹ p modū pluriū. et tñ nō ē ppō plures g⁹ diffinitō mala. An sp scd3a pte pbat qz enūciatō vna ē q̄ vnū de vno sit vel p̄iuctōe vna. et illa diffi⁹ huic puenit. Dd. lz ppō cathēgorica de copulato vel disiuncto ex tremo sit ppō vna p̄iuctōe. tñ fm̄ qd p̄t dici ppō plūes capiēdo

Sr Propōes hypothetice nō sūt plures. g⁹ male p ipsas exē.

Sextus

plificat. Aliis probat. quod propositio plures est quam plura et hoc unum scaturit in
coniuncti. modo in hypothetice plura enunciantur de pluribus coniunctim
Dicitur igitur hypothetice non sunt plures capiēdo propositioes plures stri-
cte. tamen si plures capiēdo cōiter. Unde propositio plures stricte capta est.
quod non fit unum simpliciter aut coniunctio. sed plura iuncti a pre subiecti
vel predicati non faciētia unam ordinem. ut hoc asinus currit.

¶ Propones hypothetice si vne. si nullo si propositioes plures
Aliis probat. quod si propositioes vne coniunctio: si si propositioes vne
quia et per locum ab oppositis. Dicitur. quod vna non est determinatio habens ad pro-
positioes. eo quod propositio et propositio vna si per idem. Vel dicitur. quod non est inconueniens pro-
positioes hypotheticas eē vnas coniunctio. et cum hoc est plures si quod capiē

¶ Hic sol. est hoc et asinus predicat unum de (compositioes plures cōit
vno. et tamen non est propositio vna. Proba per probat. quod unum generis per se
vno libro. Dicitur. quod si hoc et asinus si idem generis. tamen ista propositio non enūci-
ant per modum vni generis. sed per modum diuisiois in specie. quod si diuisio nois di-

¶ Hic per se pla per modum vni. sol. est alibi grammatici (sax spex.
et tamen non est propositio vna sed propositio plures. si ad rationes propositiois vne non
sufficit pla per modum vni. Dicitur. quod illa pla alibi grammaticus non per
dicit per modum vni. quod non faciunt unum per se. eo quod illa accipit ex eque
spiciunt se. et non in ratione determinabilis et determinabilis per se re. scaturit

Notandum Interrogatio plures est quam quare unum de pluribus vel
pla de vno. l. pla de pluribus. si coniungat iuncte ex
natura rei per copulam l. oino non coniungat. Sed interrogatio vna est quam ali-
quid quare aliquid vno simpliciter. et veraque pars est aliquid unum si aliquid co-
plexum ex pluribus ex quibus fit aliquid unum simpliciter. et motus est diffiniens. et equal.
Unde interrogatio plures per se fit dupliciter. Uno modo si scaturit tamen. ut quaredo si
ois cāis et talis cāe equocatoz Alio modo si voces et scaturit sil. et hoc facit

¶ Quot modis per aliquid interrogatio dici plures. (hanc fallacia
Dicitur. quod duobus modis Uno quod pla enūciat de pluribus aut
unum de pluribus aut eē sūlo. l. quod tamen accipiunt in nō singulari. ita
tamen propositio ex quod solatur talis interrogatio est propositio vna vnitare sufficiēte ad
dicoes. Alio interrogatio de plures. quod illa oratio non est vna. ut sol. est hoc
alibi. sol. est calidus grammaticus. Ad interrogatio plures per se per dari
vna nō sūo pcedēdo vel negādo. ut determinatis duobus quod vnum sit
albi et aliud nigrum. et quare an ista sint alba vel nigra. de dici quod
nec si alba nec nigra. tamen si quis vellet affirmatiue respondere non debet
vnam rationem dare. sed multas. Dicēdo hoc est album. et illud

Tractatus

est nigr. Sz ad interrogatōz q̄ ē ples scdo. nō dz dari vna rñsio
vt si qrat an sortes music? sit alb. nō dz rñderi itav l nō. sz dñt
dari ples rñsioes sic si sortes sit alb? r n music? dz dicē q sit al
b? r nō music? si sit music? r nō alb? dz dicē q sit music? r nō
alb? si sit alb? r cñ h music? dz dicē q sortes music? sit alb. et
sic de alijs. Quid at sit fall'a fm ples interrogatōes vt vnā q cāe
apparētie r defcūs r duo ei? modi clare patēt in textu

Arguit Cōtra p^m mo^m. q̄cūqz stz pla stz nūo pli pla. g^o
pla nūqz sbiciūt in nūo singulari. Dōz q nūs
plis capīt duplr. Uno? vt ē pme ipōis. r vt ē passio rez Ali? ca
pit vt ē scde ipōis r vt ē passio ptiū recliabiliū r opposit nūo sin
gulari. tūc dz q q̄cūqz stz pla stz i nūo pli pla. p^o. sz nō sp scdo?

Arguit Ples stz mōi q̄ duo. igr tect? isufficiēs. An s
pbat. qz tot erūt mōi q̄t stz itrogatōes ples. sz
iterogatō ples sit trib? mōis. Dō. lz ill' trib? mōis possēt distin
gui spēs h? fall'e. tñ eq bñ distinguūt penes duos modos i textu
positos. qz in q̄libet duoz mōz p̄t fieri triplex variatō palogis
mōz fm triplicē modū interrogatōis plures

Est hec atreducēdū ē.

Post. P. h. dēmiat de vna q̄qz fall'a fm se. h pñr tēf
miat de ip̄ p ppatōz ad elēchi oñdēdo quō oēs tēf
clūt aut peccāt p diffiōz elēchi. r p h reducūt ad ignorātiā elē
chi. Un reducē fall'as ad rōem elēchi. ē oñdere quō q̄libet fall'a
peccat p aliquā p̄culā diffiōis elēchi. siue h sit rōe syllogismi.
siue rōe p̄dcōis q̄ ē vltia format dñā p̄stitutiuā elēchi. siue sit
p vtrūqz. Et ita elēch? s. syllogism? p̄dcōi? positōi rñtis ē tā
q̄ signū ad sagittas p̄ qd oēs fallacie militāt

Notādū Ignorātia elenchi capīt duplr. vt etiā
sup patuit. Uno? spāl'r p ignorātiā alie
pticlaz q̄ttuor i diffiōe elēchi positaz rōe p̄dcōis. vt stz ad idē
p^m idē. rē. r sic hz i grātiā elēchi sumit fall'a spāl'. r isto? n̄ redu
cūt ad ipsā alie fall'e Alio? capīt cōit p i grātiā cuiuscūqz p̄icle
elēchi. sū h sit rōe sylli sū rōe p̄dcōis. r sic hz ipsā n̄ sumit fall'a
spāl'. sz cōis ad oēs Et h? oēs fall'e rducūt ad ignorātiā elēchi
Arguit P^ri? i singul' fallacijs oñse stz cāe defcūs fallaz
sz h supflue dñr defcūs eaz. Dō. lz p^o oñsi sint

Sextus

defens fallaciay fm se. tñ nō oñsum ē quō illi defens peccāt p rō
nē elenchi. iō nō supflue sit h talis dñlio.

Arguit Iste ē vn^o palogismi. null^o prudēs vult ditare
iūnicū suū. iste hō ē prudēs. g iste nō vult ppe
veritate rei publice ditare iūnicū suū: z nō v^o qūā pculā elē
chi peccet z q fallā sit. Dd. q ibi ē bon^o syl^o. sz dñcō ē qz aliq dē
minarō addit in clusioē q nō erat accepta in pmissis. z iō ē fal
lacia fm qd ad simplr. z peccat p elēchū rōe syllogismi:

Arguit Passio solū puenit suo sbcto. sz dñcō ē passio
enūciatōis. g nō pueit elēcho vel syl^o. z p pñs
nulle fallē peccāt p elēchū rōe dñcōis. Dd. sz dñcō p^o z p le pue
nat p pñi. tñ p puenire ex pñi syl^o. rōe sue cōclusiois vel ali
cui^o pmissay q dñcāt positōi rñdētis

Arguit Si dñcō cōneiret syl^o. rōe sue cōclusiois scqre
tur q ois syl^o cēt dñcōi. qd videt fallū. Scq
la pbat. qz ois syl^o mūdi sp cōcludit cōclōez q ē alie dñcōia
Dd. q syl^o dñcōi^o vt ē dñfinitō elēchi nō dñ dñcōi^o. qz in
fert cōclusionē dñcōiā fm se. sz vt infert cōclusionē dñcōiā po
sitōi rñtis. sz nō ois cōclusio dñcāt positōi rñtis.

Querit Quō oēs fallē i dñcōe reducūt ad i grātā elen
chi. Dd. q iductiue sic. qz equocatō aphibolo
gia z figūa dñcōis reducūt ad i grātā elēchi. qz ipdñt syl^o z dñ
dñcōez q st de rōe elēchi. pz qz ad rōez syl^o z dñcōis requit vni
tas rei z nois sil. Sz i equocatōe aphibologia z figūa dñcōis n
ē vnitās nois z rei sil qz lz ibi maneat vnitās vocē. n tñ vnitās
rei. Sz i cōpōe z dñfōe nō ē vnitās negz vocē negz fecati. qz nō
ē orōina fm modū pferēdi. Silr i fallā accēt^o dñcāt vnitās rei
et nois. z sic oēs fallē i dñcōe peccāt p rōz elēchi. Et oēs palogis
mi fallaciay in dñcōe vocāt syllogismi verissiles. qz in ip^o fua
forma syllogistica. z nō ē defens syllogismi nisi q in qlibet eoz q
libet ppō ē dñfinguēda pñes equocatōem

Arguit Fallē i dñcōe nō rducūt ad i grātā elēchi. g ter
fallus. Alñs pbat. qz nullū pfectū rducit hz
ad ipfectū. sz magis cōtra. sz fallē i dñcōe z etiā fallā accēt^o porio
res z pñcōez sz qz fallā i grātā elēchi. g male ad ipsā reducūt.
Dd. sz fallē i dñcōe sint potōres fallā i grātā elēchi q ē vna spāl
fallā. n tñ sz potōres fallā i grātā elēchi q ē cōis ad oēs fallās.

Tractatus

Arguit Hic ē fallā in dōe tū dubitas aliqd vñ. illō qđ dubitas nō scis. g̃ tū nō scis aliqd vñ. z n̄ vides q̃ fallā z quō reducīt ad elēchū. Dd. q̃ ē fallā p̄ntis z aī a nō distributo ad distributū ex pte illi⁹ dōis vñ q̃ in aīte sup pōit dēfinitate. z in p̄ntē cōfufe distributine. z reducīt ad elēchū. qz peccat p̄ ipm rōe syllogismi. qz cōclusio nō seq̃tur ex necitate. Et p̄t ibi aīgnī fallā figure dōis vtz cōsiderāti.

Querit Quō palogismi fallaciaz ē dōz rducūt ad ignorātiā elēchi. Dd. q̃ fallā accētis z fallacia p̄ntis q̃ ē ps material accētis peccāt p̄ illā p̄culā ex hīs q̃ data sūt de necitate: qz cōclusio in eis nō seq̃tur de necitate ex p̄missis. Sz palogismi fallacie s̄m qđ z fallacie ignorātie elēchi peccāt p̄ elēchū rōe p̄dōis. qz in ip̄ nō ē affirmatō z negatō de eodē ad idē s̄m idē silr z in eodē tpe Sz palogismi p̄tōis p̄ncipij. z n̄ cāe vt cāe peccāt p̄ syllo^m p̄batiū seu p̄ elēchū. vt ē p̄batiū. Fallacia s̄m plures iērogatōes vt vñ peccat p̄ elēchū. rōe syllogismi. eo q̃ ad rōz syllogismi req̃rit q̃ qlibet p̄missaz sit p̄pō vna. sz in iērogatōe plures nō sumit simpli p̄pō vna. Ex p̄dictis manifestū ē q̃ z q̃t sūt fallacie tā in dōe qz ex dōem q̃ sūt cāe apparētie z dēfēns eaz. z q̃t sūt modi in q̃libet fallacia: et quō oēs reducūt ad ignorātiā elenchū.

Arguit In fallacia ignorātie elēchi inferē vera p̄dictio in cōclusionē palogismi. g̃ illa fallacia nō peccat p̄ elenchū rōe p̄dōis. Dd. q̃ lz ibi apparēter inferat vera p̄dictio in p̄ntē. tñ illa nō seq̃tur ex necitate neqz p̄misē p̄bat ipsā necāriā quod tñ req̃ritur ad elenchū

Arguit In fallacia p̄tōis p̄ncipij p̄ns necārio seq̃tur ex aīte. g̃ male dī in textu. q̃ cōclusio nō accidit de necitate. Dd. q̃ lz cōclusio in p̄tōe p̄ncipij seq̃tur de necitate q̃ ad illatōz. nō tñ q̃ ad p̄batōz. z p̄p̄ dēfectū. p̄batōis cōclōnis reducīt ad elēchū. Et h̄ de tractatū fallaciaz dōā sufficiāt

Copulata ser tractatū Petri Hispani s̄m doctrinā sancti Thome Aquinatis. studio m̄groz Colonie in bursa Mōtis regentiū industrie collecta. z nup. p̄ exercitio neophytoz logice solerter imp̄ssa. Anno dñi. M. cccc. lxxxvij. finit felicitē.

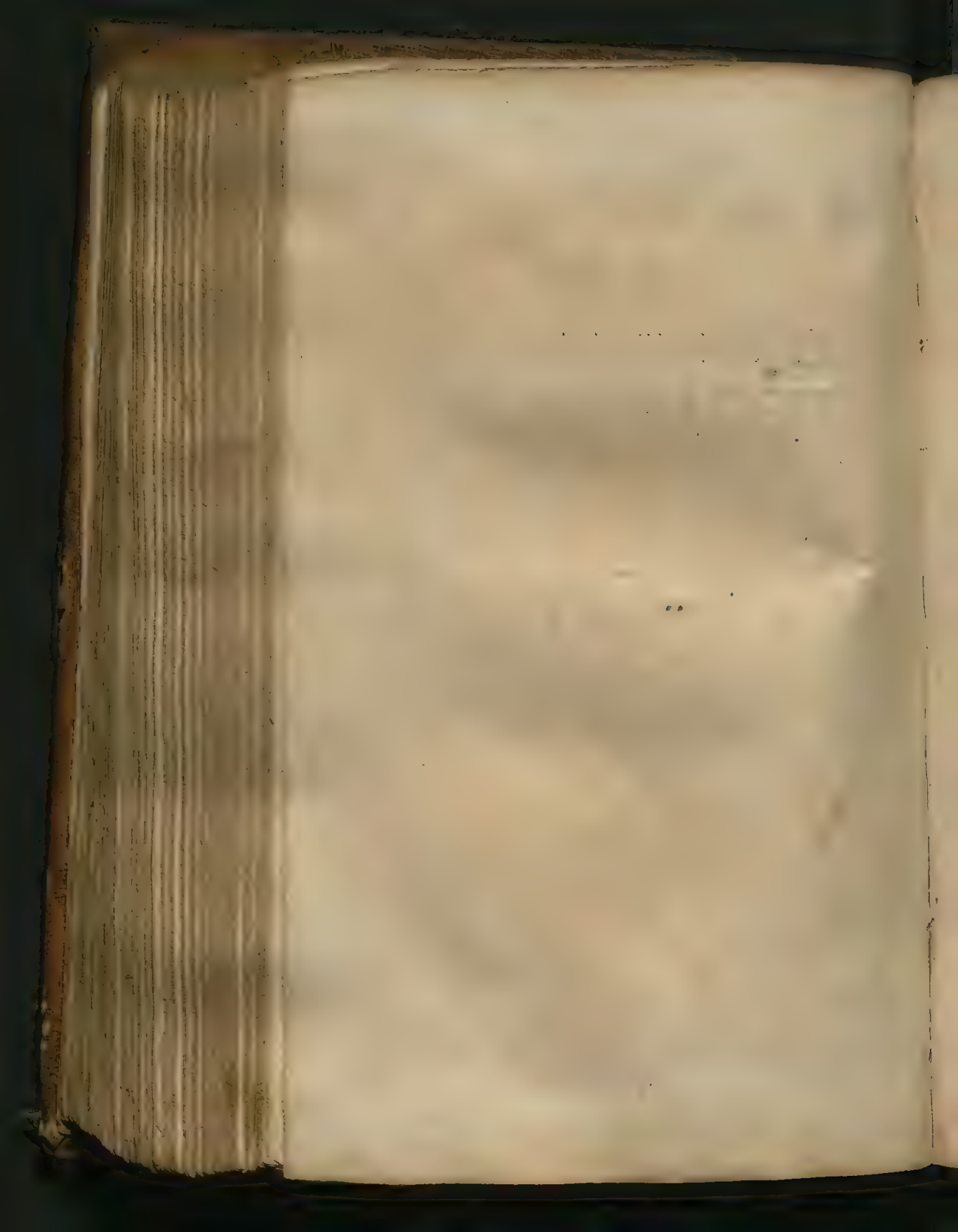
[The following text is a transcription of the handwritten manuscript page from the Voynich manuscript, folio 6v. It consists of approximately 30 lines of text written in a cursive script.]

[illegible]

Populata tractatuū paruoꝝ logicalium

[Faint handwritten text, likely a preface or introduction, discussing the nature of logic and the purpose of the work.]

[Faint handwritten text, likely a preface or introduction, discussing the nature of logic and the purpose of the work.]

Circa iudiciū tractatū

puorū logicaliū. Quenſ primo quot ſūt tracta/
tus puorum logicaliūz cōmuniter legentium.

Dicendū q̄ ſex. ſcilz ſuppoſitionū ampliatiōnūz.

appellatiōnum obligatoriōrūz. inſolubilium. z ſequentiāz.
S; ſi absolute queraſ tunc ſunt multo plures. ſ. diſtributiōnū
ſincathegrāmatum z exponibilium. ſed tantū iſti ſex i vſu habē
tur. Ratio quia ſunt p̄ncipaliores inter tractatus puorū logica
liū. etiā quia ex iſtiſ quodā mō habetur cognitio aliorū. Ut ex
tractatu ſuppoſitionū aliquat̄ cognoscunt ſigna vniuerſalia et
p̄icularia quorū natura tradiſ in tractatu diſtributiōnū z ſinca
thegrāmatum. nā ex ſuppoſitione p̄uſa aliqualiter cognoscunt
ſigna vniuerſalia. et ex ſuppoſitione determinata ſigna p̄icula/
ria. Sed quidā alij tractatus nō hñtur in vſu p̄pter eorū p̄lixi/
tatem vt ſunt tractatus reſtrictiōnū z exponibilū.

Arguit Si ſunt plures tractatus ſpectantēs ad logicā
quos Arelt. nō ponit tūc inſufficienter p̄ter gra
tes in fine ſcdi elenchorū. Ddm̄ dupl̄r. Primo q̄ ipe ſufficienter
cōpleuit logicā quantū ad eſſe logice nihilomin⁹ tamē poſſunt
ſupaddi quidā alij tractatuli quo ad bene eē ipi⁹ logice z ad cō
plementū eius deſeruiētes. Secdo dicendū q̄ q̄m̄s Arelto. nō
inuenit iſtam logicā que hic traditur in ſe z in p̄pria forma iſto
rū tractatū tamē inuenit omēs iſtos tractatus in ſuis p̄ncipiis
qz inuenit quedā p̄ncipia ex quibus iſti tractatus vltēri⁹ eliciū
tur z ſunt z ergo dicit̄ quodā mō iſtos tractatus inueniſſe. Un
patet q̄ magis eſt regratiandū pho q̄ Pe. hiſ. qz ipſe inuenit p̄n
cipia que ſunt difficilis inuentiōis. Circa qd̄ ſciendū q̄ tra/
ctatus ſuppoſitionū elicitur ex paſſu. Arelto. in p̄rio periar. vbi
dicit̄ qm̄ aūt ſunt hec quidē rez vniuerſalia illa vero ſingularia
rez aūt p̄iculares habēt ſuppoſitiōnē diſcretā. z vltērius diui/
dit rez vniuerſales quia alique ſunt rez vniuerſales que vni/
uerſaliter rē ſuā enūciant et ille ſupponūt p̄uſe. Alie ſunt rez q̄
nō vniuerſaliter enūciant et ille ſupponūt determinate. Tractat⁹
vero ampliatiōnū eliciſ ex tercio mō fallacie equocātōis. qz ibi
d̄ q̄ nō licet arguere a magis amplo ad min⁹ ampliū nec ecōtra/
z ponit exemplum vt quicūqz ſanabatur ſanus eſt laborāſ ſa/
nabatur ergo laborans ſanus eſt. ibi laborans ampliāſ. Tra/
ctat⁹

status appellationis elicitur ex tertia proprietate substantie vbi dicitur
 q. scda suba videtur significare hoc aliquid sub appellationis si-
 gura. i. sub similitudine appellationis q. scz pma sba et scda idē
 appellant ergo idē videntur scire. Scz obligatoria eliciuntur ex
 pmo prior et nono methaphisice vbi dicitur q. possibili posito in eē
 nullū sequitur impossibile h. aut est fundamentū ois obligatōis. q.
 liber obligatorior docet tenere possibile ne ex illo sequatur impos-
 sibile. Insolubilia vero trahuntur ex quarto metha. vbi dicitur
 Arest. accidit vtiq. vt famatū est q. scdā ppōnes se ipsas destruere
 sed ppositio insolubilis semp destruit se ipam q. implicite in-
 cludit duas partes contradictionis copulatiue vt hec est insol-
 bilis ego nō loquor. Cōsequētie aut eliciuntur ex diuersis passi-
 bus. Aresto. pmo ex libro prior vbi circa finē primi ponit ali-
 quas regulas psequentiar et ex scdo thopicoz. vbi determinat
 de psequentia in ipo et de cōsequētia cōtrario. Sed tractat
 distributionū trahitur ex primo periar. vbi dicitur q. ois nō vlt sed
 qm vlt significat et omis est signū distributiū. Et tractatus
 sūcat egorematū elicitur ex scdo periarmentias. vbi docet. Aresto.
 multiplicare ppōnes penes terminos finitos et infinitos. sz illa
 negatio est quoddā sūcat egorema.

Querit Quare isti tractat dicitur pua logicalia. Di-
 cendū q. ad h. sunt quedā rōnes. Prima q. in
 quibusdā pnis libris traduntur et etiā p modū tractatiū. Par-
 tes aut logicz Aresto. nō traduntur p modū tractatiū. sz p mo-
 dum libroz pncipaliū. Scda cā est q. eoz pncipia sūt solū po-
 sita ab Aresto. sed pncipia sūt pua in q. sitate licet sint magna in
 virtute. et ergo ppano ista logicalia ad sua pncipia sic dicuntur
 pua. Tercia cā ē q. sunt de minimis q. in tota logica p. siderantur sz
 de terminis et p. prietatib. eoz sz minimz p. patū ad maius vocat
 pū. Et pot. addi quarta rō talis. q. scz nō corrident aliqbus
 magnis libris sicut alij tractat. Pe. hū. Et sic sunt min. pnci-
 pales. sz min. pncipale in ordine ad ma. g. pncipale dicitur pūm.

Ar Si tertia rō eēt vera. seqret q. liber p. dicabiliū et p. dica-
 mentoz dicerent tractat. p. uoz logicaliū. Seq. la p. bat.
 q. etiā sūt de terminis et incōplexis. Dm q. liber p. biliū nō est
 p. prie de terminis sz d. rebus cōceptis et hoc sic p. q. absolute lo-
 quēdo termin. inq. stū termin. nō ē gen. neq. spēs sz pot. rea cō-
 cepta q. feat p. terminū sicut hō p. ceptus pot. d. spēs q. ille ter-
 min. hō et ideo ille liber nō ē d. terminis absolute. sz pot. de re cō-

Tractatus

cepta. Et sicut dicitur in libro predicamentorum quod nude voces non ponuntur in
Queritur Ultra ista prout logicalia homini sunt necessaria. Dominus quod necessarium capit quatuor modis. Uno pro illo fine quod aliquid non potest esse sicut cibus dicitur esse necessarius animalis. quod animal non potest esse sine cibo. Alio modo dicitur necessarium quod est utile scilicet sine quo aliquid non potest bene esse. sicut equus dicitur esse necessarius longe itineranti. Tercio illud dicitur esse necessarium quod est perpetuum sicut propositiones demonstratiue dicuntur necessarie. Quarto aliquid dicitur necessarium quod est violentum sicut dicitur illa tractatio est necessaria. id est violenta. unde versum. Utile perpetuum sustentans ac violentum. Quattuor expressissime tibi denotat ista necesse. Dominus ergo ad quesitum quod isti tractatus sunt necessarii capiendo necessarium secundo. scilicet sine quo aliquid non potest bene esse. quod cognitio propositionum non potest bene haberi sine cognitione prout logicalium. quod multe propositiones in logica verificantur secundum unam speciem suppositionis que falsae sunt secundum aliam. Etiam maxime subserviunt ad cognoscendum fallacias ut dicit boetius. Et ex isto possit sumi alia causa quare vocantur prout logicalia. quia scilicet ammiculant siue serviunt ad cognitionem totius logice. et non solum de principali intentione logice. Sicut respondetur ad quesitum quod duplex est necessitas. una est absoluta siue simpliciter dicta que fecit in tercia acceptioe necessarii. et sic isti tractatus sunt necessarii. Alia est necessitas ex suppositione finis. et supposito quod aliquis velit perfecte noscere totam logicam tunc necesse est cum scire prout logicalia. Ex isto patet quod etiam Aristoteles. et ceteri magni logici habuerunt cognitionem prout logicalium sed non sub ista forma.

Queritur Quot solent queri circa inicia librorum Dominus quod quattuor unde versum. Utilitas titulus. intentio. parsque sophie. Quattuor et causa re totam perficientes. De utilitate dictum est. Intentio autem auctoris est tradere cognitionem de quibusdam proprietatibus terminorum et hoc quo ad tres primos tractatus. Nam in primo traditur proprietas terminorum quod est suppositio. in secundo ampliatio. in tercio appellatio. Et titulus istius libri est. incipiunt prout logicalia. Per hoc. Est enim titulus propositio continens nomen libri et causa efficiens siue auctoris. Et subordinat iste liber philosophie rationali quo ad omnia que hic traduntur et continentur sub veteri logica quo ad tres primos tractatus. sed sub noua logica quo ad tres ultimos.

Queritur Quot sunt cause scilicet libri. Dominus quod tres sunt cause scilicet libri proprie loquendo. scilicet sunt quattuor cause

Prohemium

libri. Differunt tamen liber et scientia. et ideo aliter assignantur causae libri et scientie libri. Nam liber facit aliquid materiale quod proprie habet se omnes causas. primo causam materiale. scilicet papirum vel materiam libri. Etiam causam formalem que est dispositio libri vel etiam unio que est materia scilicet unio foliorum. Sed causa efficiens est factor libri qui librum proposuit et univit pres adinvenit. Sed causa finalis est utilitas siue pecunia. quod videtur. scribit librum propter usum suum alius pro pecunia. Sed scientia facit habitum quandam imateriale que est in anima. et ideo oportet eius causas aliter assignare. Sunt ergo proprie loquendo tres cause scientie. scilicet materialis. efficiens et finalis. Materialis est triplex scilicet ex qua in qua et circa quam. Materia ex qua dicitur illud ex quo cum alio sit aliquid in re materiali. sicut ligna et lapides dicuntur materia domos. et illa materia scientia non habet. quod scientia est accens. nullum autem accens habet materiam tale. Alia est materia in qua et est subiectum in quo est accens siue forma. et illo modo habet scientia materiam. quod habet subiectum in quo. est scilicet animam scientis. unde habet Aristoteles in primo de camentis quod scientia est in anima sicut color in corpore. Alia est materia circa quam et est illud circa quod versatur intentio alicuius auctoris siue artificis sicut dicimus quod obiectum sartoris sit tunica vel pannus sic etiam omnis scientia habet materiam circa quam. quia habet subiectum circa quod versatur intentio auctoris.

Queritur Qualis sit ista divisio materie. Dicitur quod est divisio analogi in sua analogata. quod analogum est equivoce habens multa facia quod dicitur de uno pro prius et de alio pro posterius sic etiam est hic de materia. quod materia dicitur primo de materia ex qua deinde de materia in qua. tercio de materia circa quam cuius ratio est. quod materia imponitur a potentia. scilicet materia ex qua est plene in potentia quod materia in qua et in qua est plene in potentia quod materia circa quam. quia materia ex qua est in pura potentia cum sit subiectum forme subalis. scilicet materia in qua est totum positum ex materia et forma subali. et ideo plus est in actu quod materia ex qua quod dicitur subiectum actus esse totum. Sed materia circa quam est magis in actu quod illud quod est actus purus. scilicet deus potest esse materia circa quam et ergo habet minorem rationem materie. et etiam illud quod semper est plus est in actu quod illud quod est corruptibile. Si autem volumus materias considerare quod tamen ad ordinem perfectionis tunc est ordo oppositus. Nam efficiens scientie est qui innedit scientiam. Circa quod queritur utrum sit aliqua causa efficiens motus et mora. Dicitur quod non est aliquid causa efficiens motus. sed solum mora.

Tractatus

Rō est quia cā efficiens mouens est finalis cā. quia rñdetur ad ppter qd̄ et illa ē circūstantia cause finalis vt si q̄rat. ppter quid alexander fecit librū suū. tñc rñdet q̄ ppter nouellos clericos. Scda cā ē. qz cā efficiēs semp ē executiue opans ineffectū sed cā efficiens mouens nihil erequitur. Ea final' scie ē duplex. s. intrīseca et extrīseca. cā finalis intrīseca ē vt cognoscat illud qd̄ in libro traditur sicut finis pnoz logicaliū ē vt cognoscam⁹ ppter tates terminoz. Sed finis extrīseca ē triplex. s. extra exterior ex/ tremus. finis extra est vt cognoscam⁹ ea que pnt immediate cog/ nosci p scientiā quā ad discim⁹. sicut finis extra in puis logicali/ bus ē vt cognoscam⁹ logicā. finis exterior ē vt illa scia cognita reueniam⁹ ad cognitionē aliaz sciaz. finis aut̄ extrem⁹ ē vt co/ gnoscam⁹ deum in beatitudine.

Querit Quare scia nō hz cām formale. Ddm q̄ iō qz scia ē vna qualitas vel vna forma q̄ ē de pma. specie qualitatia. mō nulla forma pstituitur in esse p aliquā for/ mā. qz alias fieret pcessus in infinitū. Est tñ sciendū q̄ scia ha/ bet cām formale si forma accipiat imppe. p qdā pditōe forme. Est em̄ duplex pditio forme. pma ē qz dat ec̄ rei. Scda qz di/ stinguat vnā rē ab alia vt aia rōnalis distīguat hoīez ab alijs. nālib⁹ et dat hoī ec̄. Iste aut̄ due pditōes forme in scia repiunt. qz aliqd̄ ē in scia qd̄ ipaz pstituit. et dī alio noīe forma tractat⁹ q̄ pstitit in diuisiōe libri i pres pncipales. et ex ill' lib' pstituit. et qz eū ad h' pma pditio forme in scia repit. Scda pditō ē distīguē vnā rē ab alia et illa sit in scia p formā tractādī q̄ pstitit i mō a/ gendi p quē modū vna scia distīguat ab alia. Iste aut̄ modus duplex ē. s. eēntialis et accētal' eēntial' ē triplex. s. diffinitiu⁹ di/ uisiu⁹ et demōstratiu⁹. pcedit em̄ in scia qñqz diffiniendo. qñqz diuidēdo. qñqz demōstrando. Accēntalis aut̄ ē positō exēplorū qz exempla ponim⁹ nō vt ita sint s; vt addiscētes sentiant.

Querit Que sit rō ordis istoz tractatū in se Dd̄ qz ista qz suppositio ē passio cōior qz ampliatio et ampliatio qz appellatio. cū aut̄ cōiora sunt priora ergo tracta/ tus supponū pcedit tractatū apliationū et apellationū. p mū p; qz qdā termi supponūt q̄ nō apliant sicut termi supponentes. simplr et discrete. qz ibi termi nō pnt extēdi ad multa supposita. q̄ nō pnt apliari. Aliq̄ ex apliat q̄ nō appellat qz apliatō ē tā pro/ exantib⁹ qz p nō exantib⁹. nā antirps adā chimera pnt supponē et chimera pt apliari. s; tñ null⁹ eoz pōt appellare cū nō pcat res exātes. appellatio aut̄ ē solū p res exātes. Aliq̄ rō ordis ē qz suppō

Prohemium

est passio absoluta. qz fit aliqui in termino fm se accepto Ampliato aut est passio respectiva qz fit in ordine ad aliquem terminum. scz
Quid sit subiectu tractat ad terminu amphantem. supponu. Dm q terminu supponens. qd sic pbat. qz illud est subiectu cui pueniut pprie passionis d quibz in scia co siderat. z ad qd oia in tali scia p siderata habent ordinem z ateri/ butionem. sz tale est termi supponens. Minor pbat qz pncipa/ lis passio in illa scia p siderata est suppositio z illa maxime due/ nit termino suppo nenti. etia oia in ista scientia considerata sicut diffinitiones z diuisiones reducunt ad terminu supponentem
 Un tres pditiones requirunt ad hoc q aliqd sit subiectu in scia pma e q sit ens. qz de no ente non est scia. z p psequens no pt ee subiectu. Secunda e q sit vniuersale z p pns intellectuale. quia vlt intelligit z pnculare sentit. Tercia est q habeat passioes de ipo p ppria pncipia demostrabiles. termi aut suppones e hui/ moi. Un pncipia termi supponetis sunt vox z fcatio substantia qz illa e ppria ca quare aliqd supponit z pot sic fieri demotra/ tio. Vis vox fcans vlt vel pnculare substantie supponit. sed terminu suppones e vox fcans vlt vel pnculare substantie. g ter minus supponens e suppones vel supponit. Alij aut dicunt q fcatio z vox in comuni sint pncipia termini supponetis. qd est vez qstn ad pncipia coia. sed no q ad pncipia spalia. qz vox z si gnificatio sunt bi pncipia termini supponetis inqstn termi est sed no inqstn terminu supponens sicut pncipia homis coia sunt corpus z aia sed no inqstn ho est. qz tnc pncipia eius sunt cor/ pus humanu et anima ronalis.

Nullu coplexu pot esse subiectu. sz terminu suppones est quid coplexu. ergo re. Maior pbat qz o e subiectu habe bit diff oem p qua passio demonstratur sibi inesse. sed nullu pple/ rum habet diff oem. Dm q quis terminus suppones sit quid coplexum fm vocem tn no fm re. z ideo hic no est coplexio q im pedit diffinitione. Contra h subiectu pponit ex subiecto z p/ pria passione. ergo est coplexu reale. pntia pbat qz illa que sunt diuersor pdicamentor. faciut coplexu reale si adinuicem vniatur sed subiectu z sua ppria passio sunt diuersor pdicamentor. Di cendu est duplr ad argumentu. pmo q termi suppones in assi gnatione subiecti no dicit passionem sed formale roem p sideran/ di sic q nihil addit supra subiectu realiter sed solu ponit relatio

Tractatus

nem rōnis q̄ a subiecto realr nō distinguit. Scđo dōm ē q̄ du/
plices sunt passiones scz reales z rōnis. tūc dī licet passioēs rea/
les distinguātur a suis subiectis nō tñ passiones rōnis. z idē
si supponēs in assignatione subiecti accipiat p̄ passionē adhuc
nō est cōplexū reale. Sed aliq̄ solent ita solvere. q̄ nō ē incōue/
niens in scientiis rōnis q̄ subiectū sit quid cōplexū. s; in scien/
tiis realibus esset incōueniēs. et illa solutio est falsa simplr nisi
ad istum intellectū q̄ unio subiecti ad passionē in enūb' rōnis
nō facit cōplexū. z ergo hic nō est cōplexū termin' supponens.
Un nō p̄t sbe' eē cōplexū si accipit p̄ modū cōplexi siue in scien/
tia rōis siue reali. qz oē subiectū habebit diffōem talis aut tñc

Quātrū suppo' posset hic eē subie / nunq; sibi pueniret.
ctū. Dōm q̄ nō qz ē passio. s; passiones nunq; pnt esse
subiecta cū realiter distinguantur. z p̄dicamētalr etiā qz sbe'
debz esse p̄mo notū. sed passio nō est p̄rio nota cū fluat ex subie/
cto. et est posterior eo quare prius scitur subiectum qz passio lo/
quendo de noticia quo ad naturam.

Si sic tñc termin' supponēs nō esset subiectū. qz nō est
p̄mo notū cū p̄ncipia sūt notiora subiecto que tñ s; etiā
p̄siderant. Dōm q̄ in nulla scia optet subiectū eē simplr notū
qz semp p̄ncipia subiecti sunt magis nota qz ipm subiectū. quia
alias demōstratio pcederet ex min' notis. tñ omne subiectū ē p̄
mo notū in rōne subiecti noticia confusa. z inter p̄siderata in ta
li scientia in qua est subiectū. modo p̄ncipia nō p̄siderant in scia
sed p̄supponūtur in illa z licet qñq; p̄siderentur in scia tñ non
in rōne p̄ncipiorum.

Ista scia denominat scia libri suppositionū. ergo suppo/
sio ē hic subiectū tenet p̄ntia qz scia capit denominatōez
a suo subiecto. Dōm q̄ denominatio scie non semp fit a subiecto
suo ymo qñq; a passione. qz passio ē nobis notior z p̄p̄inquo
sensu. sed nos rebus omnibus nomia imponim' fm q̄ eas cog
noscam' z fm q̄ nobis innotescunt.

Idē nō pōt esse subiectū totius z p̄tis s; termin' suppo/
nens ē subiectū toti' libri puoz logicaliū. g' nō solū isti
tis p̄mi tractatus. Dōm q̄ unū z idē eodē modo sumptū nō p̄t
esse subiectū toti' z p̄tis. nā termi' supponēs capif duplr Uno
mō in rōne termi' supponētis z in se. z sic ē subiectū p̄mi tracta/

De supponib?

tus videlicet suppositionū. Alio^o considerat in se. & in suis p^{ri}nc^{ip}alib^{us}.
& p^{ri}ncipalibus scz inq^{ui}tū in se habet alias passiones q^{ui} sunt am/
pliatio appellatio. & sic est subiectū toti^{us} libri p^{ri}ncipalium logicalium.

Scia est incorruptibilis et perpetua, sed tē⁹ suppo/
nens et corruptibilis et variabilis. g̃ maior p̃ba⁹ p̃ p̃m
p̃mo posterior. Dd̃m q̃ illa autoritas maxime intelligit̃ de illo
qđ vere scitur. s. de cōclusionē scita qz illa erit incorruptibilis et
p̃petue veritatis. si autē intelligat̃ de subiecto alic⁹ scie tūc dōm ē
q̃ tale subiectū est incorruptibile sic scz q̃ p se nō corrūpit̃ s; h̃z
q̃ est in hoc vel in hoc p̃ticulari subiecto vel supposito et sic etia⁹
cōuenit terminū supponēti. qz termi⁹ supponēs in cōi nō corrū/
pit̃. Et rō illius est quia subiectum qđ p se corrūpit̃ ē indim/
duū et singulare et tale nō habet aliquā passiōē sibi remōstrabi/
lem iñesse necessario ergo de illo nō est scientia.

Scia debet eē vliū. sed termin⁹ supponēs nō ē vlis. qz nec est gen⁹ nec spēs. ſed tē ipō nō eſt ſcia. Dm q⁹ dupl⁹ eſt vniuerſale. ſ. poſteriori ſclicet tē vbiq⁹ p⁹dicatū puerit cum ſubiecto ſciz qū p⁹pria paſſio p⁹dicat⁹ tē ſuo ſubiecto. ⁊ tē tali vū p⁹ncipaliter intelligit⁹ dēm A⁹reſto. cū dicit q⁹ ſcia eſt vliuz. ſz tū illius p⁹cluſionis ſubiectum debet eſſe ſic v⁹le q⁹ nō ſit ſm ſe ſigla re ⁊ ſic etiā termin⁹ ſupponēs ē v⁹le. qz termin⁹ ſupponēs dicit⁹ cōi terminū ſupponentē vel terminū cui cōuenit ſuppoſitō illio mō accipit v⁹le ſm q⁹ ē idē qd p⁹dicabibe. ⁊ ſic nō op⁹et ſemp ipm ſubiectū ſcie eſſe v⁹le ſz ſufficit q⁹ habeat modū v⁹lis v⁹l q⁹ ad ipz vniuerſale aliquat⁹ reducat⁹ q⁹ alias tē ipa aia nō eſt ſcia. qz nō eſt vniuerſale. ſed pars ſpeciei. ⁊ ſic ſufficit q⁹ reducat⁹ ad v⁹le t q⁹ habeat modū vniuerſalis.

Sic Principia sunt magis nota. ergo male dictum est quod subiectum sit primo notum. Alio est manifestum ex primo posse. quia per primum quod unumquodque tale est ipsum magis. Domine quod aliquid esse primo notum intelligitur dupliciter. Uno modo secundum se et simpliciter. Alio. scilicet per se et generaliter primo modo subiectum non est primo notum imo ut sic cognoscatur per principia et per partes diffinitivas. Sed secundum quod est primo notum inquantum omnia in scientia considerata habent ordinem et attributorum ad ipsum ex ratione quod ipsum est subiectum in tali scientia considerata. Unde simpliciter loquendo esse primum notum venitenti eo quod ens est quod primo cadit in apprehensionem nostri intellectus.

Singulare g. maior ē nota qz singulare ē corruptibile. Dm

Tractatus

q^o termin^o supponēs capis^o dupl^r Uno^o inq^o tū est hic vel ille terminus supponēs qui iam pferitur et de illo nō ē scia. Alio^o capi^o tur in cōi^o fm se et nō p illo qui iā pferitur sed q^o indifferēter pferribilis ē et de illo ē scia. Uer^o ē tū q^o dictū. Arest. an pmo postea. scientia ē pperuoz vliū. incorruptibiliū. et maxime intelligit de pclusionē que habet se vt illud quod vere scitur. et subiectū ē illud de quo aliqd scit passio aut est illud quod de alio scitur p^ota de subiecto. Unde solet dici q^o incorruptibile capis^o dupl^r. Uno modo p illo quod actu corripit et hoc impprie Alio^o pro illo quod aptitudine corrumpitur. et sic de corruptibili bene est scientia.

Primum que dicunt^r

Iste est p^omus tractatus p^oroz logicaliuz in quo Pe. his. determinatur^r ē de suppositōne terminoz occasione cui^o p^orio diuidit terminū vt eliciat mēbrū suo pposito aptū. Et dicuntur eorum que dicuntur quedam dicunt^r cū cōplexōne vt homo currit. quedam sine cōplexione vt homo.

Q^uare Pe. his. incipit tractatum suum ab ista diuisione Dicendum q^o hoc facit ad denotandum q^o sola incōplexa supponant. vt hō asinus leo et filia. non tamen omnia supponunt sed que habent significationem rei substantiue vel termini substantiui. et ideo primo ponit istam diuisionē. scdo diffinit terminum ad denotandum q^o terminus supponit. postea diffinit significationem ad denotādū q^o termin^o significās supponit. postea autē ponit diuisionem significationis ad denotandum q^o in termino supponēte debet esse pcatio rei substantiue.

Arguit^r In omni diuisione erit aliquod diuisum. s^z h^o non est diuisum. ergo. et c. Ddm q^o diuisum est hic dicibilium. quia dicendo eoz s^z dicibiliū tangitur ipm diuisum. Et etiam potest argui eorum est relatiuum. ergo habebit a^ons s^z h^o hic nō ponit. Ddm q^o a^ons ad eoz ē dicibiliū v^olen

Ad omnia q^o dicūt cū pplexione dicuntur. ergo nulla dicunt sine pplexione. a^ons pbat q^o quecumq^o dicuntur p^odicantur et quecumq^o predicantur de subiecto dicuntur ergo q^o cunq^o dicuntur cū pplexione dicūt. Ddm q^o dicunt capitur dupl^r

De supponib⁹

Uno mō vt tm̄ valet sicut p̄tur ⁊ sic maior ē vera. Alio⁹ capis
vt tantū valet sicut pferunt ⁊ sic ē falsa ⁊ sic capis h̄. Est ḡ sent⁹
diuisionis q̄ aliq̄ expm̄itur cū p̄plexione ⁊ aliq̄ sine cōplexione

Si Incōplexū est ante p̄plexū sicut simplex est ante compo/
situm. ergo ibi membra diuisionis male ordinantur

Dm̄ q̄ p̄plexū ⁊ incōplexū ordiātur dupl̄r. Uno⁹ put rō or/
dinis sumit⁹ fm̄ simplex ⁊ cōpositū ⁊ sic incōplexū d̄z p̄cedere.
Alio⁹ ordiānt cōplexū ⁊ incōplexū fm̄ rōem habitus ⁊ puatō
nis ⁊ sic p̄plexū debet p̄cedē q̄ h̄z rōem habit⁹. ⁊ incōplexū de/
bet seq̄. q̄ h̄z rōem puationis. c⁹ rō est q̄ cōplexū h̄z se p̄ modū
multitudinis. ⁊ incōplexū h̄z rōem vnius. s̄z vnū opponit mul
to puatiue. q̄ h̄nt se sicut diuisibile. ⁊ indiuisibile. q̄ opponunt
primatiue. Et nō ē incōueniēs idē eē prius ⁊ posterius scdm̄ di/
uersam cōsiderationē. ⁊ sic fit hic. Sed q̄ h̄ suat talis ordo int̄
ista mēbra ē ad tenotandū q̄ cōplexū nō ē hic ad p̄positū. ⁊ idō
auctor vult ip̄z remouere a p̄posito ⁊ incōplexū postponit. q̄ ser
uit magis p̄posito. ⁊ vult vltimus p̄sequi illud. q̄ fm̄ boetium
viti a sunt prius extirpanda q̄ virtutes inferende.

Ista diuissio nō dat p̄ opposita ergo nō valet. Tenet p̄le
q̄ntia q̄ oppō ē radi⁹ diuisionis. Dm̄ q̄ p̄plexū ⁊ incō/
plexū capiūtur dupl̄r. Uno⁹ material⁹. ⁊ sic vnū nō opponitur
alteri q̄ sic vnū p̄stituit alterū. ille em̄ termi⁹ qui ē incōplexus.
si p̄ponat cū alio facit cōplexū. Alio⁹ accipiūt formal⁹ p̄ rōne
formali cōplexionis ⁊ incōplexionis. ⁊ sic opponūtur. ⁊ diuissio
datur p̄ opposita. nec vnū nō p̄stituit alter. q̄ formal⁹ rō incō/
plexionis nō pōt stare cū cōplexione. q̄ alias esset simul⁹ cōple/
xio.

Nulla res ē p̄plexa ḡ nulla vox est /rum et incōplexū.
p̄plexa. Alio⁹ pbat q̄ p̄plexio ē vocū. s̄z p̄na pbat. q̄ sig^m
debet corrūdere suo signato. s̄z vox ē sig^m rei. ḡ optet vt corrūde/
at sibi. Dm̄ q̄ duplex ē res. s̄. p̄cepta ⁊ ad extra. q̄. s̄. est a p̄te rei.
tūc d̄z licet res ad extra nō sit cōplexa. p̄p̄rie tūc res p̄cepta. vel
ad min⁹ ē alteri p̄ponibilis. ⁊ ex illo vox pōt esse p̄plexa. q̄ vox
immediate est signū rei p̄cepte. Circa q̄d cōsiderandū q̄ p̄plexio p̄⁹
⁊ p̄ncipal⁹ repit̄ in re p̄cepta. q̄ ille res vntunt p̄copulā p̄nci/
pal⁹. repit̄ tūc et̄ in voce sicut in signo tal⁹ p̄cept⁹ p̄plex⁹ vñ vox
p̄plexa sic diffinit. Est cui i mēte corrūdet p̄cept⁹ p̄plex⁹. Vox
icōplexa ē cui i mēte corrūdz p̄cept⁹ icōplex⁹ ⁊ iste diffōes s̄z da
te a p̄ori. q̄ naturaliter cōplexio prius repit̄ i reb⁹ p̄cept⁹ q̄ i vo

Tractatus

cibus. **N** sic p^r q^r in cōplexione fig^rur vnitas aliqua p^ri cū sub
iecto. sed illa nō pōt debite inueniri nisi in rebus p^rceptis. q^r res
cōcepte habent in tra se vnitatē aliqñ eēntialē. sicut cū dicis hō
est aīal. aliqñ materialē z accītalē vt hō ē albus. sed voces sūm
q^r voces sunt nō hñt vnitatē inter se. quia voces de se sunt despe/
rate sicut ille termin⁹ hō z ille termin⁹ animal nō hñt aliquam
vnitatē. s^z bñ in q^rtu^r termin⁹ q^r sūm q^r res cōceptas s^cant. tunc
grā illius s^cationis pñt habere quandā vnitatē. z sic in eis est

Nulla res adextra ē cōplexa. g^o nulla res cō / cōplexio
cepta ē cōplexa. Cōsequētia pbat q^r signū z signatū debēt
corrūdere. Dōm q^r licet res adextra nō sit cōplexa. ē tñ cōposi/
ta. z in tali cōpositione intellectus fundat p^rplexionē. nō em o^r.
q^r aliquid eodē mō repiat in signo et signato. q^r tñ nō corrūde/
rent sed essent idem. In signū cuius ille cōplexiones sunt vere q^r
habent cōpositōes eis corrūdentes a parte rei. ille vero cōplexio
nes sunt falsē q^r nō habent illā corrūdentīā sicut pies z albū cō
iungunt a pte rei sūm p^rpositionē. ideo hec cōplexio ē vera pies ē
albus. Et q^r risibile nō cōponit cū asino a pte rei. idē hec cōple/
xio ē falsa asinus ē risibilis. Et q^r intellect⁹ n^r ē sup^ra res. g^o p^r
intellectus noster segregare q^r sunt in re vnū z aggregare ea que

Querit **U**trū canis sit qd pplexū sunt dīuersa in re
Dōm q^r triplex ē cōplexū. s^z. voce tñ vbi sūm
plures sunt voces z vna res s^cata. vt aīal rōnale. s^z. cōplexū sū/
gnificatione tñ ē vbi ē vna vox z plures res s^cate. sicut canis ē
vna vox. s^z plures res s^cans z istis duobus mōis capī^r pple/
xio impp^rie. q^r ibi nō est vnio istoz adinuicē q^r repit in quali/
bet cōplexione. q^r nec vniunt p copulā. nec vnū est determinatō
alteri⁹. S^z cōplexū voce z s^catione sū ē vbi sunt plures voces
z etiā plures res s^cate adinuicē vnite sicut hō currit. dicit^r notā/
ter qñ sū vnite. q^r si nō hñt vnionē ad se inuicē tñc plures vo/
ces plures res s^cantes nō faciunt p^rplexionē. vt dicēdo henric⁹.
Johānes. pet^r hō bos. Et sic pater qd sit dicendū. q^r canis est
cōplexum s^catione tantū qd impp^rie est complexum.

Querit **Q**uō diuidat cōplexū alia diuisiōe. Dōm qd
uidit in cōplexū distās z in cōplexū indistās
Distās ē vbi extrema distāt p copulā mediā z rale ē duplex. s. i.
plicitū et explicatū. Explicatū est quando copula explicatur vt
hō est aīal. Implicitū est qñ copula implicat. vt hō currit. In /

distans ē vbi extremā nō distāt p copulā mediā. vt hō alb⁹ aial
Str In oī pplexione req̃rit aliq̃ vno. s; in cōplexiōe rōnale
 indistanti nō repit vno. q; ibi nō ē copula g⁹ nullū ē cō
 plexū indistās. Dm q; l; in pplexione indistāri nō sit aliqua
 vno p copulā ē tamen ibi vno determinantis cū determina
 to. inter que copula nō debet esse.

Querit Quale pplexū sit aial rōnale. Dm q; aial rō
 nale capif duplr. Uno⁹ q̃tū ad ea q; ppe feat
 z sic debet quodā mō vocari cōplexum fm vocem z featōem fil.
 q; aut sit pplexū fm vocē ptz. q; sūt plures voces seinuicē deter
 minātes. Qd etiā ex pte fcatōis ptz. q; vox imediare sūt rez
 pceptā. s; sunt plures res cōcepte. s. aial z rōnale. Alio⁹ capitur
 p illo qd vltimo feat. s. qū cōpatur ad rem ad extra z sic ē qd in
 cōplexū. q; tūc feat vnā rem z nā plures. sed illa fcatō ē mediā
 ta. q; vox significat rē ad extra mediāte re cōceptā. Pro q; no
 tandū q; talis diffinitio sicut aial rōnale capif duplicif Uno⁹
 pnt ponif pisse p suo diffinito. s. hoīe. z sic ē cōplexū fm vōces
 em. z incōplexū scdm rē q; tūc feat etiā vnā rē conceptā. s. hoīez
 Alio⁹ capif scdm q; includit duos pceptus in se. s. generis z dīe
 z sic ē cōplexū voce z featōe fil. Et q; pōt aliqū poni p diffinito
 tū. iō ponif in pnto z etiā pōt supponere. q; feat aliqd vnū. et
 p ipm circuloquimur aliqd vnū simplr.

Str Ista diff. ponit i pntis. q; supflue h ponit. Dm q; h sit
 diuersimode q; ibi ponit ad fcaudū q; sola incōplexa po
 nūtur in pdicamēto. hic vero ad tenotandum q; solū incōplexa
 supponant. Sed diceret pplexa supponūt vt dicēdo. sortes et
 plato currūt. iste hō currūt. Dm q; nullū cōplexū inquantū cō
 plexū z sub rōne cōplexi supponit. iam hic sortes suppoit z pla
 to supponit vel q̃uis cōplexū supponat. h tū sit loco vni⁹ incō

Qr Quare solū incōplexa supponāt. Dm q; iō q; plexi.
 suppositio ē passio termini substantiui fcaut. s; cōplexū
 nō ē termi⁹ substantiū q; sibi nō ppetit illa passio. vñ te noibus.
 ppositis est dicendū q; sunt simplr incōplexa. z licet q; tū ad id a
 quo no⁹ imponit feat pla. tū fcaut illa s; b vno pceptu z q; ad
 id cui no⁹ iponit feat vnā rē p modū vni⁹ z nō p modū plūm.

Terminus vt hic sumit est

hic diffinit scdm mēbz dictediffinitionis. s; terminū incō/

Tractatus

plexū dicēs terminus vt hic sumitur est vox scans vniversalē
vel p̄ticulare Et rō quare hic diffinit terminū ē ista qz determi-
nans de p̄pria passione alicui⁹ subiecti habet etiā notificare s̄b
iectū illi⁹ passionis. sed suppositio ē p̄pria passio ⁊ termin⁹ ē s̄b
iectū eius salte remotū igit. Etia id qz postea diffinit suppoem
⁊ dicit qz suppositio ē acceptio termini. ne ergo ex ignotis p̄ce /
dat ponit diffinitionē termini.

Querit Quare dicit termin⁹ vt hic sumit. Ddm qz
id qz termin⁹ in alijs locis aliter sumit ⁊ tñc
habet alias diffōnes. qz vnus rei aliter ⁊ aliter sumpte pnt esse
alie ⁊ alie diffinitōes. nā termin⁹ dī a terminādo. ⁊ id ēm diuer
sum modū terminationis termin⁹ diuersimode sumit. Un ter-
minus trib⁹ modis accipit. Uno⁹ vt terminat p̄pōem. ⁊ sic sumi-
tur in libro prior⁹ ⁊ in quarto tractatu Pe. hū. qz termi p̄pōnū
sunt subiectū ⁊ p̄dicatū. Alio⁹ dī termin⁹ qz terminat suū diffi-
nitū ⁊ claudit suū diffinitū duob⁹ terminis. s. p̄mo genere ⁊ vl-
tima dīna ⁊ sic capī termin⁹ in p̄mo thopicor⁹ vbi Arist. enūat
terminū inter quattuor p̄dicata. Tercio capī termin⁹ put termi-
nat potētiā tātē n̄ri intellectus. ⁊ hoc fit p̄ vocē scantē vlē vel
p̄ticulare. qz intellectus n̄ ē ex se in potētiā ad intelligendū res
⁊ qñ p̄ vocē sibi tales res rep̄teant tñc terminant potētiā tātē
quia fit tñc in actu respectu illius rei. licet em̄ in q̄stū voces non
intelligant tñ voces in ordine ad res scatas ⁊ ergo termi dicūt
remouere talē potētiā in q̄stū aliqd scant. qz illa scatio cogno-
scit p̄ intellectū s̄z vox p̄ sensum p̄cipiat siue apprehēdat. ⁊ isto
ultimo termin⁹ hic diffinit ⁊ in eius diffōne ponit vox loco ge-
neris. Un vox est materia ⁊ etiā gen⁹ s̄z diuersimode quia vox
capitur dupliciter. Uno modo put excludit suas dīas siue p̄fe-
ctiones. ⁊ sic est materia termini. Alio mō capī put nec inclu-
dit nec excludit suas p̄fectiones. ⁊ sic est genus termini.

Arguit Materia nō pōt predicare de materiato s̄z vox
est materia termini. ergo vox nō potest p̄dicari.
de termino. Ddm qz dupliciter potest vox capi. Uno mō put ē ma-
teria ipi⁹ termi. ⁊ sic p̄prie nō pōt p̄dicari d̄ termino. Alio⁹ acci-
pit ēm qz ē gen⁹ ei⁹ qz termin⁹ p̄ncip̄ sub voce scatiua. ⁊ sic p̄tur
de termino. Scdo ē ddm qz duplex ē materia. qz quedā ē materia
artificialis. sicut lapides et ligna sunt materia dom⁹ ⁊ tal̄ mate-
ria pōt p̄dicari de illo cui⁹ ē materia. Est em̄ vera p̄dicatō dom⁹

De supponib⁹

est lapides et ligna. statua est es. scamnu^m est lignu^m et sic de alijs. et
huiusmodi p^rdicatio est hic. q^u terminus est aliqd^{am} artificiali/
ter factu^m ex voce et significatione. Alia est materia natural^{is} sic cor/
pus humanu^m dicitur materia hominis. et talis materia nō pōt p^r/
dicari de illo cuius est materia. sicut nō dicim^{us} vere homo est cor/
pus suu^m. Et rō diversitatis est. q^u materia in reb^{us} artificialib^{us} est to/
ta s^{ub} rei artificial^{is}. et forma est aliquod acti^o ab extrinseco in/
ductum. Et iō materia talis pōt predicari de materiato. s^{ed} mate/
ria rei natural^{is} est pars minus principalis substantie. ut p^rez in
exemplo. Nam corpus humanu^m est pars min^{us} p^rincipalis in hoīe
ymo forma. s^{ed} anima est p^rincipalis in hoīe iō talis materia non
potest predicari de materiato. quia habet se p^{er} modū partis. s^{ed} il/
lud quod p^redicatur est forma totius.

Querit^{ur} Quō se habent ista quattuor adinuicē. vox v^{er}
ctio. pars orationis et termin^{us}. Dōm q^{uod} h^{ab}ent se
sicut magis cōmune et minus cōmune ergo posterius semp^{er} sup/
addit aliquid priori. Unde vox est sonus cū distinctōe et pla/
tione aliqua faciens. et sic dicit^{ur} Petrus hispanus in textu primi
tractatus q^{uod} vox est sonus ab ore animalis platus. Sed dictio
sup^{er}addit voci s^{an}ctionē absolute. aliqua em^{en} est vox non signi/
ficativa. sed non est aliqua dictio nō significativa. Cuius rō est
quia dictio imponitur a dicendo. sed dicere sit necessario cū sig/
nificatione. Pars orationis superaddit dictioni modū significan/
di. quia partes orationis non differunt penes significata. quia
q^uq^{ue} idē significatur p^{er} verbū participiū nomē et p^ronomē. sed
differunt tamen in modo significandi. ergo distinguūt^{ur} in rō
ne p^ris orationis. Sed termin^{us} superaddit p^ris orationis. mo/
dum s^{an}candi spātem s^{ed} vniuersalem v^{el} p^ricula^{re} sine singula^{re}.

Si diffinitio termini esset bona sequer^{etur} q^{uod} ens nō e^{ss}et ter/
min^{us}. Sequela p^{ro}bat q^{uod} nec s^{an}ctat vniuersale nec p^ricula/
re. Primū p^rez. q^{uod} nō est vnu^m de quinq^{ue} p^redicabilib^{us} vel vni/
uersalibus. nec s^{an}ctat p^ricula^{re} ut notū est. Dōm q^{uod} s^{an}ctat v^{el}. Un^{de}
vniuersale capitur dupliciter Uno^{modo} s^{ed} q^{uod} diuiditur in quinq^{ue} p^r/
dicabilia. et sic nō sumitur hic et sic ens etiā nō est vniuersale. Alio
mō accipit^{ur} v^{el}. p^{ur} distinguūt^{ur} p^ria p^ricula^{re} t^{er}mⁱⁿ et sic capit^{ur} h^{ic}. et
sic ens s^{an}ctat vniuersale q^{uod} nō s^{an}ctat p^ricula^{re}.

Querit^{ur} Ut^{rum} s^{an}ctat hegreumata sint t^{er}mⁱⁿ sicut omis
nullus et Dō q^{uod} nō q^{uod} p^{er} hoc q^{uod} dicit^{ur} vniūsa^{lis}

Tractatus

le vel pticulare excludunt. Un̄ vnuerſale ⁊ pticulare capiūt du-
pliciter. Uno modo nominaliter et ſic vnuerſale eſt res vnuer-
ſalis. ⁊ pticulare eſt res pticularis ⁊ ſic ſincathegoremata nullo
ſcāt vnuerſale vel pticulare. qz n̄ ſcāt rez ſz diſpoſitōez rei. Alio
mō capiūt vnuerſale ⁊ pticulare aduerbialit̄ p̄ vt vnuerſale v̄z
.i. vnuerſaliter. ⁊ pticulare pticularit̄ ⁊ ſic n̄ capiūt ſz. ſic aūt ſin-
cathegoremata p̄nt ſignificare vnuerſale vel pticulare. Sz tūc
excludūt a diſſinitōe cū dr ſignificās qz p̄pe loquēdo ſincathe-
goremata n̄ ſignificāt ſz ſolū p̄ſignificāt. niſi forte extendendo
ſignificare pro conſignificare

Si ſincathegoremata ſūt noīa ergo ſignificāt ſubſtantiam. ſi
ſignificant ſubſtantiam ergo ſignificant rem vnuerſalem
aut pticularem. Dōz qz ſbſtātia accipit duplici. Uno^o p̄pe p̄ ſb-
ſtātia p̄dicamētalit̄ ⁊ ſic nō accipit ſbſtātia in diſſinitōe noīa ⁊
ſic ſbſtātia diuidit̄ i vnuerſalē ⁊ pticulare. ſic oē qd ſcāt ſbſtāti-
am ē ſi^o. Alio mō capiūt ſbſtātia generalit̄ p̄ eīcitate ſine re qz ſcāt ſi-
ne fluxu ⁊ ſiē ſine illa res ſit vnuerſalis vel pticularis ſue diſpō-
rei v̄lis vel pticularis ⁊ h̄ mō ſumit̄ ſbſtātia in diſſinitōe nomi-
nis. ſic omnis null^o et alia ſigna ſignificant ſubſtantiam qz ſig-
nificāt diſpoſitionem p̄ modū habitus ⁊ quieris ⁊ ille diſpoſiti-
ones n̄ ſūt res vnuerſales vel pticulares

Si iſta diſſinitō eſſet bona ſeq̄ret qz chimera nō eēt t̄m^o
pbat qz nō ſignificat vnuerſale vel pticulare qz n̄ ē a pte
rei. Dōm qz ſignificat vnuerſale ⁊ licz chimera nō ſignificet rez
qz p̄ ſe exiſtit a pte rei ſignificat tamē aliqd qd exiſtit v̄l concipit̄
apud intellectū. Et iō p̄t h̄ie rōez vnuerſalis ⁊ ſic ſibi puenit diſ-
ſinitō t̄mini. qz licz nō ſignificet rez a pte rei exiſtente t̄n ſignifi-
cat rem cōceptā apud intellectū v̄n res qnqz dicat̄ a ratus. a. n̄. et
ſic ſolū res ad extra eſt res. Alio^o a reoz reris. i. ymaginor. ⁊ h̄ mō
ſigmenta ⁊ ymaginabilia etiā ſz res ⁊ h̄ modo ſumit̄ h̄ic res

Si chimera non poteſt concipi neqz ymaginari ergo non ſig-
nificat rem conceptam. Antecedens probatur quia qd
non eſt ſenſibile non eſt intelligibile. ſed chimera nūquam fuit
in ſenſu. Dicendum qz licet ſecundum ſe totam nunquam fuit ſe-
ſibilis tamen ipſa eſt ſenſibilis ſecundum ſuas partes et ea que
tunc ſunt in re ad extra inconiuncta poteſt intellectus coniunc-
tim intelligere qz ipſe eſt ſup̄ res

Illud qd nō est itelligibile n̄ est significabile sz figurare n̄
ē itelligibile q̄ n̄ est significabile Maior pb at qz scabile
ē ppū obiectū itellcūs. Sz miōr pb at qz vlt est qd itelligit
pticulare sō qd sentit Dōz dupl'r aliqd itelligit. Uno mō direc
te z sic solū vlt itelligit qz illud directe itelligit cu' silitudo
est apud itellcū sicut etiā illud directe sentit c' silitudo est a
pō sēluz z sic n̄ itelligit singulare Alio' aliqd itelligit reflectere z i
direcē z sic itelligit singulare qz qn̄ intellectus reflectit se sup sen
sum tūc etiā p̄noscit singulare c' spēs ē apō sensum.

Ista diffinitō dat p̄ diffinitōez q̄ non est bona cōsequen
tia pbatur p̄ Aristotelem sexto tōphicoz ibi phibet diffi
nitōez dari p̄ diffinitōez Et ē ad h̄ rō qz illa diffinitō n̄ dēmina
te notificat ipm̄ diffinitū Dōz q̄ duplicat p̄ itelligi diffinitōem
dari p̄ diffinitōez Uno' sic q̄ differēt altera p̄tū significat eē diffi
nitō. z sic diffinitō n̄ debet dari p̄ diffinitōez. ratio tacta ē. qz sic
nō notificaret suū diffinitū sz manerz simpl'r ignotū. sicut si di
ceret hō est al' rōnale vlt irrōnale Alio' p̄ itelligi diffinitōez dari
p̄ diffinitōez. sic q̄ atqz p̄tes diffinitū ponāt loco vni' dūstōis
q̄ p̄ eas iunt z p̄ diffinitōez explicat vlt sic q̄ illa diffinita ponant
locovni' dūstōis ignote. z sic p̄ diffinitō dari p̄ diffinitōez z sic
fit h̄ qz vlt z pticulare ponūt h̄ locovni' dūstōis ignote

Si sine thegoreumata n̄ eēt imini vt dictū est seqret q̄
albū nigrū z sic de alijs adiectivis n̄ essent imini q̄ tū sig
nificat vlt l' pticulare. Seq̄la pb at qz sūt sine thegoreumata
z cōsignificat. Dōz q̄ aliqd duplicat significat Uno' sic q̄ sig
nificatō ē total' z p̄cipalis significatō imini vt om̄s nll' ac. et
italia sūt vera sine thegoreumata Alio' aliq̄ p̄ p̄ncipale signifi
catū cōsignificat z sic secreta dicūt sine thegoreumata qz sig
nificant obiectū n̄ tū sūt vera sine thegoreumata. qz p̄ cōsigni
ficatōez etiā h̄nt p̄ncipale significatū

Arguit Si om̄s nll' significat q̄ significant. Tez p̄na
qz oīs cōsignificatō p̄supponit significatōz Di
cedū q̄ maior p̄ itelligi dupl'r Uno' q̄ cōsignificatō p̄supponit sig
nificatū i codē tē. vel in alio termino z sic vera ē qz tūc om̄s z
null' p̄supponunt significatōez sui obiecti Alio' mō p̄ itelligi i co
dē tēmino z sic ē distūctū de significatōe l' significatō capis p̄p̄et sic
n̄ ē ver' q̄ it' cōsignificas significat Alio' mō capis significatō im

Tractatus

pprie put significatio dicit quācūq; dispositōez ⁊ sic est ver⁹ qz
oī termin⁹ cōsignificās significat aliquā dispōez i eodē termin⁹

Terminozū incomplexozū.

Hic diuidit terminū incomplexū fm diuisionē pdicamētoz dī-
cens. Terminoz incomplexoz vnusquisq; aut significat substan-
tiam aut qualitātē ⁊c. Et ista diuisio termini ponit hic ad signi-
ficandū diuersitatē terminoz siue differentiā que est in terminis
quia terminus diuersimode significat. ⁊ ex illa significatione dī-
uersa possum⁹ elicere q in multitudine terminoz solum termini
significantes substantiam vel modū substantie supponunt.

¶ Si ista diuisio termini eēt bona seqret q deus chimera nō
essent termini. pbat qz neq; significāt substantiā neq; quā-
titatē ⁊c. Dm q significat substantiam. Unde substantia ca-
pitur dupliciter Uno modo pprie pro substantia pdicamēnali
et sic predicta non significāt substantiam. Alio modo capit sub-
stantia cōmuniter pro omni illo quod habet modum per se stan-
tis siue quod significat rem subsistentem apud intellectū. ⁊ sic ca-
pitur hic substantia. ⁊ sic predicta comprehendunt sub substan-
tia. et hoc correspondet illi quod prius dictum est q vniversale
cōmuniter captum nō solum capit pro vniversali predicabili. s;
pro quocūq; cōmuni quod non est particulare. Et ratio istoz est
quia p. hū. in isto tractatu non intendit ponere diuisionem pre-
dicamentoz. sed solum intendit explicare significationes termi-
noz quia vox ⁊ significatio sunt principia termini supponētis
vox est principiū materiale. significatio aut est pncipiū formale.

¶ Illud qd significat subaz quātitatē ⁊c. est in pdicamēto
sed terminus est huiusmodi. ergo termin⁹ est in predica-
mento. Dm q illud est in predicamento quod immediate si-
gnificat subaz. s; hoc est res concepta ergo res pcepta est in pdi-
camēto. ⁊ etiā rei cōcepte cōueniūt pprietates pdicamētoz

¶ Si termin⁹ diuidit in decē pdicamēta ergo termin⁹ est in
pdicamēto Dm q termin⁹ nō diuidit in decē pdica-
mēta s; solū mediate significat decē pdicamenta. s; mediante re
concepta. et ergo dicit in diuisione terminoz incomplexoz vnus/
quisq; aut significat substantiā ⁊c. Illud ergo quod immediate
diuidit in decē pdicamēta est in pdicamēto et hoc ē res pcepta.

Significatio ut hic sumit̃.

Posita diffinitio termini ut ei⁹ diuisione hic p̃ illoz declaratioe dif-
finitio formale p̃ncipiū termini. s. significatioe dices. significatio
termini ut hic sumit̃ est rei p̃ vocē s̃m placitū representatio.

Quare hic ponit diffinitio significatiois. Dm q̃ iō
q̃ significatio ē p̃ncipiū termini supponētis l̃z nō adequū
tñ cōe. q̃ ad equatū termini supponētis p̃ncipiū est significatio
termini sustinui. Cū ergo significatio sit p̃ncipiū termini. sic
scia cōsideras subiectū suppositōis. s. terminū supponētē etiā h̃z
determinare de significatioe ne ex ignotis p̃cedat. Nā in diffinitioe
termini ponitur significas. 7 sic posset quis dubitare quid sit si-
gnificatio. ideo ponit diffinitionem eius. Alia ratio est ad cōno-
tandum q̃ solum termini significantes supponunt.

Quare ponit in diffinitione significatiois re-
presentatio 7 non p̃ntatio cū tñ significatio sit
relatio signi ad signatū. s. signū solū p̃ntat. 7 sic videt̃ sufficere p̃-
sentatio. Dm q̃ ideo quia necessario in significatione requi-
ritur duplex presentatio. s. vocis ad auditū. 7 significati ad in-
tellectū. Uñ presentatio ad auditū non est sufficiens quia etiā sit
in voce nō significatiua. sed presentatio significati ad intellectū
illa facit vocem significatiua. quia licz vox non significatiua p̃-
senter aliquid auditui. nō tñ sit ibi iterata representatio significati
ad intellectū. q̃ in voce nō significatiua nulla est significatio

Quare illa p̃tula (ut hic sumit̃) addit in diffinitioe
Dm q̃ ideo q̃ non intendit de quacūq̃ significatioe
terminoz. q̃ multe sunt significatioes que hic nō sunt ad p̃posi-
tū. ut significatio scripti quod significat vocē 7 non rem. 7 etiā
p̃pter significationē mentalem. sed ip̃e intendit solū de significa-
tione vocali. 7 hoc ideo q̃ hic determinat d̃ significatioe termino-
rum s̃m q̃ deseruit argumentationi que sit p̃ vocem

Al̃ significatio ē relatio signi ad signatū. sed signū solū pre-
senter signatū. et sic sufficeret dicere presentatio Dd̃z q̃
duplex est relatio signi ad signatū in voce significatiua. Una re-
latio conuenit voci inq̃stū vox est. 7 per hoc significatur aliqd̃ au-
ditui. Alia est relatio vocis inq̃stū significatiua. 7 sic refertur ad
intellectū q̃ representat sic aliquid per vocem intellectui.

Tractatus

Arguit Per vocē repñtatur pcept^o ergo non res. An^o pbat^{ur} per aristotile^m primo per hermeneias ubi dicit. Sunt ergo ea que sunt in voce earum que sunt in aia^{te}.

Dñm q^{ui} res accipitur dupliciter. Uno modo p^{ro} re concepta. et sic ponit^{ur} hic in significationis diffinitione. q^{ui} vox immediate significat rem cōceptam. Alio modo accipit^{ur} res p^{ro} re ad extra. et tūc est dicendū q^{ui} licet vox nō significat rem ad extra immediate. tamen mediāte re pcepta. Et ergo magis p^{ro}prie exponitur hic res p^{ro} re cōcepta. q^{ui} vox significat rem cōceptam immediate.

Querit Quare tūc non dicebat^{ur} significatio est p^{re}senta^{ti}o pceptus p^{ro} vocē Dñm q^{ui} ideo q^{ui} equivo^{cus} cum non potest ingredi diffinitionem. ut patet p^{er} aristotile^m sexto topicor^{um}. sed conceptus est equivo^{cus}. quia vno mō accipit^{ur} p^{ro} actu concipiendi. Alio mō p^{ro} re cōcepta. et sic fuisse in diffinitione occasio erroris si ibi fuisset positus ille termin^{us}. nam cōmuni^{ter} accipit^{ur} p^{ro} actu cōcipiendi. et si tunc etiā sic caperetur in diffinitione diffinitio esset falsa. q^{ui} vox nullo mō significat actū cōcipiendi.

Arguit Omnis terminus est equivo^{cus}. pbat^{ur} quia significat immediate cōceptū et mediate rem et sic significat plura. Dicendum q^{ui} quicūq^{ue} aliquis terminus significat duo quorum vnum est principiu^m intelligendi alterius tūc talis terminus non est equivo^{cus}. quia tunc illa significantur per modum vnius ex quo significat immediate vnum et mediate alterum. modo ubi vnum p^{ro}pter alterum ibi ambo vnum: sic etiam est de conceptu et de re ad extra.

Q^{ui} Quare nō d^{icitur} significatō ē res s^{ed} significatō ē rei Dñ. q^{ui} iste g^{enus} rei nō est p^{ri}ma p^{ar}tis diffinitōis s^{ed} repñtatio. et g^{enus} res nō debet poni loco g^{eneris}. nā significatio p^{er} se nō ē d^{icitur} g^{eneris} ab solutor^{um} s^{ed} spectat ad g^{eneris} relatiōis reductiue. et h^{oc} sciat^{ur} p^{er} repñtatiōes. q^{ui} repñtatio importat relatiōes idēitatis repñtatis ad re^m p^{re}sentati. Scōda rō q^{ui} repñtatio ē q^{ui}dā relatio rōnis. et ideo h^{oc} modū accidētis. s^{ed} accidēs in abstracto diffinit^{ur} p^{er} aliq^{ui}d s^{ub} g^{eneris} in recto et p^{er} aliq^{ui}d alteri^{us} g^{eneris} in obliquo. sic dicēdo similitas est nasi curuitas. Et ideo etiā iⁿ ista diffinitōe ponit^{ur} repñtatiō loco g^{eneris} in rō. et alie p^{ar}tice ponit^{ur} loco differētie in obliquo.

Ar Dia repñtatio ē actio repñtati. s^{ed} factio nō est actio. g^{enus} si significatio nō est repñtatio Dñm q^{ui} repñtatio accipitur

De suppositōib⁹

tripliciter. Uno^o acti⁹ et sic fiat actōez repñtanti⁹. et si sic accipit in diffinitōe ē diffinitio causalis. qz significatio causalit̄ effecti⁹ ex actiua repñtatiōe vocis. qz vox acti⁹ repñtat rem. Alio^o accipit passiu⁹ et sic fiat passiōe repñtati vel rem repñtati. et sic nō ca- pit hic. Tercio mō accipit neutraliter. et sic importat apertudiez siue relatiōez repñtatis ad repñtatiū. et si sic sumit hic tūc est diffinitio cēntialis. qz significatio est cēntialiter relatio repñtanti⁹ ad repñtatiū. Pro quo nota qd pñcatio causalis est vbi pñca- tiū est causa subiecti effectiua. Sz identica est vbi pñcatiū ē idēz cū subiecto. vt qñ gen^o differētia aut accidēs pñcatur de spē et nō est ordo adhuc in pñcatiōe idētica. Nam qñ genus pñcatur de spēcie aut differētia est maior identitas qz qñ accidēs pñcat de subiecto. nam prima est essentialis. scda autē est accidentalis.

¶ Multe significatiōes sunt sine vocib⁹. et q̄ diffinitio nō ē bñ assignata. Ans pbat qz voces naturales sic gemit^o in firmoz et significāt. Dd̄ q significatio accipit dupl^r. vno^o generalit^r pur se extēdit ad significatiōez naturalē et ad placitū et tunc significare est intellectū rei pñtinere. et sic non capit hic. Alio mō accipit significatio cōtracte. p significatiōe q̄ est fm pla- citū. et sic accipit hic significatio. vt pñz ex diffinitōe. quia ad- ditur fm placitū. Et ratio est qz significatio naturalis nō fit per terminū. et nō valet ad suppoēz. qz suppositio est passio terminoz

¶ Irquit Significatio ad placitū fit p nutus et signa. et go nō solū p voces Et q̄ talis sit significatiō ad placitū patet. qz non est eadem apud omnes hoies. Dd̄ q ille significatiōes sunt ad placitū sed non perfecte sed imper- fecte. quia p illas significatiōes nihil significatiue proprie sz so- lum quo ad vsum illoz q̄ talia signa vel nutus intelligunt.

¶ Notādū Q̄ quatuor requirūt ad significatiōez scz res ad extra et tangit in diffinitōe fiatōis cū dī rei. Scdo vox et tangit cū dī p vocē. Tercio silendo rei ad extra q̄ dicit pceptus qui fiat naturaliter. quia sumit a re ad extra. et tan- gitur cum dicitur representatio. Quarto requiritur vno similin- dinis rei cū voce. non q̄ sit idem conceptus in numero sz i spē. et tangit cū dicit ad placitū. qz talis vno est ad placitū.

¶ Quare dictio nō est iposita ad beatū fm voluntatē sicut ad placitū Dd̄ q̄ ideo qz lūz placitū significet actū

Tractatus

voluntatis sicut ipsa voluntas. tamen actus voluntatis signifi-
catur alio modo per placitum quam per voluntatem. quia placitum est actus vo-
luntatis secundum quod incipit ab extra et terminatur ad intra. sicut quando di-
citur illa res placet mihi. tunc ex illa placencia voluntas eam se-
quitur. Sed voluntas incipit ab intra et terminatur ad extra. si-
cut cum dicitur. Iohes vult hoc facere tunc voluntas intendit rem
ad extra. et quia impositio terminorum est ad hoc quod res secundum suam pro-
prietatem mouet ipsam voluntatem. ergo modus impositionis inci-
pit ab extra et terminatur ad intra. et ideo bene dicitur secundum placitum.

Arguitur Dis significatio est naturalis. ergo nulla est ad
placitum. Ans. probatur. quia illud est naturale cuius
concurrentia sunt naturalia. sic est de significacione. ergo omnis signifi-
cacio est naturalis. Deinde ad maiorem quam illud est naturale cuius
omnia concurrentia sunt naturalia. sed sic non est de significacione.
quia licet res concepta sit naturalis et res ad extra. tamen unio rei
concepte et vocis est artificialis. quia illa unio est ad placitum
primi instituentis. ergo significatio dicitur artificialis.

Arguitur Si terminus haberet ad placitum. sequeretur quod posset op-
positum habere. sequela probatur quia placitum est variabile
Deinde primo quod terminus vel verba haberent ad placitum non conuenienter quod
primi instituentis. et tamen si ille vellet aliter instituere nomina adhuc
non possent aliter significare. quia imposuit nomina secundum placitum
quod fuit regulatum per proprietates rerum. quia ergo proprietates rerum non sunt
variabiles sic etiam impositio terminorum variari non potest.

Arguitur Primus instituens non est. ergo de cetero non possunt signifi-
ficare ad placitum primi instituentis. Deinde quod quod
uis primus instituens non sit secundum subiectum eius. est tamen secundum virtutem et ef-
fectum eius et assensum quo scilicet posteriores consenserunt impositioni
facte per ipsum. et hoc sufficit ad hoc quod termini nunc significant. licet etiam
dicatur aliquis impator constituere leges secundum placitum suum in quo
tamen placitum in legibus continetur.

Arguitur Chimera non est a parte rei. ergo non potest con-
cipi. tenet consequentia. quia intellectus nihil
intelligit nisi premotus sit a re. Dicendum quod licet chimera non
sit a parte rei secundum totum tamen bene secundum partes. Et illa que a par-
te rei non sunt coniuncta potest intellectus noster coniunctum in-
telligere. quia intellectus noster est supra res naturales. Et quando dicitur

De suppositōib⁹

nunq̃ fuit in sensu. ergo non potest esse in intellectu. Dm q̃
licet nunq̃ fuit i sensu exteriori fuit tñ in sensu interiori. 2 illi sen-
sus interiores sunt pncipiū act⁹ intelligēdi. Q̃ aut chimera pos-
set esse in sensu interiori p̃z sic. qz h̃us cogitativa p̃r cōponē spe-
cies ad invicē. 2 illa p̃fectim p̃cipe q̃ in re sunt diversa. sic aliqui
cōponit sp̃z auri cā mōtis sp̃z 2 p̃cipit p̃ illā compositionē aure-
um montē que non sunt in re vnica. sic etiā p̃tes chimere que i re
non sunt compositae cōponi possunt in sensu interiori.

Querit Utr significatio sit in dictionibus equiuocis
et collectivis. Dicendū q̃ sic. nā omnes di-
ctiones equiuocae tam a casu q̃ a consilio significant. 2 similiter di-
ctiones pluralis numeri significant. 2 similiter concreta acciden-
tium. 2 nomina collectiua. patet p̃mo de equiuocis ut canis. qz
licet canis p̃ toto significato nō significat vnā rem. tñ s̃m quāli-
libet p̃tem significatiōis representat vnā rem. Et sic etiā est dicen-
dum de ente. quia ens est equiuocum a consilio. sed quando abso-
lute capitur. potest capi pro vno et primo significato ei⁹. Nomina
autem collectiua significant plura. non autē vt plura sed p̃ mo-
dum vnius sicut turba significat multitudinem hominū oratō-
natorū ad principium siue exercitum vnum. Concreta autē accidē-
tium significant vnum principaliter 2 similiter scilicet formam
accidentalem 2 consignant subiectum in genere substantie. si-
cut album significat albedinem 2 cōsignificat subiectum.

Arguit Si definitio ip̃i⁹ significatiōis esset bona seq̃re-
tur q̃ dictōes pluralis numeri nō significarēt. Se-
quela pbat qz ibi nō est rep̃itatio rei s̃z rep̃. Dm q̃ dēones
pluralis numeri p̃nt dupl̃r capi. vno⁹ ex p̃te significatiōis 2 tunc
in eis est rep̃itatio rei sicut in dēonib⁹ singlaris numeri. qz dēones
singlaris 2 pl̃alis numeri idē significāt. Alio mō capiunt ex p̃te
modi significādi. 2 sic in eis plura rep̃itant. Etia p̃r dici q̃ si rep̃-
sentarēt plura tñ adhuc esset representatio rei. quia res est tran-
scendens sic potest stare pro multis rebus in singulari numero.
aut pro vna re tantum differenter.

Querit Quomodo iste diuisiones terminorū differūt
Terminorum alius vniversalis alius p̃ricula-
ris. Et ista. Terminorū alius substantiu⁹ alius adiectiu⁹. Dēz
q̃ sic d̃r̃t. qz p̃ma ē cēntialis data penes q̃litarē cēntiale. s. signi-
ficatōes ip̃i⁹ termi qz ex diuisiōe termi eliat. S̃z scd̃a diuisiō est

Tractatus

accīdētālīs data penes q̄lītatem accīdētālē sue significatōis. q̄ q̄dē
q̄lītās accīdētālīs est causa formalis oīm modoz significandi ac
cīdētālī. sicut q̄lītās eēntīālīs ipsī termī est cā effectīua oīm
modoz significandi accīdētālī

Significatōnū alia rei sub.

Hic diuidit significatōz in significatōem rei substantīue et rei ad
iectīue. Rō diuīsonis est. qz modus significādi accipit ex mō
essendi. sed ille ē duplex. scz p se et in alio. modus aut significādi
p se cōrūdet significatōi rei substantīue. sed modus significādi
in alio cōrūdet significatōi rei adiectīue

Querit Quare dīz potius rei substantīue et adiectīuati
ue qz substantīuatiō et adiectīuatiō Dm qz
substantīuatiō nō sunt modi vocis absolute. sed rei. et h̄ intelligit sic
qz substantīuatiō et adiectīuatiō sunt modi qz habēt originē ex re
bus. qz ex hoc qz res significat in alio sic est significatio adiectī
ua. qn aut res h̄z modū essendi p se. tūc est significatio substantī
ua. sed significatio rei substantīue et adiectīue sunt modi vocis.
Uñ res substantīua est qz significat substantiā aut p modū substantī
ue siue p se stātis. Exemplū pmi vt hō. Exemplū secūdi vt alte
ro. sic aut nō est de adiectīuis. qz illa significant rem vt pūctā
alteri. scz substantīe. Et id res adiectīua ē qz significat accūs aut p
modū accūs. Exemplū pmi vt albū. Exemplū secūdi. vt rōnale

Arguit Nōmē dīz adiectīuū et substantīuū. qz adiectīua
tio et substantīuatiō dicunt modi vocū seu imi
noz et nō rez Ddīz qz adiectīuatiō et substantīuatiō pnt capī du
plī: Uno^o vt sunt modi essendi rez. et sic pueniūt rebus et nō vo
cibus. Alio^o accipiunt vt sunt modi significādi. et sic pueniunt
voci in ordīe ad rē. qz vox dīz significatiue adiectīua vlt substantīa

Arguit Videt qz pīcule diuīsonis cōīcīdāt. qz vna
dictō significat sūt substantīue et adiectīue. vt la
pidēs aureus Dm qz sicut duplicia sunt adiectīua sic du
plicia sunt substantīua. qdam em̄ sunt adiectīua qz significant rē
in alio tā quo ad significatū qz qz ad modū significādi. sicut al
bus. Alia sunt adiectīua qz significant substantiā ex pte rei signi
ficatē. sed ex pte modi significādi significāt accūs. sicut aureū ar
gentū. Et sic est dicendū qz pncipaliter a mō significandi distī

De suppositōib⁹

gunt significatōes vocum ⁊ dictionū. ⁊ sic dictōes tales pōt^{nt} significare adiectiue q̃ substantiue. I⁹ tñ significant substantiā siue rem substantiā

Arguit Aliqua est significatio q̃ neq; est rei substantiue. neq; rei adiectiue. sicut verbor⁹ ⁊ signor⁹ vniūsalium. ergo illa diuisio est insufficiens. Dñm q̃ habet significatōem i ei adiectiue. ⁊ q̃uis verba nō sunt adiectiua s̃m q̃ adiectiuū coniungitur suo substantiū. tñ sunt adiectiua q; significant rem nō p se subsistentē sed in alio existentē. De sicut hegrāma / trib⁹ dicendū q̃ nō continent sub diuiso. scz sub significatōe. ⁊ sic etiā nō continent sub membris diuidentib⁹. q; significatō diuiditur sicut p̃us fuit diffinita. Et a diffinitōne significatōis excluditur sicut hegreumata euz d; rei. q; sicut hegreumata nō significant res sed rez dispōes

Arguit Adiectiua ⁊ secreta accētū sunt sicut hegreumata. ergo nihil significant. sed solū p̃significant. Dñm q̃ dupl; aliqua dicuntur sicut hegreumata. Uno mō i p̃prie. sic scz q̃ habet significatōem aliquā. ⁊ in hoc p̃significant. et sic secreta accētū dicuntur sicut hegreumata siue p̃significatā q; significant accētū. ⁊ p̃significant subiectū. Alio mō p̃prie. sic q̃ nō significant aliquā rem. sed solū p̃significant. vt sunt oīs nullus ⁊c. que bene significant dispōem rei. sed non rem. ⁊ illa dicuntur p̃prie ⁊ vere sicut hegreumata

Arguit Pronomē ⁊ p̃cipiū significant. ⁊ tñ d; eis hic nō fit mentio. Dñm q̃ p̃nomē p̃t includi in noie. ⁊ p̃cipiū sub verbo. q; p̃nomen significat merā substantiā. id est indeterminatā. ⁊ p̃ demonstratōem ⁊ relatōem ponit s̃m p̃ loco nois. Secundū p̃z. q; p̃cipiū est eiusdē significatōis ⁊ eiusdē modi significatō cū suo verbo. Alie aut p̃es oīs nis sub ista diuisōe nō continent. I⁹ in eis etiā oporteat p̃cedere significatōem si significatio accipit generalr. q; oīs modus significandi p̃supponit significatōem.

Arguit Albedo significat rem alteri inherētē q̃ h; significatōem rei adiectiue. Probat p̃na. q; ille ē modus significandi a quo sumitur significatio adiectiua. Dicendū q̃ significatio substantiua sumit ab illo quod h; modū essendi p̃ se. ⁊ sic significatio adiectiua sumit ab illo quod h; modū

Tractatus

Dum essendi in alio. tunc dicendum quod contingit aliquid esse in alio quod tunc habet modum essendi per se. Et circa hoc est considerandum. quod significatio que puenit voci immediate fundat super rem conceptam. Item res que est in alio potest concipi ut non est in alio existens. et sic est de albedine siue abstracto. et ideo potest concipi ut non in alio existens. imo etiam accidens potest extra subiectum taliter conservari. sicut patet in sacramento altaris. ubi est veritas absque omni subiecto. sed alia accidentia subiectantur in quantitate.

Querit Que sit utilitas huius divisionis. Respondetur quod est utilis ad eliciendum quod nomina adiectiva copulantur et substantiva supponuntur. quia illa que substantiue significant supponuntur. et que adiectiue significant copulantur. Unde significatio rei substantiue fit per nomen substantiuum. et significatio rei adiectiue fit per nomen adiectiuum.

Suppositio est acceptio termini.

Positis principijs materialibus et formalibus suppositionis. Dicitur per consequens interduz sua determinando de suppositione. Et duo facit. nam primo agit de suppositione diffinitive. secundo de divisione ibi. Supponit alia. Prima adhuc in duas. nam primo facit hoc quod dictum est: secundo ponit dram inter suppositiones et significatos. ibi Dicitur autem Dicitur ergo primo. Suppositio est acceptio termini substantiuus per aliquid.

Querit Quare hoc diffinitio suppositio: Respondetur quod ideo. quia est proprius capalis passio de qua in isto tractatu determinatur et ideo oportet quod cognoscat in ordine ad suum subiectum proprium: et hoc fit in ista diffinitione. quia terminus substantiuus est proprius subiectum eius. et quia diffinitio in abstracto. ideo oportet aliquid proprium generis poni loco generis in re. et suum subiectum loco dicitur in obliquo. et hoc fit hoc. quia acceptio est sicut generis. et terminus substantiuus ponitur loco dicitur.

Arguitur Acceptio est actio. suppositio non est actio. ergo non est acceptio. Respondetur quod prima est neganda. quia autem ex puris idiffinitis ex quibus nihil sequitur Sed quoniam maior ponitur vltis tunc dicitur. quod acceptio capitur tripliciter. vno modo actiue. secundo modo passiuie. tercio modo neutraliter. Et ratio est. quia acceptio potest venire a verbo actiuo accipio. vel a verbo passiuo accipior. vel a verbo accipit impersonaliter sumpto. et ideo potest intelligi de quocumque nomine subali. Unde quoniam accipit actiue. tunc fit actioem accipientis. et primo quod accipit passiuie dicitur passionem accepti. et nullo istorum

De suppositōib⁹

modorū potest hic accipi. Et hoc ppter duas causas. Prima est qz tunc diffinitio nō esset essentialis sed accidentalis tñ. qz actus accipiēdi accidit termino. Secda causa est. qz tñc diffinitio nō esset pueribilis cū diffinito suo. qz posset esse suppo vbi nō cēt acceptio. 7 ideo hic debet capi neutralr. put dē aptitudinē accipiendi. illa em aptitudo est essential supponi. Sile est de descrip-
tōe hoīs. qz homo nō pōt diffiniri p actum ridendi. qz tñc diffinitio nō esset pueribilis cū diffinito. sed potest p aptitudinē diffiniri sicut p risibile. 7 sic fit hic. qz acceptio tantū valet sicut acceptibilitas. Nam aptitudo ē magis intrinseca rebus qz actus qz minus sepatur ab eis.

Querit⁹ Que sit rō q tñ termin⁹ substantiu⁹ supponit
Dm q ideo. qz logicus accipit suppoēs sī
filitudinarie ad suppoem que est in realibus: sed illud qd alteri
supponit in realib⁹ hoc est firmū 7 fixum. ergo fm illā filitudi-
nem termin⁹ supponēs debet significare aliqd firmū 7 fixum. 7
hoc solum significat p nomē substantiuū. qz termin⁹ adiectiu⁹
nō significat aliqd firmū 7 fixum. sed significat rem hñtem esse
in substantia siue in tali termino fixo

Arguit⁹ Passio debet p̄dicari de suo subiecto. sed suppo
nō pōt p̄dicari de suo subiecto. q nō est passio. Mi-
nor pbat⁹. qz illa est mala p̄dicatio termin⁹ supponēs est sup-
positio. Dm qz suppo in abstracto nō posset p̄dicari de suo
subiecto siue de termino substantiuo tñ tene in secreto. qz tene dē ter-
min⁹ est supponēs. Et sicut fit in oibus passionib⁹ realibus. nō
em dicim⁹ hō est risibilis. sed hō est risibilis

Arguit⁹ Adiectiuū etiā supponit. q male dē in diffinitō
ne termi substantiuū. Ans pbat⁹. qz dē iustus vt
palma florebit. sicut relatiua supponit. Dm q adiectiuū ca-
piunt duplr. Uno inq̄tū adiectiuū. 7 sic ipsa nō puenit sup-
positō. Alio caput adiectiuū inq̄tū aliq mō includit in substā-
tiuū. 7 grā substantiuū inclusit p̄t adiectiuū supponē. Pro q no-
tandū q sex modis inueniunt adiectiuū supponere. Primo re-
latiua. qz relatiua ponunt loco suoz antecedentiū. que sunt sub-
stantiua. 7 sic qz loco substantiuoz ponunt habēt se sicut substā-
tiua. 7 eandē suppoem sicut substantiua loco quoz ponunt. Se-
cūdo adiectiuū p̄fessionis p̄t supponere. qz tale adiectiuū p̄-
fessionis ponit loco sp̄i. 7 p̄t etia sp̄m. vt iustus florebit id

Tractatus

est iustus homo florebit. Tercio adiectiuū nō p̄fessionis s̄b̄stā/
tiuatū in neutro genere p̄t supponē. sicut dicēdo albū currit. id
est ens album currit. q̄z ponit tūc p̄ re substantiua in q̄ est albe/
do. Quarto dictōes suplatiui ḡdus supponūt. q̄z eaz signifi/
cata determinata sunt vel determinātur ad vnū suppositū. z p̄ il/
lo supponere possunt. Un̄ etiā s̄m grāmaticos possunt reddē sup/
positū s̄b̄is p̄sonalib⁹. vt dicēdo fortissim⁹ currit. Quinto p̄/
ticipia. q̄z significāt actum vnitū substantie. z ideo q̄dammod⁹ p̄
illa substantia ponunt cui vniant. vt dicendo legens currit. ibi
em̄ legens ponitur p̄ illa substantia in q̄ est actus legendi. Sex/
tō adiectiua demonstratiua supponūt. vt dicēdo ille currit. quia
tunc hoc adiectiuū ille ponitur p̄ re demonstrata. Vel dōm est
q̄z sup̄m capitur dupl̄r. Uno° pp̄rie grā sue dīc̄ que tangit euz
dīc̄: termī substantiui. z sic adiectiua nō supponūt. Alio° capitur
generalr p̄ suo genere quod est acceptō. z sic adiectiua supponūt
q̄z sic sup̄s est idem quod acceptio. sed adiectiua accipiunt p̄
aliquo. Et ista solutiōe argumentū de relatiuis accidentiis q̄ sup/
ponunt. z non grā substantiui. q̄z eoz aūs est adiectiuū. non em̄
supponunt nisi inq̄tū sup̄s accipitur p̄ suo genere. q̄z suppo/
nunt id est accipiuntur

Arguit Nemo est termin⁹ substantiui⁹ z tñ nō supponit
quod nō supponit. Sēda p̄sallūpti p̄bat. q̄z ē sincathegoreuma
argumentū dōm est. q̄z in ip̄o includat sincathegoreuma. z grā
illi⁹ nō supponit. tñ in eo etiā includit termin⁹ substantiui⁹. z grā
illi⁹ supponit. z iō reddit suppositū. vt dōo nemo currit. i. null⁹
hō currit. q̄z nemo est signū distributiū impuz.

Querit Si termin⁹ substantiui⁹ supponit qd supponit.
z cui supponit. Dōm q̄ supponit suū signi/
ficatū ipsi intellectui. z iō etiā termī positi extra pp̄em possūt
supponē. z h̄ iō. q̄z ei⁹ significatū p̄cipit p̄ intellectū. q̄z suppo/
nere nō accipit s̄ sicut in grāmatica put supponē ē idē qd sup/
positū reddere. sic em̄ nō posset alicui extra pp̄em sup̄s p̄ne/
nīre. s̄z solū supponē h̄ ē significatū suū ad intellectū ponere

Querit Quid significat h̄ p̄pletū p̄ aliq̄ in diffinitō
ne. Dōm q̄ v̄z tñ. p̄ aliq̄. i. supposito. l̄z ali/
q̄ dicant p̄ aliq̄. i. p̄ significato. tñ p̄m̄ melius dīc̄. q̄z l̄z signifi

De suppositōibz

catū z suppositū significant idem fm rem. Dñt tñ rōne Et ideo significatio est acceptio p significato. sed suppo est acceptio termini p supposito. Nam diuersa pncipia relatiōnū debent habere diuersos terminos. z vnū pncipium nō debet diffiniri p terminū alterius pncipij

Arguit Tñc sequetur q suppo simplex nō esset suppo. Sequa pbatur. qz ibi termin⁹ nō accipit p aliquo supposito. sed p natura Dñm q duplex est suppositū. scz nature z est illud quod est indiuiduū alicu⁹ nature. sicut sortes et plato z sic de alijs sunt supposita nature hoīs. Aliud est suppositū intēctōis. z est illud de quod pdicatur scd a intēctio. sicut dicēdo homo est species. z aīal est genus. Et sic dñm est. q licet in suppoē simplici nō sit acceptio p supposito nature. tñ bene p supposito intēctōis. qz ibi accipit termin⁹ in ordine ad scdā in tēctōem. q est suppositū intēctōis

Arguit Si diffinitio esset bene posita sequeretur q chimera nō supponeret. Sequa pbatur qz nō accipitur p aliq Dñm q illa pncipia p aliq p duplici intelligi vlt accipi. Vno⁹ pnt aliq importat rem existentē a pte rei. z sic chimera nō pnt poni p aliquo vel supponere. sed sic nō accipitur h. Alio⁹ p aliquo accipit pnt importat rem existentē vel rem cōceptā. z sic chimera accipit p aliquo. z sic accipit hic. Et pphendit sub se p aliqbus. z sic est sensus p aliquo vel aliqbus. z hoc est ideo. qz nō est aliqd ita multiforme qn in ipso reperiat aliq vnū. z iōvbi est acceptio p aliqbus ibi est acceptio p aliq. z sic sub diuisione pphendunt dcoēs pluralis nūi. Vel dñm. q lz dictōēs plis nūi notāt pluralitatē qntum ad modū significandi tñ q ad significatōēs exprimunt aliquod vnū. qz dcoēs plis nūi et singularis nūi idem significāt

Arguit Aliqs est termin⁹ substantiu⁹ q nō supponit. q suppo nō ē ppria passio termini substantiuī. Ans pbatur. vt in ista orōe hō est dco dissyllaba Dñm q h nō accipitur termin⁹ substantiu⁹ p aliquo. z ideo nō supponit. Sed qn qñt. vtz suppo sit ppa passio termini substantiuī. Dd. q nō qñt cūqz accepti. sed est passio termini substantiuī pprie accepti. q tñm substantiu⁹ est significās. z ille est vere substantiu⁹. In signū cui⁹ significatio diffinit añ suppoem.

Tractatus

Querit Quot modis accipiat terminus materialiter
 Dicitur quod quattuor modis. scilicet per se terminum. per sibi sibi terminum
 per se et sibi sibi. et per suo declinatio. Exemplum primi homo est dictio
 dissyllaba. ibi enim homo accipitur per se sibi quod ibi ponitur. Exemplum se-
 cundi ut magistri est genitivi casus. ibi enim magistri accipitur per sibi sibi
 in illa oratione. et non per se. sicut etiam in ista oratione magister est generis
 masculini. Exemplum tertiū. ut scammum est generis neutri. ibi enim
 scammum capitur per se vel sibi sibi. Exemplum quarti. ut aial predicatur
 de homine. ibi homine ponitur per hominem quod est suum declinatio. quia aial non per
 dicatur de illo ablativo homine. sed de illo nominativo homo

Arguit Adiectivum in genitum tale supponit. Assumptum per
 bac. quia in omni propositione affirmativa habet subiectum et per
 dicatum per eodem supponunt. scilicet ista propositio homo est albus est affirmativa. et
 habet. et homo supponit genitivum albus quod est adiectivum. Dicitur quod suppo-
 nere per eodem intelligitur dupliciter. Uno modo sic quod subiectum et predicatum habe-
 ant eandem speciem suppositis. et sic est falsum. Alio modo supponere per eodem est
 aliquod modo esse idem. scilicet essentialiter vel accidentaliter. et sic est propositio habet. quia in omni
 habet et affirmativa propositio predicatum debet habere quandam unitatem cum
 subiecto sicut dicitur paries est albus.

Arguit Nullum accens est diffinibile. suppositum est accens. et
 male diffinitur. Dicitur quod licet suppositum non potest diffini-
 ri diffinitione completa in propositio genere. tamen bene potest diffiniri diffinitione in-
 completa et non in propositio genere. Nam suppositum diffinitur habet per subiectum positum lo-
 co dicitur. et per aliquod eiusdem generis positum loco generis.

Drnt at suppo et significa.

Hic ponit dram suppositionis et significatiois. et habet idem. quia ambo for-
 maliter conveniunt termino supponendi. ne videantur omnino esse idem assig-
 nat iter ipsa triplex drama quia res artificialiter facte tripliciter drnt. sicut
 per se per phiala et capucio. scilicet ex parte cause efficiētis. materialiter et si-
 gnalis. suppositum autem et significatio sunt res artificialiter facte per intellectum
 speculativum. et conveniunt huius tribus modis drnt.

Querit Quot sunt differentie inter suppositionem et signi-
 ficatōem. Dicendum quod sunt tres differentie.
 et una locus a coniugatis. Prima differentia sumitur et pre cau-
 se efficiētis. quia significatio fit per impositionem vocis ad rem signifi-

De suppositiōib?

candā. s; suppo sit p hoc q termin^o iā significās accipit p aliq.
 Secda dīa sumit ex pte subiecti siue materie circa quā. z ista est
 qz significatō ē vocis sicut subiecti. s; suppo est termi iā signifi
 cātis ppositi ex voce z significatōe sicut subiecti. Tercia dīa su
 mit ex pte cause finalis p eoz obiecta. i. ex pte termi relatiōis. si
 ue ex pte respectus. qz significatō dē relatiōem ad significatū. sed
 suppo dē relatiōem ad suppositū. z iō qz ambo sunt relatiua. ex/
 go dīnt penes terminos. sicut pater refert ad filium. z dñs re/
 fertur ad suū seruū. ergo pater z dñs dīnt. Sed locus a iunga
 tis ē. significare z supponē dīnt. g suppo z significatō dīnt. Itē
 suppo z significatō pnt etiā differre formalr penes diffinitōes
 eaz. qz habet diūsas diffinitōes. z g h nō ponit dīam ex parte
 cause formalis. cū tñ illa sit potissima.

Arguit Pria z secda dīe coincidunt. g nō tres dīe. An
 cedēs pbat. qz in vtraqz significatōe ppat ad
 vocē. suppo at ad terminū. Dm q significatō ppat ad vocē
 et suppo ad terminū duplir. Uno^o sicut ad cām ex q oriunt. et
 sic sumit ex eis pma dīa. z in illa dīa accipiunt vor z termin^o
 significās pnt sunt cause materiales supponis z significatōis.
 Alio vero mō ppat ad ipsa p modū subiectoz. z sic sumit se/
 cūda dīa. qz vor est sbeū significatōis. z termin^o significās est
 subiectū suppositōis

Arguit Suppositū est significatū. g suppo est signifi/
 catio. pna t; p locū a iugatis. Dm q h nō
 arguit p locū a iugatis. qz debet argui in pdicatis cēntialib?
 Tñ locus a iugatis duas h; pdicōes. vna est q iugata sint
 vera. Alia ē q arguat in pdicatis cēntialib? Vel dīm ad argu
 mentū. q aīs nō est ver. qz oē significatū nō ē suppositū. s; oē
 suppositū ē significatū. g hnt se sicut magis z min^o cōe

Arguit Si termin^o significās esset sbeū supponū. tūc
 sequeretur q adiectiua supponerēt. Seq̄la pbat
 qz ipsa etiā sunt termi significātes. Dm q sbeū supponis
 potest duplir assignari. Uno^o vt est. ppiū sbeū isti^o tractatus
 sic termin^o substantiu^o est sbeū libri supponū. Alio^o assignat sbe
 iectū libri supponū qd nō pnt. bi fm suā rōz p priā. z sic tmi
 n^o significās dē subiectū suū. nā: qz termin^o significās nō est
 subiectū supponis in qstū h. i. oī. sed tñ sufficiēter distinguit sig

Tractat?

nificatō a suppone penes h̄ q̄ dicit̄ i tētu q̄ significatō nō est in
 termino significatē sicut in subiecto. s̄ in voce.

Sicut uidet q ppū sbiectū suppois nō sit imin^{us} sbsctātin^{us} Pro
bat qz tūc hoc sbū sbsctātinū est supponere. qz est tūc sub
stātin^{us} Dd3 q dupl^r dicit tūc substantiu^{us}. Uno mō qz heat sb/
stātin^{us} siue p modū sbsctātie. 7 sic sbū nō dicit sbsctātinū 7 sic ca
pit h sbsctātinū. qñ dicit tūc substantiu^{us} supponit. Alio mō ca
pit sbsctātinū put idē ē q ecēntiale vel de sbsctātia alio^{us} 7 sic sbū
dicit sbsctātinū. qz hoc sbū est. ē de itriseco itellctū omis sbi. 7
sic h oz hoc supponere qz tali mō est sbsctātinū. Un si arguat
sic h sbū est. ē termin^{us} et ē substantiu^{us} g ē tūc substantiuus. Dd3
q n valz 7 si dicat ibi af. a diuis ad pūctā Dd3 q nō v3. qz ibi
pmittit fallā equocatōis qz ibi equocat ille tūc substantiuus

Populatō ē acceptō termi

Hic incidet alius diffinitio copulationis dicēs. Copulatio ē acceptio
tarmi adiecti p aliquid Et hoc itō fecit. qz copulatio ē qdā mō oppo
sitā passio ad suppoēz. mō oppositoz eadē ē disciplina. qz vnū op
posito hāz pgnosci p aliez Et vī dicit Aristō. sexto topi. tunc
diffinitō alic⁹ p⁹ri ē bene poita qñ ex noticiā vni⁹ cōtrarij p⁹t pgnos
ci reliquū Et itā qz opposita iuxta se posita mgi elucescūt. adeo p⁹
qz diffinit suppositōem. etiā diffinit copulatōem

Sicut cōiunctōes copulāt q̄ n̄ bene dicif i diffinitōe de adiecti-
nis n̄ p̄t alteri puenire Dōm q̄ copulare accipit̄ dupl̄r. Uno^o
put ē aliq̄ diuersa pūgere. 7 sic puenit cōiunctōi. qz ipa cōiūgit et
ānectit dōcēs dōcōi. 7 ordinat sc̄sū sensui Alio^o capitur copula
re put ē alteri se vnire siue cōcernere. 7 sic adiectiua copulant n̄ q̄
vniāt plura ad inuicē sicut cōiunctōes s3 se vniūt suis sōstātiuis
7 subiectis. qz ea p̄cernūt 7 determināt ipa sōstātia

Subſtātia copulāt q̄ male dicit̄ adiecti Añs pbat̄ in ill̄
exēplis petr̄ ē p̄r Johānes ē magister Dōz q̄ ille dōcēs ca
piūt dupliciter Uno mōdō ſecūdū eoz ſignificatū. ⁊ ſic copulāt. qz
pater ſignificat paternitatez Alio: accipit̄ ſim q̄ ſūt in vſu cōit̄
loquētū et ſic ſupponūt ⁊ ſi copulāt qz ponit̄ p eoz ſubiectis

SEx h̄ seq̄ret q̄ albedo etiā copularz qz cōiūgit se suo s̄biec
to dōz q̄ licz albedo p̄iūgat se suo s̄biecto secūdn̄ rez n̄ tñ

fm modū. qz n̄ significat illā formā p modū copulatōis vel per modū alteri inherētis s; p modū p se stātis iō nō significat illā formā cū cōcretionē. s; cū abstractōe. i sic suppoit z nō copulat Contra tūc seqret q̄ ipositō illi tmi nō valerz. Seq̄la pbat. qz albedo imposita ē ad significādū rez alteri inherētē. qz significat accēs. z oē accidēs h; in s̄biecto eē. Dd; qz nō est ipuenies q̄ ali qd sit alteri p̄iētū in re q̄ tū intellect' cōcipit vt separatuz. z quia significatō terminoz suū immediate a reb' cōceptis iō tmi p̄iē alit significare qz sit in re ad extra liz n̄ aliter qz sit in intellectu

Querit Urz ens supponat vel copulet. Dd; qz ēs capit dupliciter Uno mō noialiter. z sic suppoit qz significat p modū p se stātis. Alio mō capit p̄iculariter. z sic ens copulat. qz p̄icipiuz ē adiectm̄ que copulant.

Ar Verba copulat ḡ non solū adiectiua. An̄s pbat qz verba bñ fcat accēs qd vnit se substātie. p̄ia pbatuz. qz verbū nō est adiectm̄ cū adiectm̄ referat ad substātiū. Dm̄ qz vtiq; verba simpliciter copulant. z ad cōsequentiaz dicif q̄ adiectiū accipit dupliciter. Uno mō put referitur ad substātiū. z sic verba nō ē adiectiū. qz nō p̄t p̄iēgi siue cōuenire cū substantiū Alio mō accipit adiectm̄ p illo quod fcat accidēs qd aliquo mō inheret s̄biecto. qn̄. f. fcat p modū inherētis. z sic p̄bñ enā est adiectm̄ siue tmi adiectiū. z sic tale adiectm̄ copulat

Qr Urz mor' supponit aut copulat. z videt qz copulet. qz fcat fluxuz z fieri ḡ copulat sicut p̄bū Dd; qz supponit Et ad argumētū ē. Dd; qz ē dīna it fcare fluxū z fieri. z p modū fluxus z fieri. qz noia substātiua etiā p̄iē fcare fluxū z fieri. n̄ aut p modū flux' z fieri. z ḡ copulatō n̄ puenit ill' q̄ fcat fluxū z fieri s; ill' q̄ fcat p modū fluxus z fieri sicut it; p̄ba z p̄cipia

Ar Participia copulat ḡ male d; qz tmi adiectiua copulant An̄s pbat qz significat accidēs qd p̄iēgit se substātie Cōsequentia probatur quia sunt vera substantiua et per se ponuntur in oratione sine substantiū. quod adiectiuis non conuenit Dicendum qz participia capiuntur dupliciter. Uno modo proprie et secundum suas significaciones proprias. et sic participia copulant. quia significant per modum adiacentis alteri Alio modo accipiuntur participia. secundum qz ponuntur loco substantiū quibus vniuntur. z sic supponant

Tractatus

Querit Utrum hoc verbum est copulatum et videtur quod sic quia significat aliquam formam inherenter alicui. Dicendum quod hoc verbum est potest tripliciter capi. Uno modo ut significat absolute compositionem extremorum et tunc non supponit nec copulat sed est syncategoreuma. Alio modo capit ut dicit existentiam et sic copulat. Tercio modo capit ut dicit essentiam et sic supponit. Vel dicendum quod hoc verbum est potest dupliciter capi. Uno modo rem significatam et sic importat rem substantiuam. Alio modo capitur secundum modum secundum et sic etiam hoc quod importat rem alteri inherenter.

Notandum Quod copulatio diuersimode puenit verbis et coniunctionibus. verbis enim substantiis. pronomini et eorum vim habentibus conuenit copulare per modum formalis unionis in eodem casu et non disponunt ea quod coniungunt sed potius determinatur per ea sed coniunctio coniungit per modum dispositionis. Et etiam hoc verbum est copulatum sicut hic capit copulare quia significat propositum sicut oportet habere hoc est sciat rem in subiecto. Et sic copulatum putat copulare vel tamen sicut coniungere aut associare. Et etiam sciat unionem per cum subiecto in simili casu et illa est specialis propositio conueniens sibi et non alijs verbis. scilicet adiectiuis.

Arguit Quando dicitur petrus est faber. Johannes est durus in illis orationibus nomina substantiua copulantur ergo non tamen adiectiua dicuntur copulare. Dicendum quod in illis orationibus durus et faber copulantur et non sunt substantiua. sed adiectiua secundum significationem et ita dicuntur propter copulare. quia secundum rem et significationem sunt adiectiua quia significant formam accidentalem alteri inherenter licet non sunt adiectiua secundum vocem et hoc non impedit quod copulare possint.

Querit Utrum copulatio possit diuidi sicut suppositio et videtur quod non. quia aliqua est copulatio discreta ut dicendo hoc album currit. et aliqua est copulatio naturalis. ut dicendo album per se et sic de alijs. Dicendum quod adiectiuum non potest habere illas species quas habet suppositio. quia in copulatione discreta simplici et confusa et determinata ponitur adiectiuum non tamen in quantum adiectiuum. Nam in discreta copulatione termini ponuntur pro supposito et hoc non conuenit adiectiuo in quantum adiectiuum nec adiectiuo conuenit copulatio naturalis quia tunc oportet adiectiuum per se ponere hoc autem repugnat termino adiectiuo.

Suppositionū aliacōmūis

Posita diffinitōe suppositōis. hic p̄ter diuidit eā in cōmunes
 2 discretā. Et rō diuisiōis ē qz accūs p̄p̄iū diuidit ad diuisiōz
 sui subiecti. s; suppo est p̄p̄ia passio termi substatū. q̄ d; diui
 di sic termin⁹ substatū. s; terminoz substatūoz aliq̄s est cōis 2
 aliq̄s discret⁹. ergo sūtr ip̄a suppo d; diuidi in cōem 2 discretam

Querit

Quare diffinitō suppois p̄cedat diuisiōez ei⁹
 Dd; qz iō qz diffinitio dicit eē. diuisiō vero
 posse sed esse est ante posse. loquendo de posse ad operari. ergo dif
 finitio suppositionis est ante diuisionem.

Arguit

Propria passio ē accūs. s; accūs diuidit in gñe
 accūs 2 subiectū in gñe sube. q̄ subiectū 2 p̄p̄a pas
 sio nō hñt eādē diuisiōez. Dd; qz duplex est diuisiō. qdā est
 p̄nes cēntiales drās. 2 sic aliter diuidit p̄p̄a passio qz subiectū
 Alia ē diuisiō p̄nes supposita. 2 sic eodē mō diuidit. sicut si hō
 inuenit in multis suppositis. sic etiā n̄sibile in multis inuenitur
 et in tot; in q̄t hō. qz non excedit subiectā nec exceditur ab ip̄o.

Arguit

Alie diuisiōes suppois reberēt istā p̄cedē g^o au
 tor ē insufficiēs. qz eas nō pōit Alis p̄bat quia
 aliqua est suppositio anthonomatice 2 aliq̄ sinecdochice. Di
 cendum qz omnes ille suppositiones sunt improprie. 2 ratio est
 quia suppositio propria est que fundatur in significatione p̄p̄a
 sed termini supponentes anthonomatice vel sinecdochice nō ac
 ciunt p̄ eorum proprijs significatis. quia termin⁹ sumptus
 per anthonomasiam sumit p̄ vno tm̄. sicut apostol⁹ p̄ anthono
 masiam sumit p̄ Paulo. sed in p̄p̄ia significatōe significat mul
 sum vel n̄ciū. Sic etiā sinecdochice vt affer mibi rhenū vel
 fontē. ibi rhenū ponitur p̄ parte rheni. Unde p̄ dicit qz isti mōi
 supponū non sunt suppoēs logicales s; sunt qdam mōi grāma
 ticales grāmaticalr accipiēdo terminū quare hic nō ponunt⁹

Adhuc

est alia diuisiō supponū. scz supponū alia format⁹
 alia matialis. q̄ ēē p̄m̄itēda qz cōioz est. g^o male diuidit
 suppo p̄ma sui diuisiōe in cōez 2 discretā. Dd; qz suppo ma
 terialis nō est suppo 2 q̄ nō ē mēbz diuisiōis. p̄m̄a p̄z qz suppo
 de q̄ hic loq̄mur est termi significat⁹ ex q̄ suppo p̄supponit signi
 ficatōez s; t̄min⁹ matialiter nō fecit. ergo nō supponit. Un loy⁹

Tractatus

non considerat terminos quantum ad litteras et syllabas. sed quantum ad eorum significationes et proprietates. et ergo ista diuisio bene valet grammatico sed non logico. Et sic ponit exemplum in grammatica. ut in Alexandro. Dat deus aureola quod nomen habet ab aureo. ibi in illo relatio quod intelligit aureola et supponit materialiter.

Suppositio communis est que

Dicitur consequenter diffinit membra dicte diuisionis. et primo diffinit suppositionem communem dicens quod suppositio communis est que fit per terminum communem. Deinde diffinit discretam dicens quod suppositio discreta est que fit per terminum discretum aut per terminum communem sumptum cum per nomen demonstratio per se. Exempla patet in littera.

Arguitur Suppositio communis est diuisum. ergo non debet poni membrum diuisionis. Respondetur quod suppositio dicitur communis dupliciter. Uno modo quia est communis termino substantiuo. et sic est diuisum. Alio modo dicitur communis quia conuenit termino communi. et sic est membrum diuisionis quia talis fit solum in termino communi vel appellatiue qualitatis.

Arguitur Omnis suppositio est propria ergo nulla est communis. autem probatur quia est propria passio termini. Respondetur quod aliquod suppositio est communis respectu sui subiecti quod est terminus communis et illa etiam dicitur propria passio termini communis. et sic refertur ad diuisa

Arguitur Hic aliquis homo currit est terminus communis et tamen non supponit communiter sed discretely. Secunda pars assumpti probatur quia indiuiduum supponit discretely. scilicet aliquis homo est indiuiduum. Respondetur quod ibi est suppositio communis et ad argumentum dicitur quod duplex est indiuiduum. scilicet vagum et determinatum. Indiuiduum vagum est quod non limitatur ad aliquod determinatum suppositum. sicut quando terminus communis sumitur cum signo preclaro ut aliquis homo. et tale indiuiduum supponit discretely. quia subiectum tale potest capi per plures. Aliud est indiuiduum determinatum et est quod ex sua significatione determinat se ad unum certum suppositum siue hoc fiat per demonstrationem stratagem ut iste homo currit. siue per circuloctores ut homo cum crispis criminibus. siue per suppositionem. ut suffronici filius. supposito quod non habeat nisi unum filium. illa enim omnia supponunt discretely.

Arguitur Illud completum sortes vel plato supponit discretely et tamen non est terminus communis. Respondetur quod proprie loquendo non

De suppositis

est suppositio in illis copleris sortes et plato et sortes vel plato
quod suppositio proprie accepta est in termino et non in aliquo coplero.
Sed tamen ista coplera habent modum terminorum supponendi et ideo possunt
dicti supponere. quod accipiuntur per pluribus vel per uno sicut termini
supponentes. Nam istud coplerum sortes vel plato habet modum
termini supponendi cōiter. vel verificatur de multis. Bene enim va-
let descensus. sortes est sortes vel plato. et plato est sortes vel pla-
to. Sed illud coplerum sortes et plato supponit discrete. quod non va-
let descensus. iste enim sunt falsae sortes et sortes et plato. plato est plato
et sortes. Pariter correlarie sic quod copulatum ex terminis singularibus ma-
net singulare. sed distinctum ex terminis singularibus equo pollet termino cōi.

Querit Quomodo supponit isti in hoc coplero isti trahunt na-
men. Dicitur quod discrete. et videtur quod non. quod sunt plu-
res trahentes. quod accipitur per pluribus. Dicitur quod isti ibi accipiunt per plu-
ribus. non ut plura sunt sed finem quod omnia uniantur in uno actu trahendi
navem. et ergo est ibi suppositio discreta. Sed cum dicitur isti currunt ibi non est
suppositio discreta. quod ibi omnia supposita demonstrata per hoc pronomen isti
non conveniunt in uno actu. quod unus potest currere huc alter vero illic.

Querit Qualis sit hic in predicato suppositio Pauli
non est henricus. Dicitur quod discreta. arguit tamen quod
non. quia ibi predicatur terminus singularis cum negatione. et ne-
gatio facit terminum stare cōfusse distributive. Dicitur quod duplex
est terminus scilicet communis et discretus. tunc dicendum quod negatio
bene distribuit terminum communem ante quem ponitur non tamen
terminum discretum. Et ratio est. quia omnis actio est in paci-
te predisposito et in illo quod potest recipere eius actionem. sed termi-
nus singularis non potest distribui ergo etiam negatio non distri-
buit ipsum. Pro quo notandum quod duplex est actus negatio-
nis. Unus est negare. et ille est essentialis negationi quia illum
semper habet. Alius actus est distribuere et illum non semper fa-
cit nisi ponatur circa terminum distribubilem.

Querit Quomodo supponit hic asinus. dicendo. mens
asinus currit. Dicendum quod communiter. Et vi-
detur quod discrete. quia ibi est terminus communis sumptus cum per
nomen demonstrativum. Dicendum quod talis terminus communis
sumitur cum per nomen demonstrativum derivativum speciei et non pri-
mitive speciei. ergo non facit suppositionem discretam. Et ratio
diversitatis est quare pronomen demonstrativum primitivae speciei

Tractat⁹

facit suppositionem discretam et non derivatiue speciei. quia p-
nomen demonstratiuū primitiue speciei demonstrat ad sensum et
pro vno determinato supposito. Sed p-nomē derivatiue speciei
non demonstrat vnum determinatum suppositū. sed indifferēter
vnū vel plura. quia posset contingere qd aliquis haberet multos
asinos. et tunc dicendo meus asinus currit. asin⁹ staret p illo vel
illo indeterminatē et indifferēter. qre asin⁹ suppoit indetmiate.

Arguit Ex ista solutione sequeretur qd hic esset suppositio
discreta homo currit. Sequela pbat̃ur. quia si
fortes currit. tunc ille termin⁹ homo stat pro determinato suppo-
sito scz sorte. Ddm qd licet homo in illa propositione possz fm
verificationem locutionis stare pro vno determinato supposito.
tamen hoc non habet ex sua suppositione vel significatione scz so-
lum ex acceptione loquentis. quia potest fieri verificatio p suppo-
sito vno. sed suppositio non fit pro vno supposito.

Querit Quomō supponat homo in ista ppōne. Dis-
cretus homo est totū in quātitate. Ddm qd illa p-
positio dupl'r sumit̃. vno⁹ in sensu quē facit ex vi p-
positio falsa et homo supponit cōmuniter et confuse. qz tūc sen-
sus est. De quocunqz verū est dicere qd sit homo. de illo verū est qd
sit totū in quantitate. et hoc est falsū. Alio mō accipit̃ in sensu
in qd sit ex bonitate intelligēti. et tūc sensus est qd hoc cōplexū (om-
nis hō) est totū in quātitate. et sic est ppō vera. et sic hō pprie nō
supponit qz ponit̃ complere. scz istud totū pplexum. scz omnis ho-
mo habet modum termini supponentis discrete. quia sensus est
qd hoc singulare complexum est totum in quantitate.

Querit Utz suppo discreta p̃t diuidi sicut ppō com-
munis. Ddm qd nō. et videt̃ qd sic. qz termin⁹
discretus potest quādoqz sumi sine adiuncto. et sic est propositio
discreta naturalis. potest etiā sumi cō adiuncto. et sic est suppositio
accidētal̃. Nam ex hoc habet termin⁹ aliā et aliā suppositio-
tionem fm qd terminus alio et alio modo sumitur. sed terminus
singularis potest etiā alio et alio modo sumi ppter diuersa pre-
dicata que sibi attribuūtur. ergo vtrobiqz est simile. Ddm qd
licet diuersa predicata possunt attribui termino singulari. ex hoc
tamen fm significationē et modū significādi termin⁹ singularis
nō variat̃. quia eodē mō accipit̃ in additōe cuiuscunqz predicati.
quia semp stat fm vltimū modum. singularitatis. sed sic non est

De suppositiōib?

de termino cōmuni. quia ille per additionem diuersorū predica-
torum in mō accipiendi variatur. vt dicēdo homo p se homo ē
species. ⁊ homo currit ibi termin⁹ cōmunis aliter ⁊ aliter sumit
Sed dicendo sortes per se. sortes est indiuiduū. sortes currit sp
eōdem modo accipitur sortes ⁊ eodem modo supponit.

Arguit Termin⁹ singulari p̄ aliquā distribui q̄ videt q̄
habeat suppoēs p̄fusā. añs p̄bat dicēdo tot⁹ sor-
tes est minor sorte. ibi sortes distribuit. Dm q̄ sortes in ista
ppositōe nō distribuit nisi indirecte quia in obliquo. sed est ali/
quis termin⁹ cōis inclusus in hoc signo tot⁹. put capis sicut the-
gorizante. ⁊ talis supponit p̄fusa. q̄ in hoc signo tot⁹ includit
quolibz ps. ⁊ ibi ps est termin⁹ cōis et supponit confuse.

Arguit Suppositio cōmunis diuidit ergo etiam di/
sereta. tenet p̄sequentia. quia tot modis dicitur
vnum oppositorum quot modis ⁊ reliquū. Dm q̄ illa auto-
ritas intelligit quo ad significata. non aut quo ad supposita.

Notadū Q̄ ista ppositio oēs apostoli dei sunt duo/
decim est distinguēda fm q̄ oēs capis distri-
butie aut collectie. si distributie sic apli supponit p̄fusa. ⁊ ē ppō
falsa. s; si oēs teneat collectie tūc apli suppoit discrete ⁊ ppō est
vera. vel etiā suppoit determinate. q̄ est imin⁹ cōis sine signo.

Querit Quō supponat h̄ de⁹ cū dī. Iste de⁹ est Dōz
q̄ discrete. tra. accipit p̄ plib⁹ q̄ nō supponit
discrete. añs p̄bat q̄ accipit p̄ p̄c et filio ⁊ spū scō. Dōz q̄ licet
deus dicat de plurib⁹ p̄sonaliter siue supposititaliter. tū dī de vno solo
essentialiter q̄ de⁹ est vn⁹ in eēntia ⁊ trū⁹ in p̄sonis. Est tū verū
q̄ hoc nomē deus q̄tū ad p̄mā impossitōē ei⁹ est imin⁹ cōis. q̄ i-
ponit ab vniūsalī p̄uidētia. et vltio p̄uidētia est cōmunis.

Querit Quō differēt se h̄nt ista homo senex sol deus
domus pentangula mūdus gabriel. Dōz
q̄ sic se h̄nt q̄ hō actu habet plura supposita. sed senex successiue
sed domus pentangula potētia. similiter sol luna mūd⁹ licz ac-
tu nō sint multiplicata p̄nt tū multiplicari. ⁊ illa actualis mul-
tiplicatio repugnat eis ex p̄te materie ⁊ nō ex p̄te forme. Gabriel
est termin⁹ cōis. q̄ non repugnat sibi fm cōmunē rōem forme q̄
multiplicet. s; fm sp̄cālē rōē forme fm q̄ existit a p̄te rei ⁊ in qua

Tractatus

tum est talis forma. et sic est individuum. Deus secundum primam impositionem
rationem est terminus communis. quod imponitur ab intellectu per uideretur. quod deus est
puisor omnium. sed quoniam capit per diuina essentia. tunc est terminus diuersus
tus. et sic potest saluari de omnibus istis quod sunt termini communes

Supponū cōium alia accū

Declaratis membris predictae diuisionis. hic consequenter diuidit
suppositōem cōm in naturalem et accidentalem. Ratio diuisionis
est quod suppositio diuiditur secundum modum acceptōnis terminorum. cum suppositio
sit acceptio termini substantiui. sed terminus substantiuus potest dupliciter ca
pi. scilicet cum adiuncto et sine adiuncto. si primum sic est suppositio accidentalis.
si secundum. sic est suppositio naturalis

Arguit Unum quodque diuissum quod est genus debet in nu
mero singulari poni. sed suppositio communis est genus in
ordine ad suppositōem naturalem et accidentalem. igitur debet poni in singu
lari numero. Maior probatur. quod animalia non est genus sed animal

dominus quod duplex est genus: scilicet unum quod dependet a parte rei ad
extra. et illud debet poni in numero singulari. Aliud est genus ratio
nis. et illud potest diuidi in numero plurali

Arguit Nihil diuiditur nisi sit quantum. sed suppositio non est
in genere quantitatatis. vel non est quantitas. ergo non potest
diuidi. Minor probatur. quod quantitas est radix diuisionis Minor probatur
quod suppositio est passio termini. et per consequens est in secunda specie quantitatatis

dominus quantum secundum rem non sit quantitas. tamen secundum modum. Vel dominus
quod nihil potest diuidi nisi quantum in partes integrales. sed illa est di
uisio in partes subiectiuas.

Arguit Nulla forma simplex potest diuidi. sed suppositio est for
ma simplex. igitur male diuiditur Minor probatur quod ge
nus est forma simplex. Maior probatur per diuinitatem forme quam
assignat Gilbertus por. Dominus quod forma simpliciter eo modo quo est sim
plex non potest diuidi. quod genus secundum quod est simplex non diuiditur. sed secundum
quod includit duas diuersas oppositas que diuidunt ipsum genus in species
sed non in genera. neque potest species diuidi in species. quod sic est sim
plex. sed in individua. Vel dicendum secundo quod nulla forma sim
plex potest diuidi in partes integrales. sed bene in partes subiectiuas
et potentiales. Vel dominus tercio. quod nulla forma accidentalis est di
uisibilis secundum essentiam. tamen bene secundum esse

Srquit Omnis suppo est naturalis. g nulla est accēta
lis. An̄s pbat qz suppo est passio. sed passio ē
naturalis subiecto Dōm q naturale accipit duplr. Uno^o p
illo quod psequitur naturā rei. 7 sic oīs suppo est naturalis: qz na/
tura termini est ei⁹ significatio vl impositio ad significādū. lz oīs
suppo est ex significatōe terminorū. ad ē ex natura termini. lz nō sp
ex tota significatōe terminorū. Alio^o accipit naturale p illo qd
p se alicui uenit. vel p illo qd ē ex tota natura rei. 7 sic aliq sup
positō nō est naturalis sed accēta. Ratio. qz suppo aliqua est
cum adiuncto p parte significatōis termini. sicut oīs alie sup/
positōes pter naturalem

Querit Quare aliq suppo vocat naturalis. Dōm
q ppter duas causas. Prima ē. qz qcquid cō
uenit alicui p se 7 sine adiūcto. hoc solet dici naturale illi cui cō
uenit. sicut dicim⁹ q risibile sit naturale homi. qz uenit sibi cur
adiuncto. scz cū albedine. sic etiā fit in termino supponēte natu
rali. Termin⁹ at q supponit accēta. supponit grā extrinseci ad
iūcti. Secūda rō est. qz significatio ē natura termini. qz facit termi
nū esse terminū. illud at qd intrinsece constituit dī esse natura eius
Termin⁹ igit q ponit p tota significatōe ponit p natura sua. lz
atē solū fit in suppo naturali. qz ibi termin⁹ cōis accipit p to
ta latitudine sue significatōis. 7 nō fit in alia suppo qz sp acci
pit termin⁹ in alijs suppoib⁹ p pte aliq sue significatōis. qz in
suppo simplici p natura tm: in psonali at p suppositis tm

Srquit Dis suppo ē accēta. g nulla est naturalis An̄s
pbat. qz suppo accidit termino Dōm q acci
dentale caput duplr. Uno^o p illo quod ē accēta alicui siue p illo
quod accēta. lī sibi uenit. 7 sic oīs suppo dī accēta. Alio^o
dī accēta qd alicui uenit ab extrinseco. 7 sic aliq suppo nō est
accēta. qz aliqua suppo psequitur intrinsecā naturā termini.
sicut suppositio naturalis

Srquit Suppo orit a significatōe: lz significatō ē ad
placitū 7 nō naturalis id nec suppo dī dici natu
ralis Dōm duplr. Primo q suppo nō dī naturalis qsi sic qdā
substantia. qz tūc nō posset fundari in aliq accēte. cū effect⁹ non
posset esse nobilior sua cā. lz suppo dī naturalis qz orit ex natura
illi⁹ qd ē artificiali ppositū. qz ex natura termini. Et lz qd sic ē na

Tractatus ..

turale bñ p̄t fundari in aliq̄ accñtali. vel oriri ex eo. Scđo dđz q̄ nō ē icōueniēs aliqđ naturale fundari in illo qđ ē sup̄ natura/ le. sicut ad opatōez miraculosā q̄ ē sup̄ naturā. vt qñ dat̄ poten/ tia vidēdi seq̄tur natural' act⁹ vidēdi. sic etiā ad significatōez s̄z placitū q̄ ē sup̄ naturā p̄t seq̄ sup̄pō natural' q̄ ē fm̄ naturā

Querit Quot noia hz sup̄pō natural' Dđm q̄ tria Primo d̄z natural'. qz orit̄ ex natura ⁊ signifi/ catōe t̄minoz. Scđo vocat̄ potēcial'. qz ibi t̄min⁹ accipit̄ potē/ tialr p̄ singul' p̄ q̄b⁹ accipi p̄t. Tercio vocat̄ absoluta qz fit ex/ tra ppōem. ⁊ etiā qz fit totalr sine adiūcto. Et sup̄pō sibi oppo/ sita. s. accñtal' etiā hz tria noia. p̄mo vocat̄ accñtal'. qz t̄min⁹ nō/ stat p̄ tota sua natura. scđo vocat̄ actual' qz t̄min⁹ actualr p̄ pte/ significatōis ponit̄. Tercio vocat̄ respectiua qz fit cū adiūcto.

Sr Significatō nō ē de natura t̄mi. ḡa fcatōe t̄mi nō d̄z aliq̄ sup̄pō dici natural'. Alijs pbat̄. qz fcatō ē accñs vocis. qz nō ē de rōe ei⁹. igr̄ nō p̄t ēē de natura t̄mi Dđ. q̄ nō ē incōue/ niēs i reb⁹ artificialib⁹ q̄ accñs sit de natura rez artificialiū. vt artificialia s̄. sicut vno lapidū ⁊ lignoz ē de essentia dom⁹. fm̄ q̄ domus est. Etiā cū termin⁹ sit ab arte fact⁹ per intellectū im/ ponētis p̄t significatio esse de eius natura

Sr Sup̄pō p̄fusa ⁊ natural' coicidūt. pbat̄. qz etiā i sup̄pōe p̄fusa t̄min⁹ stat p̄ oib⁹ Dđm q̄ t̄min⁹ duplr p̄t stare p̄ oib⁹. Vno actualr. sicut fit in sup̄pōe p̄fusa. Alio fm̄ quā dā indifferentiā. ⁊ sic puenit sup̄pōni naturali

Sup̄pō naturalis ē accep.

Hic diffinit p̄m mēbz dē s̄diniſiōis. s. sup̄pōz naturalē. di. q̄ sup̄pō natural' ē acceptō t̄mi cōis p̄ oib⁹ hys p̄ q̄b⁹ sua natura ē nata p̄cipari. vt hō p̄ se sūpt⁹. i. sine addito sup̄pōit̄ natālir.

Qr Utr̄ t̄mi⁹ i ppōe possz supponē naturalr. Dđ. q̄ nō. et rō ē. nā sup̄pō d̄z natāl' qz puenit t̄i⁹ i sua natā ⁊ sine adiū/ cto. s̄z in ppōe sp̄ aliqđ adiūgit̄ t̄i⁹. Scđa rō qz t̄i⁹ supponēs na/ turalr capif p̄ tota ē fcatōe. s̄z qđlibet adiūctū qđamō mutat ⁊ restringit t̄i⁹ ad aliq̄ p̄tē sue fcatōis. ḡñ pmittit t̄i⁹ supponē na

Sr In ista ppōe hō ē al. ē sup̄pō natāl'. ḡñ solū hz (turalr fieri ex ppōz Alijs pbat̄. qz hō stat ibi p̄ se. qz h̄ppō ē p̄ se i p̄mō dđi p̄ se. Dđ. q̄ p̄ se capif duplr. vno vt d̄t coēnalitatē

De suppositōib⁹

p̄dicati cum subiecto. sed sic nō capitur hic. ⁊ sic ista prefata p/positio est p se Alio mō p se valet tm̄ sicut solitariter sic etiā capi t p se in pmo posterior. ⁊ sic capiet h. qz nihil de⁹ adiūgi termino supponēti naturaliter

¶ In illa ppōe p̄dicatū est de natura subiecti q̄ est supō natura. Ans. pbat qz p̄dicatū est de diffinitōe s̄biecti q̄ etiā est de natura. qz diffinitō ⁊ natura idē s̄t. Dm̄ qz suppō nō dicit natural ex eo qz ponit aliqd in ppōe qd̄ spectat ad naturā alteri⁹ tmini s̄ dr naturalis qz fūdat in natura ⁊ tota beatōe termin⁹ illā totā significatōem tmini⁹ in ppōe hīc nō potest.

¶ Arguit In ista propositione hō est animal non ē suppo accidentalis ergo naturalis. Ans. pbat qz p̄dicatū nō accidit s̄biecto nec est ei extraneū. Dd̄ qz suppō dicitur accidentalis qz termin⁹ accipit q̄cumqz mō cū adiūcto hoc aut nō oportet ēē extraneū. s̄ sufficit qz sit q̄libetqz adiūctū. licz q̄ al non sit extraneū homi est tm̄ ei adiūctū. Et rō est qz adiūctū q̄libetqz adiūgat s̄mp facit tminiū stare p parte significationis. ⁊ sic tmini⁹ nō accipit p tota sua natura

¶ Arguit Significatio est accidens termini ergo nō potest esse de natura termini. Antecedens probat qz nisi sic tūc termin⁹ non haberet diuersas significationes cum forma substantiali sit vna in vno ⁊ non potest plurificari. Dd̄ qz significatio accipitur dupliciter. Uno modo in generali tm̄. ⁊ sic significatio est de natura termini. quia tminus in esse cōstituitur per hoc qz significat generaliter vniuersale vel particulare Alio modo capitur significatio pro significatione hac vel illa. i. pro singulari ⁊ sic accidit termino

¶ Arguit Finis suppositionis est scire veritatem vel falsitatem propositionis sed ad illum non valet suppositio naturalis ergo hic non debet poni pro specie. Dicendū qz suppositō naturalis illo modo valet ad cognitionem veritatis et falsitatis. quia per eam scitur qz terminus communis in propositione non potest stare naturaliter sed accidentaliter tm̄.

¶ Notandū Termin⁹ cōis non solum est principabilis a suis suppositis. s̄ etiā est principabilis fm̄ diuersos modos accipiendi terminos. ⁊ si hō solū piciparet a suis suppositis vel inferiorib⁹. tūc eēt vez qz in illa ppō.

Tractatus

ne hō est aīal. esset suppo naturalis. sed hoc est falsum. qz qñqz accipit p vli in re añ rem z post rem. z ad oēs illos modos accipiendi est indmīs qñ ponit extra ppōem

Arguit In illa ppōe hō est aīal. hō accipit p oib⁹ his a qbus nat⁹ est participari. ergo est ibi suppo natural. Añs pbat. qz accipit p pñtib⁹ pteritis z futuris. Dicendū q qñs hō in illa ppōe accipit p oib⁹ illis suppositis a qbus nat⁹ ē participari. s. pñtib⁹ pteritis z futuris. nō tñ accipit p oib⁹ pñtib⁹. s. restringit ad quendā modū acceptōis Cum em hō ponit in ista locutōe vel ppōe nō p̄t stare p illo fm q si bi attribuit aliq scda intētio. Un l3 in ista ppōe hō pñcipitur ab oibus qbus natus ē participari realr. nō tñ modalr. quod est reqñt ad suppoem naturalē. Iuxta quod notādū. q hō accipit triplr. Uno fm se. vt est vlt añ rem fm q sibi attribuit pñdicata eēnalia vl coeēntialia: vt esse aīal ēē nñbile Alio accipit hō put ē in suis singularib⁹. i. put ē vlt in re. z sic sibi attribuit pñdicata realia accñtalia. vt hō est alb⁹. Tercio accipit put ē abstract⁹ a suis inferiorib⁹. z sic d3 vlt post rem. z sic sibi attribuitur pñdicata intēntionalia q sūt accñtalia pñdicata rōnis. vt hō est spēs. Vel ddm qñs hō ibi accipit p oib⁹ hys a qbus nat⁹ est participari fm rem acceptā. nō tñ fm modū accipiēdi. qz fm modū accipiēdi limitat ibi hō p est ad standū solū p hoibus pñtib⁹. iam nō solū sufficit ad terminū supponēte naturalr q stet p oibus fm rem acceptā. sed etiā reqñtur q stet p oibus fm modū accipiēdi. qz fm aliū z aliū modū accipiēdi variatur spēs supponis. vt pñz in istis ppōib⁹ hō est spēs. hō currit

Arguit Hō accipit ibi p oibus suis suppositis. igr p oibus illis p qbus nat⁹ est participari. Cōsequētia tenet. qz solū supiora pñcipatur ab inferiorib⁹. Dd3 q hō p se sñ p̄t ē etiā sup⁹ qdāmō in ordie ad hoiez fm q capis fm diuersa pñdicata. l3 nō sit supius fm rem significatā. tñ fm modū enūciādi vel accipiēdi. z sic ab eis etiā pñcipatur

Arguit Suppo naturalis nō ē suppo. Assumptū pbat. qz suppo ē appositū suppo. sed termin⁹ supponēs naturalr nō habet appositū. Ddm q suppo accipit duplr. Uno mō put est passio suppositi siue noiatiui. z sic grāmaticus accipit suppoem. qñ dicit q noiatiuus supponit sbo pñtiali. Alio mō accipit suppo put est positio significati ad intelle

De suppositiōib?

enī. 7 sic accipit hic suppo. 7 sic termin? extra ppōem bñ p̄t sup
ponere. qz ei? significati enā p̄t p̄cipi vel sumi p̄ intellectu

Arguit Non est aliq suppo violēta. ergo nulla erit na/
turalis. Ans ē notum. sed cōna pbat. qz natura
le 7 violentū opponunt. si ergo vñ nō p̄stituit sp̄m 7 nec aliez

Dm q naturale accipit multis modis. 7 fm hoc habet di/
uersa sibi opposita. Uno? accipit put est p̄ncipium intrinsecuz
motus. 7 sic sibi opponit violentū. qz violentū dī illud qd nō
habet p̄ncipiū intrinsecū sui motus. Alio? accipit naturale p il
lo quod est determinatū ad vñū. 7 sic sibi opponit voluntariū.
qz volūtas est ad duo fil. Tercio? accipit naturale p illo qd est
de intrinseca p̄stitutiōe alicui? rei. sicut naturale est homi esse aial
rōnale. 7 sic sibi opponit accūs vel accēitale. 7 sic capitur hic. qā
accūs nō p̄stituit naturā alicui? rei

Suppo accēntalis ē acceptō

Hic cōr diffinit suppoēz accēntalē dicēs. q suppo accēntalis est
acceptio termi cōis p hys p qbus exigit adiunctuz. vt dō hō
currit hō supponit psonaliter

Arguit Nulla est suppo substāntialis. g nulla erit accē
ntal. cōna ē. qz si vñū oppositoz n̄ ē sp̄s neqz re
liquū Dm q substātia accipit dupli. Uno? pprie. 7 sic sub
stātia significat rem p se subsistentē. 7 sic nulla est suppo substā
ntial. qz suppo est accūs quod puenit termino supponēti. Alio?
accipit cōit substātia p qcuqz natura siue de genere substātie si
ue de alio genere. 7 tūc etiā aliq suppo p̄t dici substāntial. sic enī
suppo naturalis 7 substāntialis idē sunt. qz termin? accipit com
plete p natura sua tota. Un nullū accūs est natura substāntial.
sed bene accūs p̄t esse natura accēntalis

Arguit Quicqd est ppriū alicui. hoc nō p̄t sibi esse ac
cēntale. sed suppo est ppria passio termi. g nō
p̄t esse accēntale ei? Dm q dupli aliq suppo dī passio. Uno
mō. qz oritur ex ppria natura termi supponētis. 7 sic dī suppo
natural. Alio? dī passio. qz orit ex tota natura vel ex pte. 7 tūc
illa dī accēntal. 7 g amittit illud nō scz natale. lz sic passio cōi

Arguit De ente p accūs nō est scia. sed suppo accēntal
est hmoi. g male hic diffinit. Dm q dupli

Tractatus

Et aliqd ens p accns. Uno^o vt vz tantū sicut stringēs. 2 sic ma
ior est p Alio^o Et aliqd p accns. i. p aliud. 2 de tali ente bene p
haberi scia. 2 sic suppo accntalis ē ens p accns

Querit^r Que suppo sit potior inter naturalē 2 accnta
lem Dm q accntalis. cui^r rō ē. qz illa sup/
positō est potior q est ppinqor suo fini. sz suppo accntalis ē hu
iusmodi 2 nō naturalis. ē est potior Minor pbatur. qz suppo
ordinat ad sciendū veritatē ppōnū. qz ppōes fm vnā suppo
sz de que fm aliā eēnt false. sed accntalis suppo ad hoc plus de
seruit cū habeat fieri in ppōe. naturalis aut nō. ē est remotior a
suo fine. Dm q lz sit potissima inter oēs spēs suppois loqndo
de pfectōe formali. nō tñ finali. qz suppo fundat in significatōe.
et termin^o supponēs naturalr stat p tota significatōe. Cū pfe/
ctio formalis seqtur essentia rei. 2 sumit ex essentia rei. sed pfe/
ctio finalis sumit ex operatōe eiusdē rei

Arguit^r Ex hoc seqretur q suppo naturalis nō esset sup
po. Seq̃la pbat. qz nō vz ad finē supponis vt
dictū est Dm q lz suppo naturalis nō vz ad cognoscendū
veritatē ppōis fm actū. vz tñ fm aptitudinē. primū pz. quia
termin^o supponēs naturalr nō conit actualr in ppōe. sed m pa
tet. qz ex significatōe termi quā ondit suppo naturalr possum^o
diuersas ppōes formare. 2 etiā intelligere. Ex hoc em q iste ter
mus hō significat naturā 2 suppositū fm hoc possum^o facere di
uersas species supponis. scz simplicē vt homo est species. 2 pso
nalem. vt dicendo homo est aīal

Arguit^r Suppo naturalis est pfectior 2 potior. Assāp
tuū pbatur. qz fundatur pprissime in natura
termini Dm q duplex est pfectio. scz formalis 2 finalis. p/
fectio formalis dicif. qū aliqd in se habet formā alicui^r nature
et sic suppo naturalis est pfectior. qz suppo fm formā oritur a
significatōe. sed significatio est pfectior in termino supponente
naturalr. ideo talis suppo formalr est pfectior. sicut in simili pu
er est perfectus homo pfectōe formali. nō tñ pfectōe finali. qā
nō habet pfectas opatōes hoīs Alia est pfectio finalis. 2 est qū
res aliqua p̃t attingere finem ad quē ordinatur. 2 sic suppo ac/
cēntalis est pfectior. qz suppoes ordinant ad verificatōem p/
pōnū qd magis fit fm suppoem accēntalē qz naturalē. qz actu p
accēntalem fit. 2 solū aptitudine 2 pōnaliter p naturalē

Supponū accētalū alia sī

Hic diuidit suppoēm accētalē in simplicē ⁊ psonalē. Rō dūc
fōis ē ista. qz suppo accētalē habet fieri in tēmino cōi posito in
ppoē. s3 termin⁹ cōis p̄r dupl̄r accipi. Uno⁹ p natura cōi: ⁊ sic
est suppo simplex. Alio⁹ p suppositis. ⁊ sic ē suppo psonalis. Et
suppo natural⁹ nō s̄bdiuidit. qz in suppoē naturali termin⁹ ac/
cipit p oibus talem naturā in se p̄tincētib⁹. ⁊ hoc mō fit p ad
iunctū. sed quod puenit alicui fm se ⁊ absolute sine adiuncto. h̄
nō p̄t sic multiplicari. qre suppo natural⁹ nō s̄bdiuiditur

Querit Ad qd valet suppo simplex. Dōm q pmo
v3 ad assignatōz subiectoz scie. qz s̄bicta sci
entiaz relēt sp supponē simplr. qz de s̄bicta scie est scia. s3 de sin
gularib⁹ vt singularia sunt nō est scia. ⁊ ideo nō p̄nt s̄bicta sup/
ponere psonalr vel discrete. qz tūc statet p singularib⁹. sicut exē
pli grā. subiectū ist⁹ tractat⁹ ē termin⁹ supponēs in cōi. ⁊ nō ille
vel ille termin⁹ supponēs. Secō v3 ad assignādū aliq̄s diffi/
nitōes in qbus o3 diffinitū supponē simplr. sicut in diffinitōe
q̄litate quā ponit Aristo. in p̄dicamētis. q nō p̄t d̄ficari nisi
de q̄litate in vli accepta. Tercio v3 ad verificādū multitudinē
ppōnā in qbus p̄dicatū nō puenit subiecto nisi fm qvliter ac
cipit. vt hō est sp̄s. hō est dignissima creaturaz

Arguit Illud quod sumit cū addito nō supponit sim/
pl̄r. sed suppo talis fit cū addito. q̄ nō ē simplex
Dōm q hic nō d̄r suppo simplex q̄si nō capiat termin⁹ cū ad
dito. sed put simplex tantū v3 sicut vli.

Querit Quare illa suppo d̄r simplex. q̄ est p natura
vli Dōm q ideo. qz tūc natura est sine m̄
titudine suppositoz. qz natura in p̄fecta suppoē simplici capit
sine h̄itudine actuali ad suppositū. sicut ē h̄ hō est sp̄s.

Arguit In suppoē simplici etiā natura significata per
terminū h3 ordinē ad supposita. q̄ nō differt a
suppoē psonali. Aliis pbat. qz ibi sedā intērio q̄ sibi addit d̄r
ordinē nature ad intellectū fm quē est vna. ⁊ etiā ad singularia
f̄m quē d̄r in plib⁹ Dō. q duplex ē ordo vli ad singularia. s.
actual ⁊ aptitudinal. tūc d̄r q in suppoē simplici ē bñ ordo ap
titudinal ad supposita. s3 nō actualis. ⁊ talis actualis ordo ad

Tractatus

supposita fundat suppositōez personālē qz tūc actu accipit pro.
suppositis vt cū dicitur homo currit.

Arguit Nulla ē suppo cōposita. ergo nulla est simplex
tenet 3 psequētia qz posito vno oppositorū ponit
et reliquū vel nō repugnat ipsū poni. Dm q suppositō sim/
plex non diffinit hic prout simplex distinguit contra cōpositū
sed capit hic simplex put distinguit cōtra p̄ticulare seu singulā
et cōtractū. qz termin⁹ dicit h simplex q est vniuersalis ⁊ supponit
simpliciter id est vniuersalit. Etia hic simplex dicit illud qd est sine
plica quasi sine aliq multitudie in eo inclusa. Pro q sciēdum q
iste termin⁹ simplex accipit quadrupliciter. ⁊ hz hoc habz quoz
opposita. primo dicit simplex id est vno. ⁊ sic opponit sibi multu
plex. Un dicit Porphyri⁹. videt aut neq gen⁹ neq spēs simpliciter
dici id est nō vno mō. Secūdo mō accipit simplex put tātū valz si
sine addito. ⁊ sic sibi opponit cū addito. vnde in fine. y. thopi/
corum dicit simplicit̄ dico quod sine addito dico. Tercō modo
valz tūc sic ē in actu. ⁊ sic dicit Aresto. pmo de gēatōe ex ente sim/
pliciter id est in actu nō fit ens in actu. ⁊ sic ei opponit ens i po/
tētia. Quarto mō accipit simplex vt tūc. valet sic vniuersale ⁊ sic
opponitur sibi p̄ticulare ⁊ sic capitur hic in proposito.

Suppositō simplex ē acce

Hic diffinit suppoem simpliciter. dicēs q est acceptō imi cois.
pre vniuersali significata p illū vt hō ē spēs. hō suppoit simplicit̄.

Arguit Nulla ē res vlis q nulla ē suppo simplex. Ans
pbat per Boetiu q dicit omne qd ē iō ē qz vni
numero ē. Dm q vni nūero capit dupliciter. Uno. p illo qd
est vni nūero p se. ⁊ sic propō nō ē vera. qz etiā ē aliqd a pre rei
qd nō est vni nūero p se. Un illd dicit vni nūero per se qd ex sua
significatōe fcat vni nūmero. vt sortes fcat sortē p se. sed hō ex
sua significatōe nō significat aliqd singulare vel p̄ticulare sed sig
nificat naturā cōm. Alio. capit vni nūmero cōmuniter p illo
quod est vnum numero p se vel p aliud ⁊ sic propositio est vera
sed illud quod est vnum numero p aliud habet quēdā modū
vniuersalis. qz nō est de se singulare. ⁊ ideo quādo intellect⁹ di/
mittit principium singularizans accipiēdo illā naturā sibi se
tunc perfecte fit vniuersale. Pro quo notandum q ordo est inter
ista quinq singularia sortes. materia sortis. humanitas sortis.

D i.

De supponib⁷

anima sortis et albedo sortis Un materia sortis est singulare p se pmo qz a materia est pma singularitas cu sit pncipale pncipi um individuatōis. Sortes ē iduuduū p se secūdo. qz iduuduū atur p materiam quā utriusque iclu dit Humanitas sortis ē indi uuduū atez siue p aliud qz p sortem ex hoc eni humanitas in diuidua ē qz est in sorte Anima sortis ē etiā iduuduū p alte rum. qz p materiā cui inest. Sed albedo sortis ē cōtino indiu/ duū p aliud. qz p sortem qui est alter⁹ generis Ista aut est diffe rentia in his singularibus. qz illud qd est singulare p se numqz potest fieri vniūale p quācūqz abstracōnē intellect⁹. ratio qz in trinsece includit pncipiū singularitatis Sed que sunt singularia p atez vel aliud illa possunt p abstractionem fieri vniuersalia qz non intrinsece iccludunt pncipiū singularitatis. et est simile in specie quia specificatū potest fieri genus sicut animal in homine p abstractionē. s; species nō pōt fieri gen⁹ p quācūqz abstracōnē qz includit vltimū differētiā a q̄ absolui non pōt Unde solet cōt ter dici q vniuersale sit p abstractionē nostri intellect⁹ cui etiā cō sonat autoritas Auicēne qui dicit q intellectus est q̄ facit vniū/ salitatez in rebus. quod sic intelligit qz intellectus noster ab il/ lo quod est singularisatū in alio diuidit pncipiū singularitatis id ē abstrahit ipsū a natura singularisata. et tūc fit talis natura vniuersalis Sicut patz de homine. quando enim sensus exteri or percipit hominem in sorte tunc intellectus supueniens cōtē/ pit hominem dimittendo sortem vel hoc qd est esse in sorte. et tunc homo est vniuersale Et isto etiam patet. manifeste q vniū sale nō est aliq̄d fictū quia habet correspondētiā a parte rei licet non habeat illum modum vniūalitat⁹ quē habet apud intellectū et hoc potest fieri ab intellectu qz intellectus ē supra res materiales. et ideo illa que sūt in rebus materialibus coniuncta potest intellect⁹ ab iuncē separe Vel dī ad argumentū q omne illud quod est a pte rei hoc est singulare sed vniuersale nō ē illud quod est a parte rei sed illud quo aliquid est. ergo non oportet q sit singulare quia vniuersale est quo sūt singularia sicut hu/ manitas est illud quo homo est homo. et albedo est quo pari/ es est albus

Arguit Nulla est res vniuersalis. ergo male dicitur q terminus in suppone simplici accipiat⁹ p re Dicendū q res capis dupliciter. Uno mō pro re concepta. et sic antecedens est simpliciter falsū. quia sic dictū est q multa res

Tractatus

cōcepte ymmo oēs res directe concepte sunt vniuersales necessaria
rio Alio mō accipitur res p re ad extra. et sic est distinguendū de
re vniuersali. qz vel vniuersale accipitur fm pfectam eius rōnem
z sic vez est q nulla res est vniuersalis Alio mō fm imperfectam
eius rōnem fm qaliquid dicitur vniuersale quod de se nō est sin
gulare. z sic etiam vniuersale est in re ad extra vt patuit de singula
ribus singularisatis Nō tamen est vniuersale ponendū in re si
cut plato posuit qui dixit q vna esset ydea vniuersalis sepata ex
tra singularia q rōez z esse daret singularib⁹. Un̄ dupl'r aliqd s̄b
sistit Uno⁹ p se. Alio⁹ p alr. vna nō s̄bistit p se sic voluit plo.

Arguit Aristo. de in pheio de aia q aial / s̄ p alterū.
vle nihil ē g a sili qdlibz aliō vniuersale nihil
est. Dōm q in illa ppōne. Aristo. loquit contra platonē q dē
q essent ydee vniuersales añ ipa singularia. ptra h̄ dicit Aristo.
q animal vniuersale nihil est s̄z sicut plato dicit esse z ideo sub
iungit aliā prem disunctiue que est vera. aut est posterius suis
singularibus. quia fit p abstractōem intellectus a singularibus
sed quicquid ab alio abstrahitur est posterius eo a quo abstrahi
tur. et hoc est intelligendum de vniuersali post rem quod est per
fectum vniuersale. Et ratio est quia vniuersale duo includit s̄z
vnitatem z aptitudinem in multis sicut patet in diffinitōe vni
uersalis. Unitas autem vniuersalis non potest fieri nisi ab in
tellectu. quia intellectus concipit illam naturam obiectiue siue
obiectaliter vnā que est multiplicata in re.

Suppositū simpliciu alia.

Hic diuidit suppositionem simplicem in tres species que poti⁹
debent dici modi sp̄ales qz sp̄s. qz suppo simplex est species spe
cialissima q nō potest diuidi in sp̄s sed bene in varios modos.
Prima species est quādo termin⁹ cōmunis supponit respectu p
dicati scōe intentōis. vt cū dī hō est sp̄s. z hāc speciem suppo
sitionis pbat. Pe. Hispa. sic qz in illis ppōnib⁹ homo est spe
cies animal ē gen⁹ terminus stat pro re vniuersali. ergo suppoit
simpliciter tenet consequentia ex dīffinitione suppositionis sim
plicitis. Secunda species est quando terminus cōmunis predi
catur in propositione vniuersali affirmatiua. vt oīs hō est aial.
et hanc speciem probat Pe. Hispa. dupliciter. Prio sic qz talis
termin⁹ stat pro nasa. ergo suppoit simpliciter. Scōdo a simili et

De supponib⁹

hoc in fine istius pris scz post vltiam spēs in ista ppōe omniūz contrariorū est eadē disciplina vbi iste termin⁹ disciplina necessa-
rio suppoit simplicit⁹ ergo enā sic fit in alijs ppōnib⁹ vniūsalib⁹
bus affirmatis. qz ista est vneuersalis affirmatiua. qz autē disci-
plina in ista ppōne supponit simplicit⁹ hoc pbat sic qz nisi sic il-
la ppositio eēt falsa. sed suppositio ordinat ad verificandū ppō-
nes. ergo tē. qz aut sit falsa pēz. qz nulla picularis disciplina est
eadē omniū cōtrarioz. Un lēz aliqua disciplina sit aliquoz con-
trarioz. vt grāmatica pgrui z incongrui. logica veri z falsi. non
tamē est aliq⁹ dēterminata disciplina omniū cōtrarioz z q⁹ opēz
q⁹ sit p disciplina in communi. z sic supponit simplicit⁹ Tercia
spēs suppositionis simplicis ē qn termin⁹ communis ponitur
post dictionē exceptiuā. vt omē aīal pter hoīem est irrationale.
ibi hoīem habet suppositionem simplicem z hāc spēcē supposi-
tionis simplicis sic probat. i illo termino est suppositio simplex
sub quo non potest fieri descensus ad supposita. vnde hoc est sig-
nū qz talis terminus stat pro natura. sed sub illo termino q⁹ seq⁹
signū exceptiuū non pōt fieri descensus ideo suppoit simplicit⁹. mi-
nor pēz qz omnes descendētes essent falsē sic patet descendendo
sb ista propositione. omne aīal pter hoīem est irrationale. g^o oē
animal pter hūc hominē est irrationale qz non pōt sic descēdi. ali-
as enim fiēt fallacia figure dictionis arguēdo a suppositionē sim-
plici ad psonales. qz m utaret qle qd in hoc aliqd. Qz scdā suba
a q⁹ arguit beat qle qd. sz pma sba beat hoc aliqd ad quā arguit

Notandū

Qz pter illas tres spēs suppositionis
simplicis assignāt quattuor g⁹us eiusdē
suppositionis mag⁹ pueniēt⁹ in qbus inueniē suppositio sim-
plex sū mag⁹ z min⁹ Prim⁹ ē qn termin⁹ accipit absq⁹ omni in-
clinatione actuali ad supposita licet hēat inclinationē appetudina-
lem qz illa ē de ratione vniūsalis. vt patet ex ei⁹ diffinitione vt
hic homo est spēs. Scd⁹ ē qn termin⁹ communis accipit pro na-
tura in ordine ad oīa supposita z non ad hoc vel ad illd. vt hō
est dignissima creaturaz. Terc⁹ ē qn termin⁹ accipit materialiter in
ordine ad aliqua supposita sed non ad vnum dēterminatum vt
ad equitandū requiritur equus. Quartus quādo terminus cō-
munis accipitur pro natura in ordine ad vniū dēterminatū sup-
positū. vt hic homo est animal ibi p⁹dicatū potest capi pro vno
dēterminato supposito si sub subiecto fiat descensus. z in illo g⁹
du suppositio simplex coincidit cum suppositione personali. qz

Tractatus

animal pōt ibi supponere simplr ⁊ psonaliter vt infra patet.

Sr Suppositio simplex ē species spālissima. ergo nō pōt di-
uidi p spēs. Añs pbatur qz ē vn^o mod^o accipiēdi termi-
nū in ista suppone scz p natura. Dm q spēs capif duplr vno^o
p natura specifica. ⁊ sic est hic solū vna spēs qz tot sunt spēs sup-
positionis quot pnt inueniri acceptōes in termino. sed hic in istis
speciebus nō est nisi vna acceptio. scz p natura ergo ē vna spēs.
Alio modo accipitur spēs p accidentali modo specifico ⁊ sic istis
hic tres species. quia hic est accidentalis modus quo terminus
ponitur in p̄dicato vel post dictōem exceptiuā.

Sr In ista ppositione homo est spēs. homo supponit psona-
liter ergo nō simpliciter. Añs pbatur qz stat pro p̄ntib^o.
⁊ p̄sentes hoies sunt singulares. ergo stat pro singularib^o. ⁊ sup-
positis. Prima ps añtis patet. qz restringitur p verbum p̄ntis
tēporis ad p̄sentes. Dm q hoc verbū ē acceptū in p̄pōnib^o
necessarijs absoluitur a tempore. et sic nō cōnotat tēpus nrm. sed
cōnotat eternitatē qne ambit om̄e tempus ⁊ ergo nō habz vim
restringendi ad p̄sens tempus.

Sr In ista p̄pōne homo est spēs hō accipit p ex̄ntib^o hoib^o
qui sunt singulares g^o supponit psonaliter. Añs pbatur
quia esse fiat ex̄ntiā sed existentia uenit singularibus. ergo ⁊c.
Dm q hoc v̄bū est pōt capi tripliciter. Uno modo vt dicit eē
existentie. qūo ponit in p̄pōne ⁊c est sc̄do adiacente. vt hō ē. i. exi-
stir. Alio^o accipit vt dicit esse essentie. ⁊ sic dicim^o q diffinitō di-
cit esse rei Tercio mō accipit ē vt dē p̄positōz extremoz ⁊ h̄tudi-
nē p̄dicati ad subiectū. ⁊ sic sumitur in ppositionibus necessa-
rijs ⁊c est 3° adiacente. et sic etiam hic capitur hō est spēs. Et
ideo est dicendū q ibi hō ē spēs. est nō dicit esse existentie hois.
sed significatur in tali ppositione spēm inesse homini. et id etiaz
verificatur p̄pōnes in quibus subiectū fm rem significatā. nec
habet esse existentie. nec etiā essentie. sicut si nullus asinus esset ad
huc illa esset vera asinus est rudibilis. et tamen nec asinus ha-
beret esse ex̄ntie. nec essentie. nec etiā rudibile stante illo casu.

Sr Terminus cōmunis nō pōt supponere respectu p̄dicati se-
cūde intentionis. ergo male dicitur in textu q subiectum
supponat simpliciter. Añs probat p boetiū dicentē forma sim-
plex subiectum esse nō pōt. Dm q forma pōt dici simplex

De supponib⁹

q^{da}duplex. Pr^o d^r simplex q^z n^o est pposita ex aliq^{da}. z sic d^r d^r sim-
plex. Sec^{do} d^r simplex q^o n^o est ppositu^m ex mat^{ria} z for^{ma}. z sic suba se-
pata d^r simplex. Terc^o d^r simplex q^o n^o est ppositu^m ex q^{tuor} elem^{en}t^{is}
et sic cel^u p^{er} d^r d^r simplex. Quarto d^r aliq^{da} simplex q^z n^o icludit in
se multitudin^{em} supposito^{rum} secunduz q^{uod} huiusmodi. z sic species
specialissima dicitur esse simplex. z tale simplex est subiectu^m for-
marum q^{ue} consequunt^{ur} corpus mixtu^m. sed quod est simplex. p^{ri}mo^o
non potest esse subiectu^m alicuius accid^{en}tis sicut deus. potest t^um
etia^m esse subiectu^m propositionis de quo subiecto loquitur argum^{en}-
tum. sed auctoritas. Boetij loquit^{ur} de subiecto in p^{ro}positionis.

Arguit^{ur} In p^{ro}positione vniuersali negatiua p^{re}dicatu^m
n^o suppoⁿit simpliciter. g^o nec in p^{ro}positioⁿe affir-
mativa. Consequ^{en}tia tenet. quia non est maior ratio de vno q^{uam} de
alio. D^{ic}im^{us} q^{uod} n^o est simile quia p^{re}dicatum vniuersal^{iter} negatiue
semp^{er} negatur. z etia^m distribuit si sit termin^{us} c^{om}munis. q^{uod} negat^{io}
cadens sup^{er} terminu^m c^{om}munem semp^{er} distribuit ipsum z ergo p^{re}-
dicatu^m p^{ro}positioⁿis negatiue supponit confuse. si sit termin^{us} c^{om}-
munis z discrete. si sit singularis. S^{ed} in p^{ro}positioⁿe vniuersali affir-
mativa subiectum solu^m distribuit. et p^{re}dicatu^m non p^{ot}est distribui. z
ideo p^{re}dicatum tunc stat pro forma vel natura in c^{om}muni z
non pro suppositis. et sic est ibi suppositio simplex.

Arguit^{ur} Terminus in p^{re}dicato positus non supponit
simpliciter. Probatur quia terminus positus
a parte p^{re}dicati accipitur pro forma. sed forma est principium
appellationis ergo etia^m talis terminus deberet appellare et non
supponere. Dicendum q^{uod} duplex est forma scilicet essentialis
et accidentalis tunc dicitur q^{uod} forma accidentalis saltem secun-
dum modernos est principium appellationis. sed non forma
essentialis que a parte p^{re}dicati supponit simpliciter.

Arguit^{ur} Contra terciam speciem. sub illo termino qui se-
quitur dictionem exceptionem potest fieri descen-
sus. ergo non supponit simpliciter. Antecedens probatur quia
sequitur bene Omne animal p^{re}ter hominem est irrationale. er-
go omne animal p^{re}ter hunc hominem est irrationale. et sic de
alijs vbi descendentes sunt vere. Dicendum q^{uod} duplex est des-
census scilicet copulatiuus et disunctiuus. Copulatiuus est
vbi descendentes coniunguntur per coniunctionem copulatiua^m
z talis non fit in suppositione simplici nisi false. Alius est desc^{en}-

Tractatus

sus disiunctiu⁹. et est quādo descendentes coniunguntur per cōiunctionem disiunctiuam et tunc descendentes pnt esse vere. sed tamē est fallacia figure pictionis quia mutatur vniuersale in particulare. Descensus autē copulatiuus fit vere in suppositione personalī et non in suppositione simplici.

Querit Quomō suppoit h disciplina in subiecto di/cendo disciplina est omnīū cōtrariōz eadem.
Ddm q̄ simplr Et ratō ē qz nisi sic propō essz falsa. s; suppo/sitiones ordinant ad verificādūz propōnes. et ideo termini de/bent dici supponere scdm sensum in q̄ propōitōes sunt vere.

Scdo pbat qz nō pōt fieri descē⁹. qz si sic descēdētes eēnt fle

Arguit Subiectū ppōnis indiffite suppoit psonalr et determinate. s; disciplina ē subiectū ppōnis in/diffinite ergo suppoit personalī. Minor pbat qz termin⁹ pōs ponitur in subiecto sine signo. Dicendum q̄ ista propositio non est indiffinita sed singularis singularitate nature sicut ista homo est species vel ista homo est dignissima creaturarum quia in propositione indiffinita potest fieri descensus ad singularia. sed hoc non potest fieri in ista propositione Et licet ibi ponat terminus communis pro tanto quia significat naturam cōmūnem non tamen est terminus communis prout terminus cōmūnis diffinitur a Petro hispano in primo tractatu suo q̄ potest predicari de pluribus rē.

Contra diffinitio propositionis indiffinite sibi conuenit et ergo est indiffinita Dicendum q̄ proprie ibi non subicitur terminus communis. quia talis terminus communis non accipit ut communis. sed ut est singularis et hoc ideo quia sicut sub termino singulari non potest fieri descensus. ita nec sub termino cōmuni taliter accepto et ideo dicitur esse singularis singularitate nature.

Arguit Propositiones contradictorie debent esse elusivae suppositionis fm genus propinquuz. sed ista nulla disciplina est eadē cōtrariōrum est cōtradictoria illi⁹ disciplina ē eadē oīm cōtrariōz. et in pma ē suppositio psonal. q^o in scda. Ddm q̄ ista nlla disciplina est eadē oīm cōtrariōz nō ē cōtradictoria ad istā disciplina ē eadē oīm cōtrariōz ppter duas cās Prima qz cōtradictorie sūt vniuersales et ptiēlares. s; istaz vna nō est ptiēlaris s; potius singularis ut patuit. Scda causa qz si sic

De supponib?

tunc due cōtradictorie eēt simul vere. qz ista ē vera disciplina
est eadē oīm p̄rarioz. Et ē simile de istis p̄pōib?. hō ē spēs. nll?
hō ē spēs q̄ etiā nll? vere. z ergo non sunt contradictorie.

Arguit Suppō p̄sonalis et simplex cōcīdūt in p̄dica
to istis p̄pōis hō est aīal. ergo nō sūt spēs disti/
cre. An̄s pbat qz animal suppoit simplicit̄ cū sūt p̄ natura gēis
et etiā supponit determinate cū posset fieri descensus ad aliq̄ det
minatū. Dōm q̄ in omni ordine infimū supioris ordinis z su
premiū inferioris ordinis sp̄ habet affinitatē z p̄pinq̄tatē. z ḡ non
est incōueniēs q̄ in vno imino p̄ueniāt infimū gradū supponis
simplicis z supremus. suppois p̄sonalis dūmō tū ille termin?
aliter z aliter accipiat fm q̄ duplices supponēs ponunt in eo. qz
in illa propōe animal pōt accipi dupl̄r. Uno^o sic ponit ex forma
locutionis z tunc est suppo simplex. Alio^o accipit fm q̄ sū sub/
iecto fit descensus z illo mō etiā pōt fieri descensus sub p̄dicato.
et sic p̄dicatum ex cōsequenti supponit p̄sonaliter.

Arguit Enī dicit̄ omē aīal p̄ter hominē ē irrōnale ho
minē supponit cōfuse. ḡ nō simplr. An̄s pbat
qz p̄ter est signū exceptiū z includit in se negatōem. ḡ scit ter/
minū cōmunē stare confuse. Dōm q̄ signū exceptiūz inclu/
dit in se negationē. s̄z nō negē illū terminū q̄ immediate ipm seq̄t
sed negat p̄dicatū de termino illo cui immediate p̄iūgit. z iō p̄e
dicatū bene distribuit. vñ ista omē animal p̄ter hoīem ē irrōna.
le. sic resoluit̄ omne animal est irrōnale. s̄z sol^o hō nō est irrōnal.
ibi h̄ p̄dicatū irrōnale negat de imio q̄ immediate seq̄t signum ex/
ceptiūm scilicet hominem.

Querit Qualis suppo sit hīc in s̄biecto. z p̄dicato hō
differt ab eq̄. Dōm q̄ in p̄dicato ē supō p̄so
nalis sed in s̄biecto est p̄ncipalr suppo simplr. rō est qz in s̄biec/
to significat q̄ natura hūana differt a q̄libet cōtento s̄b equo. et
tamē p̄dicatū nō pōt supponere simplicit̄. qz hoc s̄bz differt in
cludit in se negatōem z ideo facit p̄dicatū stare p̄ suppositis.

Arguit Subiectū p̄pōis indiffinitē suppoit p̄sonalr
s̄z homo est subiectum propositionis indiffinitē i
prefata propōe. ergo supponit p̄sonaliter. Dicendū q̄ non
est propōitio indiffinita sed singularis quia ibi subiicitur ter/
minus cōmunis nō vt 2 is ē s̄z vt singularis singularitate natē.

Tractatus

Querit Qualis suppo sit hic ad eq̄tandū re q̄rit equ^o
 Dōm q̄ suppo simplr. z videt q̄ non qz ibi
 terminus nō ponit pro natura. qz natura equi non re q̄rit ad eq̄
 tandū sz ipm suppositū. Dōm q̄ duplr ē suppo simplex qdā
 est simplr simplex sicut attingit in propoib^o vbi terminus acci/
 pitur p natura sine inclinatioe ad supposita ex pte locutiois sicut
 h̄ homo ē spēs. z in tali suppone simplici nō pōt aliq̄ mō p possi
 tio verificari pro suppositis. Alia ē suppo simplr. fm qd z fit i
 ppōne in qua termin^o ex locutioe pncipalr accipit p natura z tñ
 cum inclinatioe ad supposita. sz min^o pncipalr. Et in tali suppo ē
 simplici ppositio pmo verificat p natura z ex psequenti p sup/
 positis. Sitr est in h̄is ppōnib^o. In prato bis cōmedi offam
 vbi hoc p̄dicatū offam supponit simplr. Sic z rome vendit pi/
 per. Bis audiui missaz in q̄bus omibus terminus accipit prin
 cipaliter pro natura. et ex consequenti pro suppositis

Querit Qualis suppo sit hic hō est dignissima crea/
 turaz z ibi cuncta timent hoīez. Dōz est q̄
 suppo simplr. Arguit tñ q̄ non qz hō accipit ibi p suppositis
 qz sensus est q̄ supposita humane nature sunt dignissima creatu
 raz. Dōm q̄ licz hō posset ibi capi p suppositis nō tñ p aliq̄
 supposito determinato. qz tñc propo esset falsa. Et sile est de ista
 propōne ad eq̄tandū re q̄ritur equ^o quia suppositum equi requirit
 ad equitandum non tamen determinatum suppositum.

Arguit hic hō est dignissima creaturaz ēē dignissima cre
 atūa z verificat deoib^o suppositis hoīs sil. g^o hō
 suppoit p̄fuse. Dō q̄ duplr imi^o stat p omib^o suppositis Uno^o
 mediāte signo vniūsalī z sic termin^o stās p omib^o supponit cō
 fuse. Alio^o termin^o stat p omib^o nō ex mō loquendi. sz ex v̄itate
 locutionis. qz potest de omib^o verificari. z sic termin^o non sup/
 ponit p̄fuse sic stās p omib^o vt dicendo homo est al. qz in illa p
 positione animal potest verificari de quolibz homine cuz tñ ex
 modo loq̄ndi homo hic non ponatur pro quolibet homine. er/
 go non supponit confuse.

Querit Qualis suppositio sit hic. omē animal fuit in
 archa noe Dōz q̄ illa propositio p̄t capi du
 plicat. Uno^o in sensu in q̄ fit. z tñc debz referri ad illd tps in quo
 omia supposita animalis fuerūt in archa noe q̄ scz nō poterant

vinere in aq̄s. et tūc est ppositio vera et est ibi suppo confusa. et tūc sensus est q̄ oīe suppositum aīalis qd̄ nō potuit vivere in aq̄s fuit in archa noe. Alio^o accipit illa propo in sensu quē facit et tūc animal itez supponit cōfuse et tūc ppositio est falsa. qz sensus est de q̄cūqz vez est dicere qd̄ fuit aīal de illo vez est dicere q̄ fuit in archa noe qd̄ ē falsū. Etia si aīal h̄ caput p singul^o genēz adhuc ē suppo cōfusa et nō simplex. lez aīal nō distribuat p supposita simplr distribuit tñ p inferiorib⁹ in resp̄cū. scz p sp̄cibus qd̄ sufficit. Un etia pōt fieri descēsus ad inferiora in resp̄cū scz ad sp̄s. lez nō possit fieri descē⁹ ad inferiora simplr. i. ad ididua

Personalis est acceptō ter

Hic pñr diffinit scdm mēbrū dicte dīuisionis scz suppositōez psonalē. dicēs q̄ suppo psonalē ē acceptō cōis p suis inferiori/ bus qz nō significat h̄ aliqd̄ s̄ q̄le qd̄. ergo etia nō suppoit p eis

Dm q̄ significatō ē duplex. qdam est p̄māria et pncipal. et sic termin⁹ cōmunis solū significat naturā cōmunē et non suppo sita. et sic significatio nō accipit qñ dicim⁹ q̄ suppo presupponit significatōem. xl^o q̄ significatō sit gen⁹ ad suppoem. Alia ē significatio cōmuniter capta. put se extendit ad significatōem p̄ma riā et secundariā sil. et sic termin⁹ cōmunis nō solū significat na/ turā s̄ etia supposita qz significat supposita significatōe scda/ ria. et illo mō significatō ē ali qd̄ cōmun⁹ ad suppositōez et illaz significatōem generalit̄ captam presupponit suppositio

Arguit Termin⁹ singularis supponit psonalr. Proba tur qz suppo psonalē dī a psona. s̄ stare p pso/ na cōuenit t̄minis singlarib⁹. Dm q̄ suppo dīcī psonalē qz est termi cōis p psona siue p inferiorib⁹. et 2° acceptō termini cōis p psona solū p̄uenit t̄mino cōi supponenti psonaliter.

Querit Quare ista suppositio vocat psonalē. Dd⁹ q̄ iō qz t̄min⁹ suppoēz psonalr suppoit p pso/ na et inferiorib⁹ capiēdo psonā cōmunit̄. put idēz ē q̄ suppositū sicut p̄t̄z in grāmatica qñ loquūt grāmatici de demonstratōe pso/ nali. qz demonstratō psonalē dī que est p supposito. et similiter re/ latio psonalis que est pro supposito.

Arguit Si suppo psonalē ēēt qñ termin⁹ accipit p pso/ na. tūc h̄ nō ēēt psonal suppositō aīnys currit

Tractatus

quia asinus non accipitur ibi pro persona. cum persona solū sit rō/
nalis creature individua substantia. s; asin⁹ p^ricularis non ē hmōi

Dōm q; psona accipit^r dupl^r. Uno^o p^rpe s^m p^rpria ei⁹ signi/
ficatōem siue impositōem. z sic significat indiuiduū intellectua
lis nature. z sic null⁹ asin⁹ ē psona. Alio^o accipit^r psona gⁿaliter
s^m q; venit in vsum cōiter loquētū. z sic accipit^r p indiuiduo p
dicamēti substantie. z sic etiā supposita asini lapidis z ligni dicūt^r
psone. Iuxta qd notandum q; d^rna ē inter ista tria scz supposi/
tum. indiuiduū. z psona. Nā indiuiduū d^r singulare cuiuscūq;
predicamēti indifferēter siue sit substantia siue accis. Un⁹ sortes
dicūt^r indiuiduū substantie. h⁹ albedo h⁹ nigredo d^r indiuidua acci/
dentis. Suppositū aut^r d^r indiuiduū p^rdicamēti sube qz supposi/
tū significat aliqd qd ē s^b alio positū tāq; s^biectū qd nō puenit
alijs accitib⁹. Persona vero ē suppositū intellectuā creature. et
diffinit^r sic a boetio Persona ē intellectuā nature indiuidua suba
altⁱ nō innitēs. Un⁹ psona sic solū repitur in deo. z in subanⁱs se
patⁱs. z in hoib⁹ que solū sūt intellectuāles. Dicūt^r notant^r altⁱ nō
innitēs ppter tria q; vident^r eē psone z nō sūt. Primum est h⁹ia
nitas in xpo q; nō est psona s; ē assumpta a s^bo in diuinis. z sic
in xpo solū ponim⁹ vnā psonā. Scdo p^r ptes substantiales que
sūt in toto ergo nō dicūt^r eē psone. Tertio d^r p^r aiām rōnalem
q; licz aliqn p se s^bstat cū tñ s^p h⁹eat renisum ad corp⁹ seu inclina/
tōem. iō nō meretur dici psona. Ex isto patet q; ista tria. supposi/
tum indiuiduum z psona h⁹nt se sicut sup^r z infer^r. nā indiui/
duū est sup^r z s^b illo ē suppositū. z sub supposito est psona.

Querit^r Utrum h⁹ sit suppo^r psonalis hec herba crescit
in orto meo demonstrādo aliam ab herba mea.

Dōm q; nō est suppositio psonalis sed ē discreta vel simplex
qz si accipiat^r illa propō s^m demonstratōem psonalē. s. demonstran/
do illā herbā extra ortū z dicā demonstratōem psonali illa herba
crescit in orto meo. tūc ē suppositō discreta. sed orō ē falsa. Si
autem sit demonstratio impsonalis id est simplex. tūc est supposit/
io simpl^r. qz sens⁹ ē q; natura illi⁹ herbe crescit i orto meo.

Querit^r Quomodo scitur quando termin⁹ accipitur
pro natura vel inferioribus Dōm q; tria p.
dicatā possunt attribui termino cōmuni. scz p^rdicata scde inten/
tōis. vt dicendo hom oē species. z talia p^rdicata addita termino/
cōmuni faciunt ipsum stare simpl^r. et hoc si sit aliquod quod

De supponib⁹

pōt supponere. qz ⁊ si pōni pcepte v^t illogismo pcepto addat
secūda intētio nō tñ supponit. v^t dicendo fortes currit ē pposi
tio Scdo mō pōt termin⁹ sumi in ordine ad p̄dicatū reale essen
tiale. Tercio in ordie ad p̄dicatū reale accidentale. Et illis duo
bus vltimis modis termin⁹ accipit p supposito. ⁊ supponit.
p̄sonaliter. v^t dicendo hō ē aīal hō currit. ⁊ si ponat in sbctō

¶ Nulla est suppositio indiuidualis ergo nulla ē supposi
tio p̄sonalis. Dōm negando aīas ymo suppositio p̄sonal
est indiuidualis ⁊ ē eadē suppo licet nō vocetur indiuidualis.

Suppositionū personaliū.

alia determinata. Posita diffōne suppois p̄sonalis. h̄ dnterdi
uidit eā in determinatā ⁊ p̄fusam. Et ē rō diuisionis qz in sup
positione p̄sonali terminus cōmunis accipitur p suis inferiori
bus. sed terminus cōmunis acceptus p inferioribus pōt dupli
citer capi. Uno mō pro omnib⁹ inferioribus vel multis sic q
nō pōt verificari p vno supposito tantū. ⁊ sic est suppositio con
fusa. Alio mō pōt termin⁹ cōmunis accipi p aliquibus inferio
ribus. sic tamē qz orō vel ppō pōt verificari p vno supposito tā
tum ⁊ sic ē suppo determinata. Deinde diffinit suppoem determi
natam dicens. Determinata est illa quā habet termin⁹ cōmunis
indiffinite sumptus. vel cum signo particulari. v^t hō currit. ali
quis hō currit. hic em̄ subiectū cuiuslibet ppositionis suppoit
determinate. Et hoc p̄batur duabus rōnibus. Prima rō ē. Illa
suppositio est determinata in qua termin⁹ fm se cōiter acceptus.
reddit locutionē verā p determinato supposito. sed sic est in istis
ppōnibus homo currit. aliquis hō currit. ergo rē. Adioz p̄ba
tur qz aliud ē supponere ⁊ aliud ē locutōez verā reddere. ⁊ sic ter
min⁹ cōis indeterminate sumptus ex pte supponis ⁊ scātōis red
dit locutōem verā p vno determinato supposito. Scda rō est
qz qñ arguit in isto argumēto aīal ē fortes aīal est plato. g⁹ aīal
ē oīs hō. tūc arguitur a pluribus determinatis ad vnā determinā
tā v^t dicūt auctores. ergo oēs inferētes sunt determinate. et etiā
illata s; ille sunt indiffinite. g⁹ subiectū ppōnis indiffinite sup
ponit determinate. ⁊ sic vltima rō sumit a loco ab auctoritate.

¶ Indiffinitū et determinatum opponūtur ergo terminus
sumptus in ppositione indiffinita. non potest supponere
determinate. Dōm qz determinatū ⁊ indiffinitū capiūt dupli^r Uno^o p

Tractatus

ut referunt ad idem fm idē. et sic opponuntur et nō conueniunt si
mul vni. Alio mō accipiuntur illa duo put referunt ad idē. fm
diuersa et sic nō opponuntur qz pnt vni simul inesse. et sic fit h. qz
termin⁹ ponit indiffinite rōne fcatōis ppōnis. qz terminus in
subiecto positus indeterminate fcat qdēqz suppositū. sed rōne
verificationis locutionis pōt vocari determinata. qz ppositio red
ditur vera p vno supposito hoc est si pdicatū est in subiecto pro
vno determinato supposito. tunc tota ppositio verificat. Et iō
dicitur cōiter qz formaliter talis ppositio ē indiffinita. qz rōe si
gnificationis finaliter ē determinata. qz finis ppōnis est reddere
locutionē verā. sed reddit locutionē verā p vno determinato sup
posito ergo subiectū ppōnis indiffinite determinate supponit.

¶ Ex isto sequeret qz suppositio discreta. et determinata coin
cideret. Sequela pbat qz in supōne discreta etiā termi
n⁹ accipit p vno determinato supposito sicut in supōne determina
ta nō accipit termin⁹ p vno determinato supposito rōne fcatōis
sed rōne verificationis ppōnis qz ppositio verificat p vno sup
posito rōne fcatōis. qz fcat vni suppositū p quo supponit et
sic nō equaliter termin⁹ supponēs discrete et gsonali accipit. p
determinato supposito.

Querit Utrū valeat argumentū a plurib⁹ determina
tis ad vnā. Ddm qz nō formaliter. i. gĩa forme
sed gratia materie bene pōt valere. Arguitur tamen qz sic qz ibi
est pgressio a singularibus ad vle. ergo ē bonum argumentū ab
inducētib⁹ ad inductam: Ddm qz ibi nō est vera inductio et
rō est qz inducentes ppōnes debēt habere sua singularia in sub
iecto. et nō in pdicato. Et rō ē qz pprins modus singulariū ē qz
subiiciant et nō pdicentur. Cū aut inductio sit ex singularibus.
ergo debēt singularia subijci. hic aut singularia sumunt in pdi
cato vt animal est sortes aial est plato et sic de alijs. ergo aial est
omnis homo. Secdo dicendū qz inducentes sunt falsæ ex pre si
gnificationis vel ex pre locutōis licet de bonitate intelligentis
possent sumi vt vere qz intelligens istas ppōnes pōt pdicatus
intelligere loco subiecti et tunc simpliciter vere et est bona indu
ctio. Dicitur tamen qz gratia materie bene valet et hoc p verā in
ductionē vt sic arguendo asinus est suba hō est suba et sic de alijs
ergo animal est suba. sed gratia forme nō valet. qz illa nō ē vni
uersalis. ergo aial est omnis homo. vel ergo aial est substantia

De supponibus

Sr Idem est supponere et locutionem veram reddere. ergo antequam /
ritas textus est falsa. Aliis probatur quod in suppositione simplici ter-
minus supponit et reddit locutionem veram. per eodem scilicet per naturam et
in suppositione discreta per supposito. Dominum quod ista propositio textus non
est vera in omni specie suppositionis. sed in suppositione determinata. quia
ibi terminus fecit et supponit per unum et reddit locutionem veram pro
alio. Exemplum ut homo currit ibi homo fecit indistincte hominem curren-
tem et non currentem. supponit etiam siue stat per hoc currensem siue non
currentem et non potest stare pro currentibus tantum. Cuius ratio est quod verbis
non potest restringere subiectum ex parte fectionis. sed solum ex parte as-
significationis. et ideo currere non potest restringere hominem per curren-
tibus tantum sed bene ad prius. locutio tantum reddit vera pro curren-
tibus quod de illis verum est dicere quod currant. Sed quare probum in illis
propositionibus et similibus non restringit subiectum gratia fectionis.
ideo est quod si sic tunc omnes ille propositiones et asseriones essent necessarie.
quod est simpliciter falsum. sequela patet quod propositio posita a prepositi.
intelligere in subiecto. sed quilibet propositio verificat nuncio de se ip-
sa. exempli gratia si in ista propositione homo currit homo staret per currentibus
sensu esset quod homo currens currat que est necessaria. quod omne quod
est quando est necessarium est esse sic hominem currere quando currit est
necessarium quod currat.

Sr Si supra dicta essent vera tunc sequeretur quod hic esset sup-
positio confusa homo currit. Sequela probatur quod homo stat per omnes
hominibus tam currentibus quam non currentibus. Dominum quod in unum dupliciter potest stare per om-
nes. Uno per signum distributivum quod actualiter distribuit terminum
pro omnibus suppositis et talis acceptio termini facit suppositum
confusum. Alio accipit terminum pro omnibus. quod non determinat ad
aliquid determinatum suppositum. et sic debet accipi pro omnibus quod non potest
pro uno quod pro alio non quod actualiter omnia supposita in termino in-
cludant et hoc fit in suppositione determinata.

Sr In ista propositione uterque homo currit homo supponit personalem
et non determinate nec confuse. igitur divisio suppositionis personalis
est insufficientis. Aliis probatur quod non determinate cum non possit verifi-
cari de uno. nec confuse. quod non accipit per omnibus suppositis. Dominum
quod sicut duplex est distributio. ita duplex est suppositio confusa que-
dam enim est perfecta et est quando terminus communis distribuit pro omnibus suis in-
ferioribus. ut dicendo o homo currit et ibi est suppositio confusa perfecta
et est quando terminus distribuit pro pluribus sic tamen quod non per unum

Tractatus

suppositio dicitur locutio verificari possit sicut in ista propositione vterque homo currit. Ad illam enim locutionem verificandam requiruntur duo supposita. si autem posset locutio verificari pro vno determinato supposito sic ibi esset suppositio determinata et non confusa.

Sic tunc sequeretur quod hic non esset suppositio confusa omnis sol lucet. Sequela probatur quia illa propositio verificatur de vno determinato supposito. Dominum quod licet quo ad rem ipsam posset locutio verificari pro vno supposito terminum. tamen quo ad modum loquendi non potest verificari pro vno quia illud signum omnis distribuit illi terminum soli. non solum pro illis suppositis que actu sunt. sed etiam que nata sunt esse secundum aptitudinem sub sole. Ex isto soluntur questio cum queritur qualis suppositio sit hic. sol lucet. Dicendum quod est determinata quia licet sit terminus unus soli secundum actum sunt tamen plures secundum aptitudinem. et ideo sol potest determinate sumi pro sole iam actu existente. sed dicendo iste sol lucet est suppositio discreta.

Queritur. Non supponat deus cum dicitur deus est. Dominum quod determinate. et ratio est quia suppositio fundatur immediate in ficatione et ideo terminus debet dici supponere secundum ex gentiam ficationis. Sed iste terminus deus est terminus communis ideo debet habere suppositionem sicut alii termini communes tales autem si ponantur in propositione infinita supponunt determinate. ergo etiam et deus similiter determinate supponit.

Suppositio confusa est acceptio

Hic diffinitur secundum mentem dicte divisionis scilicet suppositionem confusam. dicens suppositio confusa est acceptio termini communis pro pluribus mediante signo vniuersali. vterque omnis homo currit vterque homo currit ibi homo semper supponit confuse. Unde suppositio dicitur confusa quia in ea terminus accipitur pro multis inordinate positis et vbiusque est multitudo inordinata ibi est confusio. sed hic ponuntur singularia in ordinate. ergo est confusio. et non si per se est confusio vbi est multitudo sed vbi est multitudo inordinata. sed non habentium ordinem naturalem adinuicem. Et quando arguitur. Suppositio confusa est acceptio pro omnibus. ergo non pro pluribus. Dominum quod terminus in suppositione confusa quandoque stat pro pluribus sic quod non pro omnibus vterque homo currit. et ergo quandoque stat pro pluribus non semper stat pro omnibus sed quandoque stat pro omnibus tunc semper stat pro pluribus. et quia diffinitio debet dari per ea que semper diffinitio contingit. id est contingit de pluribus in diffinitione.

De supponib⁹

Si ex isto sequeretur q^d termin⁹ supponeret naturaliter et supponeret confuse. Sequela probatur q^d accipit p^r oib⁹ inferioribus. D^{ic}im q^d dupliciter termin⁹ stat p^r oibus inferiorib⁹. Uno modo mediante signo vniuersali. et sic in tali termin⁹ est suppositio p^rfecta. Alio modo accipit termin⁹ c^ois p^r omnibus p^r modū in differentie. q^d nō accipit plus p^r inferiorib⁹ q^d p^r natura nec est estra. et talis acceptio termini p^r oibus fit in suppositione naturalⁱ. q^d ibi termin⁹ nō coarctat nec ad supposita nec ad naturas.

Ar Dicendo nullus homo est asinus. ibi asinus supponit cōfuse. et tū circa ipm nō ponit signū v^le. D^{ic}it q^d licet nō p^r natur signū v^le ad p^rdicatū s^{ed} m^o voce tamē s^{ed} m^o rē. q^d negatō negans que ponit in aliqua p^rposiōe negat illa oīa q^d sequūtur ipas in illa cōpositione. et si sint termini cōmunes que illa negationē sequūtur tunc talis negatio ipos etiā distribuit. Cui⁹ rō est quādo negatur cōmune vel sup^rius et aliquo tūc etiā negantur omnia illa que sub ipo cōtinent^{ur}. Negatio ergo cadens inq^{ue} terminū cōmunē negat etiam inferiora ad quam negationem necessa^{ria} rō sequitur distributio.

Ar Omnis termin⁹ acceptus cū signo vniuersali supponit confuse. s^{ed} q^d nō d^{ic}it omne ens q^d est fortes currit ibi ens est termin⁹ cōis cū signo v^li. s^{ed} supponit cōfuse. D^{ic}im q^d ibi subiectū nō est termin⁹ vniuersalis sine cōis. sed est termin⁹ discretus q^d est determinatus hic ad vnū suppositū. Vel d^{ic}im q^d maior est vera nisi termin⁹ talis impediat. hic autē impedit q^d p^rtrahit ad vnū suppositū. s^{ed} ad sortem. et ergo in illa p^rposiōe omne ens q^d est fortes currit ens supponit discrete quia virtute restrictionis sensus illi⁹ p^rposiōis omne ens q^d est fortes currit est id est fortes currit

Querit^r Qualis suppositio sit hic in subiecto et in p^rdicato. Cato nō homo est asin⁹. Dicendū q^d si nō accipitur negative tunc nō et homo sunt due dictōnes et sic subiectum et p^rdicatū ambo supponāt confuse. quia negatio cadēs supra terminū cōmunē habet vim distribuendi ipm. Alio mō capitur nō infinitant^{ur} et tūc transit in vnā p^rtem orōnis cū termin⁹. cui immediate adiūgit^r et sic subiectū supponit determinate. q^d sensus est ens q^d nō est hō est asinus. sed p^rdicatum supponit simpliciter s^{ed} m^o vltimū gradum sicut in simili in ista p^rposiōe homo est animal p^rdicatum supponit simpliciter. Sed diceret^r ista

Tractatus

propositione ens quod non est homo est aliter negatio precedit predicatum ergo ipsum supponit confuse. Tenet consequentia. quia negatio precedens terminum distribuibile ipsum distribuit. Dicendum quod negatio sepe distribuit illud quod per ipsam sequitur in eadem compositione. ita hic sunt due compositiones. una est ens est aliter. et in illa non ponitur negatio quare predicatum aliter non distribuitur. alia est quod non est homo

Arguit Dicendo omnis homo est totum in quantitate ibi potest terminus communis cum signo universalis et tamen non supponit confuse sed potius discrete. Dicendum quod illa propositio potest capi dupliciter. Uno modo in sensu quem facit. et sic subiectum eius supponit confuse et est falsa. quia sensus est. de quocumque verum est dicere quod sit homo de illo verum est dicere quod sit totum in quantitate. et sic arguitur procedit. quia ut sic ponitur ibi terminus communis cum signo universalis Alio modo accipitur in sensu in quo fit et tunc propositio est vera et est suppositio discreta. quia sensus est quod istud complexum omnis homo est totum in quantitate. et sic potest loco unius singularis cui non est nomen impositum

Arguit Si accipiat illa propositio. omnis homo est totum in quantitate in sensu in quo fit tunc ibi adhuc subiectum terminus communis cum signo universalis. ergo subiectum supponit confuse. Dicendum quod homo non accipitur hic ut terminus communis sed materialiter sic etiam istud signum omnis. cum igitur suppositio presupponit significationem sic prope hic ille terminus homo non supponit tamen in his modis dum termini supponuntur discrete. quia stat per uno terminum. sicut pro isto complexo omnis homo

Arguit In ista propositio homo est nullus aliter homo supponit confuse et tamen est subiectum propositio indiffinita. Dicitur quod omnis homo secundum locutionem proponat. tamen secundum ordinem constructionis potest potest et sic ibi tamen homo quod aliter distribuunt et propositio universalis negativa

Ar Hic est suppositio confusa totum quod est in mundo est in oculo meo. et tamen ibi non potest terminus communis cum signo universalis. probatur. prima pars assumpti. quia equalens sua est confusa. scilicet ista quolibet pars mundi est in oculo meo. ergo et ipsa. Dicitur quod totum accipit dupliciter Uno modo categorice siue significative. et tunc totum supponit de terminante et accipit substantiue et est subiectum propositionis indiffinita. et est sensus integrum quod est in mundo est in oculo meo. Alio modo accipit totum si categorice et distributive siue significatiue. et sic non potest

De suppositiōibz

supponere. qz accipitur adiectiue. z etiā nō significat vniuersale vel particulare. sz est aliquid inclusū ī lī totū quod ē substantiū scz pō vel aliquid h^o moi z hōz supponit cōfuse

Arguitur Omnis z quodlibz signum vniuersale nō supponit cōfuse ergo nō hz vim ad hoc qd aliqd aliud supponat cōfuse Cōsequētia pbatur. qz nūq̄ dat alteri qd nō habet. Dicendū qd habere suppositiōēz orit̄ ex significatiōe rei substantiue. q̄ nō pōt suppositiō puenire termino adiectiuo. sz habere speciē suppositiōis oritur ex signis distributiuis l^{er} tescū signorū.

Suppositiōnū cōfusarū ali

Hic ponit diuisione z suppositiōis confuse nō quidē vt eadē affirmet sed vt postea eā reprobet. qz nūq̄ bene reprobatur. nisi pūis funditus ītelligatur. Dicit q̄ suppositiōnū confuse alia est cōfusa necessitate signi vel modi et alia necessitate rei. Ratio diuisionis est ista. qz terminus q̄ cōfunditur siue distribuitur p̄ dupliciter distribui. Vno mō p se z immediate qd p̄tingit p additiōnem signi īndistributi vel illius qd habet vim signi. sicut mod^o vt nece sse vel impossibile. z sic est suppositiō cōfusa necessitate signi vel modi. Alio modo confunditur terminus p accidens. et sic est suppositiō cōfusa necessitate rei qz suppositiō cōfusa necessitate rei puenit ex hoc qd aliqua res est ī illo qd ē distributū. z ergo oportet illā rem distribui sicut illud ī quo talis res ē. sicut si diceretur qd ad diuisionē parietis albi. seq̄tur etiā diuisiō albedinis z hoc necessitate rei. quia res que est albedo est ī pariete. z ideo oportet eā diuidi ad diuisione z parietis Et ambo mēbra illius diuisionis patent exēplariter ī hac ppositione omnis homo ē al^{us} vbi ē suppo cōfusa necitate sig ī substantio. z ī pto necitate rei

Arguitur Diffinitio suppositiōis confuse non puenit suppositiōi cōfuse necessitate rei. ergo illa diuisiō est mala vel diffinitio suppositiōis confuse non esset bene assignata. quod non potest dici. Antecedens probatur quia ibi non est acceptio termini cōmunis pro pluribus mediante signo vniuersali. Dicendum ē^o sustinentes illam diuisionem qd licz ī suppositiōe confuse necessitate rei non sumatur. predicatum cum signo vniuersali qd distribuit ipsum immediate. tamen immediate vt ī ista ppositiōe ois hō ē animal. al^{us} p^o nō distribuit sed ex p̄nti. l. qz hō distribuit z al^{us} ē hōie. q̄re etiā al^{us} distribuit z stat mediate p plib^o

Tractatus

Querit Quare aliqua vocat suppositio p̄fusa necessitate rei. Dm q̄ id q̄ ex hoc q̄ res sic h̄z se q̄ sit in alio distribuit ad distributōez ei⁹ in quo est sic aial est i ho mie. sic etiā diuidit ⁊ distribuit ad diuisionē hoīs. Illa aut suppositio vocat p̄fusa necessitate signi q̄ ppter signū fit distributio subiecti sic hic. oīs homo est aial. q̄ homo ibi in subiecto distribuit p̄ signū sibi appositū scz oīs. Sic etiā aliqua dicit cōfusa necessitate mōi. vt q̄n aliquis termin⁹ distribuit p̄ modū qui ponit in ppōe. sic fit in ppōe modalī. q̄ ille mod⁹ equalet signo vniuersali distributio. sicut est de istis modis necesse ⁊ impossibile. q̄ necesse valet oīs impossibile vero null⁹. Dicēdo ergo hoīez currere est necesse. ppositio resoluit in istā oīs hō currit. sicut etiam ista. hoīem currere est impossibile. resoluit in istā. nullus hō currit. Et ex hoc etiā cōtingit q̄ suppositio p̄fusa necessitate signi vlt modū ponit p̄ vno mēbro diuisionis ⁊ suppositio p̄fusa necessitate rei p̄ alio mēbro. Et dicit necessitate rei q̄n termin⁹ distribuit ex hoc q̄ res significata p̄ terminū est in aliquo subiecto qd ē distributū. sicut est in ista ppositōe oīs hō est aial. in illa ppōe hoc verbū est significat essentiam fm̄ modernos. ⁊ cuiuslibet homi inest sua cōntia. sic est distribuit necessitate rei. ⁊ quia hō est distributus in subiecto. ergo etiā animal. quia aial est in homie q̄ est distributus. ergo oportet propter rem que sic se habet q̄ est i alio q̄ etiam animal sic distribuatur necessitate rei.

Arguit Verba non supponūt sed copulant. ergo male hic dicit q̄ hoc verbū est supponat p̄fuse necessitate rei in ista ppositōe hō est aial. Dm q̄ hic est color rhetoricus. accipitur em̄ inferius pro superiori scilicet suppone re pro accipi. ⁊ est senius q̄ est suppoit cōfuse id est accipit p̄fuse:

Notādū Q̄ noīa illaz speciez aliter sic ponunt suppositionū p̄fusz aliqua est mobilis ⁊ alia est immobilis. Vñ ille termin⁹ dicit supponere p̄fuse mobiliter sub q̄ p̄t fieri descēsus copulatiu⁹ tā in subiecto q̄ in p̄dicato. sed suppo p̄fusa immobilis ē q̄n nō p̄t fieri descēsus ad inferiora sub p̄dicato copulatiue. vt oīs hō est aial ibi em̄ homo supponit cōfuse mobiliter. sed aial supponit cōfuse immobiliter. q̄ sub ipso bene

Arguit sic descēsus distinctiuus nō ēt copulatiu⁹ In ista ppōe oīs homo est animal supponit

De suppositiōib⁹

simpliciter ergo nō confuse. Dñm q̄ illa obiectio ponit in sic-
tera ⁊ sic soluitur. qz aial accipit dupl'r. Uno mō accipit pro na-
tura generis absolute sine ordine ad subiectū ⁊ sic supponit sim-
pliciter. Alio mō accipit aial in ordine ad subiectū vt est multi-
plicatū in hoīe ad eius multiplicationē. ⁊ sic supponit p̄fuse im-
mobilis. ⁊ nō est incōueniēs terminū alio ⁊ alio mō capti alit' et
aliter supponē. qz suppositio variat s'm diūsam acceptōez termi.

Bed ego credo impossibile

Hic Pe. hispan⁹ reprobāt istā solutiōez imēdiate dictā q̄ ad il-
lam prem'sz q̄ aial staret in illa ppositiōe oīs hō est aial vt mul-
tiplicatū ad sua inferiora ⁊ intendit pbare q̄ animal in p̄dica-
to non potest stare nisi pro natura. Et hoc pbat q̄ttuor rōnib⁹.

Prima sumitur ex porphirio et formatur sic. quicqd̄ predica-
tur de alio aut predicatur de ipso vt equale de equali. aut vt mai⁹
de minore. ⁊ hoc est vtz de directa p̄dicatione que est hic. s; i ista
propositiōe non predicat equale d̄ equali. cum vnū sit cōmūnis
alio. ergo sequitur q̄ maius de minore predicat. Sed hoc cōtin-
git dupliciter. Uno mō accidentaliter quādo predicatū est acci-
dens subiecti. sed talis predicatio non est hic. cum aial sit de dif-
finitōe hoīs. ergo hic est predicatio essentialis. et in tali predica-
tione predicatur gen⁹ vel differentia hic autē aial nō est differē-
tia. ergo gen⁹. sed genus multiplicatū nō est gen⁹. ergo nō p̄t aial
sumi i dicta p̄pōne vt multiplicatū i inferiora. Scda ratio qz
dicit Aristoteles p̄mo thopicorū distinguēdo p̄dicata q̄ oīne qd̄
predicat de alio vel predicat de ipso cōiūribiliter vel nō cōuertit/
biliter. si p̄mū tūc sunt duo predicata scz p̄p̄iū ⁊ diffinitio sed
isto mō aial nō p̄dicat de hoīe quia non cōuertit' secū. Si nō cō-
uertibiliter hoc est dupliciter. qz vel accidentaliter vel essentialiter. si
p̄mū sic est accēs. s; eo mō non p̄dicat aial vt pbatū est. Si es-
sentialiter sic est gen⁹ vel differentia. sed aial nō p̄dicat vt differē-
tia qz nō p̄trahit hoīem vel aliquā aliā spēm ad esse specificū. er-
go est gen⁹. s; gen⁹ multiplicatū nō est gen⁹. 3° redit idēz qd̄ p̄us
scz q̄ nō potest sumi animal vt multiplicatū in sua inferiora.

Arguit Gen⁹ multiplicatū nō est gen⁹. q̄ iste due rōnes
supponūt falsum. Aliis pbat qz de rōne generis
est mltitudo suppositoꝝ sp̄e differētiā vel eē in plurib⁹ sp̄e diffe-
rentib⁹. Dd̄z q̄ duplex est multiplicatio suppositoꝝ. scilicet actualis

Tractatus

et aptitudinalis. tunc dicendum quod multiplicatio actualis supposito non est de ratione generis vel speciei. ergo si genus actualiter intelligatur contineri in multis speciebus non est genus. ut isti volunt qui dicunt predicatum illud proponis omnis homo est animal supponere confuse necessitate rei. Quod sic patet quia genus in quantum genus est uniuersale. sed de ratione uniuersalis est unitas iam unitati repugnat multiplicatio actualis. Alia est multiplicatio aptitudinalis. et illa non repugnat unitati. et talis multiplicatio est in ipso genere siue vltima. Tercia ratio. si predicatum propositionis uniuersalis affirmatione distribueretur tunc sequeretur quod totum uniuersale et totum in quantitate coinciderent. quod est contra diuisionem totius. Sequela probatur quia conueniunt eidem scilicet animali. nam ex quo animal predicatur ut genus sic habet rationem totius uniuersalis. sed si supponeret confuse sic haberet rationem totius in quantitate. quod patet quia totum in quantitate fit quantum terminus cuius multiplicatur in sua inferiora. si ergo animal distribueretur in sua inferiora tunc ponitur sicut totum in quantitate. Quarta ratio est. quia si animal acciperetur in predicato confuse tunc non comparatur ad inferiora sicut unum ad multa sed sicut multa ad multa. quia sic in subiecto intelligitur multitudo ita etiam in predicato. sed hoc est contra comparationes superiorum ad inferiora. quia superius comparatur ad sua inferiora sicut unum ad multa et e contra inferiora ad superius sicut multa ad unum.

Arguitur Quicquid est in alio distribuitur ad distributorem sicut homo. Dominum quod dupliciter aliquid est in alio. vno modo sicut accens in subiecto et tunc verum est quod illud quod est in alio diuiditur ad diuisionem eius in quo est sic albedo parietis diuiditur ad diuisionem parietis. et hoc est esse in alio realiter et quantitate. Alio modo aliquid est in alio sic superius in inferiori. et hoc est esse in alio secundum rationem terminum. et sic non est verum quod illud quod est in alio diuiditur ad diuisiones eius in quo est. et ratio illi est quia superius manet unum etiam in omnibus inferioribus suis. quia est conceptus unicus generis perueniens omnia inferiora. et ergo potest conceptus ille de pluribus predicari manens unum. Si autem accipiat superius ut tractum ad sua inferiora actualiter. tunc non est aliquid unum in diuersis inferioribus. neque ut sic est genus quia genus multiplicatum est species.

Queritur Que sit ratio quod superius non diuiditur ad diuisionem inferioris. Dominum quod ideo. quia superius non est in inferiori realiter. sed solum secundum rationem terminum. quicquid autem est in alio secundum rationem non necessario diuiditur ad diuisionem illi in quo est. quia

De suppoib?

rō nōstra potest illud intelligere vt vnum quāuis sit in multis. sed diuisio respicit actuale distictōem. Quāuis igit supen? sit inferius fm rem tñ non uest sibi fm rem qz modus eēndi i sū datur supra distictōez cū idē n sit pprie in seipso cū igit sup? z ifei? solū distignāt f^m rōez q sibi mutuo solā iūt fm rōez

Arguit Hoc fōbū est supponit p tot eētys p quot hōi bus homo. ergo ē suppoit confuse. Dicendum qē in ppōibz necessarijs nō dicit eē essentie nec esse existentie s; cō positionem extremoz. z ideo nō oportet q hoc fōbū est iter p tot eētys p quot hominib? homo. etiā si significaret essētia adhuc non supponeret cōfufe qz essentia sic significata p hoc verbū est non significatur vt cōtracta ad suppoita q sūt distributa p sig^m

Querit Quomō suppoit hic predicatū dicēdo homo ē species. Dicēdū qibi spēs non supponit qz est qdā^o xnoiatū siue accis sicut in ill cū dicitur hō est alb? ibi al bus non supponit. qz est xnominatiuū z accidēs. s; est dñā qz album est xnominatiuū reale. s; species est xnominatiuū rō nis vt patet ex supdictis

Querit Quot sunt spēs specialissime suppositōnū Di cēdū q qnq; scz discreta natural. simplex. xē minata z cōfusa. z dicunt spēs specialissime. qz āplius non diui dūtur i spēs varias supponū. s; tres sūt spēs sbaline. scz cōis. p sonal. z accēntalis Et dicūt iō spēs sbaline. qz qlibet eaz subdi ditur i alias spēs q sūt species specialissime. Un sufficiētia istaz species specialissimaz supponis sic sūt. qz ois suppo ē acceptio termini substantiu. vel g^m talis tmin? subcātiu? ē singularis. z sic ē suppo discreta. vel cōis. z hoc est duplicat. qz vel talis tmin? poitur extra ppōez. z sic est suppo naturalis. vel i ppōe z hoc est duplicat? accipit p natura cōi. z sic ē suppo simplex. vl p suppo sitis z hoc duplicat. qz vl ppō pōt verificari p vno supposito z sic est suppo determinata aut non pōt verificari nisi p pluribus. z sic est suppositio confusa

Ar Suppo cōfusa z simplex nō vidēt eē spēs specialissime q nō s; qnq; spēs. Alūs pbat qz hūt alias spēs sub se. Dōz q ille spēs q ponūt in suppone simplici z in suppone cōfusa. nō sūt ppe spēs s; sūt g^mus. qz in vno gradu pfecti? inueni suppositio simplex qz in alio. vt quādo tmin? cōis accipit a pre subiecti

Tractatus

respectu predicati sed e interiois. hoc autē nō fit in spēbus qz species debet equaliter picipare gen^o. Etia spēs suppositōis variatur penes diuersum modū accipiēdi terminū. s; in suppoē simplici fm oēs spēs termini habet eundē modū accipiēdi. ergo non sunt p prie species. Minor probatur. quia in suppositioe simplici in omnibus gradibus terminus accipitur pro natura. S; de suppositione confusa dicendum est q; membrum secundū illius diuisionis sufficienter est reprobatur. ergo relinquitur q; suppositio confusa sit species specialissima.

Querit Quō supponit hic homo dicendo hō est aīal
Dm q; determinate. Et arguit q; nō qz supponit hic cōiter accūtaliter g^o rē. Aīas pbat qz semp sup^o p dīcat de suo inferiori. si ergo ibi supponit determinate tūc etiā supponit accūtaliter psonalitē z cōiter. Dm q; licz in suppoē determinata includātur oīa genera suppoēis subalterna tū debz rīderi in spē specialissima. Rō qz oīs questio fit ad hoc vt satis fiat querenti. z ideo etiā rīstio debet sic dari. s; rīdendo in spē subalterna nō satis fit querēti. quia adhuc restaret alia questio. z ideo debet responderi in specie specialissima. z tūc querēs certificatur.

Querit In q; discrepāt moderni ab antiq; i materia
de suppoēib^o Dōz q; in q; qz. pma discrepantia ē qz ipi dicūt q; ficta nō supponāt vt chimera. z h; pbat sic qz suppo est acceptio termi p aliq. s; ficta nō accipiūt p aliq. g nō supponūt. miorē pbat qz nō fecāt rē. Secda discrepantia ē qz dicūt q; illud nō possz supponē qd nō pōt demonstrari demonstratōne ad sensū. z ex h; dicūt q; adiectia nō supponāt. z etiā termin^o cōis accept^o p natura nō supponat. Rō eoz motiui ē. qz suppo debz esse p aliquo firmo z rato. s; maior firmitas repit in rebus demonstrabilib^o ad sensū Tercia discrepantia ē qz dicūt termin^o extra ppōez nō supponē. z hoc sic pbat. qz supponē est alicui p dicato aut appposito suppositū reddē. s; hoc nō fit qn termin^o ponit extra ppōez. z sic nō suppoit. Quarto discrepāt qz ponūt suppoē materialē p suppoē simplici. z hoc ideo qz negāt vlē z sic dicūt terminū significantē vniuersale nihil significare z per psequēs nō supponere formaliter sed solū materialiter Qui to discrepāt. qz diuidūt suppositioē cōfusā in cōfusā necessitate signi vl moi z in pfulā necitate rei vt patuit S; moderni i istis motiuis recipiūt z rōes eoz nō pcludūt iō soluēde sūt p oīi

(De suppoib?)

binem. Ad p^mū igit^r dicendū est q^d licet ficta nō accipiātur p^r ali
quo q^d cōplere a p^rerei existat tñ accipiūt p^r aliquo quod ē ap^d
intellectū obiectiue. s^cz voces 7 īmini nō sūt imediate signa rez
ad extra s^cz rez apud itellectū cōceptaz vt pz in p^mo p^rber. 7 q^d il
li īmini dicūt supponē q^d accipiūt p^r aliq^d re cōcepta. S^cz dices
chimera nō significat rē cōceptā. q^d nō supponit p^r aliquo. Añs
pbat q^d nihil ē in itellectu qui pus fuit in sēsu. s^cz res ficta per
chimera nō fuit in sēsu. q^d nō ē in itellectu. Dōm q^d duplices sunt
sensus s^cz īteriores 7 exteriores. s^cz p^rposita p^rō intellīgīt de sēsu
interiori. q^d oīs spēs intelligibilis est pus in sensu īteriori grā
fantasmatis añq^d sit in itellectu. Et quādo dicūt nichil est ī
sensu interiori qui pus fuit in sensu exteriori. Dōm q^d licet chime
ra nō fuit in sensu exteriori fm se rotā. tñ fm ei⁹ ptes 7 hoc suffi
cit. Ad secūdū est dicēdū q^d si hoc esset tunc multi īmūi s^cz
stātui nō supponerēt q^d tamē fm ipsos supponūret in ista Ens
quod nō demonstratur est. ibi enī s^cz īmūi p^rōis nō p^r stare p^r aliq^d
re demonstrata. quia ipsū repugnat demonstrationi 7 tamen sup
ponit. Et ad motiū eorum dicendū q^d illa que non demon
strantur ad sensum possunt etiam habere firmitatem ex modo sig
nificandi q^d se licet s^cz īstantiue significant 7 ergo supponūt. Ad
terciū dicendū q^d supponere accipitur dupliciter. Uno modo
p^rout est esse sub appposito. 7 sic terminus non potest supponere
extra propositionem p^rpositus. sic autem hic non accipitur suppo
nere. Alio mō supponē est accipi pro suo significato vel est suū
significatum ad intellectum ponere. 7 sic etiā īmūi⁹ extra p^rōes
supponit. q^d accipitur p^r suo significato vel supposito. 7 h^o pater
ex diffinitione suppositōis q^d sic debet h^o capi suppositō. Sed di
ces. si termin⁹ nō supponit p^rdicato cui ergo supposit. Dicēdū
q^d supponit itellectui suū significatū et hoc p^ruenit īmūi⁹ extra
propositōem. Ad quartū dicēdū q^d licet nō sit p^rfectū vniūsale ī
rebus ad extra tñ est in rebus conceptis q^d sunt obiectiue apud in
tellectum. et q^d terminus sic acceptus non supponit materialiter
patet ex. Arestorile qui dicit in terciā proprietate substantie. q^d
secunde substantie significant quale quid. et si significant tunc
non ponuntur materialiter. Etiam. Arestoriles p^rimo perat
meniarum diuidit rem in vniūsale et particularem. si ergo
vniūsale est res inconuenienter negatur a modernis. Ad
quintū quid sit dicendū sufficienter patet ex dictis circa
diuisionem textus.

Tractatus

Relatiuū ē duplex scz.

In pcedēti capitulo determinatū est de suppone terminoz absolutoz. Hic pñr in hoc scdo agit de suppone terminoz respectiuoz. Et est ista rō or dinis. qz suppo īminoz respectiuoz p̄supponit suppoem terminoz absolutoz. quod sic p̄t. qz relatiua supponūt sicut sua aīcedētia. ⁊ aīcedētia sua sunt absoluta. q̄ ad suppoem terminoz absolutoz capīt suppo terminoz respectiuoz. Alia rō est. qz suppo d̄ analogice d̄ termīs supponētib⁹. ⁊ ideo illi termī supponētes p̄mo ponunt q̄ p̄ncipali⁹ supponūt. sz isti sunt termī absoluti. qz termī respectiui sunt adiectiua fm se. et q̄ nō puenit eis suppo. nisi grā suoz aīcedētiā. Primo q̄ dicitur relatiuū vt eliciat mēbz suo pposito aptū. dicēs. Relatiuū d̄ duplr. qz aliquod est relatiuū logicale. ⁊ est cui⁹ totū esse est ad aliud q̄dam mō se habere. ⁊ sic est vnū de decem p̄dicamētis. Aliud est relatiuū grāmaticale. ⁊ est aī late rei recordatiuū. Et illā diffinitōem pbat per locū a p̄iugatis. nā relatio est ante late rei recordatio. ergo relatiuū est ante late rei recordatiuū. Aīcedens est Prisciani in maiori volumine. Et solum de relatiuo grāmaticali est hic ad ppositum.

Arguit Relatiua nō supponūt ergo hic supflue agitur de eoz suppoib⁹. Aīns pbat. qz sunt adiectiua sz adiectiua copulāt. Dd̄ qz adiectiua capiunt duplr. Vno⁹ adiectiue. ⁊ sic simplr nō supponūt sed copulāt. Alio⁹ accipiūt adiectiua inquātū in eis includūt alīq̄ substātiua ⁊ sic possūt supponē grā substātiui inclusi. tñc d̄ qz si capiant relatiua grā suoz aīcedētiā put includūt aīcedētia sic supponūt. qz tñc p̄ significatōem sunt substātiua.

Arguit Cōtra hoc. ergo relatiuū accētis ad min⁹ nullo mō supponit. Seq̄la pbat. qz nō p̄t suppo nere grā sui nec grā aītis. qz tale aīns etiā nō p̄t supponere. et q̄ est adiectiū. Dd̄m qz supponere accipitur duplr. Vno mō p̄prie. ⁊ sic solū termī substātiui supponūt. vel illa q̄ includūt se terminū substātiū. ⁊ sic relatiua accētis nō supponūt. Alio⁹ accipitur supponere trāsumptiue. put scz trāsumit ad suū genus quod est acceptio. ⁊ sic etiā relatiua accētis supponūt. id ē accipiunt p̄ eodē cum suo aīcedēte. Et qz Pe. hys. hic extendat

De suppositōib?

suppositōem p̄t patere per ordinē quē obseruat. In p̄mo em̄ ca/
pitulo determinat de terminis simplr supponētib? scz de substā
tiuis. Deinde in secūdo de relatiuis substantie. que supponūt
gratia antecedentiū. Et vltimo determinat de relatiuis acciden
tiū qbus nō puenit suppositō nisi gratia generis. qz genus sup
pōnis quod est acceptio p̄t transsumi p ipsa suppōe. qz est regu
la de transsumptōe 6^m rhetores. q inferius p̄t transsumi p supe
riori si transsumptio nō sit nimis obscura.

Arguit Relatiua per se supponūt. ergo non gratia an
cedentiū suoz. Ans pbat̄ cum d̄r pater cur/
rit. domin? currit. ibi pater et domin? sunt relatiua. et supponūt

Dm q duplex est relatiuū. scilicet logicale et hoc per supponit. qz
est substantiuū. et hoc qñ significatur abstractiue. Aliud est rela
tiuū grāmaticale. et est reconditū rei ante late. i. ante dictē. et
tale relatiuū per se non supponit. quia de oībus per se supponen
tibus satis dictum est

Arguit De relatiuo grāmicali spectat determinare ad
grammaticū. ergo non ad logicū. Dm q
in diuersis scientijs bene potest fieri de eodē determinatio. dum
mō hoc fiat in ordine ad diuersas passiones. Et ratio est. quia
scientie non variātur p̄nes subiecta materialr accepta. sed for/
maliter. quia formalis rō subiectoz sumitur in respectu ad diū
sas passiones. Sic aut̄ fit de relatiuo grāmicali. qz de ipso det
minatur in grāmatica s̄m ordinē ad passionē q est congruitas. s̄
in isto tractatu determinat̄ de eo in ordine ad suppōem

Querit Quare hic nō determinat de relatiuo logica/
li. cum tñ hoc magis spectat ad logicū. Di
cendū. q De hispa. hic determinat de relatiuo grāmicali. qz il
lud habet specialem modū supponēdi. sed sic nō est de relatiuis
logicalib?. qz illa supponūt sicut alij termi absoluti. sed relati
uū grāmaticale supponit solū grā sui antecedēis

Arguit Relatiuū logicale est termin? respectū. q non
supponit sicut termin? absolutus. Dd̄ q ter
minus d̄r duplr respectū. Vno? qz respicit suū correlatiuū.
Alio? d̄r illud respectū qd respicit suū aūs. et vt sic relatiuū
grāmaticale d̄r termin? respectū. et sic accipit̄ hic relatiuū Sz
relatiuū logicale ē termin? respectū p̄mo mō. et sic nō loq̄tur s̄

Tractatus

de termino respectu suo. ex q̄ sequitur q̄ relatiuū logicale d̄r simplir terminū absolutū. sic sc̄z q̄ nō respicit aliquod āns.

Relatiuoz quedā sūt rela.

Hic p̄r diuidit relatiuū grāmaticale di. Relatiuoz q̄dam sūt relatiua substantie. vt q̄ ille. z q̄dam accētis vt qualis talis Rō diuisionis est illa. Nam om̄e relatiuū refert āns. vel ḡ refert p̄ modū substantie vel accētis. si p̄mū sic est relatiuū substantie. si secundū sic est relatiuū accētis. Unde relatiuū substantie est qd̄ refert eandē rem in numero euz suo āncedēre. vt ioh̄es currit q̄ mouetur. Relatiuū accētis est quod refert eandē rem in specie et p̄ modū denominatōis. z tale nō refert eandē rem in numero. Cui⁹ rō est qz relatiuū accētis refert accētis vel aliqd̄ p̄ modū accētis. sed impossibile est idem accētis in numero esse in diuersis subiectis. Quia ergo relatiuū z suū āns referunt ad diuersa subiecta. sic est impossibile q̄ relatiuū accētis faciat recordatōem eiusdē accētis in numero. sicut p̄z dicēdo sortes est alb⁹ et talis est plato. vbi significat vna q̄litas inesse sorti. q̄ etiā significat inesse platoni. z sic nō esse p̄r idē accētis in nūo. s̄z i sp̄ tū

Arguit Cum d̄r. femina saluauit q̄ dānauit. ibi est relatiuū substantie. z tū nō refert eandē rem i numero. ḡ diffinitio nō valet Dm q̄ q̄n relatiuū substantie p̄prie accipit. tūc sp̄ oz q̄ referat eandē rem in numero. sed aliq̄n accipit improp̄e. s̄. q̄n accipit impersonalr. z sic sp̄ nō refert idem in numero cū suo āncedente. Dicit em̄ tunc relatio impersonalis q̄n non fit ordo ad suppositū quod significatur per personā. Et q̄ illa relatio sit improp̄a patet. qz relatio substantie est recor/datio substantie alicui⁹ in ordine ad actum. sed actus sunt suppositoꝝ. ḡ p̄prie debet referri ad suppositū. In suppoze vero accētis ibi non fit ordo relatiui ad subiectū siue ad suppositū. z iō nō oportet ibi idem in nūo referri

Querit Utz hic sit relatio substantie. albedo est pulchra quā video Dm q̄ sic. videt tū q̄ non qz albedo est accētis. z nō substantia. ḡ nō est relatio substantie. Dm q̄ non d̄r relatiuū substantie q̄si referat substantiā. s̄z q̄a refert rem significatā p̄ modū substantie. qz ḡ albedo ē p̄ modū substantie sic d̄r relatiuū sbe Sic etiā oringit aliq̄n in relatiuis accētis. q̄ relatiuū accētis refert substantiā p̄r modū accētis.

De suppositiōib⁹

ut sortes est human⁹ q̄lis est petrus

Relatiuoz substantie que

Hic ponit aliā diuisionē relatiuoz. ⁊ ē s̄b diuīso vni⁹ mēbrū dēē diuisionis. di. Relatiuoz s̄be q̄dam s̄t ydēptitatz. vt q̄ ille. ⁊ q̄ dam diuīstatis. vt ali⁹ reliq̄s. Rō diuīsiōis ē ista. qz relatiuuz s̄be p̄t dupl̄r referre suū aṅs. Uno⁹ s̄m oimodā ydēptitatē q̄ sumit s̄m relatōem ⁊ sup̄pōez. ⁊ sic ē relatiuū s̄be ydēptitatz. Alio⁹ relatiuū s̄be refert aṅs suū nō s̄m oimodā ydēptitatē. ⁊ sic ē relatiuū s̄be diuīstatis. Un⁹ relatiuū s̄be ydēptitatz ē qd̄ refert eadē rē in nūo cū suo aṅte. ⁊ supponit p̄ eadē. vt s̄oz currit q̄ mouet.

Arguit Relatiuū diuīstatis nō ē relatiū q̄ male s̄ ponit p̄ mēbro diuīsiōis. Aṅs p̄bat. qz relatiū ē rēoz datiuū sui aṅtis. s̄z qd̄ ē diuīsum nō ē recordatū sui aṅtis. q̄ dōm q̄ etiā relatiū diuīstatis simpl̄r facit recordatōz sui aṅtis et iō simpl̄r refert suū aṅs. s̄z nō supponit p̄ aṅte. sicut relatiuū ydēptitatis. Exemplū vt sortes currit ⁊ alius a sorte mouet. ibi illud relatiuū alius supponit p̄ alio a sorte. tñ ibi etiā fit recordatō de sorte. cū d̄r alius a sorte. q̄ est relatiuū.

Relatiuoz aūt idēptitatis.

Hic ponit aliā subdiuisionē istā. s̄. Relatiuoz ydēptitatis q̄dā s̄t noia. vt q̄ qd̄. q̄dā p̄nciā vt ille Et sumit illa diuīsiō p̄nes modos significādi cōes relatiuoz. qz illa q̄ s̄t noia significāt p̄ modū hīc⁹ ⁊ q̄ens ⁊ dēminate app̄hēsiōis. s̄z illa q̄ s̄t p̄noia significāt p̄ modū indēminate app̄hēsiōis. ⁊ s̄ ē ver⁹. qn̄ p̄ se p̄nū ē. qz p̄noia accepta in dēminatōe ⁊ relatōe s̄t magis dēminata q̄ sua aṅtia. sicut ista ayax venit ad troyā ⁊ ille pugnit ē magis dēminata q̄ illa orō i q̄ loco relatiū ponit suū aṅs. sicut ista ayax venit ad troyā ⁊ ayax pugnit. qz dubiū ē an de eodē sit s̄mo vel nō vt infra dicitur

Relatiuoz p̄noialiū que.

Tunc subdiuidit aliez mēbrz dicte diuisionis. dicens. Relatiuoz p̄nominaliū. q̄dāz sunt reciproca. vt sui sibi. Alia s̄t non reciproca. vt ille idem. Et est ratio subdiuisionis ista: quia relatiuū substantie potest dupl̄r supponere pro eadem re in nūo

Tractatus

mero cū suo ante. Uno^o absolute. et sic est relatiuū nō reciprocu.
 Alio^o sūm quandā pperatē sūm quā puenit relatiuū spēialis mo-
 dus referēdi suū ans. et sic ē relatiuū reciprocu.

Querit Quid sit relatiuū reciprocu. Dōm q relati-
 uū reciprocu ē qd refert sūam agētes sūm mo pa-
 tiētis. vt cū dī. sortes pcutit se. ibi sōz. ē sūa agēs. et significat p
 hoc relatiuū se p modū patiētis. qz p modū illi^o in q suscipit ac-
 tus agētis. Un aliud ē eē patiēs et hīe modū patiētis. qz cū dī
 iohēs pterat. ibi iohēs ē bñ patiēs. sū nō hīe modū patiētis. qā
 mod^o patiētis sp significat in obliq. et nō in recto

Querit Quare sui caret notatiuo. Dōm q iō. qz sui
 ē pnomē reciprocu qd supaddit patiēti modū
 patiētis. mod^o at patiētis repugit nō. qz mod^o patiētis signifi-
 cat in obliq. Et si dicat. sū^o sui deriuatiuū ē reciprocu. et tñ hīe
 nō. Dōm q sū^o deriuatiuū habeat nō. tñ in illo nō nō est
 reciprocu. sū in obliq. tñ. vt cū dī. sortes diligit suas vaccas
 ibi suas ē reciprocu et ponit in obliq. qz in accusatiuo plis nūi

Ex predictis aut patet.

Hic infert qdam correlaria. Prīmū est q oīa relatiua sūe ydēp-
 titatē nō reciproca referūt eādē re in nūo cū suo ante et supponit
 p eadē re in nūo. Et isto correlario applicādo oēs diuisiōes sū
 p dictas talis elicit regula. q etiā infra ponit de suppoē relatiuo
 rū. q relatiuū sūe ydēp titatis nō reciprocu supponit p eodē sū
 cut suū ans. vt sortes currit q mouetur. ibi q supponit discrete
 Aliud exēplū vt oīs hō q currit mouet. ibi q supponit cōfuse sic
 suū ans

Tūc infert scdm correlariū. dī. Q maior significat
 certitudo p relatiuū ydēp titatis qz p suū ans loco relatiui p-
 sitū. Illā cū dī. ayax venit ad troyā et ayax puguit. Dubiū ē utz
 sit idē ayax q venit ad troyā. et q ibidē puguit vel nō. sū qñ dī.
 ayax venit ad troyā et idē puguit fortē. tūc est certior sentētia.

Arguit Nōmē ē certi^o qz pnomē. g meli^o dī ayax veit
 ad troyā et ayax puguit. qz q diceret. ayax venit
 ad troyā et idē puguit. Ans pbat. qz nomē significat determīa-
 te. sed pnomē significat p modū indeterminate apphensionis

Dōm q pnomē extra relatōem et demōstratōem est incertius
 noīe. tñ in relatōe est certius noīe

De suppositōib⁹

Arguit Maior sit certitudo p nomē pprū q̄ p nomē alienū. ergo ē etiā maior certitudo p aīō q̄ per relatiū positū loco aīōis. Dd̄m q̄ ex pre equocatōis lacētia est minor certitudo. q̄ maior est equocatio in pprys noībus. q̄ in alienis.

Bolet at dubitari. vtz de.

Hic circa dicta mouet vnā dubitatōem de relatiuis ydēp/ titatis. z ē talis. vtz deceptio facta ex diuersa relatiōe fiat fm equocatiōem vel fm aliā fallaciā: Et tria facit. pmo pbat q̄ triuor rōnib⁹. q̄ nō sit fm equocatōes. Secdo pbat q̄ nō sit fm amphibologiā. vt sufficiēter patz in textu. Tercio infert conclusiue q̄ sit fm p̄pōem z diuisionē vtz de ista p̄pōe hō videt asinū. q̄ ē rōnal nāpibi q̄ p̄t referri ad hoīes. z sic ē sensus p̄posit⁹ z ver⁹. aut p̄t referri ad asinū. z sic ibi ē sensus diuīsus z falsus.

Notandū Q̄ quicunq; sunt dno aīcedētia eq̄ apta ad relatiū. tūc relatiū referēdo p̄pī q̄us facit sensum p̄positū. Et referēdo remoti⁹ facit sensus diuīsum. In dicto tñ exēplo relatiū referēs aīōis remoti⁹ facit sensum p̄positū. z referēs aīōis sibi p̄pī q̄us facit sensū diuīsum. 2° rō est. q̄ aīōia in isto exēplo nō sunt eq̄ apta. s̄ p̄mū aīōis apti⁹ p̄struif cū relatiuo eo q̄ puenit secū in casu. z q̄ facit sensus cōpositū. aliud aut facit sensum diuīsum. eo q̄ discōuenit cū eo in casu. z sic min⁹ apte cū relatiuo p̄t p̄strui

Arguit Relatiū magis apti⁹ p̄struif cū illo aīte cūz q̄ p̄mū ponit. s̄ hoc ē illud aīōis asinū. Di cēdū q̄ hoc ē ver⁹ si cetera s̄ paria. sicut s̄ hō ē asin⁹ q̄ ē rōnal. q̄ ibi q̄ apti⁹ p̄struif cū asino eo q̄ ambo s̄ noīatiui casus. z q̄ d̄z p̄strui cū p̄rio aīte. s̄ in p̄dicto exēplo p̄mū aīōis ponit in obliq̄. vtz d̄do. hō videt asinū q̄ est rōnalis

Arguit Qui equocat in dēa orōe. q̄ in ea ē fallā equocatōis. Aīōis pbat. q̄ p̄t capi p hoīe aut p asinū. Dd̄m q̄ ibi nō equocat. q̄ ibi s̄ sint diuīsa aīōia: tñ in illo relatiuo q̄ manet eadē rō relatiōis. q̄ sp̄ ē recordatiū rei aīlate q̄ ē rō relatiui. q̄ relatiū q̄ in dēo exēplo nō equocat. z illa ē tertia rō text⁹. s̄ alie tres p̄nt facili sumi ex l̄ra z idē pcludūt

Tractatus

Dein Pe. hys. pbat q in dco exēplo nō sit amphibologia sic
Ubiqz est fallā amphibologie ibi ē pstructio vni⁹ cū codez.
sed in dco exēplo nō ē pstructio vni⁹ cū vno. sed cū diuisis. ergo
ibi nō est fallā amphibologie. Maiorē pbat etualir in lra per
oēs modos amphibologie. exēplū de pmo. vt liber Aresto. exē/
plū secūdi. vt litrus araf. exēplū terciū. vt scit seculū. Minor ē
nota. qz refert ad hoiez vel ad asinū. Tūc infert pclusiue. qz ibi
sit fallā pponis et diuisiois qd sic pbat. qz vbiqz ē deceptio p
ueniēs ex eo q vniū p̄t ad diuisa referri ibi ē fallā et deceptio ppo
sitis et diuisiois. sed sic ē hic. cū d r. hō vider asinū q ē rōnalis
qz ibi q p̄t referri ad diuersa. s. ad hoiem et ad asinū. q ibi ē ppo
sitiō diuisio. Et hoc est pcedendū

Relatiū substatie idēpti

Postq determinauit de relatiuo substatie ydēptitatis diffini
tue et diuisiue. Hic p̄r agit de relatiuo substatie diuersitatis.
Et est rō ordinis ista. qz idem est ante diuersum. et vniū est an
te multa. sed relatiū substantie ydēptitatis refert eandē rem i
numero cum suo antecedēte. ergo relatiū substantie ydēptitatis
precedit relatiū diuersitatis quod supponit pro alia re in nu
mero. Unde relatiuum substantie diuersitatis est quod refert
eandem rem in specie cum suo antecedēte. et supponit pro alia re
in numero: vt sortes currit et alius disputat. Deinde ponit re
gulam de relatiuis diuersitatis que talis est. Relatiū diuersi
tatis additum superiori facit ipm inferius. et additum inferio
ri facit ipm superius. vt animal est superius ad hominē. si iam
animali addatur relatiū diuersitatis. et etiam homini. tūc fit
homo superius ad animal. vt cum dicis. aliud ab animali cur
rit. ergo aliud ab homine currit. ibi arguitur a parte subiectiua
ad suum totum siue a specie ad genus. et non sequitur. aliud ab
homine currit. ergo aliud ab animali currit. quia non valet cō
sequencia a superiori ad inferius. Et simile est si negatio negās
aut infinitans addatur superiori vel inferiori. quia tunc etiam
facit de inferiori superius et ecōtra. vt bene sequitur. hoc est non
animal. ergo est non homo. et non ecōtra. quia non homo est il
lud a quo non cōuertitur subsistendi cōsequencia. ergo est su
perius. Exēplū de negatōne negante. vt hoc non est animal er
go non est homo. sed non ecōtra.

Querit Que sit rō q̄ relatiuū diuersificatis h̄z istā vim
 vt d̄t regula Dōm q̄ ista. qz aīal quod ē su/
 per⁹ sine negatōe ē in pl⁹ q̄ inferi⁹. s. h̄d. Et q̄ n̄ vtriqz addit
 negatō tūc plus negat in supiori q̄ in inferiori. q̄ inferi⁹ fit su/
 per⁹. mō relatiuū substantie diuersificatis includit in se negatōes. q̄
 totū istud dictū resoluit ad negatōz q̄ plus inuenit in superiori
 q̄ in inferiori. 7 sic plus negat in supiori q̄ in inferiori. q̄ supe/
 rius fit inferius. 7 ecōtra

Arguit Aresto. d̄t q̄ rto thopicoz q̄ nō entis nō sunt ge/
 nera neqz spēs. s. negatō ē nō ens. q̄ n̄ p̄t facē de
 supiori inferi⁹ 7 ecōtra Dōm q̄ q̄uis nō entia nō sint pprie
 genera vel spēs. habēt tñ modū generis 7 sp̄i. 7 sic frequēter illd
 qd ē magis cōe dicim⁹ esse gen⁹. 7 illud quod ē min⁹ cōe dicim⁹
 esse sp̄m. nō q̄ sint p̄e spēs 7 genera. s. qz h̄nt modū sp̄i 7 gene/
 ris. Et sic d̄t p̄hs q̄ ens opinat⁹ esse gen⁹ entis 7 nō entis. nō q̄
 sit vtr⁹ gen⁹. qz ē equocū analogū 7 nō vniocū. s. qz h̄z modū
 generis eo q̄ est magis cōmune

Arguit Qñ d̄t. est nō aīal q̄ est nō h̄d. ibi ē argumētū
 ab oppositis in ecōtrario. qz arguit a destructōe
 p̄ntis ad destructōz antis. q̄ nō arguit ibi ab inferiori ad supi⁹
 Dōm q̄ q̄uis ibi sit p̄na in ecōtrario rōe negatōis oppositē
 affirmatōi. tñ s̄tualr arguit ibi ab inferiori ad supius. mō nō ē
 incōueniēs q̄ in eadē oīe sint diuersē h̄tūdines logicales. s̄m
 tñ diuersa. 7 sic ē ibi eadē p̄na materialr. s. nō formalr

De relatis idēptatis solet.

Hic pōnit regulā de relatiuis ydēptitatis q̄ data ē ab antiqz. 7
 est talis: Nulla ppō inchoata a relatiuis ydēptitatis h̄z p̄diciōnā

Querit Qñ ppō inchoata a relatiuo habeat p̄dicto
 riā Dōm q̄ sic. qz iste p̄dicat ille currit ille
 nō currit. 7 tñ incipiunt a relatiuo. Et q̄ ppō inchoata a relati/
 uo habeat p̄diciōnā sic pbat. qz q̄cquid p̄tingit a affirmare de aliq̄
 etiā p̄tingit negare de eodē. 7 ecōtra. vt d̄t p̄mo p̄ibet. s. p̄tingit
 verbū de relatiuo affirmari. q̄ p̄tingit verbū de eodē negari. vt il
 le currit ille nō currit Scda rō. oīs enūciatio vna simplr h̄z
 p̄dictoriā ppōem. sed ppō inchoata a relatiuo est vna. ergo ha
 bet p̄dictoriā. Maior p̄z p̄mo p̄ibet. Minor p̄batur. qz ibi

Tractatus

nō p̄dicatur multiplex neq; p̄dicant̄ plura de vno aut vnū de pl̄
bus ḡ est vna. ⁊ p̄sequens p̄positio inchoata a relatiuo habet
p̄dictoria. Tercia rō Om̄i affirmationi ē negatio opposita
⁊ e contra Ergo affirmationi inchoate a relatiuo est negatio op/
posita. Añs est p̄hi p̄mo per̄her. vbi dicit. Quicq̄d p̄tingit af/
firmare. etiā p̄tingit negare.

Si negatio in contradictorijs. debet negare totū qđ affir/
matio affirmat. sed relatiuū habet dependētiā ad suū an
tecedens quā dependētiā negatio in p̄pōne nō tollit ergo p̄posi
tio inchoata a relatiuo nō habet p̄dictoria. Et istud est moti
uū antiq̄z qui hanc p̄tē nituntur defendere. Dōm q̄ subie/
ctū p̄pōnis inchoate a relatiuo habet duplicē p̄pationē. vnā ha
bet ad verbū cui subijciť. aliā habet ad suū añs. tūc d̄r q̄ negatō
in p̄pōe inchoata a relatiuo debet attendi penes respectū relati/
ui ad verbū. ⁊ nō p̄ respectū ⁊ habitudinē relatiui ad añs. Rō
huius est qz affirmatio ē enūciatio alicuius p̄dicati de aliq̄ sub
iecto. Negatio autē alicuius p̄dicati ab aliquo subiecto. Et sic
patet q̄ negatio ⁊ affirmatio debent attendi penes habitudinē
p̄dicati ad subiectū ⁊ nō penes habitudinē relatiui ad añs. qz
p̄mus respectus puenit subiecto in quātū subiectū ē. qz sic dicit̄
semp̄ in ordine ad p̄dicatū. secund⁹ aut̄ respectus puenit subie/
cto nō inq̄tum subiectū est. sed vt relatiuū. ⁊ sic sibi accidit.

De relatiuo idētitatis nō

reciproco. ⁊c. Dic ponit regulā de relatiuis idētitatis nō reci/
procis que talis est. Om̄e relatiuū substantie idētitatis nō re/
ciprocū supponit p̄ eadē re in numero cum suo ante. vt hō cur/
rit ⁊ ille ē sortes. sensus est q̄ hō currit. ⁊ ille hō est sortes. Et d̄r
notanter nō reciprocū qz relatiuū reciprocū nō h̄z eandē suppo
sitionē cū suo antecedente. vt si dicatur om̄is hō videt se. non
est sensus q̄ ois homo videat om̄ē hominē. sed q̄ quilibet ho/
mo videt se. Ex quo patet q̄ loco relatiui reciproci nō licet pone
re suū añs sic loco relatiui nō reciproci

Si Regula nō est vera. Assūptū p̄batur qz p̄tingit añs sup
ponere p̄fule. ⁊ tñ relatiuū discrete. Probat̄ sic dicendo
ois hō currit ⁊ ille mouet. Dōm q̄ ille pōt capi dupl̄r Uno mō
demonstratiue. ⁊ sic supponit discrete. Alio mō relatiue ⁊ sic sup/
ponit ḡa sūt añtis. qđ añs p̄us positum refert. Un̄ patet q̄ p/
f. 1.

nomina sibi se non supponunt. sed quoniam ponuntur in demonstratione.
et relatione sic suppositionem sortiuntur.

Habito de relatiuis substantiæ

ne consequenter. Hic postquam expeditur se de relatiuis subiecti. pater in
ultimo capitulo tractat? supponitur incipit determinare de relati-
uis accidentium. Ratio ordinis est quia subiecta pcedit accidens sed re-
latiuum subiecti refertur ad id quod fecit per modum quod quid est vel per modum
subiecti. sed relatiuum accidentis refertur ad id quod fecit per modum denominationis.
id est per modum accidentalis dispositionis. ergo relatiuum substantiæ
pcedit relatiuum accidentis. Et relatiuum accidentis est quod refertur.
eandem rem per modum denominationis. id est per modum accidentalis dispo-
sitionis. ut fortis est albus. et talis est plato. Tunc renouare est ali-
quod subiectum accidentaliter disponere ut dicendo homo est albus
ibi hoc nomen albus denominat hoc subiectum. scilicet hominem esse album.
Unde tres sunt ordine inter relatiuum subiecti et accidentis. Prima est
quia relatiuum substantiæ refertur eandem rem per modum vniocationis sed
relatiuum accidentis refertur eandem rem per modum denominationis. Se-
cunda est quia relatiuum subiecti refertur suum antecedens per modum subiecti.
et relatiuum accidentis refertur suum antecedens per modum accidentis.

Tercia est quia relatiuum subiecti refertur eandem rem in numero. sed rela-
tiuum accidentis refertur eandem rem in specie tamen cuius ratio est quia acci-
dens fecit per antecedens et per relatiuum sunt in diuersis subiectis
sed idem accidens numero non potest esse in diuersis subiectis et ideo
quia accidens capit numero situm a subiecto. si ergo sint plura
subiecta oportet plura accidentia esse numero cum accens nunt ad nuntio situm subiectorum.

Arguitur Relatiuum accidentis refertur eandem rem in numero.
cum suo antecedente. ergo non solum refertur eandem rem
in specie. Ans. probatur dicendo fortis est albus modo et talis fuit heri.
ibi talis refertur eandem rem in numero cum suo ante. quia est eadem al-
bedo que fuit heri in forte et hodie. Dominus quod relatiuum accidentis re-
fertur suum antecedens dupliciter. Uno? sibi quod accidens est in diuersis
subiectis et per oppositionem ad diuersa subiecta. et sic semper refertur aliam
rem in numero a suo antecedente quia idem accidens in numero
non potest esse in diuersis subiectis. Alio modo refertur ac-
cidens unius subiecti sub diuersa tamen differentia temporis. tunc di-
citur quod relatiuum accidentis quod refertur antecedens per compositionem ad di-
uersa subiecta semper refertur aliam rem in numero quam suam antea. quia idem
accidens numero non potest esse in diuersis subiectis. sed bene idem

Tractatus

accidens in specie. sed relatiuū referens accidēs p cōpationē ad idem subiectū bene refert idem accidens in numero. mō text⁹ in telligitur de relatiuo accētis p pationē ad diuersa subiecta.

Relatiuoz autē accidētis.

Hic diuidit relatiuū accidētis. nā aliqd est idēitatis vt talis. z aliud est diuersitatis vt alter. Unde relatiuū accētis idēitatis est quod refert eandē rē in specie cū suo antecedente z supponit p eodem cū suo ante vt sortes est albus z talis est plato. Relatiū accidētis est qd refert eandē rē in specie cū suo antecedēte z supponit p alia re in specie vt sortes ē albus z alteriusmodi ē plato. vbi alteriusmodi ē relatiuū antis diuersitatis z refert albedi nē. sed supponit p alio colore ab albedine. scz blauio vel nigro.

Notādū Relatiuū idēitatis siue sube siue accidētis semp refert suū aūs in recto. vt sortes ē albus z talis est plato. Sz relatiuū diuersitatis siue sube siue accidētis refert aūs suū in obliquo. vt sortes currit. z alius a sorte

Querit Qñō drūt alter alius z aliud. /disputat. Dñm q sic qz alius dicit diuersitatē suppositā. vt alius pater alius filius alius spūs sanctus. Sed alter dicit diuersitatē accētālē. vt sortes est albus z alter ē iohānes z etiam idem pōt esse alterū a seipō. vt sortes sedens ē alter a seipso stante. Sed aliud dicit diuersitatē essentialē vt pater i diuinis non est aliud a filio in diuinis.

Relatiuoz accidētis ydēp

Hic subdividit p mū mēbz dē diuisiōis scz relatiua accētis idēp ritatis di. Relatiuoz accētis idēp ritatis qdā ē q litar⁹ vt q l tal aliud ē q ntitatis. vt quāt⁹ tant⁹. z ē qd refert suū aūs p mō dū mēsure z ē duplex. Nā qdā ē relatiū q ntiatis p rine. vt tā tus quāt⁹. Aliud discrete. vt tot q t. Relatiuoz q ntitatis discrete. aliud ē noiale. vt q t tot. aliū adūbiale vt toties q t iēs. Tūc si nalis pōit vñū notabile qd valet ad pgnoscēdū q aliq relatiua etiā sūt demratiua z redditua siue rñsua. Et dicit q ista tal q l quāt⁹ tā t⁹ tot⁹ z totidē z sic de alijs. hñt triplicē naturā. qñqz em sunt demratiua z h qñ dñr ad pñtia. vt talis ē paul⁹. demrando iohāne qñqz dicitur rñsua. z h qñ ponūtur p⁹ interrogatōem vt q l is ē paul⁹ rñdet talis Et qñqz sūt relatiua z h qñ sine demra tione z interrogatōe pferūt vt q l ē paul⁹. talis ē iohānes.

Ersonalis suppositō

est acceptio. Iste ē secundus tractatus prius hui'
septimi Pe. his. in quo determinatur de amplatō
ne. et postea in quarto de restrictōe resumit diffōem
supponis psonalis prius positā et similr diuisio /

nē subiungens alia diuisione pposito deseruiētē. q̄ diuidit in
ampliata et restricta dicens. **S**uppō psonalis ē accepto termi/
ni cōis p suis inferiorib⁹ cuius alia ē determinata et alia p̄fusa. vt
p̄s patet. Et hic diffinit sup̄pōem psonale ad notandum q̄
ampliatio fādatur in sup̄pōe psonali et nō in alia sup̄pōis sp̄c.

Querit Quare tractat⁹ supponū pcedit tractatū am/
pliatiōnū. Dd̄m gl̄io. qz cōioza ⁊ magis p̄su/
sa sunt p̄ioza. sed suppo ē passio cōioz ⁊ cōfusio q̄z ampliatio.
g^o. ⁊ c. maior p̄bat qz inata ē nobis via pcedendi a cōiozib⁹ ad
sp̄aliōza. minor p̄batur. qz ampliatio habet solū fieri circa vnā
sp̄m supponē. s. circa suppoēm p̄sonale. sed suppositio h̄z mul
tas sp̄s. g^o ē cōioz vt bñ sequitur hoc ampliat⁹ ergo suppositi
sed non ecōtra. Scdo qz ampliatio in sua diffōne assumit sup
positionē. ne ergo pcedat ex ignotis p̄mittit supponēs.

Querit̃ Quare ampliatio ꝑcedit restrictionē. Dñs
ideo qz ampliatio ē ꝑfectior ꝑꝑietas qz restri
ctio ergo ꝑcedit. Hinc patet qz ampliatio augmētat supꝑōnē: ⁊
restrictio diminuit. sed augmentatio ducit rē ad ꝑfectā qūtitā/
tē. et diminutio ducit rē ad imꝑfectā qūtitatē. ergo patet ordo.

Querit Quid sit subiectū huius tractatus. Dñm q̄ ter
minus ampliabilis. Rō est q̄ q̄d cōmuniſſi
mū in tali ſcia cōſideratū cū paſſio p̄cis tractatus cōuenit. ḡo cō
ſubiectū illius tractatus. Nam paſſio huius tractatus ē ampli
atio paſſiua. q̄z p̄. biſ. hic determinat q̄ mō termin⁹ āphat ⁊ n̄ q̄o
ampliat. Et format ſic cōmōſtratō q̄c̄d extēdit a maiore ſuppo
ad maiore h̄ ampliā ſz termin⁹ ampliabilis ē h̄ mō. ergo termi
nus āphat ampliā: ibi in cōcluſiōe p̄tur paſſio cō ſuo ſubie
cto in p̄terito. q̄z in abſtracto de eo verificari nō pōt. Illa cū nō
eſt bona p̄dicatio termin⁹ ampliabilis ē āphatio. Nec pōt cū
amplias cōſec̄m q̄z āphatio d̄ q̄ h̄ determinat fundat ſolū in ſup
poſitione p̄ſonalī ſed termin⁹ āplias nō ſupponit p̄ſonaliter. q̄z
nō ſupponit. ⁊ iſo determinat h̄ d̄ āphatiōe paſſiua que cōuenit termino

Tractatus

ampliabili.

Ar In isto tractatu ponit^r diuissio termiⁱ ampliatis. q^{uod} nō solū de terminat^r hic de termino ampliabili. Dōm q^{uod} termiⁱ ampliās accipit^r dupl^r. Uno^o absolute et fm se. et sic nō considerat^r hic. Alio^o accipit^r vt habet ordinē ad terminū ampliabilē. et sic considerat^r h^{ic} q^{uod} scis nō solū considerat^r subiectū. sed etiā ea que habent ordines ad subiectū et p^{ri}ncipia eius.

Ar Suppō est passio termiⁱ. q^{uod} nō ampliatio. Cōsequētia tēnet q^{uod} ab vno nō p^{oss}unt plura egredi. Dōm q^{uod} vez est q^{uod} suppositio et ampliatio nō egrediūtur ab vno. q^{uod} suppō est passio termini scantis substantiue. et ampliatio est passio termiⁱ supponētis psonal^r. Vel dōm q^{uod} nō est incōueniēs plura ab vno pcedē q^{uod}

Ar Dispare passiones nō fundāt dam ordine sicut h^{ic} fit. in seinuicē. sed suppō et ampliatio s^{unt} h^{ab} mōi. g^o ampliatio nō fundat^r in suppōe. Dōm q^{uod} nō sunt in seinuicē dispare. sed vna depēdet ab alia. et in ea fundat^r sicut et r^{ati}ōnabile fundat^r in sensibili. et ergo ista passio ampliatio fundat^r in suppōe sicut inferius in sup^{er}iori. q^{uod} iste tractat^r h^{ab} se psequēter ad tractatū supponū. et g^o cōtrahit subiectū istius tractatus supponū.

Querit^r Quare h^{ic} diffinit^r suppōem psonalē. Dōz q^{uod} ideo q^{uod} ampliatio et restrictio sunt quedā passiones fundate in p^{ro}pōne psonali. ergo eā h^{ic} diffinit^r et diuidit. sed in tractatu supponū diffinita est tanq^{uam} spēs supponis. h^{ab} aut^{em} diffinit^r eo q^{uod} est fundamentū ampliatis et restrictiois. Ex quo p^{ro}ter q^{uod} termin^{us} singularis supponēs discrete. aut termin^{us} supponēs natural^r vel simpl^r nō ampliāt. Rō p^{ri}mi q^{uod} ampliatio extēdit terminū a pauciorib^{us} suppositis ad plura. sed termin^{us} singularis nō h^{ab}z plura supposita. ergo nō pōt ampliari nec restringi. Rō scdⁱ q^{uod} termin^{us} supponēs natural^r accipit^r p se et sine additō. sed termin^{us} ampliabilis vel restringibilis semp accipit^r cū adiūcto. s. cū termino ampliante vel restringente. Rō tercū q^{uod} ampliatio est extēsisio termiⁱ cōis ad plura supposita. sed termin^{us} supponēs simpl^r nō h^{ab}z ordinē ad supposita. q^{uod} capitur p natura simpli^cit.

Ar Termin^{us} suppo / vt dictū fuit sup^{er}ius in sup^{er}ioribus. nēs natural^r pōt ampliari et etiā restringi. g^o ampliatio et restrictio nō solū fundāt in sup^{er}pone psonali. Ans pbat^r cū dicit^r hō pōt currere ibi hō ampliāt et anq^{uam} ampliāt suppoit natural^r q^{uod}

De ampliatioib?

qñ hō p se stat supponit naturaliter. Dñm q termin⁹ supponēs naturalr nō āpliat nec restringit. sed qñ iā āpliat aut restringit. tūc amplius nō supponit naturalr sed psonaliter vt hō currit.

Cōtra. Supponēs naturalr restringit. cū dī. hō ē aīal qz rē / stringit stare p pñtib⁹ tñ z sic āpliat sic restringit. Dñm q tal ter / min⁹ cōis supponēs fm modū enūciādī fm qz adiūgit cōple d / pñti sic bñ restringit z hz illū modū enūciādī cē suppoit psonalr / z nō naturalr tñ fm rē enūciatā tal tmin⁹ nō restringit p bñū sb / stantiū qd ē pñtis tps. imo tale bñū in illa ppōne absoluit a / tpe. qz extrema illi⁹ ppōnis fm Albertū z alios nō respiciūt se. / tpalit hz inenitabilr. z ppetue z hñt adiūicē ppetuā hñtudinē q / lem verbū sb⁹ cē denotat fm eos qz est dicē talē vnionē qlem / extrema reqrūt. Dicī⁹ tñ nos fm verā opintonē doctoris scī q / hō nō supponit ibi naturalr. qz suppo naturalr fm cundē nō sit / in ppōne sz extra ppōem in termino. sz p se sumpto.

¶ Termin⁹ discret⁹ pōt āplari z restringi vt antīps pē ēē / fortes alb⁹ currit. ibi ei antīps āpliat z fortes restringit. Di / cendū q duplex ē āplatio nā qdā ē respectu suppositoꝝ. z talis / nō puenit termin⁹ discret⁹. qz tal nō hz supposita. Alia ē respectu / tpoz z iproprie dicta z sic termin⁹ singulari pōt āplari. sz qz pe. / his. pōt pētea āpliatōem respectu tpm vbi nō est solū āplatio. / q ad tpa. sed etiā q ad supposita. g⁹ termi⁹ singularis nō āpliat / pprie. **Cōtra** Termini⁹ discret⁹ pōt restringi q ad supposita g⁹ / etiā āplari. cū āplatio z restrictio hñt fieri circa eandē spēs sup / positionis. An⁹ pbatur in ista orōne. Joānes Andree Jo. colo / nie. ibi iohes restringit stare p ciue colonici. z filio Andree z tñ / p alio. Dd. q tī⁹ discret⁹ discretē tē⁹ vniuoce sūpt⁹ nō pōt āplia / ri neqz restringi sz equoce sumpt⁹ bñ pōt limitari z determinari p ali / qd determinans z limitans suā equocatōez. Et nota q amplia / tio etiā nō hz fieri circa suppoem simplicē. qz ois āplatio vlt / respectu suppositoꝝ vel respectu tpm. sz termin⁹ supponēs sim / plicat nō pōt āplari neqz q ad supposita neqz q ad tpa. g. zc. Ad / nor pbat qz termi⁹ supponēs simplr sp sumit vno z eodē mō. s / p re vlt abstracta a suppositis. z a tpe. qz cē vltis nō cadit sb tpe / ergo termi⁹ tal supponēs simplr. neqz āpliat q ad tpa neqz q ad

¶ Termin⁹ supponēs simplr āpliat. Alī sūpti. supposita / pbat dicēdo hō nccio ē spēs. Dñm q licz posset bñ āplia / ri q ad tpa tñ nō cū pōt āplari q ad supposita. mō termin⁹ qui

Tractatus

ampliatur ad supposita et tpa simul vere ampliatur.

Arguitur Quod terminus compositus potest ampliari quod ad supposita. sed terminus supponens simpliciter est terminus compositus. et ampliatur quo ad supposita. Maior probatur quod terminus compositus fecit plura ad quod potest extendi. Secundum ad minorem quod terminus dicitur compositus dupliciter. Uno quod fecit aliquod compositum. et sic terminus supponens simpliciter dicitur compositus terminus. Alio dicitur compositus quod habet ordinem actuale ad plura inferiora et supposita. et sic terminus supponens simpliciter non dicitur compositus quia si sic tunc esset ampliabilis.

Suppositionum personalium

Ponit secundam divisionem suppositionis personalis hoc magis ad propositum dicitur. Suppositionem personalem aliquam est ampliata. aliqua est restricta Ratio divisionis est. quod in omni suppositione personalis ponitur vel significatio amplians aut restringens. Si primum sic est suppositio personalis ampliata. si secundum sic est personalis restricta.

Queritur Quomodo differat hec divisio suppositionis personalis ab illa divisione qua dividitur in determinatas et confusas. Secundum quod hec divisio est posita hoc ut divisio subiecti in accidentia. quod restrictio et ampliatio fundantur in terminis supponente personaliter sicut accens in suo subiecto Etiam ista est divisio extrinseca termini supponentis personaliter. quod provenit sibi a termino ampliante vel restringente. sed alia divisio prius data est divisio generis in suas species quod personalis suppositio dicitur acceptabilitatem quia a terminus potest capi per suis inferioribus et hoc contingit dupliciter ut patuit.

Arguitur Divisio textus non datur per opposita ergo non est bona. Ans probatur quod ampliatio et restrictio sunt unum et idem quod proveniunt uni ut cum dicitur homo albus potest currere nam ibi. homo ampliatur per hoc verbum potest et restringitur per hoc nomen albus. Secundum quod opposita possunt eidem bene convenire. non autem respectu eiusdem sed respectu diversorum. et hoc fit in propositione assumpta Sed dices ibi est Am. et Re. respectu eiusdem. quod respectu potest quod dicitur. ampliatur et restringit primum est manifestum sed secundum patet quod est proprius temporis. Secundum quod hoc habet potest capi dupliciter. Uno gratia sue perfectionis quod est tempus et sic restringit Alio gratia sue perfectionis quod est posita extendens se ad presens et ad futurum et sic ampliatur per presens et futurum et non per primum quod ad preterita nulla est posita

Restrictio est coartatio.

Hic diffinit membra dicte diuisionis et primo restrictio quod id facit quia ampliatio et restrictio sunt oppositae passionis termini modo opposita iuxta se posita magis elucescunt et sic hic non diffinit restrictionem tanquam ea sit principalis intentio sed ut veniamus in cognitionem sui oppositi scilicet ampliatio. Dicitur ergo restrictio est coartatio termini communis a maiori suppositione ad minorem ut cum dicitur homo albus currit. Deinde diffinit ampliatio hic principaliter intentum dicens ampliatio est extensio termini communis a minori suppositione ad maiorem ut cum dicitur homo potest esse animalis. In qua diffinitione extensio ponitur loco generis et capit transumptiue deinde additur termini communis quia terminus discretus proprie non ampliat nec restringit. Sed vltima particula ponitur ad dram

¶ Extensio est passio quantitatis et realis ergo maior restrictio: le ponitur per generalem ampliatioem que est ens rationis. Dicitur quod extensio capitur dupliciter. Uno modo proprie et sic est realis dilatio quantitatis et sic non capit hic. Alio modo similitudinarie ad similitudinem extensionis realis. et sic capit hic quia sic in extensione reali aliquid extenditur ad maiores dimensionales sic etiam in ampliatioem termini communis extenditur a minori ambitu suppositorum ad maiorem suppositorum ambitum. Et non est inconueniens quod dicitur dat per metaphoram quoniam diffinitum sumitur metaphorice si

¶ Arguitur Terminus discretus supponit minori /cut hic fit. suppone quod terminus communis sed discretus terminus non potest supponere cōiter quod non potest fieri transitus a minori suppone ad maiorem. Dicitur quod illa extensio debet fieri in eadem specie supponis et non in diuersis speciebus quia id est eadem quod debet extendi a minori suppone ad maiorem

¶ Una suppositio non est maior alia. ergo non potest terminus sic extendi. Dicitur quod suppositio capit dupliciter. Uno modo neutraliter et sic capitur in tractatu suppositum et sic argumentum verum probat quia omnes species supponis coequeue ponuntur sub suppone. Alio modo capit passiuem. per supposito et sic aliqua suppositio debet maior alia. quia quicquid aliis terminus stat per plures suppositis quibus alii et sic capit hic suppositio.

¶ Significatio non potest extendi. ergo nec etiam suppositio passiuia. Tenet contra quia suppositio fundatur in fectione. Dicitur quod dupliciter est feccio scilicet primaria et secundaria. scilicet de fectione secundaria hic intelligitur quia secundaria feccio termini communis est feccio suppositorum. Et sic debet extendi termini quod ampliat quia talis extenditur quod ad rem vel supposita que

Tractatus

sunt significata p terminū cōmunem.

Arguit Termin⁹ nō fecat tpus. g nō pōt āpliari ad di
uersa tpa. Ddm q quis termin⁹ āpliabil⁹ non
fecat nec cōfecat tpus tñ fecat rē q est in tpe. z p hoc pōt āpliari pro
rebus que sunt in pñenti tpe pterito aut futuro fm exigentiā ter
mini ampliantis qui habet extēdere z ampliare.

Ar Cōtra exēplū text⁹ pōt est fbbū pñtis tps. g^o restringit et
p pñs nō āpliat. Ddm q hoc fbbū pōt accipit duplr vt
etiam pñs dictū est. Uno^o grā pñtis tps q ē pñs tps z
sic restringit. qz omē fbbū pñtis tps grā pñtis restringit.

Alio^o accipit grā fecatōis q ē poñā z sic āpliat ad pñens z futurū

Ar Pōt fecat potentia. sz poñā est solū in pñtib⁹. g grā fecatō
nis etiā restringit. Ddm q duplex ē poñā. Pñā ē logical⁹
sine nō repugnātie. z talis poñā nō fecat rē realē. sed solū nō re/
pugnātiā rei. Et ex hoc dī ens ē possibile qd nō hz repugnā
tiā ad esse. z sic capiēdo pōt fm talē poñāz āpliat etiā p futurū
qz nō repugnat futuro. Alia ē potētia phisica z tal potētia si/
gnificat rem realē. vt risibile est qualitas realis z sic poñā solū
regitur in pñentibus z sic nō capitur hic.

Querit Utrū risibile hic āpliat dicēdo hō est risibil⁹.
Ddm q risibile accipit duplr. Uno^o vt fecat
potentiā phisicā q est de scda spē qlitatis. z sic nō āpliat qz so/
lū pñentibus. Alio^o capit risibile vt fecat poñāz logicā z nō
repugnātie ad actū ridendi z sic pñit pñtib⁹ z futuris z sic am

Ar Ex diffōe sequeret q hic eēt āpliatio omīs hō /pliat.
currit. Scq̃la pbat qz ibi hō extēdit a mīore suppoē ad
maiorē. qz cū dicit qdā hō currit aliq̃s hō currit ibi hō suppoit
p minorib⁹ qz cū dī oīs hō currit. Ddm q ibi nō est extēsiō. qz
extēsiō habet fieri p signū extēsiū aut āpliatū modo h nō
est signū āpliatū sz distributiū. ergo ibi ē distributio z nō
āpliatio qz sunt diuerse passiones sibi inuicē nō subordinate
sicut suppo z āpliatio. g^o etiā debēt a diuersis attēdi scz distribu
tio a signo distributiū z āpliatō a signo vl a fmio āpliatū.

Ampliationum alia fit per

Hic pōit duas diuisiōes āpliatōis. pñs oñdit p q̃s ptes oīōis
pōt fieri āpliatio. qz dat p signa q āpliat. z ē āpliatōnū qdā fit

De ampliatioib⁹

p nomē vt hoīem esse albū est possibile. alia fit p sūbū vt hō pē
esse albus. alia fit p aduerbiū vt hō necessario. est aīal. alia fit p
picipia descendētia a sūbis potentib⁹ āpliare. vt hō est potens
esse anīpūs. Unī Insufficiētia pē sic sumi. nā oīs āpliatō fit p ali
qđ sig^m āplias. vel g^o. tale ē declinabile aut ideclinabile. Si 2^m
sic ē āpliatō q̄ fit p adūbiū. Si p mū hoc ē duplī qz vī feat per
modū habit⁹ z q̄etis. aut p modū flur⁹ z fieri. Si p mū sic ē am
pliatō facta p nomē. Si scđm h̄ est duplī qz vel feat actū di
stantē a sūbā. z sic ē āpliatō q̄ fit p verbū. aut feat actū vnici sbe
z sic est ampliatio facta p picipium.

Querit⁹ Nō differēter āpliat possibile p̄tēgēs ipos/
sibile z necē. Dd m q possibile z p̄tēgēs āpli/
ant p p̄ntib⁹ z futuris suppositis z nō p p̄teritis. qz ad p̄ntia
nulla est potētia. qz illud qđ ē in p̄ntia p̄t esse in actu. s̄z p̄teritis
nō pōt esse in actu. sed necesse z ipossibile ampliāt p oī dīna tē
poris quia qđ necessario est semp est z quod impossibile est nū/
q̄ est.

Ampliationū quedaz fit.

Hic pōit aliā diuisionē di. Ampliatōm qdā fit respectu suppo
sitōz z qdā respectu tpm. Ampliatō respectu suppositōz est qn
termin⁹ sumit⁹ p plib⁹ suppositis vigore āpliatōis q̄s an āplia
tōem. vt cū dī hō pē esse anīpūs ibi hō āpliat ad supposita tā p/
sentia q̄ futura. S̄z āpliatō respectu tpm. ē qn termin⁹ extēdit
p plurib⁹ aut p oib⁹ differētijs tpm. vt hō necēio ē aīal. hoīem
ipossibile est esse asinū ibi necessario z impossibile āpliat hoīez ad
omnē differētiā temporis.

Notādū āpliatō dī duplī fieri tpm. pmo qz fit
absolute. i. irrestrictē p oī dīna tpm vt hō
necesseio est aīal. z sic dī in tētu esse āpliatō respectu tpm. A/
lio^o dī āpliatō respectu tpm fieri restrictē ad aliqđ tpus. z sic
dī talis āpliatō in tētu nō respectu tpm sed respectu suppositō/
z quia ibi capī terminus p multis suppositis in ordine ad
aliquas differētijs tpm.

Sr Illa diuīsiō nō dat p opposita igit nō valet Tenet p̄ntia
qz oppositio ē radix diuīsiōis. Anī pbat qz idē nō diuī/
dit p̄ntia seipm. s̄z āpliatō q̄ est respectu tpm etiā ē respectu sup

Tractatus

positoꝝ. Dñm q̄ āpliatō capif duplꝛ. Vno° p āpliatōe pprie dicta q̄ est respectu tpm̄ z suppositoꝝ sil. z sic hec diuifio nō dat p oppositas res sz p oppositas rōnes eiusdē rei qz āpliatō dꝛ re spectu suppositoꝝ qñ pꝛio z p se sit extēfio termi q̄ ad supposi/ ta licet ex pñti q̄ ad aliqua tpa. sz dꝛ āpliatō respectu tpm̄ qñ ter min⁹ accipit pali quibus suppositis in ordine ad oēs drās tpm̄. Alio° accipit āpliatō ipsoꝝ p ampliatōe q̄ ad tpa tm̄. z sic et̄ distinguuntur mēbra simplꝛ. nā quedā est ampliatō respectu tpm̄ que nō est respectu suppositoꝝ vt ibi sortes pōt currere.

Querit Utrū hic hō āpliat dicēdo hō est ens in opi/ nione vel hō est imaginat⁹. Dñm q̄ ista ſba accipiuntur duplꝛ. Vno° fm̄ q̄ diminuit rōem illoꝝ q̄b⁹ addū tur. z sic est sensus hō ē ens in opinione. i. nō est ens exñs sed est tm̄ ens in opinione. z sic nō ampliat sed solū diminuit rōz il loꝝ q̄bus addūz z sic nō manet suppo siue fcatio pfecta i illo ter mino cui adiūgit. Alio° p̄siderant fm̄ qñō diminuit rōez aut excludūt exñtiaz actualē eoz quibus adiūgunt z sic āpliat ter minos q̄b⁹ addūz. Nā p̄t q̄s op̄ari. illd⁹ qd̄ realit̄ existit pte rei

Querit An hō hic āpliat. hō pōt currere. Et videt q̄ nō quia valet tm̄ sicut hō habet potentiā cur rendi. sed ibi hō nō āpliat. ergo nec in prima. Dñm q̄ illa ppō accipit duplicat. Vno° vt est vna ppō categorica d̄ simplici in herentia z est sensus. hō potentiā habet currendi. z sic hō n̄ am pliatur. qz sic possibile dicit potentiā phisicā. Alio° capif put ē vna modalis modificata p istum modū possibile z est sens⁹ hō p̄t currē id ē hoies currē ē possibile z sic p̄t dicē pōnaz logicā siue nō repugnantie. z illo modo hō ampliatur ibi p possibile.

Circa predicta querit de.

hoc sophismate Hic mouet vnum sophisma ad cuius partes vtrasqz arguit pcludens pro pte negativa q̄ sit simpliciter fal/ sum. Et sic Petrus hispanus circa istud tria facit. pmo probat ipm̄. scđn ip̄obatur. tercio soluit. Primo probat sic. illud quod ē vel erit impossibile pōt esse verū. ergo impossibile pōt esse verū. Cōsequētia tꝛ ab exponētib⁹ ad expositā. sz añs pbat qz añxpm̄ n̄ fuisse p⁹ tps suū erit ip̄ossiblez mō p̄t eē ver⁹. q̄ ip̄ossible p̄t eē fm̄. 2. ip̄obatur sophisma sic q̄cqd̄ p̄t eē p̄z ē possi. sz ip̄oss. p̄t eē

De ampliatioib⁹

ver⁹ ē impossibile ē possibile. Cōsequētia tenet in darū. ⁊ p̄na est falsa qz ibi ē p̄tio oppositi d̄ opposito g⁹ aliq̄ p̄missaz nō maior ergo minor. s; minor ē sophisma. ḡ sophisma ē falsum. Tercio soluit rōem pbantē istud sophisma negando p̄ntiā simplr. ⁊ rō est qz ē palogismus factus penes fallatiā accidētis. ⁊ hoc sic ostēdit qz in omni fallatiā accētis sunt tria. s. subiectū accētis ⁊ attribu- tū. ⁊ illa tria sūt in illo argumēto: quia cū d̄r. qd̄ est vel erit ipos- sibile. tāḡ res subiecta. sed cū d̄r. impossibile tāḡ accidēs scz ipa impossibilitas ⁊ veri⁹. s. tā rei s̄biecte qz accētī attribuit illud at- tributū. scz posse eē verū qd̄ vni cōuenit ⁊ nō alteri. ⁊ qz attribuit illi cui nō p̄uenit. p̄pterea ibi cāt fallatiā accidētis.

Querit⁹ Quare mouet hīc istud sophisma: Dōz qz id qz illi q̄ ponūt istud sophisma eē ver⁹ dicūt ipm esse verū grā āpliationis. qz pōt āpliat terminū iuxta quez ponitur p̄ p̄ntib⁹ ⁊ futuris. ⁊ tūc apparet aliqd̄ futurū iposi- bile esse ver⁹ sic videtur sophisma esse verū.

Ar Sophisma est distinguendū. g⁹ nō ē simplr interimen- dū. Ans pbat qz q̄ncūqz aliqd̄ h̄z duplex sc̄catū puta ma- teriale ⁊ formale ⁊ si sibi aliquid cōuenit p̄ materiali qd̄ sibi nō puenit p̄ formali. tūc tale ē distinguendū. s; sic ē h̄ cū d̄r. impossibile pōt eē ver⁹. ḡ sophisma d̄z distingui. Dōm qz impossibile capīt duplr. vno⁹ fm qz p̄suppoit sc̄catōz in termino. s. vt qn̄ termi⁹ i se h̄z formā impossibilitatis ⁊ sic nunqz impossibile est verū. Alio⁹ ac- cipit̄ put adhuc nō h̄z formā impossibilitatis in se. ⁊ sic impossibile p̄t eē ver⁹ sic at̄ nō capīt impossibile in sophismate. Rō ē qz āpli- atio fundat̄ in sup̄pōne que p̄supponit sc̄catōem in termino sup- ponēte. g⁹ optet qz impossibile ibi capiat̄ in sua sc̄catōe scz p̄ ipossi- bilitate sine sc̄catione possibilitatis. Et tūc posita tali sc̄catōe im- possibile nunqz pōt esse verū. Et sile ē d̄ istis. ppōmb⁹ sanct⁹ in celo erit peccator in terra. senex erit puer que oēs sunt falsē.

Ar Istae distinguēda. albū pōt eē nigr⁹ g⁹ ista impossibile p̄t eē ver⁹. p̄na pbat a sili. Dōm qz nō est simile. quia in prima materiale potest separari a formali et substare alteri formali. sed in sophismate materiale nō potest separi a formali. qz qd̄ semel substerit forme impossibilitatis hoc nunqz pōt substare forme pos- sibilitatis qz si sic tūc n̄ dicēt impossibile s; possibile. vñ duplices sunt ppōes d̄ impossibili qdā st̄ in qb⁹ p̄tū dicti nō p̄uenit subie-

Tractatus

to dicti. et tales non sunt distinguende sed sunt simpliter false. et sic sophisma est falsum quia esse verum nunquam convenit impossibili. Alie sunt propositiones de impossibili in quibus preter dictum invenitur cum subiecto. dictum siue in quibus materiale separat a formali et tales sunt distinguende ut patet de illa alba potest esse nigra

Notandum Aliqua distinguunt istud sophisma et dicunt illud in sensu diviso per materiali remotum esse verum et non propinquo sed hec distinctio est inconueniens quia hoc materiale remotum non substat formali impossibilitatis. nam si sic cuperet sophisma posset esse verum. sed tale impossibile non tenet sub forma impossibilitatis. et ideo non est impossibile nisi secundum quid. Et ergo de his dicitur in textu quando arguitur ad illud male remotum quia tunc fit **Argumentum** erit impossibile potest esse verum et fallacia accidentis. ergo impossibile potest esse verum. Consequentia tenet quia ab equalitate ad equalens est bona consequentia. Aliis probatur quia antiphrasim non fuisse post tempus suum erit impossibile. et ideo est verum. Dum quod ibi non arguitur ab equalente ad equalens. ergo argumentum non valet quia in antecedente una copula scilicet de futuro preedit impossibilitate. sed in consequente sequitur ergo non equivalent. Sed ita deberet argui impossibile quod erit potest esse verum. ergo impossibile potest esse verum. sed tunc antecedens est falsum.

Ad Uideatur tamen quod sic. quia potest ibi extendi ad presens et ad futurum. ergo sophisma gratia ampliacionis est verum. Dum quod potest extendi ad presens et ad futurum dummodo tamen illud futurum non habet in se formam impossibilitatis quod tamen hic fit. quia est sensus. Impossibile quod est impossibile quod erit potest esse verum et sic est falsum.

De ampliacione que fitre

Hic ponit duas regulas de ampliacione. Et prima datur de ampliacione que fit respectu suppositoꝝ et est talis. Terminus cuius supponens verbo habente vim ampliandi a se vel ab alio ampliat ad ea que preterit esse sub forma termini supponetis. id est sub formali facto terminum supponetis. ut homo potest esse animal ubi homo ampliat ad omnes qui erunt declaratio precitata sufficenter preterit in littera. Sed de ampliacione que fit respectu temporis talis datur regula. terminus cuius supponens vel apponens verbo habente vim ampliandi quod ad tempus ampliat ad ea que sunt fuerunt que fuerunt sub forma termini supponetis. ut homo nunc est animal.

De appellatōib⁹

vbi tā hō q̄ animal accipit p his que semp erunt.

Querit Utrū termin⁹ positus a pte p̄dicati posset ant
phare terminū positū a pte subiecti. Dm p
prie q nō nec ex se nec ex alio. rō ē qz termin⁹ āplians z āpliable
hnt se sicut determinans z determinabile z in illis nihil mediat vñ
cū Alexander dicit. Aut sō subdes adūbia. innuit q determinabile.
pcedit determinationē z determinans sequitur immediate deter/
minabile.

Q Utrū sba p̄teriti z futuri tps āplient l restringāt. Dd̄z
q pprie restringūt z iproprie āpliat. L rō ē qz eodem
mō termi⁹ restringit aut āpliat q mō includit scātōez vñ aut
pluriū tpm. Sz sba p̄teriti aut futuri tps p̄scant vñ tñ tps
z iproprie multa sc̄ in ordine ad supposita. ergo pprie restrin/
gunt z iproprie āpliat. Exēplū vt iohes amauit hoc p̄ficat p p/
teritis z p p̄ntib⁹ inq̄tū hnt in se p̄teritōem actus. z q̄tū eis
fuit p̄terit⁹ act⁹ amatois. qz p̄ns icludit in p̄terito z futuro sicut
rectū in obliq̄. z qz obliquū nō itelligit sine recto. g⁹ etiā termi
nus supponēs sbo p̄teriti z futuri tps aliqui etiā stat p p̄ntib⁹
licet p relatōem ad p̄terita z futura. Sz sba p̄ntis tps simplr
restringūt qz solū includāt scātōez vñ tps.

S Clerbū p̄ntis tps āpliat. g nō solū restringit. Alio pbat
qz cū d̄z hō currit ibi ē maior suppo q̄ si diceret hō alb⁹
currit. ergo cū dicit hō currit. ibi hō extēdit a minore suppone ad
maiorē z p p̄ns āpliat ḡia sbi p̄ntis tps. Dm q ibi ē āplia/
tio z extētio solū fm qd z respectiue sz nō pprie dicta. qz āplia/
tio pprie dca fit p aliqđ hns virtutē āpliatuā z extētiū q̄l n
h̄z sba p̄ntis tps qd pprie restringit ad vñ tps. l. ad p̄ns tñ

Q Utrū viuū z mortuū āpliant aut restringāt. Dd̄z q
viuū z mortuū capiūtur duplr. Uno? noialr z sic non
ampliant. Alio mō p̄cipialiter z tñc āpliant sicut p̄cipia. Et
hec de ampliationibus dicta sufficiant.

Appellatō est acceptō

Iste ē terci⁹ tractat⁹ p̄tialis h⁹ septimi in q̄ determi
nat pe. hī. d vna passiōe tñi q d̄z appellatō. Et rō
ordis illi⁹ tractat⁹ ad p̄cedētes ē. qz cōiora p̄gnitōe
nostri intellect⁹ sunt p̄ora sz suppo z āpliatio hnt se in rōe ma/
/

Tractatus

gis cōis. ergo pcedūt appellatōem que ē tanq̃ min⁹ cōmune.
Adunoz patet qz minus ampliāns z supponens pnt fcare tam
rem exntem q̃ nō existentē. sed terminus appellans tm fcat rē
existentē z ideo chumera z antippos nō appellant.

Querit Quare appellatio pcedit restrictōez imediate.
cū tñ restrictio z ampliatio hnt fieri circa idēz
qz in eodē fundamento scz in suppone psonali. z nō hnt sic fieri
circa idē q̃ si eadē sint sed sic qz eidē insunt. nā termin⁹ q̃ amplia
tur etiā pōt restringi licet nō in eodē instanti. Dm q̃ ampliatio
z restrictio sunt exntis z nō existentis. scz appellatio ē exntis tm
z est mediū subseruēs āpliationi z restrictioni. mō habita noti
cia exntis etiā faciliter pōt haberi noticia nō existentis. Etā ap
pellatio est passio magis intrinseca termin⁹ q̃ restrictio. intrinse
cū aut est ante extrinsecū ideo tractatus appellatiōnū pcedit tra
ctatū restrictionum.

Querit Quid sit subiectū huius tractat⁹. Dd̃z q̃ ter
minus appellans vel appellatiū. z appella
tio ē passio termini appellātis. sed pncipiū p qd̃ oñditur passio
inesse subiecto est diffinitio subiecti. Vel etiā passionis in termin⁹
stratione nō potissima ex qbus talis sit demonstratio. quicqd̃ ac
cipit p re exntē hoc appellat. sed termin⁹ appellans accipit p re
exntē. ergo termin⁹ appellans appellat.

Arguit Termin⁹ appellans nō est pmo notū in hac sci
entia. ergo nō ē hic subiectū. Ans pbat qz ap
pellatio est pus nota z prius diffinita. modo p diffinitōem res
in suis pncipiis eēntialib⁹ pgnoscat. Dm q̃ licet appellatio p
diffiniat. tñ termin⁹ ingredit̃ eius diffōem tanq̃ aliqd̃ pmo no
tū. qz omnis passio diffinit p suū subiectū tanq̃ p notū quo ad
naturam. licet quo ad nos passio sit notior.

Str Appellatio spectat ad iustas. g⁹ nō a d̃logicū. Tenet cō
sequētia qz diuersi artifices hnt diuersa p̃siderare. Prete
rea grāmaticus determinat de termin⁹ appellatio. g⁹ etiā d̃ appel
latōe. qz eiusd̃ i scie ē p̃siderare sbet⁹ z ei⁹ passionē ppriā. Dm
q̃ appellatio accipit̃ q̃ttuor mōis. Pri⁹ put ē vocatio alicui⁹
cāe ab inferiori iudice ad supiorē. z sic dicūt illi q̃ nolūt stare sb
dictatē inferiori iudicē ego appello z sic spectat ad iustas Scdō
accipit̃ appella⁹ vt ē pulsio mltōz i vnū. z sic grāmatici dicūt illd̃
vōm appellatū qd̃ ē cōicabile plrib⁹ Tercio accipit̃ appella⁹ p

De appellatōib⁹

accidentali. ⁊ extrinseca denominatione. ⁊ sic dicitur in denotatiuoꝝ
diffinitione. ⁊ sicut illud nomen habet appellationem. i. accidentale deno-
mationem. Quarto modo appellatio accipitur. puta est notatio rei extrin-
sica. ⁊ sic diffinitur hic appellatio. ⁊ tamen termini substantiui scilicet res
res extrinsece appellantur. Unde patet quod moderni dicentes tamen adiectia ap-
pellare accipiunt appellatōem tercio modo. scilicet dicentes tamen substantia ap-
pellare accipiunt appellatōem quarto modo. ⁊ sic non contradicunt. quia equi-
uoce accipiunt appellatōem. modo do contradictio debet fieri ad idem

Quoniam eliciatur appellatio huius diffinita. Dicitur quod ex parte Ari-
stotelis ex tertia proprietate scilicet ubi dicitur quod omnis prima substantia significat
hoc aliquid. sed secunda substantia videtur scire hoc aliquid sub appellatōis
figura. quod potest sic exponi. i. sub similitudine acceptōis. per re extrinsece.
Nam secunda substantia. scilicet potest accipi per re extrinsece sicut prima. sic et videtur scire
re hoc aliquid sicut prima substantia. ⁊ sicut hanc expolitōem diffinitio appel-
latōis hic datur. Vel potest sic exponi. sub appellatōis figura. i. sub
similitudine notatiōis vel vocatiōis. scilicet nos notamus res scilicet
per secundas substantias sicut primas. Unde appellatio hic accepta venit ab
appellor. quod est idem quod nomen. ⁊ nos non vocamus vel nomina-
mus nisi res extrinsece appellare. ⁊ sic accipitur hic appellatio. Sed
in diffinitione denotatiuoꝝ capitur aliter appellatio. scilicet per accidentali denota-
tione ⁊ id ex illo passu non sumitur iste tractatus. quia sic solum adiectia
appellarent. ⁊ nulla substantia quod est contra per se. hic.

Notandum quod quattuor rationibus probatur quod solus termi-
nus substantiu⁹ appellatur. ⁊ non nomen adiectiu⁹
Prima sumitur ex ratione ordinis. quia si adiectiua appellaret. tunc tracta-
tus appellatōis prederet tractatū suppositionū ⁊ ampliatiōis.
quia cōiuncta sunt potiora. sed si termini adiectiui appellaret sicut ter-
mini substantiui. ergo tractatus appellatōis qui esset de cōiunctis
prederet duos tractatus prederentes. Secunda ratio sumitur ex sa-
damento ex quo trahitur iste tractatus. scilicet ex tertia proprietate sub-
stantie. ubi dicitur quod omnis prima substantia scit hoc aliquid. scilicet secunda substantia
videtur scire hoc aliquid sub appellatōis figura. id manifestum
est quod adiectiua non appellant. quia si sic sequeretur quod adiectiua es-
sent in primo subiecto sed hoc est falsum. ergo illud ex quo sequitur. etiam si
adiectiua appellarent. ergo scirent hoc aliquid. vel videtur scire hoc
aliquid. non primo quoniam si primo subiecto. nec secundum. quia non sunt secunde subiecto. scilicet
nihil videtur scire hoc aliquid nisi secunda substantia Tercia ratio sumitur
ex diffinitione appellatōis. quia dicitur quod appella⁹ est acceptio termini per re extrinsece scilicet

Tractatus

adiectiua non significat res existētes. s; res alteri inherentes.
Quarta rō sumit ex diuisione eiusdē. qz appellatō solū fit pnes
tales tmines pnes qz fit suppo. s; suppositō ē solū termi (sbtā)
tini z nō adiectiui. qz adiectiua copulat. ergo nomē adiectiui nō
appellat. put appellatō ē logice cōsideratōis in h tractatu. z acci/
piendo appellatōem. put sumit in tertia ppetate sbtātie

Arguit Si scda sbtātia appellat h aliqd. g significat h
aliqd qd tñ videt esse falsū. qz pma suba fcat
hoc aliqd z scda quale qd Ddm q fcatio capit duplr. Uno
p pmaria z scdaria fcatōne sil. z sic termin⁹ cōmunis pmaria
significatione fcat natūaz. z ex scdaria significatione fcat suppo
tuz. z sic termin⁹ pīs appellat hoc aliqd. Alio caput significa/
tio p pmaria fcatōne tm. z sic scda suba non fcat hoc aliqd. sed
significat tm qle qd. Et hoc modo etiā non appellat hoc aliqd.
Determinādo igit de appellatione. tria facit. Nā pmo diffinit ap/
pellationē. Scdo poit dñam ei⁹ a fcatōne. z tercio diuidit ip
saz. Dicit g pmo Appellatio ē acceptō tmini p re exñte. In q dif
finitione ponit acceptio loco gñis. Deñ dñ termini ad dñam
orationū z sincathegoremātū q non stz termi. Dicit tercio pro re
exñte. ad tenorādū q ficta non appellāt neqz adiectiua z vlt non
entia. qz appellatio non ē aliud qz denoiatio rei existētis qz ni/
hil nomiam⁹ nisi res existētes. Et non addit terminis sbtātiui qz
sufficient explicat cū dicit p re existēte qz tmini⁹ adiectiui⁹ non sig
nificat re existētem s; in exñtez ergo non appellat zc.

Arguit Albedo z nigredo appellāt. z tñ non fcat res ex
istētes g male dicit in diffinitione p re existēte
Ddm q lez fm rē non fcat res existētes. tam scdm moduz
significādi. qz significāt rē p modū p se stātis. Unde voces non
fcat res imediate a pte rei existētes s; res pceptas. modo albe
existit i pceptu qz ē nō sbtātū. s; albū fcat rē existētē taz a pte
rei qz q ad intellectū ergo est adiectiui z non appellat.

Ar Singularia non appellāt. g. debet addi in diffinitione t/
mini pīs Antecedēs pb at qz singlaria reliquēda stz ab
arte. Dd q singlaria accipiūt duplr. Uno vtr includūt in
aliq cōi. z sic de eis ē scia sic de ipo cōmuni. Alio accipiunt scd
rōnem singularitatē z hoc duplr. Uno mō in ordie ad pdicata
realia. z sic de eis nō est scia. qz in scia debet esse certitudo. s; nulla
realis ppetas p puenire singularib⁹. qz ille ppetates singlariū
S. i.

De appellatōib⁹

oriunt⁹ ex pñcipijs cōplexionalib⁹ q̄ sūt variabilia. Alio⁹ accipiunt⁹ quātū ad p̄dicata rationis. ⁊ sic de eis ē scia in cōmuni ratio / ne singularitatis. qz sic ē aliqua cōmunis passio singularium scz qz possunt predicari de vno solo indiuiduo.

Arguit⁹ Ex diffinitione seq̄ret⁹ qz termin⁹ supponēs simplr non appellat⁹. Seq̄la pbat⁹ qz non accipit⁹ p re exēte scz capit⁹ p re vniuersali q̄ non existit. Dōm qz termin⁹ supponēs simplr sūt rem vere a pte rei exēte q̄ ē in singularibus licz scdm cōpletā rationē vltat⁹ sit apd intellectū. qz natura cōmunis abstrahit⁹ p intellectū a singularib⁹. Et ergo dē auicenna qz intellect⁹ facit vniuersalitātē in reb⁹ est tam⁹ vez qz analogice appellatio puenit termin⁹ supponēti psonalr ⁊ termin⁹ supponēti simplr fm qz analogice puenit eis capi p re existente.

Arguit⁹ Tūc seq̄ret⁹ qz ficta ⁊ non entia appellat⁹. Seq̄la pbat⁹ qz licz non existāt a pte rei existūt tam⁹ apd intellectū sicut termin⁹ supponēs simplr. Dōm qz tripliciter est aliqd in intellectu. Primo obiectiue sicut spēs intelligenibiles ⁊ habitus vt scia grāmatica logica. ⁊ qd sic est in intellectu non appellat si saltē significet concretē ⁊ p̄cernit illd in q̄ est licet si significet abstractiue posset appellare. Secdo⁹ aliqd ē in intellectu effectiue qz scz sit p intellectū vt chimera. ⁊ tale etiam non appellat quādo nihil cōrīndet sibi a pte rei. si autē sibi aliqd cōrīndet a pte rei vt dōm⁹ sic etiā a p̄pellat. Tercio⁹ aliqd est in intellectu obiectiue ⁊ sic vniūsale est apd intellectū sicut cōgnitum in cōgnosceēte. ⁊ qd sic est in intellectu appellat. Quā patet qz non ē sile de termin⁹ supponēte simplr ⁊ de fictis. qz vniūsale logicū siue termin⁹ supponēs simplr est in intellectu sicut cōgnitū in cōgnosceēte ⁊ abstractū a materialib⁹ cōditōnibus. sic autē nō est de fictis qz ipsīs nihil cōrīndet a pte rei ⁊ eoz p̄ceptus sūt frustra. et ergo ficta nō appellāt. Tūc ibi differt autē. Poit dñaz int⁹ appellatōem fcatōem ⁊ suppoem. nā appellatō ē tūc de re exēte. suppo autē ⁊ fcatō sūt tā de re exēte qz nō exēte vt antiquus fcat et suppoit nō autē appellat qz nō fcat rem exēte Et q̄ illa tria dñt qdā modo sic supi⁹ ⁊ inferi⁹. nā vbiqz ē appellatō ibi ē suppo et significatio ⁊ non econtra. qz multi sūt termini significantes et supponētes non tamen appellantes vt patet de fictis.

Appellatōnū alia est termi

Tractatus

Hic poit diuisiones appellationis et cum hanc annectit reglas quo bis
fereter termini appellat supponit et fecant. et hanc infra ponit in qstio
ne. Est g prima diuisione Appellationu alia e termini pias vt homo
alia e termini singularis vt sortes. Rō diuisionis e qz appella
tio e ppetas termini et terminus e duplx. qz e aliqs terminus discretus
seu singularis e aliqs e terminus pias. g. appellatio e duplex vt pa
tuit. tenz pntia. qz passio diuidit ad diuisionem sui subiecti.

Arguit Omnis bona diuisione dicitur dari per opposita sicut ista
non e homini. g. non e bona. Mior probat qz vlt et
sua singulari sicut idem g. non sunt opposita. Dm q licet sint idem
materialiter et fm re. qz eadem re fecant. drnt tm formaliter et fm roez
sufficit ergo q diuisionis mēbra formaliter opponantur.

Arguit Solus terminus singularis appellat. g. alterum me
bz e supflum. Ans probat qz ille tm fecit rem ex
istentem. Dm q licet terminus communis ex primaria signifi
catione non appellat tamē ex secūdaria significatione appellat.
qz tunc significat supposita. et sic accipit hic terminus communis
qui appellat per primaria et secūdaria significatione simul.

Appellationu termini cōis

Hic poit scdam diuisionem appellationis et e sub diuisione scdm mē
bra dē diuisionis. Dices appellationu pium alia e termini pias
per ipa rei communi ut qn terminus habet suppositionem simplicem vt
animal e g. hō e spēs. Alia e termini cōis per suis inferioribz et tūc e qn
terminus habet suppositionem personalem. ut hō currit. Cā huius diuisionis
e qn terminus cōis appellat accipit duplx. Uno pro re vniuersali
fecata per ipm et sic hz suppositionem simplicem. Alio modo accipit
pro inferioribus et sic habet suppositionem personalem.

Querit Quid dnter appellat fecit et supponit termini
singulares et termini cōis. Dd q terminus singu
laris idē fecit supponit et appellat. s. vniū indiuiduū nūo. S3 ter
minus cōis hūc supponit simplicem idē fecit pro eodē supponit et
idē appellat. qz supponit pro natura et fecit et appellat naturā. Sed
fmi hūc supponit personalem n idē fecit supponit et appellat qz fecit
ex primaria fecatione naturā. s3 supponit et appellat re singularem. vt hō
currit ibi hō fecit hoies i cōi et supponit per suppositis tā exntibz qz
n exntibz s3 appellat tm ad exntes vt pz ex diffione appellationis

De restrictōib⁹

Arguit⁹ Significatio suppositio et appellatio s⁹ diuise
passioēs. g⁹ nō pnt pueire eide Dd⁹ q nō s⁹
dispare passioēs s⁹ vna s⁹ ordiat alii. Et s⁹ pnt diuise passioēs cō
uenire vni s⁹ biecto matiali accepto qd tñ ē plūa formalr. et sic s⁹
idē tmin⁹ matiali s⁹ cat appellat et suppoit. formalr at nō est vn⁹.

Et Unusq⁹q⁹ tmin⁹ suppoit et appellat p eo qd s⁹ cat. s⁹ ter/
min⁹ cōis supponēs psonali nō s⁹ cat supposita sua s⁹ na/
tura cōem. g⁹ suppoit et appellat p natura et nō p suppositis. Ma
ior pbat qz suppositio et appellatio piter sequit⁹ significationem.

Ddm q sic dcm ē supius qnis pmo et p se tmin⁹ pns accipit
p natura et s⁹ cat natura cōem tñ ex pnti p s⁹ cat supposita.

Notandū Qm modernos sic diuidit⁹ appellatio
Appellatōnū alia ē matiali alia foilis
cui⁹ rō ē qz fm eos pcrera accntiū appellāt. et talia pnt accipi du/
plr. Uno p matiali Alio p formali. et sic et s⁹ appellāt matiale vl
formale. et ad s⁹ allegāt illā regulā Qncūq⁹ termin⁹ q appellat
poit in s⁹ biecto tñc appellat p matiali. s⁹ qn poit a pte pti tñc ap/
pellat p foili. et fm hoc mltas ppos verificāt et falsificāt. vt ista
ppo. natura intēdit mōstz ē falsa. s⁹ ista ppo mōstz intēdit na/
tura ē vēa s⁹ illa rēgula nō ē necia. qz tñc oēs ille pponēs eēt fal
se. diligo pecūias diligo pecūias. Tñ pdeā regula pōt admitti
ppē pgruentiā. qz natura intēdit mōstz p matiali s⁹ illd qd ē
mōstz nō tñ p foili sub rōe mōstri. Et tñ de appellatōibus

Restrictō ē coartatio.

Iste ē tractat⁹ prialis qre hui⁹ septimi in q postqz
determinauit Pe. hī. de āpliatōib⁹ et appellatōibus
Cōsequēter agit de restrictōib⁹. rō ordīs ex supdic

tis sufficiēter hī pōt. Primo ergo diffinit restrictōem dicens.
Restrictō ē coartatio termi et. et poit coartatio loco gnis. qz est
qdā cōmuni⁹ q restrictio eo q omnis restrictō ē coartatio sed
non extra Et d⁹ termi cōmunis ppter terminos singulares q p/
prie non ampliāt nec restringunt. et aliud positum in diffinitō
ne ponit ad dīnām ampliatiois que facit oppositū.

Querit⁹ Quid sit s⁹ bcm hui⁹ tractat⁹. Dd⁹ q termin⁹
restringibilis. et restrictō ē ei⁹ ppa passio et tmo
stratur sibi in esse p diffinitōes s⁹ biecti. vel et s⁹ p diffinitōes ipsius

Tractatus.

passionis. Et format sic demonstratio p' quā hētur sciētia in pñt tractatu. quicqd coartat a maiori suppoē ad minoē hoc restrin-
git. s. termin' restringibilis ē huiusmodi. g' termin' restringibil'
restringit. ibi em' passio p'dicat in concreto de suo subiecto.

Arguit Termin' singularis etiā restringit g' non bñ dē
in diffinitione restrictionis termini p'is. Anō
probat. qz cū dē sortes albus currit ibi sortes restringit tñ ad
albos. Dōm q' duplx ē restrictio. qdā ē ad supposita. qñ termi-
nus coartat a plurib' suppositis ad pauciora. 7 sic termin' singula-
ris non restringit qz non hz supposita. Alia ē q' ad significata. et
qz tñi' singular' equoce sūt plūa. sic qñqz restringit ad vnū sūtū.
de illa autē restrictione hic non fit mentio.

Notādū Restrictio principalr ē vtil' ad trīa. Prio
ad oppositionē. qz ex natura restrict' ois sci-
tur q' iste due nō opponūt. Ois ethiops ē alb' fm dētes. 7 null'
ethiops est alb'. qz alit' restringit ethiops in pma 7 in scda:
Secdo valet ad cōsionē. qz ista null' hō ē mulier dē ita pueri.
ergo nulla mulier ē hō mascul'. Rō qz hō in pueris tenebat pro
masculis tñ. g' etiā in pueritē dē sic teneri. alias cōuersio non
eēt bona. Tercio restrictio valz ad suppoēm. qz h' ois hō ē alb'
hō supponit tñ p maribus 7 h' Ois homo est alba supponit pro
seis tñ. 7 hoc facit restrictio significata p p'dicatū.

Querit Qūo dñter restringat h' hō. dō hō alb' cur-
rit. 7 hō currit. Dōm q' in pma hō stat p p/
sentib' grā illi' hōi currit. 7 stat p albis grā illi' adiectiui albus
In scda aut stat solū p pñtib' grā illi' hōi currit positi a pte p'di-
cati. qd solū restringit grā p'significati qd est tempus 7 nō grātia
principalis significationis.

Querit Utz hic sit restrictō valde bñ. Dōm q' non
Arguit q' sic. qz ibi ē dēmiatō. hōi ē restrictio
Dōz negādo pñam. 7 rō ē qz ibi arguit a supiori ad inferi' as-
firmatiē. Est ei dēmiatio supi' ad restrictōem qz vbiqz est
restrictio ibi est dēmiatio sed non econtra.

Restrictōnū alia fit per no

Hic pñt didit restrictōez 7 nō didit restrictō passia s. actia. qz re-
strictō passia fūdat i suppoē. s. hōa nō supponūt. q' tñ hō ponūt
S .iiij.

De restrictōib⁹

mēbz in ista diuisiōe. g^o. signū ē q restrictō passiuā h̄ n̄ diuidit̄. Dicit g^o Restrictōm alia fit p no^o. vt cū dīr hō alb^o Alia p ver^o vt hō currit. Alia p picipiū. vt hō legēs currit. Alia p implicatiōē. vt homo q ē albus currit. Et q p r q De his. n̄ solū h̄ de terminat de termino restricto. s̄ et de termino restringere in ordie tñ ad tñi^o restrictū. g^o h̄ oñdit q q duplicia s̄ restringētia in ista

Arguit Omnis bona diuisiō dīr ē bimē / diuisione
bris. s̄ ista n̄ ē h̄mōi ḡ rē. Dō q oīs bona diu
sio gñis in suas spēs immediatas dīr ē bimēbris. s̄ n̄ oī de alijs
diuisionibz. s̄ sufficit q reducāt ad bimēbrē. sic ē de ista. vt p r p
sufficiētiā istaz spēs. Nā omnis restrictio fit p aliq d̄ complexū
aut in complexū. Si p r^o. sic fit p implicatiōē. si i cōz. s̄ ē du
plici t. vel h̄ se h̄z p modū habitus z qētis. sic fit p no^o. vel p mo
dū fluxus z fici. z h̄ duplici. vel distātis a substantia. sic fit p ver^o
aut indistantis a substantia. z sic fit p picipiū.

Arguit Aliq ē restrictio q fit p p r o n o^o g^o mēbra diuisi
onis n̄ euacuāt totā naturā diuisiōis p r o b a t
sic dicēdo. iste hō currit. ibi iste restringit hoīez. z trahit ipm a cōi
tate ad singularitatem Dōm q ē duplx restrictō. vna ē h̄z rez et
mōm s̄l. Alia ē s̄cōz rē tñ. mō p^o mō p n o^o nō restringit s̄ s̄cōz
de q restrictōe h̄ nō fit mērio. Cui^o rō ē q r mod^o restringēdi deficit
p n o i. q r mod^o tēmiatōis z restrictōis ē q restringēs dīr postponi
restricto. p n o^o at p p o n i t̄ Et q h̄ nō fit p p e d e a restrictō p r q r e
strictō dīr fieri in vna spē suppoīs. s̄ psonali q r oīs tñi^o restrict
suppoit psonalr. mō cū dīr. iste hō currit. ibi hō suppoit discrete

Arguit Adūbia restringūt ḡ adhuc disio ē insufficiēs q r
nihil dīr de eis Alis p b a t q r tēmiare in grāma
tica z restringē in logica idē s̄l. s̄ adūbia tēmiant in grāmatica
ḡ restringūt in logica Dō q tēmiare z restringē nō s̄l p n i t̄
idē. s̄ h̄nt se sic mag^o cōe z min^o cōe. z sic adūbia bñ tēmiant s̄
nō restringūt Cui^o rō ē q r restringēs coartat z tēmiat tñi^o suppo
nētē. adūbia at n̄ tēmiat termi^o supponētē. s̄ s̄ q d̄ s̄gē p mōz
flux^o z fici q d̄ n̄ p r supponētē ḡ nec p r restringi p adūbiā s̄ bñ dīari

Si Adūbia āpliāt ḡ restringūt. t̄z p n a. q r opposita h̄nt fici cōa
idē Dō q s̄ adūbia q n q āpliāt ex p n i t̄. z mī^o p r i c i p a l i t̄
s̄z solū illa adūbia q tēmiant p p o e z d e i. s̄ tñ nūqz restringūt. q r
n̄ p n t addi tñiō restringibi q r adūbia solā tēmiat p b a t p r i c i p i a

Tractatus

q̄ n̄ p̄nt f̄strigi l̄z b̄n āplari. 2g^o d̄d ē ad p̄batōez q̄ oppoita h̄nt
fici c̄ca idē s̄z n̄ p̄ idē. 7 h̄ fit in p̄poito de āpliatōe 7 restrictōe

Restrictōnū factaz per no

Hic s̄bdidit primū mēbz p̄dē d̄iſiōis dicēs Restrictōm f̄cāz
p̄ no^a alia fit p̄ inferi^o additū supiori. vt al^o h̄o currit. Alia fit p̄
d̄rāzēnalē aduēnētē ḡnī. vt al^o rōnale Alia fit p̄ adiectiū accētē
additū s̄cto vl^o s̄bstatio. vt h̄o alb^o Et f̄ndamētū d̄iſiōis ē in
h̄ q̄z mī^o p̄ē sp̄ restrictit magi^o cōe. id ē s̄cū mēbz intelligit de ad
iectio accētē s̄is. q̄z r̄isibīlē n̄ restrictit h̄oiz. q̄z eq̄z m̄l^o mē sic h̄o

Arguit

Restrictō nō p̄t fieri p̄ additōem sp̄ei vl^o inf̄io
ris suo supiori. g^o primū mēbz ē sup̄lūm Añs
p̄bat q̄z om̄e restringēs ē d̄terminās. 7 oē d̄terminās ē adiectiū.
q̄z d̄terminare ē d̄pēdētā rei sp̄ificacē. 7 h̄ nō p̄t fieri p̄ aliud q̄z
p̄ adiectiū. g^o sp̄es q̄ ē s̄bstatiū nō h̄z d̄tinare Dd q̄ licz in
feri^o vel sp̄es nō sit adiectiū f̄z r̄ē. ē tamē adiectiū. f̄z officium
q̄z exercez offi^o d̄ine q̄d ē d̄tinare potērialitatez 7 cōfusiōez gene
ris. Dd at species tūc exercez offi^o d̄ine p̄z p̄ alexādū dicentē q̄
quādo est aliq̄ d̄co equalens duab^o in f̄cādo. si tūc addat vni
illaz cui equalz tūc stat p̄ reliq̄. 7 sic est h̄. q̄z h̄o equalz istis d̄co
m̄b^o animal 7 rōnale. quādo g^o addit animal tūc stat p̄ rōnali
tātū. Et si dicat d̄ina etiā nō ē adiectiū. g^o nō p̄t sp̄es grā d̄ine
restringē Dd q̄ d̄terminās ē adiectiū vel f̄z r̄ē vel f̄z mo^o. mō
licet d̄ina non sit adiectiū f̄z r̄ē 7 mo^o simul. ē tamē adiectiū
f̄z mo^o. q̄z d̄ina f̄z mo^o ē q̄litas l̄z f̄z r̄ē sit s̄ba saltē d̄ina s̄balis

De restrictōne facta per no

Hic ponit q̄sdā r̄gulas de restrictōe p̄dēas d̄iſiōes declarātes.
Et ponit tres d̄ restrictōe f̄cā p̄ no^a. Prīma ē d̄e no^a nō dimīnuēs
ne habēs vīz āplīadi a se vel ab alio additū t̄no magi^o p̄muni
ex ead^o p̄te restringit ip̄z ab ea q̄ erigit sua f̄ca^o. vt cū d̄r animal
h̄o currit. ibi h̄o restringit animal ad stādū p̄ hominib^o tātū Dī
cit notāter non dimīnuēs ad remouendū nomina dimīnuētia
q̄ non restringūt s̄z poti^o corrūpūt 7 destruūt t̄minū cui addunt
Dī nō habens vīm āplīadi ad remouendū nomina āpliatua.
vt possibile n̄cāriū. Et d̄r vltēri^o additū ex eadez p̄te. q̄z si addē
tur f̄mino q̄ ad d̄iſas p̄tes tūc f̄stringēt q̄ ad f̄catōez. vt cū d̄r
h̄o ē alb^o ibi alb^o f̄stringit h̄oiz q̄ ad p̄catōz q̄ ē genus masculinū

Notādū Principiū et sibi dūter restringit. qz pū
cipiū restringit tēminū q ad e^o pūcipale sig tū
sz sibi restringit q ad ei^o significatū qd ē tps. Rō dūilitatē ē qz
pūcipiū fcat actū vnitū sbe. et g^o n̄ intelligit copla inī nō^o et pri/
cipiū. mō tmin^o restringēs addit^o imino restricto ex eadē pte re/
stringit ipm q ad fcatōem vt patebit in regla. sz sibi fcat actum
distātē a fba. tō inī ipz et nō^o intelligit copla media. et sic sibi in
telligit ponit i ordie ad nō^o qd restringit. sz restringēs additū imio
restricto ex alia pte restringit ipz q ad cōfcatū vt ei^o dī scia regula

Arguit Qūcūqz determinatō addit^o determinā restrictōnū
bili restringit ipz. sz cū dī hō mortu^o determinatio
addit^o determinabili ex eadē pte. g^o ibi ē restrictō Ddm q ipse
ē determinatō scz sup addēs et ē q sup addit formā realē suo deter/
minabili. et oīs tllis determinatō addita terminō restringibili ipm re/
stringit vt hō alb^o. ibi alb^o addit hōi vnā realē formā. et ad illā for/
mā ipm restringit. Alia ē determinatō diminutēs. et ē q diminuit
rōem illi^o cui addit quātū ad suā denotatōem. et fm talē determi/
natōem fit restrictio. vt cū dī ethiops ē alb^o fm dētes. ibi enim
illa determinatō alb^o. fm dētes diminuit denotatōem simplr
dictā ethiopis ab albedie Tercia ē determinatō distrahēs siue p/
vās suū determinabile a sua pūcipali fcatōe et rōem eius tollit. vt
cū dī hō mortu^o hō pict^o. nā ibi hō trahit extra suā ppriā natu/
rā q ē eē aīal rōnale. Et ille due vltie determinatōes nō pūt restri/
gere terminū cui addūtur. cui^o rō est. qz restrictō passiva fundat
in suppone psonali sz psonal suppo fundat in fcatōe ppria ter/
mini. g^o imi^o q n̄ hz suā ppriā fcatōez n̄ pū supponē aut āplari l
restringi. vt sit qū addit fīo dīa^o diminutēs distrahēs aut alienas

Sciēdū q min^o pūmune.

Hic pōit vnā notablē p declatōe regle p dē. et pū ē rō regle dī/
cēs q sp min^o cōe restringit mai^o cōe tā i eēnālib^o qz i accēnālib^o vt
al hō. hō alb^o Et si dīcē g^o alb^o n̄ restringit hoīez qz alb^o n̄ ē min^o
cōe in ordie ad hoīez cū pla sint entia alba qz sint suppoita hoīs
Ddōz q alb^o vt restringēs hoīez ē min^o cōe qz hō. pū tū i vna accep/
tōe ē mag^o cōe. Nā alb^o cōpaf ad duo. Vno^o ad alios coloēs si
bi oppoitos. s. nigrz blayū t sic de alijs. et sic alb^o ē min^o commūe
qz homo et restringit hoīem. qz homo hz se pū ēē niger et medio co/
loē colorat^o Alio^o alb^o pū ppari ad oīa suppoita l sictā qbz in est.

Tractatus

scit ad lapidē lignū z sic de alijs. tunc ē magis cōe q̄ hō z restrin-
git p hoies ad certa s̄iecta alba. z sic ē ibi restrictō mutua. qz vñ
restringit alterū z econtra. qz vñ q̄ ad aliqd excedit alterz in cō-
munitate z alterz econtra quo ad aliqd excedit ipsum.

Arguit hic nō ē mutua restrictō hō alb⁹ q̄ dca. An-
pbat qz termin⁹ restringēs d̄z determinare terminū
restrictū. s̄z hō nō p̄t determinare albū qz ē s̄stātū s̄z s̄stātū non
determinat adiectū lez bñ ecōtra. Dd q̄ hō accipit duplī. Uno
s̄stātū tā fm rē q̄ fm officiū. z sic n̄ p̄t aliq̄ mō determināe. Alio
mō accipit put trāsīt in vñ nois adiecti cui officiū exercet. z sic p̄t
restringē. qz tūc et̄ p̄t determinare z coartare terminū cui additur.

Arguit Termin⁹ adiectio n̄ uenit sup̄pō. g⁹ nec restric-
tio. n̄a pbat qz ois restrictō fundat in sup̄pōe.
Ddm q̄ duplī ē restrictio. s̄. actiua z passiua. tūc ddz ē q̄ restric-
tio actiua n̄ fundat in sup̄pōe. qz nō oī q̄ ille termin⁹ q̄ actiue re-
stringit supponat. s̄z nllus termin⁹ p̄t restringi passiue nisi suppo-
nat. Et ideo ē ddz q̄ actiue bñ restringūt adiectiua sed non restri-
guntur nisi improprie quia determinantur.

De termino restricto talis

Hic vñ scdaz reglāz q̄ dat d̄ finis restricto z ē t̄lis. si sig⁹ vñ ad-
ueniat termin⁹ restricto n̄ distribuit ip̄z nisi p̄ his ad q̄ restringe-
bat vt cū d̄z omnis hō albus currit ibi homo restringit p̄ albus
et solum distribuitur p̄ albis.

Arguit Signū vñ p̄fēm distribuit p̄ omib⁹ s̄z in dco
exēplū omis ē signū distributiū p̄fēm. g⁹ d̄z
homine distribuit p̄ omib⁹ in p̄positis. Dd q̄ signū vñ di-
stribuit p̄ omib⁹ fm exigētā termini cui adiūgit. s̄z cū d̄z omis
hō alb⁹ currit s̄ signū omnis vñ hōi restricto p̄ adiectiū. inde
ē etiā q̄ nō potest nisi p̄ hominibus albis distribui.

De restrictione alia datur

Hic ponit tertia regula q̄ dat de restrictōe in cōi q̄ fit tā p̄ no⁹ q̄
p̄ verbū z ē talis. Nihil positū a pte p̄dicati p̄t restringere termi-
nū a pte s̄iecti positū q̄ ad principalem significatiōē sed solum
quo ad consignificatiōē. vt cū dicat homo est albus ibi homo
solū verificat de viris z nō semellis grā restrictōis. Et est ratio.

De restrictōib⁹

regule. qz nisi sic oēs ille ppositōes q sunt stringētes eēt necē/
rie. qz tūc cōditō posita a pre p̄dicatū intelligeret in s̄biecto. vrpz
in illa ppōe hō ē alb⁹. eēt em̄ sens⁹ hō alb⁹ ē alb⁹ si alb⁹ q ad fca/
tōem restringerz. z h̄ ē necessariū qz omē qd ē qn ē necē est eē. Et
et albedo ē de eētia hoīs albi cū sit extremā ppositōis.

Querit⁹ Quare plus vel poti⁹ noīa s̄btia restringūt q
ad significatōez q ē gen⁹ qz q ad p̄catōez q est
casus aut nūs. Dd̄z q illa ē rō qz gen⁹ trāscēdit qdā mō z in/
cludit tā nūez qz casuz. Dictōes ei diuersorū nūerorū nō variāt
gen⁹ nisi in q̄busdā heterodue. s̄l̄r et⁹ noīa di uersorū casuz non
variāt gen⁹ nisi itez p accūs. z sic pl⁹ restringūt noīa f̄z p̄ca/
tōez q ē gen⁹ qz f̄m p̄significatōez q ē cal⁹ aut numerus

De restrictōe fctā per mu

Hic poit duas regulas de restrictōe fctā p multiplicatōem q ē q/
ualet noīb⁹. P̄ia declarat vñ h̄z iplicatō restrictōez qz ab adiec/
tiuo sibi adiuncto qd de se h̄z restringere. Et ē t̄lis. oīs iplicatō im/
mediate adiuncta t̄mino cōi restringit ipz sicut adiunctū suuz. i. sic
adiectm̄ inclusuz in multiplicatōe. vt cū d̄r hō q ē albus currit
ibi hō restringit p illā iplicatōez q ē albus ad stādū. p albis t̄m
Rō hui⁹ regule ē qz qn ppō tota intelligit q̄si cōpleta añ aduen/
tū iplicatōis tūc iplicatō restringit ipm sicut facit adiectm̄ in p/
dicato positū solū p cōsignificato. Qñ at iplicatio aduenit ter/
mino restricto añ p̄pletōem ppōis. tūc restringit ipz q ad p̄ci/
palē suā significatōem sicut adiectm̄ immediate p̄iunctū suo restrin/
gibili. Un qñ iplicatō imēdiate adiūgit termio cōi tūc habz se
in rōe adiectiui z restringit q ad p̄cipalē significatōem sicut si
adiectiuiū ibi poneret. vt oīs hō q est albus currit ibi ei sensus ē
omnis hō alb⁹ currit s̄z qñ ponit iplicatō post copulā vl̄ verbū
p̄cipale tūc restringit q ad cōsignificatōez. vt oīs hō currit. q ē al/
bus. ill⁹ em̄ ppōis est sens⁹. oīs hō currit z oīs hō est alb⁹. qz h̄
relatiuū q valet t̄m sic z ille tūc est idem sens⁹ ac si diceret. oīs hō
currit z ille ē alb⁹ z qz ille ē relatiuū s̄be ydēp̄itatis nō recipiunt
ideo supponit eodē mō sic suū añs. scz oīs hō. ibi em̄ hō suppo/
nit confuse. ergo etiā hoc relatiuum ille. z sic patet q magna est
differētia si implicatio p̄ponat vel postponat in propositione.
Secūda regula est quādocūqz signum vniuersale z implicatio
ponunt in vna oratione tunc illa oratio est duplex. Quia vl̄ im

Tractatus

plicatio intelligitur pcedere signū id est prius aduenire termino restringibili q̄ signū vt q̄ implicatō referit ad terminum cōm distribuibile immediate. ⁊ tūc sig^m vniuersale distribuit iminū cōez solū p his p quib⁹ restringit vt oīshō q̄ ē alb⁹ currit. Aut signū intelligit pcedere iplicatōez vt q̄ iplicatō dūgit media te fīnio restringibili. ⁊ tūc signū vniuersale distribuit ipm p oī b ns suppositis. vt oīs homo currit q̄ est albus.

De restrictione facta per.

Definatio de restrictōe scā p nomē. cōsequēt pseqt regulas ad cognoscēdū restrictōez factā p sbū. Et sī tres qz pma ē. fīnī⁹ cōis supponēs vel apponēs sbō pntis tps simplr sūpro nō habenti vim āpliādi nec ex se nec ex alio restringit ad stādū pro his q̄ sī sb forma fīnīni supponēt. vt cū dīr hō currit hō ē aīal. De claratio oīm illaz pīculaz sufficiētē habet ex littera.

Arguit Si sic tūc hec ppō hō ē aīal nō erit ppetue fī⁹ tāt. Scda pbat qz hō restringit ad pntes ⁊ sīl⁹ aīal. Ddm q̄ illa ppō p̄t duplr capi. Uno⁹ fīz mōm enūciādī ⁊ sic nō ē ppetue fīratī nec stat hō p oīb⁹ suppositis. qz ex mō enūciādī hīz homo q̄ stat p pntib⁹ Alio⁹ capī illa ppositio fm rem enūciatā. ⁊ sic illa ppositio ē ppetue fīratī siue nccario fā. Rō ē qz in illa ppositione p̄dicāt res concepte sī qd concipit p aīal nccario inē illi qd concipit p hoīez q̄ ad rē enūciatā. q̄ ē propositio nccariat p̄dicatū conueit sbiecto pro oīb⁹ dīnīs tpm. ⁊ ideo solz dīcī q̄ hoc ver^m ē i ppositioib⁹ nccariis absoluat a tpe qz non habz modū significādī tps nostri vl̄ p̄pōe sumpti

Arguit In illa ppōe homo ē aīal hoc sbū ē fcat cum tpe vl̄ nō. si cū tpe tūc dīr restringere ad pns. si n̄ fcat cū tpe tūc nō ē ver^m qd non p̄t dīcī cū sb n̄ la alia pte ordīs ponat Dd q̄ fīnī⁹ capī duplr. Uno⁹ p tpe nro ⁊ sic verba i ppositioib⁹ nccariis absoluuntur a tpe Alio⁹ capī tps cōit put ex tendit se ad oēm differētiā tps vl̄ mēsurā tps. ⁊ sic etiaz verba illa significant cum tempore. sic enī significare cum tempore ē essentiale verbo et non primo modo.

Arguit Extrema debent vniri fm q̄ copula exigit alias copula nihil faceret ad vnionē. sī in illa ppōne homo ē aīal copula exigit extrema solum capī pro p̄sentibus

De restrictione

ergo restringuntur. Dñm q̄ extrema alic⁹ p̄pōsio sp̄ vnūf p̄ p̄pā/
tōem ad mediū vnīcs. g⁹ et vnibilia variāf fm mediū vnīcs
ex mō enūciādī. i. signū cui⁹ vnibilia aliq̄ vnīunt p̄ coplāz de p̄
fēti. aliq̄ vnīf p̄ copulā de p̄terito. z aliq̄ p̄ copulā de futūo. si g⁹
copula nihil facēt tñc possent vnibilia p̄ quācūq̄ copulā vniri
sz q̄ ad rē enūciatā copula amittit vim illā sp̄ale vnīdi extrēa.
Scdo dicēdo q̄ ista p̄pabilitas q̄ fatur in h̄ p̄to ē nō ē p̄pabi
litas t̄pis n̄ri qz tñc absoluit a t̄pe n̄ro. sz ē p̄pabilitas ex p̄te ef
nitatis qz tales p̄positiones sunt p̄p̄ue veritatis.

Alia regula talis est Termini.

Hic ponit scda regula de h̄bis p̄teriti t̄pis z ē ista. Termin⁹ p̄is
supponēs vl̄ apponēs p̄to de p̄terito simplr sup̄to nō h̄nt vim
āpliandi nec ex se nec ex alio tenet p̄ his q̄ sūt vt fuerūt sz forma
termini supponēt vt cū d̄r h̄o fuit al. ibi h̄o restringit ad stādum p̄
his q̄ sūt vt fuerūt hoies z sūt al. p̄ his q̄ sūt vt fuerūt atalia

Arguitur Verbū p̄teriti t̄pis āpliat ḡn restringit. Ans p
bat qz p̄teritū ābit plūa t̄pa z h̄ ē āpliare. Sz
p̄na t̄z qz oppoite p̄p̄tates n̄ p̄nt vni in esse. Dñ p̄rio q̄ h̄bū
p̄teriti t̄pis p̄t p̄p̄ari ad duplicē sup̄pōz. p̄rio ad sup̄pōz natūa
lem siue ad terminū supponētē natūalr. z sic restringit. qz termi⁹
stās natūalr stat p̄ oib⁹ q̄ sibi p̄ueire p̄nt indr̄r z ab illa cōitate
r̄stringit ip̄z verbū p̄teriti t̄pis qz restringit ip̄m ad p̄ns z ad p̄tē.
Alio⁹ p̄p̄at ad sup̄pōem p̄sonalē vbi termin⁹ ex mō loq̄ndi stat
p̄ sup̄pōit̄ z sic verbū p̄teriti t̄pis h̄z āpliare qz f̄cit terminū stare
in ordine ad multa t̄pa. Scdo dñm q̄ verba p̄teriti z futūi t̄p̄l
solū āpliat fm qd̄ inq̄tū includūt p̄ns t̄ps nō qd̄ sub rōe p̄n/
rialitatis sz fm qd̄ illō p̄ns ponit sub quadā p̄teritione vel futu
ritione vt homo docuit ibi homo accipit etiam pro sup̄pōitis
presentib⁹ vt tñ h̄at in se p̄teritum actum docendi. Sz p̄p̄ue
illa verba p̄f̄cant vnū t̄ps. i. vl̄ p̄tēitū l̄ futūm z sic ad vnū t̄ps
restringūt z ḡnorāter d̄r in regla p̄ his q̄ sūt vt fuerūt vl̄ vt erūt z
nō p̄ his q̄ sūt vl̄ fuerūt aut p̄ his q̄ sūt vl̄ crūt qz sic talia verba
simplr āplarent. Quis hoc qdam nitunt defendere.

Arguitur Quod non est non potest restringere. sed pre
teritūz tempus non est. ergo verbum gracia p̄
teriti temporis non potest restringere. sic etiam dicitur de verbo
futuri temporis. Dicendum p̄rimo q̄ licet verbum p̄teriti

Tractatus

et futuri tps non s^t a pte rei in actu s^ut tñ ap^d dⁱcipⁱentem et ap^d intellectum in actu. et hⁱ sufficit ad hⁱ q^d t^umⁱn^o p^r ip^a restrigat q^r e^o p^r p^ro p^r intellectum dⁱcipⁱent^{is} et scit. h^unt tñ illa p^rcepto aliq^d cor^rns a p^rte rei ut tps p^rteritū v^l h^ubit tps futūz. Et q^r p^r hⁱ q^d p^ris est a p^rte rei t^umⁱn^o p^ris s^t apte rei q^d s^t p^rteritū et futūz. Sc^do dⁱcⁱo^r q^d ali^o ter dⁱcⁱnt esse a p^rte rei successiue et p^rmanētia. Nā p^rmanētia s^ut a p^rte rei in actu q^r totū e^o ip^soz est hⁱl. sⁱ successiua non s^t sⁱl iⁿ ac^tu q^r h^unt vnā p^rte in actu ad quā alie copulāt et p^rtinuāt sic iⁿ the^o nus dⁱcⁱo^r e^o cor^r an^o colomā q^r vna ps ei^us e^o ibi et alie p^rtinuātur.

Alia regula talis est Termini

Tercia regl^a de v^obis futuri tps e^o tal^{is}. Termin^o cōis suppoⁿēs v^l apponēs v^obis de futuro simpl^r sūpto nō h^unt v^um apliā/ dⁱ sⁱbⁱ forma termini supponēt^{is} suppoⁿit p^r his q^d s^t et erāt in futuro ut h^uo est aīal. Et ill^o trib^us regl^{is} infer^o Pe. hⁱl. correlarie q^d s^t. b^u restrigit q^d ad f^eatōez q^d e^o tps et nō q^d ad f^eatōem ut cū dⁱcⁱo^r h^uo currit ibi h^uo nō restrigit ad currētes sⁱ ad p^rntes. Et e^o correla^r rⁱ q^r n^ull^u sic seq^ret q^d s^t b^ua dⁱu^osoz tps eādē h^uerēt v^l iⁿstrigēdi euz eādē h^uerāt f^eatōez p^rncipalē. sⁱ hⁱ e^o sⁱl^um et dⁱ regl^{as} iā dⁱcⁱo^r q^d s^t b^u p^rnt^{is} tps h^uz aliā v^l restrigēdi q^d s^t p^rnt^{is} aut futū tps Alia rō q^r solū t^umⁱn^o possit iⁿ eadē p^rte cū finio restrigib^li restrigit q^d ad f^eatōem. sⁱ s^t b^u nō possit in eadē p^rte cū noie q^r ip^m predicatur. nomen vero subicⁱt. ergo s^t b^u solū restrigit ad p^rsignificatiōē

Circa predicta querit de

Hic ad euidētiā tam dictōrū de restrictione Pe. hⁱl. tale mouet sophisma. Omne animal fuit in archa noe. v^l sit v^l v^l vel falsū. Et p^rio pbat ip^m p^r inductōem sic. h^uo fuit in archa noe asin^o fuit in archa noe et sic de alijs sp^ebus aīalis. ergo omne aīal fuit in archa noe. Sc^do im^pbat sic. omne animal fuit in archa noe. ce^sar fuit aīal ergo cesar fuit in archa noe. p^rclusio est falsa. ergo ali^o qua p^rmissa nō minor ergo maior q^d fuit sophisma ergo sophisma est falsū. et ei^us falsitas etiā patz ex duab^us regulis restrictionū scz ex sc^da de verbis et ex p^rma de noib^us ut patz in l^ra. etiā ista e^o falsa omne aīal q^d tūc fuit fuit in archa noe. ergo multo mag^s sophisma. Tenet p^rsequētia p^r locū a maiorⁱ q^r maior est restrictō in p^rma q^d in sc^da q^d est sophisma. ergo grā restrictōis sophisma non potest esse v^l. Sed Pe. hⁱl. p^rio ponit ill^u sophisma esse

De restrictōib⁹

Distiguēdū sūm mētem aliorū q̄re illā solutōez postea re pbat. Et soluit scđo sophisma p interemptōem. dicēs q̄ sit simplr falluz. Est ergo distinctō talis qz vl aīal in ista ppōe distribuit p sin/gulis genēz id est p singul' indiuiduis sū genē t spē ptētis t tūc sophisma simplr ē falluz. qz multa sunt indiuidua aīal q̄ nō sūe rūt in archa noe. Alio° fit distributio p gñibus singloz id ē p generib⁹ t spēb⁹ t m. t sic ē ppositō vera qz tūc fit distributō p spe ciebus contentis sū genere. t sic ppō pt esse vera t tūc est valde ip/pria distributō. qz termin⁹ distributiu⁹ nō hz ex sua ppa natura qd distribuat p spēbus. s; poti⁹ qd distribuat p oibus indiuidu is. Eā ergo termin⁹ distributiu⁹ ibi ponit in sūiecto nō potest alr dici qz qd distribuat p singulis indiuiduis. Et ideo Pe. hīl. ne/gat distinctionē dicēs qd sophisma sit simplr falluz t qd pbatio peccat sū fallaciā pñtis. qz arguit ab insufficiēti inductōe pōt tūc sophisma aliq̄ mō cōcedi eē verz. Et tūc talis dat distinctio extra textū qz ista ppō pōt duplr p̄siderari. Uno° in sensu quez facit t sic ē simplr falsa sicut pbatū ē qz multa sūt aīalia q̄ non fuerūt in archa noe. et tūc oīs distribuit p singulis que aliq̄s cōcipit de illa ppōne ex bonitate intelligētis seu intellctūs. t tūc pōt dici vera t hī fit referēdo illā ppōez ad illd tps in q̄ fuit pbatā. qz omē aīal etz indiuidualr qd tūc fuit t nō hūit spōtaneā gñā/tōem t qd nō potuit viuere in aq̄s illo tpe fuit in archa noe.

Arguit Omīs ppō de p̄tito vera sp̄ manz vera. s; istd sophisma ē ppō de p̄terito vera. g° sp̄ manz vēa minor p̄tz qz tūc scz tpe diluuij qñ erat plata fuit vera. Sz ma ior pbatū qz si colonia destrueret hodie tūc ista ppō sp̄ esset ve ra colonia fuit pulchra ciuitas. Dm qd omīs ppō vera de p̄terito sp̄ manet vera stātib⁹ rebus de q̄bus ē talis propō fctā. s; sic nō est hī de sophismate pñti qz res medio tpe sūt mutate scz p hoc qd plūes hoīes sūt geniti qz p̄us erāt. Et sīle est si plures ciui tates destruerētur vocate hī noīe colonia possēt p̄tingere qd post de structōem vni⁹ propō falsificaret qd p̄u fuit vera vt dicēdo oīs colonia fuit pulchra ciuitas. Et g° dicēdo aīal fuit in archa noe ppō est vera. sed dicēdo omē aīal fuit in archa noe propō est fal sa qz res sūt mutate. Scđo ddm qd hī ppositio qñ referē ad hī tēpus in q̄ fuit plata tūc ē simplr vera. t etiā oīs propō de p̄tito si semel fuit vera sp̄ manet vera si referat ad illd tps in q̄ fuit pro lata. nā fuit aliqd tps p̄u in q̄ fuit p̄ncipalr verz dicere illd qd nūc d̄z de p̄terito. Vel ddm t̄cio qd oīs ppō de p̄terito vera sc̄p.

Tractatus

manet vera & si si biectū sit termin⁹ singularis qz termin⁹ singla
ris sp idē significat. vt cū dicitur colonia est pulchra ciuitas & si p^o ea
destrueret tūc sp ver⁹ ē dicere colonia fuit pulchra ciuitas qz colo
nia stat pro eadē colonia. qz nō p^o dici q illa propō verificet de
alia ciuitate qz de colonia cū colonia sit termin⁹ singularis. s; si bi
iectū sit tmin⁹ cōis tūc propō nō manz vera. qz termin⁹ p^o is pōt
augeri v^o diminui. vt posito casu q sint tū tres hoies in mūdo
tūc ista ē vera oīs hō currit posito q oīs currāt & cras nasceret
alius hō tūc ista propositio ē falsa oīs homo currit.

Arguit Aial rōnale fuit in archa noe & aial irrōnale fuit
in archa noe. g^o oīe aial fuit in archa noe.
Tenz p^ona p sufficientē inductōem nā oē aial aut ē rōnale aut
irrōnale. Dōm q illd argumētū inducit q oīs spēs aialis q
fuerūt in archa noe. qz rōnale & irrōnale pstituit oēs spēs aial.
Et ad h^o q oīs spēs aialis dicāt eē in archa noe nō seqt veritas
isti^o p^ois qz ista propō ex sū quē facit significat oia idinidua
animalis fuisse in archa noe.

Bolet etiā queri vtz termi

Hic monet qstionē circa p^oca. vtz scz tmin⁹ eodē^o restringant in
affirmatis & negatis propōib^o. Et ē dōm ad qstionē q sic qz
vbicūqz est eadem causa restrictionis ibi ē eadē restrictio. s; in p^o
posito ib^o affirmatis & negatis ē eadē causa qz sū qd restringit
q ad p^osignificatōes ē idē in affirmatis & negatis. ergo eadē ē re/
strictio. Et nisi sic due p^otradictōe propōitōes eēt siml^o vere vt
iste hō ē. hō nō est. Seq^ola probat qz eēt sensus si non eēt eadē
restrictio hō existēs ē & hō non existēs non ē. & hoc est ver⁹.

Arguit Cum dicitur rosa est rosa stat pro existentibus.
sed cū dicitur rosa non est rosa stat pro non ex/
istentibus. ergo nō eodē modo restringitur terminus in p^oposit/
tione affirmatiua & negatiua. Dōm q cum dicitur rosa est rosa
restringitur ad presentes & non ad existentes. quia illa rosa poni
tur sic id est rosa presens est. & sic restringitur rosa solū ad presen
tes. quia verbum restringit ad consignificationē & non ad signi
ficationem. Simile est cum dicitur homo est. homo restringi/
tur ad presentes & non ad existentes quia sensus est homo est id
est homo presens est. Similiter cum dicitur homo currit ibi hō
restringit ad p^ontes & h^o g^o consignificatōis verbi.

Bolet autē poni q̄ infinitū

Hic autor circa finē pōit duos modos accītales q̄ variāt ter/
minū restringibilē s̄m nrāz volūtātē ⁊ s̄m isti mōi a vulgaribus
vsurpati. Prim⁹ ē restrictō abusīua ⁊ ē q̄ fit ab vsu mediāte opa
tione intellect⁹ vt cū dīz nihil ē ī cātro ibi em̄ h̄ signū nihil solū
excludit ⁊ negat res solidas ⁊ firmas. scz vinū vel ceruisiā. ⁊ nō
excludit res fluxibiles vel facīlter mobiles vt ē aer. qz alias po
nereť vacuū qđ nō est ponēdū in rez natura vt pbat q̄rto phi
coz. Scđs mod⁹ ē restrictō trāstīa qz scz fit p verbū trāstīuū
vt cū dīz sortes pascit hoīem ibi p̄tute restrictōis ⁊ trāstīonis
hoīem stat p alijs a sorte. qz sortes ē agēs et nō potest significari
vt patiēs nisi p p̄nomē reciprocū se qđ h̄ nō ponit. Et g⁹ nō seq̄
tur sortes pascit se ⁊ est hō ergo pascit hoīem. qz hō potest suppo
nere p diuerso a sorte non autē hoc p̄nomē se.

Arguit Signa restringentia p̄us s̄m posita p vnā dīxi
stionē. s̄ nulla ē mērio facta de illis signis h̄ po
sitis. g⁹ nō h̄nt vim restringēdi. Dōm q̄lqz iste due restrictōes
nō fiant p aliqua signa p̄us posita ex vsu tñ s̄mōis termī s̄icli/
mutari possunt et eis sic limitat⁹ nō p̄tingit aliquē in h̄mōi locu
tionib⁹ recipi. ⁊ sic iste restrictōes viles s̄nt sophiste q̄re bene hic
ponunt ⁊ tñ de restrictōibus. S̄z aliq̄ tractat⁹ puta distributō
nū ⁊ s̄incathegoremātū omittūt. qz nō p̄suerūt in nostra vni
uersitate legi formalr sicut nec tractatus restrictōnuz q̄re pauca
de restrictionibus sunt dicta.

Relit⁹ philosophoz

Querit Quare isti tres vltimī tractatus
sequūtur tres p̄cedētes. Dōz q̄
ideo tres p̄mi tractatus s̄ordināt. veteri arti qz ī
eis determinat⁹ de p̄prietatibus termīoz q̄ termini
s̄nt partes argumētatōis. s̄z tres vltimī s̄ordināt noue logice qz
hic determinat⁹ de q̄busdā argumētatōib⁹. vel de his q̄ statī in ar
gumentatōem ordināt. simplex autē ē an ⁊ positū ideo parz rō oz
dīnis. S̄z ratio istoz tractatū inter se est. qz semp isti sequūt
q̄ magis accedūt ad nouā logicā ⁊ isti p̄cedūt q̄ h̄nt ordinē ⁊ cō
ueniētiā cū veteri logica. ⁊ sic tractat⁹ obligatorioz ē p̄mus qz

Tractatus

obligatio fit in vna ppoe tm. dūmō ē admissa aut negata. sz tñ
 finis obligatōis nñqz fit nisi in argumētatōe. qz aliquis intēdit
 p obligatōes aliq possibilia pcella ducere ad aliqd impossibile
 qdñ fit nisi in argumētatōe Sz insolubilitas n̄ est nisi in duab⁹
 ppōib⁹ qz vna iplicitē p̄tinet i alia. lz n̄ fm actū explicitū sic i
 ista ppoe ois ppō ē negatiua implicitē includit suā p̄dictoria. s. i
 aliq ppō n̄ ē negatiua qz ipamet ē affirmatiua Sz in cōtrīs sp
 r̄q̄mur due ppōes explicitē z iō ibi ē maior access⁹ ad nouā lo
 gicā vt dicēdo hō ēf. g al' ēf. p̄ri⁹. g loco ponit tractat⁹ obligato
 riorū in cui⁹ exordio r̄agit duo p̄ncipia ex qb⁹ tractat⁹ obligato
 riorū z insolubiliū eliciunt⁹ z qz p̄n⁹ tractat⁹ insolubiliū postea r̄agit
 iō hic solū cōsiderādū ē qd sit p̄ncipiū ist⁹ tractat⁹. p̄ri⁹ q̄ uotā
 dū q̄ p̄ncipiū ex q̄ iste tractat⁹ obligatoriorū elicit⁹ suū ex nono
 meib⁹. z p̄o p̄oz vbi d̄t Arist. q̄ possibili p̄rito i ēē n̄lū seq̄t incō
 ueniēs vl' impossibile. z iō tota scia ista i illo p̄ncipio fūdat⁹ qz scia
 obligatoriorū i hoc cōsistit q̄ aliq̄s cōcedat multa possibilia fm
 cōditōes obligatōis z illa sic d̄fēdat ne cogat⁹ ex illi cōcedere ali
 qd impossibile lz aliqñ z sepe cogat⁹ cōcedere aliqd f̄m.

Querit Quid sit s̄biectū libri obligatoriorū. Dd q̄ p
 pō obligistica. i. ppō ad cui⁹ affirmatōes vl' ne
 negatōes scā ē obligatō. qz de illa ppoe hic d̄fīat. z passio p̄nci
 pal. s. obligatō d̄mōstrat iēē tali ppōi. ex illo seq̄t q̄ obligatō n̄
 ē s̄biectū. qz iest ppōi obligistice tqz s̄biecto suo ḡ est passio. lz pas
 sio. sed nulla scientiaa p̄t esse s̄biectū. Et tñ iste tractat⁹ it̄culat⁹
 tractat⁹ obligatoriorū siue de obligatōe. qz scie cōsueuer̄ d̄noia
 ri ab illo qd ē nob not⁹ in illa scia z hoc cōit ē passio qz nos im
 ponim⁹ f̄bus nomina fm q̄ res cognosca⁹ sz passioēs q̄ ad nos n̄
 itz nob notioēs. lz tñ mltā alia i sciētia. s. p̄ncipia z s̄biectū sūt
 notiora q̄ ad naturā.

Ar Obligatō spectat ad iuristas. ḡ nō ad logicū. Dd q̄ du
 plex ē obligatō qdā ē rāl z cāf ex cōtractu qdā q̄ ē int̄ emē
 tē r̄edēre. l' etz f̄z aliā cōmutatōz. z sic spectat ad iuristas Alio⁹
 accipit s̄ilitudinariē put accipit f̄z s̄ilitudiēz rāl obligatōis s̄i
 ue ciuil. z sic accipit hic. qz sic in rāl obligatōe aliq̄s obligat⁹ ex
 eo alēi qd aliqd ab eo r̄cipit. sic etz r̄is qñ r̄cipit ppōz f̄z aliqñ
 statim ab opponente tunc statim est obligatus ad respondēdū
 sibi fm exigentiā talis p̄positionis admissē

De obligatōib?

Quis sit finis istorū tractatū. s. obligatoriorū et insolubilū.
Dd3 qd eorū ē duplex finis nā vn⁹ ē pncipal⁹ et defēsiō qz aliq̃s pūtas scias p̃ se cauē a deceptōe. ali⁹ ē finis min⁹ pncipalis et alios irritare i illa scia. i. aliq̃s insolubil⁹ pponē qd tractatū insolubilū. l. ducē ad pcedēdū p̃dōria qd istū tractatū obligatoriorū. Et d3 min⁹ pncipalis qz scia poti⁹ respicit scientem. cū sit pfectio ei⁹ qz respiciat illū ad quē scia dirigit. et h̃ est de pfectione sciētis qz sciat se defendere et ergo est finis pncipalis.

Quantū igit ad primū due

Iste tractat⁹ obligatoriorū q̃ in tres pres sbdiuidit. nā i p̃ria p mittit q̃rūdā t̃miorū descriptōes. in scda nōnllas poit reglas. in t̃cia p̃o finalr sbiūgit q̃rūdā exēploz p̃ctica grā pleniorū declaratōis. Quātū igit ad p̃m due ponūt diffinitōes obligatōis. qz p̃ma ē g̃nal⁹ et scda sp̃cat. P̃ria ē. obligat⁹ ē p̃firiō alic⁹ enūciabilis ad sustinēdū fm aliquē statū viz affirmati⁹ negati⁹ l. dubitati⁹. Scda diffi⁹ ē. obligat⁹ ē p̃firiō alic⁹ enūciabil⁹ possibil⁹ vel sustineat ne seq̃t aliqd̃ impossib⁹. Et ista scda diffi⁹ arduz dō arcst. ex q̃

Quare h̃ diffiniat obligat⁹. Dd3 (iste tractat⁹ sumit. q̃ iō qz ē pncipalis passio in isto tractatu p̃siderata sicut suppositio in libro suppositionū. sicut q̃ in libro supponū diffinit suppositio et etiā q̃ ad supponē ordinatur ibi tradūt. sic etiā h̃c determinat de obligatōe et de h̃is que ad ipsam ordinantur.

Si p̃firiō ē actio obligatio n̄ ē actio. q̃ obligatio n̄ ē p̃firiō. Dd3 negā. cūqz et rō ē qz ex pur⁹ p̃cticularib⁹ nihil seq̃t. et sic illd̃ argu⁹ peccat i forma. Sz qn̄ sic arguit in baroco. ois p̃firiō ē actō obligat⁹ n̄ ē actō q̃ n̄ ē p̃firiō. Dd q̃ p̃firiō capis dupl̃r vno⁹ actie et sic n̄ capis h̃. alio⁹ passine. scio capis neutralit̃ et sic est diffi⁹ idētica. Dd3 g⁹ ē q̃ ista sit diffi⁹ causal⁹ et n̄ idētica qz sent⁹ isti⁹ ē q̃ obligatō causat ex h̃ q̃ aliq̃s n̄s p̃figit. i. firmat se in aliq̃ enūciabili ipz sustinēdo qz q̃ncūqz n̄s accipit vnā p̃pōz fm aliquē statū ab opponēte tūc ē obligat⁹ qz tūc obligat⁹ ē p̃firiō vt si dicēf pono tibi istā ois hō ē rome. adhuc n̄ ē obligat⁹ scā. sed qn̄ n̄s d̃t admitto tūc ē obligat⁹ scā. qz tūc firmat. i. p̃figit se i isto enūciabili ois hō est rome ad sustinendum hoc affirmatiue

Si Aliq̃s qn̄qz obligat⁹ p̃ aliquā ordē q̃ nō ē enūciatio sic p̃ ordēz ip̃fiaz vel p̃ ordēz q̃ nō sit p̃ sbū p̃nt̃ t̃p̃is. g⁹ male

Tractatus

Dicit in illis diffinitioib^{us} enūciabilis aīis pbat dicēdo pto te cōcedē pmi tibi a me pponēdū. ibi totū sequēs signū pto dī obli-
gatū z tñ non est enūciabile Dd3 q^{ue} enūciabile accipitur du/
plr. Uno^{modo} ppe p orōe cōposita ex noīe recto z finito z sbo recto
z finito. Alio^{modo} accipitur enūciabile cōiter put idē est q^{ue} quocūq^{ue}
mō pferibile z sic accipitur hic. qz aliquis potest obligari p ali/
quod cōplexū qualitercūq^{ue} significat veritatē vel falsitatem.

Notādū Stat^{us} ē final^{is} modus rñdēdi ad aliquam
ppōez ad quā aliq^{ui}s sua admissiōe se restrin-
git z ē triplex qz ē triplex mod^{us} rñdēdi. scz affirmatiu^{us} negatiu^{us}
et dubitatiu^{us}. Affirmatiu^{us} est qñ rñs figit z firmat se in aliqua
ppōne quā admittit v^{el} cōcedit. Negatiu^{us} est qñ rñs firmat se
in aliq^{ui} ppōne quā negat. Dubitatiu^{us} est qñ rñs dubitat.

Arguit Videtur q^{ue} adhuc sit vn^{us} stat^{us} siue mod^{us}. s. diffi-
nitiu^{us} g^o ista diuisio ē insufficiens. Dd3 q^{ue} ille
stat^{us} pphēditur s^{ub} statu affirmatio z negatio. rō est qz q^{ui} distin-
guit. pte negat z pte affirmat. z iō qñ ad affirmatōez cōprehē-
ditur sub statu affirmatio. z qñ ad negationē cōprehēditur s^{ub}
statu negatio. sicut si aliq^{ui}s poneret illā omnis canis est latrabīl^{is}
tūc rñs distinguit illam ppōem z fm vnā ptem sustinet eam scz
fm statū affirmatiuū. s. fm aliā negat eā s. fm statū negatiuū.
Vel dd3 q^{ue} stat^{us} distinctiu^{us} hic nō est stat^{us}. qz stat^{us} hic est fina-
lis responsio. sed qui distinguit non finaliter responder.

Querit Utz status pteat ad rñdēte vel opponen-
tem Dd3 q^{ue} ad rñdēte qz ille poit se in finio s. z
aliq^{ui}s pfixiones Est tñ cōsiderādū q^{ue} isti statib^{us} ex pte rñtis corre-
spōdēt aliq^{ui} qñtia ex pte opponēt^{is} q^{ue} hñt pportōez ad istos sta-
t^{us} ex pte rñtis z s. ppono. pto. qb^{us} ex pte rñdēt^{is} corrñdēt pcedo
admitto nego repono dubito z illa rñsua ex pte rñdēt^{is} corrñdēt
his trib^{us} statib^{us} qz h^{ic} sig^{nificat} pono corrñdēz statui affirmatio. z hoc
sig^{nificat} repono corrñt statui negtio z h^{ic} sig^{nificat} dubie pono corrñt sta-
tū dubitatio Rō h^{ic} ē qz oīs ppō bñ poita ē admittēda sū pcedē-
da z oīs ppō n̄ bñ poita ē negāda oīs at ppō dubie poita ē dubi

Notādū Aliq^{ui} sūt ppōes pōibiles z aliq^{ui} sūt (cāda
pōibiles z aliq^{ui} dubie pōibiles Propo-
sitiones pōibiles sūt que sūt necessariē vel possibiles Deponi-
biles sūt ppōes insolubiles z ppōes ppositē i illo sēlu i q^{uo} sūt sē

Propōes dubieponibiles sūt ppōes possibiles siue ptingentes
 z sic ptez ex isto qd ppō ptingēs siue possibiles ē ponibilis z du-
 bieponibilis necessarie at sunt tm̄ ponibiles. z impossibilis ē solū
 reponibilis. z h̄ iō qd q̄ aliquā ppōez ponibilē deponit vel deponi-
 bilē ponit vel dubieponibilē deponit ille est redargut⁹ a rñdēte. qz
 mltre ppōes pponūt z nō tenent posite si rñs fm̄ exigentiā talis
 positionis vel repositionis velit rñdere. vt si aliqs ponerit istaz
 ppōez homo est asin⁹. rñs non h̄z sibi rñdere fm̄ positionē. s̄z d̄z
 dicere qd sit reponenda. z si deponit. tenet sibi tūc respondere.

Arguit Un⁹ rei erit tm̄ vna bona diffinitio. q̄ male po-
 nunt hic due diffinitōes obligatōis. Dōz qd
 duplex est diffinitio. s. q̄ddatitia z cēntialis q̄. s. explicat naturā
 vel cēntiā diffinitī. z talis diffinitio est tm̄ vna vni⁹ diffinibilis
 saltē cōpleta. Et rō est qz illa diffinitio dicit cōpletā essentiā rei.
 s̄z vna res h̄z tm̄ vnā essentiā. Alia est diffinitio descriptia. q̄ dat
 p ppetatē alicui⁹ rei. z talis p̄t multiplicari de vno diffinibili qz
 vnū diffinibile p̄t h̄re mltas ppetates. z isto mō diffinitōes
 obligatōis multiplicā. qz p̄ma diffinitio dat de obligatōe in cōi-
 q̄ est cuiuscūqz enūciabilis. S̄z scda dat de obligatōe fm̄ qd respi-
 cit pncipiū obligatōis qd ponit p̄mo p̄oz z nono metaphisice.
 s̄z possibili posito in esse nullū seq̄ impossibile. qz i illa diffinitōe
 d̄z enūciabilis possibilis. z iō p̄ma diffinitio est cōior. scda aut
 magis respicit artē obligatōis que sumit ex pncipio p̄dcō z sic h̄nt
 drāz. Ut dōz qd duplex est diffinitio. s. cōpleta que explicat totā
 essentiā diffinitī. z illa vni⁹ diffinitī est tm̄ vna. Alia est diffi⁹ i
 cōpleta que nō dat p matīā z formā s̄l. s̄z p formā tm̄. vt ista scda
 diffinitio qz dat p finez. qz vt rñs sustineat ponibile ne seq̄ im-
 possibile. z sic vni⁹ diffinibilis p̄nt esse plures diffinitōes. Et in
 illis duab⁹ diffinitōib⁹ p̄fixio ponit loco generis. z nō est obliga-
 tio nisi interueiat p̄sensus rñdēt. ptez qz obligatō ē p̄fixio. s̄z ali-
 qs nō p̄figit se ad aliquē statū nisi p̄ p̄sensū. g⁹ p̄ns nō est obliga-
 tio. Et d̄z tūc quodā mō p̄testatio litis. qz p̄testatio litis in iure
 dicit qñ lis est admissa corā iudice. Sic s̄litudinarie d̄z hic lū
 p̄testatio qñ respōdens posuit se in aliq̄ statu rñdēdi. qz sic in iu-
 re post litis p̄testatōez reus debet respōdē actori sup oib⁹ p̄ponē-
 dis z p̄positis. sic etiā h̄ tenet respōdens postqz p̄mā ppōez su-
 stinuit ad illā z ad om̄s seq̄ntes respōdere.

Nota

Q̄ tres sūt spēs obligatōis. s. pono repono z dubie

Tractatus

pono. et dicuntur species. quia modus obligandi variatur penes illas. secundum te-
neat aliquis aliter respondere si bene istis speciebus utatur. scilicet affirmative. nega-
tive et dubitative. Et est ratio divisionis quia iste species sumuntur penes
statum. scilicet est triplex status ut patuit. ergo sunt tres species obligatoris.

Arguitur Uidetur quod adhuc sit alia species obligatoris. videli-
cet impono. quia illa divisio est insufficientis. Dominum
quod illa comprehendit sub pono. quia per impositionem semper aliquis ponit ali-
quid. sicut si dicat quod a imponat ad significandum quod homo currit. tunc
a ponit ad significandum tantum sicut ista propositio homo currit.

Obligatum est illa pars ob.

Hic diffinitur propositio obligatoria siue obligatum. et ponit duas diffi-
nitiones. Prima est. obligatum est illa pars obligatoris ad quam sustine-
nda infra tempus obligatoris ratio se sua admissio restringit. Secunda dif-
finitio est. obligatum est illa propositio quae est pars obligatoris sequens immediate
signum obligatoris dummodo tamen sit admissa. ut cum dicitur pono tibi ista omnia
homo currit. tunc hoc omnia homo currit est obligatum. quia sequitur signum obligatoris.

Queritur Quod differunt istae diffinitiones. Dominum quod sic.
quia prima diffinitio sumit per comparationem obligati
ad respondente. quia ibi dicitur quod ratio restringit se obligato sua admissio.
Secunda diffinitio respicit opponente vel obligate. quia ille per signum
obligationis propositio obligatum. et ideo dicitur in secunda diffinitio obligati-
onem est propositio sequens signum obligatoris. et hoc spectat ad opponente.

Arguitur Obligatum est illud quod obligat vel obligabat. scilicet
ratio est illud quod obligat. ergo ratio est obligatum et non propositio
dicitur quod obligatum capit dupliciter. Uno modo propositio in sua propria significatio-
ne et tunc ratio dicitur obligat. quia sic obligatum dicitur illud quod obligabatur.
Alio modo capit improprie per extensionem ad illud per quod fit obligatio. et sic ca-
pit hoc. quia prima propositio proposita species est medium obligandi ad respondendum aliquid.

Arguitur Tunc sequetur quod quolibet complexum obligatoris voca-
retur obligatum. sequela probatur quia ipse ratio restringit ad
omnes propositiones quae ponantur. dicitur quod multum refert in obligatoribus dicitur
de aliquo propositio ad quam sustinenda ipse ratio sua admissio se restringit ex
sua ratione. Iuxta quod sciendum quod ratio sit ad quolibet propositio quae propositio
tempus obligatoris. quia ad quolibet propositio proposita ratio habet rationem. scilicet solam
prima propositio proposita admittere neganda aut dubitanda et ideo restrin-
git se sua admissio de prima propositio proposita. ut si opponens proponit

De cōsequentijs

istam. Omnis hō est rhome. tūc rñs habet rñdere ad illā p ad/
missionē dicēdo. ego admitto. si tūc eadē adhuc semel pponat.
nō o3 apli⁹ rñdē p admissiōez s3 p cēssiōez. D3 em rñdere ego cō
cedo. 7 ideo solū prima ppositio pposita dicitur obligatū.

Ar Ista diffinitio nō pueit oi obligato. g nō ē bōa. añs. pbat
q2 aliqñ rñs obligat se ad rñdēdū p ppōez quā n admic
tit. s3 dubitat. D3 q2 alij duo mōi pphēdūt s3 admissiōe. Rō ē
q2 negatō includit s3 affirmatōe. 7 g n admissio intelligit s3 ad/
missiōe. 7 s3r ois ppō q bñ dubitat pē admitti q2 ppō bñ dubi
tata est cōtingēs 7 possibilis q in ista arte etiam admittēda esse
si sub hoc signo pono poneret. Ut dicat q ipse hic ponit istā dif
finitōez obligati fm pma speciem obligatōis. s. positionem.

Tempus obligatōis ē illud

Hic ponit terciā desr⁹ ptōez. s. tps obligatōis dicēs. Tps obli/
gatōis est illud tps qd imēdiate seqtur admissiōez rñdēt3 quo/
usq3 rñs dicat. cessat tps obligationis. vel quando opponēs ob
ligat rñdentē contrario mō pmarie rñsionis siue oblegationis.

Qr Ad qd valz diffinitō tps obligatōis. D3 ad h q rñs
nllō mō pē infra idē tps obligatōis ccedē duo p tradic
toria iplicite l explicite. q2 tūc eēt duc⁹ ad methā redargntōis.
q2 oēs rñsioes ei⁹ debēt reputari ac si eēt facie p eadē mēsurā tē
poris. iā nō pē aliq3 fm idem tps ccedere duo contradictoria

Ar Nullū ē tps obligatōis g n d3 h diffiniri. añs. pbat q2 po
stea d3 i vna regla q oēs rñsioes facta a rñte dñt reputari
ac si eēt scē p eadē mēsurā tps siue i eodē instāti tps. s3 instās
tps n ē tps. D3. qñs rñsioes scē ab ipō rñdētē tpe obligatōis
debēt reputari ac si eēt scē p eadē mēsurā tps n tñ fuit fm idē i
stās tps. Un mētra st3 q fuit in tpe diuisibili q tñ referri pñt ad
vnū tps indiuisibile. sic qñ aliq3 pfert duo p tradictoria. illa p
batio fit i tpe diuisibili. q2 i obligatōe mētra pponūt s3 tñ oia il
la referūt ad idē tps q2 alā n fieret p dco in pponibus illis.

Ar Nihil hēm⁹ de tpe nisi nūc s3 nūc n ē tps obligatōis g n
est aliqd tps obligatōis. D3 qñs nihil hēm⁹ de tpe

fm actū nisi nūc. tñ bene fm successionem.

Qr Quotupl⁹ cess3 tps obligatōis D3 q tripl⁹. Uno⁹

Tractatus

ex parte opponentis. Alio modo ex parte respondentis quod dicunt cessat
ipsa obligatio. Unum quicumque dicit nunc vel opponens cessat ipsa obli-
gatio tunc cessabit. Etiam tercio ex parte opponentis contingit quod obli-
gat respondere ad contrarium modum vel contradictorium modum prio-
ris obligationis. tunc enim est admittenda illa propositio dummodo
fuerit possibilis quous prius fuit negata. et idem est ac si respon-
dens diceret cesset tempus obligationis. ut quod preponit ista. om-
nis homo est romae. ipsa est admittenda. sed si ponat tunc ista aliquis
homo est colonie ipsa est neganda. sed si ista aliquis homo non est romae
proponat ipsa est admittenda. quod quicumque proponit contradictoria propositi-
onis prius posite et admisit tunc est admittenda. et hoc intelligitur
quod proponit prius sub eisdem terminis. Et ergo dicendum est ad
eam quod proponitur ego admitto quod tempus obligationis cessauit.

Quarta descriptio pertinetis

Hic ponit definitionem pertinentis dicens. Pertinens est quod ad
aliquam propositionem sequitur vel eidem repugnat. ut sit ista propositio. omnis ho-
mo est colonie admissa tunc pertinens sequens est. aliquis homo est colonie
pertinens repugnans. ut aliquis homo est romae. etiam aliquod est propositio impri-
nens. ut baculus stat in angulo. Unum pertinens sequens est quod sequitur ad aliquam
propositionem. sed pertinens repugnans est quod eidem repugnat ut istud est
pertinens sequens sortes currit ad istam propositionem omnis homo currit.
sed pertinens repugnans huic propositioni est sortes non currit. Ex isto
patet quod aliquod propositio habet se tripliciter ad primam propositam. videlicet perti-
nenter impertinenter et repugnanter. ut patuit in exemplis.

Queritur Utrum si ponat ista. omnis homo est romae et admit-
tat. et tunc ponat ista. tu non es obligatus. Utrum ista
propositio tu non es obligatus sit pertinens repugnans vel non. Dico
quod non est pertinens repugnans absolute ad illam propositionem omnis ho-
mo est romae. est tamen pertinens repugnans quantum ad actum eius. Et per hoc sol-
uitur argumentum quod arguitur. Si primo ponat ista. omnis homo est romae
et secundo ponat ista. tu non es obligatus. illa secunda nec est pertinens sequens.
nec pertinens repugnans et tamen est pertinens secundum divisionem pertinentis in suf-
ficiens. Ibi dicitur similiter quod dupliciter dicitur aliquod propositio pertinens. Uno quod perti-
net ad propositum prius positum. quod scilicet ad eam sequitur vel eidem repugnat et sic ista non
est pertinens. Alio dicitur aliquod propositio pertinens quantum ad actum secundum a respon-
dente. et sic etiam ista est pertinens quod per admissionem ipse respondens
obligat se et ad talem actum sequitur esse obligatum vel non obligatum;

Arguit Dicēdo aliqd eē p̄tines repugnās ē oppō i ad
 lecto. Assūptū pbat qz dēminatō addit dēmi
 nabili cui tñ r̄pugnat. Dd̄z q̄uis h̄q r̄puḡt n̄ p̄tineat ad ip̄z fm
 p̄ncipalē p̄tinetiā. p̄tinz tñ ad ip̄z fm m̄i p̄ncipalē p̄tinetiā. sic
 at ē h̄ qz n̄ ē p̄tines simplicis. s̄z p̄tines r̄pugnās. Un̄ cū p̄tines di
 uidit i p̄tines sequēs r̄pugnās. ē diuisio analogi in sua analo
 gata. qz p̄us dr̄ p̄tines r̄ p̄tinetē sequēte. Et ē rō illi^o diuisiois
 qz aliqd dicit p̄tines qd̄ h̄z aliqū respectū ad aliud fm h̄itatē
 et sitatē. r̄ h̄ p̄tigit dupl̄. Uno^o qz respicit p̄pōez vt ē i ip̄a ali
 q̄ sit inclusā. r̄ sic ē p̄tines sequēs. vel respicit p̄pōez p̄positā per
 quādā oppōez explicitā vl̄ implicitā. r̄ sic ē p̄tines repugnans

Arguit Quicq̄t r̄p̄gt alicui p̄pōi n̄ ē p̄tines ad eā. ḡ n̄
 tñ ē p̄tines r̄pugnās. Dd̄z q̄quis p̄tines r̄pug
 nās n̄ p̄tinz ad aliq̄ p̄pōez sicut p̄tines sequēs. p̄tinz tñ ad eā si
 cur p̄tines r̄pugnās. r̄ iō dicitū ē q̄ illa sit diuisio analogi in sua
 analogata. i. q̄ diuisione p̄mū mēbz ē p̄ncipali^o. r̄ iō n̄ ōs p̄teri^o
 analogatū p̄ncipalē nō^o r̄ rōez cōmūnis analogi. et ḡ etiā nō req̄
 rit q̄ p̄tines repugnans sit repugnans

Deinde sequūt regule Prima

Hic p̄nt ponit aliq̄s regulas de hac arte. Et p̄mo vnā ex q̄ rep̄
 det tota ars obligatoria dicēs Prima regula ē. possibili posito
 i ē nullū seq̄tur impossibile. Insup̄ oē possibile simplicit̄ posito
 generaliter ē admittēdū. Un̄ p̄ma ps̄ istī^o regule dupliciter expo
 nit. Uno^o mō. put possibile dicit p̄pōem possibilez. Alio mō p̄
 ut dicit p̄pōez de possibili. Et p̄pō dicit possibilis q̄n significat
 aliqd p̄ eā quod possibile est eē a p̄terei. vel qd̄ possibile ē eē si
 cut p̄pō significat. vt om̄ez hōiez esse rome. S̄z p̄pō de possibili
 dicit q̄ modificat hoc mō. vt oēz hōiez esse albū ē possibile. Se
 cū dū h̄ ḡ si possibile significat p̄pōez possibilez. tūc est sens^o pos
 sibili in esse posito nullū seq̄t impossibile. i. si p̄pō possibilis pona
 tur esse vera simplicit̄. vl̄ si ponat ita esse in re sicut significatū
 possibilis p̄ eā. tūc nullū seq̄t impossibile. r̄ ista expositō maḡ dē
 nit ad p̄positū qz ex ista p̄pōe sicut patuit in p̄ncipio accipiunt
 obligatoria. r̄ hoc ideo qz ois obligatō fieri h̄z ex eo q̄ alicui al
 quid p̄ponitur. r̄ si hoc est possibile. tunc debet sustinere ac si it
 esset r̄ debet ip̄m dēfēdē ne ex illa admissione possibilis cogat cē
 cedere aliqd impossibile. S̄z si exponit ista regula fm q̄ poss

Tractatus

bile fit ppōem de possibile. tūc sensus ē. Si ppō de possibili pō
nat iēē. i. i vnā de simplici iherētia. dūmō fit de possibili pōa tūc
illa posita nullū seqtur ipossibile. sicut dōo sortē ēē albū ē possi
bile. si mutaf in vnā de simplici iherētia. dōo soz. ē alb⁹. tūc illa
pō sustineri ⁊ defendi absqz h⁹ q seqtur ipossibile aliqd ex ipa

Si regla eēt pōa seqret q ista hoiez ēē asinū ē possibile sic
deberet poni in eē. q hō ē asin⁹. Dō. q nō ē bñ posita. qz
ipsa ē deponibil⁹ ⁊ nō ponibil⁹. Sic em p⁹ dcm ē. illud ē soluz
ponibile qd ē necānū vel possibile. ista at ppō ē ipossibil⁹. Se/
cūdo sciendū q dī in regula generalr. qz si ponat aliq ppō que
nō est ponibil⁹. illa nō est admittēda.

Non quedā sūt modificatōs

Quot sūt modificatōes vel circūstātie illi⁹ regule vt de
bitre fiat positō possibil⁹ in eē posite in textu. Dō. qz s
pōia ē q si ponat i ppōe de possibili. sig^m vlt aut ipm includēs
tūc loco tal signū dnt sumi singularia ē^o icōiūcte ⁊ sufficit vt q
libz eaz seorsū sūpra possit eē pōa. vt si dicat. i oēs pres pporcō
nales linea pōt eē dīsa. l i finitas pres linea pōt didi. Ubi iplicate
ponit signū vlt. qz ifinitū icludit signū vlt. q sic ponit i eē. in
has pres pporcionales linea pōt didi. i has pres pporcionales
linea ē dīsbil⁹ seu possibil⁹ didi. silt dī de scōa vt itra lati⁹ dicef
Scōa modificatō. q si i illa de possibili pōdicatū dicti referat
ad matiale sibi. vt sit sensus dīsus. tūc ponēdo illā i enā de pñ
ti dī sumi ipm matiale vel equalēa sibi. vt albū possibile est eē
nigz. q sic ponit i eē. i. sibi ē nigz. Tercia modificatō ē. si po/
nat aliq dēminatō q repugt cōple de pñti. tūc tal dēminatō dī
omitti ponēdo ppōz i vnā de iēse. vt soz. possibile ē cras. cur ē
nā h ē ipzōpā soz. currit cras. dī q sic ponit i eē. soz. currit. Et silt
dōz ē h. soz. cras cōedē ē possibile. q sic ponit i eē. soz. cōedit. qz
illa dēminatō cras repugt sibi pñtis tps ipe ē deponēda.

Quare ista ppō. linea pōt didi in ifinitū nō dī exponi
p actū cōpletū. vt sic dicat. linea ē diuisa in illas ⁊ in il
las pres. Dō. q duplex ē pōia. qdā ē q reducif ad actū cōpletū
vt qn ex hōie. in pōia fit hō in actu. ⁊ tal pōia pōt expōi p actū
cōpletū illa ē pōia q rducif ad actū icōpletū. sic pōia dīstōis
cōtinui in ifinitū. qz nūqz in ifinitū linea ē dīsa. ⁊ tal pōia dī

De obligatōib⁹

exponi p actū icōpletū sicut ista ppō linea p̄t diuidi in infinitū d̄z sic exponi linea didit in infinitū. in q̄ ppōe diuidit n̄ dicit p̄ple/ cōez act⁹. s̄z ipm actū in fieri tm̄. qz nūqz fm actū p̄pletū linea ē diuisa in infinitū. ⁊ tūc singlaria d̄nt capi icōfincte sic dcm̄ fuit de illa in oēs ptes. pportōnales linea p̄t esse diuisa

Qr Quō debeat ista poni in eē terra p̄t parē qnqz filios d̄z q̄ d̄z poni in eē sic illa i q̄ ponit signū v̄le ⁊ rō est. qz sicut signū v̄le facit tminū stare p oib⁹ siue p multis sic etiam quinqz ⁊ qdlibz aliud nō numerale. Debz igit sic poni in esse terra parit hūc filiū terra parit hūc filiū ⁊ sic de alijs

Qr Quare d̄r in scda pre r̄gule simplici d̄z q̄ simplr capis ib⁹ modis. Uno⁹ put in tātm̄ v̄z sic vno⁹. ⁊ sic sibi op/ portet multiplicet ⁊ sic accipit a p̄t p̄bi. videt ar̄ nez gen⁹ neqz sp̄cies simplici dici. Alio⁹ v̄z tm̄ sicut vniūsalit̄. ⁊ sic capis i sup pōib⁹. ⁊ in p̄o p̄oz. Tercio⁹ v̄z tm̄ sicut sine addito. ⁊ sic accipit hic cū d̄r oē possibile simplr positū ē admittendū. qz si accipit pos sibile cū ali⁹ impossibili copulatiue saltē tūc seq̄ret aliqd̄ ipossibi le. qz tūc tota ppō est ipossibilis. vt dicendo sor. cf. ⁊ hō ē asī n⁹. Est tm̄ vez q̄ in r̄gula meli⁹ poneret possibile bñ positū ⁊ nō simplici positū. qz tūc estz planior sc̄entia Et seq̄t ista scda ps regule ex p̄ma qz ex positione possibilis in esse nullū sequitur i possibile. ergo est admittendū

Secūda regula ē Dēs nr̄e

Dic ponit scdaz regulā que cōtinet duas ptes Prima est Dēs nostre r̄n̄siones ⁊ oppositiones tēpore obligationis facte debent reputari tamqz p eadem mensura temporis vel in instanti Se cūda ps ad om̄e imp̄tinens eodez modo est r̄ndendū ac si nūqz esset obligatio facta Primum patet qz nisi sic aliquis conceder̄e posset duo cōtradictoria. cum cūtradictio non sit nisi in quā tum propositiones referunt ad idem tempus. sed opponens obligista nititur ducere suum respondentem ad metham redargu/ tionis. iam opponens non potest redarguere respondentem nisi referantur ille p̄positiones ad idem tempus. qz nisi sic non esset contradictorie. Sed secundum patet qz imp̄tinens nichil facit ad veritatem vel falsitatem p̄positionis ergo est admit tendū iuxta qualitatem sue significationis.

Tractatus

Arguit Ista ppō. tu nō es obligat^o ē imprinēs ad istā
oīa hō ē rhomez ē admittēda pmo loco posita
sz scdo loco posita ē negāda. g ad ppōz imprinētē nō eodē mō rñ
def. Dd: q lz tal ppō sit eadē pñmīos. rñ variat^o p^m pcatōz qñ
est pmo loco posita z postposita. z g scdo loco posita ē pñmēs re
pugnās. sic aut nō fuit qñ erat pmo loco posita. qz tūc fuit pos/
sibilis z pñ. z g nō ē vna ppō

Arguit Ista ppō. tu nō es obligat^o scdo loco posita nō
ē negāda. Assumptū pbat. qz nō est pñmēs re/
pugnās ppōi pñs posite. Dd. q dupl^r dz aliq ppō repugnās.
Uno^o qz repug^t ppōm pñs posite. z sic ista ē imprinēs. qz nō
h3 aliquā repugnātiā ad ppōz pñs posita. Alio^o dz pñmēs re/
pugnās. qz repug^t actui scō p rñdentē. z sic ista ē pñmēs repug/
nās. qz repug^t actui scō p rñdentē. Et g dz q qñs nō sit pñ/
mēs repugnās ad obligatū. est tñ repugnās ad actū

Arguit Propō pmo scdo aut scio loco posita sp h3 eā
dz vītātē z falsitātē. g ē eodē mō pcedēda. Dd
q oēs ppōes necārie aut ipossibiles sp hñt eādē vītātē z falsi/
tātē. z etiā eādē pcatōz. g de illis ē añs verz. sz ppō pñgēs pñ
aliqñ habere respectū ad ppōem pñs posita. z ideo nō habet in
diuersis locis eandē vītātē

Tercia regula. Infra idē tps obligatōis nū
qz sit s3 pcedēde aut negāde
ppōes pdcōrie. Et oīs ppō a rñdente sel admissa p^m aliqñ sta
tū. sp in eodē tpe q cūqz mō pponit^o ē p^m eūdē statū sustinēda.
Dī infra idē tps. qz i diuisis tpi^o obligatōis pñr admitti duo
pdcōria. Rō regule ē. qz si admittēt duas pdcōrias cessaret tē
pñs obligatōis. qz oēs ppōes plate reputāt^o facte p eadē mē/
sura adeqte. z sic nō pñt pdcōrie pcedi.

Arguit Aliq ē ppō q si pmo loco ponat nō ē rñdendū
eodē mō ad ipsā. sicut si poneres in obligatōe.
g scda ps regule ē falsa. Añs pbat. qz ad ppōz pmo loco posi/
tā rñdet p admitto. sz in tpe obligatōis rñdet p pcedo. Ddm.
q ista regula ē intelligēda. q eodē mō ē rñdendū qñ ad affir/
matōz z negatōz. lz nō eodē mō qñ ad mō^m affirmatōis z ne/
gatōis. siue qñ ad illa qb^o expmūt^o tal affirmatō l negatō. qz ex
tps obligatōis tal affirēs expmūt^o p admitto l nō admitto. sz infra

De obligatōib?

tps obligatōis p cōcedo aut nō cōcedo. Vel dōz q eodē mō ē rīdēdū qstū ad statū. s; admitto r cōcedo pīnēt ad eūdē statū

Quarta regula. Dē seqns ex bñ pcesso vl pcessis aut ex opposito bñ negati aut bñ negatoz. vel ambob? s; infra idē tps obligatōis sp est admittēdū. Rō regule. qz nisi sic oportēt oppositū pcedi: quod est incōueniēs r s; repugnās pdictis aut alicui pdcōz. est negandū ad sensū pmissum.

Quīta regula. Nō ē incōueniēs ifra tps obligatōis q rns cogat pcedē falsa aut male rīdē. s; si cessante tpe obligatōis dicēt se pcessis se falsū aut male rīdisse. Duct? ē ad methā rdargutōis. Rō pmi ē. qz oē possibile ē pcedēdū in hac arte. s; ad aliq? possibilia seqt? ut se fateat pcedē falsū r male rīdē. vtz i exēplis. q nō ē incōueniēs s; pcedē. Rō scdī ē qz ex tps obligatōis ē rīdēdū sicut ē i rei veritate. Si q cogat male serīdisse ex tps pty ppositū.

Sexta regula. Aliq? ppō ifra tps obligatōis vno loco pposita est pīnēs. r pcedit. q si alio loco fuisset posita esset negāda. vt exēplī grā. qn ponit ista. oīs hō ē rhome ē admittēda r pcedēda. qz possibīl. si tūc ponat ista tu es hō d; pcedi. qz ē s; a r i pīnēs. Dem si ponat ista tu es rhome. d; cōcedi. qz ē seqns ex obligato bñ cōces so. r ē in illis trib? bon? syl? S; si tertia fuisset posita loco se cūde. r scda loco tercie. tūc vtraq; fuiss; negāda. qz pma illaz. s; ista. tu es rhome ē falsa demōstrādo asinū. r s; scda

Septia regula. Ad oē simplr necariū vel i possibile ē rīdēdū cōsili re spōsiōe. qz sp necariū ē admittēdū. r impossibile ē negādū. Et d; notat simplr. Un duplr d; aliqd necariū. Uno? ex hītudie ter minoz. vt hō ē al. ibi ē natural? hītudo tmino? Alio? aliqd d; necariū p qd r ex enēu. sicut fortē heri cōedisse ē necariū post qz cōedit. r ex casu ibi posito ē impossibile ipz nō cōedisse heri. vñ qd ē simplr impossibile sp d; negari vbicūq; ponit. r qd ē simplr necariū sp d; admitti vbicūq; ponit. r qd ē ex enēu necariū vl impossibile p negari r cōcedi s; in diūsis locis ponit

Sequit? ergo quedā exēpla

Tractatus

Hic ad supradictorum pleniorum declarationem ponuntur quidam exempla. Primum est. Dicat opponens ad respondentem. pono tibi istam. Alter istorum est asinus ipsa est admittenda. quia est possibilis. deinde opponens dicitur ponere tibi eandem. est procedenda. quia omne scilicet admissum quatenuslibet ea deinde proponat forma est procedenda. ut dicitur scilicet regula. Deinde proponat ista. unde istorum est asinus est procedenda iuxta secundam regulam quia est vera et ipsius. deinde ponat ista alii istorum est asinus. si procedis arguit contra te quia sequitur. unde istorum est asinus et alter asinus igitur utrumque istorum est asinus. si negas. arguit contra te. quia ipsa est prius bene processa. quando nunc dicitur concedi. Dicitur quod ipsa non ponit iterato in simili sensu sic admissa fuit quia prius alii tenebat infinite. sed secunda vice tenet relatione. et sic non procedit iuxta regule intentionem. Aliud exemplum. si ponat ista omnis homo est romane. ipsa est admittenda quia ipsa est possibilis. si tunc ponat eadem propositionem ipsa est concedenda. quia omne scilicet admissum quatenuslibet eodem tempore proponit est procedendum. Si tunc proponat ista romani est colonie. ipsa est neganda. Et si tunc dicat ipsa est possibilis ergo est procedenda.

Dicitur quod omnis propositio possibilis proposita alicui est procedenda dummodo non repugnat propositi. ista autem repugnat propositi anteposite scilicet omnis homo est romane. Et multa alia ponunt exempla in littera. que declaratio longe habet in textu. que causa breuitatis hic pretermittitur.

Nota omne promissum

Iste est tractatus insolubiliu. qui diuiditur in tres partes. In prima diffinitur propositio insolubilem. In secunda ostendit ex quibusdum conueniunt quod aliquod propositum est insolubile. In tertia ponuntur quidam exempla. Prius igitur diffinitur propositio insolubilem. dicens quod est propositum habens difficultatem an ha dici debeat aut falsa propter secundariam significationem.

reflexa supra primam. Et hic propositio ponitur loco generis. sed totum quod sequitur ponitur loco differentie. quia nisi aliqua propositio haberet difficultatem non meretur dici insolubile. et illa difficultas debet oriri ex diuersa significatione reflexa super primam. que propositio est ponibiles non sunt dicti insolubiles. Et ista diffinitio in littera probatur dupliciter scilicet ratione et exemplo. ut patet ibidem.

Queritur Quid sit subiectum illius tractatus. Dicitur quod propositio insolubilis. Ratio est quia principaliter consideratur in ista scilicet et alia considerata habent ordinem ad ipsam. Secunda ratio est

De insolubilibus

qz pncipal' passio dicitur de ea. scilicet insolubilitas. et format sic demonstratio
Dis ppō includēs pñcōnā ē insolubil'. s; oīs ppō insolubil' est
includēs i se duo pñcōnā s; sensu coplatio. g^o ppō insolubil'
est insolubil'. vñ sumat diffi^o sup^o posita loco medij et redit i idē.

Arguitur Arist. dicitur pñcō posterior et qz falsū nō scit. s; ppō i
solubil' sp ē falsū g^o de ea nō est scia. Dñz qz de
aliq est scia triplr. Uno^o sic de illo qd hē scit. vt conclusio demonstra
ta q hē scit ex pñcipijs demonstratōis. Et tale qd scit nō pñt ē falsū
et sic ppō insolubilis nō scit. Alio^o de aliq est scia tāqz de illo qd
scit de alio. et sic de passioib^{us} i sciētijis pñt esse scia. qz passioēs sciūt
de subiecto in conclusōe. et illo mō insolubile scit qz est passio. Ter
cio mō aliqd scit qz est illud de q aliqd scit. et sic subiectū aliq sci
entia scit. et qd sic scit pñt esse falsū et impossibile. qz qd ipz ē falsū et i
possibile pñt de ipso sciri p aliq pñcipia q denotāt illā passionē in
esse tali subiecto. Et est simile in naturalibus. qz de reb^{us} corrupti
bilibus pñt esse scientia incorruptibilis. s; qz tales res sunt cor
ruptibiles potest de ipsis sciri p vera pñcipia et necessaria.

Arguitur Dis scia hēt p pñcipia necia. s; falsū nō hz pñci
pia necia g falsū nō scit. Dñz ad maiore qñi
hil scitur sic conclusio hē scita qñ hēat pñcipia necia. s; illd qd sci
tur tāqz subiectū illi^{us} conclusōis. q vere scitur hō nō oī ē necessariū
vñ hē pñcipia necia. Exe^m vt ista conclusio ē scibilis qz ppō insolu
bilis ē insolubil'. et pñcipia illi^{us} conclusōis sūt necia i ordie ad illā
conclōez. qz dicūt cām q posita seqtur effect^{us} necio. et illa cā est inclu
dere duos pñcōnā sensus et sic formatur demonstratio vt pñs.

Arguitur Nulla est ppō insolubilis. g^o de ipa nō est scia.
an^{te} pbat. qz oīs ppō est solubilis. qz hic sol
nūtur oēs tales ppōes p hoc qz interimūt. qz oēs dicūtur fal
se et sic solūntur. Dñm q insolubile capitur triplr. Uno^o pñt
exponitur negatie vel pñcōnā. et put dicitur negatōez solutōis. et
sic nlla ppō dicitur insolubil'. Alio^o capitur insolubile qdā mō pñt
put dicitur pñtōez solubilitatis et sic insolubile dicitur qd nō soluitur et
tñ est apñt natū solui. Tercio^o capitur pñcōnā p illo qd hz diffi
cultatē soluēdi et illo^o aliq ē ppō insolubil' qz pñt duos sens^{us} cō
tradictōis qā includit tal' ppō hz difficultatē an dēat dici s; a l' s; a

Arguitur Propō insolubilis nō ē aliq mō. g^o male ē pñs diffinita.
An^{te} pbat. qz falsū nō est. s; ppō insolubilis est falsa.

Tractatus

gipa n̄ est q̄licūq; accipiat. Dd̄z q̄ esse capis̄ t̄plicis. Uno^o v̄t
dicat eēntiā rei qd̄ aliū vocat eē eēntie. t̄ illo mō nō ē s̄m̄ p̄pelo
q̄ndo qz nō hz eēntiā p̄p̄e t̄n̄ p̄r adhuc illo^o dici esse qz hz aliqd̄
s̄le eēntie s̄z diffinitōez aut descriptōez. Et sic etiā p̄p̄o īsolubi
lis ē. Alio mō accipit eē p̄ eē eēntie qd̄ diuidit s̄m̄ actū t̄ apti
tudinē. t̄ illo mō eē s̄cat idē qd̄ s̄sistē t̄ sic s̄m̄ nō ē p̄ se. s̄z est in
vero. Tercio mō accipit eē p̄t̄ dicit p̄p̄oēz extremoz. t̄ illo mō
eē s̄cat vez eē t̄ illo 3° mō s̄m̄ n̄ ē. Dr̄ t̄n̄ eē p̄m̄oz s̄cdo mōis

Q̄uis sit finis istī⁹ t̄ctat⁹. Dd̄m q̄ duo s̄nt fines īsolu
biliū. p̄mus est solūē īsolubilia d̄m̄ ab alijs p̄ponat̄
Scd̄s ē p̄ponere alijs ad soluendū īsolubili^r. Et rō est. qz īsolu
bilia p̄nt vno mō p̄tinere ad opponētes alio mō ad r̄ndētes. si p̄
tineat ad opponētē tūc ē s̄cdo finis. si p̄tineat ad r̄ndētē sic est
p̄m^o finis. s̄. soluere īsolubilia. t̄ ille q̄ spectat ad r̄ndētē est p̄nci
palior. qz tota loyca itendit pl⁹ īformare r̄ndētes q̄z opponētes
qz q̄r̄s īformēs spectat ad p̄p̄ā rōez t̄ e⁹ p̄fectōe ē. s̄z opponēs
nō v̄tis sua rōe ad p̄fectōez sui. s̄z ad īq̄sītōez de p̄fectōe alterius

Q̄uāz difficultas ī p̄p̄oē īsolubili sit ex pte nostri intellec
tū aut ex pte p̄p̄oīs. Dd̄m q̄ p̄ncipal^r ex pte p̄p̄oīs qz na
tura t̄lis p̄p̄ositionis est q̄ facili^r eius intellectus p̄cipi non p̄t.
qz includit aliā s̄cationem ex pte īminoz significatiū. t̄ ex reflec
tione q̄ supra primā significationem cadit. Aliqd̄ at̄ dicit̄ diffi
cile nob̄ qd̄ excedit nostz̄ intellectum qd̄ aliqn̄ nō ē difficile s̄m̄
seve p̄z des̄b̄t̄iis sepat̄ t̄ hoc n̄ p̄t dici de p̄p̄oē īsolubili. qz ta
lis etiā in se h̄z v̄n̄ sua veritas lateat

Notandū Q̄ quatuor sunt p̄ditiones p̄p̄ositionum
īsolubiliū. Prima est q̄ om̄is p̄posit
tio īsolubilis includit sensum ypoteticū copulatū. Scda est q̄
om̄is p̄positio īsolubilis includit duas p̄tes cōtradictio
nis. Tercia ē q̄ om̄is p̄positio īsolubilis est falsa. Quarta est
q̄ om̄is p̄positio īsolubilis est impossibilis. Ratio oīm istaz
cōditionum est. qz p̄positio īsolubilis ex p̄maria sua signifi
catione significat v̄nā p̄tem cōtradictionis t̄ ex s̄cdaria signifi
catione vel p̄pter casum aliquē positam. v̄l ex q̄cumq; reflectione
supra primā significationem includit alteram p̄tem contradic
tionis copulatue. t̄ ergo debet s̄per responderi q̄ sit falsa. Et sic
patz q̄ om̄es p̄p̄ones īsolubiles sunt soluēde p̄ inter̄ptionem
qz s̄nt simpl^r falsē propter illū duplicē sensum

Querit Quod dicitur propositio fecare quod est vera et quod quod est falsa. Dicitur quod dupliciter dicitur esse vera. Uno modo dicitur vera quia significat ita esse sic est ut dicitur homo est alius. quia ibi alius fecat iesse hominem et ita est. Secundo modo quoniam propositio fecat non esse sic non est. ut dicitur homo non est asinus quia ibi fecat hominem et asinum esse diversa. quod etiam ita est. Et sicut dupliciter dicitur propositio esse falsa. Uno modo quia fecat ita esse sicut non est. ut homo est asinus quia ista propositio fecat asinum iesse hominem quod ita non est. Secundo modo propositio est falsa quia fecat non esse sic est ut homo non est animal in quantum animal mal fecat non inesse hominem quod tamen ita est. Unde in propositio insolubili sit. scilicet contradictoria et ideo ad ita esse. id est ad ipsam esse veram sequitur ita non esse. id est ipsam esse falsam.

Arguit Si for. dicat ista. homo est asinus. et postea dicat ista for. dicit. f. tunc illa secunda propositio est insolubilis et est vera quod non sit propositio insolubilis est falsa. Dicitur quod ista sententia non est impossibilis illo casu sic posito ergo non est propositio insolubilis ut per additiones iam dictas.

Arguit Ista propositio for. dicit f. primo loco posita est impossibilis et etiam secundo loco. Et contra. quia si retinet eam de significatorem. Dicitur quod si ex prima fecat idem intrat tamen non ex secunda. et ideo quia ista propositio ex sui natura habet quod reflectat super aliam propositionem. quoniam si se ponit tunc interimat seipam. quia non potest reflecti super seipam sed quoniam ponit cum alia propositione tunc cadit super illam et illam falsificat vel eam notat esse falsam.

Querit An propositio exponibilis sit insolubilis. Dicitur quod non. unde propositio exponibilis est quia propter suam obscuritatem indiget exponere ut tamen quicquid sit probabilia et non plura. unde quoniam tamen ponit in propositio cum aliquo dictione numerali. tunc dicitur exponi gratia pluralitatis. si autem ponatur in propositio sine dictione numerali tunc dicitur exponi gratia alienationis ut tamen homo est risibilis. id est homo est risibilis et nihil aliud ab homine est risibile.

Quatuor igitur ad secundum sciendum

Ista est secunda pars habet tractat in quantum ostendit ex quibus principijs consurgit quod aliquod propositio est insolubilis. et quod sit ea quod in aliquibus propositio sit insolubilis. et in aliquibus non. Et dicitur quod circa finem quarti metaphis. facit per paritatem origo falsificandi aliquas propositioes. ubi sic ait philosophus. Accidit itaque ut famata est de omnibus talibus orationibus ipsas seiphas destruat. ut cum quis dicit omnia sunt falsa dicit suam primam esse veram quod est falsum. quare deinde suum est falsum.

Tractatus

Quod in quibus propositionibus sit insolubilitas. Dico quod propositio insolubilis dicitur esse constituta ex terminis importantibus propositionale habitudine. sic scilicet verum et falsum dicitur et predicari. quod in talibus propositionibus prout est reflexio scaturit materialiter super primam. quod cum dicitur scilicet dicitur falsum ubi nectio sit reflexio super primam aliam propositionem. aut super seipsam si nullam aliam dicat. et tunc seipsam falsificat

Quod utrum omnis propositio insolubilis habeat eandem reflexionem super seipsam. Dico quod non est aliquid propositio insolubilis in qua scaturit scaturit statim reflectit super primam scaturit. ut dico. ego non loquor. Alia est propositio insolubilis in qua mediate scaturit scaturit reflectit super primam scaturit. et hoc patet per duplicem rationem. prout ex casu posito scilicet in ista propositio scaturit dicitur falsum in qua posuit casus quod scaturit. nullam aliam dicat. Secundo mediate aliquid propositio. sicut dico omnis propositio est vera. quod tales propositiones falsificant seipsas per suas conclusiones. quod ita est. si omnis propositio est vera. ergo etiam ista conclusio est vera eo quod etiam est propositio

Sed nec propositio est insolubilis ego non loquor. et tamen in ea non posuit passio propositionale. Alias probatur. quod includit duas partes conclusionis copulativae. Dico quod licet in ea non ponatur passio propositionale explicite. tamen implicite includit verum et falsum quod sunt passionibus propositionales. quod nisi sic ipsa non rediret

Que quales et quante sunt propositiones (super seipsam se falsificando). insolubiles. Dico quod propositio insolubilis capit duplicem terminum materialiter. id est purum non includit suam conclusionem et sic est categorica. Alio modo materialiter secundum quod est insolubilis. et sic est hypothetica. quod non dicitur insolubilis secundum quod includit eam conclusionem copulativae. De qualitate dicitur quod propositio insolubilis for materialiter secundum se affirmativa. quod omnis insolubilis in quantum habet includit duas partes conclusionis copulativae et affirmativae. Et licet quoniam una pars copulativae sit negativa. tamen tota non dicitur negativa. quod talis negatio non negat totum quod sequitur. cum in propositio insolubili sint due propositiones. Si materialiter prout esse negativa aut affirmativa. ex primo principio. ut nulla propositio est negativa. ex secundo se cuncti. ut scaturit dicitur falsum. dato quod hoc solus dicat. scilicet scaturit dicitur falsum. De quantitate dicitur quod propositio insolubilis for materialiter in quantum insolubilis est non est aliquid quantificata. eo quod est hypothetica quod nullus est quantificatus. sed loco quantificatus dicitur quod quantificatus sit. et dicitur quod omnis propositio insolubilis est copulativae secundum. sed capiendo eam materialiter prout bene est aliquid quantificatus. scilicet utriusque particularis id est uterque singularis

Quantum ad tertium subiungitur

Hic per declarationem deorum autor in tertia parte istius tractatus ponit quod dicitur exemplum. Primum est si ponatur iste propositio. omnis propositio est negativa. nulla propositio est negativa. omnis propositio est particularis. omnes iste scilicet insolubiles. et

De obligatōib⁹

psāt ex tennis ppōnalib⁹ ⁊ ear⁹ scātō sup seipsā trāsīt. ⁊ sic nō ē concordia irellens cū tali scātōe ppōis. Scōz exē. h copulatiua ē falsa ⁊ dō ē h dissiatiua ē falsa vel null⁹ dō ē. In illi exem-
plis pma ps falsificat seipsā. qz ad ita ē: sicut scāt p ipsā. seq-
tur ita nō ē. vtz intueri. Alia exēpla ad lōgū patent in textu. iō
hic ptermittunt. s. qz iste ppōes s. s. oluēde supi⁹ dcm est
Et tantū de insolubilib⁹

Ractatur⁹ de pñtijs

Ista ē tractat⁹ pñaz. q in pma sui diuisiōe di-
dit i pte pñemiale ⁊ executiua. In pte pñem-
ali ont de qb⁹ intēdit deimitare i h libro di. q p
mo vult pñē qdā notabilia. scōo aliq⁹ regu-

las. Circa pñū ponit nouē notabilia. qz tria pma s. qd dūta
te pñē. Alia tria de ei⁹ bonitate. vltia de diuisiōe pñē

Querit Quid sit sūbē illi⁹ tractat⁹. Dm q orō pñē
qñtialis. Quod p̄t pbari p diffinitōes sūbecti
attributōis. Et sua passio ē pñā formalr accepta. put noiat illa
tōem pñtis ex ante. Si aut pñā accipiat materialr p orōe pñē
qñtiali. tunc possit etiā hic poni p subiecto. qz idem dicunt. Et
sic demonstratio generali modo

Arguit Orō cōseqñtialis est qd cōplexū. q nō p̄t ē sūb-
iectū Dm q cōplexū acceptū p̄plere nō p̄t
esse subiectū. qz tale nō p̄t diffiniri. sed omē subiectū habet dif-
finitōem. Si aut cōplexū accipit incōplere. sic p̄t esse subiectū
Unde qzuis orō cōseqñtialis cōponat ex multis termis ⁊ p/
pñtib⁹. tñ sumit per modū incōplexi ⁊ vni⁹. ⁊ sic p̄t diffiniri.
Simile ē de domo q in qñtū includit multas ptes diuersaz spē-
ciez nō diffinit. s. in qñtū stāt sub forma dom⁹. ⁊ nō sūb formis
pprijs pñē habere vnā diffinitōem.

Arguit Orō cōseqñtialis excedit limites hui⁹. q nō ē
eius subiectū. Ans p̄batur. qz etiā verificat d
cōseqñtia mala q tñ nō est cōseqñtia. vt d̄r in textu. Dm q
cōseqñtia accipit dupliciter. Uno⁹ pprie sūm q diffinit p scdām
diffinitōem. ⁊ sic cōseqñtia mala nō ē cōseqñtia. Alio⁹ accipit
cōseqñtia cōiter. put se extēdit tam q ad cōseqñtia bonā qz ma-
lam. ⁊ sic diffinit pma diffinitōe. ⁊ sic cōñā mala ē cōñā

Tractatus

Arguit Subjectū alic^o scie nō debet diffiniri i illa scia^a
 ne pñtiali g nō ē h^o sbiectū. Dōz q sbiectū ē e^o diffinitō capiat^r
 duplr. Uno^o vt ponit^r in actuali demōstratōe z sic n^o des sbiectū
 diffiniri. qz qd qd est. ē pñtū vt dicit p^o posterior. Alio^o ca/
 pñt absolute. scz extra demōstratōez z sic qd est pñt iuestigari z
 sic h^o diffit pñtia. qz ad huc n^o ē actual demōstratō lz iū potēcial

Quātū ad primū notandū

Hic poit duas diffinitōes pñtie qz pma ē. Lōna ē orō pñtēs
 pñes ppōes denotās seqūvni^o ad alia. z ita capif pñia cōi Se
 cūda diffinitō ē. pñia ē orō hñs añs z pñs e^o dē tñ pñes pñcipa
 les sui z notā illatōis illatōe tēra. z isto mō pñia capif pñe

Notādū Q^o iste due diffitōes sic dñt. qz pma dat^r
 cōi de oī pñia tā bona qz mala. lz secūda dat^r
 iū de pñia bñ. z ergo in pma diffinitōe dr q pñia ē orō pñtēs
 ppōes. lz in scda dr añs et pñs. nā capiedō pñe añs z pñs sicut
 postea diffinit^r tūc in pñia mala nō sñ añs z pñs. qz ibi pñs n^o
 infer ex ante nec añs vere infer cōñs. lz solū de notat inferre pñs
 Etia dr in scda diffitōe eiusdē Un lz añs z pñs aliq mō iuciant^r
 in mala pñia tñ ibi nō ē cōñs ei^o dē añs. qz ibi cōñs nō includit^r
 in ante vere. mō in oī bona pñia cōñs debet icludi in ante. qz nīl
 sic nō posset inferri ex eo

Sc cōsequētia ē hñtudo añtis ad cōñs. g nō est orō cōposita
 ex ill^o Dōz q cōñs accipit duplr Uno^o formalit sic noiat^r
 hñtudinez cōñs ad añs. Alio^o accipit matēialit put idē ē qz orō
 cōñalis z sic ē hñs añs z cōñs z sic capif in textu Un capiendo
 cōñas formalit tūc alicubi est cōñs bona. i. necāria vbi tā añs qz
 cōñs sñ negāda. z eō qz in ppōib^o fals^o z impossibilib^o pñt fñdari
 necāria hñtudo cōñtis ad añs vt dicendo si asin^o volar^o asin^o
 haberet pñas. z tūc cōñs est cōcedēda z est bñ lz tñ tā añs qz cō
 sequens sūt falsa et essent negāda Et aliqñ añs z cōñs sunt possi
 bilia aut vera vbi tñ cōsequētia est mala. vt hic Joānes currit
 g^o petrus disputat qz ibi nulla est hñtudo

Secūdo notādū q añcedē

Hic diffit imios pñtos in scda diffinitōe cōsequētie z p^o añs

De cōsequentijs

dicēs. q̄ añs ē ppō ex q̄ mediāte nota illatōis inferē pñs. Sed
pñs est ppō q̄ mediāte nota illatōis inferē ex añte

Sr Aliqñ añs sñ due ppōes. ḡ male dī q̄ añs sit ppō Añs
pbat. qz in syllogismo ambe pmissē hñt rōem añtis: Dō
q̄ oē añs ē ppō. aut categorica aut hypothetica l' pposita. tñc
dī q̄ l' in syllogismo añs nō sit vna ppō categorica. tñ ambe
pmissē hñt modū vñi' ppōis hypotheticē copulatiue. z sic ca/
pianē cñ pñte. tñc faciūt vñā hypotheticā pditionalē.

Sr In pñā mala ē añs. z tñ nō ifert pñs. ḡ diffinitō nō pue
nit oi. Dō. q̄ duplex ē pñā. s. bona z mala. mō h̄ diffinit
añs bōe pñe. qz h̄ se ifert pñs z n̄ añs male pñe z sñr dī dī pñte

Qr Quō differāt oñdē iferre z pbare. Dō. q̄ sic dīrāt. nā i
ferre ē effect' sylli simplr dī. qz i diffīōe ē dī ex necessitate
accidit. s. sylis demitatu' oñt. qz tal' pcedit ex necessarijs caus' cō
clois. Et sylis dyalectic' pbat. qz ille pcedit ex cōib' q̄ sñ pba
bilis. s. omīqz sñ. z i diffīōe añtis z pñtis poif iferri. qz ille ē
effectus cōior alijs z p̄suppoit ab ip̄ sicut oēs alijs sylis p̄suppo/
nit formā sylli simplr dī. z qz iferre pueit oi añti. nō āt oñdē
vel pbare. iō bñ añs qd h̄ in cōi describit diffinit' p iferre.

Notādū Q̄ duplices sñ note illatōis. qdā forma
les vt p̄iūctōes. alie sō p̄tiales. vt sñ adū
bia. exē^m p̄mi. vt hō currit. ḡ al' currit. exē^m scdi. vt dū m̄gr legit
pueri p̄ficiūt. Et dñt iste note teneri formal'r z significatiue in
pñā. z iō nō ē pñā qñ arguit hodie ē aduerbiū. ē ē ppō. ḡ ē cō/
iūctio qz ibi ḡ tenet qdā mō material'r.

Notādū Q̄ pñā p̄ma sui diuisiōe diuidit i bonā et
malā Mala ē qñ ad p̄itacē añtis n̄ seq̄ p̄i
tas pñtis. qz i nullo casu possibili p̄t añs zē vey sine pñte euis
tes. z ḡ n̄ ē bōa pñā. dō ē ḡ celū ē. Cōsequētia bōa ē duplex. s. sim
pl'r z vt nūc. pñā bōa simpl'r ē q̄ p̄stituit ex t̄mis hñtib' p̄ptuā
hñtudine ad iūicē. S. pñā bōa vt nūc ē q̄ p̄stituit ex t̄mis hñti
b' hñtudine p̄rigētā. Et pñā q̄ dī bōa vt nūc i t̄ctu ē simpl'r bo
na pñā. vt h̄ hō ē al'. ḡ soz. ē al'. qz i nullo casu possibili añs p̄t
ēē vey sine pñte Un̄ supposito q̄ soz. n̄ sit adhuc ē h̄ sōa soz. ē al'
Dō tñ qdā negāt. di. q̄ h̄ p̄bū ē sp̄ ip̄ortat exñtiā. z sic sensus il
li' ppōis sit. sc. ē al'. i. soz. existit al'. h̄ āt ē falsū. qz i ppōib' ex ē
3° adiacēte h̄ p̄bū ē n̄ ip̄ortat exñtiā. s. p̄formitatē ex̄tēoz ad

Tractatus

inice et qz facōcepte sūciūt et p̄dicāt in enūciatōib⁹ et n̄ r̄s adeq̄
et ḡ sine fortes sit siue n̄ sit sp̄ ē al⁹ et etiā hō. et sic illa ē bona cōnā.
hō ē al⁹ ḡ for. ē al⁹ etiā si for n̄ existat vt p̄ mortē e⁹ Sed moder
ni hoc dicentes decipiūt in illo q̄ credūt est sp̄ dicē exntiā

Sic cōtra sustinētes p̄dcāz diuisionē in om̄i cōnā cōns d̄z in
cludi in ante. s̄z in cōnā mala n̄ includit cōns in ante. ḡ n̄
ē cōnā d̄d q̄ cōnā dupliciter accipit Uno⁹ p̄ cōnā bonā simplr et i
p̄maria sua scātōe et in tali cōns sp̄ includit in suo ante Alio⁹ ac
cipit cōnā p̄ scōaria scātōe vt etiā se extēdit ad cōnāz malā et in
tali n̄ ōz sp̄ cōns cōtineri in antecedente

Cōnā bona diuidit in con

Hic diuidit autor cōnāz bonā in cōnāz materialē et formalē s̄z fin
xitatē cōnā materialis n̄ ē bonā qz s̄m cōbinatōez illi cōne dāt si in
q̄b⁹ om̄i et in q̄b⁹ nulli ḡ n̄ ē bonā Un cōnā formalis ē q̄ tenz in
om̄ib⁹ iminis cōsimilib⁹ cōsimili forma arguēdi r̄tēra Et p̄ oppo
sitā diffinit cōnā materialis q̄ n̄ t̄z in om̄ib⁹ iminis cōsimilib⁹ cō
simili forma arguēdi r̄tēra Et cōnā d̄r formalis duplici r̄e cā
p̄ma qz illa cōnā q̄ tenet in om̄ib⁹ iminis tenet grā forē q̄ est in
tali cōnā. et iō dicit formalis q̄ si h̄ns seq̄lā grā forme sed forma
cōne habet p̄illas d̄cōes barbara celarent r̄c. Scōda cā. nā cōnā
dicit formalis qz habet cōditōem forme q̄ est cōicabilitas. et iō
illa cōnā d̄r formalis q̄ est multis cōicabilis. sicut forma toti⁹
est cōicabilis multis suppositis. et forma p̄tis ē cōicabilis mul
tis materijs. Et s̄l̄r duab⁹ r̄e causis p̄na d̄r material. Prima ē
qz nō tenet grā forme. sed grā materie. s̄. p̄pter aliq̄s iminos spe
ciales. vt q̄n arguit in iminis cōuertibilib⁹ ex puris affirmatis
in scōda figura aut simili mō. Secūda causa qz habet conditōz
materie. qz materia cōtrahit et d̄fminat formā cōicabile pluri
bus ad esse d̄fminatū et ipsā cōicabilem reddit. sic etiā cōnā ma
terialis est in certa materia.

Querit Quot req̄ratur ad cōsimilē formā. D̄dm q̄
q̄nqz. s̄. idem numer⁹ terminoz. idē situs t̄mi
noz. eadē quāritas p̄positionū. eadē q̄litas. et eadē copula Et
istoz p̄ma duo req̄rūt ex p̄te iminoz. alia duo seq̄ntia ex p̄te
p̄positionū. tertiū ex p̄te copule. Un patet q̄ cū d̄r om̄e aīal est
substantia. om̄is hō est risibil. ḡ om̄is hō est substantia. non ē for
malis cōseq̄ntia in barbara. qz ibi nō est idem n̄s terminoz.

Becōsequentijs

q̄ debet esse in barbara. qz barbara pstat ex trib⁹ termis. sz ibi s̄t
q̄ttuor termi. vlr igit qñ vna qñqz istaz pditionū deficit. tunc
illa pñā peccat in forma

Querit Utz argumētū ab inferiori ad super⁹ sit for/
male sic arguēdo. sortes currit. ergo hō currit.
Dōm q̄ nō est formale sz materiale. qz in sili forma dāf instan
tia. sic arguendo sortes currit. g^o a lin⁹ currit. 7 q̄ ibi sit siliis for
ma ptz. qz est idem sit⁹ tminoꝝ. sicut in pōri argumēto. eadē co
pula. 7 cūqz. Un p regula est tenendū q̄ in q̄cūqz argumēto req̄
rūtur spēales 7 tēminatī termi illud argumētū est materiale. mō
super⁹ 7 infer⁹ s̄t tēminatī termi. qz nō oīs termin⁹ est super⁹
aut infer⁹ ad aliū. Ex q̄ ptz q̄ argumētū ab iducētib⁹ ad indu/
ctā est materiale. licz text⁹ oppositū dicat. Et si debeat argumētū
tale dici formale tūc d̄z intelligi sic. qz ibi est forma argumētato
nis inductiue. tñ nō est formale qz nō t̄z in oībus termis p̄sili/
bus. Silr arguendo ab eodē ad idē est argumētū necēariū. 7 p
tāto p̄t dici formale. nō tñ est pñā formal⁹ fm diffinitōz textus

Arguit Ex diffinitōe text⁹ seq̄ret q̄ darij nō eēt forma
lis pñā. Seq̄la pbat. qz ibi p̄pōes nō s̄t eius
dem q̄titatis. qz maior ē vlr 7 minor p̄icular⁹. Dō. q̄ pñā
nō d̄z iō formal⁹ qz h̄z similit̄ formā cū q̄libet alia cōtia. sed d̄z
formalis qz habet aliquā formā fm quā valēt oīa argumēta sū
data in eadē forma

Arguit In oī figura req̄rūtur spēales termi. ḡ nulla ē
formal⁹ pñā. Ans pbat. qz in p̄ma figura me/
diū ē positōe mediū. in scda positōe p̄mū. in tertia positōe vl
timū. vt d̄t Aristo. p̄mo pōz. Dōm q̄ p̄ditōes terminōꝝ in
modis ip̄az figuraz fuāf qñqz s̄z rez vt in barbara. 7 qñqz fm
modū p̄dicādi 7 enūciādi. vtz in celaret. 7 sic nō ōz vlr esse tmi
nos spēales nisi fm modū tm̄. Et si dicat. ḡ ad min⁹ in mo/
dis affirmatiuis sūt spēales termi. Dōm q̄ etiā nō ōz in mōis
affirmatiuis fm rē illū ordinē fuare. s. q̄ mediū in p̄ma figura
fm rē sit positōe mediū. sz sufficit q̄ sit mediū fm modū enun/
ciādi. vtz arguēdo. oīs hō est aīal. oīs lapis est hō. ḡ oīs lapis
est aīal. ibi est bonū argumētū 7 formale. qz tenet ex p̄te forme
p̄ue. 7 tñ ibi nō fuatur talis ordo terminōꝝ. ergo ex p̄te forme
terminōꝝ nō req̄ritur talis ordo

Tractatus

Arguit Cōsequētia est subiectū hui⁹ tractat⁹. ergo nō de
 bet diuidi. p̄na t̄z. qz diuisio sit grā multiplici.
 sed subiectū erit qd vnū. eo q scia capit vnitatē a subiecto.
 Dōm q subiectū capit dupl̄r. Vno. materialr. z sic nō diuersi-
 ficat scia penes diuersitatē subiecti. nec capit vnitatē ab vnita-
 te subiecti. qz multe scie cōsiderāt vnū subiectū materialr. vt i
 medicina morali p̄hia z naturali p̄hia. q oēs cōsiderant hōiem.
 Etia cadē scia cōsiderat multa sbiecta materialr capta. vt p̄hia
 dēminat de oibus generabilib⁹ corruptibilib⁹. de oibus elemē-
 tis. de celo q tñ dñt fm p̄peruū z corruptibile. Alio. capit sb-
 iectū formalr. z sic scia hz vnitatē z distinctōz a sbcto. qz vna
 scia ē vni⁹ subiecti accepti fm vnā formalē rōem cōsiderādi il-
 li⁹ sbiecti. sic etiā hō aliter cōsiderat in medicina z morali p̄hia

Quo ad secūdū subiūgēde

Hic p̄nter ponit q̄sdam regulas p̄nar. qz p̄ma est In oī bona
 p̄na ex opposito p̄dcōzio p̄ntis. seq̄tur oppositū p̄dictōriū aī-
 cedētis. sed nō ecōtra. vt sic bene seq̄tur. hō currit ergo aīal cur-
 rit. sic ecōtra bene valet. nullū aīal currit. ergo nullus hō currit.
 Rō regule est duplex. scz oīsiua z ad ip̄sibile. Dñsiua est. qz
 ad destructōem sup̄ioris seq̄tur destructio inferioris. lz nō ecō-
 tra. sed p̄ns hz se vt superi⁹ ad aīis. ergo ad destructōz p̄ntis se-
 q̄tur destructio aītis. Ecōtra at̄ sicut ad positōz inferioris seq̄t
 positio sup̄ioris. ita ad positōz aītis seq̄t positio p̄ntis. Rō ad
 ip̄sibile ē. qz nisi ad oppositū p̄nti seq̄ret oppositū aītis. tūc
 duo p̄dcōzia starēt sil in v̄itate. Rō qz oz q oīs p̄pō seq̄tur ad
 aliquā vel stat cū ea oppositū ei⁹. si igr nō seq̄tur nullū aīal cur-
 rit. ergo null⁹ hō currit. tūc oz q hec null⁹ oīs hō currit stet cum
 illa nullū aīal currit. lz ad hāc oīs hō currit seq̄tur hec aliqd al
 currit. z sil starēt p̄dcōzie in v̄itate qd ē ip̄sibile. z p̄ p̄mū p̄n-
 cipiū. qz de q̄libet ēē vel nō ēē de nullo hō sil

Arguit Ex p̄dcōzio aītis seq̄tur oppositū p̄dcōriū p̄n-
 tis. ergo p̄ regulā. Aīis p̄bat qz bene seq̄tur hō
 currit ergo risibile currit. sed null⁹ hō currit. ergo nullū risibile
 currit. Dōm. q illud nō tenet formalr. lz solum materialr. et
 in termis puerilib⁹. qz nō t̄z in oibus termis. Vñ nō seq̄tur
 hō currit ergo aīal currit. sed nullus hō currit ergo nullū al cur-
 rit. qz aīis p̄ esse vez p̄ntē ep̄ntē falso

De cōsequentijs

¶ Etia vñ in pñtibilib⁹. vt sic arguēdo. hō currit. g al currit. s hō nō currit. g al nō. Dd. q ibi nō ar ab opposito p dcozio añtis ad oppositū p dcoziū pñtis. s solū sbeōtrario. mō duo s b pñia n destruit se. s kāt sñ i pñtare. z sic ibi n ar p regulā

Secūda regula ē ista. In oi

bona pñia si añs ē possibile pñs ē possibile. z si añs ē vez. pñs ē vez. s nō ecōtra. nā pñt aliqñ pñs ē possibile z añs ipossible. z aliqñ pñs ē vez z añs falsū. qz ex falso pñt bñ vez iferri. sed ex pñt nñ nisi vez. Rō regule ē. qz i oi bōa pñia pñs dñz nccārio in cludī i ante. mō vez n icludit i se falsū. g si añs sit vez z possibi le. pñs erit vez z possibile. s tñ qz nihil ē ita falsū qñ aliqd ve rñ icludat. eo q falsū z malū s qdā pñatiua fin modū. z ēē p natiū fundat in habitu aliq z subiecto. g ex falso pñt seq vez. cum aliquo mō in eo includat.

¶ Ex possibili seqt ipossible. g p regulā. Añs pbat sic ar guēdo. oē currēs ē asin⁹. ois hō ē currēs. g ois hō ē asin⁹ nā ibi āte pmissē s pñs possibles. z tñ pñs ē ipossible. Dd. q lñ q libet pmissaz. aut q libet ps sit possibil si scorsū capiat. qz h est possibil oē currēs est asin⁹. sñt h ois hō currit. tñ āte pmissē s capte vt sñt vñ añs sic s ipossibles. qz nō pñt sñ stare. repugt em q oē currēs sit asin⁹. z q sñ ois hō currat

¶ Añs ē cā pñtis. s falsū nō ē cā pñtis. g n pñt iferri vez pñs ex ante falso. Dd. qz pbat. qz cā dñz ē dignior z pñtior suo effectū. Dd. q dupl dñz aliqd ē cā alteri⁹. Uno⁹ i iferēdo. z tal n ē nccio dignior effectū. s sufficit q sit latior suo effectū. sic q iclu dat suū effectū in se: z sic falsū ē cā pñtis. qz icludit i se falsū. z etiā aliqd pñt vt dñm ē. z sic ē cōi⁹ pñtis. Alio⁹ aliqd ē cā alteri⁹ i eēdo. z tal si sit efficiēs nccio ē dignior suo effectū. tñ si sñcā matīal effe ct⁹ ē dignior

Tercia regula talis ē. Ois illa cō

seqntia ē añs ē ipossible ē bōa. z si istd ipossible iplicat p dcoz ipa ē foral. z si n iplicat ipa ē matīal. Un h reglā hñ duas ptes z pma ps ē pñta sic itelligēdo. vbiqz ē pñta z añs ē ipossible il la pñta ē bōa. vt cū dñz hō ē asin⁹. g hō ē al. si āt dñcat. hō ē asin⁹ ergo dñs nō est illa nō ē pñta bona sicut tñ ipi volāt qz illud im possibile iplicat pñt dñcoem. s qz pñt qñs nō includit in ante

Tractatus

et tunc illa pñtia nō est bona. Sz tñ moderni eliciūt hīc q ad im-
possibile seqtur qdlibet. et tñ dicūt illā pñtiā ēē bonā qz qñ añs
est falsum pōt fm eos qdāqz pñs inferri. qz ad impossibile sz ip-
sos seqt qdlibet. i. tā vez qz falsū qd pz ēē falsū qz qdāqz sequt
ad alterz necōio icludif in eo sz qdlibet nō icludif in vno ipossi-
bili licet multa icludant in eo. g. nō qdlibet incōueniēs sequi-
tur ad impossibile licet aliqua.

Sr Ad impossibile seqtur qdlibet. g. scda ps regule etiā est ve-
ra isto fundamēto posito. Ans pbat qz pcesso isto ipossi-
bili. i. sortes currit et sortes nō currit tñc qdlibet aliud sequt ad
ipm pbatut sic arguendo sortes currit. et sortes nō currit. g. sor-
tes currit est bona pñia: qz ibi arguit a tota copulatiua vera ad
alterā ei. pñ. tñc sic sortes currit vñ hō ē asin⁹ sz sortes nō currit
g. hō est asin⁹ bñ seqtur qz ibi arguit a tota disiunctiua cū destru-
ctione vñ pñs ad alterā pñ nō destructā et sic de alijs. ergo si añs
implicat pñ qdlibet aliud impossibile ex eo inferri. Dñm q vltia cō-
sequētia q arguit in disiunctiuis nō valet qz ille ppōes sor. cf. et
sor. nō currit capiūt duplr. Uno. absolute et fm se. et sic pñadi-
cūt sibi mutuo. Alio. accipiūt vt pcesse ab aliq sil grā disputa-
tōis et sic nō dñcūt qz sil admittūt ab aliq tanqz se grā disputa-
tionis vt. i. posset pgnoscere an qdlibet incōueniēs posset seq ad
pñadictoria. et sic nō destruit se. et p psequens in vltima pñqn-
tia nō arguit a destructione vñus pñs disiunctiue. qz ille ppōes
sunt pus cōcesse sed qd cōceditur nō destruitur.

Sr Ex ipossibili sequt vez et ex ipossibili seqt falsū. g. ex i-
possibili seqt qdlibet. pñia tener qz oīs ppō ē vera vel fal-
sa. Dñm q lz qdā vez seqtur ad impossibile et qdā falsū seqtur
ad impossibile nō tñ omē vez et oē falsuz. qz bñ aliqd vez inclu-
dit in ipossibili vt in ista orōe hō ē asin⁹. icludif hō ē aīal non
pñ omē verū icludif in ipossibili sicut nec omne falsum

Sr Arest. dicit in pmo phisicor q vno incōuenienti dato a-
lia pñgūt. g. ad impossibile seqtur qdlibet. Dñm q pñia ē
negāda qz licet vno incōuenienti dato qdā alia pñgāt qz vñ
impossibile semp icludif in se qdā alia impossibilia nō tñ oīa. et
iō ad vñ ipossibile nō sequt qdlibet aliud impossibile. nō in-
clusum in eo. nā nō sequt hō est asinus ergo deus nō ē licet be-
ne sequatur ergo homo est irrōnalis aut rudibilis. qz illa inclu-
duntur in priori ipossibili.

Arguit Secunda pars regule fundat in vero primo. scilicet quod contra-
dictoria non possunt esse simul vera. Et est vera. Dominum quod con-
cedendo quod contradictoria non possunt simul stare tamen in casu quod simul conceduntur ut
haec non sunt contradictoria. et sic simul stant non ut sunt contradictoria.

Arguit Ad impossibile sequitur quodlibet. quod ad istam habet
assimilatio sequitur quodammodo de materia naturali. scilicet quod habet
est aial. quodammodo de materia contingenti. scilicet quod habet est. quodammodo in materia remo-
ta. scilicet quod habet est irrationalis aut rudibilis. quod ad impossibile sequitur quodlibet.
Dominum quod ad propositum impossibile potest sequi quodlibet propositum in genere scilicet non quodli-
bet propositum in numero et in specie ut tamen dicunt moderni.

Quarta regula est arguen

do ab inferiori ad superius est bona consequentia. ut sor. et quod aial est.
Ratio regule quod superius et inferius sunt idem secundum rem id est quicquid realiter dicitur de
vno etiam dicitur de alio. Et non valet arguere quod arguitur in premissis rationis ab
inferiori ad superius. ut hic habet est species quod aial est species. quod tamen non
arguitur ab inferiori ad superius in quantum id est sunt realiter. sed in quantum dis-
ferunt ratione. id est predicatis rationis. et sic non servatur conditio illa.

Arguit Non sequitur habet non currit. quod aial non currit. et tamen ibi arguitur
per regulam. Dominum quod bene sequitur et ibi arguitur ab inferiori ad
superius cum negatione postposita quod contra bene valet. Sed diceret
ibi arguitur negativum quod non per regulam. Dominum quod negatio non proponitur
sed postponitur. quod bene videtur contra. ut patet in quinta regula. Sed per hoc.
virtualiter potest ista regula in quinto tractatu ubi dicitur quod locus a pre-
subiectum ad suum totum vult esse bonus locus dialecticus. et dicitur ibi.
quod solum tenet constructionem et non destructionem.

Arguit Non sequitur nullum habet est quod nullum aial est. et tamen ibi
arguitur ab inferiori ad superius. Dominum quod regula et
quod arguitur affirmativum ab inferiori ad superius. Ratio quod inferius id est
dicitur actu suum superius. id est posito inferiori secundum actum ponitur etiam superius
secundum actum. non tamen dicitur quod negato aut destructo inferiori quod etiam superius
negetur licet destructis omnibus inferioribus destruat superius.

Arguit Regula non est affirmativa sic arguendo tu es in camera et es
supra tectum. et tamen ibi arguitur ab inferiori ad superius. Sed
hic non sequitur tu es clericus quod es papa. Dominum quod tripliciter aliquid
est superius aut inferius ad alterum. Uno modo secundum situm et secundum locum et de
tali superiori et inferiori non intelligitur regula et sic arguitur per primum arguere

Tractatus

hic. Alio mō aliquid est superius ad alterū fm dignitatē aut sta-
tum quomō papa est supra cardinalē. ⁊ cardinalis supra ep̄m.
⁊ de tali superiori ⁊ inferiori etiā nō intelligitur regula de quo pce-
dit scdm argumentū. Tercio modo aliquid est superius ad alte-
rū fm cōmunitatē ⁊ p̄dicationem ⁊ sic cōmuniora ⁊ magis vni-
uersalia dicuntur superiora in ordine ad minus cōmunia ⁊ minus
vniuersalia. ⁊ sic arguendo ab inferiori ad superius affirmatiue.
est bona consequentia.

Arguit Non sequit̄ omnis homo currit. g° omne aīal
currit. ⁊ tñ arguit affirmatiue p regulā. Dm
q̄ oportet arguere sine distributione inferioris ⁊ superioris. qz ad di-
tributionē inferioris non sequitur distributio superioris. quia
inferius p̄inet pauciora supposita sub se q̄ suū superius.

Arguit Non valet sine distributione sic arguēdo cog-
nosco hominē ergo cognosco aīal. Dm q̄ re-
gula valet quādo arguitur in predicatis realibus. nō cognosco
est predicatum rationis. vel dicendū q̄ bene valet cognosco ho-
minē. ergo cognosco animal fm q̄ est in homine.

Arguit Non sequit̄ per istam regulam arguēdo in pre-
dicatis reali bus. Iohānes pcutit platonē ergo
facit platonē ⁊ tamen facere est superius ad percutere. Dm qz
uis facere sit superius ad pcutere tñ facere platonē non est supe-
rius ad percutere platonē. qz facere platonē non predicatur de
quod est percutere platonē. Jam hic debet argui ab inferiori ad
superius p predicationē vt dictū est.

Arguit Regula bene valet negatiue sic arguendo. nul-
lus binarius. est ergo nullus numerus est. qz
remoto p̄iori remouēt̄ oīa posteriora. sed binarius est prim.
numerus ergo remoto ip̄o remouēt̄ oēs numeri. Et cōfirmat̄.
qz remoto p̄stituēte remouēt̄ p̄stitutū. s̄z binari⁹ p̄stitutū oēs nu-
mez. Dm q̄ binari⁹ accipit̄ dupl̄r. Uno° vt ē sp̄s aut ps sb-
iectina nūi ⁊ sic nō v̄z argm. Alio° accipit̄ vt ē ps integral. ⁊ sit be-
ne valet qz ibi arguit̄ a pte integrali ad suū totū negatiue q̄ loc⁹
bñ valet. sed nō arguit̄ p istā regulā. Et est sile argumentū ac-
sic argueret̄. nullus p̄ies est. ergo nulla domus est.

Arguit Destrueto vno relatioz destruit̄ ⁊ reliquā. s̄z supi⁹ ⁊ inferi⁹
s̄z relatiua. g° et̄ v̄z negatiue ab inferiori ad supi⁹. Dm q̄ su-
pi⁹ ⁊ inferi⁹ capiūt̄ dupl̄r vno° māl̄r aut p re s̄strata ⁊ sic n̄ dicū

De cōsequētijs

tur relative adiuncte. et sic intelligit pñs regula de superiori et inferiori. Alio accipiuntur formaliter et sic accipiuntur secunde intentione. ut dicuntur relative adiuncte et sic valet bene. inferi⁹ est ergo superius est et e contra.

Querit An argumentū ab inferiori ad superius sit materiale vel formale. Dm q materiale qz in simili forma arguendi dat instātia. sic arguēdo hō cf. g a sim⁹ currit. nā ibi funt oia reqsita ad pñlem formā. s. eadē qñtitas. eadē qualitas. idē sit⁹ terminoz. idē nñs. et eadē copula. et tñ pñs h est bōa. vñ pz qz ista regula solū ē i spālib⁹ terminis. s. in inferiori. et superiori. g^o p diffōem pñe māl pñs dictā ē material⁹ pñs.

Ar Silis forma dñ dari in pñs aliq. s. instātia iā data nō ē pñs. g^o nō bñ dat instātia. Dm negando maiorē. qz forma pñe materialis nō pñsupponit pñaz licet forma in cōsequētia formali pñsupponat pñsequētiā. Ex quo patet q diffinitio pñe nō dñ h forma pñe. qz sic ois pñsequētia esset formalis

Quinta regula est arguēdo

ab inferiori ad superius negatōe postposita ē bona pñs. ut hō nō ē sba. g aial nō ē sba. Un qñ arguit ab inferiori ad superius cñ negatōe postposita. tñc nō arguit negatōe ab inferiori ad superius. qz lz ppōes tales sūt negatiue tñ qz supi⁹ et inferius nō negant: sic adhuc arguit ab inferiori ad superius affirmatiue ut cñ dñ hō nō currit. ergo animal nō currit.

Ar Nō seqt sortes nō ē aial. g hō nō ē aial. g regula est falsa. Ans pbat qz ans pōt ēē vez vt p^o mortē sortis et tamen pñs ēē falsum. Dñ q ē bonū arg^o qz si ans sit verū pñs erit verū. et si ans sit falsū. pñs erit falsū. Un veritas ppōis nō ē ex cōstātia sibiecti. s. ex reb⁹ pceptis vt rudibile pceptū nō repugnat sino pcepto. et sic ppōes reddunt se ex reb⁹ pceptis et nō ex exñtia rez. et g in isto argumēto bñ arguit. s. sicut ans ē sim. ita et pñs.

Sexta regula est Arguen

do ab inferiori ad superius a pte pti in dictōib⁹ exclusiua ē bōa pñs. nam bene sequitur sortes est tantum animal. ergo sortes est tñ sba. Rō regule. qz inferi⁹ includit eēntialit⁹ in supi⁹. et ē realiter idē cū suo superiori. S. cū dco exclusiua adiuncta inferiori et superi.

Tractatus

perior; eſponit grā alietatis ⁊ nō grā plalitatis g^o regula nō ē hā.

Ar Per istā regulā. añs pōt eē vez sine pñte. ergo nō ē bōa pñtia. Añs pbat qz pt stare qz fortes sit tm hō ⁊ tm plus est qz animal qz etiā est corp^o aiātū ⁊ sba. Dōm qz tm rebz expo ni grā alietatis ⁊ nō grā plalitatis vt dcm est. Et g^o ē regula lo gicoz qz qñ termin^o exclusiu^o addit^o dōtōni nō nūali. tūc sp dz ex poni grā alietatis s3 eē qñ tmi^o exclusiu^o addit^o dōtōi nūali tūc sp dz exponi grā pluralitatis. vt tm quinqz sūt vltā.

Querit Quor duplr exponit signū exclusiuū. Ddz qz duplr scz grā plalitatis vt cū ponit cū dōtōne numerali. vt tm quinqz s3 p bilia exponit sic quinqz sunt p bilia ⁊ nō plura. Alio^o exponit grā alietatis. vt cū addit^o dōtōi nō nu merabili. vt hō est tm aial sensus est hō ē aial ⁊ nō ē aliū qz aial

Septia regula est arguēdo

a supiori distributo ad iferi^o ē bōa pñia. vt oē aial cū g^o ois hō currit. Rō regle ē qz supiori distributo. distribuit qdlibz aret cū sub ipso. ergo bene valet pñia oē aial currit. ergo ois hō currit. nullū animal currit. ergo nullus homo currit.

Ar Nō valet ois hō est aial. g^o adā est aial g^o regula ē falsa. Añs pbat qz añs ē vez ⁊ pñs falsū loquēdo d^o p^o adā q cū sit mortu^o nō est aial. Dōm q illa pñia bñ v3 ⁊ cōns ē h^o sicut añs. qz siue adā sit siue nō sit sp est aial. L^o rō ē qz h^o ē in ppōe dext^o 3° adiacēte nō dōt exñtiā s3 cōformitatē pti ad sba^m. Dicūt tñ moderni q arg^m istud nō valeat. qz ibi arguit cū cōstā tia subiecti. ⁊ regula itelligit fm eos qñ arguit cū cōstantia sbae cū. i. qñ subiectū aut ifen^o h3 eē subsistēs a pte rei. mō qz adā nō est dicūt q nō arguat fm intellectu regule. sed istud nō val3 qz pcedit ex falso fundamento.

Querit Que sit rō h^o erroris modernoz. Dōm q ista qz dicūt q in oī ppōe h^o sba ē qd ē copula di cat esse actual^o exñtie a pte rei. h^o aut falsū est. qz eē capif triplicif. Uno^o p eē cēntie ⁊ sic diff^o dōt esse. i. essentiā ⁊ naturā rei. Alio^o vt dicit esse actual^o exñtie. ⁊ sic capif in ppōnibus dē ē 2° adiacen te grā picipij in eo inclusi. vt cū dz fortes ē sens^o ē. for. ē exñs a p te rei. ⁊ istud moderni pcedūt cū antiquis. Tercio^o capif esse p esse cōpositōis extremoz. ⁊ sic capif in ppōib^o dē est 3° adiacēte

De consequentijs

de materia naturali. et sic capitur eē cū dīr adā est aīal aut for. est
nībīlīs q̄ sūt vere. qz sent⁹ ē illa p̄ta aīal et nībīlīs nō repōnē
forti p̄cepto aut ade p̄cepto qd̄ ē verū. Rō fundamētal⁹ h⁹ ē qz
p̄pō ē qdā accūs rōnīs cōueniēs reb⁹ cōceptis. et nō reb⁹ ad ex
tra exīteb⁹. et q̄ hō p̄ceptus p̄t p̄ri de adā p̄cepto se licz nō d̄ adā
adertra exīte. vt ymaginātur moderni. Cōter dicūt ipī ex eodē
fundamēto qz oīs p̄pō illa sit falsā in q̄ subiectū p̄ nullo suppo
nit. vt chimera ē nō ens et semp̄ fm̄ eos. eē dīct⁹ eē exīte. et sic se
sus eēt qz chimera esset a p̄te rei nō ens. Et ex eodē fundamēto
dicūt etiā qz nīhīl supponat nīl sit dēmōstrabile ad sensū qd̄ im
probatū fuit in suppositionibus.

Octana regula est. Arguē

do ab exclusua affirmatiā ad suā p̄lez i termīs trāspōit ē bona
p̄ntia. vt tīm hō currit ergo oē currēs ē hō. Rō ē qz dēo exclusi
ua posita a p̄te subiecti agit in ipm̄ p̄ri. et ergo distribuit.

Querit quare oz termīos trāspōit. Dm̄ qz iō qz nīl sic. tūc
argueret a nō distributo ad d̄ distributū. qz in ante p̄ri distribui
tur p̄ sig^m exclusiū et nō subiectū. nīl ergo tales termī trāspōne
rent tūc subiectū antī distribueret in p̄nte. et sic argueret a non
distributo ad distributū. Tū cū dīr tīm hō currit. g⁹ oē currēs.
est hō. ibi termī trāspōit. qz hoc qd̄ fuit subiectū in vna fit
p̄dicatū in alia et eōuerso. s̄ sine trāspōitione termīoz talī nō
valet p̄na. qz nō seq̄tur tīm hō ē qz oīs hō currit. qz ibi arguē a
nō distributo ad distributū. Querit quare nō licet arguere a
nō distributo ad distributū. Dm̄ qz ex q̄ termī nō distribut⁹ ē
termin⁹ indiffinitē et p̄ticulārī accept⁹ et termī distribut⁹ ē qui
sumit cū signo vli explicite vel implicite. sic arguere a nō distri
buto ad distributū. ē arguere a p̄pōne p̄ticulārī aut indiffinita
ad p̄pōem vlem. que p̄na nō valet. qz nō seq̄tur hō currit. ergo
oīs hō currit. nīl forte in materia naturali in q̄ p̄pō indiffinita
fm̄ rē equalet vli. Vel dīr qz arguere a nō distributo ad distribu
tū est arguere a p̄pōne hūte multas cās veritatis ad p̄pōnē ha
bentē vnā cām veritatis. Propositio em̄ indiffinita h̄z mltas
cās veritatis. qz qd̄cūqz p̄ticulare p̄tentū s̄b subiecto illi⁹ p̄pō
nis indiffinitē recipit fere p̄dicatōz p̄ri. et verificat illā p̄pōez in
diffinitā p̄ vno supposito. sed vli h̄z tīm vnā cām sue veritatis
qz optet qz oīb⁹ suppositis subiecti simul conueniat p̄dicatū s̄
debeat p̄positio verificari.

Tractatus

Sic In arg^o tert^o arguit a nō distributo ad distributū. Pro/
batur qz p^o nō distribuit in ante z tū distribuit in p^onte
Dōm qz ibi nō arguit a nō distributo ad distributū. qz p^ontu p/
positionis exclusiue distribuit z nō subiectū vt dictū est.

Arguit ad p^ontū nō ponit sig^m distributiū nec negatio. qz nō
distribuit t^o p^ontū. qz distributio solū fit p signū v^ole aut p nega/
tionē distribuentē. Dōm qz quis ad p^ontū nō ponit sig^m distributi
uū exp^ose tū h^ou^oaliter. qz sig^m exclusiū h^oz grā sue exclusiōis im/
plicitā vim distribuēdi. qz excludit omia p^oter s^ob^oct^o a p^osortio p
dicati et sic ex p^onti resultat distributio vt in fili. si dicat nihil ē
risibile p^oter hoīem tūc bene sequitur ergo homo est risibile.

Arguit. Dōm agēs forti^o agit in p^opinquū qz in distās. euz
ergo signū exclusiū p^ocedit tā subiectū qz p^ontū. z cū distribuat p
dicatū ergo a forti^o debet distribuere s^obiectū. Dōm qz si/
gnū h^ons exp^ose z grā scationis vim distribuēdi p^o distribuit
p^opinquū. si illud p^opinquū sit susceptiuū distributiōis illius
sed si sit termin^o diceret^o tūc nō pōt distribui ex p^ote sue nature.

Signū aut exclusiū ex suo p^omario actu nō pōt distribuere. sz ex
sua exclusionē h^oz vim distribuēdi z qz talis exclusio cadit su/
pra p^ontū iō etiā tale distribuit. Arguit. Nō sequit^o p regulā
tū quinqz s^oz p^obilia ergo oīa p^obilia sunt qnqz z tū ibi arguitur
p regulā vt videtur. Dōm qz ista regula nō tenet qū arguitur ex
termis numeralibus et qū exponit sig^m exclusiū grā pluralita
tis sed valet qū exponit grā alietatis. mō est cōis regula qz qūcū
qz sig^m exclusiū addit d^octōi nō nūali tunc d^oz expōi grā alietatis.

Bona regula est. Arguēdo

ab vniuersali affirmatiua ad suā exclusiua affirmatiua in s^oemīs
transpositis est bona p^ontū. vt oīs hō ē aīal. ergo tū aīal ē homo
Rō regule qz ab expōitib^o ad expōitaz est bona p^osequētia.

Arguit nō seq^ontur Oīs hō est albus g^o tū albu est hō. z tan
ibi arguitur p regulā. Dōm qz istud argumentū bene valet expo
nendo tū grā alietatis vt sit sensus. nihil aliud ab albo ē homo
licet exponēdo tū grā pluralitatis nō valeret. qz sic sens^o eēt qz
nō plura qz alba s^oz hoīes qd est falsū. sic aut nō debz h^o exponi
qz nō ponit cū termino numerali. Arguit nō v^oz. Dē creās ne
cesse ē eē deū g^o tū deū necesse est esse creatū. qz de^o p^otingēt creat z n
necēio. Dōm qz p^ontū ē v^oz et argumētū ē bonū. Un creās dupl^o
accipit^o. vno^o noīalr. z sic hec ē hā tū deū necesse ē eē creatū. z sc^o

De cōsequētīs

est q̄ deus est illud qđ creat. Alio mō p̄cipalr̄ ⁊ sic est etiā p̄a qñ
scz creat. quia omne qđ est qñ est necesse ē esse sic etiā nec eē deū esse
creantē qñ creat. s; absolute nō ē p̄a qz nō ē necesse eū creare.

Decia regula est arguendo

ab exceptia negativa ad exclusiua affirmatiua ē bona p̄nave bñ
sequit̄ nullū es p̄ter hoīez cf. q̄ tñ hō cf. Rō regule qz ī excepti
ua negativa p̄tū remouet ab oībus suppositis s̄biecti illo exce/
pto cui tale p̄tū puenit ergo in exclusiua affirmatiua tale p̄tū bñ
affirmat de s̄biecto p̄ exclusionē oīm alioz.

Notandū Q̄ dñā ē inter ppōem exceptiua ⁊ ex/
clusiua. qz ppō exclusiua ē in q̄ ponit̄ sū
gnū exclusiū. vt hic. tñ hō currit. S; ppō exceptiua ē in qua
ponit̄ signū exceptiū. vt oē ens p̄ter deū ē creatura. ⁊ cadit sig^u
exclusiū supra terminū distributū p̄ sig^u vñ. ⁊ nūq̄ supra ter
minū in ppōe p̄ticulari idiffinita vel singlari. Vñ tria sunt si
gna exceptiua. s. p̄ter. nisi ⁊ p̄terq̄. ⁊ signū exceptiū ē qđ excipit
aliquid a termino cōi d̄ distributo. sed signū exclusiū ē qđ exclu
dit oīa p̄ter s̄biectū a p̄sortio p̄dicati.

Ar Affirmatiua nō seq̄t ad negatm̄. g^o regula ē falsa An̄s p
bat qz vnū oppositorū nō seq̄tur ad aliud. Dd̄z q̄ affirma
tiua ⁊ negatm̄ e iusdē rōnis vel eiusdē s̄biecti vel p̄ti nō seq̄
tur seinuicē. qz opponūt. s; bñ affirmatm̄. ⁊ negatiū alter^o rō
nis. Vel dd̄m q̄ ad negatm̄ fm̄ vocē bñ seq̄tur affirmatiua qđ

Querit̄ Q̄uo dñter aliqd̄ distribuat̄ in ppōe h̄ sit:
vñ affirmatiua ⁊ vñ negatiua ⁊ p̄ticulari affir.
⁊ p̄ticulari negatiua. Dd̄z q̄ in ppōe vñ affirmatiua tñ s̄biectū dī
stribuit. qz circa ipm̄ ponit̄ sig^u distributiū. in vñ negatiua s̄
iectū ⁊ p̄tū simul distribuit. qz s̄biectū ponit̄ cū signo vñ. ⁊ p̄
dicatū h; negatōz an̄ se que pfundit totū qđ sequit̄. Et si inuenit
terminū distribuibīlē aut cōem ipm̄ distribuit. si aut̄ inueniat ter
minū singlarē ipm̄ nō distribuit. sed negat ipm̄ tñ si saltē po
nat̄ in eadē p̄positione. Sed in p̄ticulari affirmatiua nihil distri
buit. qz ibi nec est sig^u distributiū nec negatō. In p̄ticulari ne
gatiua p̄tū tñ distribuit p̄ter negatōz. ⁊ nō s̄biectū. ⁊ sic in
exceptiua negatiua tā s̄biectū q̄ p̄dicatū distribuitur.

Undecia regula ē. Arguē

Tractatus

do ab exceptiua affirmatiua ad exclusiua negatiua ē bona p̄na. vt
omne ens. p̄ter deū ē creatura. ḡ t̄m deus ē nō creatura. Rō regle
qz in exceptiua affirmatiua p̄tū affirmat̄ de oib⁹ suppositis vno
excepto cui p̄tū nō cōuenit. quare in exclusiua negatiua tale p̄tū
remouet̄ ab illo vno cui nō cōuenit. ḡ regula ē vera.

Ar In oī bōa p̄na cōns d̄z includi in ante. s̄z h̄ p̄ns nō p̄t in
cludi in ante. ḡ in hac regula nō fundat̄ bona p̄na. Mi
nor pbat qz aīis h̄z se vt habit⁹. ⁊ p̄ns vt p̄uatio: s̄z p̄uatio nō
includit̄ in habitu. sicut negatō nō icludit̄ i affirmatōe. Dōm
q̄ licet h̄it⁹ nō icludat in se p̄uatōz suā qz vnū oppositorū n̄ in
cludit̄ reliquū. t̄n vn⁹ h̄it⁹ p̄t icludē aliā p̄uatōz sic aliq̄s vidēs

Ar Hic omne ens p̄ter deū ē creatura ḡ t̄m de⁹. p̄t esse surd⁹
nō est creatura. arguit̄ a nō distributo ad distributū g⁹ ex
emplū text⁹ male ē assignatū. Dōm q̄ ibi nō arguit̄ a nō distri
buto ad distributū. qz in p̄nte sbct⁹ nō distribuit̄ sic nec i ante
sed p̄dicatum. s̄z creatura distribuit̄ in p̄nte ⁊ s̄lī i ante. quare
nullum est inconueniens.

Duodecima regula est Ar

endo ab exclusiua affirmatiua ad exceptiua negatiua ē bōa p̄na.
⁊ iterū ab exclusiua negatiua ad exceptiua affirmatiua ē bōa cō
sequētia. Ex^m p̄mi. vt bñ seq̄tur t̄m hō ē risibil⁹ g⁹ nihil p̄ter hō
minē ē risibile. Ex^m scdi. vt bñ seq̄tur t̄m sor. nō currit. ergo om
ne ens p̄ter sortē c̄f. Rō regle ē qz vbi p̄tū p̄uenit subiecto so
litarie accepto. ibi etiā p̄tū p̄uenit sbct⁹ vt cū d̄z t̄m hō c̄f ibi f̄cat
q̄ ip̄m subiectū solitarie acceptū habeat in se p̄dicatum. ergo si
gnificatur q̄ etiam habeat in se p̄dicatum.

Deciatercia regula est Ar

quēdo ab exclusiua affirmatiua ad suā piacentē ē bōa p̄na. vt bñ
seq̄tur t̄m hō c̄f. ḡ hō c̄f. Rō regle. qz illa p̄na ē bona vbi p̄ns in
cludit̄ i ante. s̄z sic ē hic ergo p̄na est bona. Notandū q̄ ppō
exclusiua ē in q̄ ponit̄ sig^m exclusiui. s̄z piacēs exclusiue ē ppō q̄
pest aī appōz signi exclusiui. vt cū d̄z t̄m hō c̄f. ibi hec ppō hō
currit ē piacens h⁹ ppōnis exclusiue. s̄. t̄m hō c̄f. Ar Nō seq̄
tur nō t̄m hō c̄f. g⁹ hō nō c̄f. ⁊ t̄n ibi arguit̄ p̄ regulā. Dōm q̄ re
gula nō habet veritatē in exclusiuis negatis q̄n negatio p̄cedit
signū exclusiui. qz tūc negat̄ virtus signi exclusiui. ⁊ p̄ p̄ns nō

De consequentijs

manet exclusiua negatiua.

Que q̄les 7 q̄ntes sint ppōes exclusiue. Dōm q̄ ppōes exclusiue capiuntur duplī. Uno^o mālī fm q̄ explicite ponunt. 7 sic s̄ cathego. affirmatiue aut nega. fm exigentiā coplē affirmatiue aut negatiue. 7 si indiffiniue. aut alteri^o q̄ntitatis. Ali^o capunt q̄ntē ad intellectū quē actuali includūt. 7 sic s̄ affirm. hypo. 7 nulli^o q̄ntitatis. q̄ hypothetice nō sūt alie^o quātitatis.

Decimaquarta regula est ar

guēdo a ppōe in qua ponit p̄tū sine dōe exclusiua ad eandē euz dōe exclusiua ē bōa p̄na vt sor. ē hō. g. sor. ē t̄m hō. sor. est baccalarius. g. sor. ē t̄m baccalari^o. Rō regule q̄ q̄n p̄tū p̄e d̄r de s̄b iecto t̄nc p̄e sibi inest. g. q̄cqd ē aliud a p̄to h̄ nō p̄t simplr inesse subiecto. At nō seq̄ sor. ē baccalari^o. g. ē t̄m baccalari^o po/ sico q̄ etiā sit magi q̄ t̄nc est plus q̄ baccalari^o. 7 t̄m ibi arguit p̄ regulā. Dōm q̄ regulā v̄z exponēdo lig^m t̄m ḡa alicuius. sic q̄ sit sensus. sor. est baccalari^o. 7 nō aliud a baccalario. Si autē a po/ natur ḡa plalitaris t̄nc nō valet. q̄ si cū hoc eēt mgr. t̄nc plus esset q̄ baccalari^o. s̄z sic nō d̄z exponi nisi q̄n ponit circa termi^m materialē. Sile ē q̄n arguit aīal ē gen^o g^o aīal ē t̄m gen^o. i. non aliud genere. 7 sic est verū. sed exponendo. i. nō plus q̄ genus. sic esset falsa. quia aīal etiam est species subalterna.

Decimaquinta regula est ar

guendo ab inducentib^o ad inductā ē bona p̄na vt sor. ē aīal pla to est aīal 7 sic de alijs. ergo oīs homo ē animal. Rō q̄ singula ria sufficienter inducta inferūt vlē. Arguit. Nō sequit^r sor. cē 7 sic de alijs. ergo oīs hō ē asin^o. Dōm q̄ regula intelligit q̄n ar/ guitur ab inducentib^o ad inductā suā. mō inducta istoꝝ singla riū est hec oīs hō currit. 7 sic bñ valet argumētū Cōtra nō seq̄ tur. sor. currit. cicero currit. ergo oīs hō currit. 7 t̄m ibi arguit ab inducentib^o ad inductam suā. Dōm q̄ ibi nō arguit ab oib^o in ducentib^o ad inductā suā. Et si dicat^r impossibile ē oīa singlaria enumerari. ergo nō pōt debite argui p̄ regulā. Dōz q̄ duplex est vlē. aliqd ē qd actu habet t̄m vnū suppositū vt sol. luna 7 mū/ dus. 7 inducendo illud vlē debet enumerari illud suppositū cū isto addito 7 nō sūt plura talia vt iste sol lucet 7 nō sunt plures tales. g. oīs sol lucet. Aliud ē vlē qd actu h̄z plura supposita et

Tractatus

ad inducendū illud vlt oīa singularia dñt enumerari in se et in
ppria forma aut implicite. et hoc in illa pñcula et sic d alijs. aut
et sic de singulis. et nisi illa pñcula addat. nō vñ arg^m.

Arguit si valet addēdo illā pñculā et sic d alijs. tñc arguitur
ab eodē ad idē et p pñs pñmittit pñtio pñcipij. qz añs eēt eq no
tū cū pñte. Dñm q hec pñcula et sic de alijs pñt duplr exponi.
Uno^o affir. et sic pñmittit pñtio pñcipij. qz sic añs ē eq notū cū
pñte. Alio^o exponit negatiue et sic valet tm et nō ē instācia de a/
lijs et sic debz capi in inductōe et sic añs est not^o pñte. qz negatō
nes sūt notiores affirmatōibz. qz facili^o pñgnoscm^o de aliq ne/
gationē qz affirmatōez. vt facilius cognoscm^o q hec herba nō ē
illa. licet difficulter cognoscm^o naturaz aut affirmationem ali
cuius herbe cū alia. Querit. Utz inductio sit formal cō/
sequētia aut materialis. Dñm q material qz nō tñ in oibz tñi
nis pñlibz. pñli forma retēta. Vel sic. qz argumentū ab inferio
ri ad supius ē materiale. g^o ista pñtia ē materialis. qz h ē qdā
mō arg^m ab inferiori ad supius. Et si dicat auctor h^o ponit istā
pñtia inter formales pñtias in pñcipio huius tractatus ergo ē
formalis pñsequētia. Dñm q aliqua dñ formal pñia dupliciter.
Uno^o qz hñ in se aliqua formā argumētationis. et sic inductio.
enthimema. et exemplū sunt pñtie formales. Alio^o dñ pñtia ali
qua formalis qz respicit oēs terminos indifferēter. et sic ista pñia
ab inducētibz ad inductā nō ē formalis pñtia sed materialis
tm sicut argumentū ab inferiori ad supius.

Decimasexta regula est ar

guendo ab est 3° adiacēte ad ē 2^m adiacēs est bona pñtia vt sor
tes est albus ergo sor. est. Rō regule ē qz sic arguit ab inferiori
ad supius. qz termin^o sumptus cū additione est inferior ad seip
sum sumptum sine additione.

Querit Utrū hec pñtia sit formalis vel materialis.
Dñm q material qz i ea requirūt spāles ter
mini. cū solū teneat in pñdicatis accñtaliibus. et ideo in fili for/
ma datur instācia sic arguēdo sor. est aīal g^o sor. ē sñ tñ apd mo
ternos tñ in oibz terminis qz semp dicūt ē dicere exñtiā.

Querit. Que sit ppō de est scdo adiacente. Dñm q illa in q
hoc verbū ē nihil sequit. vel nō sequit aliqd pñt māle explicitū
vt cū dñ homo est. Sed ppositio de est 3° adiacēte ē qñ post hoc
verbū est sequit pñcatū explicitū. vt hō est aīal.

De cōsequētijs

Ar Cū dī hō est aīal ibi hoc verbū ē ponit etiā scōo loco. g n milit ē ppō de ē 1° adiacēte Dōm q ptes ppōis de ē 3° ad facente pnt duplr capi. Uno^o fm ordine pstruēdi. 7 sic copla ē 2^m adiacens. Alio^o fm ordinē intelligēdi. 7 sic ē 3^m adiacēs. qz pns itelligit sber^m 7 pti q sunt duo. qz copula q 3° itelligit. Rō est. qz oz pns intelligere vnibilia qz ipam vmone. sed subiectuz 7 pti sunt vnibilia p copulā ergo pns itelligatur qz copula.

Ar Nō seqtur p regulā hō ē aīal. ergo hō ē. ergo regula nō est vlr vera. Ans pbat qz ans pōt esse vez sine cōte. nā hec est ppetue veritatis hō ē aīal. alia aut ē ptingens v iz hō est. Dicendū q duplicia sūt pta. quedā sūt eēntialia quedā accntalia. Essentialia sunt q sūt de essentia subiecti aut pprū eius vt cum dicitur homo est animal homo est risibilis. Sz accntalia sūt q extrinsece denoiant suū sber^m. vt hō est alb^o. hō est. Tūc dī q regula pns solū t3 in accntalib^o pns 7 nō i essentialib^o. Rō qz quādo ponit pti eēntiale in ante. tūc cōns nō icludit in ante. qz in ppōe de est 1° adiacēte est dī actualē exntiā a pterei. Sz in ppōe de ē 3° adiacente. ē dī pformitatē extremoz. t3 exntia nō icluditur in cōformitate. extremoz qz multa hnt cōformitatē. qzuz nullū existit a pte rei. vt si nullū aīal eēt. adhuc ista eēt vera hō ē aīal. nō igit pti argui ab est tercio adiacēte i pns eēntialib^o ad est 2^m adiacēs. Moderni aut dicētes q est in oibus ppōib^o dicat existentia. dicūt etiam q hec regula teneat vlr in oib^o pns qd ē falsuz. 7 in supradictis sepius reprobatum est.

Ar Nō seqt p reglāz null^o hō ē g null^o hō ē. tñ ibi arguit in pns accntalib^o ab ē tercio adiacēte ad ē 2^m adiacēs. g regula adhuc nō t3 i ill oib^o. Dd3 q regula t3 solū in affirmatis 7 nō i negatis. Rō pmi ē qz act^o scōs psuppoit actū pmi. s3 pti accntale ē scōs act^o sui. sber^m q psuppoit exntiā sber^m. Rō scōi s. q nō v3 i negatis. qz destructio posteriori. nō oz p^o destrui 7 re moro posteriori ab aliq nō oz p^o remouēi ab eo. g cū accnta sūt posteriora ipi sber^m remoto eē accntali ab aliq nō oz eē sbale ab eo remouen. Ar nō seqt hō ē mortu^o g hō ē 7 tñ arguit p reglāz affirmatie. Dd3 q ibi nō arguit p reglāz qz mortu^o n ē pti accntale s3 dī purā puatōes 7 nō formā accntalē sber^m inherentē.

Ar Adhuc nō v3 sic arguē^o hō ē spēs. g hō ē. 7 tñ ibi arguit i pns acntalib^o Dd3 q duplicia sūt pta acntalia. s. realia 7 rō

Tractatus

nis. mō regula intelligitur qñ arguitur in p̄dicatis realib⁹ mō
spēs nō est p̄dicatum accīdēte reale. sed rōnis.

Decimaseptima regula est

arguēdo a tota copulatiua ad alterā ei⁹ ptē ē bōa p̄na ⁊ formal.
vt bñ sequit. sor. cē ⁊ plato disputat. g⁹ sor. cē. Rō regle ē qz to
ta copulatiua hz se sicut totū intēgle in ordie ad suas ptes. s3 to
tū integrale nō existit nisi positus oib⁹ suis ptrib⁹. g⁹ etiaz tota
copulatiua nō ē vera nisi oēs eius ptes sint vere. Nā sicut se hz
esse in icōplexis. ita se hz vez eē i pplexis g⁹ pōt argui a tota co
pulatiua ad quālibet eius prem in bona cōsequētia.

Ar Nō seq̄t hō ē aial ⁊ hō ē asin⁹. g⁹ hō ē asin⁹ ⁊ tñ ibi argui
tur p regulā. Dm q regula valet si aīa sit vez. ⁊ iō argu
endo a tota copulatiua vera ad quālibet ptē ei⁹ ē bona p̄na. qz
tñc ista regula hz locū. s3 copulatiua q h ē aīa est falsa.

Ar Adhuc nō seq̄t. hō est aial. vl hō ē asin⁹. ⁊ de⁹ est q hō est
asin⁹. Dm q hic nō arguit a tota copulatiua ad alteraz
eius ptē pncipalē. sed arguit ad ptē eius min⁹ pncipalē. qz illa
de diuīcto est vna ps illius copulatiue ⁊ alia cathēgorica q seq̄
tur cōiunctionē copulatiuā ē altera ps illius copulatiue. ⁊ ad il
las partes potest argui. ⁊ sic valet argumentū.

Notandū Hec regula ē p̄nalis ⁊ illatiua quia
aīa se ifert p̄na nō tñ ē argumentatiua ⁊ p
batiua. qz aīa nō pbat p̄na s3 q ad h ibi cōmittit peti⁹ pncipij

Decima octaua regula est.

Arguēdo a toto copulato ad alterā ei⁹ ptē nō v3 p̄na formalr.
vt nō seq̄tur sortes ⁊ plato trahūt nauē. ergo sor. trahit nauē.

Qr P̄na dñt ppō copulatiua ⁊ ppō de copulato extremo
Dm q sic. qz ppō copulatiua ē illa in q cōiungūt due p
positōes cathēgo. p hāc cōiunctōz et. vl sibi silez. ⁊ sp ē hypote
tica. vt cū dī sor. cē ⁊ plato disputat. S3 ppō de copulato extre
mo ē cathēgo. ⁊ ē qñ inē ptes subiecti aut pti mediat cōiunctio co
pulatiua. ⁊ illa ē duplex qdā ē de copulato subet⁹. vbi inē ptes
subiecti mediat cōiunctio copulatiua. vt sortes ⁊ plato currunt.
Alia ē de copulato pto vt qñ inē ptes pti mediat cōiunctio coplā

De cōsequētijs

tina. ut sor. et mouet. Ex q̄ p̄ q̄ quicunq; illa cōiūcō? et copulat inter ppōs. tūc facit ppōem hypoteticā copulatiuā. s; qñ co/pulat in terminos tūc facit ppōz cathegoricā d coplato extremo

Quādo valet arg^m a toto copulato ad alterā ei⁹ pte. Dd̄ q formalr nō valet s; materialr. qz qñq; valet et qñq; nō valet. Exemplū p̄mi. ut bñ seqtur sor. et plato currit g⁹ sortes currit. Exēplū secūdi. ut nō valet sortes et plato trahūt nauē g⁹ sor tes trahit nauē. Et rō diūsitatis ē. qz duplices sūt act⁹ q̄ cō/ueniūt alicui copulato. Quidā cōueniūt eis p̄iunctim s̄m q̄ cō/iuncta sūt. ut tractio nauis cōuenit aliq̄b⁹ copulatis s̄m q̄ copu lata sūt. et in illis nō tenet regula. qz sic nō pōt ille act⁹ vni copu latoz seorsum cōuenire. Alij sunt q̄ cōueniūt aliq̄b⁹. nō ut copu lata sunt sed etiā seorsum. et diuisim. et sic cursus cōuenit aliq̄b⁹ et in talibus valet regula. qz tūc pōt talis actus cuilibet copula toz seorsum attribui.

Decimanona regula est a2

guendo a tota diūctiua cū opposito. i. destructōe vni⁹ ptis ad alterā ei⁹ ptem est bona p̄na. ut plato currit vel sortes disputat sed plato nō currit. ergo sortes disputat. Rō regule est qz ad ve ritatē diūctiue req̄rit vnā pte eē verā. g⁹ si diūctiua fuerit ve ra et vna ps eius destruat. tūc alia necessario ponit vera. Exem/ plū ut illa. hō ē aīal vel hō ē asinus est vera. tūc bene seqtur hō nō est asinus ergo homo est aīal.

Arguit^r Totū nihil aliud ē q̄ sue ptes. sed si vna pars diūctiue sit tm̄ vera. tūc nō pōt tota diūctiua esse vera. Dd̄m q̄ totū capit dupl̄. Uno⁹ cathegorematicē. et sic valet tm̄ sicut integrū siue pfectū. et sic tota diūctiua verifi/ catur a veritate vnius ptis. Alio mō totū accipitur sincathegor ematicē. ut valet tm̄ sicut quelibet ps. et sic nō verificat tota di/ lunctiua ex veritate vnius partis.

Nō seqtur hō ē azim⁹. vel hō ē leo s; null⁹ hō ē asinus. q̄ hō est leo. Dd̄m q̄ arguendo p regulā debz argui a diū/ ctina p̄a. qz tūc necesse ē ad min⁹ vnā pte eē verā. Si aut tota ē falsa nō optet psequēs eē verū. Et lz in p̄a diūctiua vtraq; ps possit eē p̄a. tm̄ h̄ nō ē ita ppe qz tūc cōiunctio diūctiua amittit ppriā naturā cōiunctionis diūctiue. Nā natura cōiunctōis diūctiue ē diūingere respectu tercij ea q̄ p̄iungit inter se. qñ igit

Tractatus

tur ambe ptes sunt vere. tunc cōiungit inter se et in ordine ad terciū
ea que cōiungit quod est officiū cōiunctionis copulative.

Sr Ibi hō est asin⁹. vel hō est alb⁹. s; hō nō ē albus. g⁹ hō est
asin⁹ arguit p reglā in dīstīctīa hā. et tñ nō sequit. Dī/
cendū q regula tenet qñ arguit ab opposito pprie dco. s. p trario
vel cōtradictorio q ppōes destruūt se. mō hic arguit ab opposi/
to scōtrario q nō destruūt se. s; stāt sī in veritate et sic bñ sequi/
tur sic arguēdo hō ē asinus vel hō est albus s; null⁹ hō ē albus
ergo homo est asinus. tunc sicut añs est falsū ita et cōseques.

Vicesima regula est. **Sr.**

quēdo a tota cōditionali a positōe aūt ad positōes pñtis ē bo/
nā cōsequētia vt bñ sequit si sortes et sor. mouet. s; sor. et g sor.
mouetur qz añs cōditionalis habet se sicut inferi⁹ respectu cōse/
quētis et cōsequēs vt supius. mō ab inferiori ad supius affir/
matīue aut positīue bñ v; cōsequētia. g⁹ etiā a positōe aūt ad po/
sitōne pñtis in cōditionalibus. bene valet cōsequētia.

Sr Nō seqt p regulā. si hō et hō ē asinus. s; hō et g⁹ hō ē asī/
nus. Dm q regula intelligit qñ arguit a tota cōditōali
vera a positōe aūt ad positōem cōsequētis. mō h arguit a cōdi/
tionali falsa qz ad falsitatē cōditōnal suffic q añs p esse vez si/
ne cōsequēte sic hec pōt ee hā hō et q tñ hec sit flā hō ē asinus

Vicesimaprīma regula est

Arguēdo a tota pditionali cū opposito cōtradictorio pñtis ad op/
positum cōtradictorioz aūtis est bona cōntia. vt bene sequit. si
sortes currit. sortes mouet. sed sor. nō mouet. g⁹ sortes nō currit
Rō regule est qz cōsequens cōditionalis habet se vt supius re/
spectu antecedentis. sed a destructione supioris ad destructionē
inferioris bene valet cōsequētia. ergo ab opposito cōtradicto/
rio cōsequētis ad oppositū cōtradictorioz aūtis in conditōna/
libus bene valet consequentia.

Sr Bene seqtur si hō currit. risibile et. s; risibile currit. g⁹ hō
currit. et tñ ibi arguit a positōe cōnt ad positōem aūtis et
nō a destructione vt dicit regula. Dm q argumētū solū v; ma/
terialiter grā terminoz qz sunt termi cōuertibiles. sed posito vno
cōuertibilī ponit et reliquū. et destructo vno destruit et reliquū.
s; in alijs nō valet cōstructiue. Et tantū de cōsequētis.

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[illegible]

Dialecticae ^{libri} 1. ^{et} 2. ^{et} 3. ^{et} 4. ^{et} 5. ^{et} 6. ^{et} 7. ^{et} 8. ^{et} 9. ^{et} 10. ^{et} 11. ^{et} 12. ^{et} 13. ^{et} 14. ^{et} 15. ^{et} 16. ^{et} 17. ^{et} 18. ^{et} 19. ^{et} 20. ^{et} 21. ^{et} 22. ^{et} 23. ^{et} 24. ^{et} 25. ^{et} 26. ^{et} 27. ^{et} 28. ^{et} 29. ^{et} 30. ^{et} 31. ^{et} 32. ^{et} 33. ^{et} 34. ^{et} 35. ^{et} 36. ^{et} 37. ^{et} 38. ^{et} 39. ^{et} 40. ^{et} 41. ^{et} 42. ^{et} 43. ^{et} 44. ^{et} 45. ^{et} 46. ^{et} 47. ^{et} 48. ^{et} 49. ^{et} 50. ^{et} 51. ^{et} 52. ^{et} 53. ^{et} 54. ^{et} 55. ^{et} 56. ^{et} 57. ^{et} 58. ^{et} 59. ^{et} 60. ^{et} 61. ^{et} 62. ^{et} 63. ^{et} 64. ^{et} 65. ^{et} 66. ^{et} 67. ^{et} 68. ^{et} 69. ^{et} 70. ^{et} 71. ^{et} 72. ^{et} 73. ^{et} 74. ^{et} 75. ^{et} 76. ^{et} 77. ^{et} 78. ^{et} 79. ^{et} 80. ^{et} 81. ^{et} 82. ^{et} 83. ^{et} 84. ^{et} 85. ^{et} 86. ^{et} 87. ^{et} 88. ^{et} 89. ^{et} 90. ^{et} 91. ^{et} 92. ^{et} 93. ^{et} 94. ^{et} 95. ^{et} 96. ^{et} 97. ^{et} 98. ^{et} 99. ^{et} 100. ^{et} 101. ^{et} 102. ^{et} 103. ^{et} 104. ^{et} 105. ^{et} 106. ^{et} 107. ^{et} 108. ^{et} 109. ^{et} 110. ^{et} 111. ^{et} 112. ^{et} 113. ^{et} 114. ^{et} 115. ^{et} 116. ^{et} 117. ^{et} 118. ^{et} 119. ^{et} 120. ^{et} 121. ^{et} 122. ^{et} 123. ^{et} 124. ^{et} 125. ^{et} 126. ^{et} 127. ^{et} 128. ^{et} 129. ^{et} 130. ^{et} 131. ^{et} 132. ^{et} 133. ^{et} 134. ^{et} 135. ^{et} 136. ^{et} 137. ^{et} 138. ^{et} 139. ^{et} 140. ^{et} 141. ^{et} 142. ^{et} 143. ^{et} 144. ^{et} 145. ^{et} 146. ^{et} 147. ^{et} 148. ^{et} 149. ^{et} 150. ^{et} 151. ^{et} 152. ^{et} 153. ^{et} 154. ^{et} 155. ^{et} 156. ^{et} 157. ^{et} 158. ^{et} 159. ^{et} 160. ^{et} 161. ^{et} 162. ^{et} 163. ^{et} 164. ^{et} 165. ^{et} 166. ^{et} 167. ^{et} 168. ^{et} 169. ^{et} 170. ^{et} 171. ^{et} 172. ^{et} 173. ^{et} 174. ^{et} 175. ^{et} 176. ^{et} 177. ^{et} 178. ^{et} 179. ^{et} 180. ^{et} 181. ^{et} 182. ^{et} 183. ^{et} 184. ^{et} 185. ^{et} 186. ^{et} 187. ^{et} 188. ^{et} 189. ^{et} 190. ^{et} 191. ^{et} 192. ^{et} 193. ^{et} 194. ^{et} 195. ^{et} 196. ^{et} 197. ^{et} 198. ^{et} 199. ^{et} 200. ^{et} 201. ^{et} 202. ^{et} 203. ^{et} 204. ^{et} 205. ^{et} 206. ^{et} 207. ^{et} 208. ^{et} 209. ^{et} 210. ^{et} 211. ^{et} 212. ^{et} 213. ^{et} 214. ^{et} 215. ^{et} 216. ^{et} 217. ^{et} 218. ^{et} 219. ^{et} 220. ^{et} 221. ^{et} 222. ^{et} 223. ^{et} 224. ^{et} 225. ^{et} 226. ^{et} 227. ^{et} 228. ^{et} 229. ^{et} 230. ^{et} 231. ^{et} 232. ^{et} 233. ^{et} 234. ^{et} 235. ^{et} 236. ^{et} 237. ^{et} 238. ^{et} 239. ^{et} 240. ^{et} 241. ^{et} 242. ^{et} 243. ^{et} 244. ^{et} 245. ^{et} 246. ^{et} 247. ^{et} 248. ^{et} 249. ^{et} 250. ^{et} 251. ^{et} 252. ^{et} 253. ^{et} 254. ^{et} 255. ^{et} 256. ^{et} 257. ^{et} 258. ^{et} 259. ^{et} 260. ^{et} 261. ^{et} 262. ^{et} 263. ^{et} 264. ^{et} 265. ^{et} 266. ^{et} 267. ^{et} 268. ^{et} 269. ^{et} 270. ^{et} 271. ^{et} 272. ^{et} 273. ^{et} 274. ^{et} 275. ^{et} 276. ^{et} 277. ^{et} 278. ^{et} 279. ^{et} 280. ^{et} 281. ^{et} 282. ^{et} 283. ^{et} 284. ^{et} 285. ^{et} 286. ^{et} 287. ^{et} 288. ^{et} 289. ^{et} 290. ^{et} 291. ^{et} 292. ^{et} 293. ^{et} 294. ^{et} 295. ^{et} 296. ^{et} 297. ^{et} 298. ^{et} 299. ^{et} 300. ^{et} 301. ^{et} 302. ^{et} 303. ^{et} 304. ^{et} 305. ^{et} 306. ^{et} 307. ^{et} 308. ^{et} 309. ^{et} 310. ^{et} 311. ^{et} 312. ^{et} 313. ^{et} 314. ^{et} 315. ^{et} 316. ^{et} 317. ^{et} 318. ^{et} 319. ^{et} 320. ^{et} 321. ^{et} 322. ^{et} 323. ^{et} 324. ^{et} 325. ^{et} 326. ^{et} 327. ^{et} 328. ^{et} 329. ^{et} 330. ^{et} 331. ^{et} 332. ^{et} 333. ^{et} 334. ^{et} 335. ^{et} 336. ^{et} 337. ^{et} 338. ^{et} 339. ^{et} 340. ^{et} 341. ^{et} 342. ^{et} 343. ^{et} 344. ^{et} 345. ^{et} 346. ^{et} 347. ^{et} 348. ^{et} 349. ^{et}

plumes - 1/2 y with the
 wings and tail feathers
 feathers - 1/2 y
 wings - 1/2 y
 tail - 1/2 y

quod est in regno
hinc

quod est in regno
hinc

quod est in regno
hinc

quod est in regno
hinc

quod est in regno
hinc

1601

quod est in regno
hinc

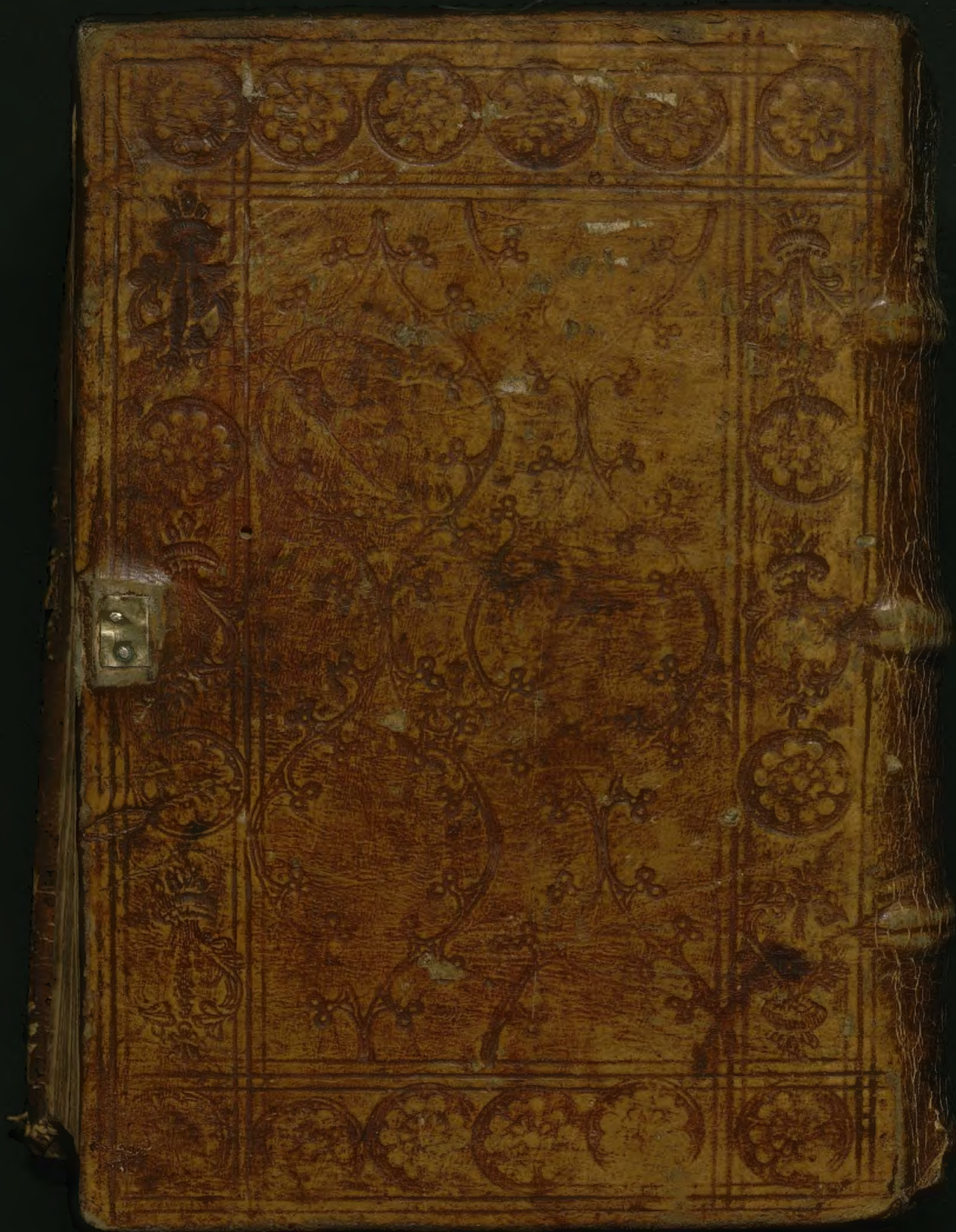
quod est in regno
hinc

quod est in regno
hinc

1601

quod est in regno
hinc

Her. Thomas
Pet. res